ENCYKLOPÉDIE
PŘÍKLADŮV

z písma svatého,

z dějin Církve a z obecného života.

Pro kazatele a katechety

sebral, upravil a sestavil

Jan Nep. Černohouz,
děkan staro-budečský v Kovárech.

Díl druhý.

V PRAZE.
Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (J. Zeman a spol.).
1880.

Milosrdnost,

viz i: „nepřítel; smířlivost!“

1. Prospívá sobě i jiným.

Sv. *Jan Kvalbert* přemohl se a vražedlníku bratra pro ukřižovaného Krista odpustil a tím se stal docela svatým.
(Sv. František sál.)

Sv. opat *Gelasius* měl krásný opis Písma sv. Kniha tato měla velkou cenu, nebo tehdáž bylo ještě málo knih a z té příčiny bývaly vzácné a drahé. Jednou přišel cizinec do kláštera k sv. Gelasiu a spatřiv tu bibli, dychtil po ní, vlastně po penězích, poněvadž ji mohl draze prodati. Vzav tedy pokradmo knihu, odešel. Sv. opat hned to zpozoroval: však stavěl se, jako by neviděl. Nešlechetník chvátal do města, aby knihu prodal. Nalezl brzo kupce, jenž ale pocestného muže žádal, aby mu knihu svěřil, až by se poradil s dobrým přítelem, zdaž by ji za tak velkou cenu koupiti mohl. Takto smluvili se a kupec bez meškání chvátal k opatu Gelasiu, s nímž se o ceně poraditi chtěl. Opat poznal svou bibli; však nezmíniv se o tom, radil, aby ji za požádanou cenu koupil. Když druhého dne přišel cizinec pro peníze, pravil kupec: „Jelikož vysoce učený a moudrý opat Gelasius uznal, že kniha za tu cenu stojí, tedy chci ji vyplatiti.“ Což uslyšev cizinec, zhrozil se nemálo a pohnut takovou vysokomyslností sv. muže, pravil, že nelze mu více knihy prodati; nýbrž šel a navrátil ji sv. opatovi; prolévaje slzy, padl a prosil za odpuštění. Sv. opat, přesvědčen o jeho kajicnosti, mile mu odpustil, ano přijal do kláštera.
(Podstr. výkl.)

2. Konej ji!

Když žádali římského císaře *Marka Aurelia*, aby se na nepříteli a proticísaři Avidu Cassiu pomstil, odpověděl císař: „Neučiním toho, raději mu odpustím, ať císař nic bohům podobnějšího činiti nemůže, jako když jest milosrdný.“ *(Wiser.)*

Jakýsi hrubý jinoch athenský vyrazil *Lykurgu*, zákonodárci, jedno oko. I byl od lidu tomuto vydán, aby jej ztrestal dle uznání. Lykurg přijav mladíka laskavě jej ošetřoval a vyučiv jej představil lidu řka: „Tuto vám mládence, jehož jste mi co zlosyna vydali, jakožto mravného člověka navracuji.“ *(Hunolta káz.)*

Ji konali u př. i Josef egyptský k bratřím, David k Saulu, Pán Ježíš, sv. apoštolé a t. d. viz „nepřítel!“

Sv. *František sál.* byv jednou nad míru těžce uražen, nejen se proto ani v mysli nepohnul, ano k odpůrci velmi vlídně pravil: „Ubezpečuji vás, že byť by jste mi i oko jedno byl vyloupl, druhým bych na vás přece jako na nejlepšího přítele na světě byl patřil.“
(Sv. František sál.)

Jistý právník v Annecy zahořel nesmrtelnou nenávistí k sv. *Františku sál.* Veřejně sv. Františka tupil a na cti mu utrhal bez příčiny. Sv. František ho na ulici za odpuštění prosil, ač mu ničím neublížil. Avšak vzteklivec se neobměkčil, několikráte do oken biskupského paláce střelil, ano i po sv. Františku, když ho potkal, při čemž jiného kněze poranil. Senát Chamberský dal hned vinníka do žaláře uvrhnouti a brzy k smrti odsoudil. A sv. František prosil nejprv, aby se ortel prodloužil a pak vyprosiv mu u krále milost, sám spěchal do žaláře a zvěstoval mu novinu vítanou, chtěje ho obměkčiti. A právník za to vše takořka zuřil proti sv. Františku. Tu útrpně pravil sv. František: „Já jsem vás vytrhl z rukou spravedlnosti lidské, avšak jest-li se neobrátíte, upadnete v ruce spravedlnosti Božské, z kterýchž vás nikdo nebude moci vytrhnouti.“ A tak se i stalo, netvor onen brzy bídně zahynul. *(Macana výb.)*

Sv. *Františka ze Chantalu* tak byla milosrdného ducha, že odpustila vše jedné služce, která mnohých podvodů se dopustila, jakož i pachtýři svému, jenž o značnou část peněz ji připraviti chtěl.

Podobně i manžel její, když na honu neprozřetelně od přítele smrtelně raněn

byl, příteli odpustil, ba ještě ho těšil a listinu dal vyhotoviti před smrtí, aby v ničem stíhán nebyl. *(Herbsta př.)*

Sv. *Jan almužník* měl jednou rozepři s pokladníkem. Tento chtěl velkou sumu peněz na úroky položiti, sv. Jan ale chudým rozdati. Pokladník s hněvem odešel. Večer poslal ale biskup kněze a vzkázal mu: „Slunce zapadá!“ A ten byv pohnut, pospíchal k svatému a prosil za odpuštění. *(Macanův výb.)*

Přihodiloť se jednou, že biskup sv. *Jan almužník* musel jednoho kněze potrestati. Potrestanec, rozhněvav se na biskupa, jal se vášní pomámen tupiti svědomitého a dobrotivého pastýře svého. Sv. Jan dozvěděv se o tom, lituje chudáka přemýšlel, jak by kněze pobouřeného ukojil. Maje nedělního času sloužiti mši sv. rozpomenul se na slova Kristova: „Obětuješ-li dar svůj na oltář a se rozpomeneš, že bratr tvůj něco má proti tobě, nechej tu daru před oltářem a jdi prvé, smiř se s bratrem svým a potom přijda obětovati budeš dar svůj.“ Muž Boží, poodstoupiv od oltáře, poslal pro dotčeného kněze, žádaje ho, aby bez prodlení přišel k němu. I stalo se. A tu dokázal sv. biskup, seč jest opravdová láska. Padnuv před kněze na kolena, řekl srdečně: „Bratře, odpusť mi!“ Avšak nelíčená tato pokora neminula se s účinkem. Kněz onen po tu dobu rozlícený pojednou přišel k sobě, padl sám na kolena, prose o slitování a odpuštění. Muž Boží přivinul smířeného kněze k srdci svému a pak teprv jako vítěz s přemoženým ubíral se k oltáři, plesaje radostí, že mu Bůh dal obměkčit srdce bratrovo. *(Blahověst 1851.)*

Sv. *Jan z Boha* potkav jednou pyšného Španěla strhl mu v davu lidstva nerad košem plášť. Španěl v zlosti zařičel: „Hlupáku, dej pozor, když jdeš!“ Na to sv. Jan: „Odpusť, bratře, nerad jsem to učinil.“ Španěl ještě více rozdurděn, udeřil ho do tváři a když se mu sv. Jan ještě poděkoval, dal ho trýzniti skrze své sluhy. V tom přišel známý svatého a zvolal: „Nu bratře, Jene z Boha, co pak se to děje?“ Uslyšev to pán, odprosil sv. Jana a tento ho objímal a šel napotom pokojně dále. — Jindy zase hodil po něm někdo kamenem a zrovna do tváře. Celý zaražen pravil k těm, již onoho stíhati chtěli: „Není-li slušno, abych mu toto jediné urážení odpustil, kdežto před Bohem odpuštění tolikerých urážení zapotřebí mám?“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Karpus* s velkým namáháním jednoho člověka na víru křesťanskou obrátil, jejž ale zase jeden pohan k nevěře úplné svedl. Nad tím se svatý tak rozhorlil, se prosil Boha, aby svůdce i svedeného se světa zahladil. Jednou pomodliv se a usnuv měl podivné vidění, kdež oba, na něž trest Boží vyvolával, spatřil nad hořící prohlubní a kterak hadové syčící o ně se ovinovali a černé podoby je do prohlubně strhnouti usilovaly. Již myslel Karpus, že do prohlubně spadnou, an přišel Kristus s anděly a je osvobodil a Karpovi předhůzky činil. Karpus probudiv se neprosil více o potrestání obou, alebrž, aby se polepšili a pokání činili. *(Zollnera kázaní).*

Anna, dcera našeho Karla IV., za anglického krále Richarda provdaná, po hrozném vzbouření lidu anglického, jehož vůdcem byl pověstný Val Tyrel, srdce manžela svého, jinak přísného, tak obměkčila, že tento všem buřičům těžké provinění odpustil, proto ji lid anglický nazýval královnou dobrou. *(Blahověst 1852.)*

Když v *Antiochii* obrazy císaře za povstání skáceny jsou a soudcové vinníky k smrti odsouditi chtěli: povstal sv. Jan zlat. řka: „Sochy jsou sice skáceny, avšak mohou se opět postaviti. Kdybyste ale lidi, sochy Boží, zničili, nebudete je moci opět povznésti, oživiti. Proto jich ušetřte!“ *(Hunolta káz.)*

Jakýsi *Antonín Martini* přišel do Granady, aby se mstil nad vražedníkem bratra svého, Petrem Velasko a nikoliv se nechtěl smířiti s vražedníkem, ač vzácné a vážné osoby zaň se přimlouvaly a ač prosen byl velmi. Sv. Jan z Boha, dověděv se o tom, umínil si, že je smíří. Potkav ho na veřejné ulici a padna před ním na kolena, vytáhl křížek takto vece: „Tak odpusť tobě zde vyobrazený Bůh, bratře Antoníne, jakož já tě prosím, aby's nepříteli svému odpustil. Rozvaž, že Bůh jakkoliv milosrdný, nikterak milosrdenství neprokáže těm, kteří k bližnímu milosrdni nejsou. Nepřítel tvůj prolil krev bratra tvého, ale prvé prolil pro tvé i mé hříchy tento Bůh tvůj svou krev. Více má ti

státi krev Syna Božího, odpuštění prosícího, než krev bratra o pomstu volající.“ Slova ta pronikla srdce Antonínovo, že zvolal: „Bratře Jene! Odpouštím ze srdce úhlavnímu nepříteli svému a chci býti jeho přítelem a tvým tovaryšem, pomoz mi, aby duše má ku zkáze nepřišla.“ A tak se i stalo, vězeň byl propuštěn a oba šli napotom s Janem do chrámu Páně. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

V zimě r. 1847 navštívila nábožná královna *belgická* s jednou paní chudou čtvrt města, chodíc od domu k domu a udělujíc podporu. V jednom domě nalezly mladého silného muže s mladou ženou před časem sestárlou. Oba zasmušile hleděli před sebe. V kamnech nehořel oheň, na stole nebylo chleba. Královna se dověděla, že jest francouzský odbojník, že utekl do Belgie a nyní jest v strašné bídě. Tu i uslyšela, kterak jen tu žádost má, aby mohl francouzského krále Ludvíka Filipa usmrtiti. Ač královna byla francouzského krále dcera, jak se k němu měla? Dala mu 50 franků a přislíbila i budoucně výdatnou podporu. Zahanben stál tu muž a poznav ji, prosil za odpuštění, kteréhož i dosáhl.

(Kal. Moravan 1855.)

Břetislav II., kníže český, veda roku 1095 válku v Polsku, dověděl se, že páni z rodu Vršovcův proti němu pikle strojí. I povolal k sobě Vršovce Mutinu a v soukromí mu vytýkal nevěrnost a řekl: „Mutino, věz, kdybych se Pána Boha nebál, tak jak by's zasloužil, kázal bych tě oslepiti. Ale toho nechci učiniti, neb znám, že velký hřích jest to, co Bůh při člověku učinil, zkaziti.“ Na to Mutinu propustil a jen statků jeho jej zbavil. *(Zapova: Kronika.)*

Nedávno lapili *v Cařihradě* zloděje, jenž po právu tureckém na hrdle trestán býti měl. Nešťastník kvílel v žaláři a před žalářem 8 dítek již osiřelých. Dozvěděvše se o tom milosrdné francouzské sestry, odebraly se k sultánu Abdul Medšidovi a prosili o život nešťastníka, aby se dítkám zachoval otec. „Staň se, jak chcete“, vece pohnutý panovník. „Vaší horlivosti nemohu odpírati. Krásnéť i náboženství, jež k takové horlivosti vzbuzuje. Nuže, osvoboďte samy vlastníma rukama člověka, jemuž jste zachovaly život a otce navraťte dítkám!“ Sestry pohnuty velmi děkovaly vřele, načež sultán odvětil, aby vždy k němu s prosbou jakoukoliv přišly, jim že brána do paláce povždy otevřena jest.

(Blahověst 1855.)

Sv. *Eduard* viděl jednou ráno skrze opony u postele chudobného šlechtice, kterýž měl královskou službu, an vstoupil do ložnice a králi dukáty bral. Šlechtic, maje se za nepozorovaného, po dvakráte ještě krádež opakoval a tolik dukátů odnesl, co mohl pohodlně skrýti. Když bral po třetí, volal naň král z postele: „Dej pozor, aby tě Hugolin, můj první komorník, neviděl, sice ti nejen odejme, co jsi vzal, ale přivede tě také ještě na šibenici!“ V tom vstoupil Hugolin a viděl poděšeného šlechtice a otevřenou, vyprázdněnou pokladnici, a již chtěl zloděje chopiti. Král však upokojil ho, řka: „Utiš se, Hugoline, ten, jenž ty peníze teď má, bude jich jistě více potřebovati nežli ty i já.“ Takto muži onomu se prominul zaloužený trest.

(Kal. Moravan 1857.)

Císař *Karel* velký, jsa napomenut, aby mezi svými dvořeníny netrpěl nehodných a nevděčných, odpověděl: „A jakou láskou snášel nás posud Otec nebeský?“

(Mutius.)

Římský papež *Kliment V.* tak se rozhněval na obyvatele benátské, že je i církevními i světskými tresty stíhal a za žádnou cenu se s nimi smířiti nechtěl. Mezi muži, již do Říma vysláni byli, nalezal se i František Dandalus. Tento vida, že marně za odpuštění prosí, vzal si na krk řetěz a přišel, když papež právě jedl, po čtyrech do pokoje a lehl si pod stůl, jakoby jednáním tím chtěl říci: „Ježíš smiloval se nad ženou kananitskou, že žádala jako štěnátko drobtů, viz ty, nástupce a zástupce Kristův, i já očekávám od tebe pro město smilování.“ Kliment tímto jednáním překonán, poručil Dandalu, aby vstal, řetězu odložil a odpustil benátským úplně.

Proti *Ottovi I.*, králi německému, povstal vlastní bratr Jindřich, aby ho zabil. Zráda ale byla prozrazena jedním, jehož zlé svědomí trápilo a i Jindřich do vazby dán. A tomuto zrádnému bratru svému, ač již po třetí proti bratru povstal, odpustil Otto na den narození Páně.

(Herbsta př.)

V městě *Padui* byl mezi studenty ohavný obyčej, že se v noci po ulicích

plahočili a na okolojdoucí volali: „Kdo to!“ A kdo jim dle mysli jejich neodpověděl, na toho se obořili. I přihodilo se, že jeden študující, jenž na volání to neodpověděl, zabit byl. Vražedník utekl se k vdově, jejíž syn byl jeho spolužákem a přítelem a vyznav se jí ze zločinu svého, prosil ji, aby ho v nějakém koutě domu svého skryla. Útrpná vdova zavřela ho do povzdálné komůrky; brzy však se dozvěděla, že jest to její vlastní syn, jehož ukrytý študent zavraždil. Nebylo tu zapotřebí dlouhého vyšetřování, kdoby vrahem jeho byl. S pláčem hořekujíc, odebrala se k vrahu a úpěnlivě volala: „Ach, co vám učinil ubohý syn můj, že jste ho tak ukrutně zavraždil.“ Uslyšev vrah, že to byl přítel, dal se do hořkého pláče, trhal si vlasy s hlavy a místo co by dobrou matku měl prositi za odpuštění, vrhl se jí k nohoum, zapřisáhaje ji, aby ho vydala do rukou spravedlnosti, aby za takovou vinu veřejně zadost učinil. Zarmoucená matka, jsouc křesťanská a útrpná paní, byla lítostí mladíka toho tak dojata, že pravila, jestli-že Boha prositi bude za odpuštění a napraví-li se, že ho chce propustiti, což také učinila. *(Sv. Frant. sal.)*

U dveří jednoho chrámu v *Paříži* sedával žebrák, jehož řeč jevila vzdělanost a jenž u ostatních žebráků v jakési velké vážnosti stál. Prostosrdečnost, nestrannost a nezištnost při společných almužnách, horlivost v usmiřování zjednaly mu tuto vážnost. 25 let sedával již u chrámu. V témž chrámu čítával každodenně kněz mši sv., jenž pocházel ze vznešené rodiny a ze svého velikého jmění almužnu uděloval a k onomn žebráku zvláště byl přichýlen. Jednoho dne ale žebrák nepřišel; onemocněl. I navštivil ho kněz a podivil se, vida nádheru velikou v příbytku jeho. I stěžoval si mu žebrák na své svědomí a ukazoval malomyslnost. Kněz ho těšil a tu se mu vyznal žebrák, že byv komorníkem a pak tajemníkem jisté vrchnosti, v revoluci pak zrádně ji udal, otce, matku, čtyry dcery a syna, a na jeho svědectví byla celá rodina k smrti odsouzena, vyjma jediného chlapečka. V zmatku snad by byli ušli, ale opět jsem je zradil, že byli usmrceni. 3000 franků a tyto skvosty zde byla zrádná odměna. Trest mne neminul, stal jsem se mrzákem a konečně žebrákem, do kostela ale nevstoupil jsem nikdy. I ukázal knězi podobiznu rodiny té a byli to rodiče kněze. Poděšen klesl k zemi, ale na slova žebrákova: „Odpuštění!“ odpustil mu, zapřev sebe sám, odpustil vrahu rodičů a sester a žebrák smířen a zaopatřen zesnul ihned v Pánu. *(Blahověst 1848.)*

Oproti *Petru luxemburskému*, kardinálu a biskupu v Metách, pozdvihlo se několik měst a vyvolilo si své úředníky. Hrabě ze Saint Polu vytáhl s vojskem proti vzbouřencům. Petr ale odpustil městům, ba ještě škodu, již učinily, sám ze svého zapravil, čímž lásky všech si získal. *(Richter.)*

Leta Páně 1849 rozšiřoval jakýsi nešlechetník s buřiči srozuměn, listy a brožurky na zlehčení papeže *Pia IX.* a sv. náboženství sepsané. Jedna takováto brožurka byla plna nejhrubších lží a pomluv proti papeži a Církvi. V noci pohazoval ošemetník takové potupné listy po ulicích a náměstích římských a na vrata přibíjel. Jednoho dne byl nešlechetník ten při činu dopaden, zatknut a uvězněn. Papež, uslyšev o tom, povolal ho k sobě a v dobrotě mu představoval jeho zlovolnost a konečně doložil: „Poněvadž se provinění toliko mne týká, odpouštím vám.“ Velkomyslností tou hnut, padl vinník k nohoum papežovým a omlouval se, že jiní listy ty psali. Avšak Pius nechtěl jmena jejich ani slyšeti.

(Prokop Ondrák.)

Spiridion, biskup v Trimethuntu na Cypru laskavě a poníženě pásl stádo ovcí. V noci přepadli lupiči ovčinec, avšak chyceni a svázáni jsou. Spiridion je ale brzy odvázal, dal jim dar a napomenul, aby budoucně prací a pilností se živili. *(Suidas.)*

Benedetto Torcelli, Korsikán, vrátník bohatého továrníka v Ajaccio, byl nevinně s četnou rodinou ze služby propuštěn a upadl v bídu. Jednou sbíral v lese suché dříví, an se tu objevil na honbě bývalý pán. I vrhl se mu Torcelli k nohoum a udávaje nevinnost svou, prosil za odpuštění pro sebe a rodinu svou. Pán ho ale zlostně odkopl. Potom ale žena se za ptákem, spadl do prohlubně, kdež poraněn na ruce a noze bez sebe zůstal ležeti. Torcelli vida to, vzal raněného do svého bytu a tam ho ošetřoval a pak donesl před dům pána.

V tom přišel továrník k sobě a zvolal: „Kde jsem?“ „U domu svého,“ odvětil Torcelli. „A kdo jsi ty, ochraniteli můj?“ „Benedetto Torcelli.“ „Můj úhlavní nepřítel!“ „Byl jsem, v neštěstí tvém jsem se ale smířil.“ *(Jan Em. Veith.)*

Roku 1200 zavraždil jeden *vojín* otce jiného vojína. Náhodou dostal se vrah do rukou synových. I chtěl syn vraha probodnouti, an vrah na kolena padl a úpěnlivě zvolal: „Pro kříž, na němž Kristus pněl a nad světem se smiloval, smiluj se i ty nade mnou!“ A hle, syn odpustil vrahu na ta slova, políbil ho a stal se mu přítelem. *(Richter.)*

Milost Boží.

1. Jest potřebná; žádá prázdné srdce a spolupůsobení.

Sv. *Kateřina z Janova* poznala dobře slabost a nestatečnost, v níž se člověk bez milosti Boží nalezá. Protož často vzdychávala sobě: „O můj Bože! já nemohu ze sebe nic dobrého konati, já jen schopná jsem, zlé páchati. Ach, kdyby mně Pán ustavičně milostí svou nepomáhal, co by ze mne bylo?“

(Mehlerovy příklady.)

K sv. *Bernardu* přišel kdys člověk jeden, aby se od něho svatosti naučil, kteréhož se proto také tázal, co by činit měl, aby milost Boží a láska k pobožnosti a k modlitbě k němu zavítala? Sv. Bernard odpověděl zkrátka, řka: „Přines Bohu prázdné srdce, aby je Duch sv. naplniti a v nádobu milosti a pobožnosti obrátiti mohl.“

(Sv. Bernard.)

David spolupůsobil s milostí Boží, když k slovu proroka Nathana hříchy své vyznal a pokání činil; a Bůh mu odpustil.

Ninivetští spolupůsobili s milostí Boží po kázaní Jonáše proroka a Bůh ušetřil jich.

S milostí Boží působili i Majdalena, Zacheus; lotr na pravici; sv. Pavel.

2. Shovívá; podivně působí; zvláště obracuje hříšníky.

R. 1783 zemřel ve vojenské nemocnici *Vlach* a byl dán do umrlčí komory, kdež oživnul. I dán opět do nemocnice a opět zemřev dán do komory podruhé. Druhého dne ho ale nalezli oživlého a skřehlého na zemi. Když poněkud se vzkřísil, žádal o kněze. Tomu vyznal u přítomnosti všech, že tři vraždy spáchal a výčitkami svědomí zemříti nemohl. Lítostí a slzami se upokojil a nyní v skutku zemřel.

(Jan Stezka.)

Podivuhodně působila milost Boží u sv. Matouše *(Mat. 9.)*; u Zachea, jenž jen ze zvědavosti na Ježíše se šel podívat *(Luk. 19.)*; u sv. Maří Majdaleny *(Luk. 7.)*; u lotra na pravici, jenž v posledním okamžení života svého se obrátil *(Luk. 23.)*; u sv. Pavla, jenž z nejúhlavnějšího nepřítele Kristova stal se nejhorlivějším jeho apoštolem *(Skut ap. 7.)*.

Sv. *Ansgar*, žák a miláček sv. Adalarda, prospíval co žák velmi ve vědomostech, při čemž ale zbožnosti mu ubývalo. Tu se dozvěděl o smrti Karla velkého, jehož dobře znal a ta naň tak účinkovala, že milostí Boží poznal marnost věcí pozemských, jim i odumřel a jen Bohu a spasení duše své sloužil.

(Herbsta výb. př.)

Někteří ze znamenitějších obrácenců ku křesťanství jsou:

I. Ze židů: Comes Josef, jenž na to patřil po zkáze Jerusaléma, kterak Illlel, patriarcha, se pokřtiti dal. I sám, když byl Písmo sv. důkladně pročetl, a Bůh naň nemoc seslal, stal se křesťanem.

Rabbi Theodorus a mnozí židé na ostrově Minorce, kteréž biskup Severus r. 418 pokřtil, když byl Theodor měl vidění.

V městě Berytu obrátila se celá židovská obec, když byli bohaprázdně kříž Kristův zhanobili a divem Božím z ran těch voda a krev tekla, kteráž nemocným zase zdraví navracovala.

V Římě obrátil se roku 1566 rabín Eliáš a s ním i mnoho židů, když byl dříve řekl kardinálu Alexandrinu, že se obrátí, stane-li on se papežem, a když vskutku Alexandrin co Pius V. trůn papežský nastoupil, dal se i Eliáš pokřtiti.

II. Z pohanů: Justin, mučeník, muž velmi učený, jenž nemoha nalézti pravdu ve školách mudrckých, hledal ji na radu jednoho kmeta v Písmě sv. a nalezl ji.

Sv. Hilarius, pocházející z urozeného rodu v Gallii, jenž také v Písmě sv. pravdu nalezl.

Jeden učený pohan na konciliu v Nicei vzdoroval křesťanství, tu povstal jeden prostý kmet a vyloživ krátce víru Kristovu, pohnul tak mudrce pohanského, že se ihned obrátil.

V Iberii obrátil se král a královna, když otrokyně sv. Kristina jim poradila, aby na nemocné dceři znamení sv. kříže učinili, a hle, dívka se uzdravila.

Chlodvík, král Franků, přijal křest na napomínání zbožné manželky Klotildy a když byl na prosbu Boha křesťanů slavného vítězství vydobyl.

Bogoris, král Bulharů, obrátil se, když spatřil obraz posledního soudu.

Edvin, král Northumbrie, zasnoubil se s křesťanskou princeznou Edelburgou, její působením a sv. Pavlíny dal se konečně Edvin pokřtíti, když ho Bůh po dvakráte z nebezpečí života vytrhl. S ním zároveň obrátil se i Coisi, nejvyšší pohanský kněz, který první modly z chrámů odstranil.

III. Z heretiků: Sv. Augustin na přímluvu matky své, sv. Moniky, poslouchaním kázaní a čtením Písma sv.

Eudoxia, císařovna, byla učení eutychianů oddána. I seslal na ni Bůh neštěstí a to ji přimělo k tomu, že vyznání víry katolické v ruce Juvenalisa složila.

Gundobald, král burgundský, arián, býval přítomen rozmluvám katolíků a ariánů, konečně ztrativ zradou vlastního bratra bitvu proti Chlodvíkovi, vzdal se kacířství u přítomnosti biskupa sv. Avita.

Carriaric, suevský král, s celým národem odřekl se bludu ariánského v 6. století, když byl prvé tak učiniti přislíbil, uzdraví-li se syn jeho nemocný u ostatků sv. Martina, biskupa turského, což se i stalo.

Hermenegild, princ západních Gothů, vzdal se učení ariánů a raději smrt podstoupil, než aby opět k němu se navrátil, a následek toho byl, že i bratr jeho Rekkared, stav se nástupcem svého otce, s celým národem ku katolictví se obrátil.

Bedřich, vévoda wirtemberský, putoval za času jubilea r. 1600 do Říma, kdež spatřiv papeže zbožného Klimenta VIII., kterak poutníky obsluhuje, chudým nohy myje, tak byl dojat, že do lůna Církve katolické se navrátil.

Vévoda Wolfgang z Neuburgu příkladem a modlitbou své zbožné manželky, princezny bavorské Majdaleny.

Hrabě Ludvík Mauricius de la Trémoille nejen že kalvinismu se vzdal, alebrž i vstoupil do kláštera, slouživ zcela jen Bohu.

Jakub Davy du Perron v 16. století stal se i biskupem v Evreux a obrátil i mnohé příbuzné své.

Jindřich IV., král francouzský, poznav blud kalvinců.

Kristina, královna švédská, r. 1654.

Jakub II., vévoda z Yorku, a proto musel i r. 1689 království své opustiti.

Lady Stafford rozmluvami a kázaním biskupa amienského de la Motte.

František Walsingham, diakon anglikánský, porovnávaje víru katolickou a protestantskou a přesvědčiv se o nesvatosti ano špatnosti zakladatelů nových učení, učinil v Římě vyznání víry a stal se r. 1609 jesuitou.

Z Francouzů: Petr František Dallemand, farář, složiv zaslepen bázní národní přísahu za revoluce francouzské, avšak brzy se obrátil a listem r. 1793 psaným provinění své odvolal, načež byl 1794 odpraven. Podobně i 80letý farář Suny ze slabosti přísahu na ústavu složil, ji odvolal a usmrcen jest. I jiný farář v hodince smrti před osadou svou přísahu odvolal. Hrdinsky podstoupili i smrt mučenickou odvolavše přísahu na kazatelně: vikář Ludvík Gauren, kněz František Josef Lothringer; abbé Fouchet; Lamourette; Gobet.

(Herbsta výb. př.)

Krásný příklad, jak milost Boží hříšníku ku pomoci přichází, vidíme na sv. *Augustinu.* Dlouhá modlitba svaté Moniky, matky Augustinovy, za obrácení syna byla vyslyšána. Milost Boží působila na Augustina nejprv kázaními sv. Ambrože, jež v Miláně poslouchal. Dlouho bojoval sám sebou, konečně ale, procházeje se pod stromem fíkovým v zahradě, uslyšel hlas: Vezmi a čti: I vzal Písmo sv. otevřel a četl: Ne v opilství, ne v smilstvích a v nestydatostech, ne

v sváru a závisti, (Řím. 13, 13.) nýbrž v Ježíše Krista se oblecte. A tu najednou ho osvítila milost Boží, odřekl se světa a sloužil zcela Bohu a stal se velkým svatým.

(Sv. Augustina vyznání.)

Sv. *Basilius velký* uslyšel od svého lékaře, jenž byl žid a kterého marně obrátiti hleděl, že druhého dne nebude již mezi živými. „Což ale," pravil Basilius, „budu-li zítra ještě živ, přislibíte mi, že se dáte pokřtíti?" Ano, připovídám," odpověděl lékař. Tu prosil Basilius vroucně Boha, aby mu o den život prodloužil. I vyslyšel prosbu jeho Hospodin a lékař žid dal se pokřtíti. Tu radostně děkoval Basilius Bohu a ještě téhož dne se slovy: „Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého!" skonal, načež lékař zvolal: „Ó velký Basilie, sluho Páně! vskutku kdybys byl chtěl, ani dnes bys byl ještě neumřel!"

(Herbsta výb. př.)

Sv. *Bernard* jeda kdys na koni, potkal muže, jenž předešlé noci všecko své jmění ve hře v kostky ztratil a vida sv. Bernarda pravil posměšně: „Muži Boží! zahrajme si. Vyhraju-li, dáš mi tvého koně, pakli prohraju, ať ti slouží má duše. Kdo bude míti více očí, ten vyhraje." Sv. Bernard svolil a hráč dovedný měl 18 očí a již chtěl si bráti koně. Bernard ale pravil: „Nyní i já musím kostky hoditi." Hodil a hle, jedna kostka se rozdvojila, tak že sv. Bernard měl 19 očí. Hráč uděšen vrhl se svatému k nohoum a přislíbil, že se polepší a slibu svému i dostál, činil pokání a umřel co svatý. *(Erholungstunden.)*

Sv. *Cecilius* byl z počátku pohan. Jednou učinil si s dvěma přátely výlet na břeh středozemního moře v Asii. Oba přátelé byli křesťané a velmi je rmoutilo, že přítel jejich, jenž byl velmi učený, křesťanem se státi nechce. I dali se tu do rozprávky o náboženství křesťanském a pohanském. A tu přítel Oktavius Cecilia tak mocně přesvědčil a všech pochybností ho zbavil, že Cecilius zvolal: „Oba jsme zvítězili, ty nade mnou, já pak nad sebou!" A milostí Boží hnut stal se Cecilius křesťanem a sice horlivým, jenž i učeností svou mnohých ku křesťanství obrátil.

(Bauberger.)

Sv. *Cyprian*, mučeník, byl prvé kouzelník a přičiňoval se všemožně, aby sv. Justinu chlípnou žádostí k mladíku Aglaidu roznítil. Což když se mu nepodařilo, obrátil se milostí Boží, spálil veřejně své knihy a nástroje kouzelné, vyznal se před celým křesťanským sborem ze svých mrzkostí a hanebností, veškeré zboží své rozdal chudým a hlavu popelem si posypav postavil se ku dveřím chrámovým, každého okolojdoucího žádaje o útrpnost a přímluvu, aby se brzy údem sv. Církve státi mohl. A přijav křest sv. stal se i mučeníkem.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Ignác z Lojoly* byl při obraně města Pampelony kulí na levé noze silně poraněn a na otcovský zámek Lojola přinešen, by se tam pozdravil. Z dlouhé chvíle nemaje právě jiné světské knihy po ruce, četl život Kristův a jeho svatých. Napřed četl nerad, pak ale milostí Boží pohnut, pozoruje, co Ježíš pro nás vytrpěl a jak svatí na cestě křížové věrně ho následovali, pocítil lítost nad svým minulým hříšným životem a umínil si pevně, že nyní zcela Bohu sloužiti bude. A sotva že se uzdravil, stal se udatným bojovníkem nebeského krále. *(Bollandisté.)*

Sv. *Kamill*, zakladatel řádu, žil v mládí svém bohaprázdně a karbanu zcela oddán byl. Tu slyšel jednou bezděky kázaní, které ho znepokojovalo a ku přemýšlení přivedlo a když ho jednou kvardián kapucínů pohnutlivě napomínal, otevřely se mu oči, i oplakával hořce hříchů svých, vyzpovídal se a úplné činil pokání. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Lucian* a *Marcian*, mučeníci, byvše ještě pohané, páchali bez ostýchání veškeré hanebnosti, zvláště množství lidí svádějíce a chlípným žádostem svým nakloňujíce. Avšak milostí Boží a jistou křesťanskou sličnou pannou, kteráž nikterak svésti se nedala, obrátili se a stali pro Krista i mučeníky.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Podivuhodný příklad milosti Boží při obrácení podává nám sv. *Maria egyptská*. V 12. roce opustila z prostopášnosti dům otcovský a vedla v Alexandrii 17 roků hanebný život. Jednou uslyšela, že mnoho poutníků přistálo, aby do Jerusaléma plouli. Ze zvědavosti šla s nimi. V Jerusalémě nemohla, jako by ji ne-

viditelná bytost jakási držela, do kostela sv. kříže vstoupiti. Všecko namáhání její bylo marné. I zalezla do koutka v sínci a přemýšlela o příčině a tu ji osvítila milost Boží, že poznala velkost a množství hříchů svých a že není hodná před kříž předstoupiti. I dala se do pláče a vyplakavši se, pohlédla a spatřila na zdi obraz Rodičky Boží a zpomenuvši si na její útrpnost, přislíbila opravdové polepšení života svého, kteréž i zcela provedla žijíc 47 roků v tuhém pokání na poušti. (*Bollandisté.*)

Sv. *Norbert*, arcibiskup, žil ve svém mládí velmi pohodlně, vesele, ano prostopášně. Než dospěv 30 roků jel na vyražení do veselé společnosti ve vesnici westfálské Freten v bohatém rouchu hedbávném, sprovázen jediným sluhou a právě když po lukách cválal, strhla se bouře a hrom udeřil před ním do země. Norbert spadl s koně a celou téměř hodinu omráčen ležel. Když se zpamatoval, hned poznal marnost světa a prst Boží a to byla hodina jeho obrácení. Sloužil nyní Bohu, stal se svatým a zakladatelem řádu premonstrátského.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Pavla z Kříže* přepadl v okolí Montemurano jeden lupič zcela ozbrojený a kýval naň, aby ho následoval. Svatý arci ho uposlechl, chvěje se na celém těle a když byli v houštině, padl lupič před svatým a prosil ho, aby ho z hříchu vyslyšel. (*Ott.*)

V avignonském klášteře oratoriánů žil velmi zbožný superior *P. Allard.* I napsal příteli svému Saze-mu, jehož často navštěvoval, list, v němž mu oznamoval, že tři poslední masopustní dni u něho ztráví v samotě a zbožném rozjímání, ani světáci v ty dni mnoho hřeší. Omylem poslal vrátný list jednomu prostopášnému pánu téhož jmena. Boháč byl právě v kruhu přátel na zámku, s nimiž masopust rozpustile dokončiti chtěl. Přečta list divil se velmi, že zbožný Allard ho chce navštíviti, ani přátelé se tomu smáli. Zatím ale boháč nemohl spáti a rozjímaje život svůj, počal hořké slzy nad hříchy svými prolévati. I rozpustil druhého dne přátely a očekával Allarda, an ale nepřišel, psal mu a děkoval, že ho chtěl navštíviti, vyžádal si, aby přišel k němu v postě, by se mu z celého života svého vyzpovídal. I činil boháč po celý čas postní přísné pokání, pláče ve dne i v noci. I vyzpovídal se skroušeně jednomu kapucínu a brzy na to raněn mrtvicí i zemřel.

(*Pred. u. Kat. 1856.*)

Jeden bohatý *baron* smrtelně se roznemohl. Proti jeho vůli povolala zbožná jeho manželka kněze. Spatřiv ho nemocný pravil: „Chcete mne obrátiti? To se vám nikdy nepoštěstí.“ „Nechci,“ odvětil kněz, „avšak klekněte si jen na tuto stoličku.“ Nemocný uposlechl, v tom okamžení ale zvítězila v něm milost Boží, že se obrátil a vyzpovídav skroušeně, šťastně zemřel smířen s Bohem.

(*Šmída*: *Repert.*)

Odilon Barota, jenž byl nevěrec, na smrt se roznemohl. I obsluhovala ho milosrdná sestra, která jej k tomu měla, aby se dal zaopatřiti. Odilon nechtěl o knězi ani slyšeti. Tu mu mírně přimlouvala sestra a modlila se zaň i nahlas neustále. A hle, slova klidná a modlitba pohnula nevěrcem tak, že osvícen milostí Boží, smířil se s Bohem a klidně zemřel. (*Noviny Univers.*)

Armand Jan Bouthillier z Rance žil v 17. století, pocházeje ze starožitné francouzské rodiny a maje sám již dosti jmění, zdědil ho ještě více v 28. roce věku svého a oddán byl světu a smilstvu. Jednou jda na hon byl z protější strany od honce střelen. Na štěstí se kule odrazila od zámku lovecké tašky. I poznal v zachránění tom milost Boží a odřeknuv se jmění svého a světa založil přísný řád trapistů. (*Valch.*)

V Thebaidě, městě egyptském, byl jeden loupežnický vůdce, *David*, jenž největší zločiny páchal a jeho vystupování a olupování lidí pocestných byla tak známa, že každý již jmena jeho se hrozil. A hle, milost Boží dotknula se i tohoto muže, tak že se odebral do kláštera a tu nejpřísnější skutky kajicnosti provozoval, s pláčem k Bohu o milost volal, nepravosti své vyznal, mezi nimiž i vraždy byly, až mu pro kajicnost oznámeno bylo andělem, že hříchové mu odpuštěni jsou, načež tím více Bohu sloužil, až se stal i svatým.

(*Mehlera příklady.*)

Egidio z Aoimbry již v mladém věku stal se kanovníkem a žil co kněz velmi prostopášně. Oddal se i umění lékařskému a věnoval se i magii, zapřel víru

a sedm roků dal se vyučovati v jedné jeskyni u Toleda Potom se odebral do Paříže, kdež velkého jmena si vydobyl, avšak v nevěře a prostopášnosti žil. Tu se mu podvakráte zjevil strašný jezdec, jenž ho napomínal, aby se polepšil, ba mu i vyhrožoval, že ho zabije. I účinkovalo zjevení to na Egidia tak, že upadl v zimnici a když se pozdravil, vstoupil do kláštera a odolav šťastně všem pokušením ďábelským zemřel v Pánu r. 1257. *(Herbsta výb. př.)*

V cilicinském městě Heliopolis vedla na počátku 2. století *Eudoxia* prostopášný život. Jednoho dne cestoval městem tím mnich Germanus a zavítal k svému příteli, křesťanu, jenž zrovna vedle Eudoxie bydlel. O půlnoci modlil se mnich hodinky a nahlas četl o strasti pekelné a radosti nebeské. Eudoxia slyšela vše a pocítila nepokoj v srdci svém. Druhého dne chtěla se více o křesťanství dozvěděti a žádala, aby ji Germanus poučil. Germanus mluvil tu zvláště o spravedlnosti Boží a vyptával se jí na její minulý život a dozvěděv se ho, napomínal ji, aby se pohanství odřekla, křest přijala a pokání činila, pak že ji Kristus na milost přijme jako sv. Máří Majdalenu. Eudoxia ho uposlechla, dala se pokřtíti, rozdala statek svůj chudým a jako dříve dávala všem pohoršení, stala se nyní vzorem bohumilého života. *(Bollandisté.)*

Frankus, jenž se roku 1211 v Grotti u Sieny narodil, oddal se všem prostopášnostem života v mládí svém, dopouštěl se vší nestydatosti, ano i vražedy a přestrojoval se za tou příčinou rozmanitě, přistrojoval se tu za mnicha, tu za poustevníka, stavěl se brzy chromým, brzy hluchým, brzy němým, rouhal se Bohu a žil tak po mnoho let. Jednoho dne prohrav všecko v kartách, ba i šaty, jež na sobě měl, zvolal: „Tyto oči mé, co mi Bůh dal, vsázím Jemu na potupu a vzdor.“ Sotva že bohaprázdná slova ta pronesl, ucítil bolest v očích a oslepnul. Tu teprv poznal i duševní slepotu svou, ucítil bolest nad svým dosavadním životem a proléval hořké slzy nad hříchy svými. I putoval k sv. Jakobu de Kompostelly a zde opět u obrazu sv. apoštola zraku nabyl. Pak putoval do Říma a zvítěziv zcela nad sebou, skončil blahočinně život svůj co karmelitán. *(Herbsta výb. př.)*

Abbé *des Trayes*, horlivý kněz za času bohopusté revoluce francouzské, sloužíval mši sv. ve sklepích a přisluhoval věřícím svátostmi. Jednoho dne byl povolán k smrtelnému lůžku jistého bývalého buřiče. Choť jeho zbožná povolala kněze, jenž našel tu strašný výjev. Velký, vyzáblý muž ležel roztažen na posteli, pohled jeho byl divoký, černé vlasy se mu ježily, z nosu se valila krev, ruce a dlaně krví byly poskvrněné. Manželka mu oznámila příchod kněze. I zařval tu: „Pryč, pryč, pro mne není milosrdenství, 90 kněží sprovodila ruka tato ze světa!“ „Děkujte dobrotivému Bohu,“ dí kněz, „jenž jednoho ještě zachoval, aby vám rozhřešení dáti mohl.“ A hle, svaté slovo toto zapudilo jeho vzteklost, osmělil se očí pozdvihnouti k nebi. Kněz, důstojný sluha lásky a milosti Boha, objal nešťastníka do náručí a naléval dojímavými slovy balšám pokání a naděje v zoufalou duši jeho. Tu sepjal umírající ruce a usmířeného s Bohem nebylo více. *(Blahověst 1848.)*

Josef Giordano, hlavní redaktor zednářského listu v Italii „Il Dovere“, kterýž list v Italii jest velmi rozšířen a Církvi katolické nejvýš nepřátelský, obrátil se na smrtelném loži a po katolicku pohřben jest. Milost Boží vyhledává člověka, aby nezahynul. Giordano se rozstonal, o tom dozvěděl se rodný bratr jeho, mnich karmelitán, zbožný farář u Panny Marie v Transpontině. Jak nevyzpytatelné jsou cesty Prozřetelnosti Boží! Dva synové téhož otce a též matky, jeden z nich stává se chudým mnichem, slouží spasení bližních a druhý, podobně vychován, stává se náčelníkem hrdých zednářů, hlásaje v novinách neunaveně bezbožství, svádějе jinochy nevinné ku hříchu a kaze lid svou prostopášností. Proto klesala láska mezi bratřími; nadarmo první napomínal druhého, nadarmo se zaň modlil. Ale bratr odpouštěl a za bezbožného dnem i nocí na modlitbách trval, až prosba spravedlivého prorazila nebesa. Na smrtelném loži porovnával marnotratný syn život svůj se životem jediného krevného bratra svého, rozdíl bil mu do očí, želel hříchů svých, plakal a dal — zavolati bratra, kterého dříve

z domu svého vyháněl. Po dlouhé době opět tiskl chudý mnich prvního redaktora radikálního listu upřímně na svá prsa, jako tehdáž, když opouštějíce střechu otcovskou poprvé do světa se odebrali. Milost Boží hnula zatvrzelým ano kamenným srdcem nepřítele katolického náboženství, bratr zasedl k němu, on se vyznal z hříchů celého svého života, on z ruky jeho přijal s nelíčenou radostí Tělo Páně, jako je přijímal, když ponejprv k stolu Páně přistoupil. Poklesky své odvolal, nebe se radovalo nad hříšníkem pokání činícím.

(Blahověst 1878.)

Jakoponi narodil se v Umbrii a pocházel ze šlechtické rodiny Benedettoni; na křtu sv. dostal jmeno Jakub, později ale, aby se ponížil, nazýval se sám Jakoponi. Byl návladní a baže po cti a jmenu užíval vší schytralosti v úřadu svém. I stalo se jednou, že v divadle manželka jeho ještě s mnoha jinými paními přišla o život. Tu spatřil Jakoponi, že manželka jeho na holém těle nosila kajicně pás. To jím tak pohnulo, že ihned se vzdal veřejného úřadu, jmění své rozdal mezi chudé a byv přijat mezi terciary františkánské, po deset roků se přičiňoval, aby všem se stal směšným a opovrženým, což se mu tak podařilo, že uličníci za ním běhali a jemu se posmívali. Napotom vstoupil do kláštera františkánského, kdež nejnižší práce konal a v Pánu zesnul.

(Herbsta výb. př.)

Jistý rytířský mládenec, *Jan z Erfurtu*, zamiloval se zároveň s jiným šlechticem do jedné dívky. I vyzvali se soupeři k souboji, v němž protivník Janův podlehl. Avšak pohled na mrtvého protivníka tak působil na Jana, že, ačkoliv jediný dědič byl bohatého šlechtice, vstoupil do řádu kazatelského a v něm i zbožně r. 1464 skonal. *(Herbsta výb. př.)*

Za časů, kde ještě bylo mnoho pohanů a i křesťanství v mnoha zemích rozšířeno bylo, žil v městě Tiberias mladý žid *Josef*, jehož si představený národu židovského velmi vážil. Když tento na smrt se roznemohl, zavolal si biskupa toho města a odstraniv všecky ze světnice dal se pokřtit, což Josef, dívaje se ze zvědavosti klíční dírkou, spatřil. Nyní neměl Josef více pokoje a váhal, zda-li i on se má dáti pokřtiti. Řízením Božím dostal do rukou sv. Evangelia a Skutky apoštolské, v nichž pilně čítal, ano i Kristus sám ho ve snu povzbuzoval, aby se pokřtiti dal. Než ani nyní neuposlechl. I poslal Bůh naň nemoc a ještě se neobrátil. Teprv když mu Hospodin nepřátele mezi vlastními soukmenovci vzbudil a tito ho krutě pronásledovali, dal se pokřtiti a vedl až do smrti život opravdu křesťanský. *(Pred. u. Kat. 1853.)*

Jistý lékař *v Karolině* v Americe, protestant, čítal severoamerické noviny, kdež v pondělí i výtah kázaní katolických se nalezával. Jeden takový výtah kázaní arcibiskupa katolického v Novém Yorku lékaře tak dojal, že si umínil, státi se katolíkem. Ježto na blízku žádného katolíka nebylo, napsal psaní s adresou: „Katolickému knězi ve Wilingtonu“ a hle, ono se dostalo do rukou apoštolského vikáře Gibbonse. Tento zodpověděl psaní, po několikrátém vzájemném dopisování poslal lékaři několik vhodných knih a za krátký čas přišel tento s celou rodinou do Wilingtonu a vstoupil do lůna katolické Církve. Doma obrátil čtyry bratry a když konečně přišel kněz sloužit mši sv., dítky křtít a jinými svátostmi posluhovat: kázal několikkráte na návsi četně shromážděným občanům a brzy se přiznávalo dosti četně rodin ke katolické Církvi a ostatní byli tomu blízko.

(Škola B. Srdce. 1872.)

Při oblehání jednoho města měl jeden *kapitán* s vybranými vojíny do města vtrhnouti. Již již měli cíle svého dosáhnouti, an najednou kapitán se počal na celém těle třásti a bled a ustrašen nazpět ustoupil i se svými vojíny za všeobecného posměchu oblehaných. I byl za to kapitán od vojenského soudu k smrti odsouzen a za několik hodin již měl býti zastřelen. Než mu oči zavázali, promluvil kapitán k vojínům: „Nemyslete, vojínové, že jsem zbabělec a proto se dal na útěk. Příčina útěku mého jest, že najednou, vida takořka smrt před sebou, jsem si vzpomněl na svůj minulý hříšný život a věčnou záhubu. I zadumal jsem se a přemýšlel, jak bych věčné smrti ušel, neboť časné se nebojím. Nyní ale jsem se vyznal ze svých hříchů a proto důvěřuje v milosrdenství Boží směle mohu smrti patřiti

vstříc.“ Domluvil, poklekl a radostně přijal smrtelnou ránu. Mlčky dívali se naň pohnutí vojínové.

(Herrman. Hugo.)

Jistý *kazatel* kázal kdys o lásce a milosrdenství Božím zvláště ku hříšníkům zoufajícím nad sebou. Ještě odpoledne téhož dne přišel ku kazateli do zahrady neznámý čistě oblečený muž a prosil ho, aby s ním šel do pokoje a tu mu zjevil, že jest jeho osadník, že byl v cizině, kdež i víry pozbyl a že po dnešním kázaní opravdu se chce polepšiti. I vypravoval udivenému faráři, že v 14. roce přišel do ciziny, špatnou společností se zkazil a od 15. roku u sv. zpovědi nebyl. Později pracoval u protestantského mistra, jenž mu dceru svou za manželku chtěl dáti, pak-li se víry své odřekne. Již chtěl tak učiniti, ana ho pojala touha po domovu. I opustil tajně nevěstu a dnes byl více ze slušnosti v kostele a na kázaní, kteréž a milost Boží jím hnuly a proto se chce opravdu polepšiti. Kněz ho potvrdil v jeho úmyslu dobrém a řekl, aby druhého dne sv. zpověď vykonal, kteráž byla vroucí velmi, napotom i s uctivostí a zbožností přistoupil k stolu Páně a šel na hrob rodičů, kdež zbožně se pomodlil. Za tři dni na to se těžce roznemohl, ležel po několik neděl nemocen, kdež velkou trpělivost a lítost jevil, až konečně tiše a odevzdaně do vůle Boží skonal. *(Kath. Blätter aus Tirol. 1849.)*

Landelinus, vzácných rodičův francouzských syn, měl za kmotra při křtu sv. Auberta, arcibiskupa cambraiského, jenž chtě svědomitě povinnost svou vykonati, mládenečka ve všem umění cvičil a k duchovnímu stavu připravoval. Uslyševše o tom příbuzní, hleděli mládenečka od úmyslu toho odvrátiti. Sv. muže to rmoutilo, vida, kterak mládeneček se proměňuje ve vlka a konečně se stal i zákeřníkem a vůdcem loupežníků, páchaje ukrutnosti. Jednoho dne uložil Landelinus, aby jednoho boháče oloupili. Též noci ale zemřel jeden jeho přítel. Moro, tak se nyní jmenoval vůdce, řval takořka bolestí a zármutkem upadl v spánek a sen, kde spatřil v trápení nešťastného společníka svého a kde mu mládeneček na mysl uvedl zármutek Aubertův, an ku záhubě věčné spěchá a poručil mu, aby se k Aubertovi navrátil zase. Procitnuv opustil společníky, navrátil se k sv. biskupovi, který s radostí obejmul ztraceného. Landelinus očistiv se pokáním a umyv krvavé skvrny svědomí slzami kajicnosti, vedl život bohumilý až do smrti. *(Acta ss. Jun.)*

Jeden *protestantský lékař* v Novém Orleansu po delší čas pociťoval v sobě touhu, státi se katolíkem, avšak milosti Boží odpíral. Jeho manželka, zbožná katolička, vychovala dítky své co nejbedlivěji ve víře katolické a s dítkami modlila se za manžela, aby se obrátil. I upadl 17letý syn jeho v nebezpečnou nemoc a byl zaopatřen svátostmi umírajících. Výkonem tím ještě více byl povzbuzen otec, aby víru katolickou přijal, avšak když syn se uzdravil, zase otálel. Později se roznemohla i nejstarší dcera a čtyři přivolaní lékaři nemohli nemoc poznati. Tu otec velmi zarmoucený zpozoroval, že dcera kůži na kolenou má zcela tvrdou a když se dcery otázal, odkud to? dozvěděl se, že proto dceři tak ztvrdla kůže na kolenou, že se za otce modlila tak horlivě na kolenou, aby se obrátil. I uchvácen milostí Boží obrátil se otec za tři dni a společně s dcerou a manželkou přijal tělo Páně. *(Annaly obrácenců.)*

V jednom městě žil *zámožný lékař*, jenž měl velmi nezdárného a zpustlého bratrovce, který místo študií hýřil. Konečně si hanebník umínil, že strýce svého zavraždí a peněz jeho se zmocní. Proto navštívil ho, přijda k němu na večer. I seděli spolu při večeři sami, ježto lékař byl svobodný a rozmlouvali o rozličných věcech. Za studentem stál kostlivec, na zdi upevněný. Student byl roztržitý, až konečně chtěl hanebný čin svůj provésti. V tom povolil hřeb a kostra skácela se na študenta, ruce kostlivce ho objaly a smrtka strašlivě naň pohlížela. Strašně vykřikl tu student, padl strýci k nohoum a vyznal se z hanebného úmyslu, připovídaje, že opravdu se polepší a žádal za odpuštění. Strýc mu ze srdce rád odpustil a bratrovec opravdu se polepšil, pilně študoval a stal se hodným člověkem a velmi vděčným ku svému strýci, jehož si jako otce až do smrti vážil.

(Jarisch ill. kath. Volkskal. 1863.)

Opat *ze Suz* vedl po delší čas pohoršlivý život. Když jednou za letní

doby v jednom lázeňském městě dlel s několika sobě rovnými přátely a hrál a hýřil, doručen mu lístek, kterýž ze sousedního města poslal nábožný kněz, jehož jen dle jmena a pověsti znal. Lístek obsahoval oznámení, že zasílatel budoucí týden ho navštíví. Opat byl udiven a zaražen návěštím tímto, ježto plány k novým výletům a vyražením se mu zhatily. Chtěl na radu přátel pozvání to odmítnouti, avšak jal se rozvažovati, že snad z křesťanské lásky chce ho obrátiti z cesty záhubné a nekřesťanské k Bohu. I přemítal o svém dosavadním životě a zastyděl se sám nad sebou a umínil si, že návštěvu tu přijme. Milost Boží hnula jím, že jako sv. Augustin před svým obrácením lítostí pravou se naplnil a umínil si i spůsob posavadního života změniti a zlých společníkův se odříci. Přátelé mu však druhého dne radostně oznamovali, že lístkem se stal omyl, ten že neplatí jemu, ale jinému prelátu v lázních Sazo-vi. Dostavil se i v brzku posel a požádal lístek nazpět. Opat se ale utvrdil touto příhodou ještě více ve svých dobrých úmyslech a předsevzetích a pravil sám k sobě: „Prozřetelností Boží stala se tato mýlka, aby svědomí mé se ze spánku probudilo.“ A nyní zjevil přátelům svým, co milost Boží v něm spůsobila a prosil je, aby ho opustili. Nadarmo přemlouvali opata přátelé, on zůstal předsevzetí svému věren. Přemítal dlouho o svém posavadním životě, zpytoval co nejbedlivěji svědomí, vykonal celoživotní zpověď a lítost svou zpečetil i horkými slzami opravdové kajicnosti. Již následující noci byl povolán z tohoto světa, ranilať ho mrtvice. Bylo mu jen ještě popřáno, rozloučiti se se svým zpovědníkem, který mu ku pomoci přispěl a ještě jednou mu rozhřešení udělil. Tiše zesnul v Pánu. *(P. Bonaventura.)*

Jistý znamenitý *umělec hudební z Vlach*, veda prostopášný život, padl, když jednou v noci se toulal, do krypty, jež mrtvolami byla naplněna. Vší pomoci lidské zbaven, dal posléz sluchu hledajícímu Pastýři svému. Od této chvíle dal se na pokání a obrátil se zcela k Bohu, jehožto službě i zasvětil hudební umění. Byla to nalezená ovce pobloudilá Beneš Marcello. *(J. E. Veith.)*

V jednom německém *městečku* prožil jeden tovaryš nejlepší dni svého života v největší rozpustilosti a nepravosti. Jednou oddav se pití, což často činíval, mrhal noční dobu a k ránu opilý vracel se domů. V tom ale uslyšel hlásného zpívati, abychom se probudili ze sna hříchu a pamatovali na věčnost. A slova ta tak hnula tovaryšem, že ihned si umínil, hříšného života se vzdáti a opravdu se i polepšil. *(Mehl. příkl.)*

Jistý *muž* až do svého vysokého věku oddal se všem nepravostem a schválně páchal hříchy, jen aby Boha hodně urážel a i v nemoci smrtelné zůstával v nekajicnosti. Tu spatřil u vidění vážnou Paní, ana velmi lítostivě naň pohlíží. I dojal ho pohled tak, že si zavolal ctihodného Jana Eusebia Nieremberga, kajicně se vyzpovídal a pět dní na to šťastně zemřel. *(Jan Eusebius Nieremberg.)*

Pontius z Lavaze dlouhý čas byl postrach a metla v celé Arragonii. L. P. 1134 najednou taková bázeň před Božským trestem ho naplnila, že veřejné pokání činiti si umínil a svým druhům totéž radil. Na neděli květnou dal se, maje provaz na krku a s odhalenýma ramenama na veřejné místo vésti, kamž i procesí přišlo. Zde padnul před biskupem na zem a podal mu list, v němž jeho hříchové zaznamenáni byli. Ačkoliv biskup nechtěl, dal přece hříchy své čísti a mezi čtením se bičovati. Všickni přítomní byli dojati a mnohý, jenž zpovídati se nechtěl, následoval jeho příkladu. *(Schuster.)*

Pan *Queriolet*, jenž se roku 1620 ve Francouzsku narodil, žil až do 24. roku věku svého velmi prostopášně a lehkomyslně. Tu ale zasáhla ho milost Boží a započal zcela nový, bohumilý život. Zcela opanoval zvířecí náklonnosti, zapudil pýchu a činil neobyčejné pokání. V pokoře přioděl se nuzným rouchem a cestoval místy, kde dříve pohoršení dával. Zámek svůj obrátil v nemocnici, sám pak všeho se odříkal, mnoho let se postil při vodě a chlebě a kajicím životem vše zase napravil, až konečně v klášteře dokonal bohabojný život svůj. *(Pred. u. Katech. 1853.)*

Theodor, věhlasný nevěrec, jenž atheistou vůbec zván byl v starém věku, obrátil se později milostí Boží, tak že

napotom theistou nazván jest. Nemoc byla příčinou jeho obrácení. (*Herbsta výb. př.*)

Jeden šlechtický mladík *v Tulosu* upadl v ruce nevěrců a tak daleko to přivedl, že ozbrojiv se napřáhl dýku proti nebi a vyzýval, aby Bůh, je-li jaký, s ním do boje se dal. Ježto panovalo mrtvé ticho, nabyl nešťastník odvahy a rouhal se Bohu. V tom ale, jak sám vypravuje, spatřil zvláštní zář na nebi a s nebe spadl lístek, na němž stálo napsáno: „Smiluj se nade mnou, ó Bože!“ I dojala slova ta mladíka tak, že se dal do pláče lítostí nad svým počínáním, šel k sv. zpovědi a napotom vedl křesťanský život. (*Herbsta výb. př.*)

Mládí.

1. Použij; nespolehej na ně!

Sv. *Amatus*, napotom biskup v Littenu ve Švýcarsku, použil mládí, aby duši svou vědami náboženskými obohatil. Z věd světských jen tomu nejpotřebnějšímu se učil. A času mládí použil svědomitě. (*Richter.*)

Blah. *Bedřich*, vyznavač, vyznamenal se v mládí netoliko pilností, ale i životem mravným všem spolužákům vzorem byl; sám pak touže po úplném sjednocení s Bohem, slibem se k ustavičné čistotě zavázal a dokonav študie, stal se knězem, později ale i fary se vzdal vstoupil do řádu premonstrátského, kdež se stal opatem až roku 1175 v Pánu zesnul. (*Leon Goffinea Postilla.*)

Sv. *Josef*, pěstoun Páně, měl od mládí Boha ustavičně na mysli a očích; byl horliv v plnění vůle Boží ve všem všude varuje se hříchu, obcoval rád službám Božím a konal i doma své modlitby v určitý čas, pročež právem má příjmí „spravedlivého.“ (*Tamtéž.*)

Sv. *Komas* a *Damian* vynaložili z mládí všelikou pilnost svou, aby si získali umění lékařské, jímž by pak bližním svým prospěli, použijíce k tomu všeliké příležitosti, které jim Bůh propůjčiti ráčil. (*Tamtéž.*)

Sv. *Fulgentius*, biskup v Ruspě, použil mládí svého co nejsvědomitěji, maje od matky vdovy pečlivého vychování. Pacholík působil matce velikou radost; neboť byl neunavně pilný a na slovo poslušný. Kde mohl, matce v domácnosti pomáhal a péče její osladiti se snažil. Jako prospíval v moudrosti, tak i v pobožnosti a ctnosti; v jeho očích se jevila zřetelně nevinnost srdce; a proto byl v milosti u Boha i u lidí, kteří ho poznali. (*J. Bílého: Legenda.*)

Králevič *Karel IV.*, otec vlasti naší, co nejsvědomitěji použil mládí svého a tu tak se vzdělal a tak v mravech prospěl, že se stal nejlepším panovníkem vlasti naší české. (*Fr. Palackého dějiny nár. česk.*)

Osmdesátiletý *stařec* sázel stromy, „Ještě by se sneslo, kdyby dům stavěl,“ promlouvali tři mladíci z jeho sousedstva, „ale v takém stáří sázeti stromy, toť pošetilost! Pověz nám, jakého ovoce očekáváš od své práce? Ty jsi již tak stár a churav. Proč obtěžuješ život svůj starostmi o to, čeho požívati nebudeš? Zanech naděje a ponech ji nám.“ „Ne tak,“ vece na to kmet, „smrt může tak vás jako mne zachvátiti. Moudrý člověk ale nepečuje toliko o sebe, ale i o jiné. Pravňuk můj bude mi blahořečiti za tyto stromy. A pak přece možno, že i já ovoce zažiju a vaše hroby spatřím.“ Stařec mluvil pravdu. Jeden z těch tří mladíků utonul, pluje do Ameriky, v přístavu, druhý usmrcen jest v bitvě a třetí spadnul se stromu a zabil se. Stařec se slzami vyryl toto na památku na jich nahrobním kameně. (*A R. Nekvasil.*)

2. Žili ctnostně; jiní nešlechetně.

Šlechetní jinochové byli:

Josef egyptský přemohl pokušení (*1. Mojž. 39.*)

Samuel rostl a líbil se Bohu i lidem (*1. Kr. 2, 26.*).

David, jinoch bohabojný, přemohl Goliáše (*1. Kr.*).

Šalomoun byl moudrý v mladosti své (*Sir. 47, 15.*).

Josiáš co pacholík hledal Boha (*2. Par. 34.*).

Tobiáš i sám syn jeho (*Tob. 1, 10.*).

Syn Sirachův Jesus byl moudrý a zbožný (*Sir. 51, 18.*).

Eliu, syn Baruchelův, vyznamenal se pokorou *(Job 32, 6.)*.

Daniel, Ananiáš, Misael a Azariaš v zajetí babylonském byli velmi bohabojní *(Dan.)*

Bratří makab. vyznačili se srdnatostí *(2. Mak. 12.)*.

Dvanáctiletý Ježíš hledal věci Otce svého *(Luk. 2, 49.)*.

Mládenci, k nimž psal sv. Jan *(1. Jan 2, 14.)*.

Sv. *Dominik*, zakladatel řádu kazatelského, v těch letech co studoval, byl tak nábožný a pilný, že někdy celé noce ve svých duchovních knihách probděl. Ale i v lásce ukázal, že duch Kristův v něm žije.

Sv. *Kajetan* prokázal se ve studiích bohoslovných býti vzorem křesťanských snažení; vyhýbaje bezpotřebným vyražením prospíval rovně ve vědách, jak ve ctnostech. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Konrád*, biskup kostnický, již v mladistvém věku vyznamenal se krásnými ctnostmi, čímž náklonnost a lásku lidu si získal. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Tomáš z Villanovy* věnoval věk mladý vědám a uměním, obzvláště ale ctnosti a tak prospíval, že lidé nevěděli, čemu na něm víc diviti se mají. Skončiv studia stal se doktorem a profesorem na vysokých školách v Salamance, kde Písmo sv. vykládal.

(J. Bílého: Legenda.)

Bezbožní mladíci byli:

Cham *(1. Mojž. 9, 22.)*; Her a Onan *(1. Mojž. 38, 8. 10.)*; Sichem *(1. Mjž. 34, 2.)*; Ofni a Finees *(1. Kr. 2, 22.)*; Absolon *(2. Kr. 18, 9.)*; Roboam opustiv radu starších a přidržev se mladých *(2. Par. 10, 18.)*.

Pacholíci, jenž Eliseu se posmívali.

V Ostrově u Lanškrouna zatčeni dva výrostkové, 15letý Jan Hindl a 14letý Eduard Christl, kteří pokoušeli se o padělání zlatek, aby mohli jíti k muzice. *(Čas. „Čech" 1878.)*

Mlčelivost,

viz i: „smysly 3. jazyk!"

1. Těžko se vydobývá; ukazuje ale ducha.

Pambo, poustevník egyptský, žádal netoliko v známosti Písma sv., ale také zvlášť v svátosti života prospívati. I požádal jednoho učeného muže, aby mu v tom byl nápomocen. Začátek učinil od žalmu 38, kdež se čte: „Řekl jsem: ostříhati budu cest svých, abych nezhřešil jazykem svým." Po výkladu žalmu toho řekl Pambo: „Dost zatím, až se tomu naučím, budu pokračovati dále." Po dlouhém čase tázal se učený muž Pambona, když k němu přišel, chce li se dále učiti? Ale Pambo řekl: „Ještě jsem se prvnějšímu dobře nenaučil, nemohu tedy dále pokračovati pro slova apoštolova: „Buďte činitelé slova Božího a ne toliko posluchači" (Jak. 1, 22.) Velká tedy práce jest jazyka krocení.

(Macana výb.)

Na otázku, proč *Lykurg* Lacedemonským tak málo zákonů dal? odpověděl *Charillus*: „Proto, že ti, co málo mluví, málo i zákonů zapotřebí mají." Byliť Lacedemonští vážni a mlčeliví.

(Plutarch.)

Mudrc *Sokrates* málo mluvíval a jazyk svůj krotil. I otázal se ho kdys jeden žvavec, jest-li se velká mlčelivost nevědomosti připisovati nemá? Klidně odpověděl mu mudrc: „Nevědomec neumí mlčeti." *(Lohn. bibl.)*

Solon při hostině mlčíval a když se ho Periandr otázal, mlčí-li, že nemá dosti slov anebo z hlouposti, odpověděl mu: „Věru! žádný hlupec nedovede při hostině mlčeti." *(Stobaeus.)*

2. Prospívá.

Sv. *Arsenius*, poustevník, zachovával vždy velkou mlčelivost. Jednou se ho tázali bratři, proč by tak málo mluvil? jimž on odpověděl: „Častěji litoval jsem již, že jsem mluvil; ale nikdy jsem ještě nelitoval, že jsem mlčel." A mnohé viděl jsem, kteříž klesli mluvením, mlčelivostí pak sotva kdo klesl. *(Macana výb.)*

Podobně praví i sv. Ambrož: „Vímť, že mnozí mluví, když mlčeti neumějí. Řídká to věc, aby kdo mlčel, když mluvení neprospívá: moudrým je tedy, kdo umí mlčeti." *(Sv. Ambrož.)*

Jeden *anglický král* otázal se svých tří synů, o co by nejvíce Boha prosili? První odpověděl, že o rekovnost, aby všecky si podmanil; druhý o krásu, aby všech lásku si vyzískal a třetí nejmladší o jazyk mlčelivý, aby vždy dobře mluvil. Tomuto co nejmoudřejšímu odporučil otec po sobě vládu. (*Langius.*)

Mojžíš, opat, tázal se Zachariáše mladšího, co se mu zdá býti nejlepším? Odpověděl Zachariáš, že nic lepšího není, než mlčeti. I dí mu stařeček: „Pravda jest, synu, mlč; neb hodina smrti tvé přišla.“ Sedě stařeček i vzhledě v nebe uzřev nebe otevřené, dí k Zachariáši: „Raduj se, synu Zachaři, neb brány nebeské tobě otevřeny jsou.“ (*Sv. Jarolím.*)

Xenokrates, mudrc řecký, když mu zlořečili, mlčel. A když tázán byl na příčinu toho, odpověděl: „Poněvadž, když jsem mluvil, často jsem toho pykati musel; ale když jsem mlčel, nikdy.“ (*Frencla Postilla.*)

3. Měj ji!

Aeschines byl kárán, že mlčí, ačkoliv měl Sokratesa za učitele. I odvětil: „Nenaučil jsem se jen od Sokrata mluviti, alebrž i mlčeti. (*Plutarch.*)

Apollonius thyánský že neuměl mlčeti, sám si vložil za pokutu, že 5 roků po způsobu Pythagorova mluviti nebude a trest ten tak vykonal, že ani císaři ústně, alebrž písemně odpověděl, když se ho tázal. (*Nigronus.*)

Demosthenes, znamenitý mudrc řecký, byv otázán, proč jeden jazyk máme a dvě uši, odvětil: „Poněvač dvakrát tolik máme slyšeti, než mluviti.“ (*Frencla Postilla.*)

Káto byl velmi mlčeliv a když mu to předhazovali, odpověděl: „Tak dlouho si budu mlčení hleděti, dokuď nebudu moci mluviti, co by zamlčení nebylo hodno. (*Plutarch.*)

Pythagoras, věhlasný učitel pohanský v Heraklei, žáků svých pilně napomínal, aby rodičů poslouchali a náruživostem odpírali. Aby učení jeho dobře zažili, uložil jim přísné mlčení skrze několik let, tak že se žádným mluviti nesměli. (*Aleš Pařízek.*)

Severus Sulpicius za trest v posledním věku svém si uložil, že ustavičně bude mlčeti, aby zadost učinil za hříchy, jichž se řečí dopustil. (*Gennadius.*)

Mlčeliví byli:

Abigail, počkavši až David vystřízliveľ.

Samson zanedbal mlčeti, oznámiv ženě falešné sílu svou a přišel o sílu i zrak. (*Soudc. 16.*)

Maria Panna mlčelivá byla, ana ve sv. evangelium jen čtyrykráte co mluvící se předvádí a sice: při pozdravení andělském, u sv. Alžběty; v chrámu, když se jí dvanáctiletý Ježíš ztratil a při svatbě v Káni galilejské.

Sv. *Agathon*, poustevník, držel tři leta v ústech kámen, až se dokonale mlčeti naučil. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Andronikus* s chotí svou *Athanasií*, kteráž mužským oděvem přioděna byla, a závoj měla, že ji ani neviděl na cestě do Jerusaléma a v Jerusalémě, kdež bydleli, 22 roků na žádost sv. Athanasia ani slova nepromluvili. (*Sv. Jarolím.*)

Sv. Basil velký, učitel Církve, v klášteře po 13 let mlčení zachovával, oddav se čtení Písma sv. a modlení. (*Frencla Postilla.*)

Vznešeným vzorem mlčelivosti spasitelné byla sv. *Emiliana*; vědělať, že mnohé mluvení člověka roztržitým činí a tudíž přísně bděla nad jazykem svým. Nejen po 40 postních dní, ale také 40 dní před vánoci a 3 dni v každém témdni zachovávala úplné mlčení a nepromluvila ani slova, jest-li toho okolnosti nevymáhaly. (*Kal. Moravan. 1857.*)

Bl. *Jan Berchmanns* vynikal zvláštní mlčelivostí. Když se ho jednou kdosi tázal, jak se této těžké ctnosti tak důkladně naučil a jak ji tak pevně konati dovede, odpověděl: „Činím to takto: Pozdravím každého, kdo mne potká; žádá-li něco ode mne, učiním to s největší ochotností; táže-li se mne po něčem, vyslechnu ho a odpovím mu, možno-li jediným slovem, není-li to možno, střežím se alespoň plýtvati slovy.“ (*Blahověst 1866.*)

Sv. *Jan mlčelivý* nemluvil nikdy, leč když toho potřeba kázala a i tu jen skromně a více ničehož, než co bylo nevyhnutelně potřebí. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Jarolím* znal poustevníky, kteří začasto 7 roků ani slova nepromluvili. (*Wiser.*)

Sestrám duchovním sv. *Kláry* bylo pravidlem řeholním mlčení přikázáno, aby takto mnohým hříchům ušly, kterých by se žvavostí dopustily. *(Röss u. Weiss.)*

Z úst sv. *Marie Majdaleny z Pazzis* nevyšlo nikdy slovo marné neb jalové. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Bl. *Maria oegn.* začasto od slavnosti sv. kříže až do velkonoc ani slova nepromluvila. *(Surius.)*

Sv. *Mathylda* tak ctnost mlčelivosti konala, že se zdálo, jako by byla němá. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Pambo*, opat, po všecky dni života svého toto tré zachoval: že nikdy neselhal, nikdy nezlořečil, nikdy bez potřeby nemluvil. *(Macana výb.)*

Sv. *Petr z Alkantary* byl též nejvýš mlčelivý, i tenkráte když se naň dorážělo neb se mu utrhalo, neodpovídal; toliko když mu poručeno bylo, aby mluvil, otevřel ústa a co potřeba kázala, skromně a líbezně pronesl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Tomáš akv.* hned v mladosti mlčelivosti tak byl pilen, že od spolužáků potupně nazván jest němým volem. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Vavřinec just.* mlčelivosti tak byl bedliv, že mluvíval velmi málo. *(J. Bílého: Legenda,)*

Acefemas žil 60 roků uzavřen v chýši, nikoho nevidě a od nikoho nejsa viděn, s nikým nemluvil, přijímaje malým otvorem pokrm. *(Theodoret.)*

Alezius a Theon, sv. otcové, byli moudrosti i proroctví plni a mnohých mnichů starostové. Theon učený v řeckém jazyku i latinském 30 let nepromluvil s žádným kromě modlitby, ani kdo slyšel aneb viděl jej hněviva, neb aby kdy nějaké prázdné slovo, neb lživé, neb ukrutné neb neužitečné pověděl; aniž kdy ho kdo zapřisáhati se slyšel. Toho času bydlel na poušti i mnich Alezius 170 let starý. V těch letech se žádným nepromluvil než s Bohem v modlitbě, vždy se postě. *(Sv. Jarolím.)*

Pod opatem *Ammonem* žilo tři tisíce mnichů, kteří tak mlčení zachovávali, že se zdálo, jakoby žili na samotě. *(Palladius.)*

Benedikta, starého poustevníka, tázal se jednou mladší poustevník: „Otče, jak dlouho jest potřebí zachovávati mlčelivost?“ „Tak dlouho,“ odpověděl Benedikt, „pokuď není třeba mluviti.“ *(Macana výb.)*

Kdykoliv hrabě *Bohumír* na cestu se ubíral, posílal sluhy své napřed a šel za nimi sám. Otázán, proč tak činí? odpověděl: „Proto tak činím, abych neměl příležitosti na cestě zbytečně mluviti.“ *(Krönes: Real-Lex.)*

Opat *Godešalk* každého dne se cvičil několik hodin v mlčelivosti; z úst jeho bratři marného slovíčka nezaslechli. *(Drahé kameny.)*

Opat *Hor* skoro po celý čas života svého mlčel a mluvil jen to, co nevyhnutelně bylo zapotřebí. *(Heraklides.)*

Kham, 10letý pacholík v Tong Kingu, jda do školy byl od dvou mužů uchopen a nucen, aby jim udal, kde kněz této osady se zdržuje? Než Kham nižádným spůsobem se nedal donutiti a zřejmě jim řekl: „Byť jste mne, zlí mužové, i zavraždili, přece vám nepovím, kde farář náš se zdržuje.“ Zahanbeni pustili nyní mužové pacholíka, jenž ihned domů pospíšil a rodičům pověděl, co se mu stalo. Kněz pak, Du jmenem, jehož rodičové skrývali, vyhledal si jiné bezpečnější místo. *(Borie.)*

Jedna *matka* dala synu svému na zkušenou se ubírajícímu také tři špendlíky na cestu. „První,“ pravila, zapíchni do měšce, abys mnoho neutrácel: druhý připni k ústům, bys nepředloženě nežvástal; a třetí na prsa upevni, abys srdce své obhájil. Jedno, druhé i třetí nesmí býti příliš otevřeno.“ *(Čas.: „Zlaté Klasy“ 1855.)*

Mikuláš z Antiochie nic nemluvíval, toliko rukama návěstí dávaje; též nikdy se nesmál. *(Gerardus de Nazareth.)*

Romuald, opat a zakladatel řádu kamalduenského, živ jsa po 7 roků na poušti, ani slova tu nepromluvil, rozjímaje smysl žalmů. *(Heraklides.)*

Augustin Strobach již co pacholík tři dny v pašijovém týdnu ani nehlesnul, cviče se v mlčelivosti, ačkoliv jej domácí přemlouváním, spolužáci vysmíváním, kdosi i bitím k promluvení pobízeli, dráždili a nutkali. *(Drahé kameny.)*

Theo, zavřev se do celly, 30 roků ani slova nepromluvil. *(Marulus.)*

Modlářství.

1. Dopustili se; jeho původ.

Modlářství dopustili se:

Pohané (*Řím. 1, 15.*); Egyptští (*2. M. 12, 12.*); Filistínští (*Soudc. 16, 23.*); obyvatelé Lystry (*Sk. 14, 11.*); Athénští (*Sk. 19, 28.*); Efesští (*Sk. ap. 19, 28.*); Židé (*Jer. 8, 2.; Ž. 105, 19.; 1. Mak. 1, 45.; Soudc. 2. 3.; 18. 2.; 4. Mjž. 25.; 4. Kr. 13.*) Jednotlivci: Lában (*1. Mjž. 31, 19.*); Aron (*2. Mjž. 32, 5.*); Michas (*Soudc. 17, 4.*); Šalomoun (*3. Kr. 11, 14.*)

Králové Judští: Abiam (*3. Kr. 15, 3.*); Joram (*4. Kr. 8, 18.*); Ochozias (*4. Kr. 8, 27.*); Manasses (*4. Kr. 21, 3.*) Amon (*4. Kr. 21, 21.*); Joakim (*4. Kr. 23, 37.*); Joachim (*4. Kr. 24, 9.*); Sedecias (*4. Kr. 24, 19.*);

Králové Israelští: Jeroboam (*3. Kr. 12, 28.*); Nadab (*3. Kr. 15, 26.*); Baaza (*3. Kr. 15, 34.*); Zamru (*3. Kr. 16, 19.*); Amri (*3. Kr. 16, 25.*); Achab (*3. Kr. 16, 30.*); Joram (*4. Kr. 3, 2.*); Jehu (*4. Kr. 10, 3.*); Joachaz (*4. Kr. 13, 2.*) Zachariáš (*4. Kr. 15, 9.*); Manahem (*4. Kr. 15, 18*); Faceja (*4. Kr. 15, 24.*); Oseáš (*4. Kr. 17, 2.*)

Králové pohanští: Nabuchodonozor (*Dan. 3, 1.*); Baltazar (*Dan. 3, 22.*)

Francouzové za času revoluce, vyhlásivše rozum za boha.

Na počátku věřili lidé v jednoho pravého Boha. Ježto Bůh pouhý duch jest, chtěli něčím naň pamatovati. To nejkrásnější na světě a nejvelebnější jest slunce a proto je mělo na Boha pamatovati a modlíce se pohlíželi k němu. Avšak děti a vnuci zapomněli, že slunce má je jen pamatovati na neviditelného Boha a klaněli se slunci co bohu. (*viz i: Řím. 1, 21—23.*) Později tutéž úctu vzdávali měsíci a hvězdám a ježto slunce a měsíc mnohdy viděti nelze, zapalovali oheň a později i ten za boha drželi jako Peršané. — V Egyptě nejspíše pozorovali běh hvězd rozličných a skupení a dávali jim jmena, ježto pro orbu co udávající roční počasí důležité jsou a ctili je co bohy a dávajíce jim jmena zvířat, učinili i zvířata bohy. Avšak i kněži použili, jsouce vzdělanější, lehkověrnosti lidu a pro zisk (*viz Dan. 14, 2; skut. ap. 19, 23.*) dávali zvířatům a bylinám bud užitečným, buď náhodným původ božský a tak klanili se zvířatům. — Ježto ducha si představiti nemůžeme, představovali si ho mnozí s tělem, očima, rukama, ušima, nohama a udělali si podobu Boha dle podoby člověka a zapomenuvše na význam ten, klaněli se modlám. Ano mnozí zpupní králové vydávali se sami za bohy, jimž národ božskou úctu vzdávati musel. (*Viz kn. Moudr. 14, 14—21.: Dan. 3, 1—6. Skut. ap. 12, 20—23.; Alexandr, Římané.*) Básníci a kněži rozmnožili počet bohů a vypravovali o nich přemnohé bájky, přikládajíce jim lidské vášně a osudy. A takým způsobem rozmnožovalo se modlářství víc a více.

I ďábel jest původce (*viz Ž. 95, 5.; 1. Kor. 10, 20.*) (*Šmída hist. kat.*)

2. Jest pošetilé; podvodné; ukrutné; dochází trestu.

Pošetilost modlářství vyličuje se dobře v knize moudrosti (*13, 10—19.*); krásně píše o něm David v 113. žalmu. Pošetilost jeho dokázal i prorok Eliáš známou obětí Bálovou (*3. Kr. 18.*) Sv. Pavel (*Sk. ap. 18, 16.*) — Národ Kanopus v Egyptě klaněl se modlám hlíněným. Modla měla velké břicho bez prsou a hlavu bez krku, spočívala na dřívkách, jenž nohy zastupovaly. Dolení část těla širokého měla nesčíslné množství dírek, které se voskem ucpaly. Uvnitř byla modla dutá a vodou naplněna. Pod modlou se zapálilo dříví, kterémuž ohni Chaldeové se klaněli co nejvyššímu a nejmocnějšímu bohu. Ohněm roztál vosk a dírkami vyřinula se voda, která oheň uhasila. A tu se radovali pošetilci, domnívajíce se, že bůh jejich mocnější jest než Bůh Chaldeův. — Staří Egypťané bájili o bozích a bohyních co prvních panovnicích země. Mezi těmito jmenují zvláště Osiris a jeho choť Isis, kteří města stavěli, zákony dávali a orbě učili. Když Osiris zemřel, odstěhoval se duch jeho do býka, jemuž Apis říkali a jenž v přeskvostném chrámu v Memfis zůstával a jemuž přemnozí kněží co Bohu sloužili. Zhynul-li Apis, odstěhoval se Osiris do telátka, kteréhož kněži v celé zemi hledati museli a jehož jen oni poznali, museloť býti černé se zvláštními bílými prouhami. Nový Apis byl nyní se slávou do chrámu uveden. Vydržel-li ale Apis 25 roků, byl utopen a nový

vynalezen. — Jinde v Egyptě klaněli se kozám, lvu, krokodilu, ovci, ba i psům, kočkám, vlkům, čápům, myším a kdo by kočku byl zabil, smrtí byl trestán. — Dle Bubasta putovalo ročně 70.000 na loďkách k bohyni války; u každého města vystupovali a prali se vespolek ke cti bohyně. — Celsus, pohanský mudrc, divil se, proč židé a křesťané nechtí slunci, měsíci a hvězdám vzdávati poctu, načež Origines učený odpověděl, že vyšší bytost, původ slunce znají. — Hesiod, řecký spisovatel, napočítal 30.000 bohů, jimžto se pohané klaněli, čemuž se nelze diviti, ježto každý stav, každá ctnost i nepravost měly svého boha. Tak učenci ctili Minervu, lékaři Aeskulapa, vojíni Marsa, hudebníci Apolla, kováři Vulkána, plavci Neptuna, zloději Merkura, smilníci Venuši, pijané Bacha atd. (*Šmídův hist. kat.*)

Mongolové se kořili kravám, v Thessalii čápům, v Assyrii holubům, na ostrově Cejlonu docela opičímu zubu. Syrští se klaněli rybám, někteří z Afrikánů opicím, někteří z Indů slonům, Litvané pak klaněli se stromům a jiným rostlinám. (*Sv. Alfons Lig.*)

Domician kdykoliv něco poručil, počal a dal rozkaz těmito slovy: „Domician, náš pán a bůh.“

Menekrates žádal od toho, jehož uzdravil, aby ho jmenoval bohem Jovišem.

Faso učil papoušky: „Faso jest bůh.“ (*Fr. Hunolt.*)

Staří *Skytové* neznali kromě boha války žádných jiných bohů a bohem tím byl starý široký meč, kterýž na oltáři postaven byl a kterémuž krvavé oběti koňů, krav, koz, ano i lidí na poctu obětovány bývaly. Každým rokem konala se slavnost výroční a v den takový obětován jest bohu tomu každý stý ze zajatců. Takovému ubožáku zajatému odťali ukrutníci pohanští obě ramena, pak takto zmrzačeného do povětří házeli a z pádu jeho na zápalný oltář modly budoucí a skryté věci předpovídali. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Kolumbán* přišel na své missii až k jezeru curyšskému, kdež obyvatelé ještě modlám sloužili, jimž kázal. Jednou slavili obyvatelé ke cti modlám velkou slavnost. Vida svatý, že pohané předložili modlám džbány s pivem, otázal se, co by to mělo znamenati? Tu mu odpověděli, že jsou to obětě bohům. Sv. Kolumbán zafoukal na džbány a hle, praskly a roztříštily se na kousky, že pivo vyteklo na zem, čímž chtěl pošetilost modlářství naznačiti. A vskutku se přemnozí modlářství odřekli a dali se pokřtíti. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Valentin* před císařem Klaudiem II. r. 270 vyznal, jak pošetilé jest modlářství, ano se klaní bohům tak špatným,

Bratří sv. *Kosmas a Damian* pravili: „Bohové vaši jsou malomocni a proto modlářství proklínáme a klaníme se jednomu Bohu.“ (*Šmída: Repert.*)

Sv. *Vedastus arraský* byl jednoho dne od bohatého a urozeného Franka k jídlu pozván. K žalu velkému zpozoroval Vedastus hned z počátku mnoho nádob ke cti bohům vystavených. I pomodliv se Vedastus učinil nad nádobami znamení sv. kříže a nádoby se rozpraskaly a obsah vytekl. I odřekl se král, jenž také přítomen byl, s mnoha jinými urozenými modlářství. (*Herbsta výb. př.*)

Nábožný *pacholík*, přebývaje v domě modloslužebníka, říkával: „Jeden toliko jest Bůh, Stvořitel nebe i země. On dopouští slunci svítiti, dešti pršeti; On vidí jednání naše, může nás trestati i odměniti, nám pomoci, anebo nás zkaziti. Modly tyto z hlíny učiněné ani nevidí, ani neslyší a nic dobrého, ani zlého učiniti nemohou!“ Pohan ale pravdy nechtěl slyšeti. — I šel muž ten jednou přes pole. Pacholík, vzav hůl, modly roztloukl; toliko tu největší nechav státi, dal jí do ruky hůl. Muž, vrátiv se domů, zlobivě křičel: „Kdož to učinil?“ Pacholík odpověděl: „Což tomu nevěříš, že tvá modla velká menší sestry své rozbila?“ „Nikoliv!“ vzkřikl muž, „neuvěřímť tomu; neboť nikdy ještě rukou nehnula. Ty's to učinil, zlopověstný chlapče, a za tu bezbožnost tebe nyní touto holí ubiju.“ Pacholík ale řekl přívětivě: „Ó nezlob se. Nenaděješ-li se ani toho do své modly, čeho já jsem slabou rukou svou dovedl; jak by ona mohla býti bohem, který stvořil nebe i zemi?“ — Pohan umlkl a pováživ toho pilně, roztloukl i tu poslední modlu a ponejprv vzýval jmeno Boha pravého.

Ó blažený, kdo Boha zná,
Jej v pravdě Otcem nazývá!

(*Frant. Svoboda.*)

Za krále perského *Cyra* ctili v Babyloně modlu Bel, kteréž každý den 12 měr obilí, 40 ovec a 6 džbánů vína předkládali. I král ctil modlu tu, ale Daniel, společník Cyrův, klaníval se Bohu svému. I ukázal Cyru, posypav po celém chrámu popel a zapečetiv chrám, že kněži tajnou chodbou sami vše odnášeli a trávili. Cyrus poznav lest kněží modlářských, rozkázal je usmrtiti a dal Béla v moc Danielovu, kterýž jej i chrám jeho vyvrátil. (*Daniel 14.*)

Babylonští ctili také velkého hada. Daniel svařil smolu, tuk a srst, udělal z toho bochníky a dal je v ústa draku i rozpukl se drak. A Daniel řekl: „Vizte, jakého ctíte boha!“ (*Dan. 14, 26.*)

Když v Egyptě víra Kristova se ujala, dal patriarcha *Theophil* vyvrátiti všecky modly, mezi nimiž byly mnohé uvnitř duté, vzadu mající otvor, skrze kterýž mohl člověk pohodlně do vnitř vlézti, hlavou sochy hýbati a mluviti. Lid sklamaný domníval se, že modla mluví a měl řeči její za boží zjevení.

(*Stolberg Real. Gesch.*)

Hindové klanějí se nejohavnějším zvířatům, ano nechávají se od nich sežrati. Při jistých slavnostech musí se z nich jeden modle obětovati. Ranami ubitému vrazí háky do žeber, pověsí ho k trámu, okolo kteréhož jej pak po delší čas točí se sběsilou radostí. Vdova musí se s mrtvolou muže za živa dáti spáliti.

Egypťané klaněli se zemi a řece Nilu celý Egypt zavlažováním svým zúrodňující.

Chaldeové, Syrové klaněli se slunci, měsíci, hvězdám.

V *Číně* vraždí vlastní rodiče novorozeňátka, nelíbí-li se jim.

Řekové a Římané, nejučenější národové, vzdávali božskou úctu zvířatům, lidem, modlám z dříví, kamene a kovu Každá ctnost, každá náruživost a hřích měly ochrance u nich; hory, lesy, řeky atd. naplněny byly samými bohy. Jim ke cti obětovali i lidi a při slavnostech jim na počest tropili rozpustilosti, páchali hříchy a nepravosti. Tak Plato dovoloval opilství ku poctě Bacha, Cicero lež a křivou přísahu zastával.

Na mnohých ostrovech v *Asii* sežírají tamní obyvatelé zajatce, ano v čas nouze i své vlastní rodiče, ženy a dítky.

V *Botany-Bai* pochovávají nemluvně se zemřelou matkou.

(*Mehlera příklady.*)

Sv. *Pavel* píše o ohavnosti modlářství v listu k Římanům 1.

Také oběti lidské modlám obětovali (viz Písmo sv. o Molochovi IV. Kr. 23., jemuž se děti co oběť do rozpálených rukou kladly a v strašných bolestech skonaly). (*Brentano.*)

U *Peršanů* byly sice oběti lidské zapovězeny, nicméně když Xerxes táhl do boje proti Řekům, dal ku poctě bohů 9 chlapců a 9 dívek za živa zakopati. — Amestris, žena Xerxova, dala z vděčnosti za své zdraví 7 dítek nejvzácnějších mužů perských zahrabati.

Když *Řekové* proti Troji se vypravovali, Agamemnon svou dceru Ifigenii bohům obětoval a po dobytí města byla Polyxena, dcera krále Priama, obětována stínům Achillovým. Později bylo v Arkadii před oltářem Bacha mnoho mladých dívek bohu tomuto ke cti k smrti umrskáno.

Také *Římané* zprvu lidi obětovali bohyni zvané Manes, teprv r. 657 po vystavení Říma byly oběti lidské zrušeny.

Kartagenští klaněli se kovové soše Saturnově, Molochu, do jejížto rukou rozpálených dítky za oběť kladli, tak ve válce proti Agathoklovi 200 dítek z nejlepších rodin zahynulo.

O *Gallech* vypravuje Julius Caesar, že měli modly duté nesmírné velikosti, ježto rozpálili a zločince, ano často lidi nevinné, do nich metali.

Nejhroznější a nejčetnější obětě lidské přinášeny byly v *Americe*, v starém Mexiku.

Také *Germané*, staří pohanští Němci, svému bohu Odinovi v jistých dnech lidi obětovali. (*Šmída hist kat.*)

Lidské obětě přinášeli i předkové naši, pohanští *Slované*. — Víra pohanských předků našich však nejvíce k jednobožství se přibližuje. Oni vzývali jediného nebeského boha pod obecnými jmeny Bog, Svarog. V tomto prabohu poznávali jakousi trojnost a jmenovali jej Triglav. — Nejvyšší to božství bylo také ctěno pod jmenem Peruna, Radogosta a Zeměny. Radogost se ctil i pod jmeny Svantovit, Jarovit, Rugevit. Zeměna, slula u Polabanů a Poláků Živěna či Živa. Co bohyně jara byla Vesna, co

bohyně zimy a smrti Morana, u Rusů zlatá Bába a Lada. — Mimo hlavní božstvo měli Slované mnohé jiné bohy a bůžky, z nichž známi jsou: Bělbog, Černobog, Rarach, Zmek neb Zmok, Pikulík, Vlkodlak, Div, Vel, Plivník, Polednice, Rusalky, Víly a domácí bůžky: Šetek neb Šotek, Skřítek neb Křístek a Hospodářík.

(*J. V. Rozum, Slovanské bájesloví.*)

Modlářství potrestal Bůh: když se židé zlatému teleti klaněli (*2. Mjž. 32.*); když smilnili (*4. Mjž. 25.*); když Israel připojiv se k modle Belfegor s Moabskými hodovali (*3. Kr. 14, 9.*). Zahynutí domu Jeroboama předpovědíno (*3. Kr. 18, 40.*); Eliáš pobil proroky Baalovy (*4. Kr. 17.*); Israel zaveden do Assyrie (*2. Chr. 33, 9.*); Manasses zajat (*Chr. 36.*). Lid království Juda uvržen do zajetí babylonského.

3. Varuj se ho; zamezuj!

Thebánská legie než aby za císaře Maximiana modlám obětovala, raději podstoupila smrt. (*Mehl. př.*)

Modloslužebnost překazili: Jakub (*1. Mjž. 35, 2.*); Gedeon (*Soud. 6, 25.*); Mojžíš (*2. Mjž. 32, 20.*); Israelští (*Soud. 10, 16.*); Samuel (*1. Kr. 7, 3.*); Asa (*3. Kr. 15.*); Josafat (*3. Kr. 22, 47.*); Jehu (*4. Kr. 10.*); Ezechiáš (*4. Kr. 18.*); Josafat (*2. Chron. 18.*); Manasses (*2. Chr. 33.*); Darius (*Dan. 6, 25.*); Mathatiáš (*2. Mak. 2, 24.*).

Na modlitbu sv. apoštola *Jana* sesul se pohanský chrám Diany v Efesu a obraz bohyně zcela se zničil.

Sv. *Dionysius* areopagita v Arletách zničil modlu Marsa vzývaje jmeno Boží. (*Halloix.*)

Sv. *Thyrsus* modlitbou zničil sochu křišťalovon Apollona a obraz Bacha. (*Bollandus.*)

Sv. *Regulus* modle se v nivec obrátil sochu Merkura. (*Vincenc.*)

Sv. *Felix*, mučeník, před císaři Diokleciánem a Maximianem zničil modlu Serapisi, Diany a Merkura.

Sv. *Glyceria*, mučenice, vhodila sochu Joviše do ohně. (*Metafrastes.*)

Anglický průmysl postaral se také pohanům o modly. Továrna na modly v Birminghamu vychvalovala své zboží tímto ohlášením: „Jamon, bůh smrti, z pěkného bronzu, velmi vkusně vyveden. Nirondi, kníže démonů, ve všelikých tvarech. Velikán postaven jest se šavlí dle nejnovějšího spůsobu. Varonnín, bůh slunce, pln života. Jeho krokodil jest bronzový se stříbrnými důlkami. Couberen, bůh bohatstva. Tento bůh jest podivu hodná práce; umělec vynaložil naň celý svůj vtip. Továrna má na skladě také polobohy a nižší démony všeho druhu. Úvěrek se neposkytuje. Za hotové placení podávají se mnohé výhody.“ — V Indii hojně se takoví bůžci prodávají a vláda podporujíc modlářství skutkem dokazuje, že jí nejde o pravé náboženství. (*Jan Drozd.*)

Modlitba.

1. Jest rozmlouvání s Bohem; vespolná páska; opravdová těžká.

Když papež *Alexandr I.* ohněm mučen mlčel, otázán byl od Aureliána, proč mlčí? I odvětil: „Rozmlouvám s Bohem a proto nemožno mi s lidmi mluviti.“ (*Nauclerus.*)

Jakub Hintner modlíval se denně pravidelně od 12 do 1 hodiny. Tu ho právě v ten čas navštívil kardinál Maxmilian Gandolf, chtě si objednati sukno. Hintner dal arcibiskupu vzkázati, že nyní právě rozmlouvá s vyšším pánem — Bohem.“ Arcibiskup mu porozuměl a zastavil se u něho, když domů se vracel. (*Šmída: Repert.*)

Když jednou císaři *Karlu V.*, an se právě modlil, oznámeno bylo, že cizí vyslanec prosí, aby ihned předpuštěn byl, ježto velmi důležitou věc mu má vyříditi: nechal vyslance čekati, řka: „Nyní se zabývám mnohem důležitější věcí a jsem u audience krále všech králů.“ (*Lohn. bibl.*)

Sv. *František sál.*, biskup ženevský, vysvětloval kdys dětem radosti prvních rodičů v ráji. „Jednou z nejsladších radostí jejich,“ pravil, „bylo, že Adam a Eva s Pánem Bohem obcovati a s ním co s otcem rozmlouvati směli.“ Tu zvolalo jedno z pacholat: „Ach! škoda, že již to nyní tak není! Jak rád bych mluvil se samým Bohem a jak krásné

by to bylo, s ním obcovati!“ Sv. biskup, potěšen jsa velice a pousmáv se nad prostosrdečným postesknutím nevinného pacholete, pravil: „Nermuť se, synáčku můj, třebať jsme skrze prvotní hřích ztratili ráj, Pána Boha jsme neztratili. On jest nám blízek a každou hodinu a na každém místě můžeme s ním rozmlouvati, totiž — v modlitbě.

(Mehlera příkl.)

R. 1848 táhli rakouští vojínové pluku Latourova do *Raštadtu*, mezi nimi byl i jeden, jenž 28 roků sloužil a jenž s manželkou a čtyrmi dítkami se rozloučiti musel. Při loučení povzbuzoval hodný vojín otec své k důvěře a žádal je, aby se zaň modlili, jako i on za ně se modliti bude a tak modlitbou že budou spojeni. *(Mehlera příkl.)*

Sv. *Agathon* byv od bratří otázán, která ctnost nejtíž by se dala vydobýti? odpověděl: „Odpusťte, milí bratří, myslím, že těžší práce není nad modlitbu; neboť chce-li se člověk modlitbou k Bohu povznésti, všemožně mu překáží zlí duchové a proto ustavičně musí se zde bojovati.“ *(Pelagius.)*

2. Spůsob.

a) Jest vnitřní.

Anna, matka Samuelova, mluvívala v srdci svém a toliko rtové její se hýbali a hlasu jejího nebylo slyšeti.

(1. Král.)

David, *Mojžíš* mluvívali často v srdci svém.

Sv. *Pavel* modlíval se myslí.

(1. Kor. 14, 15.)

Sv. *Filip ner.* věnoval celé noce tiché modlitbě. *(Haid.)*

Když rodičové sv. *Kateřiny* senenské pobožné dceři své všecken čas a místo k vykonávání modliteb a přemýšlování odňali: vňukl jí Pán, aby si ve svém vlastním srdci modlitebnici vystavěla, v níž by se duchovně s myšlením svým skrývati a v prostřed zevnitřních zaneprázdnění občerstvovati mohla.

(Sv. František sal.)

b) Jest zevnitřní; s obřady spojená.

Mojžíš roztáhl ruce své, když proti Amalekitským Israelité bojovali, k nebi a modlil se.

Daniel obrátil zraku svého k nebesům.

(Dan. 9, 5.)

Ninivetští modlili se nahlas.

(Jon. 3, 5.)

Když Nabuchodonosor Bethulii oblehal, vrhli se Israelité k zemi v chrámu a nahlas modlili se.

Podobně učinila i Judita a Job.

Rodiče mladého Tobiáše, když anděl zmizel, padli k zemi a tři hodiny hlasitě chválili Hospodina.

Tři králové padli na kolena a klaněli se Kristu.

Kristus obrátil zraku svého k nebesům, když rozmnožil chleb; u hrobu Lazarova, na hoře Tábor a na hoře olivetské poklekl; na kříži hlasitě zvolal: Bože, Bože můj!

Sv. Petr; onen publikán v chrámě; sv. Štěpán a první křesťané modlili se i zevnitř.

Čtyřicet vojínů *v Sebastě* byvše na rozkaz ukrutného místodržitele Agrikoly za tuhého mrazu svlečeni do naha, zvolali hlasitě, modlíce se: „Ó Bože, přijmi milostivě oběť života našeho a z mrazu a ledu zemského přijmi nás do nebe zahřívaného Tvou láskou a milosrdenstvím!“ *(Krönes: Real-Lex)*

Saadi, perský básník, cestoval za svého mládí s několika moudrými a hodnými muži. Jednou časně z rána, ani se u lesa posadili, odešel jeden z mužů stranou a modlil se hlasitě. Saadi optal se ho, proč by hlasitě mluvil a tento mu odvětil: „Milý příteli! pohleď na ranní lesk, jenž k nebi zalétá; na oblak skvělý, na stromy a byliny, které k nebi větve své táhnou, poslyš zpěv ptáčků a hlas zvířat a zajisté i ty hlasitě se budeš modliti, aby's společně s nimi chválil Tvůrce všemocného!“ Mladík pozoroval zápal muže moudrého a dobrého a i on sám začasté v krásné přírodě hlasitou pronesl modlitbu.

(Šmída: Repertorium.)

Jeden chudý avšak *zbožný vojín* měl obyčej, že večer a ráno venku v houští hlasitě se modlil, aniž by byl dbal na posměch soudruhů. I stalo se jednou, že dva vojáci pro maličkost soubojem chtěli spor svůj ukončiti. Již stáli oba u křoví, již měli šavle vytažené, ani zaslechli modlitbu hlasitou onoho vojína: „Osvoboď mne, ó Bože, ode vší ukrutnosti a nepřátelství a dej, abych se podobal Tvému Synu, jenž nenadával, když mu nadáváno bylo; těm žehnal, jenž ho

proklínali!“ I zastyděli se po těch slovech oba vojínové, padli si do náruče a stali se upřímnými přáteli. *(H. Šw.)*

Obřady při modlitbě:

Při modlitbě klečíme, jako Šalomoun *(3. Kr. 8, 54.)*; levité *(2. Par. 29, 30.)*; Esdráš *(1. Esd. 9, 5.)*; Job *(J. 1, 21.)*; Tobiáš a rodina *(Tob. 12, 22.)*; tři mudrci od východu *(Mt. 2, 11.)*; Kristus na hoře olivetské *(Luk. 22, 41.)*; sv. Petr *(Sk. 9, 40.)*; sv. Jan *(Zjev. 19, 9.—10.; 22, 8.)*; sv. Pavel *(Sk. 20, 36.; Ef. 3, 14.)*; sv. Štěpán *(Sk. 7, 59.)*.

První křesťané klekávali ve všedních dnech, aby si zpomínali na pád Adamův, kdežto v neděli stávali, že Kristus vstal z mrtvých.

Při modlitbě stojíme jako vůbec židé; publikán *(Luk. 18, 13.)*.

Dále se bijeme v prsa jako: celný a v tom smyslu píše papež Mikuláš k Bulharům: „Bijeme se v prsa, abychom vyznali svou hříšnost.“ *(Fuhlrott)*

Sepínáme ruce, abychom s nebe od Boha pomoci dosáhli, jako: Mojžíš, bojuje proti Amalekitským *(2. Mojž. 17, 10—13.)*; Esdráš; Šalomoun.

c) Spojena budiž se životem; prací; viz i „pracovitost!“

Sv. *František sál.* nemohl v posledních dobách svého života tolik času rozjímání obětovati a tu vyznal sv. Františce ze Chantálů, že ve světě máme více se modliti skutky a jednáním. *(Silbert.)*

Fokas, císař východní, se roznemohl i všelikých bolestí snášel. Všecky léky nic neprospívaly. Tomáš, patriarcha cařihradský, uslyšev o divotvorném poustevníku, sv. Theodoru, k císaři jej povolal. Svatý muž, vloživ na nemocného ruce, bolesti jeho ukrotil; než nemoc se vrátila zase. Theodor byl opět povolán, však bez okolků řekl císaři, že modlitba neprospěje, dokavad se neobrátí. *(Podstránského výkl.)*

Jeden mnich se tázal sv. *Jordána*, co jest lépe, pořád se modlit, nebo pořád študovat? Na to Jordán: „Co jest lépe, pořád jísti nebo pořád píti? Jako v tom se musí střídati, tak i v onom.“

(Bl. Jordán.)

d) Rozjímání.

aa) Prospívá.

Sv. *Bernard* byl o prospěšnosti rozjímání tak přesvědčen, že je všem, jenž do kláštera vstupovali, vroucně odporučoval a sám po celý život svůj konal. *(Richter.)*

Žáku svému papeži *Eugeniu* psal: „Mám o tebe, ó Eugenie! starost, že pro mnohá zaměstnání modlitbu a rozjímání zanedbáš a srdce tvé se zatvrdí.“ *(Krönes: Real-Lex.)*

I sv. *Ignác* slovem i písmem vybízel k rozjímání.

K opatu *Alexandru* přišel jeden učeník a žádal ho, aby ho z pouště propustil, protože neví, co by dlouhou chvíli dělal, I odpověděl mu opat: „Milý synu! poznávám, že jsi ještě to nejdůležitější u člověka nepozoroval. Pozoruj život, učení a skutky Pána Ježíše, zvláště pak jeho utrpení a nebudeš míti dlouhé chvíle.“ Učeník uposlechl, čítal pilně v Písmě sv. a rozjímaje o tom, co četl, nikdy více neměl dlouhé chvíle.

(Blumen der Wüste.)

V římském klášteře žila jakási sestra *Marie Bonaventura*, která se vyznamenávala rodem, krásou těla, živým duchem, vlídností a vědomostmi, avšak scházely jí ctnosti klášterní: zbožnost, skromnost a bedlivé zachovávání pravidel klášterních; bylať ducha více světského. Když se jednou mělo odbývati duchovní cvičení, dělala si z toho žerty, řkouc k sestrám: „Odeberte se jen na poušť, já chci býti klášternicí a nikoliv poustevnicí. Žijte si jen duchem, já chci žíti i tělem.“ Přece ale byla přítomna prvnímu rozjímání o cíli člověka. I rozjímala napotom sama o tom a hle, milost Boží se jí dotekla. Poznala, že světu ještě mnoho jest oddaná. I vypukla v hlasitý pláč a žijíc napotom zcela jen Bohu, svatě život svůj skončila. *(Zollnera kat. káz.)*

Velký *Fenelon* radil svému královskému učni vévodovi z Bourgogne, aby pro Boha začasto rozjímal, ať tak najde potěšení, utišení náruživostí, světlo a radu pro přemnohé případnosti a poznenáhla zcela se odevzdá Bohu.

(Wiser, Lex.)

Opat *Godešalk*, muž modlitby, zalétal na perutěch rozjímání do nebes, roznícen čtením Písma sv. a spisů sv. Bernarda, jejž velmi ctil. Vytrhoval-li ho někdo z té sladké zábavy, říkával sluha Boží, že mu bývá při tom tak u srdce,

jako hladovci, když mu kdo sousta utrhuje. *(Drahé kameny.)*

bb) Konej ho!

David, ač na trůně seděl a zemskými záležitostmi přespříliš zaměstnán byl, přece rozjímání konával až do samé noci. *(Ž. 142, 5.; 1, 1.; 118, 14.)*

Židům bylo zákonem nařízeno, rozjímati o Bohu a vůli Boží. *(5. Mojž. 6, 6.; 11, 18.; Josue 1, 8.)*

Sám Kristus celé noci v rozjímání trval. *(Mat. 14, 23.)*

Sv. *Alfons Liguori* každého dne několik hodin věnoval rozjímání; zvláště pak rozjímal tajemství víry a utrpení Páně. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. papež *Celestin*, když se všecko na odpočinutí odebralo a v hlubokém spánku pohrouženo bylo, vstal často s lůžka svého, aby se tiše rozjímaje s Bohem a spasením duše své obíral a tato rozjímání konával mnohdy až do samého rána. *(Klinkáče legendy.)*

Svatý *Edmund* věnoval čas studiu, modlitbě a rozjímání, kterémuž i jiných učil. *(Haid, Christenlehren.)*

Sv. *Felix* co pasák na pastvě nejraději vnitřní modlitbou a rozjímáním se zabýval. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *František Borgiáš* obětoval denně osm hodin rozjímání, kolik mu od představených dovoleno bylo. Když osm hodin uplynulo, volával ještě: „Pro lásku Kristovu jen ještě čtvrt hodinky!“ Rozjímání počínal tím, že uznal svou malomocnost a Boha vroucně o přispění žádal. *(Haid.)*

Radí pak, abychom v pondělí rozjímali svou nicotu, důstojnost naší bytosti a hříšnost a toužili po Bohu; v úterý naši slabost a bídu; ve středu zaslepenost našeho rozumu a zkaženost naší vůle; ve čtvrtek neštěstí, pak-li jsme upadli v hřích; v pátek náš nevděk k Tvůrci a Spasiteli; v sobotu pak naši nevděčnost k Bohu za prokázaná dobrodiní. *(Krönes: Real.-Lex.)*

Sv. *Jan firmanský* již co pacholík obětoval veškeren čas svůj rozjímání a nezřídka zastihla ho jitřenka na modlitbách, v kteréž se byl k večeru pohřížil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Císař *Karel V.* každého dne alespoň hodinku věnoval rozjímání o Božských věcech a pilen byl velmi i modlitby, kteréž i při nahromaděných pracech, ano i ve válce nikdy nezanedbal. *(František z Borgie.)*

Mnozí z knížat světských modlitbě a rozjímání několik hodin denně, ano i v noci obětovali. Tak sv. Jindřich, Karel Velký, sv. Ludvík.

Karel V. nejen v posledních dobách, ale již když říši spravoval, větší část dne věnoval nábožnému rozjímání, tak že již v 30. roku jeho stala se příslovím řeč: „Císař mluví více s Pánem Bohem, než s lidmi.“ *(Mehlera přikl.)*

Dvanácte *poustevníkův*, vřelou láskou k Bohu naplněných, sešedše se vypravovali, co kdo z nich rozjímá. První rozjímal, jak by mysl od zevnějších věcí odvrátil; druhý, že povždy počíná; třetí: Hned z rána vstupujme vzhůru k Bohu; čtvrtý: Pamatujme vždy na věci nebeské; pátý rozjímal o posledních věcech; šestý o všudypřítomnosti Boží; sedmý vzbuzoval tři Božské ctnosti; osmý, že máme vždy bdíti proti ďáblu; devátý: Očekávejme radost nebeskou; desátý: Bojme se anděla strážce; jedenáctý: Představuji si ctnosti co osoby, any mne provázejí; dvanáctý konečně rozjímal o pekle. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Jeden *poustevník* říkával, že má v celli své knížku o třech listech, v nichž každodenně čítá a rozjímá. První list jest červený a jedná o utrpení Páně; druhý list jest bílý a jedná o slávě vyvolených; třetí list jest černý a jedná o strašných trestech zavržencův. *(Fr. Jos. Lohr.)*

Zbožný *Šimon Rodriguez* při rozjímání byl jednou tak v duchu vytržen, že tělo měl povznešené a z obličeje mu zářil oheň. Napotom sklesl a třásl se na celém těle a zdálo se mu, jakoby z těla duch chtěl uniknouti. *(Haid, Christenlehren.)*

Zpovědník *Antonín Torres* ukládal kajicníkům za pokání, aby, mohou-li, ráno hodinu a večer půl hodiny rozjímání konali. *(Wiser, Pred.-Lex.)*

Jedna *žena* neuměla čísti a přece nosívala knihu s sebou do kostela a začasto hořce plakala. Mnozí, jenž ji znali, divili se tomu. I pravila jim žena, že jí nerozumějí a že v její knize čísti neumějí. I ukázala jim knihu, v níž byly čtyři listy. První list byl bílý a tu rozjímala čistotu Krista a Marie a plakala nad

svou nečistotou. Druhý list byl červený a tu rozjímala utrpení Pána Ježíše. Třetí list byl černý a tu vzpomínala na temnost pekla. Čtvrtý list byl zlatý a tu rozjímala blaženost nebeskou.

(Sv. Vincenc fer.)

e) Střelní modlitba.

David byl vroucí milovník pobožných vzdechnutí k Bohu, jak o tom žalmové jeho svědčí.

Sv. Antonín pad. začasto vzdychával, řka: „Ó slavná, nade všecky hvězdy povznešená Matko!"

Sv. Aloisius: „Jak se toto srovnává s věčností?"

Sv. Dominik: „Přišel jsem, abych oheň přinesl na svět a co jiného si přeju, než aby se vzňal?"

Sv. František z Assisi volával: „Můj Bože! mé všecko!"

Sv. František xav.: „O nejsvětější Trojice!"

Sv. Ignác: „Všecko ke cti Boží!"

Sv. Terezie: „Buď trpěti, buď umříti."

Sv. Vincenc paul.: „Ó Bože můj! ó Božská dobroto! Propůjč mi té milosti, abych jen Tobě žil!" *(Gaume.)*

Kolikkrátkoli sv. *Ignác*, mučeník, slyšel hodiny biti, pozdvihl mysli své k Bohu a obnovil úmysl svůj žíti Bohu a jemu celým srdcem sloužiti. *(Macanův výbor.)*

Ctihodný *Palafox* častěji za dne říkával: „Pane, drž mne, abych se i já Tebe držel a od Tebe se neodloučil. Nežádám ničeho, než Tebe, svého Boha, mé všecko!" *(Herbsta výb. př.)*

Sv. *Tomáš akv.* míval obyčej, že, když buď jedl, buď študoval, buď z pokojíka svého vycházel, nebo se do něho vracel, vždy k Bohu rozníceným srdcem vzdychal a o pomoc s hůry volal.

(Macana výb.)

Sv. *Vincenc paul.*, byl-li ve společnosti, Boha na paměti měl a k němu vroucně vzdechl. Byl-li samoten, říkával takto: „Ó můj Bože, ó dobroto Božská! ó bys mi té milosti popřál, abych jen Tobě živ byl!" *(Sv. Vincenc paul.)*

f) Cvičení duchovní.

Cvičení *duchovní* jsou tak stará jako katolická Církev. Kristus sám, prvé než úřad svůj nastoupil, 40 dní se cvičil v modlitbě, postění a bdění. *(Mt. 4, 1.)*

I sv. *Jan Křt.* prvé než úřad svůj nastoupil, na poušti se cvičil a připravoval. Podobně činili i sv. apoštolé.

(Sk. ap. 1, 13.)

Duchovní cvičení v nynějším spůsobu zavedl sv. *Ignác z Lojoly*, kteráž velmi prospěla i údům řádu Jesuitů, i kněžím i nekněžím.

Tak v Alcale ve Španělsku byl jeden mnich *František z Villanovy*, rektor kollegia jesuitského, muž zvláštních ctností, opatrnosti a moudrosti, jenž duchovní cvičení míval s velkým prospěchem. I stalo se, že mnich *Petr z Aragonie*, kněz v klášteře sv. Jarolíma v Tendiglii, byl přítomen těmto cvičením a navrátiv se domů mnoho spolubratrům o nich vypravoval a je povzbuzoval, aby i oni v nich podílu měli, čemuž odporovali. Ze zvědavosti více odebral se na cvičení bratr nekněz, jenž špatný vedl život a již nejednou z kláštera vyobcován býti měl. Ostatní bratří to měli spíše za žert. Avšak, podivná věc, bratr navrátil se ze cvičení co zcela jiný člověk, činil pokání tuhé a byl ostatním vzorem.

(Theopista, časopis, XI. ročník.)

Duchovní cvičení zavedl sv. *Vincenc paul.* v domě sv. Lazara, kdež s velkým účinkem osoby rozličného stáří a důstojenství, ročně 7 až 8 set, v nich měly podílu. Podobně se stávalo i v jiných městech Francie a Italie, zvláště pak v Římě.

j) Litanie.

Litanie vůbec konávaly se záhy v Církvi katolické při všeobecných potřebách a sice s veřejnými průvody neb processími. Tak v 6. století, když v Italii strašný mor zuřil, nařídil papež Pelagius veřejné průvody, kde i litanie všech Svatých a Rodičky Boží se zpívaly. R. 590 za touž příčinou konaly se průvody s litaniemi na den sv. Marka, což Řehoř I. všeobecně za odvrácení všeho zlého konati velel. V století 5., když ve Francouzsku mnohé zlé: drahota, hlad, nemoce, ohně a domácí rozbroje vypukly, nařídil biskup viennský sv. Mamert třídenní pobožnost, odkudž povstalo processí na den sv. Marka.

(Podstránského výkl.)

Kdo litanie nábožně se modlí, dosahuje dle ustanovení papeže Pia VII. od 30. září 1817 odpustků 300 dní; kdo

se ji ale každodenně nábožně modlí, dosahuje plnomocných odpustků v pateru hlavních slavností Marianských, když v dny ty skroušeně se vyzpovídá, nejsvětější svátost oltářní hodně přijme a podle ustanovení sv. Otce obyčejné modlitby očistcové se pomodlí. (*Mehl. příkl.*)

Při křtu *Clodovaea* modlil se sv. Remigius litanie ku všem Svatým. (*Hincmarus.*)

Dominikáni museli kdys mnoho nepříjemností a utiskování snášeti. Aby jim ušli, modlili se mezi jiným zvláště litanie ku všem Svatým a sice s nejlepším výsledkem, že vše nemilé pominulo, tak že se říkalo: Chraňte se litanií dominikánů. (*Lohn bibl.*)

Když r. 656 v *Italii* deště a hromobití velké panovaly, jichž nikdo pamětníkem nebyl, že lidé i dobytek u velkém množství bleskem zabiti jsou: modlili se všickni důvěrně litanie ku všem Svatým a hle, vše přestalo. (*Sigebertus.*)

Když za času císaře *Theodosia* mladšího v ten den, kde hry pro lid provozovati se měly, strašný a škodlivý liják se spustil: nařídil císař, aby místo her litanie se modlily a v brzku nebe se vyjasnilo a déšť úplně přestal. (*Niceforus.*)

Vilém XXVII., král bavorský, rozličné druhy litanií v jednu knihu sebral a své sestře velkovévodkyni rakouské věnoval, kteráž sbírka i papežského stvrzení dosáhla. (*Beyerlinck.*)

3. Cíl.

a) Chvála Boha.

Mojžíš, když s Israelity přešel červené moře, zpíval píseň Hospodinu (2. *Mojž. 15, 1.*).

David, kázav přenésti archu na horu Sion, provázel ji i s lidem s plesáním a zvukem trouby (*2. Král. 6.*). Týž král napsal mnohé žalmy ku chvále Hospodina (*u př. Ž. 46, 108, 118, 144. a j.*).

Tři mládenci v ohnivé peci velebili Boha (*Dan 3.*).

Zachariáš, obdržev opět řeč, velebil Boha (*Luk. 1. 60.*).

Maria prozpěvovala: Velebí duše má Hospodina (*Luk. 1, 46.*).

První křesťané chválili v chrámu jednomyslně Boha (*Sk. ap. 2, 47.*).

Sv. Pavel napomíná Efezských (*5, 19.*), aby velebili Boha.

Anna Elkana obdrževši Samuele syna; Rut stavši se manželkou Obeda.

Ezechiáš král, když nastal pokoj.

Job ztrativ jmění své.

Nabuchodonosor, král, mluvě o svém ponížení.

Judita, přinesši hlavu Holofernovu.

Král, vida, že Daniel v jámě lvově byl zachován.

Esdráš, uslyšev, že národ israelský jest zachráněn.

Israelité, vedouce vítězoslavně Ježíše do Jerusaléma před jeho smrtí.

Obyvatelé v nebi chválí Hospodina (*Zjev. 7, 12.*).

Sv. *Alexandr*, jenž r. 430 zemřel, vystavěl klášter na břehu řeky Eufrates pro 400 mnichů, jež rozdělil na 4 sbory, aby, střídajíce se, ustavičně ve dne i v noci Boha chválili. (*Stolberg.*)

Alfons zbožný, král arragonský, oslavoval Hospodina a prosil za pomoc jeho. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. biskup *Benno* začasto chodíval do krásné přírody a zde zpívaje sám povzbuzoval všecko tvorstvo ku chvále Boží. (*Görres.*)

Sv. *Paškal Baylon* pásával bos stáda a prozpěvoval zde chvalozpěvy na počest Boží. (*Šmída: Repert.*)

Sv. *Simplicius* kráčel kdys co mladík ve vznešené přírodě a patře na tvorstvo cítil se i sám povzbuzen ku chvále Boží. (*Isabela Braunova.*)

Když *Gelimer*, král vandalský, Římanům se vzdáti musel: prosil o chleba, aby hlad svůj zahnal; o houbu, aby pamatuje na marnost věcí pozemských, slze lítosti si stíral; a konečně o citeru, aby Boha i v utrpení chválil. (*Pustet.*)

b) Díků činění.

viz i: „vděk k Bohu!“

Děkovali Bohu:

Noe po potopě (*1. Mojž. 8, 20.*); Melchisedech, když Abraham nad nepřítelem zvítězil (*1. Mojž. 14.*); Abraham, že mu syn Isák zachován; Josue, když přešel přes Jordan; Eleazar, když Rebeku nalezl (*1. Mojž. 24, 48.*); Lia, porodivši syna Judu (*29, 35.*); Jakub, když šel do Bethel (*35, 3.*); Mojžíž po přejití moře (*2. Mojž. 15, 1.*); David za vysvobození

z rukou nepřátel (*2. Král. 22, 50.*); národ judský (*1. Esd. 3, 11.*; *2. Esdr. 8, 6.*). Tři mládenci v peci ohnivé (*Dan. 3.*); starý Tobiáš, když zraku nabyl (*11, 16.*); k čemuž i Rafael vybízel (*Tob. 11, 7.*); zbožná Anna, když Samuel k arše přijat jest (*1. Král. 2.*); Judita, usmrtivši vůdce nepřátelského (*16.*); Daniel (*2, 25. a 2, 19—20.*); Judas mak. zvítěziv nad Syrskými (*1 Mak. 4.*; *2. Mak. 1.*); Simeon, vzav dítě na lokte (*Luk. 2.*); Zachariáš, obdržev syna (*Luk. 1, 67.*); Maria, navštivši Alžbětu, prozpěvovala: Velebí duše má Hospodina (*Luk. 1, 41—88.*) Pán Ježíš (*Mar. 6, 41.*; *Luk. 9, 16.*; *Mat. 26, 26.*; *14, 15.*; *Luk. 22, 19.*); sv. apoštolové, že měli pro Krista trpěti (*Sk. ap. 5, 41.*); sv. Pavel často v listech svých díky vyslovuje (*u př. Řím. 1, 8.*; *6, 17.*; *Fil. 4, 6.*; *1. Tim. 1.*); Samaritán, jehož Kristus očistil (*Luk. 17, 15.*). — Od sv. Petra uzdravený chromec, šel do chrámu a Bohu děkoval (*Sk. 3.*).

Sv. Afra, když již v plamenech byla, děkovala hlasitě: „Pane Ježíši Kriste! děkuji Ti, žes mi té milosti prokázal, abych za Tebe směla umříti!“

(*Kr. Šmíd.*)

Sv. *Azindyus* když se soudruhy na žhavý rožeň natažen byl, tak že až krev mu tekla a rány až do kosti učiněny jsou a když na ně vřelý olej a smolu lili: prozpěvovali chvalozpěvy Bohu.

(*Šmída: Repertorium.*)

Alfons, král arragonský, dobyv slavného vítězství u Troje, neodložil zbraně, alebrž ihned vzdal Bohu povinné díky.

(*Panormitanus.*)

Když císař rakouský *František I.* obdržel zprávu, že jeho a spojenců vojsko r. 1813 u Lipska zvítězilo: padl u přítomnosti vojska na kolena a maje ruce k nebesům pozdvižené děkoval Bohu za vítězství. (*Leop. Chimani.*)

Císař *Karel V.*, dobyv s malým vojskem slavného vítězství nad velkým zástupem Sasův, Bohu připisoval vítězství, řka vděčně: „Přišel jsem, viděl jsem, Kristus ale zvítězil!“

Podobně když r. 1525 dne 24. února u města Paphii nad francouzským králem Františkem I. slavného vítězství dobyl, ihned do chrámu se odebral, aby Bohu díky povinné vzdal. (*Surius.*)

Jakmile *Kryštof Kolumbus* po dlouhém namáhání na břehu objevené Ameriky přistál; ihned padl, vroucí vděčností k Bohu naplněn, na kolena a horoucně se slzami děkoval Bohu, že podniku jeho požehnal a z tolika nebezpečí ho vysvobodil.

(*Il. Jugendzeitung.*)

Soběslav I., kníže český, vyváznuv r. 1130 z nebezpečí života, an úkladně zavražděn býti měl; přišel v oděvu kajícího hříšníka do Prahy, kráčel bosonoh především do hlavního kostela sv. Víta, by vzdal díky slavně Bohu a sv. patronům zemským za ochranu života.

(*Fr. Palacký: dějiny české.*)

Císař *Theodosius* uslyšev právě při hrách o vítězství nad tyranem Janem, zvolal: „Zanechme her, pojďme do kostela a vzdejme Bohu díky za vítězství, kterého nám udělil!“ (*Nicefor.*)

Divá bouřka přihnala nesmírné, sivé *mračno*, které na samu zemi sahati se zdálo. Najednou se nad černými lesy protrhlo a již již plným potokem hrnuly se kalné vlny k osamělé chaloupce nedaleko břehu, v níž chudý rybář se svými čtyřmi sirotky dlel. Utéci nebylo již možno; neb v okamžiku stála rybárna ve vodě, která pořád výš a výše vystupovala. Štěstí, že otci a nejstaršímu synáčkovi ještě čas stačil, dveře z venčí dobře ucpati a oknem k druhým dětem se dostati. Voda vzrostla až po samé okno. Však když nebezpečí jejich zdálo se největší, počala po dvou hodinách voda opět padati, až chaloupka jen ještě asi na střevíc hloubky v ní stála. Tu zbožný otec vida, že Bůh je z nebezpečí zachránil, padl se všemi dítky na kolena a nahlas Bohu vroucně děkoval a napomínal dítek, aby vždy po každém nebezpečí tak činily.

(*Valoucha katech.*)

c) Prosba.

Prosebné modlitby konali:

Eleazar, sluha Abrahamův, hledaje nevěsty Isákovi (*1. Mojž. 24.*).

Jakub, aby Bůh obměkčil srdce bratra Esaua (*1. Mojž. 32.*).

Mojžíš za lid israelský, aby zvítězil (*2. Mojž. 17.*).

Josue, aby hněvu Božího odvrátil. (*Jos. 7, 7.*); Aron; Anna, matka Samuelova (*1. Kr 1, 10.*); Samuel (*1 Kr. 6, 9.*); David; Šalomoun, prose při svěcení kostela o milost Boží (*2. Par. 6, 21.*); Judita, chtíc Holoferna zavražditi (*Jud. 8.*);

Esther (*4.*); Jonáš; Susana; Daniel; Judas mak. (*1. Mak. 9.*); Eliáš; Eliseus; Kristus na hoře olivetské (*Mat. 26, 29.*); apoštolé (*Sk. ap. 1, 24.; 4, 29.*); první křesťané. Slepý u Jericha volal: Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!

Sv. *Petr Gonzalez* neustále se při studování modlil, aby mu Bůh potřebných darů duchovních propůjčil. Někdy celé noce ztrávil modlitbou a studováním. (*J. Bílého: Legenda.*)

V *Nové Césarei* v *Pontu* vypukl mor, jemuž nijakž přítrž učiněna býti nemohla. Domy, obecní stavení i chrámy naplněny byly nemocnými. Všickni úzkostí naplněni byli. I přišli pohané na to, že je Bůh pro modlářství trestá a proto s pláčem žádali sv. Řehoře, divotvorce, aby mor ten od nich zapudil, přislibujíce, že se obrátí na víru Kristovu. Sv. Řehoř důvěrně se modlil a hle, mor přestal. Obyvatelé pak se vskutku obrátili. (*Sv. Řehoř nys.*)

Když král český *Vladislav I.* r. 1164 v Uhrách s vojskem ve válce dlel, biskup *Daniel* v Praze každý pátek za krále a lid jeho, aby Pán Bůh štěstí dáti ráčil, všemu lidu postiti se kázal a sám s kanovníky, s kněžími a se vším lidem ustavičně k Bohu se modlil. Královna Judita zas se svými pannami do kláštera se zamkla a každý den k Pánu Bohu se modlila, žádajíc za zdraví a vítězství pro manžela svého, krále českého. To aby se též ve všech jiných klášteřích konalo, nařídila. A modlitba byla vyslyšána. (*Zapova kronika.*)

Placid, zbožný muž, kázal v Africe v zemi Ramaguas slovo Boží divochům, an najednou jedovatý had se mu okolo nohy ovinul. I ulekli se divoši a domnívali se, že veta jest po Plaçidu a to tím více, ještě had výš a výše se otáčel, až konečně okolu krku ovinut byl. Placid neulekl se; důvěrně se modlil obrátiv oči k nebesům a hle, had opustil ho a zalezl do skrýše své. (*Mehlera příklady.*)

Když opat *Romuald* na moři jel, povstala strašná bouře. I modlil se se všemi důvěrně k Bohu a bouře minula. (*Marulus*)

4. Předmět.

a) Nepros o věci hříšné a malicherné!

Sv. Ubalda žádali tři slepci, aby se přimluvil za ně u Boha, by nabyli opět zraku. Dvoum pomohl vskutku modlitbou svou ku zraku, třetího pak povzbuzoval k trpělivosti, poučiv ho, že se slepotou spíše bude Bohu sloužiti a do nebe se dostane. (*Mehl. příkl.*)

Sv. *Vincence fer.* žádala kdys němá ženština o almužnu a spolu aby se za ni pomodlil, aby opět nabyla řeči. Almužny jí udělil svatý hojně, aby ale němoty pozbyla, o to, pravil, že Boha prositi nemůže, dokládaje, že jisto jistě by jí to bylo ku škodě. (*Mehlera příklady.*)

Ludvík XI., král francouzský, považlivě onemocněv, učinil v chrámu sv. Eutropia velmi skvělé nadání, aby se tu zaň modlitby konaly. Modlitby ty, jež se při mši sv. zaň konaly, dal si král od tamního opata předložiti a shledav, že v nich o spasení těla a duše řeč jest, vyslovil nad tím nelibost, řka: „Jedno po druhém a každé ve svůj čas. Nežádej na Bohu najednou příliš mnoho. Nyní se jedná o pozdravení těla, co se duše týká, k tomu se v jinou dobu příležitost naskytne.“ (*Mehlera příklady*)

Jedna *žena* z roty novokřtěnců tak mnoho o své svatosti držela, že jináč o sobě nesmýšlela, než že bude moci jako Mojžíš sousedy své mannou nebeskou krmiti. I povolala některých k obědu, pořádně za stůl jim se posaditi poručila a nemajíc nic připraveného, na modlitbu se oddala, prosíc, aby pokrm sedícím na její prosbu s nebe poslán byl. Sousedé teprv se ulekli a sedíce, nebeského pokrmu očekávali. Ale Bůh pokrmův skrze anděle, jakž očekávala, neseslal. Protož sousedé, jsouce sklamáni, zase hladovi do svých příbytkův navrátiti se musili. (*Tomáš Bavorovský.*)

b) Konej za sebe, své spasení!

O spasení duše své, za odpuštění hříchův modlili se:

Manasses, král (*2. Par. 33, 12.*).

Ninivetští (*Jon. 3.*).

Lotr na pravici (*Luk. 23.*).

Onen publikán v kostele (*Luk. 18.*).

Služebník králův, jenž byl 10.000 hřiven dlužen (*Mt. 18, 26—27.*).

David volal k Bohu, aby mu dal síly, by mu sloužil (*Ž. 26.*; *Ž. 50, 11.*).

Šalomoun prosil o moudrost (*3. Kr. 3, 5—13.*).

Kristus prosil Otce, aby jmeno své zvelebil (*Jan 17, 5.*).

Kornelius žádal o osvícení ducha svého (*Sk. 10, 1—2.*).

Sbožný *Benjamín Franklin* modlíval se denně o spasení duše své, řka: „Ó Bože, milostivý Otče, milosrdný vůdce, dej, abych v moudrosti prospíval, jíž bych spasení duše své dosáhnul. (*Šmída: Repert.*)

Sv. *Barbora*, byvši mučena, prosila Boha o sílu, aby až do konce setrvala. (*Šmída: Repert.*)

Šimon Stylites odebral se co pacholík a pasák k osamělé, na hrobě mučeníka vystavené kapli a modlil se v největší vroucnosti, aby Bůh duši jeho zachoval, k spasení vedl a sílil a tak vytrval po 7 dní. (*Theodoret.*)

c) Konej za jiné! prospívá.

Abraham modlil se za svého syna Ismaele i za Sodomitské (*1. Mojž. 17. a 18.*); Mojžíš často za lid israelský, ku př.: (*2. Mojž. 32.; 5. Mojž. 9, 18.—20.*; *4. Mojž. 21, 7.*); za sestru (*4. Mojž. 11, 10.*); Josue, když bojoval (*Jos. 10.*); Samuel za lid (*1. Král. 12, 23.*; *7, 5.—10.*); Daniel za lid v zajetí (*9*); Oniáš, nejvyšší kněz, za pokáraného Heliodora (*2. Mak. 3, 33.*); Eliáš za dešt, za mrtvého syna vdovy (*3. Kr. 17, 21.*).

Pán Ježíš se modlil za své apoštoly a všecky věřící (*Jan 17, 9.*); Maria v Káni galilejské; sv. apoštolé Petr a Jan za Samařské, i obdrželi Ducha sv.; sv. Pavel za křesťany (*Řím. 1, 9.*; *2. Tes. 1.*); k čemuž i Timothea vyzýval (*1. Tim. 2.*); první křesťané za Petra uvězněného (*Sk. 12, 5.*); sv. Štěpán za své kamenovatele.

Sv. Jakub pobádá (*Jak. 5, 16.*).

Církev v obou „memento“ při mši sv. a při jiných modlitbách a bratrstvech.

Sv. *František sál.* modlíval se dnem i nocí za četné hříšníky, za nevěřící a kacíře a při každé mši sv. odporoučel je Bohu. (*Mehlera příklady.*)

Sv. *Jakub*, biskup nisibský, modlil se za město, od perského krále Sapora II. obklíčené a zachováno bylo. (*Stolberg.*)

Sv. *Lev velký*, papež, modlil se za Řím a zachráněn jest před zkázou, jakouž mu hrozil ukrutný Attila. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Mathilda* modlila se za muže a dítky své. (*Podstr. výkl.*)

Sv. *Monika* modlila se za obrácení svého syna Augustina a vyslyšána jest. (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Apolinaris*, žák sv. Petra, navrátil v Raveně, kdež sv. evanděliúm kázal, vroucí modlitbou synu jistého Irenaea zrak a jedné nemocné paní vůdce zdraví, čímž mnohých na víru Kristovu obrátil. (*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Dominik* svěřil se jednou jistému příteli, že vždy od Boha obdržel, začkoliv se modlil. I požádal přítel ten sv. otce, aby prosil za obrácení Reginalda, znamenitého učence toho věku, a tak jej získal řádu svému. Sv. otec touž nocí jal se za to modliti a sotva že druhého dne do chrámu Páně vstoupil a služby Boží počaly: přikvapil Reginald do chrámu a vrhna se sv. Dominiku k nohoum prosil, aby ho do řehole kazatelské přijal. I stal se pak slavnou hvězdou téhož sv. řádu. (*Sv. Ludvík gran.*)

Když sestry Krista a Kalista ze strachu Pána Ježíše před soudem zapřely, tu třetí sestra jejich, sv. *Dorota*, okolo krku jim padla a je, aby hanebné zapření odvolaly, prosila, pak na kolena se vrhla a Boha, aby je osvítil a posilnil, prosila. Toho také docílila, neb obě opět znovu Krista vyznaly a hozeny spolu do jednoho koše, spáleny a ukrutná muka pro Něj rády utrpěly. (*Valoucha kat.*)

Sv. *Hilarion* přímluvou a modlitbou svou u Boha mnohé nehody od lidí odvrátil. Tak v čas sucha vyprosil dešť, vyprosil jindy, že hadi a škodlivý hmyz se vzdálili. (*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* každodenně se modlíval za všecky krále, císaře a knížata, aby dobře vládli nad poddanými a Církvi sv. nebyli nepřáteli. Když pak se dozvěděl, že papež Julius III. r. 1555 těžce onemocněl, modlil se tím horoucněji, aby mu Bůh opět zdraví popřál. (*Petr. Ribad.*)

Sv. *Pavel*, mučeník, když již měl mečem býti odpraven, prosil ještě kata, aby mu popřál malého okamžení. A tu nejprv se modlil za křesťany, aby žili v pokoji, za židy, aby se obrátili; pak za bludaře, pohany a soudce, tak že všickni přítomní dojati jsou. Napotom radostně podal hlavy své, aby byla odpravena r. 308. (*Šmída: Repertorium.*)

Že sv. Pavel se obrátil, přičítati musíme kamenování sv Štěpána; neboť

Štěpán modlil se právě před smrtí za nepřátely své. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Polykarp* vida se prozrazenu sám se jímačům vydal: řka: „Staň se vůle Boží!“ Pak kázal zajímače pokrmem a nápojem vyčastovati a prosil, by jen jednu hodinku popřáli, by se dle libosti a z vůle pomodliti mohl. Když mu toho dovolili, modlil se horlivě, že se tomu zajímači divili velmi. Modlil pak se sv. Polykarp za všecky, s nimiž se kdy sešel.

I na popravišti vysýlal zbožné modlitby k nebi, že mu Bůh popřál, zaň umříti. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Valburga*, představená kláštera, dozvěděvši se v noci, že dcera jedné dobroditelkyně onemocněla, ihned spěchala do kostela, aby ozdravěla a tak se i stalo. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Jedna dívka *v Bavorsku* vedla po dvě leta bohaprázdný život a když smrtelně na plicní neduh se roznemohla, hleděla ji jedna přítelkyně, ač marně, k tomu přivésti, aby se dala zaopatřiti. Proto věrná přítelkyně ještě s jinými vykonaly pobožnost k Srdci Pána Ježíše a hle, mocí modlitby nemocná se dala zaopatřiti, vykonala celoživotní zpověď a smířena s Bohem zemřela. (*Čas.*: *Sendbote.*)

Jistý *otec* zpustiv se Boha nechtěl o sv. zpovědi ani slyšeti. Tu usnesly se manželka a dcera, že zaň u Boha modliti se budou. Za několik dní navrátil se otec z hostiny domů, při níž mu již volno nebylo a spatřiv, an se choť a dcera zaň modlí, tak byl dojat, že brzy sv. zpověď vykonal a Bohu napotom sloužil. (*Škola B. Srdce. 1868.*)

Podobně i *v Čínč* modlila se manželka za obrácení manžele svého pohana a tento se vskutku obrátil.

(*Münster'sches Sonntagsbl. 1858.*)

V Paříži ochuravěli dva chudí dělníci, otec a matka. Dítky neměly, čím by hlad zahnaly. Dceruška, školu navštěvující, obsluhovala nemocné a přemýšlela u sebe: „Školní sestra nám říká, abychom v nouzi k Bohu se obrátili i učiním tak a napíšu Mu krásné psaníčko, jako ondy kmotře. I psala o zdraví pro rodiče a chleb pro sebe a bratříčka. I spěchala s listem tím do chrámu sv. Rocha a vidouc tam schránku, myslela, že do ní se dávají psaní na Pána Boha. V tom přistoupí k ní paní s otázkou, co zamýšlí? Dítě se uleklo, počalo plakati a vyznalo se paní, proč posýlá psaní do nebe? Paní vzala list, slibujíc že ho dodá.“ „Ale,“ řekla „vždyť není udáno, kam se má zaslati odpověď?“ Dívka oznámila obydlí. Z rána ležel u dcery veliký koš se šatstvem, potravou a peníze s listem, na němž psáno bylo: „Odpověď milého Pána Boha.“ Později se dostavil lékař. List nepřišel do nebe, ale k jednomu andělu na zemi. (*Patrie.*)

Štěpán, opat, modlil se za jednoho vojína, jenž hanebného činu se dopustil, a hle, vojín se obměkčil a slze ze svých hříchů vyznal. (*Marulus.*)

Ve Vídni ležel jeden jenerál na smrt nemocen. Manželka, zbožná paní, poslala pro kněze. Než nemocný nechtěl o sv. zpovědi ani slyšeti, ano, když mu kněz přimlouval, začal láti a uchopil se pistole, kterou u sebe měl. Kněz ihned a rychle držel obě ruce jenerálovy a vroucně prosil Boha, aby nemocný se obrátil. Tato modlitba nemocným tak hnula, že duchovního za odpuštění prosil, pokání činil a v kajicnosti i zemřel.

(*Šmída*: *Repertorium.*)

5. Místo.

a) Všude, zvláště v samotě.

Daniel modlil se v jámě lvové (*Dan. 6, 9.*); Manasses v temném žaláři (*2. Paral. 33, 12.*); Ezechiáš na loži (*Ez. 19, 14.*); Jonáš v břiše velryby (*Jon. 2, 3—10.*); Job na smetišti (*Job 7, 17. 21.*); tři mládenci v ohnivé peci (*Dan. 3, 25.—90.*); Kristus na kříži, v chrámu (*Mt. 24, 1.*), na vrchu (*Mt. 14, 23.*), při poslední večeři (*Jan 17, 1.*), na to v zahradě jetsemanské (*Luk. 22, 43—44.*); Petr a Pavel v okovech (*Sk. 16, 26.*) a tisícero mučeníků na popravišti. Kristus sám Samaritánku poučil, že všude se modliti můžeme.

Sv. *František sál.* kdekoliv chodil se modlil. Jsa na poli říkával: „Srdce naše jest role a má užitek nésti.“ Pozoroval-li kvítí, pravil: „Tak i ctnosti naše mají kvésti.“ Při spatření chrámu vzpomněl na duši i tělo co příbytek Ducha sv. V obraze člověka viděl obraz Boží.

(*Klinkáče legendy.*)

Bajard modlíval se na bojišti.

Sv. *Paškal* když pasl stádo a nemohl přijíti do chrámu, zabodl hůl pastýřskou, na níž vyřezal obraz Marie a při tom oltáříčku se modlil.

Svatý *Řehoř* modlíval se na břehu mořském. (*Podstr. výkl.*)

Jedna *osoba zbožná* spatříc měsíc v potoce se odrážeti, pozdvihla mysli své k Bohu, vzpomenouc si na radost nebeskou a velebíc Boha. (*Mehlera příkl.*)

V samotě se modlili: Mojžíš začasto; David pase stáda; Eliáš zdržuje se u potoka Karithu; Daniel v jámě lvové; Jonáš ve velrybě. —

Maria, když ji archanděl Gabriel navštívil; Pán Ježíš po celé noce ku př. na hoře olivetské před svou smrtí; sv. Pavel, když se obrátil.

Pán Ježíš vstoupil na horu sám, aby se modlil. (*Mat. 14, 23.*; *Luk. 6, 12.*; *9, 28.*; *22, 41.*)

Sv. *Eucherius* vypravuje, že se kdosi ptal jistého poustevníka, kde by byl Bůh, načež on, zaveda jej na poušť, pravil: Tuť jest Bůh; proto také za prvních dob křesťanských mnozí muži nábožní na pouštích přebývali a tam se modlívali. (*Sv. Eucherius.*)

b) V kostele.

Pohané i židé modlívali se společně ve školách a chrámích.

Mojžíš archu zřídil, kdež Israelité společně se modlili. (*2. Mojž. 25.—37.*)

David, zřídiv prozatím archu v společném modlení k službám Božím. (*2. Kr. 6.*)

Král Šalomoun vystavěl chrám, kamž židé třikráte do roka k modlitbám se scházívali. (*3. Kr. 8.*)

Simeon a Anna zdaž v chrámě neuzřeli Spasitele?

Maria do chrámu často putovala.

Kristus v chrámu často se modlíval. (*Mt. 11, 11.*; *Luk. 2.*)

Apoštolé bývali v chrámě, modlíce se. (*Luk. 24.*)

Petr a Jan vstupovali do chrámu v hodinu modlitby. (*Jan 3, 1.*)

Sv. Pavel modlil se v chrámu u vytržení. (*Skut. 22, 17.*)

První křesťané trvali v chrámu jednomyslně na modlitbách a příkladu toho následovali povždy zbožní křesťané.

Sv. *German*, biskup pařížský, často trávil od 9 hodin večer až do rána na modlitbách v kostele. (*Šmída: Repert.*)

Sv. *Jindřich*, císař, modlíval se sice také doma o samotě, ale přece nejraději se modlíval v chrámě, veřejná modlitba byla srdci jeho velmi milá, tu se modlíval s takou vroucností, s takou pobožností, že příklad jeho všem ku vzdělání sloužil. Ano aby společně zaň se po smrti jeho modlilo, založil zvláštní nadání kapitoly kanovníků. (*Mehlera příklady.*)

Pověstný *Rousseau* přišed s Bernardinem na horu valerianskou, vešel do kaple poustevnické, kdežto lid shromážděný právě se modlil, což neznabohem tak pohnulo, že na kolena padl a pak příteli svému vyznal: „Nyní cítím, jak pravdivá jsou slova Kristova u sv. Mt. 18, 20.: Zde duše nabývá pokoje, útěchy a slasti.“

Vít, děkan kapitoly pražské, jenž v 13. století žil, byl milovník modlitby. Vstávaje o půl noci chodíval do chrámu a ve svatyni putoval od oltáře k oltáři na poctu svatých. Modlívaje se tu nejprvé za sebe i za své bratry u Boha dovolával se slitování a odpuštění. (*Blahověst 1861.*)

6. Čas.

a) Vždy.

Vždy se modlili:

David (*Žl. 15, 8.*; *118, 62.*; *164.*); Anna vdova (*Luk. 2, 37.*); Josef a Maria; Kristus; sv. apoštolé a učeníci Páně (*Skut. ap. 1, 47.*); zvláště sv. Pavel (*II. Tim. 1, 3.*).

Sv. *Baldomer* bez ustání se modlil, jsa kovářem říkával ku každému udeření kladivem: „Ve jménu Páně!“ (*Klinkáče legendy.*)

Blahoslavený *Bonavita*, kovář, již od útlého mládí nechť chodil, neb seděl, pracoval, neb odpočíval, doma i mimo dům, ustavičně s Bohem rozmlouval, tak že ani nevěděl, co se okolo něho děje. (*Škola B. Srdce. 1871.*)

Bl. *Germana*, která r. 1853 od papeže Pia IX. za blahoslavenou prohlášena jest, narodila se v Pibrae v diecesi toulouské; že trpěla na bolesti v krku, byla od macechy z domu vyhnána. I pásla stáda a tu ustavičně se modlila a pracovala ženské práce. (*Papežské breve.*)

Sv. *Gertruda*, abatyše kláštera v Utrechtu, skoro celý den trávívala na mo-

dlitbách, anebo duchovním čtením se zabývala. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Sv. *Ivan*, poustevník, ustavičně se modlil a rozjímal a praví se, že od mnohého klekání i kolena jeho na tvrdé skále se vytlačila. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Blah. *Josafat Kuncevič*, arcibiskup a mučeník, vstávaje často o půl noci trvával několik hodin na modlitbách. Chodíval též na blízounký hřbitov a konal tu modlitby, ač mu bylo zimní dobou v sněhu státi a klečeti. (*Blahovést 1865.*)

Sv. *Ludvík Bertrand* bez ustání se modlil. Čtyry hodiny denně byly výhradně k modlitbě ustanoveny, dvě dopoledne, dvé odpoledne. Mezi dnem užíval přes chvíli modliteb střelných, kratičkých slov a povzdechnutí, v nichž mysl svou k Bohu pozdvihoval, srdce jeho povždy zůstalo s Bohem spojeno, ať se již modlil nebo pracoval, jedl neb pil, odpočíval neb spal. (*Mehlera příklady.*)

Sv. *Martin*, biskup turský, i při práci se modlíval, ba bojuje boj poslední, any údy mu již tuhly, pohyboval ústy a nepřestal se modliti, pokuď ducha v sobě měl. (*Fuhlrott.*)

Sv. *Nonna*, matka sv. Řehoře nyz., každý den modlitbou počala a po celý den, pokud jí to práce domácí dovolily, modlitbě se věnovala. (*Šmída*: *Repert.*)

Sv. opat *Theodor* byl tak pilný a neunavený v modlitbě, že se vždycky i v spánku rty jeho pohybovaly, jakoby se skutečně modlil a on vskutku nepřestal se modliti, až když přestal živ býti. (*Klinkáče legendy*)

Sv. *Theonilla*, mučenice, pohanskému soudci, jenž ji pro stálost ve víře mučiti dal, pravila: „Co jsem křesťanka, život svůj jsem prožila v modlitbě, bdění a postu.“ (*Šmída*: *Repertorium.*)

Sv. *Wolfganga*, biskupa, kdo chtěl mohl vídati, an se vroucně modlí, jednak v kostele jednak doma; každá hodina povinností prázdná náležela modlitbě a sv. rozjímání. (*H. J. Karlíka*: *Živ svat.*)

b) Počínaje něco.

Kdykoliv Mojžíš něco podnikl; kdykoliv Josue do boje táhl, vždy Boha o pomoc vzýval; Achab v boji proti Syrským; David před bitvou, jakož i král Assa, dále Tobiáš, Job, Judita, Esther.

Kristus se modlil, než kázal, než volil apoštoly (*Luk. 6, 12.*); než Lazara vzkřísil (*Jan 11.*); před svým umučením (*Luk. 22, 41.*).

Sv. apoštolé před sesláním Ducha sv. (*Sk. ap. 2.*); než zvolili Matěje (*Sk. 1, 23*); Petr než Tabitu vzkřísil (*Sk. 9, 36.*); Pavel než se na moře vydal (*Sk. 20, 27.*).

Všickni svatí a světice Boží, zvláště mučeníci před mučením.

Sv. *Ferdinand*, král kastilský, před každým podniknutím prosil Boha za osvícení a pomoc. (*Životy svat.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* na ničem důležitém se neusnesl, pokud se nepomodlil. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Sv. *Pavel*, poustevník, otec 500 poustevníkův v Africe, nepočal žádného dne díla, pokud se byl 300 modliteb kleče nepomodlil. (*Fuhlrott.*)

c) Ráno.

Ranní modlitbu vykonávali:

Již král David, procitnuv modlil se (*Ž. 62.*); podobně i Daniel.

Židé přinášeli každodenně dva roční beránky, jednoho ráno a druhého večer (*2. Mojž. 29, 38. a 4. Mojž. 28, 3. 5. Mojž. 16, 6.*).

Tak i Kristus, apoštolé a všickni první následovníci a všickni Svatí Boží.

Mahomedáné 5kráte za den se modlí: před slunce východem, v poledne, před slunce západem, po slunce západu a mezi soumrakem. Šestou modlitbu konají mnozí dobrovolně mezi svitáním.

I pohané na ranní modlitbu dbali, řkouce, že od Joviše počátek se státi má.

Sv. Albert, patriarcha jerusalémský, považoval modlitbu ranní za největší povinnost svou, neboť kdo, říkával, s Bohem nepočíná, nemůže i s Bohem pokračovati a končiti. (*Krönes*: *Real. Lex.*).

Sv. František seraf. slyše ptactvo z jitra prozpěvovati říkával bratřím svým: „Již ptactvo chválí Stvořitele svého, měli bychom my se dáti od ptactva zahanbiti?“ (*Klinkáče legendy.*)

Sv. Jan z Boha, chodě na usvitě již nemocných navštěvovat, neopomenul jich nikdy napomenouti, aby nebyli v díkučinění poslední, ježto ptactvo již dávno venku Boha velebí. (*Mehlera př.*)

Sv. Jan Klim. vyznal se sám, že podle ranní modlitby povždy seznal, jak

den se ukončí a jest-li s požehnáním a štěstím pracovati bude. Pak-li totiž modlitbu ranní nábožně vykonal, vedlo se mu po celý den dobře, pak-li ale ráno špatně se modlil, nechtělo se mu nic dařiti. Modlitba ranní jest tudíž počátek zdaru a požehnání dne. (*Zwickenpflug*).

Sv. *Jeroným* napomíná římskou paní Demetrias, aby některé hodiny Bohu denně obětovala, zvláště pak že se k tomu hodí doba ranní.

Sv. *Ambrož* se vyznává, že se zvláštní vroucností koná modlitbu ranní.

(*Hunoltova kázaní.*)

Sv. *Petr* apoštol vykonával se zbožným lidem modlitby ranní společně.

(*Sv. Kliment.*)

Theodorich, král Gothů, býval přítomen s komonstvem svým ranním modlitbám v kostele. (*Sidonius Apollinaris.*)

Sv. *Kristina*, otrokyně, nezanedbala nikdy ranních a večerních modliteb, ano veškerá práce její byla takměř ustavičnou modlitbou; neboť cokoliv dělala, dělala vše ve jmenu Božím; nezřídka probděla celé noce, modlíc se.

(*H. J. Karlíka*: *Život svat.*)

Sv. *Ludvík z Granady* povždy vroucně se ráno modlíval, děkuje za dobrodiní a prose o nové milosti pro nastávající den. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Rosa lim.* velkou váhu kladla na ranní modlitbu a proto velmi časně vstávala, vědouc, že od ranní modlitby závisí celý den. (*Mehl př.*)

Pavel, představený 500 mnichů na hranicích afrických, každého dne ráno, než nějaké dílo počal, 30 modliteb kleče vykonal. (*Sv. Athanáš.*)

Jistý starý *poustevník* říkával: „V ranní modlitbě vidím běh celého dne, jak tato modlitba, den započínající, spořádaná jest, tak jest celý ostatní den. Špatná modlitba, špatný den; tichá, bohulíbezná modlitba, tichý, bohulíbezný den.“

(*Mehlera příklady.*)

d) Večer; prospívá.

Již Seneka večer se modlil a svědomí své zpytoval. (*Senec. lib. 3 de ira cap. 36.*)

I židé konali večerní modlitby, kteréž jim byly přikázány (*2. Mojž. 29, 41.*; *5. Mojž. 6, 7.*) a obětě. Tak David (*Ž. 41, 4.*; *76, 7.*; *118, 62.*; *133, 2.*), Daniel (*2, 19.*).

Zvláště Pán Ježíš krásný nám dává tu příklad, ježto k modlitbě nejraději večerní hodiny volil. (*Luk. 6, 12.*)

Sv. Pavel a Silas modlili se o půlnoci. (*Skut. ap. 16, 25.*)

V křesťanství pamatují na ni nešpory a kompletář; vigilie; klekání.

Sv. *Aloisius* klečíval na každý večer dlouho před obrazem Panny Marie, vroucně se modle.

Sv. *František sál.* předčítával po večeři čeledi své as hodinu z nábožné knihy a pak vykonával společnou modlitbu, načež sám pak v komůrce jitřní se modlil. (*Mehlera příklady.*)

Sv. *Ambrož* co nejvřeleji odporučuje každému modlitbu večerní.

Sv. *Antonín*, opat, celé noce se modlíval.

Sv. *Basilius* praví, že i v noci v modlitbě večerní pokračovati máme.

(*Krönes*: *Real-Lexicon.*)

Sv. *František sál.* společně s čeledí konal modlitbu večerní.

(*Krönes*: *Real-Lexicon.*)

Zbožní poustevníci, u nichž sv. Jan zlat. nějaký čas přebýval, každý den končili zbožnou modlitbou a nábožným rozjímáním. (*Richter.*)

Sv. *Jarolím* nikdy nešel spát, pokud by byl Písmo sv. nečetl a večerní modlitbu nevykonal.

(*Krönes*: *Real-Lexicon.*)

Adam, president v Americe, každodenně večer před spaním modlíval se modlitbu, které co dítě v Anglicku se naučil.

Podobně činil i *Smith*, kapitán na moři, touto modlitbou se všude kladl na lože. (*Ill. Zeitg. f. d. Jgnd.*)

V Anglicku vůbec rodiče dítky učí krásné večerní modlitbě, kterou sebou do všech dílů světa nesou: „Ó Pane! nyní se kladu na lůžko; opatruj milostivě duši mou! A pak-li více se neprobudím, vezmi duši mou do nebe!“

(*Ill. Zeitg. f. d. Jgnd.*)

Podobná modlitbička jest i *v Belgii* rozšířena.

R. 1620 cestoval z města *Florencie* jistý bohatý mládenec ku konci prázdnin do Říma, aby se tam vzdělal. Jednoho dne ubíral se se sluhou pozdě domů a musel v osamělé krčmě přenocovati, kdež ho zavedli do zvláštní ložnice. Mládenec ihned se svlékl a unaven chtěl se již položiti, ale najednou si vzpomněl, že nevykonal ještě večerní modlitbu. I povstal, přemoha mdlobu a pomodliv se, vzpomenul i na slova otcova,

aby se rozhlídl, spí-li v neznámém místě. I vezme světlo a hrůza, spatří v koutě mrtvolu, jíž hlava sekerou na dvé rozpoltěna. Smrtelnou úzkostí naplněn přemýšlí, jak by se zachránil. Chce skočiti oknem, avšak pod ním hrozná jest propast. Tu prosí Boha a šťastnou myšlenkou klade mrtvolu do postele, přikryje ji kloboukem a skrze strop špatný dostal se na půdu. Však byl již svrchovaný čas. Zaslechl umírajícího sluhu i mrtvole v posteli, kterouž za něho měli, rozpoltili vrahové hlavu a lakotně sebrali, co na stole našli, šatstvo i vak a jak přišli, zase odešli. Druhého dne řízením Božím šel okolo arcibiskup pisánský s družinou, tomu dával se střechy znamení, až ho zpozoroval a napotom zachránil. Od té doby ovšem nikdy neopomenul onen mládenec modlitby ranní a večerní.

(*Ant. Slomšek.*)

Jistý *rekrut* v kasárnách, než ulehl, klekl u své postele a konal svou večerní modlitbu. Tu z ostatních jeden hodil po něm svou čepici, jiný svůj kašket a jiný něčím jiným. Všecko se směje, píská, hvízdá, ano jeden štvanec křičel mu i do ucha. Než rekrut nic na to nedbal a klidně modlitbu svou ukončil. Druhého dne rekrut večer opět se modlil a opět nastalo strašné řádění mezi vojíny, ale rekrut zase na to nedbal. Třetí večer řádění již poněkud popustilo; tišeji bylo čtvrtý a pátý večer, v šestý pak večer zvolal kamarád: „Ten jest pravý hrdina, ten dostojí v ohni!“ A od té doby měl každý čest a vážnost pro tohoto rekruta.

(*Škola B. Srdce 1870.*)

Pavlina z Wolkenšteinu nikdy neopomenula večerní modlitbu svou vykonati. Jednoho večera modlíc se z knihy modlitební byla povolána k jedné nemocné přítelkyni. I použil toho zloděj a rozsvítiv si mimovolně pohledl na modlitební knížku a četl tam: „Milý Bože! ó kýž jsem tento den bez hříchu smrtelného ztrávil, jak lehko mohl bych této noci odpočívati. Kéž celý život svůj bez hříchu bych ztrávil, jak lehce bych mohl umírati!“ I zalekl se zloděj slov těch tak, že ihned odešel a nikdy více nekradl.

(*Münch's Lesebuch*)

e) Před jídlem a po jídle; prospívá; jest naše povinnost.

Ostře se káralo, pak-li který z pohanů, nevzdávaje díky bohům, pokrmů požívati se odvážil. (*Arnobius.*)

Již pohané měli obyčej, že před jídlem kladli na stůl modly své, aby patříce na ně děkovali jim za pokrmy. (*Arnobius.*)

I u židů byla modlitba ta nařízena (*5. Mojž. 6, 12.; 8, 10.; 1. Král. 9, 13.*). Tak Samuel žehnal obětě.

Kristus se modlíval (*Jan 6, 11.*; *Mr. 8, 6.*; *6. Mat. 26, 30.*; *Luk. 22, 17*).

I sv. apoštolé, zvláště sv. Pavel (*Sk. 27, 35.*); první křesťané (*Sk. 2, 46.*).

Prvotní *křesťané* žádného pokrmu neokusili, leč prvé sepjatých rukou k nebi pozdvihli a zaň vřelé díky Bohu živému vzdali. (*Tertullian.*)

Podobně píše i sv. *Jarolím.*

Sv. *Amadeus*, vévoda savojský, zdržoval se v záležitostech zemských u vévody pisánského. Vykonav ústupností sv. Amadea záležitosti dobře, vystrojil vévoda pisánský Amadeu na počest a na rozloučenou skvostné hody. Nemile ale se tu dotklo Amadea, že ani hostitel ani ostatní hodovníci před jídlem se nemodlili, ba ani kříž neudělavše se smíchem a prostopášným žertováním ke stolu zasedali. I zůstal Amadeus při stole zasmušilým a když mu po hostině hostitel ukazoval koně a psy a chrti poznavše pána předloženého žrádla nechali a vděčně s knučením ho obskakovali: pravil Amadeus důtklivě: „Příteli, v tvém chlévě se příkladněji stoluje než ve večeřadle; neboť zde se jeví od tvorů nerozumných za pokrm k dárci vděčnost, tam pak od tvorů rozumných se to opomíjí.“ Hostitel se zarděl a nikdy více neopomenul, před jídlem a po jídle se modliti.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Kolumbán* navštívil kdys v poledne bratří ve Fontaine, ani právě půdu vzdělávali. I vida jich namáhání, pravil: „Kéž vám Bůh dá povždy hojnost chleba!“ Bratří ale naříkali, že ani nyní nemají dosti chleba k obědu, jen dva bochníky. Sv. Kolumbán poručil, aby je přinesli a prosil Ježíše, aby je rozmnožil, jako sám činil kdys na světě. I posadili se všickni a všickni najedli se do syta. Tu pravil svatý: „Tak víra a důvěra

rozmnožuje dary Boží, nevěra ale umenšuje i to, co máme.“ (*Kr. Šmíd.*)

Sv. *Paskal*, bosák, rozdával chudým pokrmy a ti museli s ním před a po jídle kleknouti a malou modlitbu vykonati. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Alfons, král arragonský, známý pro bohabojnost a pobožnost, uslyšel, že pážata (služebníci) jeho zřídka se modlí, zvláště pak modlitbu před a po jídle zanedbávají, říkajíce: „Nač bychom prosili o to, co máme; nač Bohu děkovali, majíce chleb ode dvora?“ Král zarmoutiv se, pozval je jednou k sobě, aby je polepšil. Při jídle král schválně modlitbu vynechal. Když pážata nejlíp si pochutnávali, vkročil náhle starý, otrhaný žebrák do večeřadla (tak tajně nařídil král) a bez okolků si sedl a dal se do jídla. Udiveně hleděli naň pážata, i král dával nevoli svou na jevo, tázaje se, zda-liž dotíravý žebrák o přístup prosil. Uslyševše pážata, že neprosil, měli chuť ho vyhoditi. Žebrák ale tím notněji si pochutnával a nasytiv se úplně utřel si ústa a odešel, aniž by se byl poděkoval. — Tu teprv hubovali pážata na žebráka hrubého, král ale pravil: „Vy se zlobíte na surové chování tohoto nešťastného muže a přece činíte vy tak dvakráte každodenně, co on učinil jen jednou za živobytí. Či nezanedbáváte každodenně dvakráte modlitbu před a po jídle? Nevděčníci! myslíte-li, že se méně hněvá Bůh na vás, jako vy jste se hněvali na nevděčného žebráka?“ — Přísná domluva tato působila tak, že jak živi nezapomenuli modliti se před jídlem a po jídle. (*P. Reinhard.*)

V Anglicku panuje zbožný zvyk, že se vůbec modlitba při jídle koná. Obyčejně se ji modlí domácí pán anebo nejstarší syn nahlas a ostatní tiše. V Irsku připojují i k modlitbě slova: „Dej, abychom i o bližního pečovali!“ (*Ill. Zeitg. f. d. Jgnd.*)

Na velké síni besední v hostinci B-ském zasedalo mnoho *pánův a paní* k stolu. Mezi četnými hostmi poutal na sebe pozornost všech kmet vzdělaný a osvícený, jenž všecky bavil, že se modlil před jídlem. Mnozí se usmívali potutelně, jiní mračili. Kmet důstojný dokonav kratičkou modlitbu, zasedl a usmívaje se přál sousedům dobrého pochutnání. Tu pravil k němu vyfintěný panáček: „Starý pane, není-li pravda, vyť jste katolík?“ „Ano, jsem,“ odvece kmet. „Pomyslil jsem si hned,“ doložil uhlazený panáček. „Než povězte nám, pobožný pane, proč se tak rádi katolíci vychloubají.“ „A jak to?“ „Inu vaší modlitbou. Či snad není možno, klaněti se Bohu v duchu a pravdě. Nač tedy těch ceremonií a té modlitby.“ Že mladík mluvil nahlas, nastalo utišení, mnozí pak zjevně smělému hejskovi přizvukovali. Tiše a vážně jal se tu kmet mluviti: „Líto mi, pánové, že jsem vás některé modlitbou svou snad pohoršil. Neobmýšlel jsem toho. Mámť za to, že všickni věříme v jediného Boha; já pak užil toliko svobody své a Jemu dle navyklosti vděčnost osvědčil. Nemějte mi za zlé, že neřídím se co starec dle nové mody. A co se tkne vaší otázky, mladý panáčku, vězte, že s duchem i tělo se má modliti, jako pokud zde budu na zemi s tíží naučím modliti se bez těla; neboť lidé nejsou andělé, pozůstávají z těla a duše, duše pak s tělem jaksi podivně jest sloučena.“ „Budiž!“ zaskočil starci do řeči panáček. „Nač ale děláte kříž?“ „Nemějte mi za zlé,“ vece kmet, „vážím si starých památek po předcích Staročeších a i prvních křesťanech. Vězte, že tito se nestyděli za Krista a znamení kříže si vážili. Já pak dle jich příkladu se držím, nejsa zbabělec.“ „Sezvánějte na kázaní!“ ozval se drzý hlásek a společnost vypukla v hlasitý smích. Avšak stařec se nezmatl, klidně čekal, až se smích skončil a pak pokračoval dále: „Nemylte se, pánové, nejsem bázlivcem ani citlivcem a úštěpky mi neškodí, ale prospívají. Bez modlitby k stolu zasedati stalo se modou a táži se, což jest v tom velikého, dáti se proudem její unésti? Ale kdo neřídě se dle mody, ale dle toho, což sám uznal za dobré, počíná sobě samostatně a byť stál uprostřed celých zástupův otročících modě a posmívajících se jemu, takový člověk může se nazývati statečným. Posmívati se dovedou děti; nedbati na úštěpky a úsměšky ale umějí jen — mužové. Já hájím, co mám za pravdu a k tomu mám právo. Komu z vás libo, může se smáti, ale komu jest pravda milá, kdo umí šetřiti svobody a práv bližního svého, nebude mi již za zlé pokládati,

že jsem se před jídlem modlil a že se tudíž i po jídle pomodlím.“ — I nastalo za stolem utišení veliké, úsměšky zmizely a poznenáhla opět rozhovořili se hosti. Nejeden z nich ale chvílkami s úctou pohlížel na ctihodného starce, kterýž bavil se a rozmlouval se sousedy, jako by se bylo naprosto nic nestalo. Oběd se skončil, hosté vstali; povstaltě i stařec, udělal kříž, sepjal ruce, modlil se opět, avšak nemodlil se již sám. Jeho příklad, jeho slovo dodaly ducha několika nesmělým a tito modlili se potichu s ním. Jedině mladý hejsek vrtěl hlavou a zamumlal sám u sebe: „Toť věru starý podivín!“

(*Blahověst. 1850.*)

Den 6. července 1846 byl pro velkou část *Hořejší Falce* nešťastný a hrozný. Strašné krupobití zničilo v 10 minutách všecku hojnou žeň. V této krajině žil také jistý bohabojný hospodář, jenž mnoho dětí měl a mezi nimi dva povyrostlé neposlušné syny, kteří po jídle modlitbu vykonávati nechtěli, vymlouvajíce se, že mají na pilno. Když ale tohoto nešťastného dne zbožná matka skrovnou večeři ustrojila, tu se všickni k modlitbě dostavili, majíce tvář zasmušilou a oči slzami zarosené. Moudrý otec ale pravil: „Viděti jest dnes, jak zapotřebí jest, abychom před jídlem a po něm Boha o jeho otcovské požehnání prosili a Jemu za každodenní chleb děkovali. On musí sám na stůl chystati, jinak bychom museli, jak to dnes vidíte, všickni hladem zemříti.“

(*Mehlera příkl.*)

Císař *Ferdinand* dobrotivý, učinil za svého pobytu v Tyrolsku r. 1848 jednoho utěšeného večera výlet z Innomostí přes Kematy do Cirlu, kdežto byl stůl přichystán s občerstvením, jako s mlékem, medem, máslem a chlebem od jedné hospodyně v Cirlu. Obyvatelé velmi se těšili tomu venkovskému kvasu. Když pak se kvas skončil, vstal císař, sejmul klobouk, udělal kříž a pozdvihl vděčně očí svých k nebi a modlil se. Mnohý z přítomných nemohl se při pohledu tom slz zdržeti. (*Sonntagsblatt.*)

Ctihodný kapitán *Gambier* pozval několik obyvatelů v Otahaitě na oběd. I zapomenuto tu na modlitbu a hle, oni se jídla ani nedotekli. I nevěděl, co se stalo, až mu řekli, že oni dříve nejedí, pokud by se byli nepomodlili.

(*Mehlera příklady.*)

V jednom *hostinci* v městě rýnském posadila se četná společnost k společnému obědu; mezi společností byla i matka s hezkým synáčkem. Pacholík se jako obyčejně pomodlil a ježto ostatní k jídlu bez modlitby zasedli, pravil udiven: „Což pak se, maminko, zde nemodlejí?“ I pravil vážný pán: „Jen se pomodli, synáčku, jako doma.“ I povstal nyní onen pán a všickni hosté a pomodlili se. A mezi jídlem mluvilo se o tom, jak prospěšná jest modlitba před jídlem. (*H. Schubert.*)

V jistém *hostinci* jedlo se při společném obědě. U oběda byli lidé rozličných stavů, nejvíc bylo ale vojenských důstojníků. Všickni se živě vyráželi, an vešel mladý muž statné postavy, slušně přioděn, nejspíše že to byl z okolí zeman. I pomodliv se zasedl k stolu, ani všickni naň hleděli a úštěpačně se mnozí usmívali, až konečně v hlasitý smích vypukli. Cizinec požívaje polívky klidně kolkolem se rozhlídl, pak ale pokojně se otázal, proč se smějou? „Jak bychom se nesmáli,“ pravil jeden důstojníček, „an jste se před jídlem tak podivně tvářil.“ „Ach, proto jste se smáli?“ vece na to cizinec, „to arci není těžké se 40 osobami se něčemu smáti, ale jen muž může se posměchu celé společnosti vystaviti, činí-li svou povinnost. Jsem katolík a nestydím se za svou víru, a děkuju Bohu za dary, kterých mi dobrotivě popřál.“ Všickni umlkli, zatím ale cizinec zapředl jinou zábavnou rozpravu a brzy seznali hosté, že katolík i výborně společnost vyrážeti umí. Když pak nejdřív zase vstal, sv. křížem se poznamenal a modlitbu svou po jídle konal, nesmál se již nikdo, ba mnozí přestali jísti, aby ho z modlitby nevytrhovali. Louče se srdečně a pozdravuje na všecky strany vzdálil se cizinec katolík. (*Mehlera příkl.*)

Profesor *Al. Klar* v Praze neopomenul nikdy, ani v společnosti při stole se modliti, říkávaje: „Bůh nám žehná veřejně, proč bychom se ostýchali také veřejně mu děkovati?“

(*Podstr. výklady.*)

Pocestný katolický *kněz* obědval v hostinci. Než jísti počal, znamenal

se sv. křízem. Hovorný spolucestovatel projevil nad tím své podivení, dokládaje, že znamení sv. kříže z obyčeje vyšlo, alespoň na veřejných místech. „U mně nikoliv!“ odpověděl kněz, „a já myslím, že ten nevinný obyčej ani v hostincích nepřekáží. V těch každý právo má, držeti se svých osobních obyčejů. Podívejte se jen na onoho pána v koutě, jenž má přeložené nohy. Proč se tomu nedivíte, že dělá kříž nohama? a mně vytýkáte, že to činím rukou?“

(*Karel Vinařický.*)

I u královské tabule, jakž mnozí v čas korunování toho sami svědkové byli, skrze knížete arcibiskupa hlasitě modleno jest. (*Čas. kat. duch. 1844.*)

Leicht, mladý lékař svobodný, jedl v hostinci v poledne. I navštívil ho tu přítel z mládí a než tento se dal do jídla, pomodlil se. I pravil uštěpačně lékař: „Ty se ještě modlíš?“ Načež jeden rolník, jenž u vedlejšího stolu seděl: „Pane doktore! i vám by se přislušelo modliti se.“ (*Šmída: Repert.*)

Cestující *pán* usednuv v jednom hostinci ku společenskému stolu, udělal kříž a pomodlil se. Přítomní dali se do vtipkování a smíchu. „Vy se smějete, pánové,“ podotknul onen cestující, ana právě skopová pečeně na stůl byla postavena, „vidíte, tento skop neumí se modliti.“ (*Škola B. Srdce 1872.*)

Suso, zbožný dominikán, když za stůl sedal, modlíval se takto: „Milý Pane Ježíši Kriste! buď mým hostem! srdce mé lační po Tobě, občerstvi mne pokrmem tělesným, ale také nebeskou přítomností svou!“ Před obličejem Páně požil pak skromný oběd svůj a každé sousto, kteréž požíval, bylo od Krista požehnané a stalo se zřejmou chválou jeho. (*Klinkáče legendy.*)

Moravský *Valach*, nábožný muž, přišel v jednom městě do hospody, kdež několik městských hejsků sedělo za stolem. Než počal Valach jísti, udělal kříž a pomodlil se; taktéž i po jídle. Městští panáci úsměšně se naň dívali, on si toho ale nepovšiml. Po jídle se pokojně bral od stolu. Rozpustilí měšťáci křičeli za ním: „Vy, slyšíte, u vás-li se všickni modlívají před jídlem a po jídle?“ Valach maje již kliku v ruce, zůstal státi, obrátil se k nim a odpověděl: Ó ne, všickni, vepřové se u nás nemodlívají.“ Hejsci se zastyděli, Valach pak šel vážně svou cestou.

(*Kal. Moravan. 1855.*)

f) V bídě a utrpení.

První rodiče byvše vyhnáni z ráje modlili se.

Eleazar, aby Bůh Isákovi hodnou dal manželku (*1. Mojž. 24, 12—14.*).

Anna, jsouc hořké mysle, modlila se (*1. Kor. 1, 10.*).

David ve svých souženích u př. (*Ž. 29, 3.; 49, 15.; 33, 5.*); Job; Tobiáš (*3, 1.*); Sára (*Tob. 3, 11.; 15.*); Ezechiáš (*15, 38.*); Azariáš (*Dan. 3, 25.*); Eleazar (*2. Mak. 6, 30.*); Judita (*13.*).

Pán Ježíš v smrtelné úzkosti na hoře olivetské (*Luk. 22, 43.*); i na kříži (*Luk. 23, 26.*); Pavel a Silas ve vězení.

Sv. Štěpán, když byl kamenován a všickni mučeníci v trápení.

Zarmoucen byl Mojžíš, že rozhněvaný Farao více utiskuje lid a Bůh modlitbou ho potěšil, že lid vysvobodí. (*2. Mojž. 5.*)

Zarmoucen byl Eliáš, že lid israelský se dopouští modlářství a Bůh modlitbou ho potěšil, že jest ještě 7 tisíc mužů, kteří nesklonili kolena před Bálem.

(*3. Král. 19.*)

Zarmoucen byl Daniel nad babylonským zajetím lidu a Bůh modlitbou ho potěšil, že lid brzy ze zajetí vysvobodí.

(*Dan. 9.*)

Sv. *Augustin* modlil se k Bohu i za věci časné, pokud by duši prospívaly.

(*Hunolt.*)

Když se *Hunové* k řece Sekvaně přibližovali, chtěli obyvatelé města Paříže město své opustiti a na opevněné místo se svým majetkem se utéci. Tu je ale vyzvala sv. *Genovefa*, aby se jen důvěrně modlitbou k Bohu utekli, že budou zachráněni. Jen na velké namáhání a přemlouvání uposlechli Pařížané a hle, modlitba jejich byla vyslyšána, ani jeden nepřítel neukázal se u brány městské.

(*Stolberg.*)

Po delší čas již nepršelo v Toledě. Tu biskup sv. *Isidor* důvěrně se utekl k Bohu modlitbou a Bůh, vyslyšev nábožnou prosbu, udělil hojného deště.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Když matka sv. *Kateřiny sien.* bez sv. svátostí zemřela, volala svatá s velkou důvěrou k Bohu: „Jak, o Pane, chtěl bys dopustiti, aby někdo z naší rodiny nezaopatřen zemřel? O vyslyš,

ó Bože, prosbu mou. a oživ mi matku mou. A hle, matka přišla opět k sobě a žila ještě několik roků. (*Surius.*)

Sv. *Kliment*, papež, byl pro svou stálost ve víře na pustý poloostrov krimský do vyhnanství dán, kdež již mnoho tisíc vyhnaných křesťanů kamení lámati a rudy dobývati museli. Křesťané neměli v dolech žádné vody a trpívali začasto žízeň. Tu se modlil Kliment o vodu a hle, spatřil najednou beránka a u něho hojný pramen, čímž o křesťany postaráno jest. (*Ott.*)

Sv. *Kolumban* byl jednou dvanácti vlky přepaden, kteří krvolačně naň tlamy otvírali. Sv. Kolumban ani v tomto nebezpečí se netřásl, nýbrž důvěrně zvolal k Pánu: „Ó Bože! přispěj mi ku pomoci!“ A sotva že slova ta vyřknul, rozprchli se vlci. (*Silbert.*)

Císař *Heraklius*, byv stísněn králem perským Kosroem, jenž nižádným spůsobem mír uzavříti nechtěl, utekl se důvěrně modlitbou k Bohu a dobyl dvou skvělých vítězství. (*Fulgosus.*)

Císař *Leopold* požádal v čas války arcibiskupa vídeňského, aby po tři dni veřejně se modlilo. A hle, právě třetího dne rozhodla se bitva, jíž císařské rodině koruna zabezpečena jest. (*Lewald.*)

Jeden moudrý *muž* byv od svého přítele otázán, kde nalezá útěchy, že tak trpělivě chudobu svou snáší, odpověděl: „Prostředek, jímž všecku a jakoukoliv tesknost zapuzuji, jest modlitba, v níž důvěrně se k Bohu co otci svému utíkám!“ (*Šmída*: *Repertorium.*)

Když Maďaři vtrhli r. 945 do země německé, vše pustošíce, obklíčili znovu i město Augsburk, aby je opět zpustošili. Tu v té převeliké nouzi dal augsburgský biskup *Oldřich* všecky kojence z celého města do jednoho kostela snésti a položiti je na holou zemi. Potom se vrhl se vším lidem na kolena, spojil slzy své s úpěnlivým kvílením maličkých a Boha vzýval o pomoc a hle, Maďaři opustili Augsburk. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Ondřej Sali v utrpení, kříži a nehodách útěchy a posily velké nalezal v modlitbě. Tak ho jednou přepadla náramná bouře, že myslel, jistě že zahyne. V úzkosti modlil se k Bohu a Bůh zachoval jej. (*Nicefor.*)

Jistá *stařena*, která žije na farní osadě velhartické v Čechách, ohluchla zcela. I utekla se v neštěstí tom ku Kristu. Dívala se z okna na kříž v poli a prosila důvěrně Krista, aby ji trapné hluchoty zbavil. A hle, sotva že se domodlila, zbavena jest najednou hluchoty. (*Blahověst. 1868.*)

Za panování papeže *Štěpána IV.* navštíven jest Řím strašlivými metlami Božími, suchem, neúrodou, hladem, kobylkami. Štěpán se modlil a nebesa vydala přehojný dešť; Štěpán posvětil vodu a kamžkoliv posvěcená ta voda vylita byla, všude kobylky zmizely a více se nevrátily. (*Čas. kat. duch. 1840.*)

Krátce před smrtí musel císař *Theodosius* vytáhnouti proti vrahům císaře Valentiniana *I.*, proti Eugeniu a Arbogastu. V Italii pod Alpami mělo to k osudné srážce přijíti. I ustanovil se Theodosius na tom, že druhého dne svede bitvu a tu večer před bitvou při postu a bdění k mocnému Kristu se modlil. Z rána pak dal znamením kříže oznámení k bitvě. A hle, brzy se strhl na počátku bitvy vichr a tím zvítězil Theodosius, an vichr nepřátelské střely a kopí nazpět na nepřítele metal. Bitva se rozhodla. Eugenius jat a sťat jest, Arbogast sám se zabil a Theodosius dosáhl vítězství neslýchaného. (*Blahověst. 1856.*)

Za švédské války pod vůdcem *Torstensohnem* vybíhali nepřátelé od Brna, kteréž oblehali, po okolí a přepadli jednou i Ivančice. Událo se, že otec jeden, Kašpar Ulrich, ještě před příchodem Švédů pro svou rodinu chleba napéci chtěl, ale ledva vsadil chleb do pece, uslyšel hlas: „Švédové se ženou!“ Hned mu vše z rukou vypadlo. Zahradiv na rychlo pec, vzchopil se a spěchal za ženou a dítkami na Rénu. Zatím vše utichlo. I navrátil se Kašpar šťastně zase nazpět do kuchyně a rychle odhradil pec zahraženou, aby chleb vybral. Dým ho však prozradil, tak že ho Švédové jali, ruce mu na zad svázali a oprátku okolo hlavy otočili a do chrámu vedli, aby jim kostelní poklady ukázal. I naříkal starostlivý otec, že teď státi se má zrádcem svého drahého chrámu Páně. I svíralo ho přenáramně na srdci. Došel k domu vysokému před branou, kterýžto dům býval někdy dvorcem, a spatřiv odtud věž svého chrámu, při kterémž byl ko-

stelníkem, hned důvěrně se modlil: „Bože! nedopouštěj, abych uvalil takový hřích na hlavu svou a kletbu na hlavu dítek svých. Maria Panno, Rodičko Boží! Ty mocná patronko chrámu našeho, oroduj za mne!“ A když takto zrak k nebi upřen maje vzdychal, povolily pojednou pevné vazby, jako divem Božím byvše uvolněny. Povolila mu ruka jedna, pustila i druhá a oprátku okolo krku strhl sobě rukama sám, nejsa pozorován od Švédův, za nimiž kráčel. Jako jelen, jenž nenadále ze silných tenat vyváznul, vrazil teď mladý muž do síně otevřeného domu, okolo něhož jej vedli a dvorem uháněl jako prudký vítr, přes strouhu přeletěl jako pták, až všechen uhnaný, avšak bez úrazu, ke svým na Rénu šťastně se dostal.

(Blahov'st. 1847.)

„Máš všecko, co potřebuješ na cestu?“ ptal se kdys *otec* syna na cestu se chystajícího. „Všecko,“ zněla odpověď, „až na cestovní knížku!“ „Tato cestovní knížka,“ vece otec, „ta provede celým světem a všude pomůže!“ Na to podav synu modlitební knížku doložil: „Budeš-li se pilně modliti, synu můj, Bůh neodstoupí od tebe, On bude s tebou a žehnati tě bude a chrániti v každém nebezpečí!“ *(Mehlera příklady.)*

j) V pokušení.

viz i: „pokušení!“

V pokušení modlili se:

Pán Ježíš; sv. Pavel; sv. Terezie, kdykoliv hodiny bily; sv. Vincenc, jda do společnosti, se modlíval a i tam křížem sv. se znamenával. Sv. Tomáš akv. v pokušení k Bohu se utíkal a zvítězil; podobně i sv. Isidor. *(Podstr. výkl.)*

7. Její potřebnost a povinnost.

Hned první rodiče po svém pádu dnem i nocí trvali na modlitbách.

A tak ve starém zákoně pilně se modlili:

Abel, obětovav nejtučnějšího beránka, k Bohu se modlil.

Noe, Lot, Abraham, Isak, Jakob, Mojžíš a všickni patriarchové a proroci obětujíce modlili se.

David sedmkráte za den se modlil, i v noci k modlitbě vstával a 150 žalmů složil.

Daniel každého dne třikráte na kolenou se modlil.

Nábožný Simeon často chodíval k modlitbám do chrámu.

Anna, vdova 84letá, nevycházejíc z chrámu dnem i nocí modlitbami Bohu sloužila.

Sv. Jan Křtitel v mládí modlitbou a rozjímáním se připravoval na úřad svůj.

V novém zákoně především Kristus sám. Ve 12 letech již putoval do Jerusaléma a modlil se tam, modlitbou připravoval se k úřadu a i pak mnohdy a často po celou noc trvával na modlitbách *(Luk. 6, 12.; Mat. 14, 23.)*; modlil se před utrpením; za své učeníky, všecky věřící, ano i nepřátely a vrahy. K modlitbám vyzýval i sv. apoštoly *(Luk. 18, 1.)*.

Maria Panna, již anděl nalezl modlící se.

Svatí apoštolé a učeníci Páně trvali jednomyslně na modlitbách *(Sk. ap. 1. 14.)*, a všickni první křesťané *(Sk. 2, 42.)*.

Sv. Petr a Jan vstupovali do chrámu na modlitby *(Sk. ap. 3, 1.)*.

Sv. Jakub menší, biskup jerusalémský, v chrámu téměř neustále kleče k Bohu se modlíval, tak že kolena jeho jako kůže velbloudí ztvrdla. *(Sv. Jarolím.)*

Sv. Pavel, byv s průvodčím v městě Filippi zmrskán a do žaláře uvržen, o půl noci se modlil *(Sk. 16.)*.

Za časů apoštolských všickni bratří, svatí, a v 1. století mnozí křesťané scházívali se u večer a v noci obzvláště před nedělí a každou slavností k modlitbám. Odtud vigilie, jak nasvědčuje Tertulian.

A tak po všecky věky bylo mezi křesťany horlivých modlitelů u př.:

Sv. *Alfred*, král anglický, denně ztrávil 8 hodin na modlitbách a čtením nábožných kněh; 8 hodin vynaložil k vykonávání vladařských prací, 8 hodin mu zbylo k vykonávání svých ostatních povinností, k jídlu a spaní.

Sv. *Aloisius* již co dítě čtyrleté modlíval se po celé hodiny vroucně a nalezal v modlitbě sladkost.

Sv. *Anežka* již co dítě modlívala se čtvrt, půl a napotom celou hodinu.

(Šmída hist. kat.)

Sv. *Antonín*, poustevník, často celé noce v tichém a sv. rozjímání dobroty a velebnosti Boží trval.

(Sv. Athanáš.)

Sv. *Arsenius* ve dne pracoval, v noci se modlil, sotva že hodinu spal, každou sobotu pak po celou noc na modlitbách trval; jeho celý život byl ustavičná modlitba. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Ludvík Bertrand* klečíval již co pachole na kolenou a modlíval se v koutečku osamotnělém.

Sv. *Filip z Nery* již od mladosti rád modlíval se v chrámu a tak vroucně, že všickni povzbuzeni byli, čímž v ctnosti tak prospěl, že vůbec byl zván Filip dobrý. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *František xav.*, apoštol indický, pracemi tak býval přemožen, že mu sotva času najísti se zbývalo, proto ho papež od modlení breviáře kromě trojího jitřní osvobodil, ale František toho osvobození nikdy neužíval, obyčejně v noci celou úlohu církevní vykonával. *(Macana výb.)*

Sv. *František sál.* a sv. *Františka* v modlitbě největší útěchy nalezali.

Sv. *Kajetan* denně po 8 hodin se modlíval. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Kapras* neznal většího potěšení nad modlitbu; proto modliti se bývalo jeho nejmilejší zaneprázdnění. *(Podstránského výklady.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, i na koni se modlíval. Obyčejně býval přítomen každodenně 2 mším sv. a dvořeníům svým, jenž mu to předhazovali, říkával, že musí míti i pro Boha času jako pro jiné zábavy.

Sv. *Majdalena z Pazzis* již v 7. roce věku svého takou láskou k modlitbě zahořela, že na ní mnohdy celé hodiny trávila.

Sv. *Markéta*, královna škotská, modlívala se téměř po celou noc. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Martin*, biskup turský, při práci se modlíval a umíraje rtoma ještě pohyboval.

Sv. *Štěpán*, král uherský, po celé noce se modlíval.

Sv. *Terezie* útěchy nalézala v nemoci v modlitbě. *(Podstránského výk.)*

Sv. *Trasilla* tak horlivě se modlila, že po smrti její bylo viděti, kterak kolena a lokte tvrdou kůží pokryty jsou. *(Sv Řehoř.)*

Sv. *Václav*, náš patron, chrámy navštěvoval i noční dobou každodenně s věrným sluhou a tam se modlil.

Sv. *Vojtěch* neunavně se modlíval.

Sv. *Zita*, která 48 let u jedněch pánů sloužila, vynakládala všechen čas po práci na modlitbu. *(Podstránského výkl.)*

Sv. *Makarius* považoval modlitbu za základ veškeré ctnosti, protož také sám větší část noce na modlitbách probděl a nic ho od modlitby nezdrželo a i učeníka svého k vytrvalosti v modlitbě napomínal, ještě tak nejlépe roztržitosti odolá. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Terezie* odvolává se na svou vlastní zkušenost, že modlitba člověku nevyhnutelně potřebna jest. „Ano, jen modlitba," praví, „stala se mi cestou a dveřmi neskonalých milostí Božích. Ó kéž bychom dveře ty nikdy nezavřeli, nebo jinak nevím, jak by nám Bůh milosti své uděloval." *(Sv. Terezie.)*

Znal jsem *člověka* jednoho velmi poníženého, horlivého, k chudým velmi laskavého, střídmého nad míru, trpělivého a čistoty milovníka příkladného, kteryžto pro velikou svatost života ode všech vůbec vážen byl. Jistý znamenitý muž jednou řekl o něm: „Když toho člověka vidím, vždycky zdá se mi, že ne člověka ale anděla vidím." Ale ten sv. člověk změnil se docela, tak že při něm ani šlépěje předešlých ctností nebylo viděti; nebo k Bohu se stal velmi vlažný a k všelikým rozpustilostem převelice náchylný. Co mníš, odkud ta velká proměna? Odtuď, že opominul cvičiti se v modlitbě. Od té doby, kdy počal zanedbávati modlitbu, počala také horlivost, láska, bohabojnost a ctnost jeho stydnouti a tratiti se, až se pomalu ztratila všecka. *(Kantipratanus.)*

Kněz, žádán jsa od dítěte drátenického za almužnu, tázal se ho, zdaliž se také umí modliti? I dostal odpověď povšimnutí hodnou: „Ach, co by z nás ubohých žebráků bylo, kdybychom se neuměli modliti?" *(Kal. Moravan 1862.)*

Mahomed přísně dolehal na modlitbu, uloživ svým stoupencům pětkráte za den se modliti. *(Podstránského výkl..)*

Sv. *Vincenci* pravil jakýsi lehkomyslný člověk, že by nebylo třeba modliti se. Sv. Vincenc odpověděl: „Můžeš-li zapříti, že Bůh modlitby nepřikázal, že Boha nepotřebuješ a že modlitba není prospěšná, nemodli se; pak-li toho za-

příti nemůžeš, modli se v radosti a pros, aby ti Bůh dal, čeho potřebuješ.“

(*Macana výb.*)

„Křesťanský pse!“ volal denně jeden *Beduin* na svého zajatce, důstojníka. Jednoho dne pravil zajatec, francouzský důstojník, uražen denní tou nadávkou, k Beduinu: „Proč mne nazýváš psem? Jsem sice tvým zajatcem, ale jsem člověk, jako ty.“ „Ty že jsi člověk?“ odvětil suše Arab, „nikoliv, pes jsi! Šest měsíců jsi již mým zajatcem a po celý ten čas neviděl jsem tě se modliti a proto tě nazývám psem!“ (*Zollnera kat. káz.*)

Proto ji.

a) Nezanedbej!

Abubekr, zbožný kníže na východě, velmi měl rád ušlechtilého koně. Zahrávaje jednou s ním, opomenul se modliti, čehož tak velmi litoval, že koně tohoto zamilovaného usmrtil, aby se potrestal. (*Ebersberg.*)

L. P. 1866 před válkou pruskou byli *v Lipníku* na Moravě též rakouští vojínové, jdouce proti Prusům. Za řeči pravil jeden občan k desátníku, že Rakušané budou před Prušáky utíkati. „A proč, z čeho to soudíte?“ tázal se desátník. „Inu,“ odpověděl zbožný občan, „proto, že se nemodlíte.“ Byli přítomni i dva vojínové sprostí, všickni se ale vysmáli občanu, řkouce, že ručnice jejich jim pomůže a ne kříž, ukazujíce naň. Po několika nedělích ale byli tu vojínové z Čech na útěku k Vídni. Náš hospodář poznal ty dva, byliť zcela otrhaní, špinaví, hladoví a ručnic neměli; třetí padl na bojišti. Tu pravil hospodář k těmto dvěma: „Vidíte, že vám ručnice nezpomohly, ba vypadly vám z ruky. Věřte nyní, že Bůh řídí věci naše a k Němu se budoucně vždy pokorně obracujte!“

(*Blahověst 1871.*)

b) Miluj!

Sv. *Augustin*, dominikán, obzvláště miloval modlitbu; modlitba byla mu živlem vší dokonalosti, a aby i sebe i bratry k modlitbě povzbudil, dovolával se slov svého jmenovce, sv. Augustina, biskupa hipponenského, říkávaje s ním: „Dobře umí živ býti, kdo se umí modliti.“ (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Fidelis ze Sigmaringů* již co mládenec nalezal největší slast v modlitbě.

(*Životy svat.*)

Sv. *Ludvík*, biskup, tak modlitbě oddán byl, že čas, jenž by modlitbě neněnoval, za ztracený považoval.

(*Jeho životopis.*)

8. Její moc a užitek.

a) Dochází vyslyšení.

Římský císař *M. Aurelius Antonius* válčiv za dlouhý čas s Němci, napsal list senátu a lidu římskému o nesnázích této války. Mezi jiným i toto oznamuje: „Pátý den již nastával, co jsme začali trpět nedostatek vody, já jsem k našim bohům prosebně volal o pomoc, ale byl jsem od nich opuštěn. I kázal jsem k sobě přivésti ty, jež křesťany jmenujeme a velel jsem jim, aby se modlili. Kteřížto hned se na zemi rozprostřevše k Bohu mně neznámému, nejen za mne, ale i za veškeré vojsko naše se modlili. A hnedle spadl s oblak na nás sice dešť hustý a nás okřívající, na naše ale nepřátely přišlo krupobití hromobitím provázené, tak že jsme pomoc nejmocnějšího Boha všickni poznali. Protož jest vůle má, aby se náboženství křesťanské více za zločinství nepovažovalo; a bude-li kdo obžalován pouze proto, že křesťan jest, bez odkladu má býti propuštěn, žalobník pak jeho ať je za živa upálen. (*M. Aurelius Antonius.*)

Císař *Maximinus*, jsa ještě pohan táhl se 60.000 mužův proti spoluvládci Liciniu, jenž na rychlo 30.000 mužův sehnal, připověděl, aby jistě vítězství dosáhnul, slavným slibem, že křesťanstvo zcela vyhubí. Před bojem obnažili vojínové Liciniovi hlavy, obrátili očí k nebesům a modlili se, jak jim Licinius předříkával: „Velký Bože! vzýváme Tě; svatý Bože! prosíme o Tvou pomoc. Odporučujeme Ti říši, skrze Tebe žijeme, skrze Tebe zvítězíme a dojdeme slávy a blaženosti. Velký, svatý Bože! vyplň naše prosby, k Tobě pozdvihujeme rukou svých. Všemohoucí, nejvýš svatý Bože, vyslyš nás!“ Po těchto slovech udeřili na vojsko Maximinovo a přemohli ho úplně, tak že polovička padla na bojišti, ostatní pak se dali na útěk. Maximinus utekl do Tarsu a byv na zemi i na moři obklíčen, požil jedu.

(*Ber. Bercaster Církev. dějepis.*)

Jakub modlitbou uchráněn jest od msty Esauovy *(1. Mojž. 32.)*. Modlitbou Mojžíš porazil Amalekity *(2. Mojž. 17.)*; Josue bojuje zastavil slunce *(Jos. 10.)*; Šalomoun dosáhl moudrosti *(3. Král. 3.)*; Eliáš nebe zavřel a otevřel *(3. Král. 17. a 18.)*; Ezechiáš se pozdravil *(Is. 38.)*, zvítězil nad Assyrskými *(4. Kr. 19.)*; Jeremiáš v žaláři jest posilněn; Daniel těšil se jí v jámě lvově, tři mládenci v peci ohnivé, Job na smetišti, Zuzana v křivé obžalobě, Jonáš ve velrybě, podobně Tobiáš, Judita, Esther; David, Josafat i Asa zvítězili jí nad nepřátely; jí Anna plodnou učiněna *(1. Král. 1.)*.

Modlitbou se Kristus k utrpení sílí, hříšník odpuštění hříchu dosahuje, malomocný zdraví nabývá, ráj nalezá lotr na kříži, modlitbou Kristus nemocné, posedlé uzdravuje, mrtvé křísí z mrtvých, Štěpán Šavlovi milost obrácení vyprošuje, bratří sv. Petra ze žaláře vysvobozují *(Skut. ap. 12.)*.

Sv. *František xav.* modlitbou proměnil mořskou vodu v sladkou a uzdravil mnoho nemocných. *(Fuhlrott.)*

Svatá *Genovefa* modlitbou navrátila slepým zrak a vězně vysvobodila. *(Ott.)*

Když Britové od Škotů na moři i na zemi přepadeni byli: povolali si svatého *Germana*, biskupa, k boji. I poručil sv. Germanus, aby prozpěvujíce Alleluja na nepřítele udeřili. A hle, neobyčejný strach přepadl nepřítele, že se dal na útěk. *(Mätzler)*

Město *Nisibis* v Mesopotamii bylo r. 336 od perského krále Sapora avšak nadarmo obleháno skrze 63 dní a sice pro důvěrnou modlitbu tamnějšího biskupa sv. Jakuba.

Po druhé bylo město to roku 350 velkým vojskem přepadeno a ač Sapor všemožně se namáhal, aby města dobyl, musel s nepořízenou odtáhnouti, ant sv. biskup na zdech městských kleče Boha o pomoc prosil a i vyslyšen jest. *(Herbsta výb. př.)*

Sv. *Konrád* modlitbou vyloudil pramen v pustině. *(Fuhlrott.)*

Když *Attila*, metla Boží zvaný, Gallii pustošil, zachoval sv. *Lupus*, biskup, město Troies modlitbou a neohrožeností, ježto přioděn rouchem kněžským naproti Attilovi v průvodu vytáhl a jemu zřejmě řekl, aby, je-li metla Boží, jen do města vtáhl a si zde tak počínal, jak se Bohu líbí. Unešen Attila pohledem a slovem velebného biskupa ušetřil tohoto města. *(Herbsta př.)*

Jindy zase modlitbou uhasil oheň.

Sv. *Pantaleon* měl za matku křesťanku, za otce pohana, jenž nižádným spůsobem se nechtěl obrátiti. I stalo se jednou, že Pantaleon, jemuž se nechtělo býti křesťanem, našel pacholíka mrtvého a vedle něho hada, jenž ho uštknul. I ulekl se Pantaleon a pravil: „Je-li Bůh tak mocný, budu k Němu se modliti a vyslyší-li mne, stanu se křesťanem.“ I modlil se k Bohu a hle, dítě oživlo. Tu se přesvědčiv Pantaleon o moci Boží a modlitby, stal se křesťanem, ano i mučeníkem. *(Mätzler.)*

Penda, král pohanský v Mercii, oblehl hrad Bamborough, ležící na pobřeží mořském. Že se mu zde nechtělo poštěstiti útokem dobýti hradu, vymyslil sobě divoký válečník prostředek ukrutný. Pobořiv po veškerém okolí vesnice a městečka, dal svézti všecko dříví a nářadí ubohých obyvatelů kolem hradu. Ze suchého dříví nadělali se vysoké hromady a když se prudký vítr obrátil proti zámku, poručil král zapáliti nesmírnou spoustu narovnaného dříví. Obleženci zhrozili se plamenův, rostoucích každým okamžením, vyšlehujících a zanášejících se již i na střechu samého hradu. Ubozí viděli patrně, že tu již lidská zmužilost nevystačí; z jedné strany hroziliť jim plameny a z druhé moře. A tu padli všickni se zbožným králem svým Osvaldem na kolena, volajíce k Bohu. A hle, Bůh vyslyšel modlitbu jejich. Vítr se pojednou obrátil. Ze strany mořské pozdvihl se vichr bouřlivý a plameny odvrátivše se od hradu, valily se divokou mocí na tábor nepřátelský. Soud Páně byl patrný. Vojsko Pendovo dalo se úprkem na útěk; stany vzňaly se ohněm, všecka kořist naloupená v Northumbersku obrácena jest v popel a hrdý král Penda musil se bezděky navrátiti se škodou velikou nazpět do vlasti své a zjednati smír. *(Blahověst 1850.)*

L. P. 733 vypukl *v Cařihradě* strašný požár. Celá půlnoční část města lehla popelem a jen kostel byl ještě ušetřen, ač naň plamen ze všech stran dorážel. Do kostela se uchýlilo množství obyvatelů. Již dorážel plamen oknem do

kostela. Tu biskup a všickni přítomní vrhli se na kolena a důvěrně k Bohu volali o pomoc a vyslyšáni jsou, kostel jest zachráněn. (*Zollnera kat. káz.*)

Podobně když r. 447 tamtéž strašné zemětřesení nastalo, obrátili se modlitbou k Bohu důvěrně a hle, nikdo nepřišel o život. (*Herbsta výb. př.*)

Podobným spůsobem odvrátili i nepřítele Saraceny. (*Blondus.*)

Král *Dagobert* měl jedinkého syna, jenž na honbě s koně spadl a až k smrti utahán jest. I naplněni jsou rodiče a celá země zármutkem, ježto následník trůnu zemřel. Aby ho potěšil, povolal si král biskupa štrasburského Arbogasta. Tento se po celou noc u mrtvoly modlil a tu princ jako ze spaní pozdvihl hlavu a vstal. I dali mu služebníci místo rubáše zase roucho královské a zaplesali radostí. A jak teprv se potěšil otec král a choť jeho; jak se zaradovali všickni poddaní. (*Mehlera příkl.*)

V Estonsku šlo r. 1821 chudobné žebravé děvče pozdě již večer lesem, a vidělo se najednou pěti vlky obklopeno. I uleklo se děvče velmi, než brzy zavřelo oči a důvěrně se modlilo, by je Bůh vysvobodil. A vskutku, když za několik minut oči otevřelo, nevidělo více vlky a ihned kvapně do vesnice se odebralo. (*Mehlera příkl.*)

Při shromáždění *učitelů německých* byla dána i otázka, jak by se učitel v síle a svěžesti svého povolání udržel. I odpovědělo se rozličně. Jeden mínil, že učitel má býti přítelem přírody; jiný, že učitel se má oženiti, jiný, že hudba jest dobrý prostředek, jiný, že umění atd. Jeden ale udal toto: „Nejlepší prostředek dle mého mínění jest, aby učitel denně se cvičil v modlitbě.“ (*Salzb. Kirchenbl.*)

Za první křižácké války odplul do Jerusaléma *Richard*, král anglický. Tu povstala jednoho večera taková bouře, že všickni již myslili, že zahynou. Král maje smrt na mysli často vzdychal: „Ó kéž by již tu byla hodina, kdy mniši vstanou, aby Boha v kůru chválili. Neboť tolik dobrého jsem již o nich slyšel, že ani v nejmenším nepochybuji, že by nás Bůh na jich přímluvu zachoval.“ A důvěra králova se nesklamala. Když mnichové v čas hodinek se sešli a Bohu chválu prozpěvovali, poručil Bůh moři a bouři, aby se utišily, čemuž všickni se divili. I měl král mnichy ještě u větší vážnosti a navrátiv se domů vystavěl jim bohaté kláštery. (*Silbert.*)

L. P. 718 bylo město Cařihrad po celý rok i na zemi i na vodě od Saracenů obleháno, což naplnilo zvláště Řím a Italii strachem převelikým. Tu nařídil papež *Řehoř II.* veřejné modlitby a kající skutky a hle, modlitba ta vyslyšána jest. Celé vojsko nepřátelské zahynulo dílem v bitvě, dílem bouří mořskou. (*Stolberg.*)

Opat *Sabas* aby Bohu spíše sloužil, uchýlil se do samoty. Jedné noci, an Sabas tvrdě spal, přišel k němu lev, aby ho pozřel. Sabas probudiv se, vroucně se modlil a lev zůstal státi; sotva ale že svatý přestal se modliti, popadal ho lev a opět stál tiše, když se Sabas modlil. A tak lev buď stál, buď hrozivě se k Sabasovi přibližoval, jak se modlil. Tu konečně svatý, naplněn úplnou důvěrou k Bohu, pravil: „Vyjdi ven, lve!“ A hle, lev uposlechl hlasu jeho a vyšel z jeskyně. (*Metafrastes.*)

b) Sílí; naplňuje slastí; ač ji vždy nežádej!

Sv. *Bartoloměj*, apoštol, často za noc a za den k přednášení vroucí modlitby klekával, odkudž tak hojné milosti Boží nabyl, že i horlivě apoštolský úřad svůj konal, ano i smrt mučenickou podstoupil. (*Frencla Postilla.*)

Sv. *Tomáš akv.*, jenž zvláštní učeností a vědomostí proslul, vyznal se, že učenosti té si vydobyl více modlitbou, než prací a študováním. (*Sv. Tomáš akv.*)

Znamenitý hudebník, *Josef Haydn*, a spolu i zbožný křesťan vyrážel se jednoho dne v jisté společnosti. A tu se tázal jeden z hostů, co by asi nejlépe a nejrychleji vnitřní sílu nahradilo, pak-li se člověk dlouhou prací velmi utrmácí? Jeden z přítomných myslel, že láhev dobrého vína, jiný zase vyražení ve veselé společnosti. Hudebník ale, byv otázán, pravil: „Mám v příbytku svém kapličku, tam jdu, tam se pomodlím, když se cítím utrmáceným a musím se vyznati upřímně, že prostředek ten vždy výborně u mne účinkoval.“ (*Zollnera kat. káz.*)

Sv. *Antonín*, poustevník, vstával o půl noci a kleče sepjatýma rukama kolikráte třebas do třetí hodiny s poledne bez přestání se modlíval. Nezřídka když vycházející slunce z rozjímání ho vytrhlo, naříkával sobě: „Aj, což jest mi, slunce, do tebe a co tobě do mne. Proč mi zabraňuješ světlem svým pravou uzříti světlost?“ Takovou slast nalezal v modlitbě. *(Sv. Antonín poustevník.)*

Sv. *Bernard*, markrabě bádenský († 1458), kdykoliv s rozehřatým obličejem od modlitby se vracel, říkával svým: „Člověk, jenž nadpozemské slasti zakusiti chce, musí modlitbou k Bohu se přiblížiti, jako, kdo se chce ohřáti, ku kamnům se musí uchýliti. *(Räss u. Weiss.)*

Sv. *Filip ner.* již v útlém věku nalezal rozkoš v modlitbě a tato ho často tak dojala, že volával: „Pane, dost jest. Prosím, zadrž pramen útěchy své. Odstup ode mně, Pane, neb jsem člověk smrtelný, aniž mohu snésti hojnost nebeských radostí!“ *(Sv. Filip. ner.)*

Sv. *Gerhard* v modlitbách tak velké sladkosti okoušel, že se jen stěží od pobožností svých odtrhnouti mohl. Často, jako by radosti záviděl těm, jejichž jediným zaměstnáním bylo, dnem a nocí Boha na modlitbách chváliti, říkával: „Ó jak šťastni jsou všickni, kdož povolání mají, bez ustání s Bohem se obírati!“ *(Mehlera příkl.)*

Sv. *Terezie* říkávala po modlitbě, že přichází ze světa, s nímž se tisíc takových pozemských světů porovnati nemůže. *(Buttler.)*

Sv. *Zitta* často pozdvihovala při práci duše své k Bohu, říkávajíc: „Každý člověk musí nějakou radost míti, já pak mám radost svou v modlitbě.“ *(Podstr. výkl.)*

Jeden vojenský *kněz* doznal, že velkou útěchou a slastí jej naplnilo, kdykoliv uslyšel volání u rakouského vojska: „K modlitbě!“ Najednou nastalo tajemné ticho a celé vojsko drželo ruku na čáce, ani hudebníci hráli takořka modlitbu chvály, díků a prosby. *(Augsb. Postzeitung. 1851.)*

Vdova *Marcella* ničím tak potěšena nebývala jako modlitbou, sama často říkávala, že v rozmluvě s Bohem, v modlitbě, mnohem více potěšení a blaženosti pociťuje, než dříve v jakékoliv radosti tohoto světa. *(Klinkáče legendy.)*

Sv. *František sal.* pranic se nermoutil, pakli při modlitbě jakousi suchopárnost a opuštěnost pociťoval. Sám se vyznal jednou sv. Johaně ze Chantalů: „Nedbám na to, jest-li jakousi sladkost a útěchu anebo zašmušilost při modlitbě pociťuji. Pakli mi Bůh dává útěchu, přijímám ji s úctou a prostotou; nedá-li mi ji, nedbám na to, alebrž důvěrně vždy utíkám k Bohu, jako dítě k matce a sv. Františka uposlechla té rady a odporučovala ji i sestrám. *(Sv. František sál.)*

Svatá *Terezie* považovala modlitbu v suchopárnosti a pokušení za nejlepší, neboť tak pravila: „Pokořuji se. Ano i roztržitosti rozličné snáším ráda, ač je sama nevyvolávám, čímž se v trpělivosti a v lásce k Bohu cvičím.“ *(Sv. Terezie.)*

c) Odporučuj se modlitbě jiných.

Israelité, když Bůh za trest modlářství hady na ně seslal, prosili Mojšíše, aby se za ně modlil *(4. Mojš. 21, 7.)*.

I Samuele žádali, by se za ně modlil, aby zvítězili nad Filistinskými *(1. Kr. 7, 8.)*; Esther vzkázala Mardocheovi, aby se za ni s lidem modlil *(Esth. 4, 16.)*; Judita prosila za modlitbu lidu *(Jud. 8.)*; král Sedechiáš poslal k Jeremiášovi, aby se zaň modlil *(Jer. 37, 3.)*; Oziáš žádal Juditu, aby se za lid modlila; Judas mak. žádal Jerusalémských, aby zaň se modlili.

Sv. Pavel žádá snažně o modlitbu věřících *(Řím. 15, 30.; Efes. 4, 3.; 2. Tessal. 3, 1.)*

Křesťané žádali sv. Petra, aby za Tabitu se modlil.

Sv. Auxenc, jda v Cařihradě odlehlou třídou, potkal řemeslníka, jenž hlasitě hořekoval pro nedostatek práce. Přiblíživ se k němu sv. Auxenc, nabízel se mu za tovaryše, nežádaje stravy a mzdy, toliko 3 haléřů denně. Mistr přijal nabídnutí a Auxenc vstoupiv do prázdné dílny, poklekl a vroucně k Bohu se modlil. Za nedlouho přišli lidé zakazovati si práce, tak dne 2. a 3., načež Auxenc tajně se vzdálil. *(Stolberg.)*

Šimon Stilites, když v Antiochii strašný mor panoval a i zemětřesení nastalo,

pokárav obyvatele pro jich nepravosti, modlil se za město a hle, mor přestal, ješto ho obyvatelé žádali, aby se za ně modlil. *(Bed. Stolberg.)*

Sv. *Bonifác*, apoštol Němců, psal list abatyši Cadburge, a skončil jej slovy: „Ostatně tě snážně žádám, abys se za mne modlila, by mne Bůh ode všeho zla duše chránil.“ *(Šmída: Repert.)*

Když sv. *Bonaventura* co čtyrleté pachole nebezpečně se roznemohl, že lékaří o něm pochybovali: utekla se jeho matka k sv. Františku a prosila, aby se za dítě modlil a hle, modlitbou sv. Františka Bonaventura uzdraven jest. *(Mätzler.)*

Sv. *Petr Gonsalvi*, umíraje a louče se s Tudenčany, prosil je velmi pohnutlivě, aby se zaň modlili, až o jeho smrti uslyší, řka: „Ačkoliv mne od té doby, co jsem se z milosti Boží světa odřekl, z ničehož nekárá srdce mé, myslím, že přece oné čistoty svědomí nemám, kteráž by modliteb věrných duší nepotřebovala.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Štěpán*, král uherský, když strašné povstání v zemi zuřilo, prosil sv. Martina, aby se zaň a za říši modlil. A hle, vzbouřenci poraženi jsou, i hlava vzpoury Cupa padl. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Urbana* papeže navštívili ve vězení mnozí křesťané, mezi nimi i vůdcové Favianus, Callistus a Amonius a žádali ho se slzami, aby se za ně modlil, ano pronásledování křesťanů nastalo. *(Šmída: Repert.)*

Dagobert, král francouzský, žádal sv. Richaria, když v Pikardii a Britanii slovo Boží hlásal, aby se zaň modlil. *(Šmída: Repert.)*

Theodebert, král francký, pokleknul v královském rouchu svém před sv. Maurem, opatem, a v mnohých slzách prosil, aby se zaň modlil. *(J. Bílého: Legenda.)*

d) I nevyslyšení prospívá.

Sv. *Vincence fer.* žádala kdys jedna němá ženská o almužnu a spolu, aby jí svatý modlitbou vyprosil u Boha dar řeči. Sluha Boží milerád jí udělil almužnu, avšak doložil, o řeč že Boha pro ni prositi nebude, věda, že by jí řeč jen škodila. *(Fuhlrott.)*

Jeden zbožný *muž* prosil Boha o jistou milost a neobdržel jí. Zarmoucen ptal se zpovědníka svého o radu a tento mu pravil: „Což myslíš, že nemiluje matka dítko své, dá-li mu místo nože kousek cukru?“ Načež muž: „Dítě to jest nerozumné a nemá příčinu, si naříkati.“ „Nuže!“ pravil zpovědník; „proto jak dí sv. Augustin, nevyslyší Bůh mnohého, že nevyslyšení mu prospívá. Neustaň proto v modlitbě. Bůh nám mnohou věc odkládá, ale dá nám ji jistě, je-li nám prospěšná. A o co dlouho prosíme, to nám bývá tím milejší.“ *(Sion. 1832.)*

9. Vlastnosti.

a) Připrav se!

Sv. Bernard, sv. František z Assisi, sv. Štěpán, opat v Citeaux, a sv. opat Tomáš pokaždé, kdykoliv se k modlitbě nebo do kostela ubírali, pevně dveře za sebou zavřeli, řkouce: „Vy starosti a pozemské myšlenky zůstaňte zatím venku, až se zase k vám navrátím; neboť nyní mám vážnou, důležitou práci.“ *(Sv. Bonaventura.)*

Jeden *zbožný mnich* kněz tak nábožně se v kostele modlil, že oheň horlivosti na obličeji mu lze bylo spatřiti. Otázán, kterak tak nábožně se může modliti, odpověděl: „Před modlitbou své myšlenky shromáždím a vybízím je, aby Bohu se klaněly.“ *(Šmída: Repert.)*

Židé i *Mohamedáné* před modlitbou se umývají; neboť považují vhodně čistotu těla za význak čistoty duše. *(Podstr. výkl.)*

b) Budiž pokorná a kajicná!

Abraham prose za Sodomu skroušeně se modlil *(1. Mojž 18., 27.)*; Lot, prose anděla, aby směl do blízkého městečka se utéci; Jakob *(1. Mojž. 32, 9.)*; Josue roztrhl roucha a padl na zemi před archou *(7, 6.)*; David *(Ž. 21, 7.)*; Šalomoun klekl a ruce roztáhl k nebi *(3. Král. 8, 54.)*; Judita vzavši na se smuteční oděv a posypavši na hlavu popel, padla na zem a modlila se *(Jud. 9.)*; podobně Esther *(3. Král. 8.)*; Ninivetští *(Jon. 3.)*; Esdráš roztrhnuv roucho své *(1. Esdr. 9, 5.)*; Gedeon *(Soudc. 6, 39.)*; Tobiáš *(3, 1.)*.

Pán Ježíš na hoře olivetské modlil se kleče *(Luk. 22.)*; Maria *(Luk. 1, 38.; Sk. 20, 36.)*; celný *(Luk. 18, 13.)*; sv. Petr *(Luk. 5.)*; sv Pavel *(K Ef. 3, 14.)*. Jairus

padnuv na zem prosil Krista, aby mu uzdravil nemocnou dceru *(Luk. 8, 41.)*; setník královský, nechtě ani, aby Kristus k němu přišel *(Luk. 7, 6.)*.

Sv. *Ignác antioch.*, byv v Římě divoké zvěři předhozen, zvolal, modle se radostně, že ho Bůh učinil hodným, aby zaň zemřel.

Sv. *Krišpina*, uslyševši ortel smrti, děkovala za to Bohu.

(Šmída: Repertorium.)

Sv. *Kateřině sien.* Bůh sám ve zjevení oznámil, že ten všech ctností a milostí dosáhne, kdo v pokorné modlitbě vytrvá. *(Alf. Liguori.)*

Ctností a zbožností se vyznamenávající *poustevníci egyptští* radili se jednou o tom, v čem nejlepší modlitba pozůstává a usnesli se na tom, často s hlubokou pokorou a touhou, aby vyslyšeni byli, vyslovovati slova proroka: „Bože, ku pomoci mé vzezři!“ *(Kassián.)*

Mosleminové skroušeně se modlí, kladouce stranou nákladné ozdoby a všeliké nádherné přístroje. Modlitby jednoduché spojeny jsou s mnohými úklonami a tváří obrácenou k Mekce, rodišti Mohameda. *(Postr. výkl.)*

„Již tomu 40 let,“ pravil o sobě jeden *služebník Boží*, „co se co nejpilněji modlím. Nejlépe ale a s nejlepším zdarem jsem se modlíval, když jsem se k Bohu co malomocné dítě, anebo co chudobný, slepý, všeho postrádající žebrák anebo jako velký provinilec utekl. A povždy jsem žádné sladkosti necítil, což mi tím milejší bylo, protože jsem Bohu takořka bezplatně sloužil. *(Jan Gerson)*

První rodiče po pádu kajicně se modlili.

David, když z hříšných ohledů dal sečísti lid, lituje toho, modlil se *(2. Král. 24, 10.)*; oplakávaje cizoložství složil sedmero kajicích žalmů, z nichž 50. hned, když prorok Nathan trestem mu vyhrožoval, i nebyl oslyšán.

Král Manasses, poznav vinu svou, pokořil se před Hospodinem a modlil za odpuštění. *(2. Par. 33, 12.)*

Esdráš modlil se za hříchy svého lidu *(9, 6.)*; podobně Daniel *(9, 3.)*; dále Ninivetští *(Jon. 3.)*.

V novém zákoně kajicně se modlili: „Šlakem poražený *(Mar. 2, 5.)*; Maria Magdalena *(Luk. 7, 37.)*; syn marnotratný *(Luk. 15, 11.)*; publikán v chrámě *(Luk. 18, 14.)*; kající lotr *(Luk. 23.)*; sv. Petr; sv. Pavel *(Skut. 9, 9.)*.

Sv. *Arsenius* vzpomínal na hříchy mladosti své a často hořce plakaje, prosil Boha za odpuštění. Od mnohých slzí oči se mu rozbolely, ano řasy mu vypadaly.

Známá jest modlitba sv. Augustina, sv. Ignáce. *(Podstr. výkl.)*

Když kajicnice *Thais* sv. Pafnuce žádala, aby jí pověděl, jak se má modliti, odpověděl jí, aby, pamětliva jsouc hříchů svých minulých, povždy takto se modlila: „Ó Bože, jenž jsi mne stvořil, buď mi milostiv!“ a aby na kolena se vrhla, což i po tři leta vykonávala. *(Lohn. bibl.)*

c) Budiž prostá!

Pán Ježíš sám žádá, abychom při modlitbě mnoho slov nekonali. *(Mt. 6 7.)*

Jistý poustevník ptal se sv. *Makaria*, jak se modliti má? načež on odpověděl: „Milý bratře! nečiň mnoho slov: jsi-li dobré mysli, často rci: „Buď jmeno Páně pochváleno!“ V úzkosti vzdychej: „Pane, staniž se vůle Tvá!“ V pokušení volej: „Pane, ku pomoci mé vzezři!“ Klesl-li jsi, říkej: „Bože, smiluj se nade mnou!“ *(Rufinus.)*

Tak se modlil i sv. *František*, jenž po celou noc mnohdy kleče opakoval jen tato slova: „Můj Bože, co jsi Ty a co jsem já?“

Žil kdys *člověk* prostý a ten když se modlil, říkal abecedu a když ji odříkal, doložil: „Pane, učiň z písmen těchto slova, kteráž se Tobě líbí a já jen Tě žádám o to, co Tobě milejšího, mně ale prospěšnějšího jest. Co to ale jest, víš Ty lépe, než já. *(Klinkáče legendy.)*

Poustevníci *v Thebách* říkávali, že ďábel zvláště při modlitbě na nás dorážÍ, abychom se modlili roztržitě a proto že jest dobře, abychom krátce a prostě se modlili. A proto i sami nekladli velkou váhu na dlouhou, alebrž dobrou modlitbu. *(Kassian.)*

d) Budiž pobožná!

Abraham s takou pozorností Bohu obětoval, že naň anděl dvakráte volati musel; *Eliáš* přikryl tvář svou pláštěm,

když s Bohem mluvil; *David*, modle se, sebral všecku mysl svou. *(Podstránského výklad.)*

Sv. *Aloisius* sám vyznal, že jeho roztržitost v modlitbě v půl leté sotva jeden Zdrávas obnášela. *(Silbert.)*

Sv. *Bernard* modlíval se vroucně a zbožně, nedaje se ničím v modlitbě másti a považuje všelikou roztržitost a nepozornost při modlitbě za nekonečnou urážku Boží. *(Mehlerovy příklady.)*

Sv. *Cyrill*, biskup alexandrinský, kleče před obrazem Ukřižovaného modlil se velmi nábožně, tak že každé hnutí čiv ohněm modlitby jen hořelo. *(Surius.)*

Sv. *Isidoru* když se jednou v kostele sv. Majdaleny modlil, oznámil posel, že vlk přepadl koně jeho a proto aby přispěl ku pomoci. Než sv. Isidor nedal se z modlitby vytrhovati a teprv když ji, jak obyčejně skončil, odebral se domů, kde koně našel neporušeného, vlka pak mrtvého. *(Al. Mair.)*

Sv. *Šimon Stylites* modlil se nábožně, stoje na vysokém sloupu s roztaženýma rukama a zíraje k nebi od rána až do západu slunce, tak že více se podobal soše. *(Mehlera příkl.)*

Jakýsi otec sv. pravil: „Přišel jsem do komůrky opata svého, jemuž *Ben faxion* říkali, i nalezl jsem jej, an na modlitbách trval ruce pozdvižené maje k nebi a tak stál čtyry dni s místa se nehnuv. Potom mne k sobě přivolav řekl: „Pojď za mnou!“ I šel jsem s ním na poušť. I když zachtělo se mi píti, řekl jsem k opatovi: „Žízniv jsem.“ Ale on vzav čepici šel ode mne daleko, co by kamenem dohoditi mohl, Bohu se pomodliv, přinesl mi čepici vody vyprosiv ji na Bohu ze skály proti přírodě, tu milost na modlitbách maje, když ruku svou brzy nesložil, že ihned mysl jeho i duch v nebe povznešena byla; neb stál i klečel tehdy sebe necítě. A když s ním bratří k Bohu se modlili, nepozdvihl rukou svých, aby mysl jeho povznešena nebyla a dlouhým modlením jiným tesknost neučinil. Tento opat pravil, že ustavičná a nábožná modlitba mysl v nebe k Bohu vznáší.“ *(Sv. Jarolím.)*

Když sv. *Ludger*, biskup v Münsteru, se svými duchovními půl noci již se modlil, spozoroval jeden duchovní, že kouř z popele doutnajícího biskupu jest obtížný, i uspořádal tiše oheň tak, aby se nekouřilo. Ludger se přísně naň podíval a druhého dne uložil mu i pokutu, řka: „Kdo opravdu se modlí, musí si Boha tak představiti a tak se v Něj ponořiti, aby neměl smyslu, co kolem něho se děje.“ *(Herbsta výb. př.)*

U *Mohamedánů* není dovoleno ženám doprovázeti muže do modlitebnice, proto že by se tím mysli modlících z pobožnosti vytrhovati mohly. *(Podstr. výkl.)*

Když kdysi *poustevník* z hory Sinai se vracel, pravil mu jeden bratr, jenž ho potkal: „Milý otče! jsme velmi zarmouceni, že neprší.“ I odpověděl mu poustevník: „Proč se nemodlíte?“ „Modlili jsme se, avšak bez výsledku,“ odvětil bratr. „Snad se nemodlíte dosti pozorně,“ řekl poustevník. „Pojď, budeme se spolu modliti.“ I modlili se a ještě se nedomodlili a již začalo pršeti. I padl bratr k nohoum poustevníkovým, jenž rychle se vzdálil. *(Mehlera př.)*

Sv. *František sál.* vnitř i zevnitř se modlil nábožně a uctivě, buďsi doma, buďsi v kostele. Modlíval se vážně, maje oči sklopené a zavřené, aby se před roztržitostí uchránil a proto každý, kdož ho viděl se modliti, byl povzbuzen. *(Silbert.)*

e) Budiž vroucí!

Sv. *Filip Benicius* naučil se co děcko mnohým pěkným modlitbičkám, kteréž denně s takovou vroucností odříkával, že spíše andělu než pacholíku smrtelnému se podobal. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Bl. *Jan Berchmanns* modle se, míval oči pouzavřené, ruce složené na prsou ve spůsobě kříže, tvářnost jeho byla jasná a jako by se usmíval. Mívaliť mnozí obyčej, stavěti se, když se modlil, podle něho, aby plamenem vroucnosti jeho k podobné vroucnosti v modlitbě rozníceni byli. Modlitbou se i připravoval ku každému činu. *(Blahověst 1866.)*

Jednou se modlil sv. *Karel bor.* ve své kapli, an protivník po něm střelil, ale biskup zůstal na modlitbě neporušen a modle se dále, nedal ani brániti útěku zlosynovu. *(Veverky: Sb. káz.)*

Sv. *Markéta*, královna škotská, any hodiny na modlení určené za dne jí

nevystačovaly, modlívala se i za času nočního a to s takovou vroucností a skroušeností, že často slzy po tváři se jí ronily. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Filibert opat tak vroucně se modlil, že mu až oči zářily. *(Marulus.)*

Godefrid, mnich, modlil se jednou v noci a sice tak vroucně, že nechal zloděje, jenž mu koně kradl, odejíti. *(Vincenc Belluac.)*

f) Odevzdej se do vůle Boží!

Abraham hotov byl i jediného syna obětovati *(1. Mojž. 22, 1.)*; Tobiáš odevzdaně se modlil *(3, 6.)*; Job: „Buď jmeno Hospodinovo zvelebeno *(1, 21.)*; Pán Ježíš na hoře olivetské; Maria *(Luk. 1, 38.)*: „Staniž mi se“; malomocný: „Pane! chceš-li, uzdrav mne“ *(Luk. 5, 12.)*.

Sv. *Augustin* při modlitbě volával, aby Bůh naložil, jak se mu líbí.

Sv. *Angela z Foligni* říkávala, že ta modlitba jest Pánu Bohu nejmilejší, ku kteréž se sami nutíme, t. j. kterou konáme se žádostí, abychom se Bohu líbili. *(Sv. František sál.)*

Sv. *Martin* umíraje loučil se se svými. Když pak ho učeníci prosili, aby Boha žádal, by ještě déle mezi nimi dlel, ješto co sirotci nepřátelům co vlkům vystaveni jsou: dal se Martin jako otec nad dítkami do pláče a modlil se takto: „Pane, jsem-li Tvému lidu ještě potřeben, nehrozím se práce a namahání; děj se vůle Tvá!“ *(Mätzler, Leb. d. Heil.)*

Sv. *Tryfon* a *Respicius*, mučeníci, jsouce již na popravišti, kde měli býti sťati, pozdvihli rukou k nebesům a jednohlasně zvolali: „Pane Ježíši Kriste, přijmi naše duše a uveď je v lůno Abrahamovo!“ Napotom hrdinsky a radostně podstoupili smrt. *(Mätzler)*

Kdys prosil jistý *poustevník*, jenž do zahrady zeleniny nasil, vroucně o dešť, aby se osení jeho zavlažilo a ujalo. Brzy na to prosil o jasné počasí, i stalo se po žádosti jeho. Tak po delší čas pro svou zahrádku takového povětří dosáhl, o jakéž právě prosil, ale k udivení setba jeho se neujímala. Zprvu myslel, že je letos vůbec rok neúrodný, když ale později jiného poustevníka navštíviv shledal, že tento z převýborného zdaru v zahrádce své se těší, tu mu počal bídu svou žalovati a doložil: „Já měl přece vždy takové počasí, o jakéž jsem prosil.“ Načež mu odvětil soudruh: „Příteli, já myslím, že tě Bůh potrestal, jelikož jsi mu takořka předpisoval, jaké by počasí tobě měl uděliti a na odevzdání se do jeho sv. vůle jsi zapomněl.“ *(Klinkáče legendy.)*

j) Budiž důvěrná!

viz i: „důvěra v Boha!“

Důvěrně se modlili a vyslyšáni jsou: Abraham *(1. Mojž. 17, 18.)*; Agar *(16, 11.; 21, 17.)*; Samuel *(1. Král. 7, 9.; 9, 16.; 12, 18.)*; Jonathas *(1. Kr. 14, 6.)*; David *(1. Kr. 17, 37.; Ž. 39, 2.; 1. Paral. 17, 25.)*; Job v nemoci; Tobiáš *(3, 24.)*; Eliáš *(3. Kr. 17, 22.)*; Ezechiel *(4. Král. 10, 5.)*; Asa *(2. Paral. 14, 10.)*; Daniel *(13, 44.)*; Judita *(13, 17.)*; Susanna *(Dan. 13, 35.)*; Samson bojuje proti nepřátelům a maje žízeň *(Soudc. 15, 18.—19.)*.

Malomocný *(Mat. 8, 2.)*; žena kananejská *(Mt. 15.)*; žena krvotok mající *(Mt. 9, 31.)*; sv. Pavel *(2. Kor. 4, 8.)*; první křesťané, aby sv. Petr vysvobozen byl *(Sk. 12.)*.

Když Attila město Orleans oblehal, byl tam biskupem sv. *Anianus*. Jeho přičiněním bylo město nejprv dobře opevněno a pak i hájeno. Sám předcházeje příkladem důvěrně k Bohu se modlil a k důvěře i všech povzbuzoval. Již měli Hunové města dobýti; tu Anianus nejprv se odebral do kostela a pak vstoupiv na hradby, pozdvihl rukou svých k nebesům a prosil vroucně Boha o pomoc. A hle, sotva že se pomodlil, povstala bouře a takový dešť, že nepřátelé museli odtáhnouti. — Přišli sice ještě jednou, opět již měli města dobýti, an v čas největší nouze ku pomoci přichvátal Aetius a město osvobodil. *(Herbsta výb. př.)*

Když sv. *Bonifác* v Rusku kázal, oznámil mu tamní pohanský kníže Busianus, že jen pod tou výminkou náboženství, jež hlásá, uzná za pravé, pak-li bez pohromy mezi dvěma ohni projde. Sv. Bonifác přioděl se rouchem mešním pokropiv oheň svěcenou vodou a pomodliv se důvěrně, přešel úplně zachován, že mu ani jeden vlásek na hlavě neshořel. I obrátil se kníže a dvořanstvo a dali se pokřtíti. *(Šmída: Repertorium.)*

Když sv. *Benedikt* ještě pachole byl, rozbila se jeho maceše krásná nádoba na kousky, nad čímž ona velmi plakala. Jakmile to Benedikt spozoroval, vzal střepiny a modlil se důvěrně k Bohu a hle, nádoba najednou se scelila.

(Šmída: Repertorium.)

Sv. *Gertrudě* oznámil ve zjevení Bůh, že kdo důvěrně k Němu se modlí, takořka násilí mu činí a proto povždy důvěrně se modlila.

Když sv. *Gallus* s učeníky svými na poušti se zdržoval, trvaje na modlitbách a rozjímaje: přišel k němu posel od Gunza, vévody švábského, aby ihned ke dvoru se dostavil, ješto dcera jeho Friedburga strašně dnou trpí. Gallus ale nechtěl jíti; brzy se dostavil ale i druhý posel, aby jen přišel. Gallus se dal konečně pohnouti a pomodlil se s důvěrou nad dcerou Friedburgou, která již více mrtvole se podobala a hle, Bůh vyslyšel důvěrnou modlitbu, Friedburga uzdravila se ku největší radosti rodičů.

(Kr. Šmíd.)

Sv. *Jakub* menší, apoštol, modlil se jednou důvěrně o dešť a na jeho modlitbu spustil se nenadále úrodný deštíček po velikém suchu.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Školastika* navštěvovala jednou v roce bratra svého sv. Benedikta. Sv. Benedikt vycházel jí vstříc a pomluvili si zbožně po celý den. Tu žádala jednou Školastika, aby bratr s ní i po celou noc o Bohu rozmlouval. Sv. Benedikt nechtěl, odvolávaje se na to, že jest řeholník. I zarmoutila se sestra, položila ruce na stůl a úpěnlivě se modlila. A hle, přišla bouře a liják a sv. Benedikt musel zůstati, řka zarmoucen k sestře: „Ach, sestro, co jsi nám učinila?“ Jemuž ona odpověděla: „Hle, prosila jsem tebe a oslyšel jsi mne; prosila jsem Boha mého a vyslyšel mne.“ A tak učinil bratr nuceně, čeho nechtěl učiniti dobrovolně a pak spolu celou noc hověli a duchovním rozmlouváním sebe vespolek nasycovali. *(Macana výb.)*

V přespolné dědince bydleli *Andulčini* chudí a spravedliví rodiče a najednou se nebezpečně rozstonali. Již celý týden leželi a Andulka, jedinké dítě, musíc je obsluhovati, nemohla jíti do školy. V sobotu, když matka poněkud pookřála, poslala holčičku do školy, která davši s Bohem slíbila, že v poledne přijde. V městečku vidouc kostel otevřený, vstoupila tam, ač ještě na mši sv. nezvonili. I padla zde, plna starosti o rodiče, na kolénka a nevidouc žádného v kostele, modlila se nahlas nábožně: „Ó můj Bože! uzdrav mi jen zase mé rodiče!“ a usedavě se dala do pláče. V pobočném výklenku seděla nepozorována jedna panička, která vše viděla a slyšela. Vystoupivši k nemalému uleknutí Andulčině potěšila ji, přes mši sv. v lavici ji podržela a po mši sv. sebou domů vzala. Paní ta zbožná, která ráda dlouho v kostele dlívala, byla manželka lazebníkova. Přišedši s Andulkou domů vše manželi svému vypravovala a jej pohnula, by nemocné rodiče hned navštívil. Tak milá Anička skutečně a sice ještě před polednem s lazebníkem k velkému podivení rodičů svých domů se dostala. Rodičové oba brzy z nebezpečenství vyvázli a pobožná Andulka pilným navštěvováním školy všecko vynahradila a denně za rodiče a lazebníka a paní jeho v kostelíčku se modlívala.

Modlete se v nouzi! Jistě Pán Bůh sám neb skrz dobré lidi pomoc pošle vám.

(Valoucha katech.)

Fridolín, cestující nazván, když jednou vlny do města se hrnuly, důvěrnou modlitbou je zahnal. *(Beyerlinck.)*

Za francouzské revoluce přiblížili se *Francouzové* k jednomu německému městečku, plenice všude a vraždíce. Tu jeden obchodník v drahokamech a skvostech všecko své zboží chtěl do bedničky vložiti a pak Boha o pomoc prositi. Avšak nebylo již času, skvosty rozloženy byly na stole a v tom již přicházel vojín, aby loupil. Tu se všickni vrhli na kolena a důvěrně prosili Boha, aby je z nebezpečí vysvobodil. Ana se celá rodina zbožně modlila, byl vojín pohledem tak dojat, že nejen obchodníku ničeho nevzal, alebrž i dům ten chránil, pokud v městečku vojsko leželo. Obchodník z vděčnosti chtěl vojínu dáti, co by si žádal, tento ale teprv při loučení maličkost na památku si jen vzal.

(Šmída: Repert.)

Maruthas, biskup, vyhnal co vyslanec v Persii důvěrnou modlitbou dábla ze syna krále Isdigerda. *(Sigebertus.)*

Mladý *negr*, *otrok*, modlil se jednou hlasitě, kdež Bohu děkoval, že se stal

otrokem a co otrok víru Kristovu poznal. Prosil dále Boha, aby i jeho rodiče sem co otroci přivezeni byli, by i oni víru Kristovu poznali. A tu chodil po dvě leta na břeh mořský, očekávaje, jest-li Kristus modlitbu jeho vyslyší a hle za dvě leta vskutku rodiče jeho sem přivezeni jsou a později přijali víru pravou. *(Jariš.)*

Otto I., král, přepaden byl najednou od bratra svého Jindřicha, jenž proti němu povstal. I vida Otto voje vzbouřenců, poklekl, obrátil očí a rukou k nebesům a modlil se vroucně: „Ó Pane zástupů, smiluj se nad lidem, nad nímž jsi mne učinil králem a zachovej nás z rukou nepřátelských, z nichž nás žádný smrtelník nyní zachrániti nemůže! A modlitba ta důvěrná nebyla oslyšána, Otto vydobyl slavného vítězství. *(Herbsta výb. př.)*

Jeden zbožný starý *vůdce* táhnuv s malým vojskem proti desetkráte silnějšímu nepříteli, sejmul před bitvou před vojem svým čáku a nahlas prosil Boha důvěrně o pomoc. A hle, modlitba důvěrná byla vyslyšána, nepřátelé úplně na hlavu poraženi. *(Šmída: Repert.)*

h) Budiž vytrvalá!

Sara tři dni a noci nejedla a modlila se *(Tob. 3, 10.)*; Mojžíš, bojuje proti Amalekitským, modlil se na hoře, pokud seč trvala; David neustále se modlil, aby ho Bůh z rukou Saulových vytrhl; Eliáš sedmkráte se po sobě modlil o dešt, až vyslyšen jest *(3. Kr. 17, 1.)*; Judita po dlouhé a vytrvalé modlitbě odhodlala se Holoferna zabiti; Pán Ježíš před utrpením třikráte se modlil; žena chananejská *(Mt. 22.)*; onen přítel neustál v tlučení u okna *(Luk. 11, 5.)*; první křesťané.

Sv. *Monika* neustála se modliti za Augustina, syna, až se obrátil.

Sv. *Joachim* a *Anna*, byvše neplodni, modlili se na příkré skále 40 dní napořád v slzách, v postech a bdění a hle, vytrvalou modlitbu jejich Bůh vyslyšel, obdrželi dítko Marii Pannu. *(Silbert.)*

Sv. *Jakub menší* tak horlivě kleče se modlíval, že až na kolenou měl velmi tvrdou kůži. Podobně i sv. *Edmund*, biskup. *(Surius.)*

Sv. *Jan* navštívil kdys jednoho opata na poušti thebaiské a tu ho našel, an klečí na prkně maje ruce sepjaté a oči obrácené k nebi. Když pak vstal, uviděl sv. Jan, kterak prkno od klečení jest prohloubeno a místem i krví skropeno. *(Sv. Jan.)*

Sv. *Karel bor.* za času moru v Miláně zaopatřoval chlebem víc než tři tisíce lidí po několik měsíců, pak prodal všecko stříbrné náčiní, ano i postel dal donésti do nemocnice. Pak, ještě mor strašně řádil, postavil po ulicích oltáře, aby skonávající mši sv. přítomni byli. Sám pak modle se zástupem procházel město, popelem jsa pokryt a bos, v ruce kříž, v očích slzy. A hle, modlitbou vytrvalou najednou přestal mor. *(Veverky: Sbír. káz.)*

Sv. *Klotilda*, královna francouzská, bez ustání k Bohu se modlila, aby manžel její se obrátil a stalo se. *(Její životopis.)*

ch) Konej se ve jmenu Pána Ježíše!

I Církev sv. nás k tomu vybízí, končíc každou modlitbu „Skrze Krista, Pána našeho.“

Když se kdysi v jedné obci *ve Francouzsku* missie odbývala: přišla k zpovědníku, an právě muže zpovídal, jedna dívka a oznámila mu, že k její a matky žalu otec na missie hubuje a nadává, ač sám by se měl obrátiti. Proto žádá matka o radu. Missionář jí klidně odvětil: „Milé dítě, můžeš ty sama pomoci. Vždyť víš, jakou moc Kristus modlitbě přislíbil. Budeš-li se s celým srdcem, vytrvale a ve jmenu Pána Ježíše modliti o spasení otcovo, budeš vyslyšána; Kristus tak slíbil.“ Za několik dní přišla dívka zase a oznámila s hořem, že otec zuří ještě více proti missiím. Tu vážně pravil kněz: „Na tom jsi ty vinna, kdyby's se byla důvěrně ve jmenu Pána Ježíše modlila, byl by se byl otec tvůj obrátil. Proto jdi a modli se znovu!“ Dívka až k slzám dojata poklekla před oltářem Matky Boží a modlila se vroucně za otce. Za dva dni se otec obrátil a činil opravdové pokání. *(Stöger, Himmelskrone.)*

Jistý *švédský důstojník* upadl v ruské zajetí, kdež se mu velmi špatně vedlo, kdežto doma měl všeho hojnost. I šel do lesíka a zde důvěrně k Bohu volal o pomoc hlasitě. Poslouchal ho jeden tatarský rolník a podivil se velmi, že

důstojník pomodliv se vesele kráčel nazpět. I zeptal se důstojníka, proč jest tak veselé mysle, an ještě ničeho neobdržel. Jemuž důstojník odvětil: „Vskutku jsem ještě ničeho neobdržel, avšak modlil jsem se ve jmenu Jeho Syna Pána Ježíše a tu jsem přesvědčen, že mne neoslyší.“ A vskutku obdržel důstojník v brzku značnou peněžitou pomoc z domova, což když rolník se dozvěděl, stal se křesťanem.

(Lebensbilder. Augsburg. 1841.)

10. Vady.

Varuj se vychloubání; roztržitosti; ospalosti!

Chlubně se modlil onen fariseus v chrámu. *(Luk. 18, 11.)*

Když jsem byl posléze *ve Vídni*, setkal se s jistým jinak pořádným měšťanem. Tento pán byl údem jistého bratrstva, v němž se věřící zavazují, jistou hodinu ztráviti před nejsv. svátostí. Dotčený Vídeňan potkav se jednou na ulici s přítelem, omlouval se, že pospíchá, poněvadž musí v 5 hodin jít na modlení. Přijda do skladu svého — byl‘ kupec — zase nahlas pravil, aby ho všickni slyšeli: „Připomeň mi ve $^3/_4$ na 5; musímť v 5 na modlení.“ Konečně před $^3/_4$ pravil: „Budou již $^3/_4$, musím jít v 5 na modlení. I odešel. A když se z kostela vracel, zase každému, kohož ze známých potkal, oznamoval, že měl od 5. do 6. modlení. *(J. E. Veith.)*

Sv. *Filip ner.* radí v čas suchopárnosti a vnitřní opuštěnosti si pomysliti, že přicházíme co žebráci k Bohu a o almužnu prosíme Krista, Marii a anděla strážce anebo jiného svatého.

(Sv. Filip ner.)

Sv. *Jan zlat.* radil jednou člověku, jenž na roztržitost při modlitbě žaloval, aby si činil předhůzky, proč s Bohem tak nerozmlouvá jako s přítelem a rozváží-li to, pak zajisté, že všecky roztržitosti zmizí. *(Sv. Jan zlat.)*

Sv. *Rosa z Limy* 15 roků snášela všeliké roztržitosti a úzkosti při modlitbě. Bojovala proti nim slovy: „Pane! ne má, ale Tvá vůle se staň.“

(Herbsta výb. příkl.)

Sv. *Beda* ze své vlastní zkušenosti radí, abychom pro zapuzení roztržitosti při modlitbě vždy Boha na mysli měli.

(Šmída: Repert.)

Sv. *Teresie* radí, abychom se před roztržitostí chránili pomněnkou na Boha všudy přítomného a pak-li nás roztržitost neopustí, abychom ji pro Boha trpělivě snášeli. *(Její životopis.)*

Achilla, zbožného opata, otázal se mladý mnich, jak to přichází, že ve své celle při modlitbě vždy bývá ospalý? „To přichází odtud,“ odvětil Achill, „že málo pomýšlíš na budoucí blaženost v nebi a strašné tresty v pekle.“

(Šmída Repert.)

Jistý zbožný muž, aby při modlitbě veškerou roztržitost zapudil, připomínal si slova sv. *Caesaria* arleského: „Modlíme-li se, rozjímejme o tom předmětu, na nějž dobrovolně a sami myslíme.“

(Silbert)

Makarius povzbuzoval učeníky své k víře, lásce a modlitbě. Jednomu pak, jenž při modlitbě povždy roztržitostí trápen byl, poradil: „Milý synu! neustaň se modliti, raději se modli déle a rci: Byť bych i tiše modliti se nemohl, chci to pro Krista trpělivě snášeti.“ *(Heil. Sage.)*

Jednomu *mnichu z Cisterciáku*, jenž při modlitbě spával, oznámil Kristus u vidění: „Že ospalý a líný jsi, nezasluhuješ, aby‘s na mne jednou tváří v tvář patřil.“ *(Caesarius)*

Opat *Romuald*, zakladatel řádu kamaldulenských, kdykoliv někoho při modlitbě ospalého anebo dřímajícího spatřil, nedovolil mu druhého dne mši sv. čísti, protože se před obličejem Páně neuctivě choval. *(Petr Damianus.)*

Modlitba Páně.

1. Její vznešenost a mocnost.

a) Jest vznešená a slastiplná.

Kristus sám naučil nás Otčenáš *(Mt. 6, 5.—15.)*, proto „modlitba Páně“, proto v liturgii přijata, jak apoštolské konstituce dosvědčují *(L. 7. c. 44.)* a i Tertullian, Cyprian a jiní sv. otcové; proto vůbec se alespoň třikráte denně modlila; kompetenti se jí museli nazpamět

naučiti; odříkává se při křtu sv. a při mši sv. Na místě, kde Kristus modlitbu tu pronesl, nalézá se kaple dle tradice nedaleko místa, kde Věřím v Boha sestaveno jest. Sv. otcové vysoce ji velebili a všem vroucně odporučovali.

(Scherer, Exempel. Lex.)

Jednou se kdosi tázal bl. *Jordana*, jenerála řádu dominikánského, má-li Otčenáš tolik zásluhy v ústech nekněze, kterýž nezná ceny jeho, jako když rozmyslně z úst kněze vychází? Načež on: „Stejná to zásluha, podobně jako drahokam tuže má hodnotu v ruce nevědomého.“ *(Quillois)*

Sv. *Jakub Alemanus* ze řádu sv. Dominika rozličné modlitby se modlíval, přece ale doznal, že nejlepší z nich jest Otčenáš a vždy velké slasti pociťoval, když se jej modlil. *(Surius.)*

Sv. *Rupert* velmi si vážil modlitby Páně, pilně se ji modlil a říkával, že ona jest vzor všech modliteb.

(Šmída: Repertorium.)

Před drahnými časy vedli jednoho *hraběte* na popravu. Měl pro vzpouru odpraven býti. Tu se otázal odsouzenec kněze, jenž ho na popraviště doprovázel, kterou nejlepší modlitbu by modliti se měl. Duchovní mu odpověděl: „Nejlepší modlitba jest Otčenáš; neboť Pán sám nám ji s nebe přinesl.“

(Kalendář pro čas a věčnost.)

Jeden *cestující v Maroku* vypravuje, že jednou se společností přišel do jedné vesnice, kdež na blízku v stanech odpočívali Arabové a je odbojníky proti Bohu zvali. Jeden z cestujících, umě arabsky, pravil k jednomu obstarožnímu Arabu, jenž se zdál býti knězem: „Kdo pak vám řekl, že my jsme nevěřící? Poslyš mou denní modlitbu a pak suď!“ I modlil se nahlas: Otčenáš. Všickni Arabové stáli zde ustrnuti, tiše poslouchajíce, kněz arabský pak doložil: „Ať mne Bůh zatratí, kdybych jen jednou těm chtěl nadávati, kteří takovou víru mají; tato modlitba budiž i mou modlitbou až do posledního okamžiku života mého. Prosím tě, opakuj mi, Nazaretský, tuto modlitbu, abych si ji v paměť vtiskl a dal si ji zlatými písmenami napsati.“

(Volksbl. f. Stadt u. Land. 1874.)

b) Jest mocna.

Bl. *Jordán*, jenerál řádu dominikánského, byv tázán, jak za almužnu chudý se může nejlépe odměniti, odpověděl: „Jediný Otčenáš s pravou, vroucí pobožností odříkaný, jest hojná odplata za všecka přijatá dobrodiní. Tato kratička modlitba štěstí a požehnání nebes dobude všem, kdož z lásky křesťanské almužny udělují.“ *(Podstránského výkl.)*

O sv. *Oldřichu*, biskupu augspurkském, vypravuje se, že dával každodenně jistému žebráku jísti s tou výminkou, aby se zaň denně tři Otčenáše pomodlil. Když jednoho dne potkala biskupa nehoda, otázal se žebráka, jest-li se toho dne zaň také modlil? „Ne,“ odpověděl žebrák, „nemodlil jsem se.“ I tázal se biskup, proč to opominul? Načež odvětil žebrák: „Proto, že mně kuchař nedal jísti.“ Biskup předvolav kuchaře pravil: „Tys na mne svou lakotou velké uvalil neštěstí; proto že jsi tomuto žebráku nedal jísti, proto on se za mne nemodlil Otčenáše!“ Na to kuchař: „Jest-li pak na Otčenáši tolik záleží?“ „Co?“ zvolal svatý Oldřich, „za trest musíš na své útraty do Říma jíti, papeže se otázati, jakou cenu má Otčenáš?“ Volky nevolky musel kuchař tuto cestu třikráte konati, až zevrubnou přinesl odpověď. „Jeden Otčenáš stojí za zlatý halíř, který jest tak široký jako celý svět a tak tlustý, že od země až k nebi sahá, tedy drahocenější nad celý svět.“ *(Škola B. Srdce. 1872.)*

Sv. *Tiburtius* zastihl za ukrutného Diokleciána na ulici jednoho mrtvého, který s hůry spadl a hlavu si roztloukl. I mluvili přátelé jeho o pohřbu, ale Tiburtius řekl: „Nechte mne k němu mluviti, snad zase uzdraven bude a k sobě přijde.“ Když se mu uhnuli, klekl si u něho a modlil se Otčenáš a Věřím v Boha a hle, mrtvý obživl a přišel k sobě. *(J. Bílého: Legenda.)*

V Sörupu v Šlesviku žil rozšafný rolník a spolu i představený, kterýž úřad tak zastával, že před každou při k mírnému a laskavému narovnání napomínal. Jednou dostavili se k němu k soudu dva sousedé, kteříž chtěli při vésti, jež by dlouho trvati a velký náklad peněz pohltiti mohla. Představený chtěl je smířiti, avšak nadarmo;

každýť stál neustupně na svém; proto jim dal několik dní na rozmyšlenou a obeslav je opět k sobě pozval i několik hodných přátel. Když všickni již pohromadě byli, jal se představený mluviti takto: „Milí přátelé a sousedé! naši předkové měli v obyčeji, že dříve než o nějaké důležité věci pojednávali, aspoň jeden Otčenáš nábožně se pomodlili, pročež následujme i my jich příkladu.“ To praviv, sejmul čepičku, sepnul ruce a modlil se Otčenáš. A druzí všickni říkali s ním až po: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům a až po amen. „Nuž, sousedé,“ pravil pak představený, „chcete opravdu při vésti?“ Tu se oba zamlčeli a pak dí jeden z nich: „Já chci se smířiti“ a druhý dí: „Já také!“ I podali si ruce a za čtvrt hodinky bylo narovnání hotovo. *(Klinkáče: Legendy.)*

Za pošmurného počasí na podzim v 11 hodin v noci bděl v osamělé podlesní chýši blíže Kom. ještě dělník *Jakub* nouzí a bídou sklíčen a nedaleko něho seděla manželka jeho, často si uslzené oči zástěrou utírajíc. Tu najednou povstal muž a blížil se k ní s prstem na ústa položeným, jako by jí nový prostředek k odstranění jich bídy sděliti chtěl. „Ničeho jiného nám nezbývá,“ jal se mluviti s přitlumeným a podezřelý úmysl věštícím hlasem, „leč“ i zajiknul se, „viděla's, ženo, penězi přeplněný opas, jejž cizinec, k nám dnes navečer přišedší a v naší komoře přenocující okolo beder upevněný měl. V tom měšci spočívá naše spása — stůj co stůj, musí se státi naším jměním, pak-li by i cizinec . . .“ tu svůj úmysl rukou k násilí pozdviženou naznačil. „Snad vraždou zahynouti měl,“ padla mu v řeč choť zbledlá a na celém těle se třesouc. „Muži! zachovej svědomí i ruce čisté od krve, má-li se ti zde i onde dobře dařiti.“ „Mně dařiti dobře?“ odvece muž rozčileně a divě a odstrčil ženu od sebe. „Snad nazýváš zdarem, že v témdni nemáme ani jednoho dne tolik, čím bychom hlad upokojili, že nejsme jisti, že nás dnes nebo zítra dráb z obydlí nevyžene. Věřím, že ctnostným na věčnosti dobře se vede, ale cesta k nebi jest neschůdná a mnozí na ní klopýtají a já nebudu ten první.“ „Nešťastníče!“ sténala žena, „od mladosti jsouc sirotkem mnoho jsem zkusila, avšak, ač vychování nejlepšího se mi nedostalo, vím, že prolitá krev k nebi o pomstu volá a Boží zákon zní: Nezabiješ! Hle, muži, cizinec, mdlobou uchvácen, přišel k nám, já se ustrnula nad ním, dala mu přístřeší a nocleh a proto nikdy nepřipustím, aby's pohostinství tak pokálel; je-li zámožný, poskytne nám sám nějakého dárku.“ „Ano, několika groši bude nám pomožíno? krátce,“ pravil rozvztekleně muž, „umříti musí cizinec. Nikdo nás neuvidí, neuslyší v samotě. Zítra mám platiti činži.“ Nadarmo poukazovala manželka muže na Boha vševědoucího, darmo mu vyhrožovala, že vzbudí dítko a učiní pokřik, aby cizinec utéci mohl. Odstrčiv ženu, uchopil sekeru a přesvědčiv se, že cizinec tvrdě spí, již chtěl hanebný záměr svůj vykonati. I řka, že po činu tom ctnostně žíti, ano i za zemřelého modliti se bude, plížil se opět ku komoře. I bylo mu jíti mimo kolébku své čtyrleté dcerušky. Zde spala Markétka, obraz dětské nevinnosti, tváře růžemi nadchnuté, se usmívajíc, jakoby jí anděl strážce líbezné sny do ucha a v mysl vdýchal. I upřel Jakub na ni zrak svůj a řekl k sobě: „Jen jedenkráte se, dítě, činu takového pro tebe dopustím.“ Již otvíral dvéře komory, ana Markétka si vzdychla a napolo otevřenými rty ze sna zbožně se modliti počala: „Otče náš, jenž jsi v nebesích.“ Jakub sebou trhl a bezděky stanuv, naslouchal, žena jeho se ale pozdvihnuvši sepjala ruce k modlitbě. „Posvěť se jmeno Tvé,“ modlilo se dítko dále, „přijď k nám království Tvé! Buď vůle Tvá jako v nebi, tak i na zemi.“ Jakub obnaživ svou hlavu odložil sekeru ku stěně, pak svěsil ruce a hlavu, žena ale v své zbožné mysli spojila se s dětinnou prosbou své dcerušky. „Chleb náš vezdejší dejž nám dnes,“ ozvala se vroucně prosící Markétka. Oba rodiče, pohlížejíce k nebi doplnili tu prosbu v té míře, že ji na veškeré příští dny a potřeby svého života vztahovali. „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům,“ znělo opět z úst milého dítěte. Jakub se bil v prsa svá, připomenuv si svůj vražedný úmysl, strach i mráz jej pojal, že vlasy se mu hrůzou na hlavě zježily, zvláště když

Markétka ještě po krátké přestávce v modlitbě postoupila až k prosbám: „Neuvoď nás v pokušení, ale zbav nás všeho zlého.“ „Amen, amen,“ dokonali otec a matka modlitbu Páně, utírajíce si slzy jim hojně po vráskovitých lících řinoucí. Markétka se usmívala ze spánku a dech její se povznášel z jejích útlých prsou jako posvátná zápalná oběť. Hrobové ticho trvalo nějakou chvíli v chatrči. „Pán mluvil ke mně skrze ústa mého dítěte,“ počal opět po krátké době Jakub se srdcem velmi potřeným, „nechci hřešiti, jelikož mne Hospodin znamenitého divu za hodna uznal, nýbrž chci jakož až posud svůj kříž nésti, vždyť máme v rodině anděla, kterýž nás chrániti bude.“ „Ano,“ přisvědčila vroucně žena, „nyní však tady u lůžka našeho jediného dítka kleknouce, velebme Hospodina, kterýž tě zločinu vystříhal a obnovíme slib, jejž jsme někdy u oltáře do rukou služebníka Páně složili, že chceme věrně a počestně v bídě, ano i v smrti pospolu vytrvati a své dítky Bohu ke cti a lidem k blahu vychovati, kdyby i sebe horší nesnáze přišly na nás. Přislib mi, že již se nikdy zlým myšlenkám až na pokraj zločinu nepoddáš, a Pán bude s námi na všech cestách života našeho.“ Jakub na to podal své ženě ruku, řka velmi vážně: „Slibuji, živť jest Bůh nad námi!“ — Na úsvitě vyšed cizinec z komůrky děkoval oběma za pohostinství a položiv sáček s penězi pravil: „Několikkráte ze sna se probudiv zaslechl jsem jen málo z toho, na co jste si oba stýskali. Dobře-li však jsem slovům vašim rozuměl: svírá vás nad míru nouze. Mně ale Bůh žehnal a hojněji jměním obdařil nad to, čeho na krátký čas mého živobytí ještě potřebí mám. Umínil jsem si ve zdejší krajině hospodářství zakoupiti a svoje poslední leta na svém statku pokojně stráviti. Moje vyšší stáří vyžaduje na příští věrné a pečlivé obsluhy. Je-li vám tedy, muži, po vůli, přijmu vás s rodinou za nádvorníka svého statku a chci vaši dcerušku, toto milé dítko, za svou schovanku vziti a o její vychování a věno pečovati. Jste-li volni, přijmouti můj návrh: podejte mi oba na to ruku a obsah toho sáčku budiž vám závdavkem, jímž vás najímám.“ Tímto nenadálým obratem svého osudu uchvácení manželé vrhli se dobroději svému k nohoum a děkujíce Bohu považovali se šťastnými, že takového dobrodince naleznuvše spolu i pojištěné budoucnosti pro své stáří se dodělali.

(*Fr. Dvorský.*)

Jistý *tkadlec* po nějaký čas dobře vycházel se svou rodinou, než štěstí se mu obrátilo a navzdor pilnosti a přičinlivosti nedostávalo se mu časem chleba. Nouze den ode dne rostla, dluhů přibývalo a proto musel prodati domek, špatný byt si najmouti a prací za skrovnou mzdu se protloukati. Při takovém namahání dostal chrlení krve, chřadnul očividně a k tomu se mu rozstonaly i dvě dítky a proto prodával pomalu, co měl, i dary na památku. Miláček rodičů zemřel a jen s tíží sehnali mu na rakvičku a na rubáš. Ztuhlým zrakem a krvácejícím srdcem kladou miláčka do hrobu. Otec závidí miláčku pokoj, matka ale manžela napomíná k trpělivosti. Rodina těžce navštívená jest opět pohromadě v komůrce; matka přede na kolovrátku a slzami smáčí nit, otec pro vysílení nemůže pracovati; děti hladové lehly si na lůžko. Z blízké hospody slyšeti hudbu a jásot lehkomyslné mládeže, jakoby se rodině nuzné posmívala. Tu vyskočí tkadlec, řka: „Ženo, musí býti jinak, vždyť mřeme hlady“ a letí ku dvéřím. I napomíná žena manžela pro Bůh, aby naň nezapomněl a v dobrém setrval a tak alespoň dobré jmeno dětem zachoval; dále nemůže mluviti, omdlívá. Byla tma velká, což si manžel liboval, ač mu anděl Páně šeptal: „Oko Páně vidí tě přece.“ Než vzpomněl si, že něco v komůrce zapomněl, i vrátí se, již to drží v ruce; vrhne ale zraky své na lůžko, na němž spějí dítky jeho a tu při mdlém kmitání lampy zaslechne tichý šepot a vidí Emmu, děvčátko čtyrleté, klečeti v koutečku před krucifixem, ana se za otce a matku modlí: „Chleb náš vezdejší dejž nám dnes“ a tak opakovala po třikráte, tak že i otec sklesl na kolena a modlí se s neviňátkem: „A neuvoď nás v pokušení!“ modlí se dítko a po něm i otec. V tom počne i kanárek v kleci jako na pokynutí zpívati:

„Od věrnosti, poctivosti neustupuj,
v ní setrvej až do chladného hrobu;

od cest Páně noha tvá se neušinuj
v nižádnou tvého žití dobu."

„Ale zbav nás od zlého!" modlí se dále dítko a s třesoucím již hlasem opakuje slova ta i otec, objal na to v náruč polekané dítko, kleká před svou manželkou, odprošuje ji a činí svatosvatý slib, že ve vší bídě, ve všem utrpení Boha chce na očích míti a v Něj že doufati nepřestane. A slibu tomu i těžce zkoušený otec dostál a nikdo z jeho milých nezahynul. *(Ant. Fridrich.)*

Pan *Toqueville*, proslulý státník a učenec francouzský, stonal na souchotě. Ošetřovala ho milosrdná sestra; věděl-ať, že stojí u lože muže, jenž se víry a Boha odřekl, a muž ten stál u kraje hrobu, věčnosti. Bohabojná sestra přemýšlela, jak by ho Bohu získala. O Bohu, náboženství, svátostech mluviti mu nesměla, povolaný kněz odešel od něho s nepořízenou. I uchýlila se k modlitbě a vykonávala ranní a večerní modlitbu před nemocným. A hle, pokora a vroucnost sestry nemocného dojala, avšak netečným se zdál býti, až pak žádal, aby se modlila nahlas. Sestra s radostí uposlechla a modlila se pohnutě „Otčenáš a Zdrávas". A ejhle, milost Boží se nemocného dotkla, dojat prostičkou modlitbou vzpomněl si nemocný na leta mladosti a nevinnosti, na Boha, věčnost a — plakal hořce a modlil se potěšen se sestrou nahlas. — Několik dní na to požádal si kněze a vyzpovídav se skroušeně a přijav svátosti umírajících zesnul šťastně, pokojně a blaženě v Pánu v náručí kněze a milosrdné sestry. *(Croisé.)*

Jistá zbožná *žena* klečívala v prostranním koutě sídelního chrámu Páně a modlívala se Otčenáš s takovou vroucností, že až zemi slzami svými skropila. Biskup tohoto místa, vida vroucnost její při modlitbě, povolal ji k sobě a otázal, jakou by modlitbu se modlila. Když biskup uslyšel, že Otčenáš, pravil k ní: „Ó jak šťastná by jsi byla, kdybys se uměla modliti žaltář!" A hle, když žena žaltář se naučila, nebyla tak vroucí při modlitbě a neprolévala více slz. Tu odejmul biskup ženě žaltář a poručil jí, aby k obvyklé modlitbě se zase navrátila. I učinila tak, modlila se opět Otčenáš a vroucnost se jí navrátila a zase ronila slzy. *(Mehlera příklady.)*

c) Proto znej ji a modli se zbožně!

Jeden třicetiletý *muž* vyznal se knězi, jenž mu za pokání uložil, aby se Otčenáš modlil, že ho neumí, an do školy nikdy nechodil. Kněz mu řekl, že ho za rok naučí modlitbě té, pak-li každému, koho k němu pošle, dá tři míry obilí. Muž svolil. Kněz posílal muže pro obilí a každý musel říci, jak se jmenuje. První že Otčenáš, druhý: jenž jsi v nebesích atd. až celý Otčenáš vyčerpán jest. Muž, jsa lakomý, dobře si všecka jmena pamatoval a na konci roku kněze, jenž se u něho ani jednou neukázal, zažaloval. Tu se ho otázal před soudem kněz, ví-li jmena těch, jimž obilí dal a když jmena všecka po sobě vyříkal, doložil kněz: „Nuže, toť právě Otčenáš, jemuž jsi se v roce za obilí naučil." *(Sv. Bernardin.)*

Modlitbu Páně rádi se modlívali nejvýtečnější svatí. Sv. *Cyprian* a sv. *Augustin* zvláštní knihy o té modlitbě sepsali. Podobně i *Tertullian* a *Řehoř vel.*, sv. *Dionysius*, *Tomáš Kemp.* *(J. E. Veith.)*

Sv. *Robert* už co pětileté dítě, modlívaje se Otčenáš, mnohých slastí zakoušel.

Sv. *Hugo* ve své nemoci každodenně 300krát modlitbu Páně se modlil a když umíraje byl tázán, jaká modlitba má mu se předříkávati, zvolal: „Otčenáš, Otčenáš!" *(Podstránského výkl.)*

Leopold ze Štolbergů zvláštní knihu o výbornosti modlitby Páně napsal.

Pán *z Flammenville*, biskup perpignanský, pozastaviv se jednoho dne u jisté nábožné zahradnice, dal se s ní do řeči, tázaje se, jak by se k Bohu modlívala. Velké bylo překvapení a udivení jeho, uslyšev z úst prostičké ženy tento zbožný a krásný opis modlitby Páně; sám vyznal, že ještě nikoho tak pěkně modliti se neslyšel. Tato bodrá, zbožná zahradnice modlila se takto: „Otče náš! jenž jsi v nebesích! Jak šťastna jsem, ó Bože! že Tebe za Otce mám a jakou radost mám, když považím, že nebe má kdys obydlím mým býti! Propůjč mi, ó Bože, té milosti, abych vždy hodným dítětem zůstala a nic nečinila takového, co by mne o toto štěstí připraviti mohlo! — Posvěť se jmeno Tvé! Bože můj! jsem sice chudá žena a nemohu tudíž mnoho k posvě-

ení nejsvětějšího jmena Tvého přispívati, ale přeju sobě a vroucně žádám, aby se od celého světa posvěcovalo. — Přijď království Tvé! Žádám toužebně, Bože můj! abys od nyní Ty vládnul milostí svou v srdci mém, abych i já s Tebou v nebeské slávě věčně panovati mohla. — Buď vůle Tvá jako v nebi, tak i na zemi! Můj Bože! Ty's mne k tomu ustanovil, abych prací rukou svých výživy sobě dobývala; spokojena jsem, ó Pane, se stavem tímto šťastným a za nic ve světě proti Tvé klanění hodné vůli bych jej nevyměnila! — Chleb náš vezdejší dejž nám dnes. Ó můj Bože! o trojí chleb Tě prosím: o chleb slova Božího, abych věděla, co činiti mám; o chleb nebeský ve sv. přijímání, kterýž živí a sílí mou duši, a o chleb, kteréhož zapotřebí mému tělu a slibuju Tobě, že co mi bude zbývati, těm zanechám, kteříž nedostatek mají. — Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům! Vím, Pane, že jsem mnohých lidí urazila, jichž také z celého srdce prosím, aby mi odpustili; těm, kteří mne urazili, taktéž odpouštím. Prosím Tě, Bože, račiž jim všeho dobrého uděliti, co bych sama sobě přála; mně pak hříšné buď milostiv! — Neuvoď nás v pokušení! Pane, Ty znáš nepřátely, kteříž mne obklíčují a víš také, jak těžko mi bez milosti Tvé jim odolati; z celého srdce prosím, nerač mi milosti a pomoci své odepříti. — Ale zbav nás zlého! Prosím Tě, Bože, uchovej mne největšího zla, hříchu, kterýž jedině mne milosti Tvé zbaviti může. — Amen. Prosím Tě, ó Bože, ať se stane a vyplní všecko, oč jsem žádala v prosbách, kteréž jsem Tobě nyní přednesla."

(*Mehlera příklady.*)

2. Předmluva.

a) Otče náš! sílí.

Když se Bůh Mojžíšovi v podobě hořícího keře zjevil, oznámil mu, aby řekl Israelitům, že ho posílá. „Jsem, který sem" *(2. Mojž. 3, 13—14.)*; a od té doby nazýván Bůh u Israelitů „Jehovah". Jmeno to z úcty ale nikdy nevyslovili, alebrž „Adonai" t. j. Pán.

Ale Kristus nás naučil, abychom jmenovali Boha oným krásným jmenem: „Otče!"

Sv. *Alfons Lig.* pojednávaje o tom, že Bůh naším Otcem jest, praví, že to útěcha, lék, v každém našem utrpení.

(*Sv. Alfons Lig.*)

Sv. *Augustin* unešen volá: „Ó sladké jmeno „Otče!" jmeno plné lásky. Tímto jmenem vzbuzuje se láska a dětinská přítulnost, ani lidé smějí k Bohu volati, Otče náš! V tomto jmenu máme záruku, že Bůh nás neoslyší; prve než jsme se počali modliti, obdrželi jsme velký dar, že můžeme říci: Otče náš! Co tedy by nedal Bůh prosícím dítkám svým, an jim dal, že jsou dítky jeho?

(*De serm. Dan. in monte cap. 4.*)

Sv. *Ludvík gran.* úplně pochopil význam slova „Otče!" ať píše: Ó nevýslovné milosti, jíž Tvůj jednorozený Syn nám důvěru vzbuzuje a nás oprávňuje, ba nám poroučí, nazývati Boha Otcem! Jaké královské, jaké sladké to slovo, plné jemné útěchy, plné zbožnosti! Kdo z pozemčanů by se byl opovážil, všemohoucího Pána Otcem jmenovati, kdyby nám to Syn nedovolil?"

(*Sv. Ludvík gr.*)

Sv. *Mathildě* zjevil Bůh, že nejlépe oslovíme Boha jmenem: Otče náš!

(*Ludv. Blosius.*)

Israelita vstoupil do chrámu perského, kde posvátný oheň spatřil i dí jich knězi: „Klaníte vy se ohni?" „Nikoli ohni," odvece, „oheň jest nám význam slunce." — „Což ctíte slunce, tvor věčné všemohoucnosti?" „Ne, my si nejvyšší bytost jen tak smyslně představujeme." Na to Israelita: „Zdali ale rozeznává národ váš obraz od původu jeho? Slunce již nazývá bohem a klaní se mu. Vyť zastíráte tím národu ducha a tělesné oko čistíte." — „A kterak pak nejvyšší bytost nazýváte?" ptal se Peršan. — „Nazýváme ji Jehovah, Adonai, t. j. Pánem, který jest, byl a bude." — „Váš název jest veliký a vznešený," pravil Peršan, „však ale strašný." — A tu přistoupil k němu křesťan, řka: „A my bytost nejvyšší nazýváme Otcem." Tu popatřili na se Peršan i Israelita, řkouce: „Zdeť obraz i pravda, — toť slovo srdečné," pravili k sobě. A pozdvihši očí svých k nebi volali pokorně: „Otče náš!" Pak ruce sobě podávajíce bratřími vespolek se nazývali.

(*B. Krummacher.*)

Marie ztratila záhy rodiče a musela do služby. Zde se chovala ctnostně, pra-

covala pilně, říkávajíc: Nemám sice otce a matky, ale Bůh bude mi povždy Otcem, pokud já budu hodným jeho dítětem.“ Slova ta líbila se tak hospodáři, že se Marie ujal a ji jako svou dceru choval. *(Eg. Jais.)*

Jeden *učeník*, jemuž lupičové vše odjali, naříkal si svému mistru, jenž ho ale velmi potěšil řka: „Proč jsi zarmoucen? Byť ti byli lupičové odjali peníze a oděv, nevzali ti pokojné svědomí, víru a důvěru v Boha. Pokud víme, že nad sebou máme svého Otce, nemáme příčinu naříkati, neboť láska Otce nebeského k nám jest nade všecky poklady tohoto světa.“ *(Šmida: Repertorium.)*

Sv. biskupu *Aidanu* daroval král Osvin krásného koně veleskvostně vyšnořeného, aby na něm víru Kristovu rozhlašoval. Za několik dní potkal Aidan ubohého muže, jenž o všecko své jmění přišel. Útrpností jat a nemaje nic jiného, sestoupil sv. biskup s koně a daroval ho nebohému. Uslyšev o tom král činil Adainu předhůzky, že tak krásného koně žebráku daroval. Načež vece sv. biskup: „Jest tobě, ó králi, kůň milejší, než ubohý člověk, jenž jest dítě Boží?“ Zahanben odprosil král biskupa a vážil si ho tím více. *(Apostel Deutschlands.)*

Když sv. *Řehoř*, biskup túrský, jenž co muž velmi učený mnoho zásluh o říši francouzskou si získal, do Říma přišel: byl od papeže Řehoře velmi slavně přijat. Papež, pozoruje nepatrné tělo a zevnějšek sv. biskupa, nemohl se udivení nad tím zdržeti, že v tak nepatrném těle vězí taková moudrost. Což když sv. biskup zpozoroval, pravil: „Bůh to jest, jenž nás povznesl a nikoliv my; Ont působí ve velkých i malých. Ont nás všecky stvořil a jest naším Otcem. Jeho moudrosti nesmíme předhůzky činiti.“ *(J. E. Veith.)*

Berta, manželka sv. *Ruperta*, vychovávala syna svého po smrti pohanského manžela Robolause velmi ctnostně, pocházejíc z knížecího lotharinského rodu. Dala mu nejlepší vychovatele a nejučenější. A Rupert vyznamenal se i učeností i ctností. Jeho láska k chudým byla tak velká, že začasto potkav chudého pacholíka jej uvedl k matce, řka: „Ejhle, matko, syn tvůj!“ A matka postaravši se o nuzného, odpověděla synu: „Ano, ont jest bratr tvůj!“ *(Mehlera př.)*

Hugo, kardinál, vidí v předmluvě krásné tři ctnosti. O t e c jest výraz naší víry; n á š jest výraz lásky, ještoť jsme vespolek bratří a sestry. J e n ž j s i v n e b e s í c h vzbuzuje nás naději, abychom s Otcem v nebi se sešli. *(Hugo Caro in Luc. cap. 11.)*

Kněžna *Galizin* potkala kdys na mostě starého, chromého invalidu, kterémuž na prosbu darovala několik grošů. I viděla, kterak radostně k slepci, který na lavici seděl, chvátá a mu dar oznamuje. Kněžna chromce k sobě zavolala a otázala se ho, zdaž slepec jest jeho bratr anebo příbuzný? On odpověděl: „Tělesný bratr není ale bratr v Kristu, byl mým druhem ve válce a nyní jest mrzák. Nemůže žebrati, an nevidí, já vidím a proto slušné jest, abych proň žebral. Jak rád jsem mu dal dárek od vás.“ *(Galizin.)*

b) Jenž jsi v nebesích! těší;

viz i: „nebe!“

Sv. *Bonaventura* ničím na světě se nedal zarmoutiti a byť sebe větší nehody naň byly dolehaly. Myšlenka: Můj Otec jest v nebesích, a já jsem jeho dítě, jeho dědic, usnadňovala mu utrpení, ba činila mu je sladké. „V Tobě, ó Bože!“ volával, „jest zdraví bez nemoce, mládí bez stáří, nasycení bez ošklivení, svoboda bez otroctví, krása bez poškvrny, radost bez zármutku, moudrost bez nevědomosti, pokoj bez neutěchy, dostatek bez bídy, jistota bez bázně, sláva bez hanby, radosti všecky bez bolesti. Ty jsi v nebesích. Ty jsi Bůh a Pán můj. Tys má slast má blaženost, Tys nebe samo!“ *(Sv. Bonaventura.)*

Uslyšev sv. *František z Assisi*, že ho otec jeho vydědil, an proti jeho vůli do stavu duchovního vstoupil a peníze své mezi chudé rozdal, snášel pokoření to a hanbu velmi trpělivě, ba zvolal radostně: „Nuže, an nemám více otce pozemského, mohu tím spíše se modliti: „Otče náš, jenž jsi v nebesích!“ *(Sv. Bonaventura.)*

A když se ho papež otázal, an žádal sv. František, aby řád jeho byl potvrzen, od čeho budou živi, odvětil: „Máme sice chudou matku, avšak bohatého Otce, kterýž řád zajisté almužnou uživí.“ *(Haid.)*

Sv. *Theodor*, co 14letý pacholík, pozoroval kdys bohatstvo a statky přehojné, kterých v domě otcovském měl požívati. Avšak pozdvihl očí svých k nebesům a zvolal: „Co by mi prospělo, kdybych celým světem vládnul, Boha ale svým nazývati nesměl? Můj otec a mé poklady jsou v nebi!“

(Reichle, katech.)

Čtyři *mládenci*, o nichž se sv. Pamfilius zmiňuje, byli co křesťané před soudce předvoláni a zde na svou vlast tázáni. Jeden pravil: „Nebeský Jerusalém jest naše vlast; tam nad hvězdami bydlí náš Bůh, kterého nazýváme Otcem svým; kde tedy on bydlí, tam jest i vlast naše! Radostně souhlasili s ním ostatní a v největších mukách pohlížejíce k nebi, povzbuzovali se: „V nebi jest naše vlast krásná, věčná, v nebi náš Otec. Tam se chceme odstěhovati, abychom tam na věky zůstávali!“ *(Surius.)*

Johana z Orvieto, kteráž později v řádě sv. Dominika vzorem zvláštní svatosti se stala, měla již v nejútlejším věku velmi čilého ducha a na dané křesťanské otázky rozumně co velká osoba odpovídala. Záhy již ztratila otce a tu ji zarmoucená matka vodívala v neděli a ve svátek na hřbitov ku hrobu otcovu, aby se zaň pomodlily. Jednou počala matka, vidouc osiřelé dítě, hořce plakati a naříkati, že Bůh dítěti tak záhy otce odňal. Tu ale Johana dí k matce: „Což pak nevíš, máti, že tam na hoře jednoho ještě Otce máme, Otce nebeského, kterýž jest tak laskav a dobrotiv? Vždyť jsi mne učila modliti: Otče náš, jenž jsi v nebesích!“ Toto prostičké upomenutí zbožného dítěte dojalo tak mocně sklíčené srdce mateřské, že ubohá vdova, pohlédši zrakem radosti plným k nebesům a pak k dítěti svému je objala, slze své potlačila a nikdy více proti Prozřetelnosti Božské nereptala.

(Klinkáčova legenda.)

Chudý *sirotek* kleče u hrobu svého otce, kteréhož včera mu pochovali, hořce plakal, že nemá žádného otce ani matky, již před dvěma lety ztratil. Náhle pozvedna oko, spatří vedle náhrobek, na němž vyobrazen anděl, ukazující pravou rukou k nebi a levou na nápis: „Otče náš, jenž jsi v nebesích!“ Slova tato smutnou tvář jeho vyjasnila. „Ano,“ pravil, „na Tebe Otče v nebesích, byl bych zapomněl. Ty's mi vzal otce i matku, avšak sám jsi mi Otcem i neopustíš ubohého sirotka.“ Tak potěšen odešel a nebeský Otec péčoval o něj, že ač neoplýval časnými statky, přece po všechny dny svého života měl důstatek a spokojenost. *(Šmída hist. kat.)*

Jistý chudý *rolník* utrpěl požárem, krupobitím a povodní a jinými nehodami mnoho škody, tak že víc a více s manželkou a dítkami nouzi ba i hladu vystaven byl. Tu mu napadlo, aby v blízkém městě bohatého knížete o pomoc poprosil. Jda k němu nemohl se nijak ustanoviti na tom, jak by knížete oslovil. Konečně octnuv se v paláci a uzřev tu nevídanou krásu a nádheru, zmalomyslněl tím více. Spatřiv ale kapli, vstoupil v ni a pravil: „Již to vím, nechci více s knížetem mluviti, jehož titul mi spůsobil tolik nesnází, obrátím se tam k tomu nebeskému knížeti a řeknu mu: „Otče náš, jenž jsi v nebesích a on se s tím spokojí.“ I pokleknul a přednesl Bohu všecky své potřeby a navrátil se domů, aniž by knížete byl prosil. A naděje a důvěra ho nesklamala. Na půlhodiny cesty přišly mu děti vstříc a oznámily, že jim kníže z města, dozvěděv se o bídě rolníkově, hojnost peněz a potravin poslal. Vděčně pozdvihnul tu rolník uslzené oči k nebesům, k onomu nebeskému knížeti, jejž důvěrným slovem: „Otče!“ osloviti směl. *(Mehlera příklady.)*

3. Jednotlivé prosby.

a) První,

viz i: „modlitba co chvála; jmeno Boží; horlivost; rouhání; přísaha; proklínání!“

Čest požaduje Bůh od nás sám *(Isai. 42. 8.; 43, 7.)*. Zvláště pak velebili Boha tři mládenci v peci ohnivé *(Dan. 3.)*.

Když *Josef Haydn*, proslulý hudební skladatel, přítomen byl, ano se dílo znamenité „Stvoření“ provozovalo a všickni mu tleskali, poukázal rukou vzhůru, řka tichým hlasem velmi dojat: „Nic ode mne, všecko s hůry!“

(Scherer: Exempel-Lex.)

b) Druhá,

viz i: „Církev; hříšník; spasení!“

„Přijď království Tvé!“ modlívala se sv. *Kateřina sien.* „Jen Ty, ó Pane! máš panovati v srdci mém; jen Ty si

máš trůn milosti své v něm zbudovati!“ A žádost její nebyla oslyšána, Bůh ubytoval se v ní a nedopustil, aby kdy v pokušení podlehla. *(Mehl. přikl.)*

Jistý velmý učený *mladík* vstoupil do řádu sv. Františka. Tu ho navštívila matka a se slzami v očích prosila, aby, ještoto poslední halíř na jeho študování a vzdělání obětovala, v kláštěře nezůstával, alebrž jinému stavu se věnoval, by ji mohl podporovati. Syn obměkčen slzami matčinými chtěl ji uposlechnouti. Prvé ale pomodlil se Otčenáš a tu mu pravil vnitřní hlas: „Což nenazýváš mne Otcem svým, nejsem já i Otec tvé matky a nebudu se o tvou matku starati?“ rozmyslil se mladík a zůstal v kláštěře.

(Sv. Antonín.)

c) Třeti,

viz i: „vůle Boží; odevzdanost do vůle Boží; důvěra v Boha!“

Sv. *Gertruda*, kdykoliv se modlitbu Páně modlila, pokaždé kladla zvláštní důraz na tato slova a je opakovala: „Buď vůle Tvá! Buď vůle Tvá! Buď vůle Tvá!“ *(Krönes: Real.-Lex.)*

Sv. *Alžběta durynská* dozvěděvši se, že manžel její do zaslíbené země chce táhnouti, omdlela. Když pak k sobě přišla a uslyšela, že z lásky ku Kristu manžel chce do boje toho, svolila, řkouc: „Proti Božskému přikázaní nechci tě zdržovati. Dej ti milost, abys vůli Jeho vyplnil. Přinesla jsem Jemu tebe a mne za oběť.“ *(Alb. Stolz.)*

d) Čtvrtá,

viz i: „pokrm; pracovitost; šetrnost; střídmost; almužna!“

Když sv. *Jan zlat.*, patriarcha cařihradský, pro svou věrnost v povolání byl vypovězen z vlasti, pravil neohroženě k císařovně Eudoxii: „Rád se podrobuji tvému soudu; neboť kamkoliv jdu, jest nebe nade mnou; kdežto přebývá Otec můj, kterýž mne z prachu povolal k životu a zajisté i tam o mne otcovsky pečovati, mne voditi, milovati, těšiti, šatiti i živiti bude.“

(Sv. Jan zlat.)

Jeden *kramář* velmi se zlobil, když viděl, že lidé k blízkému kramáři chodí kupovat a proto ho pomlouval i zboží jeho. Soused šel sám jednou do krámku prvního kramáře a an tento právě ho pomlouval, pravil: „Vždyť oba se modlíme doma i v kostele: Chleb náš vezdejší dejž nám dnes, že pak pravíme nám, zdaž se nemodlíme za sebe, ty za mne a já za tebe. Až posud Bůh prosbu naši vyslyšel, ještoto oba dobře jsme byli živi. Nuže modleme se i budoucně za sebe.“ Zahanben podal mu pomlouvač ruku a více mu nezáviděl.

(Scherer, Exempel-Lex.)

Jeden *otec* zavedl u dětí, že musely před jídlem říkati: „Prosím o jídlo,“ a po jídle: „Děkuji za jídlo,“ a sice, jak pravil, za tou příčinou, aby děti naučily se býti k rodičům vděčny a je ctily, ještoto i Boha denně prositi máme: „Chleb náš vezdejší dejž nám dnes.“ *(Tamtéž.)*

První křesťané, utekše na největší pustiny pontské u moře černého, aby ušli krutému pronásledování císaře Maximina, zemi nimiž nalezalo se i mnoho vznešených patriciů a vojínů, neměli tu pokrmu. I vzývali oň Boha a hle, přihrnulo se takové množství vysoké zvěře, že mohli sobě z nich vybrati s neozbrojenou rukou, kterýchž žádali, ostatní pak do houštiny zahnali. *(J. E. Veith.)*

Ostatně Bůh dával Israelitům na poušti mannu s nebe a křepelky *(4. Mojž. 11.)*. A Kristus nás napomíná, abychom příliš o pokrm nepečovali *(Mt. 6, 26.)*.

e) Pátá,

viz i: „nepřítel; smířlivost; milosrdnost!“

Sv. *Jan*, almužník, aby vzdor a zlost jednoho znamenitého muže přemohl, pozval ho k sobě a prosil, aby s ním do kostela vešel a mši sv. přítomen byl. Stalo se. Biskup když k slovům: „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům“ přišel, umlkl. Muž přítomný divil se tomu. A tu obrátil se k němu Jan a pro Boha ho prosil, aby se rozpomenul, co ta slova znamenají. Tento výjev pronikl nesmířitelného nepřítele, že padna biskupu k nohoum smíření přislíbil a se i smířil.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Jistý horlivý správce *duchovní* všemožně se přičiňoval, aby v osadě jeho panovala svornost. A vskutku všickni osadníci žili v svornosti až na dva sousedy, jenž až na smrt se nenáviděli. S bolestí velkou dozvěděl se o tom správce a oba měl k tomu, aby se smířili, než namáhal se marně. Tu pravil

k nim: „Ještoť jste tak zatvrzelého srdce, ať se modlíte modlitbu Páně k vaší záhubě. Anebo nemodlíte se: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům?“ Slova ta tak mocně působila na oba, že se smířili spolu a žili napotom co přátelé. *(Mehl. příkl.)*

Ludvík XI., král francký, modlil se v kostele, an se k němu chudý přiblížil a o almužnu prosil. Král mu ji dal, řka: „Přišel jsi v pravý čas, neboť právě nyní jsem se modlil k Bohu, aby se nade mnou smiloval; proto musím se i já nyní nad tebou smilovati, ještoť bych jinak dle páté prosby Otčenáše se neřídil.“ *(Galura, Sammlg.)*

f) Šestá,

viz i: „pokušení; myšlení zlá; příležitost zlá!“

Sv. *Jan zlat.*, kdykoliv pokušení naň dolehalo, modlil se modlitbu Páně a při slovech: „Neuveď nás v pokušení!“ pozastavil, rozjímal, slova ta opakoval a hle, pokušení zmizelo. *(Mehl. př.)*

V blízkém *městečku* byl trh a tu z blízké vesničky mnoho se tam odebralo lidí. Večer za soumraku vplížil se zloděj do jednoho domu. Bázlivě se rozhlížel, aby snad někdo zde nebyl doma a poslouchal a vskutku uslyšel dítě, ano se modlí „Otčenáš.“ Jasným hláskem se modlilo dítě: „A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás zlého. Amen!“ I trhnul sebou zloděj, tiše zase odešel domů a nekradl více. *(Reinick.)*

j) Sedmá,

viz i: „hřích!“

Sv. *Kaluppa*, poustevník, mnoho musel snášeti od pokušení ďábelských, kterýž ďábel velmi ho trápil. I utíkal se v pokušení k Pánu Ježíši, modle se Otčenáš a kdykoliv vyslovil slova: „Ale zbav nás zlého“ zmizelo pokušení ďábelské. *(Mehl. příkl.)*

4. Amen.

„Amen, amen, amen! Přijď, Pane Ježíši!“ tak se modlil *Simeon*, osmdesátiletý stařec na smrtelné posteli sepjatýma rukama, líbě se usmívaje. „Ach, otče!“ pravila dcera Helena, „proč pak voláš ustavičně: Amen?“ Načež Simeon: „Milé dítě, kéž by's vědělo hluboký význam tohoto slova pro křesťana. Všecka zaslíbení Boží jsou: Amen, Ano! všecka se vyplní a nejlepší nám dal Kristus v modlitbě Páně. Tuto modlitbu tak často jsem se již modlil a moc její sám na sobě tak často pocítil. Oně nám sám ručí za to, že prosby se vyplní, proto volám: Amen a mohu-li utěšenějšího slova pronésti? Pozoruju-li běh života svého, poznávám, že Bůh u mně všecko dobře učinil, splnil na mně, co mi přislíbil a proto Amen, amen, amen; Pane Ježíši, přijď již!“ Domluvil a tiše zesnul v Pánu. *(Leinfelder.)*

Moudrost.

1. Pravá.

a) Měli ji; jen ve víře nalezneš.

Moudrostí vynikali:

Josef egyptský, vykládaje sny Faraonovy *(Gen. 41.)*.

Zvláště král Šalomoun, jenž o ni také prosil *(3. Kr. 3, 12.)*, při soudu dvou matek o jedno dítě *(3. Kr. 3.)*

Nathan, upozorňuje Davida na jeho provinění *(2. Kr. 12.)*.

Král Ezechiáš moudře se Hospodina přidržel a proto Bůh byl i s ním *(4. Kr. 18, 6.)*.

Daniel moudrostí zachoval Zuzanu *(Dan. 13, 45.)*; a odkryl klam a podvod kněží modlářských *(Dan. 14.)*.

Tobiáš, napomínaje syna *(Tob. 4.)*.

Mardocheus moudrostí zachoval národ israelský *(Esth. 13.)*.

Judita *(Jud. 11.)*

Joas, král, když žádal lid za jeho syna Gedeona, že chrám a háj Bálův zničen jest, aby ho zabili: pravil: Ponechte mstu Bálu, je-li pravý bůh, pomstí se sám.“ A lid umlkl.

Joatham, nejmladší bratr Abimelecha, vypravoval lidu o větvích, že uschnou, oddělí-li se od kmene, a takto vzbouření utišil.

Kristus oproti fariseům. Tak když se Ho tázali, sluší-li císaři dávati daň.

Maria při zvěstování *(Luk. 1.)*.

Gamaliel vyzývaje, aby učení Kristovo se nepronásledovalo, řka že, je-li lidské, samo brzy zahyne.

Sv. Pavel *(Sk. 19.; 22.; 20.; 23.; 26.)*

Periander, jsa tázán, co by bylo v nejmenším největšího, dal za odpověď: „Moudrá mysl v těle lidském.“

Sokrates dí, že moudrosti se nelze naučiti, ale že od Boha se nabývá.

Sv. *Augustin*, pokud ještě dlel v hříchu a prostopášnosti, nevěděl, kde by pravé moudrosti hledati měl, neboť učení mudrců, jakkoliv mnoho krásného mělo do sebe, málo se mu líbilo. Pravé moudrosti nalezl teprv v Písmě sv. a ve sv. víře. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Dorota*, šlechetná, urozená panna, od dětinství ve víře křesťanské vychována, moudrostí a všelikou ctností se stkvěla, Bohu celým upřímným srdcem sloužila, ve všem Jeho sv. vůli vykonávala a jí se v mukách i v smrti ochotně podrobila. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Kateřina alex.*, mučenice, vynaložila mnoho času a mnoho práce na učení se světské moudrosti; avšak konečně naučila se znáti i nejpotřebnější umění, víru Kristovu a tou se i řídila, ano pro ni obětovala i život svůj.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Nábožný však chudý *kmet* byl tak rozumný a moudrý, že uměl dáti každému dobrou radu a spasitelné napomenutí. Učený jeden muž, navštíviv ho, divil se jeho moudré rozmluvě a pravil: „Odkud medle přichází tato moudrost? vždyť nevidím v chýži tvé žádných kněh, z nichž by jsi se mohl naučiti tolikeré moudrosti?“ Kmet pravil: „A přece mám tři nejlepší knihy, v nichž čítávám. Ty jsou: Skutky Boží nade mnou a vůkol mne; svědomí uvnitř mne a Písmo sv. Skutky Boží, nebesa i země jsou před námi otevřeny jako velká kniha a zvěstují nám všemocnost, moudrost a dobrotu nebeského Otce. Svědomí praví mi, co mám činiti a čeho se chrániti. Písmo sv. však, tato kniha nade všemi knihami, učí nás, kterak se zjevoval Bůh lidem od stvoření světa, jak přišel Syn Boží, náš Pán a Spasitel, na tento svět a co velel a zaslíbil, co činil a trpěl, aby nás posvětil a spasil.

(Podstr. Výkl.)

V jedné zemi přebýval *muž* starý, jenž měl tři syny. I řekl k nim stařeček, znamenaje, že se blíží konec života jeho: „Nezanechám po sobě jmění, byste, moji synové, mohli vésti život dle libosti, a kdyby tak i mohlo býti, nemělo by se díti; nebo člověk má býti živ ne jak mu libo, pro tuto chvíli, nýbrž jak dobře jest — pro věčnost. Nemohouce truhly své naplniti zlatem a stříbrem, naplňte paměť radou mou a učení mé vštipte hluboko v srdce svá. Trojí věc jest, po které sahá člověk moudrý, a čtvero je cest, po nichž toho docházívá.“ I řekli synové jeho: „Jmenuj nám, otče, tyto věci a cesty!“ Otec pak jmenoval je, řka: „První věc, o kterou se má moudrý vynasnažiti, jest umění všestranné a pravdivé; druhá jest čestné a platné úřadění v obci; a třetí milá domácnost v pokoji a svobodě, bez nouze a soužení. Cesty pak jsou k tomu: pilnost, mírnost, spravedlnost a upřímnost. Nebo kdo není pilen, ničemu se nenaučí a nic nevydělá. Kdo by ale vydělal a neuměl dle patřičné míry užívati mohovitosti své, tomu by lépe bylo, aby dostatku ani nezakusil. Nespravedlivý nemůže od nikoho býti vážen a neupřímný, bezsrdečný milován!“ Pamatovali to sobě synové a jednali dle toho, i plnili takto vůli otcovu a stali se počestnými a šťastnými občany v národě svém. *(Podstr. Výkl.)*

b) Pramen jest; láska k Bohu; modlitba; vede k pokoře.

Když sv. *Dominik* od svých bratří byl tázán, z jaké knihy nabyl svých vědomostí a vznešené moudrosti, odpověděl: „Z knihy lásky jsem více se naučil, než z celého Písma.“

(Prediger und Katechet.)

Sv. *Bernard*, učitel církevní, vyznával o sobě, že cokoliv umí ve vědách posvátných, tomu se naučil zvláště v lesích a na polích vnitřním rozjímáním a modlitbou a že jiných učitelů neměl leč buků a dubů. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Lambert*, napotom biskup a mučeník, maje zalíbení v umění a vědách vynikal nad mladíky svého věku, ale i čím hlouběji nahlédal do pramenu věčnosti, tím se stával skromnější a pokornější. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

c) **Pros o ni; hledej; uč ji jiné!**

Sv. *Ferdinand* neustále vzýval Boha za potřebnou moudrost, kteréž se mu též dostalo v míře nejhojnější.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Leopold*, markrabí rakouský, jako druhdy Šalomoun, prosil Pána Boha za moudrost, aby lid svůj v spravedlnosti a v pokoji k oslavení Hospodina říditi mohl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ludvík*, král, byl již co čtrnáctiletý pacholík na vladaře v Remeši korunován, při které slavnosti prosil jako Šalomoun Boha vroucně o moudrost.

(J. Bílého: Legenda.)

Císař *Karel Veliký* neměl v mladosti příležitosti se učiti, proto v dospělém již věku povolal si učené a rozumné muže ku dvoru, aby se od nich učil, ba i psáti se učil. *(Eginhard.)*

Šalomoun, když moudrost si vyprosil na Bohu, hleděl, aby ji i zachoval. I čítal často ve velké knize přírody a moudrosti učil mládež i starce, zvláště obrazy a podobenstvími. *(Podst. výkl.)*

2. Světská ví si pomoci; prospívá.

Baco, slavný anglický přírodozpytec, seděl kdys v pokoji svém, pohroužen v knihách, když služka jeho, dívka asi 14letá, vkročíc prosila, aby směla vzíti z kamen žhavý uhel. „Vezmi," pravil Baco, „avšak vidím, že nemáš, nač bys jej položila." Dívka se usmála, otevřela dvířka u kamen, nasypala trochu popele na dlaň, položila naň žhavý uhlík a děkujíc ubírala se ze světnice. Baco, jenž počínání její bedlivě pozoroval, zavřel velkou knihu, v níž právě četl a pravil: „Při vší té vykřičené moudrosti nebyl bych si věděl tak poraditi, jako tato moje služka." *(Čas. „Komenský." 1865.)*

Mudrc *Aristip* pluje jednou po moři byl spolu s ostatními přepaden od mořských loupežníků. I zpozorovav nebezpečí, ihned vyndal zlato, jež u sebe měl a hodil je do vody, řka: „Lépe jest, aby tě, svůdné zlato, Aristip zničil, než aby's ty uvedlo Aristipa v záhubu." Když pak loupežníci u něho žádného zlata nenašli, považovali ho za zbytečné břemeno a zůstavili při nejbližší příležitosti na zemi. A tak zachoval Aristip život svůj tím, že se se zlatem rozloučil,

(Šmída: Repertorium.)

Mrtvení se,

viz i: „pokání co ctnost; půst; smysly; zapírání sebe; střídmost!"

1. Musí míti v duši základ; duševní jest vznešenější.

Sv. *Filip ner.*, mluvě o mrtvení člověka, v čem a co by mrtviti měl, ukazoval na čelo, míně tím rozum a vůli.

(Krönes: Real-Lexicon.)

Bl. *Alfons Rodriguez* nikdy zbytečné slovo z úst svých nepronesl. Nejšpatnější cella byla jeho obydlím, an se považoval lepší nehodným. Slyšel-li, že ho někdo chválí, byl nad tím zcela skourmoucen, nejraději byl, když se jím postrkovalo a špatně o něm mluvilo. *(Ot., Marianum.)*

Když kdosi sv. *Františku sál.* navrhoval, aby řádu „návštivení" za pravidlo dal, aby členové bosi chodili, nesvolil, řka, že mu více na mrtvení hlavy, t. j. vůle záleží, než na mrtvení nohou.

(Scherer-a Expl.-Lex.)

Sv. *Ignác z Lojoly* vážil si jednoho duševního mrtvení více, než dlouhé modlitby. *(Alfons Lig.: Nevěsta Kr.)*

Bl. otec *Galuzzi* ze společnosti Ježíšovy dával duchovním synům a dcerám svým ve zpovědi velmi dobrá naučení. Když některý z kajicníků prosil o dovolení, aby se mrskati neb kajicím pásem směl opásati, nezavrhoval moudrý zpovědník nikdy tyto a podobné skutky kajicí; neboť sám se v nich horlivě cvičíval, ale říkával: „Především třeba člověku, aby se uvnitř krotil a srdce své pasem kajicím opásal, aby totiž myšlenky a žádosti své náležitě uspořádal a podrobil svému rozumu.

(Klinkáče: Legendy.)

2. Prospívá; avšak nepřeháněj.

Všickni národové, pokud ve válce osobní udatnost platila, jako: Peršané, Řekové, Římané, Němci a j., zženštivše přemoženi byli od utužilých národů.

Spartané pokud se dle přísných zá-

konů Lykurgových řídili, tvořili první národ v Řecku.

I v obyčejném životě vidíme, že rolníci řemeslníci a nádeníci, ani i za špatné povětrnosti práce konají, jsou zdravější a otužilejší a i vyššího stáří dosahují.

Hannibal převeda vojsko své přes Alpy, přemohl s otužilým vojskem Římany, když ale v příjemných planinách Kapuy zženštilo, musel odtáhnouti.

Mithridates, král, uvykl si na jed, tak že zoufaje si nemohl se otráviti. *(Scherer-a: Exempel-Lex.)*

Sv. *Antonín*, poustevník, žil 20 let vzdálen vší lidské společnosti v zříceninách starého hradu. Ustavičně se mrtvil a hle, po 20 letech byl úplně zdráv a silen. Na jeho tváři jevila se veselá mysl a pokoj duše a dosáhl 105 roků. *(H. J. Karlika: Živ. svat.)*

Sv. *Bernard*, jenž se nemírně mrtvil a tím i tělu i duši ublížil, litoval po čase, že tak přísný život vedl. *(Sv. František sál.)*

Sv. *František* chtěl, aby se jeho klášterní bratří tak prácem a těla mrtvení a trýznění oddávali, aby tím oheň ducha neudušovali. *(Sv. František sál.)*

Znám jednu ctnostnou a učenou osobu — dí sv. *František sál.* — která silnou přirozenost svou nemírným mrtvením si pokazila a pozdě chybu svou nahledla. Od té doby však horlivost svou krotila.

Jedna *jeptiška* konala neobyčejné kající skutky, které pro jemnou a slabou přirozenost snésti nemohla. I poradil jí sv. František, aby tak přísně se nemrtvila, ješto duše má i zdravého těla zapotřebí. *(Geist des h. Franz v. Sal.)*

Sv. *Karel borrom.* mnoho v noci bděl a proto začasto ve dne při veřejných úkonech usnul. Tou příčinou popřával si více spaní. *(Sv. Alf. Lig.: Nev. Kr.)*

Jeden *otec sv.* bydlel v světě a měl ženu; zanechav ji odešel na poušť. I upadl v pokušení, začínaje po ní toužiti. Zjevil bratřím svým své pokušení a tito uložili mu těžká a mnohá díla. Tu ale umdlelo tělo jeho tak, že pohnouti sebou nemohl. Božím řízením šel mimo domek poutník naleznuv v něm onoho otce churavého, a dozvěděv se, proč jest tak seslaben a že až dosud pokušení v sobě cítí, zarmoutil se poutník stařeček a řekl: „Dobře uložili břemeno otcové i mistři naši na tebe těžké, avšak poslyš mne a odoláš pokušení. Vezmi skrovně časem svým pokrm a sílu sobě navrátíš, dělej práce skrovné; přes den svá myšlení Bohu poruč, poněvadž bez jeho pomoci toho pokušení přemoci nemůžeš. Neb tělo naše jest jako roucho; budeš-li jemu moudře hověti, zachováš je; nebudeš-li je chovati, pohyneť.“ Tu radu uslyšev otec sv. učinil podle rady jeho a v malém času zdráv byl i pokušení pozbyl. *(Sv. Jarolím.)*

3 Konej rozličným spůsobem!

Diogenes, cynik, požíval jen byliny a syrového masa, přiodíval se prabídně, spal v sudě a i v zimě chodil bos. *(Krönes: Real Lexicon.)*

Již proroci ve starém zákoně mrtvili se.

I Nazaretští takou přísností k sobě se vyznamenali, že obdivu všeobecného si získali *(Num. 6.)*; ostatně Bůh sám jim stanovy dal *(4. Mojž. 6, 2.)*.

Na den očistování bylo mrtvení se přísně přikázáno, an Hospodin pravil: Všeliká duše, kteráž by se netrýznila v ten den, zahyne z lidu svého *(3. Mojž. 23, 29.)*.

Judita udělala sobě v hořejším dílu domu svého soukromí pokojík, v němžto s děvečkami svými uzavírajíc se bydlila. A majíc žíni na bedrách svých, postila se po všecky dni života svého, krom sobot a novoměsíců, a svátků domu israelského *(Jud. 8, 5. 6.)*.

David obláčel se v žíni a postil a modlil se *(Ž. 34, 13.)*; bděním a pláčem *(Ž. 101, 10.)*.

Job spravedlivý se mrtvil *(Job 42, 6.)*.

Mardocheus *(Esth. 4, 1.)*.

A příkladu toho následovali téměř všickni Svatí a Světice Boží, zvláště poustevníci a mniši, první křesťané následujíce příkladu Pána Ježíše a sv. Jana Křtitele *(Mar. 1. 6.; Mat. 11, 18.)*; Anny *(Luk. 2, 37.)*; sv. Pavla *(2. Kor. 11, 27.)* *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Pavel* krotil tělo své *(1. Kor. 9, 27.)* a sice jak sv. Jarolím dokládá tím spůsobem, že se i dovolených vyražení a pohodlného živobytí vzdal, aby tělo tím více ducha poslouchalo a duch ctnosti sloužil. *(Frant. Ev. Krönes.)*

Sv. *Alžběta* duryňská nosila pod skvostným šatem na nahém těle žíněné roucho; dávala se každého pátku po celý

rok a v čas postní každého dne na památku umučení Kristova mrskati. Času postního zdržovala se pokrmu více a i jinak se pokořovala.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Antonín pad.* živ byl v největší kázni, neboť ustavičně se modlil, pravdy a lásky Boží si rozjímal, naruživosti své pouhým postem krotil a v nejhlubší pokoře bratřím sloužil.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Ansgar*, apoštol národů severních, dnem i nocí nosil roucho žíněné na nahém těle a jedině tolik potravy požíval, kolik chatrné prodloužení života žádalo.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Augustin* sám o sobě takto svědčí: „Sám sebe ukřižuji, aby mně Bůh byl milostiv; sám sebe tresci, abych se zalíbil očím jeho.“ *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Basil* nejídal než chleb se solí a bylinky; nápojem byla mu čistá voda, za lože holá země a jediný kabát a jediný plášť oděvem; často přebděl v modlitbě celé noce, za dne ale vykonával ty nejtěžší práce.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Benediktu* byl pokrmem toliko chleb, nápojem voda, lůžkem holá země. Oděvu hrubého a sprostého, na nějž k cvičení se v pokoře záplaty různobarevné přišíval, nikdy leč k čistění neodložil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Bonaventura*, kardinál a biskup z Albana, již co mladík, používal mrtvení se co vydatného prostředku, aby si čistotu zachoval. *(Richter's Gesch.)*

Sv. *Celestin*, napotom papež, postíval se po celý týden, mimo neděli ničeho nepožívaje, než chleba a vody. Nosil také na nahém těle pás žíněný, někdy i řetězem holá bedra přepásával a za lože měl holou podlahu, za podhlavničku pařez neb kámen. Přebděl také celé noce v modlitbách a sv. rozjímání.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Daniel* vystoupil r. 460 na sloup na blízku města Pontus Eurinus a strávil na něm 34 roků v každém počasí.
(Herbsta př.)

Sv. *Dorotheus*, nazván thebaiský, na počátku v klášteře žil, pak ale se odebral do jeskyně, kdež ustavičně se přísně postil a pracoval a se modlil. Celý téměř den, ba i v největším parnu nosil dříví do jeskyně. Co si vydělal, z toho trávil střídmě, několik uncí chleba a kořínky požívaje. Málo jen a to na zemi lehával, ostatně se ustavičně modlil a to i v stáří. Otázán, proč si pokoje nepřeje a starého těla nešetří, odpověděl: „Toto tělo jest nepřítel, jenž mne v záhubu uvésti chce, proto ho ustavičně držím na uzdě.“ *(Šmída: Repert.)*

Matka sv. *Edmunda*, napotomního arcibiskupa canterburského, když do Paříže s bratrem na studie se bral, dala mu kajicí roucho, aby ho každého téhodne dva anebo třikráte nosil a tak proti smyslnosti se zachoval. A tak kdykoliv mu něco zaslala, poslala mu i nějakou upomínku na mrtvení se.
(Krönes: Real-Lex.)

Když sv. *Epiphaniu*, arcibiskupu ze Salaminy na ostrově Cypru, přátelé domlouvali, že velmi se mrtví, odpověděl jim, že jen tímto spůsobem království nebeského dosáhnouti můžeme.
(Richter.)

Sv. *František Borgiáš* povždy mrtvil tělo své, snášeje trpělivě vedro sluneční, zimu, dešť atd., ba vymyslil si i, že do střevíců si dával písek, kamení, aby měl mnoho bolestí. Čím více bylo zima, tím šel volněji, aby tím více zimy zkusil.
(Wiser.)

A slyšel-li, že někdo chválen jest pro svatost, říkával: „Ano, ano! když se mrtvil.“ *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Sv. *František z Paula* již co mladík vedl život starých poustevníků. Spal na skále, jedl kořínky a rostliny nasbírané, neb od dobrých lidí darované. Tak strávil čtyry leta v největší kajicnosti. Založiv později řeholi jen na krátko spal, obyčejně si lehl na prkno, pod hlavou míval kámen neb peň, teprv u vysokém stáří lehl si na rohožku.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *František Regis* nosil drsnaté roucho kajicí, bičoval se každé noci; jen dvě až tři hodiny na tvrdé podlaze spával; chleb a voda byly obyčejnou potravou a nápojem jeho, někdy i něco mléka a zelí požíval a všech vyražení se docela odřekl. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *František Solanus* nejídal žádného masa a žádných ryb; v pátek ale vůbec nic vařeného; zachovával nejpřísnější mlčení, mrskával se často až do krve, nosil na nahém těle drsný šat, líhal v čas adventní a postní na tvrdém loži a jiné kajicí skutky konal.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Goderikus*, jenž co poustevník v pusté krajině biskupství Durhamu žil, 50 roků nosil na holém těle žíněnou košili a hrubý pás. Požíval ovesného popelem promíchaného chleba a nechutných bylin. Mluvíval za týden jen třikráte, poučuje duchovně. Od neděle Septuagesima až do Velkonoc a v čas adventní nemluvil docela. *(Herbsta př.)*

Sv. *Hedvika*, mocná kněžna polská, každého večera si lůžko své k spaní přistrojiti dala, ale nikdy ho neužívala, nýbrž chtíc tělo své mrtviti a duchu podrobiti, z lásky k Bohu na holé zemi spávala. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Ignác z Lojoly* seznal v mrtvení se pramen všech ctností a odporučil ji co nejvíce a nařídil údům řádu svého. Sám krotil tělo své přísným postem a jinými kajícími skutky. Denně býval službám Božím přítomen a více než 7 hodin kleče se modlil.
(Scherer-a Exempel-Lex.)

Sv. *Ivo*, maje úmysl vstoupiti do stavu duchovního, započal záhy tuhý život vésti. Odříkal se požívání masa a vína, v dni postní požíval jen chleb a vodu. Jeho spaní bývalo krátké a holá podlaha musela mu sloužiti za lože, kniha neb kámen za podušku; nosil téměř neustále roucho kajících.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jana z Kříže* byl skromňoučký kouteček pokojíkem a vydlabané prkno ložem; drsný oděv třel tělo jeho při každém hnutí, důtky, posty a bdění držely tělesnost jeho na uzdě a ustavičné modlitby povznášely mysl jeho od země k Bohu.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jarolím* skoro po 60 roků cvičil se v podivuhodném mrtvení se, aby pokušení těla odolal. *(Beyerlinck.)*

Bl. *Josafat Kuncevič* podroboval tělo své v službu duše stálým mrtvením. Masa ovšem nikdy nejedl, však i ryb zřídka kdy požíval. Měl obyčej, pro Boha kolik dní za sebou hladověti. Píval pouze vodu. V jízbičce spával na cihelné dlažbě v rouchu řeholním, anebo jen v košili žíněné, poněvadž lněné nikdy nenosil. Pod žíní měl pás z železných řetízkův háčkovitých, jímž před církevními slavnostmi tělo trýznil.
(Blahověst 1865.)

Sv. *Justin Laurencius*, jsa mnichem, ani v té nejkrutší zimě k ohni nepřistoupil. Jednou jej zval jeden z bratří, by se šel ohřát; a když se zdráhal, chopil se ruky jeho; vida jej však celého zkřehlého, zvolal s podivením: „O synu můj! velikou horkostí musíš uvnitř rozpálen býti, necítíš-li zimu zevnitřní, kterouž jsi zkřehl.“ *(Bolland.)*

Sv. *Kateřina janovská* mrtvila se velmi. Odepřela si požívání masa a jiných všech pokrmů, chuti lahodících, ano i všeho ovoce jak čerstvého tak i sušeného; místo košile nosila žíněné roucho, spávala kratičce a to na loži tvrdém, na něž i trní si kladla.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Kateřina sen.* nejídala masa v dospělejším věku, ani nepila vína a od 20. roku odřekla se i chleba. Kořínky byly pak její potravou, čistá voda nápojem, holá země ložem, spaní kratinké, bedra její svíral železný řetěz, a aby tělesnosti vzniku nedala, bičovala se třikráte za den až do krve.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Klára* opustila svět a v 18. roce věku svého vstoupila do kláštera, kde chudý oděv nosila, prostou stravu požívala, na tvrdém lůžku spávala a zcela Bohu se zasvětila. Podobně činila i sv. Terezie a jiné panny. *(Životy svatých.)*

Sv. *Ludvík granad.* častěji se bičoval, přísně si odepřel všeliké vyražení, spokojil se se stravou nejprostší a nechtěl ani dopustiti, aby se mu i u vysokém stáří v zimě zatopilo A mrtvení to bylo i příčinou, že dva mladíci prostopášní, pozorujíce ho, se obrátili.
(Jan Desolda.)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, byl celým srdcem pobožný, tělo a vášně své krotil, nosil na nahém těle drsný pás, postil se přísně a celé noce se modlíval.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Makarius mladší* po 7 roků nepřijal teplého pokrmu. Po tři leta na to jedl denně jen 4 až 5 uncí chleba namočeného ve vodě. Obdržev jednoho dne hrozen, přemohl se a poslal ho jednomu nemocnému poustevníku. Aby spaní přemohl, 20 dní a nocí strávil venku na slunci a v mrazu. Po celý čas postní živil se jen bylinkami. Čtyrycet dní stál ustavičně, aniž by si byl lehl, modle se a pracuje. *(Herbsta př.)*

Sv. *Melania* ku podivu přísně byla živa. Nejídalať mimo chleb aneb několik bylinek ničeho a nepila jiného než vodu; ano postům uvykla tak velice, že i 7 dní beze všeho pokrmu vytrvala. Spaní její bylo kratinké, dvě hodiny byly pouze odpočinku věnovány, ostatní čas noci náležel modlitbám a rozjímání.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Ondřej Korsin*, stav se biskupem ve Fisole, zdvojnásobnil mrtvení své. Na sebe byl velmi přísným, k jiným ale mírným a laskavým, jsa toho mínění, že čím větší důstojnost, tím přísnější a světejší má býti život. (*Živ. svat.*)

Sv. *Pacifika*, františkána, mrtvení se bylo tak velké, že se třikráte téhodně při chlebu a vodě postíval, poslední tři dni před velkonocí docela ničeho nepožíval a taktéž mnohé pátky a soboty v roce. Též ostatní dni málo jídal a čeho okoušel, porušoval popelem. Též málo spával a to na tvrdém slamníku. Denně se třikráte a často až do krve bičoval. Chodíval též v zimě v letě bos, ostrý pás okolo beder na těle nose. I v nejkrutější zimě míval okno neb dveře otevřeny.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Palémon* pravil k mladíku, jenž u něho na poušti chtěl býti učeníkem: „Pomni, milý synu, že jen chleb se solí jím, vína a oleje se zdržuju, polovic noce v chválozpěvech trávím, ba muohdy, rozjímaje Písmo sv., po celou noc bdím.

(*Krönes*: *Homilet. Real-Lex.*)

Sv. *Pavla římská*, jejížto život takořka ustavičný přísný půst byl, byvši napomenuta, aby se v mrtvení se umírnila, odpověděla: „Radosti, jimiž jsem dříve tělo své obveselovala, musí nyní utrpením, a žerty pláčem se shladiti.

(*Wiser.*)

Sv. *Petr z Alkantary* postil se velmi přísně, povždy chodil bos, nemaje i ničeho na hlavě, ať již pršelo anebo slunce velmi pálilo. Nosil roucho kajicí ze železných nitek. Jeho obydlí podobalo se pro malost spíše hrobu. Zde ustavičně buď stál, anebo klečel, spával půldruhé hodiny jen denně. V stáří podobal se více kostlivci, než člověku.

(*Zollnera kat. káz.*)

Sv. *Prokop*, posvěcen na kněžství, zastával bedlivě úřad svůj; než duch jeho toužil po vyšší dokonalosti, proto vstoupil do řádu sv. Benedikta; ano žádostiv ještě tužšího života, odešel z kláštera na poušť a přebýval ve skalní jeskyni nad Sázavou, kde po mnohá leta v samotě ustavičnými modlitbami, posty a jiným mrtvením těla Bohu sloužil a zemřel co opat sázavský r. 1053.

(*Živ. svat.*)

Sv. *Rosa limanská* čas veškeren tak si rozdělila, že 12 hodin na modlení, 10 na práci ruční a 2 na spaní obětovala. Lůžkem jejím bylo buď holé prkno aneb několik polínek dříví. Mezery mezi nimi vyplňovala střepinami; její poduška byl pytel tříškami neb jinými strusky naplněný. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Jak sv. *Řehoř naz.* se mrtvil, píšeť sám takto: „Já žiji mezi skalami a dravou zvěří. Ohně nikdy nevidím, obuvi nikdy nenosím. Sprostý plášť jest jediným oděvem mým. Sláma jest mým ložem, pytel mým přikryvadlem. Podlaha má vždy vlhká jest od slz mých.“

(*Sv. Řehoř naz.*)

Bl. *Karel Spinola* tělo své skrocoval uzdou práce a postu, šleháním a jiným obyčejem. V zapírání sebe samého cvičil se bez ustání, věda, že mu sic nelze býti apoštolským mužem, ba ani ctnostným křesťanem. Proto hledal a vítal příležitost, za kterouž by se mu snížení, hany a potupy dostalo, maje na mysli urouhaného Ježíše. (*Blahověst 1873.*)

Sv. *Šimon*, stylita, rozličným spůsobem se mrtvil. Tak jídával jednou za týden a ještě mu to zakázáno, přepásal bedra svá provazem z palmového listí usoukaným tak silně, že sobě tím jizvy na těle spůsobil. — Čtyřicetidenní půst držel jednou doslovně v chýši, kdež ho po postě uplynulém nalezli na tváři a napolo mrtvého. — Pak si dal k náramnému kamenu nohu železem přikovati. — Konečně ale vybudoval si sloup, jejž vždy povyšoval, až byl 40 loket s výší a na úzkém tomto stojátku živ byl 37 let, při tom modlitbami, hlásáním slova Božího a jinými milosrdnými skutky Bohu a lidem slouže.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš z Kantilup* i co biskup nosil pod svými rouchy, i když v posteli ležel, košili ze srsti zvířecí, která byla tak drsnatá, že na ní lípnula krev a kousky masa. Často spával místo na loži na holé zemi; velmi často se ani nesvlékal, nýbrž zasednuv ku svým

knihám, největší část noci čtením, spisováním kázaní nebo modlitbou ztrávil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Tomáš*, stav se arcibiskupem kanterburským, počal se všemi silami mrtviti, vedl život tuhý, všecken čas zbytečný, ano i největší část noci probděl na modlitbách a ve sv. rozjímání, ano, aby kajicnosti své přitužil, odíval se v žíněné roucho a každodenně se postíval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Vilém*, opat, nikdy neodložil oděvu kajícího, spával jen na slámě, odíval se jen šatem vlněným a postíval se téměř ustavičně. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Vincenc just.* i v letě mimo oběda nepil ničeho a když se ho otázali, kterak tak velkou žízeň může snésti, odpověděl: „Jak budu moci oheň očistcový snésti, když bych ani žízeň nevydržel.“ (*Sv. Alfons Lig.*: *Nevěsta Kr.*)

Sv. *Vunibald* ač těla byl velmi slabého a těžké práce povolání jej ustavičně zaměstnávaly, byl nicméně živ velmi přísně a tak příliš se mrtvil, že skoro nikdy vína nepil a také jiným, že se toho nápoje zdržovali, příčina byl. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Antonín, král saský, († 1836) mrtvil a krotil tělo své, zachovávaje i ve vysokém věku půst co nejsvědomitěji a veda tuhý život až do smrti. (*Augsb. Post-Ztg.*)

Dominikus jistý pancířovou košili na těle a pouta na rukou i nohou nosil a každý den metlami se mrskával. (*Krištof Harant z Polžic*: *Putování do sv. země.*)

Eleonora, manželka císaře Leopolda, mrtvila se, ač čisté a zbožné mysli byla, po celý život svůj rozličnými nástroji. (*Hunolta káz.*)

Císařové *Ferdinand II.* a *Karel V.* mrskávali tělo své, až jim krev tekla. (*Hunolta káz.*)

Opat *Godešalk* v řeholním stavu masa nejedl, o chlebě a vodě se postil v svatvečery slavnějších svátků, též dvakráte aspoň do téhodne. Jsa unaven, nesedal, žízní trápen nápoje nepožádal. Jednoduše oblečen jsa, nezhříval údů zkřehlých ani za nejprudších mrazů. Parno trpělivě snášel. Noc trávíval obyčejně v kostele, modle se, dřímal buď kleče, buď stoje. Ustavičným stáním a klečením otekly mu až nohy, kolena a stehna, kterouž chorobu z lásky k svému Spasiteli mile snášel, nepřičiňuje nižádného lékařství. (*Drahé kameny.*)

Jan egyptský 50 let v jeskyni na vysoké hoře zavřen zůstával, jen skrze okénko s lidmi mluvíval a ponejprv, když se tam dostal, 3 leta stoje spával a jídal, v tom čase ani jednou prý neseděl, až později mu nohy otekly a se zahnojily, tak že, nechtěl-li od nohou počínaje hníti, musel napotom sedávati. (*Sozomenes.*)

Arcibiskup pražský *Jan Bedřich*, hrabě z Waldštýna, zemřev l. P. 1694, vedl prostý a tuhý život; zřídka kdy vycházeje, modlil se, učil, četl a psal napořád. Po mnohá leta nižádného nepil vína, prostými jídly za vděk přijímal a těch střídmě požíval; spával na tvrdých prknech, vedl v domě nejlepší pořádek a ku každému byl vlídný. (*M. A. Přibil.*)

Papež *Lev IX.* povždy se mrtvil, ano i v zajetí vedl kajicí život. Žíněné roucho nepřišlo s těla jeho, spával na holé zemi v světnici své, pod hlavou měl kámen. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Markéta, dcera krále portugalského a vévodkyně z Parmy, odevzdala na smrtelné posteli knězi žíněné roucho, jež po celý svůj život na nahém těle tajně nosila.

A tak ukázal i jeden zeman v Římě při smrti zpovědníku skříňku s pásem a jinými mučícími nástroji, jimiž se za živa mrtvil. (*Hunolta káz.*)

Mnichové *z Molesme* založili řád cisterciácký, který tak velmi mrtvení se oddal, že se podobal řádu z jiného světa. Čtyry hodiny věnovali denně spaní, čtyry chvále Boží prozpěvujíce hymny a žalmy. Na to zase pracovali čtyry hodiny a pak zbožné knihy četli. Živili se bylinami a kořínky. (*Mabillon Annal.*)

Ještě přísnější řád jsou *Trappisté*. Světského života a spojení s ním tak jsou zbaveni, že nikdo ani o smrti příbuzných neuslyší, ještě opat jen všeobecně řekne, že někomu z nich zemřel otec, matka atd. a k společné modlitbě za ně vyzývá. V poledne jedí rostliny, luštěniny a ovoce. Nejedí vejce, ryby, maso, jen jsou-li nemocni; málo kdy požívají mléko a sýr. Večer dostává každý tři unce chleba a k tomu o velikých svátcích

kousek sýra nebo salátu. V dnech postních jedí ještě méně. Všecky smysly mrtví. Sebe menší poklesky co nejpřísněji se trestají. V zimě málo jen a daleko od kamen se zhřívají. Cvičí se v trpělivosti a pokoře. Jsou-li blízci smrti, vnesou se do kostela, kde ležíce na popeli sv. svátosti přijímají a umírají. *(Buttler.)*

Kassian vypravuje o jednom *mnichu*, který jednoho dne, aby hostům byl společníkem, častěji ze zdvořilosti spolu jedl a naposledy přece lačným zůstal. K tomu dodává sv. Alfons Lig.: „Toť jest nejkrásnější, ale i nejtěžší způsob mrtvení se; neboť snadněji jest, vzácného pokrmu se nedotknouti, než, počneme-li ho požívati, málo z něho jísti.“ *(Sv. Alfons Lig.: Nevěsta Kr.)*

Reiner, poustevník v Osnabrücku (zemřel 1237), všemožně se mrtvil a to z lásky k Ježíši. *(Krönes: Real-Lexicon.)*

Antonín Slomšek, kníže-biskup labudský, již co spirituál spal málo, líhal jen na slámě, sám si stlával i posluhoval, zřídka snídal, vína málo, kávu pak nikdy nepil. Často se zdržel i večeře, již chudým studentům rozdával. Oblek sice měl slušný, ale chudobný. Co uspořil, to buď rozdal chudým a potřebným alumnům, neb vydal to na tisk svých kněh. *(Čas. kat. duch. 1872.)*

Jindřich Suso, aby tělo své duši podrobil, nosil žíněnou košili a železný řetěz tak dlouho, až mu krev tekla a obé opět odložiti musel. Napotom nosil v letě v zimě jednoduchý oděv, pod nímž měl mnoho mosazných špiček. I kříž ze dřeva si zhotovil a v něj 30 špiček zarazil, pak ho upevnil si na záda a nosil jej na holém těle 8 roků. Spával na starých dveřích, maje pod hlavou pytel hrachovinou naplněný. Často se i bičoval. *(Jindř. Suso.)*

Šimon, Angličan, pocházel z rodu urozeného a již v 12. roce věku svého tak byl jat duchem zbožnosti, že opustiv dům otcovský, odebral se na poušťku, aby tam jen Pánu Bohu a úctě Panny Marie žíti mohl. Jeho příbytek tam byl dutý dub; sotva se v tom dubu mohl narovnati a přece mu jeho dutina sloužila za lůžko, obydlí a kapli zároveň. *(J. Bílého: Legenda.)*

Urbel, představený jednoho kláštera, po šedesáte let nic vařeného nejedl, nikdy neležel, nikdy neseděl a toliko o hůl se podpíraje, celý ten čas strávil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Opat *Valarikus* spával na tvrdém slámníku a to jen málo, jedl nechutný pokrm, pil vodu za často jen jednou téhodně. *(Rambeck.)*

Kardinál *Ximenes*, jsa z řádu františkánského za arcibiskupa toledského a primasa španělského povýšen, nosil neustále svůj řeholní hábit a požíval jen prostého pokrmu a konal veškeré cesty pěšky neb dle spůsobu chudých kněží na mezku. A když se mnozí nad tím horšili, nosil hábit svůj pod hedbávným rouchem arcibiskupským a maje skvostné lůžko, líhal na zemi a dávaje veliké hostiny požíval sám obyčejných pokrmů. *(Hefele.)*

Msta,

viz i: „nepřítel!“

1. Její ohavnost.

a) Jest neukrotitelná; ji vyhledávali.

Xerxes, král perský, chtě se mstíti nad Řeky, aby na to nezapomněl ustanovil zvláště otroka, jenž by vždy po jídle jej na to připamatoval, říkaje mu: „Pomni, ó králi, na Řeky!“ *(Frencla Postilla.)*

Bedřich Barbarossa pro malou příčinu dal Petru z Viney oči vypíchati, napotom ale učinil ho svým rádcem a ten, soptě mstou, radil císaři v boji proti papeži Pavlu III., aby kostely oloupil, kteráž rada i přijata jest. Když kostely byly oloupeny, připomenul Petr císaři trest, který na něm vykonal a spolu udal, že ze msty špatně mu radil, aby trest Boží ho neminul. *(Camerarius.)*

Pomsty žádostivi byli:

Synové Jakubovi proti Sichem *(1. Mjž. 34, 1.)*

Putifarova žena proti Josefu egypt. *(1. Mjž. 39, 7.)*.

Joab proti Abnerovi *(2. Kr. 3.)*.

Aman proti Mardocheu *(Est. 3, 5.)*.

Fariseové a zákoníci proti Pánu Ježíši *(Mr. 12.; Luk. 11.)*.

Ji vykonali:

Absolon na bratru Amnonovi *(2. Kr. 13, 20.)*; Joab na Abneru *(2. Kr. 3, 27.)*; Herodes na Janu Křt. *(Mar. 6, 18.)*.

Jistý 18letý zámečnický chasník zastřelil se v Tisé okresu děčínského. Prvé však, než sobě sáhl na život, zmatený zlosyn rozřezal svému bratranci veškeré šatstvo, prádlo, klobouky, deštník.

(Čas.: „Čech" 1878.)

b) Křesťana jest nedůstojná; i zvířata ji jeví.

Jakýsi pohanský otrok v *Alžíru* pravil ku svému soudruhu, s nímžto na poli těžké práce konati musel: „Bratře, čas pomsty se přiblížil. Viz, tamo našeho trýznitele, dozorce otroků, jak zpit spí a chrápe. Jest na blízku propasti. Jdi a strč ho maličko a spadne do hlubiny, kde se zabije. Tak se sprostíš zlomyslného trýznitele, jenž s rozkoší a úsměšky tě denně ukrutně mučí." Druhý otrok, křesťanský kněz a missionář, byv od loupežníků jat, pravil s výstražným okem druhu svému: „Zanech slov těch pomsty chtivých, jsem křesťan a proto nechci se mstíti, alebrž odpustiti." I šel k spícímu dozorci, od něhož po celý čas svého zajetí jen trpkosti zakoušel a přijda k němu blíže, spatřil jedovatého hada, který syče hlavu vzhůru zdvihal, chtě spícího uštknouti. I nemeškal a rychle i obratně udeřiv skolil hada a když byl ještě v tvrdé spaní pohříženého dozorce od pokraje propasti odtáhl, navrátil se opět ku své práci s tím vědomím, že učiniv takto nepříteli jednal šlechetně. *(Leop. Chimani.)*

Jeden *lev*, byv raněn od jistého člověka šípem, ale neusmrcen, po roce spatřiv téhož člověka v průvodu krále Juby, pronikl urputně zástupem lidu a nedal se ničím odstrašiti, až téhož muže polapil a rozsápal. *(Elian.)*

2. Škodí.

a) sobě.

Cyrus, král perský, když se mu v řece Gyndes při výpravě do Babylona kůň utopil, přísahal pomstu, že tak malou učiní řeku tu, že i paní budou ji moci přejíti. I poručil celému vojsku, aby se zastavilo a učinil z řeky Gyndu 380 malých potoků, že vskutku paní přejíti mohly. Zatím ale nesmyslnou touto mstou oslabil voje své a zameškal příhodného času, aby nepřítele přepadnul. *(Seneca.)*

Darius, král perský, uslyšev, že Řekové v Evropě své soukmenovce v Asii podporují, tak se rozzlobil, že šíp vystřeliv do povětří nebesa vzýval o pomoc a při každém kvasu jej musel sluha na Athény upamatovati, aby se pomstil. A mstu svou vyvedl, jen že ku své škodě, ztrativ bitvu u Marathonu a přišed prvé již bouří o velké loďstvo své.

(Jos. Smetany: vš. děj.)

Znám *člověka*, který jednou po svém nepříteli kamenem hodil; však chybiv ho, svého vlastního syna na blízku stojícího do oka udeřil. *(Sv. Nil.)*

Klotilda, královna franc., nezapomenula na ukrutnost, jakouž Gundebald otce jejího vlastnoručně usmrtil, matku pak do studně dal vhoditi. Ze msty povzbudila synů svých, aby proti Burgundsku bojovali. I uposlechli synové a Sigmund, král burgundský, upadnuv zradou v ruce Klodomíra, byl i se svou chotí a dvěma synama zavražděn a do studně vhozen. Za mstu tu nelidskou došla ale Klotilda a Klodomír zaslouženého trestu. Klodomír byl, táhnuv druhého roku proti bratru Sigmundovu v bitvě u Venny zabit a hlava jeho na kůl nabodená ukazována. Dcera Klotildina, která s Amalarichem, králem západních Gothů v Španělsku oddána byla, tak od něho byla trýzněna, že se do Francouzska navrátila, na cestě ale zemřela. Klotilda poznala zasloužený trest a činila sama tuhé pokání. *(Mätzler.)*

Kunz z Hauffungenu, mocný a vážený rytíř, chtěl se pomstiti na saském knížeti Bedřichu, přijmím Tichým, za to, že ho málo za prokázané služby odměnil. Proto, když kníže nebyl doma, mu jeho dva syny unesl. Avšak únos se mu nepodařil a Kunz i s druhy musel mstu svou zaplatiti smrtí.

(Šmída: Repert.)

b) Jiným škodí na jmění; životě; duši.

V *Liškově* v Čechách vyhořel statek. Oheň povstal založením a sice dopustila se toho zločinu služka ve statku M. V. ze msty, že byla od hospodyně pro krádež švestek notně vypeskována. Žhářka nalezá se ve vazbě. *(Pokrok 1871.)*

V ulici u sv. *Petra* v Praze pohádaly se dvě sousedky. Jedna druhé přísahala při nejbližší příležitosti pomstu. I vyvěsila jedna z nich prádlo na dvůr. Pomstychtivá sousedka přichvátala za nedlouho s nožem v ruce a rozřízla více kusů prádla (*Pokrok. 1871.*)

Ve *Skalsku* u Jičína založila v listopadu 1875 zlomyslná ruka kováři J. Papouškovi oheň; poněvadž ale ještě v čas byl zpozorován, zabráněno další šíření požáru a oheň uhašen. To však neuspokojilo pomstychtivost ničemníkovu; v noci potajmu vloupil se do dílny kovářovy a rozřezal celý kovářský měch, čímž způsobil majiteli škodu 30 zlatých. (*Čas. „Čech" 1875.*)

V *Únhošti* položil dne 25. listopadu z rána o 4. hodině neznámý zlomyslník do okna kanceláře advokáta V. Horlivého dynamitovou patronu, jež krátce po tom explodovala. Výbuch byl tak prudký, že zeď na mnoha místech značně byla porouchána a otřesením vzduchu i okna v domě přes ulici roztlučena. Na štěstí nebyl tou dobou nikdo v kanceláři, tak že se větší neštěstí nestalo. Podezření padá na jistého havíře, jenž se chtěl na advokátu pomstiti, že u něho zaveden byl zájem svršků. (*Čas: „Svornost". 1875.*)

Cleobaea, choť Phobia Nelidy, knížete miletského, usmrtila ze msty mládence Anthea, že s ní ohavnosti páchati nechtěl. (*Parthen.*)

Sylla, Římau, sproštěn všech nepřátel, vtrhnul do Říma, pomstu soptě nade všemi, kteří s ním nedrželi, pomstu, která ukrutností ukrutnost samu převyšovala. Po ulicích tekla krev, jakož i po domích nešťastných obětí bez rozdílu pohlaví a stáří. (*Jos. Smetany: vš. děj.*)

Ze msty namluvila smilná a cizoložná *Herodias* dceři své, aby požádala o hlavu sv. Jana Křtitele, kterouž i dostala.

Jeden z nepřátel sv. *Alberta*, biskupa ve Vercelli, takou pomstou k němu naplněn byl, že ho při slavném průvodu zavraždil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Boleslav III., Ryšavý, kníže český, hořel mstou proti Vršovcům, jenž dříve proti němu povstali. I sezval je u večer masopustní k sobě, do Prahy a dal všecky zabiti, prohnav nejprv sám zeti svému meč skrze tělo, začež trůnu pozbyl. (*Fr Palacký: dějiny české.*)

Statkář Jan K. z *Budečka* byl nalezen nedaleko této obce s hlubokou ranou na hlavě mrtev. Vedle něho ležela krvavá klanice od vozu a tu nebylo pochybnosti, že zde byl spáchán zločin. Vyšetřováním se vyjevilo, že klanice chybí u vozu domkáře Františka S. Tento, když krvavé skvrny na šatstvu jeho nalezeny, se přiznal, že K. ze msty přepadl a zavraždil. (*Čas. „Čech" 1876.*)

Galeotus, kníže forolivský, zapudil manželku svou, za trest pomstila se mu, že ho za živa pochovala. (*Volaterranus.*)

Helena, královna ruská, byvši od Rusínů poražena, strašně se na nich vymstila. Pravíc, že chce mír uzavříti, žádala, aby vyslanci k ní se dostavili a spolu že si přeje, aby na důkaz přátelství i manželství mezi oběma národy se uzavřela. A tu ukrutnice dala vyslance za živa pohřbiti a mládenců 50 rekovných zavražditi, opivši je vínem. A když rádcové její takovému řádění se protivili, pravila, že nepotřebuje jejich rady, že se vymstila a skočila sama do propasti. (*Dějepis ruský.*)

V *Jeracitě*, městě sicilském, pohádali se dva muži až i zbraní se potýkali a jeden smrtelně poraněn jest, kdežto druhý se dal na útěk. Zatím přiběhla žena poraněného a mečem mužovým probodla utíkajícího, vytáhla mu srdce a přinesši ho manželi již umírajícímu ukázala mu ho, aby prý radostně umíral, an jest pomstěn. (*Ath. Kircher.*)

Jeden měšťan *v Majoně* potrestal svého sluhu. Sluha, aby se pomstil, svázal, když pán doma nebyl, manželku jeho a tři syny a když se pán domů vracel, hodil z hořeního patra před jeho očima dva syny a manželku dolů; napotom volal: „Chceš-li třetího syna zachovati, uřízni si nos!" což když pán učinil, vrhl se, směje se, sám dolů. (*Pontanus.*)

Oblíbený a vážený dr. *Nath*, krajský fysik ve Freienwaldě, byl dne 20. září 1875 ze msty úkladně zavražděn. O hodině s půlnoci zvonil kdosi u dveří lékaře. Služka tázala se, zda-li by nebylo času až ve dne. Ale cizinec venku žádal neustupně lékaře, naříkaje, že má těžké rány. I vstal Nath a otevřel cizinci sám dveře. Ten vešel a v tom již vypálil na lékaře ránu z bambitky. Lékař

zavřev ještě dveře sklesl bez sebe. Vrah, chtě utéci a skočiv oknem, zůstal za nohavici a kabát viseti v povětří a tu, aby nebyl chycen, vehnal z bambitky ránu přímo k srdci. Jest to pomocník obuvnický, který se Nathovi pomstil, že nechtěl trpěti nedovolenou známost s děvečkou. *(Čas. Svornost 1875.)*

Soběslav II., král český, na Kunrátovi Šturmovi, svém někdy strážném na hradě Přimdě, vymstil se ukrutně, ačkoliv vycházeje z vězení byl mu slíbil odpuštění; dal jej usmrtiti a čtvrtiti. Teprv když děsný skutek dokonán, zpamatoval se, želel ho a podvolil se čtyrycetidennímu obřadu velkého pokání.

(Fr. Palackého dějiny nár. česk.)

Ludvík Steiner, obuvník ve Slezsku, živil se poctivě, až roku 1817 v cechu povstala rozmíška, v níž Steiner naříknut byl ze zpronevěření. I nastala žaloba a Steiner byl odsouzen, domnívaje se ale, že právo na jeho straně jest, neuposlechl rozsudku a proto přišel i do vězení a do bídy. Tu soptě mstou, zapudil manželku svou a konečně zavraždil i radního, jenž ho odsoudil.

(Herbsta výb. př.)

Šimon Stiegler ze zlosti a msty strašných se dopustil provinění. Narodil se r. 1761 z rodičů žebráků, kteří vychování jeho zcela zanedbali. I Šimon živil se žebrotou. S rodiči nakládal krutě, matkou šmýkal začasto drže ji za vlasy po podlaze a hrozil jí, že ji usmrtí. Když jednou se pral a měl zatčen býti, opřel se i sluhovi, jenž ho zatýkal. Roku 1794 poranil jednoho nebezpečně nožem, jež mu předhazoval, že mu nůž vzal; podobně učinil roku 1795 jistému Liedlu v Bayersbachu, že mu vzal klobouk, aby zaplatil. Proto byl odveden, od vojska však brzy utekl a když ho jakýsi Rässl udal, neustál, až se na něm strašně pomstil a synu hostinského, jenž jej bránil, probodl prsa, že v několika minutách skonal. *(Herbsta výb. př.)*

Vendelín Zobel, muž zpurný, začasto pánu svému střílel zvěř. Když jednou byl dopaden, byl odsouzen k vězení a musel i peněžitou částku za trest složiti. Když peníze odevzdával, pravil: „Však dám pánu svému stříbra ještě více.“ Brzy na to r. 1622 vyjel si mladý pán Jiří, muž krásný a mladý, na hon. Jeda okolo příbytku Vendelínova, byl zastřelen a kule byla stříbrná. I padlo hned podezření na Vendelína, který dlouho nechtěl se přiznati, konečně ale přece vyznal, že ze msty mladého pána zastřelil. I byl, smířiv se s Bohem a uznav velké provinění své, kolem lámán.

(Th. Nelk)

Pomstou soptě praštil jistý *Vlach* sokem svým o zem, vytáhl dýku, nasadil ji na hrdlo nepřítele svého o smilování prosícího a rozmýšlel se, jak by se na svém soku nejstrašlivěji pomstil. Po několika okamženích poručil sténajícímu pod jeho rukou, aby zapřel Boha a klnul Ježíši, pak že mu dá milost, jinak ale, že jej zavraždí. Přemožený sok rozmýšlel se z lásky k životu dlouho a domnívaje se, že pak kajicím životem tento smrtelný hřích napraví, zapřel Boha a klnul nejsv. jmenu Ježíš. Sotva ale že hříšná ta slova pronesl, vrazil mu rychle pomstychtivý sok hluboko do chřtánu ostrou dýku a pekelným chechtotem se raduje pravil k umírajícímu: „Nyní jsem spokojen, nebo neodejmul jsem ti toliko tělesný život, nýbrž uvrhl jsem i duši tvou v propast věčného zahynutí.“

(Lohn. bibl.)

3. Tudíž:

a) Odstraň; varuj se jí!

V Černé Hoře panuje rovněž jako na ostrově Korsice, ano i částečně v Sardinii, msta rodinná čili krvina. Rodiny se nějakým spůsobem rozhněvají a potírají se zákeřnicky a krvavě. V rozsáhlé obci Pysadě v horách u prostřed Sardinie panovalo krvavé záští mezi mnohými rodinami, kteréž počalo též, jak obyčejně, pro věc zcela nepatrnou. Ale rozmohlo se tou měrou, že si rodiny na vzájem činily nemalé škody na majetcích, ba i nejednou na zdraví a životech. Konečně podařilo se snahám horlivého faráře osady řečené Salvatore Chiginiho zjednati mezi nepřátely mír. Přes 200 členů nepřátelských rodin přišlo do farního kostela a přísahalo před oltářem Páně, že si odpustí, čím jedni druhým byli na statcích a životech ublížili. Nejpěknější při tom jest, že i při záští krvavém panovalo množství tajných lásek a milostných spolků mezi mládeží rodin na smrt nepřátelských. Milostné

spolky ty po učiněném míru dány na jevo a skončeny sňatky.
(Čas. „Čech.“ 1874.)

Jistý pohan *Socio*, byv od svých protivníků nevinný k smrti odsouzen, musel píti kalich jedem naplněný. Byv tázán od soudce, žádá-li synu svému, prvé než umře, nějakého naučení uděliti, velmi velkomyslně odpověděl: „Přikazuju mu, aby na tento nápoj zapomenul!“ *(Macana výb.)*

Msty se uvarovali:

Josef egyptský nad svými bratry *(1. Mjž. 50.)*.

David, král, nad Semei *(2. Kr. 16.)*.

A proto napomíná sv. *Petr Chrysologus*: „Rozvaž, ó člověče nemoudrý, jak sám sebe trápíš, raníš a mučíš! kde stojíš, kde chodíš, kde sedíš, kde ležíš, nemáš nikde pokoje. V srdci tvém jest ustavičný červ, kterýž srdce tvé žerc a neuhasitelný oheň, který tě trápí. Ach, proč pak sám sebe tak nenávidíš? proč pak sebe samého uvodíš do nemoce? Chceš se pomstiti na bližním a zatím mstíš se sám na sobě. Rozvaž to a přestaň býti vlastním svým tyranem.“ *(Sv. Petr Chrys.)*

Krásně svědčí o *prvních křesťanech* Tertullian, kterak vší msty se varovali, ano vyzývá i pohany za svědky, že ani sebe většímu nepříteli sebe větší zlé zlým žádným nespláceli. *(Tertullian.)*

Sv. *Fulgentius*, biskup v Ruspě, byl s druhem od jednoho ariánského kněze jat a kyji ukrutně ubit. Trýznění to bylo nelidské, tak že sami Ariáni to udali u biskupa svého, který ukrutného kněze potrestati chtěl, kdyby toho Fulgentius žádal. Ten však pravil: „Křesťanu zapovězeno se pomstíti, on že nechce pozbýti ani ovoce trpělivosti, ani tu čest, že pro Krista pohanění vytrpěti směl.“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Jeden *mnich* stal se z přítele nejúhlavnějším nepřítelem sv. Ignáci z Lojoly a vychloubal se, že by dal všecky Jezovity v Španělsku spáliti. „Já ale,“ dal mu sv. Ignác vzkázati, „přeju si a Boha budu prositi, aby's ty a všickni láskou k Bohu vzplanuli ke cti a slávě Boží.“ *(Ribaden.)*

R. 1569 prozradilo se spiknutí proti životu sv. *Karla borrom.* Hrabě Visconti oznámil vše sv. Karlu a dal mu i papíry, aby se o vině zákeřníků přesvědčil a je potrestal. Avšak svatý spálil papíry, řka: „Děkuju vám, pane hrabě, za službu, kterou jste mi prokázal, avšak nechci jmena provinilců znáti, a ihned budu mši sv. sloužiti, abych do pokušení pomsty neupadl. *(Ott.)*

Sv. *Řehoř*, biskup v Utrechtu, měl dva mladší bratry z rodu vznešeného a urozeného. Navracujíce se tito do své vlasti, byli zavražděni. Vrahové byli chyceni a soud ctě velmi sv. Řehoře, odevzdal je jemu, aby sám pomstu na nich vykonal. Než Řehoř vzdálen vší msty vlídně s vrahy mluvil, poučoval je o hrozném jich skutku, dal jim nový oblek, a prostředky, aby řádně mohli živi býti a propustil je se slovy: „Jděte v pokoji a nehřešte více, aby se vám horší věc nestala.“ *(Apoštolé němečtí.)*

Sv. *Václav*, patron náš, uslyšev, že dva lotři od matky Drahomíry najatí, bábu jeho sv. Ludmilu uškrtili ukrutně noční dobou, zděsil se té zprávy přenáramně. A aj, mnozí ho vyzývali ku pomstě, avšak sv. Václav odpověděl: „Nevíte, co radíte a žádáte. Radíte, co se se snášelivostí a láskou křesťanskou nesrovnává; žádáte nepamatujíce na slova Páně: Mně pomsta, já odplatím v čas.“ *(Macana výb.)*

Alfons V., král arragonský, spěchal kdys lesem. Před ním jel páže, jenž neprozřetelně krále udeřil větví v oko. Zaražené komonstvo ptalo se krále, cítí-li velkou bolest. Král, ač velkou měl bolest, zatajil ji a usměvavě klidně pravil: „Nemyslím tak na sebe, jako na ubohého pážete, jemuž větev s ruky unikla a jenž nyní ve velkých rozpacích se nalezá.“ Po těch slovech podal pážeti ruku a vše bylo zapomenuto.
(Šmída: Repert.)

Dva kavalíři byli v rozporu, z nichž jeden vytasiv meč, druhého poranil, kterýž hotovil se rovnou měrou mu splatiti. Než v tom zbožný francouzský jenerál *Donisson* vrhna se mezi ně, zvolal: „Pán Ježíš odpustil svým katanům a křesťanský vojín by chtěl svého druha zabíti?“ A oba sokové dali si ruce k smíření. *(Podstr. výkl.)*

Malý *Frycek* trhal kvítí,
chtěje z něho vínek víti,
v tom ho píchla včelička
do pravého malíčka.

On tu polekav se skočí,
slze vytíraje s očí,
v patách za ní harcuje,
všecko zlé jí slibuje.

„Počkej, včelko! nemáš více
z květin sbírat sladké píce;
dostiť mám tvé krutosti,
umřeš bez vší lítosti!“

K tomu štěstí na otcova
ještě sobě vzpomněl slova:
„Nehezký by's Frycek byl,
kdybys za zlé zlým se mstil!“

Hned se tedy pozastavil,
včelce milost dal a pravil:
„Líp je dobrým Fryckem být,
než-li včelce život vzít.“

(*Jan Zabranský.*)

Když *Francouzové* do Madridu táhli, nalezal se mezi nimi i mladý Španěl. Tu najednou přispíšila k mladíku mladá ženština bledá, pokrvácená s rozpuštěnými vlasy, volajíc: „Bratře Alfonsi!“ Mladík poznal sestru a radostí až slzel a žádal, aby k otci ho dovedla. Sestra ho vskutku dovedla k mrtvolám a tu mu ukázala i zneuctěnou mrtvolu otcovu a prosila, aby otce pomstil, jmenujíc mu i vraha zbabělého. Mladík políbiv studené rty otcovy, povstal, řka: „Sestro, ošetřuj mrtvolu otcovu, já nyní spěchám pomstit se na vrahu.“ Nadarmo ho zrazovali Francouzové, mladík jako lev s obnaženým mečem hledal vraha, aby ho zavraždil. Tu v cestu se mu postavil kněz a ukazuje mu kříž, dí: „Což nejsi i ty křesťan, nevíš, že Kristus umřel na kříži, aby nám ukázal, jak i my svým nepřátelům odpustiti máme?“ A když mladík ukazoval na zohavenou mrtvolu otcovu, doložil kněz: „Nuže, dříve než pomstou se nasytíš, musíš na tento kříž šlápnouti, kterýž otci tvému v poslední hodince udělil posily.“ Tu se Alfons zpamatoval, padl knězi okolo krku, políbil kříž a zahodil meč ostrý.

(*Walsh.*)

Lidé zlomysluí sochu *Konštantinovu* v Cařihradě zle porouchali, což když někteří císaři donesli a domlouvali mu, aby vinníky přísně potrestal, on ohmatávaje tělo, ruce, nohy i tvář, pravil: „Neznamenám, že bych někde byl poraněn!“ i snášel tu hanu trpělivě, nechtěje se mstíti nad svými nepřátely.

(*Podstránského: Výklad.*)

Ludvík XII., král francouzský, než na trůn nastoupil, musil těžká protivenství okoušeti. Když mu pak radili, že by byl čas, aby všem, kteří mu utrhali a protivenství činili, odplatil: dal sobě předložiti král seznam všech protivníků a připsal ku každému jmenu znamení kříže. Jedva se pak dozvěděli ti, jichž se týkalo, dali se všickni na útěk. Ludvík ale dal jich povolati a dal jim na srozuměnou, že nemají, proč by se báli, ježto znamení kříže není znamení nenávisti a pomsty, nýbrž jest znamením smíření a rukojemstvím odpuštění.

(*Podstránského výkl.*)

V krajině *mexikánské* bral se jeden vojenský setník od škůdce svého postřelen k smrti. I přivedli v tom ostatní vojíni vraha jeho a s plesáním, že by se na něm pomstíti chtěli, pokřikovali. Než umírající křesťanský hrdina přikázal, aby se hned propustil, dokládaje: „Já srdečně žádám Boha, k němuž se ubírám, aby mně všecky hříchy odpustil a já bych neměl odpustiti škůdci svému a měl bych vyhledávati pomsty? Odstup to ode mne!“ A tak s Bohem i s nepřítelem smířen utěšeně se na věčnost odebral.

(*Podstránského výkl.*)

Dva *mužové* žili v nepřátelství. An se jeden z nich nebezpečně roznemohl, žádal kněz, jenž ho zaopatřil, aby se s odpůrcem svým smířil. I dal si nemocný odpůrce svého zavolati, tento ale nepřišel, pravě, že by se na něm přece mstil, až by se uzdravil. Tu se nemocný velmi rozlítil a soptě mstou vypustil ducha.

(*Sv. Alfons Lig.*)

Münnich, znamenitý ruský vůdce, upadl u cáře v nemilost a byl do Sibiře poslán. Velitel, kdež Münnich v Sibiři se zdržoval, všemožně hleděl mu osud jeho ulehčiti. To ale prozradil cáři jeden důstojník, jemuž Münnich dříve mnoho dobrého učinil a jemuž k důstojnictví pomohl. Velitel došel trestu a Münnich byl přísněji držen ve vězení. Za několik roků ale byl Münnich opět v předešlá důstojenství svá uveden a tu přišel onen zrádný důstojník jednou k němu. Uleknut padl zrádce Münnichovi k nohoum a prosil za odpuštění. Stařičký jenerál však pravil: „Vstaňte jen, kdyby srdce

mé vašemu se podobalo, tu arci myslel bych nyní na pomstu, nyní ale vím, že nikomu nemůžete škoditi a proto se jen upokojte." *(Dolz.)*

Když *v Paříži* cholera strašně řádila, potkal jeden napolo opilý dělník zbožnou milosrdnou sestru Marii a hanobil ji a nadával jí. Marie vše trpělivě snášela. A hle, druhého dne přinesli právě téhož dělníka do nemocnice, ježto cholerou se nakazil. Nechtěly ho přijmouti, ale sestra Marie neustála zaň prositi, až ho přijaly a napotom něžně a láskyplně ho obsluhovala. Tu dělník zastyděl se velmi sám nad sebou. *(Fuhlrott.)*

Syn arabského emíra *Arona Rešida* žaloval otci, že jeden muž matku nadávkami zneuctil a vybízel ho ku mstě. Načež otec: „Takovýmto spůsobem by's matku ještě více zneuctil, než pomlouvač, neboť by se mohlo mysliti, že tě nenaučila nepřátelům odpouštěti." *(Mehlera př.)*

Robert, vévoda normanský, putuje do sv. země, byl od jednoho rolníka, když se od svých vzdálil, zbit a když ho dvořanstvo ku mstě vybízelo, odpověděl jim: „Nehodný bych byl, abych se mstil, kdežto Kristus tak mnoho trpěl." *(Polydorus.)*

K opatu *Sisoi* přišel jednoho dne celý zlostí rozpálený jeden z učeníků jeho, jenž trpce uražen byl a pravil: „Dovol, otče, abych byl člověkem a po lidsku šel se pomstit." Ctihodný kmet jej prosil a zapřísahal, aby nežádal tak býti člověkem a ďáblu podobným se činil, alebrž věc tu poručil Bohu, jemuž jedině pomsta přisluší, dokládaje: „Budiž člověkem, ale také křesťanem, jednej, jak rozum a ne roznícená vášeň káže." Než vztekem rozpálený nedal se ukojiti. „Právě rozum tomu chce," volal, „aby toho se nešetřilo, jenž sám jiných nešetřil!" „Považ," odvětil Sisois, „zdaliž to tobě přisluší a ne Bohu. Vždyť snad jsi nezapomenul na přísný rozkaz Páně, že nepříteli nejen odpustiti, ale i jej milovati máme?" „Marná řeč," odpověděl rozlícený, „duch můj jest pobouřen, jako moře bouří zmítané; veta jest po pokoji duše mé, aniž ho dříve dojdu, leč se dokonale vymstím." Tak když mluvil onen učeník upřel naň opat zraky své, dlouho se naň žalostně dívaje. Konečně pak pravil: „Vidím, že jsi zatvrdil srdce své. Čiň tedy, co chceš, však ale nechtěj příliš kvapiti, dříve se pomodlíme." I klekli a opat ve jmenu učeníkově počal se modliti: „Všemohoucí věčný Bože! Jenž jsi dobrotivý a spomocník všech, jenž Tě vzývají; my pomoci Tvé nepotřebujeme, aniž chceme, abys o nás péči měl. Pomoc naše přichází od nás; naše jest pomsta, my tak daleko jsme se již vyšinuli, že máme moci, přemoci nepřátele své, aby za podnož noh našich sníženi byli." Modlitba ta schválně převrácená účinkovala, učeník se lekl, s pláčem vrhnul se opatu k nohoum a svatosvatě přislíbil, že ani slovy ani skutky více pomsty hledati nebude a věrně držel slovo své. *(J. E. Veith.)*

Miláček *sultánův* hodil po chudém derviši (mnichu mahomedánském), prosícím jej o almužnu, kamenem. Potupený mnich neodvážil se mu proto domlouvati, zvedl však kámen a schoval jej. Snad se mi — myslil si — nahodí příležitost, pomstíti se tímto kamenem onomu pyšnému a ukrutnému člověku. Za několik dní uslyšel na ulici pokřik, přeptal se a řeklo se mu, že onen miláček sultánův v nemilost upadl a sultán že jej dal právě na velbloudu po ulicích voziti, aby uhněten byl od chátry. Ihned popadl derviš kámen, brzo však vzpamatovav se vrhl jej do studně, řka: „Již cítím, že se člověk nikdy nemá mstíti; neboť je to neopatrnost a zpozdilost, když nepřítel mocný jest; a je-li nešťastný, jest to podlost a ukrutnost. *(Podstr. výkl.)*

Theodosius II. dav v pomstě mnohých odpraviti, litoval toho později velmi, řka: „Ó kéž bych jim zase život dáti mohl!" Jindy zase pravil: „Snadno jest, život někomu vzíti, ale Bůh jen může ho zase vzkřísiti." I nedopustil jednou, aby člověk s divou zvěří bojoval, řka: „Což nevíte, že divadlo křesťanů nikdy nemá býti ukrutné?" *(Stolberg.)*

Torquato Tasso, znamenitý básník, jenž opěval hrdinské skutky křižáků při osvobození Jerusaléma, osočen od svých nepřátel byl uvržen do vězení. Po čase když jej vzbuzovali přátelé, aby hanebnost svých soků světu ukázal, odpověděl: „Nechci jim ani dobrého jmena ani chleba odjímati; za to rád bych jim uzmul vůli činiti zle." *(Podstr. výkl.)*

K mocnému *vladaři* v krajinách východních přistoupila jednoho dne královská jeho choť, zlostí plačíc a mstu žádajíc nad provinilcem proti knížecí jasnosti. „Hle," pravila, „onen zlosyn mi ozdobu přinesl z drahokamů; však nebyly pravé. Již trpí za šalbu svou ve vězení tmavém, však životem zaplatí nepravost svou, toho přísahám svatě. Pročež žádám, ó králi, pane můj, abys ho k souboji se lvem odsoudil." „Ach, nekvap," odvece mocnář, „abychom ve vášni nesoudili; neboť kterak se zlost srovná se spravedlností? Knížeti přisluší, prostu býti veškerých předsudkův i vášní. Není-liž obraz Nejvyššího a zástupce Jeho na zemi?" „A nehněvá-li se i Bůh v bouři?" ptala se královna. „Nikoliv!" odvětil král; „Oni i bouří dobře činí. Ach, choti má, člověk si rád Boha věčného představuje dle vlastního obrazu svého." Královna ale ještě víc se rozpálila zlostí, řkouc: „Také Bůh nenávidí i tresce zločince, aniž králům nadarmo mečův udílí. Chci tedy, aby onomu ničemovi stalo se dle zasloužení. Smrt mu jest oznámena, aniž možno jinak se státi." „Budiž," odvece král, „jakž jsi řekla, a to na den zítřejší." — Když na druhý den ona hodina vypršela a hlas vířící trub a kotlů zavzněl, oznamuje ono divadlo, pozdvihla se královna, doprovázena v průvodu výborném, aby se v srdci vítězoslavně kojila mstou, neboť msta mysli rozhorlené jest co větřík chladný u večer po dnu parném. — Již zábradlí otevřeno a zločinec stál zde, třesa se, a hlas trub a kotlů poznovu zavzněl. — A hle, tu vystoupil místo lva lítého bílý, tichý beránek a blížil se k muži se třesoucímu. Hlas trub a kotlů dozněl a souzvučný hlahol harf a louten líbezně se rozléhal a beránek tulil se k nohoum odsouzencovým a zíral k němu vzhůru. Tu pohlednouc královna k choti svému, zarděla se studem ve tváři. Král ale milostivě k ní pohledna, řekl: „Vzhled tvůj, přemilá, jest mi důkazem, že jsem jednal dle zasloužení. Ten, jenž tebe oklamal, jest sklamán a tobě na místě nepravosti ušlechtilost srdce popřána. Zardělost lící tvých, která mi nad purpur knížecí, jenž tebe přiodívá, zdá se býti krásnější, jest i mně sladkou odměnou; neboť mi dokazuje obličej tvůj, že jsem jednal jakožto vzor a zástupce Nejvyššího." Na to hlásaly trouby a bubny zvučně skončení divadla a veskerý zástup hlasitě volal: „Sláva králi a královně!" *(Bed. Krummacher.)*

Jeden obyvatel *v Ziccavo* na ostrově Korsice odpočíval s třemi příbuznými u studně, an najednou sem přišel vrah jeho syna, kterýž jen jemu znám byl. I oslovil ho přívětivě a donutil, aby s nimi pojedl a se občerstvil. Vrah ač se ulekl, uposlechl a jedl s otcem, jemuž syna zavraždil, mysle, že blízek jest smrti. Po jídle zůstal otec s vrahem sám a tu mu pravil: „Život tvůj spočívá nyní v rukou mých, ihned bych se mohl na tobě pro syna mého pomstiti. Mnoho slzí a zármutku jsi spůsobil mně a rodině mé, než odpouštím ti, přislib mi jen, že i ty ku svým nepřátelům podobně se budeš chovati a budiž přesvědčen, že sladší jest a mnohem slavnější odpustiti, než se mstíti." Po těch slovech obejmul vraha překvapeného a propustil. I oznámil to napotom svým přátelům a žádal je, aby i oni na vrahu se nemstili. *(Mehlera příkl.)*

b) Msti se šlechetně.

Jeden německý vojín byl *v Elsasku* ubytován na osamělém místě, kdež jen dvě stavení se nalezaly. V zásloně u postele poznal záslonu svých zemřelých rodičů a tu se otázal domácí paní, vdovy, jak k ní přišla? I odvětila mu, že ji koupila od souseda, jenž co vysloužilý husar opilstvím a karbanem až na příštipkáře to přivedl. Vojín si vzal zbraň a odebral se ihned k němu a poznal v něm muže, jenž před 8 roky v domě jeho otcovském tak velmi zuřil a pravil k němu: „Ty's mé ubohé matce bodák na prsa vložil a o poslední krejcar ji připravil. Já jsem tě žádal o smilování, ty's mne ale od sebe odkopnul a sestru mou jsi vrhl do studně. Nyní tebe Bůh spravedlivý vydal v moc mou. Jsi v mé moci a mohl bych tě usmrtiti. Ale odpouštím ti pro Boha, ty ale polepši se!" *(K. Stöber.)*

Kliment VI., než stal se papežem, byl jedenkráte těžce uražen od člověka, který ho pak jako papeže o zvláštní milost prosil. Sv. Otec, připomena si urážku, pravil: „Nechci, abych si musel

předhazovati, že jsem se na někom mstil a žádost tu bez odkladu splnil.

(*Mehlera příklady.*)

Byl panský *dům*, vedle byl domkář sousedem a ten měl dva velké syny, kteří byli tolik nevázaní a hrubí, že to největší příkoří sousedu svému činili, ačkoliv od výdělku se živili a o ten k sousedu přijíti museli. Tu jednou onemocněla těch hrubých synů matka; sousedka paní se o tom dozvěděla a jsouc paní dobrá, nemeškala zlé, ježto se často učinilo, dobrým odměniti. Posílala nemocné začasto ze svého stolu jídla po svých dvou malých dětech doprovázených chůvou a to nejlepší co měla v domě jí poskytovala. Dítky přicházejíce od nemocné vypravovaly, kterak ta ubohá plakala radostí, kterak děkovala a bez počtu: „Zaplať Pán Bůh!“ vzkazovala. Dobročinnost paní a její dětí hnula i hrubými syny nemocné matky; oba se proměnili v mírné, zdvořilé a mravné lidi. (*Čas. Ludmila 1877.*)

Liboslav byl horlivý učitel a získal si přízeň žáků svých. Jednou musel jednoho nezdárného žáka potrestati. Nad tím se otec nezdárníka velmi zlobil, muž rolník, jenž pijáctvím a hrou o statek se připravil, a stal se lítým nepřítelem učitelovým. Brzy na to oznámili žáci, kteří saněmi se vyráželi, panu učiteli, že v lese někdo úpěnlivě o pomoc volá. Liboslav ihned se po hlase do lesa odebral a tu onoho nepřítele svého ranami posetého na zemi ležeti spatřil. Spatřiv nešťastník učitele, netroufal si mu ani v oči se podívati a myslel, že mu bude předhůzky dělati. Avšak Liboslav ho těšil, dal donésti do školy a všemožně ošetřoval. Tu se nešťastník dal do pláče a vyznal se, že pláče lítostí, že učitele tak často urážel a za to že tak velkomyslně se mu odměnil.“ Rolník se asi za čtyry měsíce uzdravil, polepšil se a všemožně se k Liboslavovi ukazoval vděčným. (*Šmída: Repertorium.*)

Když v 17. století Turci Uherska dobyli, upadl rakouský rekovný muž *Petr Szapari*, uherský šlechtic, v ruce nepřátel. Hamsa beg trýznil ubohého zajatce velmi, dal mu 200 ran na paty vysázeti, věznil ho v nezdravém sklepení, voda a chleb zkažený byly jeho potrava. Maje těžký řetěz na nohou musel jako vůl orati a těžké práce konati a k tomu byl začasto i tak bičován, až krev z ran jeho tekla. Szapari ale důvěřoval v Boha a Bůh ho vysvobodil, Hrabě Bathyani, přítel jeho, vyměnil ho za jiného zajatce tureckého. Zatím ale vévoda lotarinský brzy Turky z Uher zahnal a na počest Bohu slavné služby Boží se konaly a pak byla i hostina, k níž i Szapari pozván jest. Zde vévoda předvedl Szapariovi nepřítele jeho Hamsu bega, aby na něm se pomstil. Tu pravil Szapari k Hamsovi: „Zasloužil by's pro svou ukrutnost ke mně a ostatním zajatým křesťanům smrt ukrutnou. Než jsem křesťan a nechci se na tobě dle slova a příkladu Pána Ježíše mstíti. Odpouštím ti a daruji ti svobodu. Hamsa udiven nechtěl ani sluchu svému věřiti, když ho ale všickni přítomní o pravdě výroku toho ujistili, pravil pohnut: „Pravý jest Bůh, kterému vy křesťané se klaníte. Toho jsem od vás neočekával a proto jsem, abych zasloužené potupě ušel, požil jedu.“ Tu dal Szapari lékaře a kněze povolati, na několik hodin udržen jest Hamsovi život a on stal se křesťanem a co křesťan zemřel v náručí Szapariho. Szapari se opět sám pozdravil, císař ho povýšil do stavu rytířského a tak se stal Petr otcem nynějších hrabat Szapari.

(*J. S. Ebersberg.*)

Vojín, uniknuv ze zajetí a utíkaje lesem přišel mořen hladem k jednomu drvoštěpu, jemuž nedávno co nepřítel velmi ublížil. Spatřiv drvoštěpa uleknul se velmi. I drvoštěp ho poznal, avšak místo msty vyčastoval vojína a ukázal mu, kam má utéci, aby opět v ruce nepřátel svých neupadl. Vojín byl velkomyslností tou velmi dojat a šťastně se dostal ku svým. (*Šmída: Repert.*)

Mše sv.

1. Historický původ; již apoštolé ji přinášeli; ani protestanté ji upříti nemohou; ve vězení ji četli.

Co svět světem jest, byli obětě konány; známo, jest, že již hned synové prvních rodičů obětovali: Kain a Abel; onen přinesl nekrvavou, tento krvavou obět. Takové krvavé i nekrvavé obětě přinášeli Noe, Abraham, Isak, Jakub, ano obětě zvláště zabitné, žertvy, dály se i u národů pohanských, kteří i lidi obětovali. — Později Bůh sám zákonem Mojžíšovým rozličné obětě přikázal *(3. Mojž. 1, 2.; 2, 1.)*. Krvavé obětě byly: a) zápalné, holocausta, spálily se zcela, b) obětě smíru a pokoje eucharista či pacifica, za vyprošení aneb poděkování dobrodiní od Boha, kdež jen část se spálila, ostatní pak kněži a obětující požívali, c) obětě na odpuštění hříchů piacularia, kdež část na oltáři, druhá pak za městem spálena byla. Na nekrvavou se přinášely pokrmy, nápoje a kadidlo. Pohané na př. Egyptčané, Řekové, Římané atd. obětovali i lidi. — Mše sv., jíž obraz jest zvláště oběť Melchisedechova, konala se nejprv od Pána Ježíše při poslední večeři *(Mr. 14, 15.)*; za časů apoštolských v domích *(Skut. ap. 2, 46.; 20, 7.)*; tak sv. Pudens, žák sv. Petra, upravil jednu světnici ku mši sv.; podobně i Euprepia za časů pronásledování dle Eusebia na pouštích, v lesích, na poli, ve sklepích a všelikých skrýších zvláště v katakombách i na lodi. Když pronásledování přestalo v kostelích, kteréž zvláště vysvěceny byly, oltář zastával na počátku dřevěný stůl, později z kamene, kamž se dávaly ostatky svatých. Co do času konala se mše sv. obyčejně v neděli *(Kor. 16, 21.; Skut. ap. 20, 7.)*; v 2. století v pátek; ve 4. i ve středu a v sobotu; sv. Augustin a Jarolím každodenně ji konali a v století 6. mešní řád Gregorianský již na každý den zvláštní mši sv. vykazuje. Co do hodiny požíval Pán Ježíš beránka na večer a tak činili i sv. apoštolé a první křesťané *(1. Kor, Skut. ap. 20.)*; za času pronásledování kdykoliv; potom pravidelně v hodinu 9., i v noci, konečně jen ráno vyjma půlnoční. — O obětních nádobách činí se zmínka již za časů Konstantina velkého, ačkoliv jich od časů apoštolských užíváno bylo. — Posvátné roucho při mši sv. má základ na starém zákoně. Kristus a bezpochyby i apoštolé a první křesťané konali mši sv. v obyčejném oděvu. O posvátném rouchu činí zmínku již třetí papež Kliment a papež Štěpán nařídil, by roucha ke službě Boží určená byla posvěcena. — Obřady byly dle příkladu Pána Ježíše na počátku velmi prosté, později se teprv vyvinuly. Druhdy dělila se mše sv. na dvě částky, mši nevěřících aneb čekatelů křtu sv. a mši věřících; nyní pozůstává mše sv. ze čtyř hlavních částí.

(Dle Šmída hist. katech.)

V Římě se posaváde nalezá dřevěný oltář, na němžto sv. *Petr* a nástupníci jeho až do času sv. Silvestra oběť mše sv. sloužili.

Sv. *Matouš* právě když oběť mše sv. konal, na rozkaz Hirtáka, krále mouřenínského, kopím byl prohnán.

Sv. *Ondřej*, apoštol, byv od vladaře Egea nucen, aby modlám obětoval, srdnatě odpověděl: „Já každodenně všemohoucímu Pánu obětuji ne sice maso volů, ani krev kozlů, nýbrž nepoškvrněného beránka, který zabit jest na kříži, jehožto tělem když se i všickni věřící nasytili, přece zůstává celý, živý a nepoškvrněný.“ *(Macana výb.)*

Hrabě *Stafford*, jeden z nejznamenitějších a nejbohatších pánův anglických, měl za manželku horlivou protestantku, an sám byl horlivým katolíkem. I obýval hrabě nějaký čas s chotí v Abéville ve Francouzsku. Jednou je navštívil biskup amienský de la Motte. Hraběnka se s ním seznámila a jeho vyučování často poslouchala. Tím a milostí Boží se stalo, že jedno bludné domnění po druhém ji opouštělo, a že, až na některé články, úplně se o pravdě víry katolické přesvědčila. Nejdéle ji trápily pochybnosti o mši sv. a modlitby za mrtvé. Jednoho dne zapuzoval biskup její rozpaky a řekl k hraběnce, ana na svém stála: „Hraběnko, znáte protestantského biskupa londýnského a již několikráte s úctivostí jste o něm mluvila. Pište mu, anebo sama mu předložte: „Biskup amienský mi řekl, že se dá na protestantskou víru, jest-li vy jste s to dokázati, že sv.

Augustin, jehož i vy za světlo církve pokládáte, oběť mše sv. nekonal a za mrtvé, zejmena za svou matku, se nemodlil.“ Hraběnka svolila a manžel poslal schválného posla s listem do Londýna, aby přinesl ihned odpověď. Biskup ale londýnský odpověděl toliko ústně: „Tato paní přišla do zlé společnosti, to, což bych jí mohl za odpověď dáti, bezpochyby nic by neúčinkovalo a můj list by třeba jiní lidé na zlou stránku vykládali. Nedám tedy žádné odpovědi.“ Hraběnka užasla nad tou poloviční odpovědí a z toho, že jí biskup žádné odpovědi nedal, uzavřela, že ji dáti nemohl. I stala se brzy na to katoličkou.

(*Podstránského výkl.*)

Bedřich Beck, ctnostný kněz, vikář při katedrálním kostele v Štrasburku, byl za francouzské revoluce nemocen již chycen a uvězněn. I žádal si tělo Páně přijmouti, že pak nebylo možno, zaopatřil si víno a chleb a četl dle příkladu sv. Luciana, mučeníka, mši sv. a posilnil se k nastávající smrti, kterou r. 1793 na popravišti dokonal.

(*Herbsta výb. příkl.*)

Kněz *Lucian* vsazen jest za císaře Maximina pro víru do vězení a v něm strašně mučen. An druhého dne ještě jednou oběť nejsvětější přinésti chtěl před svou smrtí, ve vězení ale žádného oltáře nebylo, dal si přinésti chleb a víno, položil obé na prsa a konsekroval a i sám požil těla a krve Páně a i ostatním dal k požívání, což se stalo l. P. 312. (*Filostorgius.*)

2. Kristus se v ní proměňuje; jí Krista nejvíce ctíme.

Sv. *Maria* z *Oignys* viděla při pozdvihování Krista v podobě pacholátka a okolo něho mnoho andělů.

Podobně spatřil i sv. *Petr Tolosanus* Krista při mši sv. v podobě krásného pacholíka. (*J. Görres.*)

R. 1263 pochyboval kněz v městě *Vulsino* právě při konsekraci, zdaž Kristus ve sv. hostii přítomen jest, přece ale ji pozdvihl a tu se vyprýštila z těla krev a krví tou se potřísnilo i korporale, což i přítomní věřící viděli. Po mši sv. volali věřící: „Proč, ó Božská krev, jsi tekla? Ó očisti naše duše.“ Dozvěděv se o tom papež Urban IV., dal celou tu věc vyšetřiti a ve Vulsinu kostel vystavěti, kdež ono korporále se uschovalo a každoročně ve průvodu nosilo

(*Vojt. Šmíd.*)

Jedna zbožná *duše*, která o čest Boží až k neunavení horlila, často v zápalu srdce Boha milujícího volala: „Ach můj Bože, kýž bych měla tolik srdcí a jazyků, co jest listí na všech stromích, co hvězd na celém nebi, co kapek vody v moři, abych Tě hodně milovati a ctíti mohla! Ó kýž bych všecky tvory Ti podati mohla, aby se ztrávily v lásce Tvé. Než kéž bych Tě milovala více než všickni andělé, více než všickni Svatí, více než celé nebe!“ A tu se jí jednou Pán zjevil, řka: Co tak vzdycháš, dcero má? Jedinou mší sv., kterouž pobožně vyslyšíš, prokážeš mi všecku onu čest, kterou mi žádáš, ano neskončeně více.“

(*Klinkáče legendy.*)

3. Přináší se: ze zvláštní potřeby; za zemřelé;

viz i: „zemřelí 2. b!“

Mše sv. za *zvláštní* potřeby nalezáme již ve 4. a 5. století; v 6. konaly se již všeobecně. Tak v Cařihradě a Alexandrii přinášela se každoročně mše sv. na poděkování, že zemětřesení přestalo. — Sv. Augustin píše, že v městě Hippo jeden kněz mši sv. četl na ten úmysl, aby zlého ducha z někoho vypudil a vskutku nemocný uzdraven jest.

(*Zollnera kat. káz.*)

Již za časů *apoštolských* shromáždělí se křesťané, aby oběti nejsvětější za zemřelé přítomni byli. (*Sv. Cyprian.*)

Sv. *Monika* žádala syna svého sv. Augustina, aby po její smrti za ni mši sv. obětoval.

Sv. *Efrém*, jáhen edesský, umíraje žádal své bratry i všecky okolo lože jeho stojící křesťany, aby na něj při mši sv. každodenně pamatovali. (*Podstr. výkl.*)

Vrchní velitel rak. vojska v Bosně baron *Josef Filipovič* založil hned po dobytí Serajeva dne 18. srpna 1878 — den to císařských narozenin — dvě fundace, jednu v katolické svatyni, druhou ve východní církvi, aby slouženy byly dvě mše sv. každého roku na památku osvobození křesťanstva a dobytí Serajeva.

(*Čas.: Čech 1878.*)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti české, založil na Karlově dne 18. září 1350

kostel a klášter, aby řeholníci slavné zádušní služby Boží konali zaň a jeho rodinu.

(Základní listina kostela na Karlově.)

4. Při ní posluhovali; stipendia dávali.

Maximilian II., volenec bavorský, jenž l. P. 1651 umřel, neměl za to, že by důstojnosti své ponížil, kdyby knězi při oběti mše sv. posluhoval. A protož často bylo ho viděti, an za knězem při oltáři kleče službu ministrantskou koná.

(J. V. Jirsíka, pop. dog.)

Jeden duchovní v Paříži, jenž v kostele sv. Rocha mši sv. čítával, neměl jednou (r. 1771.) žádného ministranta. Tu se mu nabídl neznámý slušně oděný muž, že bude mu ministrovati. Po mši sv. navštívil muž ten s knězem i dobročinný ústav, jejž onen kněz založil, a obdaroval ústav. A kněz byl Abbé Charles Michel de l' Epée, jenž r. 1760 ústav pro hluchoněmé ve Francouzsku založil a neznámý ministrant císař rakouský Josef II., jenž Epée-ovi tabatěrku, diamanty a podobiznou svou okrášlenou daroval. *(Šmída: Repert.)*

Tomáš *Morus*, ačkoliv co pravá ruka krále Jindřicha VIII. náramnou prací úřední i dvorní zanešen byl, nic méně i při nejdůležitějších zaměstnáních žádného dne neopomenul služeb Božích. On své práce tak spořádal, že mu každý den dosti času zbylo, by mohl Bohu při oběti mše sv. chválu a díky své vzdáti. On se nikdy ku práci své neodebral, pokuď této pobožnosti nevykonal, ano i ku králi jsa volán, dříve mši sv. slyšeti neopominul. Obeslán-li byl od krále, by hned bez odkladu k němu se dostavil, odpověděl poslům jeho, že dříve musí většího Pána poslouchati a jemu sloužiti. Pokládal si to za čest, když knězi při mši sv. přisluhovati mohl a ač nejvyšší zemskou důstojností vyznamenán byl, za službu kostelnickou se nehanbil. Jednoho dne spatřil ho vévoda z Norfolku v kostele komží neb oděvem kostelnickým přioděného, an zpívá a při oltáři posluhuje. „Pro Bůh! co to má znamenati?“ zvolal po skončených službách Božích užaslý vévoda. „Milost pan kancléř kostelníkem? Vy znecuťváte krále a jeho úřad.“ Morus se usmál a odpověděl: „Nikoliv, neboť králi, mému a vašemu pánu, nemůže se to nelíbiti, což z uctivosti k Bohu, Pánu mého krále, činím, aniž se tím úřad jeho snižuje.“ *(Čas. kat. duch. 1841.)*

Jak draze sobě vážil vlastenec náš sv. *Václav* oběti mše sv., vypravují všickni životopiscové jeho. On nejen sám knězi při této předrahé oběti posluhoval, alebrž i spůsoby chleba a vína ku konání té oběti vlastníma rukama připravoval. Na ten cíl a konec viničku vzdělával, hrozny sbíral a vytlačoval. Podobně sám dříví štípal a z pšenice vlastníma rukama vymlácené hostie pekl.

(V. Jirsíka pop. dog.)

Mnozí *králové* za čest sobě pokládali čísti při mši sv. evandělium na př.: císař Sigmund při mši papeže Jana XXIII. roku 1413; Karel V. v Basileji roku 1547 a j. *(Podstrán. výkl.)*

Ku knězi *Barbacianu* přišel v Raveně zeman Julian a přinesl mu obětní dary, aby za jeho syna mši sv. sloužil a podobně i jistá Theodora, která na krvotok trpěla a pak uzdravena jest.

Sv. *Jan*, almužník, obdržel peníze od jednoho kupce, aby mši sv. přinesl za jeho syna, by šťastně z Afriky do Evropy se dostal. *(Zollnera kat. káz.)*

5. Prospívá.

a) sílí; jest pramen milosti.

Sv. *Berta* z *Ruffachu* slyšela povždy při mši zvláštní nadzemskou hudbu.

(J Görres.)

Sv. *Dominik* nalezal již v květu svého mládí v slyšení mše sv. svou nejčistší radost. „Nikde,“ říkával, „nikde netekou prameny milostí tak hojně, jako na obětním oltáři. *(Frencla Postilla.)*

Sv. *Filip ner.* ve všech záležitostech utíkal se ku mši sv. a zde posilněn obracoval židy a kacíře podivuhodně, uzdravoval nemocné a udílel jiné milosti Boží lidem. *(Hunolta káz.)*

Sv. *Tomáš akv.*, když oběť mše sv. vykonal, zase jinému knězi u oltáře posluhoval; a proto sv. Bonaventura se domníval, že z pobožného konání a slyšení mše sv. více moudrosti a umění nabyl, než skrze všecku svou práci a pilnost. *(Macana výb.)*

Pokud se *Ferdinand* z *Talavery*, první arcibiskup granadský, u dvora králov-

ského zdržoval a důležité věci státní řídil: měl dosti závistníků, jenž mu předhazovali, že věci ty dobře říditi nemůže, an každodenně mši sv. slouží, jako by byl v klášteře. Což když Ferdinand od jednoho přítele uslyšel, pravil s úsměvem: „Právě proto, že mi světský král tolik prací na starost vložil, utíkám se k nebeskému králi, abych pro zemské záležitosti síly a útěchy nabyl.“

(*Lohn. bibl.*)

Jeden zbožný *kněz* ze své vlastní zkušenosti ujišťoval, že nejvíce milostí si vyprosil při mši sv. „Jest přirozeno,“ říkával, „že při mši sv. nám Bůh nejvíce a nejraději darů svých uděluje; neboť co nám Bůh dává, považuji za nic, porovnám-li s tím, co se mu dává, obětuji mu vlastního Syna.“

(*Bressanvido.*)

b) Prospívá v bídě; na jmění.

Zajatým spadly okovy a mnozí nemocní uzdraveni byli v tu dobu, když mše sv. za ně konána byla.

(*Beda ctih.*)

Skrze oběť mše plavci na moři zachováni byli. (*Sv. Řehoř.*)

Sv. *Willibrord* byl jednou povolán do ženského kláštera v Echternachu, kdež velmi ošklivá a zhoubná panovala nemoc. Svatý četl v klášteře mši sv., pokropil jej svěcenou vodou a hle, nemoc zmizela.

(*Kr. Šmíd.*)

Matka *Jakuba Balmese* každého jitra přítomna byla mši sv. v kostele sv. Dominika a před oltářem sv. Tomáše akv., ochrance študujících, hojnou modlitbou vyžádala synu svému umění a svatost života. (*Čas. kat. duch. 1861.*)

Když dánské vojsko r. 871, zpustošivši východní Anglicko, do západního vtrhlo: postavil se proti němu zbožný a udatný král *Ethebred* s malým chrabrým vojskem. Na den bitvy byl ale král mši sv. přítomen, při níž i přijímati chtěl. Mezi mši sv. přišli po sobě dvakráte poslové, aby král ihned vojsko do bitvy vedl, ani nepřátelé bez překážky příhodná místa obsazují. Avšak král jako by neslyšel. Teprv po mši sv. a když tělo Páně přijal, postavil se v čelo vojska a vydobyl za několik hodin skvělého vítězství nad Dány.

(*Baronius.*)

Jednoho dne chtěli tři kupci město *Gubbio* opustiti; jeden, byv sv. mši přítomen, opozdil se, kdežto ti dva naň nečekali, avšak plavíce se přes řeku, utonuli. Třetí přišed k řece, nalezl již jich mrtvoly. I děkoval Bohu a těšil se, že právě jen tím, že na mši sv. byl, se zachoval. (*Sv. Alfons Lig.*)

Sv. *Isidor*, selský čeledín v Španělích, přivstával si z rána, aby nabyl času, by alespoň jednu mši sv. slyšeti mohl. Z počátku vystál mnohou potupu a byl i u hospodáře obžalován, že pro mši sv. zanedbává práci. Což když mu hospodář předhazoval, pravil: „Pane! shledáte-li ve žni, že pole vaše méně ponesou, strhněte mně utrpenou škodu ze mzdy.“ Avšak k tomu nepřišlo, ještě žeň hojně vypadla a Bůh žehnal práci, kteráž takovou zbožností zasvěcena byla.

(*Šmída výb. př.*)

c) Sílí v pokušení, vede k pokání.

Jeden *istriánský zeman* po delší čas zoufalou myšlenkou trápen byl, aby si život vzal. I hledal útěchy a rady u jednoho řeholníka, jenž mu poradil, aby každodenně mši sv. přítomen byl. I uposlechl ho šlechtic ten a hle, pokušení odstoupilo od něho. (*Eneáš Sylvius.*)

Sv. biskup *Siegfried* obrátil švédského krále Olause a mnoho poddaných mší sv., jejížto velebnost všecky dojala.

(*Mätzler.*)

Hrabě *Lopoforti*, dopustiv se na Sanziu vraždy, bloudil zoufale v lesích, an v tom zaslechl zvonek vybízející na mši sv. I šel na mši sv. a tu, zpomenuv si na oběť, kterou Kristus za hříšníky na kříži vykonal, šel do sebe, svěřil se biskupu s vraždou a učiniv v Římě tuhé pokání, navrátil se zase domů a nabyl prvějšího pokoje. (*J. E. Veith.*)

6. Čti:

a) Připrav se; čti často!

Sv. *Jan z Fakundo*, odbyv o půlnoci s duchovenstvem jitřní modlitbu, neléhal více, než až do rána sám na modlitbách trvaje, na mši sv. se připravoval, kterou vždy časně ráno sloužíval a sice tak skroušeně a vroucně, že nezřídka oči se mu zarosily a duše jeho u vytržení se Spasitelem svým se obírala. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Jan z Kříže* k první mši sv. připravoval se tuhou kázní, vroucnými mo-

dlitbami a dlouhým rozjímáním o utrpení Páně; skoumal i pilně své svědomí. K oltáři přistupoval s hlubokou pokorou, s andělskou čistotou a s horoucí láskou; a nejednou bylo viděti tvář jeho ozářenou. Po mši sv. pak vroucné vzdával Bohu díky. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *František séleský* aby mohl mši sv. čísti, musel dlouhý čas a uprostřed zimy za město Thonon do jedné kaple chodívati a aby se tam dostal, přes průlkou řeku po jediném prknu se ubírati; často musel po všech čtyrech, ještě kluzko bylo, přelízati.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Vincenc Justinianus*, stav se knězem, každodenně mši sv. četl a když mu to mnozí předhazovali, pravil: „Kdo moha Boha užívati, Ho neužívá, ukazuje, že málo Oň dbá.“ (*Surius.*)

b) Čti zbožně!

Kdykoliv sv. *Euthemius* mši sv. četl, byl neobyčejnou září obklíčen.

(*J. Görres.*)

Sv. *Jan zlat.* smiřoval jednou dva na sebe se hněvající lidi, že pak je nemohl smířiti, rozhněval se spravedlivě. A za tou příčinou nečetl toho dne mši sv., an chtěl Krista při mši sv. jen s klidnou myslí přijmouti. (*Krönes: Real.-Lex.*)

Sv. *Konrád*, biskup kostnický, sloužil mši sv. s takovou vroucností a s takovou skroušeností, že se mu nezřídka oči slzami zalily. Po mši sv. oddával se plu vděčnosti tichému rozjímání, při čemž často nebeských zakoušel rozkoší.

(*H. J. Karlíka: Živ svat.*)

Sv. *Kuthbert*, biskup lindisfarnský, když mši sv. sloužil, pohřižoval se v myšlénkách v muky Kristovy a někdy se zdálo, jako by sám muky Jeho pociťoval.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Když sv. *Tomáš z Kantilup* mši sv. sloužil, byl tak rozbolestněn a dojat a tolik plakal, jako by byl oltář hora Kalvarie a on přítomen při ukřižování Páně. (*J. Bílého: Legenda.*)

Když sv. *Tomáš z Villanovy* co kněz první mši sv. sloužil, jevila se vroucnost jeho při nejsvětější oběti té a nábožnost jevila se v hojných slzách na tváři.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Při mši sv. byl obličej sv. *Venturina z Bergamo* ozářen a když zpíval anebo četl sv. Evanděliun, skvělá zář vycházela z úst jeho a oči jeho se skvěly jako hvězdy. (*J. Görres.*)

Silvanus, žák sv. Bernarda, zářil, čta mši sv., že byl ozářen jako slunce a bělejší než roucho mešní. (*J. Görres.*)

7. Slyš:

a) Připrav se; slyš celou!

Sv. císař *Jindřich II.* chodíval přede mší sv. vždy o půl hodiny dříve do dvorní kaple, kdež před obrazem Ukřižovaného kleče o umučení Páně rozjímal, tak že často až slzy prolévaly oči jeho a srdce lítostí se rozchvívalo. „Pohled kříže,“ říkával král ten, „jest nejlepší příprava ke mši sv.; neboť tu se oku věřícímu živě velkost oné lásky představuje, s kterouž se Ježíš na hoře Kalvarii za nás obětoval a s kterouž On ještě každodenně na oltáři tuto oběť obnovuje.“ (*Mehlera příklady.*)

Marius Oliva, mládenec, jenž v 18. roce věku svého zemřel, byl vzorem spolustudujících, zbožně býval mši sv. přítomen, na kterouž se i horlivě povždy připravil.

(*Quillois.*)

Paní jedna, která pilně chodila do kostela, chtěla věděti, kolikkráte v chrámu Páně za rok byla. Neumějíc psáti, hodila do spořitelničky povždy, když v kostele byla, jeden denár. Když rok s rokem se minul, otevřela skřínku, kterouž v truhle dobře uloženou měla, a podivila se nemálo, spatříc tam jen tři denáry. Byly to ty tři dni, kde přijímajíc sv. svátosti až do konce mše sv. v kostele setrvala. V ostatní dni nečekala ani na kněžské požehnání, ale již dříve z kostela odešla. (*Klinkáče legendy.*)

b) Slyš často!

Příklad, jak horlivě máme mši sv. slyšeti, dali nám především *první křesťané* (*Skut. ap. 2, 46.*) v Jerusalémě; v Troas (*Sk. 20, 11.*). Ano i s nebezpečím vlastního života spěchali křesťané za časů pronásledování obyčejně před slunce východem na mši sv. A proto nebylo ani zapotřebí, aby se přikázaní ohledně slyšení mše sv. v neděli a ve svátek dávalo, což se stalo teprv později, když horlivost ta utuchla.

(*Šmídův hist. kat.*)

Sv. *Amadeus*, vévoda savojský, před každou prací poradil se modlitbou s Bohem,

denně slyšel mši sv. a i mnoho času na pobožnost vynaložil.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Baldomer*, ač byl jen chudý zámečník, přece každodenně spěchal do kostela, aby přítomen byl mši sv.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Eligius*, zlatník, ač prací zasypán, neopomenul přec žádného rána býti při mši sv. přítomen, říkávaje: „Služba Boží předchází!“ (*Šmída výb. př.*)

Sv. *Hedvika* oběť mše sv. tak si zalíbila, že, bylo-li jen trochu možná, denně každou mši sv., kteráž sloužena byla, s vroucností nejplamenější poslouchala, připomínajíc si oběť krvavou, kterou Kristus na kříži podstoupil.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Blahoslavený *Karel*, hrabě z Flandrie, při všech mnohých pracech svých neopomenul nikdy slyšeti mši sv.; denně chodíval do kostela bosýma nohama; žádnou povětrností, žádnou sebe důležitější prací nedal se od toho zdržeti, věděl, že tou nejsv. obětí nabývá nejbohatšího požehnání. Podobně s největší vroucností přistupoval k stolu Páně.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Ladislav*, král uherský, ač záležitostmi zemskými zanešen byl, nicméně ani jediného dne neopominul na mši sv. jíti, jíž kleče s příkladnou vroucností přítomen byl. (*H. J. Karlík.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, slyšel každý den nejméně dvě neb tři mše sv. I jeho dvořenínové museli s ním vždy do kostela jíti. Jednoho dne ale zaslechl, že někteří z nich to neradi činí a že jim to jest obtížno. Obrátiv se tedy k těm a takým řekl: „Kdybych s vámi třeba celý den trávil na lovu, ve hře a jiných veselostech, nezdál by se vám čas býti dlouhým. Sloužíce ale se mnou při oběti mše sv. nejvyššímu svému Pánu, tím menší máte příčinu, na dlouhou chvíli sobě stěžovati.“
(*Čas. kat. duch. 1840.*)

Za blah. *Marie Klotildy*, královny sardinské, býval královský rod každodenně přítomen veřejné oběti mše sv. Princezna obyčejně ještě druhou, nezřídka i třetí mši sv. slyšela v kapli své (*Václav Pešina.*)

Sv. *Monika* neopomenula žádného dne mši sv. slyšeti a na smrtelné posteli byla poslední prosba její, kterouž vzkládala na syny své, mezi nimiž byl i sv. Augustin, aby povždy byli pamětlivi jí při mši sv. (*Sv. Augustin.*)

Jindřich III., král anglický, slýchával každodenně 3 mše sv.; a když kdosi připomenul, že se více o kázaní než o mši sv. dbáti má, odpověděl: „Chci raději svého přítele viděti, než o něm slyšeti.“ (*Zollnera kat. káz.*)

Císař *Lothar* každého dne i v čas tažení válečného tři mše sv. slyšeti obyčej míval a sice první na úsvitě za duše v očistci, druhou za své vojsko a třetí, která ten den připadala.
(*Macana výb.*)

c) Slyš uctivě a nábožně!

Pousterníci egyptští tiché mlčení zachovávali při mši sv., i kašlání a smrkání se zdržovali, tak že jen kněze, jenž mši sv. sloužil, bylo slyšeti.
(*Richter.*)

Filip II., král španělský, pozoruje, že dva dvořenínové při službě Boží neslušně se chovali, hned po mši sv. ode dvora je vyhnal, čehož tak se ulekli, že jeden třetího dne umřel, druhý pak se zbláznil. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Alžběta z Durynk*, tato laskavá matka chudých, hledala a nalezla posily k těžkým skutkům křesťanské lásky v oběti mše sv. Denně bývala přítomna při mši sv. s nejhlubší pokorou a její zbožnost při tom byla tak vroucí a planoucí, že i jiným přítomným ku vzdělání sloužila. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Homobonus*, kupec, byl při mši sv. sama vroucnost a srdce jeho pohříželo se v přítomnost Boží, že všecka pozemskost okolo něho jako zmizela.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *Kazimír*, královský princ polský, vykonav ranní modlitbu, spěchal do kostela na mši sv. Mezi nejsv. obětí byla pobožnost jeho tak vroucí, že každý anděla viděti se domníval.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

V tomto století žil ve Francii jeden rolník, *Antonín Ginien*, jenž, ač hodinu do kostela měl, vždy tam první byl a zbožně mši sv. slyšel. Když již byl stařičký kmet přes 70 roků a pro slabost v nohou do kostela choditi nemohl, šel alespoň jednou v roce v čas velkonoční do kostela, aby se vyzpovídal a tělo Páně přijal. Tu vstal ve dvě hodiny s půlnoci a podpíraje se o dvě

hole musel čtyry hodiny se velmi namáhati, než do kostela přišel, jen aby mši sv. přítomen byl. *(Quillois.)*

Když *Jan*, král saský, v pruské válce 1866 navštívil Jičín, slyše, že se zvoní o 6. hodině k ranní mši sv. poslal komorníka, by se zeptal, bude-li ještě jedna mše sv. sloužena a zvěděv, že o půl 8. hodině druhá mše sv. sloužena bude, než hodiny odbily, již se svým ministrem u dveří chrámových stál, kdež od duchovenstva uvítán a do radních lavic uveden jest. Načež celé mši sv. příkladně byl přítomen, tak že nelíčená nábožnost tohoto panovníka každého věřícího radostně dojala. *(Blahověst 1866.)*

Jedna *osoba* mívala v kostele dlouhou chvíli. Když pak si na to biskupu svému stěžovala, řkouc, že mše sv. jest dlouhá, odpověděl jí biskup: „Řekni raději, že zbožnost tvá jest krátká.“ *(Gaume.)*

8. Rouhání dochází trestu;

viz: „rouhání 4, f!“

Mučenictví.

1. Bylo časté a kruté.

Hned po seslání Ducha sv. trpěli první: sv. Petr a Jan, byvši zavřeni. První mučeník byl sv. Štěpán; ze sv. apoštolů: sv. Jakub větší, byv sťat nejprvnější; sv. Jakub menší, biskup v Jerusalémě, byl se zdí městských svržen.

Křesťané byli pronásledováni i od židů i pohanů, počítá se zpočátku deset nejhlavnějších pronásledování.

Za Nerona byli křižováni; do kožní zašití psům házeni; smůlou natření v noci jako pochodně zapalováni. Za oběť padli i sv. Petr, ukřižován hlavou dolů a sv. Pavel sťat.

Domicián zabíjel nejvznešenější křesťany, zvláště z příbuzenství Kristova, i sv. Jan do vařícího oleje vhozen.

Za Trajana padlo mnoho udáváním: Obětě: papež Klement; sv. Simeon, 120 let starý biskup v Jerusalémě, ukřižován; sv. Ignác, biskup v Antiochii, lvům předhozen.

Za císaře Hadriana křesťanům předhazováno nepřirozené smilstvo, že pijí krev dětskou a požívají masa lidského. Oběť: vdova Symforosa se 7 dítkami.

Za Antonína Pia: Oběť: Felicitas a sedm synů jejich; matka odkazovala dítky zmužile na nebe. Nejstarší byl ubičován, druzí dva kolbami zabiti; čtvrtý s výše shozen a ostatní sťati, matka, jenž na vše patřiti musela, sťata.

Mark Aurel pronásledoval křesťany v Gallii, kdež zvláště děvečka sv. Blandina neohrožeností se vyznamenala, až konečně sťata jest. Sv. Polykarp, biskup ve Smyrně.

Za Severa zase kruté pronásledování zvláště v Africe a v Egyptě a v jižní Gallii. Obětě: V Africe: Leonidas, otec Origena; v Gallii: sv. Irenej, biskup lyonský; v Karthagu: sv. Perpetua a Felicitas. Perpetua musela i mnoho duševně trpěti, ještě ji otec pohan mnoho přemlouval; Felicitas byla těhotná, po mukách byly obě uškrceny. — Sv. Pionius smyrnenský byl upálen, taktéž pacholík Cyrill. V Sicilii tekla krev sv. Háty.

Decius chtěl zcela křesťany zničiti. Vynalezl strašné nástroje: skřipce, železné drápy, žhavé stolice, divokou zvěř, hranice. Oběť: množství biskupů a kněží; sv. papež Fabián.

Gallus taktéž pronásledoval. Obětě: papež Kornelius; i jeho nástupce Lucius.

Valerián pronásledoval zvláště kněze. Obětě: Papežové Štěpán, Xystus II.; jáhen Vavřinec na rožni upečen; Cyprián, biskup karthaginský, sťat.

Za Diokleciána bylo krvavé pronásledování; města křesťanů zapalována, nejprv úředníci pronásledováni, na př. Petr zdlouhavě upálen. Dále Vincenc, jáhen v Saragosse, na rožni upálen; v Tarsu cilickém sv. Julitta a tříletý synáček Cyrus sťati; v Římě 13letá Anežka sťata; v Meridě španělské 13letá Eulalie upálena.

Galerius pronásledoval křesťany na východě nemilosrdně, zvláště v Palestině, přemnozí byli podáveni; jiným koleno jedno zmrzačeno ohněm a jedno oko vypíchnuto a pak museli v báních do smrti pracovati.

Za Agrikoly, náměstka v Sebastě v Armensku, bylo návodem Licinia nové pronásledování. Nejprv padlo 40 vojínů, jenž nazí a zmrskání na led dáni jsou,

kdež přes celou noc ponecháni a pak spáleni jsou.

V Japansku, kde sv. František xaverský první slovo Boží hlásal, vypuklo ku konci 16. století strašné pronásledování; na tisíce padlo tu mučeníků. Zvláštním spůsobem nad smrdutou prohlubní byli ubožáci nejprvé mučeni, pak na kůl věšeni anebo trychtýřem lila se do života voda a když přeplněn byl, válelo se po něm prknem. A přece starci i mužové, ženy i paní, ano i dítky nehrozili se muk těchto, tak u př. jedna matka s 11letým chlapečkem a 16letou dcerou ohněm o život připraveni jsou.

V Anglicku za Jindřicha VIII. Obětě zvláště kanclíř nejvyšší Tomáš Morus a biskup Fisher.

I za francouzské revoluce křesťané strašně mučeni, zvláště kněží, u př. farář v Autunu.

Ku konci 18. století bylo kruté pronásledování v Pekingu, hlavním městě říše a celé Číně, u př. sv. Agata.

L. P. 1833 v Kočinčině bylo nové pronásledování.

A za našich časův v ruském Polsku, kde zvláště všickni biskupové do Sibiře vypovězeni jsou, a v Prusku.

(*Dle hist. kat. od Šmída a dějepisu církv. od J. Bílého.*)

Císař *Maxencius* vymyslil si ďábelské mučení. Dalť živé křesťany přivázati k mrtvolám, při nichž v strašném zápachu bídně zahynouti museli.

(*Fr. Hunolt.*)

2. Rádi ho podstoupili,

viz i: „stálost v dobrém; víra!“

Mezi odsouzenci *v Japansku* byla též máteř jedna dvou dítek, jedenáctiletého pacholíka a šestnáctileté květoucí dívky. Každý z nich stál u kolu, jsa k němu prutinami vrbovými přivázán, však volně, aby, kdo by chtěli, vyvinouti se mohli. As tři stopy podál vůkol kolů oheň byl rozdělán. Kolem stáli strážníci, aby ihned z ohně těm pomohli, kdož by křesťanství se odřekli. — Ze všech stran plál již dosti dlouho oheň a aj, chlapec ten 11letý počíná se z volných úvazků vyplítati. Křesťané vůkol stojící jeví úzkost, aby snad v boji pacholík bázní nepodlehl. Ale, jak radostně pohlíží k nebi, vidouce, kterak pacholík k matince se obrací, plamenem k ní se béře a oběma rukama něžně a pevně ji objímá. Několik okamžení a oba v tom objetí mrtvi klesají na žhavou zemi. Dívka pak, majíc obrácené oči k nebi, taktéž klesá mrtva k zemi.

(*Blahověst 1848.*)

Joram Macata, Japanec, pocházel ze šlechtického rodu a pro víru svou k smrti odsouzen jest. Když hodina osudná odpravy se přiblížila, rozloučil se s manželkou, dítkami a služebnictvem a prosil je, aby utekly. Sám pak se vrhl před kříž a modlil se. Na večer přišlo asi dvě stě ozbrojených mužů, aby ho odpravili, myslíce, že snad přátelé Macatu ochraňují. Naleznuvše ale dům prázdný mysleli, že Joram utekl, tu ale se schodů sestoupil Joram a pravil: „Joram neutekl, jest doma a těší se, že bude moci pro Krista smrt podstoupiti.“ I vrhli se naň a utloukli ho. (*Mehl. příkl.*)

Pavel, jinoch indický, musel mnoho od pána svého pro víru snášeti. Jednou chtěl mu pán dlouhé vlasy jeho ustříhati a jej probodnouti. Avšak Pavel prosil, řka: „Nechtěj mne tak rychle usmrtiti, poruč, abych pomalu po celé říši mučen byl, odejmi mi úd za údem!“ Pán slovy těmi sám se stal křesťanem.

(*Lobbetius.*)

Když císař *Valens* r. 372 křesťany v Edesse chtěl pronásledovati, přihlásila se i jedna matka s děťátkem na ruce, žádajíc, aby pro Krista byla usmrcena. Z toho poznal místodržitel Modestus smýšlení obyvatelů celého města a varoval císaře, aby křesťany nepronásledoval, což tento i učinil. (*Herbsta př.*)

3. Nevyhledávej ho!

Sám Kristus ušel nejednou nepřátelům, skryl se, když jej chtěli kamenovati, dokavad nepřišla hodina Jeho.

Sv. *Pavel* sám píše, že v Damašku spuštěn jest v koši přes zeď a tak hejtmanu ušel (*2. Kor. 11.*); napotom že v Ikonii spolu s Barnabášem utekl do Lystry, když se na ně Ikonští obořili (*Sk. ap. 14, 1.*).

Sv. *Athanáš*, rek to slavný víry sv., proti němuž darmo bojovali knížata, biskupové, vojska i celí národové, ušel zuřivosti nepřátel a po šest let se skrýval v jeskyni, kde ani světla Božího, ani živé duše nespatřil.

Sv. *Blažej*, lékař, pro svou pokoru a tichost za biskupa v Sebastě zvolen, opatroval věrně ovečky své za pronásledování Diokleciana, císaře, nedbaje na vlastní nebezpečí. Za císaře Licinia utekl se ale do hor argejských, aby se osadě své zachoval a tam v jeskyni po nějaký čas se skrýval, až po několika měsících císařští lovci ho nalezli a císaři k smrti odevzdali.

(Podstránského výkl.)

Sv. *Arkadius*, mučeník, vida nesnáze a ouzkost křesťanů za pronásledování Diokleciána, uznal za dobré město a dům svůj opustiti a na soukromém místě modlitbami a posty Bohu sloužiti.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Cyprian* se za krutého pronásledování Deciova z důležitých příčin a na prosby věřících ukryl a dvě leta byl vzdálen od svého stáda.

(Blahověst 1870.)

Sv. *Emidius*, jenž nesčíslné množství pohanů obrátil, byv v Římě prozrazen, zuřivému nepříteli se uhnul a k sv. Marcelli papeži se odebral, od něhož za biskupa vysvěcen jest. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Marek*, evangelista, nějaký čas, byv pronásledován, se ukrýval, až byl nalezen a umučen. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Pankrác* a strýc jeho Dionys, přijavše z rukou papeže Kája křest sv., rozníceni jsouce vřelou láskou k Pánu Ježíši, chtěli v první horlivosti před císaře Diokleciána předstoupiti a sami se co křesťané udati; papež to ale zapověděl a poručil, aby se drželi v skrytosti. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Pavel*, poustevník, nedůvěřuje sobě, že by ukrutné, ďábelským vtipem vymyšlené muky snesl: dal se na útěk, aby se ukryl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Sadoth* ukrýval se s některými duchovními za pronásledování křesťanů v Persii za Sapora II. nikoliv z bázně aneb choulostivosti, nýbrž pro blaho osady, dokud by mu zjeveno nebylo, co by činiti měl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Šebestián* dlouhý čas žil tajně co křesťan u dvora císaře Diokleciána,

(Krönes: Real Lexicon.)

Za časů císaře Decia žily v Římě dvě panny *Viktoria* a *Anatolia*, které od nejútlejšího věku ve víře křesťanské vychovány byly, avšak ukrývaly, pokud možno, víru svou, majíce za to, že nemáme mučenictví vyhledávati. Později prozrazeny zemřely co mučenice.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Person, velmi nadaný kněz, žil za královny Alžběty tajně, uděluje křesťanům vytrvalým útěchy i rady.

(J. E. Veith.)

Proto také, když za Muhameda, krále maurického, v Španělích vypuklo pronásledování křesťanův a někteří křesťané, nebyvše ani k tomu vybídnuti, sami u soudců nevěřících co křesťané se udávali: vydal církevní sněm *v Kordově* schválně nařízení, aby křesťané sami sebe neudávali. *(J. Bílého: Legenda.)*

Myšlení a žádost zlá.

1. Každý jim jest podroben; prospívají; je zkrotili; jim podlehli.

Sám sv. Pavel se vyznává, že zlou žádostí těla dlouho trápen byl *(2. Kor. 7, 9.)*.

Jistý *bratr řeholní* stěžoval si opatu svému, že zlým myšlením příliš jest trápen. Opat jej ven vyvedl a přikázal mu, aby do klína svého chytal větry. „S to nejsem," řekl bratr. Jemuž opat odpověděl: „Tak také myšlení zachrániti nemůžeš: ale to jest povinnost tvá, abys srdcem vroucím a zmužilým jemu odpíral." *(Lohn. bibl.)*

Jeden *mladík* naříkal si zbožnému a zkušenému starci, že mnoho tělesnou žádostí trpí. Aby ho potěšil, pravil kmet: Proti tomu nemůžeš ničehož činiti, aby pták přes střechu neletěl, aby si tam ale hnízdo neudělal, můžeš, ba musíš zameziti, nechceš-li škodu utrpěti."

(Krönes Real-Lex.)

Jeden zbožný *poustevník* 20 let soužen byl nečistými myšlenkami, aniž by se byl někomu svěřil, obávaje se, aby ohavností takovou nikomu nedal pohoršení. Konečně ale přece si napsal je a oznámil stařičkému poustevníku. Stařec přečta list s úsměvem pravil: „Milý synu! polož mi ruku na hlavu." Což když tento učinil, doložil: „Beru hříchy tvé na sebe a proto se již více nermuť." „Jak otče!" divil se poustevník, „myslel jsem, že stojím s jednou nohou již v pekle a ty

pravíš, že nemám býti více nepokojný? „Což jsi měl zalíbení na myšlenkách těch?“ „Neměl, alebrž pociťoval jsem jen starost a bolest.“ „Pak jsi neměl na nich podílu a ďábel tě chtěl jimi k zoufalství přivésti. Kdyby opět takové myšlenky na mysl ti přišly, jen rci: „Běda tobě, ďáble, nečistý duchu, tobě buďtež myšlenky ty přičítány. Já nechci míti na nich podílu: raději bych tisíckráte zemřel, než Boha urazil.“

(Gerson.)

Sv. opatu *Theodoru* naříkal si jeden mnich, že ač 8 roků již proti zlé žádosti bojuje, přec ji až dosud zcela nezničil. Theodor mu odpověděl: „Milý bratře! ty si stěžuješ, že jsi 8 roků bojoval. Já jsem 60 roků o samotě žil a v tomto čase nebylo dne, kde by zlá žádost ve mně byla nepovstala a mne neznepokojovala.“

(Sv. Řehoř: Liber 6. Moral.)

Sv. *Eleazar* se vyznal, že i v posledním okamžení zlými myšlenkami pokoušín byl. *(Scherer-a bibl. káz.)*

Jistý *poustevník* oznámil svému zpovědníku, že ošklivými myšlenkami trápen jest. I řekl mu kněz, že se bude zaň modliti, aby ho Bůh od myšlenek těch vysvobodil. „Nikoliv!“ vskočil mu poustevník do řeči, „toho nežádám, avšak modli se, abych v myšlení zlá nesvolil.“

(Hunolta káz.)

Ostatně *Jan Berchmans* tak žádostem tělesným odumřel, že mohl říci: K žádné věci nemám náklonnost, vše mi jest lhostejné. *(Životy sv.)*

Žádost svou krotili:

Abraham, opustiv vlast *(1. Mjž. 12.)* a hotov jsa Isáka obětovati *(1. Mjž. 22.)*

Lot nepoškvrněným se zachoval v Sodomě *(1. Mjž. 19.)*.

Josef eg. zvítěziv nad zlou žádostí *(1. Mjž. 49.)*; podobně i Zuzana *(Dn. 13.)*; Juditha *(Jud. 13.)*; Job *(31, 1.)*; David nepiv vody z cisterny *(2. Kr. 23, 15.)*; nemstiv se na Saulu.

Eleazar a synové mak. volivše smrt *(2. Mk.)*.

Sv. Jan Křt. krotil žádosti své *(Mt. 3.)*.

Pán Ježíš příklad nám dal krocení žádosti; sv. apoštolé vše opustili pro Krista; sv. Pavel krotil se *(1. Kor. 9, 27.; 2. Kor. 11, 27.; Gal. 6, 14.)*.

Žádosti své neuměli krotiti:

První rodiče naši v ráji, jedlit zapovězené ovoce *(1. Mjž. 3.)*.

Kain, zabiv Abela *(1. Mjž. 4.)*.

Lidé za času Noema *(1. Mjž. 4, 6.)*.

Obyvatelé Sodomy a Gomorrhy *1.) Mjž. 19.)*.

Esau, jsa náruživý lovec a Jakub dychtě po prvorozenství *(1. Mjž. 28.)*.

Laban, oklamav Jakuba a synové nepřejíce Jakubovi statků *(1. Mjž. 29.)*

Bratří Josefovi prodavše ho ze závisti *(1. Mjž. 37.)*.

Žena Putifarova chtíc hřešiti *(1. Mjž. 39.)*.

Egyptčané, činivše židům nátisky a židé žádostiví jsouce na poušti masa a smilnivše *(2. Mjž.)*.

Samson hověl Dalile *(Soudc. 2.)*.

David, pojav Bethsabu *(2. Kr.)*; Šalomoun, hřeše se ženami pohanskými *(2. Par.)*.

Dva starcové vilnou žádostí zahořeli k Zuzaně *(Dan. 13.)*.

Herodes, pojav manželku bratrovu *(Mr. 6.)*; Samaritánka žijíc se šestým mužem nedovoleně *(Jn. 4.)*; žena cizoložná *(Jn. 8.)*; syn marnotratný smilně *(Luk. 15.)*; Maria Majdalena *(Luk. 7.)*.

Po statcích toužili bohatec evang. *(Luk. 16.)*; mládenec, jemuž Kristus radil, aby jmění své rozdal chudým a neuposlechl *(Mr. 10. 22.)*; Jidáš, prodav Krista *(Mr. 14.)*.

Jindřich VIII., hově smilstvu, i od víry odpadl.

2. Prostředky:

a) bdělost; odpor; útěk.

Jistý *člověk* myslel o sobě mnoho a pravil k jednomu moudrému starci, jenž rád a mnoho o ustavičném křesťanském boji mluvíval, že žádného boje ve svém srdci nemá. I odpověděl mu kmet: „Podobáš se domu, jehož zadní dvířka jsou otevřená. Kdyby jsi dvířka tyto zavřel a zlé myšlenky nevpustil, dorážely by mocně na tebe a ty by's ustavičně s nimi musel bojovati.“ *(Lohn bibl.)*

P. *Baltazar Alvarez* kdys mnoho dní zahloubán byl v myšlenkách a když se ho po příčině tázali, odpověděl: „Myslím, jak mnoho mi ještě schází, abych tak žil, jako bych byl v pustinách afrických.“

Chudý muž, byv otázán, kde Boha nalezal, odvětil: „Kde jsem veškerou žádost k tvorům v sobě umrtvil.
(*Scherer, Exempl.-Lex.*)

Jistý sv. *mnich* měl pod správou mládence jmenem *Pamfilia*, kteryžto svatosti života vyučen býti žádal. A jakého sv. prostředku svatý ten muž užíval, aby učeníka svého k svatosti přivedl? Každé ráno, když vstali, říkal mu: „Dávej pozor na žádosti a náklonnosti své a skrocuj je, aby's jim nepodvolil. Toť ostříhá tě od hříchu a učiní tě dokonalým.“ A Pamfilius stal se tak svatým.
(*Podstr.*: *Výklad.*)

Sv. *Kateřina senenská* byla v pokušení velikém. Zlý duch vňuknul jí do srdce všeliká rozličná myšlení a aby ji tím spíše k chlípnosti svedl, s celým komonstvem v postavě mužů a žen k ní přišel a před oči jí stavěl rozmanité hanebné tělesnosti a rozkoše a pobízel velmi lahodnými slovy k nečistotě. Ač smyslnost ji mocně pobádala, přece nesvolila a tím čistotu zachovala a Kristus i nadále zůstal v jejím srdci.
(*Sv. František sal.*)

Jeden *mnich dominikán* velmi byl zlou žádostí tělesnou pokoušín. Sluha Boží se jí ale všemožným spůsobem opřel. I zvolal tu ďábel: „Zvítězil jsi slavně; byl's v ohni a nespálil jsi se!“
(*Scherer, Exempel. Lex.*)

Otec *Galuzzi* ze společnosti Ježíšovy duchovním synům a dcerám ve sv. zpovědi dobré dával naučení. Když totiž některý z nich prosil, aby se mrskati nebo kajicím pasem opásati směl, nezlehčoval moudrý zpovědník takové kající skutky, ale říkával: „Především zapotřebí člověku, aby se uvnitř krotil a srdce své pasem kajicím opásal, aby myšlenky a žádosti své náležitě uspořádal a podrobil.“ (*Mehl. př.*)

Starý sluha rodiny *Amram* přivedl dívku, jižto loupežníci rodičům jejím unesli, do domu Rabbiho. Amram dal ji vyplatiti. Bylatě to dívka v květu první mladosti se stkvící, krásy překrásné. I dal ji na výklenek domu a žebřík nahoru vedoucí odstraniti. Ale jedva vkročí Rabbi do svého obydlí, roznítilo se srdce jeho nečistou žádostí k dívce. Nadarmo sebou bojoval. I vyběhne na dvůr a přistaví žebřík a leze nahoru. Plachá dívka vstoupí před otvor vchodu a žádost Rabbiho vzplápolá tím více. U prostřed žebříku ale zvolá Rabbi: „Hoří! oheň!“ I přikvapí sousedé a přítomní patří naň a na dívku. Rabbi ale pohnutým praví hlasem: „Lépeť je zajisté, zahanbenu tu býti před vámi, než abych v hanbě takové stál v onom světě před soudcem všeho stvoření.“ (*Jindy a nyní*: *1830.*)

b) mrtvení se; pracovitost; půst.

V duši sv. *Angely z Merici* povstaly jednou pokušení, neslušné obrazy, oplzlé myšlenky. Čím více však dolehalo pokušení, tím více mrtvila tělo své a zvítězila. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Antonín*, poustevník, byl jednoho času dnem i nocí nečistými a mrzkými myšlenkami a obrazy trápen. An zdvojil mrtvení své, pracoval pilně, modlil se a zvítězil. Aby pracoval, povzbuzen jest viděním. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Benedikt*, opat, byv vilnými a nečistými myšlenkami bezděky nad míru trápen a mučen, vřele se modliv zvítězil nad pokušením a aby navždy podobných myšlenek se zbavil, válel se nahý v kopřivách a trní, aby se bujnost těla shladila. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Bernard* potkal jednou dívku velmi slíčnou a díváje se na ni se zalíbením, ucítil neobyčejný oheň v celém těle vříti, ale tu zpamatovav se a zastyděv se, běžel lkaje k rybníku tenkým ledem pokrytému a tak dlouho po krk ve vodě stál, až nečistý oheň uhasl.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *František z Assisi* když jednou nečistými myšlenkami znepokojován byl, lehl si do sněhu a tam tak dlouho ležel, až celý zkřehl a oheň nečistý uhasl.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Jindy zase válel se po žhavém uhlí, obnaživ se, až chlípné myšlenky ho opustily.

Sv. *Wulstan*, biskup ve Worcesteru, upadl pohledem na tancující dívku v pokušení nečistoty, ihned se válel v trní, pláče hořce a pokušení napotom se bedlivostí navždy od něho vzdálilo.
(*Butler.*)

Křesťané nově obrácení v *Kočinčině* jak mile nečistou myšlenku anebo žádost v sobě pocítí, dávají prst na oheň, neb světlo, říkajíce: „Pomni, jest-li jednou oheň pekla anebo očistce vydržíš, pakli by's v pokušení tomto podlehl!“ A tak

bolestí snadno a rychle zapuzují myšlení a žádosti zlé. *(Herbsta výb. př.)*

Při pronásledování utekl se 15letý mladík *Pavel* do samoty, kde kající přísný život si zamiloval, kdež co první poustevník až do smrti zůstal.

(Sv. Jarolím in vita S. Pauli Erem.)

Sokrates, pohanský mudrc, sám se vyznal, že zlým žádostem jen tím nepodlehá, že se oddává libomudrctví a cvičí ve ctnosti. *(Plutarch.)*

Sv. poustevník *Hilarion* zkoušel i na poušti v těle svém nečistá hnutí, ač jen denně velmi malou částku ječného chleba požíval a něco málo vařených bylin jídal. Aby pokušení to zapudil, učinil si ještě větší ujmu a nejedl často tři nebo čtyry dni po sobě nic a tak zapudil nečistého ducha, který ho poňoukal. A proto nazýval tělo své oslem, jemuž se nesmí dávati obilí, alebrž otruby. *(Klinkáče legendy.)*

c) Bázeň Boží; rozjímání; modlitba.

Jeden mladý *bratr* přišel zcela zarmoucen k jednomu otci pouště a pravil: „Bývám bludnými a nevěreckými myšlenkami pokoušín. Naučil jsem se sice ve školách, pochybnosti vyvracovati, avšak pochybnost jimi nemizí. Co mi tedy radíš?“ Starec mu odpověděl: „Milý synu! silnou zbraň bázně Boží jsi zavrhl a zbraně mechové jsi se uchopil. Navrať se jen zase k bázni Boží, jejíž oko všude a všecko vidí. Myšlenka na vševědoucnost a všudypřítomnost Boží a dětinná láska k tomuto vševědoucímu a všudypřítomnému Bohu zničí všecky zlé myšlenky, jako plamen v okamžení v prach a popel obrací slámu.“ *(Mehlera příkl.)*

Jistý mladý *poustevník* tázal se staršího, co má činiti, když nečisté myšlenky a žádosti jej trápí? Načež on: „Pamatuj stále na poslední věci; toť trpký lék, kterýž však jistě uzdraví tvou duši.“

(Vie des Peres.)

Sv. *Augustin*, pocítiv v sobě myšlení zlá, ihned se utekl k modlitbě, k pěti ranám Pána Ježíše a zvítězil.

(Jarisch.)

Sv. *Terezie* radí: „Připadne-li ti zlá myšlenka, poznamenej se sv. křížem, pomodli se Otčenáš aneb se skroušeně udeř v prsa a hleď na něco jiného — spasitelného — mysliti. Tak ti bude ten zlý nápad, že odpíráš, k zásluze počten.“

(Sv. Terezie.)

Král *Alfred* velký o půlnoci vstával a tajně do kostela se odebral, kdež kleče na kolenou vroucně Boha žádal, aby zlým žádostem šťastně odolal, což se i vskutku stalo.

(Šmída: hist. kat.)

Jistý po křesťanské spravedlnosti toužící *mladík* byl často hříšnými myšlenkami a žádostmi znepokojován a sužován, aniž se jich mohl sprostiti. I odebral se proto zcela skormoucen k jednomu zbožnému muži, jenž v zapírání sebe prospěl a vylíčiv mu bídný stav svůj, prosil o radu. Nábožný muž pojal ustrašeného mladíka, přívětivě za ruku a pravil: „K modlitbě vezmi v každém pokušení útočiště a zvítězíš.“ Na to s ním ihned poklekl a když se byli oba po delší čas horlivě a vroucně modlili, povstal mladík celý takměř proměněný, prost všeho boje a všeho pokušení. A kdykoliv opět později nějaká zlá myšlenka neb žádost v něm se ozvala, vždycky hned brával útočiště k modlitbě a zvítězil šťastně nad každým pokušením.

(Leop. Chimani.)

Náboženství,

viz i: „víra!“

1. Zjevené; katolické pravé.

a) Zjevené jest nám potřebné; nalezneš ho vůbec u všech národův; pohanské marné jest.

Sokrates, jeden z nejvýtečnějších starých učitelů pohanských, dokládá, že lidé k tomu velmi slabi jsou, aby věci Boží sami sebou zcela poznali a tedy že potřebí jest, by se jim od jinud jasnějšího světla dostalo. *(Fr. Valouch.)*

Když roku 1793 *francouzský konvent* vydal nález, že žádného Boha více není, rozmnožovaly se všecky nepravosti tak, že Francouzsko se peleší lotrovské podobalo. I ulekl se následku toho i sám Robespierre tak, že vydal nový nález,

že vskutku Bůh jest a duše lidská nesmrtelná. (*Šmída: Repertorium.*)

Plutarch, veliký pohanský mudřec, před narozením Páně pravil, že se spíše vystavení města v povětří než nějaké království bez náboženství mysliti nechá.

Cicero, slovutný řečník římský, pravil: „Město bez domů najdeš, ale národ bez náboženství nenalezneš.“ (*Podstránského výkl.*)

Učil Solon, učil Plato, učil Lykurg, učil Sokrates, učila škola mudrců stoických v náboženství, avšak s jakým všeobecným užitkem? Buď s maličkým, anebo docela se žádným. A proč? Proto že vyučování jejich žádného ducha a síly nemělo. (*Jan Rychlovský.*)

b) Není každé pravé; jen katolické.

Jeden ve věcech sv. víry lhostejný *mladík* pravil vychloubavě v jedné společnosti: „Jest jedno, je-li kdo křesťan, pohan, žid, turek, katolík anebo protestant, jen když věří, na víru nepřijde.“ Načež mu klidně vece jeden horlivý katolík: „Mýlíte se, milý pane, díte-li že na to nepřijde, jakou kdo víru má. Anebo proč Kristus jen své víře spasení připojil a kdo Mu nevěří, toho zavrhuje (*Mr. 16, 6.*; *Jan 3, 18.*); proč se modlil Kristus o jednotu věřících svých (*Jan 17, 20.*); proč jednotu hleděli svatí apoštolé zachovati (*Ef. 4, 3.*); kdyby jednoty nebylo zapotřebí? Proč rozhlašovali sv. apoštolé víru tuto jednu mezi národy; proč vycedilo za ni nesčíslné množství mučeníků krev svou, když jest víra jako víra? Jen nevědomec anebo hrdopýšek může takto mluviti a lhostejností ve sv. víře se vychloubati.“ (*Pred. u. Kat. 1854.*)

Když se *francouzský vyslanec*, horlivý katolík, z nebezpečné nemoci uzdravil a anglický protestant se ho ptal: „Zdaž by mu to nebylo bývalo nemilé, v kacířské zemi pochovánu býti?“ odpověděl: „Nikoliv! byl bych jen poručil, aby se můj hrob o něco hlubší udělal a tu bych se byl uprostřed katolíků octl. (*Abbé de Ségur.*)

Slovutná protestantka anglická paní *von Staël* v náboženské hádce, kterou o změně víry zavedla, vzala útočiště své k této omluvě: „Já chci žíti i umříti v náboženství svých otců.“ „A já, panično, ve víře svých praotců,“ odpověděl jí duchaplný odpůrce.“ (*Abbé de Ségur.*)

2. Jeho cena.

a) Blaží.

Ve vyučovacím ústavu křesťanském *v Indii* umřela dvanáctiletá dívka. Před smrtí navštěvovali ji pohanští její rodiče a těšili se rozmluvě dcery a jejímu ošetřování. Brzy po smrti dceřině dal se i otec pokřtíti a za důvod, proč víru Kristovu přijal, udával: „Nedávno jsem se roznemohl a byl velmi netrpělivý, tu jsem si vzpomněl na trpělivost mé dcery v nemoci, která více trpícímu anděli se podobala, a tu jsem seznal, že ta víra, která mou nemocnou a umírající dceru tak velmi sílila a trpělivostí nadala, pravá a oblažující býti musí a umínil jsem si, že ji přijmu.“ (*Šmída: Repertorium.*)

Nábožná *Marie*, vévodkyně virtemberská, ležíc na smrtelné posteli, pravila vévodovi z Nemuru, aby to i svým bratřím pověděl, že mimo náboženství žádná blaženost a nic důležitého není a jak ráda, ač jí teprv 25 let jest, umírá. (*Čas. kat. duch. 1840.*)

Napoleon I. pravil jednou: „Největší služba, kterou jsem Francouzsku prokázal, pozůstává v tom, že jsem katolické náboženství opět v zemi zavedl A vskutku pocítil i útěchu sv. náboženství ve svém zajetí, kdež se zpovídával a mši sv. dával čísti, a blízek smrti zvolal: „Věřím v Boha, jsem katolický křesťan a proto chci i poslední sv. svátosti“ a odevzdaně do vůle Boží také zemřel. (*Abbé de Ségur.*)

b) Jest pravé umění; uč se mu; jen nevědomec je tupí.

U přítomnosti sv. *Aniceta*, biskupa, položena byla tato otázka: „Které umění na světě jest největší a nejpotřebnější?“ „Není většího umění nad to, aby každý Pána Boha, Stvořitele svého, znal,“ byla odpověď jeho. (*Macana výb.*)

Sv. *Ignác z Lojoly*, kterýž byl sice v mládí vycvičen ve sv. náboženství, ale jsa později u dvora a u vojska, zanedbal spasitelná vyučování, nestyděl se za to, že ve třídcátém roce věku svého v Barceloně poslouchal křesťanská

cvičení, ač byl syn šlechtických rodičů a zastával vznešený úřad u vojska. Nepokládal se zajisté odrostlým býti, by se vycvičil za ušlechtilého křesťanského vojína a že byl dospělejší, byl i horlivější. *(Jeho životopis.)*

Jeden *mnich* jel s dvěma důstojníky, kteří potupně o sv. náboženství mluvili a žerty si tropili. Mnich je nechal mluviti, pak ale obrátil řeč na záležitosti vojenské a mluvil o nich tak nevědomě, že důstojníci v hlasitý smích vypukli. Tu ale jal se mnich vážně mluviti: „Pánové! zrovna takové jsou vaše řeči o sv. náboženství. Chtěl jsem vám jen ukázati, jak se děláte směšnými, ježto mluvíte o věcech, kterým skoro pranic nerozumíte.“ Tu umlkli důstojníci a neosmělili se více o víře sv. potupně mluviti. *(Pred. u. Katech. 1854.)*

Bedřich II., král pruský, liboval si velmi v nevěreckých a neznabožských vtipech. I pozval jednou právě na Velký pátek na hody statečného jenerála *Ziethena*. Výtečný tento vojín se poděkoval, chtěje toho dne přijímati večeři Páně. Po nějakém čase otázal se ho král při hodech: „Nu, Ziethene, jak mu chutnala večeře o Velký pátek?“ Hodovníci se dali do smíchu hlasitého, Ziethen ale ukloniv se, pravil: „Vaše královská milosti ráčí věděti, že jsem na bojišti nelekal se nebezpečí a pro vás a vlast život svůj obětoval a tak chci povždy co šedý kmet učiniti. Než jest někdo, kdo jest víc než vy a já a všickni lidé na světě, jest Pán a Spasitel náš Kristus, kterýž pro nás a za vás umřel a nás krví svou vykoupil. Toho nejsvětějšího nedám si haněti. Na Něm zajisté zakládá se má víra, potěcha i naděje v životě a smrti. Silou víry té bojovalo a vítězilo statečné vojsko vaše. Podrýváte-li tuto víru, podrýváte zároveň i blaho státu. A toť jest světitá pravda. Račtež mi odpustiti.“ V celé síni nastalo hrobové ticho. Král patrně dojat podal Ziethenovi pravici a levici položiv mu na ramena vece: „Šťastný Ziethene! Kýž bych i já věřiti mohl! Já ctím jeho víru. Držel se jí pevně! Již se to nestane nikdy!“ I vstalo se od stolu a král pojav Ziethena za ruku řekl: „Šel se mnou do mé komnaty.“

(Blahověst. 1851.)

3. Rozšiřuj je!

Siffebuta, král gothský, pravé náboženství s neobyčejnou zbožností rozšiřoval. *(Ritius neapolit.)*

Alfons starší, král z Kalabrie, všecky vládce svého času předčil horlivostí o pravou víru. Zachovával všecky obřady církevní tak, že by je ani papežové lépe zachovávati nemohli. *(Pontanus.)*

Bedřich II., král pruský, jenž s Voltairem armádě filosofické velel, a positivnímu náboženství se jen posmíval, promluvil na sklonku života svého tato slova: „Nahlížím, jak nespravedlivě jsem v ohledu náboženském jednal; jak rád podal bych nejskvělejší vítězství, jež jsem kdy slavil, za to, jen aby láska k náboženství v zemi mé tak se zahostila, jak jsem ji na počátku vlády své nalezl.“ *(Blahověst. 1872.)*

Nábožnost.

1. Nemiluje zasmušilosti; ctí každého.

Sv. *Antonín*, ač miloval samotu, neštítil se tváří lidských, nebyl člověkem mrzutým, zasmušilým, nesnášelivým. *(Jan Bílý.)*

Kajetan z Thiemy, muž velmi nábožný, byl velmi veselé mysle povždy a i u jiných si jí přál, řekl jednou ku svému příteli: „Buď při zbožnosti jen veselé mysle a zapuď všecku zasmušilost od sebe, aby's jiných od zbožnosti nezapudil.“ *(Rüss. u. Weiss.)*

Před několika lety přirazil jeden statečný *vojín francouzský* s plukem svým do Orleansu. Co pluk ten v městě se ubytoval, pozoroval kněz při tamnějším stoličném chrámu Páně k nemalému podivení jistého vojína, an každodenně jednu, dvě, často i tři hodiny uprostřed kostela nepohnutý a jako socha vzpřímen stojí. Jednoho dne navštívil kostel ten také jeden setník se svou paní. I pokynul farář tomuto, aby do sakristie vkročil a pak doložil: „Posečkejte maličko, vojín jeden musí sem přijíti.“

I bila jedna hodina a vojín přijda jak obyčejně na své místo se postavil. Setník naň patří a dí: „I vždyť to můj důvěrník, výborný to vojín a hodný jonák.“ „Co pak ty tu děláš?“ osloví setník vojína. „Pane setníku! stojím na stráži u Pána Boha, toť, pane setníku, pro mne velmi milá služba, kteráž rozjařuje krev mou; všude stojí stráže, v Paříži stojí čtyry u pana presidenta, u pana jenerála zde dvě, plukovník má jednu. Přijda sem, pravil jsem sobě: ‚Milý Pán Bůh náš jest přec mnohem víc, než lidé ti a nemá žádné stráže; dobře, tedy budu já u něho na stráži státi, když budu míti pokdy; i ujišťuji vás, že mi tu čas není dlouhý, protože Jej miluji, jako vy, pane setníku!“ Vskutku setník ten patřil k oněm vojínům, jenž život právě křesťanský vedli. Na řeč tu neodpověděl setník ani slovem, ale chválil v duchu nábožnou mysl vojínovu. (*Mehlerovy příklady.*)

L. P. 1849 v červenci, když jistý dragonský pluk *vojska ruského* pochodem bráti se měl nepatrnou viskou haličskou, uvítal je na pochodu jeden rusínský kněz u slavném průvodu s korouhvemi. Vůdce a velitel pluku, jeda napřed v kruhu skvělého důstojnictva, ssedne ruče s oře a obnaženou hlavou blíží se k duchovnímu, který mu podává kříž k políbení. Políbiv uctivě sv. kříž, ohlíží se po obětním talíři a sype naň hrst stříbrných rublů, jehož příkladu následují i ostatní důstojníci. Teď ale velí celému pluku, vzdáti čest a úctu znakům křesťanským, a tu šine se s koně vojín veliký a s hlavou obnaženou táhne okolo kněze a líbá s nejhlubší pokorou sv. kříž a dává na talíř alespoň kopejku. (*Frant. Černohouz.*)

Podobnou zbožností vyznamenal se i jeden *ruský důstojník* r. 1815 v Paříži, chovaje při sobě biblí sv. a čítaje v ní a modle se povždy vroucně k Bohu.

b) Prospívá sobě i jiným.

Jednoho dne díval se sv. *Ansgar*, arcibiskup v Hamburku, s okna opatství Thorcut na pacholíky, ani šli ze školy a lehkomyslně si počínali. Jen jeden maličký ještě počínal si mravně a tiše a i v kostele, kamž je Ansgar následoval, modlil se vroucně jako anděl, kdežto ostatní zevlovali. **Jaký div, že** Ansgar si pacholíka zamiloval! I zavolal si jeho rodiče a oznámil jim, že, souhlasí-li, pacholíka dá na studie a k duchovnímu stavu vychová. Rodiče milerádi svolili a pacholík byv co nejpečlivěji vychován prospíval nejen věkem, nýbrž i moudrostí a milostí před Bohem a lidmi. Rembert bylo jmeno pacholíkovo. Později se stal Rembert společníkem Ansgarovým na jeho apoštolských cestách, vyznamenal se zbožností a horlivostí v rozšiřování víry katolické a stal se po smrti svého dobrodince jeho nástupcem v Hamburku. (*Šmida hist. kat.*)

Sv. biskup *Gerhard* jsa jednou na cestách, přenocoval kdys v osamělém selském statku. O půlnoci se probudil, vytržen ze spánku líbezným zpěvem. Seznal dle hlasu, že to ženská, která nábožně a dojímavě zpívala. I poslal služebníka svého, aby se zeptal, kdo tou zpěvačkou v noční době jest? Služebník přinesl zprávu, že to domácí děvečka, která točíc kolo ručního mlýna obtížnou práci nábožnými písněmi si oslazuje. I dojat byl velmi sv. biskup, řka: „Ó jak šťastný jest člověk, kterýž účinek pobožnosti zná a modlitbou a posvátnými písněmi útěchy v obtížích vezdejšího života hledá. Jemu jest i těžká práce lehké a sladké břímě a utrpení klestí mu cestu k blaženosti.“ Ráno si dal biskup zbožnou děvečku k sobě zavolati, pochválil ji a napomenul, aby povždy tak nábožná zůstala a obdařil ji hojně. (*Leop. Chimani.*)

Císař *Jindřich II.* byl velmi zbožný a právě tato zbožnost jeho byla příčinou, že se stal císařem. (*Wiser.*)

Jeden prostičký sice ale ve všem správný *muž* živil se v Ingolštadtě v Bavořích krušnou prací ševcovskou, až r. 1643 blahoslaveně v Pánu skonal. Muž ten každodenně chodíval ráno o pěti hodinách na mši sv. a prosíval Boha o požehnání pro sebe, svou práci a svůj dům. Navrátiv se usedl k práci a ke cti Boží pracoval pilně, avšak jen pro chudý a selský lid obuv zhotovoval. V neděli a ve svátek uchýlil se s velkou přípravou ku stolu Páně a býval vždy nejprvnější a nejposlednější v kostele. Po poledni nejprv šel na sv. kázaní a vykonal všecky modlitby bratrstva Panny Marie Vítězné, v němž byl při-

vtělen a konečně na nešporách trávil. Ostatní dobu nedělní a sváteční čítával nábožné knihy. Nemíval nikdy čeledína neboli tovaryše při řemesle a přece byl krám jeho hojně obuví zásoben. Zamluvenou práci pilně a výborně zhotovil, jelikož mezi týdnem stále se namáhal a takto takořka andělé mu při práci pomáhali. A skutečně nebe samo muži tomu žehnalo, že mimo řádnou obživu po úmrtí ještě farnímu kostelu dvě stě rýnských odkázal. Bratrstvo, jemuž přivtělen byl, dědilo po něm 50 rýnských a nemocnice a některé kostely byly také darem obmyšleny. A i vdově zanechal po sobě dostatečného jmění pro další obživu.

(Rothberger, příkladové.)

Rudolf, hrabě z Habsburku, vůbec pro nábožnost ctěn a vážen byl. Tato nábožnost pomohla mu i k časnému štěstí a sice tou příčinou, že jednou doprovodil kněze k nemocnému, posadiv kněze na koně a veda ho za uzdu a napotom i tohoto koně kostelu daroval. Pro tuto událost vyvolen jest později Rudolf za císaře německého.

(Macana výb.)

Za času obležení Cařihradu od Turků bydlel v městě tom i nábožný muž *Theodosius*, jenž měl dva syny, Bohumila a Krišpina, kteréž v bázni Boží vychoval a zvláště jim na srdce kladl, aby jdouce okolo chrámu a vidouce jej otevřený, tam vstoupili a zbožně se pomodlili. Když otec zahynul, zalíbil si syny turecký důstojník Ssemet tak, že je svými otroky učinil a laskavě s nimi zacházel. Žádnými sliby ani výhrůžkami ale nemohl je poturčiti. Krispinus ale obávaje se muk, již ve víře se viklal, což Bohumila velmi zarmoutilo. Ssemet měl cihelnu a poručil vytápěči, aby otroka, kterého k němu pošle, do ohně hodil; což se mělo Bohumilu státi. I rychle vytopil dohlédač pec a Bohumil, nemaje ani nejmenšího tušení, šel poslán jsa tam. Cestou ale uviděl otevřený kostel a vzpomenuv si na rozkaz otcův, vešel tam a vroucně dlouho se modlil. Zatím Ssemet nedočkavý, zdaž Bohumil spálen jest, poslal tam Krišpina, aby se šel zeptat, zdali jeho rozkaz vyplněn jest. Krišpin spěchal tryskem do cihelny a nedbal na otevřený kostel, v němž až dosud bratr jeho Bohumil dlel a když se dohlížitele zeptal, zdaž rozkaz pánův vyplněn jest, dal ho tento do pece ohnivé hoditi, ač Krišpin neustále volal, že v brzku bude muhamedánem, kdež bídně zahynul. Tu přišel i Bohumil a dozvěděl se, že dohlížitel rozkaz pánův vyplnil, ač vhozený neustále volal, že v brzku bude muhamedánem a již také na prach a popel shořel. Bohumil zcela zarmoucen vrátil se k pánu s tou odpovědí, ač ještě nevěděl, koho to neštěstí potkalo.

(Macana výb.)

Kdož sv. *Ludvíka*, biskupa, v kostele viděl se modliti a pozoroval ten vnitřní plápol duše, an se na tváři jeho obráží a tu vroucnost a pokoru, kterouž se před tvář Boží stavěl, nemohl jinak o něm souditi, leč že jest vtěleným andělem. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

3. Proto:

a) Měj ji!

Mezi vojíny krále *Alexandra velikého* byl i mládenec velmi zbožného ducha. Jednoho dne, když se konala oběť modlám, vyrazil plamen a popálil ruku jeho. Mládenec, jako by bolesti necítil, tiše se choval, nechtě obětujícímu výtržnost učiniti. *(Sv. Ambrož.)*

Cyrus, ač pohan, byl velmi pobožný, všecky věci a předsevzetí svá od božské služby začínal, jakož i tehdáž, když za nejvyššího zvolen byl, před tažením Bohu oběti přinášel a s vzýváním pomoci jeho do boje táhl. *(Abraham z Gynterrodu.)*

A tak přemnozí *pohané* vyznamenali se zbožností. Tak Scipio, Říman, každé dílo modlitbou počínal. Hannibal ctil chrám Junony Luciny a nedopustil, aby kdo z vojínů něco odcizil.

Nábožností vyznamenali se již i pohanští Slované. Tak *Čech*, přitáhnuv do Čech z velké Charvacie, kráčel v čele lidu svého, bohy na plecích nesa. A na Řípu vzplanula první oběť v zemi české na počest bohům slovanským.

(K. Vl. Zap: Kronika.)

Abrahama, když na hoře Moria se modlil, chtě Isáka obětovati, musel anděl dvakráte volati *(1. Mjž. 22, 11.)*.

Pobožný byl král David, vzdávaje sedmkráte za den chválu Bohu *(Ž. 118, 164.)*; Isák; Josef; Tobiáš.

Eliáš, zahaluje modle se tvář svou pláštěm; Job i v neštěstí,

Anna, vdova, ana nevycházela z chrámu (*Luk. 2, 37.*).

Pobožností se zvláště vyznamenal Pán Ježíš (*Mt. 5.*; *Luk. 6.*; *Jan 4.*).

Podobně i sv. Jan Křt.; Panna Maria; sv. apoštolé a tisíce tisícův svatých a světic Božích.

Sv. *Alois z Gonzagy* již co pachole se vyznamenával neobyčejnou nábožností. Největší radost nalezal v tom, když matka s ním o Božských věcech rozmlouvala a s ním se modlila. Často i sám v pokojíčku svém se modlíval, kdež v pobožnosti pohřížen v obličeji zcela proměněn byl. Jeho takořka jediné a skoro ustavičné zaměstnání bylo rozjímání o Bohu a Božských věcech, čtení životopisů svatých a vroucí modlitba, proto již v jinošském věku stal se svatým. (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Alžběta*, královna arragonská, vstávala denně časně ráno, aby se mohla modliti a rozjímati; na to šla do kostela na mši sv. a velmi často k sv. přijímání a povždy myslela na Boha. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Alžběta*, lantkraběnka duryňská, neobyčejnou vyznamenala se zbožností. Kdykoliv se dalo, chodila do zámecké kaple a tam uvrhnuvši se na kolena, sepjala ruce a očí pozdvihši k nebesům, jala se rozjímati a modliti s usebraností ducha. I při hře převládala v ní vždy myšlenka na Boha. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Bl. *Anežka* v chrámě obcuje mším sv. až do poledne, klečíc na holé podlaze. Odpoledne a z večera modlí se klečmo hodinky, prosí Pána Boha skroušeně za odpuštění hříchů, činí přímluvu za dušičky v očistci, též za všecken národ český. Po půlnoci prostě oblečena putuje s důvěrnou družkou bosa po pražských kostelích, buď si povětří jakékoliv a zima sebe tužší. Ostatky svatých uctivši, vrací se před svítáním na královský hrad. Postí se velmi, málo spává na tvrdém lůžku. Milosrdných skutků pilně prokazuje a často svátostmi svou duši posvěcuje. (*Drahé kameny.*)

Krásný příklad nábožnosti dává nám sv. *Baldomer*, zámečník. On spojoval veškerou práci s modlitbou. Co mistr začínal vše s Bohem. Časně ráno vstal z lůžka a první jeho myšlenka byl Bůh. Na kolenou kleče vykonával ranní modlitbu a učinil předsevzetí, že Boha po celý den žádným hříchem neurazí, nýbrž ke cti Boží a z kajicnosti za hříchy pracovati bude pilně. Po své ranní modlitbě spěchal do kostela; aby přítomen byl mši sv. Pak přijda domů pravil: „S Bohem, tovaryši! ve jmenu Páně!“ a dal se do díla a bušil pilně do toho. Po dokonané práci zase Bohu poděkoval a s Bohem i ulehl. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Dominik* byl tak nábožným, že si o něm lid vypravoval, kterak ustavičným modlením v kostele vyklečel mramor kolenama svýma. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. hrabě *Eleazar* byl vzor nábožnosti. Chodil denně na mši sv., mimo předepsané posty postíval se též přísně každého pátku po celý rok, pod oděvem stavu jeho přiměřeným nosil roucho kajicné, jež ani v noci neodkládal a denně jistý čas sv. rozjímání věnoval. (*H. J. Karlíka*: *Živ svat.*)

Sv. *František Regis* takovou zbožností naplněn byl, že se nemohl dosti namodliti, ano i větší část noci na modlitbách trval, někdy se modlil před zavřenou bránou kostelní v noci v největší zimě. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Godefriedu* již co pacholíku byla modlitba nejsladší rozkoší a nejednou nalezli ho někde v koutě klečícího a se modlícího, ani ostatní při stole sedíce potřebám těla zadost činili a nejedenkráte bděl na modlitbách, co ostatní potřebnému spánku se oddali. A když se modlil, tak bývala mysl jeho shromážděna, že nevěděl, co vůkol se děje, a duše jeho bývala roznícena, že slze nejhlubší skroušenosti po lících se mu valily. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* zvláštní láskou od Boha k pobožnost obdařen byl a když noční doby všecko ve snách pohříženo bylo, opouštěl lůžko své a před obrazem Matky Boží vroucně se modlíval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Julie z Falkonieru* již co dítě vyznamenala se neobyčejnou nábožností; stavěla si oltáře, u nichž se mnoho modlila, čítala v duchovních knihách a zpívala zbožné písně. (*Životy svat.*)

Sv. *Karel borrom.* jevil již co dítě zvláštní náchylnost k nábožnosti a k zaměstnání, která se Boha a Božských věcí týkají. Hluboko měl v mysli a srdci

vštípeno: „Miluj Boha z celého srdce nade všecko a bližního jako sebe samého.“ Ráno, když se zbožný pacholík probudil, bylo jeho první myšlení na Boha. Naň myslel i při snídaní, učení a když večer šel na odpočinutí. (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Klára* milovala nad jiné skutky modlitbu a tolik si v modlitbě libovala, že se zdálo, jako by mimo modlitby nic jiného na starosti neměla. Kdykoliv se v modlitbu aneb ve sv. rozjímání pohroužila, zdálo se, že ji tvář hoří a vnitřní ten plamen na tváři se jevící rozněcoval i řeči její, tak že kdokoliv ji na blízko přišel, sám tím ohněm k milování Boha a dobroty Jeho rozníceň se cítil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Klára montfalkonská* dasáhla sotva čtvrtého roku a již tak velmi si modlitbu zalíbila, že třebas celou hodinu před obrazem ukřižovaného Spasitele na kolínkách sepjatýma rukama se modlívala, že každý, kdož ji viděl, velmi se tomu divil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Stanislav Kostka* za největší rozkoš měl modlitbu; jeho mysl byla vždy sebrána a najednou zaleskla se slza skroušenosti v nevinném oku jeho. Když od modlení vstával, bývalo jeho srdce nebeským ohněm rozehřáto a tuto vroucnost sděloval i všem jiným přítomným. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Ladislav*, král polský, vyznamenal se již od své mladosti neobyčejnou zbožností. Rád chodíval na služby Boží a dům Páně mu býval milejší, než paláce boháčů; denně obětoval i mnoho hodin na modlitby; vystavěl i mnoho kostelů, mezi nimiž nejznamenitější byl kostel varaždínský. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Ludmila*, patronka naše, skvěla se nevšední nábožností. O Bohu nejraději přemýšlela a rozprávěla, s ním přečasto na modlitbách trvala, u něho rady, též útěchy hledávala a nalezala. V chrámu Páně obcovala velmi pobožně nejsvětější oběti, poslouchala dychtivě a ukládala v srdci dobrém slovo Boží, přijímala přečasto a hodně sv. svátosti pokání a oltářní; zde kořívala se v protivenstvích dobrolíbezné vůli Otce nebeského. (*Drahé kameny. 1871.*)

Sv. *Mathilda*, nábožná choť císaře Jindřicha Ptáčníka, byla vždy vzor bohabojnosti a ztrávila každodenně mnoho hodin na modlitbách. Když pak co vdova vstoupila do kláštera, opustila obyčejně v noci své lůžko, když všickni v klášteře tvrdě spali a odebrala se se společnicí do kaple, kdež se dlouho a vroucně modlila za hříšníky a všecky své miláčky. (*Leop. Chimani.*)

Na sv. *Mechtildě* záhy již ukazovaly se patrné stopy velké pobožnosti, kterouž i po celý život zachovala. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Mikuláš*, biskup, již co pacholík, chodívaje do školy okolo kostela, zde se zastavil a pokleknuv nábožně modlil se k Bohu, aby mu požehnal a jej chránil a tuto zbožnost zachoval po celý život svůj. (*Leop. Chimani.*)

Bl. *Mikuláš z Flue* byl velmi nábožný. Již co pacholík, když jiní po práci si odpočívali a hověli, vzdálil se kradmo, šel k některému stinnému stromu, poklekl a modlil se. Vraceje se u večer z pole domů s dělníky, šel za nimi, myslel stále na Boha, aby tak zlá myšlení zapudil. Doma vynašel si nějaké osamělé místečko nebo tmavý koutek a děkoval s vroucím srdcem Bohu za všechny milosti. Jeho horoucí láska a vnitřní oddanost do vůle Boží, jeho nábožný život byly brzy nadpřirozenými milostmi, pravými vnuknutími odměněny. Miloval i přísný a kajicný život. (*Škola B. Srdce. 1873.*)

Sv. *Mikuláš tolentinský* již co pachole i několik hodin za sebou s podivuhodnou pozorností a vroucností se modlíval. Když na kázaní neb na mši sv. byl, tu dokonce podobal se vtělenému anděli a nic ho nemohlo při službách Božích v pobožnosti mýliti. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Otmar*, opat kláštera svatohavelského na počátku 8. století, ustavičně téměř obíral se v myšlenkách s Bohem a všecko, co činil, směřovalo ke cti Boží. Již od útlého mládí byl zvláštní milovník modlitby a věnoval jí po vykonaných pracech každou chvíli a i příkladem i napomínáním uváděl jak řeholníky v klášteře, tak věřící mimo klášter na cestu pobožnosti a bohabojnosti. (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Pacifikus sanseverinský* již co čtyrletý pacholík před oltářem kleče mnoho hodin za sebou se modlíval. Záhy začal choditi do školy a velmi pilně se učil, čas ostatní mu vybývající na modlitbách

trval. Sladšího vyražení nad modlitbu neznal a nechtěl. Největší radostí mu bylo, když mnoha mším sv. mohl býti přítomen a když kázaní aneb křesťanské cvičení mohl poslouchati.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Rosa z Limy* již co děcko nad míru milovala modlitbu, tak že již v 12. roce věku svého největšího stupně v ní dosáhla. Při všem co konala, ať již mluvila, anebo jedla, anebo se procházela, ať již byla v kostele, v zahradě, doma, na ulici, všude a vždy obírala se jen Bohem. V modlitbě vytrvala i mnoho hodin za sebou, krátce modlitba stala se jí takořka druhou přirozeností.
(*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Vincenc fer.* od rodičů učil se umučení Páně a nejblahoslavenější Rodičku Boží nábožně ctíti, a pilně do chrámu chodil, kdežto všem za příklad mravnosti a skroušenosti sloužil.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Albert IV., vévoda rakouský, tak byl zbožný, že veřejně s kněžmi žalmy odříkával a zpíval a veřejným službám Božím povždy přítomen byl, tak že o něm mnozí pravili, že není kníže, alebrž mnich. (*Cuspinianus.*)

Alexandr, syrský šlechtic, aby se zcela zbožnosti obětovati mohl, slouživ dříve po mnohá leta zbraní, opustil roku 402 svět a vystavěl si u řeky Eufratu klášter, kdež s mnoha jinými, dnem i nocí chvalozpěvy prozpěvoval a se modlil.
(*Richter's Geschichte.*)

Boleslav II., kníže český, neobyčejnou se skvěl zbožností, založil biskupství v Praze, první kláštery v Čechách a mnoho jiných chrámů Páně a proto slul „Pobožným." (*Čas. Čech 1878.*)

Edgar, král anglický, velmi byl nábožný a jen učené, zbožné a ctnostné muže za své rádce si vyvolil a je za řiditele křesťanského národa ustanovil.
(*Polydorus.*)

Jistý král *v Indii*, jsa ještě mlád a moha svobody užívati, přece v uctění svých bůžků, jichž ve své kapli pět set měl, tak velice byl bedliv a nábožný, že každého dne plných šest hodin v obětování strávil. (*Macana výb.*)

Císař *Jindřich VII.* začasto po celé noce před obrazem Ukřižovaného, jejž povždy u sebe měl, se modlíval a nad hříchy svými lkával. Začasto i denně k stolu Páně přistupoval. (*Beyerlinck.*)

Císař *Karel IV.* od nejútlejšího již mládí zbožnost pěstoval a sice s takovou horlivostí, že první mezi císaři některá místa ze sv. evandělia i písemně vysvětloval. (*Dubravius.*)

Císař *Karel velký* nařídil, aby žalmy v kostele se zpívaly, ano i sám jim byl přítomen, staral se i o to, aby služby Boží zbožně se konaly a dal sepsati i řeči sv. Otců, homilie svatých a mučeníků. (*Urspergensis.*)

Klotilda, dcera Viktora Emanuela, krále italského, a choť prince Napoleona, jest perla domu savojského pro svou zbožnost. Každého jitra chodí do chrámu Páně a s vroucností andělskou slyší nejméně dvě mše sv. Několikkráte za týden přistupuje k stolu Páně, jevíc patrné známky neobyčejné zbožnosti. V hodinách odpoledních opět navštěvuje chrám Páně a prodlévá zde drahně času, vždy na kolenou se koříc, ano v ustavičném pohřížena koření. Povždy chodí tam pěšky. Prosí vždy kněze, aby se modlil za její dítky a s radostí se honosí, že jest též sestra sv. růžence. I v domácnosti ustavičně slouží Bohu v modlitbě. (*Blahověst. 1869.*)

Leopold II., velkovévoda toskánský, dával poddaným svým krásný příklad zbožnosti a otcovsky o své poddané pečoval, že sám Viktor Emanuel II., jenž mu říši bezprávně odejmul, zvolal: „Můj ujec mnoho učinil pro národ svůj!" Když vévoda na statcích svých v Čechách se zdržoval, přijal s celou rodinou a dvořanstvem na zelený čtvrtek tělo Páně v chrámu a tak zbožně si počínal, že mnohý, jenž ho viděl, až slzy proléval. Býval i službám Božím povždy přítomen.
(*Čas. Philothea.*)

Císařovna *Marie Terezie* vzdělávala svou pobožností každého, kdo ji při službách Božích přítomnu viděl a často se uzavírala do svých pokojů, aby mohla bez roztržitosti své srdce k Bohu povznášeti. (*Leop. Chimani.*)

Přemysl Otakar II., král český, nadobyčejně byl pobožný a zvláštním milovníkem služeb Božích a mši sv. bývaje i se synáčkem svým přítomen, při pozdvihování svátosti pokaždé i syna svého buď sám zdvihal vzhůru aneb zdvihati dával. (*Pertz.*)

Ant. Slomšek, biskup, stkvěl se upřímnou nábožností. Obyčejně sloužíval

v 6 hodin mši sv. Po té odbýval malé hodinky a bylo-li mu lze, chodíval ještě do biskupského chrámu na osmou, již sloužil jeden kanovník. Ve tři čtvrtě na 12 navštěvoval s alumny nejsv. Svátost oltářní a vykonával částečné zpytování svědomí. Odpoledne býval často v kůru na nešporách a k večeru modlíval se matutinum. Hned po večeři chodíval mezi čeleď a pomodlil se s ní večerní modlitbu a zpytování svědomí. Navrátiv se do pokoje, modlíval se chodě růženec. Před a po jídle konávaly se modlitby nahlas. V neděli a ve svátek býval pokaždé na dopoledních a odpoledních službách Božích. Svátost pokání velmi často přijímal. Obzvláštním byl i ctitelem Rodičky Boží. Nad ložem měl obraz bolestné Panny, na nějž často pohlížel. (*Čas. kat. duch. 1872.*)

Spytihněv, kníže české, vykonával v kostele pobožnost svou uprostřed kněží s tou pilností a setrvalostí, která jim samým za příklad mohla sloužiti. (*Fr. Palacký: dějiny české.*)

Tomáš Morus vyznamenal se neobyčejnou zbožností, ač byl prvním ministrem a kancléřem, a zbožnost svou i veřejně jevil; a když mu to vévoda z Nortfordu předhazoval, pravil: „Král, můj pán, nemůže si na to stěžovati, že Pána jeho ctím a oslavuji.“ (*Gehrig.*)

b) Cvič se v ní; cti u jiného!

Petr Faber žádného dne nenechal minouti, aby se ve zbožnosti necvičil a ji nerozmnožil. (*Wiser.*)

Sv. *Václav*, vévoda český, neobyčejně byl nábožný; vše s Bohem počínal a proto, když k říšskému sněmu, který císař Otto I. ve městě Wormsu shromáždil, pozván byl, dříve do chrámu Páně se odebral, aby při mši sv. modlitbou vroucí k nastávajícím poradám potřebné moudrosti od Boha si vyžádal. Někteří z přítomných knížat říšských mrzeli se, že dlouho nepřichází a usnesli se na tom, že až vstoupí, úctu obyčejnou mu neprokáží. Císař ale, znaje příčinu omeškání vévody, jakmile Václav vstoupil, šel mu vlídně vstříc, obejmul jej a vykázal mu místo, aby se posadil hned vedle něho. Takovou vážnost měl vznešený mocnář pro zbožnost českého vévody. (*Leop. Chimani.*)

Naděje křesťanská.

1. Budiž pevná!

Sv. *Bernard* téměř na každé stránce spisů svých dokazuje, jak pevně se v Boha důvěřoval. „Ty, o Pane, a Ty jedině jsi má naděje. Cokoli činím, myslím, trpím, žádám, při všem v Tebe důvěřuju, Ty jsi jediný předmět všech zaslíbení, jediný důvod všech mých očekávání. Jen Boha se chci držeti ve všem. Naděje má založena jest na Tvé otcovské lásce, pravdě Tvých zaslíbení a moci, jíž ji splniti můžeš.“ (*Sv. Bernard.*)

A tuto naději pevnou ukázal i při smrti. Neboť se mu zdálo, jako by stál před soudnou stolicí Boží a slyšel, co ďáblové proti němu mluvili. I odpověděl: „Doznávám, že za své skutky nezasluhuju nebe, avšak Spasitel má dvojí právo na mne, že jsem Jeho dědictví a že si mne smrtí svou vykoupil, s jedním se spokojí a to druhé mi odpustí. Proto jsem přesvědčen, že přece Jeho spoludědicem se stanu.“ (*Marchancius.*)

Zvěčnělý sluha Páně *Labrè* vyznamenal se pevnou nadějí a úplnou důvěrou v Boha. Proto také psal rodičům svým: „Nebuďte o mne starostlivi, neboť těším se Prozřetelnosti Boží.“ A vskutku ho Bůh neopustil; ačkoliv žebrotou se živil, přece byl šťasten a spokojen a získal si zásluhy mnohé o život věčný. (*Mehlera příklady.*)

2. S ní pracuj! nesklame tě.

Sv. *Karel borom.* pevnou měl naději v Boha, proto ale slovem i životem dokazoval, že spolu musíme i to nejlepší konati. (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Terezie* říkávala: „Seznala jsem, že na sliby lidské spolehnouti nelze. Jediný přítel, na nějž mohu zakládati, jest Bůh. Podpírajíc se naň, tak se cítím posílenu, že se domnívám, že bych celému světu mohla odporovati.“ (*Sv. Terezie.*)

Bedřich II., vévoda saský, maje válku vésti s Bedřichem magdeburským a usly-

šev od svých vyzvědačů, že málo má naděje na vítězství, pravil, že naději svou skládá v Boha a nesklamal se.
(Drexelius.)

3. Sílí v utrpení i smrti.

viz i: „nebe!“

Již *Sokrates*, pohanský mudrc, pocítil moc naděje, ještě jenom jí posilněn krutému boji se smrtí se podrobil.
(Stolberg.)

Sv. *Adrian*, uzřev jako pohan ještě, an křesťané tak veselou myslí k mukám jako na hody kráčeli, otázal se jich, co že za to doufají? I dali mu tuto odpověď: „To dobré, které od Boha doufáme, nedá se jazykem vysloviti, ani myslí pochopiti, totiž život věčný.“ Což uslyšev Adrian, obrátil se ku Kristu.
(Macana výb.)

Sv. *Apollonius* říkával, že ti, jenž Bohu oddáni jsou a v Boha naději skládají, nikdy nemají býti zarmouceni. Zarmoucení nechť jsou hříšníci nad hříchy svými, spravedliví ale i v největších vezdejších neštěstích veselé ať mysle jsou; neboť kdo Boha miluje, má na něm dosti,“
(Silbert.)

Sv. *Augustin*, zpomínaje na hříchy mládí svého, nalezal útěchu v křesťanské naději a tou posilněn spolehal, že mu pro zásluhy Kristovy vše odpuštěno.
(Sv. Augustin.)

Když jeden pochop ruku svou vyzdvihl, aby sv. *Martinu* hlavu mečem rozpoltil a zpozoroval, že svatý ani nejmenší bázně nejeví, pravil: „Jak! ty se netřeseš?“ „A proč bych se třásl,“ odvětil Martin, „smrt není nic zlého, považuji ji spíše za mou poslední přítelkyni v tomto pozemském životě, kteráž mne do onoho lepšího světa převede, ano já se těším na ni, poněvadž očekávám život věčný.
(Silbert.)

Sv. *Mikuláš*, jenž i tehdáž, když za biskupa vyvolen jest, úřad ten jen v naději, že Bůh ho bude síliti a chrániti, přijal, cítě že smrt se mu blíží, díval se vzhůru k nebesům a pokojně a odevzdaně do vůle Boží zvolal: „V Tebe jsem, ó Pane, doufal a proto zahanben nebudu,“ a tiše zesnul.
(Zollnera kat. káz.)

Když sv. *Tiburc* a *Valerian* k mučenické smrti vedeni byli a při tom veselou mysl ukazovali: nemohl se Maximus, komorník místodržitelův, z útrpnosti zdržeti slz. I pravil k němu Tiburc přívětivě: „Neplač; vždyť máme jistou naději v život věčný a proto milerádi zbavujeme se věcí pozemských, ano i života.“ A když Maximus pochyboval, poukazoval ho Valerian na pravdomluvnost a věrnost Boží a spolu mu i přislíbil, že mu dají znamení. A vskutku když oba mučeníci odpraveni byli, spatřil Maximus u slunce několik andělů, ani duše mučeníků přijímají. I přiznal se tu Maximus ku křesťanství a brzy dosáhl koruny mučenické a života věčného.
(Surius.)

Když si jednou představený stěžoval sv. *Vincenci paul.*, že by se křivda domu jejich stala, odpověděl svatý: „Důvěřujme se v Boha a pak budou všecky věci k našemu dobru, ať si lidé činí a mluví, co chtějí. Ano kdyby celý svět povstal proti nám, nestane se nám nic, leč co ráčí Bůh, v něhož doufáme.“
(Sv. Vincenc paul.)

Tomáš Morus, odmítaje a vyvracuje námitky dcery své, mezi jiným pravil: „O Božské dobrotivosti nechci pochybovati, ačkoliv cítím jako druhdy sv. Petr slabost svou, přece ale doufám, že Bůh mne posilní, abych znovu pravdu hájil.
(Stapletonius.)

4. Měj ji;

viz i: „Důvěra v Boha!“

První rodiče, jimž Bůh po pádu přislíbil Vykupitele.

Abraham důvěřoval, že Bůh pokolení jeho rozmnoží, ač jediného syna Isáka obětovati měl. Mojžíš, veda lid do zaslíbené země.

David v boji s Goliášem *(1 Král. 17, 37.)*; při pronásledování Saulem *(Ž. 26, 1.;—120, 1.)*.

Job v nemoci, chudobě a opuštěnosti *(Job. 13, 15.)*.

Tobiáš, když se mu v bídě a slepotě posmívali *(Tob. 2, 16.)*.

Judita, sťavši Holofernu hlavu *(Judit. 13, 17.)*.

Zuzana, byvši křivým svědectvím bezbožných dvou starců k smrti odsouzena *(Dan. 13, 35.)*.

Matka makabejská se sedmi syny při smrti *(2. Mak. 7, 11.)*.

V novém zákoně zvláště Panna Maria *(Luk. 1, 38.)* podrobivši se vůli Boží;

Aj, já dívka Páně; když ji Josef propustiti chtěl; když v chlévě Krista porodila a Simeon jí mnoho bolestí předpověděl (*Luk. 2, 13.*); když stála pod křížem umírajícího Ježíše a mrtvolu jeho v lůně svém držela.

Dále apoštolé, Maria Majdalena; pohanský setník; lotr na kříži.

Velkou nadějí naplněn byl sv. Pavel, jak často v listech jeho shledáváme na př. (*2. Kor. 1, 10.; 2. Tim. 1, 12.; k Řím. 8, 31.*).

I první křesťané se jí vyznamenali (*k Žid. 10, 34.; 2. Kor. 1, 8.*); zvláště pak mučeníci.

Sv. *Kateřina sien.* povždy doufala v Boha a po něm tak toužila, že začasto volala: „Ó Bože, proč tak dlouho mám doufati, proč žádost má nemá naplněna býti?“ (*Sv. Ludvík gr.*)

Zbožný *Petr Forrerius* ačkoliv mnoho dobrého za svého života vykonal a mnohými ctnostmi se skvěl; přece jen naději svou skládal v Boha a zásluhy Kristovy, řka: „Máme dobrého Pána.“ (*Petr Forrerius.*)

5. Marné se varuj; v lidi vystříhej!

Marnou naději měl fariseus v chrámě se modlící.

Sv. *Petr*, řka ku Kristu: „Já život svůj za Tebe položím!“

Sv. *Filip z Neri* probudiv se k Bohu volával: „Drž, Pane, svou ruku nade mnou dnes, sic bych Tě snad zraditi mohl.“ (*Podstr. výkl.*)

I v starém zákoně ji chovali:

Farao, spolehaje na vojsko a zahynul (*2. Mojž. 14.*).

Samson spolehaje na sílu svou, lstí Dalily zahynul (*Soud. 2.*).

Saul, spolehaje na sebe, zahynul (*1. Kr. 15.*).

Goliáš (*1. Kr. 17.*).

Šalomoun vyznal, že vše na světě marné jest (*3. Kr.*).

Když sv. *Františce chantalské* bratr její arcibiskup bourgeský přimlouval, aby psala královně, že by to řeholi její mohlo býti prospěšno, vzkázala mu, že se za královnu modliti bude, k psaní pak na královnu pohnouti se nedala, důvěřujíc se, že Bůh srdce královny pohne, bude-li řád potřebovati pomoci její. (*Podstránského výkl.*)

Sv. *Vincenc paul.* nikdy se nespolehal na lidi, ano když se mu pomoc lidská slibovala, vždycky se jí vzdával; nechtěl ničeho přízní lidskou dojíti, nýbrž ve všem jedině v Boha se důvěřoval. (*J. Bílého: Legenda.*)

Návyk.

1. Vůbec jest mocný.

Synové *israelští* šli neradi do zajetí, uvykli tam ale tak, že vyhnanství považovali za vlast a dobrovolně zajetí snášeli. (*Granatensis.*)

Jeden žák sv. *Dorothea* kradl jídlo, když ho bylo málo a tím krádeži uvykl i když se mohl do syta najísti a schovával si pokrm pod přikrývkou, tak že se mu zkazil a dáti ho musel oslu. (*Sv. Dorotheus.*)

Píše se o králi pontském *Mithridatovi*, že našed dryák, nyní mitridat řečený, stálým jeho užíváním tělo proti jedu tak opatřil, že když potom v boji od Římanů přemožen byl a boje se do jejich služebnosti padnouti, sám se otráviti chtěl, toho již více dovésti nemohl. (*Sv. František sál.*)

2. Zlý.

a) Byli mu oddáni; jest zhoubný.

Zlého návyku na sobě měli:

Sodomští, kteří anděle chtěli zneuctíti (*1. Mjž. 19, 9.*).

Farao a proto lživě přisliboval, až bídně zahynul (*2. Mjž.*). Podobně i Egyptčané utiskovali Israelských.

Israelité na poušti živeni byli mannou chutnou a přece toužili po hrncích masa v Egyptě (*4. Mojž. 4—5.*). Když Soudce zemřel, páchali z návyku zase zlé (*Soud. 2, 19.*).

Samson zlým návykem přišel o sílu svou (*Soudc. 16, 20.*).

Šalomoun návykem zlých žen stal se až modlářem (*3. Kr. 11, 1.*).

Jidáš z návyku lakomství a krádeže až zradil Mistra svého za 30 stříbrných (*Jan 12, 6.; Luk. 22, 3.*).

Duch nečistý vrátil se opět do starého obydlí (*Luk. 11, 26.*).

Obyvatelé města Jerusaléma, ač často napomínáni, nepřestali hřešiti, až město vyvráceno jest.

Onen nemocný po 38 let, když uzdraven jest od Krista u rybníka Siloe (*Jan 5, 14.*).

Jistý *otec* měl syna povahy rozpustilé a dovolil jemu všecko. Tak házel na každého, kdo bral se okolo domu otcova, nouzi do vlasův a na šaty a otec se tomu smál. Vážný ale muž, jemuž se také tak stalo, obrátil se a pravil: „Upusťte od takových nepravostí, aby se smích váš v pláč neproměnil!“ Oni se pak ještě více smáli; a pacholík rozpustilost svou ještě více provozoval a když byl větší, házel po lidech kamením a blátem. Tu chtěl otec tomu zabrániti; on pak se jemu vysmál. A hle, kosti syna bělily se na šibenici před očima otcovýma. Otec ale na ně dlouho nepatřil; neboť oči jeho zhasly v slzném proudu. (*Krummacher.*)

V minulých dnech zatklo četnictvo v jisté vsi u Děčína jakéhosi *Josefa Hüblera*. V jeho chaloupce nalezen velký sklad kradeného zboží. Hübler je obžalován pro šedesátinásobný zločin krádeže a vloupání se. (*Čas „Čech“ 1878.*)

Jedna lehkomyslná *paní* opilství byla oddána, tak že najednou číši vypila. Když jí to muž její předhazoval, pravila: „Víš, že na dnu číše vyryt jest něžný andílek a proto vyprazdňuji číši najednou, abych se pohledem naň potěšila.“ Tu zarmoucený manžel dal do číše místo anděla ďábla vyryti; manželka však pila zase, jako dříve a když jí manžel pravil, že by již pohledem na ďábla od pití se odstrašiti měla, odvětila mu zcela klidně: „Milý manželi, ďáblu nesmím ani kapky nechati.“ (*J. E. Veith.*)

Jeden uvyklý *rouhač*, jsa k smrti odsouzen, ještě při smrti Bohu se rouhal. (*P. Gisolus.*)

Jistý k smrti odsouzený *zločinec*, když již na popraviště veden byl, spatřil mladou dívku, zhřešil s ní umíraje ze zlého návyku v myšlenkách. (*P. Recupito.*)

Jeden *zloděj*, byv polapen a k šibenici odsouzen, vymlouval se, prose o milost, že sice kradl, avšak z návyku, tak že nemůže krádeži odolati. „Tak?“ pravil soudce, „pak jsi se dopustil velmi mnoho krádeží a zasluhuješ sto šibenic; mlč raději, aby's nebyl kolem lámán.“ (*Sv. Tomáš akv.*)

b) Pomalu a chtě se ho vzdáš.

Demosthenes, slovútný řečník řecký, měl zlý zvyk, že při mluvení pravým ramenem potrhoval. Aby zvyk ten přemohl, pověsil nad ramenem tím břitký meč; boje se, aby se neranil do ramena, dával takový pozor při mluvení, že v brzce nespůsobu svému odvyknul. (*Sv. Jan Zlat.*)

Plutarch, pohanský mudrc a dějepisec, býval velmi zlostný, avšak umínil si nehněvati se po celý den, pak dva, tři dni až po celý měsíc a konečně více se nerozhorlil. Podobně i nestřídmosti odvykal, ujímaje si den ode dne vína, tak že meze střídmosti více nepřekročil. (*Plutarch.*)

Sv. *Bernard* nalezl na hranicích Francouzska šlechtice, jenž smilstvu tak uvykl, že každodenně se ho dopouštěl. Nadarmo ho sv. muž napomínal, aby se polepšil, vymlouval se šlechtic, že nemůže. I přiměl ho konečně sv. Bernard k tomu, aby alespoň tři dni z lásky k Bohu smilství se vzdal. A když šlechtic šťastně tak učinil, žádal ho, aby opět tři dni v čistotě se zachoval z lásky k Rodičce Boží. A tak pokračoval sv. Bernard. Uložil mu tři dni zase z lásky k sv. apoštolům a pak zase z lásky k mučeníkům, z lásky k vyznavačům, z lásky k sv. pannám, z lásky k andělům. A takovým spůsobem se šlechtic zlého návyku zcela vzdal. (*Sv. Bernard.*)

Karlíček si uvykl lháti, ačkoliv jinak byl hoch nadaný a bystrého ducha. Proto mu nikdo nevěřil. Jednoho dne jel s otcem. Otec nešťastnou náhodou upadl s vozu a zlomil si nohu; že se nemohl ani hnouti a krev se mu z rány jen řinula. I pospíšil Karlíček, jenž otce opravdu miloval, nazpět do vsi a pro milosrdenství Boží volal a prosil, aby nešťastnému otci šli ku pomoci. Ale nikdo nechtěl lživému Karlu uvěřiti a tak by byl snad otec vykrvácel, kdyby náhodou nešel byl jeden soused okolo nešťastníka a domů jej nedopravil. Nelaskavost ta dojala Karla, který zapomínaje, že sám pro svou prolhanost jest vinen. I dal se před otcem do pláče a

stěžoval si na lidi nemilosrdné. Otec, pojav syna za ruku, pravil: „Vidíš, Karlíčku, vzdej se již jednou zlého návyku a nelži, sic povede se ti špatně. Bez mála by's se byl stal sirotkem. Pamatuj si vždy, že Bůh tě slyší.“ Karel hluboce dojat slíbil otci, že nikdy více lháti nebude a když ho napadalo, aby lhal, říkával: „Bůh mne slyší!“ a upomínkou tou, a bojem a modlitbou vzdal se lhaní a lidé opět milovali jej a věřili mu. (*Jan Nep. Černohouz.*)

Ludvík, mladý pacholík povozný, upadl pitím kořalky do nemoce nebezpečné. I pravil jemu lékař: „Nenecháš-li docela pití kořalky, nebude ti pomoci a ty umřeš; nebo kořalka jestiť jed mladému člověku.“ Nemocný odpověděl: „Toť mi není možná, jsemť jí velmi uvyklý; denně musím tuhle lahvičku vypíti.“ — Řekl lékař: „Inu, pomyslím na něco jiného!“ Druhý den přinesl strakatou škatulku čistých skřemínků, řka: „Dej každého dne jeden skřemínek do láhvičky, z které píváš kořalku, nech ho ale pokaždé v ní, pak ti kořalka neuškodí.“ — Nemocný mysle, že by skřemínky měly do sebe moc, kořalku učiniti neškodnou, každodenně pouštěl skřemínek do lahvičky. Tak denně, ani sám nevěda, o několik kapek píval méně a když posledně lahvička skřemínků plna byla, odvyknul škodlivému pití kořalky.

Jen něco denně čiň,
bys zlepšil tím své činy,
pak brzy budeš čist
a prázden mrzské viny.

(*Fr. Svoboda.*)

c) I po vzdání se ho bdi!

Sv *Markéta kortonská*, obrátivši se, ucítila, kterak staré náruživosti počaly se v ní opět ozývati. A málem by byla pokušení podlehla, kdyby se k Bohu neutekla a s pomocí jeho i nezvítězila. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Jistý mladý *člověk* potkal kdys po velkonoci osobu, s kterouž byl před tím nedovolené schůzky míval, ale kteráž tak šťastna byla, že se obrátila a na pokání dala. Udiven, že okolo něho se beře, aniž si ho všímá, oslovil ji takto: „Což už mne víc neznáte? Já jsem ten a ten.“ Kterážto odpověděla: „Buďte si tím, já však nejsem již onou.“

(*Haub.*)

Nebe.

1. Pojmenování a co za místo.

Život věčný nazvali předky svými se chlubící židé: „seděti v lůně Abrahamově, stoliti s Isákem a Jakubem, spatřovati tam slavné dědy národa židovského.“ Indové, Egyptčané a jiní pohanští národové představovali si život budoucí co cestování z těla do těla. Řekové krásocitní jako půvabný ostrov; Turci chlípní jako ráj rozkošný; Němci bojovní jmenovali nebe Walhalla t. j. palác zabitých a Slované již co pohané nábožní nazývali život věčný „Slávou, oslavou, blahoslavenstvím.“ Umřel-li někdo,“ pravili: „Šel do slávy.“ „Bůh mu dej věčnou slávu!“

(*J. Bílého: Legenda.*)

Písmo sv. nazývá místo to nejobyčejněji *nebe*. Také se jmenuje: ráj; království Boží; nebeský Jerusalém; hora Sion; město Boha živého; nebeská vlast; lůno Abrahamovo.

a) Jest místo vznešené a blažené.

Sv. *Augustin* si umínil, tázati se sv. *Jarolíma*, co by soudil o věčné blaženosti. Zatím však sv. Jarolím svět tento opustil a tu oznámil sv. Augustinu, že rozumem slávu nebeskou pochopiti nemůžeme. (*Macana výb.*)

Sv. *Efrém*, rozjímaje radost nebeskou, často takovou sladkou předtuchou naplněn byl, že se modlil: „Pane! ustaň poněkud, zadrž roh milosti své, neboť v tomto vězení nemohu snésti převelkost blaženosti nebeské!“ (*Surius.*)

Sám pak praví sv. Efrém: „Tam jest nesmrtelný život, nevyslovné dobré, nepochopitelná krása; tam pravé světlo, pramen všeho dobra, světlo nehasnoucí, slunce nezapadající. Tam nepřehledné zástupy andělů a svatých, věčná odměna, ustavičná radost. (*Sv. Efrem.*)

Sv. *Eulogius*, mučeník, odvětil soudci, jenž ho přemlouval, aby křesťanství za-

přel: „Kdyby's jen sebe menší ponětí o odměně, jakáž křesťana tam na věčnosti očekává, měl: s radostí by's se všech rozkoší světa vzdal.“

(*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Fulgencius*, biskup v Ruspě, jsa jednou na sněmu římského rytířstva od Theodoricha, krále gotského, držaném a vida takový v šatstvu přepych a jinou toho místa a panstva slávu, zvolal: „Ó Pane! jak pěkný musí býti nebeský Jerusalém, poněvadž zemský Řím se již tolik stkví a třpytí. A dávaje Ty na tomto světě tolik slávy marnost milujícím; čeho na onom dáš na pravdu patřícím?“ (*Sv. Fulgencius.*)

Sv. *Kateřina sen.* viděla u vidění paprsek slávy věčné. Když k sobě zase přišla, volala: „Viděla jsem div, ano viděla div!“ A když jí zpovědník uložil, aby zřetelněji se vyjádřila, odpověděla: „Velmi bych chybila, kdybych vám to chtěla popisovati; neboť lidská slova nemohou cenu a krásu nebeské slávy vyjádřiti.“ (*Sv. Kateř. sen.*)

Sv. *Salvi*, biskup v Albi, jenž velmi se mrtvil, upadnul v smrtelnou nemoc a konečně co mrtvola dán jest do rakve a do kostela. Modlili se u rakve jeho, an Salvi opět procitnul k životu. Smutně zvolal: „Ó Bože milosrdný, proč jsi sluhu svého povolal do říše temnosti.“ A postiv se tři dni, jsa opět úplně zdráv povolal na žádost mnichy a mluvil k nim: „Vskutku jsem již zemřel. Dva andělé doprovázeli duši mou do nebe. Blaženost mou nemohu popsati, tonul jsem v ní jako v moři. Najednou ale zavzněl hlas, abych se opět na zem vrátil. Nadarmo jsem prosil a proto opět jsem mezi vámi.“ (*Řehoř tur.*)

Sv. *Terezie* měla jednoho dne vidění, kdež popatřiti směla na slávu nebeskou a o níž dí: „Co jsem zde viděla, bylo tak vznešené a podivu hodné, že i nejmenší část z toho by duši udivením naplnila a největším pohrdáním věcí pozemských. Žádná duše nemůže si to představiti. Vidění to naplnilo mne nesmírnou radostí a sladkou spokojeností, již vysloviti nemohu.“ Viděním tím se zcela světu odcizila a zcela Pánu oddala.

(*Sv. Terezie.*)

Sv. *Tomáše akv.* tázala se jednou jeho sestra, v čem věčná blaženost pozůstává? Sv. Tomáš odvětil sestře: „Milá sestro, na tuto otázku se ti odpoví až v nebi teprv, dosáhneš-li ho. Než potěšující a pokořující jest pro učence, že připovězená blaženost jest nevýslovná.“

(*Sv. Tomáš akv.*)

Jeden učený *duchovní*, jenž knihu o nebeském Jerusalému sepsal, píše v této knize: „Znal jsem jednoho výborného kazatele, jenž měl zvláštní nápady. Tak mluvě o nebi, říkával: „Popisují-li učenci nebe, připadají mi jako malé děti, které v písku si hrají a myslí, že jejich kamna jsou krásné stavení; anebo jako děti, které jako kníže mluviti chtějí; anebo jako děti, které si na nohu vezmou dědečkovu botu a myslí, že jim dobře sluší.“

(*Nebeský Jerusalém.*)

Kdykoliv františkánský bratr *Egid* jen to slovo „nebe“ uslyšel, ihned unešen si poskočil. (*Sv. Alfons Lig.*)

b) Jest náš cíl; naše vlast.

Jistý pohan *Empedokles* na otázku, k čemu že jest živ? odpověděl: „Abych k nebi pohlížel.“ (*Macana výb.*)

V životopisu sv. mučeníka *Pamfilia* činí se také zmínka o několika pohanských mládencích, kteříž z pohanství k učení Kristovu se obrátili. Co křesťané brzy poznáni a v Cesarei před soud vlečeni byli. Byvše tázáni mimo jiné: kde by vlast, otčina jejich byla? odvětil jeden z nich ve jmenu ostatních: „Nebe jest vlast naše; tam nad hvězdami přebývá Bůh náš a Spasitel, On nás předešel, aby nám tam příbytky připravil; kde On přebývá, tu vlast naše.“ A všickni s radostí souhlasíce pravili: „Anoť, tam nahoře jest vlast naše, tam jedině směřuje všecko toužení naše!“ Jsouce co nejukrutněji trápeni pohlédli jen k nebesům vespol se těšíce slovy: „V nebi jest Bůh a Spasitel náš; v nebi naše věčná, předraháa vlast. Tam pojďme, tam věčně přebývejme!“

(*Mehlera příklady.*)

„Proč jsi zde na světě?“ tázával se sám sebe jistý horlivý *sluha Páně*. „K tomu,“ odpovídal si, „aby's v nebi panoval, panoval s Bohem, panoval na věky, ověnčen korunou slávy a požívaje radosti nebeské. Nuže, smrti, nemeškej již dlouho!“ (*Silbert.*)

c) Patří na Boha; tam vzati jsou.

Sv. *Jan zlat.* tak velmi toužil Krista jen jednou na okamžik v nebi spatřiti, kdyby napotom i muka pekelná snášeti musel. (*Herold.*)

Zbožný *Henoch* (*1. Mojž. 5, 22.*) a podobně i prorok *Eliáš* vzati jsou do nebe.

2. Každý ho cestou rozdílnou dosáhnouti může.

Když se sv. *Tomáše akv.* tázali, jak by do nebe přijíti mohli, odpověděl: „Chceš-li!“ (*J. Bílého: Legenda.*)

Abel dosáhl nebe pro svou zbožnost; Noe pro svou spravedlnost; Abraham pro svou bázeň Pána Boha; Josef egyptský, že Boha před očima měl; Mojžíš a Aron pro svou bezúhonnost; Samuel, že byl muž podle srdce Božího; David pro svou kajicnost; Susanna, že při pohanění v Boha důvěřovala; Daniel pro pevnou víru v jámě lvové; tři mládenci v peci ohnivé a matka makabejská svou statečností; Job trpělivostí; Tobiáš, že pochovával mrtvé; věštci a proroci starého zákona horlivostí pro království Boží; Lazar svou bídou a nouzí; Zachariáš a Alžběta bezúhonným životem; Jan křt. přísností k sobě samému; sv. matka Anna starostlivým vychováváním dcerušky své Marie; Panna Maria svatostí a pokorou; Josef láskou k Ježíši sobě svěřenému; Jan láskou ku Kristu; Zacheus navrácením cizého statku; Maria Majdalena kajicími slzami; Alžběta, sv. kněžna, dobročiněním a štědrostí; Alois čistotou; Terezie trpělivostí v bolestech a nemoci; Jan Nep. mlčelivostí; Jiří pro své nevinnosti obhájení; Valentin pro nemocných a trpících se ujímání; pastýři betlemští a mudrcové od východu pro touženost po Spasiteli; Vavřinec ve víře stálostí; lotr na kříži lítostí a skroušeností; Martin za půl pláště; žena za dva haléře; chorá žena odolku roucha Spasitelova se s důvěrou dotknuvší pro dobrou vůli a mínění. (*Ant. Fridrich.*)

Pro nebe tisícové odřekli se dobrovolně slávy časné a bohatství; radostí a rozkoší tělesných, opustili rodiče, přátely, manželky, dítky; na poušti, v jeskyních bydleli, žíní a kožích se odívali, hlad a zimu snášeli, kobylky a kořínky požívali, všecka trápení a protivenství, ano i smrt podstoupili. Králové odřekli se koruny a přemnozí všelijaká muka radostně snášeli. (*Podstr. výkl.*)

Sv. *Bernard* opouštěje dům otcovský, aby o samotě Bohu sloužil, se svým malým bratrem se žehnal: „Měj se dobře, Nivarde! zůstavuji ti všecky poklady a statky otcovské, vstupuji do kláštera, abych království nebeské hledal.“ „Jak?“ odvece chlapeček, „statky nebeské pro tebe a ty pozemské pro mne? Toť nerovné rozdělení; já chci také míti nebe.“ I šel v tom okamžení se svým bratrem. (*Sv. Bernard.*)

Když sv. *František seraf.* kdys nemocí sklíčen náramné bolení hlavy a při tom pokušení velké cítil, zdála se mu bolest ta nesnesitelnou. A tu uslyšel hlas: „Františku, kdyby zem samé zlato byla, celé moře drahocenný balsám, všecky kopce a pahorky samé drahé kamení, netrpěl by's všecko rád, aby's takových pokladů si vydobyl?“ A František odpověděl: „Pane, nejsem takových pokladů hoden.“ Tu odpověděl zase onen hlas: „Věz, že život věčný jest onen poklad, kterýž jsem tobě přichystal a že bolesti ty, jež nyní trpíš, prozatím jsou jeho rukojemstvím.“ Od té doby snášel sv. František všecky bolesti co nejtrpělivěji. (*Klinkáče leg.*)

Jindy zase byv otázán, proč v zimě tak lehký oděv nosí, odpověděl: „Když ohněm touhy po nebi zahříváni býváme, snadno proti pozemské zimě chráněni jsme.“ (*Surius.*)

Proto také, že myslel povždy na nebe a světem opovrhoval, vyobrazuje se, an stojí na zeměkouli a nohou ji odstrkuje; pod kouli jest nápis: „Co vzhůru jest hledejte a ne co na zemi se nalezá. (*Scherer, Exempel-Lex.*)

Sv. *Ludvík*, biskup tolosánský, syn Karla, krále sicilského, vzdal se pro nebe všeho pozemského, říkávaje: „Pozoruju-li říši otcovskou, vidí se mi nepatrná proti říši nebeské, kamž se dostane, kdo se přemáhá. (*Josef du Bois.*)

Sv. *Serapion*, svléknuv se zcela, chodil, maje bibli v ruce po polích a když se ho otázali, kdo ho svléknul, odpověděl: „Tato!“ ukazuje na bibli, čímž chtěl naznačiti, že pro radost nebeskou vším světským opovrhuje. (*Bessaeus.*)

Jistý *mládenec* přišel k jednomu poustevníku i dí jemu: „Ctihodný otče!

pověz mi pak přece, co činiti mám, abych zde na zemi tak živ byl, bych při tom nebe neztratil? Nevím, jak bych si tu měl počínati; pověz a oznam, jak se zachovati?“ Vážně a mlčky poslouchá poustevník mládence. Konečně vytáhne pomalu obraz z bohatých záhybů řásného roucha, i ukáže jej mládenci, řka: „Hle, tu v tom obraze vidíš vše, co tobě činiti třeba, abys tam někdy skládaje účty obstáti mohl. Obraz představuje ti muže v dlouhém, tmavém a drsném oděvu, v ruce jeho vidíš květoucí lilii, na loktech Ježíška, jest to sv. Antonín z Paduy. Tmavé roucho, splývající s ramenou svatého až k zemi, jak poznáváš sám, nehodí se do světa a praví ti, že nemáš býti synem tohoto světa. Chceš-li se Bohu zalíbiti, nesháněj se tedy příliš úzkostlivě po zalíbení a přízni lidské; neboť to k ničemu nevede. Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti. S myslí zesvětačilou příliš nelze tobě vejíti do království nebeského. — Ta lilie, kterou zříš v ruce svatého, jest bílá a v plném květu. Tak bílý, tak čistý a vší skvrny prost budiž oděv duše tvé, tak zkvítej srdce tvé. Chceš do nebe přijíti, nic nečistého nevejde do nebe a Spasitel blahoslaví jen ty, kdož jsou čistého srdce, chce-li kdo vstoupiti v svatební síň nebes, svatební roucho nevinnosti nesmí jemu chyběti. — To dítko, jež vidíš na loktech oslavence, jest Ježíš Kristus, jenž z lásky k tobě trpěl a umřel. Oň dí tobě: ‚Po tomť všickni poznají, že jste moji učeníci, budete-li míti lásku jedni k druhým.‘ Tomu porozuměl svatý a proto stal se zde svatý a tam blahoslavený. Chceš-li takým také se státi, světu musíš výhost dáti, hříchu se varovati a z celé duše své Ježíše Krista, Pána a Spasitele svého milovati.“ Tak dí poustevník k mládenci a tak pravím i já tobě, příteli, vezmi si slova má k srdci a požehnání Boží tě nemine. (*Ant. Fridrich.*)

K moudrému a zbožnému muži *Petru Faberovi* ve Španělích přistoupil jednou šlechtic, řka: „Co mi činiti třeba, abych ve hluku světa na duši své škodu nevzal?“ I dí mu přívětivě a vážně Faber: „Často tyto myšlenky vzbuzuj v srdci svém a na ně pamatuj: „Kristus, můj Bůh a Pán v největší chudobě a já v hojnosti. Kristus lačen a žízniv a já za stolem skvostným krměmi opatřeným. Kristus nah a bez oděvu a já v nádheře a skvostech! Kristus v hoři a bolesti a mukách a já v radovánkách a veselí!“ Na to pamatuj, k srdci sobě vezmi a duše tvá zůstane v porušeném světě čistá a nepoškvrněná.“ Toho pamětliv byl šlechtic povždy a zachoval duši svou k životu věčnému. Čiň i ty též. (*Ant. Fridrich.*)

3. Proto:

a) Měj na mysli; touži po něm!

Sv. *Pavel* často volával: „Dlouho, předlouho trvá vyhnanství mé! Kdy asi bude mu konec, kdy budu Boha svého patřiti a v království nebeském jej požívati?“ Podobně čteme v listu k Filip. 1, 20. (*Sv. Jarolím.*)

Podobně i sv. *Štěpán* toužil po nebi. (*Skut. ap. 7.*)

Sv. *Alois* rozjímal tak o nebi, že ho již na zemi pociťoval a an v citech slastných se rozplýval, pozdvihl ruce k nebi, volaje: „Do nebe, ano, do nebe chci!“ (*Scherer, Exempel-Lex.*)

Sv. *Arsenius*, jsa smrti blízek, byl od zarmoucených bratří požádán, aby jim na památku několik zbožných slov zanechal. Sv. Arsenius promluviv jen dvě slova: „Tam kde —!“ zemřel. Bratří nemohouce smysl slov těch uhodnouti, požádali vážného kmeta o vysvětlení a ten pravil: „Myslím, že slova ta znamenají: „Tam, kde nejčistší radosti nás očekávají, tam mají srdce naše již teď býti.“ Proto také touhou po nebi často plakával. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Augustin* napomíná: „O má milá duše, vzdychej horlivě, žádej náramně, aby's přijíti mohla do toho svrchovaného města, o němž tak slavné věci vyprávěny jsou a v němž jest obydlí všech radujících a veselících se.“ (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Bonaventura* s celým srdcem lpěl na věcech nebeských a toužil tutéž touhu i u jiných vzbuditi. Proto říkával: „Bůh sám, andělé a ostatní nebešťané očekávají nás toužebně a těší se, až do nebe zavítáme. Jak bychom tedy i my neměli žádoucně po nebi toužiti? Jak velmi se zastydíme, až se k nim dostaneme, že tak málo v tomto slzavém údolí ku vlasti nebeské ducha svého jsme pozdvihovali!“ (*Stempfle.*)

Bratří! (řeholníci) — dí sv. *František* — mnoho jsme sice Bohu připověděli, avšak více připověděl On nám. Krátké jest zde namahání a práce, ale tam dá nám věčný odplatitel věčnou odměnu. *(Sv. František.)*

Sv. *Godefried*, hrabě z Campergy, praemonstrák, tak velmi toužil po nebi, že, kdykoliv se spoludruhy cestoval anebo odpočíval, často na zem lehával a ruce své skládal jako se u mrtvoly činí a hluboce povzdychnul: „Ó kéž již hodina smrti přijde!“ a když přišla, s radostí umíral. *(Schustera: Kat. Handb.)*

Sv. *Ignác*, mučeník, kolikkrátkoli si připomínal slávu nebeskou, vždy plesajícím srdcem volal: „Ach, jak se mi ošklivi tato země, když patřím na nebe.“ *(Macanův výb.)*

Když sv. opat *Kolumbán* se modlil, aby bratrovec jeho Kolumbán, jenž nebezpečně se roznemohl, se uzdravil: pravil tento plačky: „Ó proč mne zdržujete v tomto slzavém údolí a nenecháte vejíti do života věčného?“ I modlil se opat s bratřími, objav nemocného, aby zemřel a tento vskutku zesnul klidně v Pánu. *(Silbert.)*

Sv. *Macedonius* byl jednou ve své samotě knížetem s družinou na honbě navštíven. I pravil kníže: „Co zde děláš v takové pustině?“ „A co ty?“ odvětil Macedonius. „Jak vidíš, honím.“ „I já,“ vece na to svatý, „zdržuju se zde za příčinou honby, avšak nehoním se za pomíjejícími věcmi, nýbrž za nepomíjejícími; hledámť nebe.“ Kníže hluboce zamyšlen odešel. *(Theodoret.)*

Sv. *Makarius alexandrinský* více žil v nebi, než na zemi; tam byly jeho myšlenky, jeho přání. Byl-li pokoušín, aby se něčím jiným zabýval, mluvil k sobě: „Varuj se, duše, aby's s nebe na zemi nesestoupila. Tam jest tvá vlast, zde žiješ v cizině. V nebi nalezneš Boha a jeho dvořanstvo. Jen v nebi zhřívati se můžeme na paprscích věčného světla, jen tam jest pravda, jistota, život věčný!“ *(Silbert.)*

Blah. *Mikuláš z Flye* již co pacholík cítil podivuhodnou touhu po nebi. Jako mladík šestnáctiletý šel jednou strašlivým úvalem skalním nedaleko vlasti své a tu viděl na návrší štíhlou věž, která jako rafije ukazovala k nebi, dlouho rozjímal a zatoužil po samotě. A proto neustále k nebi vysýlal modlitbu: „Ó Ty můj Pane a Bože, vezmi mne mi samému a přivlastni mne sobě samému! Vezmi mi všecko, co mi překáží k Tobě a dejž mi všecko, co mi pomáhá k Tobě!“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Povzbuzen byl k tomu i podivuhodným snem.

Jistý *šlechtic* putoval do sv. země. Navštiviv sv. místa a s úctou velikou prošed ona, kde Spasitel žil a trpěl, dostoupil i hory olivetské, aby Krista vzýval na místě, kde vstoupil na nebesa. Uzřev v kamení vytlačené šlépěje Kristovy, zulíbal je a pravil: „Ó Ježíši, ó lásko srdce mého! kam chceš, abych nyní šel? Všecka místa jsem navštívil, kde jsi žil a trpěl, následoval jsem Tě na horu Kalvárii, doprovodil k hrobu a nyní jsem na místě, odkud jsi na nebesa vstoupil. Ó uděl mi té milosti, abych za Tebou šel i do nebe.“ Tak se modlil poutník, naklonil hlavu svou a duše jeho, opustivši tělo, zalétla vzhůru k nebesům. *(Sv. Bernardin sien.)*

b) Silit v utrpení i smrti.

Mojžíš mluvě na hoře Sinai jen na krátko s Bohem, ozářen jest v tváři své. *(2. Mojž. 34.)*

David toužil po nebi. *(Ž. 83, 1.)*

Starý Tobiáš těšil se nebem. *(Tob. 2, 18.)*

Matka makabejská sílila sebe a syny v trápení *(2. Mak. 7.)*; Job se těšil v nemoci *(Job. 13, 15.)*, Tobiáš měl odměnu nebeskou na mysli v posměchu přátel *(Tob. 2, 18.)*; Baruch předvídal slávu jeho *(Bar. 3, 24.)*.

Sv. Petr uzřev proměněného Krista na hoře Tábor, unešen jest *(Mat. 17.)*; sv. Pavel, byv do třetího nebe vtržen, blahoslaví blaženost nebeskou *(Fil. 1, 23.)*, i sv. Jan ve svém Zjevení; sv. Štěpán, vida nebesa otevřena, veselí se u kamenování *(Sk. 7.)*.

Sv. *Abilus*, jáhen a mučeník, když za pronásledování Licinia okolo r. 316 po Kr. P. město Edesu obcházel, potvrzuje všech u víře a vzbuzuje k stálosti v ní, polapen a železnými háky od vladaře Lysaniáše rozedrán, pověšen a na všech údech roztažen jest. Pak otázán od vladaře, jaký užitek mu muky ty spůsobily, odpověděl, že všecky ty muky ani porovnati se nedají s radostmi

nebeskými. A protož do ohně uvržen byl, kdež i ducha vypustil.
(Frenclova Postilla.)

Sv. *Ambrož* snášel s největší trpělivostí všecky překážky a nehody. Když ho jednou jeden přítel žádal, aby mu řekl tajemství, jímž vždy veselé mysle jest, odpověděl sv. Ambrož: „Milerád ti oznámím, v čem tajemství to pozůstává; v tom, že povždy oči své obrácené mívám t. j. v každém postavení připomínám si, že zde na světě pro nebe žiju, když vzhůru k nebi pohlednu; když pak očí obrátím k zemi zpomínám si, jak málo země v hrobě potřebovati budu; a konečně když kolem sebe pohlednu, seznávám, že přemnozí mnohem nešťastnější jsou, než já. A tak vida, kde pravá blaženost panuje, milerád snáším všecky strasti a nehody tohoto života.“ *(Sv. Ambrož.)*

Sv. panna *Dorota* byvši vedena po mukách na popraviště, veselila se řkouc: „Raduji se, že jdu k ženichu, jehož ráj mnohem krásnější jest, než všecky květiny pozemské.“ *(Surius.)*

Sv. *Felicita* pravila k sedmi synům svým: „Patřte k nebi, o dítky, tam vás očekává Kristus se svými svatými. Bojujte zmužile pro duše své a okažte se věrnými v lásce Kristově.“ I umřeli všickni pro víru. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Filip ner.*, když mu důstojnost kardinálskou navrhovali, zamítl ji a vyhodiv biret svůj vysoko do výšky, zvolal: „Ó nebe, ó nebe!“ *(Sv. Alfons Lig.)*

Sv. *Františka sál.* žádal jeden rolník, když biskupství své visitoval, aby ho navštívil a biskupské požehnání mu udělil. I vyzpovídal se zbožně starý rolník a pak se tázal Františka, musí-li zemříti? František domnívaje se, že nemocný se snad smrti bojí, těšil ho a vzbuzoval v něm důvěru. Nemocný ale pravil, že rád umře. Tu vyzvídal příčinu toho František a seznal, že ani nemoc, an do 70. roku věku svého byl zdráv, ani domácí nespokojenost, an v svornosti žil, ani jiné neštěstí toho příčinou nebylo, alebrž nebe, po němž umírající rolník velmi toužil, uznávaje všecky rozkoše a radosti tohoto světa za marné. A tohoto nebe dosáhl rolník brzy, an přijav poslední pomazání tiše zemřel. *(Aerenlese 1842.)*

Sv. *František xav.*, obklopen nesmírnými pracemi apoštolskými, uprostřed namahání těšil se myšlenkou na nebe a často volával: „Mnoho radostí, mnoho blaženosti připravil jsi nám, ó Bože, na tomto světě!“ *(Mehlera přikl.)*

Než se sv. *Hadrian* křesťanem stal, nemohl se dosti nadiviti trpělivosti s jakouž křesťané největší muka snášeli. I otázal se jednoho vyznavače, odkuď se křesťanům trpělivosti dostává? Tento ukázav prstem na nebe pravil: „Tam odtuď maže nás milost Boží olejem posily, odtamtuď usmívá se na nás naděje oznamujíc nám nevyslovnou radost, odtamtuď dostáváme síly, jenž bolesti mučenictví ničí.“ Těmito slovy vzbudila se touha ve sv. Hadrianu, mučenictví podstoupiti; i stal se křesťanem. *(Surius.)*

Když sv. *Hermenigildovi* otec jeho královský smrtí hrozil, proto že se bludu ariánského zprostil, odpověděl: „Dobře se mnou učiníš, otče; nebo ztrativ smrtí království pozemské, naleznu věčné.“ *(Macana výb.)*

Když sv. *Majolus* konec života svého již cítil, těšil okolo lože stojící zarmoucené bratry, řka: „Milujete-li mne, proč se rmoutíte nad mým štěstím. Po dokonaném boji chce mne věčný Bůh odměniti.“ A když všem dal požehnání, zvolal, cítě v sobě blaženost nebeskou: „O Bože, jak podivuhodný jest příbytek Tvůj. Tvůj sluha nemůže se radostí ani zpamatovati, pozoruje vznešenost domu Tvého?“ Domluvil a nebylo ho více.
(Šmída hist. kat.)

Jen několik hodin před smrtí obrátiv se sv. *Makrin* k Božskému Spasiteli, tázal se ho: „Kdy Tě již spatřím, o můj nejlaskavější Vykupiteli; kdy uvidím přislíbení Tvá vyplněna? Kdy budu přioděn rouchem svatebním nad slunce jasnějším? Kdy budu již v nebi s vyvolenými chválozpěv Trojjediného svatého Boha prozpěvovati? O jak dlouho se nepřibližuje den ten! *(Silbert.)*

Když věrní vyznavači Páně sv. *Marek* a *Marcellián* od starého otce, hořekující matky ano i od zoufale ruce lomících manželek prošeni byli, aby smrti mučenické se nevydali a již prosbami se obměkčovali: vystoupil sv. Šebestian a představil jim před oči život věčný, kterého si za tento pomíjitelný vydobudou. I vzmužili se obadva a obětovali

Bohu život časný, aby s ním žili na věky. (*Haid.*)

Sv. *Marinus*, mučeník, byv před soudce pohanského předveden, aby modlám obětoval, kdež se mu i přízeň císařova přislibovala, odpověděl: „Poctivosti od císaře a přízně tvé nežádám, jsouť nestálé a pomíjitelné, znám ale naději, kteráž jest v Kristu. Znám život věčný a k tomu jde láska a touha má.“ I stat jest. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

A vrahům, kteří ho jednou v noci přepadli a s mečem v ruce poklady žádali, pravil: „Všecky mé naděje a poklady jsou tam v nebi!“ (*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Martin* k smrti se připravuje oči své měl upřeny k nebesům. Když mu služebník připomínal, aby se stranou obrátil, že méně trpěti bude, odpověděl: Nech mne patřiti do nebe a nepřekážej mi v rozjímání cesty, na kteréž předcházel Spasitel můj, za nímž i já musím kráčeti, abych k němu se dostal.“ (*Silbert.*)

Sv. *Menodora* pravila se svými mladistvými sestrami místodržiteli, jenž chtěl, aby modlám obětovaly: „Krátká a pomíjitelná jsou všecka muka tohoto světa a kdo je vytrvale snese, obdrží po smrti odměnu věčné radosti v nebi. (*Šmída: Repert.*)

Sv. *Platon* byv strašně bičován, duchem vznášel se k nebi, zapomínaje na bolesti strašné. Napotom dán byl do vězení, kdež ho křesťané navštívili, aby mu svou útrpnost projevili a jeho stálostí se povzbudili. Svatý k nim takto mluvil: „Myslíte snad, moji milí, že pro maličkost muka tato snáším? Nikoliv! Vím, že na krátko jen trpím a pohlížím radostně k nebi, kde nám Kristus příbytky již připravil!“ (*Krönes: Real.-Lex.*)

Matka sv. mučeníka *Symforiana* vidouc, že syna jejího vedou na smrt, ustavičně volala za ním: „Pamatuj, synu můj! na nebe a život věčný; do nebe hleď a tam kralujícího před očima měj. (*Frenclova Postilla.*)

Sv. *Theodota*, vdova, v největších mukách přivolávala synům svým: „Rozmilí synové! setrvejte až k smrti. Tam vzhůru k nebi pohleďte, kdež vás za krátké utrpení očekává koruna života věčného. Pročež zmužile bojujte, neboť Kristus jest při vás!“ (*Šmída: Repert.*)

Princ *Condé* pravil v posledním okamžení života svého ku kněžím, jenž u něho stáli! „Nikdy jsem o tajemstvích sv. náboženství nepochyboval. Vskutku spatříme Boha, jak jest, tváří v tvář.“ (*Šmída hist. kat.*)

Za času sv. *Augustina* žila v Římě vznešená paní Melania. Byla sice křesťanka, avšak jsouc mladá, krásná a bohatá, sloužila světu a užívala rozkoší jeho. Mezi domácími přáteli nalezal se i pohan Volusian. Volusian odcestovav do Milána, seznámil se se sv. Augustinem, jenž všemožně Volusiana obrátiti chtěl, avšak marně. Zatím Melania porovnavši marnosti tohoto světa s nebem, stala se pravou křesťankou a žila velmi jednoduše. Když ji Volusian, navrátiv se z cesty, zase navštívil, zvolal udiven: „Co se to stalo, Melanio, kde jest nádhera tvého domu? Kde tvá krása? Kdo tě tak změnil?“ I odvětila Melania: „To učinilo nebe, ano nebe to učinilo!“ I ohnivě mu nyní vypravovala, jak nebe zcela smýšlení a jednání její proměnilo a jakým vnitřním poklidem a jakou spokojeností nyní naplněna jest myslíc na věčnost. I dojala slova ta Volusiana tak, že odřeknuv se pohanstva stal se horlivým křesťanem. (*Mehlerovy příklady.*)

Jistý *opat*, když viděl bratry své skormoucené, říkával: „Proč se rmoutíte? Nechť ti jsou zarmouceni, jimž pomnění na nebe útěchy nedává. Nám slíbil Kristus radost nebeskou, naděje ta neklame; proč bychom tedy truchlili?“ (*Podstránského výklady.*)

Pikkolomini, jenerál jesuitů, zemřel na krutě bolesti kamene. Aby si trpělivosti dodal v bolestech, otvíral si okna, pohlížel k nebi a říkával: „Ach, jak velmi se mi zošklivuje země, když pozoruji nebe! Ó ráji, ráji, jak velmi se těším, že navždy již v tobě přebývati budu.“ (*Mehl. příklady.*)

Karel Spinola z řádu jesuitského, byl v Japansku dán do ohně, kdež pomalu ho chtěli mučiti. I chtěli ho přivázati na kůl, avšak Spinola nechtěl, ujišťuje, že pohled na nebe dosti ho upevní. A vskutku Spinola, pohlížeje k nebi, za dvě hodiny sebou ani nepohnul, až dosáhl slavně koruny mučenické. (*Weninger.*)

Neděle.

1. Původ; obraz.

Bůh hned při stvoření sedmý den posvětil *(1. Mjž. 2, 2.)*.

Svěcení soboty zákonem skrze Mojžíše obnovil, kdež odpočívati všemu přikázal *(2. Mjž. 20, 8.; 5. Mjž. 5, 12.)*. V sobotu zapovězena práce; obchod; další cesta *(2. Mojž. 35, 1.)*; přikázána modlitba a obětě *(4. Mojž. 28, 9.)*; na poušti v sobotu nepadala žádná manna *(2 Mjž. 16.)*; rušiteli přísným trestem hrozeno a sice smrtí *(2. Mjž. 31, 13.)*; a rušitel takový vskutku ukamenován jest *(4. Mjž. 15, 32.)*; v assyrském a babylonském zajetí rušili židé sobotu *(1. Mak. 41.)*; což Nehemiáš napraviti se snažil *(2. Ezdr. 13, 15.)*. Plnitelům přikázaní sobotního připovězena odměna *(Is. 56, 2.)*. Za času Pána Ježíše vykládalo se v chrámu Písmo sv. a učil lid. Fariseové drželi se ale litery a ne ducha, a nechtěli ani, aby Pán Ježíš v sobotu uzdravoval, což ale Pán Ježíš činil; tak člověka s uschlou rukou *(Mt. 12.)*; vodnatelného *(Luk. 14.)*; ženu krvotok mající *(Jan 13.)*; slepého od narození *(Jan 9.)*. Židé Kristu vytýkali, že v sobotu vynímal a jedl klasy *(Mat. 12, 1—9.)*. Pán Ježíš učil i v den sobotní v chrámě i ve školách *(Mar. 1, 21.; Luk. 4, 16.)*; též i sv. apoštolé a první křesťané světili sobotu *(Sk. ap. 13.; 17.; 18.)*.

Neděli, kdež Pán Ježíš vstal z mrtvých a napotom svým apoštolům seslal Ducha sv., slavili již sv. apoštolé nejspíše dle ústního rozkazu Spasitelova. Tu scházeli se učeníci i věřící k službám Božím. *(Sk. 20, 7.; 1. Kor. 16, 2.)*

Proto nazývá Jan ve svém zjevení a sv. Ignác neděli dnem Páně, králem ostatních dní; sv. Jan zlat. dnem lámání chleba a dnem světla, jakož již svatý Justin ve své první apologii.

I Církev sv. dala přikázaní ohledně svěcení neděle. Tak sněm laodicejský požaduje od křesťanů, aby v neděli od těžké práce se zdržovali; podobně i druhý církevní sněm v Makoně ve Francouzsku r. 585 a spolu aby se modlitbou na neděli připravovali; na sněmu církevním v Arlesu r. 813 zapověděl se obchod a všecken hluk u kostela, aby služby Boží vytrhovány nebyly. — Dle knihy poenitentialní staré musel ten, kdo v neděli aneb ve svátek těžkou práci konal, tři dni o vodě a chlebě se postiti; kdo však v kostele mluvil, podrobiti se musel deset dní postu. A sněm elvírský r. 305 ustanovil, aby ten, kdo v neděli služby Boží zanedbává, tak dlouho nesměl do kostela vkročiti, jak dlouho ho zanedbal. A v katechismu z rozkazu sněmu tridentského psaném se vybízejí křesťanští panovníci, aby hleděli bedlivě na to, by poddaní neděli a svátek světili.

Sv. Karel borrom. zapověděl v neděli divadla, tance a jiná veřejná vyražení.

2. Svět.

a) Příkaz světský.

První mocnář, jenž svěcení neděle poručil zákonem, byl Konstantin velký.

Vedle rozkazu císaře *Valenciniana* nesměl žádný úřad v den sváteční křesťana volati k soudu.

Theodosius veliký starobylý zákon zemský obnovil a zostřil, vedle kterého ve dnech posvátných veřejné hry a divadla neměly býti provozovány. *(Codex. Theodos.)*

Císař *Karel velký* peněžitou pokutu uložil těm, kteří v neděli k soudu neb obchodu se shromážďovali, aneb hlučným radovánkám se oddali. *(Ber. Bercaster.)*

Dle sv. *Theodora kanterburského* neměl nikdo v Anglicku, ať si byl jakéhokoliv stavu, vyjížděti; ani po vodě plouti; ba ani chleba péci. *(Stolberg.)*

Ina, král sussexský, vydal zákon, aby otrok, který by v neděli od svého pána k těžké práci přidržán byl, ihned svobodným se stal. *(Ber. Bercaster.)*

V Uhersku byl r. 1016 vydán světský zákon, aby ten, kdo by v neděli službám Božím přítomen nebyl, do hola oholen byl, by se polepšil. *(Binterim.)*

V Londoně, Amstrdámě, Filadelfii a jiných městech zapovězeny jsou i všecka veřejná vyražení, aby tiše den sváteční světiti se mohl. *(Quillois.)*

Zákon o svěcení neděle v státu *Massachusetts* v Americe zní: „Uvažujíce, že svěcení neděle jest věcí velmi prospěšnou, že člověku popřává odpočinku od práce a pobádá jej k přemýšlení o povinnostech života, že mu poskytuje příležitosti, aby

soukromě a veřejně povinnou poctu Stvořiteli prokázal a konal skutky lásky, ozdobu a chloubu člověčenstva; uvažujíce dále, že bezbožní lidé, nepamětlivi povinnosti, jež jim svěcení neděle ukládá, ani prospěchu, jenž odtud pro celou společnost vyplývá a kteříž neděli nesvětí, nýbrž práci a radovánkám se oddávají, že lidé tito proti vlastnímu blahu, kteréž jim co křesťanům na srdci ležeti musí a má, jednají a jiným pohoršení dávají a nemravnost rozšiřují: nařizuje senat a komora representantů, aby obchod v neděli se nevedl, ani divadla a radovánky veřejné provozovaly; bez potřeby nikdo necestoval, hostince byly zavřeny, jinak by platily pokuty, jakož i ti, kdož by bez omluvy rozumné tři měsíce veřejným službám Božím přítomni nebyli, anebo na blízku kostela neslušně se chovali, trestáni budou.

(Blahověst. 1870.)

V *Mnichově* vydán jest od vlády zákon, kterým se pod pokutou 25 dolarů zapovídá řemeslníkům v neděli a ve svátek pracovati. *(Blahověst 1852.)*

V *Prusích* zapovězeno jest od vlády v neděli choditi na houbu. Jeť na to ohlášena pokuta buď 50 dolarů aneb 6 neděl žaláře. *(Blahověst 1852.)*

b) Varuj se těžké práce; radovánek!

Podobně i západní a východní Gothové, Longobardé, Frankové a Anglosasové u bojovných poddaných svých zákon o svěcení neděle zavedli a odpočinek ode všech veřejných zaměstnání poručili.

Eduard vyznavač, král anglický, poručil, aby od tří hodin odpoledne až do rána v pondělí nikdo pro dluhy nebyl zatčen.

Childebert II., král francký, vydal r. 595 zákon, aby každý svobodný, kdo by v neděli těžkou práci konal, peněžitou pokutou trestán byl, otrok pak byl jinak potrestán.

Pipin krátký zapověděl v neděli všelikou ruční práci.

Alfred velký, král dánský, učinil toho, kdo v neděli služebnou práci konal, otrokem.

Sv. *Štěpán*, král uherský, odejmul potah tomu, koho v neděli při práci zastihl, kterýž si napotom ten, jemuž patřil, vykoupiti mohl. I Ladislav přísný zákon o svěcení neděle vydal.

Některé sněmy církevní, zapověděly v neděli i tance, divadla a hlučné radovánky. Tak koncil v Kolíně r. 1536 a v Paříži r. 1557.

Sv. *Nothburka*, služka, vyjednala si vždy s hospodářem, u něhož do služby vstupovala, že v neděli a ve svátek ku žádné těžké práci přidržována býti nesmí a také nikdy v ten čas ji nekonala.

(Raderi.)

Jedné neděle zpozorovala *Marie Leszinská*, královna francouzská, ve Fontainebleau, že dělníci vzdor královu zákazu na veřejné budově pracují. Královna si dala ihned podnikatele stavby předvolati a domlouvala mu, že proti zákonu a Bohu jedná. Tu se stavitel vymlouval, že jinak by stavbu v určitý čas odevzdati nemohl a tím že by přišel o mnoho peněz. Načež královna: „Zde máte peníze, o něž byste přišel, ihned ať od díla ustanete a budoucně ať nikdy v takovou práci se neuvážete, jíž byste zákon Boží a králův přestoupil!“

(Mehlera př.)

Jeden *muž*, jenž v neděli těžkou práci konával, vymlouvával se. „Lépe jest, abych v neděli pracoval, než abych se toulal.“ I odpověděl mu na to přítomný duchovní: „To jest zrovna tak, jako kdyby se někdo omlouval, řka: „Krádež jest lepší, než vražda.“ *(Mehl. př.)*

Za krimské války byli *Rusové* donucováni, aby v neděli Francouzům v těžké práci pomáhali. Avšak nadarmo staráno přivábiti je penězi. Pozdvihujíce rukou svých k nebesům, volali: „A kdybyste nám podávali tolik tolarův, co máme prstů na rukou, nijakou měrou nedáme se pohnouti k bezbožné této práci.“

(Blahověst 1855.)

V jistém velkoobchodním domě v *Turíně* uprázdnilo se místo ředitele továrny. Za takového odporučen byl mladý muž, který místo to jen s tou podmínkou chtěl přijmouti, aby se v neděli nepracovalo. Továrník odpověděl, že to nejde, že v neděli lecos se musí opravovati a dělníci, že tomu jsou uvyklí. Mladý muž odvětil, že pak místo to nepřijme, že nalezne snad jiného, který mu svolí, za jeho ředitelství ale že musí v neděli býti továrna zavřena. Dlouho přemlouval továrník nového ředitele, tento ale nepovolil. Konečně se ale továrníku rozhodně věc zalíbila a po krátkém pře-

myšlení odvětil: „Obdržíte místo ředitele u mne a to za těch podmínek, které jste sám sobě určil!“

(*Čas.*: „*Čech.*“ *1876.*)

aa) Kdy těžká práce dovolena?

L. P. 1839 zdvihla se v okolí berbickém v jižní Americe náramná bouřka, tak že *Negrové* právem obávati se museli o žeň, kdyby ji přes neděli na poli nechali. Chtíce škodě té ubrániti, dali se v neděli časně ráno do práce. Po dokonané práci zavoláni jsou všickni k domu statkářovu a podávány jim peníze, tabák, rum a jiné věci v odměnu za namahavé dílo, jež byli z vlastního popudu podnikli; Negrové ti ale ihned požádali vůdce, aby majetníku statku ekli, že za práci, kterouž byli v čas nastalé potřeby podnikli a kteráž se na den všední odložiti nedala, ani peněz, ani tabáku, ani rumu nepřijmou, jelikož ji vykonali v den Páně, v kterýž jinak nedovoleno ze zisku pracovati. Od té doby choval majetník jakousi tajnou úctu k svědomitým křesťanským dělníkům. (*Mehlera příklady.*)

Ve francouzské zemi ve vesnici *Brivyde* roznemohl se jeden hospodář právě v nejpilnější čas o žních velmi těžce. Tři malé dítky byly celá čeleď jeho toho času, kdy rolníku i sedmerých rukou třeba. Již myslel, že úroda jeho přijde na zmar. Avšak útrpní spoluobčané umluvili se mezi sebou, že pro pilnou práci vlastní ve svátek sousedu sklíčenému obilí sklidí. I oznámili žádost svou správci duchovnímu, jenž arci milerád svolil. S radostnou ochotou pospíšili na pole nemocného souseda, malí i velcí tu žali a vázali, snášeli a sváželi, tak že za dvě takové neděle vše, co stížený soused na poli měl, doma ve stodole bylo uloženo. (*Blahověst 1847.*)

Rodina rolníka *Karlantona*, jsouc chudá, tím způsobem jednou neděli světila, že manželka Marie nemocnému opuštěnému sousedu posloužila, Karlanton pak zašel si na trh a vypravoval lidem, že soused Bendetto jest nemocen a proto nemůže pole zasíti, aby kdo chce pomohl nebohému. A vskutku obdrževše svolení od faráře, převlekli se a zasili Bendettovi role, při čemž i syn Karlantona Peppo pomáhal.

(*Cesare Cantü.*)

Louis Rendu, biskup v Annecy v Savojsku listem biskupským přísně duchovním a věřícím nařídil, aby den Páně svědomitě se světil, udal ale, kdy se může v neděli pracovati a šice:

1. Chudým orati, síti a sklízeti. 2. V čas ohně stavební prostředky svážeti. 3. Za chudé pracovati, by se mohli přioděti. 4. Když se kostel, fara, hřbitov, škola staví. 5. V čas poprašků obilí sklízeti. 6. V horách, kde sníh jest a málo času k setí zbývá, síti. 7. Proti sněhu a přívalům hráze stavěti. 8. V nedostatku vody v létě anebo v zimě mlíti. 9. V započaté práci, která se nedá odložiti a čímž by velká škoda vznikla, pokračovati, na př. v cihelnách a továrnách.

(*L. Rendu.*)

c) Navštěvuj kostel; modli se; čiň dobře!

Sv. Justin, mučeník, píše v obraně křesťanů takto: „Všickni, kteříž v městě a na venku bydlí, na každý den posvátný v shromáždění se schází; na počátku se čte buď nějaká částka z čtení prorockého anebo apoštolského, kteréž pak biskup vykládá, k naučení obrací a k věrnému následování odporoučí. Potom všickni vstanouce se modlíme a chleb a víno a vodu obětujeme, zač pak biskup díky činí a lid: Amen odpovídá. Každému z přítomných se z posvěcené oběti částka udělí. Mimo to zámožnější ze svého jmění vedle libosti obětují, z kterýchž obětí potom vdovy a sirotkové, nemocní a nešťastní, pocestní a cizinci podporováni jsou.“ (*Sv. Justin, muč.*)

Křesťané v *Cočinčině* mnoho mil daleko chodí, aby v neděli mši sv. přítomni byli a sv. svátosti přijali.

I v *Novoselandu* obrácenci již v sobotu spěchali k místu, kde v neděli mše sv. se četla.

R. 1627 zanedbal v *Paraquay* jeden pacholík asi desítiletý mši sv. Když pak odpoledne mezi ostatní chlapce přišel, nadávali mu, zbili ho a vyloučili ho zcela ze svého kruhu. (*Lohner.*)

Sv. *Alžběta*, dcera uherského krále, oslavovala den sváteční a nedělní mimo služeb Božích i všemožnými dobrými skutky. (*Surius.*)

Svatý *Arsenius* sedával v kostele za sloupem, maje oči k zemi sklopeny, aby naň nikdo nemohl hleděti a on také na

žádného se podívati, i aby tím horlivěji a beze vší překážky své modlitby konati a spasitelná rozjímání činiti mohl. (*Ber. Bercaster.*)

Sv. *Augustin* napomínal obcí svých, aby se v sobotu k nešporám a k bdění nočnímu sešly, aneb, nemohouce přijíti, doma se modlili. Obmeškání služeb Božích, konání služebných prací a světských zaměstnání co nejpřísněji zapovídal. (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Guntram*, král burgundský, přikázal, aby se neděle a svátky ode všeho lidu náležitě světily a vyjma připravování pokrmů, aby se docela nic nepracovalo a aby všickni službám Božím byli přítomni. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Homobonus*, kupec, zasvětil neděle a svátky jedině službě Boží a svému spasení, an nejmožnější čas v kostele strávil, modle se, slova Božího poslouchaje a svátosti přijímaje; ostatní doby trávil doma čtením nábožných kněh anebo Písma sv. (*H. J. Karlíka: Živ svat.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* co študujícím s mnohými spolužáky v neděli a ve svátek věnoval se zvláště modlitbě a konal dobré skutky. (*Mätzler.*)

Sv. *Jarolím* sám o sobě takto píše: „Když jsem co pacholík byl v Římě a v svobodných uměních se cvičil, míval jsem spůsob s jinochy nábožnými ve dnech nedělních hroby sv. apoštolů a mučeníků navštěvovati.“ (*Sv. Jarolím.*)

Sv. *Kliment alex.* píše, že svěcení neděle započínalo v svatvečer po slunce západu, kde se čistily a zdobily chrámy a věřící v sváteční šat, obyčejně v bílé roucho, se obláčeli. (*Sv. Kliment alex.*)

Rudolf, biskup bourgoský zapověděl i ženským domácí práce a sice šíti, plésti, žehliti a j. (*Binterim.*)

Nejmilejší dnové byli blah. *Kolettě*, panně, neděle a svátky; ne snad proto, aby si mohla na procházky vyjíti, nebo návštěvy činiti, nebo snad k tanci běhati; nýbrž do kostela jíti, aby tam Ježíše, svého miláčka, mohla navštiviti, slovo Boží poslouchati a sv. svátosti přijímati. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Odilia*, abatyše v Hohenburku, dala zvláštní nemocnici vystavěti a neznala žádné větší rozkoše než nemocné navštěvovati, těšiti, obveselovati a obsluhovati. Výjmouc služby Boží meškala téměř celý nedělní den v nemocnici, kdež v nemocných Kristu, Pánu a Mistru svému, sloužila. (*Mehlera: Legendy.*)

Sv. *Paskál*, mladý pasák, měl tvrdého, nelaskavého pána. Když v neděli a ve svátek srdce jeho toužilo po chrámu, musel pásati stádo. Z počátku hořce plakával; než brzy si vymyslil prostředek, jak by mohl i pod širým nebem Bohu sloužiti. Vyřezal si na holi pastýřské obraz Rodičky Boží s Jesulátkem a když zvony svolávaly lid do chrámu, zabodna hůl do země, klekl jako v kostele před oltářem a v duchu jsa přítomen službám Božím, vroucně se modlil. Tak světíval den Páně. (*Podstrán. výkl.*)

Krásný příklad, jak neděli světiti máme, zanechali nám i zbožní naši *předkové*, kteří vždy v neděli a ve svátek přišedše ze služeb Božích domácích dětí se vyptávali, jaké bylo evangelium, o čem sluha Páně kázal, jaké dával napomenutí a výstrahy, k čemu povzbuzoval. Čemu děti nerozuměly, to jim vysvětlili a zapomenuté doplnili. I po odpoledních službách Božích, čtli buď z Písma sv. aneb z jiné nábožné knihy. (*Klinkáče: Legendy.*)

Když za protestantky *Alžběty*, královny anglické a její nástupců katolická bohoslužba pod trestem smrti a pod jinými tresty zapovězena byla: shromážďovali se přece věrní katolíci v neděli na neznámých a skrytých místech a byli přítomni mši sv. a jiným cvičením, což i jměním, ba i životem zaplatili. Mezi jinými se vyznamenala zvláště jedna paní, která 100 roků stará povždy den nedělní svědomitě světila a ve víře stálou zůstala. (*Mehlera př.*)

Korunní princ anglický (princ z Walesu) přišed na počátku června 1867 do Paříže k výstavě, pozván jest, aby v neděli se súčastnil v jízdě o závod, kteráž se na veřejném místě odbývati měla. Princ přemýšlel, má li se k jízdě dostaviti, aneb raději den sváteční křesťanským spůsobem slaviti. Nevěda si rady, telegrafoval matce své, královně anglické, co by činiti měl? Královna Viktorie odpověděla, aby na jízdě podílu nebral; a zdárný syn uposlechl rozkazu matky své. (*Blahověst 1867.*)

Hodné křesťanské *děvečce* nabídnuta jest dosti výnosná služba s tou výminkou,

že by pravidelně také v neděli a ve svátek jako ve všední den pracovati musela. Děvečka požádala duchovního otce o radu, jenž jí řekl: „Milá dcero, já pravím tobě, nedej sobě neděle vzíti; neděle jest tvé největší vlastnictví, tvé svrchované bohatství. Kdo do takové služby vstoupil, kde nemá žádné svobodné neděle, ten se propůjčil v službu víc než rukama svýma a hlavou, ten prodal duši svou.“ Hodná děvečka vzala si slova ta k srdci a zůstala raději v staré službě, spokojena jsouc s menším platem, než aby měla větší službu a nemohla v den Páně nejvyššímu Pánu a duši své sloužiti. (*Klinkáče legendy.*)

Ve Francouzsku utvořil se spolek, jenž si za účel vytkl, den Páně světiti. Největší rozšiřovatel spolku toho jest biskup chalonský, jenž, ačkoliv stařeček, každodenně do kostela se dal vésti a zde jednomu příteli ukázal kámen, na němž napsáno stálo: „Pomni, aby's den sváteční světil!“ a to bylo to jediné, co biskup ze svých příjmů za třicet roků pro sebe vydal.

(*Wiener Sonntagsblatt.*)

Krásný příklad svěcení neděle zanechal nám zbožný *Jiří Gasteiner*. Narodil se roku 1561 ze selských rodičů nedaleko Altöttingu. Prostí rodiče zbožně jej vychovali a útlý pacholík svědomitě je poslouchal a následoval. Každou neděli a svátek i za špatného počasí záhy spěchával do chrámu Páně a myslel-li, že by odpolední služby Boží zameškal, kdyby domů k obědu šel, bával si kus chleba sebou, kterého v poledne požil. Po službách Božích odpoledních čítával zbožné knihy a vysvětloval rodičům, vypravoval jim i kázaní a křesťanské cvičení. Stav se po smrti rodičů vlastním pánem, co nejsvědomitěji s celým domem neděli světil až do své smrti, jíž v 98. roce podlehl. (*Domainko.*)

Jistý muž *v Holandsku* chytával v neděli ryby. Jednou lapiv velkou rybu položil ji na suchou zemi, kde sebou stále házela a po chvílích ležíc hubu stále otvírala, dychtíc po vodě, po svém živlu. To zpozorovav onen muž, pravil sám k sobě: „Ryba touží po nápoji, kterýž jsi jí odejmul, a člověk v den Páně neměl by lačněti a žízniti po pokrmu nebeském a po milosti Boží?“ Slze studu a lítosti vstoupily v oči jeho a hodiv rybu do vody spěchal do chrámu Páně. Odtud pak věrně světíval den Páně a milost nalezl. (*Podstr. výkl.*)

Císař *Honorius* vydal rozkaz, aby biskupové a světští soudcové v neděli vězné navštěvovali, je těšili a se jich vyptávali, jak se jim vede a obsluhováni jsou.

I řád nejsv. Trojice zvláště v neděli a ve svátek vězným svobodu, vykoupiv je, oznamoval. (*Herbsta př.*)

Cheverus, missionář americký a napotom arcibiskup v Bordeaux, putoval s jedním průvodčím v pustinách divochů a tu, bylo to v neděli, zaslechl známou mu píseň mešní, což ho velmi překvapilo. I dozvěděl se, že divoši ponejvíce byli křesťané, avšak již 50 roků byli bez kněze. Proto ale přece, jak mohli, slavili v lesích neděli a zpívali při tom mešní píseň. (*Quillois.*)

Jak krásně křesťané *Indiáni* den nedělní tráví, píše nám missionář Smet v listu od r. 1841. Ve dnech nedělních a svátečních trvá modlení a cvičení v pobožnosti mnohem déle, nežli ve dnech všedních, aniž se kdy nějaká vlažnost neb umdlenost v modlení u tohoto dobrého lidu projevuje. Na těchto divoších zřejmě se vidí, že pravá blaženost prostých a ponížených pouze a jedině v obcování s Otcem nebeským pozůstává a že nic na světě jich tak k sobě netáhne, jako dům Boží, dům modlitby. Odpočinutí ve dnech posvátných tak přísně a svědomitě se u nich zachovává, že, ačkoliv jsou střelci náruživí, přece by v den nedělní jelen středem jich pokojně proběhnouti mohl; nebo pevně za to mají, že v neděli nebo ve svátek lučiště vzíti a šípy stříleti tak trestu hodno jest, jako bylo sbírání dříví Israelitů ve starém zákoně. (*Smet.*)

V Irsku odsouzen jest soudci protestantskými k peněžité pokutě katolík jedině proto, že v neděli honil druhého na poli. (*Blahověst. 1857.*)

Ředitel pošt *v Kanadě* zařídil jízdu mezi Montrealem a Yorkem tak, že třikráte se jelo a sice po třetí od soboty až do neděle večer. Poštmistrové však nesvolili a žádali, aby se v neděli co v den Páně nejezdilo, raději že za touž cenu pětkráte budou jezditi. Ředitel svolil a od té doby jezdilo se každého

dne, vyjma sobotu a neděli z Montrealu do Yorku. *(Mehl. př.)*

V Paříži nalezneš v neděli a ve svátek mnoho krámů, na nichž napsáno jest: „Zde se v neděli neprodává!“ a přece majitelé jsou i jinověrci.

(Mehlera příklady.)

Ve Švýcarsku v Alpách pasou po celé leto pastýři brav a skot svůj a neopouštějí ani stáda svá. Pospolu pásli stáda tři pacholíci: Linhard, Waelty a Hannely. Jednoho rána v neděli vybudovali si Linhard a Waelty z větví stánek, v němž neděli slaviti chtěli a spolu aby druha svého Hannelyho překvapili. Avšak Hannely nepřicházel, později pak přišel Hannelův otec sám stáda pást a oznámil bodrým pacholíkům, že Hannely jest nemocen a proto že sám musí pásti. I zarmoutili se pacholíci a jednohlasně se vyslovili, že oni sami budou za Hannelyho ovečky opatrovati a pásti co své vlastní, až Hannely se pozdraví. A vědouce, že Hannely rád jí jahody, natrhali mu ty nejlepší a na večer v krásném košíčku přinesli. Hannely se tomu velmi těšil a brzy se pozdravil, Linhard a Waelty pak sami k sobě pravili: „Krásně jsme dnes neděli světili!“

(Münch.)

Dokud *Tomáš Morus*, anglický kanclíř, pro víru ve vězení seděl, každou neděli a svátek lepší oděv na se brával. Tázán, proč tak činí, an ho tam nikdo nevidí, odpověděl: „Já jsem oděv nikdy v neděli a ve svátek nebral, bych jím se sobě neb jiným lidem zalíbil; ale činil jsem to, abych Boha, jemuž jsou tito dnové zasvěceni, také zevnitř uctil.“

(Morálka v příkladech.)

d) Pro svěcení dali i život.

Anisia, křesťanská panna, ana se v neděli k službám Božím ubírala, zadržena jest od stráže císaře Diokleciana těmito slovy: „Zůstaň tady, kam jdeš?“ Anisia uslyševši slova ta a obávajíc se, že by jí násilí učiniti mohli, poznamenala čelo své znamením sv. kříže, aby ji Bůh milostí svou k potřebnému odporu posilniti ráčil. Vojín na stráži stojící cítil se uražena, že mu na otázku jeho takovým znamením odpovídá, vztáhl na ni ruku a hněvivě pravil: „Odpověz, kdo jsi a kam jdeš?“ Anisia odpověděla: „Já jsem děvka Pána Ježíše a jdu do shromáždění Páně.“ „Tam nesmíš jíti, ty máš bohům obětovati, dnes se klaníme slunci,“ pravil strážník a zároveň strhl jí závoj, jímž obličej svůj zastřený měla. Panna chtějíc se ubrániti, udeřila surovce v obličej, řkouc: „Jdiž, bídníče, Ježíš Kristus potrestá tebe.“ Voják vytasil meč a probodnul srdce statečné panny, kteráž ihned co mučenice pro svěcení neděle k zemi sklesla; co tělo její v krvi se zbrodilo, kořila se duše její slávou korunovaná u trůnu v nebi Beránkovi, kteréhož kněz na zemi právě obětoval; duše její vešla v slávu nebeskou, aby tu věčný den Páně slavila.

(Mehlerovy příklady.)

Za císaře *Diokleciána* nesměli křesťané den nedělní světiti a službám Božím přítomni býti. Avšak oni bojíce se více Boha než lidí světili přece neděli a za to mučeni a usmrceni jsou a sice v Abihiře, městě africkém:

a) Sv. Saturnín, jenž před soudcem vyznal „zákon Boží jest, abychom neděli světili“, kněz to se čtyrmi dětmi svými, Saturninem, Felixem, Marií a Hilarionem.

b) Sv. Dativus, starosta města.

c) Sv. Ampelius, Rogaciánus a Viktoria. Zmužile vyznali všickni, ani dítek nevyjímaje, před soudcem, že křesťané jsou, veselou myslí víru svou osvědčili a že na službách Božích byli vyznali a úctu k sv. písmu na jevo dávali, tak že i přítomní diváci srdnatosti jejich se divili. Nejprv byl Dativus na skřípec dán, pak Thelikus.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

V Lyonu ve Francouzsku žil z počátku tohoto věku *Alois Berthier*, mistr obuvnický, kterýž i v neděli alespoň před polednem pracoval. Naproti němu bydlel kupec, muž velmi nábožný, kterýž nemoha se na bohaprázdného obuvníka lhostejně dívati, umínil si, že ho laskavě napomene. Mistr odpověděl, že dne nedělního k práci nevyhnutelně potřebuje. „Vy, pane sousede,“ pravil, „jste člověk zámožný a tudíž můžete sobě beze škody v neděli odpočinouti; já ale musím s četnou rodinou svou bídně se živiti a nemám-li s celou rodinou hlad trpěti, musím i v neděli pracovati. K tomu stává se obyčejně, že nemoha práci v sobotu dohotoviti, musím i neděle použíti.“ Kupec nechtě výmluvě věřiti,

jal se mluviti dále: „Milý příteli! nechci, abyste s rodinou svou nějaké škody trpěl; protož uvoluji se, že vám všecku škodu vynahradím, budete-li alespoň půl roku co katolický křesťan neděli světiti a vší práce téhož dne se zdržovati a kc službám Božím pilně choditi. Nuže svolujete?“ „Srdečně rád,“ zněla odpověď, „neboť od práce odpočívati a do chrámu choditi, jest ovšem snadnější nežli pracovati, zvláště pak když mi škodu, kterou utrpím, dobrotivé míníte vynahraditi.“ Oba sousedé si podali ruce a tím úmluva vzhledem svěcení neděle se uzavřela. Když půl roku uplynulo, přišel kupec k obuvníku a pravil: „Dobře, milý sousede, věrně jste slovo své splnil; řekněte mi nyní, jak velká jest škoda, již jste utrpěl proto, že jste se půl roku obyčejné práce své dne nedělního zdržel; neboť vám chci dle učiněného slibu všecko vynahraditi!“ „O ani haléře nejste mi povinen vynahraditi,“ odpověděl mistr, „ale mnohem více já jsem povinen vám tisíceronásobné díky vzdávati; vaše rada mi místo škody velký užitek přinesla, nebo od toho času se všecko v mém domě jinak děje. Z počátku jsem nemohl hned novému pořádku navyknouti, brzy ta, brzy ona práce se měla ještě v neděli zhotoviti; avšak pomyšlení, že mi škoda bude vynahražena, a slovo, jež jsem vám dal, zdržovaly mne od nezneuctění neděle. Jáť dle vašeho napomenutí pilně chodíval do kostela, tu jsem slyšel na kázaní mnohá dobrá naučení, mnohé spasitelné napomenutí k trpělivosti, k přemahání náruživostí, k modlitbě a jiným ctnostem křesťanským, na kteréž jsem dávno zapomenul. Nyní jsem se počal opět modliti a ku podivu v mé hlavě se opět vyjasnilo a srdce mé volněji biti počalo. Pak mi práce v pondělí mnohem lépe odcházela než dříve; neboť jsem si v neděli odpočinul. Dříve každou maličkostí jsem byl popuzen k zlosti; nyní ale jsem trpělivější, oči jsou jasnější, tělo zdravější a ruce k práci ohebnější, než byly dříve. Ač mám práce mnoho, přece bývám vždy v sobotu před večerem hotov. Dříve jsem býval pro svou náhlost zbrklým ševcem nazván a mnohý se mně vyhýbal; nyní ale jsem k lidem přívětivý a uctivý a takovými jsou i lidé ke mně. Také v domácnosti mé všecko se proměnilo; dříve jsme mívali s manželkou mnohé hádky, nyní žijeme v svornosti a pokoji; i dítky jsou nyní poslušnější, poněvadž všude dobrý příklad vidí!“ Kupec touto řečí velmi dojat a potěšen, že rada jeho takové účinky způsobila, pravil: „Nyní jste se, příteli, přesvědčil, že když my činíme svou povinnost, Bůh také činí, co činiti má a že pravdivé jest přísloví: Na Božím požehnání všecko záleží!“

(Šmída hist. kat.)

3. Svěcení prospívá i časně.

Před několika lety žila v Mansu ve Francouzsku obchodnice kupcová *Majdalena Bourné*. Bylať velmi zbožná a bohabojná a proto v neděli nikdy neprodávala, nýbrž krámek svůj zavírala. I získala si důvěry obecenstva a ze vzdálených částí města i lidé bez náboženství posýlali si v sobotu pro zboží, vědouce, že by v neděli ničeho nedostali. Ačkoliv Bournéová s malým užitkem prodávala, nabyla značného jmění, kteréhož k dobročinným skutkům použila a i velkého jmění po sobě příbuzným zanechala.

(Quillois.)

Antonín Harris, vrchní správce lodi, umínil sobě, že nikdy nechce dne nedělního plavbou znesvětiti a musel proto často posměch trpěti. Obzvláště pak jednoho času byl velmi pokoušín, aby upustil od svého předsevzetí. Přihodilo se totiž, že po tři týdny, právě když se všedního dne s lodí na moře vydati chtěl, vždy nepohodlný vítr vál, v neděli pak přestal buráceti. Ostatní správcové lodí použili vhodné povětrnosti a odvázavše lodě své, započali plavbu dne nedělního, co zatím ku posměchu všech zmíněný správce doma zůstal. Konečně přestal přece všedního dne vítr buráceti, že i on mohl plavbu svou započíti. A co se stalo? K velkému podivení všech připlavil se tento vrchní správce lodi na místo ustanovení dříve, než všickni ostatní. *(Šmída hist. kat.)*

R. 1830 žádal *Helen Gregor*, správce jedné parní lodě na řece Mississipi v severní Americe, aby jeden námořník v den nedělní zboží nakládal. I zpečoval se tento, dokládaje, že by to bylo proti jeho svědomí, v neděli nepotřebnou práci konati. Načež doložil správce, že se

zákon o svěcení neděle až k řece Mississipi nevztahuje; ale námořník odpověděl, že se vidí všude zákonem tím zavázána. „Tak jdi," odvece správce, „a zaopatř někoho místo sebe." „Ani toho nemohu učiniti, i to jest proti mému svědomí," odpověděl námořník. „Tedy jsi na hodinu propuštěn ze služby," dí mu správce a vyplatil ho. Co měl ubohý tento dělati? I odešel, řka u sebe, že to k dobrému jeho bude napomáhati. A tak se vskutku stalo. Po několika dnech roztrhl se na oné lodi parní kotel a větší část těch, jenž se na ní nalezali, přišli o život. *(Mehlera příklady.)*

Jistý holič *Viliam Kind* holíval četné známé v neděli a zanedbával tím služby Boží. Náhodou vešed jednou do kostela, uslyšel tu slova Boží: „Pomni, aby's den sváteční světil." I poslouchal také kázaní a seznal, že na práci jeho požehnání Boží spočívati nemůže. I neměl tu více pokoje, až se na tom usnesl, že v neděli nebude pracovati a výhradně o duši svou pečovati. Tím ztratil mnoho příznivců a zůstali mu jen chudí. Tu jednou měl v sobotu jednoho cizince holiti, ježto nechtěl, aby se to konalo v neděli. I prosil uslzeně cizince, aby mu dal groš na svíčku, ježto se již připozdilo. Cizinec mu ho dal a pravil oholen, že později se ho zeptá po příčině jeho bídy a aby mu udal jen zatím své jmeno. Když uslyšel, že Kind, otázal se ho, zdaž není ze západního Anglicka. Načež holič: „Ano, jsem z Kingstonu; otec můj se jmenoval Tomáš a bratr jeho odplul do Indie." „Dobře," pravil cizinec, „jste-li vskutku Viliam Kind a dokážete-li to tomu, jenž za vás se vydává, jste šťasten, váš strýc zanechal vám velké jmění. I přiblížili se ku kočáru a muž, jenž se za Kinda vydával, byl lehce poznán co podvodník a nouzi holičově bylo odpomožíno, právě když bída jeho byla největší. Svědomité zachovávání svěcení neděle prospělo tedy holiči velmi. *(Mehlera příklady.)*

Jan Nichols, mlynář, uslyšev jednou v kázaní, že v neděli nemáme těžkou práci konati, činil si výčitky, že v neděli mele a konečně si umínil, že v neděli žádnému více mlíti nebude. Z počátku se mu vedlo zle, mnozí, jenž u něho mleli, mu odešli, avšak netrvalo dlouho všickni se k němu zase navrátili, ctíce ho, že den sváteční světí. *(Ad. Klarke.)*

V jednom městě bydleli *dva řemeslníci*, jeden z nich světíval neděle a svátky patřičně, byť bohabojný. Jeho hospodářství bylo v dobrém stavu a jeho řemeslo dařilo se čím dále, tím lépe. Druhý řemeslník pracoval neustále, ani v neděli a ve svátek nedal si pokoje. Neměl žádných dítek a přece měl nedostatek. Jedenkráte přemýšlel o tom a bylo mu podivno, že soused jeho, který má dítky, tak dobře vychází. I šel k němu a tázal se ho po příčině. Tento přislíbil mu dáti o tom vysvětlení a vybídl ho, aby budoucí neděli k němu přišel. Tu přišedšímu řekl: „Nejdřív půjdeme do kostela na mši sv." I šli a po kostele rozešli se. Po obědě byli opět pohromadě a správný nábožný řemeslník řekl: „Nyní půjdeme na odpolední služby Boží!" Ale rušitel svátečních dnů odpověděl: „Já vím, kde jest kostel a půjdu tam, až se mi bude chtíti. Víte, oč jsem vás prosil a proto mi to povězte." Nábožný řemeslník mu to vysvětlil: „Že světím neděle a svátky, že služby Boží pilně ráno a odpoledne navštěvuji, tím sobě požehnání Božího vydobývám a řemeslo se mi daří. Vy si ale požehnání Boží odvracujete, jelikož svěcení neděl a svátků opomíjíte."

(Surius.)

Podobně poradil i jeden rolník, jemuž vše dobře se dařilo, svým sousedům, aby den sváteční světili, že i jim se dobře povede a že uposlechli, vzmohli se i oni.

V jedné vesnici žil zbožný rolník jmenem *Šimon*, na němž se požehnání Boží, na odměnu svědomitého svěcení neděl patrně jevilo. Dlouhá leta žil na svém dědičném statku, aniž by ho byla po celý ten čas jakási pohroma potkala. Se všemi svými sousedy žil v sv. svornosti; pole jeho byla vždy nejlépe vzdělána, sady jeho vydávaly nejhojnější ovoce, stodoly byly plny obilí, slovem, všude bylo zřejmo požehnání Boží. To pohnulo některé mladší sousedy, že se ho důvěrně tázali, čemu by tak zjevnou milost Boží připisoval. Rád jim odpověděl, řka: „Těší mě, že se mne po tom tážete; posloužím vám upřímně svým míněním. Nic není nad požehnání Boží! A co myslím, že mi k tomu do-

pomohlo, jest toto: Když má nebožka matka umírala, zavolala si mne ještě jednou k sobě a řekla mi: „Synu můj! ještě bych tě ráda k něčemu napomenula. Pamatuj si slova své umírající matky. Boj se Boha, služ Mu věrně a měj svátky Jeho v uctivosti! Učiníš-li tak, uvidíš, že tě požehnání Boží nemine.“ To řekši, skonala. Já pak, milí sousedé! jak víte, co mi matka umírajíc přikázala, vždy věrně jsem plnil, a tomu, díky Bohu, připisuju požehnání Boží.“ I ty, milý křesťane! jdi a učiň též.

(Leona Goffine-a: Postilla.)

4. Nesvěcení dochází trestu.

Jistý *čeledín*, oddán jsa opilství, zvláště v neděli místo kostela chodil do hospody na pivo, víno a kořalku a teprv k večeru z města domů se vracíval. Tak si vyšel i v neděli dne 4. března 1792, aniž by se byl k hospodáři navrátil. Teprv 10. našli nešťastníka v horní sluji, kamž byl opilý spadl. Nešťastník byl celý zohaven, k tomu neměl pokrmu a nápoje a strašně mnoho za těch 6 dní vytrpěl. Museli mu obě nohy odejmouti a tak se stal mrzákem a obec ho musela živiti. *(Šmída: Repert.)*

Na neděli sedmou po sv. Duchu, ačkoliv v předcházejícím téhodnu v celku příznivá povětrnost panovala, vyhrnuli se staří i mladí obyvatelé *Forchheimští* a *Riegelští* na pole, aby klidili. Za odpoledne strhla se malá bouřka. Uhodilo jen jednou, ale — zabilo otce jedné rodiny, jenž právě upravoval poslední snopy na voze. Zůstal na místě mrtev a vypadal jako vícedenní mrtvola. Ostatní se ovšem polekali jen, ale zanechali veškeré práce a prázdni domů ujeli.

(Čas.: Škola B. Srdce. 1874.)

Lakomý mlynář jeden *ve Francouzsku* pracoval téměř každou neděli a každý svátek. Mlýn klepal vždy i když se služby Boží konaly, ač vody po celý čas dost a lidé moukou zásobeni byli. Byl právě zasvěcený svátek, když lidé v chrámu Páně Boha chválili, mlynář však pořád ještě mlýn svůj řídil. Když však bylo poledne a mlynář k obědu nepřicházel, počali jej domácí hledati a po něm se ptáti. Teprv k večeru nalezli jej v lednici pod kolem rozdrceného.

(Mehlera příklady.)

V G. nutil jeden muž ženu svou, aby v neděli těžkou práci konala. Žena nechtěla, ana bouře přicházela. „Aj co,“ odpověděl jí muž, „však tě neudeří hrom!“ Do ženy arci neuhodil hrom, za to zapálil mu blesk dům, že shořel.

(Zufälle, die nicht Zufälle sind.)

Mladý kněz přišed na cestách v neděli ráno do osady jedné a překvapen jsa náhlým deštěm vkročil do nejbližšího domku, aby se před deštěm ukryl. Žena neznajíc ho pozvala jej na chvíli do světnice; ale jak se podivil, když vkročiv tam, zašpiněného muže při práci zastal. Domnívaje se, že vkročil do domu nekatolíka, nečinil mu výčitek žádných. Když ale dešť přestal a kněz k odchodu se chystal, spatřil ku svému nemalému podivení u dveří kropenku se svěcenou vodou, která jen v domech katolíků se nalezá. I zhrozil se, vida, kterak se osměluje křesťan zneuctívati den Páně. Přec ale pro jistotu tázal se muže, zdaliž katolíkem jest? „Ovšem že jsem,“ odpověděl muž. „A jak jste stár, příteli milý?“ otázal se ho kněz. „69 let,“ pravil pokojně muž. „Bože!“ vzdechl sobě kněz, „tak starý a ještě tak hanebně zneužíváte den Páně?“ „Ach, nouze donucuje mne k tomu,“ omlouval se řemeslník. „A pracujete-li vždy v den nedělní?“ „Ovšem,“ odvětil muž, „a přece nemohu ničeho získati, a čím více pracuji, tím větší bída a nedostatek stihají mne.“ „Příteli!“ domlouval mu kněz, „nejste-li slepý, nepoznávaje prst Páně? Vězte, stav váš by byl mnohem lepší, kdyby jste nebyl již tak drahný čas přestupoval třetí přikázaní Boží; neboť Bůh přislíbil požehnání jen těm, kteří zachovávají přikázaní Jeho. S Bohem a polepšete se, aby vás nezastihl trest Boží.“ Po desíti letech ustanoven byl tentýž kněz za faráře v témž místě, kde se přihodila zmíněná událost. Hned při svém příchodu tázal se farář, zdali řemeslník ten živ jest? I odpovědíno mu, že nedávno zemřel a v životě svém málo o víru a sv. náboženství dbal, že se ale několik let před smrtí docela změnil a obzvláště na svěcení neděl a svátků přísně držel a ku konci spokojeně žil. „Tedy nebylo marné napomínání mé,“ vzdechl kněz, „a svěcení neděl a svátků přineslo mu požehnání.“

(Filotea.)

Jeden *muž*, jenž po několik rokův sv. svátosti nepřijímal a kostel nenavštěvoval, když ho napomínali jednou v neděli, aby do kostela na mši sv. šel, odpověděl, že mu kostel neuteče. Zatím se odpoledne roznemohl a cítě již na sobě smrt zvolal: „Ó kéž bych mohl do kostela jíti!“ Zatím ale v brzku skonal. *(Mar. Kirchenbl.)*

Jedné *paní*, která v neděli těžkou práci konala, uschnula vnitřním ohněm ruka. *(Sv. Řehoř tyr.)*

Někteří *Indiané* na ostrovech filippinských spravovali si oproti napomínání duchovního lodičky. Za několik hodin ale vzňaly se jim domy a stodoly a shořely i s loděmi. *(Alvera.)*

V porýnském Prusku stavěla železniční společnost nádherný most a slíbila podnikateli 3000 dolarů odměny za to, bude-li do 1. ledna 1870 úplně dohotoven. Stavitel přičinil se všemožně a stavěl i v neděli. Tu však na podzim 1869 vrazila velká loď do lešení mostního, tak že lešení a kus mostu spadlo; 13 zámečníků bylo usmrceno a lešení tíží svou nesmírnou potopilo 3 lodě. *(Blahověst. 1870.)*

V Revortenu držívaly se výroční trhové právě v neděli, čímž den Páně se znesvěcoval a služby Boží zanedbávaly. Horlivý správce duchovní všemožně se přičiňoval, aby trhy ty na jiný den se přeložily, avšak marně. Proto také trest Boží město neminul. Roku 1598 dne 3. dubna a dne 5. srpna 1612 vyhořelo město to zúplna až na kostel, faru, nemocnici a několik nepatrných stavení. *(Šmída: Repert.)*

Jeden *rolník* právě v neděli oral na poli svém a tu za trest třísku velkou si zadřel do pravé ruky a snášel nesnesitelné bolesti. Po dvou rocích odebral se do kostela sv. mučeníka Juliana a zde, an byl hořce provinění svého litoval, na přímluvu sv. mučeníka vyšla mu tříska a rána se později zcela zahojila. Veřejně tu vyznal vinu svou rolník, že v neděli pracoval. *(Sv. Řehoř tyr.)*

Jiný *rolník* v C., provincii navarské, poručil své zdravé dceři, aby v neděli obilí mlátila a sice dne 17. července 1864. A hle, na večer dostala dcera hlavy bolení a o půlnoci zemřela. *(L' Unita cattolica.)*

Jistý *lodník* na Rýnu naloživ všecko v sobotu na loď, chystal se v neděli odplouti. Strýce zrazoval Martin ale nadarmo, vymlouval se, že se musí dle větru říditi. Martin předpovídal lodníku nešťastné pořízení. Lehkomyslník odplul vskutku v neděli ráno. A hle, loď sotva že dvě míle ploula, přišla na mělčinu a špatně se jí vedlo. I musel lodník vyslati pro lidi na břeh, aby mu přispěli a vzpomínal na Martina, jenž ho zrazoval, aby neděli neznesvětil. *(Kal. Moravan 1856.)*

Před třemi sty lety svážel *v Therville* v Nizozemsku jeden rolník v neděli bez potřeby obilí domů. Sotva ale že dal první snop na vůz, sklesl mrtev k zemi. *(Šmída: Repert.)*

V Turině dala vláda v neděli septuagesima dne 27. ledna 1861 na stavbě pracovati. A hle, odpoledne ve 2 hodiny pokládal na trámy prkna dovedný dělník, sklouzl, spadl s ohromné výšky dolů a strašně zmrzačen v brzku v nemocnici zemřel. Za půl hodiny asi spadl ještě jiný dělník a taktéž se zabil. Ostatní dělníci ihned zanechali díla, vidouce, že nesvěcení neděle dochází trestu. *(Apologista 1861.)*

Nemilosrdnost.

I. Dopustili se jí; jest Bohu nemilá a necitelná.

Nemilosrdnosti se dopustil *Soccoth*, jenž nechtěl Gedeonu dáti chleba pro lid *(Soudc. 8, 5.)*.

Egyptští k Israelitům *(2. Mojž. 1, 12.)*.

Mnozí z Israelitův k bratřím *(Jer. 5, 28.; Ezech. 22, 29.)*.

Nemilosrdný byl i sluha k podřízenému *(Mt. 18 28.)*.

Boháč k Lazaru *(Luk. 16, 20.)*.

Hanno, arcibiskup kolínský, krátce před svou smrtí u vidění do nebes vytržen jsa, uviděl tam shromáždění biskupů sv. svého věku a mezi nimi i skvostnou stolici sobě připravenou. Když pak na ní se chtěl posaditi, zabránil mu Arnulf, biskup wormský, aby dříve očistil skvrnu, kterou měl na rouchu u prsou. Probudiv se Hanno porozuměl,

že tato skvrna jest hořkost, kterouž choval v srdci svém na obyvatele kolínské, protože ho jednou z města vypudili. Proto se ihned s nimi smířil a tak skvrnu setřel a brzy na to bez skvrn na věčnost se odebral. (*Lambert.*)

Jathamar, myslivec, napadnuv v zimě starého rybáře Semnona v lese suché dříví sbírati, nadával mu zlodějů a ubohý kmet, třesa se zimou na celém těle, musel dříví vydati a se vzdáliti, an Jathamar hodil dříví do vody. (*Mehl. př.*)

Za času velké drahoty přišel chudý chlapec *Pavel* s nedalekých hor do blízké vesnice a žebral před dveřmi bohatých lidí o chleb. Petr, syn zámožného rolníka, sedě přede dveřmi domovními, držel velký krajíc chleba. „Dej mi kousek," prosil chudobný Pavel, „mám veliký hlad." Petr řekl necitelně: „Jdi svou cestou, nemám pro tebe chleba!" Asi za rok přišel Petr na kopce, hledal kozu, která se mu ztratila. Dlouho bloudil mezi skalinami. Slunce hřálo, jen pražilo a on žízní div nehynul; nemohl však nikde naléznouti studánky, anebo pramene. Konečně spatřil chudého Pavla sedět ve stínu stromu. Pásl ovce a měl vedle sebe plný džbán čerstvé vody. „Dej mi trochu napíti," prosil Petr, „mám velkou žízeň!" Pavel však řekl: „Jdi svou cestou, nemám pro tebe vody." Tu si rozpomenul Petr, že odřekl jednou chudobnému Pavlu kousek chleba; oči se mu zalily slzami a prosil Pavla za odpuštění. Pavel přemohl sám sebe, odpustil mu a podal mu džbán, aby se napil. Petr se napil a řekl vděčně: „Bůh ti zaplať toto napití zde na zemi, i na onom světě!" (*Podstr. výkl.*)

V Praze dal jistý nesvědomitý majitel domu v staroměstské poštovské ulici vyházeti z bytu jistou rodinu, jež u něho již 18 roků bydlela, pro nedoplatek činžovní 48 zl. (*Čas. „Čech" 1878.*)

Krčmář v Kobylém u Ratiboře nedávno udán byl svou vlastní ženou, že byl příčinou smrti ubohého jednoho *žebráka*. Loňského roku v dubnu přišel k němu týž všecek nemocný a utrmácený. Na neštěstí upadl klopýtnuv o koš s uhlím. Za to ještě stloukl ho krčmář železnou lopatou. Žebrák prosil za nocleh. Krčmář dal si zaplatiti 10 feniků napřed a když nemocný žebrák prosil o několik kapek stloukl ho nelidsky krčmář a vyhodil nebohého ven, kdež tento zůstal ležeti. Zpamatovav se žebrák odvlekl se do sousední zahrady, volaje o pomoc. Avšak i odtuď byl hlídači vyvlečen a nemilosrdně zbit. V takových útrapách nedočkal se rána. Krčmář byl odsouzen. (*Čas. „Čech" 1879.*)

V *Novém Křibsku* dovlekl se nešťastný, na smrt nemocný muž, bratr hostinského Ottona v Teichstadtě, do řečeného místa, hledaje pomoci přátel a příbuzných. Na silnici sklesl a několik hodin zápasil se smrtí, aniž by se mu ze strany příbuzných nebo jiných lidí bylo pomoci dostalo. Když konečně nešťastník vydechl svou duši, zůstala jeho mrtvola ležeti až pozdě do noci na silnici, odkud donešena byla teprvé, když přátelé zemřelého přijati se ji zdráhali, do křibské nemocnice. (*Čas. „Čech" 1878.*)

Jistý neurvalý *koželuh* v Praze pronásledoval chudého obuvníka, otce několika malých dítek, nemilosrdně pro dluh bídných 3 zl. a spůsobil mu na 20 zl. útrat. Když pro tento dluh měla u chuďasa odbývána býti exekuce, ubohý chuďas otec pozbyl z toho rozumu a odveden jest do blázince. Nešťastná žena s několika malými dětmi zůstala v úžasné bídě. (*Čas. „Čech" 1878.*)

Oráč štětského mlynáře jel nedávno s povozem prázdným ze Štětí a dohonil na silnici jistého J. Řeháka, který s lékem ubíral se z Křešic. Spatřiv vůz prosil Řehák, aby mu dovolil sednouti si trochu. Oráč však mu to odepřel a když Řehák přece na prkno, ze zadní části vyčnívající, usedl, seskočil oráč s vozu, popadl klanici a stloukl tímto dřevem Řeháka tak, že bez sebe na silnici ležeti zůstal a když od četníků do nemocnice přivezen byl, následkem poranění zemřel. Oráč jest zatknut. (*Čas. „Čech" 1877.*)

V září 1877 dal na Žižkově jakýsi necitelný *věřitel* chudé rodině zabaviti poslední nábytek v tom okamžiku, když manželka exekventa, matka několik dětí, umírala. Za hodinu po vykonané zábavě svršků zemřela ubohá trpitelka. (*Čas. „Čech" 1877.*)

U Prahy žije *muž*, jehož jmění páčí se na dva miliony zlatých. Na pozemcích jeho kočující společnosti rozbíjejí

své stánky a pan milionář osobně si od nich chodí vybírat poplatek z místa. Nedávno zastavil se tam brusič se svým kolečkem. Sotva ho milionář spatřil, již byl u něho a žádal z místa 20 kr. Ubožák prosil, by mu požadavek odpustil, že posud tolik nevydělal. Ale pán nemoha dostati peněz, vytáhl z kapsy nůž a dal si ho nabrousiti, ovšem — zadarmo. *(Čas. „Čech“ 1879.)*

Chudobný jeden *podruh* v Šenrakycích, vesnici, nemaje s manželkou a s čtyrmi dítkami co jísti, byl tehdáž roku 1597 velký hlad v Čechách i v sousedstvu, dal poslední své dva groše manželce, aby za ně od rychtáře bochník chleba koupila. Rychtář lakomec, toho podruha strýc a nemilosrdný člověk, neprodal ho; když se žena bez chleba k plačícím dětem pro veliký hlad, neboť již celé tři dni a tři noce nejedly, truchlivá navrátila, šel ihned sám její muž k jinému sousedu, žádaje ho, aby mu korec anebo toliko věrtel žita zapůjčil; ale také nic nevyprosil a nevypůjčil. I navrátiv se do svého příbytku, našel ženu oběšenou a tři dítky zaškrcené; čtvrté rozumnější uteklo a té ohavné smrti uniklo. Matka hladem a lítostí utrápená, zoufajíc, aby sobě i svým dítkám od hladu pomohla, smrt sobě i svým třem dítkám učinila.

(Jan Beckovský: Poselkyně.)

2. Varuj se jí.

Sv. *Odo* nazýval slepé a chromé vrátnými království nebeského. Cestovav jednou znamenal, že jeden z průvodčí chromého žebráka nevlídně odbýval. Ihned toho chudáka zavolal a řekl mu: „Příteli, až někdy u brány nebeské státi budeš a tento — ukázav na toho, jenž se k němu hrdým prokázal — se hlásiti a prositi bude, aby mu bylo otevříno, buď k němu také tak nemilosrdný, jako on k tobě. Od té doby žádný z průvodčí sv. Odona chudým přístupu nezabraňoval. *(Macana výb.)*

Jeden *komorník* císaře Ferdinanda I. odbyl ženu, která přišla pána jeho prosit; což vida císař, pravil mu: „Neslyšíme-li chudé lidi, ani u nás žalují, nevyslyší nás také Bůh, až budeme mu žalovati.“ *(Mehl. příkl.)*

Když jednou *Václav II.*, král český, chudého člověka, prosícího o pomoc proti utiskování úředníků nevrle odbyl, litoval tohoto překvapení tak velice, že si z pokuty sám nohu spálil. *(Pražský Posel 1846.)*

3. Dochází trestu.

Sv. *Paulin*, biskup nolanský, když jednou jeden chuďas o almužnu prosil a v domě mimo jediný chleb nic k jídlu nebylo, kázal Therasii, aby mu chleb ten dala, že Bůh jinak se o ně postará. Therasie ale z bázně, aby sami nedostatku neměli, odepřela chudému žádost jeho. Brzy na to přistály lodě obilím a vínem naložené. Plavci omlouvali pozdní příchod tím, že je bouře přepadla a jednu loď ztroskotala. I pravil Paulin k Therasii: „Vidíš, to jest trest za nedůvěru tvou; ty's odepřela chudému jediný chleb a Bůh nám za to odňal plnou loď.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Bajazeta, vůdce tureckého, v bitvě zajatého dal Tamerlan, král tatarský, k sobě povolati, vedle sebe na velebném trůnu posaditi a zapřísahal ho, aby upřímně řekl, co mu obmýšlel učiniti, kdyby zvítěziv jeho se byl zmocnil? Načež tento hrdě odpověděl: „Myslel jsem tebe do železné klece zavříti a všude ku posměchu tebe sebou voziti, tvého hřbetu pak za podnoží k sedání na koně užívati. Na to Tamerlan rozpálen hněvem povstal, řka: „Z úst tvých tebe soudím, tvá pýcha a ukrutnost nechť naprosto pocítí, což mně byla usoudila.“ I držel ho v kleci zavřeného a měl ho za podnoží. *(Chaliondylas.)*

Michal Balbus, urozený kníže a ministr řeckého císaře Lva, byl z velezrády obžalován, svědky usvědčen a měl upálen býti. Když již k místu popravnímu veden jest, byloť to právě na velký pátek, spatřila císařovna Theodosia smutečný ten průvod a milosrdenstvím hnuta padla císaři k nohoum a prosila ho snažně, aby dnešního dne svatého popravy nevykonával. Lev, uražen prosbou tou, odložil popravu jen na druhý den. A hle, též noci zemřel Lev a Balbus byl z vězení na trůn císařský povznešen a v okovech v kostele sv. Žofie za císaře prohlášen. *(Hunolta káz.)*

Eutropius, hrdý komorník císaře Arkadia, rozkázal, aby oltář žádnému nebyl vykázán a popřán za útočiště, kamž

by, stíhán jsa, bezpečně utéci mohl; on pak byl první, jenž k oltáři nadarmo se utekl.

A podobně byl onen lstivý rádce, jenž za Ludvíka XI. železné klece vynalezl, první, jenž v tento hrozný žalář uzavřen mnoho let v něm úpěl. *(J. E. Veith.)*

Hil, bohatý muž, činil mnoho dobrého, avšak jen pro chválu lidskou a jinak byl nemilosrdný. Jednoho dne vyjel si na procházku a tu nalezl na cestě ženu s dvěma dítkama, kterouž co žebračku nechtěli do města vpustiti. I prosila ho žena sepjatýma rukama, aby se jí a dítek ujmul a do města ji vpustil, jinak že v mrazu musí v noci zahynouti. Než nemilosrdník hodil jí peníze a nevšímal si jí více. Druhého dne nalezli nebohou ženu i s dítkami na silnici před městem mrtvou. Slabostí nemohla dále a proto bídně v sněhu zahynula. I pátralo se, co to jest za ženu a hle, byla to vlastní Hilova sestra; bylať v cizině provdaná a ztrativši manžela a ochudobivši šla hledat bratra svého. To dojalo Hila tak, že sám u soudu se udal, ješitnost svou proklínal a ještě na smrtelné posteli hořce naříkal, že vlastní jeho sestra stala se obětí nemilosrdenství jeho.

(Učení v příkladech.)

Jeden starý *jenerál* žije na svém hradu všeobecně byl vážen pro svou milosrdnost k chudým. Když mu jediný syn žemřel, vzal si k sobě chudou dívku z příbuzenstva. Než dívka ta byla pyšná, marnivá a povrhovala chudými, což strýce velmi mrzelo. I představoval jí její pošetilost a ujistil, že se stane jeho dědičkou, pak-li se polepší. „Odcházím nyní na cestu," pravil, „a zde ti odevzdávám klíč od svých peněz a proto každému nuznému ať přispěješ, starému vojínu pak ať dáš dukát." I odjel jenerál. Tu přišel jednou večer do hradu starý vojín, jenž se o berly podpíral a prosil o almužnu. „Kliď se mi s očí i se svými berlami, starý ochlasto!" křičela nemilosrdná dívka, „anebo tě dám psy z hradu vyhnati." Než starý vojín odhodil berly a oděv a před uleknutou slečnou stál — starý jenerál. „Tak jsi se tedy polepšila? Skoumal jsem tě, jsi-li hodna, aby's se stala mou dědičkou. Nyní ale ihned se mi kliď z hradu, neboť nuzní nemají co od tebe očekávati." Slečna plakala, prosila, avšak nadarmo; nemilosrdná musela z hradu odejíti. *(Urban.)*

Martin, rozpustilý chlapec, rád dráždíval němé. I stalo se jednou, že opět nedal jednomu hluchoněmému pokoje, tento pak se tak rozzlobil, že hodil po Martinu kamenem, udeřil ho do hlavy a i zabil. *(J. Mandl.)*

Ve Frankfurtě n. M. zastával *Neftali* po mnohá leta úřad rabína. Konečně, nemoha vnitřní touze odolati, odebral se do Jerusaléma, aby tam poslední dni života svého trávil. Cesta vedla jej městem Mantovou v Italii. Zde si poodpočinul a ve společnosti se pobavil. Jeden z nejbohatších kupcův pozval ho k obědu. Neftali přijav pozvání, nalezl již u kupce více pozvaných veselých hostů. Po obědě vybídl hostitel Neftaliho, aby si prohlídl drahocenné jeho sbírky. Prošli již více světnic, tu otevřel kupec opět jedny dveře, ale, ó hrůza, jaké to podívání! Okna jsou zavřena, stěny černě potaženy, temné prostory jen skrovně osvětleny. Uprostřed komnaty stojí otevřená rakev, před ní stůl, na němž bílý rubáš. Stranou se postavily dvě obrovské postavy s břitkými meči v rukou. Neftali bledne, na celém těle se třese a hledá dveře, ale ty jsou zavřeny. Kupec, odloživ přívětivost s plamenným okem zahřměl na rabína: „Člověče! poslední hodina ti odbila, za málo okamžiků uzavře tato rakev tvou mrtvolu." Neftali lomí jen rukama, nemoha ani mluviti a žebře o milost, padaje na kolena a volá, aby se nad jeho šedinami smiloval. Než kupec jako tygr zuří: „Patnácte minut ti daruji, aby's se na smrt připravil." — Lhůta vypršela. Neftali odporučil duši svou Hospodinu a tu mu jeden z obrovských mužů zavázal oči a stlačil hlavu jeho na špalek popravný. Rabín padl do mdlob. Když opět k sobě přišel, měl oči již odvázány a čelo a spánky třeli mu léčivou vodou. Přinesli ho do jiné komnaty a tu k němu promluvil kupec hlasem přísným: „Neftali! podle toho, co se dělo, musíš mne míti za zločince anebo za šílence; nic ale z obojího nejsem. Rozpomeň se jen na 15 rokův nazpět. Tenkráte jsi měl ve Frankfurtě hošíka, na něhož padlo podezření, že ti ukradl šest stříbrných lžic. Tento

dosvědčoval svatou přísahou svou nevinnost, která se později také ukázala. Nicméně dal's jej do krve zmrskati, aby's mu vynutil přiznání se ku krádeži. On padl před tebou na kolena a úpěnlivě tě prosil, ty's ale neměl slitování; ba ty jsi se sám naň vrhl jako dravý tygr a týral's jej. Popatř sem! Toto zmrzačené ucho ukazuje ještě podnes pozůstatky tvé nelidské ukrutnosti. Ty's zaražen, díváš se tázavě na mne, ano já jsem ten ztýraný a zmučený chlapec, Spravedlivý Bůh odměnil mne hojně za vystálé bezpráví. V Amsterodámu, kam jsem se z Frankfurtu odebral, ujal se mne otcovsky jistý kupec; dal mne vycvičiti, přijal mne do svého obchodu a učinil mne později svým společníkem. Na cestě do Italie umřel, odporučiv mně svou pozůstalou vdovu. Nyní jsem jejím šťastným chotěm. Předevčírem dozvěděl jsem se o tvém příchodu a úmyslu. I myslil jsem, že by dobře bylo, aby's svůj starý dluh dřív odčinil, než-li vkročíš na posvátnou půdu Palestiny. Hle, tu máš klíč k tomu, co se ti přihodilo, nyní cestuj šťastně." Po těch slovech vykročil kupec ze světnice, Neftali se také vzdálil. Svědomí se v něm probudilo a pravilo mu, že se mu dobře stalo. *(Škola B. Srdce. 1876.)*

Nicefor, císař řecký, bojoval proti Kruniovi, králi bulharskému a zpustošil jeho země. I prosil tento za mír, což mu onen nemilosrdně odepřel užívaje slov Písma sv.: „Kdo přijde a oklame Achaba? který Bůh aneb protivník mne k tomu přinutí?" Vida tedy Krunius, že ničeho neobdrží, nechť by jakékoliv výminky míru kladl, sebral svá vojska rozhorlen a přepadnuv jej v noci porazil ho a setnuv hlavu jeho z lebky jeho na hodech píval. *(Baronius.)*

Jeden *vojín* chtěl jisté chudé ženě tele vzíti. I prosila ho se slzami v očích, aby jí je nechal. Než necitelník odňal jí je se slovy: „Nevezmu-li je já, vezme je jiný." Zatím ale byl v bitvě těžce poraněn a tu, trápen jsa děsnými sny, zpomněl si na své jednání k ženě a litoval ho. *(Mehl: Kat. Handb.)*

Nemoc.

1. Jsou rozličné; také trest Boží.

Zvláštní nemoce svatých:

Na bolest hlavy trpěli: sv. Jan zlat., Theodor, Hugo, Lidvina, František xav.

Na kašel a neduživost plicní: sv. Romuald, bl. Beda, sv. Plato, mnich.

Na žaludek stonali: sv. Řehoř vel., Jan zl.

Na úplavici: sv. Bernardin, Ignác, František xav.

Na dávení krve: sv. Gorgonia, sestra sv. Řehoře naz.

Na raka: sv. Aldegunda a Galla, vdova.

Na dnu neb suché lámání: sv. Řehoř vel., Romula, Julian, mučeník z Alexandrie, Ludger.

Na vodnatelnost: sv. Benjamín, řeholník, Lidvina.

Na zimniční horečku: sv. Jan zlat., Aldegunda, Terezie, František Solano.

Vředy se trápili: sv. Makrina, sestra sv. Basilia, Daniel Stylites, Lidvina, Diodor a Maurus, bratří, Joachym, řeholník.

Na slepotu a bolení očí; sv. Gerard, hrabě, Spes, opat, Lidvina.

Na bolesti nohou otevřených: sv. Bernard, Benedikt, Pelhřím.

(Podstr. výkl.)

Nemocí pro daremný život trestáni jsou:

Král Joram i s lidem israelským *(2. Kr. 21, 12. a 18.)*.

Alcimus *(1. Mak. 9, 54.)*.

Herodes *(Sk. ap 12, 12.)*.

Asa, král *(2. Par. 16, 12.)*.

Ochoziáš, král *(4. Kr. 1, 2.)*.

Antioch, král *(2. Mak. 9, 11.)*.

Osm a třidcet roků nemocný u rybníka *(Jan 5, 14.)*.

Mor nastal pro hřích Davidův (sčítání lidu) a zemřelo 70.000 mužů *(2. Kr. 24, 11.—15.)*.

Pro lakomství dostal Giezi malomocenství *(4. Kr. 5, 26.)*.

Blasilla, vdova, po celý den stávala před zrcadlem, urovnávala si vlasy a okrašlovala se všemožně. Zatím ji Bůh navštívil nemocí, těžkou a prudkou zimnicí. A hle, Blasilla se změnila zcela, vzdala se světa a sloužila nyní jen Bohu. *(Sv. Jarolím.)*

2. Prospívá i nemoc, i pohled na ni.

Sv. *František z Assisi* upadl v 20. roce věku svého v dlouhou a těžkou nemoc, kteráž mu ukázala ješitnost života světského a způsobila, že světa zcela se vzdal a jen Bohu sloužil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

A maje se později bolestné operaci podrobiti, pravil: „Nejbolestnější rány Božské Prozřetelnosti jsou spolu nejněžnější důkazy Jeho milosrdenství.“ I všecky bolesti snášel rád a odevzdaně do vůle Boží.

Když jeden mnich sv. *Jana*, poustevníka, žádal, aby ho od zimnice uzdravil, pravil sv. Jan: „Viz, milé dítě, osvobozen bys byl od věci, které velmi máš zapotřebí, ještoto nemoc zkouší trpělivost naši.“ (*Ruffin.*)

Když učeníci sv. *Petra*, apoštola, v domě jeho stolili, jeden z nich, Titus, se ho otázal: „Již mnozí tebou jsou uzdraveni, i proč pak dceru svou Petronillu necháš šlakem poraženou? proč neuzdravíš ji?“ Odpověděl Petr: „Protože nemoc ta je k užitku. Aby jste ale poznali, že ji mocí Boží uzdraviti mohu, tedy dím k dceři: „Petronillo, vstaň a pojď nám sloužit.“ I vstala a dokonavši službu, musela se zase k rozkazu apoštola na lože své navrátiti. Až když v lásce Boží byla dokonale prospěla, opět zdraví svého nabyla, a velmi mnohým nemocným zdraví vyprosila.

(*Macana výb.*)

Když kdysi jeden slepý mnich sv. *Severina* žádal, aby mu u Boha té milosti vyprosil, by opět nabyl zraku, odpověděl Severin: „Milý synu! nebyla by ti prospěšná tato milost. Nestarej se tak o zrak tělesný, raději o svou duši; pros Boha, aby tu osvítil.“

(*Krönes*: *Real. Lex.*)

Podobně i když učeníci sv. *Pachomia* žádali, aby se přimluvil za spoluučeníka Theodora, miláčka jeho, u Boha, aby mu zdraví popřál, odpověděl svatý: „Vskutku zdrželivost a modlitba velkou mají zásluhu, avšak trpělivost v nemoci jest mnohem záslužnější.“

(*Räss u. Weiss.*)

Když mé tělo — dí sv. *Terezie* — churavělo, lépe to se mnou vyhlíželo, co se Boha týká, a snažila jsem se pak podobné myšlení vzbuditi u osob, jenž se mnou obcovaly. Tu jsem často o Bohu rozprávěla, často jsem se modlila za ty, jenž vůkol mne byli. (*Sv. Terezie.*)

Theodorikus, biskup, muž učený a vážený, byl od císaře Zikmunda otázán, jak by štěstí dosáhnul, odvětil, že nejlépe, pakli v těžké nemoci trpělivým bude. (*Aen. Silvius.*)

Jeden nemocný prosil kdys na hrobě sv. *Tomáše kanterburského*, aby mu Bůh udělil zdraví. Když mu je Bůh vskutku udělil, tu přemýšlel, zdaž by to snad spasení jeho nebylo prospěšnější, kdyby byl zůstal nemocen. I odebral se opět k hrobu svatého a prosil o nemoc, pakli by mu pro nebe prospěšnější byla. A hle, nemoc navrátila se zase.

(*Zollnera kat káz.*)

Nedaleko N. žije *mládenec* veselého čela, jasných očí, usměvavých tváří, příjemné řeči, šlechetného srdce, čistých mravů, příkladného života. S Bohem a modlitbou vstává, s Bohem po celý den pilně pracuje, s Bohem končí práci i den; pilně zpytuje své svědomí, navštěvuje chrám Páně, jednou za týden přistupuje k sv. zpovědi a sv. přijímání, i všedního dne dle možnosti chodí do kostela. A příčinou, že se Bohu zcela zasvětil, jest dlouhá nemoc, z níž se s pomocí Boží vyhojil.

(*Blahověst. 1861.*)

Moudrý a nábožný *opat* pravil jednomu ze svých učeníků, kterýž stonal, velké bolesti měl a proto truchliv byl: „Milý synu! nermuť se přílišně nad svou nemocí. Nemoc tělesná slouží k uzdravení duše. Nebo považ, kdo je železem, ten bude ohněm nemoci vypálen a rezu zproštěn; kdo však je zlatem, bude dokonale očištěn a osvědčen. Vzdávati Bohu díky, chváliti a velebiti Jej v nemoci, v utrpení a bolestech: totě služba Boží, která je Pánu příjemnější, nežli nejhojnější dary obětní. Kdo chválí a velebí Boha zde na zemi v utrpení, bude někdy v nebesích v radosti věčné Boha slaviti a velebiti s anděly a svatými Páně.“ (*Podstr. Výkl.*)

Sv. *Eudoxius* v mládí svém prostopášně žil. I byl konečně odhodlán k stavu manželskému a zasnouben panně, kteráž před samým téměř sňatkem těžkým a nezhojitelným neduhem onemocněla. I navštívil Eudoxius svoji zasnoubenou v takové těžkosti a když uzřel tu tvář,

kteráž ještě nedávno nevyslovnou milostností a vnadou oplývala, v kratinké době několika dnů změněnou, vředy posetou a až k nepoznání zohavenou: tu poznav všeho vezdejšího marnost a pomíjejicnost, k věcem stálejším a věčně trvajícím přiložil srdce své, učiněn byv v krátkosti předmětem všeobecné úcty, všeobecného obdivu. (*Jos. Ehrenberger.*)

3. V ní se neopouštějte; pohlížej na nemocné; s mrzákem měj útrpnost!

V jižních končinách hornaté země tyrolské blíž města *Roveredo* na silnici do Villy leží místo Sanc Ilario, kdež ponejvíce chudí nájemníci přebývají. Když r. 1836 strašná cholera zuřiti počala, umluvili se všickni vespolek, že co bratří a sestry se neopustí a pravou láskou vedeni jeden druhému jměním i krví ku pomoci přispěje. A úmluvu tu také zachovali věrně. Cholera se sice do každého domku dostala vyjma jedinou rodinu, 49 osob se roznemohlo a mezi těmi 10 nebezpečně. Mužové i ženy, synové i dcery o závod nemocných ošetřovati se snažili. A ješto všickni naplněni byli pevnou důvěrou v Boha, zmizel strach, střídali se při obsluze a toliko tři zemřeli, ostatní pak nabyli žádoucího zdraví. (*Blahověst. 1847.*)

Jeden *mladík*, 20 let stár, který od svého dětinství po rukou a nohou bídně se plazil, také se r. 1844 z místa Elšeid do Trevíru namahavě se odebral, aby tam vystavenému rouchu Páně úctu svou prokázal. Kdosi navrátivšímu se po nějakém čase úsměšně řekl: „Ty jsi také cestu tu pro nic a za nic konal!“ Mladík ale odpověděl: „Nikoliv! I mně tam bylo zpomoženo; nebo jsem tam uzřel osoby, které mnohem hůře trápeny jsou, protož od té doby spokojenějším jsem s osudem svým než dříve.“

(*Macana výb.*)

Již *Mojžíš* ujímal se mrzáků a napomínal národ židovský, aby měli s nimi útrpnost.

David ujal se chromého Anfibosetha, syna Jonathasova.

Zvláště pak *Pán Ježíš* navracoval slepým zrak, hluchým sluch, chromým rovné údy a všelikým mrzákům pomáhal.

Sv. *Valentin* navrátil ve jmenu Páně Ježíše dceři soudce Asteria zrak.

Ve Vídni utvořil se *spolek paní*, aby hluchoněmí ošetřováni byli; tamtéž povstal i ústav pro slepce, podobně i v Linci, v Praze atd.

4 Snášej:

a) Trpělivě a rád!

Agesilaus, snášeje bolesti dnou trpělivě, byl navštíven od Karneada a když tento smuten odcházel, pravil k němu Agesilaus: „Karneadus nenašel zde jen nohy, ale i ducha.“ (*Plutarch.*)

Sv. *Angela z Foligni* všecky dlouhé nemoce bolestné nazývala důkazem lásky Boží. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Edeltrudě* vyrostla ku konci života jejího na krku boule, jež jí mnohonásobné bolesti působila. Když bolest její se vzmáhala, nebědovala sv. Edeltruda, ale říkávala: „Já trpím, jak jsem zasloužila, neboť v mladých letech ozdobovala jsem se zalíbením krk svůj. Místo zlata a drahokamů zavěsil mi nyní Bůh bouli a zánět okolo krku; pročež buďtež díky za tuto milost Jeho!“

(*Klinkáče legendy.*)

Když sv. *Felix*, kapucín, jednou velké bolesti trpě od lékaře tázán byl, proč Krista Pána neprosí za uzdravení, jako za jiné se modlívá, odpověděl: „Co ti napadá, abych prosil Krista za uzdravení? Pakli mne Bůh těmito bolestmi navštěvuje, proč bych neměl je z lásky k Němu trpělivě snášeti?“

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Filip ner.* († 1595) trpěl na zimnici krutou. A hle, všecky bolesti snášel tak, že si ani slovem nepostěžoval, jen časem říkal: „Pane! rozmnož s bolestí i trpělivost mou.“

(*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *František seraf.* nazýval nemoce a bolestě svými bratřími a když ho jednou, an v těžké nemoci nesmírné bolesti trpěl, jeden z bratří vyzýval, aby prosil Boha o ulehčení, modlil se: „O Pane a Otče nebeský, děkuji Ti za všecky trpké bolesti, které snáším a prosím Tvou dobrotu, aby's mi je rozmnožil; jsouť k mému spasení.

(*Sv. Bonaventura.*)

Sv. *Hildegarda* v nemocích, kteréž Bůh zhusta na ni sesýlal, velmi byla

trpělivá a všecky bolesti snášela co nejochotněji. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

V největších bolestech se sv. *Hugo*, biskup, modlil. Ze rtů jeho nebylo po celý ten čas žádného naříkání ani reptání slyšeti. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan z Boha* trpěl velké bolesti v hlavě, kteréž trpělivě snášel, vzpomínaje si na bolesti Kristovy, které mu způsobila trnová koruna.

(*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Jan zlat.* při častých bolestech říkával: „Za vše Bohu čest a chvála!“ (*Sv. Jan zlat.*)

Sv. *Jarolím* byl velmi neduživý a častěji nemocí sklíčen; ale při tom všem trpěliv. „Pane,“ volával ve své nemoci, „jak dlouho necháš ještě trpěti služebníka svého na zemi? Zdaliž pak se smiluješ nad duší mou, kteráž již tak dlouho v odpolu již sešlém téle svém chřadne? Avšak, o Pane! budiž jmeno Tvé pochváleno; Tvá vůle staniž se! Nemoc i zdraví jest v ruce Tvé. Ty raníš, Ty hojíš, Ty usmrcuješ, Ty obživuješ. Ach, kdo jsem já, abych se proti vůli Tvé reptati opovážil? Ach, vždyť bolesti mé jsou mi velmi prospěšny. Ony mi ustavičně připomínají, že nic nejsem. Ach, trpme, trpme tak mnoho, jak se Pánu líbí. O, jak bych byl šťasten, kdyby bolesti mé shladily hříchy mé!“ (*Sv. Jarolím.*)

Sv. *Kateřina z Janova* musela největší bolesti snášeti v nemoci své. I děkovala Bohu za ně, považujíc je za důkaz lásky Boží. (*Haid.*)

Sv. *Kateřina z Ricci* († 1589) po dvě leta byla těžce nemocná a snášela nesnesitelné bolesti, kteréž léky se ještě zvýšily. A hle, světice radovala se, že také s trpícím Kristem trpěti může.

(*Räss u. Weiss.*)

Když sv. *Kláru* v nemoci zpovědník Rinald vyzýval k trpělivosti, pravila: „Ó můj otče! jak sladko jest pro Krista trpěti!“ Bylať nemocná 18 rokův.

(*Šmída Repert.*)

Sv. *Leopolda*, markrabího rakouského, trpělivost v nemoci byla nepřemožitelná; z úst jeho nevyklouzlo ani jedenkráte slovo nevrlé aneb rozmrzelé; nemoc byla mu důkazem milosti Boží, aby za křehkosti své zadost učinil; průpovídky z Písma sv., jimž se častým čtením naučil, dávaly mu útěchu, když se bolesti množily. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Lidvina* plných 38 let rozličnými nemocemi, jakož bolestmi očí a hlavy, píchánim v bocích tak trápena byla, že bez pomoci cizí ani se hnouti a vstáti nemohla: ale po všecken ten čas žádný ji neviděl omrzelou, žádný neslyšel ji bědovati; oči její stále byly na obraz Ukřižovaného upřeny a toto patření ji sílilo v trpělivosti. (*Životy Svatých.*)

Sv. *Maří Majdalena z Pazzis* snášela muky své dlouhé nemoce, jsouc přesvědčena, že to vůle Boží jest, s největší trpělivostí a prosila jen Boha, aby jí popřál pouze trpěti bez všeliké útěchy, častěji volajíc: „Trpěti chci a ne umříti!“ (*Škola B. Srdce. 1867.*)

Sv. *Markéta*, královna škotská, v 46. roce věku svého upadla do těžké nemoci, jež trvala po 6 měsíců; ale snášela bolesti své s přepodivnou trpělivostí, až sv. duši vypustila.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Mechtilda* po celý čas života měla velké bolení hlavy, tak že vždy postonávala, avšak všecka tato trápení snášela v největší trpělivostí.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Trpělivě snášel sv. *Pacifikus*, františkán, všecky neduhy a nemoce. Hned po noviciátu otevřely se mu nohy až do smrti bolest působíce, proto ale nenaříkal a povinnosti své věrně plnil. Ještě ani 40 roků stár ztratil sluch a konečně za posledních let docela oslepnul. Tyto a ještě všeliké jiné nemoce ale nesl odevzdaně do vůle Boží.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Pavla* říkávala! „Když nemocna jsem, silna jsem. Zdali div jest, že tělo z hlíny soužení snáší. Čekejme jen, až přijde čas, kde smrtelnost promění se v nesmrtelnost. Budeme-li s Kristem trpěti, budeme se radovati s Ním!“

(*Macana výb.*)

Sv. *Rosa limanská* upadla tři leta před svou smrtí v tak těžkou nemoc, že lékaři o její uzdravení pochybovali, kteréž všecky bolesti ale světice odevzdaně do vůle Boží snášela. Tuto trpělivost ukázala ostatně již co děcko; když jí totiž lékaři neduhy na těle řezali, ona ani necekla.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Řehoř naz.* upadnuv do těžké a bolestné nemoci, psal o ní takto:

„Nemoc má působí mi mnoho bolestí, mnoho také radostí; netěším se však, že bolesti mám, ale proto, že jiným mohu učitelem v trpělivosti býti. Ješto nemohu bez bolesti býti, chci aspoň, aby mi bolest užitečná byla a naučila mne věci odporné trpělivě snášeti a za trpké hodiny jako za dny radostné Bohu díky vzdávati.“ (*Sv. Řehoř naz*)

Sv. *Servulus*, jenž byl od svého dětinství dnou tak velice trápen, že bez bolesti ni státi ni seděti nemohl: děkoval přece často Bohu, že jej ráčil navštíviti k duši jeho spasení.

(*Sv. Řehoř vel.*)

Sv. *Synkletika* bolestnou navštívena byla nemocí. Po celém těle měla nakažlivé vředy, které jí strašné působily bolesti. Po čtyry leta snášela bolesti ty s podivuhodnou trpělivostí, až konečně smrt učinila bolestem jejím konec.

(*Šmída: Repert.*)

Sv. *Štěpán*, mnich, v nemoci své Boha velmi chválil. Ten u velké chudobě bydleje, byl sv. Antonínu, mistru svému, velmi milý; neboť tichý, moudrý, výmluvný, ochotný i užitečný byl, zarmoucené těšil, a v milosti Boží i nebeského království dobrou radu dával. Když v nemoc těžkou upadnul a lékaři jemu svým lékařstvím pomoci nemohli, ještě vždy rukama svýma koše pleta a jiná díla čině, radil všem, jenž jej navštěvovali, by na minulé dobré nedbali, jediné na dobré skonání pamatovali; neb Bůh, cožkoliv činí, užitečně činí. Ale já znám i vím, že tuto nemoc, kterouž trpím, Bůh pro mé hříchy dopustil, protož lépe jest, zde dluh za hříchy platiti, než po smrti věčná muka trpěti.“ (*Sv. Jarolím.*)

Jistý sv. *opat* snášel často prudké bolesti na svém těle ale tiše a trpělivě. Byv jednoho roku všeho trápení sproštěn, zvolal zarmoucen: „Ach, Pane! proč jsi mne opustil?“

(*Macanovy příklady.*)

Sv. *Terezie*, byvši 40 roků nemocná, říkávala: „Nechci kříže a soužení své za všecky poklady tohoto světa dáti. Chci buď trpěti anebo zemříti.“

(*Sv. Terezie.*)

Sv. *Theodosius*, mnich, dosáhl 105 let. Na to byl celý rok nemocen a snášel veliké bolesti. Tu pravil jemu jednou jistý kmet: „Modli se Bohu, aby umírnil bolestí tvých.“ Načež Theodosius: „Nemluv mi tak, mnoho jsem zažil na světě dobrého, kdybych ničeho netrpěl, neměl bych žádných zásluh.“

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Ubald* mocnou modlitbou a znamením sv. kříže mnohé nemocné uzdravil. Když ho jednou jeden slepec žádal, aby mu od Boha zrak vyprosil, těšil Ubald slepce, aby slepotu svou trpělivě snášel, že za to v nebi hojně odměněn bude. Slepec se na slova ta upokojil a trpělivě až k smrti snášel slepotu.

(*Rauchenbichler.*)

Sv. *Vendelín*, navštíven byv těžkou nemocí, snášel bolesti veškeré s trpělivostí nepřekonanou, oddán jsa úplně do vůle Boží. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Vilém*, opat, upadl sedm let před svou smrtí do nemoce. Maso na jeho těle začalo se podebírati, od hlavy do paty byl jedna rána, pohled naň byl strašlivý. Ale i v největších bolestech neopouštěla ho jeho obvyklá trpělivost. Žádné zlostné slovo nevyšlo z úst jeho; maje krucifix v ruce, rozjímal neustále utrpení Spasitelovo, líbal jeho rány a tím podivuhodné útěchy nabýval.

(*J. Bílého: Legenda,*)

Sv. *Vilibald* putoval do zaslíbené země a těšil se velmi ta místa spatřiti, kde Kristus žil, trpěl a zemřel. Než, blízek již cíle, najednou v Gaze právě při mši sv. oslepnul. Naštěstí to snášel ale s takovou odevzdaností do vůle Boží, že ani jedno slovo nespokojenosti z úst jeho nevyšlo. (*Šmída: Repert.*)

Sv. *Vincenc ferr.* i v největší bolesti nemoci své nevyslovil žádného nářku a ústa jeho neotevřela se tu, leč k dobrořečení Boha a k poslednímu napomenutí navštěvujících jej.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Jednoho dne obvázal jeden ze spolubratrů sv. *Vincenci paul.* oteklou a hnojící se nohu. Vida jej mnoho bolestí trpěti, pravil: „Ó pane! kterak jsou vaše bolesti nepříjemny!“ „Co?“ odvětil sv. Vincenc, „nazýváte vy dílo Boží a to, co on nařizuje, nepříjemným, když bídného hříšníka, jaký já jsem, nechává trpěti? Bůh vám to odpustiž, milý pane, co jste nyní řekl, neboť v řeči Ježíše Krista se tak nemluví!“ Jindy zase se vyjádřil takto: „Nemoc jest olovnice, kterouž sebe sama můžeš prozkoumati.

V nemoci se poznává i ctnostný i ten, jenž jím není.“ (*Škola B. Srdce 1869.*)

Mezi ctnostmi sv. *Vincencia* paulánského stkví se zvláště trpělivost jeho. Bolavé nohy jeho tak se zhoršily, že nemoha sebou ani hnouti, ani jinak sobě odpočinouti, ty nejtrpčí bolesti musel snášeti. Zatím však při všech těchto bolestech nebylo při něm viděti ani slzičky, nebylo slyšeti ani vzdechnutí ani jakého stýskání; tvář i oko jeho zůstaly jasné, řeč přívětivá jako jindy. Trpělivost dosáhla při něm toho stupně že se mu nezavděčil nikdo, kdo ho litoval. Kdosi vida ho tak obtíženého, zavzdechl srdečně: „Ó jak obtížné musejí vám býti bolesti tyto!“ „Co pak myslíte?“ dí mu tiše muž Boží, „vyť nazýváte obtížným, co Bůh učiniti a ustanoviti ráčil, aby bídný hříšník, jako jsem já, poněkuď trpěl? Či snad nesluší, aby vinný trpěl? Anebo nemůže s námi činiti Bůh, co se mu líbí?“ (*Macana výb.*)

Tercián Bartholus, jenž ku konci 13. století žil, v 52. roce věku svého upadl v malomocenství. Brzy byl na celém těle samá bolest a rána, vlasy a nehty mu slezly, oči byly v důlkách hlubokých, nos ohníval, prsty se skřivily a na celém těle měl boule a vředy. Dvacet roků ležel nemocen a přece ani slovem nedal netrpělivost na jevo, ba děkoval Bohu, volaje: „Bůh mi udělil hojných darů!“ Přemnozí se povzbudili jeho trpělivostí. (*Herbsta výb. př.*)

Za času sv. *Dominika*, představeného kazatelského řádu, žila v Římě žena *Bona*, kteráž měla prsy tak rozbolavěné, že jí z nich až červy padali a vše to snášela s největší trpělivostí a odevzdaností do vůle Boží. (*Sv. Antonín.*)

Zbožná *Ursula Burgerová*, která roku 1871 v Tyrolsku zemřela, upadla v těžkou nemoc a velmi mnoho musela trpěti. Třebas tělo se chvělo pod břemenem bolestí, nicméně trpěla její vyšší vůle s radostí. V Bohu a utrpení Kristově nalezala útěchy. Když lékař toho litoval, že mu nelze jí ani té nejmenší úlevy poskytnouti, pravila vesele: „Vždyť nežádám úlevy, já chci trpěti a nač bych byla ještě na světě, kdybych nemohla trpěti?“ (*Sendbote 1872.*)

Jeden zbožný *duchovní* těšil nemocného takto: „Upokoj se a nes bolest trpělivě z lásky ku Kristu! Větší a záslužnější jest s Kristem na kříži viseti, než na kříži visícího pozorovati.“ (*Šmída: Repert.*)

Zbožný a učený kněz *Eusebius Nieremberg* v Španělsku ležel deset roků nemocen a trpěl velmi mnoho na všech údech. Při všech těch převelikých bolestech říkával s úsměvem těm, jenž ho navštěvovali: „Není oheň; bolest má jest sice velká, ale přece žádný oheň!“ Později se mu čivy stahovaly, tak že byl celý hrbatý a přece jen volal: „Žádný oheň;“ ano i kdy mu tělo hnilo a maso s něho padalo, vždy jen trpělivě volal: „Žádný oheň!“ (*Hunolta káz.*)

Galla, římská vdova měla raka v prsou a nesmírné bolesti snášela s takovou trpělivosti, že na ně nedbala, ale jen na to se ptala, zdali jí hříchy jsou odpuštěny a když ji o tom ujistili, radost rozprostřela se na její obličeji. (*Sv. Jarolím.*)

V jisté vesnici *holandské* ležela jedna nemocná po 30 let. Bylať po celý ten čas tak sklíčena, že jen leda hlavu a levou ruku mohla trochu pozdvihnouti; pravé rámě a pravá ruka byly zcela uschlé do kosti a bez citu. A 38letým ležením byla ubohá na celém těle jedna bolest a rána, tu a tam provalily se jí velké díry, z nichž potom vylézali červi, i musela ubohá přikládati med a mouku, aby se červy měli na čem pásti a jí tělo zcela neztrávili. Ke všemu tomu přidala se vodnatelnost, trápila ji hrozná zimnice a ukrutné píchání v hlavě a přenáramné neustálé bolení zubův. A ubohá nemocná byla ještě zcela chudá, že s otcem v té nejtužší zimě musela ležeti v mrazu. Konečně počala trpěti také na kámen, což jí takovou bolest působilo, že až zuby samy sebou skřípaly. A nemohla ani spáti. A všecko toto snášela odevzdaně do vůle Boží, nalezajíc útěchu v rozjímání umučení Páně a v přijímání nejsvětější Svátosti oltářní. (*Alban Štolc.*)

Klotilda francouzská, královna sardinská († 1802), trpěla bolesti největší se zimnicí odevzdaně do vůle Boží a všemožně se i přičiňovala, aby opatrovnicím opatrování zmírnila, děkujíc jim srdečně za každou službu. (*Richter.*)

Maria Bagnesia již co dítě snášela mnoho. Napotom dostala zimnici a že, otec její nerozumné ženštině ji dal léčiti

uvržena konečně zcela na lůžko, na němž 45 roků ležela a v němž skoro div trpělivosti ukázala, an ani jeden úd nebyl, na němž by byla bolest neměla. (*Herbsta výb. př.*)

V těle *Marie Elekty* z Ježíše vyskytla se vodnatelnost; hrubě bolavé nohy osm let ji mořily; rok před smrtí trýznil ji vřed v hlavě; poslední půlletí trápila ji žízeň, až jazyk dřevěněl a pukal. V tom ve všem soužení velebila Pána Ježíše, znajíc vzácný závdavek jeho lásky. Posléz nastala i dokonalá zkáza porouchaných plic. (*Drahé kameny.*)

Mnoho trpěla *Marie Lednova*, sestra děkana; otec její byl slovútný učitel v Novém Bydžově, měl tři syny a 4 dcery. Marie, nejstarší, šla, jsouc $4^1/_2$ roku stará, po lávce, spadla a polámala si nohy a od toho času byla sklíčená, že jen v posteli ležeti aneb seděti mohla. Bylať i zvláštními dary obdařena. Až do smrti obsluhovali ji rodiče, pak bratr její děkan, u něhož přes 20 let se nalezala. Od $4^1/_2$ roku stáří svého neučinila ani kroku, nebyla v krásné přírodě. A přece nejen nikdy nereptala, ba potěšuje, pobavuje a ponaučuje jiných. Domácích nezarmoutila nikdy, ustavičně se modlila a trpělivě sklíčenost svou snášela. Jaký div tudíž, že všickni, jenž ji znali velmi si jí vážili a když zemřela v přenesmírném počtu k hrobu doprovodili. (*Blahověst 1864.*)

V úřadě svém pastýřském poznal jsem dvě osoby, kteréž obě byly 20 let staré. Jedna, *Marie*, následkem osýpek, kteréž ji potkaly za mládí, stala se mrzákem na těle tak, že nemůže ani choditi. Nohy jsou skroucené a křížem narostlé. Chce-li ubožátko s místa na místo, po rukou musí lézti a tělo se skroucenýma nohama za sebou vléci s nemalou nesnází. Druhá *Terezie* za útlého věku od zběsilé kočky do nohy kousnuta jest a lékaři špatně ji hojili. Celou nohu téměř ji rozřezali a rozpíchali. Tím a zbytkem jedovatiny počala jí noha hníti a v kosti nad a pod kolenem usadila se zánět, při čemž ubohá dnem i nocí strašné bolesti snášeti musila již přes dvacet let. Bolest, jakouž musí snášeti, jest viděti ve tváři trpitelky. Chce-li od lavice k lavici se dostati, po jedné tam musí doskákati. Jednou pravil jsem k ní: „Milé dítě, snášej trpělivě bolesti, Bůh ti je v nebi odplatí.“ Načež ona: „Vždyť mi nejsou tak obtížné, neboť když se dívám na Marii, děkuji Bohu, že nejsem tak ubohá.“ Jindy zase jsem řekl k Marii, aby byla s křížem svým spokojena a tu odpověděla: „Bůh uchovej, abych byla nespokojená a nevrlá. Když se dívám a pomyslím na ubohou Terezii, co musí vytrpěti, vidím a nahlížím, že jsem na tom přece jeu lépe, ještoť aspoň žádné bolesti necítím!“ (*Ant. Fridrich.*)

Uslyšev ctihodný *Petr Avila*, že jeden kněz, jehož velmi miloval a ctil, si naříká, že jsa nemocen nečinně musí ležeti a nic pro Boha nemůže činiti, psal mu: „Milý příteli! Jsme na světě, abychom vůli Boží plnili, a proto se modlíme každodenně: „Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi!“ Neznepokojujte se a nemyslete na to, co byste mohl nyní činiti, kdybyste byl zdráv, nýbrž buďte spokojen, jak dlouho vás Bůh v nemoci ponechá. Neboť chcete-li opravdu vůli Boží plniti, musí vám býti stejné, jest-li jste zdráv anebo nemocen. (*Petr Avilla.*)

V Římě žily tři ženské, z nichž jedna *Romula* mnoho na pakostnici trpěla a mnoho roků ani z postele se hnouti nemohla. Všecky bolesti snášela velmi trpělivě a prospívala ve ctnosti. (*Sv Řehoř.*)

Ondřej Siller, ctihodný farář v Krumbachu, snášel nemoc svou s ustavičnou trpělivostí a odevzdaností do vůle Boží. Poslední jeho slova byla: „Každý, kdož v Krista věří, má útěchu co doufati, ještoť věřícím blízek jest. Pozoruji pravdu, svatost, blaženost Boha, Krista a mám-li Krista, duše má zachována jest a v dobré ruce.“ (*Rosenlächer.*)

Jistý zbožný horlivý *sluha Páně*, jenž co misionář všeho pohodlí života se vzdal a i zdraví obětoval, ležel na smrtelné posteli a usmíval se, ač kruté bolesti trpěl. Když se ho ptali, jak může v tak krutých bolestech ještě veselé mysle býti: odpověděl: „Četl jsem jednou, kterak Sokrates umíraje se radoval, že se s Homerem, Hesiodem a jinými výtečníky sejde. Čím více já se musím těšiti, ana mne víra ujišťuje, že se sejdu se svým Spasitelem Ježíšem, s arciotci, proroky a apoštoly a všemi svatými! O Bože! jakou útěchou naplňuje mne tato myšlenka. (*Jan Zollner.*)

Josefa Vaoni, vdova křesťanská, nejbolestnějšími chorobami téměř zahrnuta jsouc ani jednou slovíčkem si nestěžovala. Neoblomné trpělivosti té nemálo se podivila maronitická děva drusů pohanských v Asii a otázala se nemocné, kde nalezá útěchy? „Ve sv. kříži a utrpení Pána Ježíše, jenž trpěl nevinně, já pak vinně.“ Slova ta přivedla pohanskou dívku k tomu, že přijala víru Kristovu. *(Klinkáče: Legendy.)*

Jistý neduživý, od dětinství dnavý *žebrák*, nemoha pracovati, musel žebrotou se živiti. I sedával u dveří kostela sv. Ondřeje v Římě a vděčně přijímal dárky, neukazuje ni nejmenší netrpělivosti, byl-li od někoho oslyšán, anebo uražen. U večer se dával donésti do svého špatného příbytku, kdež vše matce a bratru odevzdal, aby ho živili a co by zbylo, chudým dali. Když umřel, měl sv. Řehoř při pohřbu tuto řeč: „Zde vidíte muže svatého, kterýž Bohu věrný byl a který nám ukázal, jak bolestnou nemoc trpělivě snášeti máme. Hleďme, aby on nebyl naším soudcem jednou. Byť člověk dnavý, nemoha ani seděti, ani ruku k ústům zdvihnouti, ani se pohnouti; byl chudý a přece sloužil Bohu, ano, ač sám nuzný, z toho, co od jiných dostal, ještě uděloval almužny; a my zdaž si hledáme pokladů nebeských? Čímž se můžeme ve své nedbalosti vymlouvati? Nuže, následujme tohoto, na statky vezdejší a zdraví chudého, avšak na ctnosti bohatého žebráka, aby jednou proti nám nesvědčil!“ *(Sv. Řehoř vel.)*

b) Odevzdaně do vůle Boží.

V nemoci pečovali o tělo i duši:

Job, odevzdav se do vůle Boží *(Job 1; 2; 19; 42.)*.

Naman umyl se dle řeči Elisea proroka sedmkráte v Jordáně *(4. Kr. 5.)*.

Ezechiáš, král, v nemoci k Bohu se modlil a uzdraven jest *(4. Kr. 20. 1.)*.

Tobiáš starý, oslepnuv, trpělivě neduh ten snášel, až žlučí rybí zraku zase nabyl *(Tob. 1—44.)*.

Aza že v nemoci své se nemodlil, umřel *(2. Par.)*.

Pán Ježíš na kříži, ač mnoho trpěl, ani úst svých neotevřel.

Důvěrností k Pánu Ježíši v nemoci vyznamenali se malomocný *(Mt. 3.)*; žena krvotok trpící *(Mt. 9.)*.

Sv. *Audomar*, biskup morinský, ačkoliv byl muž velmi bohabojný, musel přece mnohá a veliká soužení snášeti, však ve všem trápení byl trpělivý a zcela spokojený. V stáří ztrativ zrak, pravil: „Kdyby mně to nebylo k dobrému, nebyl by to Bůh můj na mne dopustil!“ A když po nějakém čase nabyl zraku zase, prosil Boha: „Pane Bože! kdyby slepota byla k spasení mé duše prospěšnější, chci ji nésti spokojeně. Tobě, Pane, zůstavuji všecko!“ I stalo se, že opět upadl do předešlé slepoty, a jakž řekl, byl spokojen, až mu Bůh ztrátu světla časného nahradil světlem věčným. *(Podstr. výklad.)*

Bolením zubův — dí sv. *Augustin* — jsi mne tehdy navštívil a když tak se rozmohla nemoc ta, že ani mluviti mi lze nebylo, vstoupilo mi na srdce mé, bych všecky přítomné napomenul, aby se modlili za mne. A napsal jsem to do vosku a dal jim to čísti. A brzy na to, když kolena sklonili jsme k modlitbě prosebné, přestala nemoc ta. I ustrnul jsem, vyznávám se, Pane Bože! *(Sv. Augustin.)*

Když u lůžka nemocného *Františka Borgiáše* mnozí plakali: pravil sv. František: „Proč pláčete? zdaž mne těmito slzami od smrti osvobodíte? raději se za mne modlete!“ *(Ribadeneira.)*

Sv. *František sál.* posluhovav těžce nemocným a umírajícím, nejsnažnější ano jedinou o to péči měl, aby v srdce jejich neobmezenou důvěru v Boha vštípil a proto u lůžka velmi horlivě o této velmi krásné a potřebné ctnosti mluvil. *(Čas. kat. duch. 1846.)*

Sv. *Fulgentius* za poslední trapné nemoci, která trvala 60 dní, opětoval neustále ta krásná slova: „Pane! popřej mi nyní trpělivosti a pak smilování.“ *(Sv. Fulgentius.)*

Nyní jsou již skoro dvě leta — dí sv. *Řehoř vel.* — co jsem nevyšel z pokoje, nebo nemoc má působí mi časem tak velké bolesti, že časem nenacházím v sobě ani dosti síly, je vydržeti. Avšak nalezl jsem velmi dobrý prostředek k zachování trpělivosti, totiž, abych vždy měl před očima kříž Ježíše Krista a nesčíslné hříchy své od toho času, co

jsem prostředku toho užívati počal, zdá mi se to, co já trpím, u přirovnání toho, což On trpěl a co jsem já zasloužil, tak malé, že zvelebuji Boha a častěji volám s prorokem: Život můj pominul v bolestech. Úzko mi jest u považování hříchů mých. V ruce Tvé jest osud můj, ó Pane, v Tebe skládám celou naději svou. Žádosti srdce mého jsou Tobě povědomé. Ach, Bože! kdy mne vysvobodíš z tohoto žaláře? Duše má chřadne, že tak dlouho odloučen jsem od Tebe. Tať jest má modlitba, ale nezasluhuji býti vyslyšen. Modli se i ty, Eulogie, za mne.

(*Sv. Řehoř vel.*)

Jeden mladý *pohan* v Americe těžce se rozstonal a dle obyčeje svého vzal útočiště k modlářství. Nechal po stěnách svého obydlí rozličných směšných věcí navěsiti: hadí kůži, medvědí hlavu, liščí oháňku, drápy z káně, rybí hřbety a jiných titěrností. Pohanský kněz tloukl na buben u hlavy nemocného a mumlal jakási čarodějná slova nad ním, který, jsa v úzkosti smrtelné postaven, k zlému duchu úpěnlivě volal: „Netrap mne déle a nech mne ještě na živě.“ An tyto věci se s ním dály, navštívila ho sestra, která již křesťanka byla a uzřevši tuto bláznovskou komedii, slzavýma očima k němu takto promluvila: „Ach, bratře milý! tvá nemoc je k smrti a ty se důvěřuješ v titěrné věci, které tebe uzdraviti nemohou. Důvěřuj se raději v Boha, Stvořitele našeho, který tobě život dal a který tobě i zdraví navrátiti může!“ Bůh požehnal jejímu přičinění, nemocný přijal víru křesťanskou a s ní úplné pozdravení.

(*Jistý missionář.*)

V jednom malém italském městě žila velmi chudobná *dívka*, která bolestnou nemocí sklíčena ustavičně na bídném loži na též straně ležeti musela. Kdo ji navštívil, nemálo se podivil, že nikdy nežalovala a povždy veselé mysli byla. Když jednou uslyšela, že v zemi se jest co hladu obávati, divila se lhostejnosti, s jakouž jí to lidé vypravovali. I otázala se jí jedna paní, kterak ve svém bídném postavení tak pokojně zprávu tak strašlivou vyslyšeti může, načež ona vesele odvětila: „Myslím jedině na Boha, doufám jedině v Boha; odevzdávám se co ptáče pod křídla Božské Prozřetelnosti. Čeho bych se tedy měla obávati, proč bych nebyla pokojné mysle?“

(*Silbert.*)

Mezi katolíky, které ukrutný vandalský král *Hunerich* k těžkým otrockým pracem v Utice odsoudil, nalezal se i jeden s rukou uschlou a schromlou; že s ní nemohl pracovati, musel od nemilosrdníků mnoho snášeti. Tu padli společníci jeho, katolíci, na kolena a vroucně prosili Boha, aby ubožáka toho uzdravil. A hle, modlitba jich byla vyslyšána; onen ubohý nabyl zase ruky zdravé a mohl s ní opět pracovati.

(*Herbsta výb. př.*)

V městě Karthagu místodržící *Innocenc* trpěl na kámen a dal se operovati. Zatím ho operovali nedokonale a on se měl podruhé operaci podrobiti. Tu v úzkosti zavolal si biskupa Saturnina a kněze Gelozu, aby ho těšili. Tito pak důvěrně s ním se modlili a hle, zázračně Innocenc od nemoce uzdraven jest, aniž by se byl musel bolestné operaci podrobiti. (*Sv. Augustin.*)

Karel, nejmladší synáček jednoho úředníka, se roznemohl. Všickni, matka, bratři a sestry byli velmi zarmouceni, ješto Karel byl velmi čiprný. I utekli se všickni k Bohu a vroucně prosili Boha, aby uzdravil Karla. A hle, právě v tom okamžení, když průvod na den vzkříšení šel okolo domu úředníkova, polehčilo se synáčku a brzy se uzdravil.

(*Leop. Chimani.*)

Jistý vznešený *muž*, jenž za času moru l. P. 1665 v Londýně bydlel, zhrozil se tak ze strašných následků této metly Boží, že co nejrychleji chtěl z města se odebrati. Kvapně vše na cestu přichystal a již stál venku kočár, aby ho z města odvezl. Tu pravil jeden chudý Negr ku svému příteli: „Ješto pán náš z města se ubírá, aby moru ušel, myslím, že Bůh bydlí venku a nikoliv v městě.“ Tato slova, jež pán zaslechl, dojmula ho velmi. „Můj Bože,“ pravil sám k sobě, „vždyť jsi všude a můžeš mne i v městě zachovati. Můj sluha dal mi dobré ponaučení. Milý Bože, odpusť mi, že jsem Ti tak málo důvěřoval a před Tebou utíkati chtěl. Neodjedu.“ Ihned všecko z kočáru složil a zůstal v Londýně. Po celý čas zhoubné nemoce těšil a ošetřoval všemožně nemocné. A důvěra v Boha ho nezklamala, nemoc ho

ušetřila, kdežto mnohých pohltila, jenž před ní utíkali. *(Zollnerova kázaní.)*

Jistý nábožný *muž* trpě veliké bolesti, modlil se k Bohu: „Pane, když rozmnožíš mé bolesti, prosím Tě, přimnož také trpělivosti.“ Pak vzmuživ se, volal: „Těš se, duše má. Trochem trpělivosti splatil lotr na kříži své viny a do ráje se dostal.“ *(Podstr. Výklad.)*

Jednu *stařenu*, která dlouhá leta strávila v těžké nemoci, jsouc na všech oudech tak skroucená, že se ani pohnouti nemohla, navštívil vysoký hodnostář duchovní a pravil: „Matko! vás musí Bůh obzvláštně milovati, že tak těžkým křížem vás navštěvuje.“ — „Ach ó Bože,“ odvětí stařena, „děkuji za útěchu, otče duchovní. Ano, velký to kříž, velká bolest, ale přece tak velká radost!“ „A jak, neprosila jste ještě nikdy Pána Boha, aby, je-li to vůle Jeho, bolestem vašim alespoň ulevil?“ — „I děj se vůle Boží!“ zvolá zas stařenka. „Již tomu nyní 17 let, co mne bolesti ani neopustí a tak jsem jim uvykla, že myslím, že nemůže již ani jinak býti a že ten Otec nebeský to tak a ne jinak chce míti. Ale postaví-li On někoho pod kříž, dá mu jistě také tu milost, aby tu státi neb ležeti mohl. Ta moje bolest má už ráda mne a já mám ráda ji — a tak to chodí dobře. Pán Bůh dává mi bezpochyby očistec již zde, nu buďsi, lépe zde, než tam!“ — „Milá matko!“ dí na to kněz, „jak vidím, dává vám Bůh skutečně velkých milostí, musíte Mu za ně také poděkovati.“ — „To také činím a modlím se přes tu chvíli: „Ty můj tatíčku nebeský — vždyť jsem já také dítko Tvé a Ty otec můj — a více nemám třeba k svému upokojení. Že mne opravdu miluje, to mi praví bolesti, které také z celého srdce ráda snáším.“

(Škola B. Srdce 1878.)

Jindřich Zdik, biskup moravský, psal v jednom listu odevzdaně do vůle Boží takto: „Nemocen a sláb poroučím duši svou do vašich rukou. Jsa božím dopuštěním náramnou chorobou sklíčen a vida smrt, ana víc a více se mně blíží, prosím vás pokorně a skroušeně, abyste v modlitbách svých pamatovali na duši mou.“ *(Jindřich Zdik.)*

c) Buď připraven na smrt.

Když v Karthagu strašný mor vypukl, připravil se biskup sv. *Cyprian* sám na smrt a snažil se také své stádo k odhodlanosti slovem i příkladem povzbuditi. *(Josef Dobicer.)*

Sv. *František Salesius* uslyšev, že nemoc jeho je k smrti, aby se tedy k ní připravil, nic se proto nezarmoutil, ano takovou radost a spokojenost na sobě jevil, jakoby byl bránu nebeskou viděl otevřenou. A když ho litovali mnozí, že v nejlepším věku (byl 35 let stár) umříti musí, řekl pokojně: „Pán Ježíš ještě mladší umřel než já. Ať se stane vůle Boží!“ *(Macanův výbor.)*

Sv. *Františka Salesia* navštívil v nemoci dobrý známý duchovní, chtěje se s ním před odchodem svým rozloučiti. A když tento se divil, že ho těžce nemocného nalezl, odpověděl mu František: „Otče můj! já zde smilování Boží očekávám.“ A na otázku, je-li hotov, kdyby v této hodině měl umříti, vůli Boží se podrobiti, přisvědčil, řka: „Dobře jest na Pána Boha naději svou skládati; protož mi jedno jest, v té neb oné hodině umříti. Bůh jest Pán, nechť učiní, co dobrého jest před očima jeho, a naloží se mnou, jak se mu líbí.“ *(Sv. František sál.)*

d) Po ní děkuj Bohu.

Děkovali Bohu za uzdravení:

Tobiáš a Anna a Raguel *(Tob. 8, 17.)*; David *(Ž. 29, 3—6; 85, 12—13.)*; Jesus, syn Sirachův *(Sir. 51, 1—17.)*; Ezechiáš, král *(Is. 38, 9—20.)*; Heliodor, *(2. Mak. 3, 29, 33, 31, 33—36.)* jeden z desíti malomocných *(Luk. 17, 12—18.)*.

Jeden *zbožný princ* vyváznul z těžké a nebezpečné nemoce. Když ponejprv do zahrady za krásného jarního dne vešel, modlil se unešen a děkoval Bohu, že na životě ho zachoval a litoval, že Mu nemůže co všemohoucímu ničeho dáti. Uslyšev modlitbu tu ctihodný kmet, uvedl prince k rodině chudého nemocného drvoštěpa, u jehož lůžka stálo osm dítek, ana matka nedávno zemřela. I porozuměl princ tomu a pomohl sklíčené rodině té. *(B. Krummacher.)*

Neohroženost,

viz: „duše 2, c!“

Neopatrnost,

viz: „opatrnost 3!“

Neposlušnost.

Dochází trestu.

Neposlechli Boha a potrestáni jsou:

První naši rodiče (*1. Mojž. 3.*).

Nadab a Abru, synové Aronovi, obětujíce ohněm zabiti jsou (*3. Mojž. 10, 1.—2.*).

Achan, vzav věc zapovězenou, ukamenován jest (*Jos. 7.*).

Kore, Datan, Abiron (*4. Mojž. 16.*).

Mojžíš a Aron, že neuposlechli Boha, nevešli do zaslíbené země (*4. Mojž. 20, 24.*).

Jonáš, byv uvržen do moře (*Jon. 2.*).

Manželka Lotova, ohlednuvši se, v sloup solný obrácena jest (*1. Mjž. 19, 26.*).

David, sčítaje proti vůli Boží lid (*5. Mojž. 17.*; *2. Kr. 24.*).

Farao nechtěl pustiti lid israelský a zahynul (*2. Mojž. 5.*).

Barnabáš, nechtě uposlechnouti sv. Pavla, šel od něho (*Sk. 15, 36—41.*).

Antiochus Epifanes, král syrský, výstředností a svévolí jmeno Epamanes, blázen, dostal. (*Menochius.*)

Sv. *Paula* neuposlechla ani lékaře, aby nemírného mrtvení se vzdala, a škodila si na zdraví. (*Krönes: Real-Lex.*)

Otec *Dobroslav* vypravoval synům svým Ludvíku a Vilému o rozličných užitečných věcech. Jednou, ana bouře povstala, upozornil otec dítky, že blesk do vysokých věcí: věží a stromů udeřuje a proto že v bouři nikdy se nemáme staviti pod stromy, bychom dešti ušli a proto přikázal otec synům, aby v čás bouřky nikdy pod strom se neschovávali. — Za několik neděl překvapila v letě vskutku obě dítky bouře. Vilém ihned radil Ludvíku, aby se pod vysokou lípu utekli, avšak Ludvík upomenul Viléma na zákaz otcův. Vilém neuposlechl, kdežto Ludvík kráčel domů. V tom uhodil blesk do lípy a zabil Viléma, kdežto Ludvík na životě zachován jest. (*Šmída: Repert.*)

Ernestině zakázal otec, aby z pověry v noci na nový rok slévala olovo. Ernestina neuposlechla a s přítelkyněmi se umluvila, že přece olovo budou slévati a učinily tak večer v ložnici Ernestinině. Dívky rozdmychovaly uhlí a Ernestina byvši od otce volána, schovala uhlí pod postelí a přítelkyně utekly domů. Když pak Ernestina opět do ložnice se navrátila, hořela již postel a Ernestina chtíc oheň udusiti, chytila a volala o pomoc. Zachovali ji sice na životě a jen dlouho si poležela, avšak rodiče utrpěli ohněm velkou škodu.

(*Palamedes.*)

Jan Hus nechtěl bludné učení své odvolati a upálen jest.

I *Luther* neuposlechl a stal se původem neblahé reformace.

Jistý *obchodník*, jenž často cestoval, brával pro bezpečnost nabité bambitky s sebou, které po návratu svém vždy zase vyprázdnil, chtě uvarovati neštěstí. Mimo to často napomínal svých dvou chlapců, aby nikdy zbraně nebrali do rukou. Však jedenkráte otec navrátiv se domů, nechal bambitky nabité, ježto za několik dní měl se opět na cestu vydati. Druhého dne, když otec z domu odešel, vkradli se chlapci do pokoje, kde zbraně visely, vzali bambitky se stěny a domnívajíce se, že nejsou nabity, chtěli si zahráti: namířevše jeden na druhého, zpustili najednou a oba mrtvi na zem klesli. (*Postr. výkl.*)

Malou vesničku v jižním *Rusku* navštěvovala často hejna vlků. Bylať zima velká a vlci hladem donuceni přibližovali se až k obydlím lidským. I byli obyvatelé v neustálé úzkosti, aby jim vlci dobytek nesežrali, ba aby i sami, což se již jedné ženě stalo, roztrháni nebyli. Proto vydali se obyvatelé se zbraní na obranu. Jeden z rolníků napomenul svého velmi odvážlivého patnáctiletého synka, aby se, ani budou na honbě, neodvážil ani přede dveře jíti. Muži odešli všickni a ženy a děti jen zůstaly doma. Štěpán neposlušný strašil své bratry a sestry vlkem a vyšel z domu a uschovav se v blízkém křoví napodoboval vytí vlka. Tou dobou přišli i mu-

žové nazpět z lesa a uslyševše na blízku obydlí vití vlka, vystřelili do křoví. Ránu následoval hrozný výkřik a když se odvážili ku křoví, nalezl nešťastný otec tam skonávajícího syna.

(*Čas. Komenský. 1865.*)

Nepřítel.

1. Jest velké zlo; nevěř mu; milovati ho, šlechtí.

Nepřátelství chovali:

Esau proti bratru Jakobu a chtěl ho usmrtiti (*1. Mojž. 27, 41.*).

Synové Jakubovi proti Sichemitským (*1. Mojž. 34, 7.*).

Bratří k Josefovi a prodali ho (*1. Mojž. 37, 4—36.*).

Saul k Davidovi a činil mu zle (*1. Kr. 18.*).

Absolon k Joabovi (*2. Kr. 14, 27.*).

Samaritáni k židům a škodili jim (*1. Esdr. 4, 1.*).

Aman k Mardocheu a židům a chtěl je zničiti (*Est. 3, 6.*)

Fariseové k Pánu Ježíši a hleděli ho v řeči polapiti (*Mt. 12, 14.*; *21, 46.*).

Herodias k sv. Janu křt. a hleděla ho usmrtiti (*Mr. 9, 53.*).

Šavel ku křesťanům a pronásledoval je (*Sk. 8, 3.*; *9, 1.—2.*).

Židé k sv. Pavlu (*Sk. 21, 27.—31.*); k sv. Štěpánu (*Sk. 6, 8.*).

Herodes ku křesťanům (*Sk. 12, 1.*).

Rekyně *Debora* porazila s Barákem vojsko chananejského vůdce Sisary. Přemožený Sisara utíkal a přišed k stanu prosil Jahel o ochranu a vodu. Jahel mu řekla, aby se nebál a dala mu místo vody mléko velbloudí, jež omamuje. Sisar pil a usnul a tu vzala Jahel hřeb a kladivo a vrazila ho Sisarovi do spánku, až uvázl v zemi. (*Knih soudců 4.*)

Alexandr veliký otázal se jednoho indického mudrce, jakým způsobem se může člověk Bohu podobati? Tento odpověděl: „Když činí, co Bůh jedině činiti může.“ „A co může Bůh toliko činiti?“ „Nepřátele milovati,“ odpověděl mudrc. (*Plutarch.*)

Otec poslal do světa tré synů svých s přípovědí, že znamenitě po návratu odmění toho, kdo se vykáže nejšlechetnějším skutkem. I odešli. Vrátivše se, každý se honosil nějakým skutkem. Nejstarší jal se vypravovati: „V chatrči žebráka jakéhos, kde nakažlivá nemoc zuřila, kde otec i matka hynuli morovinou, kde tři hladové a opuštěné dítky plakaly, tam uchýliv se, ošetřoval jsem nemocné a vše vynaložil, abych je na životě zachoval.“ Uznav otec skutek tento za šlechetný, obejmul syna. — Přišed druhý vypravoval, že s nebezpečím života z plamenů vynesl nemluvně a rychle zmizel, aby ušel chvále a vší odměně. Otec s radostí pochválil syna i velebil skutek jeho. — Posléz vypravoval skromně nejmladší: „Blíže vodopádu řeky Rýnu nalezl jsem úhlavního nepřítele svého, an spal na lodičce. V tom voda, ustavičně pohybujíc lodičkou, provaz vymknula ze závazku a loďku k strašlivému vodopádu unášela. Jen několik minut a lodička uchvácena vírem byla by se octla v bezedné propasti. Ovšem že mi napadlo: Jest to nepřítel tvůj, ať si zahyne! Pamětliv ale slov Páně: „Dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí,“ rychle s nebezpečím života vrhl jsem se do vody. Šťastně uchvátiv loďku k břehu jsem ji přitáhl a takto nepřítele svého zachránil od smrti.“ Když to vyslechl otec, zapomněl an oba první syny své a řekl: „Tobě sluší odměna, neb jsi nejšlechetnější vykonal skutek!“ (*Blahověst 1856.*)

Jeden *otec* měl tři děti, jež ve všem dobře vyučoval; dítky všecko dobře si pamatovaly. Jednou seděli pospolu v zahradě a tu se jich tázal otec, co každý z nich dnes dobrého vykonal? Baruška nejmladší pravila: „Já darovala jsem chleb svůj chudému dítěti, které bylo hladové.“ „A já,“ řekl Jiříček, bratr její, „já vida zahradní dveře souseda otevřené, zavřel jsem je, aby okolojdoucí dobytek tam nevešel a škodu neučinil.“ „A ty, Václave?“ řekl otec k nejstaršímu synu. Václav dlouho mlčel, na otázku otcovu ale pravil: „Dnes dal se do mne na cestě nezbedný kluk a bil mne, ač jsem mu nikdy neublížil. Právě přišel kdosi a kluk utekl. I upadl a počal náramně křičeti. Já k němu pospíšil, pomohl jsem mu vstáti a vedl jsem jej, poněvadž sobě na bolesti v noze

stěžoval, až domů.“ „Dítě!“ zvolal otec, „toť jest šlechetný skutek, toť jest nejkrásnější, když nepřátelům svým dobře činíme.“

Dobře činit nepřátelům svým
patří k skutkům nejšlechetnějším.
(Jais.)

2. Chovej se k němu!

a) Odpusť mu!

viz i: „smířlivost; milosrdnost!“

Focion, znamenitý vojevůdce řecký, maje jed vypíti a byv otázán, co by ještě synu svému poručil, pravil, aby na křivdy otci učiněné zapomněl a nepřátelům zlé dobrým splatil. *(Hunoltova kázaní.)*

Proti římskému císaři *Titu*, jenž velmi laskavý byl panovník, zapřisáhli se dva urození římští šlechticové Sextus a Lentulus, z nichž jeden spolu s císařem vyrostl, jejž velmi miloval a jemuž přemnohá dobrodiní prokazoval. Chtěliť spiklenci v určitou hodinu kapitolium zapáliti, v zmatku císaře zavražditi a sami vlády se ujmouti. Než zrada vyšla na jevo a zrádcové polapeni, ze zločinu překonáni byli od senátu k smrti odsouzeni. Císař měl rozsudek ten potvrditi podpisem. I dal si zločince předvolati. Dostavili se se smrtelnou úzkostí v obličeji. Titus poručil sluhům, aby se vzdálili a zůstav s odsouzenci sám odpustil jim otcovsky, ba pozval je i k jídlu, k matce pak jednoho z nich poslal sluhu, aby jí zvěstoval, by se o život syna nestrachovala. *(Ewald.)*

Josef egyptský odpustiv bratřím činil jim dobře *(1. Mojž. 50)*.

Mojžíš odpustil Israelitům proti němu reptajícím *(1. Mojž. 50.)*.

David odpustil dvakráte Saulovi *(1. Kr. 24.)*, též Semei zlořečícímu *(2. Kr. 16.)*.

Pán Ježíš odpustil Jidáši *(Mt. 26, 50.)*, Petru, nepřátelům *(Luk. 23.)*.

Sv. Pavel *(1. Kor. 4, 22.)*.

Sv. Jakub menší byl od rozkácených židů s vrchu chrámu jerusalémského dolů svržen a kamenován. Vypouštěje ducha sebral ještě všecku sílu a zvolal: „Pane, odpusť jim, neb nevědí, co činí.“ *(Surius.)*

Sv. Pavel nás vybízí, abychom nepřátelům dobře činili *(1. Korint. 4, 12.; Ef. 4, 31., 32.; Kol. 3, 13.)*.

I první křesťané plnili ochotně přikázaní lásky k nepřátelům, k čemuž i diakon při mši sv. všech přítomných vybízel. A proto píše Tertullian o prvních křesťanech: „Přátele milovati dovedou všickni, nepřátele však naviděti jest věc toliko křesťanů.

Abychom nepřátelům odpustili, vyplývá již z lásky k bližnímu *(3. Mojž. 19, 17. 18.)*. Nařízeno *(2. Mojž. 23, 45.; 3. Mojž. 19, 17.—18.; 4. Mojž. 35.: Sirach 28, 6. až 11.; Mt. 5, 43—48.; Jan 13, 35.)*.

Jeden pán jmenem Ciardi byl vinen rozličnými zločiny. Sv. *Antonín*, biskup ve Florencii, dal si ho zavolati, aby se zodpovídal. Nešťastník tasil dýku a hnal se na svatého, tento ale nebyl zvláštní ochranou Boží raněn a když nešťastníku velkodušně odpustil, vrhnul se mu tento k nohoum, činil pokání a stal se františkánem. *(J. Bílého: Legenda.)*

Když za pronásledování křesťanů za císaře Maximiana sv. *Apollonius* u vězení uvržen jest, musel od pohanů mnoho nátisků snášeti; zvláště pak jistý herec Filemon svatého všemožně týral. I pravil k němu Apollonius: „Synu, prosím Boha, aby milostivě ti urážky, jež jsi mi učinil, nepřičítal za hřích.“ A hle, tato slova laskavá tak působila na Filemona, že svatého odprosil, křesťanem se stal a smrt mučenickou podstoupil. *(Zollnera kat. káz.)*

Že sv. *Bedřich*, biskup mastrichský, Ludvíka, krále francouzského, káral, že mu nesluší míti blízkou krevní příbuznou za manželku, zanevřela naň královna Jitka a přísahala mu smrt. I podplatila dva vrahy, kteří k němu připuštěni býti chtěli. Nábožný biskup, netuše nic zlého, předpustil je k sobě a tito mu ihned tulich do prsou vrazili, načež on klesna, nejen jim odpustil, nýbrž i o to ještě pečliv byl, aby dostíženi nebyli, řka k nim: „Synové, rychle beřte se odtud, aby jste dostiženi nebyli.“ *(Macana výb.)*

Sv. *Bernard* byl od jednoho řeholníka, jenž mocí se vtíral, aby do jeho řehole přijat byl, tak udeřen, že rána otekla a se zapálila. I snášel to trpělivě a kázal škůdce svého vyvésti, aby se mu nic zlého nepřihodilo, dokládaje, že musí jiným odpustiti, ještě Bůh i jemu tolikkráte odpustil. *(Frencla Postilla.)*

Sv. *Elzear*, hrabě, nalezl mezi spisy svého zemřelého otce list, který jistý setník otci jeho poslal a v němž Elzear velmi nehodně a ohavně popsán byl, až i setník na to vyjížděl, aby ho otec vydědil pod tím zámyslem, že se více za mnicha než bojovníka hodí. Nad tím urážlivým listem i jeho šlechetná a tichá manželka Delfína velmi byla popuzena, a domnívala se, že takováto ošemetnost bez trestu zůstati nesmí. Ale Elzear upamatoval ji na slova sv. evandělia, že máme za zlé dobrým se odplatiti, že Bohu toliko msta náleží a vzav list na oheň jej uvrhl a odpustil zlomyslnému protivníku. (*Macana výb.*)

Sv. *Engelbert*, byv vrahy přepaden a přečetnými smrtelnými ranami pokryt, umíraje zvolal: „Bože, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!“ (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Epifan*, biskup sál., pravil jednou k sv. Hilariovi: „Nikdy jsem nepřipustil, aby někdo se záští v srdci svém ke mně usnul; také sám jsem neulehl, dokavad jsem se s jinými neporovnal.“ Stalo se to při příležitosti, když Epifán mu přednesl ptáky k jídlu a tento se omlouval, že po celý čas, co jest řeholníkem, pokrmu takového neokusil. Tu zvolal Hilar: „Odpusť, otče, pravidlo, dle něhož se ty řídíš, jest mnohem lepší než mé.“ (*Stolberg.*)

Když sv. *Eusebius* Marise, zasloužilého mladého muže, za biskupa v Dolichu v Syrii ustanovil, hodila mu ze msty jedna arianská žena cihlu na hlavu, tak že smrtelně poraněn jest. Než v posledním okamžení života museli mu přísahou přislíbiti, že vinnici po jeho smrti u soudu neudají. (*Theodoret.*)

Sv. *Fulgentius* jsa s druhy na útěku, padl v ruce arianskému knězi, jenž sv. ty muže, zvláště ale Fulgentia téměř na smrt ubíti dal. I raděno Fulgentiu, aby nešlechetného a ukrutného kněze před soud pohnal k biskupu arianskému a za potrestání jeho žádal, on ale odpověděl: „Nesluší na křesťana msty vyhledávati, ale trpělivě křivdy snášeti.“ (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Gerhard*, biskup uherský, byv od nepřátel s jedné hory dolů svržen, jsa ještě na živu, poklekl a modlil se za své vrahy. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když jednou dva najatí vražedníci sv. *Guntrama*, krále burgundského, života zbaviti chtěli, ale před zpácháním skutku se prozradili, odpustil jim Guntram provinění, spokojen jsa, že jeden do vězení uvržen byl, druhého ale, jenž do kostela se utekl, z uctivosti pro chrám na svobodu propustil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jednou po kázaní sv. *Jana z Fakundo*, v němž proti prostopášnostem ostře kázal, sešli se někteří bezbožníci a zavázali se přísahou, že příležitostně mravokárce zavraždí. Avšak záměr jejich se vyzradil a sv. Jan za zlé dobře jim činil. — Jindy zase vévoda albánský Don Garcia, jehož sv. Jan pro utlačování poddaných káral, poslal dva ze sluhů svých, aby karatele úkladně zavraždili. Avšak při činu již strachem dojati veřejně vyznali úmysl svůj, padnouce svatému k nohoum. Světec hleděl je jen na dobrou cestu přivésti a modlil se za ně i za vévodu. (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Krištofu*, když veden byl před soudce pohanského, aby účet dal z víry své, vyťal jeden z pochopů políček. Krištof byv vojínem, jsa rovněž vysokého vzrůstu těla, jako ohromné síly, popatřil vážně a důtklivě na nezbedu toho, řka: „Kdybych nebyl křesťanem!“ jako by řekl, „kdybych nebyl vázán na zákon Kristův, jenž velí protivníkům odpouštěti, naučil bych tě, bídníku, jaké právo máš, mne tepati!“ (*J. E. Veith.*)

Když bratrovec sv. *Ondřeje avellinského*, nadějný mladík, jehož Ondřej pro zbožnost a ctnostný život srdečně miloval, od jakéhos mstivého člověka úkladně zavražděn byl: ač vražedníka svatý znal a mohl soudu ho udati, zamlčel jmeno jeho. Když pak vrah přece se prozradil, tu pohnul svatý bratra svého k tomu, aby se sám na něm nemstil, ale soudu ho odevzdal, u soudců se pak za vraha přimlouval, aby s ním jednali laskavě a jak možná milostivě. (*Leopold Chimani.*)

Jistý zločinec, jejž sv. *Petr Forerius* k bohabojnému životu napomínal, přepadl ho a pěstí jej tak dlouho tloukl, až jiní k tomu přišli; ale za to ho přece svatý ve vlastním domě schoval, aby ho před lidem nad tím rozlíceným zachránil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

K sv. *Piu V.*, papeži, člověk přiveden byl a obžalován i listem od něho psaným přesvědčen, že životu jeho úklady činil. Papež, povolav dva kardinály za svědky, tázal se vinníka, psal-li list ten a chtěl-li ho o život připraviti? A když nešlechetník ničeho nezapíral, ale padna k nohoum sv. otce, skroušeně a pokorně vyznal, že vinen jest, odpověděl Pius: „Synu! tobě na vůli nechávám, voliti si, abych buď spravedlnosti užíval, aneb milosrdenství vykonal. A když tento pláče o milost žádal, udělil mu papež požehnání svého a zavázav vinníka, sebe i svědky přísahou mlčelivosti, co nejlaskavěji jej na svobodu propustil.

(Macana výbor.)

Když sv. *Štěpán*, král uherský, nemocen ležel, najali nepřátelé jeho vraha, aby ho zavraždil. Sotva ale že najatý vrah do komnaty královy vstoupil, padl naň takový strach, že se z hanebného záměru svého vyznal a o milosrdenství prosil. I udělil mu ho šlechetný král.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Tomáš*, arcibiskup kanterburský, nejen že nepřátele ze srdce miloval, alebrž i služebnictvo své k tomu měl, aby žádné zášti proti nepřátelům nemělo. *(Richter.)*

Když jednou po papeži *Benediktu XIV.* jakýsi uličník kamenem hodil a v tom zastížen na místě potrestán býti měl, pravil sv. otec: „Blázní-li on, mějte s ním útrpnost. Učinil-li to však ve zlém úmyslu, odpouštím mu to co sluha Páně, jenž za vrahy se modlil.“

(Valoucha: Katech.)

Vévoda z *Berry* ubíraje se v neděli r. 1820 z divadla, a chtěje do kočáru vstoupiti, kde již manželka jeho seděla, byl náhle přepaden a nešlechetníkem ostrý nástroj mu vražen do prsou. Princ vzkřikl a odnešen jest do nejbližší světnice, kamž ho vévodkyně následovala. Vévoda cítě, že konec života jeho se blíží, povolal dceru a odevzdal ji ochraně choti a celému rodu královskému. Od krále pak, jenž ho sám navštívil, nežádal umírající ničeho, jedině milost vrahu svému a prosil o ni neustále až do skonání svého. *(Čas.: Čechoslov. 1830.)*

Jedna vzácná paní u *Burgos* přišla vraždou o syna. I zapřísahala se, že se na pachateli krvavě pomstí. Marné bylo tu domlouvání, marné prošení; soptila jen pomstu. Potkavši sv. Tomáše z Villanovy vrhla se mu k nohoum a pravila: „Otče duchovní, co mi řekněte, vše učiním a byť to sebe těžší bylo!“ A bratr Tomáš uložil jí, odpustiti vrahu syna jejího. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

V biskupství *Brescii* žili dvě šlechtické rodiny v nepřátelství nesmířitelném, kteréž ještě více vzrostlo, když mladík jedné rodiny mladíka druhé rodiny zavraždil. Matka zavražděného, vdova, přemýšlela na mstu, avšak byvši přítomna o misiích kázaní Pavla Segneriho, upustila ode msty a umínila si, že se smíří s rodinou protivnou. Proto šla sama k ní, nenalezla ale nikoho doma. Zatím přišel vrah synův druhého dne s otcem sám k ní, aby ji odprosil. Otec před vdovou hodil synu provaz na krk a donutil ho, aby poklekl, řka: „Vizte u svých nohou lítostí naplněného a pokořujícího se syna! Čiňte s ním nyní, co chcete!“ Vdova laskavě přistoupila k vrahu, odejmula mu s krku provaz a podala mu ruku k smíření, řkouc: „Toto mi k tomu přispěj, abych se v nebi se synem svým shledala.“

(Deharbe.)

Když *Alvarez*, původce zbojnictví, upadl v ruce španělského krále Ferdinanda sv., ač byl smrti hoden, došel milostivého odpuštění a úplné svobody.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Jistý *francouzský šlechtic*, pocházející ze vznešeného a bohatého rodu, navštívil místa sv., kde Kristus žil a zemřel; byl na Golgotě, v Betlémě, Nazaretě i u Jordánu. Opouštěje zaslíbenou zemi, umínil si cestovati do Arabie a Egypta. V Arabii přišel na místo, kde krátký čas před tím svedena byla mezi dvěma kmeny krvavá seč a kde tiše ležely ještě mrtvoly. Brzy ale zaslechl šlechtic stenání umírajícího i spěchal v tu stranu a našel tu náčelníka, an leží v krvi, oči má polootevřené a zápasí se smrtí. Milosrdenstvím hnut, chtěl ho vzkřísiti k životu a proto vyňav láhev se smíšeninou vína, balsámu a oleje pomazal rány náčelníkovy, přikryl raněného vlastním pláštěm a čekal trpělivě, až by se ze mdlob probral. Sotva že Arab tak blízký hrobu oči otevřel a cizince ošetřovatele u sebe spatřil, užaslý zvolal: „Kdo jest ten šlechetný muž, který mne opět k životu povolal? Kdo jest to a co žádá

za odměnu?“ „Ničeho,“ odpověděl šlechetný Francouz, „ničeho nežádá za to, ubohý cizinče, než abys jej co přítele objal.“ Po těchto slovech se naklonil, aby Araba obejmul. Jedva však Arab seznal, že to křesťan, křečovitě se vzchopiv křičel: „Jak? ty nevěrče, ty ještěrčí plemeno! Ty's mne osvobodil, nuže, vezmi odměnu za to!“ Pak vrazil křesťanu, který milosrdenství mu prokázal, dýku, již za pasem skrytou měl, hluboko do srdce. Litostně obracel své oči šlechetný křesťan ku Arabovi nelidskému — neproklínal jej — ne — podávaje mu ruku sklesl mrtev k zemi. *(Blahověst 1872.)*

Jaromír, kníže český, uslyšev, že bratr jeho Oldřich, jenž ho týral, ano i oči mu vyloupati dal, zemřel, ihned přichvátal na hrad pražský a našed mrtvé tělo zlého bratra svého již ve chrámě u sv. Jiří položené, zaplakal nad ním a odpouštěje mu všecky jeho křivdy, synovce svého Břetislava lidu plesajícímu za pána představil.

(Fr. Palacký dějiny české.)

Karel III., král španělský před smrtí tázán, zdali nepřátelům svým odpouští, odpověděl: „Což jsem měl čekati až k tomuto okamžení? když mně ublížili, odpustil jsem jim.“ *(Podstr. výkl.)*

Velký chán tatarský *Kinki-Man-Oulan* měl syna a přítele. Přítel byl věhlasný mudrc, jenž pocházeje z nízkého rodu největších důstojenství říše dosáhl. Syn byl zlostný a smilstvu oddaný. Aby ho napravil, požádal Kinki mudrce, aby se stal synovým vychovatelem. Z vděčnosti mudrc svolil a aby tím spíše zkaženého syna polepšil, odebral se do hlavního mogulského města Agry, kdež pro svou moudrost a hodnost ode všech i od vladaře vysoce byl vážen. Syn ale zůstal nešlechetníkem, vychovatele svého pomlouval, ba jednou i smrtelně poranil, umírající mudrc prosil za nešlechetníka u vladaře a když mu odpuštění vyprosil, zemřel. *(Quillois.)*

Jistý ctihodný *kněz* byl povolán k nemocnému starci, aby ho svátostmi umírajících zaopatřil. Spatřiv služebníka Božího, byl nemocný stařec celý pomaten a počal se na všech údech třásti. „Milý duchovní otče!“ pravil pak, „můžete snésti mého pohledu a mne vyslyšeti? Tato ruka, kterou nyní smrt uchvacuje, více než třicet vašich bratří usmrtila.“ „Buďte ujištěn,“ odvětil ctihodný kněz, „ještě jest jeden na živě, aby vám útěchy poskytl!“ Jaká to vznešená víra, ježto káže odpouštěti a dobře činiti i nepřátelům, vrahům!

(Šmída: Repertorium.)

Pán z M . . . u, nejvýbornější vůdce za dávného času, vypátral, že jeden z přátel jeho znamenitou částku peněz dostal, aby ho otrávil. I dí vůdce předvolanému: „Ani se domýšleti nemohu, jakby člověk, jemužto jsem zlého neučinil, mne života zbaviti mohl? Jest-li že nucen jsi k skutku tomu, odpouštím tobě, budiž dokonalým.“

(Poutník slovanský. 1826.)

Znamenitý missionář *Odin* nalezl v Americe náčelníka starého již, jenž ležel nemocen, maje nohu oteklou, kterou mu jeden zlý divoch jedem postříkal. Náčelník naklonil ucha slovům Odinovým a dav se ve víře vycvičiti, žádal o křest. Tu ale zase žádal Odin, jenž dobře věděl, že divochové ve mstě jsou neukrotitelni, aby onomu divochu, jenž tak velmi mu ublížil, odpustil. Náčelník vydal rozkaz, aby onomu divochu se neublížilo a přijav sv. křest čtvrtého dne zesnul v Pánu. *(Herbsta výb. příkl.)*

Papežský posel, šlechetný *Petr z Kastelnovo*, padl na rozkaz zuřivého albigense hraběte tolosanského Raimunda. Umíraje pravil k vrahu svému: „Bůh ti odpusť, jako já ti odpouštím!“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Když nábožný papež *Pius VI.* na smrtelném lůžku ležel a se k přijetí svátostí nemocných připravoval: dal se v roucho církevní obléci a pro velkou úctu a lásku ku Kristu Pánu s lože svého snésti a na křeslo posaditi. Kardinál Spina, arcibiskup korintský, kterýž byl se zarosenýma očima k sv. otci přistoupil, tázal se jej u přítomnosti Ježíše Krista, zda-li nepřátelům svým odpouští? Načež sv. otec pozdvihnuv očí svých k nebesům a pak ku kříži, jejž ustavičně v rukou držel, pravil: „Z celého srdce, z celého srdce. Tak jak Onen odpustil, kterýž tu na kříži pní!“

(Mehlerovy příklady.)

Jistý Říman *Proklus*, pohaněv císaře Justiniana (Upravdu), byl pro velezradu odsouzen. Justinian, povstav s trůnu, přetrhl ortel a Proklovi odpustil.

(Stolberg.)

Slovútný hrdina katolický *Tomáš Moor* dán jest od nectného krále Jindřicha VIII. do žaláře. Když jej vyvedli na popravu, nalezl se na zdi památný nápis jeho rukou: „Nepřátelé a protivníci tvoji, kteří tě nyní všelijak moří a sužují, buď budou na věčné muky odsouzeni, aneb se dostanou do nebe. Budou-li zavrženi, nastanou jim muky a bolesti bez konce, nač by's jim přál tedy již na zemi nějaké protivenství? Dostanou-li se do nebe, pak, bude-li tobě Bůh milostiv, staneš se jejich společníkem a budeš je milovati na věky. Nejlépe tedy, aby's je milovati uměl již nyní na světě." A proto umíraje odpustil ze srdce nešlechetnému králi. *(Blahověst 1856.)*

Také *Turci* milují své nepřátelé, majíce v ošklivosti toho, kdož se zpečuje bližnímu křivdy odpustit. Zvlášť o velkonoci, dřív než se k modlitbám ubírají, míří se se svými nepřátely, čehož kdo by opomenul, upadá v kletbu církevní. *(Cordier.)*

Jeden mladý *Vendejský* žil se svou sestrou v chatrči, an jednou za temné noci o půlnoci někdo na dveře tloukl a prosil, aby ho vpustil, sice že jest ztracen. Mladík poznal po hlase vraha svých rodičů i zachvěl se a řekl: „Bohaprázdníku! co hledáš zde, kde jsi vraždou tolik zármutku způsobil?" „Arci," odpověděl nešťastník, „než již slyším pronásledovatele se blížiti." Po tuhém vnitřním boji otevřel konečně mladík, řka: „Kristus odpustil svým vrahům a proto musím i já tak učiniti! Ráno odejdi a lituj provinění svého!"

(Pred. u. Kat. 1854.)

e) Modli se zaň!

Mudrc *Sokrates*, byv nespravedlivě k smrti odsouzen, aby jed pil, modlil se, ač pohan, za ty, jenž ho nevinně odsoudili a přál jim všeho blaha. *(Hunolta káz.)*

Za své nepřátele modlili se i Kristus na kříži; sv. Štěpán *(Sk. 7, 59.)*; sv. apoštol Jakub menší.

Sv. *Abraames*, poustevník, když ve Fenicii slovo Boží kázal, byl od několika mužů přepaden, kteří ho mučili a na návsi k smrti umučiti chtěli. A hle, Abraames snášel vše trpělivě a modlil se za své pronásledovatele. To hnulo muži tak, že ho na životě zachovali a připustili, aby několik dní u nich dlíti směl. *(Šmida: Repertorium.)*

Sv. *Alžběta*, dcera krále uherského, prosila Pána Boha, aby těch, kteří se k ní nepřátelsky zachovali a protivenství mnohá jí učinili, od trestu ochrániti a zvláštní dobrodiní jim prokázati ráčil, kteráž modlitba velmi Bohu byla milá. *(Macana výb.)*

Sv. *Fidelis ze Sigmaring* udeřen byv kacířem do hlavy, vykřikl: „Ježíš, Maria! Smiluj se nade mnou, ó Bože!" sklesl na zem, brzy však se zpamatovav, poklekl a za vražedníky své se modlil a na to ukrutně trýzněn, vypustil ducha svého. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *František sál.* ohnivou výmluvností a vlídnou laskavostí co magnet srdce lidská k sobě táhl. Obrátiv jednoho času mnoho odpadlíků a mezi nimi dva šlechtice, smrtelnou nenávist kalvinských kazatelů na se uvalil, kteřížto najali ničemníka, aby ho jedem ze světa zprovodil. I stalo se tak a sv. František trpěl nesmírné bolesti, avšak Bůh ho na životě zachoval. — A za to se sv. František za své vrahy modlil, s nimi co nejšetrněji nakládal, dobrodiními je téměř zasypával, tak že veřejně doznali, že sv. František jest muž křesťanské lásky. *(Macana výb.)*

Sv. *Johana z Kříže* často se modlívala za ty, kteří jí ublížili. Proto říkávaly sestry její: „Kdo chce, aby se naše matka zaň modlila, třeba jen, aby jí ukřivdil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Julia*, panna, visíc na kříži, ana jí krev tekla, modlila se umdlévajíc: „Ó můj Spasiteli, přijmi mou oběť, vrahům pak mým buď milostiv!"

(Šmida: Repertorium.)

Sv. *Kanut*, král dánský, byv od nepřátel, zrádců přepaden, uvrhnul se na zem před oltářem, skládal veřejně skroušenou zpověď a osvědčil slavně, že odpouští nepřátelům ze srdce, načež probodnut jest l. P. 1086. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Leodegar*, biskup, byv nešlechetným Ebroinem odpraven, prvé než mu hlavu srazili, modlil se za své nepřátele. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Maria z „vtělení", jeptiška, kdykoliv ji některá sestra urazila, ihned se odebrala do kostela k nejsv. svátosti oltářní a modlila se: „Nejmilejší Spa-

siteli! z celého srdce odpouštím jí z lásky k Tobě, odpusť i Ty jí z lásky ke mně.“ (*Lohn. bibl.*)

Sv. biskup *Martin* od svévolného mladíka Brikcia mnoho posměchu snášel; ale za všecko zlé vždy dobrým se odměňoval, řka k němu: „Brikci! ty mne považuješ za pošetilce, ale já se za tebe modlil a toho jsem na Bohu vyžádal, že po mé smrti k hodnosti biskupské povýšen budeš.“ I stalo se, jakž sv. Martin předpověděl. (*Macana výb.*)

Sv. *Pavel*, mučeník, maje již utracen býti, modlil se pevným hlasem za všecky nepřátele, aby k Bohu a Kristu se obrátili. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Václav*, byv přepaden od pohanského bratra Boleslava, vykroutil mu vražednou zbraň z rukou a opět mu ji podal, řka: „Vstaň a neboj se; lépeť mi umříti jako Abel nevinný, nežli živu býti s bratrovrahem Kainem.“ (*Macanův výb.*)

Sv. *Vojtěch*, byv od pohanských Prusů na rovině Romově oštěpem prohnán smrtelně, vida, že hodinka poslední mu přišla, vztáhl ruce své k nebi a hlasitě se za vražedníky své modlil l. P. 997. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Agathon, zbožný muž, modlíval se každodenně za nepřátele a ty, jenž mu ubližovali a činil jim dle možnosti dobře. Tak ho jednou lupiči oloupili o vše. Když pak se vzdálili, modlil se Agathon hlasitě za ně, aby jim Bůh hřích ten odpustil. Což když jeden z lupičů uslyšel, oznámil vše druhům. Tito navrátili se zpět a prosili sv. Agathona, jenž ještě klečel, aby jim odpustil, dali mu vše zpět a zanechali nekalého řemesla. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Blahoslavenec *Ondřej Bobola*, pocházející ze staré rodiny české, usadil se v Polsku. Tu vstoupiv do řádu Ježíšova a stav se knězem sloužil za moru 1630 a 1633 horlivě nemocným. Musel od rozkolníků mnoho trpěti, až strašně mučen, bičován, za provaz po celou hodinu do města Janova vlečen, aniž by se víry své vzdal, od kozáka palašem bit a sekán jest. A tu jaké divadlo! Bobola v krvi své leže na zemi a očí svých obraceje k nebi modlil se za své nepřátely a katany. A přece ukrutníci dýkou vypíchli mu jedno oko. Na to jej zavlékli do dvora, svlékli mu šaty a pochodněmi pálili ho na prsou a ledvích. Na hlavu mu dali trnovou korunu a stahovali hlavu jeho tak, že lebka div se neroztříštila; pak mu odřeli kůži ze zad i ze čtyr jeho posvěcených prstů kněžských a tloukli jej v líce, až mu vytřískali zuby. K tomu konečně píchali jej za nehty a pak posypali ječnými plevami, až neráznou ranou ukončili bolesti jeho r. 1657. (*Havlů.*)

Jeden bohaprázdný muž v Kentuky v severní Americe měl zbožného otroka jmenem *Kuffu*. I zapověděl Kuffovi u něho se modliti a když mu otrok odvětil, že ho v tom uposlechnouti nemůže, dal mu ukrutník 25 ran karabáčem. I pravila k muži večer jeho paní: „Proč pak nenecháš Kuffu modliti se, vždyť nám to neškodí.“ Muž jí odpověděl, že nechce, aby se na jeho statku modlilo; pohnutím však nemohl spáti, o půlnoci vzbudil paní a ptal se jí, jestli se zaň modlí? „Nikoliv!“ odvětila paní, „já jsem se za celý svůj život ani jednou nemodlila.“ Tu bědoval muž: „Což není nikdo v domě mém, kdo by se za mne modlil?“ „Mimo Kuffy není nikdo.“ „Dobře, zavolej mi tedy Kuffu, musím někoho míti, jenž by se za mne modlil.“ Když Kuffa přišel pravil pán: „Kuffo! můžeš se za svého pána modliti?“ „Ó pane,“ vece otrok, „já se modlím za tebe od té doby, co jsi mne dal zmrskati.“ I šli pán a paní touto odpovědí tak do sebe, že konečně i víru Kristovu přijali. (*Mehl. přikl.*)

Jeden 10letý africký *Negr*, otrok, stal se skrze missionáře křesťanem. Což když jeho pán, zarytý nepřítel missionářův, uslyšel, zapověděl otroku, k missionáři choditi, sice že ho dá až k smrti ubičovati. Ubohý otrok, poslouchaje více Boha, zase šel na kázaní. Když se domů navrátil, dal mu pán 20 ran bičem vysázeti, řka bohaprázdně: „Co může nyní Kristus pro tebe učiniti?“ „Dá mi sílu, abych rány trpělivě snášel.“ I dal mu ukrutník opět 25 ran a pravil: „Co pak ti nyní Kristus prospěje?“ „Pomáhá mi, abych na věčnost myslel.“ Tu dal netvor otroku ještě 25 ran

a řval zase: „Co pak nyní dobrého ti Kristus udělá?“ Mladý mučeník poslední slova ještě, umíraje, pronesl: „Dává mi sílu, abych za tebe se modlil!“ *(Mehl. př.)*

Jeden *správce duchovní* byl velmi na cti od jednoho farníka nevinně uražen, ba nešlechetník mu i hrozil. Kněz trpělivě vše snášel, a každodenně při mši sv. se modlil: „Ó můj Ježíši! nyní jsem Tě přijal, uděl mi té milosti, abych Tebe, nepřítele svého a všecky lidi miloval, zvláště pak uděl nepříteli mému lásku, aby mne také miloval a se mnou se smířil“. *(Fuhlrott).*

c) Čiň mu dobře!

Císař *Augustus* odpustil nejen jistému Cinnovi, jenž ho úkladně chtěl zavražditi, život, ale ponechal ho i v úřadě a tím se mu stal Cinna nejvěrnějším přítelem. *(Wiser, Lex).*

Cicero uzřev, že římský císař *Julius César* mimo vše nadání a očekávání svých nepřátel, nad kterými v boji zvítězil, nejen pomstou nestíhal a na hrdle netrestal, ale ze srdce jim odpustil a některé z nich k vysokým důstojenstvím povýšil: tak se vysokomyslnosti této divil, že vystoupiv na stolici řečnickou, neobyčejnou chválou císaře vyvyšoval a mezi jiným řekl: „Dobývati města uměli a umějí mnozí; ale toho, jenž mysl svou zbouřenou utišiti, zlost zkrotiti a protivníka padlého nejen pozdvihnouti, ale nad to i v důstojenství zvýšiti umí, toho bohům za nejpodobnějšího vyhlašuju“. Týž mudrc dí: „Kdo chce ode všech milován býti, ten ukazuj milost a dobrotivost ke všem“. *(Cicero).*

Julius Agricola, římský senátor, upadl v stáří u císaře v nemilost a byl zbaven měšťanského práva a důstojenství. Julius snášel vše trpělivě a odevzdaně a když konec života svého cítil, ustanovil císaře za dědice téměř celého jmění svého a dětem zanechal jen málo. Přemnozí se na to horšili, že na děti zapomněl, avšak moudřejší to schvalovali. Císař pak uslyšev o velkomyslnosti Julia vynahradil vše dítkám jeho a stály u něho ve veliké přízni. *(Hunoltova kázaní).*

Slovútný *Perikles* v Athenách, jemuž byl kdosi po celý den v domě jeho trpké výčitky dělal, nesl to s největší trpělivostí, ano když odpůrce jeho večer domů se ubíral, sám mu po schodech svítil. *(Podstr. výkl.).*

Isák Abimelecha a druhy jeho, ač byli nepřátelé jeho, vyčastoval *(1 Mojž. 26, 27—32).* *Jefte* bratřím ji nenávidějícím pospíšila ku pomoci *(Soud. 12, 1).* *I David* nepřítele Egyptčana vyčastoval. *(1 Kr. 30, 11).*

Sv. *Achác* prodal vše, co měl, aby přispěl člověku, který jeho dobrou pověst pokálel. *(Hunolta káz.).*

Sv. *Alexandru*, patriarchovi jerusalemskému, ukradl jeden sluha značnou část peněz a utekl na poušť egyptskou, kdež ho loupežníci přepadli a oloupili. Když to patriarcha uslyšel, vyplatil sluhu toho za 4500 stříbrných, vyhledal si ho a hleděl ku pokání přivésti, což se i stalo. A proto se říkalo, že dobře jest patriarchu uraziti, ješto zlé desekráte odplácí dobrým“. *(Pratum Spirit.).*

Sv. *Ambrož* najatému vrahu a zrádci, jenž úklady činil životu jeho, vykázal roční plat k vyživě. *(Hunolta káz.).*

Když sv. *Bonifac* viděl, kterak jeho sluhové na lupiče a vrahy, kteří ho přepadli, se vrhají, nepřipustil tomu a zvolal: „Dítky, nebojujte, neprolívejte krev vašich nepřátel. Pamatujte na slova Písma sv., že zlé dobrým spláceti máme. *(Kr. Šmíd).*

Sv. *Ignác z Loj.* půjčil jedenkráte znamenitou částku peněz svému spolužáku, jenž prohejřiv je, utekl. Sv. Ignác jsa pak v největší nouzi, musil dům od domu chleba prositi. Po čase shledav svého dlužníka v nemocnici velmi sklíčeného, těšil jej a sám ošetřoval jako nejlepšího přítele. *(Ber. Bercaster.)*

Sv. *Janu*, almužníku, naříkal si jeden jeho příbuzný, že hostinský jeden velmi mu ublížil. I pravil sv. Jan: „Ježto se hostinský tak zachoval, upomenu ho na jeho povinnost a tak s ním naložím, že celé město se bude tomu diviti.“ I poručil svému správci, aby budoucně od tohoto hostinského nežádal peníze, které každoročně biskupu měl platiti. *(Sv. Alfons Lig.)*

Sv. *Kateřina sien.* po delší čas obsluhovala jednu nemocnou osobu jako děvečka, ačkoliv ji veřejně pomlouvala a vinila ze smilství. (*Krönes*: *Real.-Lex.*)

Sv. *Miletus* zastřel náměstka císařova, kterýž jej vezl do vyhnanství, rukama svýma, když jej lid chtěl kamenovati a tak smrti ho uchránil. (*Podstránského výklady.*)

Sv. *Polykarp* svým nepřátelům, jej hledajícím, aby ho vydali k smrti, šel vstříc, dal se jim poznati a pohostiv je, šel s nimi ochotně před pohanského soudce. (*Eusebius.*)

Sv. *Řehoř naz.*, stav se patriarchou cařihradským, mnoho měl přátel i nepřátel. Přátelé přicházeli mnozí, aby štěstí mu přáli. Když všickni byli odešli, spatřil ve svém pokoji mládence v smutečním rouše, an co stěna bledý, zíral pod sebe. Sv. Řehoř tázal se ho přívětivě, čeho by žádal? on pak místo odpovědi vrhl se k nohoum jeho a rukama lomě jen sténal. V tom přišedší služebníci domnívali se, že by smysly se pominul a ven jej vyvedli. Později přiznal se, že byl najat, aby sv. patriarchu zavraždil, než dojat vlídností jeho, nemohl to učiniti. Sv. Řehoř odtuď mládence vzal k sobě i Bohu jej získal. (*Sv. Řehoř naz.*)

Sv. *Sabinus*, jemuž pro víru ruce ufaty byly, modlil se za svého oslepnuvšího soudce, kterýž prohlédnuv také se křesťanem stal. (*Sabellus.*)

Sv. panna *Veneranda* podstoupila za času císaře Antonia Pia smrt mučenickou. Když takořka nesnesitelná muka podstoupila, vhodil ji Asklepiades, bezbožný soudce, v kotel olejem a sírou naplněný. Kapka zasáhla i soudce, tak že oslepnul. Tu sv. panna pomodlila se zaň a natřevši oči jeho zemí slinou smíšenou uzdravila jej. Tou velkomyslností tak dojat byl Asklepiades, že přijal víru Kristovu. (*Hägelsperger.*)

Sv. *Vincenci*, arcibiskupu v Dublíně, zasadil jistý přemrštěnec právě když mši sv. sloužil sekerou takovou ránu do hlavy, že k zemi sklesl a co mrtev oplakáván byl. Vrah byl od krále odsouzen k smrti. Když ale sv. Vincenc jako zázrakem opět k sobě přišel: neustál krále tak dlouho prositi, až vrahu milost udělil. (*Šmída*: *Repert.*)

Vysoce postavený pán, který výnosný duchovní úřad pro osobu, jíž přál, nemohl obdržeti, protože sv. *Vincenc paul.* jeho úmyslu mocně se opíral, potkal ho na ulici, urazil jej veřejně a způsobem tak hrubým, že mu od královny bylo zakázáno, více ke dvoru přijíti. Vincenc ihned zaň orodoval a zdráhal se, jakékoliv zaměstnání přijmouti, dokud by onen pán nebyl opět ke dvoru povolán. (*Škola B. Srdce 1869.*)

Zvláštní láskou k nepřátelům vyznamenali se papežové:

Alexandr, jenž nepříteli k vysokým důstojenstvím pomohl.

Lev zachoval nepříteli život.

Zachariáš obohatil odpůrce svého velmi. (*Hunolta káz.*)

Arab nalezl v pustině pacholíka žízní jižjiž umírajícího. I vytáhl láhev vody, s níž 24 hodin mohl vystačiti a dal pacholíku napíti, jenž mdlobou nemohl ani mluviti a posadil ho na velblouda, jda sám po žhavém písku pěšky, pravě k sobě, že pacholík jest také člověk. Když pak od pacholíka se dozvěděl, že patří ku kmenu jemu nepřátelskému, pravil Arab klidně: „Přece jest člověk!“ a dal mu opět píti, ba, když již vody neměl, napojil pacholíka vlastní krví. (*E. J. Reimann.*)

V Syrsku, jak vypravuje Krummacher, blíže Antiochie žili dvě rodiny od dávna v trpké nepřízni, kteráž byla dědičná po matce. Arciotcové oba, *Attalus* a *Meno*, činili nátisky sobě vespolek jen kde a jak mohli a zloba jejich vzrůstala den ode dne více. — Meno měl otroka, jenž byl křesťan a hoden učení sv., živ jsa spravedlivě ve všem, tak že ho Meno miloval a celý dům jemu svěřil. A ve všem, co Silas — tak se onen otrok jmenoval — konal, byl Bůh přítomen a požehnal skrze něho celému domu. Proto mluvil Meno často se svým správcem domu a tento obrátil pána svého na víru, tak že se pokřtiti dal. — Od té doby se Meno docela změnil, aniž promluvil slova křivého proti Attalovi, nepříteli svému, ač ho tento nenáviděl a denně nové činil příkoří. Takovou mírností Attalus k větší zlobě popuzen, najal zlosyny, kteří by Menonovi zahradu v noci zkazili a stromoví nejkrásnější, v nichžto Meno zalíbení měl, zničili. Tu přistoupili přátelé k Me-

novi, řkouce: „Necháš-li toho bez pomsty, tedy ještě větších nesnází tobě způsobí.“ Však Meno dí jim: „Nešlechetnost ta stala se v noci, on to zapře, mne to ale utvrzuje v trpělivosti.“ Brzy na to přivedli přátelé dva zhoubce, kteří se přiznali, že byli najati k zhubení zahrady. „Tedy ho k trestu povolej.“ Meno ale dí: „Odpustil jsem jemu, aniž chci zášti a zlobě dáti místa, ačkoliv mi stromů velmi líto.“ — Po nějakém čase vzňal se oheň v domě Attalově; Meno spěchal tam s čeledí svou a zachránil dvé dítek před plamenem zhoubným a pak přistoupiv k Attalovi, podával mu ruku, řka: „O nechtěj déle zlost chovati mezi mnou a tebou, mezi svým a mým domem“ — a nabádal se mu nápomocným býti při stavění domu shořelého. Attalus se ale obrátil a zlostí zahořel, řka: „Meno oheň založil!“ A mnozí věřili tomu. Nad tím rmoutil se Meno srdečně a přátelé jeho pravili k němu: „Zanech toho zlosyna a přej mu záhubu.“ Než Meno dí: „On jest člověk a srdce jeho lidské puká mu v prsou, nebudu mu zlořečiti.“ Po nějakém čase přišel Attalus o celé jmění a trpěl nouzi i s manželkou i s dítkami a nemoc zlá na lůžko ho uvrhla. — Tu přemoha se Meno šel k němu a řekl: „O Attale, nepřipouštěj, aby zloba déle panovala mezi námi, podejme si ruce na znamení přátelství, prvé než ztuhnou v smrti. Hle, co mého jest, budiž tvým, a tak v bratrském spojení spolu krá čejme.“ Když pak zaslechl Attala slova ta, pohleděl k Menovi a zaškareděv se obličej odvrátil. Choť i dítky jeho plakaly a Meno plakal s nimi. I posmívali se Menovi přátelé, řkouce: „Teď se vylilo srdce tvé k nehodnému láskou, co tedy ještě více provedeš nad ním?“ A Meno odpověděl: „Nic jiného mi nepozůstává, než abych se zaň modlil.“ — I podporoval Meno celou rodinu nepřítele tajně, tak že žádného neměli nedostatku. — V těch dnech přitížilo se Attalovi tak, že zemřel. To zaslechna Meno plakal pro něho, k hrobu ho doprovodil a stal se útěchou osiřelé vdovy a sirotků. A lidé pravili: „Kterak možno, aby člověk takové činy konal?“ Oni ale neznali ducha, který v něm přebýval — víru.

(*B. Krummacher.*)

Za času francouzské revoluce zhlukl se dav bezbožníků a vyhnal řeholníky *svato-bernardské*, novozákonní ty Samaritány, ze zimního stanu. Mezi zbůjníky vynikal jeden zvláštní surovostí. Nedlouho potom, když rozprchlí bratří opět se navrátili k bohumilému povolání svému, nalezli pod suchem nešťastníka, kteréhož vzkřísili a vyléčili v nemocnici své. Zpamatovav se a vida se opatrována a pěstována otci, kteréž nedávno vyháněl, zahanben zvolal: „Otcové, vyhoďte mne, já nejsem hoden lásky vaší, neboť jsem byl vůdcem zbůjníků, kteří vás vyháněli odtud.“

(*Okáčova kázaní*)

Césaru de Consulibus, rytíři, zavraždil jeden člověk vlastního syna jediného. I stalo se, že vrah v nevědomosti hledal útočiště v domě rytířově. A hle, César, ač věděl, že to vrah syna jeho, přijal ho velmi pohostinsky, dal mu peníze a koně, aby na bezpečné místo utekl.

(*Gisolfi.*)

Černoch jeden, koupen na pobřeží africkém, odvezen byl do západní Indie. Stav se zde křesťanem, byl ve víře velmi horlivý a že výborně se choval, získal si veškerou důvěru pánovu. Jednou chtěl pán asi 20 otroků koupiti a vzal si věrného Toma sebou. Tu žádal Tom pána, aby mimo jiných také slabého starce koupil, čemuž se arci pán divil a nesvolil. Prodávač ale, že páu 20 otroků koupil, starce mu dal nádavkem. Tom zacházel se starcem velmi laskavě, ve své chýši si ho uhostil, živil a doprovázel na slunce i do stínu, krátce choval se k němu jako syn k otci. I otázal se pán Toma, proč tak laskavě k starci se chová, jest-li jest jeho otec anebo strýc, anebo příbuzný, přítel anebo známý? Načež Tom: „Jest můj nepřítel; prodal mne v Africe bělochům, já ale proto ho nesmím nenáviděti, ant mi missionář řekl: „Trpí-li nepřítel tvůj hlad, nakrm ho; trpí-li žízeň, napoj ho!“

(*Hungari.*)

Znamenitý kníže ferrarský ze starobylého rodu Este, jmenem *Erkole*, byl po smrti dvou nevlastních bratří, kteří ho vypudili, v dědictví dosazen. Nikolo, syn jednoho z těch neušlechetníků, smluvil se s mnohými mladými šlechtici a přepadl s několika tisíci na spěch sebraných vojínů v noci město Ferraru, právě

když Erkole nebyl přítomen, byl však poražen a ztratil život. Když se Erkole navrátil, nevyšetřoval a dělal se, jakoby o žádném zrádci nevěděl. To mátlo jednoho rádce i čekal na jitro vánoční, předstoupil před Erkola a pravil takto: „Dle zvyku dostávají se dnes dary, i já přináším Vám tuto dar, seznam totiž všech, jest jich přes dvě stě mladých šlechticů, kteří proti Vám povstali, by jste je zahubil a jmění jich si ponechal.“ A Erkole ani se nepodíval do seznamu, hodil ho do ohně a rádci přísně zakázal, aby věci takové více mluviti se neopovážil a propustil ho ze služby. (*E. Veith.*)

Jistý *Indián* zbloudiv na honbě prosil hladov a utrmácen jednoho anglického zemana, jenž před domem seděl, o chleb. A když tento se naň osopil, žádal ho alespoň o trochu vody. Ani vody mu ale nemilosrdník nepopřál, nýbrž nazývaje ho psem, zapudil od sebe. Za nějaký čas zbloudil i Angličan a prosil Indiána, jehož potkal, by ho uvedl na pravou cestu. Indián pravil, že již jest pozdě a proto aby u něho zůstal přes noc. V chýši mu podal občerstvení a připravil dobré lože. Druhého dne doprovodil Indián Angličana daleko a když se měli již loučiti, otázal se ho, jest-li ho zná? Angličan poznal, že to onen Indián, jehož nemilosrdně od sebe zapudil a zastyděv se, zval ho k sobě, Indián ale zmizel v houšti.

(*Šmída hist. kat.*)

Císař *Karel V.* dal si člověka, jenž ho chtěl usmrtiti, k sobě povolati a daroval mu, dávaje mu na jevo svou přízeň rozličným spůsobem, 1000 dukátů, aby se s přiměřenou sobě slečnou zasnoubiti mohl. Úkladník překvapen poděkoval se císaři a pravil k spoluspiklencům: „Nevěděl jsem, jaký Karel jest, tohoto štědrého a dobrotivého knížete nemohu nikterak usmrtiti.“

(*Aeneáš Silvius.*)

Když Israelité v Egyptě velmi pronásledováni a sužováni byli, sloužil mladík *Kenan* co vozka u pána velmi tvrdého a pyšného Rhanmesa. Rhanmes začasto bez příčiny Kenana sužoval, bičoval a bil. Jednou při hostině rozbil Kenan nádobu s převzácným vínem. Tu Rhanmes chtěl ho ve zlosti usmrtiti, na štěstí ale Kenan utekl do lesa u Memfis a našel pohostinství u Hezrona. Jednoho jítra, kde Rhanmes si vyjel na lov, shlédl najednou Kenan v lese oře pána svého utíkati. I šel, odkud kůň pádil a zde nalezl pána Rhanmesa na zemi ležeti, jakoby byl mrtev. Kenan vzal si kopí, jež zde leželo, do ruky, an Rhanmes procítl a myslel, že Kenan ho chce usmrtiti. I prosil Kenana za odpuštění, Kenan ale odvětil, že mu nechtěl ublížiti a že jen proti divé zvěři kopí si vzal. Na to vzal jej Kenan na záda a donesl ke družině dvě hodiny vzdálené a neopustil více pána. Rhanmes dojat velkomyslností tou, dal Kenanu jedinou dceru svou Jefte za manželku.

(*Šmída: Repertorium.*)

Jeden mládenec *v Lisaboně*, hlavním městě portugalském, procházeje se po břehu mořském, uzřel člověka na lodi bez vesla ve vlnách mořských tonoucího. A když k němu se přiblíživ bystřeji naň pohleděl, poznal v nešťastníku tom svého úhlavního nepřítele, kterýž jej na smrt urazil a jemuž smrtelnou pomstu přísahal, aniž se mu podařilo, nalézti jej. I rozmýšlel se nějakou chvíli a bylo třeba toliko postrčiti člunem, aby protivník v záhubu vydán byl; než rychle vzpamatovav se, vrhnul se do moře, připlul k němu, aby od jisté smrti vysvobodil protivníka. (*J. E. Veith.*)

Když na počátku tohoto století *Francouzové* do Solnohradska vtrhli, bylo vše vydrancováno, tak že mnozí neměli co jísti a s bídou zápasili. Jen jistý Petr Müller šťastně všecko, co měl, uschoval. Jeho soused, s nímž v nepřátelství žil, již po dva dni s manželkou a dítkami ničeho nejedl. Uslyšev to Müller ihned ho skutkem potěšil a pokrmu poskytl. Dojat dobrotou sousedovou, děkoval mu tento a prosil za odpuštění. Načež Müller: „Milý sousede! nyní tím více se milujme! Zde ti podávám pravici. Zůstanu tvým přítelem až do smrti.“

(*Pureberl.*)

Napoleon I., jenž žezla lámal a trůny královské bořil, přes deset let trápil papeže Pia VII. Pro nenasytnou ctižádost nemohl toho Napoleon snésti, že Pius mu není podroben, proto chtěl mu všecko i církevní moc odejmouti. Ale Pius neohrožený vše podivuhodnou stálostí přemohl. Napoleon rozzloben zrušil L. P. 1809 vládu papežskou a když ho Pius

z Církve vyobcoval, odvedl v noci Pia z Říma co vězně. 3 leta žil bídně v Savoně, potom ho odvezl Napoleon do jednoho zámku blíž Paříže, kdež 6 měsíců strávil, pak ho povolal do Paříže, aby ho donutil, by žádosti jeho a rozkazy potvrdil. Ale nadarmo přemlouval císař Pia. Vzdechnuv sobě papež, zvolal: „Komediante“. A když Napoleon jako lev se rozvzteklil a umělecky z mosaiky vypodobněný římský chrám sv. Petra, jenž na stole stál, vzal a mrštil jím o zem, řka: „Hle, tak rozdrtím tebe, trůn, církev, říši tvou: tu opět vzdechl Pius a pravil: „Tragoediante!“ A vskutku, Napoleon jest s trůnu svržen a na ostrov sv. Heleny uvězněn a Pius na svůj trůn opět dosazen. A jak se mstil Pius na svém odpůrci? — Stal se ochrancem svržených a ponížených Napoleonovců, ano velkomyslně se přimlouval u anglického dvora, aby svrženému císaři zajetí na ostrově sv. Heleny bylo ulehčeno.

(*Macanovy příkl.*)

Ratherius, biskup veronský, daroval tomu, jenž ho několik hodin tupil a haněl, dvanácte tolarů. (*Ber. Bercaster.*)

Jednomu *obchodníku* byl soused sládek nesmířitelným nepřítelem. Tu měl sládek zapotřebí peněz a nikdo mu je nechtěl půjčiti. Dozvěděv se o tom obchodník, dal peníze místnímu faráři a prosil ho, aby je sládku půjčil, jmeno jeho ale zamlčel. Sládek s radostí peníze přijal a po nějakém čase zase navrátil, řka, že na penězích těch spočívá Boží požehnání. Načež farář: „Milerád tomu věřím, pocházejíť od vašeho souseda, jenž vám dobrým zlé splatil!“ Zlostně odvětil sládek: „Kdybych to byl věděl, nikdy bych je byl nepřijal.“ Na cestě k domovu se ale sám nad sebou zastyděl, litoval svého přenáhlení, navečer ještě navštívil souseda, odprosil ho a vřele děkoval a oba stali se nyní věrnými přátely. (*K. Stöber.*)

Semnon, chudý rybář, stříbrovlasý kmet, kráčel za kruté zimy z lesa, nesa na ramenou otypku roští, kteréž v lesíku sesbíral. I zastavil ho myslivec Ithamar a předstíraje mu, že roští to ukradl, vzal ho a vhodil do vody s chechtotem. Slze, vracel se Semnon domů. Na jaře povstala povodeň a tu syn Ithamarův vraceje se z města, nevěděl, má-li ještě přes most se vydati. Laskavě ho varuje na jedné straně Semnon, nabízeje mu loďku svou, ale otec pobízí zlostně, aby přes most jen šel. Syn uposlechl otce a hle, most se sřítil a syn uchopiv se trámu, bojuje se smrtí. I zařval otec a Semnon nedbaje na vlastní nebezpečí, vrhá se v proud a šťastně navrací otci zachráněného, neporušeného syna. Ithamar sotva věří vlastním očím a zahanben vyrazil konečně ze sebe: „Odpusť mi, ctihodný starče! odpusť mi nelaskavé jednání mé“. — „Co ti mám odpustiti?“ usmívá se Semnon, „nepomstil jsem se se dosti na tobě?“ (*Mehl. př.*)

Papež *Štěpán III.* za zlé nikdy se zlým neodměnil, ale vždy nad protivníky svými vítězství dosáhl dobročiněním.

(*Čas. kat. duch. 1840.*)

Císař *Theodosius Gracian* pozůstalé dítky po svých nepřátelích, když se do chrámu utekly, při této příležitosti na víru Kristovu obrátil, křesťanskou láskou miloval, statky jim zanechal, anobrž je k důstojenstvím povýšil. (*Sv. Augustin.*)

Baptista *Verari*, františkán, říkával: „Kdybych i mrtvé křísil, nejsem ujištěn, že Bůh mne miluje, jako když zlé splácím dobrým.“ (*Krönes: Real-Lex.*)

Císař *Zikmund* rád na učiněné mu bezpráví zapomínal a nepřátelům za zlé dobrým splácel. Necitelní dvořenínové, kteří velkodušnost mocnářovu nepochopovali, zlobili se nad tím, ba osmělili i mocnáři to vytýkati, radíce mu, aby nepřátele mečem aneb vězením zahubil. Dobrý Zikmund ale jim odpověděl: „Nepozbudu se nejlépe svých nepřátel, učiním-li dobročiněním z nepřátel přátele?“

(*Šmida hist. kat.*)

d) Získej láskou!

Císaři *Augustu* činil Lucius Cinna úklady. I radila Augustu choť jeho, aby smířlivostí a dobrotou zášť Lucia uhasil. Augustus uposlechl a dav si Lucia k sobě povolati, pravil mu: „Lucie! opět ti daruju život, prve co nepříteli, nyní pak co svému úkladníku a vrahu!“ a učinil ho konsulem. A hle! Lucius byl nyní nejoddanější přítel Augustův, ba učinil ho po smrti dědicem. (*Plutarch.*)

Filip, macedonský král, dozvěděv se, že mu jistý člověk na cti utrhá, povolal ho k sobě a dal mu mnoho peněz. A hle,

dobrodiním stal se z největšího tupitele největší chvalořečník králův.
(*Hunolta káz.*)

Sv. *Anselm*, napotom biskup, stav se v mladém věku opatem kaenským, musel mnoho snášeti, ani ho někteří starší mniši v nenávist a špatnou pověst uvésti chtěli. Ale trpělivost jeho, tichost, pokora a zvláště láska, vždy za zlé dobrým se odměňující, přemohla konečně nenávist a změnila ji v synovskou upřímnost a náklonnost.
(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *František z Pauly* byl pro své ctnosti a zásluhy ustanoven nejvyšším správcem neb generálem svého řádu, což mu vzbudilo mnoho závistníkův a nepřátel, jež ale svou tichostí a pokorou přemohl. (*Blahověst 1872.*)

Kosroes, perský král, měl udatného a ostrovtipného vůdce Rustema, jenž po dlouhé službě obžalován byl z velezrády. I věděl král, že Rustemu vojsko zcela jest oddáno a že kdyby proti němu povstal, těžko by ho přemohl. Rada královská byla toho mínění, aby Rustem co zrádce dán byl do vězení. Avšak Kosroes povolal si Rustema druhého dne k sobě a obsypal ho mnohými milostmi. Tou dobrotou a důvěrou byl ale Rustem utvrzen ve věrnosti, načež Kosroes řekl ministrům svým: „Uposlechl jsem rady vaší a upoutal Rustema na sebe pouty, ale pouty srdce.“
(*Pred. u. Kat. 1853.*)

Když papež *Pius IX.* ještě byl biskupem v Imole, měl, ač požíval veliké vážnosti, přece několik nepřátel, které všecky ale vlídností si naklonil až na jednoho měšťanostu, nad čímž se choť měšťanostova velmi trápila. I svěřila se biskupu, že jest v naději a aby sám se nabídl za kmotra. Pius učinil tak, avšak měšťanosta nevrle se od něho obrátil zády. Kardinála to bolelo velmi. Zatím najednou se stal kardinal papežem a uslyšev v Římě, že se měšťanostovi narodilo dítě, sám napsal mu list, kdež se mu opětně nabídl za kmotra. Měšťanosta ihned chvátal do Říma a prosil sv. Otce za odpuštění, a doložil, že si to pokládá za štěstí převeliké, že dítě jeho bude míti takového kmotra.
(*Blahověst 1863.*)

Jindřich *Suso* snášeje ze všech stran od cizých i domácích nátisky náramné, stěžoval si v soukromí Bohu, že ačkoliv mu od dětinství slouží, žádnému neublíží a každému dle možnosti pomáhá, přece On dopouští naň nátisky a proto aby ho v zármutku potěšil. I byl od Boha takto napomenut: „Dětské opravdu jest stěžování tvé, ježto neznamenáš, jak umučený Ježíš k protivníkům se choval. Nepostačí, že křivdy tiše snášíš, musíš i přívětivostí hněv odpůrcův ukrotiti a tak mu meč z ruky vytrhneš.“ I učinil brzy na to Suso tak, když mu kdos zuřivě křivdu učinil, odprosil ho a zahanbený člověk zpamatovav se, prosil sám pak Susa za odpuštění. (*Frencla Postilla.*)

Nesmrtelnost,

viz „duše 2 b!“

Nespravedlnost.

1. Hájili ji a dopustili se jí.

Augustus Caesar tak nezřízenou láskou přátele své miloval, že když uslyšel, že jeho důvěrníci Maecenáš a Apullius cizoložství hájili a když muž sám císaři věc tu žaloval: tomuto muži zakázal přátele obtěžovati. (*Dionysius.*)

K. Kaligula, císař, mnohé Římany proti vší spravedlnosti pro věci velmi nepatrné žaloval a k smrti odsoudil, by se jich jmění zmocnil. (*Xiphilinus.*)

Eugenius, král škotský, nejen že Donalda a ostatní vrahy strýce Konrana nepotrestal, alebrž je i svými rádci učinil. (*Boethius.*)

Císař *Justinian* spravedlnost tak zanedbával, že za jeho panování uprostřed města vraždy, násilí, krádež a loupení se stávaly. A ty, jenž takové hanebnosti páchali, ještě vyznamenával, ty pak, kdo nespravedlnosti zameziti hleděli, k smrti odsuzoval. (*Evagrius.*)

Jí se dopustili:

Synové Samuelovi (*1. Kr. 8, 3.*); Achab a Jezabel (*3. Kr. 21, 7—11.*); Ptolomeus (*2. Mak. 4, 47—48.*); Antiochus (*2. Mak. 5, 11—14.*); Židé pronásledujíce Pána Ježíše (*Jan 5, 16; 8, 59; 9, 24—34.*); nejvyšší kněží (*Jan 12, 10—11.*); nespravedlivý vladař (*Luk. 16, 1—7.*); představení v Kaiře (*Sk. ap. 16, 22—23.*).

2. Varuj se jí; zamezuj i u jiných.

Akrotasus byl od svých rodičů žádán, aby se v nepravé při zastával. I odpověděl syn neohroženě: „Dokuď jsem byl u vás, nevěděl jsem, co jest právo. Když jste mne však zákonům vlasti podrobili, a sami mne spravedlnosti a poctivosti učiti dali, musím spíše jí uposlechnouti, než-li vás.“ (*Macana výb.*)

Když *Phanen Antipater* byl požádán, aby něco nespravedlivého učinil, odpověděl: „Nemůžeš mne spolu za přítele a lichotníka míti; neboť přítel učiní příteli jen co jest spravedlivého a hodného.“ (*Šmída: Repert.*)

Zbožného *Alberta III.*, vévodu bavorského, chtěli Maďaři po smrti Zikmundově za krále voliti, ač se Zikmundovi narodil syn Ladislav posthumus. Albert ale korunu nepřijal, řka: „Chraň mne Bůh, abych nespravedlivě korunu na sebe přijal, která patří Ladislavu.“ (*Bauberger.*)

Karel V., roztrhl podepsaný již rozsudek smrti, dozvěděv se záhy o jeho nespravedlnosti, řka: „Lépe jest, abych vlastní podpis roztrhal, než abych nevinného k smrti odsoudil.“ (*Mehlera př.*)

V jednom *klášteře* povstal spor o pozemek se světskými majiteli. Soud rozhodl ve prospěch kláštera. Pokladník kláštera svěřil se napotom opatu, že dobře se drželi a že soud nebyl spravedliv. Opat svolal druhého dne všecky bratry a propustil nespravedlivého správce a když se dostavili i ti, jenž soud prohráli, pravil k nim: „Hodní lidé, pozemek patří vám vším právem a já se ho zcela vzdávám.“ Tito pohnuti spravedlností opatovou, dali pozemek dobrovolně klášteru co dar, ačkoliv jen po dlouhém domlouvání opat k tomu přivolil. (*Gabler.*)

Jeden dvořenín žádal krále *Ludvíka XI.* o milost pro svého příbuzného, jenž se vraždy dopustil. Načež král: „Jest mi líto, že vám nemohu být po vůli. Vy jednáte jako strýc, já pak jednati musím jako král. Promijím vám vaši žádost, promiňte i vy mně odpověď.“ (*Mehlera příkl.*)

Císař *Alexandr Severus* veřejně oznamoval jmena těch, jenž provincie řídili, aby každý, kdož by někoho v nespravedlnosti napadnul, ho udal, však musel i žalobu svou dokázati. Z nespravedlnosti překonaného přísně trestal veřejně. (*Herbsta příklady.*)

Nuširvan, král perský, příjmým spravedlivý, jsa jednou na honě, chtěl si dát zvěřinu připraviti. Nebylo soli. Král poslal do blízké vesnice, však přísně nařídil, nebrati soli bez zaplacení. Lovci namítli: „Vždyť by nebyla tak velká škoda, kdyby se trochu soli nezaplatilo.“ Na to Nuširvan odpověděl: „Utrhne-li dnes král jedinké jablko na zahradě svého poddaného, očesou zítra dvořenínové jeho celý strom. (*Podstr. výkl.*)

3. Dochází trestu.

Andronikus Comaenus jednoho důvěrného dvořenína pro zločin dal odpraviti a těm, již o spravedlnost málo se starali, vzkázal, aby buď nespravedlnosti zanechali, anebo se životem se rozloučili. (*Causinus.*)

Kambyses, král medský a perský, dal nespravedlivého soudce Sisanna za živa z kůže odříti a kožÍ přikrýti u přítomnosti jeho syna a všech soudců. (*Josef du Bois.*)

V *Livonii* odsoudil r. 1407 jeden učitel německého řádu mladíka nevinného k smrti. Nevinný před odpravením pravil: „Volám tě, nespravedlivý soudce do 30 dnů k soudu Božímu!“ A vskutku učitel právě 30. dne zemřel. (*Crantzius.*)

Jan Turson, otec Jensona Tursona, rytíře a nejvyššího soudce u Visigothů, odsoudil jednoho nevinného k smrti. Tento mu padl k nohoum a pravil: „Umírám nevinně a ještě této hodiny volám tě před soud Boží, proč mne nevinného k smrti odsuzuješ.“ A sotva že nešťastník odpraven jest, umřel i soudce. (*Olnus.*)

Neštěstí.

1. Kdy opravdové; na každého a všude čeká.

Bias, mudrc, všeliké neštěstí trpělivě snášel a pravil, že jen ten opravdu nešťasten jest, kdo neštěstí snášeti neumí. (*Laertius.*)

Jistý *kněz* navštívil jednu rodinu, aby matku i dceru v kříži, jenž je potkal, potěšil. Matka i dcera byly pospolu a plakaly nad neštěstím. Kněz je všemožně těšil, mezi jiným jim ukázal kříž a obraz Rodičky Boží, kteří z lásky mnohem větší kříž snášeli. Dcera byla mladá choť a prvé v klášteře zbožně vychována, matka ale byla marnivá a dle zásad tohoto světa se řídila. A hle, útěcha, již jim kněz podával, působila u žen rozličně. Matka se úsměšně ušklíbala. „Velebný pane!“ pravila, „jděte si s vaším křížem a napomenutím do kláštera k jeptiškám, nás, jenž žijeme ve světě, málo potěšíte.“ Po těchto slovech se od něho odvrátila. Dcera ale, kteráž neštěstí nejvíce pociťovala, byla slovy kněze velice dojata, pomodlila se na radu kněze odevzdala se do vůle Boží a nabyla zase předešlého pokoje, kdežto matka zármutkem brzy zemřela. (*Fr. Hunolt.*)

Ezop potkal jednou na cestě představeného města, jenž se ho otázal, kam jde? Načež odvětil Ezop: „Nevím!“ Maje to prétor za pohrdání, uvrhl Ezopa do žaláře. I pravil na to Ezop, poodešev tiše několik kroků: Ejhle, zdaliž jsem neměl pravdu, když jsem pravil, že nevím, kam jdu? Nebo že tebe na cestě potkám a že mne povedou do žaláře, nemohl jsem předzvídati a proto vším právem jsem mohl říci: „Nevím, kam jdu“. (*J. E. Veith.*)

Isokrates začasto svých k tomu vybízel, aby nikomu neštěstí nepředhazovali, ježto mu každý podroben jest a my nikdy nevíme, co nás v budoucnosti očekává. (*Stobaeus.*)

František I., král francouzský, byl od císaře Karla V. u řeky Ticiny zajat a ve vězení blíž císařského paláce ve Španělsku uvězněn. Spatřiv zde napsáno heslo císařovo: „Vždy dále!“, napsal pod slova ta: „Dnes mně, zítra tobě!“ Císař čta slova ta a jsa na každou změnu osudu připraven, připsal ještě: „Člověk jsem a proto myslim, že i já osudu lidskému podroben jsem.“ (*Peucerus.*)

2. Prospívá spasení.

Národ israelský, zpronevěřiv se Bohu, přísně býval trestán a hle, neštěstí přivedlo jej na cestu pokání a polepšení. — Král Manasses teprv když u vězení babylonském úpěl, k Bohu své útočiště vzal a činil pokání (*2. Par. 33, 12.*). Nabuchodonosor pyšný bláznovstvím vyléčen jest (*Dan. 4, 31.*). Jonáš pohromou teprv k poslušnosti se navrátil (*2, 2.*). Marnotratný syn teprv když hlad trpěl, rozpomenul se na otce. (*Luk. 15, 18.*) Lotr na pravici vise, teprv na kříži se polepšil. Šavel zaslepen vášní, slepotou teprv, jíž ho Bůh ranil, poznal pobloužení své.

Sv. *Amand*, biskup, ploul jednou přes moře a tu námořníkům mnohé slovo k poučení a k povzbuzení vypravoval, by je Kristu získal. Ač mnozí z nich spustlých byli mravů, přece ho poslouchali. Pojednou se ale objevila neobyčejně velká mořská ryba, pozdvihujíc hlavu z vody. Hned vrhli plavci síť do moře, polapili ji a vytáhše zabili, vařili a pekli, nedbajíce více na slova sv. biskupa, pak se posadivše do kola, jedli, pili, veselili se a tropili nespůsobné žerty, zapomenuvše brzy na sv. Amanda a napomínání jeho. Tu však počne moře strašně bouřiti a radovánky se změnily v strach a žalost. Brzy museli vše, ano i ostatky uložené ryby do moře vrhnouti a pracovati vší silou, aby jen doplouli ku blízkému břehu, avšak nadarmo. I obklopili opět sv. Amanda a vrhnuvše se mu k nohoum, snažně ho prosili, aby se za ně modlil. I modlil se Amand s nimi a tak vyvázli z patrného nebezpečenství. (*Frencla: Postilla.*)

Sv. *Dominik* upadnuv v ruce mořských loupežníkův, podstoupil s nimi strašnou bouři. Tu jim oznámil, že to trest Boží. I obrátili se loupežníci a šťastně z bouře vyvázli. (*Giry, Leb. der Heil.*)

Když velký apoštol Indův, sv. *František xav.* ve Východní Indii na rybářském břehu sv. evangelium hlásal, dal po cestách zhusta kříže stavěti. I přihodilo se, že jeden pohan tiše kráčel

svou cestou, an kříž, okolo něhož šel, naň padl a v rameno ho tak udeřil, že byl poraněn. Stalo se to arci přirozeným spůsobem. Hind ale, považovav to za pokynutí Boží, aby se na víru Kristovu obrátil, uzdraviv se, neprodleně učinil tak. *(E. Veith.)*

Sv. *Frumencius* mnoho zakusiti musel v mládí svém nehod, tyto nehody ale staly se příčinou věčného spasení celého národu ethiopského, jenž skrze něho na víru křesťanskou obrácen jest. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*.

Sv. *Gerlach* pocházeje ze vzácné rodiny proslul ve válce a zasnoubiv se s velmi krásnou slečnou, měl se časně velmi dobře, maje všeho hojnost, avšak scházela mu ctnost. Tu jednou béra podílu na turnajích, obdržel zprávu, že manželka náhle mu zemřela. I dav se do pláče a rozjímaje, jak špatně jemu by se vedlo, kdyby náhle zemřel, ihned se polepšil, rozdal vše, co měl chudým, nejedl více masa, nepil vína a všelijak se mrtvil, až r. 1170 šťastně zemřel. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Hieronym Emilian* pocházel z pra staré rodiny benátské. V mládí byl velký prostopášník a natropil zbožné matce své mnoho bolestí, nedbaje ani na napomínání matky, ani výstrahy bratra svého. Než v městě Castelnovo jat jest a tu nejprvé tropil nepřítel s ním šašky, pak odín jest toliko košilí a řetězy a železnými pouty přikován uvržen jest do hluboké, tmavé a děsné věže. Okolo krku dána mu co otroku železná pouta, k tomu přikován těžký řetěz, na jehožto konci visela velká koule kamenná. Aby zůstal na živě, podávaloť se mu toliko chleba a vody v míře skrovničké. A hle, neštěstí to pohnulo Hieronymem tak, že poznal ohavnost bývalého života svého, se polepšil a stal napotom svatým. *(Karel Orel.)*

Sv. *Ignác z Lojoly* byl u města Pampelony v Španělsku nebezpečně na levé noze poraněn, což bylo napotom příčinou svatého života. V neštěstí poznal marnost časných věcí, dal se na pokání a založil řád ku cti Boží. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Jan*, napotom *Bernard olivetský* klášterním jmenem zván, žil velmi prostopášně. I poslal Bůh naň neštěstí, že oslepnul. Tato slepota naň tak působila, že se obrátil a nabyv napotom opět zraku zcela Bohu sloužil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Jan Kapistrán* měl co místodržitel to neštěstí, že se lid proti němu vzbouřil a uvězněn byl, aniž by se ho byl král ujmul. A hle, neštěstí to příčinou bylo, že opustiv svět, stal se františkánem a velkým svatým. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Ludvík*, biskup, syn Karla chromého, krále sicilského, přišel v 14. roce věku svého ku dvoru Jakuba, krále arragonského co zastavenec, aby otce svého vysvobodil ze zajetí, kdež celých 7 roků byl držán a velmi mnoho trpěl. Ten sv. mládenec snášel nyní vše volně a povždy zachoval veselou, spokojenou mysl, že všickni jeho trpělivosti se divili, což mu i jednou do očí řekli, jimž on odpověděl: „Soužení a protivenství jest bezpečnější cesta do nebe a k spasení, než štěstí a pohodlnost života, nebo pohodlí odnímá od nás památku a bázeň Boží, soužení pak skloňuje nás a zachovává nás v bázni Boží.“ *(Macana výb.)*

Sv. *Markéta kortonská* v letech mladosti své rozpustilý život vedla. Sotva však miláčka svého vražednickou rukou zabitého spatřila, hned ruka Páně nad ní byla, nebo bohaprázdný život svůj poznala, hořce plakala a napotom tuhé pokání činila. *(Macana výb.)*

Sv. *Markéta*, mučenice, ztratila v útlém věku svém milovanou matku. A hle, toto velké neštěstí bylo právě příčinou jejího pravého štěstí. Vychovatelkyně její co křesťanka vyučila ji ve víře Kristově a tak se stala i Markéta pravou perlou křesťanskou a co pravá perla zemřela i po přehrozných mukách pro Krista. *(Jan Nep. Černohouz.)*

Sv. *Monagundis* měla dvě velmi krásné dcery, na nichž si velmi zakládala. Než v nejkrásnějším věku zemřely obě a následek toho byl, že se Monagundis zcela světa odřekla, do kláštera vstoupila a jedině Bohu sloužila. *(Sv. Řehoř tur.)*

Sv. *Osvald*, král northumbrický, dokud u otce doma byl a vší hojností oplýval, klaněl se modlám; však z domu vyhnán, když před krvežíznivým nepřítelem utíkati musel, poznal pravého Boha a dosáhl napotom i otcovského trůnu. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Patricius*, apoštol Irčanů, musel za svého mládí mnoho, ba i otroctví zakusiti. Ale právě ty nehody a protivný osud blaze působily naň, nebo čím větší byla bída jeho a s čím většími těžkostmi se mu potýkati bylo: tím více roznítila se jeho láska k Bohu a horlivost, jakž sám se vyznal.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Sulpicius Severus*, narozen v 4. století v Akvitánii, byl znamenitý učenec a spisovatel. Sláva ho ale zaslepila a sloužil jen světu. Tu mu zemřela manželka, již vroucně miloval. A ztráta ta naň tak působila, že se světa, pýchy a slávy odřekl, jmění k dobročinným účelům rozdal, do samoty se odebral a zde jedině o spasení duše své pečoval.

(Šmídův hist. kat.)

Baron *Geramb* byl pro svou příchylnost k domu rakouskému od Francouzů chycen a v městě Vincennes vězněn, až ho odsud spojenci osvobodili. A toto uvěznění tak mu prospělo, že, rozjímaje o životě svém, se zcela k Bohu obrátil a napotom vzdav se všech věcí pozemských do přísného řádu trapistů vstoupil, by za minulé hříchy své pokání činil.

(Geramb.)

Gondisalvus, vojevůdce krále španělského, z pýchy přemluvil vojsko, aby proti králi povstalo. Než byl od královského vojska poražen a musel se na pustinách zdržovati, kdež se poznal a tuhé pokání činil. *(Nieremberg.)*

Chasník cestující zcela zemdlen šťastně přišel k parní lodi, která měla odplouti. V tom městě pak, kam loď ploula, slíbena mu práce a dobrý výdělek. I spočítal všecky své vyprošené peníze a ani mu dva krejcary scházely, nemohl plouti, nač velmi naříkal, že pro dva krejcary do města se nedostane a zítra sotva večer tam umdlen přijde. Když pak druhého dne přece do města dorazil, dozvěděl se od mistra, který ho již včera očekával, že ona loď parní se všemi pocestnými utonula a že za neštěstí své včerejší Bohu mnoho, ano život svůj co děkovati má. *(Kr. Šmíd.)*

Lanfrank stal se pilností nejučenějším mužem svého času, avšak na spasení své málo dbal. Tu upadnul jednou mezi zákeřníky, kteří ho zcela svlékli, zavázali mu oči a zanechali v houští. I hořekoval nad neštěstím svým a tu v noci rozjímal o svém posavádním životě a když milosrdnými putujícími osvobozen jest, vstoupil do kláštera, kdež se stal opatem a později i arcibiskupem v Canterbuře slouže nyní jen Bohu. *(Mettenleiter.)*

Jistý *Leopardus* žil z počátku co manžel u velkém blahobytu, kdež o Boha málo se staral. Zatím ale přišel o všecko a tu bídou donucen hledal pomoci u bratra svého, jenž ho ale vyhuboval a ani přes noc u sebe nenechal. I probděl tu hladov noc ve stodole jednoho rolníka a poznav tu nestálost statků pozemských, obrátil se zcela k Bohu a vedl na poušti přísný a bohumilý život. *(Sv. Řehoř tur.)*

V Novo-Caesarei v Pontu teprv tehdáž se obrátili, když strašný mor počal zuřiti a lidé velmi umírali a když je sv. Řehoř divotvorce na to co trest Boží upozornil. *(Sv. Řehoř nys.)*

Zemanka jela s dvěma dcerama na svatbu, která se slavila na knížecím lesním zámku, hluboko v lese. Všecky byly skvostně oděny a zlatem i perlemi ozdobeny. Na kraji lesa přijel kočár příliš blízko k jednomu křoví. Trn se zapletl do vlasů jedné té slečinky a roztrhl šňůrku perlí, že se perle rozstříkly daleko široko do trávy. Matka i dcery ulekly se a daly se do křiku. Kočí zastavil v tom okamžení a ženské ztrávily dobrou hodinu hledáním drahocenných perlí v trávě a v křoví, než je měly pohromadě, slečinky pak naříkaly velice, že teď zmeškají svatbu. V tom však vyšel drvoštěp z lesa, sotva dechu popadaje, a pravil: „Přestaňte bědovati a děkujte spíše Bohu, číhajíť na vás v lese loupežníci. Chtěl jsem vám o tom hned dáti věděti; avšak, muse dělati okliky, omeškal jsem se. Kdybyste se byly nezdržely, byly byste bývaly úplně oloupeny neb dokonce i zabity.“ Paní obdarovala tohoto člověka, obrátila kočár a pravila: „Ó milé dítky! Jak Bůh všecko dobře řídí. Na hedbávné niti visel náš život. Kdyby se nitka byla nepřetrhla, musely bychom umříti. Protivenství, přetržená šňůra perlí bylo naším štěstím.“ *(Kr. Šmíd.)*

3. Počínej si!

a) Těš se v něm; nezmalomyslni!

Mudrce *Solona* navštívil jednou jeden jeho přítel, jenž v zármutku u něho

potěchy hledal. I vyvedl přítele na nejvyšší věž města Athén, ukázal mu skvostné paláce a chrámy a krásné domy boháčů, řka: „Kolik bolestí, nepokoje, starostí a zármutku přikrývají tyto střechy! Nenalezneš věru žádného domu, aby tak nešťasten byl, aby nenaleznul nešťastnější dům!“ (*Pred. u. Kat. 1853.*)

V severní Americe, ve vlasti nové Francii, přepadli divocí Irokésové novou osadu křesťanskou. Na obranu nebylo lze mysleti, útok byl náhlý a divochů mnoho. Divochové snadno vydrancovali stavení, zapálili domy, ztroskotali kostelíček a osadníky dílem pobili, dílem zavlekli do otroctví. Kněz missionář nebyl právě doma a když navrátiv se, zpoustu tu uviděl, zhrozil se a jal se na rumu chrámku milého plakati. Hluboký zármutek ten pozoroval jeden nedávno obrácený Indián i vece ku knězi: „Mně se zdá, otče, jako by's byl zapomněl na slova, která jsi nám říkával, kdykoliv jsi mluvil o velkém Duchu a modlitbě. Srdce tvé zkormouceno jest nad spoustou, než, co jsme my, abychom domýšleti se mohli, co tím velký Duch zamýšlí. On ví, proč to dopustil! Našinci v zajetí zanesou modlitbu tam, kam je zavlekou a posvětí zemi svých nepřátel. Velký Duch čiň si již, co Mu libo, však On nás přece jen miluje.“ (*Blahověst 1851.*)

Vznešená jistá šlechtická paní přišla o všecken statek svůj a trápila se nad tím tak, že téměř proti prozřetelnosti Boží reptala. Dozvěděv se o tom sv. *František sál.* připomínal jí, zdaž by jí nebyl Bůh nade všecky ztracené statky, ano nade všecky věci? Než paní odpověděla, nejsouc dobře při sobě, že lehko se dá cos takového říci, ale těžko plniti. Načež biskup: „Teď nahlížím právě, že jest onen člověk víc než lakomý, kterému se na Bohu přestati nechce.“ A slova ta pomohla. Paní ta velmi nenáviděla lakomství. I zhrozila se sama sebe a ulevivši si pláčem, snášela napotom pokojně nehody své. (*Blahověst. 1851.*)

b) Uteč se k Bohu!

O odvrácení časného zla prosila Hagar ubohá za syna svého Ismaele na poušti a vyslyšena jest. Tak prosil věrný sluha Abrahamův Eleazar u studně. Tak Mojžíš v boji proti Amalekitským (*2. Mojž. 17.*); Josue (*7, 7.*); Samuel (*1. Král. 7, 8.*); David pronásledován od nepřátel; Jonáš v břiše velryby; Eliáš za dešť (*3. Kr. 15.*); Judita, vypravujíc se proti Holofernovi; Esther žádala Mardochea, aby lid se modlil (*Jud. 4.*); Susanna, jsouc nařknuta (*Dan. 13.*); Judas makab. aby zvítězil (*1. Mak. 6, 9; 11.*); — Pán Ježíš na hoře olivetské, (*Luk. 22, 42.*); za Petra, když byl ve vězení modlili se křesťané.

A tak povždy modlili se křesťané za odvrácení duchovního i tělesného zla. (*Šmída hist. kat.*)

Tak když bohabojný přítel sv. *Augustina Innocenc* v městě Karthagu měl se podrobiti nebezpečné operaci, on se všemi přítomnými k Bohu vroucně se modlil. A hle, vřed se ztratil, tak že lékaři k velkému úžasu neměli co operovati. (*Sv. Augustin.*)

Když za biskupa sv. *Jana zlat.* v Konstantinopoli po tři leta panovalo strašlivé zemětřesení a pak jednoho roku velké sucho, že hladu se bylo co obávati, modlili se obyvatelé s biskupem za odvrácení zla a vyslyšáni jsou. (*Stolberg.*)

Když ukrutný *Atilla*, král hunský, táhl skrze Gallii ku městu Troyes, sv. biskup Lupus modlil se k Bohu, kterýž srdce ukrutníka obměkčil, že k prosbě sv. biskupa města ušetřil. (*Stolberg.*)

Když císař *Theodosius* mladší pozoroval, že ustavičnými dešti drahota povstati může, dal slavně vyvolati a provolati, aby divadla, tance a všeliké schůze přestaly a všickni aby se do kostelů uchýlili a Boha skroušeně o pomoc prosili. (*Niceforus.*)

c) Snášej trpělivě.

Sv. *Athanáš*, byv od císaře Juliána bezprávně do vyhnanství poslán, byl od mnohých pro neštěstí to litován, avšak, snáše je trpělivě, odpověděl: „Buďte, synové, dobré mysle, jest to jen mráček, který brzy přejde.“ (*Nicefor.*)

Sv. *Eustachius* jako druhdy Job ze všeho, co měl a čím vládl, byl zloupen. Nejprv morová rána všecku čeleď jeho uchvátila, pak i všecken dobytek jeho zahynul; konečně tak zchudl, že s manželkou a dvěma syny do Egypta utéci musel. Na té cestě manželka jeho, která nad míru krásná byla, od pána korábu

násilně mu odňata byla, brzy na to i dva synové jeho mu rozsápáni byli, od lva jeden, druhý od vlka. I snesl tuto ztrátu miláčků svých rekovnou zmužilostí, a proto zasloužil po 15 letech z jejich shledání zase se radovati.

(*Macana výb.*)

Sv. *František Salesius* vraceje se jednoho času z Paříže přes hory alepenské, ztratil prsten, v němž byl diamant veliké ceny vsazený, jejž byl od princezny francouzské při zasnoubení jejím s princem piemontským darem obdržel. Teprv v hostinci pohřešil prsten, avšak pro tuto tak znamenitou ztrátu nebyl tesklivý, ale děkoval Bohu za ni z dvojí příčiny: nejprv, že zbaven jest pokušení, by srdce svého k tomu klenotu neupínal, potom, že snad Božská Prozřetelnost tu ztrátu dopustila, aby ten prsten se dostal do rukou nějakého žebráka, který si tím na čas života pomůže. Zatím sv. Františku mimo nadaní prsten byl navrácen, jejž byl jeden chudák nalezl, kterémuž on poctivost jeho štědrou rukou odplatil. (*Macanův výbor.*)

Sv. *Guntram*, král, byv od Gothů na hlavu poražen a ztrativ všecko vojsko, zvolal odevzdaně: „Tímto neštěstím jsou naši hříchové vinni, naši skutkové nejsou více ctnostní a svatí.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Hermenegild*, syn krále španělského Leovigilda, byv od vlastního otce do vězení dán, a okovy těžkými spoután, že víry katolické odříci se nechtěl: snášel neštěstí své velmi trpělivě, ač i jako zločinec s hladem a žízní zápasiti musel. Nejvíce času ztrávil na modlitbách, ničeho nežádaje, než síly a stálosti k nastávajícímu boji.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kristina* upadla v otroctví. V neštěstí snášela všecky práce a všecky trpkosti svého krušného stavu bez reptání, ano s myslí veselou. Rozkazy vrchnosti své zachovávala svědomitě a upřímně a byla k ní uctivá a přívětivá.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Richard*, biskup, když jednou ohněm na statcích velkou škodu utrpěl a služebníci nad tím velmi bědovali, těšil jich s tváří jasnou a veselou, řka: „Nermuťte se zbytečně, mámeť zajisté ještě, čím bychom se odívali a ostatní potřeby sobě opatřili.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když Normané město Hamburk přepadli: museli obyvatelé i biskup *Ansgar* na útěk se dáti a vše nepřátelům zanechati. Ansgar tu pravil: „Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal, budiž jméno Hospodinovo zvelebeno!“ (*Šmída*: *Repert.*)

Bedřich, vévoda urbinský, tak trpělivě snášel, že na jedno oko byl slepý, že začasto o svém oku i žertoval.

(*Ravisius textor.*)

Johanna, choť *Ludvíka XII.*, krále francouzského, znelíbila se manželi a byla od něho zapuzena. I odebrala se do kláštera a zde, trpělivě snášejíc neštěstí, mnoho roků žila v bohumilých skutcích, až v Pánu klidně zemřela.

(*M. Klinkovström.*)

Karel, vévoda z Blois, byl r. 1347 zajat a do Anglicka zavežen, kdež ve věži jedné londýnské uvězněn jest po devět roků. Musel z počátku mnoho nátisků snášeti, uslyšel i smutné zprávy z vlasti, že jeho věrní na hlavu byli poraženi, že švakr jeho Karel, král španělský, v zajetí na rozkaz krále z Navary byl odpraven, že 100.000 zlatých peněz, které za něho samého co výkupné poslány byly, v moři utonuly. Všecky ty zprávy vyslyšel Karel odevzdaně do vůle Boží, řka: „Pán budiž veleben. Všecko to učinil k našemu blahu!“ (*Krönes*: *Real-Lexicon.*)

Císař *Maximilian I.* po smrti své manželky mnohá neštěstí musel zakusiti. Umřelť mu syn František a syn Jiří; Flanderští převzali proti vůli otcově syna Filipa v opatrovnictví; dcera Markéta zasnoubená králi Ludvíku a do Francie přivedená ztratila všecky země, jež jí manžel věnoval. Tak se stal císař druhdy tak bohatý opuštěným a nešťastným, slouže mnohým k posměchu. Všecko to ale snášel Maximilian s podivuhodnou trpělivostí. (*Cuspinianus.*)

Kdysi bylo jednomu *opatu* správcem oznámeno, že kroupy všecku úrodu zemskou zničily. Tu zvolal žalostně provisor: „Ach, kde jest naše pšenice?“ I odpověděl klidně a potěšně opat: „Však ruka Páně není tím skrácena.“ (*Filz.*)

Slovútný profesor *Rau v Leidenu* v Holandsku, při výbuchu r. 1807 spatřil dům svůj v zříceninách. Celá velká knihovna jeho a drahocenné rukopisy mu shořely. Než neztratil duchapřítomnosti a přičinil se, aby manželka jeho,

dítě a švakrová zachráněny byly, až se mu i podařilo holandskému králi, jenž ho těšil, se přiznati, že neštěstí to chce trpělivě snášeti, ano zajisté od Boha přichází. Král mu dal roční příjem 3000 zl. a 10.000 zl. na odškodněnou, aby si opět knihovnu a kabinet zařídíti mohl. (*Dolz.*)

Jistý nábožný muž *Štěpán* uslyšev, že člověk zlé vůle všecky jeho polní požitky, kteréž byl sám s učeníky svými požal a v stodole uložil, ohněm založeným zmařil, tichou a pokojnou myslí takto zvolal: „Běda tomu, kdo to učinil, mne zbavil statku časného, sebe pak věčného.“ I modlil se vroucně za tohoto škůdce k Bohu, aby mu zločin ten odpustil. (*Sv. Řehoř vel.*)

Bedřich Urbinus přišed o jedno oko s takovou trpělivostí neštěstí to snášel, že začasto sám o sobě co jednookém žertoval. (*Pontanus.*)

Petr, opat claravallenský, ztrativ jedno oko, zvolal radostně: „Jednoho nepřítele jsem pozbyl!“ (*Marulus.*)

Nevděk.

A) K Bohu.

Dopustili se ho; jeví se hříchy.

Nevděku k Bohu dopustili se:

Israelští, byvše z Egypta vysvobozeni (*2. Mjž. 32, 4.; 15, 24.; 16, 3.; 17, 2.*); pak na poušti, vzavše v ošklivost pokrm s nebe jim padající (*4. Mjž. 11.*); i později (*Isai. 2, 3.*) na poušti, dopustivše se modlářství (*Ex. 32.*).

Ezechiáš král (*2. Paralip. 32, 25.*).

Jeroboam král (*3. Kr. 12.*).

Nabuchodonosor král (*Dan. 4, 27.*).

Amasiáš (*2. Par. 25.*).

Achab (*Is. 7.*).

Oni malomocní, kteří za uzdravení Kristu díky vzdáti nepřišli (*Luk. 17.*).

Jidáš, zradiv Mistra svého (*Mat. 26, 15.*).

Alfons arragonský, muž duchaplný, ptal se v kruhu učených mužů, jak lásky si vydobudeme a všickni mu odvětili, že láskou. „Nikoliv!“ pravil král, „znám jednoho, který nás nesmírně miluje a přece milován není. Anebo kdo by o tom chtěl pochybovati, že Bůh nesmírně nás miluje a pro nás i Syna na svět poslal, abychom tím vroucněji ho milovali? A kdo z nás lidí by se mohl chlubiti, že ze všech sil Bohu lásku láskou splacuje?“ (*J. E. Veith.*)

Král francký *Chlodvík* slyše o nevděku židů, jenž Krista ukřižovali, zvolal: „Ó kéž bych tehdáž se svými Franky byl přítomen; což bych byl Krista vytrhl z vražedných rukou těch a pobil všecky ty nelidi!“ Načež Remigius sv., jeho učitel: „Pán andělů nepotřeboval pomoci tvé, jakož i pokáral nevčasnou horlivost Petrovu, obrať raději, králi, tuto horlivost proti sobě a považ, že i ty hříchy svými přispíváš k jeho ukřižování.“ (*Frant. Černohouz.*)

B) K lidem.

1. Jest hanebný; odplata světa:

viz i: „přízeň!“

Antonius Caracalla, římský císař, dal mezi mnohými jinými i Cilona zavražditi, jenž ho vychoval a mnohým dobrodiním obdařil, že ho i otcem nazýval. (*Nicaeus.*)

Aristides, muž velmi spravedlivý, za dobrodiní, jež vlasti své prokázal, do vyhnanství od krajanů vypuzen jest. (*Stolberg.*)

Aristoteles nevděčným se prokázal k mistru svému Platonovi, jemuž oproti zřídil zvláštní školu a jehož povždy byl nepřítelem. (*Aelianus.*)

Athenští byli od Filipa v bitvě zajati a dvakráte na svobodu propuštěni a za to odměnili se mu takovým nevděkem, že i oděv a slamníky od Macedonských žádali a o věci ty se i soudili. (*Plutarch.*)

Ačkoliv *Athenští* vyhlásili Sokrata za mudrce nejslovutnějšího a veřejně vyznávali, že mládež jejich výborně cvičí, přece mu podali nápoje jedem smíšeného a usmrtili jej. (*Macana výb.*)

Epaminondas, nejznamenitější vojevůdce Řecka, dostal za odměnu za své služby, že se stal dohlížitelem nad těmi, jenž ulice vymetali. (*Stolberg.*)

Eribatus dostal od krále Krésa velmi mnoho peněz darem. A co učinil Eribatus? Za tyto peníze najal si vojsko, aby s ním proti svému dobrodinci bojoval. (*Hunolta káz.*)

Focion, muž velmi nezištný, musel za odměnu svých krajanů, v 80. roce věku svého jed vypíti. (*Stolberg.*)

U starého národu římského byl *Lentulus* za věku svého co statečný vůdce vojenský velkou slávou poctěn, protože obhájil město proti nepřátelským útokům a byl v bitvách často poraněn. Konečně však došel té odměny, že u vyhnanství život svůj dokonal. (*Frenclova Postilla.*)

Rozšafný a moudrý zákonodárce *Lykurg* získal si pro své velké činy a pro svá veleprospěšná pravidla, která v Lacedemonu ustanovil, velmi vznešené jmeno a nevyslovitelnou vážnost u všeho lidu. Ale jakou za to vzal odplatu? Ti, kteří jeho neobyčejné moudrosti snésti nemohli, tak velkou nenávist proti němu u lidu obecného roznítili, a v ošklivost ho uvodili, že tento kamením naň metal, z úřadu ho svrhl a ven z města potupně vyhnal. (*Macana výb.*)

Milciades, rekovný vůdce vojska athenského, kterýž Peršany na hlavu porazil a proto byl velice ctěn, nicméně byl v podezření uveden a v žaláři bezectnou smrtí zemřel. (*Macana výb.*)

Císař *Oktavius Augustus* zaplatil z útrpnosti za jednoho římského senátora značné dluhy a dopomohl mu tak k svobodě. A jak byl za to senátor vděčný? Poslal císaři list, v němž napsána byla jen tato dvě slova: „Mně nic!“ jako by svobodu za nic byl považoval.

(*Pred. u. Kat. 1855.*)

Popillus povstal co obhájce Antonia, jehož nikdo ve při nespravedlivé hájiti nechtěl, proti Ciceronovi, ač ho dříve slavně hájil, a přispěl k jeho odsouzení a zavraždil ho sám na rozkaz Antoniův. (*Valerius Max.*)

Scipio, vysvoboditel Říma a celé Italie, dokonatel přeslavný a podivení hodný druhé tak strašlivé, tak záhubné a nebezpečné punické války, vítěz nad Hannibalem a skrotitel Karthaginy — onen Scipio uváznul v žalobách svých nepřátel a vypovězen jsa z vlasti v městečku Linterně ostatek života trávil a dokonal. (*Sv. Augustin.*)

Seleukus, vládce zemí na Indu a v Macedonu, ujmul se zapuzeného Ptolomaea Kerauna a Ptolomaeus nevděčník Seleuka zavraždil a sám dosedl na trůn macedonský. (*Jos. Smetany: vš. děj.*)

Mudrc *Simonides* říkával těm, jenž mu vděčnost slibovali, žádajíce ho o nějakou službu, že má doma dvě skříně, z nichž jedna jest mohovitosti plná a druhá vděčnosti prázdná. (*Simonides.*)

Císař *Tiberius III.* dal Filippina, jehož pomocí císařství dosáhnul, do Pontu do vyhnanství odvésti. (*Vollateranus.*)

Horlivost vlastenecká *Themistoklovi*, jenž rodné město své Athény věčně znamenitou bitvou salaminskou z jisté záhuby proti perskému králi Xerxovi zachránil, špatně byla odměněna, byl' od nevděčných občanů svých z vlasti vypovězen. (*Jos. Smetany: vš. děj.*)

Nevděčni byli:

Onen číšník k Josefovi (*1. Mjž. 40.*).

Laban k Jakubovi, chtěje mu mzdu změniti a tak mu uškoditi (*1. Mjž. 31.*); král egyptský k potomkům Josefovým (*2. Mjž. 1, 8.*).

Obyvatelé z Ceily k Davidovi (*1. Kr. 23, 12.*); taktéž i Hanon (*2. Kr. 10, 1.*).

Saul k Davidovi zapomenuv na službu jeho (*1. Kr. 17, 18.; 35.*); jakož i lid (*1. Kr. 23.*).

Demetrius král k Jonathasu (*1. Mak. 11, 42—53.*).

Joas, král israelský k Jojadovi (*2. Par. 24.*).

Gedeonovi potomci málo vděku klidili od lidu za to, co Gedeon po 10 roků dobrého učinil (*Soud. 8, 28, 35.*).

Eliáš ač zemi zachoval, měl od Jezabely zavražděn býti a jen útěkem se zachoval (*3. Kr. 19.*).

David a Joab k Uriášovi (*2. Kr. 11.*); David k synu Jonathasovu vydědiv ho (*2. Kr. 16.*).

Král israelský k Eliseu (*4. Kr. 6.*); Ptolomeus k Židům (*1. Mak. 16, 16.*)

Židé k Artaxerxu králi (*Esth. 16, 2.*).

Páni děvečky, z níž sv. Pavel zlého ducha vyhnal (*Sk. 19.*).

Jidáš k Pánu Ježíši (*Mt. 26, 14.*).

Devět malomocných k Pánu Ježíši (*Luk. 17, 18.*).

Za času sv. *Antonína* arcibiskupa florentinského, obsluhoval a živil jeden řemeslník malomocného s největší ochotou. Řemeslník trpělivě snášel bručení a naříkání malomocného. Ale nevděčný malomocný řemeslníka u arcibiskupa i křivě obžaloval. Arcibiskup žalobu přísně vyšetřil a shledal, že onen řemeslník vyniká neobyčejnou svatostí a proto nevděčníka přísně potrestal.

(*Röss u. Weiss.*

Sv. *Botwid* koupil pohanského zajatce ze země gothské a vyučoval ho ve sv. víře. Když byl pokřtěn, daroval mu Botwid svobodu a pomáhal mu, aby do své vlasti se dostal. Plujíce po moři zavraždil nevděčník i sv. Botwida a sluhu jeho Hesberna. (*Stolc Leg.*)

Sv. *Elfegu* odměnil se jeden dánský vojín za to, že ho pokřtil, tím, že mu sekerou rozpoltil hlavu. (*Butler.*)

Tertullus, pán sv. Marie, mučenice, ač mu velmi věrně sloužila, když křesťanství na jeho domluvy vzdáti se nechtěla, sám ji úřadu co křesťanku udal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Rochus*, jenž v Římě tři leta i v zuřivých a nakažlivých nemocích nemocné milerád obsluhoval, nakazil se konečně i sám; ošklivé vředy pokrývaly tělo jeho, ó té nevděčnosti! nikdo se ho nechtěl ujmouti, nikdo mu sloužiti. Pro bolest musel někdy hlasitě plakati. I ukryl se v jednom koutě města, ale ani zde ho zatvrzelí obyvatelé netrpěli, alebrž vypudili z města, kdež na trochu mrvy se položil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Vypravuje se o *Basiliovi*, císaři řeckém, že jednou na lovu šíp na velkého jelena vystřelil, tento pak se vyhnuv ráně parohy svými krále za opasek do výšky vyzdvihl a jistě by ho byl usmrtil, kdyby nepřiskočil jeden z průvodčí jeho a nepřeřízl opasek králův a ho byl nevysvobodil. Všickni přáli ochranci tomu, očekávajíce, že císař štědře odmění službu jeho. Než ale tento nemohl toho snésti, aby někomu byl díky povinován za život svůj, proto svedl naň, jakoby ho na honu vražednicky chtěl přepadnouti a dal ho jako velezrádce veřejně odpraviti. (*J. E. Veith.*)

Ostatně dal nevděčník ten i císaře Michaela, manžela matky své, zavražditi.

(*Volaterranus.*)

Belisar špatného vděku za svá vítězství klidil od císařę Justiniána, byv osočen, i zraku zbaven musel o almužnu žebrati.

Eudoxia stala se přičiněním sv. Pulcherie císařovnou cařihradskou. A hle za to ji později zapudila ode dvora, že Pulcherie o samotě bydleti musela.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jan Frangipani, jemuž Astura náležela, velká dobrodiní od Fridricha II., domu svému prokázaná, zaplatil tím, že jav nešťastného vňuka jeho, nelidskému nepříteli za peníze jej vydal na smrt.

(*J. Smetany*: *vš. děj.*)

Syn nádeníka *A. G.* v židovském městě v Praze sepral se se svým otcem a zasadil mu kamenem tak prudkou ránu do hlavy, že mu lebku rozbil. Ubohý otec dopraven do nemocnice a nevděčný nezdárník zatčen.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1879.*)

Jistý *chlapec*, probořiv se při klouzání, byl v nebezpečí, utopiti se. Vida to muž opodál stojící, skočiv do vody, šťastně ho zachránil a přivedl k otci na břehu hořekujícímu. A co řekl otec ochranci dítěte, zcela promoklému a zimou se třesoucímu? „Ach, milý pane,“ dí mu, „ještě čepice zůstala pod ledem, když jste již mokrý, vytáhněte ji také.“

(*B. Klerik.*)

Jeden *italský* lupič, byv při činu dopaden, beze všech okolků byl od soudce na stromu u silnice pověšen. Tu šel okolo jeden kupec a vida, že sebou oběšenec ještě hýbá, milosrdenstvím jsa hnut, oběšenci přeřízl nožem provaz, dal ho na koně, aby ho do nejbližší hospody doprovodil. Ale hanebný nevděčník tímtéž nožem kupce zabil a na tentýž strom pověsil, aby podezření ušel, a s koněm a kořistí ujel.

(*Hunolta káz.*)

Když *Karel III.*, jenž za panování svého říši tak velmi rozšířil, cítil se na konec života svého slabým na těle i na duši, povolal do Triboru velmože říše své, kteří ho sesadili a na místě něho Arnulfa, syna Karlmannova, za vládce prohlásili. Za tři dni byl ubohý Karel ode všech opuštěn a stal se hotovým žebrákem. Dobře ještě, že ho Bůh brzy k sobě povolal. (*Reginon.*)

Jakási *krámská* v Praze v široké ulici přijala z milosrdenství k výpomoci jistou děvečku, která byla bez služby a vyká-

zala jí v krámě lože. Když však ráno vstoupila dobroditelka do krámu, nalezla jej otevřený a prázdný — ptáček vylítl. Spolu byl kufr krámské vylomen, z něhož vzaty nedělní její šaty a vloženy tam hadry nevděčné lupičky.
(*Čas. „Čech.“ 1877.*)

Krištof Kolumbus, jenž Ameriku vynalezl a až do nebe chválen jest, závistí nepřátel svých do okovů a vězení uvržen byl. Ačkoliv nevinnost jeho se dokázala, přece za odměnu mnoho příkoří a bezpráví až do smrti své musel snášeti. (*Šmída: Repertorium.*)

Matiáš, král uherský, jemuž Jiří z Poděbrad tolik dobrodiní a tolik milostí prokázal, ano jemuž i dceru za manželku dal a pomocí svou na trůn uherský povznesl, odměnil se mu za to vše tím, že se vřadil mezi úhlavní nepřátele jeho, ba i proti němu se vší svou mocí válečně vytáhl.
(*Fr. Palackého dějiny nár. česk.*)

V Oberhofenu uškrtil v lednu 1879 selský synek stařičkou svou matku ve světnici, kdežto 80letý otec jeho právě ležel na smrt nemocen. Když byla stařenka mrtva, udeřil ji zlořečený vrah několikkráte kladivem do hlavy.
(*Čas.: „Čech“ 1879.*)

Mohawiah II., kalif v Damašku, dal si do prstenu svého vyrýti tato slova: „Svět jest podvodník!“ Neboť vskutku nevděkem splácí. (*Šmída: Repertorium.*)

Jeden *pokrytec* cestoval co poutník a tu páchal mnoho hanebnosti. Svému dobrodinci podplacen jsa zapálil a tím i jiných v podezření uvedl. Později se ale přece prozradil a došel zaslouženého trestu.
(*Caesarius.*)

Rousseau svým dobrodincům odměňoval se nevděkem. V domě hraběnky Vercelles, kdež pohostinsky byl přijat, uvalil krádež, již sám spáchal, na děvečku, která přísně byla potrestána. Pán z Mably vzal ho za vychovatele svých dítek a za to svedl jeho manželku. S podezřelou osobou žil v nedovoleném poměru a za to její slabosti roznesl. Lemaitre trpící na padoucnici vzal ho sebou do Lyonu a když na cestě nemoc ho překvapila, nechal ho Rousseau opuštěného na silnici ležeti. Jeden Angličan laskavě ho přijal a za to ho podvedl. Rousseau byl protestant, pak se stal katolíkem a zase protestantem. (*Bibl. Beisp.*)

Šebestian Jose de Carvalso, znám pod jmenem Pombal, přidal se k mnohomajetným jesuitům, denně navštěvoval jich kostely, bral na pobožnostech podílu a všude se ukazoval přítelem jesuitův. Když pak jich pomocí se stal v Portugalsku ministrem, odměnil se jim tím, že je vypudil z Portugalska.
(*Bibl. Beisp.*)

Josef Sifra z Jiviny u Českého Dubu dostal od stařičkého otce usedlost; nevděčník nechtěl však vypláceti otci výměnek a nebohý otec musel se vždy utíkati o pomoc k soudu. Těchto dnů se podobná scéna opakovala, bohužel, měla tentokráte smutný výsledek. Bezbožný syn udeřil totiž otce lopatou tak prudce do hlavy, že se ubohý skácel a za několik okamžiků skonal. Zlosyn utekl do lesa a druhého dne dostavil se sám k soudu v Českém Dubě.
(*Čas. „Čech“ 1878.*)

Tomáš Morus začasto se za svého živobytí přesvědčil, že lidé na dobrodiní jim prokázaná zapomínají a křivdy jim učiněné povždy v paměti mají. Proto říkával: „Dobrodiní zapisujeme v prachu, křivdy ale v mramoru. (*Stapletonius.*)

Když předešlý italský král *Viktor Emanuel* byl co dvouleté pachole u příbuzných svých ve Florencii, vypukl náhle v zámku oheň a Viktor byl v nebezpečí uhořeti. Tu ho s vlastním nebezpečím života vysvobodil nynější majitel panství brandýsského Leopold, tehdáž dědičný princ toskánský. A za to mu vzal Viktor zemi a svými náhončími vyhnal jej z Florencie a o všecko oloupil.
(*Horčice.*)

Vladislav I., král český, věrně pomáhal německému císaři Bedřichu I. proti Italii a zvláště Milánu, kdež Čechové rekovnou odvahou k vítězství mu dopomohli. Za to klidil Vladislav od hrabivého Bedřicha nevděk největší, že proti synu jeho Bedřichu tento brojil, jej sesadil a Čechy o důstojnost královskou oloupil a Soběslava II. za vládce knížete v Čechách ustanovil.
(*Dějiny české.*)

U Zdic mají v jednom místě starého výměnkáře. Než pohříchu vlastní syn zachází s otcem surově. Maje mu onehdy dáti dříví a uhlí, donutil nezdárník

starce, že si musel skládati oboje s vozu. Seslábly stařeček dostal závrať a spadl do hnojnice. I volal o pomoc, ale nadarmo. Služka z téhož domu na volání starcovo odvětila: „Nesmím. Mám zakázáno!“ Kdyby náhodou mimojdoucí kolovrátkář nebyl chuďasa vytáhl, stařeček byl by v hnojnici zahynul.

(*Čas. „Čech“ 1878.*)

2. Bolí velmi; avšak nedbej naň!

K *Juliu Césaru*, římskému císaři, vedral se zástup spiklých, aby ho zabili. Mezi nimi byl také Brutus, mladík, jehož César za svého přijal. Umíraje César dýkami vražedníků spatřil také Bruta a pln žalosti nad nevděkem jeho zvolal: „I ty, synu můj, jsi mezi nimi?“

(*Frencla Postilla.*)

Trivulčo, milánský udatný vůdce, prokázal francouzským králům ve válkách mnohou znamenitou službu; později pak, když francouzský král František I. na trůn dosedl, zcela zapomenut a zanedbán byl. I rmoutil se šedý vojín nad tím tak, že se roznemohl, což uslyšev král, dal vzkázati tomu zasloužilému maršálovi, že mu neleží nic více na srdci, než jak by nahradil křivdu jemu učiněnou. Trivulčo byl velice pohnut a pravil: „Vyřiďte králi mé vroucí díky, avšak řekněte mu, že jest již pozdě.“ Toto praviv sklonil hlavu a umřel.

(*J. E. Veith.*)

Alfons, král arragonský, uslyšev, že Alvarus, jemuž mnoho dobrodiní prokázal, nevděčný jest, pravil: „Velkému dobrodiní rovná se i velký nevděk; proto ale nesmíme ustáti, dobrodiní prokazovati.

(*Panormitanus.*)

3. Dochází trestu.

V jistém městě nedaleko *B.* bydlel chudobný avšak zkušený a v léčení umělý lékař, že byl ale chudý, neměl důvěry. I stalo se, že vrah, na smrt odsouzen, byl kolem lámán a mrtvola jiným na výstrahu zůstala v kolo vpletena na popravišti. Lékař noční dobou vzal odpravence, přesvědčiv se, že ještě žije, domů a ošetřoval ho, až ho úplně uzdravil. Za 9 měsíců takto poslední majetek naň vynaložil. Napotom ho ošatil a peníze se proň vydluživ propustil jej, napomenuv ho, aby nyní dobře se choval. Zatím byla od hrdelního práva odměna 40 dukátův tomu přislíbena, kdo by mu udal toho, jenž vraha odnesl. Uslyšev to zlolající lotr, bez milosrdenství udal u práva největšího dobrodince svého. Lékař se vyznal, že tak učinil, avšak jen z té příčiny, aby si chvalné pověsti vyzískal léčením svým. Král mu vše prominul a zvolil si ho za svého lékaře, nevděčníka dal pak za ohavný nevděk týmž spůsobem zabíti.

(*Rothberger, příkladové.*)

Kdys se ztroskotala loď, na níž i vojín macedonského krále *Filipa* se nalezal. Napolo mrtev byl vyvržen na břeh. Jeden statkář, jenž na blízku zůstával, útrpností jat, ujal se nešťastníka. Vzal ho do domu a obsluhoval ho třicet dní až se zcela zotavil a dal mu i peníze na cestu. Vojín se poděkoval a přislíbil dobrodinci svému, že mu u krále vyprosí nějakou milost. Ale co učinil? Požádal krále, aby mu dal statek dobrodince, jenž tak laskavě ho ošetřoval. Král, an ho miloval, byl mu po vůli. Ubohý dobrodinec přišel takto o svůj statek, což trpělivě a mlčky snášel. Zatím ale oznámil vše králi, co onomu vojínu prokázal a jak se mu za vše odměnil. Král se nad tím velmi rozzlobil a poručil, aby se onen statek ihned pravému majetníku vydal, nevděčnému vojínu dal ale na čele vypáliti: „Tento jest nevděčný host.“ (*Seneka.*)

Alexandr I., cár ruský, přivedl si několik dovedných kovářů lodních z Holandska, aby mladíky řemeslu tomu učili, začež byli placeni. Mezi učni vyznamenal se zvláště jeden, jehož mistr za tovaryše povýšil a císaři odporučil. Císař přislíbil, že o tovaryše se postará, až ho blíže pozná. Za několik měsíců podal mladík ten cáru prosební listinu, v níž udával, že umí o lodích tak pracovati, jako jeho mistr a proto aby jej za mistra přijal, cizinci pak dal výpověď a tak státu výlohy uspořil. Cár rozhorlen spis hodil mladíku nevděčnému v obličej a dal ho před jeho spoludruhy potrestati a jinam ho přeložil.

(*Vaterländ. Unterhaltgn.*)

Herkuleus, jeden ze šesti vládců římských, rozdvojiv se se synem, utekl do Gallie a od Konstantina přívětivě přijat jest. Z vděčnosti za to strojil ouklady životu jeho, avšak byl prozrazen a je-

dině to mu povoleno, aby si sám vyvolil, jakou smrtí sejíti chce, načež sám se oběsil r. 310.

(J. Bílého: dějepis kat. Církve.)

Císař *Jan* cařihradský rozhorlil se velmi na patriarchu, jehož k také důstojnosti povýšil a jenž proti císaři brojil a hrozil mu, že jako ho povýšil, tak jej zase poníží, což i učinil.

(Hunoltova kázaní.)

Žofie, bohatá vdova, jdouc z procházky a unešena jsouc krásnou přírodou, umínila si, že bude dobře činiti. A tu potkavši chudobné děvče, vzala si je s vědomím tety, ano bylo sirotek, k sobě na vychování. Brigitě, tak se děvče jmenovalo, vedlo se nyní velmi dobře a Žofie dala ji i vyučovati ve všem, co ženská má věděti. Avšak Brigita brzy se ukázala nevděčnou a neposlušnou a nadělala hodné paní mnoho mrzutosti, až konečně od ní odešla, aby jinde sloužila, ač jí Žofie pravila, že jednou bude nevděku toho litovati. A tak se i stalo. Brigita nemohla nikde dlouho vydržeti ve službě, potulovala se ve světě a vedlo se jí zle. Tu plakávala a naříkala: „Ach, všecku tuto bídu sama jsem si připravila svou nevděčností k mé dobroditelkyni!“

(Šmída: Repertorium.)

Nevěra.

1. Druhy.

Nevěrou nevědomě se prohřešil sv. Pavel *(1. Tim. 1, 13.)*

Vědomě ale Židé, neuznávajíce Krista. *(Jan 10, 24.)*

Nevěrou se prohřešuje:

atheista či bezbožec, kdo vůbec Boha neuznává a vše náhodě připisuje.

materialism, hmotenství, jenž řízení světa hmotným připisuje zákonům bez vyššího působení a nesmrtelnost duše upírá.

pantheism, všebožství, jenž veškerenstvo ve svém věčném ruchu a plodící sílc za Boha má.

fetišismus vyhlašuje každou věc veškerenstva za Boha;

racionalism neb rozumářství, jenž pravdivost zjevení a i obsah jeho zkoumá.

(Podstr. výkl.)

Nevěřící jsou: pohané, židé a Turci.

2. Příčiny: pýcha, zaslepenost.

Diagoras, mudrc a básník, v hříších pohřížen tak hluboko klesl, že konečně i víru v Boha ztratil. Byla mu totiž jeho nejpracnější a nejlepší práce uzmuta a zloděj nemeškal ji za svou vlastní na světlo vydati, čímž Diagoras na své cti a na zisku utrpěl. Diagoras povolal zloděje před soud, kde tento křivou přísahou z krádeže se očistil. Proto Diagoras tak se rozhněval, že si umínil od té chvíle nejen v hříších zůstati a jako onen zloděj z přísahy si nic nedělati, nýbrž aby své nešlechetnosti bezbožně konati mohl, počal nejen slovy, nýbrž i spisy svými prohlašovati, že žádných bohů není. *(Lohn. bibl.)*

Hrdost a pýcha byly příčinou, že *Farao* žádného Pána nad sebou neuznal, aby lid israelský ze země nepustil. *(2. Mojž. 6, 2.)*

Diderot, přívrženec Voltairův, praví o nevěřících: „Jsouť tři druhy neznabohů. Jedni jsou jimi (dle mínění Diderota) z přesvědčení. Druzí hlásí se mezi ně, poněvadž sami nevědí, kterak a na čem stojí. Třetí pak druh záleží z větroplachů, kteří nemajíce zcela žádného přesvědčení, dělají se neznabohy a žijí jako neznabozi. První jsou k politování, nemajíce žádné potěchy a radosti na tomto světě, za druhé se sluší modliti, třetími pak náleží pohrdati, poněvadž jsou pokrytci a podvodníci.

(Blahověst 1851.)

Jeden přítel navštívil nedlouho před smrtí *Heineho*, jenž ve svých spisech Boha upíral, v Paříži a nalezl ho slepého a osaměléhо na loži ležeti. Duch jeho čilý jevil se mu přece v obličeji, byl vyzáblý, vyžilý a bída jevila se kolkolem. A hle, tento Heine pravil příteli: „Věřte mi, příteli, já Jindřich Heine leže mnoho let nemocen a rozjímaje tu mnoho, přišel jsem k tomu přesvědčení, že jest Bůh spravedlivý soudce náš a duše naše že jest nesmrtelná, která tam na věčnosti odplaty anebo trestu dostane; nepochybujte o tom, dím li, že jen víra v utrpení mém mne sílila a jinak že bych byl již dávno samovraždou životu

svému konec učinil. A pozoruju-li pobloužení své, musím se upřímně vyznati, že tímto bludem zaslepena byla duše má, jinak bych byl ani nemohl tak velmi poblouditi.“ (*Jansa.*)

Montaigne a jiní nevěrci, polepšivše se a odvolavše spisy své bezvěrecké, vyznali se veřejně, že ačkoliv uvnitř náboženství si vážili, z pýchy a aby se bohaprázdným zalíbili, svésti se dali k nevěře v Boha,

Voltaire co mladík již neskrocenou pýchou a smyslností naplněn byl a proto se s mnohými spolčil, aby víru v Boha ze světa vyplenil. Spojenci nazývali se sami bratří v belzebubu. Zvláště působili hanebnými, nevěreckými spisy.

(*Schuster, kat. Handb.*)

3. Jest pošetilá a pověrečná.

Všickni *filosofové* starověku učili, že jest Bůh a když někteří z nich místo osobního Boha hmotu, která se pozvenáhla vyvinuje a v kosmos tvoří, hlásali, ukázal Cicero, že nehodno jest filosofu, účinek bez příčiny učiti.

Když *Botain*, profesor v Štrasburku, s větou se vytasil, že důvody jen rozumovými dokázati nelze, že Bůh jest: byla věta ta od papeže Řehoře XVI. zavrhnuta. A. J. A. Möhler, jenž větu tu vyvrátil, pravil: „Smutnéť jest, že lidský rozum tak hluboko klesnouti může, že se mu teprv dokazovati má, že jest Bůh; avšak i potěšující jest, že tak velmi neklesl, aby se mu to dokázati nemohlo.“ (*Scherer's Exempl. Lex.*)

Protagoras, pohanský mudrc, co nevěrec z Athén vyhnán jest. I odebral se na loď, která do Syrakus plula. Na cestě povstala bouře, kteráž všem, i nevěrci Protagorovi mnoho strachu nahnala. Protagoras zbledl co mrtvola, třásl se na celém těle a když blesk udeřil, padl na kolena a volal žalostně: „Ó Bože, jak mne pronásleduješ!“

(*Herbsta výb. příkl.*)

Písmo sv. praví: „Blázen řekl v srdci svém, že není Boha.“ (*Ž. 13, 1.*)

Bezbožný řecký císař *Anastasius* byl r. 518 při strašné bouři tak poděšen, že jako smysly pominulý ze světnice do světnice běhal a konečně volal: „Ó Bože, strašný Bože!“ Konečně zalezl do malé komůrky, kdež ho nalezli mrtvého.

(*Berkastr.*)

Markýzka de Chatelet, přítelkyně otce nevěry Voltaira, jenž víru v Boha pověrou nazýval a smilstvo a obžerství za ctnost vyhlašoval, ležíc na smrtelné posteli vyznala, že by snad přece dobré bylo, aby sv. svátosti přijala a co křesťanka i zemřela a proto se tázala Voltaira o radu, jenž ji odpověděl: „Vyvol si to nejjistější. (*Annegarn.*)

Pověstný spisovatel francouzský a lítý protivník Církve katolické *Volney* plavil se z Havru do Nového Yorku v Americe. Z počátku bylo moře tiché, plavba příjemná a tu tupil Volney sv. víru a posmíval se nevzdělanému prý lidu, že se modlí. Zatím ale povstala později strašná bouře a všickni i plavci se zděsili. Tu pozbyl Volney smíchu a vtipkování a utekl do vnitřních jízbic v korábu. Zde zastihl misionáře, jenž důvěřuje v Boha tiše se modlil. A Volney zpomenuv si na matku svou zbožnou, pokleknul a modlil se také. Plavci dozvěděvše se toho, smáli se Volneyovi, že v nebezpečí mudráctví ho opustilo. Volney však pravil: „Bezbožnické žerty hodí se člověku za kamny, nastane-li mu zle, třeba mu náboženství.“ (*Blahověst. 1851.*)

Hobbes, anglický osvícenec, jenž každého přesvědčiti chtěl, že Boha není, aniž nesmrtelné duše, bál se strašidel tak, že nikdy sám nespal.

(*Herbsta výb. příkl.*)

4. Škodí sobě i jiným.

Když r. 1798 ctihodný *Bernardin de Saint Pierre* v národním konventu francouzském, víru svou veřejně vyznal, vyřítil se naň jeden nevěřící úd konventu jako lítá saň a vyzýval ho k souboji, aby mu mečem dokázal, že Boha není.

(*Herbsta výb. př.*)

Náhodou, vypravuje jeden kněz, sešel jsem se s jedním *lékařem* u nemocného, jenž se mi vyhýbal a o němž jsem se dozvěděl, že činí velmi mnoho dobrého. Dlouho na to byl jsem povolán i k němu, an se těžce roznemohl a tu mi vypravoval svůj život. „Studoval jsem,“ pravil, „na lékařství a tu pozbyl i víry. Brzy když jsem co lékař místo dostal, zasnoubil jsem se se spanilou dcerou jednoho měšťana, jíž jsem co protestant přislíbil, že jí ve vykonávání sv. náboženství překážeti nebudu. Zatím nemaje sám víry

a spolčiv se s jedním hanebným přítelem, usilovali jsme obadva i v ní víru zviklati, což se nám i poštěstilo. Musel jsem jednou na několik dní odjeti a když jsem se navrátil, uprchla manželka má s oným přítelem. Strašně mne to trápilo a tím více, ješto mi svědomí mé předhazovalo, že já jsem ji o víru oloupil. Hledal jsem je a jezdil z místa na místo, ale nezastihl. A tak uplynulo mnoho let. Včera prosila mne žebračka o almužnu a žebračka ta jest manželka má. Prosím vás, poptejte se po ní, ját se chci o ni postarati.“ I učinil jsem tak a naleznuv ji v největší bídě, dozvěděl se, že hned druhého dne po onom odjezdu manželka od onoho svůdce se vzdálila a činila pokání. Brzy na to zemřela, smířena s manželem, jenž navrátiv se do lůna víry katolické klidně zesnul, dokládaje ještě umíraje, že nevěra neblaží. *(Blahověst. 1848.)*

Nábožného a ostrovtipného kněze *Františka Mayera* navštívil jeden bývalý soudruh ze studií. Ve společnosti na počest hostu tomu shromážděné pravil najednou nezdvořilý host, chvástaje se svou nevěrou: „Já věřím jen tomu, co vídím; Boha však nevidím, tedy naň nevěřím.“ Bystrozraký kněz mu také veřejně odpověděl: „Pane, viděl-li jste již rozum očima svýma?“ An blbec umlknul, pokračoval kněz: „An tedy rozumu vašeho očima nevidíme, dovolíte nám pochybovati, že rozum máte.“ A všeobecný posměch strhl se nad směšným neznabohem. *(Wiener Kat. Kirchz.)*

Uslyšev *Bedřich II.*, král pruský, jenž sám vší víry prázden byl, že křivé přísahy den ode dne v říši jeho se množí: musel doznati, že příčina toho leží v nevěře a proto poručil svému ministru, aby mu opět víru v národ uvedl.

(Šmída: Repertorium.)

Deseuret, znamenitý francouzský lékař, dosvědčuje: „Dle skutků, jichž jsem byl svědkem a dle zpráv z vážených rodin a ministerstva mohu dosvědčiti, že mezi 100 obžalovanými 50 patří mezi indiferenty, 40 mezi nevěrce a 10 asi mezi věřící. *(Šmída: Repert.)*

Ve *Francouzsku* zasazoval se jakýsi bezbožný nevěrec živou silou o to, aby důvtipnou jistou paní přivedl k nevěře. Avšak usilování jeho bylo marné. Vida, že se mu nedaří, rozpálil se poněkud a řekl: „Tohoť bych se byl nikdy nenadál, že budu mezi tak důvtipnými lidmi jediný, jenž nevěří v Boha.“ — „Než, vy pane!“ dí mu paní, „vy nejste jediný. Moje koně, moje chrti, mé kočky mají do sebe též tu vlastnost, jenom že pitomá ta hovádka mají tolik rozumu, že se tím nechlubí.“

(Blahověst 1851.)

Ostatně právě ve *Francouzsku* vidíme a sice v čas revoluce, jak záhubná velmi jest nevěra. Když r. 1793 vyšel dekret, že není Boha, počaly se kostely drancovati, sv. hostie se zneuctívaly, všickni kněži vraždili a páchaly se hanebnosti, že Francie se podobala rotě loupežníkův.

(Annegarn Weltg.)

V Novém Yorku založila jedna Angličanka *Miss Right* sektu, která Boha a nesmrtelnost duše upírala. A hle, sekta ta čítala r. 1840 již 200.000 údů.

(Herbsta výb. př.)

Robespierre, hlava hrůzovlády z francouzské revoluce, ukrutník sám uznal nevěry záhubnost a proto jen jak pravil pro lůzu vydal zákon, že jest jeden nejvyšší Bůh a duše lidská nesmrtelná.

(Annegarn.)

Jednoho dne hodovali francouzští nevěrci a počali o svých nevěreckých zásadách rokovati. Hlava jejich *Voltaire* přerušil najednou jejich řeč, řka: „Počkejte trochu, až se sluhové odstraní, sic mohu ještě této noce od nich zardoušen býti.“ *(Voltaire. Hunolta káz.)*

Na smrtelném lůžku pak doznal, že s nevěrou to nejde, řka: „Tu padá škraboška, tu mizí silný duch a jen křesťan zůstává.“ *(Schuster Kat. Handb.)*

5. Dochází trestu.

Nevěrce trestali i pohané.

Tak *Diagoras*, když veřejně za nevěrce se prohlásil, byl od Athenských uvržen do vězení. Z vězení utekl a utíkaje zahynul, ana se loď, na níž plul, ztroskotala.

Protagoras z Abdery, nevěrec, byl ze země vyhnán a spisy jeho spáleny jsou.

Theodor cyrenský hlásaje, že jest atheista, byl taktéž z Athén vypovězen.

(Wiser, Lex.)

Mladíkovi *A.* řekl jeho bývalý spolužák posměšně: „Až přijdeš k vašemu faráři, pověz mu, že ho navštíví jeden beznáboženský člověk.“ — „To ho bude zajisté těšiti,“ odvětil A. „Což?“ zvolal

s podivením B., „vy máte tak svobodomyslného faráře, že přijme do domu i tvora bez náboženství?“ „Tak jest,“ doložil na to A., „náš p. farář i ve vlastním domě svém tvory bez náboženství chová; má totiž pár volů, pár koní a několik krav ve stáji a tyto jsou vesměs bez náboženství.“ Zaražený a zahanbený B. opustil svého bývalého spolužáka a k faráři nešel. *(Blahověst 1874.)*

D' *Alembert*, Voltairův přítel, roznemohl se za pět let po jeho smrti a ač za zdravých dnů rozšiřovatel horlivý byl nevěry a zamezil, aby Voltaire zaopatřen byl, žádal, cítě, že se smrt blíží o faráře ze St. Germain. Přítel jeho nevěrec šel na oko pro kněze, pak se ale vrátil řka, že není doma. An se kněze d'Alembert nemohl dočkati, poslal přítele proň podruhé, kterýž mu opět oznámil lživě, že farář nemůže přijíti. I poslal nemocný sluhu s lístkem k faráři, než se ale navrátil, byl nemocný již mrtev. A přítel ten byl hanebný Condorcet, jenž se tím i vychloubal. *(Annegarn.)*

K *Bedřichu*, králi pruskému, přišel úředník s prosbou, aby ho přijal za důchodního do služby, kteráž se právě uprázdnila a vypsána byla. Král otázal se ho, řka: „Jakého jste náboženství, katolického nebo protestantského?“ Žadatel odpověděl: Vaše veličenstvo! já nejsem ani katolík, ani protestant, já jsem si svou víru udělal sám!“ „Tak?“ pravil král, „hned mi jděte s očí, já vás nemohu potřebovati; nebo kdo si dělá víru sám, mohl by si také víru sám dělati proti mně!“ *(Kal. Moravan. 1852.)*

L. P. 1793 dal *Callot z Herbois*, krvolačník, za francouzské revoluce v Lyonu 1600 obyvatelů zavražditi, že se chtěli od hrůzovlády osvoboditi. Po mnohých i jiných ukrutnostech zasáhla ho zžírající zimnice. Tu vida před sebou brány věčnosti otevřené vzýval Boha a Marii, kdežto dříve o Boha se nestaral a sv. náboženství nenáviděl. Vojín jeden, jehož k zapření Boha sváděl, otázal se ho nyní, proč před několika měsíci Boha tupil? „Ach, příteli, „odvětil Callot, „ústa zrazovala tu srdce.“ Na to zvolal: „O můj Bože, mohu odpuštění provinění mých očekávati? O pošlete mi pro potěšitele, jenž by strašný žár duše mé zapudil. O Bože, uděl mi pokoje.“ Cítilť v sobě již plamen pekelný. Strašně bylo naň v posledním okamžení pohleděti, museli ho do odlehlé světnice odnésti, poslali již pozdě pro kněze, skonal nešťastník r. 1797 s polootevřenýma očima, skroucenými údy a krev se mu řinula z úst, pochovali ho jen napolo a tělo jeho stalo se potravou zvěře. *(Zollnera kat. káz.)*

Neposledním mezi krvežíznivci a prostopášníky první revoluce francouzské byl *Filip*, kníže orleánský, nejbližší to krevní přítel nešťastného krále Ludvíka XVI. Dle příkladu většiny tehdejší šlechty stal se stoupencem nevěřícího Voltaira a oddal se prostopášnému a hanebnému životu. Sám se stal nejzuřivějším Jakobínem a maje nesmírné jmění podporoval zbojníky a lid proti králi dráždil, aby pak sám na trůn královský dosednouti mohl. Než brzy zachvátilo ho rámě spravedlnosti Božské. Upadlť v podezření, že touží po vládě a důstojnosti královské; i byl jako před tím král k smrti odsouzen. V žaláři hrůzou jisté smrti svědomí procitlo, pomněnka na strašnou věčnost, krvavá vina, kteréž se mimo jiné na svém strýci dopustil; vše to tak mocně působilo na mysl nešťastníkovu, že před svou smrtí s Bohem se smířiti toužil, i žádal žalářníka o zpovědníka. Dobrá žena téhož přivedla mu potajmo kněze Lothringra, u něhož vykonal jenerální zpověď s nadpřirozenou lítostí. Byv napotom přesvědčen, že Bůh mu odpustil, pravil ku knězi: „Umírám nevinně vzhledem toho, z čehož jsem obviněn; Bůh odpusť mým vrahům, jakož i já jim odpouštím; avšak zasloužil jsem smrt na pokutu za ostatní nepravosti své, neboť mnoho k zabití krále jsem přispěl, proto umírám. On byl dobrý, on mi odpustí a Bůh nám zajisté se sv. Ludvíkem shledati se dá.“ Nyní se odevzdal zcela do vůle Boží; na popravišti ještě jednou prosil o rozhřešení a v několika okamženích padla hlava jeho pod sekerou. *(Blahověst. 1850.)*

Za francouzské revoluce nastlána byla před domem bohatého pána sláma, aby přejíždějící vozy nerachotily. Nemocný pán byl nevěrec a u lůžka jeho seděla manželka jeho mladá, taktéž uchvácena nevěrou manželovou. Na uzdravení nebylo více mysliti. Nemocný byl v zoufalství, maje věčnost na mysli. Tu staženka jedna radila paní, aby šla pro kněze. I šla konečně, avšak na cestě

zadržána jest přítelkyní, sestrou taktéž nevěřící, tak že nemocný nevěrec bídně zahynul a ona se stala vdovou.

(*Blahověst 1851.*)

Za 20 let roznemohl se i manžel sestry a počínal si co nevěrec taktéž zoufale, maje bázeň velkou před peklem I žádal si taktéž kněze. Tu ale vdova nepustila zase sestru, předstírajíc, že i ona učinila tak jí před 20 lety. Nadarmo prosila sestra, prosil ji manžel, co šílená držela sestru, až ubohý umřel v zoufalství co nevěrec.

(*Blahověst. 1851.*)

Mezi vášnivými nepřátely víry a Církve katolické vynikal za časův první francouzské revoluce zrádný kněz tak řečený konštituční biskup pařížský *Gobel.* Nešťastný zlopověstník veřejně křesťanského náboženství se zřekl, dokládaje, že on i jeho kněžstvo učíce, čemu sami nevěřili, lid byli klamali, načež strhnuv se sebe biskupské roucho a odhodiv hůl pastýřskou, jakobinskou čapku posadil na hlavu. Tak modloslužba pohanská, náboženství rozumu zavedeno jest. Než zrádný odpadlík neušel trestu Božímu. Buřiči mu neuvěřili a odsoudili na smrt, uvrhouce jej do vězení, a sice bez výslechu. Tu okovy stížen bral útěchu k víře, již dříve šlapal nohama, volal k Bohu a přál si vyzpovídati se. Než, necitelní strážníci mu toho odepřeli a proto v hořkých slzách napsal vyznání hříchů svých a poslal list knězi Lothringerovi. V listu tom žádal Lothringera, aby, až bude na popravu veden, blíže vězení stoje, rozhřešující slova nad ním vyřknul, spolu pak by neopomenul i trestů církevních sprostiti jej, jakým co odpadlík byl propadl. Lothringer vyplnil žádost biskupovu a muž, kterýž tak hluboce klesnul, jejž ale v posledním okamžení neopustilo milosrdenství Boží, kajicně skonal pod guilotinou. Na popravišti hlasitě zvolal: „Zasluhujiť smrti, neboť jsem zapřel mistra Ježíše.“ Poslední vzdechnutí jeho byla modlitba za víru, proti níž se byl tak těžce provinil.

(*Blahověst 1850.*)

Po mostě dřevěném v Edinburku jel kdys známý nevěrec *Hume*, jenž spadnuv s koně až po pas do blata zabředl. I počal tu volati o pomoc. Po drahné chvíli přišla jedna žena a spatříc muže pravila: „Proč pak nepatříte na cestu? Což nejste dosti stár, anebo vám vstoupilo víno do hlavy? Neznám vás a nerozumným lidem z bláta pomáhati nebudu.“ Než v bahně potácející se úpěnlivě volal: „Pomozte mi, já jsem Hume.“ „Aha, vy jste to tedy ten krásný ptáček, nevěrec a bezbožník?“ zvolala žena. „Dobře se vám stalo, toť trest Boží na vás, nyní jej snášejte!“ Po dlouhém prosení dala se žena ta konečně obměkčiti a pravila: „Víte-li co, nezapomenul-li jste: „Věřím v Boha“ říkejte mi je, ráda bych je z úst vašich slyšela.“ Co měl bezbožný Hume dělati? zimou a mokrem celý zmořen, počal se modliti: „Věřím v Boha,“ a říkal je od počátku až do konce. Pak teprv žena zavolala lidi a vytáhli nevěřícího Humea z bláta.

(*Frencla Postilla.*)

Nevěrec jeden, jenž ve francouzské revoluci strašně řádil, ležel na smrtelné posteli. Dcera jeho, pravý to anděl, zavolala kněze, by ho obrátil. Nemocnému se vlasy na hlavě zježily, rty křečovitě, zoufale pohybovaly, hrůza usadila se mu na čele. Dcera mírně ho přemlouvala, přimlouval laskavě i kněz. Nemocný poznav kněze strašně zařval: „Šlapal jsem často kříž nohama svýma. Pryč odsud! Nechci viděti kříže. Peklo mne pohltí.“ I zazlořečiv hodné dceři, vyskočí z lože, skácí se a jest mrtvolou.

(*Blahověst. 1851.*)

Jistý duchovní *Ondin v Dijonu* odbyl dobře jednoho neznaboha. Byl' švihák mladý, jenž i v oděvu i u víře se řídil panující modou a spolu i nevěrecký větroplach. Když jednou Ondinu bezbožnost vnutkati usiloval a tento mu krátce řekl, že o věcech sv. víry s ním se nechce dáti do rozepře, dí mu prostořeký hejsek: „Nuže, tedy aspoň máte věděti, kým jsem já a ku kterému vyznání patřím; já jsem neznaboh.“ I nedal mu Ondin žádné odpovědi, toliko naň dlouhou chvíli upřeným zrakem hleděl. „Co na mne tak ostře hledíte?“ pravil tu nezbeda. „S dovolením,“ odvece Ondin, „hledím tak na vás proto, poněvadž jsem ještě nikdy neviděl takové zvíře, kteréž by jmeno toto mělo.“ (*J. E. Veith.*)

Jistý *Vinani*, narozen r. 1585 v Neapolsku, študoval práva a medicinu a již v mládí vyznamenal se nevěrou a špatnými mravy. Napotom stal se i knězem a tu rozšiřoval nevěru a sváděl mládež.

Provinění to se ale prozradilo a Vinani dán do vězení. Zde se přetvařoval, mluvě právě o Bohu. Když ale k smrti ohněm pro svádění odsouzen byl, tu se ukázal, jakým vskutku byl, neboť rouhavě mluvil i o Kristu; až bídně na popravišti skončil bídný, nevěrecký život.

(*Herbsta Exempel.*)

Voltaire žil v minulém století ve Francii. Tento bídník s jinými neznabohy, jichž on byl hlavou, na to jedině vyjížděl, aby náboženství křesťanské nejvýš zlehčil, potupil a vyplenil. Než i jeho hodina odbila. Nebo při skonání života náramně se děsil soudu Božího, v kterýž dříve nebyl věřil. Hnusná zasmušilost trápící, vnitřní nepokoj, nedůvěrnost, malomyslnost, podezřívavost, lekání a děsení se, úzkost a bázlivost, proklínání a zoufání lomcovaly jím ve strašném boji. Nebo svědomí jeho, tento vnitřní svědek, probudilo se ze sna smrtelného a mučilo ho nesnesitelně; jako divoký muž házel sebou na loži svém, řičel, že jest od Boha zavržen a ode všech lidí opuštěn, žral svůj vlastní výkal a tak — bídně zahynul.

(*Frenclova Postilla.*)

Obcování Svatých,

viz i: „modlitba 4 c; 8 c!“

Prospívá nám i jiným.

Mojžíš se modlil a modlitba jeho národu israelskému prospěla (*4. Mjž. 14, 17.*).

Pro Davida, krále, ač již mrtvého, národu isralskému Bůh často odpustil (*3. a 4. Kr.*).

Pro ctnostného Jakuba veškeren dům Labanův a pro čistého Josefa celá zem egyptská byly požehnány.

Pro modlitbu Církve spadly řetězy s rukou Petra, apoštola (*Sk. ap. 12, 7.*).

První křesťané nejen duchovní poklady, alebrž i časné měli společné.

Bl. *Bedřich*, opat, umíraje povolal naposledy bratry a celou osadu a pohnutlivými slovy jich prosil, aby horlili pro ctnost a za něho modliti se nepřestávali.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Dominik*, isa v posledním tažení a vida, ani bratří pláčí, že se od nich odebírá, těšil je, řka, aby neplakali a netruchlili nad jeho skonáním, neboť že jim bude po smrti přímluvou a modlitbou prospěšnější. (*Sv. Ludvík gran.*)

Sv. *Eulogius*, kněz a mučeník, psal ku svým ovečkám; kdež zvláště dvě panny napomíná, aby v mukách byly stálé a zaň a za ostatní zajaté po svém vítězství u Bohu orodovaly.

(*H. J. Karlíka: Živ svat.*)

Sv. *František sál.* věrně nosil v srdci tento článek víry a pevně věřil, že věřícím prospívá a proto na cestách svých do každého bratrstva, kdekoliv některé nalezl, vtěliti se dal, aby byl účasten modliteb a dobrých skutků a zásluh těch bratrstev. Když se tomu kdos divil, dal mu za odpověď, že to činí proto, aby snad v očistci dlouho nebyl držán a z něho modlením těch bratrstev brzy vysvobozen byl. (*Macana výb.*)

Sv. *František xav.* velkou váhu kladl na modlitbu Církve bojující a důvěra ta velmi ho sílila a oživovala na cestách jeho missionářských. (*Tursellius.*)

Sv. poustevník *Makarius*; kdykoliv podřízené spolubratry k práci neb k modlitbě povzbuditi chtěl, říkával: „Bratří! jedni z nás nechať se modlí, druzí pracují. Ti, jižto se modlí, modlí se také za ty, jenž pracují: a onino, jenž pracují, pracují také za ty, kteříž se modlí; neboť v pokladě, jež shromažďuje bratrů, také já podíl mám.“

(*Sv. Makarius.*)

U lůžka smrtelného sv. *Ruperta*, biskupa solnohradského, stála též zbožná neť jeho Ebentruda. I žádal ji svatý, aby se zaň modlila, ježto smrt přichází. Ona pak ho prosila, aby za ni v nebi orodoval, by i ona odešla brzy za ním. Svatý jí to přislíbil a hle, několik dní po jeho smrti umřela i ona v Pánu.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Když *v Antiochii* mor panoval, takže mnohé domy zcela vymřely a spolu i strašné bylo zemětřesení, vzali skoro všickni obyvatelé útočiště k poustevníku Šimonu Stylitu. I modlil se a plakal Šimon s nimi a pak je přísně káral pro jejich rozpustilý život a napomínal k pokání. V tom ale zemětřesením se zřítil jeho sloup. Šimon vybízel opět k modlitbě a konečně jim řekl, že Bůh je vyslyšel pro zásluhy jednoho z nich. A kdo to byl? Sprostý rolník, na nějž

Šimon ukázal a jenž pokorně od sebe zásluhu tu odmítal. Na dolehání Šimonovo se vyznal, že třetinu z toho, co vytěží, dává chudým, druhou třetinou platí daně a třetí živí sebe a rodinu svou. *(Stolberg.)*

Nábožný *Marek*, věrný učeník sv. Porfyria, při němž až do smrti setrval, nacházel velké útěchy v té víře, že se onen nyní v ráji nalezá a zaň orodovati bude. *(Jan Bílý.)*

O tomto článku víry vydal dobré svědectví onen *mládenec*, který přistoupiv k přednostovi arcibratrstva, založeného k uctění nejsv. a nepoškvrněného srdce Marie Panny, takto k němu pravil: „Otče! zde v Paříži jest pro mladého člověka velmi mnoho nebezpečenství a zlých příležitostí; s milostí Boží jsem je poznal a hrozím se jich, přece však nejsem bez úzkosti, že nebudu míti někdy tolik síly, abych se jich vždy vystříhal; protož žádám snažně, abych byl přivtělen do tohoto bratrstva, abych modlitbou tolika údů jeho a pod ochranou Panny Marie milosti Boží k odpírání všem pokušením dosáhl. Upadnu-li v ně mimo nadání, ta myšlenka, že jsem účasten všech modliteb veškerého bratrstva, dodá mi zmužilosti. Sám ze sebe nic nemohu, ale já se důvěřuji, že mně Bůh milostiv bude pro ty mnohé modlitby nábožných údů jeho.“ *(Macana výb.)*

Když v celé *zemi pontické* mor hrozně zuřil, bylo jediné město Nová Cesarea modlitbami sv. Řehoře, divotvorce, té metly Boží uchráněno. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Ten účel mají všecky *řády*, zvláště řehole rozjímavé, že totiž věrným plněním slibů svých: dobrovolnou chudobou, ustavičnou čistotou a dokonalou poslušností i modlitbou prospívají nejen sobě, nýbrž i všem údům Církve katolické *(Podstránského výkl.)*

Maria Stuartka, nešťastná, bohabojná dcera Jakuba V., krále škotského, pokojnou myslí ortel smrti vyslechla. Prosila toliko, by ještě před smrtí se svým zpovědníkem, který s ní v jednom hradě byl uvězněn, mluviti mohla. Byloť jí však odepřino, za to jí poslán anglikánský děkan, který ji na novou víru chtěl obrátiti. Ale Maria horlivě a zmužile mu pravila: „V katolické Církvi jsem zrozena a vychována, v ní chci také umříti. Pro celý svět bych se nespustila té spasitelné společnosti, v níž to láska i za hrobem trvá a na ubohé duše se modlitbou a sv. oběťmi pamatuje!“ A přitisknuvši kříž k svému srdci, zvolala: „Kterak by mohla ruka má dotknouti se obrazu Spasitelova, aniž by srdce mé láskou k Němu bylo proniknuto.“ Statečně kráčela k popravnímu místu a modlíc se žalm 30. duši svou důvěrně Bohu odevzdala. *(Zollnera kat. káz.)*

Obraz,

viz i: „kříž.“

1. Užívali ho pohané, židé, křesťané.

I u pohanů byl spůsob, obrazy proslulých mužů vystavovati, aby patříce na ně, k následování jich se rozněcovali.

Slýchával jsem, píše Sallust, že Quintus Maximus, P. Scipio a mimo ně naší vlasti přeslavní mužové říkávali, že patřením na obrazy předků svých ducha svého co nejsilněji ku ctnosti rozněcují. *(Sallust.)*

A tak nalezáme obrazy u nejstarších národův Egypťanů, Indů, Babylonských, ano Egypťané měli písmo skoro ze samých obrazů. Římané a Řekové v chrámech měli obrazy, modly.

Ač Židům zapovězino bylo, obrazy si dělati a jim se klaněti, nicméně měli obrazy.

Tak: Cherubiny z obou stran slitovnice *(2. Mojž. 25)*, podobně Mojžíš vzdělal měděného hada na poušti pro uštknuté *(4 Mojž. 21.)* i Šalomoun vzdělal dva krásné Cherubíny, lvy, voly *(3 Kr. 7, 29, 3. Kr. 6, 29.)*. Bezeleus v chrámu moudře vše pořádal *(2. Mojž. 31.)*. Oděv nejvyššího kněze obrazy byl okrášlen *(2. Mojž. 28, 33.)*

Zapovězené obrazy, modly měli: Ráchel *(1. Mojž. 31, 19.)* Židé na poušti klaněli se zlatému teleti; Jeroboam vzdělal dvě zlatá telata v Dan a Bethel *(3 Kr. 12, 26.)*. Amos naříká, že mnozí mají v chyších Molocha *(Am. 5, 26.)*.

Duch sv. sám se zjevil ve spůsobě holubice a ohnivých jazykův. Kristus dal zbožné ženě, jenž mu šat k utření podala, obličej svůj vytisknutý nazpět.

V prvních třech stoletích křesťanských málo nalezáme obrazův; přece ale již na počátku 2. století spatřujeme obrazné výtvory, tak na kalichu obraz Božského Spasitele s beránkem na ramenou (Tertullian); na křtitelnicích holubičky co obraz Ducha sv.; na hrobích mučeníků kříže, jakož i jinde; dle Eusebia v Caesarei Božský Spasitel vyobrazen na domě ženy, která dotknutím se roucha Kristova od krvotoku uzdravena jest, jakož i socha té ženy. I podobizny Spasitele, Panny Marie, sv. apoštolů Petra a Pavla, jež prý sv. Lukáš vymaloval, uchovány jsou dle Nicefora.

Od Konstantina velkého obrazy vždy všeobecněji se ctily, an byl pod praporem Spasitele zvítězil. Sv. Helena povýšila sv. kříž. Císař Konstantin v Římě kostel vystavěl a tam sochy Spasitele, 12 apoštolů, 3 andělů postavil ze stříbra a beránka z ryzého zlata, sv. Jana křtitele a kříž zlatý.

Sv. otcové 4. století, u př. sv. Basil, Řehoř nys., Jarolím, Ambrož, Augustin mluví na nesčíslných místech o obrazích v kostele. (*Šmída hist. kat.*)

Za času Juliana, odpadlíka, přinesli křesťané do chrámu sochu Kristovu před r. 400. (*Sozemenus.*)

Sv. *Řehoř nys.* chválí velebnost chrámu ku poctě sv. Theodora vystavěného, i obrazy, ježto se zdí takořka mluví. (*Sv. Řehoř nys.*)

Podobně vychvalují sv. Asterius, Paulin a Nil díla výtvarného umění ve chrámích.

2. Chování se k němu.

a) Jemu se neklaníme.

Že uctění obrazů svatých není proti víře, vyslovil oproti obrazoborcům sněm v Nicei r. 787.

Proto také dostal *Serenus*, biskup v Marseille od papeže Řehoře I. důtku a poučení, když předčasně dal obrazy z kostela odstraniti, aby prý se jim nikdo neklaněl. (*Ep. 1, IX., ep. 9.*) Týž papež v témž poučném smyslu psal Sekundinu, když mu obraz ukřižovaného poslal. (*Ep. 1, VII., ep. 54.*)

Totéž učení obnovil i sněm tridentský Sess. XXV. de invoc., kdež i slušné obrazy se požadují.

Sv. opat *Štěpán* mladší odpověděl r. 768 císaři Konstantinu Kopronymu, jenž byl obrazův protivníkem, na jeho výčitku, že ten, kdo v poctivosti má obrazy, ctí dřevo a kamen takto: „Ctíme Ježíše Krista v jeho obrazích a nikdo z nás není tak zpozdilým, by kamen, dřevo, stříbro a zlato ctil a vzýval. Pohled na lidské obrazy pozdvihuje mysl naši k neviditelným předmětům naší lásky a uctivosti; vy ale, obrazotupičové, tupíte Ježíše a jeho panenskou matku, šlapajíce obrazy jejich nohama a házejíce je do ohně.“ — „Blbý člověče“, odpověděl císař, „zda my Ježíše Krista nohama šlapeme, ani obrazy nohama šlapeme?“ V tom hodil sv. opat peníz, na němž byl obraz i nápis císařův, na zemi a jal se po něm šlapati. Avšak ihned se vrhli naň služebníci císařští, viníce ho z urážky velebnosti císařské. „Ó slepci“, zvolal sv. opat, „vy trestáte toho, jenž obraz zemského krále zlehčuje, a ten, jenž obraz nebeského krále zlehčuje, neměl by býti trestu hoden?“ A přece opat Štěpán musel za slova svá zemříti. (*Jirsíka: pop. dogm.*)

Tentýž na oslavu úcty k obrazům vypudil ze syna jediného jisté vdovy ďábla.

Když jistý bludař chtěl skládati veřejné vyznání, tázal se ho sv. *Vincenc z Pauly*, je-li upřímná vůle jeho, vrátiti se do Církve katolické. Kalvinista odpověděl, že trvá na svém úmyslu, avšak že má ještě některé pochybnosti, které mu právě na mysl přišly: „Nemohu věřiti“, pravil, „že by v kamenné soše této Panny Marie nějaká moc vyšší vězela.“ Sv. Vincenc místo odpovědi tázal se dítěte nedaleko stojícího: „Co učí nás Církev katolická o obrazech svatých?“ Chlapec zřetelně odpovídaje, vykládal učení Církve z katechismu. A slova ta z úst dítěte tak pohnula mužem dosud váhajícím, že radostně složil vyznání víry. (*Podstr. výkl.*)

b) Cti ho a úctu haj!

Sv. *Cyrill* co pacholík rád meškával samoten v pokojíku svém, čítaje pod křížem na stěně visícím ve spisech Řehoře nyz., a vzývaje ho, by mu byl učitelem. (*Drahé kameny.*)

Sv. *František Borg.* nakoupil v Římě množství obrazů a rozeslal do všech krajin; aby křesťané při pohledu na ně byli pamatováni na hrdinské ctnosti svatých a vzbuzeni k následování. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *František paulanský* měl v domácí kapli své obraz Rodičky Boží, jehož si co nejdražšího klenotu vážil. (*Lohn. bibl.*)

Sv. opat *Jan* měl v jeskyni obraz Rodičky Boží, ana chová Ježíška, před nímž světla rozsvěcoval a vroucně se modlíval. (*Moschus.*)

Sv. *Karel bor.* poručil, aby na průčelí farního kostela v jeho diecési obraz Rodičky Boží se zasadil a podobizny její či sošky o průvodech se nosily, aby věřící ku pobožnosti a jí ku následování povzbuzeni byli. (*Lohn. bibl.*)

Taktéž si dal i více obrazů, které umučení Páně představovaly, vymalovati a do ložnice zavěsiti a pozíraje na obrazy ty, vypustil i ducha svého. (*Sv Alfons Lig.*)

Císař *Alexandr Severus* měl ve svém pokoji obrazy Pána Krista a Abrahama. (*El. Lampridius.*)

Když v Paříži neznámý bezbožník vůbec ctěný obraz Rodičky Boží opovážlivě zničil, vypsal král *František I.* 1000 dukátů za odměnu tomu, kdo by rouhače vypátral a dal na místě porouchaného obrazu Panny Marie nový ze stříbra a zlata zhotoviti, kterýž v průvodu všeobecnému uctění vystavěl. (*Frant. Bellef.*)

Křesťané *v Hippo* v Africe ve zvláštní úctě chovali obraz sv. Štěpána, jak jest kamenován a Šavel opodál hlídá šaty těch, již ho kamenovali. (*Sv. Augustin.*)

Ludvík, vévoda durynský, jeda co ženich nevěstě své, sv. Alžbětě, princezně uherské vstříc, poslal jí malé zrcádko, na němž byl i obrázek Ukřižovaného. Tento dar přijala Alžběta s největší radostí a chovala po celý život co největší klenot dívajíc se často naň. (*Herbsta výb. př.*)

V Římě u velké uctivosti chovali za času Theodoreta obraz sv. Šimona stility. (*Theodoret.*)

Když surový císař cařihradský *Lev Isaurický* se opovážil, zapovídati úctu sv. obrazů a z kostelů je dal odstraniti, ano poručil, aby každý pod ztrátou hrdla z chrámů a domů je odstranil a spálil: tu sv. Jan dam. chopil se hned péra, aby proti tomuto šílenému řádění císařovu psal a úctu sv. obrazů zastával. Ano, opustil i svou milou samotu, cestoval a prochodil celou sv. zemi, aby věřící, kteří věrně při starém obyčeji církevním setrvali a těžce pronásledováni byli, ve víře posilnil. I do Cařihradu se odvážil, neboje se ani nebezpečí smrti.

Sv. *Nicefor*, patriarcha cařihradský, hájil úctu obrazů proti císaři Lvu a proto odvlečen jest do dalekého kláštera za mořem, kdež i po 14. letech zemřel. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

L. P. 816 blah. *Theofanes*, opat, leže nemocen, císaři Leonu arménskému, obrazoborci, jenž mu všelikými ukrutnými mukami vyhrožoval, jest-li nezavrhne poctu obrazů svatých, takto odpověděl: „Jestliže jako metla učitelova nezvedených žáků poděšuje, i ty mne nemocí a věkem sklíčeného (trpěl' na kámen, nemoha ani choditi) výhrůžkami přestrašiti doufáš, kaž zapáliti hranici, přichystati skřipec a veškeré mučenické nástroje, aby's zjevně věděl, že moc Kristova v nemoci mé se dokonává. A pak, jenž nemohu ani po zemi kráčeti, přemoha nemoc do ohně skočím.“ A tak i učinil, neboť po mnohých mukách v žaláři hladem, špínou a nemocí krutou poznenáhla mučen, po dvou letech duši svou co oběť libou Bohu odevzdal. (*Baronius.*)

3. Prospívá.

a) Povzbuzuje k zbožnosti; a ctnosti.

Sv. *Nilus* napomínal prokonsula Olympia, aby po zdích chrámu se vyvěsily obrazy, představující děje z nového a starého zákona a to za příčinou neumělých. (*Sv. Jan Zlat.*)

Sv. *Řehoř nys.* svědčí o sobě, že na vyobrazení obětování Isáka nemohl bez prolévání slz patřiti, neb okolo něho jíti. (*Sv. Řehoř nys.*)

Co čtoucím písmo, to spůsobuj neumělým obraz. (*Sv. Řehoř vel.*)

A proto tentýž svatý káral *Serena*, biskupa marseillského, že z přílišné horlivosti dal obrazy z kostela odkliditi, ježto to jest jen zapovězeno, jim se klaněti, nikoliv ale je v uctivosti míti. (*Tentýž.*)

Sv. *Terezie*, kdykoliv pohledla na obraz Samaritánky u studně, hluboce byla do-

jata a volala: „Ó Pane, dej mi píti z pramene života!“ (*Zollnera kat. káz.*)

Podobně i bývala velmi dojata při pozorování obrazu, jenž představoval zraněného Spasitele. (*Mätzler.*)

Jedna *zbožná duše* byla při pohledu na kříž tak láskou k Spasiteli rozohněna, že zvolala: „Ó Bože, o lásko, o nesmírná lásko! dej mi tak mocný hlas, aby zněl od východu až k západu slunce, až k nebesům a k peklu, aby všem Tvá láska byla zjevná a všickni lásku Tvou láskou spláceli!“

(*Marchantius.*)

Jeden *mnich* měl veškerá tajemství víry, všecka důležitá okamžení ze života a utrpení Pána Ježíše, P. Marie a všech Svatých vyobrazené; živ jsa na poušti, podle dne, jak připadal, připravoval se modlitbou a postem ke dni svátečnímu a pokaždé zavěsil sobě v komůrce své onen obraz, jenž mu milosti téhož dne představoval. Po celý den nespustil očí svých s obrazu toho, velebě Boha a lásku a milosrdenství Jeho. Jen tehdáž, když oko jeho se zalilo slzami kajicnosti a duchovní radosti, anebo, když v pokoře na zemi ležel, neviděl obrazu. O svátku všech Svatých viděl v duchu všecky vyvolené v nebi, ano i samého Boha.

(*Mehlera příklady.*)

Zbožné *pachole* dostalo darem obrázek, představující Božského Spasitele v jeho mladosti, an v pravici láskou plápolající srdce drží. K obrazu tomu každodenně přistupovalo, vzalo takřka srdce své a přirovnávalo je k srdci Ježíšovu tázajíc se: „Je mé srdce také takové jako sv. srdce Ježíšovo? Jsem tak zbožný a poslušný, mám i já v modlitbě a učení zvláštní zalíbení, meškám také rád v kostele, slouží m i já s takovou láskou Bohu a lidem? Prospívám i já moudrostí a milostí jako věkem?“ Takto se cvičíc vzrůstalo dítě v hodného muže a věrného služebníka Božího.

(*Mehlerovy příklady.*)

Jednoho slavnostního dne přišel prostý *rolník* s pěkně vázanou modlitební knihou pod páží k místnímu faráři, aby s ním něco promluvil. I divil se farář vida rolníka s modlitební knihou z kostela přicházeti, neboť znal jej dobře a věděl, že neumí čísti, a tázal se jej, nač by tak pěkně vázanou modlitební knihu sebou do kostela nosil? „Velebný pane,“ odvětil rolník, knížku, v kteréž místo listův samé obrázky byly, otevřev a faráři ji podávaje, „já sice neumím čísti, ale přec se každodenně z této modlitební knihy své modlívám. Já ji otevru, podívám se na ten a onen obraz a při každém si připomínám ctnosti milých Svatých, jimiž se za živa skvěli a prosím pak Boha, aby mi té milosti propůjčil a mne posilnil, abych jich následoval; pak opět v knize své přemítám a pokaždé nalezám něco nového, krásného a poučného a doufám v Boha, že mi pobožnost ta prospěje, Pánu Bohu však že milá a příjemná bude.“

(*Mehlera příklady.*)

Vysoce učený protestant *Šubert* dí o poctě obrazů: „Ještě mám onoho františkána v Mnichově před očima, jenž klečel před obrazem Krista Pána na zdi namalovaném v zahradě a se modlil.“

(*Šubert.*)

Sv. *Karel borromejský* měl překrásný obraz, dílo mistrovské, jenž smrt co kostlivce v nejživější podobě představoval. Obraz ten choval ve své ložnici, aby se alespoň jedenkráte za den pohledem na něj na smrt upamatoval. Dal ho však přemalovati a sice tak, aby kosa přišla do levice, do pravice pak položil klíč. (*Mehlera příklady.*)

V pokoji sv. *Kateřiny janovské* visel obraz představující ukřižovaného Spasitele, an na klíně truchlící mateře leží. Kdykoliv pohledla na ten obraz, budil se v duši její vždy náramný bol a soustrasť a ten bol ji tak pronikal, že odhodlána byla z lásky k ukřižovanému Spasiteli vše, co by koliv bylo, oddaně snášeti a trpěti. A proto činila sobě všeliké násilí a mrtvila se rozličně.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Lidvina* měla poslední čas života svého oči obrácené na kříž a pohled naň rozohnil lásku její k Spasiteli.

(*Silbert.*)

Nedlouho před smrtí svou procházela se *Markéta rakouská*, manželka Filipa III., krále španělského, po chodbách svého paláce a tu obrátila zřetel svůj na veliký obraz, jenž visel na zdi. Byl na něm vyobrazen vysoký a úzký žebřík, po kterém jednotlivci v nepatrném počtu nahoru vstupovali, an na širokých a pohodlných schodech veselá společnost sobě lehkovážně v hluku a jásání dolů po-

skakovala. „O sestro má," pravila kněžna tato s pláčem k společnici své, „na rozcestí tomto stojím i já, nevědouc, jakou cestu vezme duše má, vzhůru-li, či dolů?" *(Frencla Postilla.)*

Jedna *panna* světu oddaná obdržela od zbožného kněze Zuchi, jenž velký byl ctitel Pána Ježíše, obrázek Ježíška s tím doložením, aby si ho na klavír dala, ježto milovala hudbu, a často ho pozorovala. I učinila tak a hle, pohled na Ježíška v ní lásku takovou vzbudil, že se světa zcela vzdala a Bohu napotom v kláštěře věrně sloužila. *(P. Genov.)*

Na vysoké jedné hoře *ve Švýcařích* pne se k oblakům klášter, jenž chová v sobě obrazárnu svatých. Nábožný divák bývá tu překvapen a velmi poučen jedním obrazem, jenž představuje sv. Hilaria, pod nímž jest nápis: „Předsíň nebe jest — peklo; spusť se často v myšlenkách do něho a tvé jest — nebe." *(Frant. Černohouz.)*

b) Vede k polepšení.

Jeden lehkovážný pohan pohleděv na vážný obraz mudrce *Filomena*, jenž se zdál jako by přísně napomínal, tak se zarazil, že napotom moudře jednal. *(Sv. Řehoř naz.)*

Dositheus, jenž v 6. století žil a prostopášný život vedl, navštívil ze zvědavosti Jerusalém Zde spatřil obraz, představující muka pekelná. I byl tak pohnut pohledem na obraz, že světa se vzdal a do samoty odebral. *(Richter.)*

Jistý skvostně oděný *mladík* pozoroval v 16. století krásný obraz na hoře olivetské, který představoval muky pekelné. Obraz ten polekal mladíka, jenž až dosud velmi rozmazleně vychován byl, tak, že na celém těle se počal třásti. Když pak jedna přítomná vážná paní mu strašné muky pekelné vylíčila, které nekající očekávají, a řeč svou skončila slovy: „Nuže, šlechetný mládenče, pospěš a zachovej duši svou!" a na otázku, co by činiti měl, mu řekla, aby se modlil, postil a přemáhal: odebral se do kláštera u Gazy a žádal opata Seridu, aby ho přijal mezi bratry. Opatu se vyšnořený mladík nelíbil a proto ho odevzdal moudrému mnichu Dorotheu, aby ho prozkoumal. Uslyšev Dorotheus, že mladík proto do kláštera chce vstoupiti, aby duši svou zachoval, radil opatu, aby mladíka přijal. A hle, mladík brzy se vyznamenal ctností a zbožností a zesnul za pět roků smrtí spravedlivého a jmeno mladíka toho bylo: sv. *Dositheus.* *(Christl. Feierabend 1853.)*

Mladý *muž* přišel na konci velkonočního času do chrámu, aby se jen pro cedulku zpovědní vyzpovídal. Srdce jeho bylo zatvrzelé jako skála a jalové a studené a proto i příprava nižádná. Postaviv se k zpovědnici myslel na domácí záležitosti a hříchů si nevšímal. Již měla naň přijíti řada, jen ještě stařičká osoba byla před ním. Nevrle čekal a dlouhou chvílí trápen podíval se z nenadání na obraz, jenž ve zpovědnici visel a kajícího Davida představoval, jak cedí potoky kajících slz, kteréž anděl do zlaté nádoby sbírá, aby je donesl před trůn věčného Soudce. Pohled ten rozehřál studené srdce jeho a bolest ho sklíčila jako by mu hlas volal: „Hle tolik potřeba k pokání a ty nemáš lítosti. David král slzel a ty máš slzí prázdné oči. David zhřešil jednou a plakal ustavičně, ty ale zhřešíš ustavičně a neplakal's nikdy!" Těmito myšlenkami a milostí Boží hnut počal plakati a umínil si, že jenerální zpověď vykoná, opravdu se polepší a Bohu jen sloužiti bude. V tom mu uděluje kněz požehnání a muž třesoucím se hlasem a s usedavým pláčem vyznává hrozné hříchy a nepravosti své a pociťuje ulevení. Zpovědník tu ihned poznal, že milost Boží přivádí zde nalezenou ovci. Co otec, přítel mluví kněz mocně ku kajicníku a dává napomenutí, prostředky, rozhřešení. A hle, radost a pokoj, jehož kajicník v celém životě nepocítil, vstoupily do jeho srdce. Vděčně a skroušeně děkuje před oltářem za to Bohu a obnovuje předsevzetí. A co přislíbil, splnil i brzy; v krátkémť čase opustil svět, aby bez překážky sloužiti mohl samému Bohu. *(Jan dominikán.)*

Totéž se stalo i jedné ženštině, která zevlujíc pozorovala obraz sv. Maří Majdaleny.

Na své missionářské cestě k Mohakw-indianům obrátil P. *Pierron* mnoho Indianů obrazy. Na jednom vymaloval smrt křesťana a na druhém smrt pohana Indiana.

Podobně si počínal i missionář *Bruyas*, ukazuje obraz Rodičky Boží; sv. *Bonifác*, ukazuje obraz Ježíška v jeslích.

U Indianů v Kaskaskie vyučovali missionáři katechismu obrázky a to s dobrým výsledkem. *(Mehl. příkl.)*

c) Síli v pokušení a utrpení.

Jistá pohanská smilná *žena* přišla z nekalého úmyslu do jednoho domu. Jakmile zde obraz, představující pro čistotu známého mudrce Palémona, spatřila, připadalo jí, jako by tento čistoty milovný muž přísně a hrozivě pohleděl. I ulekla se tak, že plna studu dům opustila a od nekalého úmyslu upustila. *(Sv. Řehoř naz.)*

Jeden *sluha Páně*, kdykoliv pokušení v sobě ucítil, obracel očí svých na kříž a takto k sobě mluvil: „Podívej se na tvého Boha na kříži! Mohl by's ještě zhřešiti? Podívej se na tvého Boha na kříži a mohl by's ještě netrpěliv býti? Podívej se na tvého Boha na kříži! A ty by's ho nechtěl nade všecko milovati?“ A takovýmto spůsobem zvítězil nad pokušením. *(Silbert.)*

Sv. *Jan zlat.* měl v pokoji svém obraz sv. apoštola Pavla, jenž byl nejdražší jeho poklad na světě. Kolikkrátkoli byl některou epištolu jeho pilně přečetl, vždy oči své na ten obraz upřel a' patřením naň se bavil, nejinak, než jako by to sám sv. Pavel byl; s ním se obíral, s ním rozmlouval, s ním a v něm se kochala duše jeho. *(Marchantius.)*

Velký kníže na Rusku *Vasil* žádal metropolitu, aby přinesl na kučkovskou planinu obraz Rodičky Boží, jímž zbožný kníže Ondřej nad Bulhary byl zvítězil. Nesčíslné množství lidu vítalo na kolenou a se slzami obraz Bohorodice a ze všech úst rozlehalo se jen jedno volání: „Matičko Boží, spasiž zem ruskou!“ A Matka křesťanstva spasila skutečně Rusko. Nebo v týž den a v tétéž hodině, ve kteréž obyvatelé Moskvy na planině kučkovské vítali divotvorný obraz Marie, opustil Tamerlan, vpadlý nepřítel, zjevem jasně skvoucí Panny ve vzduchu polekán, Rusko. *(Filaret.)*

„Co jest vám platen kříž, paní? Krista máme v srdci nositi, ne pak v ruce,“ pravil hrabě ze Salisbury hrdinské královně škotské, *Marii Stuartce*, ana s křížem v ruce vstoupila na lešení, kdež jí na rozkaz bezbožné Alžběty hlava sťata býti měla. „Netoliko v srdci,“ odpověděla vznešená tato královna, ale také v rukou a před očima celého světa má býti kříž Vykupitele mého znamení a vítězství víry mé.“ V pravdě pohledem naň se sílila a došla útěchy a posily mysli a pak hrdinsky podstoupila nespravedlivou smrt. *(Mehlera př.)*

4. Nepřátelé.

a) Obrazoborci byli.

Proti uctění obrazů povstaly boje na východě, tak zvané *obrazoborství*. První obrazoborce byl arabský chalif Jezid, jenž popudem jakéhosi žida všecky obrazy ve svých dobytých zemích křesťanských pobořiti dal r. 723. — Lev isaurický, císař byzantský, domníval se, že hrozícímu návalu Arabů předejde, když i ve svých zemích totéž učiniti dá a neporadiv se ani s biskupy, uložil dílo to svým surovým vojákům a prostým citu uměleckého i náboženského. R. 726 vyšel dekret císařský, aby ze všech kostelů obrazy odklizeny byly a roku 730 druhý přísnější rozkaz, jenž smrtí hroze nařizoval, aby z kostelů, náměstí i všech veřejných i soukromých míst a bytů co modly vyklizeny a zničeny byly. Tak započal boj byzantských císařů proti obrazům, který s malými přestávkami trval až do polovice 9. století, za nástupců Leonových, Konstantina Kopronyma III., jenž došel i zaslouženého trestu, ztrativ rozum a trpěv mnoho bolestí na noze, Leona IV., Nicefora, Leona armenského, Michaela Balba a Theofila. — Boj se vedl s velkým násilím. Patriarcha cařihradský Germanus, mniši a lid a zvláště papežové Řehoř II. a III. a Hadrian opírali se statečně; avšak naproti násilné moci mohli se toliko na smysl a význam ctění obrazů odvolávati, aby se sebe výtku modloslužebnosti svrhli a připomínali císařům, že ve věcech náboženských jen biskupům souditi a jednati slušÍ. Toho však nedbaje Lev isaurický odepsal papeži, že jest císařem i knězem. Konstantin Kopronym svolal r. 754 sněm řeckých biskupů do Cařihradu, kteří po vůli jeho na ctitele a obrance obrazů kletbu vynesli a zahlazení jejich ustanovili, hrozíce tresty církevními a následkem toho

i občanskými všem, kdo by se opovážili obraz nějaký zhotoviti, vystavěti a ctíti buď v kostelích, buď v soukromé domácnosti; dokládali, že obrazy byly zapovězeny ve starém zákoně, že malířství a sochařství jsou pohanská a tudíž opovržení hodná umění, že jest to rouhání, Krista a svaté představovati z mrtvé hmoty a že obrazy, v Kristu Božskou a lidskou přirozenost buď dělíce. buď mylně měníce, kacířství nestorianské neb eutychianské hlásají. Synoda roku 787 do Niceje svolaná za papeže Hadriana I., zrušila však tato usnešení a odůvodnila i stvrdila v Církvi křesťanské obvyklé ctění obrazů. Tím byl boj v theorii ukončen, avšak Lev nedbaje toho přikázal nové pronásledování obrazů. Vandalismus, s jakýmž se rozkaz jeho vykonával, popudil lid zvláště v exarchatě v Italii, kde se totéž dělo sochám císařů, co v Cařihradě obrazům Svatých. Toho jitření užili Longobardi, aby vždy dále k Římu postupovali; načež papežové, pomoci dovolati se nemohouce, francké krále proti Longobardům volali. Následkem toho ztratili Byzantští exarchat navždy. — Až do zmíněné synody nicejské neměli kromě papeže biskupové západní podílu v bo jích o obrazích, když však r. 790 usnešení to do latiny přeloženo, povstal odpor, jenž ale zakládal se na smyslu a špatném překladu z řečtiny, jako by biskup Konstantinu kladl do úst, že ctí obrazy jako nejsv. Trojici, kdežto on pravil, že obrazy ctí, nejsv. Trojici se ale klaní. A protož když toho biskupové poznali, přidrželi se učení Řehoře I. a obrazy v kostele nechali. A když za Ludvíka nábožného Klaudius, biskup turinský, obrazy bořiti počal, pozdvihli se proti tomu biskupové francouzští. —

Obrazoborství opakovalo se, ač v menších rozměrech, také v prvních dobách reformace; tak činil Karlstadt a blouzniví přívrženci jeho ve Vitemberce, po něm Zwingliani ve Švýcařích a později ve Francku, Anglicku, Nizozemsku a jinde Kalvinisté. *(Šmíd a Podstránský.)*

b) Neúcta dochází trestu,

viz i „rouhání 4 ch!“

Na ostrově *Cypru* vloupili se Saracenové do chrámu. Uzřevše tam obraz posvátný otázali se: „Nač tu ta podobizna?“ „Kdo ji má v uctivosti,“ odpověděl jeden křesťan, „prospěje mu to; kdo pak ji potupí, záhubu na se uvalí.“ „Chci toho zkusiti,“ doložil s úsměškem bezbožník, „vyloupám jí jedno oko a uvidím, co mi to uškodí.“ A hned vzav kopí v pravé oko bodl, a aj, v okamžení pravé oko jeho z hlavy mu vyteklo a padna na zem bídně zahynul. *(Církevní sněm nicejský.)*

V provincii *Lecco* umřel jeden nováček, jenž byl utekl. Národní garda hrubě s mrtvolou zacházela a bodáky ji zohavila, ba jeden vojín i hlavu mrtvole usekl a tu uviděl penízek Rodičky Boží. Ihned zvolal: „Nyní víte, proč byl utečenec a lupič“ a posmíval se obrázku Rodičky Boží. Najednou ale sklesl k zemi — ranilať ho mrtvice a v brzku i skonal.

(Apologista di Torino 1863.)

R. 1576 dne 21. července tábořili vojáci u města Kastillonu ve Francouzsku. Tři z nich nalezše sochu sv. Antonína posmívali se jí, posadili jí na hlavu helmu a do ruky dali zbraň, křičíce, aby se bránil. Na to sochu zbodali a bombou obličej zohavili. Avšak trest je neminul. Dva v strašných bolestech břišních zemřeli, třetí se pozdravil a veřejně prosil sv. Antonína za odpuštění. *(Vilém Lindanus.)*

Jistý *Konstantin* převrhl kamennou sochu Rodičky Boží a šlapal po ní nohama. Za to byl ve válce od Saracenů kamenem těžce poraněn a od utíkajících pošlapán. *(Menochius.)*

Konstantin Kopronymus donutil jednoho člověka, jenž ctě sochy Ukřižovaného a Marie Panny na rozkaz sv. Štěpána od dny uzdraven jest, aby úctě obrazů zlořečil a obrazy svatých potupil. Nešťastník uposlechl, avšak došel i trestu Božího. Spadnuv s koně usmrcen jest konským kopytem.

(Giry, Leb. d. Heil.)

Císař cařihradský *Lev* byl vášnivý nepřítel obrazů křesťanských a úctu jejich lstí a násilím vykořeniti se snažil. Za to ho trest Boží neminul; přišlo zemětřesení; přišel hlad; přišla i občanská válka, v níž Lev od vlastních v chrámu usmrcen jest. *(J. Bílého: Legenda.)*

Ve farnosti sv. *Mikuláše v Bolonii* trýznil jeden otec velmi dceru svou.

Když pak zemřela nebohá, naplněn jest takovou zášti proti Bohu a Svatým, že prý mu dceru vzali, že se rouhal a všecky obrazy se stěn shodil. Avšak brzy pocítil strašné bolesti ve střevech a bídně nezaopatřen skonal.

(*L' Ecco di Bologna 1863.*)

Znal jsem *mladého muže*, který v zlomyslnosti jednoho dne po kříži střelil a několik broků i do hlavy Spasitelovy vlítlo. Avšak brzy přepadla zlomyslníka toho zimnice, kteráž ho přivedla o rozum a pak i do hrobu. (*Jan Zollner.*)

V Sassari najal si roku 1863 jeden Garibaldián pokoj v jednom hostinci. Spatřiv nad postelí kříž, jal se rouhati a proklínati, zuby ho rozkousal a do ohně vhodil. Za tři dni na to zemřel, mrtvola jeho byla černá jako uhel, oči červené, otevřené jako zavržence.

(*Apologista di Torino 1863.*)

Vozka *Lorci* v městě Ascoli jeda zůstal u sochy Navštívení Panny Marie vězeti. Rozzuřiv se, rouhal se strašně obrazu Rodičky Boží a náhle mrtev k zemi sklesl.

(*Apologista di Torino 1863.*)

V Novém Ulmu v Americe v státu Minnesota usnesli se nevěřečtí občané, že žádný kostel se nesmí stavěti a zapověděli kněžím, k nim přijíti, jinak že je oběsí. V sobotu pak tančili a páchali hanebnosti a veřejně spálili kříž. Neuplynul ale ani týden a hle, město přepadli Indiáni a skoro 200 domů zničili.

(*Zufälle, die nicht Zufälle sind.*)

5. Špatný škodí; netrp ho!

Jistý prostopášný *mládenec* dívaje se na obraz malovaný na stěně, na němž vypodobněno bylo, kterak Jupiter, jak se praví, zlatým deštěm se pouští v lůno Danainino, z takové mnohovážné osoby béře obranu pro svou hanebnost vlastní, anoť se honosí, že v této věci následovníkem se stal boha toho. A jakého boha! dokládá, který podlahou nebes v náramném hřmotu otřásá. A já ubožátko bych totéž činiti neměl? I učinil jsem podobně, a s rozkoší. (*Terencius.*)

Císař *Tiberius*, smilstvu oddán, měl ve svém paláci samé necudné obrazy, aby ti, již k němu přišli, jich pohledem k hanebnostem svedeni byli, v nichž se jako vepř v blátě kochal.

(*Alvera, Materialiensammlung.*)

Již *pohané* se starali, aby špatné obrazy se netrpěly. Tak již Aristoteles činil návrh zákona, aby nečistá a nestoudná socha anebo obraz se netrpěly v městě a zapovídá i pohled na necudné obrazy. Terentius a staří filosofové praví, že jest to zločin proti člověčenstvu, nestydaté obrazy vystavovati, jimiž mládež k hanebnostem se vybízí.

Sv. *Karel borrom.* rozkázal všem hospodářům, aby necudné obrazy ve svých obydlích netrpěli.

(*Šmída hist. kat.*)

Kardinál *Bellarmin*, velmi učený muž, přicházíval k jednomu urozenému pánu, jenž ve svém večeřadle měl necudné a pohoršlivé obrazy. Bellarmin nemlčel, ale přiměl pána k tomu, že obrazy ty dal přemalovati. A sice pravil: „Musím vaší milosti odporučiti několik nahých ubožáků.“ Když pak přišli do večeřadla, ukázal kardinál prstem na nahé postavy na obraze a pravil s úsměvem: „Zde jsou! Zdá se mi, že již v minulé zimě mnoho mrzli.“ (*Mehlera příklady.*)

Nizozemský místodržitel *Egid van der Meere* viděl jednou o výročním trhu boudu, na níž neslušné obrazy vyvěšeny byly. I zeptal se, co stojí, zaplatil je a doma spálil. (*Fuhlrott.*)

I *v Innomostí* skoupil jeden mladík v jednom kněhkupectví všecky neslušné obrazy a zničil je.

Matěj Govius, biskup v Mechlu, byl jednou od urozeného pána k stolu pozván. Jídelna byla skvostnými a vzácnými a umělými obrazy okrášlena. Zvláště jeden avšak neslušný obraz všem hostům se líbil. Biskup mlčel a jen si vzdychnul. Ihned se obrátil na domácí paní a žádal ji důrazně, aby nestydatý obraz ten spálila, což se ihned stalo.

(*Fuhlrott.*)

Francouzský král *Ludvík XIII.* byl jednou pozván od bohatého knížete k obědu. Vkročiv do večeřadla uviděl, že naplněno jest obrazy nestydatými, obrátil se a k odchodu se měl. Jsa ale snažně žádán, aby poshověti ráčil, se slušnou důstojností odpověděl, řka: „Tedy připrav mi místo takové, abych jako křesťanský král bez urážky oči pozdvihnouti mohl. (*Mich. Okáč.*)

Jedna *služka* sloužila jednomu obchodníku v obrazích. Že pak měl málo místa, dal do komory služky obraz nahé

Venuše. Nadarmo ho napomínala zbožná služka, aby neslušný obraz ten odstranil. Pán odpověděl, že až ho někdo za 100 zl. koupí. Děvečka, myslíc si, že by obraz ten mnohým byl k pohoršení, roztrhala obraz a vyplatila pánu 100 zl., které si byla uspořila.

(Alb. Stolz, Kalender 1864.)

Jeden *řezbář* měl ve svém skladu jen slušné sošky, pakli ale přece některé dítkám by byly škodily, zahnal je od nich a ukazoval jim obrazy z biblické dějepravy a z přírody, které dítkám více se líbily.

(Šmída Repert.)

Obřady,

viz: i „sv. svátosti jednotlivé!“

1. Jsou potřebné; jímají; cti je!

Obřady, anyť jsou zcela přirozené, ježto člověk zevnitř ukazují, co uvnitř cítí a myslí, nalezáme od prvního počátku světa u všech národů.

Tak u Židů: Kain a Abel, oltář si učinili, nařízeny: obětě, svátky, obřízka, jedení velikonočního beránka, roucha a náčiní atd.

I Kristus je zachovával: *(Mt. 5, 17.)*; jedl velikonočního beránka *(Mat. 5, 23.; Luk. 7, 36.; Luk. 2, 21.; — 16, 22.; Mat. 3, 13.; Jan. 2, 13.)*. I sám jich při zázracích užíval: vkládal na nemocné ruce *(Mr. 1, 44.)*; dotekl se slinou němého *(Mr. 7, 33.)*; slinou dotekl se očí slepce *(Mr. 8, 23.)*; u čizoložnice zvláštního způsobu používal *(Jan 8, 4.)*; uchopil dceru Jairovu za ruku *(Mr. 5, 41.)*; Lazara *(Jan 11, 41.)*; vjel slavně do Jerusaléma *(Jan 12, 12.)*; myl apoštolům nohy *(Jan 13, 1.)*; vdechl na apoštoly, dávaje jim moc hříchy odpouštěti *(Jan 20, 19.)*; pohlížel k nebesům; naučil apoštoly Otčenaši; při poslední večeři ustanovil obět nového zákona atd.; obřady ustanovil i při sv. svátostech.

A příkladu toho následovala i Církev svatá. *(Trident. sněm XXI. de Com. ap. 12.)*

Ostatně obřady nalezneš i u Indů, Číňanů, Egyptčanů, Řeků, Římanů, ano u všech národů i pohanů, ježto jsou člověku přirozené. *(Krönes: Real-Lex.)*

Za apoštolských časův nalezáme kázaní, slavení večeře Páně, hody lásky, slavnost neděle, veřejné přímluvy a díků činění za všecky lidi, zvláště krále a úřady, vkládání rukou při svátosti svěcení kněžstva; modlitby při posledním pomazání atd.

Za prvních dob hleděly arci některé sekty: archonitikové a askroduti spiritualismus pouhý v uctění Boha zavésti, avšak měly málo přívržencův a brzy i zanikly. *(Šmíd, Liturg.)*

Nemůže tomu ani jinak býti; jsouť člověku potřebny, jak nás Isaias *(6, 1-4.)* poučuje. Proto vystavěl Šalomoun, ač Bůh v žádném chrámu obmezen býti nemůže *(3. Kr. 8, 27.)*, Hospodinu chrám *(3. Kr. 8, 10)*. Sv. Augustin taktéž potřebnost doznává. Ostatně nalezneš obřady ve všem, tak u každého dvora, ba každého zaměstnání a řemesla i u svobodných zedníkův.

Protestantský profesor *Clausen* praví v jednom spisu svém, že obřady sv. Církve katolické vskutku jsou vznešené, povzbuzující velmi k nábožnosti. *(Clausen.)*

Jeden *úředník*, syn luteránského superintendenta, vyznal se mi, že ve svém pacholetství katolickými obřady velmi dojat býval. Začasto prý druhu ministrantu záviděl, když oblečen sviší, zvoneček a kaditelnici nesl a i při procesí zvláště se mu obřady líbily, kdežto u luteránů bohoslužba jest prázdná a suchá. Tento dojem sv. obřadů byl i příčinou, že r. 1845 bludu se vzdal a katolické vyznání víry v ruce P. Fr. Wenigra složil. *(Scherer, Exempel.-Lex.)*

Že obřady vůbec přirozeny jsou, vyplývá z přirozenosti lidské, ani jimi myšlenky a city bližnímu sdílíme. Tak zoufalec samovolně rukama hází a lomí, vlasy s hlavy sobě rve. Uctivý klesá, prosící i vděčný přirozeně na kolena padá. Nábožný spíná bezděky k nebesům ruce své. Máme-li radostnou zprávu, s veselým obličejem jinému ji sdělujeme. Souží-li nás něco, smutným obličejem jinému to oznamujeme. Nás jímá ozdobný kostel, zástup zbožně v chrámu shromážděný.

Aby pak způsob vyjádření myšlenek a citů byl přiměřený, o to postarala se

Církev sv. svými obřady. Rozumíť se samo sebou, že obřady ty odpovídati mají i vnitřnímu smýšlení a citům, času, místu a všem poměrům, protož i změnám podrobeny jsou.

(*Jos. Ant. Šrůtek*: *Liturgika.*)

Proto praví učený protestant *Becker*: „Nedá se upříti, že se zrušením obřadů mezi našinci zmrtvěla i nábožnost.“

(*Becker.*)

Obřadové výroční anebo čas církevní jest:

Rok církevní počíná *adventem*, ježto ředitelem roku církevního jest: Kristus Pán, okolo něhož se pohybují všecka řízení Církve. Počasí zde jest trojí: vánoce, velkonoce, letnice.

1. Doba vánoční počíná adventem, t. j. přípravou na narození Páně čili příchod; 4 neděle, že 4000 let muselo pokolení lidské čekati a jako ono se muselo připravovati, tak i my máme tak činiti. V čase adventním koná se rorate (*Isaiáš 45, 8.*); rosu dejte nebesa, za tmy, že pokolení lidské dlelo v duchovní tmě. Zpívají se tklivé zpěvy z dob otce vlasti české Karla IV. Mše sv. nazývá se i mší andělskou, že si připomínáme poselství archanděla Gabriela k Panně Marii. Užívá se modrá barva kajicnosti; zapovídají se všecky veselé a pozdní schůze. Vůbec se užívá barva bílá = nevinnost, svatost, sláva, útěcha; červená = mučenictví, láska; zelená = naděje a vítězství: modrá, vlastně fialová = kajicnost, poníženost; černá = tma, smutek; žlutá (ač proticírkevně) zastupuje všecky barvy. Po třetí adventní neděli 3 suché dny, opakují se čtyrykráte v roce; po 2. po první neděli postní; po 3. po svátcích svatodušních a po 4. po svátku povýšení sv. kříže. Suché dny nazýváme je, že zbožní předkové naši o suchém chlebě a jen o vodě byli. Kvartál t. j. čtvrtletní půst. Účel, abychom se zapírali, Bohu za dobrodiní děkovali a aby Bůh hojnost kněží Církvi sv. udělil. — Vánoce začínají svatvečerem anebo štědrým večerem. Půst, u Němcův štědrovečerní strom, u Slovanů na den sv. Mikuláše; jesličky; všelické pověry; půlnočuí. Hod Boží vánoční, kdež každý kněz může tři mše sv. čísti. Následuje svátek sv. Štěpána, prvomučeníka; sv. Jana, miláčka Páně a památka mláďátek. (Svatojanské víno); poslední den v roce občanském; nový rok anebo obřezání Páně; svátek sv. tří králů anebo zjevení Páně (dary: zlato, kadidlo, myrha, psaní sv. křídou, voda tříkrálová.) Zjevení trojí: pastýřům; třem králům; v Káni Galilejské při svatbě.“ — Dále následuje slavnost Jmena Pána Ježíše; hromnice (svěcení svíček: průvod; žehnání svatoblažejské.)

2. Čas velkonoční počíná devítníkem 40hodinná pobožnost; masopust popeleční středa (popelec); 40denní půst; 6 neděl postních; neděle smrtelná (zahalují se kříže); neděle květná (průvod s kočičkami, umučení Páně na neděli květnou, v úterý ve středu po neděli květné a na velký pátek); ve středu odpoledne tmavé jitřní hodinky (patnáctero světel); zelený čtvrtek (po Gloria přestane se zvoniti a až na bílou sobotu; klapačky, řehtačky; umývání nohou; svěcení sv. olejů od biskupa, odhalování oltářů); velký pátek (žádná mše sv., jen papež ji čte; barva černá; kněz se položí na stupni oltáře, světlo nehoří na oltáři; na straně epištolní čte slova proroka Ozeáše (*16, 1—6.*); část z druhé knihy Mojžíšovy; pašije; modlitby; odkrývání sv. kříže, líbání sv. kříže; výčitky; obřady místo mše sv.; pohřeb Pána Ježíše; Boží hrob; odpoledne ve 3 hodiny kázaní anebo litanie.) Bílá sobota (nehoří v kostele žádné světlo, svěcení nového ohně; 5 zrn kadidlových; paškálu, trianglu; svěcení křestní vody; mše sv., Alleluja, při Gloria zvoní se opět; u večer vzkříšení.) Hod Boží velkonoční (žehnání beránka, bochánků, vajec a pokrmů, pomláska.) Neděle provodní nebo bílá; průvod sv. Marka. Křížové dni. Svátek na nebe vstoupení Páně (odstranění paškálu.) Šest neděl po velkonocích.

3. Čas svatodušní. Svatvečer (svěcení křestní vody.) Hod Boží svatodušní anebo seslání Ducha sv. Slavnost nejsv. Trojice. Slavnost Božího Těla (průvod); 24 neděl svatodušních.

Menší svátky Páně jsou: obřezání Páně, obětování Pána Ježíše; povýšení sv. kříže (křížová cesta); proměnění Pána Krista. (*Dle Šrůtek-ovy liturgiky.*)

Svátky Marianské viz: „Maria III., 4!“

Svátky Svatých, viz: „svátky 1.!“

Do přístavu *v Toulonu* připlula r. 1855, když se konala slavnost nepoškvrněného Početí Panny Marie, válečná loď z Alžíru.

Námořní důstojníci spěchali na pevnou zemi, aby přítomní byli slavnosti a s nimi i mladý jeden Arab. Tu pravil Mohamedán, že se mu líbí náboženství katolické, ano dává člověku svobodu, radost a klidné svědomí. Když pak viděl velebné procesí, lesknoucí se zlaté kříže a prapory a kouř kadidla vonného a slyšel zpěv a viděl klesání na kolena, zvolal Arab: „Podivné náboženství, člověk musí chtě nechtě pokleknouti.“ A když se ozvala střelba z lodí a prapory se vztýčily, ano procesí ku břehu se přiblížilo, zvolal Arab: „Jako by král přijížděl.“ „Královna nebes,“ dí mu důstojník. A když zatím noc se přiblížila a město osvětleno bylo, dí Arab: „Město toto podobá se nyní chrámu, krásné to náboženství!“ A když napotom chrám uviděl osvětlený, zvláště pak obraz Rodičky Boží, zvolal: „Totě sám ráj!“ A následek těchto obřadů církevních byl, že Arab stal se křesťanem.

(Kliment Borový.)

Jistý *Mahomed* byv přítomen slavným službám Božím v katolickém chrámu ve Florencii slzy hojné proléval. A když byl po příčině tázán, pravil: „Já pláču nad vírou mých souvěrců a nad nevděčnou vlažností křesťanů; neboť kdyby tyto slavné služby Boží v Damašku se konaly, kde se počet Turků na sto tisíc páčí, vím, že by bez odkladu ihned tisícové se obrátili!“ *(Bernard z Busti.)*

Blahoslavená *Stefana* pocházela z urozené rodiny, která lnula ke bludu kalvínskému a Stefana velmi pohrdala vírou katolickou. I stalo se jednou, že Stefana dívala se z domu otcovského na průvod Božího Těla, kterýž jí tak hnul, že paprskem nebeským osvícena katoličkou se stala. *(J. Bílého: Legenda,)*

Sv. *Karel borrom.*, co mu v mladém věku času zbylo, zhotovoval oltářičky a obrázečky.

(Biskup z Navary: Život sv. K. b.)

Když kdosi pravil sv. *Terezii*, že pro svá vidění a konání snadno se může dostati před inkvisiční soud a i snadno odsouzena býti: nemohla se smíchu zdržeti, pravíc, že se nemá inkvisičního soudu co báti, protože by nejen pro každý článek víry, ale pro nejmenší obřad chtěla zemříti.

O nově obrácených *v Tonkinu* vypravuje missionář P. Alexandr z Rhodu: „Láska, kterou k víře chovají, vňuká jim i podivuhodnou úctu ku všem sv. obřadům.“

2. Oděv prospívá.

Diderot, mudrc minulého století a rozhodný protivník Církve naší, vyznává se veřejně sám: „Kdykoliv jsem spatřil ty dlouhé řady kněží oděných rouchem ctihodným, ty mladé jáhny v rouše bílém, ty zástupy nábožně a tiše přicházející, nikdy neostal jsem bez pohnutí. Nikdy neslyšel jsem kněze slavně zpívati a lidu k zpěvu jeho odpovídati, aby se útroby srdce mého byly nezachvěly a očím mým vřelé slze nevyloudily!“ *(Diderot.)*

3. Popel; užíval se.

Adamu oznámil Bůh trest: Až se navrátíš do země, z kteréž vzat jsi: nebo prach jsi, a v prach se navrátíš *(1. Mjž. 3, 19.)*. Tím se stal popel znamením smrti, pokuty hříchu a pokání.

Popelem se sypali na znamení marnosti, pokání a pokoření:

Israelité *(Jer. 25, 34.)*.
David *(Ž. 101, 10.; 79, 6.)*.
Ninivetští *(Jon. 3, 5.)*.
Judita *(Jud. 9, 1.)*.
Mardocheus se Židy *(Esth. 4, 1.)*.
Job *(Job. 42, 6.; 2. Kor. 13, 19.; Mt. 11, 21.)*.

Užívání popele v křesťanství základá se na starém způsobu pokání. Při veřejném pokání museli kajicníci v první den 40denního postu v kajicím rouchu a bosi před kostelními dveřmi se shromážditi. Zde jim bylo pokání oznámeno a v kostele, ani poklekli, byl jim popel na hlavu sypán se slovy: „Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se zase obrátíš; čiň pokání, abys dosáhl života věčného.“ Napotom se světil kajicní pás, kterýž biskup kajicníkům podal, osloviv je a z kostela aby šli vyzval, řka: „Pro vaše hříchy a nepravosti jste dnes z kostela vyloučeni, jako Adam zhřešiv z ráje vyhnán jest.“

(Decr. Gratian. dis. soc. poen.)

Aby útrpnost ukázali kajicníkům a je i povzbudili a potěšili, a aby se i sami za své hříchy pokořili: nechali se i jiní věřící popelem posypati, vzavše na se roucho kajicné. *(Thomassin.)*

R. 1091 nařídila synoda v Beneventu, aby kněži i nekněži na popeleční středu popelem se nechali posypati. V 12. a 13. století bylo sypání již všeobecné a v římský missal konečně vloženo. Popel se připravuje z palem na neděli květnou, abychom si zpomenuli na nejistotu a marnost slávy a vůbec všech radostí světských.

(Scherer-a Exempel-Lex.)

4. Světlo; užívalo se.

Světel na znamení uctivosti se užívalo: U Římanů před nejdůstojnějšími úředníky se nosily rozžaté svíce a pochodně. Tak Jazon, nejvyšší kněz, přišel v ústrety Antiochovi (*2. Mak. 4, 22.*).

Na sněmu efezském, kde Nestor byl vyobcován, byly ohně na počest a radost zapalovány.

L. P. 438 když z Komanis kosti sv. Jana zlat. do Cařihradu byly přenešeny věrný lid úzké moře svícemi a pochodněmi přikryl. *(Cassiodorus.)*

I pohané nešetřili výloh na světlo při náboženských slavnostech. Zapalovali velký počet svící u svých bůžků, zvláště o slavnosti Minervy, Vulkana a Prothea, jakož na první den každého měsíce hořící svíce do oken neb nade dveře stavěli.

Ve starém zákoně sám Bůh rozkázal zhotoviti šestiramenný svícen ze zlata (*2. Mojž. 25.*), aby na něm 7 lamp před archou (*2. Par. 4, 20.*) a na oltáři světlo ustavičně hořelo (*3. Mojž. 6, 13.*). To učinil i Mojžíš (*2. Mojž. 40, 22.*) a Salomoun (*3. Král. 7, 49.*), což se i Bohu líbilo (*2. Mojž. 33, 9. a 3. Král. 8, 10.*).

I křesťané již v prvních dobách užívali světla při mši sv., nočním bdění. Tak Konstantin při vzkříšení zvláště; i křtěncům se dávaly hořící svíce do ruky (*Sv. Cyrill jer.*); i při nejsv. svátosti oltářní se rozsvěcovala lampa (*Sv. Chrysostomus*); i okolo umrlce Galura. *(Jan Nováček.)*

Před svatými se svíček užívalo už od nejstarších dob Církve sv. *(Sv. Germanus.)*

V Atrebatě hoří velká voskovice před obrazem Rodičky Boží již od r. 1105. *(Engelgrave.)*

Jindřich Lev, vévoda saský, poručil a i fundaci založil, aby u Božího hrobu povždy hořelo světlo. *(Volaterranus.)*

Papež *Sabinianus* ustanovil, aby v kostele sv. Petra hořely svíce a svítilny. *(Beyerlinck.)*

5. Hudba a zpěv.

a) Užívaly se.

Hudba spoluvěká jest s pokolením lidským, jest mluva srdce a výraz citů lidských. A proto nalezáme u každého národu hudebníky, jimiž se honosí. Tou příčinou veleben byl Jubal, Osiris, Hermes, Kadmus, Amfion, Apollo, Lumír, Záboj, Bojan i Bard. Paměti hodno i jest, že všickni národové zpěv a hudbu k uctění Božstva zasvětili, užívajíce jí při obřadech náboženských a při obětech.

První pěvec, jehož nám Mojžíš jmenuje, byl Mahalaleel, později (*1. Mojž. 4, 21.*) jmenuje se Jubal otcem hudců a pišťců a až podnes jmenují se hudcové a zpěváci u Arabů a Parsů Kainé. Dále se činí v Písmě sv. zmínka o hudbě při útěku Jakuba z domu Labanova (*1. Mojž. 31, 27.*), v knize Job (*21, 12.*) jmenují se rozličné hudební nástroje, (*2. Mojž. 15.*) nalezá se chvalozpěv po šťastném přechodu přes moře. I u plesu modlosluženosti a tance Israelitů spatřujeme hudbu (*2. Mojž. 32, 1.*). Zpěv Debbory (*Kn. Soudců 5.*), dále uvítání otce od Jeffty (*Kn. 5. 11, 44.*). Samuel založil prorocké školy, kde i hudba se pěstovala. Hudbou rozněcovali se i proroci k náboženému rozčilení. Tak Eliseus (*4. Král. 3, 15.*). O školách těch se mluví (*1. Král. 19, 19.*; *2. Kr. 2, 3.*; *2, 5.*; *4, 38.*; *22, 14.*) I David hrál na oslavu Boží (*2. Sam. 6, 5.*) a určil napotom zvláštní řád a počet zpěváků, řediteli byli Heman a Ethan; ustanovil i kdy který žalm se má zpívati; i panny a ženy účastenství měly při zpěvu (*1. Par. 25 a Esdr. 2, 65.*). Zvláště slavná byla hudba za času Šalomouna. Po čas zajetí hudba ochábla, avšak když se ze zajetí domů navracují vidíme sbor 200—245 pěvců a pěvkyň, a tak povždy hudbu v bohoslužbě nalezáme u Židů. —

I v křesťanství hudba a zpěv povždy při bohoslužbě. Sám Ježíš prozpěvoval, ubíraje se na horu olivetskou (*Mt. 26, 30.*; *Mr. 13, 26.*). I sv. apoštolé napomínali věřících k chvalozpěvům. Tak sv. Pavel v listu k Efez.; ku Kolos. 3, 16.; skut. ap. 16, 25. O zpěvu a hudbě

mluví a ho pořádají: Sv. Kliment římský; sv. Ignác antiochenský; sv. Justin, mučeník; Klement alex.; Origines. I při mši sv. se zpívalo od kněze, tak praefací. V 4. století, kde Církev již svobodně vystoupila, rozšířily se posvátné zpěvy po celém křesťanství, jakož i hudba církevní. Zásluhy velké si vydobyli: sv. Ambrož, sv. Augustin, sv. Jan zlat.; dále sv. Jarolím. Nyní i zvláštní ústavy pro zpěváky zřízeny jsou. Tak při chrámu v Cařihradě; tak zavedl Nicet, arcibiskup v Treviru; nejprvnější bezpochyby v Římě za papeže Silvestra, jenž platí za prvního zakladatele školy takové. Později se proslavil papež Řehoř velký. Skrze sv. Augustina zaveden zpěv a hudba v obrácené Anglii; v Gallii skrze sv. Remigia. Nejhorlivějším zvelebitelem ve Francouzsku byl ale Karel velký, on rozšířil zpěv a hudbu i po Německu. Toho času i v Čechách hudba se rozšiřovala, již před sv. Vojtěchem, jakož i zaň: Hospodine, pomiluj ny. Mezi opravovateli hudby slavného jmena si vydobyli: Quido aretinský, řeholník benediktinský. I varhany uvedeny, o nichž v Čechách zmínka se činí roku 1255. Dále opravy zavedli: Franco, kanovník v Lutichu; v 14. století Jan de Murs, děkan pařížský; v 15. věku Rudolf Agricola; Jan Tinktor, dvorní kaplan Ferdinanda, krále neapolského; Franchinus Safor, kanovník v Miláně; zvláště pak v Čechách hudba v tom čase kvetla. Za času protestantů začal pravý zápas, ježto i protestanté zpěv zvelebovali. Nejznamenitější z nich byli: Orlando di Lasso a Palestrina.

Věk 18. z ohledu posvátné hudby slouti může vším právem věkem zlatým. Knížata, kláštery i umělcové horlili jako o závod, aby hudbu povznesli. Hvězdy jsou: Hayden a Mozart.

(Čas. kat. duch. 1833.)

Čechové, jakmile přilnuli duchem a srdcem ku spasné víře Kristově, již počal i obecný lid vedle duchovenstva vděčně chválu prozpěvovati Pánu Bohu svému.

a) Zpívali při rozmanitých příležitostech, při službách Božích i mimo ně; v kostele, doma a mimo dům, při pohřbech, volbách, na uvítanou knížat a biskupů atd. Hojných svědectví a dokladů na to poskytují nám zápisy starých kronikářů. Tak u př. Křišťan v životě sv. Ludmily a sv. Václava (*Fontes rerum bohemicarum*) vypravuje, že věrný služebník sv. Václava Podivín všecky skoro služebníky až do posledního kuchaře tak navedl, že nebylo téměř dvořana, jenž by nebyl uměl žalmy zpívati. Týž Křišťan vypravuje, že o pohřbu sv. Ludmily kněži a žáci, zpívajíce žalmy a chvalozpěvy, nesli tělo její do města (Prahy). A podobně zpíval i lid a duchovní, když přenášeli tělo sv. Václava ze Staré Boleslavi do Prahy. Kosmas vypravuje (*tamtéž*), že při nastolení prvního biskupa pražského Dětmara a podobně i druhého sv. Vojtěcha, do Prahy všecken lid radostně prozpěvoval: „Kyrie elejson!“ Podobně před vyzdvižením těla sv. Vojtěcha v Hnězdě zapělo duchovenstvo a lid písně. Podobně i při zavraždění knížete Břetislava II. r. 1100 jakýsi kněz český hluboce dojal lid dojemnou písní. — Při volbě Spitihněva r. 1055 (*Kosmas*) všickni velmožové českého národa i lid zpívali: „Kyrie elejson!“ Taktéž při volbě Ottona roku 1109; dále, když uváděli krále Václava I. do kostela na hradě pražském r. 1249 prozpěvovali velmožové i lid: „Hospodine, pomiluj ny!“ A když Václava od poručníka Otty braniborského do Čech r. 1283 přivítali. I k rekovnosti rozněcovali staří Čechové ducha svého zpěvem oblibivše si píseň sv. Vojtěcha.

b) Kdo zpíval? Od založení biskupství v Praze zpěv řádně se pěstoval, ježto odtud počalo i školství hojně vzkvétati, jsouc co nejúžeji spojeno s Církví. Patřilo však i učení zpěvu a hudbě tehdáž k obecným naukám školským a k obecnému vzdělání. Také sv. Vojtěch v Děvíně obdržel zajisté vzdělání v hudbě, čemuž nasvědčuje píseň od něho vzdělaná. A jeho příkladu následovali Čechové vůbec. Tak kníže Spitihněv (*Kosmas*) v postě s mnichy v kláštěře zpíval. Ano zpívání žalmů považováno tehdáž za povinnost. Tak Kosmas doznává, že již jako chlapec žalmy říkával, podobně i Judita, manželka Břetislava I. I dívky hojně zpívaly, jakž na bibli Velislavově vidíme dívky zpívající vyobrazené. — Zpěvy ty provázeli Čechové i hudebními nástroji a posud nalezáme z oné doby 18 českých písní

duchovních v rukopise c. k. veř. biblioteky pražské.

c) O zpěv pečovali nejvíce duchovní, kteří i zpěvníky složili, u př. pražský děkan Vít. Sem náleží také zřízení tak zvaných bonifantes, kteří v kostele zpívali. Byli zajisté Čechové v 12. a 13. století i ve zpěvu hojně pokročilí a vzdělaní. (*K. Konrad*; *Cecilie 1877.*)

Dříve než sv. *Ambrož* zpěv nábožný v určitá pravidla rozměrně uváděl, pělo se již při službách Božích v zapadní Církvi, ano již v katakombách a skalních slujích. — V 6. století, vypravuje Henry, zřizoval sv. Řehoř zpěv a založil v Římě školu zpěváckou, kteráž po 300 let se udržela. V 8. století povzbuzovali se kapitulářem biskupové u všech kathedrálních chrámů menší zpěvácké školy zarážeti, kteréž měly pro zpěv rukovětě, z nichž se při službách Božích zpívalo. Ředitelé pak, živitelé a takořka duše toho zpěvu byly společnosti literácké, jenž v bratrství se spojovaly a pro zpěv velmi mnoho učinily. Takové literácké sbory byly i v Čechách, až je císař Josef II. zrušil.

(*Frant. Sláma*)

b) Prospívá.

Prorok *Eliáš* měl jednou zvěstovati slovo Páně, když cítil, že nemá právě ducha moudrosti. Tu žádal, aby mu dali harfeníka, a jakmile tento na harfu hráti začal, procitnul v proroku zase duch věštby. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Augustin*, když ještě v manichejských bludech zamotán v Miláně chodil okolo chrámu, kde od sv. Ambrože zavedený zpěv zvučně se ozýval, toť ho dojímalo tak mocně, obměkčilo jeho srdce a napomáhalo k jeho obrácení, jak sám později napsal: „Ó, jak jsem pohnut byl, jak hojný proud slzí s očí mi kanul, když jsem chvalozpěvy a písně ke cti a chvále Tvé, ó Bože, prozpěvovati slyšel. Zvukové tito vnikli v uši mé a obměkčili mé srdce k přijetí Tvé pravdy, a jimi se roznítil plamen zbožnosti v duši mé, slzy kanuly a bylo mi při tom dobře.“

(*Sv. Augustin.*)

Sv. *Venancius* v mládí se prohřešil hanebnou zhýralosti a ponejvíce trávil při tancích. Božská milosrdnost vedla ho do Turu k hrobu sv. Martina, biskupa. Zde uslyšel zpěv mnichův, kterýž ho až k slzám dojal. Jak jinak mu zněl k uším než hudba při tanci. I odřekl se světa, vstoupil do kláštera a zemřel co sv. opat. (*Rambeck.*)

Biskup z Cloyne a Ross v Irsku Dr. *Coppinger*, přišel v mladosti své do Paříže, chtě lékařství studovati. Jednoho dne vstoupil do chrámu Notre-Dame. Zpěvem žactva při velebném zvuku varhan nenadále tak byl dojat, že v témž okamžení sobě umínil, světa se odříci, a mezi vyhostěnými a práv zloupenými zvěstovateli sv. Evangelia Bohu a nešťastné vlasti své sloužiti.

(*Čas. kat. duch. 1831.*)

c) Konej zbožně.

Sv. *Maria Majdalena z Pazzis* povzbuzovala novicky řádu svého karmelitánského, aby zbožně zpívaly, pamatujíce povždy, že pějí se sbory andělskými. Také netrpěla, aby rychle se zpívalo. (*Richter.*)

Císař *Ferdinand III.* kdykoliv do Prahy přišel, službám Božím obcoval a s lidem zvláště oblíbenou staročeskou píseň: „Sv. Václave!“ tak vroucně a hlasitě prozpěvoval, že všecky hlasem převýšil a že ho nad jiné všecky slyšeti bývalo. (*Jos. Jungmann*)

d) Alleluja.

David začasto v žalmích (134, 148, 150) užívá co chvalozpěv „Alleluja.“

Sv. Jan začasto slyší slovo to od nebešťanů prozpěvovati ve svém Zjevení (*19, 1, 3, 4, 6.*).

I mučeníci slyšeli slovo to radostné s nebes.

Dle svědectví sv. *Jarolíma* byli tímto slovem mniši a jeptišky v noci do chrámu voláni, i ženci a ti, již víno sbírali, chvalozpěv ten prozpěvovali.

A proto i kněz na bílou sobotu slovo to po třikráte opěvuje.

(*Krönes*: *Real-Lexikon.*).

Obžerství.

1. Jest hanebné; Církev ho trestala.

Astydamas miletský byv od Peršana Ariobarzana k hostině pozván, sám všecko snědl, co pro všecky spolustolující připraveno bylo. (*Ravisius.*)

Cambles, král Lydův, tak byl žravý, že jednou v noci i manželku svou snědl. (*Tentýž.*)

Clodius Albinus tak byl nenasytný, že najednou požil 50 fíků, sto perského ovoce, deset melounů, 20 liber hroznů, rybiček sto a 40 ústřic. (*Platina.*)

Jistý *Fago* takový byl žráč, že jednoho dne snědl u tabule Aureliana celého kozla, sto chlebů a i jiná zvířata a k tomu vědro vína vypil. (*Flavius Vopiscus.*)

Herkules se vsadil s králem Leperou, kdo více sní? Herkules vyhrál, snědl skoro celého vola. (*Ravisius textor.*)

Mithridates, sám žráč, odměnu dával těm, jenž nejvíce snědli a vypili, aby měl sobě rovné. (*Týž.*)

Milo krotonský snědl najednou 20 liber masa a 20 chlebů a vypil tři nádoby vína. (*Týž.*)

Fliolmus, král gothský, obžerství a opilství tak byl oddán, že vojíny učinil nejen spolubojující, alebrž i spoluhodovníky, až, pije a hoduje celé noce bídně zahynul. (*Joan. Magnus.*)

Archestratus všecky země a všecky moře za tím účelem procestoval, aby vynalezl lahůdky a kde jaké nalezl, pilně si je při poznámkách astrologických zaznamenal. (*Athenaeus.*)

Národ *Jakutánů* velmi oddán jest obžerství; brávají zavděk i koňmi, ano i mrchou. Mívají i zvláštní slavnosti, kdež jedí a pijou hůře než zvířata. Mnohý požije až 120 lžic mastnoty. (*Šmída: Repert.*)

Seneka šel jednou okolo krásného domu a otázal se, kdo v něm zůstává? Odpověď mu dána, že tam zůstává Servilius Vaccia, jenž jen jí, pije, spí a se veselí. Načež Seneka: „Neříkejte více, že zde zůstává Vaccia, alebrž, že zde jest pochován; vždyť rozumný člověk v něm odumřel a jen tělesenství zůstalo, jímž se rovná zvířeti.“ (*Jan Nep. Černohouz.*)

Culenus, kníže škotský, byl otrok hanebné nestřídmosti; začasto zařídil hry a hudby a kdo nejvíce snědl a vypil, byl za odměnu korunován a hojně obdařen. (*Boethius.*)

Vitellius, římsky císař, hodoval denně třikráte, mnohdy i čtyrykráte, dával se u rozličných pánů téhož dne k hostině zváti, kteráž až 15.000 tolarů stála. Aby mohl opět jísti, brával pro vrhnutí. Jeho bratr Lucius Vitellius uspořádal mu v Římě hostinu, při níž se dva tisíce ryb nejvzácnějších druhů a sedm tisíc ptáků předložilo. Sám dal jednou hostinu, při níž mnozí obžerstvím až zemřeli. Vitellius i na ulici lidem a i při oběti bral pokrmu. (*Mehlera příkl.*)

V karlínské továrně na rukavičky snědl jakýsi jirchář, jenž čítá 50 roků a jest slabé postavy, tyto věci k snídaní: 17 kusů koňských buřtů, 4 páry uzenek, za 20 krejcarů špekovou kyšku, za 3 kr. chleba a dvě moučná jídla. K tomu vypil dva litry piva. (*Čas. „Čech“ 1878.*)

Dle staré *církevní kázně* musel ten, kdo nesmírně jedl, za pokání jeden den o chlebě se postiti a o vodě. Kdo tak se zpil, že vrhnul, 15 dní a kdo ho svedl, 30 dní. (*Šmída hist. kat.*)

2. Škodí duši; tělu; jmění.

Eva, ačkoliv všeho hojnost měla, přece dychtila po zapovězeném jablku a když ho požila, uškodila sobě i nám na těle i duši (*1. Mjž. 3.*).

Lidé za času Noema hodovali a potopou zahubeni jsou (*Luk. 17, 27.*).

Esau za pokrm čočkový připravil se o právo prvorozenství (*1. Mjž. 27.*).

Jonathas (*1. Kr. 14, 27.*), synové Heliho (*1. Kr. 2, 15.*)

Israelité na poušti nemírně požívali křepelky a mnozí bídně zahynuli (*4. Mjž. 11.*).

Proto moudrý Sirach varuje před ožralstvím (*Sir. 37.*), ano přináší smrt.

Bohatec, hodovav, pohřben jest v pekle (*Luk. 16.*).

Jistý *francouzský dvorní úředník* vystavěl si přeskvostný dům jako palác. Když král dům ten prohlížel, nemohl se dosti umělosti stavitele nadiviti, jenž chodby a světnice velekrásně vystavěl.

Když ale král do maličké kuchyně byl uveden, jenž měla jen jedno ohniště a jeden komín, zvolal: „O jakou chybu učinil tu stavitel; pro tak rozsáhlý dům má tak nepatrná kuchyňka zadost učiniti!“ Načež úředník: „Odpusťte, vaše královská milost, to není chyba, alebrž první pravidlo domácnosti; neboť malá kuchyň dělá velký dům a velká kuchyň malý dům.“ (*Mazarius.*)

Petr, biskup belovacenský, tázal se jednou jednoho řeholníka: „Pověz mi, která jest příčina, že nyní vyhlížíš dobře, prvé pak, když jsi byl ve světě, býval's bledý a vpadlý a churavý?“ Jemuž řeholník odpověděl: „Otče, když jsem byl ve světě, častěji jsem přestupoval meze střídmosti; nyní pak nejím a nepiju více, než potřebuju. Churavosti mé příčinou byla nestřídmost má.“

(*Macana výb.*)

Hostinského *Tomek* byl velmi opeslý a hltavý žroutek. Nic před ním neobstálo; všecko musil vyslíditi a okusiti, nechť to třeba pod zámkem, neb v cizém domě bylo. Hned na lačný život všelijaká sobě odporná jídla míchati neb právě před spaním těžkým pokrmem se nasytiti, to jemu bylo vše jedno. Ano také, když se k vínu, pivu, i třeba k nějakým slévkům dostal, nejraději však když se té nešťastné kořalky dopídil, notně si přihnul. Podle toho není se již co diviti, že nestřídmost svou často odstonal, rodiče k hněvu popuzoval a jim, když lékaře povolati musili, zbytečných útrat nadělal. Zvlášť ho nesměli samotna k jedné přespolní tetce, která mu velmi nadržovala, pustiti. Jednou když u ní bylo posvícení, proti vůli rodičů svých k ní utekl. Zde si nejprvé tučného masa a patoků a na to v zahradě nezralých hrušek, ano i padavek tak popřál, že nesmírné zření dostal a z nedostatku rychlé pomoci v hroznych bolestech nestřídmost svou smrtí zaplatil.

Mnohý z nestřídmosti, milý synu,
nese sám své smrti velkou vinu.

(*Valoucha katech.*)

Epaminondas, znamenitý vůdce thebánský, byl jednou od svého souseda k večeři pozván. Když pak stůl mnoha a vzácnými pokrmy naplněný spatřil, pravil s nevolí: „Myslel jsem, že více o božské věci dbáš a málo na tak potupné věci myslíš.“

(*Schuster's Kat. Handb.*)

3. Varuj se ho!

viz i: „střídmost!“

Perikles athenský hostin a kvasů tak se bál, že ani u přátel ničeho nejedl.

(*Lanyus.*)

Oči,

viz: „smysly 4!“

Očistec,

viz i: „zemřelí!“

1. Jest; dokazují: pohané, písmo sv.; tradice; odpadlíci.

Obětě za zemřelé konaly se od prvního počátku, jak dosvědčuje na př.

(*Sv. Bernard a Tertullian.*)

Od počátku i při mši sv. při pozdvihování modlitba za zemřelé se konala, již sv. Jan Zlatoústý sv. apoštolům připisuje.

Sv. *Augustin* nazývá Aeria kacířem, poněvadž učil, že se nemáme za mrtvé ani modliti, ani oběť mše sv. za ně přinášeti.

Sv. *Jan*, almužník, poručil věřícím, aby za mrtvé se modlili.

(*Leontius.*)

Již *Dionysius* areopagita žádá, aby kněží za odpuštění hříchův zemřelých se modlili, aby co nejdříve do nebe se dostali. (*De hier. eccl.*)

Totéž dosvědčují i sv. Epifanius, Tertullian, sv. Isidor, sv. Ambrož atd.

Židé věřili v očistec, přinášejíce za zemřelé obětě (*2. Mak. 12.*) a i nyní židé mu věří, slavíce svátek „Kadiš“; jakož i Mohamedáné „Kathné,“ kdež za zemřelé se modlí.

I pohané mu věřili. Stoičtí filosofové učili, že po smrti jest místo očišťování a nazvali ho: εμπυρωσις; věřili, že duše po smrti cestuje. Plato mluví v „Gorgias“ o velkých mukách očistěv-

ných. Virgil v Aeneidě představuje Aeneáše, an vypravuje o mukách očistce; proto také pohané libace a obětě konali na hrobích zemřelých (*Odysea 11. zpěv.*)

Kristus mluví o žaláři, odkudž nevyjdeš, dokud posledního penízku nenavrátíš. (*Mat. 5, 26.*)

Kristus mluví i o hříchu proti Duchu sv., jenž se ani zde ani na onom místě neodpustí. (*Mat. 12.*)

Viz i: (*1. Kor. 3, 13—15.*).

Mojžíš nedůvěřovav Bohu, nesměl vejíti do zaslíbené země.

David, ač mu Bůh skrze proroka Nathana hřích odpustil, přece časné tresty vytrpěti musel. (*2. Král. 14.*)

Absolon byl od otce Davida na milost přijat, ale po dvě léta tváře jeho viděti nesměl. (*2. Král, 12.*)

Judas machabejský sebrav 12.000 drachem stříbra, poslal je do Jerusaléma na oběť za hříchy mrtvých. (*2. Mak. 12, 43.*)

Církev sv. na sněmu v Tridentu, sess. XXV. vyslovila učení své oproti tak zvaným reformatorům 16. století. Ostatně již dříve vysloveno učení to na sněmu v Karthago, Lyonu, Florencii, Vaisonu ve Francouzsku (442), Agdel (500), Toledu (489), Chalonsu (813) atd.

I liturgie staré obsahují modlitby za zemřelé; povždy se i konaly modlitby za zemřelé.

Sv. mučenice *Perpetua*, jenž v 2. století žila, měla bratra, jmenem Dynokrata, kterýž co sedmiletý pacholík zemřel. Jak Perpetua v žaláři se modlila, přišlo jí na jazyk kolikráte bratrovo jmeno; ona se lekla, poněvadž již dlouho na bratra nepamatovala a majíc to za napomenutí, aby zaň se modlila, nepřestala nyní zaň se modliti. V noci viděla, an její milý bratr z místa tmavého vychází, kde jich ještě víc bylo, zdálo se, že se potí a velkou žízeň má; tvář jeho byla smutná, barva bledá a viděti bylo na lících ještě tu ránu, kterouž měl, když umřel, umřelť na raka. Na místě tom, kde Dynokrat smutně obcházel, stála nádoba s vodou, ku kteréž, ač se o to velmi snažil, dojíti nemohl, by žízeň uhasil. Perpetua velkou s bratrem útrpnost měla a procítnouc domýšlela se, že ještě jest v trpícím stavu, nepřestala zaň se modliti, doufajíc v Boha, že mu přispěje modlitbou svou. Brzy na to jiné vidění měla: to místo, kteréž prvé bylo tmavé, nyní se krásně vyjasnilo, Dynokrates byl skvostně oblečen a celé tělo jeho slíčné; mohl též dosíci vody a dle libosti pil; když se byl napil, počal hráti, jakž veselé dítky činívají. Perpetua procitla, jsouc ujištěna, že bratr její trestu očistcového osvobozen byl. (*Macana výb.*)

Že očistec vskutku jest, nasvědčuje i víra těch, kteří od Církve katolické *odpadli*. Tak nesjednocení Řekové a Rusové, Armenové, Ethiopové, Abysiňané, Nestoriáni a Koptové mají víru v očistec a za mrtvé se modlí.

(*Zöllnera: kázaní kat.*)

Ptal jsem se jednou *helvitky*, jak tomu už dávno, co jí otec byl zemřel? Pravila mi: „Pán Bůh mu dej radost věčnou, jest už 10 roků v zemi!“ — „Matko, věříte v očistec?“ — „Nevěřím.“ — „Co tedy věříte, že se s duší lidskou stává, když se od těla byla odloučila?“ „Že ji Hospodin buď přijímá do nebe, anebo že ji odsuzuje do pekla.“ — „Modlíte se za mrtvé? — „Nemodlíme.“ — „Pravda, že proto jsou-li duše jejich v nebi, že vašich modliteb nepotřebují; jsou-li však v pekle, že jim žádná modlitba není platna?“ — „Ano!“ — „Matičko! vy se klamete, anebo jste oklamáni. V srdcích vašich jest víra v očistec, jen že víře té odporuje. Vy se za mrtvé modlíte, jen že při tom neklekáte, ruce nespínáte. Před okamžením jste pravila o svém zemřelém otci: „Pán Bůh mu dej radost věčnou! Nebyla to modlitba, aby ho, pakli že ještě v nebi není, tam přijmouti ráčil? Byl-li by v pekle — což Pán Bůh nedej — co by mu ta vaše modlitba byla platna? Je-li v nebi, nepotřebuje vaší modlitby! Ana jste se za něho právě modlila, a snad častěji tak modlíváte, nedáváte na jevo, že víra v očistec jest člověku přirozená? Nevědouc, zdaž duše vašeho otce jest v nebi anebo v pekle, nutí vás láska k němu, že předpokládáte, že jest místo, ze kterého mu vaše modlitby pomáhati mohou! Anebo proč by jste se zaň modlila? Vidíte, matičko, vy věříte v očistec a vy se za mrtvé modlíte, jen že se k tomu nepřiznáváte. Buďto se klamete sami, anebo jste zklamáni!“ — Matička na to neřekla ani slova.

(*Škola B. Srdce 1874.*)

Znal jsem *luterána*, kteréhož víra naše v očistec učinila katolíkem. Muž ten ztratil při jedné hostině bratra svého a ustavičně ho trápila náhla tato smrt bratrova. Duše jeho měla přece posily zapotřebí, neboť věděl, že nebe dokonalou čistotu požaduje, ve svém nábo ženství ale nenalezl žádného prostředního stavu mezi nebem a peklem. Obávání jeho tak vzrostlo, že neměl pokoje ani spánku. Patrně se tratil a blízek byl již hrobu. Přátelé jeho naléhali na lékaře, aby mu poručil cestovati a mladý Skotčan uposlechl rady té a jel na pevninu. Já se nalezal na jedné lodi s ním; zavedli jsme rozmluvu a brzy stali jsme se přátely. Vstoupivše na pevninu bydleli jsme spolu v jednom hostinci, po několika dnech zjevil mi příčinu zármutku svého, totiž smrt bratrovu a nepokoj, jakýž měl z pomýšlení na budoucnost bytosti, kterouž tak velmi miloval. Než doložil, že právě učení katolické o očistci, kteréž poznal, ho potěší, že bude moci bratru svému přispěti a že již proto stane se katolíkem. A stal se jím brzy vskutku.

(*Klinkáče legendy.*)

Protestantský profesor *Köppen*, *Johnson*, *Horst* a mnozí jiní vyznávají v spisech svých víru v očistec.

(*Podstránského výklad.*)

Ano i *Martin Luther*, když se již od katolické Církve odtrhl, tvrdil: „Že jest očistec, pevně se má věřiti.“

(*Martin Luther.*)

A při náboženské hádce v Lipsku 1519 pravil tentýž: „Já, jenž úplně věřím a vím, že očistec jest, snadně se dám přesvědčiti, že Písmo sv. o něm zmínku činí.“ (*Martin Luther.*)

Teprv později zavrhl Luther a protestanté učení o očistci.

2. Jaké místo.

a) Jsou v něm muky strašné.

Když *tři mrtví*, kteří ostatky sv. Jarolíma vzkříšeni byli, z hrobu povstali: mluvil jeden z nich se sv. Cyrillem, biskupem jerusalémským, jsa zcela zarmoucen a slze prolévaje. Na otázku, proč jest zarmoucen a pláče, odpověděl sv. biskupu: „Kdyby jsi, ó biskupe věděl, co jsem včera vystál, nedivil by jsi se mé bolesti. Neboť strašná jsou muka očistcová, že se jim žádná bolest na světě přirovnati nemůže. Každý kdoby jen jediný den bolesti očistcové snášel, raději by trpěl všecky bolesti pozemské na věky. Pláči proto, že očistce se bojím; neboť mezi mukami očistcovými a pekelnými jest jen ten rozdíl, že ony trvají na čas, tyto na věky.

(*Sv. Cyrill jerus.*)

Sv. *Kateřina z Janova* spatřila u vidění muka očistcová a pravila o nich: „Jak důležitý očistec jest, nemůže žádný jazyk vysloviti a žádný rozum pochopiti. Jak vím, podobají se muka jeho mukám pekelným.“

Sv. *Lidvina*, slyšíc jednou zbožného kněze praviti, že by chtěl mnoho roků ba století v očistci tráviti, jen kdyby jistě do nebe se dostal, pravila, povzdechnuvši si: „Co to mluvíte, velebný pane! Kdyby jste strašné muky a tresty onoho místa znal, nikdy by jste takto nemluvil.“ (*Fuhlrott Mater.*)

Ctihodný *Beda* praví o sv. mnichu Drithelmu, že mu Bůh popřál duše v očistci viděti a že o nich anděl se vyslovil, že až do soudného dne budou v něm dlíti, pakli jim někdo modlitbou a dobrými skutky nepřispěje.

Právě za tou příčinou přijímá Církev sv. mešní fundace za zemřelé.

Když *Sancio*, král leonský, zrádně otráven byl, odložila choť jeho, královna Guida, veškerou ozdobu a odebrala se do kláštera, aby tím více Bohu sloužila a za duši manželovu se modlila. Modlilať se ve dne v noci, o dnech sobotních ku poctě Rodičky Boží. A tu se jí jednou při modlitbě zjevil manžel v smutečním oděvu a s výrazem nad míru bolestným. Děkoval jí za modlitbu a prosil, aby i nadále vroucně zaň prosila a pravil, že muky očistcové jsou strašné, a ubohé duše naší útrpnosti hodné. Tu královna celé čtyry dni trvala na modlitbách a postech, a hle, opět spatřila manžela svého ale nebeskou září obklíčeného, an jí co nejsrdečněji za vysvobození z očistce děkoval. (*Mehlera příkl.*)

b) Málo kdo mu ujde.

Sv. *Řehoř vel.* dosvědčuje, že svatý biskup Germanus duši zemřelého kardinále Paschasia, ačkoliv mnoho zázračného za svého života spůsobil, pro své hlavost v očistci viděl. (*Dial. L. 4. č. 40.*)

Sv. *Vincenc* doznává, že jedna duše pro jediný všední hřích celý rok těžké tresty v očistci trpěla. (*Serm. de Aq. bened.*)

Sv. *Severin*, biskup kolínský, za živa již co svatý byl ctěn a přece, jak sám oznámil po smrti, pro nedbalost v pořádku breviaře očistci neušel. (*Petr Damianus.*)

Bl. P. *Salvator*, kapucín, zemřel roku 1711 v Palermě živ byv v mnoholetých bolestech, činiv mnoho dobrých skutkův a pro zázraky a proroctví za svatého držán, tak že k pohřbu jeho nesčíslné množství lidu se sešlo. A přece oznámil jedné jeptišce, že čtvrt hodiny v očistci se nalezal. (*Alb. Stolc, Leg.*)

Bl. *Jindřich Suso* málo na muka očistcová pamatoval, což se Bohu nelíbilo. (*Arm Seel. Hilfe.*)

Šlechtična *Alexandra*, již sv. Dominik z mrtvých vzkřísil, ana umřela nezaopatřena, vyznala se pak, že ačkoliv bez smrtelného hříchu zemřela, přece by se byla do očistce pro malé poklesky dostala. (*Hunolta káz.*)

Antonín Corius, kapucín, byl okrasou svého řádu, veda velmi tuhý život. Povždy ve dne i v noci nosil na sobě žíněné roucho, spával jen tři hodiny, ostatní pak čas věnoval rozjímání, požíval jen něco málo a ve stáří jen chleba a vody, aby jen očistci ušel. A přece, jak po smrti jednomu bratru oznámil, ani on mu neušel, an se dopustil hříchu zanedbání. (*Hunolta kázaní.*)

Durand, arcibiskup tulonský, rád slyšel a mluvil žertovné řeči, což mu sv. Hugo začasto předhazoval a hle, za to, jak jednomu mnichu oznámil po smrti, mnoho musel trpěti v očistci. (*Wiser Lex.*)

Zbožná jeptiška *Eleonora*, která roku 1620 v 70. roce věku svého zemřela, byla ve ctnosti velmi horlivá a přece musela 7 roků v očistci trpěti muka, až na modlitby a dobré skutky sestry Františky z něho vysvobozena jest. (*Markovič.*)

Papež *Innocenc III.*, jenž tak mnoho pro Církev Kristovu podstoupil, zjevil se po smrti sv. Ludgardis a oznámil jí, že na přímluvu Rodičky Boží peklu sice ušel, an v posledním okamžení pravou lítost nad hříchy v sobě vzbudil, avšak že se nalezá v očistci. (*Surius.*)

V *Paříži* žil jeden mnich tak, že za svatého držán byl. Když zemřel, myslel jeho spolumnich jeden v témž klášteře, že ani není třeba, aby zaň mše sv. sloužil, an jistě jest v nebi. Zatím ale zjevil se mu tento a prosil pro milosrdenství Boží, aby mu pomáhal mší sv., an se nalezá v očistci a nikdo z lidí ani představiti si nemůže, jak přísný soud a trest očekává člověka po smrti. (*Hunolta káz.*)

Kardinál *Paschasius*, horlivě zastával zájmy církevní, uděloval almužnu a nikdo nepochyboval o jeho svatosti. A přece když umřel, zjevil se sv. Germanu, biskupu v Kapui a žádal ho, aby se zaň modlil, by z očistce vysvobozen byl. (*Baronius.*)

3. Pomáhej dušičkám; pamatuj i na sebe!

Na výroční slavnost bratrstva všech věrných dušiček činil jistý velmi oblíbený *kazatel* výbornou řeč k četně shromážděným farníkům: „Cože jest vám všem při dnešní slavnosti věcí nejhlavnější? Jest to snad modlitba za zemřelé, či oběť mše sv.? či sv. přijímání? či odpustky, jež dnes dušičkám obětujeme? Nikoliv! Toto všecko jest pěkné a dobré, ale hlavní věcí to není. A cože tedy jest hlavní věcí?“ — S hlubokým mlčením a napnutou pozorností čekali posluchači na konečné rozřešení důležité otázky: tu pravil hlasatel Božské pravdy vážně a důrazně: „Ta nejhlavnější věc, moji milí, jest, abychom svatě a zbožně živi byli, bychom za duše zemřelých se modlíce a z očistce je vysvobozujíce, sami do očistce nepřišli.“ (*Mehlera příkl.*)

Tak učinil jeden Angličan *Drithelm*. Byl zdánlivě mrtev a již měl býti pochován, an přišel zase k sobě a že mu Bůh dal nahlednouti do očistce, aby mukám těm ušel, vedl napotom kající život, jmění své rozdal chudým a vstoupil do kláštera. V noci se modlíval a a mrtvil. Mnohdy se válel na žhavém uhlí a když mu to předhazovali, pravil: „Viděl jsem horčejší věci!“ Viděl jsem studenější věci!“ Až do krve se bičovával a když se tomu divili, říkával: „Viděl jsem bolestnější věci!“ (*Ctih. Beda.*)

Sv. *Bernard*, uviděv jednoho bratra velmi pilně na poli pracovati, pravil:

Milý bratře! pracuj jen statně a nestyd se žádného namahání, buď trpělivý a ujdeš mukám očistcovým.“

(*Arm. Seel. Hilfe.*)

Sv. *Markéta*, královna škotská, prosila Boha, aby jí mnoho bolestí a nemocí udělil, aby se zbavila po smrti muk očistcových. Bůh ji vyslyšel. Stala se nemocnou, přišla v bitvě o manžela a nejmilejšího syna, čemuž se jen radovala. (*Felix Fossa.*)

Sv. *Terezie* vybízí, aby každý zde na světě kající skutky konal, ještě málo kdo očistci ujde.

Caesarius vypravuje, že jeden kněz z řádu cisterciáckého po smrti představenému se zjevil a mu oznámil, že za bolesti, utrpení v tomto životě očistci ušel a ihned do nebe se dostal.

Jeden zbožný *muž*, byv dlouho nemocen, prosil Boha, aby ho těchto bolestí sprostil. Avšak anděl strážný mu oznámil, aby raději Boha za více bolesti prosil, ježto takto ujde mukám očistcovým. (*Arm. Seel. Hilfe.*)

4. Původ svátku: „všech věrných zemřelých.“

Jeden *poutník*, vraceje se na konci 10. století do Sicilie navštívil tam poustevníka, jenž mu vypravoval své vidění, že zavržení andělé velmi se na to mrzí, že v klášteře clugnickém mniši modlitbou a almužnou tak mnoho duší vysvobodili z očistce. Což když opat clugnický Odilo uslyšel, poručil r. 998, aby ve všech jemu podřízených klášteřích dne 2. listopadu památka na všecky věrné dušičky v očistci se slavila a zde za ně zvláště modlitby, almužny a jiné dobré skutky se konaly. Pomalu se tato slavnost rozšířila po celém katolickém světě. (*Sv. Petr dam.*)

Odevzdanost do vůle Boží.

1. Jest jádro ctností; budiž úplná!

Jistý učený a zbožný *muž*, blíže se již smrti, byl od přátel požádán, aby jim na upomínku dal ještě naučení. I pravil: „Jádro ctností všech a obsah ponaučení všech jest, abychom odevzdaně do vůle Boží vše snášeli a to chtěli, co Bůh chce.“ (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Anna Gorcias* zcela se odevzdala do vůle Boží, tak že zvolala: „Dělej se mnou, ó Pane, co chceš!“

(*Sv. Anna Gorcias.*)

Fenelon tázal se jednou v Paříži ne tak učeného, jako více zbožného karmelity Lorence, co by si raději volil, aby ho Bůh hned do nebe vzal, anebo aby ho déle ještě na světě ponechal, by mohl dobře činiti? I odpověděl Lorenc bez dlouhého rozmýšlení: „Odevzdávám i tu volbu Bohu a čekal bych, až by mi Bůh vůli svou oznámil.“

(*Herbsta výb. př.*)

2. Prospívá nám i jiným.

Jeden *kmet* odpověděl na otázku, která by cesta vedla do nebe: „Tatoť jest cesta do nebe, abychom žádosti odpírali, vazby zlých návyků roztrhli, plamen nečistoty uhasili a svou vůli zcela vůli Boží podobnou učinili.“

(*Šmída hist. kat.*)

Sv. *Pafnuc*, byv otázán, jakým způsobem dokonalosti dosáhneme, odpověděl: „Tím, když nikdy vůli svou nekonáme.“

(*Wiser, Lex.*)

Když sv. *Jan zlat.*, byv vypovězen z Cařihradu, posledně k lidu mluvil, pravil mezi jiným: „Bůh jest se mnou, koho se tedy mám báti? Byť se i šíré moře proti mně vzbouřilo, bude se mi nepatrné zdáti, neboť dím: „Buď vůle Tvá, Pane! Tvá vůle jest mou berlou, mou skálou a hradem mým!“

(*Sv. Jan zlat.*)

Sv. *Remigius*, arcibiskup v Remeši, předvídaje drahotu, jako Josef egyptský, skoupil mnoho obilí, aby nuzným přispěti mohl. Zatím ale několik bezbožníků tupili při víně jednání arcibiskupovo, jako by byl lichvář a zapálili mu špýchar s obilím. Sv. Remigius dostaviv se na místo ohně a vida všecko namahání na uchránění marné, slezl s koně a odevzdaně do vůle Boží zvolal: „Starci (byloť zima a čítal 80 roků) teplo jest příjemné!“ a ohříval se.

(*Šmída hist. kat.*)

Karel del Carnetto, hrabě z Bagnasko, pocházel z císařského rodu, spřízněn byl s mnohými panovníky evropskými a zastával nejvyšší úřad na dvoře turinském a vůbec oplýval důstojenstvím a bohatstvím, při čemž byl i vzor pravého křesťana. Zatím ale mocně se ho dotkla ruka Páně. Z osmi dítek zemřelo mu jich sedm a konečně i toto osmé, syn a jediný dědič jeho bohatství a jmena. Ó jak tu zarmouceno bylo srdce otcovské. Než když ho jeden duchovní navštívil, aby ho potěšil a mu řekl, aby jen vnitřní bolesti i zevnitř ulevil, an ho viděl zcela klidného, odpověděl Karel: „Pane, staň se vůle Tvá!“ Ale i nemocí ho navštívil Hospodin, sedm let ležel, nemoha sebou ani hnouti a po celý ten čas nevyšlo slovo nářku z úst jeho, ustavičně jen volal: „Ó Bože! staň se vůle Tvá!“ *(Josef Prola.)*

V jednom klášteře uzdravoval prostý jednoduchý *mnich* modlitbou mnoho nemocných. Všickni se tomu divili, ježto na mnichu tom svatost nebyla znáti. A když se ho opat na příčinu optal, odpověděl: „Já sám se tomu divím, že Bůh skrze mne hříšníky nemocné uzdravuje. Pamatuji se toliko na jednu ctnost, že ve všem se odevzdávám vůli Boží. Když jsem byl nemocen, modlil jsem se: „Milý Bože! staň se vůle Tvá!“ Když jsem na rozkaz představených do jiného kláštera se odstěhovati musel, viděl jsem v tom vůli Boží a zvolal: „Tvá vůle staň se!“ „A co jsi nedávno činil,“ vpadl mu opat do řeči, „když nějaký bezbožník nám dvůr zapálil a velkou škodu spůsobil?“ „Milý otče!“ odvětil mnich, „tiše jsem se pomodlil Otčenáš a setrval chvíli zvláště při slovech: „Buď vůle Tvá, jako v nebi, tak i na zemi!“ Tu poznal opat, že právě tato úplná odevzdanost do vůle Boží učinila mnicha miláčkem Páně. *(Silbert.)*

Nábožný muž, konaje cestu, došel se svým soumarem již pozdě v noci jedné hospody, jejíž vrata byly zavřena a když mu žádný nechtěl otevříti, musel hladový a žíznivý pod širým nebem noclehovati. Pokojně na zemi se položiv, pravil: „Co Bůh sesýlá, jest dobré.“ — Vedle něho stál kůň a podle něho pro nebezpečnost té krajiny na stromě hořela lucerna, kterouž zavěsil. Než povstalá vichřice shasla světlo: přišedše vlci roztrhali koně, a on procitna a sebe samého vida, praví: „Co Bůh sesýlá, jest dobré!“ a tiše očekává svítání. — K hospodě přijda, vidí vrata otevřené, dům popleněný, zloupený a vybraný; loupežníků zástup vpadl do domu a právě té noci pobili obyvatele, nábožný ale muž byl zachován. „Nepravil jsem,“ dí on, „že vše, co Bůh sesýlá, jest dobré? My ale obyčejně ráno teprv vidíme, proč nám něčeho večer odepřel. By byla vichřice světla neshasla, byli by loupežníci, světlo z daleka viděvše, mne oloupili a zabili; by vlci koně byli neroztrhali, byl by svým řehtáním mne loupežníkům prozradil.“

Jak Bůh dobře mínil tobě,
poznáš ty v pozdnější době.

(Frant. Svoboda.)

Jistý nábožný *rolník* byl vždy veselé mysli; nechť bylo sucho neb mokro, na žádnou povětrnost nestýskal. Když se ho soused tázal, kterak může býti tak lhostejným? odpověděl: „Já mám vždycky povětrnost, jakou si žádám, neboť si žádám tu, jakouž nám Bůh seslati za dobré uznává.“ *(Lohn. bibl.)*

P. *Mikuláš Zucchi* radíval těm, jenž zvláště o své spasení pečovali, aby se zcela odevzdali do vůle Boží. I stalo se, že jednou byl povolán k umírajícímu mladíku, jenž se ho otázal, zdali ho zná. A když mu Zucchi řekl, že se naň nepamatuje, pravil nemocný, že před osmi měsíci se v římském kollegium od něho naučil, Bohu věrně sloužiti, an mu poradil, aby v tom vyhledával jedinou radost, aby Bohu se líbil, Jeho sv. vůli plnil a s ní úplně se shodoval. I uposlechl jsem rady té a jak se mi vedlo, poznáte ze zápisků, které se pod polštářem nalezají.“ I žádal ještě o požehnání a brzy klidně zesnul v Pánu. Ze zápisků pak P. Zucchi poznal, jak velmi šťasten byl mladík ten, že ve všem do vůle Boží se odevzdával. *(Tanner.)*

Epiktet kněz a věřící *Astion* byli do vězení co křesťané uvrženi a tu se umluvili, že před soudem a ve všech mukách budou říkati: „Jsme křesťané, Tvá vůle, ó Bože, staň se s námi!“ I učinili tak a hle, slovy těmi obrátil se přísedící soudu Vigilanc, že i on byv od sv. Epikteta pokřtěn podstoupil smrt mučenickou. *(Mehl. př.)*

3. Měj ji!

Sokrates, ačkoliv byl pohan, odevzdával se ve všem vůli Boží a říkával: „Veď mne, ó Bože, kam se Ti líbí. Poslušnost žádáš, hněváš se jen na toho, kdo Tě poslouchati nechce. Mírná jest ruka Tvá na toho, jenž se od Tebe nechá vésti.“ (*Filoikus.*)

Vůli Boží dokonale podrobeni byli: Abraham, chtě syna obětovati (*1. Mjž. 22, 1.*).

Heli, jenž uslyšev, že ho Bůh pro nedbalé vychování synů trestati bude, zvolal: „Hospodin jest, což dobrého jest před očima Jeho, nechť učiní.“ (*1. Král. 3, 18.*)

Joab, jda do boje proti Amonitským řekl: „Hospodin učiní, což dobrého před obličejem Jeho.“ (*2. Král. 10, 12.*)

Tobiáš se modlil: „Nyní, Pane, podle líbezné vůně své, učiň se mnou!“ (*Tob. 3, 6.*)

Job, všeho oloupen, volal: „Hospodin dal, Hospodil vzal, jakž se Hospodinu zlíbilo, tak se stalo: buď jmeno Hospodinovo požehnáno!“ (*Job 1, 21.*)

David, vzdav se úmyslu, chrám stavěti (*2. Kr. 7.*), utíkaje před Absolonem (*2. Kr. 15, 25.*).

Tři mládenci v peci ohnivé (*Dan. 3, 25.*).

Judas mak. vyzvav židy k boji proti nepřátelům, doložil: „Lépe jest nám umříti, než viděti zlé věci národa našeho a poškvrnění svatyně. Avšak, jakž bude vůle Boží na nebi, tak se staň.“ (*1. Mak. 3, 59.*)

Kristus v zahradě jetsemanské se modlil: „Otče, chceš-li, odejmi kalich tento ode mne, ale však ne má vůle, ale Tvá buď!“ (*Luk. 22, 42.*)

Maria, řkouc: „Aj, já dívka Páně!“ (*Luk. 1, 38.*)

Sv. Pavel psal ku Korintským (*4, 19.*): „Přijdu k vám brzy, bude-li Pán chtíti.“ A židům (*6, 3.*): „Toť učiníme, dopustí-li Bůh.“

Sv. panna *Alpais* narodila se r. 1180. Pocházela z velmi nízkého rodu, byla však vtipu velmi bystrého, mnoho věděla ze života Svatých, že sama také svatě živa byla. Pásávala krávy, dokavád to zastávati mohla, kteréž zaměstnání velmi pilně zastávala, vědouc, že i co pastuška Bohu se bude muset ze všeho zodpovídat. Nejvíce arci na to dbala, aby sobě získala zalíbení Božího a ve všem se podvolila vůli Boží, byť jí to i za těžko přicházelo, Spolehalať na pomoc Boží, o niž vroucně modlitbou Boha prosila. Bůh ji navštívil ale nemocí. Bolesti se střídaly, nikdy však docela nepominuly a neduh jeden druhý stíhal. Vředy smrduté na těle jejím se rozmohly, až i nikdo v domě pro výpar smrdutý nemohl obstáti. Seslábla tak velmi, že se ani na loži nemohla obrátit a každé pohnutí jí velké bolesti působilo. Takto stala se velmi politování hodnou, nicméně přece neodmlouvala řízení Božímu, nepřitěžovala si bolesti marnými stížnostmi a před žádným nebědovala: častěji ale modlívala se v bolestech svých jako Pán Kristus na hoře olivetské: „Nikoli já chci, ale jako vůle Tvá, Otče nebeský, tak děj se se mnou! Trpělivě ponesu, cokoliv na mne vložíš a dlouho-li bude vůle Tvá, zcela se do ní odevzdávám. Jsi Otcem mým, byť bys mne i trestal, jenom mně popřej trpělivosti a stálosti v trápení mém.“ A Bůh vyslyšel prosbu její, obdařiv ji zázračnou trpělivostí a podrobeností. Přijímala také často nejsv. svátost oltářní, dosáhši takto velké útěchy, až po dlouhém trápení a přemnohých bolestech na věčnost se lehce odebrala.

(*Rothberger, příkladové.*)

Sv. *Anselm kanterburský* byv z vlasti a biskupství svého vypuzen a jsa pronásledován plavil se na lodi po moři, an se vítr náhle obrátil a loď nazpět hnal k Britanii. Sv. Anselm zarmoutil se velmi, že snad upadne v ruce nepřátel, avšak odevzdal se do vůle Boží, řka: „Je-li to vůle Tvá, nejvýš moudrý Bože, abych opět v místo utrpení se navrátil, staň se vůle Tvá a nikoliv má.“ I zastkvěly se slze v očích jeho. Než vítr se náhle opět obrátil a sv. biskup šťastně unikl nepřátelům svým.

(*Mehl. příkl.*)

Mysl sv. *Eduarda*, krále anglického, tak velice v dobrotu a moudrost Boží pohřížena byla, že ve všech svízelech a strastech, které ho koli aneb rodiče jeho potkaly, jen otcovskou prozřetelnost Boží viděl a velebil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když se sv. *Františku Borgiáši* hodná choť, již vroucně miloval, nebezpečně roznemohla, odevzdal se zcela do vůle

Boží, modle se: „Bože můj a Pane můj! Tvá vůle staniž se; já nechci nic, než co Tobě se líbí; a já obětuji Tobě nejen život choti své, nýbrž i život svůj a život dětí svých.“ I umřela brzy na to choť jeho. (*H. J. Karlíka: Živ svat.*)

Sv. *Gertruda* přišedši v Otčenáši ku třetí prosbě, pokaždé vícekráte opakovala: „Buď vůle Tvá! Buď vůle Tvá!“ A když se ji jednou ve vidění Kristus otázal, chce-li zdraví anebo nemoc, odvětila: „Nechť, Pane! ne má, ale Tvá vůle se stane!“

Tatáž sv. panna padla jednou s příkré skály, nemohši se udržeti, a ani se neporanila. Když se jí společnice tázaly, bála-liž se bez sv. svátostí umříti, odvětila: „Dokonce jsem se nestrachovala, nebo ačkoliv si žádám v hodině smrti býti zaopatřena sv. svátostmi, přece ještě více toužím, aby vůle Boží na mně vyplněna byla.“ (*Mehlera příklady*).

Když mučeník sv. *Hieron*, kvetoucí mladík, k popravě veden jest: nechtěla se zarmoucená matka od něho ani odděliti. Než hodný syn těšil ji, řka: „Jest to vůle Boží! V nebi se zase sejdeme.“ (*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Majdalena z Pazzis* takovou útěchu a radost nalezala v tom, že se zcela odevzdala do vůle Boží, že necítíc ani sebe, zvolala: „Ty víš, ó Pane, že od maličkosti jen to jsem žádala, co Ty chceš! A kdybych věděla, že Tvá vůle to jest, abych v pekle na věky byla, vrhla bych se do plamene pekelného.“ (*Hunolta káz.*)

Sv. *Romuald*, zakladatel řádů kamalduenských, chtěl v Uhřích slovo Boží kázati. Chystaje se již na cestu, roznemohl se nebezpečně. I seznal, že to vůle Boží, aby tam nešel a proto se navrátil nazpět do kláštera. (*Röss u. Weiss.*)

Hdyž sv. *Stanislav Kostka* jednou pro nemoc musel ulehnouti, poznamenal sebe a lože své sv. křížem, řka: „Kříž musí kříž posvětiti. Chce-li Bůh, abych tohoto kříže více sproštěn nebyl, staň se vůle Jeho!“ (*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Terezie* psala svému zpovědníku, že nic nechce, leč co Bůh chce, vůle Boží že jí platí za největší a své vůle že nezná. (*Silbert.*)

Zbožná *Alžběta*, sestra nešťastného krále francouzského, byla 10. května 1794 v Paříži guillotinou odpravena, v kterýž osud se již ve vězení a ve vůli Boží zcela odevzdala, takže se modlila, aby Bůh s ní učinil, co se mu líbí a prosila jen o trpělivost a vytrvalost. (*Mehlera příkl.*)

Císař *Ferdinand II.* docela se odevzdal do vůle Boží a říkával: „Dávno bych byl již lopotám a nesnázím podlehl, kdybych sebe a vše, co mého jest, prozřetelnosti Boží nebyl podrobil.“ Ouť se i modlíval: „Pane! žádá-li toho oslavení Tvé a spasení mé, abych byl mocnější než jsem, vyvyš mne a oslavovati Tě budu. Žádáš-li ale, abych byl v stavu, v němž jsem, zachovej mne v něm a oslavovati Tě budu. Pak-li by snížení mé ale prospívalo k oslavení Tvému a spasení mému, ó, jen mne poniž a oslavovati Tě budu.“ (*Lohn. bibl.*)

Domkář ve vsi *J.*, postížen byv mnohonásobným neštěstím, upadl ve velkou bídu. Manželka jeho uvažujíc náramnou nouzi a spolu pohlédajíc na velký počet nezaopatřených dítek, upadla téměř v malomyslnost, až i hlasitě počala plakati a proud vřelých slzí vylévati. Pacholátko asi tří- neb čtyrleté, sedící v lůnu jejím a pozorující její vzdychot a lkání, táže se ji s dětinskou prostotou: „Maminko, proč pláčeš? Co pak milý Pámbínek umřel?“ Trefná tato otázka dítěcí zarazila pečlivou máteř, anobrž i zahanbila; ale spolu ji také náramně potěšila. Od té doby složila máteř všelikou péči na Boha a v Něho se důvěřujíc pilně se modlila a pracovala. Naděje její nebyla sklamána. Vychovavši děti své co nejlépe došla té velké radosti, že je všecky posléz viděla dobře zaopatřeny. A tak se na ní vyplnil výrok Písma sv.: Kdo doufá v Boha, nebývá zahanben. (*Matěj Procházka.*)

Jakub, opuštěný sirotek, musel si žebrotou chleba vydobývati. Uměl i zpívati, dostal od rodičů dobrého vychování a ještě na smrtelné posteli napomínal ho otec, aby ve všem do vůle Boží se odevzdal a začasto si opakoval slova: „Přichází s hůry!“ Obyčejně zpěvem oznamoval Jakub příchod svůj a za almužnu děkovával slovy: „Přichází s hůry!“ Varoval se i hříchu, věda, že i trest přichází s hůry. — Jednou padla taška se střechy zrovna vedle něho, že by ho bez mála byla

zabila. I zvolal Jakub: „Přichází s hůry!“ Lidé se mu smáli, řkouce: „Arci, že přichází s hůry!“ Avšak Jakub měl zachránění na mysli. — Když Jakub vzrostl v muže, zavolal si ho jeden Angličan a pravil mu, že má proň službu Jakub odpověděl: „Přichází s hůry!“ Angličan ho učinil sluhou svým a že mu věrně sloužil, odporučil mu po své smrti značnou částku peněz, tak že Jakub se stal bohatým. (*Mittermaier.*)

Císař *Josef II.*, jsa těžce nemocen a uslyšev, že manželka jeho Alžběta zemřela: zamlčel se na chvíli, pak ale obrátiv zraku svého k nebesům, pravil: „Pane, staň se vůle Tvá!“ (*A. Link*)

Jistý kněz *Santolo* upadl v ruce Vandálův a byl k smrti odsouzen s tím doložením, aby si spůsob smrti sám vyvolil. Sv. muž ale to neučinil, nýbrž pravil, že odevzdaně do vůle Boží smrti jakékoliv se podrobuje, avšak spůsob smrti že si nevyvolí sám. A tato odevzdanost do vůle Boží tak se Bohu líbila, že kněz ten, ač již kat hlavu mu utnouti chtěl, podivuhodně na životě zachován jest. (*Sv. Řehoř.*)

Tomáš Morus, vraceje se z vyslanectví jednou domů, dozvěděl se, že část domu a všecky stodoly obilím naplněné mu shořely. Ztrátu tu snášel odevzdaně do vůle Boží, což krásně v listu k manželce své ukázal. „Milá Aloisie!“ — psal — „dostal jsem zprávu, že naše a našich sousedů stodoly shořely. Arci jest to škoda velká, ježto se ale Bohu tak ulíbilo, snášejme ztrátu trpělivě. Bůh nám beztoho věci ty jen půjčil, nehoršme se proto, alebrž děkujme za to, milá Aloisie, Bohu. Od vůle Boží beztoho zcela závisíme. Měj se dobře! Ve Wodstaku, dne 13. září 1529.“ (*Gabler.*)

Wutginau, věhlasný vůdce císařský v 17. století, za strašné střelby, any koule a pumy před něj padaly: chodil bez bázně s dalekohledem a pohlížev důvěrně k nebesům, modlil se: „Bohu budiž čest a chvála a dík!“ (*Šmída: Repert.*)

Oděv.

1. Vady při něm.

a) Na něm jen nezáleží; neměj mnoho!

Několik cizých bratrů přišlo k opatu *Josefovi* návštěvou. Přišli k němu, když pracoval v zahradě, maje na sobě oděv velmi obnošený a mnohonásobně spravovaný. Na to šel opat s nimi do kostela a v kněžském ozdobném rouchu přikročil k oltáři. K obědu přišel v oděvu velmi prostém a čistém, obyčejném to oděvu řeholním. Nejmladší mezi hosty pravil: „Milý otče, dnešního dne viděli jsme tě již v trojím oděvu, jednou v pravdě u velmi chudobném, potom v krásném a skvostném a teď ani v špatném, ani v skvostném a vznešeném.“ Opat pravil: „Byl jsem v špatném oděvu špatnějším, anebo v lepším lepší, nežli jsem teď ve svém obyčejném obleku? Na oděvu nezáleží, jiný šat nedělá jiného člověka. Hlavní věc je: býti moudrým, nábožným a dobrým a na tom záleží. K tomu se přičiňujme a pak nezáleží docela nic na šatu, jímž se dle okolností odíváme.“ (*Kr. Šmíd.*)

Solon Athenským zákonem více než tří oděvů užívati nedovolil. (*Alexandr alex.*)

b) Varuj se tu nádhery; marnivosti!

viz i: „marnivost 3 a!“

Císař *Augustus* pohrdal přeskvostným a marnivým oděvem. Často říkával: „Oděv drahocenný a marnivý jest korouhev pýchy a nádoba lehkomyslnosti.“ (*Svetonius.*)

Demonax pravil k jednomu, jenž purpurovým rouchem přioděn pyšně kráčel: „Což nevíš, že oděv tvůj nosila ovce a ovcí zůstala?“ (*Erasmus.*)

Dionysius, samovládce, poslal darem dcerám Lysandra lacedémonského velmi skvostné šaty. Lysandr je ale nepřijal, řka, že se bojí, aby v nich dcery jeho špatně nevypadaly. (*Plutarch.*)

Zaleuchus, lokrenský zákonodárce, zapověděl, aby ženy skvostný oděv nosily a nedovolil jim zlatých okras užívati, aniž oděvů skvostně vyšívaných. (*Diodorus.*)

Thamar, aby Judu spíše svedla, vystrojila se (*Gen. 38*), podobně i Jezabel,

když přišel král Jehu (*4. Kr. 9.*); Judita, aby Holoferna si naklonila (*Jud. 10.*), a Esther, aby králi se zalíbila (*Esth. 5.*), vyšnořily se, jakož i žena, aby mládence svedla (*Přísl. 7.*).

Sv. *Cyprian*, biskup karthaginenský, prvé než víru Kristovu přijal, nosil oděv velmi nádherný a marný, potom ale odložil prvnější marnost a nosil jen oděv slušný a čistý. (*Macana výb.*)

Když se jistý švihák ptal sv. *Filipa ner.*, jak se mu jeho šat líbí, odpověděl svatý: „Je-li srdce tvé dobré, je všecko na tobě slušné; však srdce čisté netrpí marného oděvu.“ (*Zollnera kat. káz.*)

Sv. *Jan Kapistrán* kázal v Řezně zvláště proti nádheře a hře v karty. A hle, slova jeho neminula se účinku. Ihned po kázaní přinesly ženy nádherné šaty a muži karty a kostky a vše spálili. (*Hunolta káz.*)

Císařovna *Eudoxia* rozhazovala velké sumy na přepych v oděvu, v čemž ji mnohé následovaly. Sv. Jan zlat. napomínal často v listech císařovnu uctivě, avšak nadarmo; proto kázal jednou veřejně proti nádheře v oděvu, začež od císařovny vypovězen jest. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Kázal i proti tomu, když v Cařihradě u ženských nastala moda v oděvu, jíž valná část těla byla nahá.

Sv. *Kateřina sen.* strojila se na radu Bonaventury, již vroucně milovala, trochu nádherněji. Než smrt sestřina otevřela jí oči. I odloživši okamžitě veškerou ozdobu, zpovídala se v hořkém pláči z povolnosti své co hříchu největšího, naříkala na sebe, že tolik času promarnila strojením těla, brzce budoucí potravy červů. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Oděv sv. *Ludvíka*, biskupa, nebyl skvostný, alebrž velmi jednoduchý. I veškeren nábytek jeho byl sprostičký a chudičký. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když jedna *královna* od své služky otázána byla, proč místo jednoduchého a obyčejného oděvu raději skvostné královské roucho nosí? odpověděla: „Chci se mezi služkami tak ctnostmi, jako drahokami a perlami vyznamenati.“ (*Th. Nelk.*)

c) Varuj se necudného!

Sv. *Ambrož* pravil k jedné vyšnořené a neslušně přioděné paní, ana kráčela do kostela: „Kam spěcháš?“ „Do kostela.“ „Já bych spíše myslel, že jdeš do divadla, anebo k tanci. Vrať se domů, drzá ženo! a přicházej do kostela, aby's zde hříchy své oplakávala, nikoliv ale Kristu na potupu jiným pohoršení dávala.“ (*Hungari.*)

Sv. *Felix*, kapucín, spatřiv jednou jednu paní, již navštívil, aby o náboženských věcech s ní mluvil, neslušně ustrojenou. I sklopil oči na žádnou otázku neodpovídaje. Žena nad tím se divíc, tázala se, proč nemluví? Načež Felix: „Povím ti, sestro, příčinu mlčení svého. nemoha déle bolest v duši utajiti, prosím jen, aby ti řeč má nebyla protivná. Sestro! ty dobré své pověsti velice škodíš, že se nestydíš s obnaženými ňadry na veřejnost vycházeti, snad, abys se jiným zalíbila, čímž v jiných nezřízenou žádost budíš a pohoršení i maličkým dáváš.“ Řečí touto hnuta odívala se od té doby paní ta cudně a počestně! (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Hilar* pravil jedenkráte k dceři jistého knížete, jižto v nestoudném oděvu spatřil: „Ačkoliv jsi princezna, přece nepřestáváš býti křesťankou; proto se nesmíš strojiti jako pohanka.“ (*Podstr.*: *Výklad.*)

Sv. *Klára montfalkonská* chodívala vždy v klášterní oděv zahalená a měla to sestrám za zlé, když se některá z nich při práci podkasala. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Za císaře *Ferdinanda* ukázala se první zpěvačka při koncertu dvorním v oděvu, majíc prsy a ramena obnažena. Sotva že to cudná císařovna Maria Anna spozorovala, poslala zpěvačce vlastní šálu s pokynutím, aby si ramena a prsy zakryla. (*Schustera*: *Kat. Handb.*)

L. P. 1861 provozovalo se *v Miláně* divadlo: Maria du Mas di Gras, v němž proslulá herečka Karšova představovala nevěstu. Neslušnice měla ramena, ruce a prsy jen tenoučkým závojem přioděné. Ku konci 3. jednání, kdo ví jakým způsobem, se jí ale oděv vzňal a že byl tenký, nedal se udusiti a herečka byla na celém těle strašně popálena. Necudný oděv potrestal ji. (*Apologista di Torino 1861.*)

Za času místokrále *Ossany* panoval v Neapoli tak nemravný kroj, že chodily ženské téměř napolo obnaženy.

Marné bylo všecko napomínání kazatelův a zpovědníkův; což když Ossena pozoroval, vydal zákon, jímžto se oblíbený necudný kroj i nadále dovoloval, však jen osobám lehkým, nevěstkám. Od té doby se žádná počestná ženská tak více nestrojila. *(Podstránského výkl.)*

2. Jaký má býti.

a) Nos oděv slušný a čistý!

Když sv. *Eligius* († 659) u francouzského dvora dostaviti se musel, vzal na se sice roucho skvostné, jak toho důstojnost jeho požadovala, avšak pod rouchem skvostným měl na sobě oděv žíněný. *(Richter.)*

Sv. *Isidor* žádá, abychom i v oděvu a chodu spůsob povolání svého ukazovali a slušnost zachovali. *(Sv. Isidor.)*

Ačkoliv sv. *František sál.* velmi byl pokorný, miloval čistotu tak velmi, že žádnou skvrnu na klerice a mešním rouchu nesnesl, i říkával: „Svatost nepozůstává v nečistotě.“ *(Šmída: Repert.)*

Jan Ximenes, zbožný bratr, milostí Boží nadaný, spokojoval se sice s jednoduchým oděvem, stravou a obydlím, avšak nenáviděl nečistotu. Říkávalť: „Pravá pokora nepozůstává v tom, abychom umazaný a roztrhaný oděv nosili.“ *(Šmída: Repert.)*

b) Nos jednoduchý!

Alexandr Severus chodil ve velmi jednoduchém oděvu a když ho proto dvořané kárali, odpověděl: „Císařská důstojnost nezáleží v okrase těla, nýbrž ve ctnosti.“ *(Lampridius.)*

Cyrus, král perský, dal rozhlásiti po vší zemí, že si chce některou pannu v svém království za manželku vzíti a že všecky panny o tu hodnost hlásiti se mohou. V ustanovený den byly všecky, které přišly, do královského paláce povolány; všecky byly tak ozdobeny a vylíčeny, že se každá krále okouzliti domnívala a že jeho manželkou se stane, se těšila. I vešel do síně král, aby pohleděl na ty dívky a nalezl mezi nimi jednu krásné sice tváře ale prostě ač čistě a počestně ozdobenou. Tuto za ruku ujav, řekl: „Chciť já za manželku míti dívku počestnou, nikoliv ale frejovnou, tuto si volím.“ Ostatní s hanbou propustil. *(Macana výb.)*

Sokrates, pohanský mudrc, nosil oděv z nejhrubší látky. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. Jan Křt. byl oděn srstí velbloudí. *(Mr. 1, 16.)*

I Pán Ježíš nosil sice jednoduchý a prostý ale slušný oděv, o nějž žoldnéři los metali.

I Esther jednoduše i co královna se odívala, kdežto zlá Jezabel se líčila a přeskvostně odívala.

My křesťané (první), co se oděvu týká, nedělíme se od jiných lidí, ale řídíme se vedle obyčeje vlasti své, s tím toliko rozdílem, že se varujeme marnosti a zbytečné skvostnosti. *(Tertullian)*

Sv. *Adléta*, zasnoubivši se s Lotharem, králem italským, nosívala přece jen oděv velmi prostý. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Alžběta* sotva že při slavnostech dvorských nosila královské šaty, jinak nosila oděv bavlněný jako nejnižší žena její země; i na vyražení brávala jen skrovně podílu. *(J. E. Veith.)*

Sv. *Františka ze Chantalů* nosívala, ač byla paní velmi bohatá a vážená, jen slušný a prostý oděv. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. panna *Gorgonie* líčené tváře a nepočestné a marné ozdoby těla nemilovala, slušný a jednoduchý šat nosila a za to tím více o ozdobu duše a srdce pečovala. *(Macana výb.)*

Sv. *Gottfried*, stav se biskupem, nosil přece oděv velmi prostičký a chudobný; i jeho příbytek jevil ve všech částkách, že obyvatel jeho jest pravým následovníkem Kristovým. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Hedvika*, vévodkyně, nosila prostý oděv barvy šedé a z látky prosté. Pod svrchním oděvem nosila na nahém těle hrubý a drsný pás. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Helena* klekala v prostém oděvu mezi ostatními křesťany v kostele a modlívala se vroucně. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Karla bor.* překvapil jednou biskup z Asti v černém obnošeném již kabátě a napomenul ho, aby se nenastudil. Načež vece sv. Karel: „Co vám napadá? Já nemám jiného kabátu, neboť ten, jenž nosím za dne, náleží důstojnosti kardinálské a mimo toho nemám

žádného ani pro leto ani pro zimu.“ Ostatně stav se arcibiskupem v Miláně, dal všecky okrasy, drahocenné obrazy, sochy a koberce, jakož i erb své rodiny odstraniti. *(J. E. Veith.)*

Jinak ale nosil se stavu svému přiměřenč.

Sv. *Kláře* býval prostý oděv nejmilejší a musila-li někdy skvostněji se ustrojit, tuť ukrývaly kment a hedbáví hrubé roucho ze žíní na nahém těle přilehlé! *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Lambert*, biskup, nenosil nikdy skvostného roucha. Nábytek jeho býval prostý a cokoliv k potřebě své měl, ve všem bylo viděti, že ani marnosti neslouží, ani pýše nehoví. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Oděv sv. *Ludvíka*, krále francouzského, býval co možná prostý, tak že se někteří až nad tím horšili, jako by důstojnost královskou snižoval. Přece ale žádal od každého oděv na jeho stav slušný. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Norbert* chodil v největší zimě a byť sněhu i sebe více bylo, ustavičně bos; oděv jeho byl hrubý, z bílé vlny utkaný, kabát a plášť. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Otto*, biskup, nosíval oděv velmi prostý a chatrný a často ho v pokoře své sám spravoval, aby tím spíše chudým almužny udělil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Paskal* podržel první roucho řeholní, které dostal při vkročení do řádu, až do smrti a proto ke konci bylo slátané z nejrůznějších kusů a bylo tuhé jako z prkna, tak že by bylo samo na zemi stálo. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Tomáš z Vilanovy* když se roku 1545 stal arcibiskupem ve Valencii, dal všecky pohovky a drahé povlaky, jimiž trůn jeho okrášlen byl, odstraniti a klekával na holé zemi. Nosil pak oděv z tak hrubé látky, že se sluhové jeho za to stydívali, neznajíce pravou příčinu. A když ho žádali, aby stavu svému důstojně se odíval, odpověděl, že učinil slib chudoby a jen s tíží se dal donutiti, aby nosil hedbávný klobouk. Jeho palác vypadal vskutku velmi chudě. Jen v nemoci používal plátna a začasto spával na otepi rákosů, maje kámen pod hlavou. *(Richter.)*

Král *Alfons*, příjmím pobožný, nosil jednoduchý oděv a dbal tak málo o zevnější lesk, že se jeho dvořenínstvo od dvořenínstva jiných šlechticů nerozeznávalo; ale tím více stkvěl se čistotou mravů, vlídností k poddaným a nelíčenou zbožností a všem v království byl krásným příkladem ctnosti a bohabojnosti. Když dvořenínové upozornili krále na jednoduchý jeho život, odpověděl zbožný král, že raději se chce ctností a nábožností stkvíti nežli nachem a drahými kameny. *(Leop. Chimani.)*

Eleonora, vévodkyně z Gandie, nosila oděv velmi jednoduchý a na nádherný málo dbala. *(Ribaden.)*

Oděv církevní.

viz: „obřady 2!“

Odpadlictví.

1. Příčina smyslnost; pýcha; lakomství.

Israelité pro hrnce masa v Egyptě ve víře ulevili, mnozí pak modlařili, pro prostopášnost při obětech pohanských.

Jidáš lakomstvím zaslepen zapudil víru ze srdce svého.

V Krista neuvěřili fariseové pro pýchu, saduceové pro smyslnost, Hymenaeus a Alexandr odpadli. *(1 Tim. 1, 18.)*

I *Origines* z pýchy a marnivosti odpadl od víry, k níž se později opět milostí Boží navrátil.

Podobně i *Lev isaurický* a *Konstantin Kopronymus*, jakož i *Mahomed* a *Julius* odpadlictvím mnoho Církvi uškodili.

Uvolněným učením svým získal *Luther* mnoho jeptišek a kněží, *Kalvin* ukrutenstvím a přísností.

Smilstvo odvrátilo *Jindřicha VIII.*, krále anglického, od víry, a krále *Taikosama*, že víry nepřijal. *(Šmída: Repertorium.)*

Protestantský arcibiskup canterburský chtěl královnu anglickou *Alžbětu*, za jejíhož panování na sta katolických kněží i nekněží na popravišti nevinný

život za víru skončilo, na smrtelné posteli těšiti, že může od milosrdenství Božího pro horlivost podivuhodnou za reformaci všecko očekávati. Královna ale odpověděla: „Pane, koruna, jižto jsem nosila, učinila mne dosti marnivou za života, prosím, nemnožte nyní v hodince smrti marnivost mou ještě více.“ A brzy na to skonala.

(Newman.)

Valentin Egyptčan, muž zvláště výmluvností proslulý, žil v 2. století, že pak za biskupa povýšen nebyl, odpadl v hrdosti od víry a stal se hlavou kacířství valentinianského.

Arius, kněz v Alexandrii, živ jsa v 4. století, chtěl se státi po smrti Achillasa sám biskupem, že pak se jím nestal, spůsobil kacířství ariánské.

Wiklef, Angličan, jen z pýchy v 6. století odpadl od Církve a stal se kacířem.

(Krönes: Real-Lexicon.)

V 17. století šel jeden *missionář* ve velkém skvostu do východních krajin, aby se tam co věrozvěst a kazatel proslavil. Avšak ježto horlivost jeho byla s pýchou spojená a nevycházela z Boha, brzy sám od víry katolické odpadl a psal knihy, v nichž židovstvo hájil. Leta Páně 1702 nalezl ho jeden bavorský missionář, jenž cestoval do Habeše, v zemi Senar. Ležel na loži poražen malomocenstvím. Nadarmo přemlouval missionář nemocného, aby se zpět navrátil do lůna Církve sv. Odpadlík plakal a na napomínání odpovídal: „Co by se řeklo o mně v Evropě, kdybych sám proti sobě svědčil?“ Pýchou odpadl od víry a pro pýchu bídně v nevěře zahynul.

(Jan Zollner.)

Za královny *Marie*, dcery Jindřicha VIII., krále anglického, navrátil se zřejmě vévoda northumberlandský do lůna Církve katolické a tu vyznal, že jen z lakoty a nezřízené samolásky proti svému svědomí od katolické víry odpadl a ku kacířství se přiznal.

(Herbsta výb. příkl.)

Dne 21. srpna 1878 přestoupila v Plzni katolička jakási *Helena Pfolova* na židovskou víru a obdržela jmeno Sanab. Zapřela Krista, aby mohla slaviti sňatek s israelitou Leopoldem Weinbergrem.

(Čas. „Čech“ 1878.)

2. Jest opovržení hodno; neobcuj s ním!

Jan, nazván bez země, král anglický, žádal krále marokánského o pomoc proti králi francouzskému, připověděl se mu podrobiti, jistou daň ročně odváděti, ano i víry křesťanské se odříci a mahomedánskou přijmouti. Miramolin, král marokánský, právě četl listy sv. Pavla, když vyslanci krále Jana se ohlásili, jimž on řekl: „Tuto právě čtu knihu velmi moudrého křesťana, jehož učení a skutky obdivuji. Co ale mysliti mám o králi vašem, který se tak sv. víry odříci chce; bychť již jedné neměl, bez prodlení bych ji přijal. Váš král je bídný a bojácný člověk a já ho tak potupuju, že bych ho ani do počtu svých otroků nepřijal.“ *(Macana výb.)*

L. P. 1619 byl *v Japonsku* jeden křesťan v městě Nangasaki pro víru jat a zapřel ji z bázně muk. Když se o tom dozvěděla jeho manželka, spěchala k němu do žaláře, předhazovala mu jeho bojácnost a nevěrnost Kristu s takou horlivostí, že rozzloben od sebe ji odehnal, jí kázal, by mu více jídla nenosila, ujišťuje, že jí na potupu se ho ani nedotkne. „Ovšemť,“ dí ona, „ježto jsi byl Bohu, Pánu svému nevěren, jak by's mohl mně, manželce své, věrnost zachovati. I odešla domů, sebrala věci své a pravila synu svému: „Chceš-li tak činiti, jako otec tvůj, zůstaň zde.“ Dítě plakalo a slíbilo, že nechce od Boha odstoupiti. Tedy vzala je sebou a opustivši domov a příbuzné odešla. Když jatý opět byl propuštěn, štítili se ho nejen křesťané, nýbrž i pohané sami, házejíce po něm na ulici kamením a nikdo nechtěl s ním obcovati. Podobně i domácí, u kteréhož přebýval, ač jsa pohan, vyhostil ho, praviv později manželce odpadlíka toho: „Poněvadž jsi zůstala stálá, stojí tobě statek můj pohotově; kdyby jsi odpadla, jako manžel tvůj, šlapal bych nohama po tobě.“

(J. E. Veith.)

Sv. *Jan* a *Pavel*, mučeníci, jenž za císaře Konstantina úřady zastávali, byli od odpadlíka císaře Juliana žádáni, aby se v úřady své opět uvázali. Oni ale odpověděli neohroženě: „Knížata křesťanská mívali jsme v největší uctivosti a rádi jsme jim sloužili, ale tebe od-

padlíka a modláře nenávidíme a žádného společenství s tebou míti nechceme, jsmeť pravými křesťany!“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Polykarp* s odpadlíky obcovati nechtěl; kdykoliv prý o zcestném jich učení mluviti slýchal, zacpával si uši říkaje: „Bože dobrý, jakých časů dal's mi se dočkati, že takových řečí poslouchati mám.“ *(Sv. Ireneus.)*

3. Dochází trestu.

Odpadlíci došli trestu:

Arius, jenž Božství Kristovo upíral, zahynul bídně, vnitřnosti z něho vyšly.

Nestor, který Marii důstojnost mateřství Božského upíral, zahynul bídnou nemocí, červy ho sežrali.

Viklef, který v Anglicku bludy rozšiřoval, umřel náhle, byv mrtvicí raněn. *(Herbsta výb. př.)*

Jistý Florenčan *Karel Allegreti*, 19 roků starý, upadl ve společnost svobodomyslníkův, vedl zpustlý život a konečně odpadl i od Církve sv. katolické. Avšak dlouho v novém vyznání nežil, zoufalstvím o vezdejší výživu dohnán oběsil se na dveřích modlitebnice.

(La vera buona Nivella di Forenze 1862.)

Za císaře *Decia* přemnozí odpadli od víry Kristovy, avšak dosáhli i trestu. Tak jeden oněměl, jakmile Krista zapřel. Jedna paní ďáblem posedlá jest, tak že si jazyk překousala, jakmile Krista se zřekla. Jedna květoucí dívka, odpadnuvši, nehodně přijala tělo Páně a ihned mrtva k zemi klesla. Jinému odpadlíku proměnilo se tělo Páně v popel. *(Sv. Cyprian de lapsis.)*

V Americe odpadnul jeden *Francouz* od víry katolické a přidržel se bludu Rongeho. I napomínal ho dlouho jeden missionář, aby zpět se navrátil do lůna Církve sv. Konečně pravil odpadlík, že se chce polepšiti, avšak že zapomenul se zpovídati. Missionář mu dal katechismus a žádal, aby budoucí neděli do kostela k sv. zpovědi přišel. Odpadlík ale nepřišel a vymlouval se napotom, že nebyl oholen, nepřišel ale ani druhé neděle a tak, pohrdaje milostí Boží, v brzku spadl se střechy, kdež pracoval, a zlámal vaz. *(Bonifacius-Blatt.)*

Jeden odpadlík *v Číně* žádal blahozvěsta Rameaura, aby jeho zpověď vyslyšel (1834). Missionář žádal důkazů jeho obrácení. I řekl nešlechetník že ho udá a tak by se bylo i stalo, kdyby byl druhého dne mrtev na silnici nalezen nebyl; při sobě choval seznam křesťanů. — Jiný odpadlík žádal od missionáře hojnou almužnu, by ho neudal, avšak druhého dne náhle zemřel. *(Herbsta výb. př.)*

Jindřich VIII., král anglický, musel za to, že od víry katolické odpadl, poslední dni života svého prasmutně tráviti; mělť otevřenou nohu, což mu velkou působilo bolest. Ku konci života svého podobal se lítému zvířeti, tak že každý se bál k němu přistoupiti a ho na nebezpečí upozorniti. Svědomí se v něm strašně probudilo a kvapně poslal pro primasa Kramnera, jenž mu ke všem hanebnostem radil. Než Kramner nalezl krále již bez řeči. *(Sander, de schism. angl.)*

Julian, odpadlík, kterýž usiloval vší mocí pohanstvo obnoviti a křesťanské náboženství vyhladiti, tázal se jednou jednoho křesťana: „Co dělá galilejský,“ nazývaje tak potupně Krista. Načež onen směle odpověděl duchem prorockým: „Dělá rakev Julianovi.“ A vskutku netrvalo dlouho, táhl tento do pole proti Peršanům, musel pak utíkati a na útěku stíhán od nepřátel skryl se v jedné chatrči, kterouž však tito zapálili a kdež udušen bídně zhynul, kdežto Kristus a víra jeho pevně stojí a panuje až posud. *(Frencla Postilla.)*

V. Kočárník z Kobylnic u Labské Týnice, 31 roků starý dělník, vrhl se v úmyslu sebevražedném pod kola přijíždějícího vlaku a byl okamžitě mrtev. Neblahé poměry domácí přivedly ho k činu tomu. Mnohými a sterými sliby váben vystoupil před pěti roky k vůli evandělické nevěstě ze svazku Církve katolické; od té doby byl nespokojený a na krátce před smrtí řekl: „Já jsem nešťastný, co jsem to učinil, jak toho lituji, já si smrt —“, a nebohý udělal. *(Čas.: „Čech.“ 1876.)*

Vladař *Nelson* v městě Arca zapřel hanebně víru svou, ano i mučeníka sv. Badema, opata, vlastní rukou na rozkaz králův zavraždil. Avšak vzal zaslouženou odplatu za ohavnosti své, padna pro mnohé zločiny v nemilost krále, hanebnou a bolestnou smrtí utracen byl a tak časný i věčný život ztratil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jistý horlivý křesťan *Nikomachus* statečně vyznával víru svou a jak jistil, hotov byl pro Krista umříti. Stalo se, že byl co křesťan udán a k smrti odsouzen. Již byl na skřipec natažen, ukrutně mučen, tak že krev po celém těle proudem tekla. Však v mukách nesetrval; snášeje hrozné bolesti, počal ochabovati. To pozorujíc mladistvá panna Dionysia bála se o jeho spasení a proto ho povzbuzovala: „Jen trp pro Krista a ještě chvíli setrvej!“ Však slova její byla marná. „Ustaňte!“ vzkřikl Nikomachus v bolestech na katany, „odříkám se víry Kristovy a chci bohům obětovati.“ „O nešťastný člověče!“ pravila Dionysia, „pro jednu trpkou hodinu zbavil jsi se radostí nebeských a připravil si věčná, nevýslovná muka.“ A vskutku, sotva že Nikomachus skřípce zbaven bohům obětoval, zemřel.

(*Podstr. výklad.*)

Jistý nešťastný *pobloudilec* v 16. století slavně a veřejně vyznal v hodince smrtí, jak velmi toho lituje, že od Církve katolické odpadl. Marný stud bránil mu, opět navrátiti se. V posledních dobách života svého pozdvihl očí k nebi a zvolal: „Jak krásné jest nebe! Ach, běda mně, já se tam nedostanu.“

(*Podstránského výkl.*)

Voltaire na konec svého života, dva měsíce před smrtí, nemohl odolati mocnému pudu svědomí. Chtěje se smířiti s Bohem i Církví, veřejně za odpuštění žádal. Gauthier, kněz, teprv 6 hodin před smrtí k němu puštěn, už v šílenosti a zoufalství jej našel. (*Podstr. výkl.*)

4. Proto:

a) Varuj se ho!

Sv. mučeníci *v Abiadne* pravili k soudci, jenž na popravišti ještě jednou je vybízel, aby slunci se klaněli: „Smrti se nebojíme. Desetkráte raději zemřeme, než abychom se trestuhodného odpadlictví dopustili.“ (*Bauberger.*)

Blahoslavený *Ondřej Bobola* měl, byv od kozáků chycen, víru svou zapříti. Avšak neučinil tak a raději podstoupil muky ty největší, ano i smrt. A sice, když byl chycen, dostal mečem dvě strašné rány, pak musel půl hodiny při koních do města Janova jíti, kdež opět byl mečem bit, až mu jedno oko vyteklo, pak ho pálili, až se mu na těle maso peklo, z hlavy mu stáhli kůži, za nehty rákosí strkali, uřízli nos, pysky, ano i jazyk a mrtvého hodili do bláta.

(*Šmída: Repert.*)

Geronimo, mučeník, byl r. 1569 od mořských loupežníků s devíti druhy přepadnut, manželce vyrván a co otrok v Alžírsku prodán, kdež se dostal k renegatu Alimu, jenž byl paša. Ali všemožně se přičinil, aby Geronima přemluvil, by víry Kristovy se vzdal a mahomedánem stal; když však Geronimo nikterak se nedal pohnouti, dal ho Ali svázati, do bedny vhoditi a za živa pohřbíti, což všecko Geronimo pro Krista s radostí snášel. (*Šmída: Repertorium.*)

Chudý hrabě *A.*, mladý to důstojník v Bavořích, měl bohatého příbuzného v Uhrách, který jsa kmet a nemaje dědice, pozval jej k sobě. Mladý hrabě přišed, byl od příbuzného svého, též hraběte, přívětivě uvítán. Starý pán, zpozorovav na něm výtečné ctnosti, zamiloval si jej a chtěl ho učiniti dědicem nesmírných důchodů svých, obnášejících na 100.000 zl. Již všecko bylo ujednáno a mladý hrabě toliko žádal na krátký čas do Bavor se navrátiti, by tam, čeho vojenská služba a ostatní povinnosti jeho žádaly, uspořádal a vykonal. Pak chtěl přijíti do Uher a zde na vždy přebývati. Dva dny však před jeho odchodem vyjádřil se starý pan hrabě, jsa protestant, takto: „Já vám majetky a důchody přislíbené přepouštím, pod tou však výminkou, aby jste odřekna se víry katolické, stal se protestantem.“ Lákavé to zajisté pokušení zvláště pro mládého člověka nemajícího vlastního majetku a toužícího po rozkošném životě. Avšak víra v srdci jeho hluboko zakořeněná zvítězila. „Za takovou cenu,“ odvětil on, „nechci já bohatství vašeho.“ A sebrav své věci navrátil se opět do Bavor, by co rozšafný důstojník a věrný syn Církve konal dále své povinnosti. (*Matěj Procházka.*)

Před nějakým časem vydal se malý *obchodník* z blízké dědiny za obchodem do Meranu, kdež několik dní prodleti musel. V hostinci seznámil se s jakýmsi cizozemcem, kterýž z našeho souseda dobře vyzvěděti uměl, že poměry jeho nejsou skvělé. Cizinec byl hned s radou a nabídnutím pohotově, řka: „Chcete-li se

státi protestantem, dám vám ihned 1000 zl. ve stříbře a zaručuji vám naši další podporu a nejlepší schválení na všecky strany. Tím můžete obchod svůj rozšířiti a státi se zámožným.“ Krajan náš nabídnutí nepřijmul, ale dal se na útěk. *(Střelecké noviny 1861.)*

Když stálí ve víře vyznávači města *Otranta* na rozkaz sultána Mahomeda II. k popravišti již vedeni byli: držel jim jeden Turek tabuli s tureckým nápisem a oznamoval jim: „Kdo chce věřiti, co zde jest napsáno, dostane milost, jinak bude odpraven.“ Než ani jediný neodpadl, někteří sice utekli, aby se na životě zachovali, všickni ostatní ale podstoupili radostně smrt mučenickou a těšil je kmet ctihodný Grimaldus až do poslední chvíle. *(Mätzler.)*

R. 1648 upadli dva *pacholíci*, Francouz a Angličan, v Tunisu v otroctví, byli 15 roků staří a dostali se k přísným pánům. I milovali se jako bratří a povzbuzovali ve víře své. Když se páni jejich dozvěděli, že jsou křesťané, žádali, aby od víry své odpadli a ještě rekovní pacholíci nižádným spůsobem Krista zapříti nechtěli, dali je oba zmrskati a zbičovati tak, že napolo byli mrtvi. Sami Mohamedáni divili se jich statečnosti a nenutili je více. Za rok již vzal si Pán oba vyznavače k sobě. *(Herbsta př.)*

R. 1836 mělo několik rolníků *v Rusku* víry se odříci. Avšak neučinili tak, alebrž hlasitě volali: „Raději chceme zemříti, než od víry své odpadnouti.“ I bylo jich hned několik zastřeleno, anebo mečem usmrceno, kteří pak utekli na zmrzlou řeku, bídně tam zmrzli. *(Šmída: Repert.)*

V Urmi, městě chaldejském, bydlí vzorná rodina, jejíž ctnosti domácí činí dům svatyní. Hlavou a otcem čeledi té jest dělný starý Polák, jenž zde se usadil, pojav mladou Chaldejčanku za manželku a dav se do služby u vojště Feth-Ali-Šaha, perského krále. Hrdinská mysl, statečné skutky válečné, šlechetné mravy zjednaly mu přízeň a náklonnost samého krále, že, ač byl katolíkem, na důstojenství vrchníka povýšen jest. Po něm, když udatně bojuje v bitvě padl, zůstali tři synové; dva starší byli již důstojníky u vojště, jsouce ve všelikém ohledu hodnými dědiči jmena i slávy otcovské. Jednomu z nich bylo teprv 18 let, když král obzvláštní zřetel naň obrátil. Feth Ali-Šah slibuje šlechetnému mládenci křesťanskému nevšední odměnu, usiloval jej pohnouti, aby se stal muselmanem. Ale jinoch nejinak si počínal před králem, než za dávných časův prvotní vyznavači Kristovi. „Otec můj,“ pravil ku králi, „padl pro tebe na bojišti, i já hotov jsem k podobné oběti. Pokud ale žádáš ode mne, abych odřekl se víry své a zradu zpáchal nad svým Spasitelem: hle! zde jest meč, ó králi! obratiž ho proti věrnému služebníku svému!“ Taková řeč dojala samého krále. Hrdinská mysl, upřímnost a věrnost k Bohu zalíbila se mu tak, že ihned jinocha šlechetného na větší důstojenství povýšil. *(E. Boré.)*

b) Dopustiv se ho; naprav se!

Na víru obrácená mladá Turkyně *Aurea* pohnána před soud a hroznými muky zastrašena, Krista se odřekla. Ale sotva v ní svědomí procitlo, nečekala na druhé napomínání, nýbrž bez odkladu zase se k němu přiznala a raději se utrápiti dala. *(Valoucha kat.)*

Boulle, vyslanec francouzský v Artě v Epiru, posílal za drahoty a hladu ve Francouzích mnoho obilí do vlasti své, čímž se velmi zadlužil. I žádal krále francouzského o podporu, ale odmrštěn jest a tu v tísni dal se na tureckou víru. Ale brzy pobouřilo se mu svědomí, hryzoucími výčitkami jeho trápen jsa ustavičně, žil bez potěchy, až pak si umyslil, že raději zemře, nežli aby v tomto neblahém stavu déle setrval. I napsal o úmyslu svém roku 1762 list z ostrova Tenedy ku králi francouzskému. Osmělil se do Cařihradu a tu předstoupil před státní radu a odřekl se islamu, aby veřejně Francouzem a katolíkem se stal. Smrtí zaplatil tento skutek svůj, tělo pak odpraveného vydáno jest vlastencům jeho. Několik Mahomedánů, tímto příkladem rozuícených, obrátilo se ku Kristu a Církvi. Památka tohoto kajicníka chová se v poctivosti i u Řeků po dnešní den. *(Blahověst 1847.)*

Petr Bourgin, narozen na ostrově Majorce, stal se r. 1650 v Alžírsku otrokem, jehož pán ho chtěl ke službám na galejích do Cařihradu prodati, kde asi

nikdy svobody by byl nedošel. Tu v úzkosti prosil místodržitele, aby se ho ujal; tento mu ihned přislíbil, že obdrží svobodu, stane-li se Turkem a když Bourgin nechtěl, pohrozil mu tak, že se vskutku víry Kristovy odřekl, začež obdržel svobodu a bohatství. Než Bourgin nebyl spokojen, svědomí mu dělalo předhůzky, až konečně přemoha bázeň před mukami k místodržiteli šel, jej za svého svůdce prohlásil a pak mučenickou smrt podstoupil, byv upálen. *(Čas. Filothea.)*

Jan Ethier, zpovědník královiče Ferdinanda arragonského, v horlivosti své náboženské odebral se do Jerusaléma, aby tam víru Kristovu hlásal. Byl však jat a s přítelem uvězněn a když tento zemřel, byl Ethier tak sužován a mučen, že k islamu přestoupil. Tři leta ztrávil co odpadlík v mnohém pohodlí, v nitru svém ale nosil neustále červa hlodajícího a strach, že věčně zavržen bude. I obrátil se opět k víře Kristově a zemřel napotom smrtí mučenickou r. 1312. *(Blahověst 1873.)*

Mladý *Francouz* od Mohamedánův vyhlídkou na vysoké důstojnosti navnaděn přiznal se k falešnému proroku. Brzy jej ale svědomí tak bolestně trápilo, že si ustanovil veřejně zpronevěřilost svou odvolati. I dostál předsevzetí svému. Trnovou korunu maje na hlavě, těžký kříž nesa na ramenou a sám sebe až do krve bičuje ukázal se uprostřed města, silným hlasem neustále volaje: „Já byl Turkem, již ale jím nejsem, jsemť křesťanem!“ Byv doveden před soudce, potupil veřejně falešného proroka; žádné muky nebyly s to, aby jej byly donutily, opět se poturčiti. Odsouzen jsa k smrti až do posledního okamžení s velikou nadšeností velebil Spasitele. *(Blahověst. 1848.)*

Asi 40 roků tomu, co král bavorský *Ludvík I.* na cestách zavítal do města Gothy, kdež ho doprovázel výtečný kněz, napotom biskup eichštetský, Oettel. Kněze toho navštívil kdys vážný kmet šedivých vlasů i vousů, žádaje o přímluvu, aby král Ludvík přispěl ku stavbě katolického kostela v Gothě. Oettel vyptával se na jeho jmeno, avšak teprv na mnohé dolehání se slzami v očích pravil stařec, že se jmenuje Weisshaupt, že velice pobloudil — bývalť professorem v Ingolšťatě, kdež r. 1776 založil nebezpečnou sektu tak zvaných „Illuminatů“ (osvícenců), kteříž všeliké náboženství, zvláště pak katolické za klam a mam prohlašovali, snažíce se spolu duchovní i světskou vládu zničiti, a prohlašujíce lidský rozum za jediný a nejvyšší zákon, kteráž sekta zvláště v Bavorsku mnoho zlého natropila. — Uslyšev král prosbu tu a dozvěděv se, že šest tisíc na stavbu zapotřebí jest, vyplatil sumu tu. Weisshaupt zemřel r. 1830 co kající syn katolické Církve. *(Blahověst. 1867.)*

Merikurt, francouzský poturčenec, k němuž se sv. Vincenc z Pauly za otroka dostal, litoval provinění svého a přeplaviv se s chotí Zulmou a sv. Vincencem do Francie navrátil se opět do lůna Církve sv. katolické. *(Sv. Vincence životopis.)*

V poslední missii *redemptoristů* v městě P. v Americe přihodilo se následující. Bylo 11 hodin v noci, když P. L. unavením nucen byl na chvíli opustiti zpovědní stolici, aby na čerstvém vzduchu okřál. Byl již blízek brány chrámové, když zpozoroval muže státi o pilíř podepřeného a s nevýslovným výrazem opovržení. Neznámý upřel plu nenávisti zraky své na kněze. P. L. byl jist, že opovržení to platí náboženství kříže samému a přistoupiv k neznámému, pravil vlídně: „Mohu vám, pane, něčím prospěti?“ Neznámý hněvivě odvětil: „Nikoliv!“ P. L. ale odvětil: „Neopustím vás v takovém stavu duševním.“ „Mne následovati je nebezpečno!“ zvolal neznámý a vyřítil se ven. P. L. ač unaven běžel za neznámým přes ulice, až ho dohonil. Neznámý zahučev hroznou kletbu opět utíkal a v odlehlém domě, otevřev dveře, zlostí vytáhl pistoli a spustil, tato však selhala. Klid kněze patrně jej překvapil a vzkřikl, že má ještě jednu pistoli, která mu neselže, půjde-li dále za ním. Kněz zůstal v předsíni samoten, uslyšev z vedlejší světnice prudkou rozmluvu, jemný ženský hlas a pád těžkého tělesa, otevřel dveře a tu spatřil na zemi ležeti bez sebe mladou paní, vedle ní dvě malé plačící dítky, na blízku stál onen neznámý muž s výhrůžným posuňkem. Kněz položil omdlelou na pohovku a přivedl ji k životu, any dítky dítky k němu se tulily. Tu změnil se zcela obličej muže a slzy vyřinuly se mu s očí. Kněz mu pravil: „Co jest

toho příčinou, co jsem dnes viděl? Snad bych vám mohl pomoci?“ „Otče!“ odpověděl muž, „moje bída je veliká. Narodil jsem se co katolík, ale stal jsem se odpadlíkem. Kletba Boží spočívala na mně; mně hrozily velké ztráty; abych tomu předešel, pojal jsem za manželku dceru bohatého muže; tento však zdráhal se mi pomoci, můj obchod klesl úplně a já po čtyři leta sotva života uhájil. Můj tchán je bohatý, moje manželka jeho jediné dítě. Svou neustupností přivedl nás k zoufalství. Umínil jsem si dnes večer se svou manželkou jej navštíviti a za pomoc prositi; měl jsem v úmyslu jej zastřeliti, kdyby zdráhati se chtěl. Vyšel jsem do města, abych dvě pistole sobě zaopatřil. Když jsem domů šel, přivábilo mě osvětlení vašeho kostela a množství lidu tam se hrnoucího. Od mého přestoupení stál jsem ponejprv v katolickém kostele. Když jste se vy blížil, tu bylo mně, jakobych ďáblem byl posedlý; ostatní víte již. Moje paní klesla bez sebe, když jsem jí pistole ukázal. A nyní,“ připojil, „rád bych se vyzpovídal.“ — Zpověď byla u konce, hříšník s Bohem smířen; vnitřní pokoj duše zářil s jeho obličeje a když opět vstoupili do předního pokoje, zpozorovala manželka, radostně překvapena, náhlou proměnu, která s mužem jejím se stala. „Nyní chci i já býti katoličkou,“ zvolala, „nebo jen pravé náboženství může takové divy tvořiti!“ — Druhého dne obrátil se P. L. v záležitosti mladého muže na několik čelnějších osob a i tchána jemu naklonil. Teď jest celá ta rodina jedna z nejváženějších a nejzámožnějších rodin v městě P.

(Cinc. Wahrheitsfreund.)

Kněz *Viktor Salmon* z diecése renneské, jenž se ku švýcarským starokatolíkům přidal, octnul se proti všemu nadání na loži smrtelném, odkudž katolického kněze k sobě vyprosil a prostřednictvím téhož s katolickou Církví opět se smířil. Vydal též písemné osvědčení, v němž všechny, jimžto ve svém životě pohoršení dal, pro Boha prosí za odpuštění. Na to se naň starokatolíci shrnuli nutíce ho, aby svůj návrat odvolal. On však nenechav se odstrašiti, skonal a byl pohřben co katolík.

(Čas. „Čech“ 1878.)

Odprošení.

1. Jest potřebné co část pokání.

Ve staré církevní kázni tvořili „plačící první stupeň veřejného pokání.“ Museliť před kostelem státi a vstupující do chrámu za odpuštění prositi pro pohoršení, kteréž dali, a za přímluvu žádati.

Až posud nalezáme v Čechách obyčej, že po pohřbu příbuzní prosí jmenem zemřelého za odpuštění. Totéž se stává, když čeleď opouští službu, anebo když s někým se loučíme na delší čas.

(Jan Černohouz.)

Sv. *Isidor*, arcibiskup sevillský, dal se před svou smrtí ještě do kostela donésti a žádaje nejprv Boha za odpuštění hříchův svých, prosil i duchovenstvo a lid věřící za odpuštění, pakli se k někomu tvrdě choval, někoho urazil, anebo někomu špatnou radu dal, nad čímž arci všickni přítomni velmi dojati jsou.

(Alb. Štolce: Legenden.)

Markéta kortonská, byvši velkou hříšnicí obrátila se a vedla sv. život. Aby ale nezhrdla a do předešlých hříchův neupadla, veřejně vyznala především zástupem viny své a každé neděle majíc provaz na krku klečíc a plačíc prosila všech za odpuštění, že dala pohoršení.

(Alb. Štolc: Legenden.)

Před několika roky zemřel v J. *kupec*, který svého bratra o velkou část peněz ošidil. Podvod mu ale málo prospěl, brzy zchudnul a umřel ve velké bídě. Nejvíc ho napotom trápilo, že ukradený statek nemohl nahraditi. Proto prve než zemřel, povolal celou rodinu bratra svého k smrtelnému lůžku a prosil ji za odpuštění a teprv když odpuštění dosáhnul, mohl klidně zemříti.

(Scherer-a Exempl.-Lex.)

2. Cti nás a prospívá nám.

Bratří Josefovi pravili vespolek. Hodně toto trpíme, nebo jsme se provinili proti bratru svému *(1. Mojž. 42, 21.)*; a prosili za odpuštění, odvolávajíce se na slova otcova. Otec tvůj přikázal nám, dříve

než umřel, abychom tobě jeho slovy řekli: „Prosím, abys zapomenul na hřích bratří svých a na prohřešení i na zlost, kterouž učinili proti tobě. I přišli k němu a klaníce se mu, sklonili se k zemi *(1. Mojž 80, 16.)*.

David král uznav chybu a odprosiv Boha uslyšel radostná slova od proroka Nathana: Hospodin také promijí hřích tvůj: neumřeš *(2. Kr. 12, 13.)*.

I marnotratný syn a kající Majdalena dosáhli odpuštění.

Když *Edgar*, král anglický, biskupu sv. Dunstanu ruku podával, nepřijal ji biskup, předstíraje mu, že pro hanebnosti, jež páchá, ruky biskupské hoden není. I padl král k nohoum biskupovým, prosil za odpuštění pro pohoršení, jež dal a pravil, že 7 roků bude pokání činiti. A vskutku od této doby kráčel král na cestě ctnosti. *(Rambeck.)*

Když Jakubu, an domů se vracel, rozlobený Esau se 400 mužů vstříc pospíchal: poslal Jakub posly s dary, prose za odpuštění a sám se před Esauem schýbl k zemi po sedmkrát a ukrotil tak Esaua, že ho objal a políbil *(1. Mojž. 32, 13.; 33, 1—4.)*.

I bratří Josefovi dosáhli odpuštění od Josefa.

Davida krále odprošením smířila Abigail s chotěm Nabalem *(1. Kr. 25, 4—42.)*.

Semeiovi odpustil David, že mu zlořečil, když před Absolonem utíkal, když ho za odpuštění žádal *(2. Kr. 16, 5.; 19, 16—23.)*.

Vdova *N.* několik měsíců těžce postonávala. Vydání ustavičně rostlo a příjmy se víc a více tenčily, až se docela zastavily; neb nemoc neschopnu ji činila, aby prací rukou svých mohla živiti sebe a jediného devítiletého svého synka Karla. Smutný stav svůj vylíčila vdova v jednom psaní, v němž spolu o nějakou podporu prosila. Synáček měl tento prosební list s připojeným vysvědčením lékařským donésti do domů zámožnějších rodin, které mu matka naznačila. U jedné takové rodiny, která bydlela v třetím poschodí nádherného domu, byl chlapeček štědře obdařen. Když po schodech, pokrytých skvostnými koberci, sestupoval dolů k druhému patru, octnul se v prostrané síni, kdež se nalezaly několikeré dveře. Jak pak, pomyslil si chlapeček rozradovaný nad hojným nadělením nahoře — abych vešel do některého z těchto bytů? Snad tam bydlí útrpní a bohatí lidé, kteří pro moji ubohou matičku mi nějakého dárku poskytnou, ač mne matka k nim nepoukázala? — Zaklepal na první, na druhé dveře, odnikud však nezavznělo jemu přívětivé: „Dále!“ nebo: „Vejděte!“ Než jedny dveře byly polootevřené. Karlíček tam nahlédl a spatřil k nemalému udivení množství lahůdek a pokrmů tam vystavených. Blízko u dveří na jednom stolku byla mísa s dvěma pečenými koroptvičkami. Nikde nikoho nebylo viděti ve světnici. Lékař několikráte radil matce pro posilnění nějaké kuřátko — Chlapce zmocnilo se velké pokušení. Neodolal mu. Řka přidušeným hlasem: „pro moji maminku,“ sáhl po jedné koroptvi a hbitě, jako by ho někdo honil, vyběhl z domu. Karlíček ale posud neuměl lháti, tím méně, když stál u matky své, která byla jeho důvěrnice ve všem, jížto veškerá tajemství svá nelíčeně a bez obalu svěřoval. — Když teď matce koroptvičku upejpavě a jaksi ustrašeně podával a skorem ani ze sebe vypraviti nemohl, od koho ji byl dostal: tuť upřela matka zvědavě oko své na chlapce a vážným hlasem se ho tázala: „Dítě! odkud máš tuto koroptvičku?“ Přísného pohledu toho a slova matčina nedovedl hošík snésti na dlouho a škytaje a vzlýkaje vyznal, kde a za jakou pohnutkou byl koroptvičku uzmul. Pozorně vyslechla matka vyznání synáčka svého a pak mírnějším hlasem pravila: „Že jsi z lásky ke mně se prohřešil, ráda chci tobě odpustiti. Koroptvičku ale musíš sám osobně nazpět donésti tomu pánu, jemuž jsi ji vzal a musíš ho za odpuštění prositi.“ „Musím?“ otázal se Karlíček a tvář jeho se zarděla a zase zbledla. „Ano, musíš!“ odpověděla matka pevným hlasem. Chlapec loudavě opustil světnici. Pán, jemuž byl hošík uzmul koroptvičku a jehož tentokráte doma nalezl, byl stár, však velmi přívětiv a laskav. Lahodnými slovy hleděl upokojiti zkourmouceného chlapce, který zajíkavě před ním vinu svou vyznával. „Jak pak se jmenuje matka tvá? Kde zůstáváte?“ tázal se chlapce a zaznamenával si výpovědi jeho. Den na to navštívil ubohou vdovu starý, velmi vlídný pán. Byl to ten, jemuž byl Karlík

odcizil onu koroptev. „Nejste vy vdova po M. v městě N.?“ otázal se za řeči vdovy. — „Ano,“ odvětila tázaná, „můj manžel byl tam podřízeným služebníkem v obchodním domě pana O. Před sedmi lety umřel a já se odstěhovala sem.“ — „Manžel váš,“ dí dále cizý pán, „ztratil veškeré ač ne příliš veliké jmění své skrze mého bratra, který byl tím obchodníkem, a který nešťastnými okolnostmi nucen byl, zastaviti výplatu povinností svých. Když časem bratr můj zase k zámožnosti přišel, hleděl dřívější závazky všemožně vyrovnati. Na smrtelné posteli uložil mně, svému universálnímu dědici, abych všem těm, kteří jeho vinou na statku a jmění ujmy utrpěli a jichž obydlí dozvěděti se nemohl — tudíž také vám — veškerou škodu nahradil. Přijměte, drahá paní, těchto šest set zlatých. Jest to onen ztracený kapitál i s úroky, kterýž vám právem náleží a jejž vám jmenem zemřelého bratra odevzdávám. V pravdě šlechetné, nikterak nesnižující chování vašeho syna jedině usnadnilo mi, dozvěděti se vaše jmeno a navrátiti vám opět vlastnictví vaše a pakli dovolíte, bude mi to útěchou a rozkoší, i nadále starati se podle možnosti o vás a nadějného synáčka vašeho.“ — „Děkuju vám, pane, děkuju Bohu!“ zvolala matka rozechvělým hlasem a obrácena ku chlapci, který tomu všemu byl přítomen, pokračovala: „Tvoje skroušené odprošení a navrácení odcizeného majetku odměnil Bůh bohatě již zde na zemi na tobě i na mně. Poznej v tom zalíbení, jakéž má Otec nebeský na hříšníkovi, když se na cestu ctnosti navrátí. Viz, jak to spasitelné jest, uposlechnouti hlasu matky, která tvého dobrého povždy vyhledává a lépe nahlíží a ví, co tobě k prospěchu a užitku slouží.“ *(Čas.: Ludmila 1878.)*

Odpustky.

1. Jich čas a druhy.

Odpustky se povždy v Církvi udělovaly, jen spůsob se časem měnil. Můžeme čtyry obdoby rozeznati. 1. Za časů apoštolských. Tak sv. apoštol Pavel jednomu Korinťanu, jehož pro krvosmilstvo vyobcoval, *(1 Kor. 5.)* část trestu prominul a do Církve přijal *(2 Kor. 2, 5.)*. 2. Za časů pronásledování, kde biskupové na přímluvu sv. mučeníků hříšníkům povinných ještě trestu promíjeli. Tak píše Eusebius, že biskup Natalis, byv pro bludné učení z Církve vyobcován, v roucho kající se oblekl, popelem hlavu posypal a papeži Zefirínu k nohoum se uvrhl, kterýž mu prominuv tresty do Církve jej přijal. Podobně i Tabiola, paní římská, pro veřejné tuhé pokání, co činila, odpustků dosáhla. I na sněmu nicejském r. 325 ustanoveno, aby čas pokání při horlivosti kajicníka se ukrátil. Sv. mučeníci jsouce ve vězení, vyžádali si, jak píše Tertullian, odpustků pro bratry. Tak se i za časů sv. Cypriana a sv. Augustina dálo. Zvláště pak se udílely odpustky kajícím v nebezpečí života a při smrti, jakž předpisuje sněm karthaginenský. V podobném smyslu píše i sv. Innocenc I. 3. Začátek třetí obdoby může se na sklonku 9. století stanoviti, kde velká část trestů poutěmi (do Jerusaléma, Říma), almužnou (na chrámy, války křižácké a jiné), bičováním se a mrtvením, křižáckými taženími atd. se odkála. 4. Náš nynější spůsob, kterýž čtvrtou a poslední obdobu činí, povstal v 11. století.

Plnomocné odpustky jsou v Církvi vůbec:

1. Jubileum, či milostivé leto, které nejprv papež Bonifác VIII. r. 1300 otevřel a ustanovil, aby se každých 100 let pro celý křesťanský svět v Římě slavilo. Ale brzy nato bylo za dobré uznáno za papeže Klimenta VIII. roku 1350 každých 50 roků jubileum slaviti jako u židů *(3 Mojž. 25, 8)*. Papež Urban VI. zkrátil r. 1389 čas ten na 33 roků, Pavel II. pak r. 1470 na 25. V Římě trvá čas ten celý rok. — Podobně i při jiných událostech znamenitých u př. nastoupení nového papeže, v čas všeobecné bídy neb útisku Církve se odpustky na spůsob milostivého leta ohlašují. 2. Odpustky od p. P i a VIII r. 1809 každoročně na slavnost a v oktávě jmena Ježíš (sv. zpověď, přijímání, zpívaná mše sv., modlitba na úmysl sv. Církve. 3. Též na slavnost jmena P

Marie uděleny od papeže Innocence XI. na památku podivného vítězství r. 1683 pod ochranou vítězoslavné P. Marie nad Turky vydobytého (totéž). 4. Odpustky Porciunkula nazvané, jež sobě sv. František od papeže Honoria r. 1233 pro svou malou kapli v městě Assisi vyprosil, kteréžto p. Innocenc VIII., Bonifac IX., a Sixt IV. obnovili, Řehoř XV. pak všem kostelům tří řádů sv. Františka, Kapucínů, Františkánů a Minoritů, na den 2. srpna každoročně potvrdil.

V Čechách zvlášť:

Pro celé arcibiskupství na hod Boží vánoční, velkonoční, na den sv. apoštolů Petra a Pavla, pro všecky učitele a učence víry křesťanské.

2. V mnohých chrámích v jisté dni a) u sv. Víta v Praze: na nový rok; sv. 3 králů; na všecky zasvěcené svátky Panny Marie; přenešení sv. Václava; zelený čtvrtek; sv. Vojtěcha, Zikmunda, Víta, Prokopa, Václava; vstoupení Páně; hod Boží svatodušní; sv. Trojice; Božího Těla; sv. Jana Křtitele; přenešení sv. Víta atd.; všech svatých, jichž těla odpočívají v chrámu svatovítském; posvěcení chrámu; na den 5 bratří mučeníků. — Dvakráte do roka, na hod Boží velkonoční a sv. Jana Nep. uděluje arcibiskup pražský požehnání apoštolské s odpustky jednoho roku. b) Na svaté Hoře všem sem přišlým poutníkům, jakož i první neděli každého měsíce a na svátek na nebe vzetí Panny Marie plnomocné. c) V staré Boleslavi poutníkům plnomocné odpustky Klimenta XI. d) V Plasích plnomocné skrze 10 dní v každém roce. e) V Rychnově.

3. Odpustky udělované privilegovaným oltářům.

4. Také mnohým bratrstvům a pobožnostem jsou odpustky připojeny. Papež Urban VI. udělil odpustky všem, kteří velebnou Svátost z kostela do příbytku nemocného doprovázejí a sice 100 dní. Benedikt XIV. ustanovil, že kolikrátkoliv kdo tři Božské ctnosti vzbuzuje, odpustků 7 let dosahuje. Jan, arcibiskup pražský, propůjčil těm, kdo pobožně píseň: Sv. Václave, vévodo země české" zpívali a se vyzpovídali, 40 dní odpustků. Papež Pius VII. r. 1817 udělil tytéž odpustky těm, kdož srdce Pána Ježíše a Panny Marie ctí, které se i dušičkám v očistci občtovati mohou. Papež Kliment XII. udělil plnomocné odpustky šestinedělní pobožnosti sv. Aloisia. Papež Řehoř XVI. udělil roku 1832 plnomocné odpustky bratrstvu sv. růžence. Kdo nejsv. jmeno Ježíš nábožně vysloviuje, získá 25 dní odpustků, umírající ale plnomocných dle udělení papeže Benedikta XIII. roku 1728. Řehoř XIII. udělil 50 dní odpustků kněžím, kteří přede mší sv. na úmysl hodného konání předepsanou modlitbu: Ego volo celebrare missam vroucně se modlí. Odpustky udělil papež Leo XII. roku 1829 údům ústavu leopoldinského; papež Pius IX. údům dědictví sv. Jana Nep.; sv. Cyrilla a Methoděje; dědictví maličkých. Papež Klement XII. udělil roku 1731 plnomocné odpustky, kdož křížovou cestu zbožně konají.

5. Konečně se plnomocné odpustky udělují při tak zvané jenerální absoluci všem nemocným a umírajícím od kněží, kteří k tomu od biskupa neb papeže právo obdrželi dle bully od Benedikta XIV. roku 1747 vydané.

(Dle Šmída, Mehlera, Macana.)

2. Prospívají živým i mrtvým.

Sv. *Brigitě* oznámil kdys Spasitel, aby jedné nemocné osobě užitečnost odpustků vysvětlila.

(*Ackermann: Trost der armen Seele.*)

Bl. *Marii z Quira* podobenstvím vysvětlil Bůh užitečnost odpustků.

(Pav. Segneri.)

R. 1600 rozhlásil papež *Kliment VIII.* milostivé leto, kteréž bylo jedno z nejznamenitějších. Téměř tři miliony poutníků z celého křesťanského světa bylo, mezi nimiž se nacházel také Maxmilian I., vévoda bavorský, v sprostém oděvu poutnickém a Bedřich, vévoda z Virtemberku; všickni viděli sv. Otce a slovem a příkladem povzbuzené kardinály a jiné důstojné kněze, ani poutníkům těm skutky lásky a pokory prokazovali, nohy jim myli, lačným pokrm zaopatřovali, za stolem jim posluhovali, peněz množství mezi ně rozdávali, do domů laskavě uváděli, jich zpovědě ochotně slyšeli, slovem tak laskavě skutky činěny byly tehdáž v Římě, že mnozí protestanté, kteří tam jen ze všetečnosti přišli, pohnuti byvše do Církve katolické se navrátili, mezi nimiž byl i svrchu jmeno-

vaný vévoda Bedřich, Štěpán Kalvín, strýc arcikacíře Kalvína; i mnozí Turci přijali křest sv. (*Macana výb.*

Když se roku 1575 za času papeže *Řehoře XIII.* v Římě milostivé leto slavilo, odebral se tam i jeden luteránský pastor z pouhé zvědavosti. 23 roků odpíral pravdě a hájil blud. V poutnickém oděvu přišel do špitálu, do něhož po cestní se přijímají, kdež mu od kardinála Ferdinanda z Medici nohy umyty byly, kteráž pokora první podnět k jeho brzkému obrácení dala. Když pak pozoroval vroucí pobožnost, jakouž papež s davy lidu křesťanského chrámy a hroby svatých navštěvoval, tu se ho dotkla milost Boží. I puzen šel k papeži do kaple Sixtovy a zde se mu k nohoum vrhnuv, pravil: „Svatý otče! 23 let byl jsem otrokem bludu a knězem satanáše; od této chvíle ale chci býti ponížením údem Církve Ježíše Krista!“ I byl od papeže s nevýslovnou radostí do Církve svaté přijat. A konav pobožnost milostivého leta, rozstonal se a po třech dnech klidně zesnul v Pánu. (*Macana výb.*)

Sv. *Majdalena z Pazzis* poznala viděním, že jedna sestra její zesnulá odpustky z očistce vysvobozena jest.

(*Ackermann.*)

I jeden *pán* se dozvěděl, že jeho bratr pro odpustky do nebe přijat jest.

(*Týž.*)

Proto také v Pánu zesnulý P. *Jan de St. Maria* praví: „Doznávám, že bych celý život svůj ve vězení anebo na poušti chtěl tráviti, abych odpustky dušičkám v očistci získal a je do nebe poslal.“

(*Arm. Seel. Hilfe.*)

3. Použij; rouhač dochází trestu

Sv. *Kateřina sien.* žádala v hodině smrti o odpustky plnomocné, aby se zcela čistá před soudce věčného dostavila. (*Scherera Exempl.-Lex.*)

Jistý mladý *muž* pravil v čase milostivého leta ku své manželce: „Ať si dávají každého roku třeba milostivé leto, málo se o to starám, vždyť ještě neumru.“ Přece ale ze zvědavosti šel na kázaní a hle, milost Boží jím tak hnula, že zasmušen se navrátil domů. V noci neměl pokoje a o půl noci, ač mu to manželka vymlouvala, aby sečkal až do rána, odebral se k missionářům. Nikdo nebyl na ulici, úplné panovalo ticho, an muž došel k příbytku missionářů. Zde tloukl mocně na dveře. Domácí pán ho nechtěl vpustiti. Než missionáři probuzeni hlukem a dozvěděvše se, oč se jedná, laskavě přijali kajicníka. Tento s lítostí velkou se vyznal ze hříchů celého života svého i z toho, kterýž již 11 let ve sv. zpovědi zamlčoval. Nábožně přistoupil druhého dne k stolu Páně. A hle, deset hodin na to zemřel, raněn byv náhle mrtvicí.

(*P. Christoforus Vega.*)

Jedna úřednická *vdova* měla syna na studiích, jenž se vyživoval uče jiné studenty; peníze povždy odevzdával matce. Jednou neodevzdal syn matce ničeho, což matce bylo podivné a proto se otázala syna, kam dal peníze. Syn po nějakém mlčení se přiznal, že — byloť to roku 1825 za času odpustků — své tři zlaté tajně dal chudým spolužákům, aby učinil něco dobrého a odpustků dosáhnul. Načež matka: „Milý synu! dobře jsi učinil. Pevně jsem přesvědčena, že ti Bůh pro tvou milosrdnost odpustků udělí.“ (*Šmída: Repert.*)

Když r. 1854 od papeže *Pia IX.* odpustky uděleny byly, dělali si hosté v jednom hostinci v Německu posměch z odpustků a jeden pravil: „Přátelé! hrajme o odpustky.“ I hráli s posměchem a úštěpky. I vyhrál ten, jenž návrh učinil a s tím i odpustky. Dohráli, avšak rouhač zbledl, padl na zem a byl mrtev.

(*Šmída: Repert.*)

Olej,

viz: „Svátostniny 3!“

Oltář,

viz: „Chrám 6 a!“

Oltářní svátost.

1. Jest svátost; Kristus v ní jest opravdově přítomen.

Kristus svátost tu, že se dá za pokrm a za nápoj ovečkám, svým přislíbil, když nasytil 400 mužů (*Jan 6, 52.*) a slova ta potvrdil, i když mnozí proto ho opustili.

(*Jan 6, 67--70.*)

Slib ten při poslední večeři i splnil. *(M. 26, 26.; Luk. 22, 19; Mr. 14, 22.; 1 Kor. 11, 23.)*

Sv. apoštolové svátost tu udělovali a v prvních stoletích nenalezáme odpůrců, toliko že pohané předhazovali, jako by křesťané maso zabitých dítek jedli; proti čemuž je Justinian v 1. apologii na císaře Antonina Pia hájil; Protestant Wans z Erfurtu byl od vývody z Gothy do Abyssinie vyslán, aby tam mezi křesťany o té svátosti skoumal a výsledek byl, že učení to stvrzeno jest, jež i v knize: Die alte Abendmahlslehre, Zweibrücken 1827 vyznal. Praví mezi jiným, že jistý kacíř Marek, aby si důvěru získal, předstíral, že dovede u oltáře víno a krev Kristovu proměniti; umělť víno obarviti, což svátost tu jen utvrzuje. Teprv v 9. století Jan Skotus Erigena blud proti přítomnosti Kristově v nejsv. svátosti zastával, kterýž ale brzy zašel

V 11. století hlásal Berengar bludař, že přítomnost Kristova jen obrazně se má mysliti, kteréž učení na synodách v Římě, Vercelli, Paříži atd. zavrženo, tak že Berengar odvolal blud svůj. *(Alex. Nat. 1-list eccl. sacr. XI. disser.)*

Svátost tuto nalezli tak zvaní reformatorové v 16. století neporušenou a nyní nastalo vykládání, že jen o slově: totoť jest tělo mé. Již roku 1577 Rasperger v Ingolstadtě 200 rozdělených výkladů přednesl. — Proto také bludaři sami blud svůj litovali: Berengar na smrtelném lůžku pocitoval kruté hryzení svědomí. *(Wansleb)*. Oekolampad psal roku 1529 lantkraběti hessenskému: Kdyby mně byly pravou ruku uťali, když jsem proti vel. sv. svátosti psal. Podobně Luther i Melanchton toho litovali.

Sv. *Antonín pad.* kázal v Toulouse ve Francouzsku a vykládal horlivě a dokazoval, že Kristus v nejsv. svátosti oltářní v skutku přítomen jest. I dokázal to tak trefně, že i přítomní Albigenští, kteří přítomnost Kristovu v nejsv. svátosti oltářní upírali, umlknouti museli. Než jeden z nich pravil: „Uznávám, že důvody tvé nemohu vyvrátiti, avšak to přichází odtuď, že ty v kázaní a odůvodňování obratnější jsi než já. Učení tomuto se podvolím, dokážeš-li ho i zázrakem. A sice po tři dni nedám mezku svému ničeho žráti, třetího dne pak podám mu obroku a nebude-li ho žráti, ale bude-li se klaněti sv. hostii, pak uvěřím.“ I svolil sv. Antonín a tu třetího dne sešlo se nesmírně množství lidstva. Tu podával onen Albigenský mezku ovsa, kdežto sv. Antonín, drže v ruce sv. hostii, pravil: „Ve jmenu Pána Ježíše, jenž jest v této sv. hostii přítomen, ti poroučím, abys se mu co svému Tvůrci klaněl!“ A hle, zvíře nedotklo se obroku, nýbrž padlo na kolena, sklonilo hlavu a klanělo se Kristu. Následkem tohoto zázraku se mnozí Albigenští obrátili. *(Bressanvido.)*

A mnohých jiných zázraků zaznamenáno jest, které pro nevěřící se staly, kteréž zde ale pomijíme.

Sv. *Františka Chantal* byla sotva pět let stará, když jistý vznešený pán nekatolický u přítomností její se mluviti jal proti katolickému učení a skutečné přítomnosti Kristově v nejsv. svátosti oltářní. Rozhorlena pro pravdu svaté víry katolické chopila se malá Františka slova a pravila: „Vy tedy nevěříte, že Ježíš Kristus v nejsv. svátosti oltářní přítomen jest a přece On to řekl. Vy Jej tedy prohlašujete za lháře. Kdyby jste se odvážil sáhnout na čest krále, zajisté by ji otec můj až do poslední krůpěje krve hájil a vás třeba i smrtí potrestal. Co můžete tedy vy kdys od Boha očekávati, jenž Syna Jeho nazýváte lhářem“. I žasnul kalvínec nad horlivou řečí malého děvčete, zamlčel se a dávaje mu všeliké dary chtěl je utišiti, kteréž ale Františka hodila do ohně, řkouc: „Tak se povede všem kacířům, budou v pekle hořeti, že v slova Ježíše Krista neuvěřili.“ *(Šmída hist. kat.)*

Jedna zbožná osoba za času sv. *Jana zlat.*, toužící Krista viděti, jak byl na zemi, pravila: „Ó jak za šťastnou bych se pokládala, kdybych spatřiti mohla nadpřirozenou krásu Kristovu, jak žil na světě, jenž byl nejlíbeznější a nejkrásnější mezi syny lidskými, Jeho obličej, jeho podobu, která všecky na sebe poutala; jeho tvář, která byla bílá jako lilie, a červená jako růže; Jeho pohled a oděv!“ I odpověděl jí sv. Jan: „Ty, duše křesťanská, nemáš příčiny, aby's žádala spatřiti podobu a oděv Kristův. Vždyť v nejsv. svátosti oltářní dává nám Kristus patřiti nejen podobu a oděv svůj, nýbrž podává ti své tělo, svou krev

k požívání, ano dává ti svou duši, své Božství, krátce sebe samého.“

(*Sv. Jan zlat.*)

Za času sv. *Ludvíka*, krále francouzského, zjevoval se Kristus v jednom kostele pařížském ve sv. hostii v podobě děťátka. Když král byl vybídnut, aby i sám o zázraku tom se přesvědčil, odpověděl: „Ať ti tam jdou, jenž pochybují o přítomnosti Kristově v nejsv. svátosti oltářní. Co se mne dotýče, já věřím pevně a vidím ve sv. hostii samého Krista.“ (*Mehlera příkl.*).

Zbožný malíř *Leonardo* sešel se na cestách svých s několika nekatolíky, jenž si ze slepé víry katolíků a zvláště z katolického učení o přítomnosti Kristově v nejsvětější svátosti oltářní posměch tropili; že by Kristus ve velebné svátosti opravdu a podstatně přítomen byl, nelze prý věřiti; toť prý věc velmi nejapná. Jeden ze společnosti, jenž se přidržel Kalvína, tvrdil, že chleb a víno tělo a krev Kristovu pouze představuje či vyznamenává, jiný z nich, jsa luterán, pravil, že chleb a víno stává se tělem a krví, když se přijímá, kromě toho však že žádnou svátostí není. Tu nakreslil malíř Leonardo tiše poslouchaje obraz stručný, ale významný a sice Pána Krista a vedle něho na každé straně oba reformatory Luthera a Zvingliho. Božskému Spasiteli položil na jazyk slova, jimiž nejsvětější svátost oltářní ustanovil: „Totoť jest tělo mé,“ a dvěma reformatorům opět slova jejich a sice Lutherovi: „Totoť bude tělo mé,“ a Zvinglimu: „Totoť znamená tělo mé.“ Dole stála otázka: „Kdo z těchto tří má pravdu? Luther nebo Zvingli, lidé, kteří jako my všickni snadno bludu podléháme, nebo Kristus věčná pravda a moudrost?“ Když nákres ten dohotoven byl, dal jej Leonardo oněm nepokojným soudruhům, kteříž se zamlčeli a již nikdy více podobné nejapnosti se nedopustili.

(*Klinkáče legendy.*)

2. Prospívá:

a) v tělesních nehodách.

Hrabě *Rudolf z Habsburku* měl nejsvětější svátost oltářní v obzvláštní uctivosti. R. 1264 jel do jistého kláštera k jedné jeptišce, kteráž vůbec za osobu svatou pokládána byla. Na cestě setkal se s knězem, jenž velebnou svátost k nemocnému nesl. Rudolf hned slezl s koně a přinutil kněze, by se naň posadil. Nábožný hrabě pak sám vedl koně až k domu nemocného. Když kněz nemocného zaopatřil a hraběti chtěl děkovati, nechtěl tento koně vzíti, řka: „Nesluší, bych já na tomto koni budoucně jezdil, na němžto Ježíš Kristus, můj Pán a Bůh, odpočíval,“ a ponechal ho k službě církevní. Přišedšímu do kláštera, řekla ona zbožná, duchem prorockým naplněná tato slova: „Bych tě o pravdě slov svých přesvědčila, dávej pozor na devátý počet času. Tu službu, kterou jsi Bohu svému a služebníku jeho prokázal, tobě i tvým potomkům Bůh hojně odmění.“ Rudolf s dychtivostí očekával devátý den, devátý týden a devátý měsíc a nepřihodilo se mu nic neobyčejného. Když však devátý rok se skončil, vyvolen byl za císaře a stal se otcem císařského rodu rakouského.

(*Math. Faber.*)

Sv. *Byrinus* nosil u sebe Tělo Páně, aby jím utišoval bouři mořskou.

(*Surius.*)

Satyrus, bratr sv. Ambrože, byl, když loď se ztroskotala, nejsvětější Svátostí zachráněn, kterouž u sebe choval.

(*Baronius.*)

Sv. *František z Assisi* sdělil ihned Ježíši v nejsvětější svátosti oltářní svá utrpení a své těžkosti.

(*Francla Postilla.*)

Sv. *František z Regis*, přesvědčen o milosti nejsvětější svátosti oltářní při každé missii, založil bratrstvo klanění se nejsvětější svátosti oltářní, u níž nanalezal sílu pro těžké povolání své.

Sv. *František xav.* pookřál před velebnou svátostí a oddechl si od mnohých prací a nesnází, kteréž musel na apoštolské cestě v Indii vystáti. Proto, jak jen mohl nejraději si volil příbytek blízko kostela a tabernakulum. V Malaka jako druhý Samuel přenocoval v sákristii na holé zemi a v noci začasto před nejsvětější svátostí kleče vroucně se modlíval. I lidu podával, pokud to mohlo býti, Tělo Páně kleče. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Jan z Kříže*, když strniště chytilo a i klášter v nebezpečí se nalezal po marném namahání, zvolal: „Pojďme k nejsvětější svátosti oltářní, ona nám po-

může.“ A vskutku, když se modlili, oheň uhasnul. *(Život. jeho V. Petr Lechner.)*

Když r. 1620 vojsko *kozácké* vpadlo do Moravy, vyšel jim sv. *Jan Sarkander*, farář v Holešovicích, v ústrety v průvodu s velebnou Svátostí. A hle, jak spatřili kozáci velebnou Svátost, hned padli na kolena, přidružili se k průvodu a ušetřili Holešovic.

(J. Bílého: Legenda.)

Mezi vojenskými pluky císaře Bedřicha II., jimiž panovník ten ve Vlaších válčil, bylo i mnoho nevěřících Saracenů, z nichž jedno oddělení oblehlo město Assisi a na blízku klášter sv. Damiána, v němž sv. *Klára* představenou byla. I počali již surovci ti, jenž vše pustošili, zdí klášterních útokem dobývati. Což vidouce jeptišky ulekly se, že zahynou; avšak sv. Klára je těšila a povzbuzovala k důvěře v Boha. Aby se jeptišky ukryly, rozkázala sv. Klára, aby ji ku bráně kláštera donesli, dala tam i nejsvětější svátost oltářní přinésti. Pak se před velebnou svátostí na zem uvrhla a slzíc se modlila: „Ach, Pane, budiž Ty naší záštitou a ochranou! Nedopouštěj, aby tvé služebnice, které se zde ve jmenu tvém shromáždily, by jedině Tobě žily a Tobě někdy umřely, nedopouštěj, aby do rukou nevěřících upadly. Vysvoboď je a mne dle svého neskončeného milosrdenství z tohoto velkého nebezpečí, kteréž nám hrozí! V Tebe, ó Všemohoucí, doufám, v Tebe se důvěřuji!“ A Bůh vyslyšel žádost tu; jakýsi neobyčejný strach zmocnil se najednou nepřátel, kteří kláštera dobývali, a poděsil jich tak, že v krátce utekli.

(Leop. Chimani.)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, při výpravě křižácké Tělo Páně v skvostně upraveném oltáři s sebou na lodi vozil a toto bylo i příčinou, že loď při nastalé bouři zachována jest.

(Pred. u. Kat. 1855.)

A zuaje tuto úctu sultán, v jehož zajetí Ludvík upadl, žádal co zástavu, že podmínky pod nimiž ho na svobodu propustil, vskutku vyplní, konsekrovanou sv. hostii. *(Herbsta výb. příkl.)*

Berta vstoupila v Oberriedu v Elsasku do kláštera sv. Dominika, kdež pro osvícený rozum a zbožný život co Marta mnohé úřady dobře zastávala. Otázána, jak může o světské věci pečovati a na duševní nezapomenouti, odpověděla: „Kdykoliv nějaký úřad mi uložen jest, spěchám k svému Ježíši v nejsvětější Svátosti oltářní, co svému utěšiteli a rádci a co mi vnukne, to nejsvědomitěji konám; On panuje mně a skrze něho panuji já podřízeným.“

(Herbsta výb. př.)

Gorgonia, sestra sv. Řehoře naz., měla prudkou a neobyčejnou nemoc, tak že všickni lékaři se jí vzdali. I odebrala se tu v noci tiše k oltáři, kde nejsv. svátost oltářní se chovala, vrhla se na kolena a hlasitě vzývala o pomoc, davši hlavu na oltář a plačíc. A hle, uzdravena jest na těle i na duši, dosáhnuvši odpuštění hříchů i zdraví.

(Sv. Řehoř naz.)

Když císař *Maximilian I.* jednoho času mezi vysoké skály a hory nedaleko Innomostí na honbě zabloudil, tak že cesty zpáteční nalézti nemohl, volal ustavičně žalostně o pomoc a když se žádného dovolati nemohl, vzal tobolku, do níž velmi úpěnlivou a křesťanskou žádost napsal, aby nejsv. svátost byla přinešena, aby, když více Boha svého přijmouti nemůže, aspoň jemu v té svátosti se klaněti a jeho Božské ochraně se poručiti mohl. Pak vzav řád zlatého rouna, kterým prsa jeho ozdobena byla, obvázal jím tobolku, aby měla váhu a hodil ji dolů, do údolí nesmírně hlubokého, kde dav lidu shromážděn byl, žele nešťastného prince. A když bez meškání byla knězem v slavném průvodu přinešena velebná svátost, dalo se znamení z děla na příkré skále stojícímu ztrápenému princi, kterýž hned na kolena padl a Bohu svému ve svátosti skrytému, co nejvroucněji se klanél a k němu důvěrně o pomoc volal. I uchopil ho anděl strážce za ruku a nepovědomou cestou z těch vysokých a bludných hor šťastně bez všeho úrazu přivedl dolů. Chtěje potom Maximilian onomu mládenci se poděkovati, nespatřil ho více.

(Macanův výbor.)

R. 1709 povstal ve Varaždínu v Chorvatsku strašný oheň, tak že se bylo co obávati, že celé město popelem lehne. Tu vzal kněz *Melchior Omersa* útočiště k nejsvětější svátosti oltářní a vyšel s monstrancí k ohni, postavil ji, kde nejvíce oheň zuřil, a hle, oheň nešířil se dále.

Podobně se stalo i v Praze při ohni roku 1678. (*Šmída*: *Repert.*)

Jeden *právník* dostal od svého bratrovce políček, nad čímž se tak rozlobil, že upadli v smrtelné nepřátelství. Strýc nechtěl odpustiti a bratrovec odprositi. Nadarmo je mířil jeden kněz a proto žádal, aby se alespoň obadva před nejsvětější svátostí oltářní pomodlili. Sotva že rady té uposlechli, obměkčili se tak, že si odpustili ihned. (*Šmída*: *Repert.*)

Když r. 1242 nesčíslné roty *Tatarův* ze Slezska i Moravu strašně mečem a ohněm plenili, kdež *Jaroslav ze Šternberka* jen s 12 tisíci v pevnosti Olomouci proti nim stál; byla obava, že celá zem nepřátelům upadne v moc. Před výpadem z města posilnil se Jaroslav sv. zpovědí a sv. přijímáním, jako i důstojníci a vojínové. Pět sv. hostií zbylo, které Jaroslav v přeskvostné schránce před vojskem skrze kněze dal nésti, doufaje pevně, že sv. svátost pomůže. O půlnoci učinili výpad a hle, Tataři byli zcela na hlavu poraženi; náčelník Beta od Jaroslava zabit.

(*Sendbote des göttl. Herzens. 1866.*)

Když před třemi století najaté francouzské vojsko skrze švýcarské město *Zug* táhlo, povstala mezi vojskem a lidem různice, dvě až tři sta osob tasilo na sebe zbraň, chtíce se vraždíti. Nadarmo hleděl je měšťanosta, duchovní a úředníci uchlácholiti. Tu najednou zavzněl zvonek a kněz se dostavil s nejsvětější svátostí oltářní a jal se mluviti: „Bratří, křesťané, pro Ukřižovaného zanechte různice. Schovejte zbraň a odeberte se domů!“ I padli vojínové a lid na kolena, klaněli se nejsvětější svátosti oltářní a smířili se. (*Hungari.*)

b) v pokušení; vede k obrácení.

Sv. *Alfons Lig.* nemoha pro vysoký věk a pro nemoc sám mši sv. sloužiti, dával se k oltáři přinésti a byl pěti až šesti mším sv. přítomen a 5 až 6 hodin strávil na modlitbách a rozjímání před nejsvětější svátostí oltářní. Začasto u vidění upadl a volal: „Ó můj Bože, má lásko! ó věčná lásko; miluju Tě! Před sv. svátostí necítil ouzkostlivost a pokušení, jež jinde naň přicházívalo.

(*Ott. Euchar.*)

Sv. *Cyrill* upřímnou měl úctu k nejsvětější svátosti oltářní. Odtuď jeho neunavná horlivost, s níž tak často vychvaloval nebeské ty účinky, jež působí toto tak vznešené tajemství v těch, jenž je přijímají ve stavu milosti. I říkával, že hojí všecky vniterné bolesti a nemoce duše, že nás sílí proti úkladům a pokušením ďábelským, že hasí plamen žádostivosti a že nás spojuje co nejúžeji s Kristem. (*Škola B. Srdce 1872.*)

Jistá *žena* nalezala se u velkém pokušení, aby se oběsila. Ani všickni na mši sv. odešli, zavřela dveře, přivázala provaz na trám a chtěla se již oběsiti, ano se zvonilo pozdvihování. Dle obyčeje modlila se žena i nyní: „Pane Ježíši Kriste, synu Boží, smiluj se nade mnou!“ A hle, pokušení ji ihned opustilo zajisté účinkem nejsvětější svátosti oltářní. (*Jan junior. Scala coeli.*)

V sjednocených státech *amerických* v diecési Milwaukee žila jedna katolička v smíšeném manželství s protestantem. Ležíc na smrtelné posteli, žádala manžela, aby dítky, kteréž byly již odrostlé, dal pokřtiti a uvedl je k stolu Páně. Manžel, ač mnoho nevěřil, vyplnil přání manželčino a pravil posměšně, že se podívá i na Boha katolíků. Když pak se zvědavě díval při přijímání dítek na sv. hostii, uviděl zde Krista co beránka, což jím tak hnulo, že se stal katolíkem.

(*Sion. 1848.*)

Bossuet nadarmo poučoval maršálka francouzského hraběte *Turenne*, jenž byl kalvín, o pravosti víry katolické. Tu jednou, ani spolu právě o sv. víře rozmlouvali, vypukl v královském paláci oheň. Turenne povolal ihned mužstvo, avšak veškeré namahání bylo marné, oheň se víc a více rozšiřoval. Nyní přistoupil i Bossuet s nejsvětější svátostí k ohni, požehnal ho a hle oheň uhasnul. Všickni padli na kolena a Bossuet prozpěvoval: „Tě Boha chválíme!“ A Turenne v témž okamžení se stal katolíkem.

(*Ott. Euch.*)

V Paříži žil mladý šlechtic, jenž dobře se znal říditi podle všech spůsobů převráceného světa, tak že v každé společnosti vítán byl. Přece ale nákaza světská zcela neopanovala jeho srdcem; neboť časem soukromí navštěvoval starého duchovního, jehož miloval, jemu se zpovídal a nejsv. Svátost oltářní přijímal. Jednoho dne stěžoval si mladík ten

knězi, že všecka náchylnost k pobožnosti od něho odstoupila a jakási vlažnost a studenost ku věcem sv. v srdce jeho se vedrala. Dobrý rádce právě se chystal zaopatřit umírajícího. Nemoha prodlévati, řekl mladíku krátce: „Aby jste od té vnitřní studenosti byl uzdraven, hle, tu jest lík před rukama; rychle vemte tuto pochodeň a neste ji rozžatou před velebnou Svátostí, kterou nyní k nemocnému ponesu.“ Čím neočekávanější bylo toto požádání, tím uraženější z počátku byla jeho šlechtická hrdost; zatím ale láska k stařičkému knězi zvítězila nad ní a vzal pochodeň. Ale jak tuhý boj mu nyní nastal! Na náměstí před chrámem stálo vojsko, konajíc službu vojenskou. Důstojníci vojenští, kteří byli přítomni, byli všickni dobří jeho známí. Uzřevše ho pochodeň nesoucího z počátku se divili, ale divení jejich se brzy v hlasitý posměch proměnilo. Než šlechtic nedbaje toho, srdnatě kráčí svou cestou, konaje poctu nejsv. Svátosti oltářní. A aj! od té doby srdce jeho rozhřáto bylo nejčistší láskou k Bohu, od něhož s hůry takovou hojnost darů přijal, že z něho se stal nejhorlivější služebník Boží a pak sám učiněn jest jasně svítící pochodní křesťanské víry. Tento mládenec byl César de Bus, jenž byl ve Francouzsku společnost pro rozšíření křesťanského učení založil.

(*Macana výb.*)

Heřman Cohen, žid z Hamburku, byl r. 1847 v Paříži co virtuos na klavír u velké vážnosti. Jednoho večera působil z ochoty při pobožnosti májové, kdež arci na pobožnost a kázaní málo dbal. Požehnání s nejsv. Svátostí naň ale tak účinkovalo, že mimovolně pokleknul. A nyní často chodil na požehnání, ano i na mši sv. a sotva že se mohl s nejsv. Svátostí rozloučiti. Konečně se dal 28. srpna pokřtíti, byv náležitě ve sv. náboženství vycvičen a 8. září přistoupil ponejprv k stolu Páně. Any zbožné paní v kostele karmelitánův po celou noc bdíce se modlívaly: zavedl Cohen obyčej ten i mezi mužskými. R. 1849 6. října vstoupil do řádu karmelitského a obdržel jmeno od nejsv. Svátosti. Stav se knězem kázal ponejprv o častém přijímání, a nikdo neuměl tak o té sv. svátosti kázati jako on, an vroucí láskou k ní naplněn byl. I sestru svou přivedl na víru katolickou.

(*Märkisches Kirchenbl. 1866.*)

Zbožný *Petr Fourier*, farář v Malaincourtu v Lotarinsku, byl povždy té pevné víry a důvěry, že vše od nejsv. Svátosti obdrží. Proto ve všem bral k ní útočiště. Nejzatvrzelejší hříšníky přivedl, mluvě o velebnosti a užitečnosti této sv. svátosti, k polepšení a obrácení.

(*Jeho životopis, Karel Ritter, Linz 1855.*)

c) Jest pramen lásky a milosti Boží.

Kněz *František Olympius* říkával, že nic tak oheň lásky k Bohu nezaněcuje, jako nejsv. Svátost oltářní. A proto se také zjevil sv. Kateřině sen. Kristus v též svátosti jako rozpálená kamna a proto nemohla světice pochopiti, kterak lidé bez lásky ku Kristu žíti mohou.

(*Alf. Liguori.*)

Ctihodný *Baltazar Alvarez*, zpovědník sv. Terezie a velký učitel vnitřního života, připravoval se s velkou vroucností ku konání mše sv. An takto jednou před nejsv. Svátostí klečel a lásku Boží rozjímal, spatřil v duchu v posvátné hostii Ježíška, an s ručkama plnýma vzácných perel a drahokamů proti němu náručí rozprostírá a dí: „Kdyby jen někoho bylo, kdo by mi poklady ty odňal!“ Mnohdy celou noc v kostele strávil a velmi se rmoutil, že lidé tak zřídka Krista v nejsv. Svátosti přítomného navštěvují.

(*Mehlera příkl.*)

Jedna *klášterní panna*, která nesmírnou láskou k nejsv. Svátosti naplněna byla, psala jednou: „Seznala jsem, že všecko dobré, co na mně jest, co děkovati mám nejsv. Svátosti oltářní. Zcela jsem se odevzdala svému Vykupiteli v nejsvětější Svátosti skrytému. Mnohých darů se nám neuděluje, že o ně nejsv. Svátosti neprosíme. Vím, jak mnoho milostí nám Bůh nejsv. Svátostí prokázati chce. Ó velké tajemství! ó svatá hostie! kde více ukazuje Bůh všemohoucnost svou, než zde? V Svátosti oltářní nalezáme vše, co Bůh pro nás učinil. A proto nemáme co svatým v nebi záviděti, ještě Boha zázračně na světě máme. A proto tato svátost naplňuje mne láskou nesmírnou k Bohu.“

(*Alf. Liguori, Euch.*)

3. Úcta.

a) Její úcta jest prastará; nedej Ji poškvrniti!

Od počátku klaněli se *křesťané* tělu a krvi Páně při nejsv. Svátosti oltářní, než jelikož všickni shromáždění k stolu Páně přistupovali, částky chleba a vína se neschovávaly až do 4. století, však ale známo, že mnozí jako u př. mučeníci k posile doma chleba nebeského požívali, což zajisté s vroucí nábožností činili. Od 4. pak století sv. hostie pro nemocné v chrámě se chovaly i odtud se jim po domích rozesílaly. — Tehdáž již k rozmnožení cti a slávy nejsvětější Svátosti užívalo se světla, které nikdy neuhasínalo. Tak mluví o světle věčném sv. Pavlin v chrámu sv. Felixe v Nole; na lampu v chrámě sv. Pavla věnoval papež Řehoř I. veškeré roční důchody z tak zvaných veřejných vod. K uctění většímu i kadidla se užívalo. — Vystavování velebné Svátosti k veřejné úctě jest původu pozdějšího. Tak čteme v životě sv. Kláry v 13. století. Nejprv bylo Tělo Páně slavně vystaveno na den Božího Těla, kteráž slavnost od papeže Urbana IV. dne 8. září 1264 všeobecně v Církev uvedena jest. Avšak když vystavování nejsv. Svátosti zobecnělo, obmezeno jest. — Pobožnost 40hodinnou avšak bez výstavy uvedl jistý kapucín Josef r. 1556 v Miláně na připamatování 40 hodin, kde tělo Kristovo v hrobě spočívalo. R. 1550 za papeže Pia IV. konalo jisté bratrstvo v Římě 40hodinnou pobožnost na památku 40denního postu Kristova. Avšak s výstavou konala se pobožnost ta nejprv v Loretě, trprv v 16. století a odtud dále se rozšířila. Původně trvala 40 hodin ve dne i v noci, později však pro mnohá pohoršení na tři dni bez noci uložena, jakož posud na mnohých místech se koná. S pobožností tou i odpustkové spojeni jsou. — K uctění velebné Svátosti i bratrstva a řády založeny jsou, u př. řád Benediktinek r. 1654 od Mechtildy; řád theatinů v 16. století; bratrstvo klaněuí se nejsv. Svátosti oltářní a spolu ku podpoře chudých kostelů.

(*Dle Šmída, Podstr., Mehlera.*)

V městě *Angerse* ve Francii utvořil se velmi chvalitebný spolek mužů, kteří za povinnost si položili, bez ustání Kristu Pánu ve Svátosti nejsv. se klaněti a patřičnou úctu vzdávati.

(*Škola B. Srdce. 1876.*)

V Hallu v Tyrolsku měl býti v jednom domě nemocný zaopatřen. Ješto velebnou Svátost přemnozí do domu doprovázeli, propadla se podlaha, hostie vypadla knězi z ruky a nemohla se nižádným spůsobem najíti. Aby ale sv. hostie zneuctěna nebyla, zakoupil jeden bohatý měšťan domek ten a dal tam kostelíček sv. Salvatora vystavěti, kterýž tam až dosud stojí. (*Scherer, Exempel. Lex.*)

Za oblehání *Paříže* r. 1871 ku konci května bylo od divé luzy ciborium z oloupeného kostela jednoho i s hostiemi na ulici vyhozeno. Hned se shromáždili zbožní z lidu a horlivě hledali sv. hostie a za každou nalezenou sv. hostii štědře platili. (*Scherer, Exempel.-Lex.*)

Jednou bylo v pohanském *Římě* mnoho křesťanů zavřeno v žaláři, jenž druhého dne divoké zvěři předhozeni měli býti k roztrhání. Po službách Božích ohlížel se kněz po někom, jenž by chleb života donesl ubohým věznům. I přistoupí útlý mládeneček Tarcisus a pokleknuv žádá o sv. hostie. „Nikoliv, mládenečku!“ dí kněz, „tobě tak mladému tak důležité poselství svěřiti nemohu.“ Mládeneček maje oči radostí zaslzené a líčka pohnutím zardělá prosil snažně, by té milosti se mu dostalo. Vida kněz mládenečkovu oddanost a horlivost, dal mu sv. hostie s napomenutím, aby tak vzácný poklad choval věrně. „Ano, chci chrániti ho,“ dí pacholík, „a raději umru, než bych ho vydal.“ Sotva ale že několika ulicemi prošel, obklopen byl pohanskými spolužáky. I nutili ho ku hře, majíce jednoho zapotřebí. A když Tarcisus nesvolil a tajemství na ňadrech schované hájil, poznali chlapci, že jest křesťan a věznům tajemství nese. I udeřil tu kovář pohanský mládenečka do hlavy, tak že mrtev k zemi sklesl. Umřel tedy mládeneček Tarcisus raději, než by nejsv. Svátost oltářní rukou pohanskou poškvrniti nechal. (*Frant. Kozák.*)

b) Cti; navštěvuj; koř se jí!

Zvláštní ctitel nejsv. Svátosti byl sv. *Aloisius*. A podobně i sv. *Stanislav Kostka* na cestě do školy vždy v chrámu Páně pomeškal, aby navštívil Krista Je-

žíše v nejsv. Svátosti oltářní přítomného a jemu se poklonil a jej pozdravil.
(*Blahověst 1870.*)

Sv. *Anna z Boha*, dříve hraběnka z Ferie, stavši se v 24. roce vdovou, odřekla se světa a vstoupila do kláštera sv. Kláry. V klášteře tom vystavěla si komůrku s okénkem do kostela přímo na oltář, kde se nejsv. Svátost přechovávala; u okna toho ztrávila téměř všecken čas svůj a jen nerada odcházela, když toho potřeba kázala. Jednou pravila: „Ráda bych u okénka celou věčnost potrvala, an to Bůh dobrý můj, jejž nejvýš miluji, jemuž za dobrodiní děkuji, jemuž vše zasvěcuji a jejž o milosti prosím.“ (*Mehlera příklady.*)

Sv. *František Borgiáš* převelikou uctivost choval k této sv. Svátosti. Kdekoliv se nalezal, zbudoval si za oltářem stánek, kamž v každé záležitosti se utíkal a u Krista posilňoval. Do kteréhokoliv kostela zavítal, nejprv k sv. Svátosti se odebral. Když se jednou v Ebora rozněmohl a z hlubokého spánku probuzen býti nemohl, podala se mu velebná Svátost a ihned se probudil a čile žil dále.
(*Lohn. bibl.*)

Sv. *František z Regis*, naleznuv někdy chrám zavřený, již tím se potěšil, že kleče u dveří chrámových v dešti i v zimě se svým Spasitelem v nejsv. Svátosti oltářní vzdáli těšiti se mohl.
(*Frencla Postilla.*)

Sv. *Heřman Josef* velkou měl vroucnost a lásku k nejsv. Svátosti oltářní; chodívalť ve dne v noci, kdykoli jen mohl, do kostela a klaníval se jí, skoro nikdy nesloužil mši sv., aby nebyly se oči zarosily slzou lásky, slzou vděčnosti.
(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Kajetan* tak velmi nejsv. Svátost oltářní ctil, že téměř ustavičně u ní se nalezal a u ní povždy nalezen jest.
(*Akten s. Heiligsprechung.*)

Sv. *Karel borom.* chrám Páně svým rájem nazýval, kde po vykonaných svých povinnostech u nejsv. Svátosti zotavení hledával a nabýval. (*Podstr. výkl.*)

Sv. *Kazimír*, královský princ polský, často v noci chodíval do kostela a klaněl se před zavřenými dveřmi nebeskému Králi. (*Zollnera kat. káz.*)

Sv. *Stanislav Kostka* největší radosti cítil, když nejsv. Svátosti poklonu činil. V takové době rozněcovala se jeho duše největší láskou, ano nejednou bylo viděti tvář jeho jako nadpřirozeným ohněm ozářenou; a když u sv. přijímání byl, nemohlo srdce jeho hojnost milosti a sladkosti nebeské pojíti; i upadával u vytržení mysle a mluvíval sladká slova.
(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Magdalena z Pazzis* nemohla se ani rána dočkati, jen aby se Ježíši Kristu v nejsv. Svátosti oltářní klaněti mohla; když nastal večer, tu opět chvátala navštívit miláčka svého; taktéž činila i mezi dnem, kdykoliv prázdnou chvíli měla. Klečíc před tabernákulem, pocítila nevýslovných rozkoší v srdci svém a proto také co nejvřeleji přátelům a přítelkyním svým uctění nejsv. Svátosti oltářní odporučovala slovy: „Přítel přebývající u přítele svého navštěvuje ho často, přeje mu dobré jitro, dobrý večer a dobrou noc; on také neopomine žádné příležitosti, kdykoliv se mu mezi dnem s přítelem porozprávěti dá. Tak navštěvuj i ty Krista a brzy okusíš, jak navštěvování prospívá.“
(*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Markéta Alacoque* takovou pobožnost chovala k nejsv. Svátosti oltářní, že mnohdy i malé lsti užívala, aby déle v kostele zůstati mohla. Bez jídla a pití by byla ve dne i v noci u ní vydržela. Jako svíce žádala se stráviti v přítomnosti Spasitele, aby za svou lásku lásku Kristovu obdržela. (*Olt. Eucharist.*)

Neobyčejná byla nábožnost sv. *Paškala Baylona* k nejsv. Svátosti oltářní, tak že o ní nejraději přemýšlel a k stolu Páně s největší dychtivostí a vroucností nejhlubší chodil.
(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*).

Bl. *Karel Spinola* vřel uctivostí a milostí k Pánu Ježíši ve velebné Svátosti oltářní. On jej pod spůsobou chleba v chrámě přítomného několikráte za den navštěvoval. Kolikráte mu zpovědník povolil, tolikráte chodil Boží Tělo přijmout. (*Blahověst 1873.*)

Nábožnost sv. *Tomáše akv.* k nejsv. Svátosti oltářní nedá se ani vypsati. Před ní trávil za dne a často i v noci kolik hodin; zde vyhledával v pochybnostech osvícení, ve tmě světla a útěchy v protivenstvích.
(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Václav*, náš patron, sám hostie pekl a v zimě v noční době velebnou Svátost oltářní navštěvoval, provázen

jediným služebníkem svým Podivínem a tuto celé hodiny v pobožnosti trávil. *(Frenclova Postilla.)*

Sv. *Vincenc paul.* nejsv. Svátost často navštěvoval; nikdy nevyšel dříve, aniž jakou práci počal, než se byl s Kristem poradil a když domů se vracel, aneb důležitou práci vykonal, Jemu před oltářem vždy vroucně děkoval, aneb za odpuštění svých poklesků žádal. Ano tělem vzdálen, vždy duchem s Ježíšem přebýval. *(Herbsta výb. př.)*

Kněz P. *Aloisius la Nuza*, nábožný služebník Boží a znamenitý missionář v Sicilii, ještě jako mládenec byl takovou láskou k Ježíši roznícen, že se zdálo, jako by se nemohl pro duševní útěchu, jakéž ve velebné Svátosti nabýval, od Krista odloučiti. Tak když mu přikázal zpovědník, aby déle než hodinu před velebnou Svátostí nemeškal: sobě násilí učiniti musel, aby, když hodina uprchla, se vzdálil, podobaje se nemluvňátku, kteréž se od mateřských prsou odtrhuje, právě když ssáti počíná. Prvé než chrám opustil, pozastavil se, patřil na oltář, učinil poklonu a bylo znáti, jak mnoho namahání ho stálo, aby se odřekl utěšené přítomnosti Spasitele svého.

(Alfons Liguori.)

Když *v Anglicku* katolíci víru svou vyznávati veřejně nesměli a pakli to činili, i krutě trestáni byli, musel jeden bohatý za pokutu 500 dukátů platiti, že mši sv. přítomen byl. I vyměnil si nejkrásnější dukáty s křížem a když se mu úředník protestantský, jemuž pokutu tu platil, vysmíval, že pokutu tak krásnými penězi platí, pravil tiše: „Za hřích bych si to pokládal, kdybych za Krista, jemuž jsem se v nejsv. Svátosti klaněl, špatné peníze platil, anto kříž, jejž na penízi spatřujete, a nejsv. Svátost oltářní tak úzce spojeny jsou nesmírnou láskou totiž Spasitele našeho.“

(Lohn. bibl.)

Ve V. žil starý žebrák *Bohdan*, jenž dával na jevo vroucí úctu k nejsv. Svátosti oltářní. V kostele zvláště při pozdvihování nabývala veškerá jeho tvářnost neobyčejného výrazu. Oči jeho utkvívaly tu na tajemném těle Páně, rtové se mu zachvívaly, líce bledly, srdce vyrážívalo vroucí vzdychnutí. Šel-li kněz k nemocnému s Pánem Bohem, kráčíval pobožný kmet za ním a v domě u nemocného modlíval se na prahu, pokud se kněz nenavrátil. *(Blahověst. 1852.)*

Maria Diaz, která za času sv. Terezie žila, obdržela od biskupa Avily dovolení, aby na kůru kostela jednoho přebývala, aby tam nejsv. Svátosti oltářní, kterou svým dobrým sousedem nazývala, klaněti se mohla. Odtud vycházela jen, aby se vyzpovídala, aneb velebnou Svátost oltářní přijala.

(Mehl. př.)

Zbožná hraběnka *Feria*, nevěsta nejsvětější Svátosti zvaná, poněvadž mimo povinné práce po celý čas u nejsv. Svátosti v kostele se zdržovala, odpověděla na otázku, co by tak dlouho v kostele dělala: „Co dvořenín u krále, nemocný u lékaře, chudý u bohatého, hladový u stolu pokrmem naplněného činí: konám já v kostele u Boha.“ *(Silbert.)*

Zvěčnělý karmelita, bratr *František* kdykoliv okolo kostela šel, alespoň několik minut se Kristu v nejsv. Svátosti kořil. „Nesluší se,“ říkával, „aby sluha okolo trůnu svého Pána šel a co nejpokorněji povinnou úctu mu nevzdal.“

(Buchfeld.)

Ctihodný *Ludvík de Ponte* často klekával před nejsv. Svátostí oltářní a pozoroval a rozjímal se zanícením nesmírnou lásku Kristovu a nemohl ani slov najíti, aby díky Ježíši vzdal. Mnohdy celou noc vydržel před tabernakulum, modle se. Ani horko, ani zima, ba ani nemoc neodstrašila ho, aby do kostela šel a tam Kristu se klaněl; když pak z lože povstati již nemohl, vykonával povinnou úctu a pobožnost ve světnici a oplýval nevýslovnou rozkoší.

(Jakub Rho.)

Císařové: *Maxmilian*, *Karel V.*, *Ferdinand II.*, *Filip*, král španělský, *David*, král škotský, *Alfons*, král sicilský, a mnohé osoby urozených stavů, jenžto vidouce, že velebná Svátost k nemocnému se nese, třeba i ve voze jeli, hned kázali, aby se zastavilo a sestoupivše na kolena padli a nejsv. Svátosti oltářní se klaněli. *(Macana výb.)*

Salezius, kněz z řádu sv. Ignáce, velkou útěchou v bolestech naplněn byl, slyše o nejsv. Svátosti oltářní. Pilně ji navštěvoval a nemoha pro práce na dlouho, alespoň na krátko, ba každou hodinu přišel Svátosti té se klanět. Proto

také umřel, háje učení, že Kristus v nejsvětější Svátosti oltářní jest přítomen. *(Mehl. příkl.)*

Ctihodný Jesuita P. *Tomáš Sanchez* navštěvoval nejsv. Svátost oltářní denně pětkráte, ve čtvrtek ale osmkráte, kdež se i bičoval a bolestným opaskem opásal. V čas pokušení volával: „Ježíši ukřižovaný! Nejsvětější Svátosti! Blahoslavená Panno!“ a ihned pokušení zmizelo. *(Lohn. bibl.)*

Viktor Šlossar, opat rajhradský, byl velmi nábožný. I v noci chodíval k uctění velebné Svátosti. *(Method Halabala.)*

4. Klaň se Jí; když se k nemocnému nese.

Sv. *Klotilda*, princezna z Navarry, vystoupila z vozu a padla na kolena svá potkavši kněze, an se s nejsv. Svátostí oltářní k nemocnému bral. *(Frencla Postilla.)*

Ferdinand II., tehdáž král, později císař německý, uslyšev jednou na honbě hlas zvonku, otázal se, co by to znamenalo a když uslyšel, že kněz nese Tělo Páně k nemocnému, ihned spěchal za knězem a dohoniv ho sestoupil s koně a doprovodil až k nemocnému, jemuž kněz řekl: „Raduj se, příteli, dnes zavítali k tobě dva králové: Král všech králů a hodný Jeho náměstek na zemi král Ferdinand.“ Zbožný Ferdinand obdaroval i chudou rodinu nemocného a veselé mysle se navrátil domů. Tentýž mocnář povždy, když kněze s nejsv. Svátostí potkal, ihned sestoupil s koně aneb kočáru a poklekl i v blátě, aby Kristu se pokořil a požehnání Jeho přijal. *(Lohn. bibl.)*

L. P. 1854 pospíchal ve Vídni mysliveckou třídou kněz s nejsv. Svátostí k nemocnému; sem tam obnažila se sice některá hlava lidu věřícího, velká část mudrlantů a větroplachů vyšperkovaných nechtěla viděti útěchu tu umírajících. Tu však pojednou zastaví se kočár skvostný, z něho vystupuje pán mladistvý a ku podivu všech kleká na veřejné ulici s obnaženou hlavou a žádá požehnání s Nejsvětějším. A kdo to byl? Císař sám *František Josef I.* *(Veverky: Sbír. káz.)*

Baron a jenerál rakouský *Geramb* potkal jednou, přioděn jsa rouchem jenerála, v jedné nejživější ulici města kněze, an nese Tělo Páně k nemocnému. Ihned se vrhl na kolena a kořil se jí. Když přišel kněz blíže, spozoroval, že ministranti, jenž nebesa nesli, mezi sebou se strkají a rvou. I odehnal je zbožný jenerál a sám nesl nebesa, čemuž se divil velmi kněz a dojati byli velmi i lidé, vidouce jenerála, an zastává ministranty. *(Herbsta výb. př.)*

Karel II., král španělský, jel jednou doprovázen mnohými šlechtici a množstvím lidu po Madridě na procházku. V tom šel i kněz s Nejsvětějším, aby zaopatřil zahradníka ve vzdálené vesnici; šel sám jen s kostelníkem, kterýž nesl světlo, ano mdle kmitalo. I zpozorovav král kněze, ihned vystoupil z kočáru a posadil tam kněze, pokloniv se nejprv nejsv. Svátosti oltářní; sám pak s odkrytou hlavou šel za kočárem a doprovodil kněze až k nemocnému, byl sv. obřadům přítomen zbožně, potěšil umírajícího a přislíbil mu, že o věno jeho dcery se postará. Napotom zase odvezl kněze nazpět a přijal za nesmírného davu lidstva a radostného jásotu v kostele sv. Marka požehnání. *(Mehl. příkl.)*

Císař *Karel VI.* chtěl jednoho dne korutanskou branou na honbu jeti, když se právě kněz s nejsv. Svátostí oltářní, doprovázen množstvím nábožných lidí, do kostela vracel. Bohabojný císař dal hned zastaviti, slezl s kočáru a doprovázel kněze s modlícím se lidem do chrámu Páně. Teprv když byl požehnání obdržel, navrátil se opět k vozu a jel po svém vyražení. *(Leop. Chimani.)*

Podobně učinil i císař *Josef II.* a *Petr Veliký*, cár ruský.

Ludvík I., panující král bavorský, kolikkrátkoli duchovního, nesoucího nemocnému poslední posilu sv. náboženství, potká, nejen pobožný spůsob má, z vozu svého královského vystoupiti, na kolenou velebné Svátosti se klaněti a ji odkrytou hlavou až k domu nemocného doprovoditi, nýbrž také nařídil, aby se všickni jezdci, všecky vozy zastavili, kdykoliv kněze s nejsv. Svátostí potkají. *(Macana výb.)*

Za času francouzské revoluce žil *v Lyonu* muž, jenž ztratil všecku víru a proto o náboženství a náboženských úkonech nechtěl ani slyšeti. Tento nešťastník potkal jednoho dne kněze, an chvátá

s Nejsvětějším k nemocnému. Aby nemusel čepici s hlavy sejmouti, hleděl zatvrzele knězi se vyhnouti. Ale podivu hodná věc! Kněz kráčel mu v patách z ulice do ulice, ješto tudy k nemocnému musel jíti. Nevěrec byl již sotva sebe mocen i vkročil do otevřených dveří jednoho domu a kněz — ihned za ním, an nemocný v témž domě bydlel. Najednou byl nevěřící od věřících, již kněze doprovázeli, obklopen, i chtěl uniknouti, ale kam? A tu působila v něm milost Boží, tak že se zastyděl, řka sám k sobě: „Utíkám před Bohem, jenž za mnou kráčí. Jaký nevděčník a zaslepenec jsem. Ne nebudu mu více odpírati, odříkám se nevěry, chci co křesťan žíti a zemříti.“ A dostál slibu svému a žil od té doby velmi nábožně.

(Zollnera káz.)

Papež *Pius IX.* nalezaje se co uteřenec v Neapoli, navštěvoval odpoledne několik kostelů. A tu jednou potkal kněze, an nese Tělo Páně k nemocnému. Ihned vyskočil sv. otec s kočáru a spěchal s knězem do kostela, aby s ostatním lidem přijal požehnání a pak jel dále. *(Kath. Blätter aus Tir. 1849.)*

V Potosi, městě v Peru, panoval zbožný obyčej, že když se Tělo Páně k nemocnému neslo, všickni městští úředníci a urození, co čestná stráž, kněze s rozžatými svícemi k nemocnému doprovodili. *(Lohn. bibl.)*

Salsetáni, obyvatelé malého ostrova ve východní Indii nedaleko Goy, zvláštní dojemnou zbožnost konali k nejsv. Svátosti oltářní. Jakmile se znamení dalo, že Tělo Páně k nemocnému se ponese, ihned opustili práci svou, přichvátali, vyčistili cestu, kudy kněz jíti měl a okrášlili zevnitř příbytek nemocného květinami a zelením a doprovodili kněze, majíce rozžaté svíce v rukou.

(Lohn. bibl.)

Šebestian, král portugalský, kdykoliv kněze potkal, an Tělo Páně k nemocnému nesl, ihned sestoupil s koně aneb kočáru a doprovodil ho až k domu nemocného, kdež venku čekal, až zaopatřen byl, aby obyvatelům nepříjemnosti nedělal. *(Lohn. bibl.)*

Theodosius II., vévoda briançonský, pokaždé, kdykoliv uslyšel znamení zvonkem dané, ať ve dne neb v noci, ihned všeho zanechal a se světlem za knězem pospíchal, aby nejsv. Svátost sprovoditi a jí co nejpokorněji klaněti se mohl. Taktéž museli i jeho služebníci činiti. „Zvláště v noci,“ říkával, „kdy unavení poddaní nočního odpočinku požívají, slušno, aby kníže nejvyššímu Pánu v čestný průvod se propůjčil.“ *(Lohn. bibl.)*

5. Boží tělo; původ; súčastni se! jestiť dojemný.

Okolo l. P. 1230 žila v ústupu klášterním na hoře Karmel u města Luttichu zbožná panna *Juliana*. Ráda se velmi modlila a tu zočila u vytržení měsíc poněkud zatemněný. I prosila, aby jí Pán vidění to vysvětlil a tu se dozvěděla, že skvělý ten měsíc znamená Církev Boží a temnota nedostatek jedné slavnosti. I svěřila se kanovníku v Luttichu Janu a ten to oznámil biskupu Ruprechtovi a biskup bohoslovcům, zvláště Jakubu, napotomnímu papeži Urbanu IV. Biskup ale nechtěl ani na radu bohoslovců novou slavnost Božího Těla povoliti, pak ale přece povolil. Prvé ale, než slavnost ta v jeho biskupství konati se mohla, zemřel. Přece ale slavnost ta v Luttichu a okolí se konala. Odtud se slavnost ta rozšířila po okolních biskupstvích, až konečně r. 1264 nadzmíněný papež Urban IV slavnost Božího Těla v celém křesťanství ten čtvrtek po oktávu hodu svatodušního konati poručil, což i na sněmu viennském papež Kliment V. l. P. 1311 bullou ohlásil.

(Čas. kat. duch. 1837.)

Daufin, otec nešťastného krále Karla X., byl za času války v Strasburku. Bylo Božího Těla, nebe zamračeno a dešť na spadnutí. Vida zbožný Daufin, že setníci málo chutě mají s vojíny vytáhnouti, oslovil vojíny a setníky, řka: „Milí vojínové! dešť kulí by vás zajisté nezastrašil, abyste útok na nepřítele učinili a čest krále svého zachránili. Měli by jste se dáti deštěm odstrašiti, abyste i nebeskému Králi svou přítomností veřejně povinnou úctu vzdali?“ Těmito slovy povzbuzeni dostavili se všickni důstojníci k slavnosti a i nebe se vyjasnilo. *(Quillois.)*

Filip II., král španělský, kdykoliv nejsvětější Svátost v procesí doprovázel, vmísil se mezi lid a jako jiný kráčel sám bez komonstva za jakéhokoliv po-

časí. Když jednou v letě strašné vedro bylo a jeden sluha, jenž za ním kráčel, klobouk nad králem držeti chtěl, aby v stínu šel, nepřivolil Filip. Podobně nedbal ani na dešt a zimu. — Když jindy kněze s Nejsvětějším k nemocnému a pak zase do kostela nazpět doprovodil: tázal se ho kněz, není-li utrmácen? „Jak," odvětil, „moji sluhové, jenž mi ve dne v noci slouží, nikdy si nestěžovali na to a já bych si měl stěžovati?" *(Hunolta káz.)*

Císař římský *Karel V.*, když některá nekatolická knížata v říši německé ne chtěli přítomni býti při slavném průvodu Božího Těla, majíce jej za pověrečný, tu císař a jiná knížata říše tím slavněji jej konali r. 1530. Šest knížat střídalo se při nešení baldachinu a císař sám s odkrytou hlavou následoval kardinála průvod vedoucího. *(Frencla Postilla.)*

Ještě v 17. století byl pokaždé ve společnosti *španělských králů* večer tímto způsobem oznamován: Hned po jídle poklekl dozorce panošů uprostřed sálu a pravil slavným hlasem: „Pochválena budiž nejsv. Svátost oltářní!" A všickni ostatní odpověděli: „Až na věky, Amen!" Po těch slovech přineslo se světlo.

(Wien. Sonntagsbl.)

Jak mocný dojem činí průvod o Božím Těle, doznává i atheista *Diderot*, an dí: „Nikdy jsem nehleděl o Božím Těle na dlouhé řady kněží v ctihodném obleku, na mladé akolity přioděné bílou komží a opásané modrou páskou; nikdy nehleděl jsem na četný zbožný lid: abych nebyl hluboce dojat. Nikdy neslyšel jsem velebnější a vážnější zpěv, jejž kněz zanotoval a jemuž mužové i ženy, panny a dítky dojati odpovídali a proto proniknuto jest srdce mé a celá má bytost zbožným pocitem a s očí mých vyloudily se slze. Věru v celém průvodu spočívá cos tajemného, co dojímá a ku zbožnosti uchvacuje."

(Chateaubriand: Schönheit des Christenthums.)

6. Čtyřicitihodinová pobožnost; beř podílu!

Blah. *Josef Labre* slul v Římě čtyřicetihodinový chudák, ješto nejvíce vidín jest v kostelích, kde se pobožnost čtyřiceti hodin konala. Zdálo se, že velký ctitel tento nejsv. Svátosti oltářní, pokaždé kdy se přestal mluviti, u vytržení byl: takou rozkoší bylo srdce jeho naplněno, že duch jeho necítil tělesných pout svých. Mnozí, vidouce to, činili vtipy, většina lidí považlivých jej za velkého svatého pokládala a nemýlila se. Kdo tak Ježíše miluje, musí blahoslaveným býti. *(Klinkáče legendy.)*

Omluva.

1. Jest následek hříchu, ač nepodstatná.

Vymlouvali se:

Adam, když ho Bůh po hříchu volal, pravil, že jest nah, a že žena, kterouž mu za tovaryšku dal, dala mu ze stromu jísti *(1. Mojž. 3, 10, 12.)*. Eva zase řekla: Had mne podvedl *(1. Mojž. 3, 13.)*.

Kain tvrdošijně odpověděl Hospodinu: Zdaliž jsem já strážným bratra svého? *(1. Mojž. 4, 9.)*

Laban, dav Jakubovi Liu místo Ráchel, vymlouval se, že u nich spůsob, starší dříve provdati *(1. Mojž. 29, 26.)*.

Saul král, penechav si proti rozkazu Božímu v boji s Amalechitskými lepší z ovcí a skotů, omlouval se u Samuele, že je pro obětě Hospodinu zachoval *(1. Kr. 15, 15.)*.

Pilát, odsoudiv nevinného Ježíše, myl si ruce na znamení, že krve jeho jest nevinen *(Mat. 27, 24.)*.

Rada židovská pravila Jidášovi, když jim peníze navrátil, že krev nevinnou zradil: Co nám do toho? ty viz. *(Mt. 27, 4.)*

Služebník, jenž peníz zakopal, omlouval se bázní před přísností pána *(Mat. 25, 24.)*.

Lutr také se vymlouval, že nemůže jinak jednati.

Prvním rodičům, Kainovi, Saulu, Pilátu a všem jiným výmluva neprospěla, došli trestu.

Služebník, jenž peníz svůj zakopal, vzdor výmluvy došel důtky a trestu *(Luk. 14.)*.

V Církvi sv. dispense, odpustky atd. jsou neplatny, jsou-li důvody nepravé a vymyšlené.

I před svědomím výmluva neplatí, zvláště restituce má se dáti vzdor všem omluvám.

Muž, jenž neměl roucho svatební, oneměl a král poručil, aby ho na rukou a nohou svázali (*Mat. 22, 12—13.*).

2 Nehledej ji!

Dělnice, jež sloužila u rolníka, několikráte vypila potichounku mléko, které měl hospodář ve sklepě svém. Domácí spozorovali to a poznavše, kdo vinníkem, udali věc starostovi obce. Důvody byly patrné a dělnice nemohla zapříti; přece však ku svému ospravedlnění pravila, že v noci, kdy mléko pila, nemohla mléko dobře poznati, myslíc, že je to voda, protože od některých dob zcela pozbyla chuti. Starosta obce, jenž soudcem byl, vyslyšev tato slova její, velel, aby byly dva zakryté džbánečky přineseny, v jednom z nich byl ocet, v druhém mléko. I podal jeden po druhém dělnici, vyzývaje ji, aby z každého okusila. Dělnice učinila dle rozkazu jeho; než okusivši octa, počala kašlati a se šklebiti. „Vždyť to jest ocet," řekla mrzutě. Tehdy podal jí starosta druhý džbánek, řka: „A co je to?" „Toť mléko," odpověděla dělnice, okusivši ze džbánku toho. „Hleď," řekl k ní nyní starosta, „chuť vskutku máš a proto je tvá prvější řeč lživá. Můžeš-li rozeznati ocet od mléka, mohla's rozeznati také mléko od vody." Dělnici odsoudili nejen k zaslouženému trestu, ale také k zapravení mléka, jež hospodáři vypila.

(*Zlaté lístky. 1873.*)

Když prorok Nathan Davidu provinění předhazoval a dlouhou důtku mu dával, poslouchal ji David tiše a vyznal: „Zhřešilť jsem Hospodinu" a nevymlouval se (*2. Kr. 12, 13.*).

Obyvatelé města Ninive uslyševše, že jim Jonáš hříchy předhazuje a trest oznamuje, neomlouvali se, ale činili pokání (*Jon. 4.*).

Když Daniel Nabuchodonosoru a Baltasaru trest Boží za nepravosti oznámil, nevymlouvali se, ba Baltazar dal Danielovi purpurový oděv a zlatý řetěz a dal vyhlásiti, že má moc co třetí v říši. (*Dan. 4, 5.*)

Sv. *Benedikt* poručil mnichu Mauru, aby vytáhl pacholíka, jenž do hlubokého jezera padl. Maurus se neomlouval, že jezero je hluboké a zázračně přes vodu kráčel. (*Sv. Řehoř. Dial.*).

Opatrnost.

1. Jest potřebná.

Antigonus uslyšev, že syn jeho v mimořádném boji usmrcen jest od nepřátel, zvolal: „Příliš záhy jsi, milý synu, zahynul, že neprozřetelně v boj jsi se pustil, nepamětliv jsa své spásy a mého napomenutí!" (*Erasmus.*)

O nutnusti opatrnosti píše i *Aristoteles*, že bez opatrnosti není ctnosti a bez ctnosti není moudrosti; *Diogenes* říkával, že moudrému všecko patří.

Jednou byli u sv. opata *Antonína* mnozí mniši a poustevníci thebaištĺ shromážděni. V duchovních rozmluvách přišla i řeč, která ctnost jest nejpotřebnější ku pokroku a dokonalosti křesťanské. Jeden myslel, že půst a bdělost, druhý opovrhování věcmi vezdejšími, třetí milování samoty, čtvrtý milosrdnost; a tak každá ctnost nalezla svého obhajce co nejpotřebnější ku křesťanské dokonalosti. Antonín mluvil naposled, řka: „Všecky ctnosti, jež jste jmenovali, jsou záslužné a chvály hodné; já ale z nesčíslných poklesnutí, jichž se mnozí dopustili, přišel jsem k úsudku, že opatrnost jest ta ctnost, po které se tážete; neboť opatrnost zachovává všecky ctnosti, řídí je a pomáhá ku všem ostatním ctnostem. Postrádá-li kdo opatrnosti, snadno klesne." (*Zollnera káz.*)

Sv. *Augustin* jsa po svém obrácení jak v řeči tak i ve všem jednání svém velmi opatrný, aby opět neklesl, líčí křesťanskou opatrnost takto: „Opatrnost jest vědomost věcí, kterýchž si máme žádati a kterých se sluší varovati; jest láska, ježto, co k Bohu vede, volí nad ono, což od něho odvracuje. Opatrnost jest ta nejpilnější a nejbedlivější stráž, ježto bdí, aby se v srdce naše nevloudil zmenáhla zlý rádce a nezklamal nás!" (*Sv. Augustin.*)

Potřebnost její doznává i sv. *Basi* řka, že se nikdy neodchýlí od povin-

nosti a ctnosti a nepadne do bezedna nepravostí; sv. *Bernard*: „Odejmi opatrnost a ctnost není více ctností, ale chybou, a sv. *Tomáš akv.*,že ona řídí a spravuje všecky ctnosti, že jest oko duše.

Jednoho dne posteskl si sv. *Františku sal.* Kamus, biskup belleyský, že mu velmi ublíženo bylo. Sv. František sice ho politoval, ale i doložil: „V jednom jste přece pokárání hoden a sice v tom, že nejste tak opatrný, jak by jste býti měl; lépe by bylo, aby jste jako moudřejší o tom docela byl mlčel.“ Kterýžto poznav chybu svou, umlkl.

(*Časopis kat. duchovenstva 1846.*)

Sv. Ignác i slovem i životem ukazoval, že nevinný a ctnostný život vésti jest velmi drahocenný klenot, avšak že člověku i křesťanské opatrnosti velmi zapotřebí jest. (*Sv. Ignác.*)

Sv. *Vincenz z Paula* ptával se vždy o radu křesťanskou opatrnosti. Aby mu nikdy opatrnosti nescházelo, měl za pravidlo, že žádnému nedal odpovědi ani rady dříve, než pohledl na svého Spasitele, v jehož slovích neb skutcích hledal oporu, na niž se pak ve svém jednání mohl spolehnouti.

(*Podstránského*: *Výklad.*)

Za dávných časův byli v *Anglii* hospodáři, mající velká stáda skotů a bravů. Vlci pak vpadali často na pole jejich a činili škodu. I vzali střelnou zbraň a psy, by zapudili a zabili dravce; vlci pak jednou stranou zapuzeni vraceli se druhou a na místě jednoho zabitého přišlo jiných deset. Hospodáři pak ustavičnou honbou schudli, krmíce mnoho psů a kupujíce zbraň. Stáda jejich byla zničena Moudřejší hospodáři řekli: „Pojďme dále za zvěří až do lesa a vyhubíme ji v brlohu jejím. Vlci ale přišli zase z jiných lesův a hospodáři schudli, ztrativše stáda. Zchudnuvše šli k sousedům a pravili: „Sebermež všechen lid, hoňme po celý rok, až vyhubíme vlky na celém ostrově. Šli tedy a honili, až vyhubili dravou zvěř; potom složili zbraň, rozpustili psy a brav jejich pase se bez pastýřů od oněch časů až do dnešního dne. —

A opět byla v kraji vlašském krajina velmi úrodná na olivy a rýži, ale nezdravá neboť v letě přicházelo povětří, zvané malaria, kteréž zimnici přináší smrtelnou. Obyvatelé oné krajiny jedni kadili v domech svých, dávajíce veliké peníze za kadidlo, druzí stavěli ohrady k západu, odkudž mor přicházel, jiní utíkali za nezdravého počasí, až všickni vymřeli; i stal se kraj ten pustý a po hájích a polích rýžových běhala divoká zvěř. — Přišla malarie do jiné krajiny i tam počali lidé raditi se a utíkati; tu nalezl se člověk moudrý a pravil: „Zlé povětří rodí se daleko od vás v bahně padesát mil odtud; pojďte, vysušme bahno, spustivše vodu a zemřeme-li sami zlým povětřím, zůstanou děti v dědictví našem, celý pak kraj bude nám blahořečiti.“ Ale lidé lenili jíti tak daleko a báli se smrti; pomřeli pak v krátce v ložích svých. Zlé povětří pokračuje dále a zajalo již deset krajin. Nebo kdo nevyjde z domu svého, aby vyhledal zlo a vyhladil s povrchu země, na toho přikvapí samo a stane před obličejem jeho. (*A. Mickiewicz.*)

Empedokles, slovutný mudrc starého věku, rád by byl viděl oheň hory Etny z blízka. Chtěl se na vlastní oči přesvědčiti, co tento oheň jest, kterak z hory vychází a jaké stopy po sobě zanechává. Chtěl sám všecko prozkoumati a o všem zprávu jiným podati. Nadarmo ho žáci jeho od toho úmyslu odvracovali, pamatujíce ho zvláště na nebezpečí, že zem se místem propadává. Empedokles odpovídal na vše, že mudrc nesmí se dáti nebezpečím odstrašiti a on že zachová opatrnosti, aby, vyšetřiv vše, zdráv a bez úrazu k nim se navrátil. Ani nesvěřil se mudrc, že opatrnost jeho v tom spočívala, že měl vždy při sobě hůl, aby dříve půdu vyzkoumal a že bosýma nohama šel na horu, aby ucítil, zdali země již horká jest anebo horkou býti počíná, aby se ještě před výbuchem odstraniti mohl. Za jednoho krásného jitra vyšel si tedy na horu a náhodou uzřeli ho dva žáci a i oni šli za ním, aby ho pozorovali. Empedokles dostoupiv temena hory užasl nad hrůzokrásným pohledem. I kráčel okolo hrozného jícnu sopky s větší neohrožeností. Pomocí hole unikl více než jedné propasti a vícekráte upamatovala ho horkost pod nohama, aby změnil místo. Ano, měl i několikráte potěšení, viděti, kterak se zrovna v pravý okamžik vzdálil z místa, z něhož ihned s praskotem oheň vyšlehl. Již chtěl se navrátiti. Avšak zaslepen

slávou, že dostoupí šťastně místa, kamž až dosud žádný smrtelník nevylezl, šel dále, nedbal na palčivost půdy pod nohama, až najednou pod ním mocný plamen vyšlehnul, jenž hůl jeho napolo spálenou daleko odmrštil. Buď byl Empedokles pohlcen anebo uhořel. Žáci jeho, svědkové nešťastného tohoto případu, nenalezli mimo hole ničeho.

(*P. Bonaventura.*)

Jeden *mnich* z kláštera Hu nemohl u Anglů s obrácením na víru Kristovu ničeho pořídíti, že nepoužil opatrnosti a vysokým tónem k nim mluvil. I vyslán byl po něm Aidan, biskup, a že opatrně si počínal a zvláště životem více než slovem učil, obrátil přemnohé.

(*Kr. Šmíd.*)

V okolí německého kláštera *Rebdorfu* žil v 17. století rolník, jenž měl dvůr a polnost, při tom všem ale víc a více chudnul. I utekl se k jednomu muži, jehož měli lidé za černokněžníka a tázal se o radu a pomoc. Moudrý muž ten dal mu zapečetěnou tobolku, aby ji den co den nosil a jak daleko hospodářství jeho sahá, do kuchyně, zahrady, po polích, lukách a lesích, do stájí a sklepů a na půdu, všudy že s touto tobolkou zbohatne, avšak aby ji do roka neotevřel. I uposlechl rolník navlas a co se stalo? Tu viděl nedbalost dělníků a služebníků, tu zase promeškaný čas, tu špínu, tamto marnotratnost, jinde zpronevěření; všudy přišel na nepořádky; trestal, káral, napravoval, i sám dobrým příkladem předcházel; a hle, než se rok s rokem minul, viděl se mnohem mohovitějším než prvé, aniž mohl pochopiti, jak to přišlo. I otevřel dychtivě tu tajemnou tobolku, aby shledl ten čarovný prostředek, kterýž v ní byl skryt, však ale nenalezl tam ničeho, leč malou ceduli, na níž bylo napsáno: Chceš-li by hojnost byla v tvé moci, dohlížej ve dne i v noci. (*J. E. Veith.*)

Jistý *rolník* sedě u potoka, který loukou jeho se vinul, pozoroval svá pasoucí stáda: však nebylo mu hrubě veselo v mysli: neboť viděl, kterak spoře tráva vyráží a obživu snad ani do půl leta dobytku nedá. Tu přišed soused a vida zakalenou tvář, táže se po příčině zármutku. I počne tu onen o starostech a o malém užitku své louky vypravovati. Načež soused: „Učiň tak, jako já učinil; uvedl jsem potok v louku, a hle, tučná tráva až po břich dobytku zrostla.“ Rolník jsa potěšen z rady moudré, dal se do práce, najal dělníky a břehy prokopal. Však hle, potok zatopil louku tak, že se jezeru podobala i zanesl ji pískem a křemenem. Tu sobě rval nešťastný rolník vlasy a přijda k sousedu, zlostí hroznou na radu jeho si stěžoval. Tento ale pravil: „Příteli, proč se horšíš na radu, kterou jsem tobě z dobrého srdce udělil? Hněvej se raději sám na sebe a na svou neopatrnost. Malými stružkami měl jsi vodu z potoku na louku vésti, nikoli celým proudem ji zatápěti; nebo teď svou tučnost a zemi dobrou s louky s sebou odnese a toliko křemen a písek po sobě zanechá.

(*B. Krummacher.*)

V zimě *rodičové* jsouce do blízké vesnice na svatbu pozváni, k večeru šli do hospody a přikázali dvěma dětem svým, aby pozor daly na oheň. Děti, samy jsouce, si hrály, až konečně rozžatými kornouty házely po sobě. I padl jeden do koudele a chytila chalupa, tak že obě dítky uhořely. (*Fr. Svoboda.*)

Před několika lety dostal se do nemocnice ve *Štrasburku* jeden francouzský vojín, syn bohatého rolníka. Otec navštíviv syna, dal mu peníze, aby si přilepšil a pravil synu, že ho navečer ještě navštíví. Posluchači, spatřivše peníze, uškrtili nemocného a vzavše si peníze odnesli vojína do umrlčí komory. Když na večer otec do nemocnice přišel, oznámili mu posluchači, že syn zemřel. Otec chtěl syna ještě viděti a když do umrlčí komory přišel, nalezl zde syna živého, ač byl jen omdlel a zase k sobě přišel. Syn oznámil hned otci, co mu pro peníze posluhové učinili. Věc udána ihned soudu a nemilosrdní vrahové došli zaslouženého trestu.

(*Krönes: Real-Lex.*)

2. Prospívá sobě i jiným.

Sv. *František z Regis* se dozvěděl, že ho jeden velmi bohatý, avšak i lakomý kupec proto nenávidí, že tak statně zlému odporuje. Aby si přístup ke kupci zjednal, odporučoval František každému kupcovo zboží. I získal si tím František kupce tak, že ho k sobě pozval. A tu pravil k lakomci: „Co bude a jaký konec tvého namahání? Smrt odejme ti

bohatstvo tvé. Co pak ti prospějou všecky poklady, zahyne-li duše tvá?“ I učinila řeč ta takový dojem na kupce, že se vskutku obrátil a otcem chudých se stal. *(Šmída: Repertorium.)*

Král *Jakub* anglický měl zlý obyčej, že mezi kázaním rozmlouval v kostele s dvořany svými. Kazatel dvorský, jenž to již několikkráte s nevolí pozoroval, umínil si, že krále zahanbí a proto v nejbližší neděli, když král opět šeptal, zastavil se najednou a hleděl napnutým zrakem k místu, kdež král byl. Všickni jednání kazatelovu porozuměli a ho schvalovali. Král se ale mrzel a opovážlivého kazatele se na příčinu otázal. „Stalo se to — odvětil kazatel — z uctivosti k vám, králi milostivý; nebo když král mluví, musí poddaný mlčeti.“ Odpověď ta líbila se králi, ačkoliv se dovtípil, co by měla znamenati; v kázaní mluví Bůh, jehož poddaný jest každý člověk a tedy i král; sluší-li se, aby poddaný mlčel když král mluví, sluší se tím více, aby každý uctivě poslouchal, když se káže slovo Boží.

Když *Khobad*, král perský, již po tři měsíce město Amidu marně oblehal: posmívali se mu obyvatelé z hradeb tak velmi, že Peršané i král hněvem velkým naplněni byli. A když Peršané konečně města dobyli, vraždili strašně všecko bez milosrdenství. Tu pravil jeden kněz ku Khobadu: „Nesluší se na reka, aby vraždil ty, jenž se nemohou brániti.“ „Ale proč,“ odvětil král, „se mi obyvatelé města Amidy zprotivili a svým posměchem mne ku zlosti dráždili?“ „Proto,“ odvětil opatrně kněz, „byla vůle Boží, aby's, ó králi, města toho svou udatností dobyl!“ I zalíbila se králi lichotivá řeč ta, tak že přestal vraždit a městu všecka bývalá práva ponechal. *(Herbsta př.)*

Ve společnosti dvorských pánů královny anglické *Alžběty* seděl i nadaný a veselý Person; zdržovalť se v Londýně, aby co kněz katolíkům tajným útěchy udílel. Že jest kněz, musel před pány ukrývati, ať by jinak byl přišel o život. Po hostině se i připíjelo: „Ať žije Alžběta, hlava církve!“ To byla rána pro Persona; kdyby byl připíjel, zapřel by víru svou, kdyby byl nepřipil, usmrcen by byl. Již měl z velkého poháru připíjeti, ať slyšel venku příštipkáře. Ihned otevřel Person okno a poručil příštipkáři, aby vešel. Hosté očekávali nějaký veselý kousek a proto utichli. Příštipkář vkročil a pokyna mu Person otázal se ho: „Kolik párů střevíců uděláte denně?“ „Sotva tři páry,“ vece příštipkář. „Oč se vsadíte, že já za půl hodiny zhotovím 12 párů?“ I vytáhl Person značnou část peněz a držel je příštipkáři před očima, tentc jist, že sázku vyhraje, svolil a dívaje se po pánech žádal, by ho založili. I stalo se. Tu pravil Person ku svému sluhovi, pošeptav mu něco tajně: „Ihned přines kůži a nástroje!“ Služebník v brzku přinesl dvanáct párů bot a nůž. Person ihned uřízl holinky a za několik minut bylo zde 12 párů střevíců. Co bylo ale nejhlavnější? Že společnost na přípitek královnin zapomenula a Person opatrností a duchapřítomností smrti na popravišti ušel a víru svou nezapřel. *(Mehlera př.)*

Dr. *Rainbow*, ředitel blázince v Glasgově, nadaný lékař, měl takovou morální sílu nad choromyslnými, že ho ihned a rádi poslouchali. I stalo se jednou, že někteří pacienti na špatnou polívku velmi si naříkali a tu, když Rainbow mezi ně do kuchyně vešel, pravil jeden blázen: „Vy, pane doktore, jste hezký muž a velmi dobré maso by z vás bylo, dovolte, abychom vám maso odňali, a ho uvařili.“ I jiní čtyři blázni souhlasili s ním a již se ho chtěli uchopiti. Tu neztratil Rainbow přítomnost ducha a velitelsky zvolal: „Nešťastníci, zkazíte si polívku, což nevidíte, že dříve se musím s oděvu svléknouti? Počkejte chvilku, až se svléknu.“ Blázni dali mu za pravdu a tak Rainbow se mohl vzdáliti.“ *(Herbsta př.)*

V městě Malaga ve Španělích chválil jeden boháč, jenž sedm mladých osob ženských nectného obchodu u sebe zdržoval, kázaní sv. *Františka xav.* I použiv sv. František příležitosti té, aby duši bohatce získal, seznámil se s ním a navštěvoval ho. Sv. František vida tolik mladých žen nestoudně ošacených k stolu přisluhujících, prokázal jim všecku zdvořilost, přijímaje vlídně nápoj z rukou jejich a vychvaluje na nich to, co na nich chvalitebného spatřil. I zalíbila se vlídnost Xaverova hospodáři; i pozval ho po druhé a po třetí k stolu; Fran-

tišek pak beze všeho přísného kárání příjemnou řečí zponenáhla k milování věčných a nebeských věcí je vzbuzoval. Po častém navštěvování pokusil se více a upřímně se toho pána tázal, zdaliž by mu k službě nestačilo šest ženštin, že by jedné z nich za prokázanou sobě službu k poctivému manželství pomohl, kdyby on k tomu přivolil. Boháč nejen svolil, ale i věna té jedné udělil. Časem vyloudil František od něho druhou, potom třetí, až mu i jiné k poctivému manželství z domu vyvedl. Konečně pak směle naň udeřil a jemu tak důtklivě ohavnost hříchu, patrné nebezpečí zahynutí věčného předložil, že boháč, otevřev oči, náhlou záhubu svou, k níž slepě chvátal, poznal. Na to pak bez prodlení všecky ostatní ženštiny od sebe propustil, i dobrým věnem zaopatřil, potom u Xaveria zpověď z celého života složil a ku podivení celého města ctnostně živ jsa velkým potěšením a radostí srdce oplýval. (*Rosignol.*)

Sv. *Ignác* nalezl jednou na ulici města Paříže nešťastníka, na jehož obličeji bylo čísti, že zoškliviv si život samovraždou bídě své chce učiniti konec. Tu přemýšlel v křesťanské opatrnosti, jak by ho zachránil. I poručil svému průvodčímu, aby nešťastníka následoval a vše po něm činil. Uposlechl tento a následoval muže na místo pusté a když tento zůstal státi, ptal se ho, co chce činiti? Nevrle odpověděl, že mu po tom nic není a že mu nezabrání. „Nikoliv!“ pravil průvodčí, „vidím, že tě život omrzel, jako mne, že se chceš zavražditi, jako já, aby's bídě své konec učinil. To vzbudilo v muži důvěru v průvodčího i vypravoval mu předsevzetí své. V tom přišel sv. Ignác a pozdravil průvodčího svého co známého přítele, dotíraje naň, co by zde dělati chtěl? I dí mu tento: „Tuto spatřuješ dva lidi nešťastné, jichžto svět omrzel.“ Na to mu domlouval sv. Ignác laskavě a horlivě, aby složil naději svou v Boha a raději aby se s Bohem smířil, než do věčné záhuby připravil. Na to dí tento k cizinci: „Co se tobě zdá?“ Načež vece otázaný: „Já myslím, že přítel tvůj jest spravedlivý a od Boha nám seslaný, aby nás vystříhal od hříšné zpozdilosti. I navrátil se do města s předsevzetím, že trpělivě ponese břímě života. A tak křesťanskou opatrností zachoval sv. Ignác nešťastníku tomu časný i věčný život. (*Frencla Postilla.*)

Sv. *Jindřich Suso* bral se jednou na apoštolských cestách divokým černým lesem, kdež ho za soumraku přepadl velikánský muž, ozbrojen mečem a kopím. „Neutíkej!“ zvolal, „vidím, že jsi kněz a chci se ti zpovídati, následuj mne!“ I odevzdav se Suso Bohu následoval muže, jenž mu dí: „Věz, že již několik let v tomto lese loupeží zbavuji cestující jmění a života. Pod tímto dubem zabil jsem jednoho kupce, tamto u močálu jsem jinému podřízl krk, s této skály jsem svrhl kněze do řeky a t. d.“ Takto jda cestou pokračoval loupežník u vyznání hříchů svých. Svatý nabyl zatím srdce a síly, že ho ku pokání pohnul a přivodil a takto jej vysvobodil od smrti věčné, sebe pak od smrti časné. (*J. E. Veith.*)

V Paraquay počínali si moudře horliví Jesuité při obrácení divochů. Znamenavše, že divoši náruživě milují hudbu, vstoupili na lodě a hrajíce a zpívajíce jezdili po řekách. Indiáni, unešeni hudbou, sbíhali se ku břehům ze všech stran, ano skákali i do vody. A tak obměkčili missionáři divochy i pro víru Kristovu. (*Herbsta výb.*)

3. Neopatrnost škodí.

Neopatrně jednal onen učeník *Eliseův*, jenž jedovaté houby a byliny a jahody nasbíral a je uvařil, takže všickni by byli zemřeli, kdyby Eliseus nebyl přispěl.

Podobně neopatrně jednal i mládenec *Eutychus*, jenž bezstarostně nad propastí spal a snadno mohl dolů spadnouti a se zabíti.

Podobně i *chůva* pětiletého jediného syna Jonathasova Mifibosetha neopatrně nechala padnouti, že schroml a nemohl si chleba vydělávati.

R. 1853 hlídala dívka *v Bahlingu* ve Virtembersku malou sestřičku. I dala si neopatrně špendlík do úst, ana ale sestřička počala křičeti, chtěla ho řečí uchlácholiti, při čemž nešťastně špendlík spolkla a brzy bídně zahynula. (*Münch. Jugendfr.*)

L. P. 1811 vylezl 14letý syn zahradníka *Josefa Berga* ve Vídni v Prateru na hrušku, tu ale sháněje se po hrušce sklouzl, spadl a zlámal si vaz. (*Leopold Chimani.*)

Chalupník *Josef Brabec* z Pořičí u Benešova byl na svatbě a také statně z bambitky bouchal. Když v noci domů přišel, položil zbraň na lavici, aniž na to vzpomněl, že je ještě nabita. Ráno ji vzal čtyrletý jeho klučina do ruky a v tom mu celá rána do obličeje vjela. Těžce poraněné dítě bylo do pražské nemocnice přiveženo, kde ale druhého dne zemřelo. *(Čas. „Čech“ 1874.)*

Do *Brodku* ubírali se v srpnu syn mlynáře z Věrovan a stárek z Dubu na nádraží a cestou cídil si stárek nabitý revolver. Tu vyjde rána a přítel vedle jdoucí sklesl mrtev k zemi. Neopatrný mladík, spatřiv, co vyvedl, vehnal si kulku do hlavy. Nešťastní přátelé byli spolu v jednom hrobu pochováni. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

V Gubenu stříleli r. 1809 mladí výrostkové z pistolí. Tu i jedenáctiletý chlapec vypálil malý kanonek, avšak ten se roztrhl a kus vletěl ubohému chlapci do mozku, tak že v několika dnech za velkých bolestí zemřel. *(Leopold Chimani.)*

V Langenavě u České Lípy událo se neštěstí z trestuhodné neopatrnosti a nezbednosti. Množství chlapců ze školy již vyšlých vyšlo o službách Božích do pole, chtějíce zkoušeti ručnice, kteréž si někteří nesli. Při tom stalo se, že jednomu ručnice spustila a celý náboj vjel chlapci před ním jdoucímu do hlavy. Nešťastník musel býti na nosidlech domů odnešen. *(Čas.: „Čech“ 1874.)*

V Litavsku šlo 17 dětí r. 1852 přes zamrzlou řeku Insteru. Led se ale pro bořil a ubožáci všickni se utopili. *(Münch. Jugendfr.)*

Na den dušiček 1874 uhořela *v Bohosudově* u Teplic pětiletá dceruška havíře Petržílky, již byli rodiče samotnou doma zanechali a po práci odešli. Ve světnici se nalezalo ještě tříleté dítko, které však bylo v koutku skrčené nalezeno. Dle všeho hrály si dítky se sirkami a tu se bezpochyby na starším děcku šaty vzňaly. *(Čas. „Čech“ 1874.)*

Dne 4. srpna 1811 vypukla strašná bouře. Osmiletý *pacholík*, aby ze Schönbrunnu do Vídně dříve se dostal, pověsil se vzadu na kočár jedoucí, spadl ale pod kolo a rozmačkán v několika minutách byl mrtvolou. *(Leop. Chimani.)*

Terezie K., desítiletá dívka, pomáhala matce při domácích pracech. Jednou prášila v okně sukno, vstoupila na stoličku a nahnuvši se příliš spadla s okna, zlámala si kříž a za několik minut zemřela. *(Leop. Chimani.)*

Kristian Rajnr, lehkomyslný chlapec, běhal, hraje si, s jinými rozpustilci po schodech nahoru a dolů. Konečně si usmyslili, že budou po zábradlí jezditi. Rajnr začal, smekl se a padnuv na hlavu ihned vypustil ducha. *(Leop. Chimani.)*

R. 1844 nalezli v *Solnohradě* kočího v kotírně v posteli mrtvého. Nechal si uhlí, když šel spát a výparem tím v noci se udusil. *(Salzb. Zeitg.)*

Nádenice *Š.* bydlící na malé Kajetánce za Smíchovem odešla roku 1876 z domu, zanechavši tři malé dítky samotny doma. Starší syn 7letý klučík a o něco mladší děvče, počali brzy dováděti, při čemž nemluvně ležící na posteli bylo peřinami tak pokryto, že se zadusilo. *(Čas: „Čech“ 1876.)*

R. 1837 odbývala se v *Shnathortu* ve Westfalcku veselka a hosté seděli již při stole, ana polívka na stůl byla přinešena. Tu dala kuchařka velký měděný kotel s polívkou na zem a pětileté děvčátko, na néž pozor se nedalo, spadlo hlavou do kotle a ještě téhož dne bídně zahynulo. *(Leop. Chimani.)*

V lese mezi *Touškovem* a *Všerovem* je lesní hostinec. Do toho přišel těchto dnů rolník jeden se synkem. Mezi řečí prohodil neprozřetelně, že v Touškově prodal dobytek za 500 zl. Za chvíli rolník odešel. Cestou najednou padla rána a rolník svalil se k zemi. Chlapec, který měl u sebe peníze, dal se na útěk a přiběhl nazpět do hospody a celou příhodu vykládal hospodské. Za chvíli přišel hostinský a vypravoval ženě, že našel u zabitého jen 36 krejcarů. Hoch to slyšel. Když však hospodský se vyjádřil, že hocha hodí do pece, tu tento vyrazil okno a utekl. Křičel cestou tak, že přivolal četníky, kteří hned hostinského i s manželkou zatkli. *(Čas.: „Čech“. 1879.)*

V *Uberfeldu* nechali rodičové svoje půl roku staré dítko několik hodin samotné doma. Když odrostlá sestra jeho přišla domů, viděla, že na obličeji dítka leží kotě; zahnala je, ale dítko bylo udušené. *(Čas: „Hlas z Brna“.)*

V městě *Villeneuve* ve Francouzsku nechala matka několikaměsíční dítě doma a odebrala se do trhu kupovat. Při svém návratu nalezla své ubohé dítko v kaluži krve a spolu viděla, že z kolébky vyskočila ohromná krysa. Dítě mělo tenkou lebku prokousnutou a z ní vytékal mozek. Také na rukou bylo děcko pokousáno, Ubožátko za několik hodin skonalo. (*Čas.*: „*Čech*“. *1879.*)

U jednoho obuvníka v předměstí vídeňském *Wiedenu* ubytoval se jeden mladý muž, jenž na stole v papíru prach ležeti nechal. Učeník obuvníkův vzal tajně prach a jsa sám s dvanáctiletou dceruškou mistrovou doma, zapaloval ho, při čemž dívka naň se dívala. Zatím náhle se prach vzňal a popálil ubohou dívku v obličeji, že mohla bez lékařské pomoci o zrak přijíti. Učeníku se nestalo nic, došel ale zaslouženého trestu. (*Leop. Chimani.*)

Chudá vdova *Zuzana* nařídila své Bětušce, by k jedenácté hodině na ohnisku rozdělala oheň, trochu polívky uvařila a jí do pazderny přinesla. Bětuška tak učinila a za matkou odešla, malého Beníška doma nechavši. Asi čtvrt hodinky po poledni křičeli: „hoří!“ Zuzana s Bětuškou a druhými ženami běžela k dědině a pro Bůh! právě z jejich chaloupky plamen se valí! Jak se to asi stalo? Bětuška nechala chvátajíc sírky na krabici ležeti, chlapec si udělal nedaleko postele hraničku, tu zapálil a neštěstí bylo hotovo, Štěstí pak ještě při tom všem, že chlapec záhy ze světnice utekl. (*Valoucha*: *Katech.*)

V *Ženevě* oblékala se r. 1816 17letá dívka blíž komína, obrácena jsouc zády k ohni. Lehký její šat ale chytil a ubohá za několik hodin ve strážných bolestech zemřela. (*Leop. Chimani.*)

4. Opatrnost měj!

Opatrni byli:

Abraham, odděliv se od Lota, by rozbroje mezi pastýři zamezil (*1. Mjž. 13.*).

Sára (*1. Mjž. 21, 9.*).

Jakub k bratru Esauovi (*1. Mjž. 32, 7.*).

Josef egyptský nakoupiv velké množství obilí k rokům neúrodným (*1. Mjž. 41.*).

Matka Mojžíšova opatrností zachovala syna (*2. Mjž. 2.*).

Mojžíš zcela spálil zlaté tele, jemuž se klaněli židé; poslal 12 vyzvědačů (*4. Mjž. 23.*).

Josue opatrností dobyl zaslíbené země (*Jos. 1.—24.*).

David opatrně konal rozkazy Saulovy (*1. Kr. 18, 5.*); porazil Goliáše (*2. Kr.*).

Abigail, ukrotivši hněv Davidův proti muži svému Nabalovi (*1. Kr. 25.*).

Gedeon (*Soudc. 2.*), Samuel (*1. Kr. 1.—7.*) opatrně řídili lid.

Prorok Nathan velmi moudře upozornil parabolou hřešícího Davida na jeho provinění (*2. Kr. 12.*).

Bethsabé (*3. Kr. 1, 16.*).

Šalomoun, jejž královna ze Sáby obdivovat přišla (*3. Kr. 10.*), jakož i jeho kniha moudrosti dosvědčuje a jakž i při soudu dvou žen o dítě ukázal (*3. Kr. 3.*).

Debora (*Soudc. 4, 4.*); Ruth (*R. 2, 2.*); Anna (*1. Kr. 1, 15.*).

Ezechiáš, král, moudře se choval (*4. Kr. 18, 6.*).

Juditha u shlazení Holoferna (*Jud. 9, 18.*).

Esther (*Esth. 7, 1.*).

Daniel v obhájení nevinné Zuzanny (*Dan. 13.*).

Žena Sunamitka (*4. Kr. 4, 25.*).

Holda prorokyně (*4. Kr. 22, 14.*).

Josef, chtě tajně opustiti Marii (*Mt. 1, 19.*).

Pán Ježíš ve svém učení, jež znázorňoval parabolemi, obrazy; ve svém jednání k fariseům (*Luk. 20, 19.*).

Zachariáš (*1. Kr. 26, 14.*).

Maria v řeči s andělem Gabrielem (*Luk. 1.*).

Zacheus, nevida Ježíše, vystoupil na strom (*Luk. 9.*).

Obyvatelé města Damašku, zachránivše sv. Pavla (*Skut. 9, 25.*).

Sv. Pavel nejedl obětního masa (*1. Kor. 8, 13.*); v Athenách hlásal o neznámém Bohu (*Sk. 17, 23.*).

Moudré panny (*Mt. 25.*).

Sv. *František xav.*, nemaje dosti pracovníků na vinici Páně, pomohl si v opatrnosti tím spůsobem, že ustanovil a vyučil nadané pacholíky, aby nad nemocnými se modlili a na ulici jiné vyučovali. A hle, tím spůsobem a pomocí Boží velmi víru Kristovu rozmnožil. (*Herbsta př.*)

Sv. *Ubald* nemohl jednou rozbouřený lid nikterak a žádným spůsobem ukonejšiti. I pomohl si tím, že mezi ty, jenž

zbraně měli tasené, se vrhnul a k zemi sklesl, jako by byl poraněn smrtelně. Toho se vzbouřenci velmi ulekli a obě strany mysleli jen na sv. Ubalda. Tento vstav, řekl, že není ani poraněn a opět jim domlouval, aby se smířili, což se i stalo. *(Herbsta př.)*

Sv. *Vincenc z Paula* u křesťanské opatrnosti hledal vždy rady a aby mu křesťanské opatrnosti nikdy nescházelo, neodpověděl, pokud se Krista o radu neotázal. *(Mehlerovy příklady.)*

Fenelon, arcibiskup v Cambray, zval k sobě důstojníky a dovolil jim, aby se vyráželi. Činil tak proto opatrně, aby svým slovem a jednáním na ušlechtění mravů a řeči důstojníků působil. *(Herbsta př.)*

Filip krásný, vévoda rakouský a panovník Nizozemska, umíraje v nejlepším květu věku svého ustanovil za poručníka synu svému Karlu Ludvíka XII., krále francouzského, jenž nároky a zálibu na Nizozemsko si dělal. A opatrnost ta se dědiči Filipovu vyplatila, neboť Ludvík, aby povinnosti své co poručník zadost učinil, zachoval Karlu země všecky a vychoval ho velmi dobře. *(Herbsta př.)*

Opilství.

Jeho ohavnost.

a) Jest hanebné a nenasytné.

Aristippus pravil jednomu, jenž se vychloubal, že mnoho pije: „Nepovídáš nic znamenitého, i mezek tak činí.“ *(Langius.)*

Bonnosus takový byl opilec, že Aurelian o něm pravil, že nežije, ale narozen jest, aby pil, jiný pak, že není člověk, alebrž nádoba na víno. *(Brusonius.)*

Filippa, krále macedonského, vychvaloval Aischines, navrátiv se co vyslanec domů, že jest statný pijan. I pravil na to Demosthenes: „Tuto krásnou ctnost mají i houby.“ *(Masenius.)*

Filoxenus celé vědro kořalky silné sobě přál, aby tím větší chuť k pití dostal. *(Caelius.)*

Heraclides, atléta, neměl v pití sobě rovného, jeden ho pozval k snídaní, jeden k obědu, jeden k večeři, a Heraclides ustavičně statně popíjel. *(Ravisius textor.)*

Lacedemonští, aby dítek od opilství odstrašili, opili zcela otroka a když se motal a hanebně si počínal, ukazovali ho dětem, by si opilství, jež člověka rozumu zbavuje, zhnusily. *(Hunoltova kázaní.)*

Parthové opilství tak oddáni byli, že čím více pili, tím více žíznili. *(Plinius.)*

Stratonikus celý den v krčmách se zdržoval, ba i v noci měl nádobu s vínem u sebe. *(Athenaeus.)*

Císař *Bedřich IV.* na otázku, proč by tak velice vína a opilství v nenávisti měl, dal za odpověď: „Proto, že se v tom všecky nepravosti ukrývají!“ *(Podstránského výklady.)*

Jindřich, hořelický hrabě, začasto v noci své dva syny budíval a se jich otazoval, chtí-li píti a když nechtěli, anebo spíce mlčeli, lil jim sám v ústa víno a když ho vyvrhovali: tupil choť svou, že snad to nejsou ani jeho dítky. *(Eneáš Sylvius.)*

Čtyři šlechticové z *Mingrelie* vypili v 7 hodinách 90 mázů vína, i princezny notně popíjely. *(Chardin.)*

V *Sibiři* zvláště o svátcích strašné množství kořalky se pije, i vznešené paní lze viděti tu opilé. *(Gmelin.)*

Mouřeninové velmi nestřídmě požívají palmového vína a kořalky, čímž v síle značně umdlévají. *(Šmída: Repert.)*

b) Jest nenapravitelné; snadno mu navykneš.

Ve vlašských *Benátkách* žil jeden otec, jenž velmi starostliv byl o syna, opilství oddaného a jehož nijak polepšiti nemohl. Jednoho dne šli otec a syn spolu a potkali vrávorajícího opilce. Tu upozornil otec na hanebnost opilství, které opovržení u každého vzbuzuje. A syn nezdárný zamlčev se na nějakou chvíli, odpověděl konečně chladně: „Jen kdybych, otče, znal hospodského, jenž tak silné víno prodává, jak bych tam šel a notně si pochutnal na něm!“ *(Petr. Oblad.)*

Jednomu nemocnému *Jiřímu Buchananu* oznámili lékaři, že vzdá-li se opilství, kteréž mu vodnatelnost přivede,

60 roků věku svého dosáhne, jinak ale že sotva ještě tři neděle bude žíti. A jak odpověděl opilec? „Raději chci tři neděle dle libosti píti, než abych střídmě 60 roků žil.“ (*Engelgravius.*)

Eduard IV., král anglický, odsoudil bratra svého Jiřího, knížete klarenského, k smrti. Tento si vyžádal, když o osudu svém se dozvěděl, jen té milosti, aby, musí-li již zemříti, ve víně malvazském utopen byl. A této žádosti vyhověl král a Jiří vskočiv do velkého sudu vínem naplněným utopil se v něm. (*Hunolta káz.*)

Jeden urozený mladík v Perugii *Espina* tak se opilství a rozpustilosti oddal, že celé rodině dělal hanbu. Jeho ujec, kmet velké vážnosti a rozumnosti, co nejživěji mu vyličoval krásu a důstojnost křesťanské ctnosti a ohavnost hrubého opilství. A co mu odpověděl mladík ten? „Velmi krásně jste mluvil, než velmi pěknější věci jsem již slyšel a pokaždé mne to neobrátilo, jako až posud.“ (*Herbsta výb. př.*)

Jistý *muž* apoštolský tvrdil, že po 40 roků, co pracuje na vinici Páně, za celý ten čas poznal jednoho opilce, kterýž se polepšil a to jen na půl leta. (*Podstránského výkl.*)

Jeden opilec v *Praze* vsadil se o tři vědra piva, že vypije na posezení 35 džbánků piva. Každý džbánek komandoval slovy: „Vejdi do života a neškoď!“ A vskutku 35 džbánků vyprázdnil, aniž by si byl oddechl. Pak usnul, a ač ho budili, neprobudil se až po 20 hodinách. Na to počal hrozně bědovati, vykládal, že čerti po pekle jej táhali a smůlu mu ustavičně do úst lili. Křekl se navždy pití, ale na důkaz svého pevného předsevzetí pospíšil si druhého dne časně ráno do hostince, aby co nejdříve vyhraná tři vědra vyprázdnil. (*Čas.*: „*Čech.*“ *1876.*)

V jednom *tyrolském* údolí žil před mnoha lety opilství oddaný muž. Již od mládí brával ho otec do hospody sebou, dával mu píti a tak opilství stářím stalo se u něho náruživostí. Nic ho neodvrátilo od opilství, ani napomínání, ani milost Boží, ani svědomí. Mnoho roků žil tak, až ho ruka Páně zastihla. Jeho správce duchovní napomínal ho jednou důtklivě, aby opilství se vzdal. Avšak nešťastník tak se rozdurdil, že zvolal: „Ještě dnes musím umříti!“ A vskutku nalezli ho u hospody ještě téhož dne mrtvého; ranilať ho mrtvice. (*Pred. u. Kat. 1858.*)

Má matka *Monika* byla v takové střídmosti a zdrželivosti vychována, že mimo času i za největší žízně nepila. A hle přece při příležitosti žádostivostí vína se dala přemoci. Stáčejíc totiž víno, polkla několik kapek, až časem i více pila, ba celé sklenice snesla. A jistě by se byla z ní stala opilkyně, kdyby na štěstí rodiče ji nepřistihli a o hnusnosti opilství nepřesvědčili. (*Sv. Augustin.*)

2. Trestalo a nenávidělo se.

Když *Dánové*, do Anglie přirazivše, nesmírně pili a náklonnost k opilství mezi lidem rozšiřovali; bylo se obávati, aby národ anglický neutrpěl na jmění a svobodě, tedy zrušily se všecky krčmy v dědinách, v městech pak trpěla se hospoda jen jedna; odměřily se doušky v nádobách k pití, ten pak přísně se trestal, kdož by více než jeden doušek najednou vypil. (*Postr. výkl.*)

Longobardé vydali jednou ten zákon, aby nikdo jinému na zdraví nepřipíjel. Zákon ten vydán proto, že dle špatného obyčeje na znamení přátelství celá sklenice najednou vypíti se musela a tím přemnozí na zdraví si uškodili, ba mnohý to zaplatil i smrtí. (*Hunolta káz.*)

Staří *Mexikáné* nepili líhovin bez dovolení úřadův; jen starcům a nemocným bylo jich píti dovoleno. Opil-li se kdo, byla mu brada oholena, činil-li to častěji, zbořilo se mu obydlí na znamení, že není hoden žíti ve společnosti rozumných, když se sám o rozum připravuje. (*Podstr. výkl.*)

Jedna vznešená *paní* byla hladem umořena, že skříň násilně otevřela, v níž se nacházely klíče od sklepa. (*Fabius Pictor.*)

Řekové vydali ten zákon, aby, kdo pitím a opilstvím statek svůj promarnil, nebyl pohřben v hrobce předků svých, alebrž kamkoliv hozen byl. (*Alexandr.*)

Římané velmi přísně trestali jako cizoložnici ženu, která plnou číši vína vypila.

Tak zbavil Cenus Dominitus manželku svou věna, že více vína vypila, než měla zapotřebí, aby se po nemoci zotavila.

Mezennius zastihnuv manželku při pití vína, utloukl ji až do smrti.

(*Plinius*)

Staří *Skotové* trestali opilce na hrdle.

Španělové nepřipustili za svědka toho, koho jednou opilého zastihli.

(*Tympius.*)

Turkům jest víno zcela zakázáno, aby opilství se varovali. (*Mehlera příkl.*)

Za *Karla velkého* hrozili biskupové trestem vyobcování a kletbou církevní každému, kdož by se v tažení válečném opil. (*Podstr. výkl*).

V tom vůbec se *všickni národové* shodovali, že opilství nejvíce zohyzďuje a v nemravnost uvrhá ženské.

3. Škodí.

a) sobě.

aa) Vede v záhubu.

Za času Noe lidé jedli a pili a přišla potopa a zahladila všecky (*Luk 17.*).

Noe, opiv se, obnažil se (*1 Mojž 9, 21.*).

Lot zpit prohřešil se s vlastními dcerami (*1. Mjž. 19.*).

Nabal byl opilý velmi a brzy umřel (*1. Král. 25.*).

Uriáš (*2. Kr. 11, 13*).

Holofernes, opojiv se vínem, zabit jest od Judity (*Jud. 13*)

Baltazar v opilství znesvětil nádoby z chrámu jerusalemského a též noci zavražděn jest (*Dan. 5.*).

Zabiti v opilství jsou Ammon (*2. Kr. 13, 28.*); Ela (*3. Kr. 16, 8*).

Bohatec hodovav skvostně, pohřben jest v pekle (*Luk. 16.*).

Herodes v opilství svolil, aby sv. Jan křt. sťat byl (*Mt. 14.*).

Frankové za Klotara III. vytáhli s velkou mocí proti Grimoaldovi, králi lombardskému. Jsouce na počet četnější očekávali jisté vítězství. Zatím ale Grimoald zanechal u města Asti velkou zásobu potravin a vína, jako by před nimi utíkal. Frankové opovrhujíce nepřítelem tak bázlivým, dali se do jídla a pití, Zatím ale Grimoald přepadl zpité Franky o půlnoci a strašně je pobil, že jen několik smutnou porážku svému králi oznámiti mohli. (*Herbsta př.*)

Jistý zámožný hospodář, otec sedmi dítek, přišel na trh se sedmiletým synkem. Pojednav záležitosti, šel dle starého obyčeje do pokoutní krčmy a tam se opil. Smyslů zbaven, lál a nadával každému, tupil vše, co zákonitého a svatého jest člověku. V tom vstoupil do světnice strážník, který opilce napomínal k mírnosti, opilec ale chápal se zbraně blízké a mířil po odpůrci, od tohoto ale byl předstihnut a smrtelně poraněn sklesl k zemi. Když se poněkud zotavil, odveden byl stráží do blízké nemocnice, celý krví zbrocen, třesa se na celém těle a dívaje se uděšeně, na sbíhající se lid, jenž ho buď litoval, anebo se mu smál. Křečovitě držel za ruku synka, potříšněného krví otcovou. V nemoci ještě naposled objal nešťastný otec synka a líbaje ho, pravil: „Jdi domů, mé dítě, k matce své a nehlas se už nikdy ke mně; dělám ti velkou hanbu.“ Okolo stojící zástup byl výjevem tímto jako ohromen a z mnohého oka ronila se slza soustrasti. Ubohý nešťastník podlehl pak těžké ráně a zůstavil po sobě usouženou vdovu, obklopenou malými sirotky ve zpustlé živnosti.

(*Podstr. výkl.*)

Hele, hele part!“ bývalo přísloví polesného *Křivána* z Mladěnovic, když v krčmě pilně na dno džbánu pokukoval anebo když po silnici sem tam se potáceje, domů z hospody šel. Darmo manželka nad opilcem kvílela; marné bylo napomínání představených, že na svěřené lesy málo dbá; ba ani vyhrůžky samého statkáře nepomáhaly. Křiván pil jako jindy, až konečně pán ze služby ho propustil. Křiván trhal sobě vlasy s hlavy, ale služba nevrátila se více. Nezvyklý práci a nevěda, kterak sebe a rodinu živiti, uchopil se pytlačení. Aby mu ohavné řemeslo více vynášelo, provozoval je rozličným způsobem, dílem s puškou, dílem chytáním v oka a do železc. Jednou, když těžké železce na vysokou zvěř roztahoval, aby zkusil, zdali péro — tak zvaný part — dobře k záklopu svírá, napadlo mu do džbánku se podívati, odešel, nechaje železa napnutá státi. Nešťastnou náhodou přišel malý jeho hošík k železům, která sklapla a zachytila mu obě ruce. Na bolestný křik přikvapí otec a volá uděšeně: „Propadený helepart, to je part,“ pekla nástroj roztáhl a železa a patří, že má chlapec obě ruce přeraženy. Přivolaný lékař musel dítku obě ruce odejmouti. Malý mrzáček však přece za několik dní v

přehroznych bolestech zemřel. Brzo na to oběsil se starý Křivan v lese, zanechav po sobě nešťastnou vdovu a dvě dítky. (*Podstránského: Výklad*)

Staří *Němci*, kteří čistotou, udatností a láskou k vlasti se vyznamenávali, hyzdili se opilstvím, kterýmž se napotom hádali a vespol ničili. (*Tacitus.*)

Mladý *rolník* navykl pití a karbanu. Když jednoho dne do vinohradu odejíti se strojil, přikázal přísně ženě, aby mu v poledne oběd přinesla. Žena se omlouvala, že mu ho přinésti nemůže, protože všecko propil a prohrál, posléze mu ale přece oběd slíbila. V poledne přinesla žena muži přikrytý koš. Muž se ihned dle obyčeje jal modliti a pomodliv se odhalil pokryvku a spatřil v koši své vlastní hladem zmořené dítě. „Všecko jsi prohýřil; sněz také své hladem odpolu mrtvé dítě!“ pravila žena třesoucím se hlasem a vyňavši dítě do náručí mu je vložila. To hnulo mužem, poznal chybu svou a objav ženu prosil ji za odpuštění a od té doby nechodil již nikdy více do hospody, ač jej soudruzi jeho všelijak znovu a znovu pokoušeli. (*Mehlera příkl.*)

Jeden *študujíci* cestoval z Paříže, kdež študoval, domů na prázdniny. Navečer přenocoval v hostinci a notně se opil. Druhého dne nebylo mu dobře a nemaje peněz, jel dále na koni. Když přijel k potoku, napojil se kůň a když měl dost, nepil více, ač ho študent k pití nutil. I zamyslil se študent a pravil sám k sobě: „Hle, študuješ již tolik roků v Paříži a přece toto zvíře jest moudřejší, než ty. Kdybys byl včera tak mírně pil, jako toto zvíře dnes, nebolel by tě dnes žaludek ani hlava.“ (*Prediger u. Kat. 1851.*)

Císař *Theodosius velký* vytáhl proti velké bandě loupežníků, kteří do bahnišť se utekli. Tam na ně udeřil a prvního dne mnoho pobil. Navečer ale dovolil vojínům více vína píti a následek toho byl, že loupežníci, znamenajíce to, sami na zpité udeřili a skoro všecky Římany pobili. Theodosius sotva sám s malou hrstkou vyváznul. (*Herbsta výb. příkl.*)

Zeno, císař řecký v Cařihradě, jsa oddán opilství, na hodech jednou tak se opil, že smyslů pozbyl a v hlubokou mdlobu upadl, z kteréž ho nikdo nemohl vzbuditi. Ještě u všech byl v nenávisti, majíce ho za mrtvého, připílili si a pochovali ho za živa do krypty. Když pak se vyspal a procitl, spatřil, že jest stěsnán v temné lůžko. I ohlíží se, tapá rukama vůkol sebe, však nenalezá ničeho, leč kamení a prsť. „Běda mně!“ zvolal žalostně, „běda mně! Bdím či spím? jsem probuzen či sním? Ah, já bdím! kde jest můj palác? kde Cařihrad? kdo mne obloupil světla? kdo mně odjal říši? Vy, dvořeníné moji, kde jste? Přijďte mi ku pomoci! Císař vás volá!“ Však volá nadarmo — žádná odpověď se neozývá. — „Ach, já nešťastný! Arianno, Arianno, má císařovno, tvůj Zeno jest za živa pochován! Pomozte, pomozte! Smilujte se, ach, já umírám!“ Než žádný neodpovídá. Pak zuří, vyje, řve, skřípá zuby a trhá si maso s těla, vráží hlavou do zdi a volá: „Pomozte, smilujte se!“ Nadarmo, žádný se mu neozývá. Jaká to hrůza!

(*Frenclova Postilla.*)

bb) Přivádí časnou smrt.

Attila, mocný král Hunů a Vandálů, pro svá slavná vítězství nazván jest strach světa, hrůza lidstva, metla Boží, milovník boje; a aj, ten, který přemohl všecky, přemožen byl vínem a v opilství bídně zahynul. (*Stolberg.*)

Kovář *Gr. K.* ve Štýrsku navracoval se notně zpit domů r. 1812 v noci a tu pro maličkost počal vádu se stráží. Stráž vidouc před sebou opilce konejšila ho, ale tento chtěl vyrvati halapartnu strážníku a an se o ni tahali, vrazil si ji zpitý kovář do břicha a ranou tou zemřel. (*Leop. Chimani.*)

V České Kamenici požil mydlář Josef K. lihovin v tak velkém množství, že druhého dne zemřel. (*Pokrok 1871.*)

V Libosvárech u Bystřice pod Hostýnem slavily úvod u souseda M., kteréž slavení hlavně v pití pozůstávalo. Sousedka P., známá pro náruživost v pití kořalky, zvláště notně si přihýbala. Po slavnosti se sousedky rozešly domů. Na cestě nalezly ubohou vdovičku na mol spitou. Její dceruška jen s pomocí sousedek dostala matku domů a položila do postele. Matka ale nechtěla do postele, pravíc, že jí není dobře, sedla si na lůžko a opřela si rukou hlavu na židli, která stála u postele. Dcera odestlala a nemyslela více na matku, až

ráno se probudí a myslí sobě: co pak maměnka pořáde sedí, aniž by lehla. Vstane a tu vidí, že maměnka jest již tuhá a duch její na onom světě. Rychle vstane, aby jí snad pomohla, ale nadarmo. Komise uznala, že přílišné pití bylo příčinou její smrti.

(Čas. „Čech“ 1877.)

Městský zametač *O. Kučera* v Kolíně spil se tak nesmírně kořalkou, že jej do rána zachvátila smrt.

(Čas. „Čech“ 1875.)

V St. Michalyfalva v Uhrách přinesla jistá žena velký špalek dřeva do domu, aby jej rozštípala, při čemž její muž jí domlouval, proč kazí nově nabroušenou sekeru. Na to obrátila se žena na muže a tala jej ostřím sekery tak silně do hlavy, že se ihned mrtev k zemi svalil. Na tom nemajíc dosti, zasadila mu ještě druhou ránu, tak že mu docela hlavu rozpoltila. Pak sedla si zcela klidně a odkojivši dítě své odešla k místnímu soudci, kdež čin svůj úplně vyznala. Příčinou této okolnosti bylo stálé ožralství muže, s kterýmž ani chvíle v pokoji nežila. *(Kal. Moravan 1865.)*

Zaopatřoval jsem jednou *muže* na souchotě trpícího. Byl opilec a před rokem mu už lékař radil, aby pití se vzdal, nechce-li záhy zemříti. Než nešťastník sotva že se poněkud zotavil, oddal se pití zase, až nyní po roce bídně zemřel. *(Jan Zollner.)*

Quernus, básník, jenž za času papeže Lva X. žil, opilstvím se přivedl o zdraví, nemoha choditi, tak že po smrti tohoto papeže bídně v nemocnici skončil.

(Menochius.)

Punčochář *R.* šel 24. září 1811 notně napilý domů, avšak upadl na kámen a ublížil si na mozku tak, že v několika hodinách zemřel. *(Repert.)*

Dvacátého listopadu téhož roku upadl mladý truhlářský tovaryš *Adam Helm* se schodů, následkem kteréhož pádu v několika dnech bídně skonal.

10. dubna 1812 upadl napilý vozka s vozu, kola ho přejela a v několika minutách nebyl více živ. *(Tamtéž.)*

Dne 27. února 1874 propustili z trestnice v Jičíně povaleče *Sedlatého* z Chyjic na svobodu. Týž se pak tak kořalkou zpil, že zůstal za městem v polích ležet a zmrzl. *(Čas. „Čech“ 1874.)*

Několik *tovaryšů* odebralo se v neděli do krčmy, aby se vsadili, kdo nejvíce z nich vypije. Jeden z nich, syn hodných a majetných rodičů, požádal o láhev kořalky a řekl, že ji celou sám vypije. Než brzy měl dosti, že pak druhové řekli, kdo láhev svou nevypije, ten že za ostatní bude museti platiti, pil až dopil, avšak sotva že dopil, sklesl napolo mrtev k zemi. Odnesli ho domů, ale téže noci ještě zemřel.

(Mehlera příklady.)

Jednoho dne odpoledne zahynul 40letý podomek *Jan U.* u cukráře v třídě Ferdinandově. Tak se opil kořalkou, že jej ranila mrtvice. *(Čas. „Čech“ 1874.)*

Pacholek *V. V.* sloužící u dřevaře Isid. St. v H. byl 28. března 1871 poslán do města s povozem dříví. Cestou se zastavil v krčmě a zavdal si kořalky více než k občerstvení potřeboval, tak že brzy na voze usnul. Najednou se zplašili koně práskáním okolo jedoucího vozky a uskočivše stranou trhnutím vozu pacholka spícího s vozu shodili. Následkem opití celý ospalý ještě zapletl se do opratě a byl od poplašených koňů kus ještě vlečen, až konečně tak nešťastně pod kola se dostal, že takřka úplně rozpoltěn byl kolem a na místě mrtev zůstal. *(Škola B. Srdce 1871.)*

V květnu roku 1811 navracoval se *ve Vídni* krejčí Šimon Pl. z hospody domů večer, kdež mnoho pil. Motaje se vstupoval na schody, nahoře ale již zavrávoral a spadnuv nazpět, zlámal vaz.

(Vaterl. Jugendfr.)

Dvacetiletý synek *Antonín Vítek* z obce Domoradic u Vysokého Mýta vydal se dne 15. února 1874 v průvodu své matky z domova na cestu, aby navštívil staršího bratra v Hradci Králové. V Byštích tak silně se napil, že sotva na nohou stál a brzy pak v širém poli, nemoha dále jíti, zmrzl v náručí matčinu.

(Čas. „Čech“ 1874.)

Vladivoj, kníže české, zcela se oddal pití a následkem toho umřel v mladém věku svém.

(Fr. Palackého dějiny nár. česk.)

Jeden *vozka* dohonil na cestě jiného a otázal se ho, co na voze veze? „Kořalku,“ odpověděl. Načež tento: „Hle, dobře jedeš přede mnou, ant já vezu náhrobní kámen.“ *(J. Kell.)*

Jistý hokynář *v Žižkově* byl oddán náruživému pití lihovin, čehož následky záhy se dostavily. Začal z nenadání zuřiti, hroze každému, koho shledl, zabitím. Ustrašená manželka odebrala se k obecnému lékaři a týž seznav, že hokynář jest šíleným, dal jej neprodleně dopraviti do blázince.

(Čas. „Čech" 1876.)

a) Vede k žvavosti a smilstvu.

Jednou byl ku poctě královských vyslanců *Ptolomea* v Athénách veřejný kvas zařízen, k němuž i znamenitý mudrc Zeno pozván byl. Zeno se dostavil a po celý čas hodování mlčel. Ku konci hostiny uchopil se jeden vyslanec naplněné číše a vypiv ji Zenonovi na zdraví pravil: „Teď alespoň, mudrci, popřej mi odpovědi! Co mám říci králi, až se mne optá, jaký muž jsi?" Tu odvece Zeno: „Řekni tvému králi, že jsi viděl muže v Athénách, který při pití vína uměl mlčeti." *(Hunolta káz.)*

Když jednou v Tarentu mnozí vojínové při pitce krále svého *Pyrrha* pomlouvali, byli u krále obžalováni. Král si je k sobě povolal a na řeč se vyptával. Tu pravil jeden z obžalovaných: „Ano, pane, pomlouvali jsme tě a snad by jsme tě byli ještě více pomlouvali, kdyby nám bylo víno nedošlo." Král se zasmál a kývnul jim, aby odešli.

(Erasmus roterodámský.)

Za času sv. Augustina, biskupa hipponenského, bydlel v tomto městě měšťan *Cyrill*, muž bohatý a slovútný. Měl jedinkého syna, kterého ale nezřízenou láskou miloval, nikdy jej netrestal a dával všecku svobodu mu činiti, co by koliv se mu líbilo. Ó té nešťastné svobody! Ó té jedovaté otcovské laskavosti! Otec i syn oba padli do jámy, ale do jaké jámy? Jednoho dne přišel syn, miláček jeho, příliš opilý domů. V opilství poškvrnil vlastní svou těhotnou matku, dvě sestry smrtelně ranil a otce, když ho proto ale již pozdě trestati chtěl, docela zabil. *(Sv. Augustin.)*

Císař Julian, bojuje proti Peršanům, měl pro své vojsko jen nejpotřebnější potravu. Když pak jednou viděl, kterak jeho vojínové nesmírné množství vína sebou vlekou, pravil nevrle: „Zanechte zde víno; tento pramen chlípnosti nesmí s mým vojskem jíti."

(Herbsta výb. příkl.)

dd) Vede k zoufalství; šílenství; samovraždě.

Znal jsem jednoho *mnicha*, jenž v šlechtickém klášteře nešlechticky opilství se oddal. Upadnuv v nebezpečnou nemoc počal najednou sebou házeti a zběsile si počínal, vida před sebou peklo otevřené. Nadarmo ho těšili přistojící, se slovy: „Již jsem odsouzen, musím do pekla" vypustil zoufale ducha svého.

(Ctih. Beda.)

V obci Kliši u Litoměřic skončil jistý *Vincenc Schmidt*, opilství oddaný, způsobem strašným. Následky opilství jevily se u něho, jakož se stává, tím, že časem třeštil. Ve středu dne 15. dubna 1874 počal zase třeštit, volaje: „Teď se vám jednou řádně zakouří!" zapálil a sám v plamenech vzal své.

(Čas. Čech 1874.)

Šílenstvím z opilství napaden byl jistý *muž* z Jerusalemské ulice v Praze. Vyběhl z domu v košili a v podvlékačkách a hrozně povykoval. Byl odveden nejprvé na strážnici a odtamtud dostal se do blázince. *(Čas. Čech 1878.)*

Dne 27. září 1874 večer oběsil se *ve Vratislavi* 22letý rolník J. S. v stavu opilosti. *(Čas. Čech 1874.)*

b) Škodí jiným.

aa) Dává pohoršení; uvrhuje v bídu.

Patriarcha *Noe* při všeobecné potopě byl zachráněn, ale opiv se vínem, jaké pohoršení dal synům svým!

(1. Mojž. 9, 20.)

Lot, uniknuv ze záhuby v Sodomě, jaké hanebnosti se dopustil v opilství na dcerách svých! *(1. Mojž. 19, 39.)*

Herodes v opilosti přislíbil, že dá stíti sv. Jana křt. *(Mt. 14.)*

Půlnoc právě odbila. Vycházel jsem z divadla a v myšlenkách pohroužen přišel jsem až k hřbitovu, jehož dveře dokořán otevřeny byly. I vešel jsem tam na hrob své matky a tu spatřím na jednom hrobě něco se hýbati. Co to? Hromádka hadrů a dvě malé bosé nohy klečící před hrobem. Bylo to dítko, smutně naříkajíc. Leklo se mne, když jsem blíže přistoupil. Uchlácholiv je dozvěděl jsem se, že jmenuje se *Jan Černý* a že má matku zde pochovanou. Útrpností jat doprovodil jsem ho domů. Špinavými uličkami mne vedl, až jsme přišli po rozviklaných schodech do nízké

podkrovní světnice, kde bída byla domovem. I ptám se hošíka, kde jest jeho otec. V tom ale bylo slyšeti pádný krok a chraptivý zpěv sprostácké písně. „To jest otec," zašeptal malý Jan. Bože, pomyslel jsem si, může-li manžel téhož dne po pohřbu manželky býti vesel? Byl opilý a potácel se do světnice. Úzko bylo se naň podívati, chlapec se před ním schovával. Mnoho trpěl od něho malý synáček, mnohem více musela utrpět nebohá nebožka manželka. Strašně proklínal a dozvěděv se ode mně, jak jsem sem přišel, nemilosrdně tloukl nebohé dítě. A když jsem mu nelidskost jeho předstíral, hnal se po mně pádnou pěstí, avšak zavrávoral a spadl ze schodů a zabil se. Tak bídně skončil opilec.

(Blahověst 1863.)

Jedna mladá *paní* s třemi dětmi, z nichž dvě běhaly a třetí bylo ještě v kolíbce, neměla ani mléka pro kojence ani chleba, jímž by dítky a sebe nasytila, kdežto muž v hospodě vydělané peníze propíjel. V zoufalství odebrala se do hospody a prosila manžela, řkouc: „Milý muži! my umíráme hlady, po dva dni jsme ničeho nepožili." Muž, jsa již notně napilý a stydě se za to, že ho před jinými zahanbuje žena, vyhodil ji ze světnice. Ubohá žena navrátivši se domů a slyšíc nářek o chleba žebronících: popadla v zoufalství, nemohouc na dítky hladové patřiti, velký nůž a povraždila děti ano i muži, když se opilý domů navrátil a usnul, podřezala krk, načež i ona k smrti odsouzena jest.

(Ambrož Cataneus.)

bb) Škodí a vraždí.

Sobek, rolník z mor. dolních Něčic ubíral se v únoru r. 1872 o druhé hodině v noci, kořalkou napolo o rozum připraven, k obydlí svému, Umínil si manželku svou zabíti, kteréž také skutečné několik ran křivákem do tváře zasadil. Když to ale nešlo, ihned změnil plán: zapálil totiž své vlastní stavení, kteréž v několika minutách i s domem sousedovým popelem lehlo. Choť, děti, jakož i vedlejší sousedé jen s velkým namahánim život zachránili: dobytek, nářadí, zkrátka vše v nivec uvedeno. Manželka a děti v chatrných jen šatečkách v zahradě ruce spínajíce dívati se musely na zpoustu. Sobek utekl.

(Pokrok. 1872.)

Král *Alexandr macedonský*, podmanitel Asie, zpit zabil svého přítele Klita, když mu něco řekl. A ztrativ smrtí svého miláčka Hefaestiona oddal se nestřídmému požívání nápojů a přepaden zhoubnou zimnicí zemřel v 33. roce věku svého. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Kambyses, syn a nástupce perského krále Cyra, býval velmi nestřídmý v pití. Když mu jedenkráte dobrý přítel jeho představoval, že nehodno jest krále opíjeti se, ježto všickni poddaní na jeho chování jako v zrcadle patří: Kambyses tak se rozhněval, že dal syna téhož přítele ke kolu přivázati a prostřeliv srdce jeho šípem, pravil: „Viz, že oko krále opilého dobře míří." *(Tamtéž.)*

Uliaris, důstojník z vojska Belisarova, opilství tak byl oddán, že mnohdy již před slunce východem byl opilý. Jedenkráte jel opilý s podvelitelem Janem armenským a tu chtě ptáka zastřeliti, postřelil Jana, kterýž třetího dne zemřel, prose o milost pro Uliarisa.

(Mehl. přikl.)

Boleslav ukrutný, jak známo, po hodech stal se bratrovrahem, zabil svého vlastního bratra sv. Václava.

(Podstránského: Výklad.)

V Bystré ve Slezsku byl jakýsi *Matěj Hoffmann* oddán pití a když mu to matka a jeho dvě sestry, s nimiž bydlel, vytýkaly, tloukl je na potkání. Jednou zase počal týrati jednu sestru a když ta zavolala 67letou matku na pomoc, zasadil zuřivec matce ránu do hlavy, až se potácela a na zem sklesla. Ale jak vstala, udeřil ji syn ještě jednou, tak že jen ještě zajikla a duši vypustila.

(Pokrok 1871.)

Dne 2. července 1877 zavraždil v Dolní Bubrové jistý *Josef Komprs* své nevlastní dítko. Před několika týdny se oženil. Nedávno, když přišel podnapilý domů, vzal dítě a uhodil jím o tkalcovský stroj, při čemž mu obě nohy i ruce polámal, pak vzal kladívko, jež měl na klepání kosy, a několik ran dal dítěti do obličeje, po čemž asi za hodinu skonalo. Kdyby nebylo několik lidí s obecním poslem na pomoc přišlo, byl by svoji manželku též ze světa sprovodil. Toť následek kořalky.

(Čas. Čech 1877.)

V obci Jiřicích u Humpolce byl tamní hospodář *Fr. Machek* pití tak silně oddán, že smysly se pominul a v tomto stavu kosou na dvoře stojící 65leté výměnkářce a matce švakrové hlavu uťal, pak sekerou ťal třikráte do hlavy tříletého hocha, tak že jej smrtelně ranil, v chlévě pak urazil jedné krávě sekerou oba rohy a hodil pak sekeru do rybníka, načež soudu odevzdán jest. *(Pokrok 1871.)*

L. P. 1650 propil jistý *Adam Steckmann*, vinař v Elsasku, všecky peníze v hospodě. Když napotom rozpálen vínem domů přišel a synáček úpěnlivě o chleba prosil, sestra pak větší nůž přinesla, aby jim otec chleba ukrojil, zavraždil ve vzteku obě dítky. A když nemluvně v kolebce dalo se do pláče, vzal ho a mrštil jím o zeď, že ihned mrtvo k zemi skleslo. Což když matka, přišedší domů, spatřila, ranila ji mrtvice a bylo hned po ní. I opilec skončil rukou katovou. *(Lohn. bibl.)*

Václav IV., syn Karla IV., nazvaný lenivý, jinak vladař dobrosrdečný, v stavu opilém býval velmi vášnivý a ukrutný. *(Podstránského: Výkl.)*

4. Proto:

a) Odvykej mu; vzdej se ho!

Co denně bojuji — dí sv. *Augustin* — proti žádostivosti jídla a pití, neboť není to takové, abych jedním rázem si tu ustanovil přetíti a nikdy více nedotknouti, jako jsem to mohl se souložnictvím. Proto na uzdě třeba jest držeti hrdlo s mírným popouštěním a stahováním. *(Sv. Augustin)*

Polemo, jeden z nejznamenitějších mudrců a ctihodných občanů athénských, byl zpočátku zpustlý mladík. Jednou, piv a prostopášniv po celou noc, povykoval na ulici a vida dveře filosofa Xenokrata ráno otevřené, vešel tam, an mudrc učným svým přednášel a dopouštěl se mnoha urážek, nad čímž se žáci zlobili. Xenokrates ale jal se vážně o prostopášnosti a střídmosti mluviti a vydatnou řečí svou přiměl Polemona k tomu, že i opilství a prostopášností se vzdal a cestu ctnosti a moudrosti nastoupil. *(Feddersen.)*

Zachariáš Rindek, řezník v Münzbachu, vedl zpustlý život. Obyčejně se každé neděle opíjel a pak doma manželku a dítky týral. Nikdo ze sousedů se nedůvěřoval ho pokárati. Již měl od soudu býti potrestán a za marnotratníka vyhlášen. Tu se odhodlal přece soused Kašpar Jung, k němuž Rindek důvěru choval, že ho od opilství vyléčí. I pozval ho v neděli k obědu, dobře vyčastoval a po obědě žádal, aby se s ním šel na osení podívat. Rindek, ač nerad, an ten čas do hospody chodíval, svolil. Osení se Rindeku líbilo a Jung mu pravil, že takového krásného pohledu začasto se mu může dostati. I rozmlouvali spolu o rozličných věcech až do večera. Večer pozval Jung souseda k večeři. Rinek zůstal a tu mu Jung předčítal z pěkné knihy. Rindeku se vše zalíbilo, obcoval začasto s Jungem, až konečně, vyléčen z opilství, se stal řádným mužem. *(Krönes: Real. Lex.)*

b) V něm nejednej!

Císař *Trajan* velmi opilství byl oddán. Ještě pak v opilství často nespravedlivé a ukrutné rozkazy dával, jichžto pak, když vystřízlivěl, velmi pykal, poručil, aby se rozkaz, který by v opilství dal, nikdy nevykonal, nýbrž aby se sečkalo povždy, až vystřízliví. *(Aurel. Vict.)*

c) Varuj se ho!

Astyages, král medský, ptal se kdys vňuka svého Cyra, proč nepije víno? „Proto," odvětil králevič, „že včera na den tvého narození jsem zpozoroval, že všickni, jenž víno pili, rozumu pozbyli." *(Gutmann.)*

Piscenia Nigra žádali kdys vojínové o víno, avšak Piscenius odpověděl jim: „Máte Nil po ruce a žádáte víno?" *(Brusonius.)*

Tentýž pravil k Římanům, když od Saracenů poraženi víno žádali: „Styďte se, kdo neumí vítěziti, ať pije vodu!" *(Tentýž)*

Romulus, první král římský, velmi se zdržoval požívání vína. *(Šmída: Repert.)*

O sv. *Janu křt.* zvěstoval anděl: Vína a nápoje opojného nebude píti. *(Luk. 1, 15.)*

Alfons, král arragonský, pamětliv smutného konce Alexandra velkého, pokaždé vodu s vínem smíšenou píval a opilství a opilce nenáviděl velmi. Byv jednou po příčině tázán, odpověděl:

„Vímť, že opilství bývá příčinou roz broje a mnohých jiných hříchů.“ *(Drexelius.)*

Opat *Ludvík Blosius* blahoslavené paměti byv jednou od vzácného muže k nemírnému pití nucen s tou vyhrůžkou, že mu víno na oděv jeho vyleje, pokudž s ním píti nebude, směle odpověděl: „Vylejte, pane, víno kam chcete, já chci raději mít šaty pokálené, nežli svědomí hříchem opilství poškvrněné.“ *(Macanův výb.)*

Emericus, syn sv. Štěpána, krále uherského, po celý život vína neokusil. *(Ravisius textor.)*

Karel IX., král francouzský, jen jednou z neopatrnosti se opil, že v opilství činu se dopustil, jehož druhého dne velmi želel. Aby se více opíti nemohl, umínil si, že vína zcela se zdrží a pil napotom jen vodu, anebo nejvýš několik kapek vína do vody vlil. *(Herbsta výb. př.)*

Proslulý král švédský *Karel XII.* náruživě v mládí pil víno a často se i opil. Jednou v opilosti hrubě se osopil na matku svou, což mu druhého dne jeden jeho věrný přítel předhazoval. Karel poslouchal tiše a zamysliv se, jsa velmi dojat, že matku tak zarmoutil, pravil kvapně ku příteli: „Přines mi láhev nejlepšího vína a číši.“ I stalo se. Karel naplnil číši vínem, vzal ji do ruky, šel k matce a pravil: „Matko, včera jsem vás urazil a zarmoutil“ Na to vyprázdnil až do poslední kapky číši a doložil: „To byla poslední číše vína, jež jsem za svého živobytí vypil!“ A slovu svému také dostál. *(Mehl. příkl.)*

Jeden *Polák* navštívil německou společnost, kde se při hodování na zdraví připíjelo. Na počátku se Polan dosti činil, pak si ale pomyslil, kam by ho to vedlo, kdyby to trvalo do večera. A proto pravil: „Pánové, mějte mne omluvena, já mám již dost.“ Tu mu ale mermocí vnutili velkou sklenici do ruky, aby na zdraví polského krále tu sklenici vypil. Polák nevěda si pomoci uchopil se bochníku velkého sýra, jenž na stole byl a pravil: „Nuže, bratře, sněs tento sýr na zdraví mého pána.“ „Jak?“. rozdurdil se onen, „což pak jsem vlk, abych tolik sežral.“ „A jak,“ vpadl mu Polan do řeči, „jsem já vůl, abych tolik vypil? A proč chceš na zdraví mého krále méně jísti a proč já mám na jeho zdraví chlastati?“ *(Faber.)*

Soběslav I., kníže český, šetřil míry v lahodách tělesných a nikdy medu (kterýž se tehdáž místo piva pil) nepil a vzdálen byl vší nestřídmosti v jídle a pití. *(Kosmas: Kronika.)*

d) Zamezuj i u jiných!

Staří *Římané*, dokud byli pohané, opíjeli při veřejných kratochvílích otroky a pak je dětem svým ukazovali, pravíce: „Vizte, co působí nestřídmost a jak člověka zpotvoří!“ Proto také u nich žádný opilec k úřadu veřejnému povýšen nebyl. *(Macana výb.)*

Proto jinochům do třicátého roku nebylo dovoleno píti víno; ženy pak ho nesměly nikdy píti. *(Valerius Max.)*

Perský král *Asvérus*, vystrojiv hody přenádherné, zakázal, aby druh druha nutil, nýbrž aby požíval každý co by chtěl. *(Esth. 1, 8.)*

Císař *Ferdinand*, bratr Karla V., shromáždil vyslance kdys pro jich nedbanlivost v úřadě kolem sebe a vida je, že opilství oddáni jsou, pokáral, že jen tím spůsobem povinnosti své nekonají. *(Majolus.)*

Císař *Karel velký* nařídil, aby v ležení anebo při taženích nikdo z vojínů svého druha nevybízel anebo nenutil píti. *(Avertin.)*

Ve Slezsku jest mezi lidem polským založeno bratrstvo Mariánské proti kořalečnictví slovútným knězem pěkarským Fickem, kteréž velice přispělo k zlepšení mravnímu a rozšíření i časného blahobytu mezi Poláky. *(Blahověst 1851.)*

V mnoha guberniích *ruských* rozhodli se obyvatelé pozavírat všecky hospody. V Tveru usnesli se sedláci z 22 vesnic zavřít, počínajíc 1. lednem 1874, všechny krčmy ve svých krajinách. Mimo to učiněno usnešení, zasaditi se, aby nebylo dáno na budoucnost žádného dovolení k prodeji nápojů jakéhokoliv druhu. Příčiny těchto usnešení jsou strašlivé rozměry, jež tam opilství dosáhlo. *(Čas. Čech. 1873.)*

Ordalie,

viz: „soud co trest Boží 3!“

Ostatky.

1. Je ctili: pohané; židé; křesťané; ba i protestanté.

Již *pohané* měli ostatky svých miláčků a přátel v uctivosti.

Staří *Egyptčané* těla svých příbuzných drahými vonnými mastmi od porušení uchrániti znali; a protož v domích, v krásných obydlích jich chovajíce a za nejdražší poklady považujíce i věřitelům zastavovali, zastavené pak mumie i vňuk vyplácel. (*Diodorus Siculus.*)

Ethiopané zámožnější ze zlata neb stříbra, chudší z jílu podobiznu zemřelých utvořivše a v utvořenou mrtvoly vloživše za sklem na hřbitově stavěli.

(*Ktesias knidský.*)

Semiramis, královna assyrská, Ninusa, manžela svého, v paláci pochovavši, náhrobek skvostný i jemu i sobě vzdělala.

(*Diodorus Siculus.*)

Darius panovav nad Babylonem otevřel náhrobek královský, v němž slova ta naleznul: „Kdyby's nenasytným lakomstvím puzen nebyl, hrobů zemřelých by's neotvíral.“ (*Herodot.*)

Když v trojanské válce *Memnon*, syn Thitonův padl, spálili Ethiopané mrtvolu jeho, kosti pak co nejdražší klenot sebravše Thitonovi nazpět přinesli.

(*Theodorus Siculus.*)

Eneáš kosti svého *Anchise* co nejdražší poklad u sebe choval. (*Virgil.*)

Podobně i *Řekové* ostatky vznešených a slavných, o vlast zasloužilých mužů u veliké vážnosti měli. Achilles Patroklovy kosti na spáleništi od jiných reků odděliti a v zlatou nádobu vložiti rozkázal. (*Homér.*)

Řeků u Thermopyl pobitých, zvlášť pak Leonida, krále spartánského, ostatky vděční vlastenci uctivě sebravše pochovali a pochované krásným pomníkem a nápisy utěšenými zvěčnili. (*Diod. Sic.*)

Cimona athenského, jenž u Cilium v bitvě s Peršany raněn zemřel, ostatky vděční *Athéňané* do Attiky přinesli.

(*Plutarch.*)

Ptolomeus ostatky Alexandra velkého do Memf a pak do Alexandrie na památku slavně přenésti dal.

(*Curtius Rufus.*)

Artemisia, královna karinská, nejvýbornější umělce povolavši, ostatkům manžela svého Mausolea tak skvostné stavení vystavěti kázala, že mezi sedm divů světa počteno bylo. Popel pak jeho na dlouhý čas u sebe chovavši z velké lásky ve víně vypila. (*Plinius.*)

I *Římané* ostatky znamenitých mužů schovávali. Tak mrtvola Octaviana Augusta, jenž v Attele umřel, do Říma přivezena a slavně na poli Marsovu pohřbena jest. (*Eutropius.*)

Germané znamenitých osob mrtvoly zvláštním dřívím spálivše s úctou pochovávali. (*Cornelius Tacitus.*)

I *Gallové* činili tak. (*Julius Caesar.*)

Nalezené popelnice *Slovanů* svědčí, že i slovanští národové ostatky drahocenných zemřelých v uctivosti měli.

(*František Lukeš.*)

Moslemínové rakev proroka svého Mahomeda v Medině u vážnosti chovajíce, s uctivostí navštěvují místo, kde jich zákonodárce leží. (*Bredow.*)

Čínané mrtvoly svých drahých za 3 i 4 leta v příbytcích chovajíce s velkou slávou do jeskyň nákladných skládají.

(*Abbé Grosier.*)

Náhrobníky z uhlazeného porfíru, jenž na hrobech královských v městě Sindy až 30 střevíců zvýší strmí, jsou důkazem, že i *Indové* ostatky vzácných osob v uctivosti mají.

(*Ferd. Dittenberg.*)

Japonci těla zemřelých spálivše, popel v ozdobných ukládají popelnicích.

(*Annegarn.*)

I *v Mexiku* skvostně vzdělané nalezáme náhrobníky. (*Fried. Dittenberger.*)

V Austrálii i divochové na hrobích svých miláčků památníky staví.

(*Annegarn.*)

A až dosud se našim výtečníkům umělé náhrobky staví a památné desky v místech, kde se buď narodili neb zemřeli, zasazují s velkou slávou.

Mojžíš vyšed s lidem israelským z Egypta, kosti Josefovy s sebou vzal.

(*2. Mojž. 13.*)

Týž Mojžíš přikázal nádobu manny zachovati potomnímu národu (*2. Mojž. 16.*)

a prut Aronův ve svatyni uložiti *(4. Mojž. 17.)*.

Eliseus pláštěm Eliášovým zázrak učinil *(4. Král. 2.)* a mrtvola do hrobu jeho vložena, ana o jeho kosti zavadila, oživila a člověk mrtvý vstal na nohy své *(4. Král. 13.)* a proto i nábožní židé hroby proroků u zvláštní uctivosti měli u př. král Josiáš.

Žena 12 let krvotok trpící dotknuvši se důvěrně roucha Ježíšova, zdraví nabyla. *(Mar. 5.)*

Pavlovy šátky a pásky na nemocné byly položeny a nemoce ustupovaly a zlí duchové vycházeli. *(Skut. ap. 19.)*

Nemocní a neduživí kladeni jsou do stínu sv. apoštola Petra, aby uzdraveni byli. *(Sk. ap. 5, 15.)* I dotknutím okovů, jimiž svázán byl, mnozí nemocní uzdraveni byli, protož je v Církvi první den měsíce srpna k poctě jejich zasvěcen.

První *křesťané* pečlivě vyhledávali na místech popravních těla i kosti, ano i popel a šat mučeníků i nástroje, jimiž mučeni byli a uschovávali je, později na místech těch stavěli oltáře a chrámy.

Hned po mučenické smrti sv. *Petra a Pavla* vzali věřící jejich těla, na zvláštním místě je uctivě položili, chrám zde postavili a ze všech stran světa tam putovali. *(Macana výb.)*

Sv. *Ignác*, biskup antiochenský, byl za císaře Trajana v Římě lítě zvěři předhozen a tak usmrcen. Kosti, kterých šelmy nepozřely, do Antiochie s největší uctivostí přenešeny a tam nad drahé poklady chovány byly. *(Ruinart.)*

Sv. *Polykarp*, biskup smyrnenský, pro víru upálen byl, křesťané pak věrní ohněm neztrávené kosti sebravše slušně co poklady schovali. *(Čas. kat. duch. 1836.)*

Tak již první křesťané Svatých hroby a ostatky oslavovali, u nich prosby vylévali, sliby činili. V 4. století v Církvi jerusalémské v uctivosti chována byla stolice sv. apoštola *Jakuba*. *(Eusebius.)*

Za prvních časů ukrutných Neronů křesťané mnohými spůsoby pronásledovaní sebravše ostatky mučeníků v tajných místech je schovávali a zde služby Boží konali. *(Ruinart.)*

Později na hrobech mučeníků chrámy a svatyně v krásе se skvěly, kdež věřící sv. ostatky v oltáře kladli, což se až posud děje; v drahé nádoby ukrývali a ukrývajíce za ozdobu na krku nosili a všemožně je ctili. *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Helena*, zbožná máť císaře Konstantina velikého, do zaslíbené země putovavši, ostatků vyhledávala a nalezeného sv. kříže částku synu svému co klenot nejdražší odeslala, jinou ale částku stříbrem obložiti kázala a Makariu, biskupu jerusalémskému, darovala. Konstantin obdržev tyto dary kázal vystavěti velekrásný chrám na místě, kde Spasitel z mrtvých vstal. *(Eusebius.)*

Sv. Magnus, Bonifác, Vilibrord, Tomáš akvinský, Vilibald, Bernard, sv. Makrina; císařové: Karel veliký a Theodosius veliký; králové: Ludvík, Childebert, Nekared, král gotský, a tisícové jiní ostatky svatých bez přestání sebou nosili a je ctili. *(Macana výbor.)*

Jistá pozůstalá vdova dostává od jedné vlády německé ročního platu 50 tolarů, že džbán, z kterého Luther píval, na památku odevzdala. *(Darmstadtské církevní noviny. 1823.)*

Onen vůbec známý a jako svatý vyhlášený bukový strom, pod nímž sedával Luther a odpočíval, byl r. 1841 vichrem zlomen. Dříví z něho na památku uloženo v modlitebnici v Steinbachu. Ctitelové tohoto stromu poslavše nějakou náhradu mohou část stromu tohoto dostati. *(Allgem. Anzeiger.)*

Z Výmaru v známost se uvádí, že jako někdy Leibnitzova lebka uschována byla: nyní též Schillerova do velkovévodské knihovny přenešena jest pro potomky. *(Čas. kat. duch. 1836.)*

Arnošt, druhý syn Schillerův, daroval trevirské knihovně pero, jímž Schiller poslední nedokonaný spis: Demetrius, spisoval, kteréž v stříbrné pouzdro vloženo jest. *(Trierische Zeitg. 1833.)*

Kníže meklenburský koupil si hodinky Goethe-ovy, by něco po něm měl. *(Rheinische Provinzialbl. 1835.)*

Hrob Zwingliho u velikě poctivosti držán jest.

Hůl Rousseau-ova, vlasy d'Alembertovy chovají a ukazují se.

Rousseau vstoupiv do kabinetu, kdež Büffon pracoval, poklekl, zul obuv a líbal prah, aby úctu muži tomu zemřelému vzdal. *(Wiser.)*

Za vlasy d'Alembertovy, za péro Voltairovo, za hůl Rousseauovu dány byly velké peníze. A mrtvola Napoleonova

s jakou slávou a s jakým vydáním přenešena jest z ostrova sv. Heleny do Paříže! (*Ign. Schuster.*)

Sv. *František Borgiáš* ostatky a obrazy Svatých ve velké uctivosti měl a je co nejskvostněji okrašloval, říkávaje, že drahokamů a zlata a stříbra lépe použiti nemůžeme. Ostatky povždy vroucně i pozdravoval. (*Ribad.*)

Císař *Karel velký* nosil ostatky svatých na zlatém řetězu na krku. Vévoda bavorský Tassilo musel mu na tyto sv. ostatky přísahati. (*Stolberg.*)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti české, horlivým byl milovníkem a sběratelem sv. ostatků, jimiž vedle chrámu svatovítského veškeré ostatní kostely pražské naplnil. Ostatků dobýval si i zvláštním způsobem. Tak r. 1354 udělil uprázdněné arcibiskupství v Trevíru za ostatky. (*Vlastimil. 1841.*)

Drahocennou skříňku s *ostatky* svatých, kterouž Wilfried, biskup yorský, na krku nosíval, vzala si královne Ermenburga, pověsila do své ložnice a brávala i sebou, kdykoliv někam vyjížděla. (*Stolberg.*)

Křesťané na rozkaz císaře Juliana přenesli ve slavném průvodu ostatky sv. mučeníka *Babilasa.* (*Wiser.*)

Otto II., císař, dobyv Beneventa, přenesl ostatky sv. *Bartoloměje* do Říma a v kostele na ostrůvku Tibery uložil. (*Crantzius.*)

Roku 652 byly slavným způsobem ostatky sv. *Benedikta* z Monte-Kasina do opatství Fleury a sv. Scholastiky do Manse ve Francouzku přenešeny. (*Herbsta př.*)

Ostatky sv. *Bonifáce*, biskupa mohučského, jenž od pohanů zabit jest, slavně z Fríska do kláštera ve Fuldě přenešeny jsou. (*Wernerus.*)

R. 1183 poslali Kazimír, kníže polský, a biskup krakovský Gedeon k sv. otci Luciovi III. vyslance s prosbou o ostatky ze sv. mučeníkův, který by byl záštitou a ochranou městu a národu proti Prušákům. Tu jim poslal sv. otec po Jiljím, biskupu z Modeny, ostatky sv. *Floriana.* Celý národ s králem kráčeli takovému hostu sedm mil od Krakova v ústrety v náramném množství. Ihned jsou uloženy s úctou kosti sv. mučeníka v chrámě od Kazimíra vystavěném; část sv. těla byla do hlavního chrámu přenešena a tam do mramorového oltáře vložena. A tak se honosí Polsko sv. Florianem. (*J. Bílého: Legenda.*)

Ostatky sv. *Jakuba*, staršího, byly s velkou horlivostí v Galicii v Asii od zbožných Španělů hledány a napotom nalezeny s velkou radostí do Kompostelly v Španělsku přenešeny, kdež velmi ctěny byly poutěmi. (*Pap. Lev III.*)

Ostatky sv. *Jana Nep.* povždy se ctily a ctí zvláště pak neporušený jazyk od věrných Čechův. Tak zavítal r. 1824 císař František I. sám s chotí svou císařovnou Karolinou Augustou do Prahy. A tu projevil arcibiskupovi přání, aby ostatky sv. Jana byly veřejně k úctě věřících vystaveny. Arcibiskup Chlumčanský s největší ochotou přání vyhověl a nařídil, aby od 27. května až do 4. června 1824 tělesné ostatky sv. Jana Nep. v rakvi křišťálové byly veřejně vystaveny v chrámě sv.-Vítském. Hned v první den o Nanebevstoupení Páně přišel šlechetný císař František se svou jasnou chotí opět do sv.-Vítského chrámu, byl přítomen slavné mši sv., načež oba císařští manželé svoji pobožnost před sv. ostatky ku vzdělání všeho lidu vykonali. Užívajíce této příležitosti vítané spěchali po celý oktáv nábožní věřící nejen z Prahy, ale i z okolí do chrámu sv.-Vítského, tak že přes 60.000 věřících tenkráte svoji úctu sv. tělu mučeníkovu vzdalo. (*Kl. Borový: Sv. Jan Nep. 1878.*)

R. 1109 při výpravě do Jerusaléma přinesli popel sv. *Jana Křtitele* z Miry, města v Lycii, do Janova, kdež až posud se nalezá. I Benátští přinesli si kosti sv. *Mikuláše*, biskupa myrenského. (*Sigonius.*)

Když r. 437 mrtvola sv. *Jana zlat.* z Komany v Pontu, kdež svatý ve vyhnanství zemřel, do Cařihradu přenešena byla: shromáždilo se nesčíslné množství biskupů, kněží, mnichů, poustevníků a věřících ze všech stran, tak že přenešení se podobalo slavnostnímu průvodu. Císař Theodosius mladší sám šel průvodu s kněžstvem a obyvateli cařihradskými vstříc. Sám pak nesl v kajícím rouchu sv. ostatky, prose svatého za odpuštění pro křivdy, jakéž mu jeho rodiče učinili. Napotom byly ostatky ty slavně v Cařihradě v chrámu sv. apoštolů uloženy, kdež patriarcha Proklus

hlasitě sv. Jana zlat. o přímluvu a ochranu nad městem Cařihradem vzýval. *(Theodoret.)*

Když papež Adrian II. uslyšel, že sv. Cyrill a Method ostatky sv. *Klimenta* sebou nesou, vyšel jim vstříc se vším duchovenstvem a lidem a s velkou poctivostí je i s ostatky sv. uvítal. Mnoho zázraků se tu i stalo. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Reinhold, biskup kolínský, když Milán od císaře Bedřicha dobyt jest, přinesl ostatky sv. *tří králů* z kostela sv. Eustorgia do Kolína r. 1162. *(Crantzius.)*

Sv. Ludvík, král francouzský, obdržev od Balduina II., císaře cařihradského, *trnovou korunu Ježíše Krista* a kus jeho *kříže*, vyšel s velkým průvodem v ústrety a uzřev poklad ten plakal. Pak nesl tyto sv. ostatky s bratrem Robertem bos, s hlavou odkrytou do kostela a potom vždy v týden pašijový pořád před nimi rozjímaje klečíval. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Makrina*, sestra sv. Řehoře naz., nosila na svém srdci železný křížek, v němž zasazen byl kousek kříže, na němž zemřel Pán Ježíš *(Sv. Řehoř naz.)*

Theodelinda, královna longobardská, dostala jeden *hřeb z kříže* Kristova, z něhož dala učiniti obroučku a vložila do zlaté královské koruny.

Roucho Kristovo chová se v biskupském kostele v Treviru, u něhož mnohý se stal zázrak.

Roucho, jež *Veronika* Kristu podala, chová se v kostele sv. Petra v Římě. *(Šmída: Repertorium.)*

Za papeže Paškála I. byly ostatky sv. *Marka z Alexandrie* do Benátek dopraveny skrze dva zbožné kupce Bona a Tribuna. Vévoda benátský vyšel jim sám s kněžstvem vstříc a slavně jsou v kapli vévodské uloženy. *(Herbsta př.)*

U hrobu sv. *Markulfa* v Korbigni prosívali francouzští králové o milosti Boží a vskutku jich i mnoho dosáhli. *(Herbsta př.)*

Ostatky sv. *Medarda* dal král Klotar do skvostně okrášlené rakve uložiti a do residence své přenésti. Na průvodu brala i královna a celý dvůr podílu a Klotar sám několikráte nesl rakev na ramenou. *(Ber. Berc.)*

Císař Konstantin dal ostatky svatého *Ondřeje*, *Lukáše* a *Timothea* do Cařihradu přenésti, při čemž mnoho zlých duchů skřípělo a lidi posedlé opustili. *(Sv. Jarolím.)*

Sv. Antonín přiodíval se o slavnosti velkonoční a svatodušní pláštěm svatého *Pavla*, který z palmového listí zhotoven byl a tento plášť byl mu nad královský šarlat dražší a vzácnější. *(Sv. Jarolím.)*

Smyrnenští ostatky sv. *Polykarpa*, biskupa svého, jenž za živa byl upálen, uctivě sebrali a v slušném místě uložili. Dle vlastního jich vyznání byly jim tyto ostatky milejší nad zlato a stříbro, na tom pak místě, kde kosti schované měli, každoročně v den úmrtí se shromažďovali. *(Jirsíka pop. dogm.)*

Robert, král francouzský, dal ostatky svatých *Sabiniana* a *Potentiana*, apoštolů senských, když se za něho našly, zlatem, stříbrem a drahokamy ozdobiti a sám je se svým synem u velkém průvodu donesl do kostela. *(Ber. Bercaster,)*

Turci vydobyli v 10. století Albanie a zmocniv se Lissy vykopali ostatky hrdinného *Scanderbega*, rozdělili mezi sebe, obložili nejmenší kousky zlatem a stříbrem a nosili je v krvavých sráž-kách na krku. *(Ber. Bercaster.)*

Císař Arkadius přenesl slavným způsobem ostatky sv. *Simeona* z Judska do Thracie. *(Sv. Jarolím.)*

Když ostatky sv. *Šebestiana*, jež papež Eugenius klášteru sv. Medarda daroval, tam přenešeny byly, vyšel jim zbožný císař Ludvík s manželkou Juditou vstříc, oba pak přiblíživše se ku klášteru, sestoupili s kočáru, odložili císařské roucho a bosi kráčeli, vyzpovídavše se den před tím. I klášter hojně obdarovali, tak že opat Hilduin za dar ten v Soissonu chrám ke cti sv. Šebestiána vystavěl. *(Herbsta př.)*

Jindřich mladší, král anglický, velmi ctil ostatky sv. mučeníka *Tomáše*. Kdykoliv totiž v Kantuáře spatřil kostel, ihned seskočil s koně, v lněném oděvu a bos vstupoval zbožně přes bahna a skály ku hrobce sv. mučeníka, slze a po celou noc u hrobu trávě. *(Josef du Bois.)*

Sv. *Václav*, patron náš, uveden byl od německého císaře Ottona I. do klenotnice, aby si vzal, co by se mu líbilo. Avšak sv. Václav, nedbaje na zlato, stříbro a drahokamy, požádal o ruku

sv. mučeníka *Víta*, kterouž i obdržel a o kousek ostatku sv. *Zikmunda*, krále burgundského.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Břetislav, kníže český, zvítěziv nad Polany, v největší úctě vyzdvihl tam ostatky sv. *Vojtěcha*. Biskup pražský Šebíř uložil byl vojínům zdivočilým třídenní půst a pokání, dříve nežli tělo sv. zdvihnouti se smělo. Před Prahou shromáždilo se nesčíslné množství lidu. Kníže a biskup nesli sami kosti sv. mučeníka; za nimi šli opatové s ostatky sv. pětí bratří a kněži s ostatky arcibiskupa Radima čili Gaudencia.

(*Fr. Palacký dějiny české.*)

2. Jich moc.

a) Uzdravují nemocné.

Ambrož Sansedonio přišel po těžkém porodu zcela zkřiven a chromý na rukou a nohou na svět. Kojná nosila mrzáčka do kostela v Sieně a modlila se u *ostatků* zaň. Mrzáček rád v kostele dlel a když jednou ručičkou po ostatcích svatých sáhnul, najednou se uzdravil zvolav po třikráte: Ježíš. Ambrož nalezal nyní velké zalíbení v obrázcích a stal se později, vstoupiv do řádu kazatelského, velmi obratným a zbožným kazatelem.

(*Herbsta př.*)

Eutychia, matka sv. Lucie, upadnuvši do velmi těžké nemoce a nemohouc od lékařů býti uzdravena, odebrala se ku hrobu sv. panny a mučenice *Agaty* a pomodlivši se vroucně, aby ji Bůh skrze zásluhy sv. Agaty uzdravil, nabyla vskutku zase zdraví svého.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

U ostatků mučeníků sv. *Alexandra a Epipodia* uzdraven jest jeden šlechtický mladík, jenž trpěl na zimnici.

(*Mätzler.*)

Na hrob sv. *Alexandra*, biskupa, dala jedna žena malomocného manžela donesti a aj, sotva že se ho dotekl, uzdraven jest netoliko na těle, nýbrž i na duši a rodina ta dala se pak pokřtíti. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

V královském hradě bolest jen; —
Elišku zbožnou mijí sen,
ach! její Václav churaví;
kdo dítě útlé uzdraví?

A slyš! tu kolem za ticha
dojemná slova zaslýchá:
„K Anežky české hrobu spěj,
ji o přímluvu požádej!“

I nedbá noční na dobu,
Anežky chvátá ku hrobu,
kde vroucí znějí povzdechy,
jenž duši daly útěchy.

A ráno blahá kol zní zvěst,
že Václav náhle okřál jest,
a z duší sterých plyne dík,
že budoucí zdráv panovník. —

Teď ono dítě dobře znáš:
to Karel Čtvrtý, otec náš,
zachován Bohem pro vlast svou
Anežky české přímluvou.

(*Karel Matějka.*)

Sv. Lucie se svou matkou, která dlouho krvotokem ztrudněna byla, putovala k hrobu sv. *Anežky*, prosíc za její uzdravení, kteréhož i na přímluvu sv. Anežky dosáhla.

A kdo z Čechů nezná hroby a ostatky našich milých patronů, sv. Vojtěcha, Václava, Jana Nep. a jiných, kteréž Bůh mnohými a velkými zázraky oslavil?

(*Macana výb.*)

Jeden malomocný šel k hrobu sv. *Antonína pad.*, aby uzdraven byl. I posmíval se mu jeden vojín, řka: „Kam pak tak pospícháš, nebohý? což myslíš, že tě hrob sv. Antonína vyhojí? Směšná toť myšlenka od tebe. Ostatně, budeš li uzdraven, nechať přijde malomocenství na mne.“ Malomocný nedal se ale zviklati, alebrž důvěrně k Bohu u hrobu sv. Antonína se modlil a uzdraven jest, kdežto onen vojín se stal sám malomocným, jakž byl žádal. Tu šel vojín do sebe, činil pokání a hledal pomoci u téhož hrobu a uzdraven jest.

(*Annales Minor.*)

Sv. Jindřich, císař, mnoho trpěl na píchaní a kámen a nadarmo ho léčili lékaři. Tu v největších bolestech odebral se na horu Kassino k ostatkům sv. *Benedikta* a sestry jeho Scholastiky a podivuhodným spůsobem bolestí sproštěn jest. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Sv. Ramoldus oslepl, kterouž slepotu trpělivě snášel po dvě leta. Tu se uvrhnul na hrob sv. *Emmerána* a prosil

Boha na přímluvu téhož svatého o zrak a vskutku opět zraku nabyl.
(Šmída: Repert.)

Petronilla Birodova nabyla, těžce jsouc nemocná, svého zdraví, že se dotekla pásu sv. *Eugenda*, čímž se stala katoličkou. *(Herbsta př.)*

Tehdáž jsi, Bože, oznámil sv. Ambroži ve snách, na kterém místě se chovají těla mučeníků *Protasia a Gervasia*. Když pak do chrámu ambrosiánského se přenesla: nejen ti, kdož trýzněni byli duchy nečistými, jsou uzdraveni, ale i jistý měšťan od mnohých let oslepl dotknuv se šátkem nositek sv. ostatků a přiloživ ho k očím, ihned otevřeny jsou oči jeho. *(Sv. Augustin.)*

U ostatků sv. *Štěpána* v Uzale v Africe dosáhl jeden holič, jenž si nohu porouchav o berlích musel choditi, na úctu těchto sv. ostatků najednou uzdravení své nohy, tak že berle ty na oltáři na památku zanechal a bez nich zdráv domů se navrátil. *(Ber. Bercaster.)*

Jedna slepá žena prosila dne, v kterýž biskup Projetus ostatky sv. *Štěpána* u velkém a slavném průvodu k veřejnému uctění obnášel, aby ji blízko biskupa sv. ostatky nesoucího donesli; i dala sobě květin natrhati, kterýmiž, když se sv. ostatků dotkla, a pak oči své obložila, ihned uzdravena jest; k nemalému udivení všech přítomných brala se ihned zástupem bez průvodce, kteréhož prohlednuvši zapotřebí více nemčla.
(Sv. Augustin.)

Jeden mladík, jenž ustavičně následkem kletby matčiny v Kappadocii se třásl, uzdraven jest v Ravenně při ostatcích sv. Vavřince; jeho bratr a sestra v městě Hippo u ostatků sv. *Štěpána*.
(Sv. Augustin.)

b) Křísí mrtvé.

Umřelo nemluvňátko, kteréž nedošlo sv. křtu. Velmi zarmoucená matka, že jí beze křtu umřelo dítko, utekla se k ostatkům sv. *Štěpána*, prosíc plna důvěrnosti, aby všemohoucí Bůh na přímluvu téhož mučeníka svého oživil její dítě, aby mohlo dojíti sv. křtu. Vyslyšel Bůh pro zásluhy sv. Štěpána důvěrnou modlitbu zarmoucené matky; i procitlo dítě mrtvé ze sna, bylo pokřtěno i biřmováno a podána jest mu velebná svátost. Svátostmi posilněno skonalo a položila je matka tak klidně do hrobu, jako by je kladla do klína sv. Štěpánu.
(Frencla: Postilla.)

c) Chrání před morem a v bídě.

Když roku 1129 v Paříži nakažlivá nemoc povstala, která strašně zuřila, a všecko namahání lékařů bylo marné: dal biskup Štěpán ostatky sv. *Jenovéfy* vyzdvihnouti a v průvodu nositi a hle, všickni nemocní, jenž do chrámu vkročili, ihned uzdraveni jsou, vyjma tři, jimž bezpochyby pravé důvěry scházelo. Na památku toho ustanovil papež Innocenc II. zvláštní slavnost pro Francouzsko.
(Quillois.)

Když roku 682 v Ticině takový mor panoval, že až obyvatelé z města utíkali: zřídili tu na radu několika mužů v městě kostel sv. *Šebestiánu* ke cti a na oltář přenesli z Říma ostatky tohoto světce a hle, mor pominul. *(Pavel diakon.)*

Karmelitán Dominikus zaopatřuje v Madridě nemocné na morovou ránu sám se nakazil a cítě v krku a uších strašnou bolest připravoval se již na smrt. Tu si o půlnoci zpomněl, že má ostatky sv. *Terezie*. I dotknul jimi důvěrně krku a hle, za půl hodiny byl úplně zdráv.
(Herbsta výb. př.)

R. 1262 panovalo v Čechách velké sucho a z té příčiny vznikla neúroda. K vyprošení pomoci Božské konáno procesí z Prahy do Břevnova. V průvodu tom nešen ostatek vzácný a sice rámě sv. *Markéty*, které Přemysl II. byl od papeže obdržel na památku vítězství u Kressenbrunu 12. července. Jak mile prosebný průvod do Břevnova přišel, ihned úrodný dešť zemi svlažil. Na památku toho dobrodiní dáno rámě svaté Markéty klášteru břevnovskému a lid začal jmenovati klášter ten klášterem sv. Markéty. I později v čas sucha nosívalo se rámě sv. Markéty u slavném průvodu při modlitbách a zpěvích; za času Josefa II. průvody ty jsou zakázány. *(Kl. Borový.)*

K hrobu sv. *Roberta*, opata, utekli se obyvatelé, když kobylky všecko osení zničiti hrozily, a konajíce průvod s jeho ostatky, šťastně kobylky zapudili.
(Henriquez.)

Když tělo sv. *Václava* na rozkaz Boleslavův v noci přenešeno býti muselo ze Staré Boleslavi do Prahy a když

k řece Roketnici a na to k Vltavě přijeli: nalezli je tak velmi rozvodněné, že bez nebezpečí přejeti nemohli, ješto ani mostu ani brodu zde nebylo. Než důvěřujíce se, že na přímluvu sv. Václava ani vlas s hlavy jim nesejde: spustili se do ječících vln a šťastně se dostali s drahými zůstatky, jak jim rozkázáno bylo, v určitý čas do Prahy.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

d) Pomáhají ve válce.

Sv. Wilehad zachráněn jest na životě, když pohané mečem ho chtěli zabiti, tím, že u sebe choval *ostatky* svatých.
(Kr. Šmíd.)

Majíce *kopí*, jímž tělo Kristovo prokláno bylo, dobyli křižáci slavného vítězství nad Saraceny a zmocnili se Betlema a Jerusaléma. *(Šmída: Repert.)*

Když město Tours v 9. století od Normanů přepadeno bylo a Normanové již hradby stékali: dal tamnější biskup ostatky sv. *Martina* na hradby přinésti a přímluvou tohoto svatého město od nepřátel osvobozeno jest, načež obyvatelé kostel ke cti sv. Martina vystavěli.
(Herbsta př.)

V městě Chartres ve Francouzsku nalezalo se a nalezá se až dosud *roucho* vzácné, jež král Karel holý Rodičce Boží, již tamnější obyvatelé velmi ctili, daroval. Když r. 878 povstání v městě vypuklo, obrátili se obyvatelé k Rodičce Boží, nosili u slavném průvodu její ostatky a hle, vzbouřenci, kteří město obkličovali, na hlavu poraženi jsou a město zachráněno. *(Sv. Antonín.)*

Když Maximilian, vévoda bavorský, s celým vojskem svým do největšího nebezpečí se dostal a již couvati chtěl: rozkázal, aby se ostatky sv. *Šebestiána* do ležení přinesly a proti nepřátelům co archa sebou vzaly, aby se svými zachráněn byl. A hle, důvěra jeho ho nesklamala, vítězství dosáhnul nad nepřáteli. *(Hunolta káz.)*

Když r. 912 divocí Maďaři do Flanderska vpadli: utekli se mnichové v Lobesu s ostatky sv. *Ursmarusa* na blízký vrch, volajíce: „Sv. Ursmaruse, pros za nás, oroduj za nás!“ A hle, náhlou bouří nepřátelé zaplašeni jsou.
(Ber. Bercaster.)

Když r. 542 králové Childebert a Klotar branou mocí do Saragosy a Španělska vpadli: utekli se ustrašení obyvatelé k sv. *Vincenci*, patronu města, a nosili po městě jeho ostatky. A hle, nepřátelé odešli, vyžádavše si jen něco ostatků tohoto svatého i Childebert vystavil v Paříži napotom kostel ke cti tohoto svatého. *(Šmída: Repert.)*

e) Vedou k polepšení.

Sv. Kosmiana a sv. Maria egyptská, první bludařka, druhá pak velká hříšnice, obrátily se tím, že navštívily *hrob Páně*. *(Sofronius.)*

Když ostatky sv. *Marcelina a Petra* nešeny byly, byl jeden muž tak pohnut, že přede vším lidem vyznal, že odpouští ze srdce vrahu svého otce, kteréhož ze msty chtěl zavražditi a vskutku se s ním veřejně smířil a jemu odpustil. *(Herbsta př.)*

Otroctví.

1. Původ a stav.

Pohané považovali otroctví za věc zcela přirozenou, kladouce příčinu tomu, že méně vznešeného ducha a méně svobodné vůle jsou otroci. Proto praví Homer, že Zeus polovic ducha jim odňal. Mudrc Plato pak dí, že v duši otroka není nic zdravého a proto že se mu nesmí důvěřovati. Ba Aristoteles tvrdí, že otrok jen málo se liší od domácího zvířete, což již ústroj těla ukazuje, ani otroci jsou silni, aby pracovali, svobodní slabšího těla, aby panovali.

Otroků bylo u pohanů velmi mnoho. Tak na př. v Athenách bylo 20.000 měšťanů a 400.000 otroků; v peloponeské válce přešlo 20.000 otroků k nepříteli. Tudíž vyzývá Plato, aby otroci se drželi na úzdě. V Římě žilo tolik otroků, že senát, když učiněn byl návrh, aby otroci nosili zvláštní kroj, mocně se tomu opřel, aby otroci sami nepoznali, kolik jich jest. Římané, Řekové hledali v tom vyznamenání, že měli mnoho otroků. Mnohé rodiny, jak píše Plinius, měli cestujíce tolik otroků sebou, že se podobaly vojsku. Ostatně i v jiných

zemích na př. v Gallii, jak Julius César dosvědčuje, bylo dosti otroků, ba tolik, že tvořili nebozí polovičku všeho pohanského obyvatelstva.

Původ otroctví jest co následek hříchu, kterého se Chám posměchem na svém otci Noemovi dopustil a potom, že člověk od Boha se vzdáliv, modloslužebnosti hověl.

Osud otroků byl strašný; považovalit všickni národové — praví justinianský zákonník — otroka za věc, s níž pán libovolné nakládati může, proto také pánům i utíkali na př. otrok Onésimus (List k Filemonovi). Staří Němci obětovali zhusta otroky bohům, zvláště ve válce, každý desátý zajatec propadl smrti. Podobně dle Herodota činili i Skythové. Umřel-li král, byli nejbližší otroci ihned usmrceni a za rok ještě 50 na jeho hrobě. Ve Spartě dávali otrokům jen tolik pokrmu, aby nezemřeli. V římské říši také krutě s otroky se nakládalo. Kdo hlídali vrata, nosili řetězi; staří a neduživí dávali se na ostrov u Tibery, kdež hlady zemřeli. Obsluhujíce při jídle pány, nesměli ani muknouti, ba ani kýchnouti, anebo zakašlati. Tak s nimi nakládali, že nejeden otrok sám se zavraždil. Usmrcování otroků pro malichernou příčinu stávalo se začasto. Byl-li pán od otroka usmrcen, usmrceni byli za trest všickni jeho otroci. Tak Kassius v senátu ohnivě pokutu tu zastával. Quintus Flaminius pro zábavu otroka při hostině zabil. Vedius Pollio dal otroka do rybníka vhoditi za pokrm rybám, že sklenici rozbil. Otroci považováni byli za nepřátele pánů. Víra pohanská málo ulehčovala osudu ubohých otroků, neboť saturnalie, kdežto svobodní otrokům posluhovali, musely osud jejich ještě více ztrpčovati. —

Kristus učením svým učinil otroctví konec a Církev ho poznenáhla odstraňovala. Ostatně křesťanské rodiny alespoň osud otroků ulehčovaly, že byli jen sluhové. Otroků se v kázaních ujímali sv. Jan Zlat., sv. Ambrož, Augustin a jiní a povzbuzovali křesťanů, aby otrokům darovali svobodu. Tak praefekt Hermes v Římě dav se s manželkou, dítkami a 1200 otroky pokřtiti, daroval všem otrokům svobodu. Podobně i Chromatius stav se křesťanem, propustil 1400 otroků na svobodu. Příklad ten zhusta se následoval, zvláště když křesťanští císařové panovali. Tak Melanie s dorozuměním manžela Pinia, 8000 otrokům darovala svobodu. Biskupové obětovali i své i kostelní jmění, aby otroky vykoupili. I občanské zákony byly otrokům příznivy. Již Konstantin veliký přisoudil otrokům právo, aby před soudem byli souzeni a zapověděl, aby byli křižováni, zapověděl židům míti otroky a kdo by pánu utekl, aby se mu nevpálilo potupné znamení F. H. E. (fugitivus hic est.) na čelo. I pozdější císařové, zvláště pak Justinian zrušil všecky zákony ohledně otroků a otroci směli se i kněžími státi. Kláštery taktéž otroctví netrpěly. Tak opat Theodor vydal zákon „kláštery nesmí otroků míti.“ Tím spůsobem poznenáhla otroctví v Evropě zcela vymizelo. V středověku arci zase otroctví chtěli zaváděti a zaváděli, avšak mocně se postavila Církev proti němu i skutkem i modlitbou. Ba v 12. století založil Jan z Mathy řád, jenž měl vykupovati křesťanské otroky zvláště v Africe. *(Wisera Pred.-Lex.)*

V městě *Athénách* žilo 20 tisíc měšťanů a 400 tisíc otroků; v Římě to bylo ještě horší, tak jistý Caecilius sám 4000 otroků trýznil. A jak trpký byl osud jejich! Měl-li jich někdo mnoho, nechal je buď hladem zahynouti anebo jako lítou zvěř vraždíti. Vypravuje se o vzteklé ženě jedné, že když žádala, aby jeden otrok usmrcen byl, muže zdráhajícího se to učiniti se tázala: „Což jest otrok také člověk?“

(Okáčova kázaní.)

2 Z otroctví vysvobozuj!

viz i: „skutek milosrdný tělesný 6 b!“

Láska sv. *Ansgara* k chudým neznala mezí, největší radostí jeho bylo nohy umývati a u stolu posluhovati mrzákům. Nesčíslných věznů vykoupil a otroky vysvobozoval. *(J. Bílého: Legenda.)*

Tak jednou potkal velký počet zajatých, okovy přivázaných, aby za otroky prodáni byli; mezi nimi nalezala se i jedna jeptiška. Sv. arcibiskup, spatřiv ji, prosil Boha, pokleknuv na kolena, aby ji vysvobodil. Chtěl jim ji odkoupiti, barbarové ale žádali za ni jeho krásného osedlaného komoně. Ansgar ihned sestoupil s koně, dal jim ho a tak jeptišku vysvobodil, která se vrátila do svého kláštera. *(Krönes: Real-Lexicon.)*

Sv. *Dominik* takovou lásku k bližnímu choval, že s radostí sám se stal otrokem, aby mládence jednoho vysvobodil a sestře jeho ho dal.

(*Münch. Jugendbibl.*)

Sv. *Paulin*, vykoupiv již dříve za vše, co měl, zajaté, nemaje, čím by jediukého syna jisté vdovy zarmoucené z otroctví vysvobodil, sebe samého obětoval a králi vandalskému se prodat nechal, jen aby syn ten matce své byl navrácen. Konalť Paulin jako otrok službu zahradníka, ale bedlivého, věrného, poslušného a moudrého. Tím si naklonil srdce pána svého, který nejen jemu, ale i všem křesťanům stejně zajatým svobodu daroval. (*Sv. Řehoř I.*)

Sv. *Petru Nolasku* bylo 15 roků, když si předevzal, celé své jmění vynaložiti na vysvobození ubohých otroků. Na to vnuknutím Božím založil zvláštní řád, jenž by otroky vysvobozoval a jenž měl i čtvrtý slib, že chtějí svou vlastní osobu obětovati, aby, když toho potřeba, vysvoboditi mohli nějakého otroka ze zajetí. Král jim vystavěl klášter v Barcelloně. — Sv. Petr jednou i sám do zajetí upadl a okovy byl spoután, později pak vysvobozen.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Podobný řád založil i Jan z Mathy.

Sv. *Rajmund Nonnatus* s radostí se vydal do Afriky a vykoupil v Alžíru mnoho zajatých. A když mu peníze došly, dal sebe samého do zástavy, dokud peněz nových neobdržel, za ty, co nejvíc vystáti museli, začež od Mahomedánů mnoho trpěti musel.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Nemilosrdný muž v Egyptě chtěl chudého člověka do otroctví prodati, aby si tak zaplatil, co mu byl dlužen. Manželka a děti toho nebohého daly se do hrozného bědování. Sv. *Serapion*, jenž právě tady jda, to slyšel, nabídnul se sám za otroka. Modlářský Egyptan, který se potom stal pánem jeho, pohnul se tak velice velkomyslnou láskou Serapionovou, jeho tichostí a trpělivostí při nejtěžších pracích otrockých, že ho na svobodu propustil a s celým domem na víru křesťanskou přestoupil. Ano ještě více jich bylo svatým jednáním jeho povzbuzeno, že uvěřili v Krista a dali se pokřtíti. (*Alb. Stolc: Živ. svat.*)

Sv. *Václav*, patron náš, dítky nevolníků pohanských kupoval a v křesťanském náboženství cvičiti dal, zadlužených z vězení vykupoval.

(*Drahé kameny, 1871.*)

Sv. *Vojtěch*, patron náš, vykupoval zajaté, které židé ve válce kupovali a co otroky prodávali. (*Klem. Borový.*)

Řeholník z řádu sv. Dominika, proslavený lidumil a otec Indianův, *Bartoloměj Las Casas*, narozen ve Španělích v Seville r. 1472, celý svůj život obětoval výhradně nebohým Indiánům a hájil je s vlastním nebezpečím naproti týrání a ukrutnosti španělských místodržících v Americe, zvláště pak aby dávání nebyli za otroky. Pro Indiány podnikal cesty do Evropy, hájil je písmem, slovem i skutkem, až dosáhnuv 92 roků věku svého r. 1566 zemřel v Pánu, zaslouživ si jmena „otce Indiánův“.

(*Blahověst 1852.*)

T. Clarkson, Angličan, největší odpůrce prodávání otroků, po sedm let vlastní rukou dopisoval si se 400 osobami; každým rokem vydal spis jednající o zrušení zlozvyku toho, aby obecenstvo o věci té v stálém rozvažování udržel. Cest vykonal po suchu i po vodě více než 35.000 mil. Tak myšlenkou, osvoboditi velký počet lidí nešťastných, zaujat byl. (*Kal. Moravan. 1866.*)

Genserich, král Vandalů v Africe, mnoho tisíc zajatých Římanů přivedl do Kartaga, jimž se podílu otroctví dostalo. Nešťastný stav zajatců byl ještě nesnesitelnější ukrutností barbarů, kteří dělíce kořist mezi sebe, syna od otce, dceru od matky, manžela od manželky oddělili. Ze zoufalého stavu toho pomohl jim biskup kartagenský *Deogratias*; prodalť všecko drahocenné náčiní kostelní, přemnohých vykoupil, jiným, již v otroctví zůstali, ulehčoval, o nemocné se staral, zarmoucené těšil a nešťastným byl otcem. (*Victor vit.*)

Zásluha biskupa se dá tím více oceniti, považíme-li, že Karel, vévoda orleanský, Angličanům, kteří jej 25 let v zajetí drželi, 400.000 dukátů vyplatil, aby ho na svobodu pustili.

(*Zollnera: kat. káz.*)

Papež *Kliment I.* píše, že znal přemnohé křesťany, kteří, aby zajaté křesťany vysvobodili, sami za ně do otroctví šli. (*Sv. Kliment I.*)

Slovutný kněz *Olivieri* vysvobodil víc než 300 dítek mouřenínských, kteréž vyučoval a pak pokřtíti dal. *(Blahověst 1855.)*

Sanktulus, kněz, uslyšev, že jeden diakon upadl v ruce pohanských Longobardů, zaručil se zaň svým životem a propustiv diakona na svobodu v noci, řekl pohanům, aby, libo-li jim, jeho místo diakona zavraždili. Byv zázračně na živu zachován a dosáhnuv od Longobardů, aby si vyprosiv jakoukoliv milost, vyprosil si, aby zajaté pustili na svobodu, což se i stalo. *(Herbsta př.)*

Řád *Trinitářů* založen byl sv. Janem z Mathy na konci XII. stol. ve Francii. Za jeho času odváděli loupeživí národové afričtí každoročně křesťany z pobřežních zemí evropských do otroctví, kdež donucováni byli, aby víry své se zřekli. Proto založil sv. Jan tento řád, aby ubohé z otroctví vysvobozovali a také mnoho tisíc děkovalo řádu tomu za vysvobození. *(Baillet.)*

I spolek dětství Kristova, kdež i peněžitě se přispívá, má za účel, aby ubohé dítky černochů se vykupovaly a ve víře katolické se vycvičily. *(Zollnera: kat. káz,)*

Papež.

1. Jeho odznaky; kolik? jest břímě.

Odznaky papeže jsou:

1. Rybářský prsten z ryzého zlata, na němž vyobrazen jest sv. Petr, jak sítě rozstírá.

2. Rovná, třemi kříži ozdobená berla.

3. Tiara, trojí zlatá koruna, dle způsobu pásky na čele nejvyššího kněze u židů.

4. Apoštolská stolice.

5. Papežský ornát, jenž pozůstává z bílého hedbávného taláru, purpurových střevíců, sametového biretu, jenž až po uši sáhá, karmelínové rochety, amily či límce, štoly, třemi kříži a drahokamy ozdobené, červeného papežského pláště a papežské mitry.

6. Líbání papežského střevíce, který líbali císař Justinian, Karel Veliký, Bedřich Rudovous a jiní. *(Šmída: hist. kat.)*

Mezi 254 papeži od Církve uznanými bylo 15 papežů francouzských anebo 17, připočteme-li k nim 2 savojské, 9 papapežů německých, 1 Slovan, 1 Dalmatinec, 5 Španělů, 1 Portugalec, 1 Angličan, 1 Holanďan, 1 Švýcar, 2 z Afriky, 8 Syrů, 13 Řeků, 1 Kandiot; všickni ostatní, tedy 196, byli původu vlašského. *(Čas.: Čech. 1878.)*

Papež *Hadrian IV.*, byv zvolen za papeže, pravil: „Takové břímě jest důstojnosti té, že i nejsilnější pod ním klesnouti musí". Proto i nástupce jeho *Marcel II.*, udeřiv na stůl, pravil: „Nevím, jak ti, kdo u stolu toho (kteří ho vyvolili) spaseni budou". *(Panuinus.)*

Hadrian V., byv otázán, jak by největší pokutu svému nepříteli přál, odpověděl, aby se stal papežem. *(Týž.)*

Lev XI. umíraje pravil k zpovědníku: „Jak mnohem lépe by mi bylo, kdybych byl mnichem než papežem". *(Beyerlinck.)*

Pavel III. na smrtelném loži zvolal: „O kéž bych býval kuchařem u kapucínů, než papežem!" *(Englgrave.)*

Pius II. říkával: „Těžké jest břímě papežství a šťastný, kdo ho dobře zastával." *(Platina.)*

Urban VII. kdykoliv jemné pallium na sebe bral, vzdychal řka: „Kdo by tomu věřil, že pod tak jemným oděvem takové břímě se nalezá *(Panuinus.)*

2. Papežův zásluhy.

Za času papeže *Lva I.* vtrhl Attila, král Hunů, do Italie, všude strašně pleně a pustoše. Již se přibližoval k Římu, vyvrátiv města Akvileji, Veronu, Mantovu, Kremonu, Brescii a Bergamo. Celé město se třáslo a děsilo příchodu jeho. A hle, Lev odvážil se Attilovi jíti naproti a prositi ho, aby jinam šel. A Attila se obrátil jinam.

Po třech letech vrazil Genserich, král vandalský, s divokou sběří svou do Říma a 14 dní ho drancoval, až konečně na prosbu téhož papeže odtáhl.

Proti Saracenům hájili Církev papežové Řehoř IV., Jan X., Benedikt VIII. a Viktor III.

Proti světské moci hájili práva a prospěchy Církve udatně: Pius II., Pavel II., Sixt IV., Innocenc XI., Alexandr III., Řehoř VII., Pius VI. a VII.
(*Podstránského výkl.*)

Papežové povždy hájili moudrou a blahodárnou rovnost Ujímali se chudých a nuzných zařizujíce chudobince, konvikty, zakládajíce řády, jichž členové lidstvu svůj život zasvěcovali, že podivením jati i nepřátelé s pochvalou nejvyšší vyjadřovali se o nich.
(*J. B. Gabler.*)

Vědy a umění podporovali papežové: Lev I., Řehoř I., Sylvestr II., Řehoř XIII., Benedikt XIV. atd. Pro stavitelství, řezbářství a malířství zřízena v Římě akademie. Julius III., Pavel III., Lev X. podporovali hudebníky, básníky a umělce, zachovávali starožitnosti a zakládali velikolepé knihovny. (*Wiser.*)

Mikuláš, mocný císař ruský, navštíviv Řím, navštívil i r. 1845 papeže, ačkoliv katolíky v říši své potlačoval. V císařském skvostu vstoupil před papeže, ač nevolno mu bylo kolem srdce. Papež ho postavil po levici, což se mu ještě nikdy nestalo a za řeči oznámil mu pronásledování katolíků v Rusku. Císař se omlouval zákony, ale papež mu odvětil: „Vaše Veličenství! Zákony v říši Vaší jsou lidské a mohou se změniti, ale zákony mé říše jsou Božské a nemohou se měniti. Oba budeme jednou státi před soudnou stolicí Boží a tam účet klásti z našeho jednání.“ Taková přímá řeč dojala císaře, tak že ještě jednou papeže navštívil a oba přátelsky se objímajíce, se rozešli. (*Westermayer.*)

Jan z Milleru píše v jednom listu k Bonnetovi 1782: „Římská říše padla, což se péčí Božskou opětovati nemělo. Naši předkové měli ze tmy k světlu, z bludu k pravdě vychováni býti. A k tomu jim dal Bůh poručníka, římského papeže, jenž pravdu Boží rozšiřoval. Anebo co bychom byli bez papeže, než tím, co Turci, kteří zavrhše víru Kristovu, zůstali barbary.“

Na to mu odpověděl Bonnet, že úplně s ním souhlasí a že si představuje říši papežskou, co mohutný strom, v jehož stínu se pravda uchovala a kterýž ještě v mohutnější zroste. (*Jan z Milleru.*)

Herder praví: „Řím povždy se staral o jednotu Církve, čistotu učení, o pravověrnost a katolictví. Řím nikdy se bludařům nepodvolil. Bez katolického primátu stala by se Evropa kořistí despotů, divadlem různic věčných, mongolskou stepí.“ (*Herder.*)

Tobler, protestantský theolog v Curichu, dí: „Bez papežství nebylo by žádné společné a dohodné náboženství na světě zůstalo“. (*Tobler.*)

Jistá věc jest, že z 259 papežů 77 se jich stkví v společenství svatých a tudíž skoro každý třetí papež mezi svaté náleží. (*Macan.*)

3. Jeho primát uznáván vždy i od protestantův a bludařův.

Papež co nástupce sv. Petra (*Mt 16, 18.*) jest hlavou Církve sv.

Řím byl vždy zřejměji a obecněji za Stolici apoštolskou uznáván. Řím ve věcech náboženských vždy rozhodoval a statně hájil čistotu víry katolické. Na Řím se církevní správcové ve všech důležitostech odvolávali. Po Římu se všickni biskupové ohlíželi co k hlavě.
(*Hás.*)

Žádný obecní sněm nebyl držán, na němž by buď papež sám anebo jeho zástupce nebyl předsedal; aniž jaké usnešení nabylo platnosti, nebylo-li od papeže potvrzeno a kdo Řím neuposlechl, za odštěpence držán jest. (*Jan Jirsík.*)

Každý úd Církve důvěrou k Římu naplněn byl

Z Říma přišel list, skončen jest soud.
(*Sv. Augustin.*)

Kde je Petr, totiž papež, tam jest Církev. (*Sv. Ambrož.*)

Papež a Církev, to jest jedno a to samé. (*Sv. Frant. sál.*)

Víte-li, oč se jedná, když je řeč o papeži? O veškeré křesťanství se jedná.
(*Bellarm n.*)

Přednost Církve římské od prvního počátku byla uznávána a papežové přednost tu platnou činili.

Již sv. Petr moc tu vykonával na sněmu jerusalémském, kde o obřízce se jednalo. (*Skut. ap. 1—15. kap.*)

Tak hned v I. stol. při spornem volení biskupa v Korinthu rozepři nerozsoudil Jan Evangelista, který byl živ, alebrž papež římský *Klement.*
(*Sv. Irenej.*)

V II. století hrozil papež *Viktor* vyobcováním biskupům asiatským, kteří se

mu se strany ustanoveného času k slavení Velikonoc podrobiti zpečovali. (*Eusebius.*)

V III. století papež *Štěpán* povstal proti sv. Cyprianu, kterýž platnost křtu, od kacířů udělenéhо, upíral. — Na téhož papeže psal sv. Cyprian, aby arleského biskupa ve Francii Marciana pro kacířství sesadil a jiného vyvoliti dal.

Za času sv. Cypriana očišťoval se alexandrinský biskup Dionysius z kacířství, z něhož ho Alexandrinští vinili, v Římě.

Ve IV. století papež *Julius* jako hlava si počínal. (*Šmída hist. kat.*)

Když v době Miletiova rozkolnictví sv. Jarolím na rozpacích byl, které strany by se přidržeti měl, obrátil se k papeži sv. *Damasovi*, radu u něho hledaje. (*Mehl. př.*)

Sv. Polykarp putoval r. 160 co ctihodný stařec do Říma k papeži *Anicetovi*, aby některé otázky, zvlášť strany dne velikonočního, v potaz se vzaly a porovnaly. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

I učenci a vysoké školy primát římského papeže povždy uznávali.

Tak sv. *Bonaventura*, řka, že papež jen od Boha může býti souzen.

Jan pařížský, znamenitý učenec na vysokých školách v Paříži, ačkoli v rozepři krále Filipa krásného oproti papeži vřele se ujímal, přece primát papeže římského uznával.

Znamenitý *Gerson* († 1429) ačkoliv svobodně o mnohých církevních záležitostech s papežem mluvil, nikdy jeho autoritu nezneuznával.

Slovutná vysoká škola *v Sorbonně* r. 1542 za reformace veřejně primát papežův uznala, jakož i theologická fakulta v Löwenu a Kolíně nad Rýnem (*Krönes Real-Lex.*)

Císař *Konstantin Vel.* všecky rozepře u víře odeslal do Říma a rozsudku Říma se podvolil.

Císař *Gratian* († 383) za víru pravou uznával, čemu učí papež Damasus.

Řecký císař *Justin* psal papeži Hormisdaru, že to uzná za katolické, co mu papež udá

Císařovna *Irena* a syn její jmenují v listu papeže hlavou Církve.

Jindřich II., král anglický, ač Tomáše, arcibiskupa kantenburského, kruté pronásledoval, přece primát papežův uznával.

Maxmilian I., císař, psal za reformace papeži, že jen od něho pravé rozhodnutí u víře státi se může.

I *Napoleon I.* musel konečně se vyznati, že primátu zapotřebí jest. (*Krönes: Real-Lexicon.*)

Bylo-li cílem Ježíšovým, všecky ctitele své rozptýlené po celém světě v jednu sv. rodinu spojiti: musí míti tato viditelná společnost i viditelnou hlavu nejvyšší, jinak by byla Církev jen polovičným a nikoliv celým tělem. A této podmínky pohřešuje až dosud církev protestantská a odtud ony bezčetné roztržky a hádky. (*Pustkuchen.*)

Bludař *Puscillian* žádal papeže Damasa, aby mu učení jeho arcibludné potvrdil a schválil, což ale Damasus neučinil.

I kacíř *Pelagius* hleděl všemožně v Římě se od bludů očistiti.

Když patriarcha *Flavian* v Cařihradě na synodě bludy Eutychovy zavrhnul, odvolal se z toho Eutyches do Říma. (*Krönes: Real.-Lex.*)

4. Proto:

a) Cti ho!

Sv. *Isidor*, biskup sevillský, muž velmi učený, o římském papeži, jakožto o hlavě Církve s největší uctivostí mluvíval a každého duchovního, byť i byl pochybil, u veliké vážnosti míval. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Kilian*, biskup a mučeník, prvé než hlásal víru Kristovu pohanům okolo Vircburku, odebral se do Říma, aby se představil sv. Otci a o jeho svolení a požehnání požádal. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

U sv. *Leopolda*, markraběte babenberského, bylo duchovenstvo a zvláště hlava Církve v největší úctě; papež Innocenc II. proto nazýval jej pravým synem sv. Petra. (*J. Bílého: Legenda.*)

Když po násilné smrti vévody z Parmy Karla III. r. 1854 choť jeho *Aloisie* ve jmenu nezletilého syna vládu přejala, psala na papeže Pia IX., v kterémž listu příchylnost svou ku papeži jasně ukázala a o požehnání pro syna nástupce Roberta, tři ostatní dítky a pro sebe prosila, aby ke cti Boží panovali jako její praotec sv. Ludvík; neboť pocházela Aloisie z tohoto francouzského královského rodu. (*Hungari.*)

Papeže ctili obzvláštní úctou:

Bedřich I., jenž, smířiv se s papežem, k němu se dostavil a až k zemi se sklonil a poslušnost přislíbil. *(Jovius.)*

Císař *Justinián I.* v největší slávě papeži Janu I. vyšel vstříc a do Cařihradu, skloniv se před ním až k zemi, uvedl. *(Azorius.)*

Podobně i císař *Justinián II.* papeži Konstantinu.

Štěpánu papeži, když do Francie přišel, vyslal král *Filip* syna svého se slavným průvodem vstříc. Taktéž i syn Karel slavně uvítal papeže Lva III. *(Beyerlinck.)*

Dva mladí *Francouzové* byly r. 1852 v Římě obřadům na velký pátek přítomni a sice aby si z nich jen posměch činili. Na hod velikonoční dívali se na průvod slavný s úštěpnými řečmi. I bylo viděti nepřehledný dav lidstva. Pak přišli preláti, kardinálové, papežský kříž a konečně sv. Otec sám, maje trojí korunu na hlavě, překrásný plášť a když zavřely bubny a zavzněl hlahol trub a všickni vojínové padli na kolena, aby přijali papežovo požehnání, jenž žehnal Římu a světu: tu se nesmáli více Francouzové, alebrž unešeni pohledem tak velebným, zvolali jen se slzami v očích: „To jest krásný, velebný pohled!“ *(Münch. Jugendfrd.)*

Císař *Karel Veliký* dostal k novému roku mnoho převzácných darů. I svolal služebnictvo své a otázal se jich, který z darů na stole rozprostřených nejlépe by se jim líbil? Jedni ukazovali na nové, tehdy v Evropě ještě nevídané bijící hodiny, jiní na vzácné démanty a jiné skvostné věci, on pak pravil: „Já sobě vážím nejvíce této trojlisté růže a to proto, že pochází od sv. Otce a že k ní církevní požehnání připojeno jest.“ *(Mehlera příklady.)*

V jaké uctivosti měl císař *Karel Vel.*, papeže Hadriána I., z toho se může posouditi, že na hrob jeho kázal postaviti pomník s překrásným nápisem zásluhu jeho o Církev zvěčňujícím; nad to po veškerém císařství velel, aby se hodinky církevní a mše sv. za duši jeho konaly. *(Macana výb.)*

Papeže velmi ctili a přichylnost svou dali na jevo i skutkem:

Kazimír, král polský, za odvislou od Říma uznal říši svou za papeže Řehoře VII.

Král *český* tisíce liber stříbra každoročně papeži Mikuláši II. odesílal. *(Beyerlinck.)*

Štěpán I, král uherský, za papeže Sylvestra II. říši svou za léno Říma považoval.

Demetrius, vévoda dalmatský a chorvatský, roční plat Řehoři VII. přislíbil.

Petr I., král arragonský, říši svou za léno papeže Urbana I. považoval.

Roger, král sicilský, v léno přijal království své od papeže Innocencia II.

Závislými od papežů se i učinili: *Alfons*, král portugalský, *Jan*, král anglický. *(Týž.)*

Hrabě *Ledóchowski*, arcibiskup poznaňský, něžnou láskou naplněn byl k sv. Otci Piu IX., což zvláště tím ukázal, že když Piovi země jeho odňaty byly, císaře německého Viléma navštívil, žádaje ho, aby se stísněného sv. Otce oproti Piemontským ujal. *(Blahověst. 1874.)*

Když papež *Lev X.* k vůli francouzskému králi do Bononie cestoval, byl všude jako u vítězoslávě přijat. I král *František I.* s celým dvorem vyjel papapeži vstříc, vzdával mu všemožnou úctu a pravil: „Svatý Otče, těší mne z hloubi srdce, že místodržitele Kristova osobně vidím. Jsem věrný syn a sluha Vaší Svatosti a odhodlán ve všem přání Vašemu vyhověti.“ I papež ctil Františka jako vladaře. *(Mehl. př.)*

Král *Ludvík* nazván, že o víru tak horlil, zbožným i ku papežům povždy velmi uctivě se choval. *(Cuspinianus.)*

Příchylnost velkou k papeži ukázal hrabě Jiří August *Pimodan* z Barecourtu, jenž co vůdce vojska papežského hrdinně a radostně skonal za papeže, do jehož vojska vstoupil. *(Linzer kat. Blatt.)*

Pipin, král francouzský, uzřev papeže Štěpána III., hned na svá kolena padl a královna i děti jeho i všecko komonstvo jeho, prosíce o požehnání apoštolské.

Císař *Karel V.* před smrtí svou syna mezi jiným takto napomínal: „Buď, synu, vřele odán Církvi katolické a papeži jejímu, jako otci duchovnímu každého času poslušným se prokazuj.“

Ctili zvláště papeže i Filip a sv. Ludvík králové francouzští.

Rovněž byli papeže poslušni sv. Cyrill a Methoděj, sv. Vojtěch a sv. Václav. *(Macana výb.)*

b) Poslouchej ho!

Sv. *Bonifác*, apoštol Němců, třikráte putoval do Říma, aby papeži účet vydal ze svého apoštolování.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Ignác* říkával: „Kdyby mi papež poručil, abych na loď vstoupil, která by se mi nejdřív nahodila a bez stěžně, kormidla, plachet a potravy byla, ihned bych uposlechl. *(Zollnera kat. káz.)*

Papež Mikuláš II. uslyšev, že sv. *Cyrill* a *Methoděj* ritus slovanský zavádějí a boje se, aby v kacířství neupadli, obeslal je do Říma, aby pravověrnost jejich vyzkoumal a bohabojní bratří ihned se vydali na cestu do Říma.

A když napotom sv. *Method* od závistivých Němců u papeže Jana VIII. zažalován jest r. 879, opět se sv. Method ihned do Říma dostavil.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Vojtěch* po dvakráte, když pro hrdost a zarputilost lidu sobě svěřeného z vlasti české odešel, odebral se vždy k sv. Otci do Říma a opět k slovu jeho se do vlasti své navrátil, jevě takto odanost a poslušnost k papeži co hlavě Církve sv. *(Frenclova Postilla.)*

Kardinál *Andrea*, jenž v mnohém pochybil, spojiv se s revolucionáři, odvolal vše, co řekl a psal a úplně se podrobil vůli sv. Otce Pia IX. *(Blahověst 1868.)*

Berengar, znamenitý učenec, psal proti tomu, že Kristus v nejsv. Svátosti oltářní vskutku jest přítomen. I povstali proti jeho učení ve Francii, Anglii a Italii, až konečně předvolán jest před koncil do Říma a když tu učení jeho za blud uznáno jest, odpřísáhl blud ten, znovu vyznal víru Kristovu a odebral se do kláštera, kdež tuhé činil pokání.

(Herbsta výb. př.)

Několik francouzských biskupů obvinilo *Fenelona*, arcibiskupa kambraiského, že ve svém spisu „Výklad zásad svatých“ několik, ohledem na náboženství, nebezpečných vět byl postavil. Z počátku hájil díla svého, když pak mínění protivníků vyvrátiti nemohl, ponechal věc tu rozhodnutí papeže. Kniha, kteráž od komise kardinálů zkoušena byla, způsobila dlouhé posuzování. Konečně vysloveno jest od papeže Innocence XII. její zavržení a arcibiskup Fenelon dověděv se toho právě v tom okamžení, když na kazatelnu vstupoval. Změniv ihned předmět řeči své, mluvil o povinném se podrobení vrchnosti a to tak dojímavým způsobem, že veškeří posluchači do pláče se dali. Než to nebylo ještě všecko, co arcibiskup musel v chrámu, v kterémž představeným byl, zavržení svého vlastního díla prohlásiti a čtení jeho zapověděti. I učinil to slovy jednoduchými, aniž by byl proti výroku se pronesl nebo jej obmeziti chtěl. „Náš sv. Otec, papež,“ pravil, „zavrhl brevem knihu, kteráž má nápis: „Výklad zásad svatých“ s třiadvaceti statěmi z ní vytaženými. Souhlasíme s brevem tím upřímně, nenuceně. I napomínáme vás z celého srdce k témuž podrobení se a poslušnosti, aby nebyla římské Stolici povinovaná poslušnost ztenčena, čehož příklad já vám s pomocí Boží až do posledního dechu života svého dáti hotov jsem.“ — Než nepřestal ani na tom, dal zhotoviti monstranci, kteráž od dvou andělů nešena byla, z nichž jeden po nekolika zavržených knihách nohou kráčel. Jedna z knih těch nese nápis: „Výklad zásad svatých“. *(Mehlera příklady.)*

R. 1720 spojili se věřící řecko-ruské církve západních krajin říše na církevním sněmu zámostském opět s Církví římsko-katolickou, kteréž spojení trvalo až do r. 1839, kdežto dílem úskoky, dílem násilím ruské vlády opět jsou odtrženi a více než 3 miliony duší v zhoubné rozkolnictví strženo jest. Ale na tom nebylo dosti. I věřící sjednocení v Polsku měli se rozkolu získati buď jak buď. Byl tudíž nejprv úlisně dožádán biskup chlumský *Felician Szumborski*, aby nařídil duchovenstvu svému, by při službách Božích užívalo obřadů starších, obyčejných před sněmem zámostským. Přílišnou služebnou povolností učinil tak zvláštním nařízením 12. srpna 1841, nenadaje se, že tím i sám upadá i své věřící uvrhuje v staré rozkolnictví. Dověděv se o tom papež Řehoř XVI. neopomenul napomenouti biskupa toho, načež pak tento co pravověrný syn Církve sv. se zachoval. Vydalť odvolání k duchovenstvu svému a věřícím ve spůsobu pastýřského listu, z něhož jeho pokora a oddanost k sv. Církvi vysvítá patrně.

(Blahověst 1868.)

Jan Felton, anglický šlechtic, upevnil na arcibiskupském paláci bullu, jíž královna anglická Alžběta z Církve vyobco-

vána byla od papeže Pia V. Za to byl před soud pohnán, kdež, an tvrdil, že papež jen jest hlavou Církve, co zrádce k smrti odsouzen jest. Radostně kráčel Felton k popravišti, povzbuzoval se k vytrvalosti a ještě v hodině smrti zvolal: „Ano, jen papež jest hlavou Církve Kristovy!“

Později byl i syn jeho *Tomáš Felton*, kapucín, odpraven.

(Herbsta výb. př.)

c) Drž se ho; haj ho.

Sv. *Benno*, biskup míšeňský, držel se pevně a věrně středu a skály Církve, papeže; raději si přitáhl nenávist a pronásledování císaře, než by se byl odloučil a odtrhl od hlavy Církve.

(Jan Bílý.)

Věhlasného Irčana *O'Connela*, kterýž neohroženou myslí pro kat. sv. Církev v Irsku zápasil a bojoval, chtěl kdosi potupiti nazvav jej papistou či papežencem. Tu obrátiv se O'Connel, ihned odhodlaně odvětil: „Bídníku, ty míníš, že mne urazíš, papistou mne nazývaje? Nikoliv, ty mne ctíš! Ano, jsemť já papista, t. j. víra má sáhá v nepřetržené řadě papežů až ku Ježíši Kristu. Kdybys ty jen jiskru mé mysli měl, člověče, pochopil bys, že v náboženských věcech lépe jest od papeže, než od krále záviseti. Styď se, že ani pravé víry, ani pravého poznání nemáš a mlč!“

(Mehl. příkl.)

Kněz *Richard Thirkill*, narozen v Durhamu, bojoval co missionář proti anglické církvi a zastával papeže co hlavu Církve Kristovy. I byl uvězněn, začež vřelé díky Bohu vzdával, jak to sám v jednom listu napsal, a když na žádný způsob katolictví opustiti nechtěl, byl ještě s jinými k smrti odsouzen r. 1583.

(Herbsta výb. př.)

Jan Traversis napsal knihu, když královna anglická Alžběta papežskou bullou z Církve vyobcována byla, v níž zaslepenost a ohavnosti krále Jindřicha i Alžběty a spolu, že jen papež hlavou Církve jest, dokazoval. Když konečně co spisovatel prozrazen a před soud postaven byl, řekl: „Ano, tyto tři prsty psaly knihu!“ I byl odsouzen a za živa spálen.

(Herbsta výb. př.)

5. Jeho nepřátelé došli trestu;

viz i „rouhání 4 c!“

Když sv. Otec Pius VII. nad nejmocnějším světa mocnářem, *Napoleonem*, církevní kletbu vyřkl, úsměšky z toho strojil sobě císař tento, říkaje: „Však proto vojínům mým zbraň z rukou nevypadne!“ A hle, tím sám nad sebou ortel vynesl; neb vskutku se stalo, že v Rusku zimou skřehlým a hladem zmořeným vojínům jeho zbraň z rukou vypadla. *(V. Jirsíka: pop. dog.)*

První mezi pronásledovníky Stolice papežské byl císař *Nero*, člověk ničemný a nad míru bojácný a přece statečně sv. Petra, bezbranného papeže, dal ukřižovati. A hle, netrvalo dlouho a Nero prohlášen za nepřítele vlasti, sesazen s trůnu a odsouzen k ubičování, čemuž jen samovraždou uniknul.

I jeho nástupce císař *Valerian* kázal papeže Štěpána a Sixta usmrtiti, avšak brzy od perského krále zajat, musel mu, kdykoliv vsedal na koně, sloužiti za podnožku.

Ještě zuřivější byl *Dioklecian*, který čtyřem papežům a sice Kletovi, Marcellianovi, Kajovi a Soterovi mučenickou smrt připravil, avšak i on trestem Božím zastihnut korunu musel složiti.

I císař *Maxencius* usmrtil papeže Marcella a hle, v boji proti Konstantinu Velkému přišel o korunu i o život.

Též *Attila*, vůdce Hunů, zaplatil loupežné zámysly své proti Římu, nepředvídanou smrtí, zadusiv se v noci svatební.

Neméně bídná byla smrt císaře *Leona* isaurského, jenž pro užívání obrazů v Církvi s papežem se znepřátelil a i své loďstvo proti němu poslal, které řízením Božím utonulo; pak poslal Bůh na jeho říši hlad, mor, divoké Saraceny, až i on bídně zahynul.

I císař *Jindřich IV.* sesadil papeže Řehoře VII. Však jat jest od vlastního syna a v žaláři koruny zbaven; ano ani po smrti nedostalo se mu pokoje, neboť po 5 let zůstala mrtvola jeho nepohřbena.

A syn jeho císař *Jindřich V.*, který jako otec proti Římu zuřil, neslavně a nepokojně panoval.

Po něm vyvolal pomstu Boží na sebe císař *Bedřich I.* tím, že papeže Alex-

andra III. všemožně pronásledoval a i protipapeže ustanovil; zhynulť v cizé vlasti utopiv se v nepatrné řece Salef.

Podobně proti římské Stolici zuřil *Bedřich II.* a za to ho pronásledovalo neštěstí za neštěstím.

Filip krásný, král francouzský, zajal papeže Bonifáce a chtěl ho i papežského panství zbaviti, za to Bůh po 14 rocích úplně vyhladil rod tohoto protivníka Stolice papežské.

Císař *Ludvík* bavorský sesadil papeže Jana a dal se za vládce Říma prohlásiti a v chrámu sv. Petra korunovati. Avšak po mnohých trpkých zkouškách zemřel náhle v rukou jakéhos rolníka, vzdálen od své rodiny, tak že se až posud neví, kde by byl pochován.

Známý jest i konec císaře *Josefa II.*, který papeži Piu VI. tolik zármutku spůsobil. Nedosáhlť žádného účinku v reformě sv. víry a trpkým žalem naplněn nad nezdarem sklesl v předčasný hrob, málo jsa oplakáván.

Napoleon I. věznív papeže Pia VII., sám přišel do zajetí na ostrov sv. Heleny.

A tak i *Napoleon III.*, právě když r. 1870 vzal voje své z Říma ztratil první bitvu a když poslední vojín francouzský půdu římskou opouštěl, nebylo francouzského císaře více, neboť dne 2. září 1870 ztratil Napoleon i korunu i všecku bývalou slávu svoji.

(*Blahověst 1871.*)

Nepřítelem papeže Pia IX a Církve katolické ukázalo se za našich časův *císařství německé* za Bismarka, nejvyššího kancléře, a císaře Viléma. Kněžstvo katolické jest pokutováno, žalářováno a ze země vyháněno. A hle, demokracie se v říši té tak zmohla, že dvakráte chtěli císaře o život připraviti a císař nalezá se takořka jako vězeň v říši své, obávaje se o život svůj.

(*Jan Nep. Černohouz.*)

Panictví,

viz: „čistota“!

Pečeť zpovědní,

viz: „pokání co svátost 4 d!“

Peklo.

1. Co za místo.

a) Jest.

Strašné byly dle učení Řeků a Římanů muky zlých v *Tartaru*. Aby odsud nikdy uniknouti nemohli obklíčovaly Tartarus trojí hradby a dvě řeky. Zavrženci trpěli rozličný trest. Tak Tantalus, jenž jedinkého syna svého usmrtil, musel až po rty ve vodě plavati a nemohl nikdy píti a strašnou žízeň zahnati; chutné ovoce viselo až k jeho obličeji a když po něm sáhnul, zmizelo mu. Danaidy, 50 dcer královských, které manžely své zavraždily, musely do bezedných nádob, tedy marně vodu vážiti. Irion, že tchána v peci spálil, byl na kolo, hady obklíčeném, uvázán, kteréž větrem pohybováno jest. Sisyfus, jenž bohy rozličným způsobem urážel, musel těžký kámen na kopec valiti a když vrchole již dostupoval, vymkl se mu kámen a skutálel se nazpět a Sisyfus musel zase práci svou opakovati. (*Šmída hist. kat.*)

Jednou se tázal jeden nevěrec a zpustlec sv. *Augustina*: „Co dělal Bůh než stvořil nebe a zemi?“ I odpověděl mu přísně sv. Augustin: „Pro nevěrce a zpustlíky, kteří přikázaní jeho nezachovávají, tvořil peklo.“ (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Primus* a *Felician*, mučeníci, dokazovali pohanům ve všech řečích, že bezbožníci po smrti věčné muky snášeti budou, jsouce přesvědčeni o pravdě, že peklo jest. (*J. Bílého: Legenda.*)

Za francouzské revoluce odpověděl kněz *Ampeluis*, farář, revolucionářskému soudu v Lyoně na otázku „Věříš v peklo?“ neohroženě: „Jak bych nevěřil v peklo, když vaše počínání pozoruju? I kdybych byl až dosud pochyboval, musím v ně nyní věřiti.“ (*J. E. Veith.*)

„Ubohý křesťane,“ pravil jeden *nevěrec*, „jak se klameš, není-li nebe!“ I odpověděl vážně křesťan: „Ubohý nevěrče! Jak se klameš, není-li peklo bajkou.“ (*Mehlera příkl.*)

Nevěrec jistý byv otázán kdys, proč by v peklo nevěřil, odpověděl: „Kdybych v peklo věřil, musel bych sám do něho; a proto v ně nevěřím.“

(*Klinkáče legendy.*)

Moderní *vzdělanec* pravil ve společnosti, že není ani nebe ani pekla, že prý to i Písmo praví: „Nebe a země pominou.“ Přítomný kněz pravil mudrci: „Pane, vidíte ty krásné krajky na šatech oné dámy? Z čeho pak jsou?“ „No, toť přece známo, že jsou ze lnu!“ „Vidíte, len pominul a jsou z něho krásné, jemné krajky! Tak Pán Bůh promění svět, nebe t. j. oblohu a co na ní vidíme slunce, měsíc a hvězdy — a zemi, aby se staly krásným obydlím blahoslavených; podoba nebe i země pomine t. j. věc však se promění v krásnější, tak že celý vesmír bude nebem t. j. stánkem blahoslavených!“ „No, ať si, kde bude to peklo?“ „To nevíme, ano nám to není zjevno. Ale vidíte, i při krásných hradech a zámcích s jejich bohatě ozdobenými komnatami a dvoranami byly přece tmavé žaláře. Což pak není všemohoucnosti Božské možno, aby též utvořila věčný žalář t. j. peklo?“ (*Škola B. Srdce 1874.*)

b) Jest místo trápení.

Kain trýzněn jest červem svědomí. (*Mr. 9, 45.*)

Sodoma a *Gomorrha* města v popel na příklad odstrašující obrácena jsou. (*2 Petr 2, 6. Gen. 19, 24.*)

Trestem pohroženo jest Ninivetským a obrátili se. (*Jon. 3.*) Tmy egyptské strašné byly (*Ex. 10, 22.*), jakéž panují v pekle. (*Kn. moudr. 17, 2.*)

Boháč pohřben jest v pekle. (*Luk. 16.*)

Nemající roucha svatebního uvrženi do temnosti (*Mt. 22.*); panny pošetilé nevpuštěny k hodům svatebním (*Mat. 25.*).

Kristus sám peklem hrozí (*Mat. 25. Mr. 9, 47. Mt. 8, 12.*); sv. Pavel (*k Žid. 10, 22.*); sv. Jan v Zjevení (*14, 9.; 21, 8.*).

Svatý Jan ve svém „Zjevení“ mluví o šelmách (*16, 2. 9*), království tmavém (*16, 10.*), o trestu Babylona (*18, 7.*).

Esau pro bídný pokrm zbavil se práva prvorozenství a požehnání otcova, a tu zařval křikem velikým (*Gen. 27.*).

Strašný byl stav *Israelitův* v zajetí babylonském, nad nímž hořekuje prorok Jeremiáš ve svém „Pláči“.

Sv. *Basilides*, mučeník, byv k odpadnutí nucen, když se mu mukami a smrtí hrozilo od vladaře Aureliana, pravil: „I slyšel jsem, Aureliane, o ukrutnosti tvé, ale nezhrozil jsem se tebe a mučidel tvých si nevšímám, věda, že, až umřeš, větší muky poneseš, kteréž ani konce míti, ani umenšeny nebudou. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Blah. *Furseus*, uslyšev od Peronensia, jak velké muky jsou v pekle, takovou úzkostí naplněn jest, že v největší zimě přioděn lehkým oděvem se tak potil, až mu krůpěje s čela padaly. (*Beda.*)

Jistý *Drechelmus* byl zdánlivě mrtev a tu viděl muky pekelné. Oživnuv opět, vedl velmi tuhý život a začasto se ponořoval do studeného moře. A když se ho někteří tázali, kterak takovou tuhost snésti může, odpověděl: „Viděl jsem něco horšího!“ (*Schuster: Kat. Handb.*)

Duchovní otec *Lallemant* upadl do rukou Irokésů, kteří zajatce svého suchou kůrou obložili a pak pod ubohým oheň rozdělali. Že mlád a silen byl, odolal po nějaký čas účinkům ohně. Tu jali se divoši oči vylupovati a po úplných 17 dnech pálili jej, vedle a pod ním žhavé uhlí ustavičně rozdmychující. Než v pekle jest zavrženec v ohnivém jezeře pohroužen. (*Mehlera příklady.*)

c) Trvá věčně; trest tu rozdílný.

Věhlasný missionář Jakub *Brindain* měl zvláštní výmluvnost, plnou nadšenosti a tklivých obrazů. Kázaje kdys o smrti zvolal silným a pronikavým hlasem, tak že deset tisíc lidí pod širým nebem jej slyšeti mohlo: „Nuže, víte, co věčnost jest? Věčnost jsou kývadlové hodiny, při nichž kývadlo u hrobovém tichu bez přestání jen dvě slova cvaká: Vždycky! Vezdy! — Vždycky! Vezdy! A když mezi tím povždy znovu se navracujícím čase v hrozném strachu zatranec některý se zeptá: „Kolik jest hodin?“ tomu hlas jiného bídníka odpovídá „Jest věčnost!“ (*Mehl příkl.*)

Kdykoliv *Karel V.*, opustiv slávu světa a v klášteře se ubytovav, hodiny své pozoroval, pomýšlel pokaždé na věčnost muk pekelných a přicházelo mu povždy na mysl, jakoby kývadlo hodin svých ustavičně slyšel opakovati slova: „Vždycky, vezdy!“ (*Klinkáče legendy.*)

P. *Segneri* kázav kdys v Římě o pekle pronesl o něm jen dvě slova, že trvati bude „vždy a vždy“. Slova ta tak působila na mnohé přítomné mladíky, že ihned doživotní zpověď složili a zcela bohumile se proměnili. (*Sv. Alfons Lig.*)

Tak i jedna *paní*, dostavši za pokání od Jana z Avily rozjímání slov: „Vždy, vždy!“ úplně hříšného života se vzdala a jen Bohu sloužila.

(*Schustera*: *Kat. Handb.*)

Sv. *Jarolím*, otázán od jednoho zbožného muže, zdaž tresty lidí po smrti jsou stejné, odpověděl: „Ačkoliv všichni zavrženci na jednom místě se nacházejí, přece rozdíl jest mezi tresty křesťanů a pohanů. Utrpení pohanů jsou velmi lehké, ba žádné u porovnání trestu špatných křesťanů, ani křesťané milost Boží nadarmo přijali a přece od hříšného života neupustili, ačkoliv měli Písmo sv.

(*Massl.*)

2. Pomněnka prospívá.

a) Pamatuj a boj se ho!

Sv. *Augustin* pálení a kvílení v pekle tak živě si představoval, že po celý den v bázni Boží trval a i jiných k podobné bázni napomínal. Nikoho nepokládal za bezpečného, an sebe samého za jistého míti nemohl. „Já se bojím pekla,“ říkával často. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *František Borgiáš*, jenž již ve světě velmi svatě žil a napotom, aby zcela Kristu sloužiti mohl, všech světských pokladů a radostí se vzdal a daleko to v křesťanské dokonalosti přivedl; aby smyslnost zcela opanoval a k lítosti se povzbudil, rozjímal často o mukách pekelných a tu takovou bázní byl naplněn, že se na celém těle třásl, srdce mu mocně tlouklo a pot na čele vyvstával. (*Šmída hist. kat.*)

Sv. *František Seraf.* pokaždé hořké proléval slze, kdykoliv žhavé železo uviděl, an si vzpomenul na plamen, jaký zavržení v pekle snášeti musí.

(*Šmída*: *Repert.*)

Opat *Olympias* byl kdys tázán, jak může jen v tak úzké jeskyni přebývati, kde ho komáry, hmyz a strašné teplo trápili. I odpověděl s úsměvem: „Malá jeskyně připomíná mi žalář zavržených, hmyz ustavičně bodajícího červa, vedro věčný plamen. Snáším trpělivě tyto časné trampoty, protože se věčných bojím.

(*Sv. Jan Klim.*)

Papež *Martin V.* měl co znak vyrytý v prstenu plápolající oheň, aby měl vždy na mysli oheň koudelový, jenž při jeho korunování zapálen byl a jenž ho na marnost světskou pamatovati měl; oheň při posledním dnu (*2 Petr 3, 10.*); a oheň pekelný (*Mar. 9, 46.*). (*Bonaventura.*)

b) Vedeť k polepšení.

Bl. *Angelu z Foligni* přepadl jednou, pokud ještě světácky žila, takový strach před peklem, že se dala do hořkého pláče a z lítosti a ze studu nad živobytím svým ze svých hříchů kněži se vyzpovídala a brzy na to i zcela obrátila.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Bernard* navštívil jednou nemocného, kterýž, ač u velkém se nalezal nebezpečí, přece obrátiti se nechtěl. Nemocný sebou házel na loži a krče se bolestně volal: „Ne, déle to již nevydržím.“ S očí sv. Bernarda lily se hojné slzy. Nemocný, když ho bolesti poněkud opustily, zpozorovav to pravil: „Ó pane, jste měkkého srdce. Děkuji vám za slzy vaší útrpnosti. Pravda, že postavení mé hodno jest útrpnosti?“ „Ano vskutku,“ vece svatý, „stav tvůj jest útrpnosti hoden. Než slzel jsem více pro tvou duši, která snad za několik hodin nalezati se bude na místě kvílení a stenání. „Ach, nemohu to déle vydržeti!“ volati bude duše tvá a přece znova začne trpěti. O věčný treste věčného Boha!“ Svatý umlkl a opět počal slzeti. Zaslzel i nemocný a obrátiv se za tři dni klidně skonal. (*Šmída*: *Repert.*)

Jednou přišel k sv. *Lidvině* člověk, jenž zločiny svými se honosil a bez studu hanebné své obcování jí vypravoval. Mírně pravila mu na to sv. Lidvina, aby za pokání příští noc strávil leže na jedné a tétéž straně. S hlasitým smíchem odešel prostopášník. Nemoha ale v noci spáti, přicházelo mu ležení na jedné a tétéž straně obtížné a tu mu napadlo: „Jak pak budu moci v pekelném ohni vydržeti, když již ležení na měkké posteli tak nesnesitelné jest?“ I přemýšlel o životě svém a vykonav druhého dne sv. zpověď polepšil se.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Markéta kortonská*, vedouc po devět roků nečistý život, obrátila se zavražděním svého svůdce a myšlenkou na muka pekelná, a činila velmi tuhé pokání. (*Krönes*: *Real-Lexicon.*)

Jistý bohatec *Falko* v rozkošech tohoto světa jsa živ, nemohl jedenkráte v parné noci usnouti. Po dlouhém sem

tam povalování pravil k sobě: „Ach, tuto na měkkém loži, prost jsa všech bolestí, mám leženi tak traplivé; což teprv, kdybych jako bohatec v evangelium pohřben v pekle měl odpočívati!“ Pomnění to jej tak dojalo, že dal výhost světu, šel na poušť a dal se na pokání. *(Podstr. výklady.)*

Flora byla děvče mladistvé, žijící u své starší sestry; obě měly značné jmění, kteréž jim rodičové jejich při smrti zanechali. Flora přenechala starost o své jmění a o domácnost úplně své starší sestře, odávajíc se jen marnostem a vydobývání srdcí těch, kteří se jí kořili. Hledala v tom čest, viděti kol sebe velký počet ctitelů, kteří přivábeni jsouce její vnadami, půvabnostmi jejího ducha, její veselou myslí, pozornost svou jí věnovali. Mimo návštěvy odpovídala každodenně velmi bedlivě na zamilovaná psaníčka, verše, lístky. Měla své milovníky za blázny a oni ji. Říkala každému z nich, že mu nad jiné přeje, on že jest jejím jedináčkem, že nikdy jinému ruky nepodá, a každý jí přísahal, že láskou k ní hoří, ačkoli ani jiskry opravdové náklonnosti k ní nepociťoval. Jelikož nechtěla u nich nic jiného, leč jen svou marnivost nasytiti a je vždy v mezích úcty a slušnosti udržeti dovedla, nehledali také u ní nic jiného, leč jen zábavu a ukrácení chvíle. Nicméně však způsobilo přece toto zahálčivé a marnivé živobytí mnoho pohoršení, bylo převrácené před lidmi a hříšné před Bohem. Flora to sama cítila; svědomí jí nedalo pokoje a někdy ji celá ta věc nudila. Svěřila svou omrzelost sestře své, kterážto použila její otevřenosti, by ji k pořádnějšímu a více křesťanskému životu napomenula, jsouc jí v tom zároveň výborným příkladem. V takovýchto okamžicích byl by každý Floru měl za zcela změněnou; myslila sama, že se zjinačila a sestavovala si se sestrou nejkrásnější pořádek nového života. Avšak jediné zamilované psaníčko, kteréž obdržela, a jež ihned zodpovídati si přispíšila, zničilo opět veškerá její dobrá předsevzetí a uvrhlo ji znovu do roztržitosti a pletek, z nichž, myslela, že již ani jí možno není se vymknouti. Jednoho dne přišla sestra její s několika družkami, vyzývajíc ji, by s nimi šla na kázaní. Toto pozvání ji přivedlo do nesnází; byla právě zaměstnána odpovídáním na jedno milostné psaníčko. Majíc je ale téměř již ukončené a nechtějíc býti družkám svým nepovolnou, šla s nimi míníc list až po kázaní dokončiti a odeslati. Předmětem kázaní bylo evangelium o Lazaru a boháči. Kazatel líčil živě tresty pekelné a onen sžírající, věčný plamen, jímž boháč za svou zatvrzelost k chudým a za svůj vilný, smyslný život, jaký vedl, potrestán jest. Vše to dobře se hodilo na mladou Floru a sestra její očekávala z toho dobrý výsledek, jelikož ale Flora pořáde ještě se svým psaním zaměstnána byla, zdálo se jí kázaní ač krásné a dojemné, přec jen příliš dlouhé býti, a byla jím jen málo pohnuta. A jelikož jinými myšlenkami se zanášela, nezaslechla vše, co kazatel hlásal, jmenovitě kde sama věc suchopárnějšího výkladu vyžadovala; neznamenala, že řečník upozorňuje posluchače své na to, co Církev sv. o trestech pekelných a jmenovitě o ohni věčném učí a co neučí; jen tolik ji živě v paměti utkvělo z celého kázaní, že hříšníci v pekle ohněm věčným trápeni budou. Přišedši z chrámu Páně domů, ihned ukončila svůj list; spěchala ale při pečetění a tím stalo se, že jí velký kus hořícího vosku pečetního ukápl zrovna na ruku, načež hrozně počala křičeti. V prvním návalu zlosti hodila vosk i psaní do ohně. Sestra její přiběhla na pokřik, a jedva ji Flora spatřila, zvolala: „Ach, sestřičko má, co asi je ten pekelný oheň, když kousek vosku, jenž mi na ruku kápne, tak hrozné bolesti působí? Žádná psaníčka, žádné milovníky více, odříkám se jich na vždy!“ Sestra její měla co dělati, aby se zdržela smíchu; mezi tím však, co trochu balsámu jí na popálené místo přivazovala, pokračovala Flora ve svém kázaní. „Ne, sestřičko, nic to není, slyšíme-li pouze o pekelném ohni řečniti; tento hrozný živel musí se jednoho dotknouti, musíme ho pocítiti, abychom si mohli ta hrozná muka představiti. Ó, jak by se lidé báli hříchu, kdyby jen něco málo zkusili onoho ohně, jenž je jednou věčně trápiti bude!“ Mezi tím, co takto mluvila, přinesl sluha jakýsi lístek. „Vraťte se,“ rozkřikla se na něho, „a doneste lístek opět svému pánu. Řekněte mu, že žádných lístků a návštěv již nepřijímám;

aby přestal mne navštěvovati a hledati; aby raději šel na kázaní a dle něho se řídil, tak jako já jsem si to umínila.“ Nebylo ničeho více třeba. Jakmile se milenci Flořini o změně dověděli, jaká se s ní stala, obrátili se jinam a neznepokojovali ji více. Flora pak žila po všechny ostatní dny své právě tak nábožně a příkladně, jako dříve zahálčivě a pohoršlivě. Zemřela po dvanácti letech na to v náručí své sestry, jsouc plná ctnosti i útěchy. Jak by byla zemřela, kdyby se byla nepolepšila?

(*P. Bonaventura.*)

Jistý *kněz* kázal o missiích tak dojemně, že mnozí posluchači až slzeli a slíbili, že se polepší. Mezi posluchači byl i mládenec, jenž zcela smilstvu oddán byl. I on litoval hříchů svých, vzdal se světa a vstoupil do kláštera, aby zde jen Bohu a věčnosti sloužil. Když za několik roků tentýž kněz do kláštera vstoupil návštěvou, otázal se mladíka: „Jsi spokojen? Jest ti břímě Hospodinovo příjemné?“ „Ach, milý otče,“ odvětil mládenec, „začasto mívám smutné hodiny. Mlčení, půst a bdění přichází mi začasto velmi odporné a jen tou myšlenkou nabývám útěchy, že takto peklu ujdu a od milosrdenství Božího nebe se mi dostane a to mne činí šťastným.“ (*Šmída: Repert.*)

Jeden velký *král* pozval kdys jednoho dvořenína svého, jenž křesťansky nežil, k sobě, aby vyražením čas si ukrátil. Nejdříve ráno vyšli si na hon, kdež dlouho se zdrželi, po honbě nastalo hraní a po hraní divadlo. Tu se již to dvořenínu nelíbilo a rád by se byl viděl doma, avšak musel králi býti po vůli. Po divadle byla kratinká hostina, po hostině se odbýval koncert cizích hudebníků a když zatím večer se přiblížil, počala taneční zábava. Tu konečně, an tanec nebral žádného konce a dvořenín sotva již na nohou stál, pravil ku králi: „Vaše královská milosti, nesmírně jsem Vám povinován za Vaši přízeň, avšak vyražení všelikého mám již až po krk; pro Bůh popřejte mi již odpočinku, neboť za 18 hodin jsem se již dosti pobavil.“ „Jak?“ odpověděl král, „18 hodin v rozličných vyraženích nemůžeš vydržeti, jak pak vydržíš muka pekelná, která v jednotvárnosti a bez ustání trvati budou věčně.“ I zarazil se dvořenín a vzpomínaje často na peklo a jeho věčné muky, polepšil se a vedl bohabojný život. (*Hunoltova kázaní.*)

V jednom městě chtěl známý *pán*, jak bez Boha živ byl, i bez Boha umříti. Jeho manželka povolala nejučenější kněze, aby zatvrzelce obrátili, avšak marně. Tu s dovolením představeného dostavil se k nemocnému i kapucín. Zakryv si hlavu kapucí, strčil hlavu zvědavě do světnice a zůstal státi, aby ho nemocný viděl. Tento pak zvolal: „Co pak tu chcete, Flekte?“ Kapucín odpověděl: „Nic. Prosím vás jen, abyste mi dovolil zde státi, až umřete. Rád bych viděl, jak to je, když čert bere duši.“ A hle, slova ta účinkovala. Nemocný rozmlouvav s ním hodinu přijal po sv. zpovědi nejsv. Svátost a druhého dne umřel šťastně v nejhlubší kajicnosti. (*Kal. Moravan 1874.*)

Jistý *Thalaeus*, jsa velkého těla, zhotovil si velkou skříň, dva lokte vysokou, jeden širokou, tak že v ní ani státi, ani se položiti nemohl, a spal a zdržoval se v ní 10 roků. A když se ho tázali, proč se tak mučí, odpověděl: „Jsem velký hříšník a přemnohých nepravostí jsem se dopustil. A proto jsem se odhodlal, zde na světě se potrestati za smyslnost svou, arci na krátce, abych ušel nevyslovným a věčným trápením tam na věčnosti.“ (*Zollnera káz.*)

c) Chrání od hříchu a rozkoše.

Mudrc *Demokrit* říkával, že dvěma prostředky nad lidem se vládne, totiž: hrozbou a láskou či trestem a odměnou, kteréžto král Cyrus oběma rukama vladařovýma nazýval. (*Demokrit.*)

Sv. *Františka z Regis* přepadli tři rozpustilí mladíci, jež byl pro zpustlý život jejich pokáral, aby ho zabili. Sv. František, když zaklepali, otevřel a poznav jich úmysl, pravil: „Já smrti se nebojím, toužímť již dávno po ní, avšak o vás se bojím, že v pekle strašné muky budete snášeti.“ I zarazila pomněnka na peklo mladíky tak, že sv. muže odprosili a opravdu se polepšili.

(*Šmída: Repert.*)

Sv. *Jan Klimakus* spatřil kdys kuchtíka u ohniště plakati. I otázal se ho, proč pláče, načež kuchtík odpověděl: „Vzpomínám si při ohni na oheň věčný

v pekle, já, ježto jen krátký žíti mohu, mohu i na krátko oheň udržovati.“ (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Jarolím* dlouho přebýval v tmavé jeskyni, kdežto představuje si strašlivá muka zatracenců žádosti těla svého přemáhal. (*Šmída hist. kat.*)

Epikur, zpustlý a chlípný mudrc řecký, vštěpoval hluboko do srdce tuto větu: „Kdo jak se patří chce rozkoší tohoto světa a těla užívati, musí nejprv přesvědčen a ujištěn býti, že není pekla, není trestajícího Boha.“ (*Hunolta káz.*)

d) Síli v utrpení a pokušení.

Sv. *Primus* a *Felician*, mučeníci, nemohli nikterak ve své statečnosti zviklání býti, aby Boha zapřeli, řkouce: „Boha nebeského musíme poslouchati, který tělo i duši do pekla uvrci může.“ (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Jan zlat.* měl ve svém příbytku i v pisárně obraz, pekelné muky představující. Kdykoliv pokušením sužován byl, kdykoli se na lůžko ubíral a zas vstával, pokaždé na obraz ten hrozný pohleděl. Vstupoval tedy často v živobytí svém do pekla, aby mu po smrti ušel. (*Šmída hist. kat.*)

Sv. *Martinian*, poustevník a potom mučeník, byl jednou u velikém nebezpečí čistoty. Jistá chlípná osoba Zoe, uslyševši o jeho čistotě, pravila: „Není divu, že Martinian čistotu zachovává, neviděl‘ť na poušti žádné ženské, však ho zkusím.“ I obleknouc se v roucho chudobné a schovavši v uzlu skvostné přišla na večer k Martinianu, jakoby byla zbloudila a žádala ho o nocleh. Martinian slitovav se nad ní dal jí něco k jídlu a žádal, aby odešla. On pak odešel do jiného pokojíka, kdež po celou noc se modlil. Ráno oblekla se Zoe v skvostné roucho a postavila se před Martiniana, když poustku otvíral, a mluvila k němu velmi lahodně. I vzbudila v něm žádost, tak že se již rozhlížel, jest-li ho nikdo na poušti nevidí. V tom si vzpomněl na trest věčný, peklo. I šel do pokojíka svého, a učiniv oheň přiblížil se k němu nohou svou a řekl: „Co se ti zdá, Martiniane? Tento oheň snad sneseš, ale budeš-li pak moci snésti také muky věčné? O nezapomínej na ně ani na toho červa, kterýž neumírá na věky t. j. na zlé svědomí, které věčně hrýzti bude.“ I změnil hned své předsevzetí a prosil Boha za odpuštění. Což když viděla Zoe pohnuta jest milostí Boží a obrátila se k Bohu. (*Macanův výbor.*)

Vilém pařížský sám se vyznává, že kdykoliv nějaká zlá vášeň aneb pokušení v něm povstalo, ihned si vzpomenul na strašný plamen v pekle a tím před hříchem se uchránil. (*Vilém pařížský.*)

3. Rouhání dochází trestu.

V *Holandsku* jest kdesi dílna na papír. Majitel její muž to bez bázně Boží a rouhač a tupič víry, svým přičiněním mnohého příbuzného a mnohého sluhu k nevěře svedl. Před nedávnem provedl ten plán, že místo vodou hnal stroj párou a místo mlýna zřídil parní stroj. „Kde jsem sta vydělal, vydělám nyní tisíce,“ tak zněla chlouba člověka materialisty. „Nyní,“ pravil, „nesmí a nemohou dělníci jíti do kostela a stroj nechati státi, škodné by bylo svěcení neděl a svátků.“ I přiblížil se den, kdy parní mlýn měl býti posvěcen. Čím? Opojnými a lihovými nápoji. Mnoho příbuzných, známých i zvědavých se sešlo; pili notně a pec se roztopila. Radost byla veliká. Tehdy se musilo ještě šprýmovati, rouhati, pošklebky činiti. „Povídá se,“ zvolal fabrikant, „že prý stává peklo, nuže, zde jest také peklo,“ ukázav na rozpálený kotel, „v pekle tak zle nebude, jak někteří lidé praví; žádný nepřišel nám o něm vypravovat.“ Na to se strhlo všeobecné řehtání a pošklebování. Pojednou ale se strhlo neobyčejné jakési rachocení. Fabrikant spěchá vyšetřit, co se stalo. Přiběhl ke kotli — tu ohromný výbuch. V domě bylo plno ohně a páry, hrůza zmocnila se všech přítomných. Poněkud se vzpamatovše, ohlíželi se po fabrikantu. I nalezli jej mrtvého na jednom břevnu, celého zmrzačeného. (*Čas. Pilger.*)

Penízky, viz: „svatostniny 4 a!“

Pilnost, viz: „pracovitost!“

Písmo sv.

1. Jeho vznešenost a těžkost.

a) Jest kniha vznešená.

Sv. *Antonín*, jenž se svými učeníky mnohá leta na poušti bydlel, byl pro svůj přísný a nábožný život tak velice vážen, že sám císař Konstantin a synové jeho na důkaz úcty vlastnoručně mu psali, pro kteroužto náklonnost císařskou učeníci sv. poustevníka velmi se divili. Než sv. Antonín list císařův odložil, jakoby si ho hrubě nevšímal. I prosili jej učeníci, aby brzkou odpověď dal, by snad pro takovou nevšímavost neuvalil na se hněv císařův. Načež odpověděl mistr: „Proč se divíte, že císař, člověk, mi psal? Spíše bychom žasnouti měli, že Bůh, nejvyšší Pán nebes i země, král králů, sv. evangelium jako list nám do rukou dal. Hodnoť by trestu bylo, kdybychom listu toho si nevšímali, jej nečtli a podle něho se nespravovali.“ Po tomto naučení na list císařův co nejlaskavěji odpověděl. *(Podstr. výklad.)*

„Vyznávám,“ dí Jakub *Rousseau*, „že mne vznešenost písma sv. úžasem naplňuje a svatost evangelium k srdci mému mluví. Divíte se knihám mudrckým ve vší ozdobě jejich, jak nepatrné jsou ony proti písmu! Možno-li, by Kristus pouhým člověkem byl? Skutky Sokratovy, o nichž nikdo nepochybuje, jsou mnohem méně osvědčeny, nežli život Ježíše Krista. Mimo to bylo by obtížno jen odstaviti, ne pak zrušiti, ješto by mnohem tíže bylo pochopiti, kterak se několik sprostých mužů umluvilo, sepsati tuto knihu, nežli že vskutku takového muže bylo, jenž látku k této knize podal. Při tom má evangelium do sebe tak jasný a nevypodobitelný ráz pravdivosti, že by jeho nálezce podivnější byl, nežli sám v něm vypsaný hrdina.“ *(Jakub Rousseau.)*

b) Nemůžeš sám si ho vykládati; jen Církev sv., která ho neporušené zachovává.

Že Písmo sv. každý sám a libovolně vykládati si nemůže, vyznává sám jeden poctivý *protestant*, jenž v jednom listu chválí Církev katol., že mládeži podává jen výňatky z Písma sv. v biblické dějepravě, ještoť mnohá místa i dospělí špatně by si vykládali. — Ostatně právě že každý z protestantů sám si Písmo sv. vykládati může, povstala různost mínění, kolik hlav, tolik smyslů, tak že Klaus Harms naříká, že čemu protestanté společně a jednosvorně věří, by se na nehet jednoho prstu dalo napsati. R. 1843 utvořila se v horním Hessensku společnost biblická, která dle jejího náhledu konec světa téhož roku očekávala. Jedna pak paní, matka čtyř malých dítek, usekla si pravou ruku, vzavši místo ze sv. Marka 9, 42. doslovně.

(Katholische Stimmen. 1846.)

V severním Švédsku zavraždili ctitelé Písma sv. k větší prý cti Boží jednoho kupce a úředního sluhu co nejukrutněji.

(Šmída: Repertorium.)

Proto marné jest namáhaní tak zvané biblické společnosti v Anglicku, která mnohá místa Písma svat. zpotvořivši, zdarma anebo za velmi malou cenu Písmo sv. rozšiřuje, což i sami protestanté vyznávají, na př. Kotzebue.

(Repertorium.)

První společnost povstala v XVII. stol. v Halle, majíc jen protestantský lid na zřeteli. R. 1649 založena v Anglicku společnost pro rozšíření anglikánské víry, že pak pramálo vyvedla, založili v Londýně r. 1804 společnost biblickou, kteráž má $2^1/_2$ milionu tolarů příjmů a až posud bibli v 200 řečích a nářečích tiskne.

Právě že kdo libovolně si Písmo sv. vykládati chtěl a vykládal, upadl v kacířství a všickni kacíři na Písmo sv. se odvolávají. I sám Lutr doznal, že Písmo sv. rozličně dle osoby se vyložiti může.

Špatným výkladem Písma sv. natropeno dosti zmatků a ukrutností. Münzer a Storch se Zvikovskými odvolávajíce se na Sk. 2, 44. žádali společnost jmění a pustošili zemi. Jan z Leydenu, tovaryš krejčovský, odvolávaje se na časy patriarchální zavedl mnohoženství a páchal hanebnosti. Filip hessenský, odvolávaje se na Písmo sv., měl dvě ženy. Přívrženci Richarda Hilliho v Anglicku dokazovali z Řím. 6, 20., že čím více kdo hřeší, tím větší milost má. Selská válka brala původ svůj z Písma sv. Adamité

chtěli zavésti rajský stav a chodili nazí dle 1. Mojž. 2, 25. Kvekové dle Mat. 5, 34. považovali každou přísahu za hříšnou atd.

I Lutr sám si libovolně Písmo sv. vykládal, jak to právě potřeboval.

Aby jakási jednota se udržela, napsal Melanchton instrukci pro visitátory, k níž Lutr sepsal předmluvu. Dále napsal corpus doctrinae, dále zavedeny symbolické knihy atd.

(Scherer-a Exempl.-Lex.)

Za příčinou špatného výkladu Písma sv. a povstavších bludů, především albingenských, zapověděla Církev sv. čtení Písma sv. v řeči národní. Tak synoda v Toulouse r. 1229, v Albi r. 1253, universita pařížská se vyslovila v témž smyslu r. 1527, tak i koncil tridentinský IV. decr. de edit. et non sacr. libr. Papež Benedikt XIV. změnil r. 1757 pravidlo indexu tím spůsobem, že překlad bible, náležitě vysvětlen od římské Stolice, musí býti approbován, což r. 1817 novým dekretem stvrzeno jest.

Před Lutrem, jenž se vychloubá, že z prachu bibli pozdvihl, a sice do roku 1500, vydána jest vulgata 80kráte a překladů jen německých 20.

Příčiny od Církve sv. uvedené byly podstatné ohledně bludův, kteréž z čtení neobmezeného Písma sv. plynou. Neboť několik pošetilých mnichů v starém věku vzali Mt. 10, 38. doslovně, udělali si dřevěné kříže a všude je s sebou nosili. Sekta anthropomorfitův rozuměla pod významy oko, prst, ruka atd. Boží, opravdové oko a pravili, že Bůh má vskutku tělo. *(Cassian.)*

Ze slov sv. Pavla, 1 Korint. 9, 27. „Mrtvím tělo své“ atd. dovozovala sekta flagelantů, že mrskání k spasení potřebné jest a páchali při tom hanebnosti. Že Písmo sv. poroučí Boha ze všech sil milovati, zavedl Shakers v severní Americe tanec, skákání a směšné posuňky do služeb Božích. *(Wiser, Lex.)*

Když jeden anglický kazatel při konferenci 25. kap. Sirach předčítal, kdež o zlobě žen se mluví, zvolala hlasitě jedna žena: „To má býti slovo Boží, nikoliv, spíše to jest slovo ďáblovo.

(Bellarmin lib. de Verbo Dei cap. 15.)

R. 1851 předčítal jeden lehkomyslný student v hodné rodině 19 kap. 1 kn. Mojž., aby prý ji povzbudil. Při první polovici slečny se červenaly, při druhé si zacpaly uši a konečně utekly ze světnice.

Proto rozumní protestanté sami tvrdí, že čtení Písma sv. se má obmeziti, ano všecko pro všecky se nehodí. Tak Hume, Schröckh, Steinhart atd.

I u židů směli jisté částky Písma sv. jen ženatí a dospělí čísti.

Když apoštol Páně *Filip*, duchem Božím veden, šel z Jerusaléma do města Gazy, aj komorník královny mouřenínské navracoval se z Jerusaléma (kamž přijel, aby se modlil) a na voze svém sedě, četl Isaiáše proroka; i přiblíživ se k vozu, řekl: „Rozumíš, medle, co čteš?“ A on řekl: „Kterakž bych mohl, leč by mi kdo vyložil?“ I prosil Filipa, aby vstoupil a sedl k němu. Místo pak, kteréž četl, bylo z Is. 53, 7 a 8. A dí komorník k Filipovi: „Prosím tebe, o kom toto mluví prorok, sám-li o sobě čili o někom jiném?“ Tedy otevřev Filip ústa svá a počav od toho Písma, zvěstoval jemu Ježíše a když uvěřil, pokřtil ho (*Skut. 8, 26.*). Jako tomuto komorníku dálo by se i nám bez vážnosti Církve. *(Podstr. výkl.)*

Ostatně ač Kristův život, umučení, smrt a vzkříšení skrze proroky předpovědíno bylo, přece Ho židé mnozí za messiáše neuznali, aniž Mu věřili (*Luk. 18, 31—34.*). Kristus sám musel dvěma učeníkům do Emaus jdoucím Písmo sv. vykládati (*Luk. 24, 27.*); i apoštolům proroctví vykládal (*Luk. 24, 45.*).

I sv. Petr (*2. P. 3, 16.*) naříká, že mnozí listy sv. Pavla překrucují.

Sv. *Augustin*, velká hvězda Církve sv., jenž ostrovtipností nejtěžší učení sv. víry vysvětlil, vyznává, že mnohým místům v Písmě sv. nerozumí tom. II. ep. 119 a praví, že by ani sv. evangelium bez církevní autority nevěřil (*lib. cont. ep. Manich.*). Sv. Jarolíma nejednou žádal, aby mu to neb ono místo Písma sv. vyložil.

Sv. *Jarolím* dí, že ve všem učení mistra zapotřebí a tudíž i v Písmě sv. *(Ep. 103 ad Paulum.)*

Sv. *Tomáš akv.* vždy se pomodlil dříve, než Písmo sv. četl, a nepochopil-li některé místo, se i postil (*breviář 7. břez.*).

Ostatně tomu ani jinak býti nemůže, považíme-li, že za rozmanitých časův

a na rozličných místech děje se předvádějí.

Cheverus, biskup montaubanský, v kázaních svých zvláště horlil a dokazoval potřebnost autority církevní; protestantům pak, aby je přesvědčil, říkával krátce: „Milí bratří! Každého dne čítávám v Písmě sv., jako vy, čítám s rozmyslem a modlitbou vzývaje Ducha sv. a přece na každé straně ustávám, nerozuměje místům, zapotřebí jest mi autority Církve sv., abych smysl místa pojal a pevně i věřil.“ (*Mehlera příkl.*)

Aby Písmo sv. neporušené zůstalo, starali se již *Židé* a i Církev sv. povždy nad tím bdí. (*Krönes Real.-Lex.*)

Židé nejen že originál Pentateuchu vedle archy úmluvy chovali (*5. Mojž. 31, 24—26.*), ale i o pravost ostatních knih tak se starali, že všecka slova, ba i písmeny každé knihy spočítány měli a i udati mohli, které slovo prostřední v knize jest.

V novém zákoně zvláště o pravost textu, když kněhtiskařství vynalezeno bylo, všemožně se pečovalo, ježto kacíři leccos schválně měnili, kardinál Ximenes a Erasmus z Rotrdamu (1514—1517) velké zásluhy si vydobyli.

2. Čtení a slyšení prospívá.

a) Utvrzuje v cnosti, vede k štěstí.

Sv. *Antonín*, poustevník, ztrativ v 20. roce věku svého rodiče stal se pánem znamenitých statků. Tu jednoho času jda do kostela uslyšel slova Písma sv.: „Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš a rozdej chudým, budeš míti poklad v nebi a pojď, následuj mne.“ (*Mat. 19, 21.*). A hle! Antonín vnuknutí Božího uposlechl a rozdal statek svůj. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*).

Sv. *Chrysantus* ustavičně čítal Písmo sv. a v něm se vzhledaje, stal se věřícím a i mučeníkem Páně. (*Frencla Postilla.*)

Sv. *Jan zlat.* dnem i nocí čítal a rozjímal v Písmě sv. a v něm nabyl moudrosti a útěchy. (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Šimon Stilites* uslyšev co 13letý pacholík v kostele slova Písma sv.: „Blahoslaveni lkající; blahoslaveni čistého srdce“, tak mocně slovy těmi dojat jest, že do samoty se odebral a po celý život, jenž neobyčejně tuhý vedl, Bohu sloužil. (*Richter.*)

Sv. *Theodosius*, arciotec mnichů, čítal sám i lidu Písmo sv. a byl slovem Božím tak proniknut, že si přál jedině následovati Krista Pána. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Antonín poust.*, byv od mnichů, navštívivších ho, o pravidlo života požádán, ukázal jim sv. evangelium, řka: „Vizte! Zde máte vše obsaženo, čeho k šťastnému a blaženému životu zapotřebí jest. (*Balaeus.*)

Sv. *Justin*, jsa pohan ještě, hledal upřímně pravdu a domníval se nalézti ji ve školách mudrckých. Prošed pak všecky školy mudrcké, nenalezl po čem toužil. Pohřížen šel samoten k mořskému břehu, aby tam přemýšlel a tu zočil starce vážné postavy, jenž ho poučil, že pravdu jedině nalezne v Písmě svatém. A Justin uposlechnuv rady té, uvěřil a vešel do ovčince Kristova. (*Frencla Postilla.*)

b) Obracuje.

I naplněn nejtrpčí lítostí srdce svého — praví sv. Augustin — uslyšel jsem hlas: „Vezmi, čti; vezmi, čti!“ I ustrnu a vykládaje to za hlas Boží, otevru sv. Písmo a čtu: „Jako ve dne v poctivosti choďme; ne v hodování a opilství, ne v smilstvích a nestydatostech, ne v sváru a závisti, ale oblécte se v Pána Ježíše Krista a nemějte péče o tělo podle žádosti jeho.“ (*Řím. 13, 13.*) Dále již čísti nechtěl jsem, aniž třeba bylo. Nebo při posledních těchto slovech jakoby světlo jistoty vylito bylo v srdce mé, prchly temnosti všeho pochybování. (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Hilariu* dostalo se, jako pohanu, Písmo sv. do ruky. I četl ho a rozjímal o něm a tím k pravé víře dospěv, žádal o křest sv., aby do počtu učňů Kristových přijat byl. (*J. Bílého: Legend.*)

Sv. *Jakub rozsekaný*, zapřev nejprv víru svou a byv proto od matky a manželky listem vyplísněn, vzal Písmo sv. do ruky a četl v něm bedlivě a tak ducha svého zotavil, že napotom bolestnou smrt pro Krista podstoupil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Viktorin* byl znamenitý mudrc pohanský, jemuž Římané pro učenost a zásluhy sloup slávy postavili. Čtením

Písma sv. a jiných spisů křesťanských stal se křesťanem a tajně Simplicianu vyznal: „Nyní vím, že jest Bůh, jsemť křesťanem!“ Čta pak v Písmě sv. místo: „Kdo mne vyzná před lidmi...“ bez odkladu a bázně veřejně Boha vyznával. *(Podstr. výkl.)*

Jistý *boháč*, světák, čta 5. kap. 1 kn. Mojžíšovy pozoroval, že vypsání dlouhého věku praotců končí se slovy: I umřel. Až učiněn jest veškeren čas, kteréhož živ jest Adam, devět set třiceti let, i umřel *(1 Mojž. 5, 5.)*. I zavřel knihu a u sebe rozmýšlel. Tak dlouho byli naši otcové živi a umřeli. Bych i já sto, ba tisíc let živ byl, umru — nic s sebou nevezmu, všecko bohatství, všecky radosti na světě zanechám. Nic netrvá na světě věčně. — Rozjímání to pohnulo jej, že seznav marnost časných statků, opustil svět a do řádu sv. Dominika vstoupil, kdež svatě byl živ. *(Podstránského výklad.)*

c) Sílí v zármutku; v bídě těla i duše.

Jedna *paní* v Německu modou světskou a špatnými knihami tak se zkazila, že s opovržením o Písmu sv. mluvila a když ho u dítek nalezla, říkávala: „Hloupá kniha!“ Zatím ale řízením Božím ztratila manžela, jejž vroucně milovala a nemohla se nijak upokojiti. V zoufalé bolesti přišla na Písmo sv., kteréž bylo otevřeno a kdež čtla: „V okamžení rozhněvání skryl jsem tvář svou maličko před tebou, ale v milosrdenství věčném slitoval jsem se nad tebou, praví vykupitel tvůj Hospodin.“ *(Is. 54. 8.)* I pravila tu: „Jak? Tato kniha že by nebyla od Boha; an Božské pravdy obsahuje? Pryč, vy mudrci, takovou útěchu jste mi nikdy nevlili.“ I přemýšlela a čtla a jsouc dříve tupitelkou sv. víry, stala se zbožnou křesťankou. *(Kapler.)*

Před mnoha lety přišel hrabě *Silvio Pellico*, dopustiv se velezrády, do vězení, kdež 10 roků stráviti musel. Sebou vzal jen Písmo sv. Kniha ta ležela ale prachem celá pokryta; domýšlel se, že se mu bezpráví stalo a proto jako Bohu navzdor v Písmě sv. nečetl, nýbrž lehkovážně radosti se oddal, z trestu si nic nedělal a jen žerty tropil. I vstoupiv k němu jednou náhle pacholík žalářníkův pravil: „Pane, jak se mi nyní líbíte a mnohem veselejší jste, co v oné ošumělé knize nečítáte.“ „Zdá se ti?“ tázal se hrabě. I oprášil jsem ji, praví Pellico sám, otevřel a bez hledání našel místo, kde Kristus praví: „Potřebno jest, aby byla pohoršení, ale běda člověku, skrze něhož pohoršení pochází.“ I obešla mne hrůza, počal jsem se třásti, že pacholík z prachu poznal, že jsem v knize nečetl a na Boha zapomněl. I zahanben pravil jsem k chlapci: „Chlapče, kniha, na niž jsi ukázal, velkou má cenu a velmi jsem se zhoršil, že jsem v ní nečítal.“ I četl jsem nyní opět a opět, litoval svých hříchů, myslil zase na Boha a nalezaje hojné útěchy nestrachoval se více žádného neštěstí. *(Silvio Pellico.)*

Theotheknus, biskup v Caesarei, držel císařskému důstojníku Marinu Písmo sv. před očima a pravil k němu: „Drž se této knihy a hledej v ní potěchu a sílu.“ *(Eusebius.)*

Když sv. *Theofila* r. 301 od pohanského soudce k tomu odsouzena byla, aby v hanebném domě o čistotu připravena byla: utekla se k Bohu, prosíc o pomoc a vytáhla Písmo sv., kteréž povždy při sobě nosila a čtla v něm. Zatím vstoupil jeden vilník, sklesl mrtev k zemi; druhý pak oslepl, tak že nikdo více k ní se nepřiblížil. *(Baronius.)*

Když v Arverně povstal oheň, vstoupil sv. *Gallus* do kostela, pomodlil se před oltářem, vzal Písmo sv., otevřel ho a držel proti plamenům, a hle, oheň zcela uhasnul. *(Sv. Řehoř túr.)*

Když v chrámu Páně sv. Anastasie oheň se vzňal, vzal ihned sv. *Marianus* Písmo sv., vystoupil na chrám a drže sv. evangelium modlil se a oheň přestal. *(Niceforus.)*

Francouzské vojsko, v němž se i Němci nalezali, dobylo pevnosti a ježto pevnost 6 měsíců se bránila, byla nyní vydána drancování, čehož vojínové použili. Jeden německý vojín *Edelreich* vstoupil do domu nepříliš zámožné vdovy. Tu spatřil smutečně přioděnou vdovu a čtyry dítky, které se jí držely. Nejstarší 6letý syn Bohumil podával vojínu Písmo sv., řka: „Zde, milý muži, dávám ti svůj největší poklad, jen neubližuj mé ubohé matce.“ Překvapen otevřel vojín knihu a přečta místo, jež mocně jím

hnulo, pravil: „Ničeho vám nevezmu, tuto knihu mi ale darujte.“ „Bůh ti žehnej, šlechetný muži!“ volala za odcházejícím vojínem vdova. Vojín se usadil u dveří domu a zaháněl ostatní vojíny, řka, že v tomto domě ničeho již nenaleznou. Druhého dne ale najednou nepřátelé stříleli do pevnosti. Celá řada, v níž Edelreich bojoval, padla a i on omráčen sklesl bez sebe k zemi, zasáhlať ho kule. Brzy ale přišel zase k sobě a co ho zachránilo? Písmo sv., které měl na prsou. Za sedm roků poslal Edelreich, stav se generálem, 13letému Bohumilu 50 dukátů s tímto psaníčkem: „Tuto maličkost posílám za odměnu šlechetnému pacholíku, jenž mi před sedmi lety svůj nejdražší klenot, co výkupné za matku dal a tak život zachránil vděčnému příteli, Edelreichu.“ (*Mehlerovy příklady.*)

3. Čti ho:

a) pilně!

David král četl ho pilně. (*Ž. 108, 105.*)

Esdráš, kněz, četl zákon Boží od jitra do poledne a lid poslouchal s velikou pilností. (*2 Esdr. 8.*)

Pán Ježíš, byv pokoušen po třikráte od ďábla, se na Písmo sv. odvolával. (*Mat. 4.*)

Komorník královny mouřenínské, Kandaces, navracoval se z Jerusaléma a sedě na voze, četl Isaiáše proroka. (*Skut. ap. 8, 27.*)

Sv. Augustin obrácení své jedině bedlivému čtení Písma sv. připisoval.

Sv. Jan zlat. dnem i nocí Písma sv. zkoumal.

Sv. Lucian čtení a rozjímání Písma sv. zcela se oddal, by vůli Boží poznal. (*Podstr.: Výklad.*)

Sv. *Juliana*, majíc býti sťata, vzývala všech přítomných, aby se, nevědouce ani dne ani hodiny, kdy je Pán povolá, horlivě modlili, pilně Písmo sv. čítali a vespolek se milovali. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Raimund* již co pacholík knihu evangelií obyčejně s sebou nosil, čítaje v ní, kdykoliv času ku čtení získati mohl. (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Timotheus*, biskup a mučeník, již od dětinství oddal se zpytování Písma sv., začež jej sám apoštol sv. Pavel chválí. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Tomáš*, biskup kanterburský (zemřel 1170), velkou úctu k Písmu sv. choval, čítal ho a na cesty s sebou bral. Míval i učeného vykládače při sobě, aby mu temné stránky vysvětlil. (*Richter.*)

Sv. *Vilém*, poustevník, velmi bedliv byl čtení Písma sv., tak že často v jedné ruce rýč držíval k vzdělávání půdy, v druhé ale Písmo sv. k vzdělání srdce. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Jan *Benetky*, děkan zvíkovský, po celý rok Písmo sv. měl otevřené a ku čtení každého dne připravené, i v čtení sv. Jana zlat. velké zalíbení míval. (*Čas. kat. duch. 1844.*)

Papež *Pavel IV.* tak velmi Písma sv. si vážil, že ustavičně v něm čítal a že vždy mu připadalo, jakoby Bůh k němu mluvil. I řádu mnichů Theatinů, jemuž náležel, nařídil, aby dnem i nocí Písmo sv. opisovali. (*Herbsta výb. příkl.*)

Antonín *Slomšek*, kníže-biskup labudský, již v semináři celé přečetl Písmo sv. a pilně je i študoval. A ještě co biskup rozpomínal se rád na ty blahé doby, jichž mu tehdy poskytovala kniha knih a přísně na to nalehal, aby i alumnové pilně v Písmě sv. čítali. (*Čas. kat. duch. 1872.*)

b) Čti ho s úctou a zbožností!

Jakou uctivostí duše sv. *Karla borr.* k Písmu sv. naplněna byla, z toho lze posouditi, že je jako list Boží s nebe daný považoval a četl; proto je vždy s odkrytou hlavou, kleče a sepjatýma rukama čítával. (*Macanovy příklady.*)

Císař *Konstantin* zaslal sv. Mikuláši, biskupu, skvostný opis Písma sv. zlatem a drahými kameny ozdobený.

Císař *Theodosius* vlastní rukou opisoval bibli, již každodenně hluboko do noci čítal i celou téměř nazpaměť uměl.

Císař *Karel vel.*, čítával Písmo sv. vždy klečmo, s odkrytou hlavou a s hlubokou uctivostí a říkával při tom: „Teď mluví Bůh se mnou.

Sv. *Cyrill* a *Methoděj* první slovanským jazykem je vyložili.

Sv. *Prokop*, opat kláštera sázavského v XI. stol., evangelium literou i jazykem cyrillským psal, kteréž se císaři a králi Karlu IV. dostalo. (*Podstránského výkl.*)

Maxmilian, král bavorský, obdržel od jesuity P. Martina skvostně vázanou knihu, v níž i v 78 obrázcích život

Pána Ježíše vymalován byl a sv. evangelia na stranách vypsána. Prv než Maxmilian v knize té četl, umyl si ruce a políbiv knihu kleče ji otevřel.

(*Annal. Soc. Jes.*)

Vavřinec z Brindisi, jenerál řádu kapucínského († 1619), několikráte přečetl starý a nový zákon v původním textu. Při čtení vždy klečel, říkaje: „Kdykoliv slovo Boží čtu, připadá mi, že slyším hlas Boží.“ (*Richter.*)

c) Čti rozumně; nepřekrucuj!

Hugo a St. Victor vypravuje o velmi zbožném muži, kterýžto nemírně po pravdě touže, vroucí láskou Písmo sv. čítával. Brzy prostý výklad mu nestačil, protož pohrouživ se do hlubokosti, dnem i nocí zakrytá tajemství odhalovati se snažil. Než duch lidský nemoha takového namáhání snésti, jiné věci prospěšné a potřebné zanedbal a málem by smyslů zbaven byl. Však Bůh se smiloval nad ním a ve snách jej upomenul, by i spisy sv. Otcův četl a vítězství mučeníkův rozjímal a tak brzo ku svému bohumilému stavu se navrátil.

(*Hugo a St. Victor.*)

Kuchař císařův čítával, aniž by patřičně vzdělán byl, Písmo sv. I pravil k němu sv. Basilius, arcibiskup v Caesarei: „Příteli, lépe by ti přislušelo, abys chutnou polévku vařil, než abys v Písmě sv. čítal, které nad tvé ohniště povznešenější jest.“ (*Theodosius.*)

Písmo sv. překrucovali a špatně vykládali *fariseové*, kteří jen hlavních a zjevných hříchů se varovati žádost měli.

Jich následovali i všickni kacíři. — Zvláště *Lutr* měnil v bibli podle své chuti. Jen v novém zákoně vytýká mu Emsr 600 a Kochlaeus 1000 překroucení, ba i celé knihy, any se mu nehodily, zavrhl. Tak knihy makabejské, protože spasitelné jest za mrtvé se modliti, list sv. ap. Jakuba, že víra bez skutků jest mrtvá. Zjevení sv. Jana, pravil, že nedrží ani za knihu apoštolskou, ani za prorockou a že pramalé má ceny.

Brougthon, anglikán, dokládá, že anglický překlad jen ve starém zákoně má 840 překroucení.

4. Dále:

a) Znej ho!

Sv. *Antonín pad.* uměl celé Písmo sv. nazpaměť. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Arseniu* šlo čtení Písma sv. nade všecko, nad nejhlubší moudrost lidskou. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Cecilie* ve dne i v noci nosila Písmo sv. na prsou a rozjímala tajemství života a učení Kristova.

Podobně měl i sv. *Dominik* evangelium sv. Matouše při sobě co pokrm, jímž sebe a duchovní dítky živil.

(*Živ. svat.*)

Sv. *Ludger*, biskup v Mimigardefortu, Písmo sv. velmi rád čítal, v něm zběhlý byl a jeho smysl každodenně vykládal učeníkům svým.

(*H. J. Karlíka: Živ svat.*)

Sv. *Spiridiona* naučil otec čísti Písmo sv. a on čítal v něm s takovou pilností, že ho skoro celé nazpaměť uměl.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

b) Slyš uctivě; řiď se dle něho!

V dřívějších časích musel *diakon*, než se knihy sv. evangelia dotknul, ruce sobě umýti na znamení uctivosti ku knize nejsvětější. Všickni přítomní, jak až posud jest, museli povstati a sv. křížem se poznamenati. Paní spustily závoj co znamení pokory a sebranosti mysle přes obličej; králové a knížata sňali koruny a odložili žezla, jakož i všickni mužové hole stranou dali. Napotom přitiskli ramena svá křížem k prsoum, aby slova radostného zvěstování co nejpevněji k srdci přitlačili a tam takořka upevnili.

Ve středověku kladli rytířové rozličných řádů před začátkem sv. evangelia ruku na kord anebo vytasivše meč z pochvy drželi jej pozdvižený až na konec čtení, na znamení, že sv. evangelium proti nepřátelům křesťanstva krví svou brániti hotovi jsou. Na konec evangelia zvolali všickni nahlas: „Díky Bohu!“ (*Mehlera příklady.*)

Dva sv. mužové *Eusebius* a *Amianus* seděli jednoho dne pospolu a čtli ve sv. Písmě. Jeden četl a druhý vysvětloval. Co Eusebius, jenž měl vysvětlovati, všetečně na pracující rolníky se díval, prosil ho Amianus, jenž četl, aby mu jedno temné místo vysvětlil. Eusebius

nedávaje pozor žádal, by mu Amian ještě jednou ono místo přečetl, začež od něho mírně pokárán byl. Eusebius se za to velmi hanbil a za trest, kterýž si sám uložil, ovázal si stehna a krk řemenem a spjal je řetězem, aby hlavy pozdvihnouti a těkati nemohl a řemeny ty nosil až do smrti čtyrycet roků. (*Zollnera kat. káz.*)

Sv. *Prokop*, vlastenec náš, Písmo sv. vlastnoručně opsal, aby mohl v něm dnem i nocí čítati, obsah jeho rozjímati a jím se spravovati.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Vojtěch, osmiletý sirotek, — otec jeho vojín na bojišti padl, matka pak, již sotva poznal, na úplavici neb choleru zemřela, — ode všech přátel opuštěn, chodě od domu k domu, almužnou se živil. Jednoho dne — byloť to v neděli, na den andělů strážných, — vešel do domu jistého vážného měšťana Dobromila, kterýž se svou manželkou, právě případné sv. evangelium sv. Matouše (*18, 5.*) četl: „A kdož přijme jednoho maličkého ve jmenu mém, mneť přijímá," a pozoroval, že malý žebráček dvéře otevírá. Pozastaviv se, tázavě na svou choť pohlednul, jež porozuměvši vzezření mužovu, dí: „Ano, manželi, chceme plniti, co Kristus nám přikazuje." I vzali ihněd chlapce do domu a jako vlastní dítě chovali ho.

(*Podstránského výklad.*)

5. Zaopatři si ho; cti a měj ho v uctivosti!

Sv. *Besarion*, poustevník v Egyptě, prodal dědičný podíl svůj, koupil si Písmo sv. a ostatní rozdal chudým. Brzy neměl co dáti. Tu přišel chudák a dal mu plášť svůj a když přišel po něm jiný, dal mu i kabát. Takto se stalo, že neměl jiného pokladu více, mimo sv. Písmo, z něhož se byl předpisům obětovné lásky naučil. Tu i toto prodal a pravil se srdečností: „Tato kniha byla příčinou, že jsem všecko prodal; nuž, nechať také jest prodána!"

Dle svědectví sv. Řehoře I. koupil si jistý žebrák, jmenem *Servulus*, strádaje almužnu, kterou si vyprosil, Písmo sv. Neuměje ale sám čísti požadoval věřících, aby mu je čítali. I poslouchával čtení těch sv. Písem neroztržitou myslí, pozorností, dychtivostí a pobožností, tak že potom celé částky z paměti odříkával.

(*Sv. Řehoř.*)

Písma sv. *předkové* naši vážili si co drahocenného pokladu, čítali v něm ve dne i v noci, nosili ho na prsou, jak ze života sv. mučenice Cecilie a z řeči sv. Jan Zlat., kterouž k Antiochenským držel, poznáváme, dí: „Což nevidíš, že i ženy, ano malé dítky sv. evangelium opatrně na krku nosí a sice všude?"

(*Sv. Jan zlat.*)

Na shromáždění církevním v Nicei, Chalcedonu a Efesu ukázali otcové, jak vysoko si sv. Písmo váží; neboť uprostřed shromáždění nalezal se královský trůn a na něm Písmo sv., aby, jak píše sv. Cyril alexandrinský, spravedlivě rozsuzovali.

Při sv. evangelium a na sv. evangelium skládá se i přísaha, na nějž se prsty přísahajícího vloží a tento dí: „K tomu mi dopomáhej Bůh a Jeho sv. evangelium!" (*Mehlera příklady.*)

Nyní při mši sv. modlí se kněz aneb diakon, než sv. evangelium čte anebo zpívá a prosí o požehnání, aby důstojně sv. evangelium četl. Věřící na znamení úcty stojí.

Koncilium tridentské žádá také hlubokou úctu. (*Sess. IV. decr. de can. script.*)

V čas pronásledování podstoupili mnozí křesťané i smrt, než aby pohanům Písmo sv. vydali; kteří ho vydali, nazváni jsou traditores.

Ostatně již Mojžíš nařídil, aby Pentateuch vedle archy úmluvy položen byl. (5. *Mojž. 31, 24—26.*)

Esdráš vstoupil na tribunu, aby Písmo sv. předčítal, lid pak stál. (*2 Esdr. 85.*)

Druhdy nalezaly se v *kostelích* dvě schránky na straně evangelia, kdež se nejsv. Svátost oltářní chovala, a na straně epištoly, kdež se Písmo sv. nalezalo. (*Sv. Paulin.*)

Sv. *Edmund*, doktor theologie a napotomní arcibiskup kanterburský († 1242), vysvětloval nějaký čas Písmo sv. v Paříži. Kdykoliv Písmo sv. do ruky vzal, povždy ho uctivě políbil. (*Richter.*)

Sv. sestry *Agape*, *Chionia* a *Irene* nechaly se raději spáliti, než by byly nepřátelům Písmo sv., které v domě svém uschované měly, vydaly.

(*Šmída*: *Repertorium.*)

Když sv. *Felix*, biskup z Thibary, od místodržitele Magniliana požádán byl, aby sv. knihy vydal, řekl muž sv., že raději vydá tělo své k spálení nežli knihy. Tu jej poslal k prokonsulovi v městě Kartago a tento jej zase poslal k Praetoriovi, jenž tehdáž byl prefektem v Africe. Tento dal jej těžkými okovy svázaného do úzkého tmavého žaláře uvrhnouti a po několika dnech dal jej na loď, aby byl v Italii císaři představen. Čtyry dni do nejspodnější prostory na lodi zavřen, musel strádati jídla a pití, až u Agrigentu v Sicilii přistáli, kdež jej věřící s největší uctivostí přijali. Ve Venose okovy mu odňaty, aby mučením vynutili katané, zdali sv. knihy má. I přiznal se zřejmě, zároveň ale řekl, že jich nevydá. Protož odsouzen jest k smrti mečem. Na popravišti děkoval Bohu s pozdviženýma rukama k nebi za prokázané mu milosrdenství a takto stat jest. *(Mehlera příklady.)*

Vévoda *Alba*, vůdce, kdykoliv Písmo sv. spatřil, ihned hlavu na znamení úcty odkryl. *(Herbsta výb. př.)*

Ku konci VI. stol., když na ostrově japonském křesťanství počalo kvésti, *císař kytajský* k vladaři i k celému národu dodal list, kterýž spůsobem velmi nádherným byl zaslán; vezlť se na voze zlatém, červcem neb purpurem obvěšeném, čtyřmi koňmi a nesčíslné množství úředníků a lidu provázelo jej. Rovnou slávou i Japonci list přijali. — Jakouž teprv poctou máme my křesťané přijímati slovo a Písmo sv.!

(Podstránského výkl.)

Jeden *pacholík* v Americe šel matce pro mýdlo. Prodavačka chtěla list z Písma sv. utrhnouti, aby do něho mýdlo zaobalila. Pacholík se toho ulekl a po mnohé řeči řekl prodávačce, že jí dá za bibli tolik peněz, co za ni dala, aby nebyla roztrhána. Ješto matka pacholíkova byla chudá, nemohla mu dáti peníze. S pláčem oznámil to prodávačce, která pohnuta žádala tudíž pacholíka, aby jí dal tolik starého papíru, co bible obsahuje a pak že mu ji dá. A nyní žebronil pacholík u sousedů o starý papír a když ho hojnost dostal, odevzdal prodávačce a obdržel bibli, volaje radostně: „Už jest má!“

(Šmída: Repert.)

6. Zneuctění dochází trestu.

Sv. *Nilus*, biskup v Suse v Persii, nosil sebou na cestách jen Písmo sv. R. 314 napomínal v Ktesifonu jistého Papasa, jenž u vysoké důstojnosti stál a předhazoval mu jeho hrdost, vybízeje ho ku pokoře. A když Papas se rozzuřil podal mu Nilus Písmo sv., aby z něho tedy se poučil. I pravil rozdrážděně Papas, udeřiv na Písmo sv.: „Nuže, mluv, evangelium!“ Uleknut nad takovou bezbožností, políbil Nilus Písmo sv. a pravil: „Anděl Páně tě potrestá, že jsi zneuctil slovo Boží, po dlouhá leta živ budeš co odstrašující příklad, ochromen na jedné straně těla.“ A hle, ihned nešťastníku zmrtvěla polovice těla, že k zemi sklesl. *(Stolberg.)*

Jistý *Saracen* lehkovážně šlapal po knize Písma sv., kterouž sv. opat Majolus stále u sebe nosíval. I dostihl ho brzy trest Boží; nebo v půtce s jinými Turky tatáž noha mu byla useknuta, kterou Písmu sv. posměch činil.

(Mehlera příklady.)

Pobožnost čtyřicetihodinová,

viz: „oltářní svátost 6!“

Pobožnost májová,

viz: „Maria III. 1 j!“

Pobožnůstkářství,

viz: „pokrytství!“

Poctivost.

1. Šlechtí; jí se vyznamenali.

Curius vzor jest vlasteneckých ctností. Byv po dvakráte konsulem, za největší čest si pokládal, že obohativ svou vlast, sám v chudobě zůstal. Jednou podávali mu co Římanu samnitští vyslancové, když si právě řepu k večeři strojil, velkou sumu zlata od svého národu; Curius ničeho nepřijal, pravě, že raději těm, kteří zlato mají, poroučeti chce, než sám zlato míti.

(Jos. Smetany: Všeob. děj.)

Alexandr macedonský přišel jednou v dalekou krajinu africkou, bohatou na zlato. Obyvatelé tamější vyšli mu vstříc, nesouce nádoby naplněné zlatými jablky a jiným ovocem. „Jíte vy takové ovoce u vás?“ vece Alexandr. „Nepřišel jsem vidět bohatství vaše, nýbrž poučit se na vašich mravech.“ I veden jest na náměstí, kde král soudil. Zrovna předstoupil měštěnín a řekl: „Koupil jsem, ó králi, od tohoto muže pytel plev a nalezl jsem v něm znamenitý poklad. Plevy jsou mé, nikoliv ale zlato. Muž tento se zdráhá vzíti jej zpět: domlouvej mu, králi, neboť jeho jest.“ — A odpůrce jeho, nápodobně měštěnín, odpověděl: „Ty se bojíš, abys křivdy neučinil a jakž já se nemám báti, přijmouti zlato od tebe, prodalť jsem tobě pytel se vším, což bylo v něm; měj si svoje. Domluv mu, králi!“ Král se ptal prvního, má-li syna. Odpověděl: „Ano!“ Ptal se druhého, má-li dceru a obdržel zase „ano“ za odpověď. „Nuže!“ vece král, „jste oba spravedliví lidé, provdejte dítky své za sebe a odevzdejte jim nalezený poklad za věno. Takové jest rozhodnutí mé!“ I podivil se tomu Alexandr nemálo. *(Z Herdera Čelakovský.)*

Cajus Fabricius Luscinius co konsul římský položil se polem proti Pyrrhovi u Tarentu. I hleděl Pyrrhus Fabricia skvostnými dary získati, avšak marně. Když pak lékař Pyrrhův Fabriciu nabídl, že otrávením tohoto Římany za slušnou odměnu všeho nebezpečí sprostí, odevzdal Fabricius lékaře, pln ošklivosti nad jeho zradou, Pyrrhu k zaslouženému potrestání. Pohnut takovou poctivostí zvolal Pyrrhus, že snadněji slunce z dráhy jeho lze vytisknouti, než Fabricia z cesty ctnosti.

(Jos. Smetany: Všeob. děj.)

Když *Focionu* Alexandr veliký tisíc talentů poslal darem, otázal se Focion: „Proč ze všech Athénských si Alexandr jen na mne vzpomenul?“ I odvětili tázaní: „Protože král jen tebe má za hodného muže“. Načež Focion: „Ať mne i pro budoucnost nechá král hodným mužem!“ a peníze poslal nazpět. *(Plutarch.)*

Kallikratidas byl od přátel Lysandra podněcován, aby jednoho z jeho nepřátel zabil a podávali mu 50 talentů. Kallikratidas však nespravedlivé věci té se opřel a peněz nepřijal. Když pak Kleandr, královský rádce, řekl: „Já, kdybych byl Kallikratidem, peníze bych byl přijal,“ odvětil: „Ano, přijal bych je, kdybych byl Kleandrem.“ *(Plutarch.)*

Když *Nushirvan*, král perský, si na honbě zvěř upéci chtěl, chyběla sůl a muselo se pro ni do blízké vesnice poslati. Nushirvan výslovně dvořanům poručil, aby ji zaplatili. Dvořané pravili, že by nebylo neštěstí, kdyby trochu soli nezaplatili. „Ovšem,“ odpověděl, „ale kdyby si král v zahradě poddaného zdvihl jablko, utali by dvořané druhý den celý strom.“ *(Dolz Jugendzt.)*

Poctivý byl starý Jakub, poručiv synům svým, aby vzali jednou tolik peněz, až půjdou do Egypta, ani našli peníze v obilí *(1 Mojž. 42, 35. 43, 12.)*.

Čtyři malomocní nalezše stříbro, zlato a oděv v ležení; oznámili nález králi. *(4 Kr. 7, 3—9.)*

Tobiáš, uslyšev bečeti kůzlátko, bál se, aby ho snad manželka někomu nevzala *(Tob. 2, 21.)*.

Nathanaele Kristus sám pro poctivost pochválil *(Jan 1, 47.)*

Zacheus po obrácení svém *(Lk. 19, 8.)*.

Sv. *Eleazar*, hrabě z Arcano, byl ustanoven za prozatímního správce říše, když král Robert do Provence cestoval. Ant Eleazar soudům a všem záležitostem předsedal, poslali mu mnozí dary, aby si ho naklonili, kteréž on ale nepřijal. Když mu to předhazovali, co nespůsob, odpověděl: „Těžko jest člověku, aby, počínaje bráti, nepokračoval; neboť dary vzbuzují a podněcují žádostivost.“ *(Richter.)*

Otec sv. *Veroniky* milánské tak byl poctivý, že kdykoliv co prodával, vždy kupce pozorna činil na chyby a vady, které věc do sebe měla, nikdy ji ale nevychvaloval.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Alfred Velký, král westexský, pověsil na hlavní silnici drahocenné řetězy a nikdo jich nevzal a ztratil-li někdo něco, našel to i za měsíc na témž místě.

(*Lingard. Gesch. v. Engl.*)

Křesťané indiánští v *Americe* a sice v Michiganu u řeky sv. Josefa, kteří před obrácením zhusta zlodějství se dopouštějí, mají uprostřed vesnice strom, na nějž nalezené věci věší, aby si je ten, jenž je ztratil, brzy a snadno vzíti mohl. I nazývají strom ten stromem poctivosti. (*Badin.*)

P. *Bernard*, oratorián, nazván chudý kněz, jenž v XIV. stol. žil, nezištně o bližního pečoval. Tak když mu kardinál Richelieu bohatou faru nabízel, nepřijal ji a na žádost kardinálovu o jednu milost žádal: „Prosím, Vaše Eminencí, poručte, aby kára, na níž ubozí odpravenci k popravišti se dovážejí, se opravila, by nebyli v bázni, že vypadnou a tak jen na Boha mysleti mohli.“ (*Räss und Weiss.*)

Tři bratři šli sekat obilí po 60 měrách. Hned první den roznemohl se jeden z nich a ostatní dva sekali sami. Pospíšili si pak ti dva důvěřujíce v modlitbu nemocného a dokonali šťastně práci. Obdrževše mzdu, podávali nemocnému třetinu. Tento ale nechtěl ničeho přijmouti, řka, že nesekal. Ti dva však pravili, že jim přece pomáhal modlitbou. Nemohouce se dohodnouti, umínili si, že půjdou k stařičkému klášterníku, aby je rozsoudil. První jal se mluviti: „My tři převzali jsme práci, že posekáme 60 měr obilí. Když jsme počali sekati, roznemohl jsem se a musel domů odejíti, nyní pak mi tito dva vnucují třetinu mzdy, ačkoliv jsem ani nesekal.“ Avšak ostatní dva bratří pravili: „Vskutku my tři jsme práci převzali a kdybychom byli všickni pilně sekali, nedokonali bychom práci tak brzy. Jen modlitbě našeho bratra máme co děkovati, že práci v tak krátkém čase jsme šťastně dokonali. A hle, nyní nechce od nás mzdu přijmouti.“ Kmet vyslyšev obě strany, nemohl se dosti vynadiviti, svolal všecky bratry klášterní a pravil: „Bratří! Pojďte a slyšte tento spravedlivý rozsudek“ vypravovav vše doložil: „Nemocný bratr ať přijme nabízenou mu mzdu.“ Nemocný pak odešel zarmoucen, že peníze musí přijmouti. (*Gabler.*)

Za minulých dnů ztratil jistý obchodník v *Brně* zlatý řetěz v ceně 65 zl., několik jiných zlatých skvostů a více kuponů. Oplakal již ztrátu tu, an pojednou však odeslány mu jsou z Kolbušena p. Bienenstockem všecky věci neporušeny. (*Čas. „Čech“ 1878.*)

R. 1846 a 1847 panovala zvláště v severních *Čechách* krutá zima a za nedostatku zemčat panovala v okolí Hanšpachu, Rumburku a Šluknova bída a drahota. Než navzdor neslýchané drahotě a nouzi nebylo po celou zimu slyšeti o hrubém zločinu. Poctiví obyvatelé těch krajin aspoň u větším počtu umějí hlad trpěti, žebrati, ne však bezpráví páchati. (*Ant. Fridrich.*)

Neobyčejnou poctivostí vyznamenávají se *Černohorci*; krádež jest u nich velmi pořídkým objevem. Tak vypravuje jeden cestovatel: Když jsem s úslužným průvodčím Sávem mluvil o mzdě, jižto jsem mu dáti zamýšlel, pravil Sávo: „Pane, ját jsem se ti nepronajal a tudíž také ničeho nežádám“ a jen na velkou mou domluvu přijal třetinu peněz, již jsem mu podával. (*Kal. Moravan. 1858.*)

Pekaři ve francouzském městě Lyonu žádali jedenkráte měšťanostu *Dugasa*, aby jim povolena byla vyšší sazba na chléb, ješto prý se škodou pekou. Dugas slíbil, že jejich žádost uváží. Pekaři, odcházejíce zanechali na stole váček naplněný 200 luisdory; proto nepochybovali, že vyřízena bude žádost v jich prospěch. Když za několik dní si přišli pro odpověď, pravil k nim Dugas: „Milí pánové! Váže důvody vaší žádosti na váze spravedlnosti, shledal jsem, že jsou příliš lehké a soudím, že pro neodůvodněnou drahotu veškeré obecenstvo nesmí trpěti. Peníze zde zůstavené jsem odevzdal domu chudých, maje za to, že jednám po vůli vaší a myslím, můžete-li tak hojné almužny udíleti, že v řemesle netrpíte žádné ujmy.

(*Podstránského*: *Výklad.*)

Když *Edvin*, král northumberlandský, se svým národem víru křesťanskou přijal, byla krádež něco neobyčejného. Král

poručil, aby k studním, které se v hlavních ulicích nalezaly, se pověsily měděné mísky a nikdo jich neodcizil. (*Bl. Beda.*)

Rada *florentinská* usnesla se, že dá nové dveře ku chrámu sv. Jana, ochrance téhož města, z kovu uliti i vyzvala italské umělce, aby vypracovali a zaslali své návrhy. Mnoho výtečných umělců podalo vzorce. Cena byla přiřknuta dvěma umělcům Donatellovi a Brunelesimu. Však ti oba, předstoupivše před radu, dokázali, že návrh Ghibertiho, jehož si soudcové, jakožto umělce nejmladšího, ani nepovšímli, jest nejvýtečnější. Bylo tedy provedení díla svěřeno Ghibertimu, kteréž tak se zdařilo, že je všickni měšťané florentinští obdivovali, ano umělec Mich. Angelo dvéře Ghibertiho branou rajskou nazval. Však i nezištnost šlechetná oněch dvou starších umělcův zasluhuje všeho uznání. (*Podstránského: Výklad.*)

Když císař *František I.* r. 1833 do Prahy zavítal, měl každý k němu volný přístup. Tu přišla k němu i jedna babička a naříkala si, že se jí flašinet porouchal, jímž se živila a prosila císaře, aby jí něčím přispěl. Prostnost stařenky se císaři líbila a dal jí desítku. Stařenka se srdečně poděkovala a přála císaři štěstí a dlouhé panování. Podívavši se mezi dveřmi na desítku, obrátila se a dala císaři desítku nazpět, řkouc, že pět zlatých má dosti. S úsměvem odvětil císař: „Jen si ponechte všecky peníze, abyste měla, až se vám opět flašinet porouchá.“ (*L. Chimani.*)

Mezi nesčíslnými obětmi za francouzské revoluce nalezala se i paní *Herbaudiere.* Když na popraviště již byla vedena, odevzdala jedné chudé ženě měšec peněz, aby je její dětem, synu a dceři, odevzdala, až domů přijdou. Ubohá ona žena schovala peníze a když do Francie mladý Herbaudiere se navrátil, odevzdala mu poctivě všecky peníze, nevzavši z nich ani krejcaru. (*Mehlera př.*)

V *Praze* dal se v červenci 1878 jistý cizinec zavésti drožkou na Hradčany, aby si tam prohlédl všecky památnosti, Drožkáři přikázal, aby naň čekal. Vrátiv se pak usadil se do vozu. V tom však zpozoroval, že mu schází penězy bohatě naplněná tobolka v náprsní kapse. Vyskočil z drožky a chtěl běžeti do hradu, domnívaje se, že tam tobolku ztratil. Avšak drožkář zadržel jej a podal mu s úsměvem tobolku neporušenou, již byl nalezl pod vozem a jež musela při vystupování cizinci vypadnouti. Poctivý tento drožkář jmenuje se *Václav Horeček.* (*Čas. „Čech“ 1878.*)

Hroznata nábožný, z rodu slavného, šlechetného, pán český, ctil národ svůj tak velice, že k utvrzení a ochraně poslední vůle své, již r. 1197 napsal, jiného prostředku nevěděl, leč že se odvolal na neporušitelnou poctivost Čechů; „Slyšte, před Čechy pravím . . . .“ dí v závěti své. (*Podstr. výkl.*)

Hroznata, nábožný pán český, ukládal při stavění založeného jím kláštera teplského denně na mísku jistou sumu peněz s tím doložením, aby každý dělník sám si bral zaslouženou mzdu. A hle, nikdo si více nevzal, než co byl podle svědomí zasloužil. (*Blahověst. 1852.*)

Jeden *Indián* prosil svého souseda o trochu tabáku a obdržel ho. Druhého dne přinesl ale sousedu čtvrttolar, který v tabáku našel. A když mu druhové radili, aby si peníz jen nechal, odvětil: „Zde v sobě mám dobrého a zlého člověka, já pak uposlechnu dobrého a abych měl vnitřní pokoj, nalezený peníz vrátím!“ (*Pustkuchen. Hanzov.*)

Když ve Vídni oheň vypukl, spěchal císař Josef kvapně ku pomoci a vešel do hořícího domu. Jeden *řemeslník,* uviděv císaře v nebezpečí, popadl ho rychle a vynesl na bezpečné místo. V tom se sesul dům, jenž by byl císaře pohřbil. I podával řemeslníku měšec penězi naplněný, avšak hodný muž ho nepřijal, řka: „Co jsem učinil, učinil jsem z lásky a tu si nedám zaplatiti; mohu-li ale o milost prositi, žádám, aby peníze se daly sousedu mému, jenž jest tak chudý, že se nemůže státi mistrem, nemaje potřebného náčiní.“ S radostí vyplnil císař jeho žádost, svému ochranci ale na počest dal památný peníz raziti. (*Krönes: Real-Lex.*)

Jistý *kupec* dal poctivému řemeslníku velkou sumu peněz schovati a odjel zboží nakoupit; však potkalo ho neštěstí, že, spadna s koně, o život přišel. Řemeslník měl peníze, aniž kdo o nich věděl. Kdyby nebyl poctivý, mohl si je podržeti; on ale, jak medle o ne-

štěstí zvěděl, psal vdově a odeslal jí všecky peníze, aniž si z nich čeho podržel. (*Macana výb.*)

V jistém místě byl poklad velký zakopán. Vlastník, nevěda o tom, prodal místo. *Kupec*, chtěje tam míti pole, rozoral to a poklad ten nalezl. I pospíšil k muži, jenž mu pole to prodal a zvěstuje mu, co nalezl, řekl: „Já jsem jen místo koupil, nikoliv ale poklad, ten patří vám.“ „A já,“ odvece onen, „jsem místo prodal, protož si to, co v něm skryto bylo, vlastniti nesmím.“ Jak šlechetná to hádka!

(*Sv. Jan zlat.*)

V jednom městě vyšel oheň. Hospodyně toho domu hleděla své nejlepší věci co nejrychleji a nejlépe mohla uchrániti. Mezi jiným dala pytlík s 200 tolary odnésti, aniž se dívala komu. Když byl oheň uhašen a žena ta od leknutí si oddechla, nemohla se upamatovati, komu ty peníze odnésti dala. Stěžuje si to tedy lidem svým a v tom okamžení přinesla cizá *děvečka* ty peníze, tak jakž je byla při ohni obdržela. Jiná méně poctivá děvečka řekla jí potom: „Nebyla-li jsi blázen, že jsi ty peníze nepodržela; žádný by o tom nebyl věděl, že je máš.“ Ale ona odpověděla: „Chraň mne toho Bůh! Co žádný člověk neví, to Bůh ví. Za celý svět nedala bych své dobré svědomí!“ (*Macana výb.*)

Známý francouzský básník *Moliére* byl ve svém chování velmi přívětivý a dobročinný, i cenil vysoko poctivost a spravedlnost, kdekoliv ji nalezl. Jednou dal chudému almužnu, ale žebrák se neprodleně vrátil řka: „Pane, nepochybně jste mi nechtěl dáti luisdor (zlatý peníz) almužny? tuť ho máte nazpět!“ „Počkej, příteli,“ odvětil Moliére, „tu máš jiný peníz,“ a pohnut takovou poctivostí, zvolal: „Kde to časem bývá ctnost ukryta! Chudoba a nedostatek jest velké pokušení k nespravedlnosti a podvodu: tím ctihodnější jest chudý, který při všem lákání přece zůstává poctivým.“

(*Mehl. příkl.*)

V daleké zemi přišli *dva mužové* před svého soudce. Petr pravil: „Já jsem od Pavla koupil obraz, doma jsem ho z rámce vyndal, a hle, našel jsem pod ním obraz jiný, který pro svou vzácnost ve vysoké ceně stojí; však tento muž jest tak spravedliv, že ani obraz, ani peníze za něj přijmouti nechce a já rovně o nic nespravedlivého nestojím.“ Pavel pak řekl: „Já jsem obraz také koupil a sice od člověka, který asi již dávno mrtev jest. Prodal jsem jej se vším, co na něm a v něm jest a nenechám si nikterak vnutiti, čeho jsem se vzdal.“ Soudce rozhodl pro Petra. Však tento živou mocí nechtěl nic nespravedlivého a doložil: „Jest-li že se Pavel s tím shoduje, tu nechť se spodní obraz prodá a peníze ať se darují Jiřímu, který včera vyhořel.“ Tak se také se stovkou stalo, již sám soudce za obraz dal.

(*Valoucha kat.*)

V Praze ztratil jistý advokátní písař na malostranském vaječném trhu tobolku se 198 zl. *Dvě ženy* našly tobolku a odevzdaly ji hned do bytu písařova, protože v tobolce nalezala se také navštívenka s jeho adresou.

(*Čas.*: „*Čech.*“ *1876.*)

V *Praze* opustila v září 1878 jistá služka dlouholetou službu u jakési panské rodiny na Malé straně a odevzdala na náměstí Radeckého uzlík a ruční tašku cizímu asi 13letému chlapci, který jí měl nésti obé na státní nádraží. V tašce bylo mimo jiné drahocennější věci i 70 zlatých na hotovosti. Služka došla až k prašné bráně, kde se jí pojednou chlapec ztratil. Hledala jej všady marně a oznámila proto celou věc policii. Brzo však zjištěno, že také chlapec u zmíněné brány službu ztratil s očí a nemoha ji nikde nalézti, svěřené sobě věci na komisařství odevzdal. Poctivému chlapci dostalo se slušné odměny.

(*Čas.*: „*Čech*“. *1878.*)

Jistý *ovocnář* byl v obchodu velmi poctivý. Zkažené ovoce vždy vybíral a prodával ho laciněji a proto vedlo se mu velmi dobře a každý jen od něho kupoval, an na jeho slovo se mohl spolehnouti. (*Löhr.*)

V ruském městě Oranienbaumu žila 90letá *paní*, u níž se lodníci a plavci zdržovali. Jednou nalezla pod stolem měšec s mnoha penězi, které tam jeden lodník ztratil. Uschovala peníze a nevzala z nich po 7 roků ani halíře. I přišli k ní čtyři lodníci, tři Angličané a jeden Holanďan a tu se Angličané Holanďana tázali, jest-li místo to zná? „Ovšem,“ pravil rozdurděně Holanďan, „v opilství zapomněl jsem zde měšec

se stříbrnými penězi.“ Tu stará paní se vyptávala na pečeť a když jí lodník svou ukázal, odevzdala mu měšec řka: „Vidíte, že poctivost ještě u nás nevyhynula!“ (*Mehl. př.*)

Křesťanský *holič* v Pekinku nalezl kdys na silnici tobolku, v níž as 20 zlatých peněz bylo. Zdvihnuv peníze ty, ohlížel se, zdaž někdo z okolo stojících k penězům těm se přihlásí. A když nikdo se nehlásil, kvapil nálezce za kavalírem, cestou napřed se ubírajícím a pravil: „Neztratil jste nic, vzácný pane?“ Kavalír sáhnul po kapse a zpozorovav, že jest prázdna, pravil: „Ovšem jsem ztratil tobolku s dvaceti dukáty.“ „Buďte bez starosti,“ pravil holič, „zde jsou; nebude ani jeden scházeti.“ Kavalír, přijav peníze a zpamatovav se z uleknutí, pravil: „Kdo jste? jak se jmenujete? kde bydlíte?“ „Na tom nezáleží,“ vece holič, „nepotřebujete vlastně věděti, kdo jsem. Postačí, když řeknu, že jsem křesťan a sice z těch, kteří ve všem hledí plniti vůli Boží a Bůh nám zapovídá i krásti i nalezený statek si podržeti.“ Tou řečí dojat dal se kavalír ve víře poučiti a stal se křesťanem.

(*Mehlera příkl.*)

Pinchas, syn Jairův, chudobný však poctivý muž, bydlel v jistém na poledne ležícím městě. I přišli k němu mužové pocestní a dali mu obilí k opatrování. Stalo se ale, že zapomenuvše na všecko, dále pouť svou nastoupili. Což učinil Pinchas? Zasil každý rok sobě svěřené obilí, úrodu pak požal a sklidil do stodoly. Po sedmi letech mužové k němu přišli, žádajíce o obilí. Brzy je Pinchas poznal a řekl k nim: „Pojďte a vezměte poklady, kterých vám požehnal Pán; hle, zde máte, což vašeho jest.

(*Herder.*)

V Praze ztratila jakási dáma zlaté hodinky a celá polekána běžela na policii, aby to zde oznámila. Jaká byla však její radost, když komisař po popsání hodinek její vlastní hodinky ze stolku vyňal a jí je odevzdal. Krátce před její příchodem přišel na policii nějaký dělník a odevzdal zde hodinky, které našel, aniž by činil nároků na nějakou odměnu.

(*Čas. „Čech“ 1878.*)

Jistý chudý a zbožný muž *Proscholus* nalezl v Miláně měšec, v němž se mnoho peněz nalezalo. Jsa poctivec, oznámil nález ve všech ulicích města psanými lístky, aby se vlastník přihlásil. I přihlásil se vskutku vlastník a z uznalosti a vděčnosti podával několikráte nálezci část peněz nalezených. Proscholus nikterak nechtěl ničeho přijmouti. Tu pln nevole, hodil vlastník měšec Proscholu řka: „Když ode mne nechceš ničeho přijmouti, pak jsem i já ničeho neztratil.“ Tím donucen přijal sice Proscholus částku peněz, avšak rozdal ji ihned chudým. (*Sv. Augustin.*)

V červnu r. 1871 přibyl do Vídně soustružnický chasník *Vojtěch Přikryl*, Čech, a nemaje krejcaru v kapse, nabídl kolem jdoucímu židu své hodinky na prodej. Mezi tím, co se židem vyjednával, spatřil nedaleko ležeti velkou tobolku; i zdvihl ji. Byla bankovkami naplněna. Kolem jdoucí upozornili šťastného nálezce, že před chvíli v místě tom jistý bohatý statkář z Uher tobolku svou ztratil a ji hledal. Poctivý chasník nelenil a spěchal vyhledat statkáře, jehož brzy dohonil a podal mu ztracenou tobolku, aniž by do ní byl nahlídnul. Překvapen takovou poctivostí tázal se statkář chasníka, ví-li, mnoho-li jest v tobolce a když tento odvětil, že neví, tu pravil statkář, že jest v ní 11.000 zlatých. „A proto, že jste tak poctivý, dobře, tu máte tohle!“ Při tom podal zaraženému chasníku tisícizlatovou bankovku. (*„Pokrok“ 1871.*)

Robert, vévoda normandský, obrátil se i s národem na víru Kristovou. I vymizela všecka krádež a ztracenou věc nikdo ani nezdvihl. Král pověsil na jednom stromě řetěz a za tři leta nalezl ho na témž místě.

(*Ber. Bercaster.*)

Jistý zámožný *rolník* oddal se na dolování kamenného uhlí, kterého se však po dlouhém čase dopíditi nemohl a tak o všecko své jmění přišel. I nabídl prodej svých dolů jednomu měšťanu, který nechav je ohledati svědomitému horníku, za levný peníz je koupil. Když pak v krátkém čase množství uhlí se objevilo, zavázal se měšťan dobrovolně, že celou zchudlou rodinu rolníkovu bude živiti a ustanovil jej za dozorce svých dolů.

(*Podstránského výklad kř. náb.*)

V Brienneu ve Francii žil svědomitý pastýř jmenem *Claude Rougemont.* Sedě jedenkráte k večeru pod stromem u silnice, pískal na svou píšťalu večerní píseň. Stádo se kolem něho páslo. Tu kráčel silnicí od Brienneu cestující řemeslník; pohlédnul opovrženlivě na nábožného pastýře a neodvětil na jeho pozdravení. Asi za hodinu chtěl pastýř stádo své do města vésti; vstav kráčel zvolna po silnici; pes hnal za ním stádo. Tu spatřil cos lesknavého na silnici. Zdvihnul to. Byla to velká peněženka, na níž visel klíček. Otevřev ji, naleznul v ní mimo jiné listiny směnku na 200 tolarů. Spolu také naleznul výkaz, že peněženka patří tkalcovskému tovaryši v hedbáví Fr. Wildrose-ovi z Colmaru. Pastýř se hned domýšlel, že peněženku ztratil snad onen cestující řemeslník, jenž před hodinou okolo něho se ubíral. I byl ochoten, že mu ji vrátí. Právě chtěl stádo sháněti, tu spatřil onoho cestujícího, jenž po silnici běžel. Tento hledal bedlivě na silnici; tu se ho ptal pastýř: „Neztratil jste peněženku, milý příteli? Jak pak se jmenujete?“ „Fr. Wilderose!“ „Já jsem ji naleznul!“ pravil pastýř svědomitě a již mu ji dával se vším, co v ní bylo. Řemeslník byl radostí u vytržení; vytáhnul z kapsy zlatý prsten a nabízel jej svědomitému pastýři v odměnu. „Jen si svůj prsten podržte; vy jste vaší úzkostí beztoho dost trpěl a opozdil jste se o celou míli. My pastýřové pokládáme za svou povinnost, bychom cestujícím služby prokazovali a za to, co člověk povinen, nemusí plat bráti. Avšak naučení musíte od nevědomého pastýře přijmouti: Budoucně pozdravujte poctivé lidi, jež potkáváte; nevíte, zdaž jednou nebudou s to, aby vám pomohli!“ Potom ukazoval pastýř cestujícímu pěšinku řka: „Tato cesta jest kratší a povede vás ještě před nocí na místo, půjdete-li ostře.“ Cizinec pohnut se svědomitým pastýřem se rozloučil a vykládal později tuto událost svým spolutovaryšům co pamětihodnost z cest. *(Škola B. Srdce 1874.)*

Ve Švýcařích žili dva poctiví mužové, jejichž pole ležela blízko sebe; než mezi pozemky obou nalezal se malý kousek role, na niž oba činili nároky; byla otázka, kdo měl k ní lepšího práva. Každý z nich svému sousedu upřímně vyložil důvody, proč myslí, že mu pole to náleží. I ustanovili se, že půjdou k soudu, aby mezi nimi dle zákona rozhodl. V určitý den přišel jeden z nich, nemoha pro práci sám k soudu jíti, k druhému a oznámil mu své důvody, prosil, aby i jeho i své důvody soudci přednesl a mluvil tak za oba. Druhý svolil a přišed večer domů, pravil: „Sousede, vykládal jsem soudci všecky naše důvody s obou stran; rozsudek zní k vašemu prospěchu; pole jest vaše a já skládám vám přání.“ *(Čas. „Komenský“ 1865.)*

Císař *Anastasius* ochraňoval Eutychiany a r. 513 vypudil z říše patriarchu jerusalemského Eliáše a na místo něho ustanovil eutychianského mnicha Severa za biskupa a poručil, aby ho všickni poslouchali. Aby si Anastasius Theodosia, otce poustevníkův a mnichův syrských, na svou stranu získal, an pro svatost všeobecně ctěn a vážen byl, poslal mu značnou částku peněz, aby prý tím spíše mohl dobře činiti. Theodosius rozdal peníze chudým; když pak Anastasius od něho žádal, aby kacířské vyznání víry podepsal, nepodepsal Theodosius a dal císaři vzkázati, že raději smrt podstoupí. *(Richter, Gesch.)*

Když věhlasný maršálek *Tyrenne* za krále Ludvíka XIV. v Německu velení měl, podávalo mu jedno město 100.000 zlatých, aby městem tím netáhl. Avšak Tyrenne nepřijal peněz, řka, že neměl nikdy v úmyslu, městem tím táhnouti. *(Dolz.)*

Jeden *zlatník* ve Vídni zcela zchudl a přijat jest do chudobince. R. 1785 dostal ale nenadále starý dluh. Ihned opustil chudobinec, dav značnou část peněz mezi chudé rozděliti a přislíbil, že ostatní jmění své odporučí jednou ústavu z vděčnosti. *(Příkl. hodných.)*

2. Prospívá již časně.

Když *Tamerlan*, známý podmanitel na východě, s vojskem svým v Syrii ležel, nalezl tam jeden muž skříň se zlatými řetězy. Poctivý muž ihned nalezené peníze odevzdal Tamerlanovi. Tamerlan dal peníze vysypati a ptal se svého průvodčího, jest-li na některém peníze jest obraz některého z jeho předchůdců? A když tento odvětil, že jsou

to peníze římské, doložil Tamerlan: „Nemám na peníze ty žádného práva a proto ať si poctivý muž nalezené peníze ponechá!“ *(Dolz.)*

Sv. *Eligius* byl řemesla svého zlatník, jemuž Lothar, král francouzský, dal mnoho zlata a jiných klenotů, aby mu vyhotovil stolec královský. Eligius však učinil dva, protože důstatek látky obdržel. Podivil se král nemálo poctivosti té a spravedlnosti jeho a tak si ho oblíbil, že jej u dvora podržel.

(Ber. Bercaster.)

Dagobert I., král francouzský, daroval sv. Eligiu pěkný dům v Paříži. Eligius chtěl z něho učiniti klášter, však nedostávalo se prostory, prosil tedy krále, aby mu ještě podle kousek místa daroval, kteréž dal vyměřiti. Král vyslyšel prosby jeho. Však když se později shledalo, že bylo o střevíc výměry více, dal Eligius stavbu neprodleně zastaviti a chvátal ku králi, prosit za odpuštění. Král se podivil takové svědomitosti. „Ejhle,“ pravil k přítomným dvořenínům, „jaká to poctivost těch, kteří Kristu slouží! Moje úředníky nepálí svědomí, kdyby celé statky mé odejmuli a tento sluha Boží nechce ani píď země více podržeti, než mu bylo dáno!“ I daroval sv. Eligiu místa ještě dvojnásobně a později ustanovil ho za svého pokladníka, jsa přesvědčen, že muž tak věrný jest dražší poklad, než všelikés poklady mu svěřené.

(Šmída hist. kat.)

Car ruský *Alexandr I.*, cestovav po jižních krajinách rozsáhlé říše své, odloučil se u jedné vesnice od služebnictva a tu se sešel s jednou stařenkou, která, vidouc ho přívětivého, osmělila se ho otázati, jest-li jest ze služebnictva carova a zdaž jí přináší peníze od syna. Jest již přes 30 let vdovou, syn její slouží u dvora a posílá jí každoročně 20 rublů, 10 již jí poslal a 10 jí odevzdá, jak psal syn, sluha, ježto car sem přijede. Car chtěl si žert učiniti, namluvil jí, aby žádala peníze od toho pána, jehož jí ukáže, on že ty peníze má. Zatím přišlo služebnictvo i hrabě Orlov, na nějž stařeně car ukázal. Orlov nevěda o ničem, divil se a zlobil, když stařena mermomocí peníze na něm chtěla a mu domlouvala, že snad chudé vdově peníze ty neupře. Tu mu dí car, usmívaje se, aby jen stařeně 60 rublů vyplatil, když mu je syn vdovy Ivan doručil. Orlov znamenaje, že car zase nějaký žertík vyvedl, bez meškání vysázel vdově 60 rublů. Ale vdova peněz těch nechtěla přijmouti. „Proč?“ táže se udiveně jednohlasně car i pobočník jeho. „To nejsou peníze spravedlivě vydělané,“ dí vdova ostře, „můj syn má ročně jen 80 rublů, spravedlivě nemohl tedy peněz těch odložiti.“ Poctivost ta cara tak dojala, že se jí dal poznati a přislíbil, že syn jí bude ročně posýlati 60 rublů, poněvadž mu službu zvýší, aby mohl starou a poctivou matku vydatněji podporovati. *(Kal. Moravan 1862.)*

Arnošt Augustin, vévoda brunšvický, byl ve vlašských Benátkách od chudého chlapce požádán o almužnu. Vévoda pravil, že nemá drobné a dal chlapci dukát, aby ho proměnil. Zatím se vévoda procházel dále, aniž by chlapce očekával. Jak ale ustrnul, když ho chlapec po ulicích hledal, až ho nalezl a drobné peníze za dukát přinesl. Rád pro poctivost daroval chlapci všechny peníze. *(Galura, Samlg.)*

Lazar Bajdižiž, chudý pacholík arabský, smutně u silnice seděl, nebo byl hladový a rodičové jeho neměli chleba, ani peníze na chleba. Nenadále spatří tu kráčeti pána; i vstane a žádá jej uctivě o almužnu. Muž vlídný a dobrotivý praví: „Milé dítě, rád bych ti něco dal, nemám ale drobných peněz.“ „Milostpane,“ dí Lazar, „já tuhle ve vsi proměním.“ Pán usmívaje se, dal hochu na zdař Bůh tolar a šel dále, domnívaje se, že ho více neuvidí. Za chvíli slyšel opodál na se volati; protož zastaví se a hošík drobné peníze mu podává. I divil se muž takové poctivosti a netoliko těch peněz jemu nechal, nýbrž vrátil se do vesnice a s povolením rodičů poctivého chlapce vzal ssebou a dobře se oň postaral.

(Podstránského: Výklad.)

Bohuslav, synáček uhlířův, seděl v lese pod stromem a naříkal, modlil se a plakal. Vznešený pán v zeleném obleku byl v lese právě na honu, přišel ku chlapci a ptal se ho, proč pláče. „Ach,“ vzdychnul Bohuslav, „matka má dlouho stonala a tu mne otec poslal do města, abych zaplatil v lékárně a já ztratil sáček s penězi.“ Pán mluvil něco tajně

s myslivcem, který ho provázel, vyňal pak z kapsy měšec, pletený z červeného hedváví, v němž bylo několik dukátů a pravil: „Je to snad tenhle?“ „Není,“ odpověděl chlapec, „můj byl jen špatný a nebylo v něm tak pěkných peněz.“ „Tedy to bude tenhle?“ řekl myslivec a vyňal z kapsy neúhledný pytlíček. „Ano, ten je to!“ zvolal Bohuslav pln radosti. Myslivec mu ho vrátil a vznešený pán řekl: „Poněvadž jsi se tak srdečně modlil a tak poctivý jsi, daruji ti ještě k tomu tento měšec s penězi.“

(Kr. Šmíd.)

Paní *Bystřická* dala dcerušce chudé vdovy plnou zástéru starého šatstva po svých dětech. Děvče radostně běželo domů a matka prohlížela šatstvo a podělovala děti. „Aj,“ pravila mezi tím, „tuhle je také pár kožených rukaviček, ty budou zrovna mně dost!“ Oblekla jednu a hle, vytáhla z ní zlatý prsten s drahými kameny. „Ten stojí více než za deset zlatých,“ pravila matka, „prodáme ho a koupím vám pěknější, nové šaty!“ „Nikoliv!“ volaly dítky, „prsten musíme paní vrátiti.“ „Dobře, milé dítky,“ chválila matka, „chtělať jsem vás jen zkoušeti.“ I donesla ho paní, která měla z něho velkou, ana ho již dávno za ztracený oželela, radost i z té poctivé ženy a darovala jí deset zlatých.

(Tentýž.)

Chatillon, francouzský generál, dal v kostele žebráku několik dukátů v domnění, že jsou to dobré peníze. U dveří kostelních čekal již žebrák a podával Chatillonu dukáty nazpět, an se prý bezpochyby zmýlil. Generál pochválil žebráka pro poctivost a ponechal mu všecky peníze. *(Galura, Sammlg.)*

Do domu výtečného a lidumilného kardinála *Farnese* přišla vdova se 17letou sličnou dcerou a prosila naposledy mezi žadateli o pomoc, že ještě tohoto večera se má vystěhovati a že by ráda poctivost dcery své zachovala, po níž domácí pán touží, pěti dukáty bylo by jí možno. Kardinál napsal jí lístek, s nímž se k domácímu správci odebrati měla a pochváliv mateřskou svědomilost přislíbil i na dále podporu. Poděkovavši se srdečně odebrala se s lístkem ku správci, jenž jí vysázel 50 dukátů. „To jste na omylu, pane,“ vece vdova, „prosila jsem Jeho Eminenci jen o 5 dukátů, snad že se pan kardinál zmýlil,“ „Nikoliv!“ praví správce, „vezměte jen peníze a jděte.“ Vdova ale nechtěla peněz těch vzíti a proto odebrala se ku kardinálu, by rozhodnul. Kardinál vyslechnuv vdovu, vzal lístek a napsal místo 50 dukátů 500 a usmívaje se, doložil: „Nahlížím, že jsem se skutečně zmýlil, vaše jednání otevřelo mi oči. Pospěšte ale nyní, zaplaťte pánu, vystěhujte se bez prodlení od něho, zaplaťte ještě jiné dluhy své a co vám zbude, budiž za věno ctnostné dceři takové poctivé matky!“

(Blahověst 1848.)

Pan *Girolamo*, bohatý a šlechetný kupec milánský, navracoval se pozdě v noci domů, byloť již 10 hodin. I slyšel, kterak to u kováře Martina buší a na otázku se dověděl, že kovář, ježto má ženu a děti, mimo čas pracuje pro kmotra Lazara, jemuž dům a všecko shořelo, tak že učiněn jest i se ženou a dětmi žebrákem. Aby mu také něčím přispěl, vstává dříve o dvě hodiny a večer pracuje zase déle o dvě hodiny. Girolamo pochválil kováře a otázal se ho, zdaž mu to Lazar oplatí. „Nikoliv!“ pravil Martin, „avšak i kmotr by cos podobného jistě i pro mne učinil.“ Girolamo zaradoval se nad takovou šlechetností a podával druhého dne ráno kováři v jeho dílně měšec se 100 cekyn, aby si živnost svou rozšířil a na stará kolena něco uhospodařil. Avšak Martin je nepřijal, pravě, že má zdravé ruce, může pracovati a že by to považoval za hřích, přimlouval se pak, aby peníze ty Girolamo dal nešťastnému Lazarovi. Girolamo milerád vyhověl žádosti té, avšak odměnil se i kováři za jeho poctivost tím, že všude ho odporučoval a o jeho poctivosti vypravoval. Mistr Martin měl nyní díla velmi mnoho, musil si zjednati tovaryše a v krátkém čase stal se zámožným a vůbec váženým měšťanem v Miláně. *(Blahověst 1851.)*

Ve vsi *Grünau* žil poctivý nádeník, Důvěra, jenž zemřel, zanechav po sobě vdovu a dítky. Ubohá vdova, ana drahota nastala, byla ve velké bídě. I šla k jednomu bohatému dobrodinci, jenž ale odcestoval. V úzkosti šla do kostela a prosila Boha o pomoc. Navracujíc se domů, nalezla paklík peněz. Mohla si ho ponechati, jsouc v bídě, avšak ode-

vzdala ho poctivě úřadu a když vlastník se dostavil, daroval vdově poctivé sto tolarů a učinil bídě její konec.

(Šmída: Repertorium.)

V čas velké drahoty neměl chudý krejčí *Horyna* několik dní ani stehu díla. Peníze uspořené utrativ, jednou celý den s manželkou a dítkami hladověl. Tu všemožně mu manželka domlouvala, aby vzal peníze židovi a chleba koupil, ale Horyna nesvolil, chtě zůstati poctivým a důvěřuje v Boha. V tom zastaví vůz před domem těžce naložený a žid s veselou tváří vstoupiv do světnice, ptá se jich, jest-li znají ještě žida Abrahama, jehož Horyna před dvěma lety z vody vytáhl a polomrtvého vzkřísil a tak rodině jeho zachránil. Radostně ho přivítal Horyna a odevzdal mu opasek s mnoha penězi, který u něho tehdáž zůstal. Tu žid, složiv dříve s vozu pytle hráchu, čočky, mouky, soudky másla, balíky plátna a rozličné jiné věci, svěřil se nyní Horynovi, že myslel, že schválně si ho ponechal a proto ho pozoroval, jest-li najednou se nevzmahá. I podiviv se jeho poctivosti, nalehal na Horynu, aby peníze ty si nechal a když Horyna nikterak nechtěl, musel alespoň darů podržeti. Zatím ale se rozhlásila židem Horynova poctivost a dostal tolik díla, že více tovaryšů míti musel; domek pak jeho proměnil se v dům a dvacet korců polí se stodolou přibylo; dítky zaopatřil Horyna šťastně, při čemž mu žid věrně pomáhal.

Jenom svědomitostí
pravých dojdeš radostí.

(Fr. Svoboda.)

Pan *Ladislav* starší Popel z Lobkovic na Chlumci u Jistebnic, nejv. dvorní mistr království českého († 1584), pronajal nemalý podíl polí k vzdálenému dvoru náležejících, starému, tehdy statečnému vojínu. Jednoho času stěžoval si nájemník, že jedno z pšeničných polí u lesa honbami náramně trpělo, tak že asi málo sklidí, ježto pšenice pošlapána jest. Pán z Lobkovic pravil, aby mu velkost škody udal, že mu ji rád nahradí. Nájemník, vzav si obhadce, pravil, že sto zlatých, kteréž mu pán ihned vysázel. Zatím ale pšenice tam, kde byla nejvíce pošlapána, stala se nejhustší. I přišel opět nájemník stran onoho pole k pánu, kterýž myslel, že mu škodu tehdáž nenahradil. Ale nájemce pravil: „Ó milostivý pane, dostatečně. Ale já jsem nyní shledal, že nižádné škody není, ale že právě na místech podupaných pšenice jest nejlepší a přináším vám sto zlatých nazpět.“ „Ano, ano,“ pravil ctihodný stařeček, pán z Lobkovic, „tak to mám rád; tak by měl muž s mužem rozprávěti.“ Na to se dal s nájemníkem do rozprávky, vyptávaje se ho na rodinu, dlouho-li na vojně byl, v kterých bitvách bojoval atd. Pak odešed do druhého pokoje, přinesl 300 zlatých, jež dal nájemníku řka: „Tuhle, příteli, vezměte to a když syn váš zletilosti dojde, dejte mu to a při tom mu řekněte, jak se vám toho dostalo.“

(Macana výb.)

V Asii žil v jednom městě bohatý, avšak i ctnostný a šlechetný muž *Mirza*. Jeho největším potěšením a nadějí byl čtyrletý synáček Ali. V městě odbýval se jednou velkolepý průvod a tu malý Ali vzdálil se z domova, aniž by se byl zpět vrátil. Zarmoucení rodičové hledali synáčka jediného široko daleko, ale nenalezli. V hoři prodal Mirza vše, co měl a věnoval se obchodu, doufaje, že takto přece spíše miláčka někde nalezne. Zatím uplynulo několik roků a Mirza ubíraje se za obchodem, nalezl v poli velký měšec zlatáků. Z počátku se z nálezu radoval, ale pak si představil zármutek toho, kdo to ztratil a umínil si, že peníze vlastníku navrátí a uschoval měšec a zdržel se celý den na témž místě a potom teprv cestoval dále. Za několik dní sešel se v hospodě s jinými obchodníky a tu naříkal a hořekoval jeden z nich jmenem Banda, že před pěti dny ztratil velký měšec s penězi, v němž nalezalo se téměř celé jeho jmění. Poctivý Mirza, slyše slova ta, se zaradoval, že vlastníka pravého nalezl a pozval Bandu na večer k sobě k hostině. Po večeři přinesl Mirza mísu poklopenou a otevřel ji před Bandou, jenž spatřiv měšec, radostně zvolal: „Ano, toť jest měšec můj!“ Mirza objal Bandu a vypravoval mu, jak měšec ten nalezl. Banda vřele děkoval a pořáde jen volal, jak by se jen poctivému nálezci zavděčil. A když za řeči Banda mluvil i o své rodině a třináctileté dceři, dal se Mirza do pláče, vzpomenuv si

na svého ztraceného syna Aliho a vyjevil Bandovi zármutek svůj. Banda najednou užasnul a vyptával se Mirzy, jak asi by byl syn jeho stár a jak vypadá. Mirza odpověděl, že, když se mu ztratil, bylo mu čtyry leta a že má na sobě i nepatrné známky po neštovicích. Tu zavolal Banda sluhu a něco mu pošeptal do ucha. Za chvíli dostavil se asi třináctiletý pacholík, slušně oděný a spůsobný a postavil se k Bandovi, tázaje se, co poroučí. Banda mu poručil, aby prozatím zde zůstal státi. Nápadné bylo Mirzovi jmeno Ali, kterýmž Banda hladíka jmenoval. I pozoroval pacholíka a v brzku poznal syna svého ztraceného a přivinul na tlukoucí srdce. Když pak Mirza se utišil, vypravoval mu Banda, že pacholíka toho koupil od jednoho chudého muže, jenž ho nemohl více živiti. „Zbožný Mirzo," doložil pak, „Bůh tě odměňuje za tvou poctivost. Že jsi mi navrátil peníze, nalezl jsi ztraceného syna." A aby přátelství mezi sebou ještě více utužili, pojal později Ali jedinou dceru Bandovu za manželku a žil s ní v šťastném manželství.

(*J. S. Stoy*: *Bild.-Akad. f. d. Jug.*)

Za času velké drahoty v roce 70. předešlého století ustanovena pekařům sazba, při jaké nemohli obstáti. Jistý *pekař*, jenž také obilí draze kupoval a přece nechtěl uskrovniti na váze, mnoho škody utrpěl. Po dlouhém uvažování, jak si tu pomoci, umínil si, že bude i dále poctivě peci, nechť to cokoliv stojí, pro P. Krista. Vzal tedy uspořených sto zlatých a znovu nakoupil obilí. Když po drahotě činil počet, shledal, že těch sto zlatých zcela prodělal; však se upokojil myšlenkou, že pekl pro Pána Ježíše. Příští leto měl ale v zahradě neobyčejně mnoho ovoce a když ho prodal, zrovna sto zlatých vydělal.

(*Mehl. příkl.*)

Sv. Otec papež *Pius IX.* udílel každých 14 dní veřejnou audienci, k níž každý přístup měl. O jedné takové audienci stalo se, že se v předním pokoji papežově objevil také školák; byltť mezi těmi zapsán, jenž se k audienci hlásili. I přednášel svou prosbu, že potřebuje peněz k zakoupení školních knih. Papež mu podává římský zlatý peníz. Pacholík děkuje, ale dokládá upřímně, že to není dost a že potřebuje 5 tolarů, jak to výkaz školních knih, kterýž před papežem rozvinul, ukazuje. I dává mu papež druhý zlatý peníz a tu se důvěrný prositel dobrosrdečně omlouvá, že nemá k dodání, načež ho papež slovy: „Již dobře!" propouští. Jelikož skutečně ku knihkupci Marinimu běžel a za darované peníze potřebné knihy sobě koupil a také se shledalo, že jest chudé vdovy syn, poslal mu papež ještě 10 tolarů do domu.

(*Prokop Ondrák.*)

Dráteníček od Trenčína *Jan Pomelec* chodě po Praze po svém řemesle, přišel i k znamenitému pánu, jenž, odešed, byt svůj zapomněl zavříti. I oznamoval se, volaje: „Máte-li co drátovať?" Tu neslyše nikoho, pootevřel dvéře prvního pokoje a nevida žádného, jde do druhého, třetího, až do posledního. Tu si pomyslil, že by někdo se sem vlouditi mohl a krásti a pak že by se to třeba na dráteníka svezlo. Proto čekal přede dveřmi prvního pokoje. K večeru pán se domů vrátil a vida dráteníka, nemálo se podivil, chtě nezavřený pokoj otevříti. Dráteník vše pánu vypravuje, ten ale nechce věřiti, až se teprv přesvědčil, prohlédnuv všecky skříně. „Duše věrná a upřímná!" praví pán potom, „vezmi tuhle, co ti dávám nyní a přicházej každý měsíc, abych nějakým spůsobem odměnil se tvé poctivosti a věrnosti neobyčejné." Od té doby kuchařky v tom domě radši by samy nejedly, než by poctivému dráteníku hladověti dopustily.

Krásná, milá jestiť ctnost
Bohu, lidem, poctivost.

(*Fr. Svoboda.*)

V Bojanech zvonili na požehnání. Starý *Pušník* stál zarmoucen a se slzami v očích u okna své sešlé chaloupky; byloť mu líto, že nemohl také jíti do kostela, ježto neměl na sebe oděv. Před 15 lety byl ještě zámožný sedlák a nyní zlá vojna pohltila mu peníze, oheň ztrávil stavení, tak že se starou manželkou v chaloupce přebývati musel a jen almužnou dobrých lidí žil. Dnes ale neměli ani kůrky chleba, ani hrstě mouky, ani jednoho bramboru a oděv jejich byl tak vetchý, že si ani nedůvěřovali v něm do kostela jíti. Proto byli dnes tak smutni, muž stál se slzami v očích u okna a manželka usedavě plakala u kamen.

V tom spatřili na cestě mladého, slušně ošaceného muže, jenž poodpočinuv si u chaloupky, ubíral se dále. Pušník vyšed potom ven, nalezl na místě, kde cizinec odpočíval, dva velké zlaté peníze. Hned přinesl je ženě a ta chtěla, aby si je nechali a hlad zahnali. Avšak starý Pušník, poctivec, nesvolil a po dlouhé řeči běžel za cizincem, aby mu nalezené peníze navrátil. Po namáhavé cestě dohonil Pušník cizince a tu se ukázalo, že to byl jejich syn. Radostně děkovali Bohu, syn Jan pak doložil: „Pravdu máte, otče, kdo živ jest pobožně a poctivě, ten již na tomto místě jako by byl v ráji!“ (*Ant. Slomšek.*)

V jedné pohorské obci žili *dva rolnící*, jeden pilný a druhý nedbalý. V čas sena objednal si pilný tři muže a jednu ženu vdovu, aby mu seno posekali. Ani již na louku ráno šli, přemlouval je nedbalý rolník, aby na jeho louku šli, že každému mimo mzdy přidá šest grošů. Muži se dali přemluviti, žena ale šla k tomu, jenž ji najal. Že pak žena velmi pilně pracovala, přidal jí hodný hospodář na večer za její poctivost tvrdý tolar. Nedbalý sousedé ale s muži se pohádal, nedal jim mimo mzdy ničeho, řka, že mu špatně pracovali a tu seznali, že nepoctivostí svou sami jsou toho příčinou. (*Krönes: Real-Lex.*)

Když Francouzové k Rýnu táhli, odevzdal kurfiřst hessensko-kasselský Mojžíši *Rothschildovi* ve Frankobrodě několik milionů tolarů, aby mu je, až nepřátelé zpět odtáhnou, odevzdal. Po válce vedl Rothschild s penězi těmi obchod bursovní. A když roku 1802 kníže se otázal, zdaž o peníze Francouzové ho neoloupili, podával mu Rothschild vše nazpět i s pěti úroky. Kníže překvapen peníze ty mu do obchodu ponechal, ano i úroky daroval. Takým spůsobem vedl Rothschild se syny i na dále obchod, až si 18 milionů do r. 1813 vyzískal. (*Hellermagazin.*)

Chudobný *řešetář* měl mnoho dítek a přece žádné nešlo o hladu spát; důvěřovalť v Boha a přidržoval je k práci. Žena jeho nosila do města přízi, již s dítkami upředla. Nejmladší dvě dítky trhaly kytičky a prodávaly je v městě. I našly jednou, trhajíce v zámecké zahradě violky, prsten drahý; stál více než sto zlatých. Když ho otci přinesly, pravil tento, že asi patří paní hraběnce a otázal se jich, jest-li si ho mají nechati. „Nikoliv!“ odvětily dítky. „Dobře,“ pravil otec, „chtěl jsem vás jen zkoumati; vy dvě, již jste ho našly, doneste jej paní hraběnce.“ Paní hraběnka se těšila z poctivosti těch dítek a vyptávala se jich na poměry rodičů a dítky jí vypsaly bídu rodičů. Paní hraběnka upozorněna takto na rodinu tu, darovala každé holčičce tolar a podporovala od té doby celou poctivou rodinu. (*Kr. Šmíd.*)

Před svým odchodem ku armádě spojenců roku 1813 dával polní maršálek kníže Schwarzenberg ve Vídni hostinu. Mezi hostinou hlásil komorník knížeti, že jakýsi *mladý člověk* prosí připuštěnu býti. Kníže vyšed ptá se: „Co žádáte?“ „Nic, Jasnosti, nesu tuhle tobolku, kterouž jste ráčil ztratiti, naleznul jsem ji!“ Kníže prohlédnuv tobolku, nalezl obsah její nedotknutý. Bylo v ní 80.000 zlatých, kteréž byl ráno vyzdvihl pro vojsko. „Dal jsem oznámiti, že nálezce dostane nálezného 10.000 zl., tu je máte!“ „Jasnosti, Já se bojím je přijmouti!“ „Proč?“ „Studuji na universitě práva, jsem sice chudobný, bojím se však, že by mne tolik peněz pokaziti mohlo!“ „Dobře!“ Kníže pán mu slíbil, že se o něho starati a úroky z těch 10 000 zl. mu dávati bude. Držel slovo. Student odbyv dobře svá studia, byl přijat do knížecí služby a když se oženil, bylo mu vyplaceno 10.000 zl. (*Kal.*: *Moravan 1872.*)

Vendelínek, syn chudého košatníka, ochotil si mladou kavku, i lítala oknem nízkého baráku ven i do vnitř. Jednoho dne spadla jediná jejich koza s příkré skály a zabila se, aniž by zarmoucený otec jiné koupiti mohl; matka důvěřovala v Boha. Tu přinesla kavka zobákem dukát a děti radostně zvolaly: „Teď máme pomoc najednou!“ Otec ale jim odpověděl, že dukát se musí navrátiti, anať ho kavka ukradla a byť i hladem zahynouti měli. Večer uslyšeli v sousedním bohatém statku velký křik a vádu, hubovalť statkář na čeledína, že mu nahoře ve světnici z okna, kdež 20 dukátů měl, jeden ukradl. I běžel tam hned košatník a navrátiv rozlobenému sedláku dukát, povídal mu, jak se k němu dostal. Sedlák žasnul nad jeho poctivostí

a zhrozil se, že by byl čeledínu udělal velkou křivdu. I daroval košatníku nejen ten dukát, ale dal mu za kozu krávu, aby zase měl mlćka pro rodinu. Děti měly velkou radost, když přivedl otec pěknou straku domů; on ale pravil: „Setrvejte v poctivosti a Pán Bůh vám požehná!“ *(Kr. Šmid)*

Poddaný.

1. Hodný jest:

a) uctivý a poslušný.

Dobří poddaní byli:

Lid *israelský* slíbil Mojžíšovi a Bohu Hospodinu, jenž jím vládl: „Všecka slova, kteráž mluvil, učiníme“ *(2 Mojž. 24, 3.)*; podobně slíbil vůdce Josue *(Jos. 1, 16.)* a podobně i prvních králů svých poslouchal.

David, ač sám na krále pomazán, přece Saula ctil *(1 Kr. 24.)*.

Služebníci Davidovi, když musel utíkati před Absolonem, řekli králi, že vše proň učiní *(2. Kr. 15, 15.)* a Berselai vším potřebným ho na útěku zaopatřil.

Joab padna na tvář k zemi poklonil se a dobrořečil králi *(2 Kr. 14.)*.

Ethai pravil k Davidovi, že nikdy ho neopustí, byť i měl zemříti.

Mardocheus strýc Estheřin králi Assueru i nepřátelskému vládci poddán byl a spiknutí proti králi osnoval *(Esth.)*.

Sv. *Josef*, pěstoun, na rozkaz císaře Augusta s Marií z Nazareta do Betléma se odebral *(Luk. 2.)*.

Pán Ježíš platil císaři, co císařovo *(Mt. 17.)* a fariseům tak činiti poručil *(Mt. 22.)*, sv. Petru zapověděl meč tasiti *(Mt. 26, 52, 53.)*.

K poslušnosti vrchnosti vyzývají i sv. apoštolé na př. sv. Petr *(1. P. 2, 13.)*, sv. Pavel *(K Řím. 13, 1.; 1. Tim. 1)*

Jak poslušně oddán byl sv. Bernard královské mocnosti, každý pozná z krásného vyjádření jeho, an o sobě dí: „Kdyby celý svět proti mně povstal, abych se odvážil něco učiniti proti královské velebnosti, přece bych se bál Boha a neopovážil bych se, krále od Něho ustanoveného uraziti, nebo vím, že kdo se vrchnosti protiví, řízení Božímu se protiví.“ *(Sv. Bernard.)*

Když r. 1807 král saský *Bedřich August* na cestě do Varšavy saskou vesnicí jel: běžela malá dívka za vozem s kytkou. Že pak byla malá a nemohla do kočáru dosáhnouti, otevřel král, jakmile ji zpozoroval, dvířka a přijal laskavě dětský dárek, načež dítko radostně spěchalo nazpět ku svým rodičům.

(Dolz.)

Jeden *rolník*, jsa od maličkosti slepý, navštívil r. 1810 markraběte a velkovévodu bádenského *Karla Bedřicha* a tu pravil: „Vaše Milosti! nikdy jsem Vás neviděl a viděti nebudu a proto bych Vás rád alespoň slyšel mluviti.“ Hlas, jakýmž slova ta pronášel vyjádřovala hluboký cit jeho i kníže byl slovy těmi velmi dojat. *(Mehl. př.)*

K poslušnosti i uctivosti k vladařům vybízeli i sv. apoštolé i jich učeníci. Tak sv. Ignác, žák sv. Jana evang. píše: „Jste povinni, císaře ctíti; nikdo ať se nad něho nepovyšuje, nikdo se mu na roveň nestaví.

Sv. *Theofil*, patriarcha antiochenský píše: „Vzývám pravého Boha, který nad námi vládce ustanovil, abychom ho patřičně ctili.“ Proto každému pravím: „Cti císaře, nebo krále uctivě, takto, plníš vůli Boží.“

Když *Marcian*, pohanský soudce, vytýkal sv. *Achaciovi*, biskupu antioch., že císaře nemilují křesťané, odvětil tento: „A kdo ho víc miluje, jako my, vždyť se za blaho jeho bez přestání modlíme.“

(Ruinart.)

Athenagoras, křesťanský mudrc athénský, pravil k pohanskému císaři Marku Aureliovi a jeho synu Commodu: „My křesťané modlíme se k Bohu za tvou říši, modlíme se i patřičně za tvého syna, tvého nástupce, aby vám blaha udělil a říši vaší rozmnožil. Modlíme se, abyste pokojně panovali a my vaše zákony plniti mohli.“ *(Athenagoras.)*

Origines píše: Čím více křesťané Boha se bojí, tím více slouží císaři. Modlíme se za císaře a aby zvítězil, vede-li spravedlivou válku.

Podobně i *Arnobius*, sv. Efrém, diákon v Edesse, napsal celou knihu o povinné poslušnosti k vrchnostem.

Allo, biskup vercellský, všemožně napomínal křesťany, aby vzpoury se varovali.

První křesťané z prvních věků vyznamenali se co poddaní věrností a poslušností k mocnářům i pohanským. Píšeť o nich:

Sv. *Polykarp*: „Byli jsme tak vyučováni, že vrchnostem a mocnostem, jenž od Boha zřízeny jsou, čest prokazovati máme, která jim přisluší.“

Tertullian dí: „Ctíme císaře, tak ale, jak nám jest dovoleno a jemu prospívá. Ctíme ho co člověka po Bohu druhého, kterýž vše, co má, dosáhl od Boha. Vždy se modlíme za císaře, vyprošujíce mu dlouhý život, panování bezpečné, krov jistý, voje udatné, radu věrnou, národ šlechetný, zemi pokojnou a cokoli jest jiného, čeho si člověk žádá a přeje. Jsme ode včíra a naplnili jsme všecky kraje vaše, města, hrady, posádky, sbory i tábory, palác císařský, senát a veřejná místa. Zdali bychom nebyli schopni a hotovi k boji a byť nás byl i počet menší, ješto tak ochotně na smrt se vydáváme, kdyby nám nebylo přikázáno, raději od jiných smrt trpěti, než abychom sami zabíjeli?“

A sv. *Augustin*? „Bojovníci křesťanští sloužili císaři pohanskému, kde ale se jednalo o věc Kristovu, tu zastávali jen tu, rozeznávajíce Pána věčného od časného a přece z vůle Boží poddáni byli i pánu časnému.“ — Též jinde: „Julian, císař, byl nevěřící odpadlík, modlář a přece mu křesťané co vladaři věrnost prokazovali, co by ale proti Bohu bylo, v tom neuposlechli.“

Sv. *Efrém*, diakon v Edesse, napsal celou knihu o povinné poslušnosti k vrchnostem, v níž mezi jiným blahoslavenými nazývá ty, jenž vrchnost poslouchají, ani v poslušnosti následují svého Mistra. *(Sv. Efrém.)*

Sv. *Ambrož* napomínal věřící, aby daně svědomitě odváděli, an je upozorňoval na Krista, jenž také rád daň odváděl, ani mocnáři ku řízení říše peněz zapotřebí mají. *(Sv. Ambrož.)*

Sv. *Tomáš* akv. píše, že první křesťané, ač i k smrti byli pronásledováni, nikdy se proti mocnáři nevzbouřili, považujíce zrádu poddaných k vrchnosti za smrtelný hřích. *(Sv. Tomáš akv.)*

Jan ze Salisbury, arcibiskup chartreský, praví, že ten, kdo něco proti mocnáři anebo vládě podnikne, velkého provinění se dopouští, an vladař obraz Boží na světě jest a porovnává stát s lidským tělem, kde každý úd, an ho pro všeobecnost zapotřebí jest, konati má svou povinnost. *(Jan ze Salisbury.)*

Sv. *Mauric* a jeho pluk nikdy se nepostavili pohanskému císaři v dovolených věcech na odpor a proň udatně bojovali. *(J. Bílého: Legenda.)*

Eusebius, biskup samosatenský v Syrii, byl pro svou horlivost od Arianů do vyhnanství na Dunaj odsouzen. Poslu, jenž rozsudek ten přinesl a večer přišel, Eusebius poradil, aby nikomu ho neoznamoval, nechce-li, aby se mu zle vedlo. I odešel sám s jedním věrným sluhou a přišel do Zeugmy, 24 hodin vzdálené. Obyvatelé zatím již věděli o rozsudku tom a počali se bouřiti a prosili se slzami v očích, aby je neopouštěl. Než Eusebius je upomenul na slova sv. apoštola Pavla, jimiž poroučí vrchnosti poslouchati. I utišili se obyvatelé, on pak cestoval dále tiše do vyhnanství. *(Mehl. př.)*

aa) Ve zlém neposlouchá.

Sapor, král perský a ukrutný nepřítel křesťanů, odsoudil dvořenína Ustazada na smrt, že se slunci klaněti nechtěl. Když ho vedli na popravní místo dal po sluhovi králi vzkázati: „Netřeba mi, usilovati o to, abych přesvědčil tebe o věrnosti své, s kterouž sloužil jsem tobě a otci tvému hned od mladosti. Však tobě samému věrnost má co sluhy známa jest. Jedinou odplatu za tuto věrnost na tobě žádám, aby ti, jimž příčina smrti mé povědoma není, zvěděli, že neumírám co zrádce, anebo pro nějakou nepravost, kteráž obecné dobro ruší. Proto prosím, rozhlas veřejně, že Ustazada na smrt byl odsouzen, ne proto, že proti věrnosti ku králi svému se prohřešil, ale jedině proto, že křesťanem byl a Boha se odříci nechtěl. *(Frencla Postilla.)*

Když odpadlík od kněze *Theodoreta* žádal, aby bohům obětoval, odvolávaje se na Písmo sv.: „Srdce královo jest v ruce Boží: odpověděl Theodoret: „Psáno jest srdce krále, kterýž Boha

poznává, jest v ruce Boží a nikoliv srdce tyrana, kterýž modlám se klaní.“
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

b) Jest věrný.

Při polském povstání r. 1831 utekl jeden rekrut domů, avšak jeho otec *Boris Pavlov* ihned odvedl zase syna ku vojsku. I byl pro otce synu trest prominut, otec pak řádem vyznamenán.
(Šmída: Repert.)

Když r. 1848 vzbouření ve všech zemích povstávalo, našlo se i ve Slezsku pruském dosti lidí, jenž spoluobčany k odboji a neposlušnosti ku králi pruskému povzbuzovali a aby daně neplatili. Tu vyvstal ale biskup vratislavský *Melichar z Diepenbrocku* a rázně mluvil naproti vzbouřencům a nespokojencům a vydal pastýřský list, který důstojníci předčítali vojínům a i protestanté ho četli v modlitebnicích. *(Kr. Šmíd.)*

Eberhard, vévoda virtemberský, byl ve společnosti mnoha německých knížat, kteří výbornost a přednost země své vychvalovali. První si chválil vinohrady, druhý zvěř, třetí doly. Eberhard pak pravil: „Ját jsem sice chudý kníže a nemohu se s vámi rovnati. Avšak mám největší klenot v zemi mé; poddaní moji mne velmi milují, tak že bych třeba sám bezpečně i v lese mohl spáti a kdybych zabloudil, každý poddaný milerád by mne k mým domů dovedl.“
(Šmída: Repert.)

Benignus Fremiot, otec sv. Johany Františky chantalské, když ho Hugenoti nutili, aby se svému králi Jindřichu IV. zpronevěřil a jim pevnost Semur zrádně odevzdal, niktęrak se nedal pohnouti k nevěře a když mu hrozili, že jedinkého jeho syna, kterého zajali, usmrtí, pravil šlechetný tento muž: „Benignus Fremiot může sice bez dětí zemříti, ale nikdy jako zrádce!“ *(Mehl. příkl.)*

Když v 15. století polský dominikán *Jan z Falkenbergu* větu hájil, že záslužné jest, tyrana ze světa sprovoditi, postavil se oproti té zásadě koncil v Constanci, jemuž papež Martin V. předsedal a zavrhl ji.
(Krönes: Real. Lex.)

Když *Napoleon I.* r. 1797 až k Vídni přitáhl a císař František I. s rodinou do Prešburku se utekl, naplněni jsou Vídeňané strachem velikým. Bohatí následovali císaře, chudí žádali ministra Thureguta, aby s nepřítelem uzavřel mír. V této všeobecné tísni seděl kapelník Josef Haydn v bytu svém a složil rakouskou hymnu: „Bože zachovej nám krále!“ atd., kterouž píseň Haydn až do smrti své zpívával a která se po celé říši rozšířila. *(Šmída: Repert.)*

Kapitán *Macdonald*, Irčan, zajal při přepadnutí Kremony francouzského maršálka Villeroia, jenž mu 50.000 tolarů a pluk připověděl, pakli ho na svobodu propustí. Načež kapitán: „Slouží císaři již mnoho roků, kterak bych ho měl dnes zraditi?“ Villeroi uznal Macdonaldovou věrnost a sám psal o tom kardinálu d'Etrée. Nejvíce pak chválil Macdonalda jeho stařičký, 100 roků čítající otec a když se ho tázali, kterak v tak vysokém věku jest čilý a vesel, odpovídal: „Upomínkou na šlechetný čin mého syna.“ *(Mehl. příkl.)*

Když za války pruské *Maria Terezie* stavům uherským se svým šestiměsíčným synáčkem Josefem se představila a je o pomoc a oddanost a lásku žádala: zajásali Uhři co věrní poddaní: „Eljen! Krev a život za královnu a říši!“
(A. Hellmuth.)

Za krvavé revoluce žily ve Francouzsku nedaleko města Nantes čtyry sestry *Mello dela Metairie*, sloužíce v tiché domácnosti Bohu a nuzným bližným; byly ještě mladé, nejstarší čítala 24 roků; v srdcích jejich plápolal oheň pravé lásky křesťanské a ctily i krále. Ztrativše v této revoluci rodiče, neustály konati skutky lásky chudým, nemocným, zarmouceným. A hle, i za to byly u revolučního soudu obžalovány, kdež vyjevily i úctu svou ku králi. Proto byly k smrti odsouzeny a do vězení dány. V žaláři se na okamžik zarazily, pak ale Bohu zcela se odevzdaly a k smrti po celou noc nábožnou modlitbou se připravovaly. Zmužile ubíraly se druhého dne na popraviště, kdež co pravé rekyně vydaly život svůj za víru a krále.
(Leop. Chimani.)

V bitvě u Nerwindenu spatřil věhlasný maršálek *luxemburský* vojína z francouzské gardy, an vychází ze řady. „Kam pak?“ otázal se ho maršálek. „Čtyry kroky odtuď, abych mohl zemříti,“ odvětil vojín a ukázal mu smr-

telnou ránu. „Než," doložil, „pokládám se za šťastného, že za svého knížete mohu zemříti a že jsem pod tak velikým vůdcem bojoval."

(*Hacker.*)

Když se r. 1830 *Polsko* proti ruskému mocnáři vzbouřilo, bylo jednomu zámečníku od prozatímné vlády polské nařízeno, aby pro vojsko vyhotovil a odvedl 500 jilců k šavlím a 200 strašných kos, jimiž Poláci v ruském vojsku tak mnohou porážku působili. Tomu rozkazu se ale věrný poddaný protivil, řka, že nezhotovuje zbraň a že nic nespravedlivého proti císaři nepodnikne. I byl za to k smrti odsouzen. Ten den před popravou vyvedl ho jeho syn ze žaláře a přivedl ho do dílny, aby pracoval. Avšak otec mu pravil: „Nikoliv, synu, vzpoury proti vládě se nedopustím, pláču nad tebou a zlořečím ti, připojíš-li se k odbojníkům." I byl otec opět do žaláře uvržen. Zatím odbůjný syn všecko jmění otcovo prodal, do vojenské kasy peníze odevzdal a v šiku zbojnickém postřelen, mrzákem se stal. Varšava byla dobyta a pokoj navrácen. Tu syn v nemocnici rozvažoval své provinění a mysle, že otec padl rukou katovou, upadl ve velkou těžkomyslnost. I mluvil pomateně o otci. Lékař poslouchaje ho, poslal pro otce, jenž co vzor pravé oddanosti k mocnáři veřejně byl vyznamenán a odměněn, synu kajícímu bylo odpuštěno, jenž v ruce otcově brzy se pozdravil a obdržev zase službu slušnou, stal se nejvěrnějším poddaným, který každého jinocha proti všemu lákání k vzpouře moudře a jadrně zrazuje.

(*Macana výb.*)

Dne 15. října r. 1808 zemřel v Moskvě kníže *Pavel Michaelovič Wolchovski* v 46. roce svého věku. Když se o tom rolníci na jeho statku dozvěděli, přišlo jich 200 s přednostou žádajíce, aby směli pána svého do hrobu nésti. Příbuzní knížete byli příchylností tou velmi dojati, pravili ale hodným těm lidem, že bude kníže asi v 90 verst (ruských mil) vzdáleném klášteře v Barofsku v rodiné hrobce pochován. Než rolníci, jichž nyní okolo 300 bylo, nedali se ani tím odstrašiti a donesli mrtvolu pána svého, střídajíce se, až do hrobky.

(*Mehl. př.*)

c) Obětuje jmění i život.

Maršálek *Duroc* padl v bitvě u Budyšína 20. května 1813. Poslední slova umírajícího byla: „Vaše Veličenství! celý svůj život vám jsem věnoval a líto mi, že více vám prospívati nebudu moci." Načež Napoleon: „Durocu, jest i druhý pravý život, tam mne očekávejte, tam se opět shledáme!" (*Šmída Repert.*)

R. 1793 dávali poddaní císaři *Františku I.* mnoho peněz co dar na válku proti Francouzům. Tak přinesl jeden rolník 1000 zlatých v dukátech a když se ho císař ptal, jak se jmenuje a odkuď je, odpověděl, že to nikdo nemá zvěděti a odešel, aniž by se byl prozradil. (*Šmída: Repert.*)

Fugger-ové, jichžto potomci jsou nyní knížata a hrabata, byli bohatí kupci v Augsburku. Fuggery navštívil jednou císař Karel V., jeda městem. Velmi překvapeni činem tím, dali před očima císaře spáliti svazek papíru, upsání to značné sumy, již císaři byli zapůjčili.

(*Leopold Chimani.*)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti naší, pro obživení chudého lidu v čas neúrody r. 1360 dal stavěti zeď na Petříně a tu, nemaje jednou peněz, dal vyhlásiti, aby mu někdo sto tisíc dukátů půjčil. I půjčil mu je hned jeden měšťan a přijal úpis. Nazejtří ale pozval měšťan císaře k sobě a povolav některých pánů, učinil oběd skvostný. Posledně pak místo cukrovinek, postavil na zlaté míse upsání před císaře a když páni tomu se divili, pravil: „Jídla ostatní, vám, slavný císaři, s ostatními společná byla, to ale vám samému náleží; neboť zlato, které jsem včera zapůjčil, vám daruju a všecken dluh odpouštím." (*Fr. Svoboda.*)

Za panování císaře a krále *Leopolda I.* umřela v Praze stařena, která, živa byvši velmi skvostně, mimo vše nadání mnoho statků pozůstavila, jichž dědicem učinila císaře, opatrně nařídivši, aby bez ujmy jemu všecko se dostalo. Cena statků neznáma, byl prý ale mezi jiným tak dlouhý řetěz zlatý, kterýž výšku člověka vysoko převyšoval, že by se jím celé tělo otočiti mohlo. Císař kázal, jakožto její vděčný dědič po všem městě zvoniti a jí pohřeb slavný se vší okázalostí vystrojiti, aby tím se jí odměnil.

(*Fr. Svoboda.*)

Když r. 1703 kurfiřt *Maxmilian* bavorský z Tyrolska jel, ležel v houští tyrolský myslivec chtě ho zastřeliti. Hrabě Arco, jenž Maxmiliana doprovázel, spozorovav nebezpečí, žádal, jsa sám skvostně přioděn, kdežto Maxmilian jednoduché roucho měl na sobě, aby mu Maxmilian dovolil po pravé straně jeti. Sotva, že místa svá si vyměnili, vystřeleno a Arco sklesl mrtev k zemi co oběť za svého vládce. *(J. A. Geist.)*

Jeden *ruský zeman* miloval nevolníky své, rolníky, jako dítky své a naučil je, ani blízko splavné řeky byli, obchodu, čímž zbohatli a mohovitými se stali, an je všemožně podporoval. Zatím zeman rozličným neštěstím o vše, co měl, přišel a statek se mu měl prodati. Uslyševše o tom hodní poddaní, učinili mezi sebou sbírku a zaplatili všecky dluhy pána svého. *(Jugendzeitg. Dolz.)*

Jeden *vojín* nosil řetízek na hodinky, na němž zavěšenou měl olověnou kouli. Řetízek každému padl do oka a i král se o tom dozvěděl. I šel vojín dle rozkazu okolo krále a ten mu pravil: „Vy musíte desátníku šetřiti, že máte i hodinky.“ „Vždyť na hodinkách mých mnoho nezáleží“, odvětil vojín. Král vytáhl zlaté, démanty ozdobené hodinky a otázal se: „Mé hodinky ukazují pět hodin, kolik pak hodin jest na vašich?“ „Vaše milosti,“ odvětil vojín, vytáhnuv kuli, „mé hodinky ukazují na smrt, kterou za Vaši Milost podstoupiti odhodlán jsem.“ Král unešen smýšlením vojínovým, pravil radostně: „Těší mne, udatný vojíne, láska a příchylnost k domu mému. Vezmi hodinky mé, abys věděl, kterou hodinu za mne zemřeš.“

(Erholungsstunden.)

d) Vládce miluje; modlí se zaň; platí rád daně.

Když si *Bedřich II.*, král pruský, cestuje, koně vyměnoval, tlačila se stará babička k němu. „Babičko, co chcete?“ otázal se jí láskavě král. „Chci Vaši Milost královskou z blízka viděti, jiného nic,“ odvětila babička. Bedřich podal jí několik tolarů, které zaň byly raženy a dal je babičce, řka: „Zde, babičko, na tom penízi stojím lépe a zde dle libosti na mne můžete hleděti, nyní ale nemám času, abyste déle na mne patřiti mohla.“ *(Leop. Chimani.)*

Všeobecně ctěná císařovna *Berta*, aby smýšlení poddaných poznala, cestovala po Italii. Přišla do vesnice Montognany blíž Paduy a tu ze všech stran sbíhali se lidé, aby hodnou císařovnu spatřili. Jedna babička, která rukama se živila, nemajíc nic jiného, přinesla císařovně co dar svazek příze. Za odměnu dala velmi dojatá císařovna hodné ženě tolik země, co by příze objala. Její potomkové pilností a šetrností stali se bohatými a váženými a pod jmenem „páni z Montognanu“ povýšeni jsou ve stav šlechtický, kteráž rodina až dosud žije, velebíc pramáti svou hodnou ženu selskou. *(Erholungsstunden.)*

Když císař *Josef II.* z Haliče do Uher jel, daroval mu jeden Maďar krásného koně, aniž by byl žádal odměny jaké. *(A. Hellmuth.)*

Sv. *Vavřinec* just. umíraje, žehnal ještě knížeti svému a veškeré radě jeho, aby důstojnosti knížecí užívali k Boží cti a o blaho svěřených pečlivě se starali. *(H. J. Karlika: Živ. svat.)*

Když vévoda savojský veda válku v nesnázi byl ohledně peněz, obdržel od papeže svolení, aby k válce i církevního jmění použil, čemuž se poddaní, kdež sv. František sal. biskupem byl, protivili. I napomínal je sv. František, aby neodpírali a na povinnost ku vládci svému pamatovali, ješto, ač i on majetek církevní zastává a hájí, pro nebezpečnost, že by poraženi a od nepřátel drancováni byli, zapotřebí církevních statků jest. I zastyděli se všickni a když on sám velkou dobrovolnou daň dal, následovali jeho příkladu. *(Mehl. příkl.)*

Darius, král perský, první daně poddaným uložil, kteréž satrapové vybírali. *(Polyaenus.)*

Daně nalezáme i u všech ostatních národů: Syrů, Římanů, kdež ale svobodníci od daní sproštěni byli, Indů, Peršanů, Macedonů, Egyptčanů, Židů, Feničanů. *(Gazophylacium.)*

2. Zlý reptá; dochází trestu.

Zlí poddaní byli: Luciper vypověděl Bohu poslušnost. *(Zjev. 12, 7-9.)*

Israelité žádající od Samuele krále (*1. Kr. 8, 8.*) a reptající proti Hospodinu.

Kore, Datan a Abiron, vzbouřivše se proti Mojžíšovi, začež je zem pohltila. (*4. Mojž. 16.*)

Ti, jenž zabili krále Amona a sami zabiti jsou. (*2. Par.*)

Absolon vzbouřiv se proti otci a králi Davidovi. (*2. Kr. 17, 18.*)

Odbojníci dovlekli v Anglicku krále Karla na popraviště.

V XVI. století byl Lutr příčinou strašného povstání sedláků.

Ve Francii spůsobili Jansenisté revoluci, proti níž psal papež Pius VI.

Pius IX. nechtěl posvětiti prapor revoluční proti císaři rakouskému r. 1848.

Sv. *Kateřina* z Bologni nemohla toho snésti, když někoho proti vrchnostem reptati slyšela, plna sv. horlivosti, volávala: „Běda duši, kteráž bez bázně o svých představených smýšlí. Nemůžeť od Boha žádného požehnání očekávati.“ (*Mehlera příkl.*)

Jeden *muž* v Sicilii vzbouřil se proti králi Ammergiu, aby sám se stal králem. Za to dostalo se mu trestu, že zlatá koruna čtyrmi hřeby do hlavy mu byla vražena a takto lidu ukazován jest se slovy: „Máš korunu, po níž jsi bažil, žádný ti jí zajisté nebude záviděti.“ (*Le Blanc.*)

Marie, sestra Mojžíšova, mluvila v nevoli neuctivě a utrhačně o svém bratru a sice nikoliv veřejně, nýbrž jen potajmu a ještě jen s bratrem Aronem. A hle, trest ji neminul, Maria ukázala se bělející se malomocenstvím jako sníh. (*4. Mojž. 12, 10.*)

Jak záhubný odboj jest, vidíme patrně na *francouzské* revoluci.

Nejprv odbojníci zrušili kláštery, pobrali církevní statky a zrušili náboženství katolické co státní. Však vyznání měla si býti rovna, kněží, již na státní zřízení nechtěli přísahati, byli pobiti. R. 1792 počalo v Paříži ukrutné vraždění kněží, že až krev po ulicích tekla, neušetřen ani dobroděj lidu Fenelon. I jeptišky, které slib nechtěly zrušiti, taktéž byly povražděny. Z Paříže se rozšířila zuřivost a ukrutnost po celé zemi. Vražděna i šlechta, ba král Ludvík XVI. sám skonal dne 21. ledna a choť jeho dne 16. října 1793 quillotinou. Počet všech zavražděných nedá se ani určiti, páčí se obyčejně na 400.000 až 500.000.

Revolucí tou ztenčeno jest obyvatelstvo Francie, tisíce tisíců jsou ožebračeni; obchod a orba zničeny, zničeny jsou i kostely, drahocenné památky. Odstraněno i náboženství a zavedena bohyně rozumu, zavedeno i civilní manželství a manželstva pro malicherné příčiny zrušena. Krátce Francie podobala se zemi pustých zvířat, kteráž v kalu krve, hříchu, nepravosti a nemravnosti, se brojila. (*Dle Wetzer, Welte, Kirchenlex.*)

Podezření,

viz i: „soud lidský; soudlivost!“

1. Bývá křivé.

V podezření měli:

Abraham obyvatele v Geraris, že se nebojí Boha a pro manželku jeho by zabili jej. (*Gen. 20.*)

Heli Annu, matku Samuelovu, že by byla opilá. (*1. Kr. 1.*)

Laban Jakuba, že mu domácí bůžky ukradl. (*Gen. 31.*)

Jakub spatřiv pokrvácený oděv Josefův, že zemřel. (*Gen. 17.*)

Bratří Josefa, že je zavraždí. (*Gen. 44.*)

Israelité Rubenské a Gaaditské, že se od nich chtí odloučiti. (*Jos. 22.*)

Přátelé Joba, že by hříšník byl. (*Job. 4. a 5.*)

Saul Davida, syna Jonathasa a všecky sluhy své, jakoby by se proti němu byli spikli. (*1. Kr. 22, 8.*)

Hanon Davida (*1. Chr. 18.*) a podobně Nabal. (*1 Chr. 25, 3.*)

Král Joram krále syrského (*4. Kr. 5., 6.*)

Jeriáš Jeremiáše a vsadil ho do žaláře. (*Jer. 37, 14.*)

Herodes Ježíše, že by ho s trůnu svrhnouti chtěl. (*Mat. 2.*)

Fariseové k Pánu Ježíši (*Mat. 11, 18-19; 9, 2 atd.*)

Sv. Pavla obyvatelé v městě Maltě, jako by vrah byl. (*Sk. 28.*)

Učeníci od narození slepého a jeho rodiče. (*Jan 9, 2.*)

Sv. abatyše *Aurea* byla povždy, ač se mrtvila, veselé mysle, tak že jedna jí podřízená v podezření ji vzala, že se jen přetvařuje a dobře žije. Jednou, majíc k tomu příležitost, pila tajně z její číše a tu ku svému zahanbení poznala, že si světice popelem nápoj ztrpčila. *(Rambeck: 4. října.)*

Za nepokojných časů boje Velfů a Gibelinů byl šlechtic florentinský *Antonio Bandinelli* neuhasitelnou záští naplněn proti spoluměšťanu Federigu Lanucci, jenž byl na straně Gibelinů. Jednou přepadl na ulici Bandinelli Lanucciho, jenž ale statně se bránil a přemoha protivníka, daroval mu život pod výminkou, aby nepřátelství bylo již konec, což Bandinelli přísahou přislíbil. Avšak Bandinelli opět přepadl Lanucciho, a značně ho poranil, tak že Lanucci musel se utéci do Písy ku příteli Beliforu, jenž ho přátelsky u sebe choval. Tu vyslal nešlechetný Bandinelli vražedníka do Pisy, jenž Belifora zavraždil o půlnoci a podezření vraždy padlo na Lanucciho. Ač Lanucci se zapřísáhal, že nevinen jest, byl od senátu písanského k smrti odsouzen. Tu ve vězení na počátku si zoufal, pak ale vzmuživ se a oživen vírou sv. se utišil a klidně připravoval na smrt. I strážníci, pozorujíce ho, vyznali, že nevinen jest. I lid uslyšev, jak vroucně odsouzenec u kříže na smrt se připravuje, klonil se k mínění, že jest nevinen a žádal, aby odsouzenec ještě jednou byl souzen. Zatím přikvapil i posel z Florence a oznámil, že Bandinelli dal Belifora zavražditi a vrah ten, jehož opět Bandinelli chtěl zavražditi, že se přiznal, než umřel, že ho Bandinelli najal. I zaradovali se Pisanští a Lanucci byl jako v triumfu nazpět do Florence uveden. *(J. E. Veith.)*

Komandující *jenerál* jednoho města pozval všecky důstojníky k stolu. Po hostině pravil jenerál, že se mu zlaté hodinky ztratily a proto, aby páni se podívali, jest-li někde pod ubrouskem neleží. Ještě se nenašly, ukazovali všickni kapsy, až na jednoho, jenž červenaje se, kapsy ukázati nechtěl a na své čestné slovo dokládal, že hodinek nemá. Společnost se brzy rozešla. Na večer dal si jenerál onoho důstojníka zavolati a prosil za odpuštění, an hodinky se našly a spolu se ho tázal, proč kapsy své ukázati nechtěl? Důstojník, krásný mladý muž, se opět začervenal a pravil, že měl v kapse oběd, chleb a sýr, an pozdě pozván byl a konečně se udivenému jenerálu vyznal, že má starou churavou matku a proto, aby ji mohl podporovati, musí střídmě živ býti a že proto, třikráte v téhodnu jen chleba a sýra k obědu požívá. Jenerál dojat až slze si s očí utíral a pohnutě pravil: „Vskutku! jste hodný syn. A proto, abyste matku svou ještě vydatněji podporovati mohl, jíž štěstí přeju, že má tak hodného syna, budete každodenně u mně obědvati. Žádný odpor, pane. Buďte s Bohem! Zítra se v poledne shledáme.“ *(Šmída: histor. kal.)*

Querrius sien., jinak zbožný muž a přítel sv. Filipa ner., vida jednou svatého večer se vyrážeti, žertovati a smáti, držel to za světskou lehkomyslnost a pochyboval o jeho svatosti. Sv. Filip ale mu to sám oznámil, co o něm soudí. Querrius se ulekl a byl zcela přesvědčen, že o svatosti Filipově křivě soudil, an mu Bůh dal tu milost, že i tajné myšlenky poznal. *(Lohner bibl. conc.)*

Reinhold, úředník, byl z úřadu svého sesazen, že z pokladny jemu svěřené peníze se ztratily a podezření naň padlo. Ubohá rodina jeho upadla tím v bídu nekonečnou, avšak důvěřovala v Boha. Brzy na to upadl jeden vyšší úředník s koně a kůň ho za sebou vlékl a strašně zohavil. Tu umíraje za strašných bolestí se vyznal, že on peníze ukradl. Reinhold byl na to ve vyšší úřad postaven a celá rodina díky vzdávala Bohu. *(Šmída: Repert.)*

Syn starého velmi poctivého polesného v lesích vévody orleanského u *Villers-Cotterets* upadl v podezření, že zastřelil mladého bohatého muže z Paříže, jenž za obchodem v té krajině u přítele otcova bydlel. Mrtvola Pařížana nalezena jest v lese a domnělý vrah zatknut. Do žaláře dostavili se k uvězněnému i staří rodiče. Matka chtěla syna obejmouti, ale otec zdržuje ji pravil: „Nech jen, dříve se musím přesvědčiti, zdali jej dosud synem svým nazývati mohu.“ A dostav od soudce dovolení, pozvedl starý polesný ruku k nebi a zvolal povýšeným hlasem:

„Buďte všickni svědky otázky mé. Před touto starou matkou tvou, před touto plačící sestrou tvou, před tvým duchovním, jenž ve sv víře tě vyučoval, táži se já, otec tvůj, jenž jsem tě zbožně vychovával, před Bohem, jenž tě bude souditi a Jehož neoklameš, táži se tě, jsi li zločinu toho vinen, avšak na chvilku se rozmysli a mluv pravdu.“ — I brzy odpověděl syn: „Otče, jsem nevinen,“ klidným hlasem. Tu zvolal radostně otec: „Žehnám ti. Požehnej tě i Bůh; vímť, žes nevinen a nevinnost tvá přijde na jevo, bude-li se Bohu líbiti. Nevyzpytatelné jsou cesty Jeho. Nechť si lidé soudí jakkoliv. Pojď nyní, plačící máti a obejmi syna svého!“ Všickni přítomní velmi byli výstupem tím dojati, zatknutý byl do žaláře odveden, vyšetřování započalo, ale za krátký čas vypátrán pravý vrah a nevinný mladík vrátil se, prost vší viny, do domu otcovského. *(Čas. Komenský 1865.)*

Dne 14. července 1877 byli dva kupci z Pešti ve *Znojmě* zatčeni a soudu odevzdáni. Ve Znojmě se ihned rozšířila zpráva, že byli dva vrahové zatknuti, že z jejich kufru tekla krev, konečně však spokojilo se veřejné mínění pověstí, že jedná se o loupež v kostele. Věc se měla takto: Ve Weidendorfu v Dolních Rakousích tázali se obchodníci hostinského, zda-li by nebylo možno u faráře učiniti obchod. Na jeho otázku, jaké zboží prodávají, odpověděli mu, že mají plátno na kostelní roucha. To bylo hostinskému podezřelé a na jeho oznámení stíhali je četníci pro krádež v kostele. Dostihli je teprv ve Znojmě. U soudu se záhy ukázalo, že oba zatknutí jsou poctiví muži, kteří prodávají plátno a nikdy nepomýšleli na nějakou krádež. Byli sice propuštěni, ale poseděli si je den z nich 27, druhý 24 hodin.

(Čas. „Čech“ 1877.)

2. Škodí jiným.

Sorský sudí, zdržuje se v Paříži, odešel jednou z domu a zapomněl zamknouti psací stolek, v němž 400 tolarů bylo. Sv. *Vincenc* postonávaje, zůstal doma. I přišel z lékárny učeník s léky a vida peníze, odcizil je. Sudí zpomenuv si na cestě na peníze, ihned spěchal domů nazpět a nenaleznuv peníze, jal se strašně křičeti a žádal od sv. Vincence peníze, an je buď sám vzal, aneb zloděje viděl. Sv. Vincenc ho před Bohem ujišťoval, že peněz nevzal. Sudí ale nenadálou ztrátou pomaten, vinil všude kněze ze zlodějství a i u přátel jeho ho očernil. Za šest let vyšla ale pravda na jevo. Lékárnický učeník dopustil se i v Burdovalech krádeže a chycen dán jest do žaláře. Tu se mu probudilo svědomí i povolal si sorského sudího a vyjevil mu, jak vše se stalo a přislíbil, že mu peníze navrátí. Sudí se potěšil, že k penězům přišel, ale i zarmoutil, že nevinnému sv. Vincenci tak ublížil. I litostí jat prosil písemně sv. Vincence za odpuštění, načež mu svatý, poděkovav nejprv Bohu, že nevinnost jeho přivedl na světlo, odpověděl, že dávno již z celého srdce mu odpustil.

(Macana výb.)

Genserich, král vandálský, měl snachu, princeznu západních Gothů v podezření, že ho chce otráviti. Beze všeho soudu dal ubohé nos a uši uříznouti a poslal jí nazpět do její vlasti.

(Scherer-a Exempel-Lex.)

Jan, král český, maje manželku svou Elišku v podezření, jakoby byla proti němu a chtěla ho vlády zbaviti, zbavil jí vší vlády v Čechách a poručil, aby se odstěhovala na Mělník. I tříletý syn Václav, Karel IV. i s chůvami držán po dva měsíce ve vězení.

(Václ. Vl. Tomek: děj. české.)

Za císaře *Konstantina IX.* pozdvihli se obyvatelé města Naupaktos pro vydírání a ukrutnost místodržitele. Pozdvižení se brzy utišili a viníci potrestáni; mezi nimiž byli biskupu naup. oči vypíchány, protože ho ministři měli v podezření, že vzbouření mohl utišiti.

(Richter.)

Niceforus Comenes, nadaný a udatný vojevůdce, byl jmenován místodržitelem řecké části v Medii Aspracanie za císaře Konstantina IX., kdež velmi zpustlé řecké vojsko se nalezalo. Niceforus uvedl opět ve vojsko kázeň, tak že Saracenové a Arabové několikráte byli potřeni. Než z černého podezření, jakoby působil proti vládě a císaři, byl důstojnosti své zbaven a do Cařihradu odveden, kdež mu obě oči vypíchli. *(Richter.)*

Theodor Santabarenus, aby nově zvoleného císaře Leona odstranil, varoval

ho, co prý věrný přítel, tajně, aby se měl na pozoru a nikdy bez skrytého tulichu na honbu nešel, ještě ho chce otec Basilius zavražditi. Leon uvěřil zrádci. Napotom oznámil ošemetník Santabarenus Basiliu, aby se měl na pozoru před synem, jenž mu po životě touží a na doklad toho zbraň skrytou na honbě u sebe nosí. Basilius, rozlítiv se, dal ihned syna zatknouti a naleznuv u něho zbraň, ihned rozkázal, aby synu oči vypíchali a pak ho zardousili, což by se bylo i stalo, kdyby rádcové císařští se za syna nepřimluvili. *(Baronius.)*

R. 1834 bylo v jednom domě ve *Švacu* v Tyrolsku 300 zl. ukradeno. Podezření padlo na jednoho cvočkáře ve Švacu, an nikdo jiný toho času tam nebyl. Nebohý byl hned zatčen a ač nevinnost svou dotvrzoval, do káznice odsouzen. Rodina ztratila živitele, upadla v hanbu a majetek přišel v jiné ruce. Po přestálém trestu cvočkář z lítosti zemřel i manželka brzy po něm a zůstal sirotek. Po nějakém čase zavolal si jeden zámečnický tovaryš umíraje v Praze, arcibiskupa a oznámil mu, že on ty peníze ukradl a nevinný že skrze něho i s rodinou v záhubu upadl. Ještě náhradu dáti nemůže, aby alespoň čest rodině se navrátila. I bylo vše sepsáno a do Švacu zasláno a úředně veřejně přečteno.

(Scherer, Exempel.-Lex.)

V *Těškově* u Hořovic ztratilo se v září 1875 domkáři Veverkovi, jak udával, z bytu 12 stříbrných zlatníků a dva stříbrné tolary. Vzal v podezření 24tiletou dívku, kteráž v témž domku s bratrem bydlí. Ta, dozvěděvši se o tom, odešla do lesa jako na dříví. A hle, druhého dne uslyšel hajný v lese sténání a nalezl řečenou dívku s krkem pořezaným v krvi ležící. Vedle ní ležela břitva jejího bratra. Když k ní představený s lidmi přišel, pozorovali, že ještě dýchá a poslali pro lékaře. Týž doufá, že se vyléčí. Peníze ztracené se pak zase našly v bytu Veverkově.

(Čas. „Čech" 1875.)

Václav lenivý, král český, pohřešiv prsten svůj, jehož spolu k pečetění užíval, ihned služebníka v podezření vzal, že mu ho ukradl. Ačkoliv se tento na svou poctivost a nevinnost odvolával, přece u krále víry nenalezl a pověšen byl na šibenici. Po několika dnech byl prsten nalezen v hnízdě krkavce, kterého král v paláci trpěl.

(Macana výb.)

Ve *Würtembersku* přenocoval v hospodě cestující, ráno svůj řád zaplatil a odešel. Též noci spal také strýc hospodského v témž domě, jenž byl u večer své stříbrné přesky na stůl položil a jež hospodský z opatrnosti do almárky zavřel. Hospodský si ráno velmi časně vyšel. Když strýc vstávaje, přesky pohřešil, myslel, že cestující mu je ukradl. Hospodská to ihned udala v místě soudu a tento nebohého jal, ač nevinnost svou dosvědčoval a bitím k vyznání nutil. V tom přiběhl hospodský, nesa přesky, avšak již pozdě, nevinný cestující na rány ještě téhož dne skonal.

(Macana výb.)

3. Varuj se ho; snášej trpělivě!

Sv. *Bonifác* založil v Bischofsheimu ženský klášter, jehož první představená byla sv. Lioba. Před klášterem sedávala již obstarožní, ošklivá ženština, která almužnou a co se jí v kláštěře dalo, se živila. Zahradou klášterní tekl potok a v tomto potoce nalezla jedna selka jednoho dne nově narozené děcko. Ihned upadly zbožné panny v podezření a lid zuřil na jeptišky, volaje, že asi pohoršlivý život v kláštěře vedou. I modlily se nevinné panny po tři dni a prosily Boha, aby nevinnost jejich přišla na jevo. A hle, třetího dne vyznala se ona ženština, že ona jest matkou onoho děcka a udala i nemanželského otce. Tu prosil lid uražené panny za odpuštění.

(Herbsta výb. př.)

Jeden klášterní *bratr* všemožně se přičiňoval, aby podezření v sobě zapudil a o každém bratru dobře myslel. Přišel-li do cely, která byla čistá a vymetená, pomyslil si: Bezpochyby jest tato cela obraz spořádané duše bratrovy, jenž zde bydlí. Pak-li ale nalezl celu plnou smetí a v nepořádku, myslil si: O jak tento bratr odumřel všemu pozemskému, že se o ně nestará a jen nebeské věci rozjímá.

(Sv. Dorotheus serm. 13.)

Elipius, učeník sv. Augustina, šel právě po ulici, když jakýsi nezbeda, vloudiv se k mříži, počal s ní kladivem

olovo srážeti. I stal se křik, že zloděj zde jest. Slyše to zloděj, zahodil kladivo a dal se na útěk. Elipius vida kladivo na zemi ležeti, vzal je do rukou a prohlížel. Mezi tím přiběhli lidé a vidouce v rukou Elipiových kladivo, považovali jej za zloděje a vlekli k soudu. Avšak Bůh byl svědek nevinnosti jeho a brzy mu přišel ku pomoci. Jistý slovútný muž, jenž Elipia znal, viděl chlapce utíkati do domu. Dům byl přehledán, pravý zloděj polapen a Elipius za nevinna uznán. *(Sv. Augustin.)*

Král *Totila* potkav jednou sv. biskupa Kassia a zpozorovav, že červený má obličej, ihned podezření měl, že biskup nemírně požívá vína a podezření své i rozhlašoval. Zatím ale roznemohl se nebezpečně králův sluha a miláček a došel uzdravení teprv, až se sv. biskup nad ním pomodlil. Tu poznal král a jeho dvůr ohavnost podezření a nepochybovali více o svatosti biskupově. *(Sv. Řehoř.)*

Evička, sedlákova dceruška, rozestřela v zahradě otcově na trávníku několik kousků tenkého plátna, aby je vybílila. Baruška, dcera sousedova často přicházela do zahrady, ano se jí plátno velmi líbilo a pomáhala Evičce je polévati. Jednoho dne spozorovala Evička, že jeden kousek jí schází a majíc Barušku v podezření, běžela k ní a pravila: „Baruško, ty's mi ukradla plátno, neboť žádný jiný do zahrady nepřichází, vrať mi ho!“ Baruška marně ujišťovala, že jest nevinná, v celé vsi byla rozkřičena za zlodějku. Druhého roku opravováno bylo staré čapí hnízdo na věži a hle, ten kus plátna byl v hnízdě; čap je odnesl a nevinnost Barušina byla na jevu. S plačícíma očima prosila ji Evička pro podezření za odpuštění; Baruška jí odpustila a všickni lidé ve vsi za to ji velice chválili. *(Kr. Šmíd.)*

V jednom městském *domě* ztratil se zlatý prsten, jejž domácí paní před hodinou na stůl položila. Důmnění padlo ihned na jednoho učeníka, mimo něhož žádný cizý člověk do pokoje nepřišel. Toho hned prohledávali, nic ale u něho nenašli. Přece však důmnění na něm zůstalo, že prsten ukradl. Druhého dne, když chleb k obědu krájeti chtěli, vypadl z něho ten zlatý prsten. Paní totiž, když zlatý prsten na stůl kladla, položila pak brzy také pecen chleba naň, do něhož se prsten vtlačil. *(Stapf.)*

Opat *Mojžíš* a starší mezi křesťany pouště scytické usnesli se a oznámili svým podřízeným usnešení toto: „že nebudou v sv.-týhoden pašijový nic teplého jísti, ano že nerozdělají ani ohně na svých krbech. Tu však spatřili náhle, že vystupuje kouř v příbytku opata Mojžíše. I pravili někteří truchlivě, ano nevrle mezi sebou: „Opat Mojžíš nezachovává sám přikázaní, které dal. Musíme se ho zeptati, co to znamená?“ A když Mojžíš z chýše své vystoupil, provázelo jej několik bratrů z Egypta, kteří ho byli navštívili a jimž vařil krmě. I zvolali ti, kteří naň reptali, před celým shromážděním: „Ó milý otče! učinili jsme ti křivdu. Ty's přestoupil sice přikázaní lidské, přikázaní však Boží, rozkaz totiž Páně, pocestným pohostinnost prokazovati a je nasycovati, poctivě jsi vykonal!“ *(Kr. Šmíd.)*

Na *Monte Policiano* vzal na sebe jeden bezbožník roucho řeholní a šel za dne, kdež mnozí ho viděli, do domu rozkřičené osoby. I vzali obyvatelé mnichy v podezření, přepadli klášter a zbili nevinné mnichy. Než nešťastný původce upadl v ošklivou smrtelnou nemoc a tu svědomím trýzněn, přede vším lidem se vyznal z provinění svého a pak zemřel. *(Domainko.)*

Jeden *šlechtic* koupiv drahokamy uschoval je v tajné skříni. Po jeho smrti našli sice děti jeho i seznam kamenů, kde by ale byly, nevěděly. Nemohše je nikde najíti, vzali v podezření sluhu, jenž sám u umírajícího otce byl, že je ukradl. Obžalován a uvržen jest ubohý sluha do vězení. Za nějaký čas měl truhlář onu skříň opraviti a tu nalezl drahokamy a odevzdal dědicům. Sluha byl z vězení propuštěn a náhrada mu dána, avšak bolest a čest, an věrný pánův sluha byl, nemohla se mu nahraditi. *(Schnell.)*

Zlatník měl vzácné paní zhotoviti okrasu, k níž mu více drahých kamenů dala. *Vendelín*, učeník jeho, z těch světlých, jiskřících se kamenů velkou radost maje, patřil na ně velmi často. Nenadále zlatník pozoroval, že se dvou nejkrásnějších kamenů nedostávalo; vzav ihned učeníka v podezření, hledal jich

v ložnici jeho. Našeltě kameny drahé v díře, kteráž byla ve zdi nad skříní starou. Vendelín se sice zaříkal, že nevzal kamenů, mistr ho ale přísně potrestal, řka, že zasloužil šibenice a vyhnal ho z domu. — Druhého dne opět scházel kámen a zlatník jej našel v též díře. Nyní dával pilně pozor, kdo tam ty kameny zanáší. I přiletěla straka, kterou vychoval a okrotil učeník, na dělné prkno a vzavši kámen zobem svým, odletěla s ním do díry ve zdi. Nyní toho zlatník litoval srdečně, že ubohému a nevinnému hochu učinil křivdu; navrátil mu tedy čest a pro vynahražení bolestí obdaroval ho velmi hojně.

Pilně varuj se podezřelosti,
dotýkáť se často nevinnosti.
(*Fr. Svoboda.*)

Ačkoliv nejvyšší kněz *Heli* s podezřením a tvrdě Annu, matku Samuelovu, jenž se tiše modlila, aby prosba její byla vyslyšána, oslovil, řka, že jest opilá: přece úctivě knězi vysvětlila, že se tiše modlí. *(1 Král. 1, 15.)*

Podvod.

1. Dopustili se; jest hanebný.

Podvodu dopustili se:

Had na Evě a došel trestu (*1. Mjž. 3, 14—15.*)

Jakub na radu matky Rebeky podvedl otce Isáka a došel trestu (*1. Mjž. 25.*).

Laban, dav Jakubu za 7letou službu za manželku Liu místo Rachel (*1. Mjž. 29.*).

Synové Jakubovi na Sichemitských, které povraždili (*1. Mjž. 34, 13.*).

Bratři Josefovi podvedli otce Jakuba (*1. Mjž. 37.*).

Gabaonští podvedli Josue a za trest stali se sluhy (*Jos. 9.*).

Michol, manželka Davidova na pochopech (*1. Kr. 19, 16.*).

Čarodějník (*1. Kr. 28, 12.*).

Giezi podvedl sluhu Naamana a dostal malomocenství (*4. Kr. 5, 20.*).

Jeroboam podvedl lid, dav v Bethel a Dan modly postaviti (*3. Kr. 12, 28.*).

Achab podvedl Nabota o vinici a zahynul (*3. Kr. 21.*).

Judita na Holofornu (*Jud. 16, 10.*).

Kníže (*1. Mak. 1, 30.*).

Bachides na Židech (*1. Mak. 7, 10.*).

Židé za času sv. Jana Křtitele (*Luk. 3, 7.*).

Fariseové a zákoníci (*Luk. 23, 23.*; — *12, 15.*).

Ananiáš a Safira a náhle zemřeli (*Mr. 8, 36.*).

Proto ho Bůh zapověděl (*3. Mojž. 19, 35-36; 5. Mojž. 25, 13-16.*).

Po Praze chodí *žebrák*, o němž se praví, že má na Pankráci dům. Jest 50 roků stár, bývá dosti slušně oděn a žebře po hostincích pražských, ba i u obce pražské žádal bohatý žebrák o udělení almužny. Čtvrtní měl stav prosebníkův vyšetřiti a proto se odebral na sv. Josefa do jeho bytu a jak velice se podivil, vida, an žebrák sedí u stolu, maje před sebou pečenou husu s náležitými příkrmy, ač zajisté jest v březnu dost drahá pochoutka. Na otázku čtvrtního, jak mohl žádati o almužnu, když se mu takto dobře daří, odpověděl: „I poníženě prosím, mám dnes svátek a tu mne mé slečny dcery překvapily.“
(*Čas. Čech. 1874.*)

2. Přichází na jevo.

Sv. *Spiridion*, biskup na ostrově Cypru, rozděloval příjmy své na dvě částky; z jedné uděloval chudým a z druhé sám živ byl. Že sám velmi málo potřeboval, z podílu, kterýž sobě ponechával, mohl v čas nouze nešťastným ještě půjčovati. Prosícím o půjčku říkával: „Jděte a vezmete si ze stolku, co potřebujete; hleďte však, jakmile vám možno bude, zase oplatiti, neboť jmění to patří chudým. Takovým spůsobem vypůjčil se od něho jeden muž značnou sumu a přinesl ji nazpět, dělal se, jakoby peníze dával do příhradky, avšak nechal si je. Brzy zase žádal biskupa o peníze. Svatý i nyní vece: „Jděte a vezmete si, synu můj!“ Podvodník, zamýšleje nové šibalství, jde ku stolku a lekne se, neboť příhradka byla prázdná a přece nestydatý to oznámil biskupu, jenž pravil: „Divno mi, od té doby, co jste byl naposled u mne, ještě nikoho ku stolku jsem neposlal pro pe-

níže a proto jistě jste nenavrátil, co jste byl dlužen. Je-li tomu tak, pak sám Bůh vás chce touto příhodou potrestati za podvod váš. Neodporujte Mu tedy a přiznejte se!“ Zahanbený ošemetník padl sv. Spiridionu k nohoum, vyznal nepravost, slibuje náhradu a polepšení. Šlechetný kněz odpustil mu, provinilec dostál slovu a stal se spravedlivým. Podobně učinil i jeden rolník s obilím a taktéž zahanben jest.

(Blahověst 1849.)

Ctihodný bratr *František* od Ježíška koupil od jednoho rolníka, jenž na poli oral, vola a zaplatil mu ho, aby ho za čtyři dni do nemocnice přivedl. Rolník ale, an nebyl žádný svědek přítomen, aniž písemná smlouva, chtěl si vola nechati. Když určitý den přišel, žádali sluhové špitální od Františka vola. František pravil, že ho rolník přivede, ale rolník nepřicházel. Zatím bili ostatní voly a tu přišel vůl sám a za ním celý udychtěný rolník, řka, že mu vůl do města utekl. Ale František pravil k němu, hroze mu prstem: „Bratře, zda jsem ti vola nezaplatil? Nepřislíbil jsi mi, že mi ho dnes přivedeš? Hned jdi k Ježíškovi a pros ho za odpuštění!“ Tu padl rolník na kolena, prosil za odpuštění a šel s Františkem k Ježíškovi, aby Ho odprosil. *(M. Marianum).*

Za dávných časů postavili se před soudcem dva mládenci, *Denislav a Malovec.* Denislav vypravoval soudci: „Před třemi lety na cestu vydati se chtěje, odevzdal jsem tomuto Malovcovi, jehož jsem měl za nejlepšího přítele, skvostný prsten s drahými kameny k uschování; než nyní nechce mi jej vrátiti.“ Malovec položiv ruku na prsa, zvolal: „Na mou čest! já docela ničeho nevím o prstenu, můj přítel Denislav zdá se pomaten býti.“ Soudce promluvil: „Denislave, může-li kdo svědectví tobě dáti, že jsi mu prsten odevzdal?“ Denislav odpověděl: „Bohužel, při tom nebylo žádného, leč starý dub v širém poli, pod nímž jsme se loučili.“ Malovec řekl: „Hotov jsem přísahu složiti, že o tom stromu tolik vím, co vím o prstenu.“ Soudce pravil: „Denislave, jdi tam a přines ratolest toho stromu, abych ji viděl; ty ale, Malovče, zatím zde čekej, až se Denislav vrátí.“ Denislav odešel. Za chvilku dí soudce: „Kde asi tak dlouho meškáš? Otevři okno, Malovče, podívej se, již-li přichází?“ Malovec odpověděl: „O pane, nemůžeť on tak brzy vrátiti se, jestiť strom ten odtud dobré hodiny vzdálen.“ Nyní zvolal soudce: „Ty bezbožný, ošemetný člověče, kterýž na to chtěl přísahati, že o tom stromu tak málo co víš, jako o tom prstenu! Ty však o prstenu tak dobře víš, jako o stromu.“ Malovec navrátiti musel prsten, a byl na témž stromě oběšen.

Již často tento svět zlé vidí naše činy, však někdy soudný den odkryje všecky viny. *(Fr. Svoboda.)*

Bohatá *paní* chtěla pěkný len kliditi na svém statku. Obchodník ve lnu přišed k ní, pravil: „Dejte mi pytel zdejšího semena lněného, do něhož nic není, a já vám cizozemské za ně přinesu, nad které nemůže býti lepšího; pak mi toliko dukát přidáte.“ Paní byla s koupí tou spokojena. Obchodník ale byl dokonalý podvodník a pomyslil si: „Paní tu ohnu, jak náleží; přinesuť jí tentýž len a pak dukát míti budu darmo. Pakli se len špatně podaří, řeknu, že tím nehoda nebo země vina jest. I přinesl jí len, z něhož paní velkou radost majíc, len vysypati kázala. Ejhle, tu se najednou něco v pytli třpytělo; byltě to prsten zlatý a paní s obdivením zvolala: „Totě můj prsten, jejž jsem na podzim ztratila, když jsem se lnem zacházela, smeknul se mi s prstu.“ I řekla tedy obchodníku: „Podvodník jste a podvod váš nyní přišel na jevo. Můj vlastní len jste mi prodával za cizozemský. Místo dukátu, který byste měl dostati, dukát pokuty dáte.“ Musiltě před právem pokutu složiti a mimo to tak byl rozkřičen, že musel obchodu se lnem nechati.

Podvod sebe chytřejší
původa nejškodnější.

(Fr. Svoboda.)

Kristof *Rosenkranz*, bohatý kupec v Kodani, vymáhal na vdově po Kristiánu Tulovi zaplacený již dluh 5000 tolarů. Nadarmo ujišťovala vdova, že dluh ten zaplacen jest. Věc ta přišla k soudu a an podvodník dlužným úpisem se vykázal, byla vdova odsouzena, dluh ten zapraviti. I obrátila se ku

králi a prosila o pomoc, kterouž jí přislíbil. Král si poslal pro Rosenkranze, tajně jej vyslýchal, avšak tento odvolávaje se na úpis, upustiti nechtěl. Král úpis ten si ponechal na nějaký čas a prohlížeje ho opět a opět, konečně seznal, že závod, jímž papír značen byl, později povstal, než datum listiny ukazoval a že tudíž listina padělána jest. Král nikomu ničeho neřekl, ještě jednou si dal nemilosrdného kupce předvolati a vyzýval ho k milosrdenství s chudou vdovou. A když tento nestydatě na svém stal, tu ho dal král uvězniti a zasloužene i potrestal. (*Čas*: *Komenský 1865.*)

K jednomu *hostinskému* přišel chudý nádeník, aby mu psaní přečetl, kteréž, jak se domnívá, od bratra dostal Hostinský pravil, že zdědil po bratru 50 tolarů a že chce-li, aby nemusel tak daleko jíti, dá mu za ně 30, s čímž se dělník spokojil. Hostinský ale schudnul a na smrtelné posteli se vyznal, že dělníka podvedl, ješto dělník vskutku 2000 tolarů zdědil. I vzal si věc tak k srdci, div že v zoufalství nezahynul. (*Bumüller.*)

3. Dochází trestu.

Sv. *Jan* almužník poručil, aby správce vydal muži, jenž krádeží schudnul, 15 liber zlata. Správce ze závisti mu dal ale jenom 5 lib. A hle, ještě téhož dne darovala jedna zbožná žena sv. Janu 5 lib. zlata. Svatému to bylo nápadné, ant dostával tolik, mnoho-li byl dal. I zavolal si paní tu a otázal se jí, zdaž snad více dáti nechtěla. Tato se zarazila a vyznala, že vskutku chtěla dáti 15 lib., pak ale, jako by jí někdo radil, dala jen 5 lib. Tu pokáral sv. Jan správce, jenž z provinění svého se vyznal, že onoho muže i jeho o 10 liber zlata připravil. (*Rosweid.*)

Na počátku XVIII. století byl v Italii jeden šlechtic požádán, aby jeptiškám dům svůj za slušnou, ano vysokou cenu odprodal. Dům stál 1000 římských tolarů a šlechtic požádal 2000, podplativ odhadce. Ale odhadce litoval činu svého a oznámil vše biskupu. Biskup povolal šlechtice a podal mu nejprv 1000 tolarů, řka: „Vezměte, milý pane, tyto peníze, Bůh vám je požehnej a rozmnož a blaho budiž v domě vašem!“ Když mu ale druhých 1000 tolarů podával, doložil: „Tento hříšný peníz ale přinese vám nehody, oheň a bídu!“ A tak se i stalo. Za několik dní vyhořel šlechtici palác a na to šlo naň neštěstí za neštěstím, tak že po roce u jeptišek o almužnu prositi musel. (*Cäsar Calino.*)

Jistý *lékárník* se v Italii nebezpečně roznemohl, aniž by byl nějakým lékem se mohl zachrániti. Pozoruje to, povolal notáře a svědky, aby poslední vůli učinil, kterouž notáři takto oznamoval: „Celé mé jmění odporoučím manželce a dětem, tělo své zemi a červům a duši svou na věčný plamen ďáblu.“ Notář i svědkové se ulekli, myslíce, že lékárník přišel o rozum. I otázali se ho opětně, on ale zůstal při svém, řka: „Proto jsem tak učinil, že po celý svůj život jsem byl lhář a podvodník. Abych vám jen něco pověděl, prodával jsem dešťovou vodu za destillovanou a dal si ji draze zaplatiti; proto nemám naděje na nebe a odporučuji duši svou ďáblu.“ (*Zollnerova kázaní.*)

Místokrál císaře *Karla V.* byl muž úskočný, pyšný a ctižádostivý a obdržev prázdný list s podpisem královským, napsal do něho, že žádá býti králem nade všemi zeměmi, které Karel v Americe měl. I rozhorlil se císař tou opovážlivostí a kázal mu odepsati: „Zneuctil si jména mého, které jsem do svého listu podepsal. Buď králem, jak žádáš, však v tmavém žaláři budeš ukován, do smrti nespatříš světla Božího a ze žaláře budeš vládnouti svým královstvím.“ (*Jelínek.*)

Nedávno vezl jistý *rolník* z Kateřinek na trh opavský obilí. Jako vždy i nyní odvážil si rolník na vlastní váze domácí každý pytel obilí tak, že měl každý o jedno kilo více než slušelo. Obilí zakoupil obchodník s obilím žid opavský. Když obilí zakoupené při odevzdání váženo bylo na váze obchodníkově, shledáno na každém pytli o několik kilo méně. Rolník, jsa dobře přesvědčen o pravosti domácí váhy své, nesvolil, aby mu směl obchodník z kupní ceny, jak obyčejem u obchodníkův opavských jest, utrhnouti a tvrdil, že obchodník nemá váhu úředně znamenanou a proto o její správnosti pochyboval. Z toho strhl se tuhý spor, obchodník nechtěl ani na radnici jíti ani

obilí, ač bylo dávno po trhu, přijati, ani peněz dle smlouvy vyplatiti. Rolník pak, háje právo své, oznámil to na radnici Váha obchodníkova uznána úředně nesprávnou a hned byla zabavena. Též přinucen obchodník umluvenou cenu vyplatiti a zároveň pokutován byl.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1879.*)

Farář *Metzger* z Wörnizsteinu byl zvláště nadaný muž. Kdys uviděl na poli rolníka, an sousedu svému brázdu pole uorává. I napomenul ho farář, aby podvodu toho nečinil, jinak že zemře náhlou smrtí. A vskutku za několik dní podvodník neštěstím přišel o život

(*K. Šmíd.*)

Ondřej přebýval v pěkném domku, kterýž se uprostřed zahrady, plné ovocných stromů, nalezal. Se zahradou tou hraničila sousedova louka. On si chtěl majetek svůj rozšířiti, proto šel v noci a postrčil mezník. Po nějakém čase vylezl na třešni, aby ji očesal. Když již až na vršek vystoupil, překotil se žebřík a on padl zrovna na kamenný mezník a roztříštil si hlavu, tak že ihned skonal. (*Mehlera příklady.*)

Tellmann, muž podvodný, požádal svou sousedku, aby mu půjčila 200 tolarů na čtvrt roku a dal jí dlužný úpis, který paní dala do schránky, v níž měla věci k šití. Když pak čtvrt roku a dva měsíce uplynuly a Tellmann peníze neodváděl, upomenula ho, ale Tellmann se nechtěl k dluhu znáti. Na neštěstí nenalezla paní v schránce dlužný úpis. I radila se s advokátem, tento ale žádal dlužní úpis. Ani spolu rozmlouvali, přišla děvečka Tellmannova a přinesla úpis, který Tellmann odcizil a roztrhnuv ho do koše hodil. Děvečka to viděla a nyní úpis paní odevzdala. Tu arci Tellmann byl obžalován, z podvodu překonán a mimo 200 tolarů, které i s úroky paní musel navrátiti, i potrestán.

(*Krönes*: *Real-Lexikon.*).

Vdova *Voršila* byla tak cizého majetku žádostiva, že, kde mohla, každého obelstila a ošidila. Děti její Lízka a Bureš nebyly nic lepšího. Lízka kdykoliv do města trochu mléka na prodej nesla, vody do něho přilívala, s moukou mísila, pak vařečkou rozkvedlala a hodně napěnila. Bureš nehnal ani jednou své krávy z pastvy, aniž by nebyl pánům a sousedům louky neb osení spásl. Jednoho dne však došli všickni tři dávno zaslouženého trestu. Matka dostala za dvě míry strojeného žita od zcela cizého obchodníka falešnou bankovku. Bureš přišel domů s pláčem a celý zmrskaný, neboť ho hlídač ve velké škodě zastihl. Lízku pak v městě zavřeli, poněvadž na ni, právě když v jednom postranném koutě své mléko bryndala, četník přišel.

Škůdce, též kdo jiné šidí,
jistě perný trest si sklidí.

(*Valoucha katech.*)

4. Varuj se ho sám: netrp; trestej i u jiných.

Paschalu, sv. pásačku, nad jiné hříchy protivil se podvod a všeliká nespravedlnost. On neučinil nikde škody a pakli někdy náhodou dobytek někomu uškodil, zaplatil sv. Paschal škodu ze své mzdy.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Otec sv. *Veroniky* milánské († 1497) co nejvíce ve všem se řídil dle spravedlnosti a se podvodu vystříhal, že kdykoliv něco prodával, všecky chyby a vady zboží svého udával. (*Richter.*)

Sv *Veronika Juliani*, jsouc půldruhého roku stará, šla s chůvou pro olej. Že pak kupec malou váhu dával, pravila najednou malička: „Bůh tě vidí, dávej dobrou míru;“ a od toho času mluvila. Kupec, uleknut nenadálou řečí dítěte, vzdal se navždy podvodu. (*Ott.*)

Jistý *královský synek* ukázal své matce kresbu na důkaz své pilnosti. Královna, pozorujíc některé opravy cizou rukou učiněné, pravila: „Chci raději hrubé rysy tvou vlastní rukou pracované viděti, než kresbu nejkrásnější rukou cizou vyvedenou. Pamatuj si, můj synu, jestliže lež v ruce se vloudí, brzoť i srdce se zmocní.“ (*Podstr. výkl.*)

Jistý cizí kníže, cestovav po *Francii* musel v jednom hostinci za tři vejce 300 fr. zaplatiti. Udiveně otázal se kníže, zdaž ve Francii jsou vejce tak drahé. Hostinský usmívaje se odvětil: „Vejce nejsou u nás tak drahé, ale málo jest pánů, kteří by je tak zaplatili.“ Kníže také s úsměvem dal hospodskému peníze. Uslyšev o tom podvodu francouzský král, pravil ku knížeti: „Až pojedeš zase nazpět okolo onoho hostince, podívej se naň, abys věděl, že spravedl-

nost panuje v naší zemi.“ Kníže, vraceje se domů, všiml si onoho hostince a hle, tabule s nápisem hospody byla odstraněna, dvéře a okna zazděny. (*Hebel.*)

Za řeckého císaře *Justina* panoval podvod a všeliká nespravedlnost v takové míře, že si hořce senátorům na to naříkal. I požádal jeden senátor císaře, aby mu dal moc a v krátkém čase, že o nespravedlnosti v říši nebude ani řeči. I dal mu císař velkou moc, ustanoviv ho za prefekta cařihradského. I žalovala v brzku u něho jedna vdova, že jeden vysoce postavený muž o velkou část dědictví po zemřelém muži ji připravil. Tu poslal prefekt vdovu k onomu muži s psaním, v němž ho vyzýval, aby vdově zadržené dědictví odevzdal. A když tento vdovu hanebně z domu vyhnal, aniž, jsa předvolán k soudu, se dostavil, vstoupil jednou do císařského večeřadla prefekt, kdež onen muž také se nalezal a důtklivě pravil k císaři: „Císaři a pane můj! Odevzdal jsi mi moc, abych nespravedlnost trestal a právo hájil. Tážu se, zdaž až posud moc tu mám?“ A když císař přisvědčil a řekl, že sám k soudu by se dostavil, kdyby ho někdo žaloval, dal prefekt onoho muže zajmouti a odvésti, nad čímž všichni hosté ustrnuli. U soudu již čekala vdova a když věc spravedlivě se vyšetřila, byl onen muž odsouzen, na osla dán a po všech ulicích veden a jmeno a stav jeho, jakož i příčina odsouzení oznamována. A hle, přísnost ta neobyčejná pomohla, do roka nikdo v městě podvodu se neodvážil. (*Stolberg.*)

Pekaři *lyonští* přišli jednoho dne k policejnímu úředníku a žádali ho, aby směli cenu chleba zvýšiti a spolu položili mu na stůl měšec s dvěma sty dukátů. I odpověděl jim úředník za několik dní takto: „Vaše důvody nejsou pravé a pro váš prospěch nemá lid hlad trpěti. Těch dvě stě dukátů, jež jste na stůl mi položili, rozdal jsem mezi nemocnice městské, ježto jste je, jak myslím, k tomu účeli na stůl položili. A poněvadž tak hojnou almužnu udělovati můžete, vede se vám asi při nynější ceně chleba dosti dobře.“ (*Th. Nelk.*)

Pohané,

viz i: „modlářství!“

1. Neupokojuje; ač mají přirozený zákon.

Aristoteles, mudrc pohanský, jenž celý svůj život vědě věnoval, zvolal, umíraje: „V pochybnostech jsem žil, v úzkosti umírám; nevímť, kam jdu. O bytosti všech bytostí, smiluj se nade mnou!“ (*Aristoteles.*)

Když si Japanští sv. *Františku* xav., apoštolu Indů, stěžovali, proč Bůh, jenž o všecky národy se stará, na jich předky takořka zapomněl a jim pravou víru nezjevil, takže zahynouti museli, odpověděl sv. František: „Přirozený Božský zákon každého člověka srdci jest vštípen; kdyby vaši předkové dle tohoto zákona se byli řídili, zajisté že by je bylo nebeské světlo osvítilo, že ale přirozeného zákona nedbali, zasluhují zavržení.“ (*Mchl. příkl.*)

Dva misionáři cestovali do *Indie*. Jeden chtěl se pustiti mimo cesty lesem a houštinou. Druhý ho zrazoval, by nezbloudili, avšak marně. Nešli dlouho a spatřili před sebou chatrč a v ní umírajícího stařečka. Věrozvěst se kmeta otázal, zná-li Boha? „Uznávám sice bytost,“ odvětil umírající, „od níž závisím, ale neznám ji, ač bych ji rád poznal.“ „Viz,“ pravil zase věrozvěst, „tato nejvyšší bytost posílá nás k tobě, bys ji poznal. Než řekni nám, nezabil jsi nikoho, jako tvoji krajané?“ — „Nikoliv. Jako já jsem si nepřál, by mne někdo zabil, nezabil jsem i já nikoho.“ „Kradl jsi?“ — „Nekradl, ježto jsem i o své přijíti nechtěl.“ — „Lhal jsi?“ „Nelhal, an si sám přeju, by mi každý pravdu mluvil. Musím tedy i já jiným činiti, co chci, aby oni mně činili.“ — Probrav misionář takto celý přirozený zákon, seznal, že stařeček ani jednoho smrtelného hříchu se nedopustil. Poučiv ho krátce arci o křesťanství, pokřtil ho, načež stařeček brzy zemřel. (*Jan Zollner.*)

2. Hleď je obrátiti!

viz i: „horlivost!“

Sv. *Havel* hlásal pilně slovo Boží i pohanům a i bratří za tou příčinou učil umění kazatelskému.

(J. Bílého: Legenda.)

Starost sv. *Lamberta*, biskupa, nevztahovala se jedině na ovečky Kristovy, nýbrž i na ty, kteréž ještě vně byly, totiž na pohany, jichž v biskupství jeho v odlehlejších ještě krajinách dosti bylo. Sv. biskup vydal se k nim a jednak výmluvností, jednak skutky milosti, jednak pevností a zmužilostí ducha dráhné množství ubohého lidu toho na víru Kristovu obrátil, mravy jejich umírnil, surovost jejich přemohl.

(H. J. Karlíka: Živ. sv.)

Sv. *Řehoř*, byv ještě mnichem, spatřiv mezi kupci krásné postavy Angličanů a dozvěděv se, že pohané jsou, odebral se k papeži Benediktu a prosil tak dlouho, až missionáři k nim do Anglie posláni jsou. *(Mansi.)*

Sv. *Vojtěch*, patron náš, o vyplenění pohanských obyčejů a hříchů doma mezi křesťany úsilovně pracoval a když proto mnoho příkoří trpěl, odešed z vlasti, pohany na víru obracel.

(Podstránského výkl.)

Pohoršení,

viz i: „příklad zlý“.

1. Dali i došli trestu

Pohoršení dali:

Eva Adamu *(Gen. 3.)*.

Simeon dal ostatním bratřím ukrutností pohoršení a proto ho napotom Josef uvrhl do vězení.

Aron israelským, uliv jim zlaté tele *(2. Mojž. 32.)*.

Synové kněze Heli, nakládajíce nevážně s obětmi Hospodinovými *(2. Kr. 2, 17.)*, jakož i Heli sám a došli trestu.

Zambri z pokolení Simeonova byl usmrcen a pokolení jeho ubylo *(4. Mojž. 2, 12.)*.

David, pojav ženu Uriášovu za manželku *(2. Kr. 12, 14.)*.

Jeroboam a jiní králové modloslužebnictvím *(2. Kr. 14, 11.)*.

Královna Vasthy, neposlouchajíc manžela *(Est. 1.)*.

Balám uče modlářství a smilství *(Zjev. 2, 14.)*.

Synové Sarviášovi *(3. Kr. 19, 22.)*.

Balák podnícen Bálamem *(Zjev. 12, 14.)*.

Israelité, kteří v Selimu připojili se k Bélfegor t. j. modlářství, zabiti jsou a sice čtyrmecítma tisíců. *(4. Mojž. 25, 1.)*

Davidu, jenž cizoložstvím a vraždou dal pohoršení, umřel za trest syn *(2. Kr. 12, 13—14.)*.

Gedeon z ukořistěného zlata Efod, a složil je v městě svém Efra a svedl lid k modlářství a učiněno jest to Gedeonovi, i všemu domu jeho ku pádu *(Soudc. 8, 27.)*.

Achab činil zle, ponoukán od své manželky Jezabel, a proto umřel a psi lízali krev jeho *(3. Kr. 21, 24—25.)*.

Carisius, lektor v kostele cařihradském sv. Eleuthera, vedl pohoršlivý život. Nadarmo ho Gennadius, patriarcha cařihradský, napomínal, nadarmo později i mírně trestal, Carisius dopouštěl se nových a nových přestupků. Tu prosil Gennadius sv. Eleuthera v modlitbě, aby buď přímluvou svou u Boha vymohl, by Carisius se polepšil, anebo ho odstranil. A hle, Carisius byl druhého dne nalezen mrtev. *(Herbsta výb. př.)*

Na počátku tohoto století žila v jednom německém městečku zbožná a vůbec vážená rodina. *Traumund* jmenoval se zbožný otec. Měli jedinkého dobře vychovaného syna Bedřicha, jenž jako mládenec byl u strýce. Bedřich upadl později v ruce špatného svůdce šlechtice Filipa z Richmondu a svůdcem tím stal se náruživým karbaníkem a že prohrával, okrádal i svého strýce a i mnohých nemravností se dopouštěl. Tu jednou prohrál Bedřich značnou ukradenou částku peněz a rozvažuje hanebný život svůj, jehož původce byl svůdce Filip, ze zoufalství a zaslepenosti tohoto zavraždil, sám pak odsouzen jest k doživotnímu žaláři. *(Gla'z.)*

2. Těžko se napraví; škodí velmi.

Berengar, arcijáhen angerský, nejen sám ve víře pobloudil, nýbrž i své bludy

rozhlašoval, což při smrti ho velmi nepokojilo. Kněz zaopatřující jej připomínal mu Božské milosrdenství. „Důvěřuji," pravil Berengar, „že mně Bůh odpustí mé vlastní provinění, zdaž mi ale také odpustí mnohé hříchy, k nimžto jsem jiným příčinu zavdal?" A jen s těží se dal upokojiti. *(Mehlera příklady.)*

Několik *biskupů*, chtějíce albigenské obrátiti, přišli k nim v skvostném rouchu. I horšili se z toho Albingenští, řkouce jizlivě: „Vizte, jak tito Krista hlásají." I museli biskupové s nepořízenou odejíti. Brzy na to přišel do té krajiny sv. Dominik a sice v pokoře a chudobě a hle, bludaři se obrátili.

(Scherer, Exempel-Lex.)

Lutr mimo jiných bludařů dal velké pohoršení v Německu, kdež jednota náboženská za své vzala.

(Scherer, Exempl-Lex.)

Můj *spolužák* byl pilný, nábožný a bohabojný. Byv později sveden od zlého tovaryše k hříchu nečistoty, roznemohl se těžce a umřel bez sv. zpovědi volaje: „Jdu do pekla, ale běda tomu, kdo mne svedl?" *(Tom. Cantipratanus,)*

3. Proto:

a) Boj se ho a varuj!

Eleazar volil raději umříti, než aby jedl vepřové maso. *(2. Mak. 6.)*

Pán Ježíš platil, ač nemusel, za sebe daň *(Mt. 17, 26.)*, podrobil se i dříve obřízce *(Luk. 2.)* a všem obřadům.

Maria podrobila se zákonu očišťování *(Luk. 2, 22.)*, zasnoubila se s Josefem.

Sv. Pavel nechtěl maso jísti *(1. Kor. 8, 13.; Řím. 14, 20.)*.

Sv. *Lambert*, biskup, netrpěl v domě svém ničeho, z čeho by osadníkům pohoršení vzniknouti mohlo.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

V životopisech sv. *Prokopa*, mučeníka a sv. Barlama, jenž byl prostý rolník, ale tím slavnější mučeník, čteme stejný příběh. Pohané totiž oběma kadidlo do ruky vnutili a přikázali, aby je nad ohněm drželi, neboť se domnívali, že palčivostí ohně přemoženi kadidlo do ohně vmetají a tak je modlám budou obětovati, pakli ale ruky neotevrou, že jim ruka uhoří. Však oba bojíce se pohoršení, volili raději pravici v ohni ztratiti, nežli duši svou.

(Macana výb.)

Když sv. *Rosu limanskou* bratr její upozornil, že krásné její vlasy nepozorné mládeži mohou býti pramenem mnoha hříchů, ihned si je ostříhala a aby pro slíčnou tvář muže nerozpalovala, zřídka vycházela a musela-li vyjíti, třela si pokaždé tvář a ruce korou a prachem z indického pepře, jímž se život barvám ujímá.

(J. Bílého: Legenda.)

b) Dané naprav!

Pohoršení napravili:

Sv. Petr trojnásobným vyznáním, že Krista miluje *(Jan 21.)*.

Sv. Pavel, pracovav hojněji, než ostatní apoštolové *(1. Kor. 15, 20.)*.

Magdalena, učinivši veřejné pokání *(Luk. 7.)*.

Zacheus, navrátiv vše čtvernásob.

Sv. *Markéta kortonská*, jež v mladosti své rozpustilým životem jiným pohoršení dávala, obrátivši se, spěchala kajicně do chrámu provaz na krku maje a všecky klečící přítomné, jež byla nemravností svou dříve pohoršila s velkým pláčem za odpuštění prosila.

(Macana výb.)

La Fontaine, Francouz, psal špatné knihy, které mnoho pohoršení a zlého spůsobily. Když pak těžce onemocněl, zavolal si kněze a vykonal jenerální zpověď. Než pak přijal tělo Páně prosil u přítomnosti pánů akademických, kterýchž k sobě požádal, Boha za odpuštění, dokládaje, že velmi lituje, že špatné knihy psal a pozdraví-li se, že jen mravné a nabožné knihy psáti bude. Zemřel napotom za dvě leta, v nichž církevní hymny počal překládati a když ho po smrti převlékali, nalezli tělo jeho žíněnou košilí oděné. *(Mehl. příkl.)*

Císař *Julian*, odpadlík, chtěje vojíny křesťanské podvésti, ustanovil dáti jim dary císařské, kázal před sebe postaviti oltář a kadidlo a přikázal vojínům, aby dle pohanského spůsobu dříve než by se k němu přiblížili, kadidlo obětovali. Někteří odepřeli zmužile, tu modloslužebnost, jiní neznamenajíce lsti, ulekáni nenadálým rozkazem aneb dary zaslepeni učinili, jakž rozkázal. Když pak při jídle a pití Krista vzývali, posmíval

se jim kdosi, řka: „Co vzýváte Krista, jehožto jste nedávno zapřeli, přijavše dar od císaře a obětujíce kadidlo?“ Což uslyševše vojínové, ihned veřejně vyznávali, že křesťané jsou a u víře křesťanské setrvají a že co učinili, z nevědomosti učinili. Pak navrátili císaři zlato a vyznali, že hotovi jsou pro Krista umříti. (*Frencla Postilla.*)

Karel II., král anglický, v posledním okamžení obrátil se a navrátil v lůno Církve katolické a usmířen s Bohem skonal, napraviv tak pohoršení, jež za živobytí svého byl zavdal. (*Tom. Macaulay.*)

Papež *Marcellin* ze strachu obětoval za pronásledování křesťanův za císaře Diokleciána bohům. Brzy ale litoval hříchu svého tak, že se opásal kajícím opaskem a před biskupy shromážděnými veřejně hříchy své vyznal a navrátiv se do Říma předhazoval císaři, že ho svedl a podstoupil smrt mučenickou. (*Brev. rom. 26. dub.*)

Krásný příklad zadostiučinění dává nám kajicnice *Thais*. Poznavši ohavnost svého nečistého a smilného života, rozdala vše, co si nečistotou získala, chudým a veřejně prosila všecky za odpuštění, jimž bohaprázdným životem svým pohoršení dala, nedbajíc na úšměšky a posměch mnohých. Napotom se zdržovala v samotě v jeskyni, ustavičně prolévajíc slze za hříchy své. (*Herbsta výb. př.*)

Toussaint, jenž svými spisy velké pohoršení způsobil a jehož spisy zavrženy jsou, byl od krále Bedřicha do Pruska povolán. Před svou smrtí ale povolal přátele své k sobě a spolu i katolického kněze. Přede všemi pak, než sv. svátost přijal, napomínal 15letého syna svého, aby podle jeho příkladu a života se neřídil, ješto ho začasto urazil. Nejvíce prý ho bolí, že i jiným dal pohoršení, zvláště syna a dceru svou špatně vedl. Prosil i syna za odpuštění a žádal jej, aby křesťansky byl živ a zaň se i modlil, jakož i za sebe. (*Gaume.*)

Ustuzades, první dvořenín u dvora perského, byl křesťan a když Sapor král počal křesťany pronásledovati, odřekl se Krista, aby nepozbyl své důstojnosti. Šimon, biskup ktesifonský, veden jsa z rozkazu krále do žaláře, spatřiv Ustuzada činil mu trpké výčitky, takže Ustuzades provinění své poznal a zase se ku Kristu přihlásil. Král nadarmo ho přemlouval, Ustuzades, aby dané pohoršení zase napravil, podstoupil i smrt mučenickou. (*Podstr. výkl.*)

c) Zamezuj ho!

Sv. *Ambrož*, biskup milánský, jenž horlil pro čest a chválu Boží a péči měl o spasení svého stáda, odstraňoval vší mocí všeliká pohoršení, věda, že jimi mnohé duše krví Kristovou vykoupené, se vraždí. Proto vyhnal necudně přistrojenou osobu z chrámu a císaři Theodosiovi, jenž nevinně mnohých zavraždil, přístup do kostela zamezil. (*Mehlera př.*)

Karel V., král francouzský, vyhnal ode dvora jednoho šlechtice, jenž u přítomnosti královských princů velmi svobodné řeči vedl, řka, že princové se musí učiti, aby dobrými mravy ty předčili, jež předčí vysokým postavením svým. (*Ber. Bercaster.*)

Roku 1843 procházel se slušně ošacený mladý muž ulicemi v *Paříži* a tu zůstal před krámem jednoho řezbáře státi, kdež se nalezalo mnoho nestoudných obrazů a soch. Mladý muž, vstoupiv do krámu, dal si sochy ze sádry ukázati a tu uzřel zvláště jedno hanebné skupení. Mladý muž smluviv obraz ten a zaplativ, vzal sošku a před očima řezbáře ji roztříštil, řka: „Musím s matkou a sestrou často kolem krámu jíti a tu se obávám, aby i ony na obraz ten se nepodívaly a proto jsem ho rozbil!“ (*Mehl. příkl.*)

V *Tyrolsku* byly před několika roky ošklivé sochy postaveny. Několik vesnických mladíků pro pohoršení sochy ty zničili, ač za to potrestáni byli. (*Scherera Exempel-Lex.*)

d) Na farisejské nedbej!

Pán Ježíš pravil k malomocnému, nedbaje na farisey: „Doufej, synu, odpouštějí se hříchové tvojí!“ (*Mt. 9, 2.*)

Učeníci Kristovi v sobotu vymínali klasy a jedli. A když se fariseové nad tím pozastavovali, odvolal se Kristus na Davida, který z nouze posvátné chleby vzal a jedl. (*Luk. 6, 1.*)

Fariseové se horšili, že s publikány a hříšníky Pán Ježíš jedl. Kristus ale

nedbal na to (*Mat. 9, 10.*). Židé se horšili, když Pán Ježíš řekl: „Tělo mé jest v pravdě pokrm a krev má jest v pravdě nápoj.“ Pán Ježíš nechal je odejíti a otázal se apoštolů: „Zdaliž i vy chcete odejíti.“ (*Jan 6.*)

Sv. *Arsenius*, kterýž poslední dny života svého v klášteře trávil, upadl do nebezpečné nemoce. Ležel na tvrdém loži a zpovědník ho přinutil, aby pro slabost užil žíněnky a podhlavnice, nad čímž se jeden starý poustevník, jenž ho navštívil, horšil. Když to zpovědník pozoroval, zavolal poustevníka stranou a tázal se ho, čím dříve byl, než se stal mnichem. „Pastýřem jsem byl,“ odvětil poustevník, „a mnohdy jsem ani potřebného k živobytí neměl.“ „Když tomu tak,“ pravil kněz, „tedy jste, otče, víc pohodlí nalezl na poušti, než jste míval v povolání dřívějším. Však Arsenius, jako vychovatel císařův, míval všeho v hojnosti, požíval lahůdek a spával na měkkém loži; zdaž mi tedy budete míti za zlé, že jsem Arseniu v stáří a nemoci poněkud ulehčil polštářem, kterýž jen o něco jest měkčí kamene?“ A poustevník se upokojil. (*Podstr. výkl.*)

Sv. *František xav.*, plavě se z Portugalska do Indie, jako apoštolský vikář, čistil a pral si sám prádlo a oděv. A když mu to kdosi předhazoval, že se to proň jako vikáře nesluší a že dává pohoršení, odpověděl: „Jen ze zlého může se vzíti pohoršení, práce pak není nic zlého.“ (*Richter.*)

Jistý člověk, vida sv. *Tomáše* kanterburského ve společnosti drahé a vzácné pokrmy jísti, vzal si z toho pohoršení jako fariseus, řka, že myslel, že arcibiskup více se umí mrtviti. I odvětil mu klidně a moudře arcibiskup, že i při obyčejném jídle se můžeme nestřídmostí prohřešiti rovně jako při lepším. I nedbal na farisejské pohoršení a jedl dále. (*Richter.*)

Pohostinství,

viz: „skutek milosrdný tělesný III!“

Pohřeb.

1. Všude ho nalezneš, ač rozdílně.

Pohřeb zemřelých povždy a u všech národů s jakousi slavností se odbýval.

Co se pohanů týče, kladli *Peršané* mrtvoly do rakví, jež medem naplňovali a pak v zem pohřbili. — U *Skytů* se mrtvola vznešených, nejspíše namazaná mastmi, po 40 dní od příbuzných nosila, kteří všude byli vyčastováni a pak pohřbila. — U *Egyptčanů* dávala si rodina zemřelého na hlavu bláto, nenosila bílých oděvů, nepila vína a nekoupala se a hlasitě všude naříkala. Bohači mazali mrtvolu mastmi a gumou a uložili v skříň (mumie). Než mrtvolu uložili v hrobku, držán byl na zvláštním místě i soud nad mrtvým. Vystoupil-li nějaký žalobník a ukázala-li se vina zemřelého, nesměl býti pochován. Byl-li uznán za nevinného, anebo nepřihlásil-li se žádný žalobník, odložili příbuzní smuteční roucho, chválili zesnulého a slavně ho pohřbili. — *Řekové* upalovali mrtvolu osmého dne po smrti a popel a kosti uložili v nádobu a pohřbili. — U *Římanů* hleděl nejbližší příbuzný dech umírajícího zadržeti a zemřel-li, zatlačili mu oči a zavřeli ústa, umyli, dali skvostné čisté roucho, položili do rakve a pak na práh domu. Mnohdy mu dávali i peníz do úst, aby na onom světě převozníku Charonu mohl zaplatiti. Před domem postavena větev cypřišová. A nyní strašně příbuzní naříkali, vlasy si s hlavy a oděv na těle trhali a hlavu popelem posypali, což se každodenně až do pohřbu opakovalo, kterýž se u vznešených osmého dne v noci anebo časně z rána odbýval. Napřed šli hudci a nosiči znaků zemřelého, potom následovaly ženy plačící, které za plač byly placeny. Napotom se nesla mrtvola a za mrtvolou kráčeli příbuzní a rodina. Na náměstí se držela řeč a pak se mrtvola za městem spálila, popel a kosti se ve zvláštní nádobu daly a v hrobku uložily. Po pohřbu dávali všickni ještě zesnulému s Bohem a častěji i po pohřbu hrobku navštěvovali a po delší čas až i rok smutek nosili. — *Slované* mrtvé pálili a sebraný

popel do popelnic dávali, na sloupy na drahách stavěli a tryznu čili pohrobné hody ke cti nebožtíkův drželi. (*Zapova kronika.*)

Lapové nosí v hrubě vytesané rakvi bez víka mrtvolu do hrobu a dávají mu i ocel a kámen křesací, aby prý si v lesích tmavých posvítil.

Hotentoti a Kafrové strašně hulákají nad mrtvolou, zvláštním otvorem a ve zvláštním postavení jí dávají do hrobu, který velkými kameny chrání.

Kanadští mrtvole vše, co milují, sebou dávají: dýmku, tabák, zbraň a hořekují, těšíce se, že duše zemřelého jest v říši duší.

Národové okolo *Orinoko* vyvěšují kosti zemřelého, peřím okrášlené, na zvláštních chýších a často je čistí, spolu spalují i vše, čeho zesnulý užíval.

Armenské ženy každoročně u hrobů svých se shromáždují a zapalují nad hroby dříví, světlo a kadidlo, hořekujíce v tiché noci.

V *Borneo* kupují otroka a zabijí ho nad hrobem, aby prý zemřelému sloužil.

Ostrované *pelevinští* dávají si při pohřbu rostliny yams, kokosové ořechy a sladké nápoje a hořekujíce vlastníma rukama mrtvolu pochovávají.

Čuvossové dávají mrtvolám vše, z čeho by si střevíce upletl a obětují na hrobě soba.

Samojedi oblekají mrtvolu v několikeré roucho, dávají mu do hrobu vše, čeho užíval a nad hlavu meděnec.

Grončané stavějí na hrob dítek psí hlavu, aby pes dítkám cestu hledal.

Půlnoční obyvatelé *američtí* střihají si vlasy při pohřbu, ba i klouby na rukou si zohavují.

Čerkesové bijí se bičíky v obličeji až do krve při pohřbu.

Obyvatelé *šarbtských* ostrovů píchají hlavu mrtvoly na koly. (*Šmída: Rep.*)

U *Isŕaelitů* jakmile někdo zemřel, zatlačili mu synové anebo příbuzní oči. Napotom mrtvolu umyli a do plátna zaobalili a hlavu ještě zvláštním šátkem (*Jan 11, 44.*). Mimo Babylonu a Egypta neměl rakev. Patriarchové pohřbívali mrtvoly teprv za několik dní (*1. Mojž. 23, 2.*) V Egyptě potom ještě později ježto je na př. u Jakuba (*1. Mojž. 50, 3.*) mazali mozaickým zákonem (*4. Mjž. 19, 11.*) pohřbívali je ihned, jakož i v novém čase dle spůsobu perského. (*Skut. 5, 6.*) V plátně zaobalená mrtvola nesla se od šesti příbuzných na marách, za nimiž příbuzní a přátelé často v hojném počtu kráčeli. I ženy, aby hořekovaly a pištci byli zjednáni. Pohřbívalo se za městem a vesnicí, jen u zvláštní osoby na př. u Samuele (*1. Král 25, 1.*) u vnitř a sice na místě příjemném v zahradách a štěpnicích. I rodinné hrobky záhy nalezáme (*1. Mojž. 23.*). Hroby byly tu ve skalách vytesány anebo vystavěny. Mrtvoly chudých pochovávaly se na společném hřbitově, cizinci měli zvláštní hřbitov na př. v Jerusalémě. (*Mat. 27, 7.*) Zármutek jevili zřejmým spůsobem. Trhali si šaty, vlasy s hlavy, nasypali na hlavu popel, nemyli, nečesali, nemazali se mastěmi, kvíleli strašně, postili se, šli bosi a s odhalenou hlavou a zakrývali bradu svrchním oděvem. Smutek trval u příbuzných zemřelého osm dní; zemřel-li král anebo vznešenec trval 30 dní ano i ještě více a to veřejně.

Křesťané povždy zemřelé co nejzbožněji pochovávali. Za ohavu jim platilo mrtvol upalovati a i v pronásledování hleděli je pohřbiti v zemi. Pohřeb se nevykonával všude stejně, něco podrželi od pohanů a Israelitů; zatlačovaliť zemřelým oči, myli, přioděli, vystavovali. V prvních stoletích zavinovali mrtvoly v bílá roucha, biskupové a kněží pohřbeni bývali v oděvu církevním. Hned je nepochovávali, vystavovali doma a ve 4. století i v kostele, při čemž i světla užívali, všickni se hrnuli k mrtvole a modlili se za ni. Zármutek byl více mírný, ježto smrtí člověk nezaniká. Proto nelíbilo se sv. Augustinu, když vnuk sv. Moniky Adeodatus u mrtvoly nemírně hořekoval a sv. Jan zlat. přímo kázal proti nemírnému zármutku, ba ani nechtěl černého oděvu trpěti, avšak užívalo se ho již záhy. Nejvíce se křesťané za zemřelé modlili. Mrtvola se na hřbitov nesla, což platilo za zvláštní čest; voziti ale je platilo za neslušné. I biskupové a kněží nosili mrtvoly na př. když sv. Paula pohřbena jest. Sv. Ambrož nesl mrtvolu svého bratra, sv. Řehoř své sestry. Pravidelně se nosívala mrtvola od lidí stejného stavu. V Karthagu bylo r. 398 kajicníkům za povinnost uloženo, mrtvoly nositi k hrobu, jinde byli zvláštní nosiči ustanoveni. — Ra-

kev bývala u vznešených osob na př. u císaře Konstantina zlatá; anebo stříbrná, olověná, kamenná, obyčejně dřevěná. Za pění žalmů a společné modlitby kněze a věřících byla mrtvola do země pohřbena, aneb v hrobku vložena; napotom se čtla mše sv., a již od prvopočátku byl obyčej třetího, sedmého, třicátého a v den památky výroční úmrtí mši sv. za zemřelého čísti. I hroby byly záhy okrášlovány květinami a pomníky, zvláště kříži. (*Šmída hist. kal.*)

I světel se od prvních dob užívá, tak již při pohřbu císaře Konstantina velkého sv. Cyprian se světlem pohřben jest; původ svůj vzalo světlo, že pohřeb se odbýval v noci pro pronásledování.

Okuřování mrtvoly se ponechalo od Židů, kteří plátno, jímž se mrtvola zaobalila, vykuřovali. Tak i Nikodem (*Jan 19, 39.*): Asa (*2. Chr. 16, 14.*)

I zvonění záhy se užívalo, aby ostatní křesťané za zemřelého se modlili.

Hřbitovy nalezáme již u Židů, kteří měli je společné i rodinné. Křesťané za prvních dob pochovávali mimo obce, města dle římského zákona. Za dávných časů byl u křesťanů hřbitov útočištěm (asylem) provinilců a proto měli ho věřící ve velké úctě. I pomníky se stavěly. Později se pochovávalo v hrobkách pod kostelem a při kostele, později však pro nákazu za obcí. Hřbitov již záhy se světil. (*Krönes Real. Lex.*)

Smuteční barva při pohřbu v Evropě jest černá, co obraz tmy; v Číně bílá, že duše v nebi jest; v Japonsku žlutá, protože barvu tu květiny zanikajíce na se berou; v Egyptě tmavá, co barva země, do níž tělo se vrací; v některých krajinách Turecka modrá, any duše do nebe se ubírají, anebo purpurová, anebo fialová, co smíšenina barvy červené — zármutku a modré, co naděje.

Na hrob se dává vrba žalostná, na znamení smutku; anebo cypříše.

(*Šmída: Repert.*)

Při pohřbu nese se napřed *kříž*, že zemřelý vyznával víru Kristovu, u víře dokonal i příští z mrtvých vstání očekává.

Pak se nesou *hořící světla*, že spasení věčného zemřelému žádáme.

Rakev a hrob se *vykropují* svěcenou vodou, aby duše zemřelého občerstvení milosti Boží dosáhla, kdyby za hříchy své očistcové muky trpěti měla.

Rakev i hrob se *vykuřují kadidlem* na znamení, že zemřelý, jsa povolán k pravé víře a dle ní živ vonným zápachem Kristu Pánu byl (*2. Kor. 2, 14, 15.*) a že přítomní za zemřelého modlitbu a dobré skutky konati mají.

Pějí se *žalmy a písně*, abychom Boha za odpuštění hříchů a trestů zemřelého prosili; přítomní k modlitbě se povzbudili, příliš za zemřelého netruchlili (*1. Th. 4, 12.*) a že zemřelému věčný život přejeme (*Zjev. 4, 13.*)

Vyzvání se *zvony*, aby věřící k modlitbě za zemřelého povzbuzeni byli, by dospělí nebe dosáhli, u dítek pak Bohu děkovali, že je mezi anděle přijal.

Pochovává se tělo *v zem*, aby tělo co stanek duše nebylo zneuctěno, že ze země má svůj původ a že země jest nejlepší lůno pro budoucí vzkříšení.

Staví se *kříž* anebo *pomník* s křížem, že zde odpočívá tělo křesťana, za nějž se modliti máme.

(*Goffine-a Postilla.*)

2. Jest dojemný; budiž i jednoduchý.

Francký císař *Karel velký*, nejslavnější mocnář svého věku, obdržel jednou na svém dvoře v Cáchách neobyčejnou návštěvu. Harun al Rašid, sultán východních krajin, vypravil k němu posly se vzácnými dary na důkaz úcty, prose ho o přátelství. Císař, jsa tomu povděčen, všemožné je vyrážel a spolu i svou nádheru ukázal. Také ku slavným službám Božím vodil je císař a že se právě slavný pohřeb jistého měšťana cářského odbývati měl, nařídil, aby se průvod cizincům východním pro podívanou pod okny císařského paláce vedl. Když pak posléze po slavné poctě vyslancové ku odchodu se chystali a císař je hojně obdarované od sebe propouštěl, otázal se jich, co by se jim při jeho dvoře a u křesťanů vůbec nejlépe líbilo? I odpověděli: „Vaše pohřby jsou nejskvělejší a slavnějšího průvodu nemohli byste ani věhlasnému vítězi vypraviti, nežli svým nebožtíkům děláte.“

(*Jos. Ehrenberger.*)

Sv. *Řehoř*, divotvorce, žádal si na obecném hřbitově pochován býti, aniž tomu dovolil, aby mu přátelé po smrti

nějaký pomník postavili, dobře věda, že to jen marnost a hrdost.

(*H. J. Karlika*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan zlat.* a sv. *Jarolím* horlili velmi proti příliš skvostnému pohřbívání.

Zavržení hodné jsou zvláště *hody*, kteréž s pohřby spojeny bývají.

Pokání co ctnost,

viz i „mrtvení se; půst.“

Konej rozličným spůsobem.

Sv. Pavel obrátiv se, přísným pokáním připravoval se na křest sv. (*Skut. ap. 9, 9—11.*)

Pokání co ctnost i odporučoval (*1. Kor. 9, 28, 27.*; *Gal. 5, 24.*).

Letopisové vypravují o velikém počtu těch, již z pokání do samoty se odebrali, v jeskyních a hrobech bydleli, žíněnými rouchy se odívali, dnem i nocí se postili, bděli a modlili se za hříchy své a cizí, jako sv. Jarolím, sv. Pavel, sv. Antonín, sv. Arsenius, sv. Paula a j.

(*Macana výb.*)

Sv. *Aloisius* ukradl jako 5letý pacholík jednomu spícímu vojínu prach, aby malé dělo jím nabil. Jindy zase mluvil po vojácích necudné řeči, aniž by jim rozuměl. Když ho vychovatel na hříchy ty upozornil, nejen že se ihned polepšil, alebrž i po celý život svůj oplakával provinění svá a denně prosil Boha za odpuštění. (*Šmída: hist. kat.*)

Sv. *Ambrož* vybízeje jednu padlou pannu k pokání, napomínal ji takto: „Pokání musíš činiti nejen slovem, alebrž i skutkem a sice tímto spůsobem: Podvoluj se mileráda všelikému zármutku, práci a pokoření, abys věčnému trestu ušla. Srdce se krotí, jako vosk ohněm, postem; i smyslnost se jím drží na uzdě. Kajícím životem jistě dosáhneš odpuštění trestů věčných, ať Bůh k pokání sám vybízí. Velké provinění vyžaduje tuhé pokání. (*Sv. Ambrož.*)

Sv. *Arnulf*, řeholník, ukládal si bolestnou kajicnost a válel se v bodláčí. An se tak jedenkráte bičoval, ptal se ho bratr, vida srčeti krev pod hávem mnišským: „Ale, milý bratře, proč se sám o život připravuješ?“ Načež Arnulf odpověděl: „Nevraždím sebe, nýbrž jen hříchy své.“ Když mu jindy domlouvali, aby se tak v celi své do krve netloukl, odpověděl: „Zapotřebí, abych své tělo bil, by nezbujnělo a mne do propasti nestrhlo“. Několik let jedl pouze po-krmy dva neb tři dni staré; když měl žízeň, tu někdy dal si vodu k ústům, nikoliv aby pil, nýbrž aby se ještě více dráždil a přece se opanoval.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Arsenius* opustiv dvůr královský uchýlil se na poušť. A tu při práci ustavičně si musil slze utírati šátkem, jež ustavičně za hříchy své ronil, že mu celé obočí vypadalo. — Tentýž i olivy měl ve vodě a vodu jen jednou za rok přeměnil, aby zápachem tím se přemáhal. (*Ber. Bercaster.*)

Sv. *Augustin* píše ve svých vyznáních, jak velmi má příčinu, že ho Bůh na pravou cestu přivedl, aby hříchů svých oplakával. I dal na stěny světnice své kající žalmy napsati a v poslední nemoci své modlil se hojné slzy prolévaje za nepravosti mladosti své.

(*Sv. Augustin.*)

Sv. *Bernard* vedl tak čistý život, že se mohl andělu přirovnati a přece vždy byl pln lítosti nad všedními hříchy svými. „Jak se mám osměliti,“ žaloval, „pozdvihnouti očí svých k tak dobrému Pánu, Otci nebeskému, já tak nezdárný syn? O rozplyňte se oči mé a vylejte potok slzí, studem zardiž se tvář má a život můj straviž se v bolesti a hořkosti a dnové moji zněte želem a hořem nade mnou.“

Sv. *Jarolím* konal na poušti ve východních krajinách tuhé pokání, že se dal svésti v mládí zlým příkladem k rozkošem hříšným. Oděv jeho byla žíně a jeho tělo od postu celé vyzáblé. „Denně roním slzy,“ píše sám o sobě, „denně vysílám nářky a žaloby nad hříchy. Však ale, když jsem si povzdechl a poplakal, zdá se, jakoby duch můj zalétal k zástupům duchů nebeských.“

(*Schmidt's Exempelgebetbuch.*)

Sv. *Brigita* i u velikém stáří konala skutky pokání. Celé noci probděla a modlila se; čtyři dny v týdnu se po-

stila o vodě a chlebě. V noci málo spala a to ještě na zemi.
(*Šmída*: *Repertorium.*)

Sv. *Jaromír*, biskup a mučeník, postil se tuhými posty, nosil drsné roucho kajicné a po těžkých pracích svého povolání trávil větší část noci v modlitbách aneb v službě chudých.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kajetán* spával i v nemoci na prkně a lékařům říkával, když mu předhůzky činili: „Můj Spasitel umřel na kříži, nechte mne zemříti na popeli!“ A vskutku maje kající oděv a dav si zemi popelem posypati, zemřel byv dříve zaopatřen. (*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Karel vel.* poskvrnil sice život svůj mnohými vadami a poklesky, však také za to činil tuhé pokání a co zlého provinil, toho srdečně litoval a všemožně napravil; zvláště pak pykával přestupků a hříchů mladosti své.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kateřina* z Ricci povždy konala tuhé pokání. Dva až tři dni v týdnu se postila o chlebě a vodě, mnohdy kolik dní ničeho nepožila. Okolo těla nosila drsný pás a často se bičovala. I uvnitř se mrtvila dokonalou poslušností, mírností, trpělivostí a pokorou, jíž sebe menší a opovrženější věci konati chtěla.
(*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Kazimír*, královič polský, nosil již co útlé pachole pás na holém těle. I půst zachovával tak přísně, že ani v nemoci dispense nepoužil.
(*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Ludmila*, patronka naše, připomínajíc sobě ve vdovství svém prvnější poblouzení své v modlářství, každého dne s mnohými slzami je oplakávala, říkajíc se sv. apoštolem: „Jaký zisk měla jsem z toho, zač se nyní stydím?“
(*Macana výb.*)

Sv. *Maria egyptská*, poznavši škaredost a ohavnost nešlechetností svých, vnitřní bolestí proniknuta jsouc, odebrala se na poušť, kde ztrávivši 5 chlebů, již s sebou vzala, 45 let toliko kořínky a bylinkami se živila a nejpřísnějšímu pokání se podrobila. (*Sv. Efrém.*)

Sv. *Maria z Mallye* vykonávala velmi přísné skutky kající na sobě; nosila na nahém těle opasek žíněný, třikráte v témdni se postila, v pátek jedla jen kousek černého chleba a pila trochu vody, neležela na posteli, nýbrž na sláme, neobcovala se světskými lidmi a všeho se varovala, což by mohlo dráždíti všetečnost očí. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Markéta kortonská*, obrátivši se, kárala tělo své nejpřísnějšími skutky kajicími, plakala tak mnoho a hořce nad hříchy svými, že i jiní vidouce ji, plakati museli, a že někdy krev tekla s očí její. Cokoliv jí dali k jídlu rozdala chudým a jen to nejšpatnější podržela pro sebe; nechtěla se již nikomu do očí dívati a o něčem světském mluviti; jiným záviděla chudobu, nemoc a trápení.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Paula*, odvrátivši se od marného světa a obrátíc se k Bohu tak přísnou kajicnicí se stala, že sv. Jarolím, ač sám tuhý život vedl, ji napomínal, aby v postění se a mrtvení těla svého poněkuď ulevila, jemuž ale tuto odpověď dala: „Když jsem ještě bydlela v Římě, líčila jsem tváře své, abych se světu líbila; nyní zase se chci Bohu líbiti, proto ať tvář má postem nyní zbledne a opadne. Prvé jsem tělo své drahým marným oděvem podle způsobu světa krášlila, ať nyní ostrost žíněného oděvu a bičování snáší.“ (*Sv. Jarolím.*)

Sv. *Petr z Alkantary* ani jednoho dne neprominul cvičiti se v pokání, tělo své stále mrtvil bděním, postem, mrskáním, zimou a vší příkrostí se v služebnost podroboval; cokoliv mluvil, činil, trpěl, jedině v duchu kajicnosti mluvil, činil a trpěl, kteréž pokání mu nesmírnou slávu v nebesích připravilo. A zjeviv se po smrti svaté Terezii, pravil k ní: „O přešťastné pokání, které mi nebeské radosti vydobylo!“ (*Macana výb.*)

Sv. *Petr Kanisius*, již od 10. roku věku svého nosil drsný kající pás. O půlnoci modlíval se v koutečku. V čas masopustní postíval se přísně za urážky Bohu toho času zvláště činěné.
(*Jeho životop. od P. Longaro.*)

Sv. *Rosa z Limy* z řetězu si udělala bič a bičovala se nemilosrdně, ano i trojí řetěz okolo těla si ovinula a ho nosila. Když pak musela řetěz odložiti, udělala si košili z koňských žíní a nosila ji; pod závojem nosila i trnovou korunu, spávala i na dříví a střepinách, požívala žluče a málo i spala.
(*Mehl. příkl.*)

Sv. *Veronika milánská*, ačkoliv od dětinství vedla život zcela čistý a ne-

vinný, přece se považovala za největší hříšnici a srdce její bylo tak zkroušené, že téměř neustále plakala.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Bl. *Vintýř* bohatstvím a pychem zaveden oddal se prostopášnosti a nebylo radosti, jíž by si byl odepřel. Než milostí Boží obrácen vedl napotom život velmi tuhý. Líhal jen na holé zemi, nejídal než jen kořínky a bylinky a nepil než vodu a to v jisté míře. Odebral se i do samoty. (*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Za času krále *Edgara* bylo v Anglii v obyčeji tak zvané hluboké pokání. Pozůstávalo v tom, že kajicníci zbraň odložili, jež se všeobecně užívala, chatrný kající oblek oblekli, bosi do jiných zemí putovali, jen před kostelem všude pobožnost konali, nikdy dvě noce na témž místě se nezdrželi, v posteli ne spali, se nekoupali, vlasy a nehty nestříhali, masa a opojného nápoje nepožívali; pokud pokání své nevykonali.

(*Ber. Bercasier.*)

Geramb, pocházeje z rodu šlechtického v Uhrách, žil u dvora vídeňského, bojovav proti Francouzům upadl v zajetí a držán jest ve vězení až do pádu Napoleonova. Neštěstí to naň takový dojem učinilo, že dosáhnuv opět svobody, do řádu trappistů vstoupil, o čemž sám píše: „Stal jsem se trappistou a jsem rád, že mohu, vzdálen jsa hluku světského, činiti pokání; pokáním konejším spravedlnost Boží za mé hříchy. Poznal jsem marnost světa a svá provinění a proto jsem vstoupil do řádu trappistů, abych v něm pracoval, modlil se, plakal a na slámě a popeli zemřel.“

(*Geramb.*)

Hrabě španělský z *Lemos* konával v jistých dnech kající skutky. Jednou byla v jeho domě svatba a tu, ještoku kajicnosti určen byl ten den, vzdálil se od společnosti a nemaje nic jiného, vzal řetěz s krku a mrskal se jím.

(*Hunolta káz.*)

Ctihodná *Marianna* z „Krista“ v Quito v Jižní Americe r. 1618 narozená, vzdala se v 12. roce věku svého světa a zavřela se do cely, kdež 14 roků až do své smrti strávila a z kteréž jen na mše sv. a kázaní odcházela. Víře nepodobné byly její kající skutky, které konala. Spávala na kříži nebo na schodech, v ruce držela skoro povždy metlu, jíž se mrskala, na hlavě měla trnovou korunu; živila se chlebem a vodou, mnohdy nejedla zcela ničeho. Času použila k ruční práci a rozjímání o smrti a modlitbě. (*Ott. Marian.*)

Thais, žena alexandrinská, když ji sv. Pafnuc na víru obrátil, modlívala se denně: „Kterýž jsi mne stvořil, smiluj se nade mnou!“ (*Lohn. bibl.*)

Pokání co polepšení.

viz i: „milost Boží; hříšník!“

1. Původ.

a) Jest dílo milosti Boží.

Klášter *Clairvaux*, kdež opatem byl sv. *Bernard*, navštívili o masopustě několik urozených lehkomyslných jinochů. Ukojivše zvědavost, odebrali se k vyražením. Nadarmo je měl sv. Bernard k tomu, aby zde v samotě noc na modlitbách trávili a hříšných vyražení se uvarovali. Tu na rozloučenou dal sv. Bernard přinésti ještě pivo, požehnal ho a prosil, aby si na spasení duší svých připili, ujišťuje, že Bůh milostí svou již učiní, čemuž tvrdošijně odpírají. I napili se mladíci lhostejně a odešli, avšak sotva že přestoupili práh kláštera, pocítili v nitru svém podivuhodnou změnu, tak že ošklivost před věci pozemskými ucítili, k sv. Bernardu se vrátili a snažně žádali, aby je do kláštera přijal. S radostí jich sv. Bernard přijal a za jeho vedení stali se velkými sluhy Božími.

(*Giry, Leb. der Heil*)

Sv. *Terezie* byla na vychování dána do jednoho kláštera, kdež jedna zbožná klášternice všemožně ji od lhostejnosti a žvavosti, avšak marně vyléčiti hleděla. Později uviděla sochu Pána Ježíše, an jest bičován a přece se nepolepšila. Čtouc ale knihy, zvláště obrácení sv. Augustina, poznávala trestuhodný stav svůj. I ulekla se, plakala a přece opravdu se nepolepšila, ani nejvýtečnější zpovědníci s ní nic nesvedli. Teprv na

přímluvu Panny Marie, sv. Josefa a zjevením Krista se obrátila. (*Markovič.*)

Bertrand, Belgičan, vedl co mladík velmi prostopášný život, oddán jsa opilství, hře a tanci. Jednou ale při mase opustě uprostřed radovánek dotekla se ho milost Boží a najednou poznal trestuhodnost jednání svého, zpomena si na věčnost. I odešel pod oblohu ven. Druzi jeho vyšli za ním a naleznuvše ho smutného, pobízeli jej, aby se k vyražení navrátil. Bertrand počal ale mluviti o smrti, přísnosti soudu na věčnosti. Druhové měli to z počátku za žert, avšak Bertrand důrazně pravil: „Umínil jsem si, jiným člověkem se státi, všech her, tance a vyražení se vzdáti, abych spasení dosáhl. Tak učiním!“ I odešel hned a vstoupil do řádu jezovitův. (*Fuhlrott.*)

b) Jest ovoce dobrých skutkův;

viz i: „almužna; skutek milosrdný!“

Ovoce přímluvy;

viz i: „modlitba; Maria; Svatí!“

Rahab, hříšnice v Jerichu, přijala vyzvědače Josuovy, pohostila je a ukryla a za to ušetřila své při záhubě Jericha a obrátila se k pravému Bohu (*Jos. 2, 6.; Žid. 11, 31.*)

Sv. *Jan* kvalbert. odpustil pro Krista vrahu bratra svého a za to milostí Boží se obrátil a založil řád Olivetánův a svatě skončil život svůj. (*Vogel Leg.*)

Okolo r. 300 žila v Římě vznešená, mladá a hezká a i bohatá paní, kteráž se správcem svým *Bonifaciem* v hříšném poměru žila. Bonifac byl vínu a jiným neřádům oddán, při tom ale velmi pohostinný, štědrý a k cizincům a chudým útrpný, navštěvuje a podporuje je i v noci. A hle, milost Boží naplnila Boniface i paní jeho Aglais. Poznavše a litujíce hříchův svých odcestovali na východ, kdež Bonifac podstoupil smrt mučenickou. Aglais pochovala jeho tělo a žila napotom ještě 15 rokův v samotě, konajíc skutky kajicné a dobré. (*Butler.*)

Petr Pavel *Dupré*, francouzský šlechtic, již ve 12. roce věku svého vstoupil do vojska krále Ludvíka XIV. a stal se i pro udatnost setníkem. Vedl tu prostopášný a bohopustý život a vyznamenal se zvláštní úctou k chrámům a jiným Bohu zasvěceným místům, kteréž chránil, nedaje je pustošiti. A hle, navštíviv více jen ze zvědavosti a zvyku kostel Maria Maggiore, proniknut jest najednou světlem Božím. Poznav ošklivost a hanebnost hříchův svých skroušeně padl před obraz Rodičky Boží a zaslíbil život svůj službě Boží, kterouž co bratr servitův konal a kdež i co svatý zemřel. (*Ott Marian.*)

K obrácení používá milost Boží

a) horlivosti zbožných lidí;

viz: „horlivost; hříšník, spasení jiných!“

b) Dobrého příkladu;

viz: „příklad dobrý!“

c) moci, pravdy a rozjímání.

Sv. *Kateřina* sien. tak slavně nejznamenitější pohanské učence a mudrce alexandrinské porazila v rozmluvě a o pravdě víry Kristovy přesvědčila, že všickni umlkli a mnozí s ní mučenickou smrt podstoupili. (*Alb. Stolz, Leg.*)

Sv. *Františku* xav., jenž na universitě pařížské ve vědách velké činil pokroky a za veřejného učitele libomudrctví vyvolen byl a tu jen tím se zabýval, jak by velké cti ve světě dosáhl; předkládal sv. Ignac, přítel jeho, začasto slova Kristova: „Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu trpěl?“ A slova ta pohnula sv. Františka tak, že opustiv vše, mezi první druhy sv. Ignáce vstoupil. (*Sintzel, Leg.*)

Mistr *Roland* kremonský přítomen byl hlučné hostině a rozličným hrám a vyražením po celý den. Na večer vrátiv se domů, byl mrzut a pravil: „Kde jest nyní hostina? kde vyražení?“ A myšlenka na marnost světských rozkoší tak naň působila, že druhého dne, vzdav se zcela světa, do řádu kazatelského vstoupil, v němž zbožností, svatostí a učeností proslul. (*Vita frat. Praed.*)

Theodor, urozený egyptský mladík, pozorovav skvostně upravený dům svůj, přišel na myšlenku: „Co ti, Theodore, prospěje, byť bys i celý svět získal a světských radostí všech užil, kdybys za to věčných radostí pozbyl?“ A rozjímáním tím odřekl se světa a šel co učeník k sv. opatu Pachomiovi. (*Leb. d. h. Pach. Rosweid.*)

d) kázaní; sv. zpovědi;
viz i: „kázaní; zpověď!“

Sv. *Pelagia*, veřejná hříšnice v městě Alexandrii, kázaním sv. Nonna, biskupa, proniknuta lítostí vyznala se z provinění svých, řkouc: „Já jsem Pelagia, moře nepravosti, tonoucí ve vlnách hříchu, propast záhuby, osidlo duší. Ale, ana to vše nyní zamítám, přijmi mne na milost, přijmi mne kající!“ A od té doby rozdavši, co měla, chudým, stala se vzorem kajicnosti a vedla až do smrti tuhý život. *(Jakub, diakon.)*

Sv. *Ignác*, přesvědčen, že zpověď sv. mocný prostředek jest k obrácení hříšníkův, uložil druhům svým za největší povinnost, aby věřící k sv. zpovědi vybízeli a ve zpovědnicích neunavně seděli a bratří od nečistoty hříchův čistili.
(Lohn. bibl.)

e) zázraků a dobrodiní.

Pyšný Naaman syrský, byv zázračně od Elisea uzdraven, obrátil se k Bohu *(4. Kr. 5, 11-17.)*

Když Kristus syna úředníka královského uzdravil, uvěřil úředník i dům jeho *(Jan 4, 53.)*

O svátcích svatodušních na zázračný příchod Ducha sv. obrátilo se okolo 3000 duší *(Sk. 2, 41.)*

Když sv. Pavel čarodějníka Elymasa slepotou ranil, uvěřil místodržitel. *(Sk. 13, 12.)*

A tak Bůh při kázaní sv. apoštolů zázraky působil *(Mar. 16, 20.)*

Iberové obrátili se zázrakem, když královna zdraví nabyla na přímluvu otrokyně sv. Kristiny. *(Butler.)*

f) nehod; trestů;
viz i: „neštěstí!“

Sv. *Jan* z Boha opustiv rodiče tak je zarmoutil, že matka nad ztrátou jedináčka po třech týhodnech zemřela, pykal napotom veřejně druhdy spáchaných hříchů a v prsa se bije, hlasitě volal k nebi o milosrdenství a smilování. Také vousy a vlasy si rval a ulice města probíhaje, neobyčejně se pitvořil, tak že luza za ním, co za šílencem běhajíc, blátem a kamením po něm házela a kyji jej bila. Napotom přiveden ku knězi a vyzpovídav se upřímně, rozdal vše, co měl, neušetřiv ani knih, obrazů a oděvu.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Markéta* z Kortony, která po devět roků hanebnému smilstvu se oddávala, činila napotom dvacet roků tuhé pokání. Příčinou obrácení byla smrt mladíka, s nímž v nedovoleném poměru žila. *(Zollnerova kázaní.)*

Sv. opat *Sylvestr* byl nejprv kanovníkem v Osimo. Již tehdáž vedl ctnostný život, že se stal ale svatým, stalo se touto příhodou. Jeden z jeho milých přátel, jenž pro neobyčejnou krásu všude obdivován byl, upadl v nemoc, v níž ho za živa červi žrali, až bídně zahynul. Pohled na spustošené tělo, druhdy tak krásné, odcizil Sylvestra zcela světu. Tajně opustil Osimo a utekl se na pustou samotu, kdež se k němu i jiní zbožní mužové připojili.
(Poire, dreifache Krone.)

3. Konej; blažíť!

Za odpuštění hříchů prosili:

David král, jak zvláště 50. žalm to ukazuje.

Manasses, král, poznav vinu svou *(2. Par. 33.)*

Ninivetští činili pokání v žíni a postu *(Jon. 3.)*

Esdráš modlil se za hříchy svého lidu *(1. Edr. 9, 6.)*

Isaiáš prosil Boha za odpuštění lidu *(Is. 64, 9.)*

Daniel vybízel lid ku pokání *(9, 3.)*

V novém zákoně pokání činili: šlakem poražený *(Mr. 2, 5.)*; publikán ve chrámu *(Luk. 18.)*; Maria Majdalena *(Luk. 7, 37.)*; lotr na pravici *(Luk. 23.)*; Petr zapřev Krista, plakal pak hořce *(Mat. 26.)*; Zacheus *(Luk. 19.)*; Pavel obrátiv se *(Skut. ap. 9, 9.)*; marnotratný syn *(Luk. 15.)*.

Sv. *Guntram*, král, nevedl na počátku život bezúhonný, zvláště nezdrželivost a jakási ukrutnost právem se mu může vytýkati. Brzy se ale polepšil a hořkou lítost pokleskův a hříchův mladosti měl.
(H. J. Karlíka: Živ. sv.)

Filip, vévoda namarcenský, živ bohaprázdně, konečně před smrtí se poznal a opravdu života svého litoval, ustavičně hořké slzy prolévaje. Zpovědníka žádal, aby tělo jeho hodili na ulici, aby psu, ant jako pes žil, se podobal. *(Caeserius.)*

Já prodal — píše jistý *šlechtic*, jenž byl jednou kněze a nejsv. svátost potupil, své panství a vše rozdal chudým. I chtěl jsem jíti do kláštera. Než Bůh mne osvítil a jinou vyvolil cestu k dovršení mého pokání. Hrdý duch můj musel zkrotnouti. Já cítil, že jej pokořím, budu-li nucen pomoci potřebné hledati u lidí. Žebrácká hůl, halena a mošna staly se mým bohatstvím.

(Blahověst 1852.)

Císař *Theodosius* v čas vzbouření lidu i mnoho nevinných k smrti odsoudil. Slyše sv. biskup Ambrož, že císař chce přijíti do kostela, vyšel mu vstříc a zapověděl mu vkročiti do svatyně Boží. Když pak se císař omlouval tím, že David také zhřešil, odpověděl sv. Ambrož: „Jestli-že jsi následoval Davida v hříchu, následuj ho také v pokání!“ Theodosius podrobil se sv. biskupu, celých osm měsíců do kostela nešel a ustavičně na modlitbách a postech trval. Když mu bezbožný Rufín domlouval, že jen vinníky potrestal a aby tak hrozného jha na sebe uloženého, jakožto velmocný pán a císař se sprostil, odpověděl Theodosius: „Mně jest nejen brána chrámová, alebrž i brána nebeská zavřena; neboť Pán praví, co svážete na zemi, svázáno bude i na nebi. Biskup Ambrož spravedlivý soud vyřkl nade mnou.“ Konečně se v kostele postavil mezi kajicníky, učinil veřejné vyznání hříchů svých a přijat zase byl mezi věřící. Říkávalť pak velmi často: „Až posud jsem byl samými pochlebníky obstoupen, ale Ambrož jest ten muž, který mi pravdu řekl.“

(Berc. Bercaster.)

Aron polepšiv se, stal se nejvyšším knězem *(Num.)*; Maria zbavena málomocenství *(Num. 12.)*; Israelité uzdraveni pohledem na měděného hada *(Num. 21, 6.)*; město Samaria zachováno *(4. Kr. 6, 7.)*; David obdržev moudrého syna Šalomouna *(1. Kr. 12.)*; Achab na životě zachován *(3. Kr. 21.)*; Machabaeus obdržev vítězství *(2. Mac. 25.)*; Ninivetští byvše zachráněni *(Jon. 3, 10.)*.

Matouš stal se apoštolem *(Mt. 9, 9.)*; Zachaeus dosáhnuv odpuštění *(Luk. 19.)*; Majdalena, na jejíž prosbu Kristus Lazara vzkřísil *(Jan 11, 3.; 20, 11.)*; kající lotr dosáhl odpuštění *(Luk. 23, 43.)*; sv. Petr stal se hlavou apoštolův *(Jan 21, 15.)*; marnotratný syn navrátiv se domů, s jásotem od otce uvítán jest *(Luk. 15.)*, nebešťané radují se nad hříšníkem pokání činícím *(Luk. 15, 7.)*.

Když sv. *Bernard* v Nizozemsku slovo Boží hlásal, obrátil se milostí Boží i jeden rytíř Arnulf, jenž žil v zemi ve vážnosti, ale i rozkošem zcela oddán byl. Arnulf vstoupil do řádu sv. Bernarda a sv. Bernard vyhlásil jeho obrácení za větší div, než vzkříšení Lazara. Arnulf prospíval velmi v ctnosti a musel i ukrutné bolesti tělesné snášeti. Jednou bolestmi překonán, ztratil i řeč a vědomí a uděleno mu poslední pomazání. Přijda k sobě, volal častěji: „Ano, všecko, všecko, což jsi pravil, o dobrý Ježíši, jest pravda.“ Když pak slova ta často opakoval, domnívali se mnozí, že pozbyl rozumu. Arnulf odpověděl zcela rozumně a klidně: „Spasitel ve svém evangelium slíbil, že každý, kdo pro Něho opustí otce, matku a své domácí, stokráte za to vezme a v onom světě bude míti život věčný. A to jsem já sám na sobě zkusil a vyznávám z celého srdce, žeť i já již v tomto životě jsem stonásobnou náhradu obdržel. Jaká teprv blaženost očekává mne na věčnosti!“

(Sv. Ludvík z Granady.)

Jednoho večera vyhledal mne v zpovědnici — praví kněz *Lavigne*, apoštol galejníků — jeden galejník. Po sv. zpovědi dal jsem se s ním do rozmluvy, ještoť zvláštní pokoj na jeho obličeji se značil. A tu jsem se od něho dozvěděl, že jsa stár 45 let a 10 roků jest již na galejích. Odsouzen jest pro žhářství, ačkoliv se žhářství nedopustil. Urazil ale, jak pravil, Boha těžce v mládí svém jiným hříchem, až konečně si umínil se polepšiti, aby ztraceného pokoje zase nabyl. Tu vypukl na blízku příbytku mého oheň, já upadl v podezření a byl porotou pro žhářství odsouzen, ač jsem se ho nedopustil. Přece ale, pravil, spravedlivě mne Bůh odsoudil pro jiné hříchy mé. A hle, trest ten navrátil mi zase pokoje. Všickni myslí, že odsouzen jsem spravedlivě a to jest také v pravdě. I vy mne, otče duchovní, nepoznáte, ani jmena, ani čísla svého vám nepovím, ale modlete se za mne, abych vůli Boží až do smrti věrně plnil a od

té doby neviděl jsem galejníka více a veškeré pátrání mé po něm bylo marné. *(Lavigne.)*

4. Budiž trvalé a opravdové!

Farao, nechtě propustiti Israelity. *(Ex. 8.)* Adonibezec usmrcuje krále *(Soudc. 1.)*. David 9 měsíců s polepšením odkládal *(2. Kr. 11, 12.)*. Antioch a bídně zahynul *(1. Mak. 6.)*. Šimon *(Sk. 8, 22.)*.

Za to ihned se polepšili: Ninivetští *(Jon. 2.)*, Maria Majdalena *(Luk. 7.)*, Šavel *(Sk. 9.)*.

Před věky viděn byl v *Cařihradě* neobyčejný úkaz na nebi. Úkaz ten vykládal se, že hříšné toto město ohněm s nebe bude stráveno. Uděšení obyvatelé činili pokání dle příkladu Ninivetských. I vyšli ven s císařem za město a odebrali se v kajicnosti na místo podál města. Když se pak den přiblížil, v kterémž město mělo ohněm stráveno býti, vyslali posly, aby zvěděli, co se přihodilo. Avšak uslyševše, že město stojí, obrátili se k předešlému hříšnému životu. *(Frenclova: Postila.)*

Sv. *Vilém*, poustevník, provozovav řemeslo pekařské, obrátil se z hříšného života, avšak opět v něj upadl. Konečně se opět obrátil, kajicně vyzpovídal a učinil slib jako poustevník kajicně žíti. A vskutku Vilémova kajicnost byla neobyčejná. On se postil více dní po sobě, pracoval vzdělávaje vůkolní krajiny až do umdlení a k tomu jen kořínků syrových a obilí požíval; bedliv byl i modlitby. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

5. Neodkládej jím; škodíť;

viz i „hříchové proti Duchu sv. 1, 6!“

S pokáním odkládali: Saul, Absolon, Roboam, Achab, Jezabel, Antioch a zahynuli podobajíce se neužitečnému fíkovému stromu. *(Luk. 13.)*

V Palermě šli dva přátelé na procházku. Jeden z nich *César*, divadelní herec, byl zasmušen a na otázku přítelovu, proč jest smutným, zda byl dnes u sv. zpovědi, odpověděl: „Před dvanácti roky řekl mi P. La Nussa, že jen 12 roků budu živ, abych se polepšil. V tom čase jsem mnoho cestoval a často se v nebezpečí života nalezal, zvláště jsem jednou nebezpečně a na smrt nemocen byl. Dvanáctý rok dochází a já se cítím úplně zdravým.“ Spolu pozval přítele na divadlo sobotní, kdež měl hráti. A hle, právě tu sobotu 24. listopadu 1668, když právě na jeviště vstupoval, ranila ho mrtvice, tak že ihned mrtev k zemi sklesl. *(Sv. Alfons Lig.)*

V *Innomostí* roznemohl se nebezpečně r. 1810 jeden pán, jenž mnoho roků pohoršlivě a bohaprázdně žil. I povolali mnicha P. Benitia Mayra, kněze to dokonalého, k němu. Nemocný se sice vyzpovídal, avšak duševní síly, pamět a vědomí byly uslabeny. Jak asi zpověď a lítost svou vykonal? Krátce se jen mohl vyzpovídati a přijav i poslední pomazání ihned zemřel. Když se napotom jedna paní Mayra tázala, zdaž to platí, žijeme-li po celý život svůj prostopášně a vyzpovídáme-li se kvapně v hodince poslední, odpověděl tento s povzdechem: „Musí platiti“ a více o tom nemluvil. *(Scherera Exempel-Lex.)*

V jednom *klášteře* jest nápis pod obrazem sv. Augustina: „Dnešek jest tvůj! Dnes svlékni člověka starého; zítřek snad nedovolí tobě obléci se v nového!“

Jistý *mudrc* praví: „Čiň pokání na den před smrtí!“ A který jest den tento? A kdo zná, kdy a jakou zemře smrtí? *(Podstr.: Výklad.)*

Jistý *muž*, jenž mnoho let sotva na Boha vzpomněl a život bezbožný vedl, roznemohl se jedné noci náhle až k smrti a umíraje volal: „Ach, Bože, jen několik okamžení mi ještě popřej. Pane, jen do zejtřka mne zachovej, abych pokání činiti mohl.“ Že však tolikerých okamžení a příležitostí k činění pokání lehkovážně promeškal, nebylo mu s nebe popřáno, aby dosáhl čeho žádal Jaký život, taková smrt. Ještě té noci bídně zahynul. *(Sv. Řehoř I.)*

Jeden *tesař* pracovav na mostě spadl do řeky Innu. Šťastně byl zachráněn a byv otázán, zdaž v nebezpečí žel a lítost nad svými hříchy vzbuzoval, odpověděl, že vskutku na to zapomenul a jen tím se zabýval, kterak by se zachránil.

Jistý *rolník* po celou nemoc ustavičně z horečky jen o poli a chlévu mluvil; jakás služka v krámě v nemoci rukou pohybovala, jakoby loktem měřila; jeden lenoch, jenž málo o spasení duše své dbal, hodinu před smrtí se dal donésti k oknu, aby r. 1851 zatmění

slunce uviděl a zde i zemřel. Lakomec umíraje měšec s penězi si dal na postel přinésti a se slovy: „Více ještě peněz!“ skonal. Jeden nečistý, jenž kuběnu od sebe na žádost zpovědníkovu dal, krátce před smrtí třikráte na zeď zaklepal, čímž konkubinu k sobě volával. (*Scherera Exempel-Lex.*)

Pokání co svátost.

1. Jest svátost:

a) potřebná; mocná; obracuje.

Vyznání hříchů nalezáme i ve starém zákoně i u pohanů viz „vyznání“!

V novém zákoně povýšil Kristus zpověď na svátost: Přijměte Ducha sv., kterýmžkoliv odpustíte . . . (*Jan 20, 22.*; *Mat. 18, 18.*)

Svátost ta užívala se tudíž již od časů apoštolských (*Sk. 19, 17—18.*). K sv. zpovědi vyzývá i sv. Kliment, žák sv. Petra, a sice Korintských, Tertullian atd.

Avšak nejlepší doklad jest ten, že všecky staré sekty, které za prvních časův od Církve odpadly, zpověď co svátost podržely.

Proto nesmyslná jest námitka, jakoby papež Innocenc III. r. 1215 zpověď ustanovil; on‘ jen poručil, aby každý katolík alespoň jednou v roce se zpovídal.

Ostatně ani Lutr z počátku zpověď co svátost neupíral a Jindřich VIII., král anglický, ji oproti Lutrovi hájil, začež se mu titulu „defensor fidei“ dostalo.

L. P. 1838 byli u jedné vznešené *paní* mnozí hosté shromážděni a tu přišlo se v řeči i na sv. zpověď. „Zpověď,“ pravil tu jeden osvícenec, „jest vynález kněží.“ Což když jedna horlivá katolička uslyšela, pravila: „Pravíte, že sv. zpověď jest vynález lidský, an vynález každé věci na př. piketu, který právě hrajete a za Karla VII. se vynalezl, znám jest, prosím, řekněte nám, kdo zpověď vynašel?“ Mladý uštěpáček nemohl odpověděti a zahanben netroufal si více o sv. náboženství mluvit. (*Quillois.*)

Cheverus, biskup bostonský, požíval tak velkou důvěru, že mnohé i protestantské paní z nejvznešenějších stavů k němu přicházely, jemu své srdce otvírajíce a nejtajnější obtíže domácí i svědomí svého mu svěřujíce. Jednoho dne pravila jedna z těch paniček biskupovi, že zpověď jest posud to nejprotivnější, co ji od katolické víry odvracuje a zdržuje, aby ji přijala. I vece na to biskup s úsměvem: „Aj, má ctěná paní, zpověď se vám neprotiví, jak myslíte, ano vy uznáváte její potřebu a cenu; neb již dávno jste se mi zpovídala nevědomky. Vždyť pak zpověď nic jiného není, nežli svěření se s těžkostmi srdce a trápením svědomí a s tím jste mne na vlas obeznámila, abyste ode mne rady přijala.“ (*Binterim.*)

V jistém *francouzském* městě mluvilo se v jedné společnosti nevěrecké i o sv. zpovědi. A tu pravil jeden uštěpačně, že by to byl veselý kousek, kdyby tak šli k sv. zpovědi. Jiný pravil, že by žert ten troufal provésti a vešel i s ostatními v sázku o mnoho láhví vína, a řekl, že jim vypoví příhody své v zpovědnici. Druhého dne vskutku šel onen nevěrec, byv na slib svůj od několika ostatních upomenut, k sv. zpovědi a zpovědníku zrovna řekl, že nepřichází, aby se zpovídal, nýbrž aby sázku vyhrál. „Zpovídám se,“ mluvil dále, „že jsem se toho a toho hříchu dopustil, avšak si toho nic nedělám.“ A tak to šlo dále. Načež zpovědník: „Dobře, pane, vy jste provedl své a říkejte i vy, což vám za pokání ukládám, po 3 dni vždy třikráte denně, ráno, v poledne a večer tato slova: Přijde smrt, já však si z toho nic nedělám; bude soud, já však si z toho nic nedělám; jest peklo, však si z toho nic nedělám.“ A s tím jej propustil. I vyprávěl vše lehkovážník ten společnosti, žádaje vyhranou sázku. Tito ale chtěli, aby i pokání mu uložené vykonal. I přislíbil tak učiniti a vskutku i učinil. Zatím milost Boží se ho dotkla a než tři dni uplynuly obrátil se rouhač k témuž zpovědníku a dokonale se nyní smířil s Bohem a zbožným životem napravil pak minulá daná pohoršení.

(*Blahověst. 1856.*)

Jistý poustevník otázal se zbožného a nadaného opata *Pimenia*, v čem by pravé pokání záleželo. „V tom,“ odvětil Pimenius, „aby’s více nezhřešil.“

(*Rauchenbichler.*)

b) Prospívá:

aa) Navracuje pokoj duše; blaží.

Sv. *František sál.* spatřiv v domě biskupa Belleya obraz sv. Máří Majdaleny, kterouž povždy hluboce ctil, zvolal: „Ach, jak šťastně a prospěšně se změnila! Dala Kristovým nohoum slzy a tyto nohy daly jí krev, kterouž se smyly její hříchy!“ (*Mehl.*: *Kat. Handb.*)

V městě *Antorfu* žil vznešený pán, jenž se dopustil tajného hříchu, z něhož se nechtěl zpovídati, ač ho svědomí hrozně znepokojovalo. Užíval rozličných prostředků, aby na ohavnost tu zapomněl. Především vrhl se hanebným rozkošem do náručí, ale nic naplat. Svědomí ozývalo se tím pronikavěji. I výdal se na cesty a prošel mnohé krajiny v Evropě, avšak i tu nezapudil upomínku na ohavnost. I ustanovil oddati se studování a hlubokému přemýšlení, ale vše nadarmo. Také uslyšel, že skroušenost a lítost a dobré kajicné skutky dopomáhají k odpuštění hříchů. I modlil se ve dne v noci, postil se často a dlouho, uděloval almužny, ale ani to mu nepřinášelo hledaného pokoje. Jeho svědomí mu šeptalo: „Jednoho sluší konati, druhého nezanedbati.“ (*Luk. 11, 42.*) V zoufalství, by trápení ušel rozhodnul se k samovraždě. Vyhledav bambitku vyjížděl na statek svůj, aby záměr ten vyplnil. Na cestě ale — podivný osud — potkal chudého starého kněze. I zalíbila se mu přívětivá prostnost kněze a vzal ho k sobě do kočáru. Kněz byl hovorný, mluvilo se o rozličných věcech, až přišla řeč na náboženské roztržky, které tehdáž (v 17. stol.) v Nizozemsku povstaly. Zkušený kněz hájil Církev apoštolskou, vychvaloval její posvěcující ústavy — sv. svátosti — zvláště sv. pokání, řka: „Což by zbývalo podlému, hříšnému člověku, což by ho zachránilo před záhubou, kdyby nebylo sv. zpovědi, tohoto jediného prostředku k spasení?“ Slova ta trhla zoufalcem, i vzkřikl zlostně: „Co to mluvíte? Snad mne znáte? Odkud?“ Kněz zaražen odvětil: „Nikdy jsem neměl ještě čest vás viděti, pane, a co jsem mluvil, mluvím z obyčeje, neboť každý rád o tom mluví, čím se zabývá. Je-li ale sklíčena něčím duše vaše, poroučejte, jsem vám radou k službám.“ „Když ale já se dokonce nechci zpovídati,“ zvolal zoufalec. Kněz jemně odpověděl: „Ještě jsou jiné prostředky!“ Zoufalec chytl se slova jeho a důvěřuje knězi, přislíbil, že se všemožným předpisům podrobí, jen když se nebude muset zpovídati. Když přijeli na statek, musel kněz u něho zůstati. Večer pohovořili vesele a pak žádal statkář, aby mu prostředky oznámil. Kněz mu radil, aby ještě hodinu bděl, důvěru v Boha vzbudil a pak svědomí zpytoval, nikoliv ale pro zpověď, ale aby kajicně vzpomněl na každé provinění proti Bohu, ostatní že mu oznámí zítra. Sotva se rozednilo, klepal statkář na kněze volaje: „Co jste mi uložil, svědomitě jsem vykonal, co mám teď činiti?“ „Nic jiného,“ odpověděl kněz, „než že mne doprovodíte do zahrady.“ I odešli a kněz se ho tázal s účastenstvím: „Jest vám již lépe?“ „Až posud není,“ odpověděl statkář. „Ale snad jste při zpytování nevzpomněl si na všecko? Nezapomněl jste to neb ono?“ A tak poznenáhla, šetrně a opatrně prošel celou řadu lidských provinění, podotknuv i ty nejtajnější, a tu — když jmenoval jeden tajný hřích — zaraziv se statkář, zakryl tvář svou a zajiknuv se, pravil: „Právě tento hřích, co jste jmenoval, jest ta proklatá ohavnost, z které zpovídati se nemohu a nechci!“ „Potěšte se, pane,“ odpověděl slzící kněz, „již jste se vyzpovídal, nemluvme o tom více. Teď jen přidáte ještě co za potřebné uznáte a pak zavřeme tuto zpověď, jak se sluší.“ I to se stalo a statkář smířen byl s Bohem i se svědomím, a dlouho pohřešovaný pokoj a veselost navrátily se do hynoucí duše a jasný den milosti zavítal jemu. (*Filothea.*)

Jistý důstojník ze zvědavosti šel poslechnout kněze missionáře *Brydeine*, jenžto mluvil právě o prospěšnosti sv. zpovědi. I dojalo kázaní to důstojníka tak, že ihned šel k sv. zpovědi a po ní se vyznal, že velké břímě s něho sňato jest, prolévaje přede všemi přítomnými hořké slze, v sakristii pak řekl: „Pánové, za svého živobytí nepocítil jsem takové slasti a radosti, jako když hříchové mi odpuštěni jsou; vskutku, že Ludvík XV, jemuž jsem 36 roků sloužil, nikdy takové radosti nepocítil.“ Napotom se vrhnul k nohoum Brydeino

vým a prosil ho, by se zaň modlil, aby na cestě pokání setrval.

(*Mehlerovy příklady*)

Jeden *muž*, jenž mnoho rokův v hříších žil, vykonal zpověď doživotní u P. Hofreutera a ihned pocítil, jak se mu ulehčilo. I pravil ku svému komoni radostně: „Nyní neseš na sobě o cent méně.“ (*Himmelskrone.*)

Jesuité zavedli v krajině paraquayské bohovládu zavedenou na ústavu zpovědním; nebylo tam zákonů občanských, nýbrž jen předpisů náboženských; nebylo stolice soudní jen zpovědi, kdež každý na sebe žaloval a trestu sám se ochotně podroboval a obci té vedlo se velmi dobře, což i jeden protestantský spisovatel uznává. (*Podstr. výkl.*)

Silvio Pelliko, znamenitý italský básník, jenž pro politické provinění mnohá leta na Špilberku ve vazbě držán byl, praví: „Každého měsíce, kdež jsem ve sv. zpovědi napomenutí a domluvy svého zpovědníka přijímal, zatoužil jsem po ctnosti a naplněn jsem láskou ku každému člověku. Ach, jak jest nešťasten, kdo blahodějné účinky sv. zpovědi nezná! Nebo nešťastníku nepomohou ani vlastní rozjímání, ani knihy, člověk zapotřebí má živého slova a živé potěchy kněze. (*Silvio Pelliko.*)

Tissot, protestantský lékař, nalezl kdys nemocnou ženu, jejíž nemoc velmi nebezpečná byla. Když jí to oznámil, upadala do zoufalství. I poradil jí, aby ve sv. náboženství útěchy hledala. Dala se zaopatřiti a hle slovy kněze minulo zoufalství a žena zcela se upokojila, ano i nemoc se zlepšila. To vypravoval často Tissot přátelům s podivením, řka: „Jak velká moc sv. pokání u katolíků!“

(*Tissot.*)

bb) Prospívá i jiným.

Protestantský kazatel *Alger*, stav se později katolíkem, vypravoval, že kdys, jsa ještě protestant, jel do jednoho městečka, aby tam kázal a tu mu někdo uzmul vak, v němž se i 700 franků nalezalo. Zpozorovav krádež, pravil s posměchem, že je-li zloděj katolík a bude li se zpovídati z hříchu svého, peníze ty zase obdrží. A hle, jednoho dne po velkonoci obdržel list od jednoho faráře z okolí, v němž mu ukradené peníze od jistého kajicníka, jenž je byl ukradl, odeslal. (*Blahověst 1865.*)

Jistý *bednář* před 10 lety v pivováře ve Kbelích u Prahy zaměstnaný rozvážel z pivovaru pivo a přijímal i peníze. Roku 1862 obdržel týž bednář od hostinského „u křížku“ v Karlíně 600 zl., kteréž ale na cestě ztratil a po částkách ze mzdy sládku vynahraditi musel. V posledních letech nastoupil bednář místo ve Vršovicích. A tu najednou přišlo tyto dny od farního úřadu obce N. nedaleko Olomouce na obecní úřad v Karlíně dotaz, kde onen bednář z pivovaru kbelského, jemuž se r. 1862 ztratilo 600 zl., se nalezá a spolu, aby se farnímu úřadu poslala kvitance na 600 zl. znějící, kteréž onen bednář obdrží. Bednář takto dostal peníze nazpět, avšak nálezce peněz těch, jenž farnímu úřadu ztracených 600 zl. odevzdal, zůstane tajemstvím zpovědním, an i farní úřad výslovně žádal, aby v záležitosti té nedálo se pátrání a vyšetřování další. (*Škola B. Srdce P. 1871.*)

V čase velkonoční zpovědi poslal kdys katolický *kněz* protestantskému kazateli, kterýž svátosti Církve v posměch uváděti sobě oblíbil, značnou sumu peněz, kteréž tento se nenadál. Tento makavý důvod přiměl kazatele, proti katolické Církvi předpojatého, k výpovědi příležitostné a veřejné, že zpověď přece velmi dobrá jest.

(*Klinkáče legendy.*)

Jedné pojišťovně v *Linci* vyplatil tyto dni jeden kněz 2000 zl., které jemu byl svěřil kající hříšník. Tento byl pojišťovnu o tutéž částku ošidil. Na jiné místo nesl týž kněz ještě 2000 zl., kterými týž hříšník se byl obohatil.

(*Čas. Čech 1877.*)

Jistému knězi v *Litoměřicích* zaslal jiný kněz z téže diecése 400 zl. v státních papírech, jež byl ve zpovědnici obdržel, aby byly odevzdány dědičům jisté poškozené osoby, která již před 48 roky zemřela. Peníze byly odevzdány dědičům označené osoby, kteří se nyní v nedostatku nacházejí, aniž by jmeno zasílatele bylo oznámeno.

(*Pokrok 1872.*)

Jakýsi *pán* vyhlašoval sv. zpověď před domácími za velmi pošetilou a zbytečnou, hlavně proto, že velkonoční čas se schyloval, on pak se pro vykázku

zpovídati měl. V tom vstoupil duchovní a odevzdal mu 300 zl. co náhradu ze zpovědnice. Od té doby onen pán na zpověď nežehral. *(Podstr. výkl.)*

Městskému hejtmanství v *Pešti* zaslal farář z Františkových lázní zlaté naušnice s tím podotknutím, že mu je jakýsi muž při zpovědi odevzdal, an prý je jednou zlatníkovi v Pešti před lety odcizil a nyní žádá, aby okradenému byly vráceny. *(Pokrok 1870.)*

Tyto dni (v listopadu 1876) odevzdal úřadům v *Praze* jeden mnich drahocenný náramek, který jedna dáma před 20 lety našla a podržela. Paní té nedalo svědomí pokoje a proto odevzdala náramek duchovnímu s prosbou, aby se postaral o jeho vrácení. *(Čas. „Čech" 1876.)*

Švýcarský *katolík* jeden našel kdys na cestě z Bernu do Fryburku znamenitou částku peněz, jež sobě podržel. Když však po některém čase k zpovědi se dostavil, kázal mu zpovědník, aby peníze ty magistrátu v Bernu odevzdal, ježto na bernské půdě nalezeny byly. I stalo se tak. *(Mehlera příklady.)*

Jistý kněz missionář uložil u policejního ředitelství ve *Vídni* 13 kusů stříbrných lžic a vidliček, znamenaných knížecí korunou a písmeny C. C. M. Stříbro to bylo mu v zpovědnici doručeno k odevzdání neznámému vlastníku. *(Blahověst.)*

Jeden kněz odevzdal vládě ve *Vídni* 4 státní dlužní úpisy tisícové za náhradu od člověka neznámého, zatajeného, svátostní mlčelivostí zakrytého, kterýž byl druhdy při odvádění daní stát šidíval. *(Blahověst 1851.)*

2 Její částky.

1. Zpytování svědomí.

viz: „zpytování svědomí!"

2. Lítost.

viz: „lítost, pokání co ctnost, mrtvení se!"

3. Pravý úmysl.

viz: „úmysl co část pokání!"

4. Vyznání.

a) Povždy se konalo i u pohanův.

Vyznání hříchů žádal Bůh již od prvních rodičů v ráji, když řekl: „Adame, kde jsi?" Evo, proč to učinila? *(1. Mojž. 3.)*; od Kaina: „Kde jest Abel, bratr tvůj?" *(1. Mojž. 4.)*; i v zjeveném zákoně přikázal Bůh Israelitům, aby muž anebo žena, zhřeší-li, provinění své vyznali a škodu nahradili *(4. Mjž. 5,9,7.)*; kteréž vyznání se muselo před židovským knězem státi v jistých slovech *(3. Mojž. 5.)*; a obětí *(2. Mjž. 4, 5.)*; když Bůh za modloslužebnost hady na židy seslal, vyznávali hříchy své *(4. Mjž. 21, 7.)*; David vyznal provinění své *(2. Král. 12, 13.; — 24, 17.)*; sv. Janu křtiteli vyznávali hříchy *(Mat. 3, 7.)*; marnotratný syn vyznal provinění své *(Luk. 15.)*; Efesští vyznali se z hříchů svých sv. Pavlu *(skut. ap. 19, 18.)*; sv. Pavel v listech svých sám k vyznání z hříchů vybízí; sv. Jakub *(7, 6.)*; sv. Jan *(1. Jan 1, 9.)*; — Tak Esdráš *(1. Es. 9, 10.)*; Nehemiáš *(2. Esd. 1, 4.)*; Ezechiáš *(Is. 38, 15.)*.

Od tohoto času až naše časy; Kristu arci co vševědoucímu nebylo zapotřebí vyznání hříšníků. První křesťané zpovídali se zajisté často, oni k stolu Páně přistupovali i před důležitým podniknutím, později každého týhodne, pak třikráte za rok. A tak povždy a v každém století sv. otcové o sv. zpovědi mluví a ji žádají. Tak sv. Klement, třetí nástupce sv. Petra; Hermas v I., sv. Irenej v II. století, jakož i Tertullian; v III. Origines; sv. Cyprian; v IV. sv. Basil, sv. Ambrož; v V. sv. Augustin; v VI. sv. Řehoř velký; v VII. Ct. Beda; v VIII. Alkuin, jenž u dvora císaře Karla velkého žil; v IX. Jonaš, biskup orleanský; v X. Regius, opat v Římě. *(Zollnera kat. káz.)*

Jak často se má choditi k sv. zpovědi; první křesťané často, jak to víme i o sv. Ambroži, že často zpovídával a sv. Hilarius arleský zpovídával každé neděle; na počátku IV. století chodívali vůbec v čase svatopostním k sv. zpovědi, připravujíce se tak na hod Boží velkonoční, i před svátky vánočními a svatodušními chodívali k sv. zpovědi. Ale když napotom vlažnost nastala, nařízeno na IV. sněmu lateranském r. 1216 za papeže Inocence III., aby každý křesťan alespoň jednou v roce svému nařízenému knězi v čas velkonoční se zpovídal.

Ostatně všecky sekty prvních století odpadnuvše od Církve zpověď měly. *(Binterim.)*

Zpovídalo se v kostele a zpovědník byl mřížkou od zpovídajícího oddělen a sice vždy o službách Božích a po sv. zpovědi četl za ně zpovědník mši sv. Nynější zpovědnice zavedeny byly teprv po 13. století.

Zpovědní cedulky žádá teprv synoda kolínská r. 1549, prvé ještě nebyly.

(*Šmída: hist. kat.*)

Vyznávali se *pohané* u tajemství Orfea, Isis, Ceres a j. Tak se musel, jak nám dějepis vypravuje, když do tajemství eleusinického Ceres zasvěcen, Mark Aurel Hierofantu, nejvyššímu to knězi, zpovídati. A tak vůbec nalezáme u pohanů stopy vyznání se z hříchů a v Zend-Avestě, kteráž kniha ze IV. století před Kr. pochází, dle výroku učenců nalezáme i spůsob tohoto vyznání. Kajicník se dostavil 1. ku knězi, 2. počal modlitbou na Ormuzda a Sefioše, jeho sluhu na světě a spolu připověděl, že se chce ponížiti před nejvyšší bytostí, říkal všeobecnou zpověď a pak udal hříchy do podrobna a vzbuzoval lítost. A od takového vyznání očekávali Parsové odpuštění hříchů; nemohli-li před smrtí sami se již vyznati, žádali a poručili, aby se to za ně po smrti stalo.

(*Voltaire.*)

Sv. *Ansbert*, arcibiskup v Roueně, jenž v VII. století žil, byl zpovědníkem krále Dětřicha I. V VIII. století byl sv. Martin, mnich v Corboi, zpovědníkem Karla Martela. Hildebrand, arcibiskup kolínský, císaře Karla velkého; v X. století sv. Ulrich, biskup augsburský, císaře Ottona; v XI. Stefan, kněz diecese orleanské, Konstancie, zbožné manželky krále Roberta.

(*Krönes: Real. Lex.*)

b) Jest potřebné, což i protestanté a nevěrci doznávají.

Jeden *řeholník* platil u bratří svých za svatého, jakož i u všech, již ho znali. Chodilť povždy se modle, nepromluvil ani slova, ba aby mlčení nezrušil i znameními se zpovídal. Když jednou sv. František klášter ten navštívil a o svatosti muže tohoto slyšel, pravil: „To ještě není znamení svatosti, jistě že ďábel sám jazyk jeho v moci drží, ježto se z hříchů svých ani slovy vyznati nechce.“ A svatý se nemýlil, neboť nešťastník ten, opustiv klášter a oddav se prostopášnosti bídně zahynul.

(*Sv. Bonaventura.*)

Bismark cítil r. 1848 potřebu, svědomí své před Bohem uspořádati a se zpovídati. Šel tedy k svému pastoru a počal se zpovídati do podrobna. Ulekaný pastor nechtěl ho slyšeti, žádaje jen všeobecnou zpověď. Bismark ale stál na svém, odvolávaje se na to, že pastor k tomu zřízený co duchovní i podrobnou zpověď slyšeti musí.

(*Škola B. Srdce 1871.*)

Také v *konfessi augsburské* se tajná zpověď naprosto nezamítá: „Zpověď v církvích našich se zachovává, jak pro ten veliký užitek a nabytí rozhřešení, tak také i pro jiná svědomí potěšení, naučení a jiných potřebných věcí předložení.“ Proto sem tam i u nekatolíkův zase soukromá zpověď se zavádí.

(*Podstránského výklad.*)

Na konci XVII. století psal *Leibnitz* památná slova: „Nedá se upříti, že svátost sv. pokání dílo Božské moudrosti jest a zajisté křesťanství nemůže se ničím jiným prospěšnějším chlubiti. Považuji vážného, zbožného a moudrého zpovědníka za velký prostředek Boží k spasení duší a nalezneme-li sotva ve světě přítele, jak si vážiti musíme toho, jenž přísahou jest povinen věrnost držeti a duším prospívati. Zpovědník přináší pokoj, čest, osvěcení a mravní svobodu.“

(*Leibnitz.*)

O tajné zpovědi píše *Luther* sám: „Žádný neví, jakou moc tajná zpověď do sebe má, leč ten, kdo častěji s ďáblem zápasiti musí. Byť bych byl od ďábla přemožen a uškrcen býval, kdyby mně tato byla neochránila.“

(*Martin Lutr.*)

Norimberští po svém odpadnutí od pravé katolické Církve vypravili posly k císaři Karlu V. s prosbou, aby vydal rozkaz, aby zpověď opět obnovena byla, kterážto Lutrem byla zrušena, ponévadž prý ze zkušenosti smutné znamenali, že od té doby, co jest zpověď zrušena, nepravosti a rozličné ohavnosti se rozšiřují, o nichž prvé slyšeti nebylo.

(*Dominik Scotto.*)

I za nejnovějších časův mnozí *protestantští* pastoři v zemích německých zpověď pro užitečnost zavésti chtěli, avšak nalezli odpor u protestantův.

(*Schuster, Handb.*)

I sám *Voltaire* napsal o sv. zpovědi: „Zpověď jest věc velmi výborná, jest uzdou hříchu, vynalezenou v nejvzdálenější dávnověkosti; obyčej, zpovídati se, panoval při slavném konání všech starověkých bohoslužeb. My jsme následovali tohoto moudrého zvyku a posvětili jsme jej; jest velmi dobrý, aby přiměl srdce nenávistí rozjizvené k odpuštění. *(Silvio Pelliko.)*

I svobodní *zednáři* žádají od kandidátů dle vyznání prince z Oranie, prvé zednáře, vyznání provinění a poklesků předešlého života.

Taktéž světský zákon při soudu velkou váhu klade na to, pak-li se kdo svobodně z provinění světu vyzná.

c) Vyznej se!

aa) skroušeně a upřímně.

David, marnotratný syn, Maří Majdalena, onen publikán v chrámu pokorně hříchy své vyznali.

Sv. *Aloisius*, když ponejprv k sv. zpovědi šel, bolestí do mdloby padl a od té doby i ten nejmenší poklesek hleděl odložiti. *(J. Bílého: Legenda.)*

Když sv. *Joachim*, i věštčím duchem nadaný kněz z Flores v Calabrii, do Sicilie blíž Palerma přišel, žádala si ho císařovna Konstancie, manželka Jindřicha VI. ukrutného, viděti a slyšeti. Bylo to právě v pátek a proto nerad svolil; přišed pak k císařovně, která si jako královna ze Sáby počínala, pravil k ní: „Za jakou důležitou příčinou povoláváš dnes mnicha ze samoty, kdež rozjímá o přehořkém umučení Páně?“ Císařovně se zalíbila přímá slova a vážná postava mnichova a oznámila mu, že doživotní zpověď u něho vykonati chce. I uvedla ho do kaple, kdež pro ni byl trůn, na nějž schody vedly, a dole u nejnižšího stupně stolice pro zpovědníka. Z nerozumné zdvořilosti hovělo se tu císařovně. Zarmoucen nad tím velmi Joachim pravil: „Pomni, o císařovno, že nyní přicházíš ke mně co hříšnice a proto sestup s trůnu a vyzpovídej se v skroušené postavě a nebo odejdu.“ A Konstancie nemyslila ani na ten nespůsob, jenž se jí trpěl, bez řeči sestoupila s trůnu, poklekla na zem a vyzpovídala se pokorně.. *(Quillois.)*

Když sv. Ludvík Bertrandus, muž horlivý, ve Valencii žil, padl mu jednou *cizinec* k nohoum a vyznával se z těch nejohavnějších a největších nepravostí a patřil ostře na hnutí obličeje svatého. Když pak skončil a ani nejmenší nevole ba utěšenost na světci spatřil, pozastaviv se, řekl: „Ještě z jednoho hříchu se musím vyznati, soudě křivě o vás; pozoroval jsem totiž při vyznání ohavností svých, zdaž i vy podobných ohavností jste se nedopustil.“ Načež sv. Ludvík: „Ačkoliv za lepšího nad tebe se nemám, přece jsem se žádného z tvých vyznaných hříchů nedopustil. Že jsem bez nevole a zármutku tě vyslechl, nediv se. Což jsi se nevrhl sám dobrovolně k nohoum mým? Vyslyšel jsem hříchy tvé, maje za to, že opravdově jich nenávidíš a nechceš déle v nich meškati. A proto, ač mne bolelo, že jsi se jich dopustil, více plesal jsem, slyše, jak skroušeně a vroucně se z nich vyznáváš.“ *(Frencla: Postilla.)*

Sv. *Ludvík IX.*, král francouzský, když se zpovídal a zpovědník ze samé ostychavosti a poddanosti jej oslovil: „Nejosvícenější Veličenstvo!“ odpověděl: „Neklečím tu co král, nýbrž co bídný hříšník! Zde vy jste otcem a já synem.“ A když se při zpovědi otevřely dveře neb okna, sám vstal a šel zavřít.

Podobně *Christian III.*, král dánský, se ve zpovědnici jen Christianem nazývati kázal. *(Ber. Bercaster.)*

Císař *Otto* zpovídával se sv. Romualdu skroušeně s bosýma nohama. *(Rambeck.)*

Pipín velký z Heristallu, jenž královskou moc ve Francii měl, každoročně na počátku postu královskou osobu se sebe snímal a bos u sv. Plechelma o radu v řízení se tázával a se slzami zpovídal. *(Butler.)*

Jistá urozená *paní* přišla v skvostném oděvu a bohatě okrášlená ku knězi a počala se okrášlenými výrazy zpovídati. Zpovědník ale rychle k ní pravil: „Paní, váš oděv a vaše celé počínání zapáchá peklem.“ Paní uznala slova ta, skroušeně se vyznala a dala napotom marnivosti výhost. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Krejčí jeden v Germersheimu aby ukázal, že jest vzdělanec, nešel o velikonočním čase k sv. zpovědi. Jeho farář Adam Kauth upomenul ho, krejčí

ale odpověděl: „Rád bych šel k sv. přijímání, avšak tu bych musel prve jíti k sv. zpovědi a říci: „Já bídný hříšník“, což se mému rozumu protivuje.“ Tišo odpověděl Kauth: „Dobře, tuť snadná pomoc, řekněte tedy: „Já nadutý krejčí!“ Slova ta krejčím tak hnula, že faráři podal ruku, napotom vyzpovídav se skroušeně k stolu Páně zbožně přistoupil.

(*Geistl*: *Kunzweil.*)

Kdysi přišla jedna *žena* k sv. zpovědi a žalovala na se tváříc se velmi pokornou, že jest tvor nejhříšnější a že již dávno zasloužila od Boha zavržena býti a aby se jí zpovědník ujmul. Zkušený zpovědník, poznav ihned, s kým má co činiti, neodporoval slovům jejím a povzbuzoval k opravdovému předsevzetí. A hle, tu najednou se rozdurdila žena, že zpovědník ji má za hříšnici a utekla zlostí celá červená od zpovědnice.

(*Škola B. Srdce 1868.*)

Jistému *hříšníku*, jenž z návyku opět do starého hříchu upadal a ani nejmenší znamení lítosti nedával, domluvil zpovědník a pravil, že ho nemůže rozřešiti. Vzdorovitě odvětil tento: „Nemůžete-li mne rozřešiti, nemusel jste to ani učiti.“

V M. počal se jeden *pán* zpovídati: „Člověk jest slabý a i spravedlivý klesne sedmkráte za den.“ Zpovědník ho vážně a důstojně zastavil, řka: „Zanechte takových titěrností, přišel jste, abyste se skroušeně a kajicně zpovídal; že člověk slabý jest, vím dobře.“

(*Scherer*: *Ex.-Lex.*)

bb) krátce, avšak úplně i ze všedních hříchů.

Fariseus v chrámu vypočítával své dobré skutky a hříchy bližního, proto odešel neospravedlněn. (*Luk. 18.*)

Jeden *muž* se zpovídal: „Žádnému jsem neublížil, se žádným se nehněvám, loni jsem byl také, jak se sluší, u sv. zpovědi, a proto prosím o rozřešení.“ Z čeho pak měl ho zpovědník rozřešiti?

Jakási *osoba* ustavičně chtěla doživotní zpověď skládati a při zpovídání nemohla ku konci přijíti.

Jedna *panna* pro úzkostlivost nemohla zpověď svou zbytečnými otázkami ukončiti. Konečně musela zpovědníka uposlechnouti a krátce se zpovídati.

Jedna *žena* ve zpovědi žalovala jen na svého lehkomyslného muže. „Což tě sem muž tvůj poslal, aby's se zaň zpovídala?“ otázal se kněz. A když podruhé zase tak se zpovídala, uložil jí kněz pokání za sebe a i za muže, aby budoucně jen své hříchy povídala.

Jistá *žena* ve sv. zpovědi mluvila o zlých časech, o domácnosti, ano i o slepicích a zahrádce atd.

(*Scherer*: *Ex.-Lex.*)

Již papež *Kliment I.* za času sv. apoštola Jana žádá, aby vyznání zpovídajícího se bylo úplné.

A podobně i *Tertullian* a sv. *Jan* zlat. požadují úplné vyznání hříchů, jakož i sv. Cyrill, biskup jerusalémský.

(*Šmída hist. kat.*)

Dle sněmu tridentského sess. XIV. cap. 5. máme se alespoň z těžkých všech hříchův vyznati.

Proto i *Jan* postící se, patriarcha cařihradský, poručil zpovědníkům, aby se kajicníků i na druh a spůsob hříchův vyptávali, (Ritual. Eccl. graec.) a až posud mají zpovědníci povinnost tu. — Jak liché jsou tudíž výmluvy mnohých kajicníků a jak naduté, ani si stěžují, že zpovědník se jich velmi vyptával. To jest jeho povinností, pozoruje-li, že zpověď jest neúplná. A vskutku mnozí až k neuvěření špatně a neúplně se zpovídají, anebo vypočítávají, co neudělali.

Sv. *Ludvík Bertrand*, jenž milostí Boží i do srdcí lidských nahlídal, potkav kdys pastýře, ihned ho oslovil, řka: „Milý příteli znám bídný stav duše tvé, již tři leta jsi se upřímně nezpovídal. Prosím tě, miluješ-li duši svou, neotálej již déle a vyznej se upřímně z hříchů svých!“ Pastýř se ulekl a skroušeně svatému vyznal se z hříchů svých a za tři dni zemřel.

(*Buchfelner Leb. d. Heil.*)

Když se císař *Karel V.* jednou zpovídal, měl mu zpovědník jeho říci: „Nyní jsem slyšel hříchy Karla, vyznej se nyní i z hříchů císaře Karla.“

(*Hunolta káz.*)

Sv. *Paškal Baylon* již co pacholík všemožně se přičiňoval, aby dobře se zpovídal. Aby ani na nejmenší poklesek nezapomenul, udělal si povždy, když se ho dopustil, uzel na provaze a při sv. zpovědi napotom se skroušeně z poklesků svých vyznával, maje provaz v ruce.

(*Marianum.*)

cc) Hříchu nezamlčuj ani z falešného studu!

Ananiáš a *Safira* náhle zemřeli, že hřích svůj zamlčeli. *(Sk. 5, 3.)*

Sv. *Rainer* byl v mládí co zpěvák a hráč na citeru všeobecně milován a tu byl v Pise k hanebnému hříchu sveden, kterýž i ve sv. zpovědi zamlčel. Toho později tak litoval, že se nejen z něho skroušeně vyznal, alebrž po celý život co poustevník přísné pokání činil a že hřích zamlčel, nad tím tolik plakal, až oslepl. *(Legenda.)*

V bavorském *lese* byl r. 1850 kněz v noci povolán k nemocné, kteráž smrti byla již blízká. Když nemocnou zaopatřil a domů se již vracel, přiběhl za ním posel, byl to syn umírající, a pro milosrdenství Boží prosil ho, aby se k matce vrátil, že mu chce ještě něco oznámiti. Kněz spěchal rychle nazpět, vstoupiv pak do světnice, nalezl ale již mrtvolu a tu se dozvěděl, že nemocná hlasitě ho volala, řkouc, že jeden ošklivý hřích, který po 20 roků zamlčovala, i nyní ve sv. zpovědi zamlčela z nepravého studu. „Pospěšte pro kněze," volala, „umírám a nevyznám-li se, jsem na věky zavržena." *(Mettenleiter.)*

Barbora Behem, dcera šafáře v klášteře St. Trutpert, byvši r. 1400 od vzteklého psa pokousána, vyzpovídala se, přijala Tělo Páně a poslední pomazání, načež upadla u vidění a tu napomenuta jest, aby se veřejně z třech hříchů, které zamlčela, veřejně vyznala, sic že věčně zavržena bude. I uposlechla, když k sobě přišla a veřejně se vyznala ze smilstva, lichocenství a opovrhování rodiči a spolu doložila, že tak hrůzné věci spatřila, že by sebe tužší pokání chtěla činiti a volati: „Ó Ježíši, smiluj se nade mnou!" *(Alb. Stolz, kal. 1847.)*

Michael Feichter, rektor semináře v Brixenu, byl velmi oblíbený a hledaný zpovědník. Když slyšel ve zpovědnici těžké hříchy, říkával: „Bohu chvála a díky!" Těšil se, že kajicníci falešného studu se zbavili, čemuž se těší i každý zpovědník. *(Frant. sál.)*

K jednomu, jenž se hanbil z hříchů svých ve sv. zpovědi se vyznati, pravil *Klaudius Vieuxmont*: „Podobáš se ďábelskému rodu, an se obáváš, aby's snad v nemilost u něho nepadl, an se máš z toho vyznati, co jsi z jeho návodu učinil. Jak můžeš odpuštění od Boha doufati, an nechceš Jeho zrádce a nepřítele vyzraditi a v srdci svém ho přechováváš?" *(Brunner.)*

Jistá mladá *osoba*, kteráž v nejpřísnější mravopočestnosti držena a vychována byla, padla do hříchu. Sotva zhřešila, již se ozvaly stud a zlé svědomí, kteréž ji nemálo hnětlo. Jak, pravila, měla bych tento hřích svůj zjeviti knězi? Stud jí v tom bránil. Když přiklekla k zpovědnici, netroufala sobě toho učiniti. Zpovídala se a žalovala na sebe to a ono, avšak největší poklesek svůj zamlčela. Aby však ukojila svědomí, kteréž ji tím více znepokojovalo, konala přísné pokání. Vstoupila pak do kláštera, kojíc se nadějí, že složí doživotní zpověď před činěním slibu řeholního obyčejnou a se také ze zamlčeného hříchu vyzpovídá. Avšak ze studu špatného i tu zamlčela hřích svůj. Zatím představená kláštera zemřela a sestry vyvolily na místo zemřelé tuto sestru, ana se jim zdála býti nejhodnější. Tento úřad její netrval dlouho, an se těžce roznemohla a opět ze studu, ač si umínila tak učiniti, zamlčevši hřích tento přijala svátost umírajících s patrnou zevnitřní pobožností. Když již se smrtí zápasila, chtěla se konečně přece ze zamlčeného hříchu vyzpovídati, avšak v tom zemřela. Velká přísnost, již k sobě zachovávala a příkladný její klášterní život nedaly místo pochybnosti o jejím spasení. Tu však dopuštěním Božím zjevila se sestrám, řkouc: „Ustaňte, za mne se modliti, jsemť zatracena, protože jsem v mládí svém jeden hřích ve sv. zpovědi zamlčela."

(Sv. Antonín, arcib. florentský.)

R. 1768 upadla jedna *osoba* v hřích a z falešného studu ho ve sv. zpovědi zamlčovala. Teprv, když do Mariasteinu v Tyrolsku přišla a tam před obrazem Rodičky Boží vroucně se modlila, přemohla falešný stud a vroucně se z něho vyznavši nabyla zase pravého pokoje.

(Ott Marian.)

Jedna nemocná *paní* cítila na sobě smrt a kvapně si povolala kněze, aby se konečně vyzpovídala. Když byla zdráva, chodila sice ku sv. zpovědi, ale mnohý hřích zamlčela. Když se kněz dostavil, naříkala: Ach! jak špatně to stojí s mou duší, o jak špatně jsem se

zpovídávala. Nyní ale chci hříchy, které jsem zamlčovala, vyjeviti, všecky co vím! Tak řekla a — najednou zemřela.
(*Chr. Vega de confess.*)

Jistá vznešená *paní* upadla v těžký hřích. Bala se z něho vyzpovídati a proto dávala hojnou almužnu chudým, mnoho se modlila a mnoho i rozličně mrtvila, takže za svatou ji měli. Sama se domnívala, že dobrými skutky tajný hřích u Boha smazala. Ubohá, když zemřela, spatřena jest u vidění od zpovědníka v pekle, protože hřích ve sv. zpovědi zamlčela. (*Wiser. Lex.*)

Jistý *sluha Páně* viděl v duchu, kterak ďábel v kostele každému z přítomných něco strkal. I otázal se ho sluha, co zde dělá? Načež ďábel odpověděl: „Dávám každému nazpět, co jsem mu ukradl. Stydlivost myslím; tuto jsem jim vzal, když zhřešili, aby tím více se hříchu oddali; nyní ale, kdežto se chtí zpovídati, dávám jim stydlivost nazpět, aby se ze svých hříchův nevyznali."
(*Sv. Bernardin.*)

dd) Konej u jednoho zpovědníka.

Nábožná kněžna sv. *Alžběta* s největší pokorou se vzdala pod správu svého učitele Konráda.

Sv. *Terezie* se zaslíbila, dle uznání svého zpovědníka po cestě pobožnosti kráčeti. (*Sv. Frant. sál.*)

„Synu!" pravil umírající sv. *Ludvík*, král francký, ku svému synu, „často se zpovídej a vyvol sobě hodného a moudrého zpovědníka, který by tě vyučoval, co by's činiti a čeho se varovati měl."
(*Sv. Ludvík, král francký.*)

d) Pečeť zpovědní.

aa) Jest potřebná.

Zpovědní pečetí stará se Církev sv. o zpovídající se. A zpovědník nesmí pranic sebe menšího ze sv. zpovědi vyzraditi, jinak by byl z úřadu svého sesazen a do kláštera zavřen (*C. 12, X. de poenit V. 38.*) Ostatně nemusela sv. Církev tohoto trestu nikdy užívati, ješto vskutku Bůh sám o to pečuje, aby mlčelivost zpovědní se zachovala a byť i kněz sebe více se byl prohřešil, nikdy ničeho ze sv. zpovědi nevyzradil, jakž i sv. Jan Klim. dosvědčuje. R. 1840 stalo se v B., že v kostele byla velká tlačenice a tu hoch se utekl do zpovědnice prázdné. Jedna žena, myslíc, že zde jest kněz, počala se zpovídati, až konečně hoch sám se jí prozradil. A ač napotom často jeho druhové ho žádali, aby jim pověděl, z čeho tato žena se zpovídala, neřekl a nemohl ničeho říci." Ostatně zpovědník dobře zná těžkost provinění toho, jak sv. Antonín pad. praví: „Kdyby kněz něco ze sv. zpovědi prozradil, dopustil se větší zrády než Jidáš na Kristu."
(*Wiser, Lex.*)

Bůh také činí, aby zpovědník na hříchy zapomenul. Sv. Augustin dí: „Co ze zpovědi vím, jako bych ani nevěděl." (*Serm. 10. ad Frad. in Eremo.*) A když jedna osoba sv. Františka sál. se tázala po sv. zpovědi, co o její minulosti soudí, odpověděl: „Nic, ješto se při hříších nezdržuji a o nich nepřemýšlím."
(*Schuster, Handb.*)

Jedné osobě, která nemohla pochopiti, kterak by zpovědník při tolika hříších zůstal lhostejným, odpověděl tento: „Včera jsem vyzpovídal 100 osob a dejme tomu, že by každý hříšník měl 10 hříchův, uslyšel bych jen včera 1000 hříchův. Ješto ale v roce mnoho kajicníků k sv. zpovědi přichází a já už mnoho roků zpovídám, musel bych na statisíce hříchů mysleti a pak už i vím mnohé hříchy kajicníkův napřed a mám i svou hříšnost na mysli a tu arci nemohu a nesmím na ně mysliti."

I *Lutr*, ačkoliv zpověď co svátost upíral, přece pravil, že kněz nic ze sv. zpovědi prozraditi nemá. (*Wetzer K. L.*)

A proto, co se o zrušení tajemství zpovědního u př. *Marie Terezie* atd. vypravuje, jest lež a klam nepřátel sv. Církve, jakož že by jí Jesuité zneužívali.

Církev sv. povždy odpírala, aby zpovědník mohl vraždu, anebo spiknutí anebo atentát ze sv. zpovědi vyzraditi.

bb) Zachovej knězi i věřící i smrti.

Sv. *Jan* Nep. nikterak nesvolil v žádost krále Václava, aby zpověď královny Žofie prozradil, začež raději snesl okovy a mučení, ba i do řeky Vltavy se dal hoditi a tak pro zpovědní pečeť obětoval život svůj. (*Jan Nep. Černohous.*)

Na bl. *Janu Sarkandru* žádali jeho nepřátelé, aby jim řekl, z čeho se pán z Lobkovic zpovídal. Avšak velebně odpověděl bl. Jan: „Pánové, co vám na-

padá cos takového žádati. Volím raději muka ba i smrt podstoupím, než bych tajemství svátostní zrušil!“ A tak se i stalo. Neohrožený kněz byl přestrašně mučen, následkem kterýchž muk i zemřel. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jindřich IV., král francouzský, oslovil jednou svého zpovědníka Cottona: „Co by jste učinil, kdyby se vám někdo zpovídal, že se zapřisáhl, že mne zabije?“ „Já bych mu to všemožně zrazoval.“ — „A což kdyby rady vaší neuposlechl?“ — „Tuť bych skutek ten hleděl zameziti svou přítomností.“ — „To by mi málo prospělo, kdyby vrah již meč tasil.“ — „Tu bych se postavil mezi vraha a vás a dal se za vás zabíti, ale sv. zpověď nikdy bych neprozradil!“ Tato odpověď se králi tak zalíbila, že se slzami v očích zpovědníka objal. *(Hungari.)*

Páter *Jan Ogilleus*, šlechetný Škot, z řádu tovaryšstva Ježíšova, byl pro vyznání katolické víry na smrt odsouzen a také r. 1615 v Glasgově ve Škotsku provazem popraven. Když se ve výslechu na něho puritánský kacířský arcibiskup obořil: „Proč nechceš tvrdošijně nic ze zpovědi vyjeviti? Kdybych já ze zpovědi věděl, že někdo životu královu strojí úklady, hned bych to oznámil,“ odpověděl mu srdnatý jesuita: „Proto se nemusí nikdo tobě zpovídati!“ Arcibiskup zblednul, zaskřípl zuby a rozpálen hněvem a nenávistí hřímal: „Hned toho pátera povězte!“ *(Škola B. Srdce 1874.)*

V městě *Dublíně* byl r. 1793 mladík zavražděn a do podezření upadl jistý důstojník, proti němuž všecko svědčilo. I dokládal důstojník před soudem, že jest nevinen, nevěřilo se mu ale a byl k smrti odsouzen. Tu přišel opravdový vrah k bratru důstojníkovu, knězi Patrikovi, k sv. zpovědi. I domlouval kněz a tím více, ježto nevinný bratr byl odsouzenec, by se vrah udal, než nadarmo. Patrik však tajemství zpovědní nezrušil a krvácejícím srdcem na to hleděl, kterak bratr jeho, ač nevinný byl, odpraven a matka jeho hořem zemřela. Skutečný vrah se později udal sám a tu přišla na jevo nevinnost odpraveného, jakož i že Patrik kněz tajemství zpovědního nezrušil. *(Blahověst 1852.)*

Jistý vražedník *z Podolska* v ruském Polsku vyznal svůj zločin katolickému knězi ve zpovědi. Okolnosti ale zpáchané vraždy tak se seřadily, že podezření padlo na faráře, který, poněvadž známého vraha vyzraditi nesměl, za vinníka od soudu byl uznán a do Sibiře poslán. Nyní konečně po 15 letech vyznal vražedník svou spáchanou vraždu na smrtelné posteli a nešťastný farář byl od generálního guvernéra opět do svého předešlého stavu dosazen a jemu jeho čest vrácena. Ejhle, raději do vyhnanství doživotního, do žaláře, na smrt jde zpovědník, než aby vyzradil něco ze zpovědi! *(Škola B. Srdce 1875.)*

Nábožný jezovita *Richardot*, jemuž v Petrohradě duchovní správa nad francouzskými, španělskými a vlašskými katolíky svěřena byla, byl jednoho dne z čista jasna jmenem prvních osob dvoru císařského předvolán a do žaláře veden, kdež vězně jednoho vyzpovídati měl. Když se octnul v žaláři, spatřil tu k uleknutí svému člověka ubitého a bídně ztrýzněného. Člověk ten byl pro spoluvinu na spiknutí proti vládě odsouzen a uvězněn. Kněz maje s ubohým srdečnou útrpnost, seč byl, jej těšil a ku přijmutí pokoje a potěšení ve sv. svátostech uloženého připravoval, čehož sobě vězeň také vroucně žádal, neboť nebyl už dávno žádného přívětivého a potěšného slova zaslechl. Když pak ctihodný kněz k hradu z vězení se navrátil, ihned předvolán jest k cárovi, kterýž jal se na to a ono o vězni vyptávati. „Veličenstvo,“ byla odpověď, „já naprosto ničeho nevím, já navštívil uvězněného co kněz.“ Více se nedověděl ani císař, ani ti, jimž na tom záleželo, jenž však co rozkolníci nevěděli, nebo věděti nechtěli, že zpovědník k mlčelivosti pod největšími časnými i věčnými tresty zavázán jest. *(Mehl. př.)*

Jedna loď byla, ana strašná bouře povstala, v nebezpečí, že zahyne. Ježto jen jeden *kněz* na lodi byl, vyznával se každý hlasitě ze svých hříchů, tak že ostatní jeho hříchy slyšeli. A podivná věc, když bouře se utišila a loď zachráněna jest, nevěděl nikdo ani jedinký hřích druhého. *(Caesarius.)*

e) Veřejné kanali.

Zvláště v evangelium sv. *Marka* dopodrobna nalezáme zapření sv. Petra vylíčené. Sv. Marek byl průvodčí sv.

Petra a od něho zajisté vše zevrubně a často uslyšel.

I sv. *Pavel* v listech svých vyznal, že není hoden apoštolem slouti, ježto Církvi se protivil.

Sv. *Augustin* vydal vyznání své, když již byl biskupem a pro svatý život ctěn, aby se pokořil.

Taktéž sv. *Terezie* uveřejnila „vyznání své". *(Butler.)*

Sv. *Kateřina* z Janova obrátivši se takovou lítost nad hříchy cítila, že zvolala: „Je-li zapotřebí, chci veřejně z hříchů svých se zpovídati."

(M. Marian.)

Fabiola vzala na se roucho kajicné a vyznala se o týdnu velkém v Římě přede všemi obyvateli u přítomnosti biskupa a kněží ze všech hříchů svých hlasitě. *(Sv. Jarolím.)*

I v mnohých klášteřích musí až dosud, kdo v něčem se prohřeší, z poklesku přede všemi bratřími se vyznati.

Boleslav ukrutný, kníže český, dav tělo bratra sv. Václava ze Staré Boleslavi na hrad pražský přenésti, zde veřejně před celým národem českým z bratrovraždy se vyznával.

(*Jan N. Černohouz: Boleslav a Drahomíra.*)

Císař *Ludvík* mírný povolal do zámku v Attigni všeobecný říšský sněm, na němž jeho tři synové, biskupové a šlechta se nalezali a veřejně a hlasitě se zpovídal z vraždy, kterouž na synovci svém zpáchal a jak svým třem mladším bratřím křivdil a žádal přítomné biskupy, aby mu veřejné pokání uložili.

(Ber. Bercaster.)

Jistý bohaprázdný *mládenec*, jehož se Bůh milostí svou dotknul, chtěl do jednoho zbožného kláštera vstoupiti, opat ale, znaje život mládence, svolil jen pod tou výminkou, aby u přítomnosti veškerého bratrstva ze všech hříchů svých se vyznal, čemuž mládenec svolil a sice žádal, aby to učinil uprostřed města Alexandrie. Když přišla neděle a 230 mnichů v kostele pohromadě bylo, dal opat mládence toho v rouše kajícím a s popelem na hlavě do chrámu od několika mnichů jej sprovázejících a bičem mrskajících vésti. To když mniši shromáždění spatřili, počali mezi sebou útrpně šeptati a i mnohá slza zaleskla se v očích jejich. Když mládenec uprostřed chrámu na zemi se vrhnuv s pláčem a veřejně z hříchů svých se zpovídati počal, když jmenoval všecky ty svatokrádeže, vraždy a nestydatosti, kterýchž se v životě svém nedlouhém dopustil a i jich počet a druh udal: tu trnuli mniši přítomní tak neslýchaných nepravostí dílem si ošklivíce, dílem tak neobyčejnému pokání se obdivujíce.

(Jan Klim.)

Rytíř *Pons de Lazare*, vynikaje rodem, schopnostmi a poklady, neštítil se lžemi a podvody, loupežemi a jinými zločiny zprzniti jmeno své. Tak žil mnoho let, až probuzen milostí Boží dal se na pokání a nedbav na domluvu přátel a marnost světa umínil si zcela službě Boží se věnovati. I dal všecky své statky do prodeje a ohlásil v kostelích a na náměstích, aby, kdož u něho má co pohledávati a koho ošidil, se dostavil do vesnice Cequerolles a tam že své obdrží. Na neděli květnou po průvodu vyšel biskup na náves a tam vstoupil na místo povznešené. Po té se objevil rytíř Pons de Lazare s šesti soudruhy svými, maje na sobě jen dlouhou košili a na krku provaz. Za provaz ten vedl jej biřič, mrskaje ho bez ustání. Došed k biskupu padl na kolena a podávaje mu papír, na němž napsány byly všecky jeho hříchy, snažně žádal biskupa, aby lidu přečetl, co tu psáno. Biskup ač se zdráhal, musel konečně na jeho snažnou prosbu tak učiniti. Na druhý pak den vyplácely se lidu náhrady, kterýmž se byla kdy škoda neb křivda stala, při čemž jindy hrdý Pons každého za odpuštění žádal. Takovou měrou dostalo se náhrady každému a co zbylo, rozdáno jest chudým. Pons se stal poustevníkem a posléz bratrem v klášteře, kdež i zemřel. *(Blahověst 1857.)*

Král *Richard*, lví srdce zván, táhna na křižovou válku r. 1190 shromáždil v Messině, kdež se přes zimu zdržel, biskupy a přioděn rouchem kajicím vyznal se veřejně a nahlas z rozpustilého života svého minulého skroušeně a přijal pokorně pokání, jež mu uložili.

(Ber. Bercaster.)

Ve *Španělsku* spatřil Jos. Chmelíček na své cestě, již i vydal tiskem, dva velmi špatně oblečené lidi; vypadali velmi vyhladovělí a přece se zdálo, že z lepšího a vznešeného rodu pocházejí. Bylo nám vypravováno, že osoby tyto

jsou bratr a sestra a že dopustivše se spolu velikého hříchu, nyní dobrovolně veřejné pokání činí. Nespávají po celý čas svého pokání pod střechou a nežebrajíce almužnu jsou spokojeni s tím, co jim od jiných z milosrdenství uděleno bývá. Vidno z toho, že ve Španělsku nacházejí se až posud lidé, kteří za spáchané velké hříchy veřejné pokání činí, ačkoliv toho sv. Církev již neukládá. *(Jos. Chmelíček.)*

Vilém, vévoda normanský a první král anglický, aby se pokořil a zahanbil, u přítomnosti mnoha duchovenstva a šlechticů veřejně se vyznal, čeho se od svého mládí byl dopustil a skončil vyznání své slovy: „Proto vás prosím, ó kněží, sluhové Boží, abyste v modlitbách na mne pamatovali, aby mi Bůh hříchův těchto, kteří mne velmi tížili, odpustiti ráčil. Poroučím, aby statky mé se daly kostelům a chudým, aby čeho nespravedlivě jsem dobyl, dobře se použilo.“ *(Wiser, Lex.)*

Mnohé ženy, jež kacíř a čarodějník *Markus* tajně byl zprznil, veřejně se vyznávaly nejen z těch hříchů, kterýchž se dopustily skutkem, alebrž z těch také, kterých se dopustily nečistým myšlením a oplzlými žádostmi.

(Sv. Ireneus.)

f) Zpověď generální.

aa) Konali v rozličných příhodách života.

Již zbožný král *Ezechiáš* doživotní jakousi zpověď konal, žádaje, aby všecka provinění života svého s hořkostí srdce vyznati mohl *(Is. 38, 15.)*

Podobně i sv. *Augustin* napsav celou knihu — vyznání poklesků svých.

Sv. *František sál.*, blahoslavený Jan Ribera, sv. Karel borom. a nesčíslné množství svatých skládali doživotní zpověď. Podobně i sv. biskup Engelbert s jiným biskupem do kaple se odebral a zde slze ze všech hříchů života svého vyznal.

Císařovna *Adelaida*, matka Jindř. IV., cestovala roku 1075 do Říma a vykonala zde u kardinála Petra damianského od své maličkosti doživotní sv. zpověď co nejúplněji. *(Ber. Bercaster.)*

R. 1839 vysvětloval jeden *francouzský* vojenský duchovní důležitost generální sv. zpovědi. Tu vystoupil jeden pacholík a se slzami v očích držc lístek v ruce jal se mluviti: „Velebný pane! neumím ani čísti ani psáti. A ješto jsem se obával, abych některý hřích nevynechal a svatokrádeže se nedopustil, prosil jsem svého druha, jenž psáti umí, aby mi vše napsal a na tomto papíru se to nalezá.“

(Pred. u. Kat. 1855.)

Sv. *Eligius*, žije u dvora královského, aby se ohradil proti nebezpečí, kterémuž u dvora vystaven byl, složil zpověď z celého života svého. Byl pak první, jenž tak učinil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ignác* z Lojoly nastoupiv cestu pravou po svém obrácení vyzpovídal se knězi z celého předešlého života svého. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Kateřina* janovská, davši světu výhost, připravila se co nejdůkladněji a složila generální zpověď, aby nyní jedině Bohu sloužila.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Bernard* z Offidy znamenaje, že se mu blíží poslední hodinka, složil generální zpověď z celého života svého, aby co možná čist před Boží soud mohl se dostaviti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Tomáš* z Villanovy, cítě blížící se smrt, s největší skroušeností složil obecnou zpověď z celého života svého a přijal velebnou svátost s nevýslovnou vroucností. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jistý *aragonský zeman* uvrhl se jednou k nohoum missionáře a důtklivě jej prosil, by doživotní jeho zpověď vyslyšel. K otázce kněze, co by jej k tomu pohnulo, odpověděl: „Ach, otče můj, nemusím-li umříti? vím-li pak, kdy a jak umru? Jak bych ale mohl životní svou zpověď odročiti na nejisté okamžení, na čas, kde mi snad manželka, dítky, bázeň, prudkost nemoce upamatování se zabrání? Ach, tak důležité věci nelze v takové úzkosti vždy a tak snadno vykonati!“ *(Leonard.)*

Když jeden *mnich* kdysi vězné navštívil, žádal ho zločinec, aby od něho doživotní zpověď přijal; měl býti druhého dne odpraven. I otázal se ho mnich: „Proč chceš generální zpověď vykonati?“ Načež zločinec odpověděl: „Ach, milý otče! zítra mám z tohoto života do věčného se odebrati a kdyby toto vykročení špatně vypadlo, co by bylo ze mne? Zdaž není tudíž dobře,

abych se na tento krok co nejlépe připravil?“ *(Leonard a Porto Maur.)*

bb) Jest potřebná a prospěšná.

Mnozí, již u *Leonarda de Porto Mauricia* doživotní zpověď skládati chtěli, ujišťovali z počátku: „Milý otče! tuto doživotní zpověď neskládám snad z potřeby, nýbrž z pobožnosti a na radu.“ Po vykonané sv. zpovědi, když byli pilně svědomí své zpytovali a množství hříchů poznali, vzdychali: „O mne ubohého, jak velmi jsem sám sebe klamal! myslel jsem, že jsem nikdy žádného hříchu nezamlčel, opravdovou lítost a pravý úmysl vzbuzoval. A přece tomu nebylo tak. Jak bych byl nešťastný, kdybych byl před touto generální zpovědí zemřel!“

(Leonard de Porto Mauricio.)

Sv. *Anděla* z Foligni vyznává o sobě, že po generální zpovědi zcela se Bohu obětovala, takže tímto spůsobem přemnozí jistě svátosti došli.

(Angela z Foligni.)

Sv. *Markéta* z Kortony, kajicnice, obrátivši se s celým srdcem k Bohu, dostávala i v zjevení ujištění o lásce Krista a tu pravila jednou k němu: „Pane můj! Ty mne nazýváš vždy ubohým dítětem, kdy pak jednou uslyším z Božských úst tvých krásné jmeno dcery.“ „Toho ty's ještě nehodna,“ odvětil Spasitel, „prvé než jmeno dcery dosáhneš, musíš svědomí své generální zpovědí ode všech hříchů očistiti.“ To když Markéta uslyšela, zcela se v zpytování svědomí věnovala a rozpomenuvši se na všecky hříchy své zpovídala se z nich kněži po celých osm dní více plačíc než mluvíc. A když zpověď tu dokonala, vzala závoj s hlavy své, položila provaz na krk a takto ponížena přistoupila k stolu Páně a uslyšela brzy na to od Spasitele: „Moje dcero,“ při čemž v nevýslovné rozkoši tonula.

(Mehl. přikl.)

Zbožný a horlivý kněz *Overberk*, jenž r. 1826 v Münstru zemřel, vyšel si za dne sychravého a deštivého. A tu před bránou obchází jistý člověk, jehož krok velmi byl nejistý a jenž plaše sem tam se ohlížel. Overberk kvapí za ním a dostihnuv jej dává mu přívětivé pozdravení a zapřádá s ním rozmluvu, kterouž neznámý zprvu nelibě a mrzutě odbývaje, napotom ale sám protahuje, až i doznává, že od mladosti v těžkých hříších živ byl a nyní, když míra jeho nepravostí jest přeplněna, život sobě vzíti zamýšlí. „A bude pak lépe?“ tázal se Overberk. Neznámý se pozastavil a kněz mu laskavě domlouvá, zve ho k sobě do pokoje, vyslechne jeho zpověď doživotní a člověk ten zcela se změnil a spasil duši svou, kteráž již sobě zoufati chtěla. *(Mehlera přikl.)*

Ctihodný *Scaramelli* praví: „Znal jsem mnoho osob, které dlouhý čas bohopustý život vedly a po generální zpovědi tak se změnily, že nejen dokonalosti, alebrž i vysokého stupně rozjímavého života dosáhly.

(Mehl. kat. Handb.)

Jeden *šlechtic* živ jsa dlouho bezbožně, bral podílu na duchovních cvičeních a vykonal i zpověď generální. Po sv. zpovědi naplnila slast nebeská srdce jeho a kdykoliv si na sv. zpověď zpomenul, povždy kanuly mu slze radosti s očí. Ještě na smrtelné posteli se vyznal: „Na věky bych byl zahynul, kdybych byl s milostí Boží zpověď generální nevykonal. Pomním-li na ni, povždy mne přichází co záruka nebe.“ Na to potěšil dítky a manželku, napomenul, aby hříchů se varovaly a Bohu sloužily. A dav si ještě dobrá předsevzetí, již při generální zpovědi učinil, přečísti, zemřel radostně. *(P. Ambrož Cataneus.)*

Vilém, vévoda akvitánský, odebral se do samoty a pak u sv. Bernarda doživotní zpověď vykonal. Po sv. zpovědi bylo mu velmi volno okolo srdce a nebeská radost a mír rozprostřel se v nitru jeho. *(Schustera: kat. Handb.)*

5. Dostiučinění.

viz: „dostiučinění!“

3. Konej.

a) alespoň v čas velkonoční.

Šestnáctiletá *dívka* z lepšího domu chystala se právě do kostela, aby vykonala velkonoční zpověď, an se jí bratr její študující otázal, kam jde? I dozvěděv se příčinu, pravil: „O ty dcero zpátečnického copu, jak pak můžeš se domnívati, že jsi vzdělaná, ještoto chceš k zpovědi jíti, která u vzdělaných již

dávno z módy vyšla?“ A sestra se začervenala a nešla k sv. zpovědi.

(*Šmída*: *Repert.*)

Blíže *Ženevy*, kdež r. 1839 missie se odbývaly, žil opilec, jenž dlouhý již čas u sv. zpovědi nebyl. Od zbožné paní napomenut, přislíbil, že v pátek večer se bude zpovídati. Než nezpovídal se a v sobotu vraceje se večer opilý domů upadl se schodů a zabil se. *(Deharbe.)*

Před více než 30 lety měli bratří *Gvé* na nové ulici v Brně továrnu na sukno, byli Belgičané a velmi hodní katolíci. Po čase velikonočním požadovali každoročně od svých dělníků, aby se vykázali, zdaž vykonali zpověď velikonoční. Říkávali: „Kdo není věren Bohu a Církvi, nemůže býti věren lidem!“

(Škola Bož. Srdce 1871.)

b) před nebezpečím;

Za francouzské revoluce obsadil jeden pluk palác Luxenburg. Mezi vojíny byl jeden velmi nepokojný, an tu *kněz* šel kolem. Hned ho požádal, aby ho vyzpovídal a sice proto, že musí s ostatními na barikády a tu že snadno může přijíti o život a proto že by rád co křesťan zemřel, a an nemá času do kostela, aby ho hned vyslyšel a aby podezření ušel, by spolu se procházeli. Na procházce pak vykonal zbožný vojín sv. zpověď, načež kněz se vzdálil. Když vojín vstoupil do řady a druhové se ho tázali, co s oným člověkem, jehož neznali, mluvil, odpověděl zřejmě, že se zpovídal, a hle, druhové velmi byli dojati. *(Lewald.)*

Herman Hugo vypravuje: Jeden *důstojník* dostal rozkaz, aby otvorem do města vnikl. Již byl u něho, an si vzpomněl, že se z jednoho těžkého hříchu nezpovídal. I naplnila ho strašná úzkost, že v takovém stavu nebezpečí smrti se vydává a proto odebral se nazpět. Za to byl co zbabělec dle stanného práva k smrti odsouzen. *(Galura.)*

Císař *Karel* veliký nařídil r. 742, aby vojínové před bitvou povždy se zpovídali dle úchval německého koncilia r. 742.

Podobně se zpovídali i vojínové krále britanského *Jakuba II.* prvé, než do bitvy se odvážili. (*Šmída*: *Repert.*)

Totéž učinili i vojínové *Jaroslava* ze Šternberka a přemohli u Olomouce Tatary.

Normané použili jednou celé noci před bitvou, aby se s Bohem smířili a vyzpovídali a tak se na nebezpečí, jež jim hrozilo, připravili.

(*Vilém Sommersink, mnich.*)

c) často.

Za prvních dob křesťanských nebylo zapotřebí příkazu ani hrození trestu, ježto křesťané každé neděle a každého svátku k sv. přijímání a sv. zpovědi přistupovali.

Později chodili věřící k sv. zpovědi alespoň o třech Božích hodech. Od 4. století byl zvláště čas postní k sv. zpovědi určen. Teprv v 13. století nalezáme tresty na ty, již ani v čas postní k sv. zpovědi nešli. Tak synoda v Paříži r. 1208 a 8 roků později IV. koncil lateránský zapovídal pohřeb takového nedbalce.

Koncil IV. lateránský nařizuje lékařům, aby těžce nemocné neléčili, pokud se nevyzpovídají, což i papež Pius V. r. 1566 obnovil dekretem.

Sv. *Aloisius* zpovídal se každý týden.

Sv. *Amadeus*, vévoda savojský, aby s čistou myslí modliti se mohl, zpovídal se často. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Brigitta* chodívala za živobytí svého chotě každého pátku dle příkladu otcova k správě Boží, po jeho úmrtí zpovídala se každodenně s největší skroušeností i z nejmenších poklesků.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *František xav.*, byl-li kněz po ruce, zpovídával se každého dne s největší lítostí, skroušeností a pokorou.

(*Prediger u. Kat. 1852.*)

Blahoslavená *Germana Cousin*, pasačka, každou neděli a každý svátek očišťovala se ve zpovědnici z oněch poškvrn a chybiček, o něž svět se nestará a je ani nevidí, kteréž ale bystré oko její nalezlo.

(*Škola Bož. Srdce 1871.*)

Sv. *Jan* z Fakundo by svědomí své zachoval čisté i od nejmenší poškvrny a k oltáři Páně tím hodněji mohl přistupovati, zpovídával se skoro každodenně. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Jan* laudenský držel se v pokoře za hříšníka největšího, protož denně poklesky své hořkými slzami oplakával, denně z každého poklesku i nejnepatrnějšího skroušeně se zpovídával a i jiným totéž radíval.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan zlat.* vybízí posluchače ku sv. zpovědi a připomíná, že ve dne i v noci ochoten jest sv. zpověď slyšeti.

Chrodegang, biskup metský, žádal věřící své diecéce, aby jistě třikráte v roce a sice o vánocích, velkonocích a na sv. Jana se zpovídali. *(Acherus.)*

Blahoslavený *Josafat Kuncevič* očišťoval svou duši v Jordáné svátostního pokání od všedních škvrnek prvé na každinký den než šel sloužit mši sv. *(Blahověst 1865.)*

Sv. *Kamill*, jenž zcela službě nemocných se věnoval a svatý život vedl, denně se zpovídal. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. Peregrin, sv. Karel borom., sv. František sál. a sv. Petr luxemburský každý den se zpovídali.

Sv. Kamill, sv. Alfons z Liguori se častěji v témdni zpovídali.

Sv. *Ludvík IX.*, král francouzský, se každý pátek zpovídal.

A sv. *Jan zlat.* napomíná věřících, aby, kdykoliv by zhřešili, hned se ze hříchu svého vyznali. *(V. Jirsíka: pop. dogmatica.)*

I první *křesťané*, přistupujíce k stolu Páně, jistě i často se zpovídali.

Sv. *Vincenc ferr.* zpovídával se každý den přede mší sv. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Johanna, královna česká, byla o srdce své tak starostliva, že, kdykoliv je dosti malým hříchem poškvrnila, bez odkladu k sv. Janu nep. k sv. zpovědi šla. *(Valoucha: katech.)*

Horlivý *katolík*, jenž za vzor náboženosti v obci považován byl, chodil přec ještě často k sv. zpovědi. Tomu se kdos podivil a pravil mu, proč by se tak často zpovídal, an přece nábožně živ jest? Načež vece horlivý katolík: „Vidíš, já to činím tak, jako pořádný hospodář, kterýž není žádného dne bez starosti a přec sobě jisté dny ustanoví, kdy si hospodářství své přehlídá a počet z něho klade. On sám se táže: Jak to dopadá? Vyzískal jsem něco od posledního účtování nebo prodělal? Dařilo se špatně? Kde to vězelo? Jak by se to dalo napraviti? Dařilo se dobře? Co třeba činiti, abych ještě více ku předu pokročil?“ *(Mehlera příkl.)*

Papež *Kliment VIII.* zpovídal se každého večera zbožnému kardinálu Baroniu a aby i jiní zpovídati se mohli, sedával sám často v zpovědnici. *(Prediger u. Kat. 1852.)*

Tomáš Morus, kancléř anglický, před každým důležitým jednáním vykonával sv. zpověď a přijímal tělo Páně. *(Václav Jelínek.)*

d) Neodkládej jim.

Sv. *Ludvík Bertrand* napomínal kdys jednoho pastýře, aby, an již tři leta u sv. zpovědi nebyl, s ní neodkládal, an snad brzy zemře. I ulekl se toho pastýř a skroušeně se ze svých hříchů vyznal a tři dni na to náhlou smrtí zemřel. *(Buchsel.)*

Ludvík IX., král francouzský, navraceje se z Palestiny, napomínal všech na lodi, aby ku sv. zpovědi šli, řka: „Nebojte se, že pro sv. zpověď službu na lodi zanedbáte, an Ten, Jemuž se vlastně zpovídati budete, vás zatím zastane.“ I účinkovala slova ta tak, že i mnohý sv. zpověď vykonal, jenž ji již několik roků zanedbal a tak s Bohem se smířil. *(Ber. Bercaster.)*

R. 1851 byl jeden *učeník* ponejprv u sv. přijímání, kdež Bohu přislíbil, pak-li by do těžkého hříchu upadl, že ještě téhož dne se z něho vyzpovídá. Toto neštěstí potkalo ho po několika měsících. I vzpomenul si na své předsevzetí a bojovav nějaký čas, ješto mu napadalo, že za několik dní má času dosti, sám sebou pomodlil se „Zdrávas Maria“ a vykonal sv. zpověď ještě téhož dne, byla právě sobota. Druhého dne, anto dlouho nevstával, šla ho matka zbudit, avšak nastojte, syn Pavel byl mrtev! *(Segur.)*

4. Rouhání dochází trestu;

viz: „rouhání!“

Pokoj,

viz: i „svornost; různice!“

I. Pokoj domácí.

1. Jeho vznešenost; prostředky.

a) Jest Bohu milý; pochází z lásky k Bohu.

Sv. *Makarius*, poustevník, šel jednou z pouště své do města jen z toho úmyslu, aby tam obcování dvou ženských spatřil. Nebo řečeno mu bylo o nich, že by ty osoby velmi svatý a bohumilý život vedly. Když přišel k nim, tázal se jich, jaké by bylo jich obcování? Jemuž ony odpověděly: „My jsme nebyly spřízněny spolu, stalo se pak, že jsme se obě vdaly za dva bratry, s kterými již nyní 15 let živy jsme a v jednom domě přebýváme. Naše nejpřednější péče a starost byla vždy o to, abychom mezi sebou svornost zachovaly a domácího pokoje nerušily. Žádná z nás nedala druhé nikdy ani zlého slova, aniž jsme se kdy vadily, ale v pokoji a svornosti obcovaly jsme až do tohoto času: i chceme ještě budoucně obcovati až do smrti.“ Což když Makarius uslyšel, pochválil je a řekl: „V pravdě nehledí Bůh na to, zdali kdo řeholníkem, neb panicem, aneb manželem jest, ale hledí toliko na dobré a svorné srdce.“ (*Macanův výbor.*)

Sv. opat *Deicolus* vedl zbožný, bohumilý život a ačkoliv velmi se mrtvil, povždy veselého byl v obličeji vzezření. A když se ho sv. Kolumbán jednou otázal, jak takového pokoje a klidu nabyl, odpověděl upřímně: „Myšlenkou a pomněnkou, že mi nic mého Boha odejmouti nemůže.“ (*Räss u. Weiss.*)

b) Blaží.

Když císař *Dioklecian* opět na trůn volán byl, (jenž se dobrovolně vlády vzdal) pravil: „Trůn nenahradí štěstí domácí spokojenosti; od těch dob, co zahradu svou pěstuju, mám více radosti, než když jsem celý svět řídil.“ (*Obecné listy 1860.*)

Čtvero bratrů tázalo se moudrého *Kroka*, který by z nich nad ostatními vládnouti měl, nemohouce se sami mezi sebou usnésti. Krok zapomenuv zeptati se jich, kdo by byli, dle starého zvyku odpovědél: „Ten, který jest nejmoudřejší.“ — „Tedy urči, kdo z nás nejmoudřejší jest,“ žádali bratří „a chceme ho poslušni býti.“ — „To jest pro mne nesnadná věc,“ řekl Krok, „neboť s vámi dnes ponejprv jednám! Vy však snad dlouhá už leta spolu obcujete a můžete spíše věděti, kdo je s koho moudrostí!“ Na to řekl nejstarší: „Uznávám nejmladšího z nás za nejmoudřejšího; neboť nikdy za moudrého se nevydával a přece povždy moudře jednal.“ Na to řekl nejmladší: „Uznávám nejstaršího za nejmoudřejšího, neboť má z nás nejvíce zkušenosti!“ A když Krok ostatních dvou se tázal, koho by oni za nejmoudřejšího uznávali, pravil jeden z nich: „Toho, jenž posud nemluvil, neboť nám všem nejvíce dobrodiní prokazuje!“ A poslední řekl: „Co domluvil, tenť jest, neboť z nás nejspravedlivěji jedná!“ Divil se Krok odpověděm těmto a dlouho přemýšlel, komu má největší moudrost přičísti, zda-li nejskromnějšímu, nebo nejzkušenějšímu, nejdobrotivějšímu čili nejspravedlivějšímu, jelikož moudrý i spravedliv i dobrotiv i zkušen i skromný býti má. Po nějaké chvíli pravil: „Vystup, kdo koho nejvíc miluješ!“ I vystoupili všickni a objímali se vespolek po bratrsku. Krok zaplesal, slze radosti kanuly mu s očí a klada jim ruce na hlavy, pravil: „Šlechetní lidé, vy jsouce bratří, sebe vespolek milujete a bratří se milující velitelů mezi sebou nehledají: oniť jsou všickni k sobě povolni.“ (*Melichar.*)

Servacius, mnich, povždy měl pokoj v nitru svém, 35 roků žil klidně mezi bratry a když již umíral, byl otázán, jak takového klidu dosáhl? Načež odpovědél: „Mezi mnou a Původcem spasení mého jest pevný a jistý mír, zajisté, že Naň patřiti budu.“ (*Pred. u. Kat.*)

c) Prostředek: trpělivost; sousedé.

Císař *čínský* cestoval nedávno po své říši a našel osadu, kde jeden otec s mnoha dětmi, vňuky, pravňuky a sluhy všeho druhu v nejdokonalejší svornosti a podivuhodném zřízení žili. Císař se podi-

vil také pořídké společnosti a ptal se šedivého otce, kterých prostředků užil, aby tak četné obyvatelstvo v stálém míru udržel. Starý muž vzal křídu a napsal na tabulce tato slova: „Trpělivostí, trpělivostí, trpělivostí!“ *(Kal. Moravan 1855.)*

Themistokles, znamenitý Řek, dav jednou dům do veřejné dražby, vyhlásil mezi jiným: „Dům ten má dobré sousedy.“ *(Plutarch.)*

2. Proto:

a) Miluj ho!

Žádostivi byli pokoje domácího:

Abraham ustoupiv Lotu, by předešel různicím *(1. Mojž. 13.)*

Jakob, znaje prchlivost Esaua, bratra, odstoupil od něho a utekl *(1. Mjž. 27.)*; i se žistným ujcem Labanem se srovnával.

Job, mlčev, když se mu manželka jeho v nemoci posmívala.

Mojžíš a *Aron*, snášejíce a podporujíce se *(2. Mojž. 4.)*

Ruth s *Noemi* žily ve svornosti a pokoji a když se Ruth za Booza provdala, Noemi ošetřovala její dítky *(Ruth 1—4.)*

Pán Ježíš apoštolům přikazoval, aby pokoj mezi sebou měli *(Jan 13.)*; pokoj kázali *(Luk. 10.)* a pokoj jim i zůstavil *(Jan 14.)*

První *křesťané* byli jedno srdce, jedna duše *(Sk. ap.)*

Sv. *Augustin* tvrdí o sobě takto: „Nechci míti žádného, s nímž bych se různil; nebo lépe mi jest nepřátel nemíti, než nad nimi zvítěziti.“ *(Sv. Augustin.)*

Když jednou sv. *František sal.* v Annecy kázal, podali mu mezi kázaním dva advokáti spis, jímž ho velmi tupili. Sv. František domníval se, že spis něco neodkladného obsahuje a proto jej ihned přečetl, aniž by nejmenší znamení nevole na sobě jevil. Po kázaní optal se kostelníka, kdo mu spisy ty poslal a dozvěděv se jmena jejich, ihned k nim šel a se jich otázal, v čem by jim byl nevhod. A když mu příčinu oznámili, řekl jim, že neměl zlého úmyslu a padnuv na kolena, prosil za odpuštění. Advokáti zahanbeni, sami prosili za odpuštění a žili pak v pokoji se sv. Františkem. *(Mehlera příkl.)*

Sv. *František sál.* bydlel za mladého věku svého v Římě v jistém hostinci, který vedle řeky Tibery byl vystaven. Ubíraje se jednoho večera domů, slyšel, an služebníci jeho s pánem domácím se hádají. Těžce toho nesa, přikázal jim, aby se utišili a dozvěděv se příčiny té různice, že jim totiž domácí pán přísně nařídil, aby se i se svým mladým pánem z domu klidili, protože byl dům svůj bohaté vrchnosti pronajal, aby větší činži dostal, neb byl lakomství otrokem, tichou a pokojnou myslí řekl k služebníkům svým: „Hospodský jest pánem domu svého, nechce-li nám popřáti přístřeší, odeberme se do jiného hostince, jest jich tu více.“ A hned bez odkladu a rozpaku kázal všecky věci své jinam přenésti. A aj, sotva se v jiném hostinci umístil, strhl se silný lijavec, řeka Tibera vystoupila z břehů a podryla hostinec, kterýž sv. František dříve obýval a brzy se sesul, tak že ani jeden z obyvatelů jeho života neuchránil. *(Macana výb.)*

Sv. *Spiridion* miloval velmi pokoj; nikdo ho neslyšel se vaditi, nikdo se neviděl hněvati se, křivdy snášel s největší tichostí a znamenal-li, že mezi sousedy je nedorozumění a svár, nedal si pokoje, leč ač pokoj s nimi učinil a smíření. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Vincenc z Paula* tak miloval pokoj a tak byl trpělivý, že tichost a mírumilovnost přikazoval, ješto, jak říkával, ctnosti ty srdce otvírají, kdežto přísnost je zavírá. I nazván jest andělem míru.“ *(Mehl. příkl.)*

Grönlanďané tak pokoj milují, že pro hádky, různice a pranice nemají ani významu. Když jednou udiveni viděli dánské, norvéžské a švédské lodníky se práti, neznajíce ještě Evropany, zvolali: „Tito lidé zapomenuli asi, že jsou lidé.“ *(Dolz, Jugendzeitg.)*

b) Zachovej ho!

Artamenes a Xerxes chtěli po smrti otce svého Daria oba na trůn dosednouti. Artamenes starší nebyl právě doma, kdy otec zemřel; z té příčiny se hned Xerxes vladařství zmocnil. Dozvěděv se starší, že otec zemřel, hned domů spěchal a když se k domovu blížil, mladší složiv korunu, šel vstříc bratru svému a laskavě ho objal. Nyní oba

bratří na tom se usnesli, že svého strýce vyvolí za rozsudího, aby vyřkl, kdo má z nich panovati. Rozsudku tomu oba se podrobili. Když Xerxes strýcem za krále byl prohlášen, Artamenes, starší bratr jeho, první jej za svého pána uznal a korunu rukou svou na hlavu jeho postavil. Tak byl pokoj v zemi upevněn a všickni poddaní radovali se z lásky synů královských. *(Macana výb.)*

Scipio, znamenitý pohan, ukazoval se velkomyslným i k nepřátelům. Karthagenští vzali v čas příměří, kteréž Scipio s nimi učinil, několik římských lodí a vydrancovali je. Ba i vyslanci římští, kteří se stížností do Karthaga přibyli, byli by skorem zajati, ale uniknuvše, vše vypověděli Scipiu žádajíce, aby karthagenských potrestal. „Nikoliv!“ odvětil Scipio, „ačkoliv karthagenští příměří zrušili a zacházejíce špatně s vámi i právo mezinárodní porušili, chci s nimi velkomyslně, jak toho čest Říma požaduje, jednati.“ A vskutku jeho přičiněním uzavřen jest mír.

(Krönes: Real. Lex.)

V městě *Assisi* panovala velká rozepře mezi měšťany a biskupem, tak že tento je v klatbu dal. Tu poslal sv. František seraf. několik bratrů do města, kteří rozvzteklené měšťany konejšili a je k biskupu přivedli, zpívajíce píseň pokoje, kteréž je sv. František naučil: „Buď chválen, ó Bože, těmi, kteří z lásky k Tobě křivdy snášejí. Blahoslavení tiší a pokojní, obdržíť korunu věčnou!“ A hle, měšťané i biskup zpěvem tím dojati, smířili se a žili napotom v pokoji.

(Mehlera příkl.)

Císaři *Jindřichu* daroval jeden představený kláštera velmi pěkného koně, kteryžto dar císař blahosklonně přijal a při jízdách svých častěji ho užíval. Kůň ten však byl ukraden vojáku a od zloděje představenému kláštera prodán, ješto představený nenalezl nic podezřelého. Když pak jednoho dne císař na koni tom do města vjížděl, přiskočil vojín, jemuž kůň ukraden byl a jenž ho poznal a nadávaje jezdci žádal, aby mu ukradeného koně dal nazpět. Císař se choval tiše a pokojně pravil: „Je-li kůň tvůj, tehdy si ho vezmi i se sedlem, jímž osedlán jest.“ Vojín, pokládaje slova ta za posměch, váhal koně vzíti, avšak sv. Jindřich dolehal tak dlouho na vojína, až si koně i se sedlem vzal. *(Baronius.)*

c) Rozšiřuj!

Sv. *Jan* z Fakundo, poustevník z řádu sv. Augustina, všemožně nepřátelství mezi lidmi zapuzoval. Jeho přičiněním nebylo v městě Salamanka, kdež se zdržoval, nižádné nepřátelství, ani nepřátele mírnil a je k pokoji a míru přiváděl.

(Richter.)

Kašpar Barzaeus, misionář, v Goe a všude, kde byl, pokoj a mír a svornost slovem i příkladem rozšiřoval. A v skutku tak daleko to přivedl, že všecky různice pominuly a že advokáti, nemajíce žádných rozepří, naříkali, že hladem budou museti zemříti. V mnohých městech slavily se slavnosti na svornost a bratrství. *(Schustra: Kat. Handb.)*

Ctihodný *César Bus* nepřátelství tak nenáviděl, že za často do domů se odebral, kde v nepřátelství žili, a dříve neodešel, pokud je byl nesmířil. Proto ho nazývali andělem míru.

(Räss u. Weiss.)

II. Pokoj zemský.

1. Prospívá; miluj ho!

Jak krásně květla vlast naše, když za času *Karla IV.*, otcem vlasti nazvaného, panovala v zemi naší zbožnost a jednota u víře a pokoj. Věda a umění kvetly, obchod se vzmahal, blahobyt se množil a národ náš byl slavný a mocný v Evropě. *(Frencla: Postilla.)*

Pohanští *národové* tak milovali pokoj a mír a tak po něm toužili, že i boha míru a pokoje ctili a mu chrámy a oltáře stavěli. *(Beyerlinck.)*

Antonius Pius miloval mír a říkával dle Scipiona: „Chci raději jednoho občana na životě zachovati, než tisíc nepřátel zabiti!“ *(Capitolinus.)*

Barnagasius, král aethiopský, uzavíraje s lusitánským knížetem mír a spolek, uchopil se kříže a kleknuv, pravil: „Pokoj zachoval Kristus apoštolům svým a pokoj tento a mír panuj ž i mezi námi, kteříž jsme křesťané. Takový pokoj slibuju a přísáhám ve jmenu znamení našeho spasení!“ *(Maffaeus.)*

V pokoj vešli:

Josue s Gabaonitskými *(Jos. 9, 15.)*: pokoj byl mezi Jabínem a Haberem *(Soud. 4, 17.)*, mezi Israelskými a Amorrhitskými *(1. Kr. 7, 14.)*; David vešel v pokoj se Syrskými *(2. Kr. 10, 19.)*; Šalomoun s Hiramem *(3. Kr. 5, 12.)*, Josafat s Achabem *(3. Kr. 22, 45.)*.

Mudrc *Leo* mír a pokoj tak miloval, že si přál, aby žold se nevyplácel vojínům, alebrž mudrcům. *(Erasmus.)*

Přemysl Otakar II. slavně zvítěziv nad uherským králem Belou IV., přemlouván byl od vojevůdců svých, aby si celou říši uherskou podmanil, což by mu těžko nebylo bývalo. Velkomyslný král ale neuposlechl jich. „Ačkoliv všeobecné bylo mínění," — psal papeži Alexandru IV. — „abychom celé Uhersko vládě své podrobili: domnívali jsme se přece, žeť lépe v přátelství žíti s dobrým sousedem, než v nepřátelství zničiti jej." *(Blahověst 1852.)*

2. Zachovej ho!

Sv. *Gerald*, hrabě z Aurilacu, všemožně hleděl, aby, ana povstávala válka, mír zachoval a mnohé oběti se podvoloval. Musel-li ale válku vésti, aby vlast a nevinnost hájil, vytáhl udatně proti nepříteli. *(Stollberg.)*

Sv. *Václav*, patron náš, stoje již s vojskem svým proti německému císaři Jindřichu I., žádal před bojem ještě s císařem mezi čtyrma očima mluviti a tu hledě nepříteli tváří v tvář pravil: „Císaři, proč přicházíš po nepřátelsku s plenem, vraždou a požárem do dědictví mého, an já a lid můj v ničem neublížili jsme tobě. Knížatům křesťanským nesluší, takto jednati. Jsi-li potřeben našeho chleba, dobytka, stříbra, dáme tobě. Proč bychom na jatky a k zabíjení vodili nevinný lid svůj?" A císař zahanben upustil od boje a spokojil se s malým poplatkem. *(J. Bílého: Legenda.)*

Bedřich III., vévoda saský, mír nade vše miloval, tvrze a pevnosti vystavěné zrušil a více o chrámy a užitečné věci pečoval, říkávaje, že všemožným způsobem se sousedními národy zachová mír. *(Mat. Faber.)*

Císař *Otto*, aby mír zachoval a aby občanská válka nepovstala, raději v smrt se vydal. *(Erasmus.)*

3. Pros oň; děkuj zaň!

Za pokoj se modlili:

Ezechiáš, král. *(4. Kr. 19.)*

Sv. Pavel vyzývá věřící, aby za pokoj se modlili. *(1. Tim. 2, 12.)*

Sv. Církev za pokoj se modlí antifonou: „Uděl, ó Pane, pokoje v těchto dnech našich, nebo není žádného, kdo by za nás bojoval, leč Ty, ó Bože náš!" A v litaniích: „Abys králům a knížatům křesťanským pokoj a svornost dáti ráčil. Abys všemu lidu křesťanskému pokoj a jednotu uděliti ráčil."

Heraklius, císař křesťanský, nemoha pokoje u Kosroe. krále perského, ani tvrdými a obtížnými výminkami zjednati, jsa v největší tísni, vzal útočiště k postu a modlitbě, žádaje úpěnlivě Boha o pomoc a navrácení pokoje. I byla modlitba jeho vyslyšena. Neboť shromáždiv četné vojsko, tři vůdce vojenské i s vojskem krále Korsoe na hlavu porazil a tak slavného vítězství dobyv, žádoucího pokoje došel. *(Macana výb.)*

Za pokoj děkovali:

Melchisedech uzřev, že Abraham čtyry krále porazil, děkoval vroucně Bohu, že nepřátele porazil a pokoj zjednal. *(1. Mojž. 14, 19.)*

Mojžíš po utonutí Egypťanů vděčně prozpěvoval. *(2. Mojž. 1, 5.)*

Judita, sťavši Holoferna a porazivši tím vojsko nepřátelské, prozpěvovala. *(Jud. 16.)*

Nábožný císař *Theodosius II.* uslyšev, že vojsko jeho znamenitého vítězství nad nepřátely dosáhlo, rychle vše opustiv chvátal do chrámu a tam vroucí díky vzdával Bohu, Pánu pokoje, napomenuv poddaných svých, aby totéž s ním činili. *(Macana výb.)*

III. Pokoj srdce.

Oblažuje;

viz i: „svědomí dobré!"

Mnich *Servacius* povždy byl veselé mysle, 55 roků žil v pokoji a trpělivosti se svými bratřími a když se ho umírajícího bratří tázali, jak by se mu vedlo, odpověděl: „Jsem s Kristem v úplném pokoji, jistě že budu tváří v tvář naň patřiti!" *(J. E. Veith.)*

Pokora.

1. Její potřebnost; základ cnosti.

a) Jest potřebná.

Sv. *Makarius* vedl na poušti tuhý život. Povždy si na potravě, nápoji a spaní utrhoval. Chleba si odvažoval, vodu odměřoval, spal málo buď sedě anebo leže na zemi; nosil hrubý šat a v chýši byla chudoba domovem. Když Evagrius jeho tuhý život obdivoval, pravil Makarius: „Což pak na tom záleží? Nemohl by i ďábel říci: Ty se postíš mnoho, ale já nejím pranic; ty bdíš, ale já docela nespím; ty nosíš hrubý oděv, já ale žádného; ty pohrdáš zlatem a stříbrem a já ještě více? Řekni mi tedy, čím mne předčíš?“ „O milý otče!“ zvolal tu Evagrius, „nyní poznávám již, v čem ďábla předčíš a nad ním ustavičně vítězíš — pokorou.“

(Prediger u. Katechet. 1851.)

Sv. *Severin*, apoštol Rakušanů, miloval přede vším hlubokou pokoru; pýchu a marnost nenáviděl nanejvýš. Kolikrát odmrštil biskupskou důstojnost, kterou mu nabízeli. *(J. Bílého: Živ. svat.)*

Jeden *bratr* tázal se otce, jak má mnich v dokonalosti pokračovati. I odpověděl mu tento: „V pokoře se má cvičiti; nebo čím více se poníží, tím více bude v dokonalosti pokračovati.“

(Mehl. př.)

Jeden *mnich* zachoval tak panictví své, že ani v mužném věku ani ve snu nečistých myšlenek neměl. Když ležel na smrtelné posteli, poručil mu představený, aby jim vyjevil, jakým spůsobem takovou dokonalost v čistotě dosáhnul? Načež odpověděl: „Milý otče! jen z poslušnosti to chci říci. Zjevením mi poradila Rodička Boží, abych se uskrovňoval v jídle, oděvu a jednání. Uposlechl jsem rady její a zvítězil jsem ve všem pokušení.“ *(Petr z Cluny.)*

Kdys se tázal jeden *bratr* opata Poemona, co jest lepší, o samotě anebo ve společnosti žíti? sv. opat odpověděl: „Kdo se umí ponížovati, všude obstojí; pak-li se ale povyšuje, všude klesne.“

(Mehlera přikl.)

Viktor Šlossar, opat rajhradský, navštíviv jednou novice ptal se jich, čemu se už naučili? Tito se hned chlubili, jak mnoho již z francštiny a angličiny umí. Prelát tiše je vyslechnuv, pravil: „A čemu jste se posud nenaučili?“ A když novicové zaraženě mlčeli, řekl jim: „Pokoře!“ a odešel.

(Method Halabala.)

b) Jest základ všech cností; bez ní není cnosti.

Když sv. *Antonín* slyšel chváliti jistého bratra co velmi pobožného, skoušel ho, umí-li se pokořiti a snášeti pohanění. Tento však neobstál v zkoušce. I pravil mu sv. Antonín: „Milý synu! ty se podobáš domu, jenž z venčí pěkně ozdobený na první pohled každému se líbí, uvnitř pak jest pusto, jako když dům byl by okraden od zlodějů.“

(Podstránského výklad.)

Otázán byv kdysi sv. *Augustin*, co by v náboženství křesťanském bylo první? odpověděl: „Pokora!“ — a co druhé? „Pokora!“ — a co třetí? „Pokora!“ odpověděl po třetí. A pokoru tu povždy i sám konal. *(Fr. Černohouz.)*

Sv. *Filip ner.* cvičil učně své v pokoře. Tak poslal napotom proslulého kardinála Baronia k hrubému hostinskému s ohromnou konvicí pro žejdlík vína a poručil mu, aby se bedlivě díval, jestli mu hostinský dobře měřil a dal mu i velký peníz. Baronius vše vykonal, ale hostinský ho vyhodil.

Jindy zase poručil žákům svým, mladým duchovním, aby v městě jda každý preclík jedl, anebo aby ve společnosti veselé písničky prozpěvovali.

Jednomu mladíku, jenž žádal, aby ho do své kongregace přijal, vida, že jest šlechtic, pochybuje o jeho dobrém úmyslu, poručil mu, aby na se přivázal ohon liščí a tak chodil po městě, že světem a jeho míněním pohrdá. Mladík této zkoušce se nepodrobil a nebyl přijat.

(Alb. Stolz Legende.)

Sv. *František Borgiáš* uklízel právě bláto před klášterem na silnici, an mladý šlechtic ho žádal, aby ho uvedl k sv. Františku Borgiáši, že chce do kláštera vstoupiti. „Hned,“ odvětil František, „prvé mi ale pomozte!“ Mladík vskutku chopil se lopaty a pracoval až bláto odklidili. Tu ho František uvedl do kolegia, dal se mu poznati a radostně ho

přijal, ježto se v základě cnosti a pokoře osvědčil. (*Ott. Marian.*)

Sv. *Ludvíku Bertrandu* vyznal se jeden novic, ač dlouho v kláštere nedlel, že má Božská zjevení. „Jakže?“ podivil se sv. Ludvík, „to brzy vystoupíš. Neboť nejprv nám zapotřebí jest pokory!“ A vskutku novicovi tomu se brzy v kláštěře znechutilo a odešel.

(*Ott. Marian.*)

Jeden *opat* měl pět bratří, od nichž účet žádal, v jaké cnosti by prospěli. I jal se první mluviti: „Po deset roků jsem každodenně doživotní zpověď konal.“ Načež druhý: „Po dvacet roků jsem dobrý úmysl při modlitbě vzbuzoval.“ Třetí pravil: „Třicet roků jsem dle možnosti konal milosrdné skutky, vyhledávaje nemocnice, abych nemocným sloužil.“ Čtvrtý mluvil takto: „Čtyřicet roků jsem nikomu neublížil a všecko trpělivě snášel.“ Pátý konečně doložil: „Padesáte roků hledal jsem ponížení a v poníženosti a pokoře nenalezl jsem sobě rovného.“ Opat, poradiv se s Bohem, takto o všech rozsoudil: „První dal Bohu sám sebe; druhý nalezl Boha; třetí nesl Boha; čtvrtý koupil Boha; pátý konečně přemohl Boha.“

(*Josef du Bois.*)

Jeden velký *sluha Páně*, kterého sv. Ignác velmi si vážil, říkával: „Kdo o sobě myslí, že málo jest užitečný, mnoho jest užitečný; kdo pak o sobě myslí, že mnoho jest užitečný, není pranic užitečný.“ (*Mehlera příkl.*)

Za časů sv. *Filipa Neria* počala proskakovati pověst, že jakási řeholnice v kláštěře kampaňském divy tvoří. Věc ta donesla se k samému papeži, jemuž na tom záleželo zvěděti, zdali jest pravdivé, což se mluví. Sv. František zašel si do kláštera, v němž byla dotčená řeholnice. I ohlásiv se u představené jakožto komisař vyslaný od papeže, dal sobě pověstnou divotvorkyni zavolati. A kterak se tu zděsila domnělá světice, když jí velel opravdový svatý, aby mu zula a očistila obuv, kterouž si úmyslně zamazal. Řeholnice zděšená, že se od ní cos podobného žádati může, s nevolí odběhla. Sv. František sebral se též a přímo k papeži se odebral. Dávaje pak zprávu o svém pořízení, řekl krátce: „Sv. Otče, jeptiška tato nečiní zázraků, neboť nemá pokory.“ (*Blahověst 1851.*)

Když jedna klášterní *panna* byla vyvolena za představenou, zdráhala se pod záminkou velké nehodnosti své důstojnost tuto přijmouti. Sv. František sál., jenž přítomen jsa viděl, že jí to nejde od srdce, připojil k tomu, řka: „Toto všecko, co o sobě pravíte, jest pravda a vaše nehodnost, nedokonalost, zlý příklad, všecko toto jest vůbec sestrám známo a snad proto dopustil Bůh, že jste zvolena, abyste se napravila, aniž se domnívejte, že jsem tuto duchovní obec péči vaší svěřil, nikoliv, svěřil jsem ji Bohu, jenž blázny volí, aby moudré zahanbil a jenž bláznovstvím kříže od zahynutí nás vysvobodil.“

(*Jan Kamus.*)

Před nedávným časem rozšiřovalo se o jedné *osobě* pro její zdánlivé mrtvení a neobyčejné skutky, že jest svatá. I navštívil ji jeden kněz, aby se o její svátosti přesvědčil. I pravil v rozmluvě: „Slyšel jsem již mnoho o vaší svatosti, ano že i divy činíte!“ „Ach,“ odvětila osoba ta, „co bych já, ubohá hříšnice vyvésti mohla?“ „I to jsem si hned myslel,“ odvětil jí kněz, „že na pověsti té mnoho není a že obyčejní lidé snadno se dají oklamati.“ „Jak?“ rozdurdila se ženská hněvivě, „já že lidi klamu? co pak zlého shledal jste na mně?“ „Inu,“ odtušil kněz a odešel, věda, že jí schází pokora a proto že není svatá.

(*Hunolta káz.*)

2. Prospívá. Bohu jest milá; šlechtí, i časně prospívá.

Saul že se pokořil, nazývaje se z nejmenšího pokolení Benjaminova, stal se králem israelským (*1. Kr. 9, 21.*)

David, nejmladší a nejpokornější z bratří, přemohl Goliáše a stal se králem. Že trpělivě pohanění Semeiovo snášel, opět trůnu svého proti Absolonu nabyl. (*2. Kr. 16, 5. a 19, 16.*)

Teprv když se Naaman pokořil, uzdraven jest. (*4. Kr. 5.*)

Kristus sám pravil, že čím více se kdo ponižuje tím více bude povyšen u Boha. (*Mat. 18, 1—5., Luk 14, 7—12.*)

Že pak sám tak velmi se ponížil, povyšen jest u Boha.

Sv. *Antonín*, poustevník, čítaje 90 let, byl pokoušen marnou ctí. I uslyšel hlas Boží, aby navštívil Pavla, poustevníka. I učinil tak a co slyšel z úst jeho?

„Jsem jen bídný hříšník, nehodný slouti sluhou Páně.“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Juliana* zastávala nejprv v klášteře na hoře Corneli místo děvečky u krav. Byvši po smrti abatyše sama za abatyši zvolena, ulekla se toho velmi zvolajíc: „Milý Bože, což není mezi chlívem a klášterem rozdílu, že z děvky kravské má se státi abatyše, k tomu se nedám donutiti.“ Než marně se zdráhala, zůstala představenou kláštera. *(Rambeck.)*

Když v Římě povodeň celé město zničiti hrozila, přišli Římané do domu sv. *Kateřiny* švédské, aby se za ně u Boha přimlouvala, by povodeň od nich odvrátil. Kateřina zalekla se žádosti té, že se dala do pláče, a jen mocí přivedena jest k rozkáceným vlnám. A hle, zázrak a div, sotva že se Kateřina nohou vody dotekla, přestala povodeň. *(Ott. Marian.)*

Sv. *Martin* v mládí byl velmi pokorný, tichý a moudrý a pro ty ctnosti byl Bohu tak milý, že když k Tělu Božímu přistoupil, sám Kristus jemu těla svého dodal. *(Sv. Jarolím.)*

Ačkoliv blah. *Albert* velký, biskup, moudrostí a učeností na slovo vzat byl a ačkoliv jmeno jeho vůbec známo bylo a proslaveno: byl on nicméně povždy holá pokora a skromnost a ničeho se tak nebál, než aby při vší své moudrosti ve víře nepoklesl, *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Arsenius utek od dvora císaře Theodosia a šel k mnichům v Scele, kteří ho přijali a sv. Janu, pidimužíku zvanému, pod dohlídku dali. Tento si sedl na večer s bratřími k večeři, kdežto Arsenius musel státi, aniž by si ho byl kdo všímal, což arci pro dvořana byla velká zkouška, avšak mezi jídlem hodil mu Jan kousek chleba k nohoum, aby si ho, libo-li, snědl. Arsenius se posadil na zem a snědl chléb. Sv. Jan těšil se velmi tomuto pokoření a hned ho mezi bratry přijal. *(Butler.)*

Sv *František* xav., pluje do Indie, stlal nemocným postele, vařil jídla a připravoval léky. Slyše pak, že se mu to za zlé béře a že takové sprosté služby nesluší se na apoštolského legáta, za jakéhož byl ustanoven, pravil, že se to sluší na učeníka a apoštola Kristova, jenž podobné věci konal a jich jednáním svým takřka posvětil, dokládaje, že ve škole Kristově toliko pokora šlechtí a povyšuje, ještě nás činí podobny Kristu, Bohu a Pánu našemu. Pokládal se i za velkého hříšníka a žádal bratří, aby zaň se modlili. *(Turselinus.)*

Když křižáci na konci 11. století Saracenům Jerusalém odejmuli, vyvolili si za krále udatného a zbožného *Bohumíra* z Bouillonu. I doprovázeli ho knížata v slavném průvodu do kostela nad hrobem Vykupitele vystaveného, chtíce ho tam za krále korunovati. On ale zapověděl si slávu a korunu nechtěl na hlavu si posaditi, řka: „Jak bych mohl se zlatou korunou zdobiti na tomto posvátném místě, kde náš Spasitel trním korunován?“ Ba ani titul krále nepřijal, ale jmenoval vévodou a ochrancem Božího hrobu. *(Leop. Chimani.)*

Hagar že se Sáře pokořila, obdržela od ní odpuštění a byla opět do domu přijata *(1 Mojž. 16, 9.)*. Podobně i Jakub, pokořiv se před Esauem *(1. Mojž. 33, 3, 10)*. I Achab král na milost přijal krále Benadada, když se před ním pokořil *(3. Kr. 20, 32.)*.

Vojtěch Ruffer, probošt vyšehradský, přišel co chudý pacholík ze Skalice na Vyšehrad, donesa ssebou p. Dittrichovi, kanovníku, rodáku ze Skalice, list odporučující. Hoch nastoupil učení. Jednoho dne šel kanovník Dittrich s Rufferem Vyšehradem do Prahy; přijda ku krámku pekařskému, nabídl kanovník svému svěřenci Ruffrovi, aby sobě housku z krámku vzal. Hoch se z počátku zdráhal, pak se ale přiznal, že nemá peněz. „Inu, tehdy budu platiti já,“ odvětil, usmívaje se, načež hoch sobě nejmenší housku vzal. Skromnost tato knězi se líbila, že se ho ujal, až Ruffer bohosloví ukončil. Od té doby postupoval Ruffer co kněz víc a více, až se stal i proboštem na Vyšehradě. Dům pak, kdež byl onen krámek, koupil v dražbě a založil tam chudobinec. *(Škola B. Srdce 1870.)*

3. Prostředky.

a) Neštiť se jí; cvič se v ní!

Sv. *Ludvík*, král francouzský, otázal se jednoho dvořenína, zdaž by o velký pátek chudým myl nohy? a když tento odvětil, že nikoliv, pravil: „Nesmíš, pane, věci té se štítiti, kterouž nám

Spasitel sám příkladem svým ukázal. On Bůh myl nohy apoštolům, lidem; proč ty by's se chtěl štítiti, co i králové, na př. anglický, činí?" Ostatně myl nohy chudým král sám. *(Jonvilius.)*

Sv. *Aloisius* nikdy ničeho nemluvil pro chválu. Nesnesitelné mu bylo, že byl v řeholi od představených nad jiné milován. Nebylo dne, kde by byl nehledal bedlivě příležitosti, cvičiti se a prospívati v pokoře. Proto se modlíval každodenně k andělům: „Prosím vás, blahoslavení andělé, abyste mne jako za ruce vedli po královské cestě ponížení, abych po tomto životě na tvář Otce věčného s vámi mohl patřiti. Amen." *(Macanův výbor.)*

Zpozorovav, že breviař jeho má zlatou ořízku, ihned si ho změnil za špatný. Nejraději chodil v spravovaných šatech s košem anebo pytlem žebrat. A povždy se lekal, pak-li kdo o jeho rodu věděl a mluvil, až se začervenal, když ho kdo chválil. *(Ott Marian.)*

Sv. *Františku Borgiáši*, pokuď ještě byl vévodou v Kandii, dal jeden sv. muž radu, aby, chce li v službě Boží prospívati, žádný den nenechal ujíti, by na něco nemyslel, což by k snížení a pokoření sloužilo. A proto sv. František každého dne, když vstal, nejprv po klekl a třikráte zemi políbiv, vzpomenul si: „Prach jsem a v prach se zase obrátím." A velká svatost, k níž se povznesl, dosvědčuje, že pokora jest matkou dokonalosti. Ostatně ve všech listech svých nazývá se sám velikým hříšníkem. *(Frencla: Postilla.)*

Když jednou s P. Bustamentem cestoval a na cestě na slámě přenocovali, kašlal a plval Bustamento v noci, nevida, do obličeje sv. Františka, který sebou ani nepohnul a vše trpělivě snášel. Ráno se arci Bustamento toho ulekl, František ale pravil: „Nermuť se, bratře, proto, v komoře nebylo příhodnějšího místa, kamž bys lépe plval." *(Rodriguez.)*

Sv. *Františka* římská vodívala své duchovní dcery, aby je v pokoře cvičila, za město, kde roští musely sbírati a domů odnésti. Sama předcházela je arci příkladem. A proto se i maluje, ana nese roští na hlavě. *(Ott. Marian.)*

Sv. *Petr* alkantarský nemoha se úřadům vyhnouti, všemožně se v pokoře cvičil, aby snad nezhrdnul. Sám nosil chudým ku dveřím almužnu a nepřijal nabídnutí, aby císaře Karla a Johany portugalské stal se zpovědníkem. *(Šmída: Repertorium.)*

Isidor, měšťan alexandrinský, chtěl do egyptského kláštera přijat býti, udávaje, že ve všem opata poslouchati bude. Opat, skoumaje ho, uložil mu, aby před každým, kdo by do kláštera vstoupil, poklekl a ho požádal, by se zaň pomodlil, ana duše jeho malomocenstvím poškvrněna jest. Isidor činil tak po deset roků. A když sv. Jan Klim. klášter ten navštívil, otázal se Isidora, co po ta leta si myslil. Isidor odpověděl: „První rok považoval jsem se co otrok zavrženého hříchu a musel jsem tuhé boje podstoupiti. Druhý rok byl jsem již trpělivější a důvěřoval v Boha. Třetí rok snášel jsem všecka ponížení s radostí." *(Richter.)*

b) Rozjímej své slabosti; modli se!

Sv. *Egid* z Assisi, z řádu sv. Františka, byl kdysi od jednoho bratra otázán, jak bychom se oproti pýše zachovali a jí uvarovali? Načež Egid: „Pakli dobrodiní a milosti Boží pozorujeme, poznáme, že člověk sám o sobě jest bídný tvor a jen bohat na milosti Boží. Tyto milosti má milovati, sebou pak opovrhovati a tak si osvojí ctnost pokory." *(Richter.)*

Sv. *František Borgiáš* cestuje potkal se s urozeným španělským šlechticem, jenž býval jeho důvěrným přítelem. Vida tento, že prvnější vévoda v prostém řeholním oděvu bos cestuje a všelikých příjemností postrádá, litoval ho a domlouval mu, aby více o sebe pečoval. Světec mu ale vesele odpověděl: „Neračte o mne býti tak starostliv, nejsem tak chudý, jak myslíte, neboť každého dne posílám před sebou sluhu, jenž mi nejlepší pokrm a lože připravuje." A když šlechtic nedůvěřlivě se usmíval, doložil: „Tento sluha jest myšlenka na mé hříchy, za něž největší trest zasluhuji. Tato myšlenka tak působí, že ať už jsem sebe hůře vyčastován, mi připadá, že lépe se mi vede, než toho zasluhuji." *(Silbert.)*

Sv. *Alois* hluboce se rmoutil, když ho představení řádu pro jeho vznešený rod více vyznamenávali než ostatní no-

vice. Proto se často modlíval: „O svatí andělé! pomozte mi a veďte po cestě pokory, kterouž jste vy kráčeli, abych i já jednou se dostal mezi anděle, kteří pýchou se neprohřešili!“

(Prediger u. Katechet. 1851.)

4. Jeví se;

a) Poslouchá; jest trpělivá!

Sv. *Šimonu stylitu* bylo jednou poručeno, aby se jeho svatost skoumala, by se sloupu, na němž již mnoho roků stál, sestoupil. A hle, ihned naplněn jsa pravou pokorou, k tomu se měl, aby dolů sešel.

(Zollnera: kat. káz.)

Sv. *Makarius* z Alexandrie byl tak živ, že s Kristem povýšen býti mohl; byltě on muž pravou pokorou naplněný. „Chci s Kristem ponížen býti,“ říkával při všelikém pokoření svém, „abych s Kristem také povýšen byl.“

(Mehlera příkl.)

Sv. *František sál.* konaje cestu pastýřskou, vstoupil do jednoho kostela, kdež právě kapucín kázal a horlil proti nádheře v oděvu, zvláště u biskupů a prelátů, jenž proti pokoře v nádherných, hedbávných šatech sobě vykračují a v drahých povozích jezdí. Po kázaní odebral se sv. František do sákristie, z čehož se mnich velmi ulekl a pravil laskavě: „Drahý synu! mnoho krásného a dojemného hlásal jsi dnes na kazatelně, arci mnohé neřesti jsou u nás duchovních představených, kterých vy náboženští mnichové nemáte. Avšak nepřiměřené jest veřejně k lidu o tom mluviti i zevnější nádhera zdá se býti v mnohém ohledu knížatům kněžským potřebná. A dále se nemůže věděti, co se pod hedbávným skvostným talárem ukrývá.“ Na to odhaliv hoření část taláru, ukázal mnichu na prsa svá a tu klekl mnich na kolena, uzřelť užasnut, že sv. František nosí pod talárem žíněný oděv a že má prsa svá krví zbrocená. „To jsem chtěl, synu můj, tobě ukázati, abych tě přesvědčil, že pokora ovšem snášeti se může i s hedbávným talárem a spolu, aby's po druhé byl ve svých řečích opatrnějším.“

(K. Šmídek.)

b) Ponižuje se.

Sv. *Alžběta*, portugalská královna, v pokoře pěšky konala pouť do Kompostelly a pokrm si tu vyžebrala.

(Giry.)

Sv. *Antonín*, poustevník, ač císař Konstantin za čest si to pokládal, že s ním může si dopisovati, takovou pokorou nadchnut byl, že se ani za hodného neměl, aby s nejchudšími a nejprostšími rolníky egyptskými obcoval.

(Hunolta káz.)

Sv. *Attalus* a soudruzi nedali si říkati mučeníků, ačkoliv již mnoho pro víru vytrpěli a až dosud v žaláři se nalezali. „Jen Kristus,“ pravili, „jest pravý vyznávač, prvorozený zemřelých, původce života. Ti jsou mučeníci, kteří smrt pro Krista podstoupili; my jsme jen nepatrní vyznávači víry.“ *(Butler.)*

Blahoslavená *Anežka* z pokory vzdala se důstojnosti abatyše v klášteře klarissek, který sama založila a dala se zváti pouhou sestrou.

(Chl. Leo Goffinea: Postilla.)

Sv. *Barnabáš*, apoštol, stkví se skromností beze hněvu, nechtěje vynikati a v čelo se vtírati, nechtěje býti vůdcem a náčelníkem, nechtěje všemu rozuměti, pracoval tiše a pokojně po boku sv. Pavla a tomuto všude přednost dával.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Dominik* držel se za největšího hříšníka a myšlenkou tou byl tak proniknut, že se obával, aby na místo, kdež se zdržoval, kletbu Boží nesvolal. A proto před každým místem, kamž přišel, klekl na kolena a prosil snažně Boha, aby proň pro jeho hříchy místu tomu neškodil.

(Giry.)

Sv. *Bonaventura*, byv od papeže za kardinála zvolen, ukryl se v jednom kláštěře, kdež ho poslové papežští našli, an právě co prostý řeholník nádobí myl. Podávajíce mu klobouk kardinálský pravili, že jest to vůle papežova, aby důstojnost tu bez odporu přijal. Bonaventura však prosil, aby mu tolik času popřáli, až by práci svou dokonal, klobouk zatím na větev pověsili. Po dokončené práci vzal klobouk kardinálský a vzdával poslům teprv patřící úctu.

(Živ. svat.)

Sv. *Efrém* nic jiného si nepřál, leč aby každý jím pohrdal. Když ho někdo

chválil, tak se lekal, že se na celém těle chvěl. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Eufrasia*, panna, i nejhrubší a nejopovrženější služby s ochotou a radostí vykonávala, těšíc se z toho, pak-li kdy pohanění neb utrhání snášeti musela. Tak jedna sestra rodu nízkého, puzena závistí, vytýkala jí dlouhé posty a nadávala jí pokrytkyň, jež zevnitř pokoru a odřeknutí se světa líčí, uvnitř ale marnost chová a touží po smrti abatyše, by pak za představenou zvolena byla. A Eufrasia ani slova neodpovídajíc prosila ji, padnuvši jí lající k nohoum, za odpuštění, a když sestra ta potom od abatyše potrestána byla, prosila za ni Eufrasia tak dlouho, až se jí odpustilo. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Filip* ner. za velkého hříšníka se držel a k Bohu denně volal: „Pane, měj se přede mnou dnes na pozoru, abych Tě nezradil; dopustím se všech nepravostí, nebudeš-li mne sám chrániti. (*Jeho životopis.*)

I jiných v ponižování cvičil. Jednou se osopil na mladého kapucína, jenž málo spůsobu zdvořilosti ukazoval, hroze mu pantoflem: „Nezdvořáku! hleď, aby's se vzdálil.“ Kapucín zůstal vesele státi. Napotom mu poručil, aby plášť sundal. Kapucín uposlechl řka: „Najedl jsem se u tebe a proto mi nebude zima.“ Tu Filip kapucína ze světnice vyhnal. Tento odešel beze vší nevole. Pak ho objal Filip, řka: „Tak jest dobře, milý synu, povždy zachovej tohoto ducha pokory; jestiť nejlepší cesta ku ctnosti.“

Potkav jindy sv. Felixe, kapucína, byl od tohoto vyzván, aby se veřejně napil a nebál se pokoření. Filip uposlechl a pil na ulici, ač byl právě půst a lidé o něm špatně souditi mohli. (*Alb. Štolc, Leg.*)

Sv. *František* z Assisi ve své pokoře se neštítil od nejbídnějších žebráků drobty a co více nechtěli jísti, přijímati a je požíval. (*Hunolta káz.*)

Nazýval se největším hříšníkem a hříchy své oplakával.

Byv kdys otázán, proč ho Bůh tak vyznamenává, an ani šlechtic, ani výřečný, ani učený, ani tělesně hezký není, odpověděl: „Proto mne Bůh vyvolil, že ničeho nemám, čím bych se mohl chlubiti a aby všickni poznali, že nic od lidí nepochází, nýbrž od Boha. (*Richter Goldgrube.*)

Jindy zase přišlo mnoho lidí k němu a velkou úctu mu vzdávali; líbali jeho oděv, ruce, nohy a sv. František vše si nechal konati. Jeho druh, jenž s ním putoval, měl mu to za zlé a nelibost svou i slovy vyjevil. Načež sv. František: „Milý bratře! tuto čest nepřipisuju sobě, nýbrž Bohu, jemuž všecka čest přináleží.“ Touto odpovědí se soudruh uspokojil. (*Rodriguez.*)

Sv. *František* Borgiáš ve všech listech, kteréž jiným posílal, hříšníkem sebe nazýval. (*Živ. svat.*)

Sv. *František* Caracciolo, stav se řeholníkem, byl všem nejkrásnějším vzorem pokory; neboť ač byl generálem řádu, nicméně nejnižší služby vykonával, světnice zametal, postele upravoval a v kuchyni nádobí umýval. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *František* paul. ty nejhnusnější práce vykonával: posluhovati každému z bratří, čistiti oděv jejich, strojiti jim pokrm, bývalo mu největší rozkoší a ač u papežů, knížat a králů v největší vážnosti stál, přece se držel za nejbídnějšího hříšníka. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Františka* šantalská říkávala: „Bývá-li pokorný ponížen, ponižuje se sám ještě více; a bývá-li posmíván, raduje se a sebe horší zaměstnání považuje za velmi ctné, všelikému vyznamenání pak utíká.“ (*Sv. Františka šant.*)

Sv. *Hedvika*, vévodkyně polská, ač ctnostný vedla život jako anděl a všem lidem příklad pravé ctnosti dávala: považovala se za největší hříšnici a žádala, aby o ní lidé s opovržením mluvili. Z pokory nevzala na sebe nikdy nový oděv, alebrž od sestry obnošený a nosila ho tak dlouho, až barva zcela zmizela. (*Giry.*)

Sv. *Ignáci* z Loyly bývalo nejmilejší každému sloužiti a čím byla služba těžší a omrzelejší, tím byla mu milejší. On nepřijal nikdy žádného důstojenství církevního, on nikdy o sobě nemluvil a ode všech býti tupenu, všem býti povrhelem, bylo mu věcí nejžádoucnější. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Povždy o sobě i myslil, že jest muž nestálý a zvláštní pomoci Boží má za-

potřebí. A údům svého řádu zakázal důstojenství přijímati.

Sv. *Jan* dam. na rozkaz mistra svého konal v klášteře s radostí nejhnusnější a nejopovrženější práce v klášteře.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan* mlčelivý, opustiv biskupství své a vstoupiv do kláštera sv. Sáby, musel tu vodu přinášeti, tu zas nádennickou práci při stavení nových budov konati, aneb dělníkům pokrmy připravovati a donášeti a jiné těžké práce konati. Vše to vykonával Jan s veselou tváří, s myslí ochotnou a pokornou, ani toho nejmenšího neodporuje, ani jediným slovem si nestěžuje.

(*Tentýž.*)

Blah. *Josafat Kuncevič*, arcibiskup a mučeník, uznávaje v pokoře hříšnost svou, říkával ve dne v noci: „Pane Ježíši Kriste, smiluj se nade mnou hříšníkem. Amen“, kteráž slova také ze spaní k Bohu odesílal.

(*Blahověst 1865.*)

Sv. *Josef* kalasanský již co pacholík, ačkoliv z vysokého rodu pocházel, rád s chudými dítkami tovaryšil, s nimi se v laskavých rozmluvách bavil a jim dodrodiní prokazoval.

(*Leopold Chimani.*)

Sv. *Josef* kupertinský považovav se ve své pokoře za velkého hříšníka snažně Boha prosíval, aby vzácných darů svých od něho odejmul a jinému, který by si jich více vážil, udělil; a lidí často požadoval, aby mrtvé tělo jeho tam uložili, kde by památka jeho docela přišla v zapomenutí. Ale Bůh ponížené povyšuje, hrob jeho mnohými zázraky, kteréž se při něm sběhly, slavným učinil.

(*Macana výb.*)

Sv. *Kateřina sien.* pravila o sobě: „Když něco zlého činím, nemohu toho žádnému přičítati, jedině své vůli a smyslnosti. Kdyby mně Bůh nepřispíval ku pomoci, co by ze mne bylo?“ Když někdy z křehkosti klesla, říkávala: „To bylo kvítko z mé zahrádky!“ a přísně se za to kárala. (*Živ. svat.*)

Sv. *Klára* žádala ostatní sestry, aby ji hříšnící nazývaly a i od zpovědníka žádala, aby ji nejbídnějším tvorem nazýval. (*Wiser's Lex.*)

Sv. *Majdalena z Pazzis* držela se za nejbídnější tvor a byla toho přesvědčení, že zasluhuje opovržení. Ve své pokoře považovala sebe menší vady za ohromné a co z takových se i vyznávala. Sebe menší chválu nemohla ani slyšeti. (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Mikuláš* tolentinský se měl za nejmenšího mezi bratry, snažil se každému býti po vůli, aby tím více své vůle se mohl odříci. Práce v domě nejnižší byly mu nejmilejší.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Ondřej avell.* potupy byl takový milovník, že rád o nízkém rodu svém mluvíval a své chudobě. Nazýval sám sebe nevědou, bídným mezkem a člověkem k ničemu se nehodícím a i důstojenství žádného nežádal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Pacifikus.* františkán, radoval se, byl-li potupen a vysmán a aby osvědčil svou pokoru, vyprosil si, aby směl na nejposlednějším místě sedati a bez přestání považoval se za nejmenšího mezi všemi a po ničem tolik nebažil, než aby byl ukryt, neznám a ode všech potupen. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Petr*, mučeník, tak byl ponížený a pokorný, že každému z bratří po celý čas svého života s největší ochotností sloužíval, nemocným všelikou službu prokazoval, mrzutý úřad vrátného dobrovolně zastával a k pracím i nejomrzelejším od srdce rád se propůjčoval.

(*H J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Řehoř vel.* píše: „Já jsem hotov, všechněch poslouchati, kteříž koliv mi vady vytýkati chtějí a ty také jedině za své přátele mám, kteříž mi prostředků poskytují, jimiž bych duši svou od všeliké škvrny očistiti mohl.“ On přijal i titul: „služebník služebníků.“

(*Sv. Řehoř vel.*)

Sv. *Stanislav Kostka* žil co vtělený anděl. Kromě andělské čistoty vynikal zvláště ctností pokory, ježto za nejmenšího z bratří se pokládal.

(*Životy Svatých.*)

Sv. *Terezie* povždy měla své chyby a jiných ctnosti na mysli. Uslyševši, že někdo něco dobrého učinil, pravila: „Jak šťastni jsou jiní lidé! Všickni mimo mne se přičiňují, aby Bohu sloužili!“ A velmi jí to těšilo, když někdo jí její chyby předhazoval.

(*Sv. Terezie.*)

Když sv. *Tomáš akv.* v pozdějších letech věku svého v Boloně v klášteře se nalezal a jednou studuje po chodbě klášterní chodil, přišel k němu jeden

bratr a pravil: „Představený mi dovolil do města jíti a poručil, aby ten bratr, na kterého nejdříve přijdu, mne sprovázel. Nuže, pojď se mnou!“ Pokorný Tomáš ihned šel, ač mu bratr domlouval, že málo spěchá. Obyvatelé města se tomu velmi divili, že tak velký učenec za bratrem prostým jde a pravili k bratru, jest-liže ví, že ho doprovází velký učenec Tomáš? Bratr se toho ulekl a prosil sv. Tomáše za odpuštění, načež sv. Tomáš skromně odpověděl: „Před Bohem, milý bratře, jsme si rovni!“ (*Surius.*)

Když sv. *Vincenc paul.* navštívil jednou vznešeného muže a tento jej až ke dveřím doprovodil, pravil, aby si čest tu ponechal, že je toliko prostý syn selský a že ve svém mládí pásal krávy. — Jindy ho zase oslovila žebračka: „Milostpane, prosím vás o almužnu!“ Vincenc ale pravil u přítomnosti mnoha vznešených pánů: „Vy mne neznáte a mýlíte se velmi, neboť já jsem rodem pastýř a syn chudého sedláka.“

(*Škola B. Srdce 1869.*)

Sv. *Vincenc paul.* každého člověka velmi ctil, každého uznával za lepšího a dokonalejšího než sebe. Proto také ve všem se řídil dle náhledu jiných. A maje jiné za lepší vrhal se jim k nohoum. Považoval se i za největšího hříšníka a často mluvil o svém prostém rodu a nikdy o svých zásluhách nemluvil.

(*Mehlera př.*)

Sv. *Vojtěch* opustiv ponejprv Prahu, odebral se do kláštera benediktinského na hoře Monte Kassino. A zde nebylo práce, nebylo služby v klášteře, které by se byl syn českého bohatýra, biskup slavný, nepropůjčil. On si vyžádal, aby směl vymetávati a čistiti kuchyni, vymývati nádobí a snášeti, co bylo zapotřebí kuchařům. Nikdo z řeholníků netušil, že by byl bratr, jenžto druhým před svítáním vodu přinášel k umývání a v poledne a večer posluhoval u stolu, biskupem pražským.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Jeden *biskup* vzdal se svého biskupství a odebral se sám do Jerusaléma, kde ho nikdo neznal a zde v ošumělém oděvu konal nádenickou práci. Tu viděním poznal jeden stavitel Efrém, že dělník ten jest biskup. I oznámil to biskupu. Tento se přiznal, avšak snažně ho prosil, aby to před jeho smrtí nikomu neřekl a aby se na jeho jmeno neptal, ješto vše z pokory, aby se ponížil, učinil. (*Rodriguez: Uebng. d. Volk.*)

Sv. opat *Zosismus* nazýval se největším hříšníkem. A když jeden sofista, slyše to, se ho otázal: „Jak můžeš to o sobě říci, an dobře víš, že přikázaní Boží zachováváš,“ odpověděl: „Vím toliko, že mluvím pravdu, ješto mi tak jest okolo srdce. Neptej se dál!“

(*Rodriguez.*)

Duval, znamenitý knihovník císaře Františka I., začasto na dané mu otázky odpovídal: „To nevím.“ A když mu jeden nevzdělanec předhazoval, že císař mu platí za jeho nevědomost, odpověděl: „Císař mi arci platí za to, co vím, za to ale, co nevím, kdyby mi měl platiti, nepostačily by mu poklady celé jeho říše.“ (*Šmída: Repertorium.*)

Karlmann, král Austrasie, odřeknuv se světa, odebral se do kláštera na hoře Soracte, kdež mu ale co bývalému králi mnoho cti prokazovali; utekl s jedním sluhou na horu Kassino a zde opata Optima požádal, aby v kláštěře za hříchy své pokání činiti směl, což mu i povoleno bylo. V noviciátu tuhém musel Karlmann službu v kuchyni zastávati, při čemž arci velmi neobratně si počínal. Kuchař, muž surový a zlostný, fackoval Karlmanna, což trpělivě on snášel. Když ale jednou pro maličkost kuchař Karlmanna zbil, tu se uchopil sluha Karlmannův kuchaře a mrštiv jím o zem pravil: „Jak se můžeš, ohavníče, opovážiti toho bíti, který svým rodem a důstojností všecky vás v kláštěře předčí?“ — Opat, uslyšev o všem, zavolal si sluhu a když mu tento oznámil, že novic jest král, prosil Karlmanna za odpuštění. Karlmann však plakal a snažně všech prosil, aby ho pro jeho důstojenství za více nepokládali, než za nejsprostšího bratra.

(*Šmída: hist. kal.*)

Papež *Lev IX.* považoval sebe vždy za bídného hříšníka, proto každým dnem několika chudým nohy umýval, u svého vlastního stolu jich častoval a při tom vlastní rukou obsluhoval.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Před nemnoha lety byla jistá *matka* na smrtelné posteli. Dítky její u lůžka

se modlily, jen jeden syn pro spáchané zločiny byv odsouzen k pětiletému vězení, seděl v žaláři, připraviv matku před časem do hrobu. Aby syna přivedla na lepší cestu, požádala, aby syn ztracený, jenž až dosud na napomínání matčino pranic nedbal, k ní přiveden byl. I stalo se. Matka ale neměla již tolik síly, aby několik slov k němu promluvila. Avšak oko její naposledy s nevýslovnou láskou mateřskou spočinulo na synu nezdárném a pohled tento vniknul do nejhlubší útroby synovy a rozryl srdce jeho. Matka zemřela a syn navrátiv se do vězení, padl na kolena, jsa mocně dotknut milostí Boží, vyzpovídal se a polepšil. A když trest přestál, připravil se co kající hříšník k stavu duchovnímu a stal se knězem. „A tento kněz, — tak pravil misionář při misiích v Monastýru v Prusku — jsem já.“ Pokora tato dojala všecky posluchače

(*Blahověst 1868.*)

Vilém, vévoda aquitánský, mohl ve světě nejvyšších vyznamenání a největších světských radostí a hodností požívati. Avšak naplněn pokorou vstoupil do kláštera a tu padnuv na zem bratří prosil, aby na jeho prvnější postavení ohled nebrali a ho za hříšného a nejmenšího spolubratra považovali. Nejraději pak vykonával nejsprostší a nejopovrženější práce s největší svědomitostí a pozorností. Sám spoludruhy při stole obsluhoval, nádobí umýval, mlel a chleba pekl. Pod poslušností musel mu opat nařídití, aby takových prací se vystříhal a jen modlitbě, rozjímání a studování čas věnoval. (*Mehl. přikl.*)

c) Utíká před chválou a důstojenstvím;

viz: „i chvála, důstojenství!“

Sv. *Adléta*, ač byla císařovnou, povždy zůstala skromnou a pokornou paní i když nejvyššího stupně důstojnosti světské dosáhla. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Benedikt* znamenaje, že by tuhost života jeho byla přílišná a že bratří nad tím se jaksi horší, ulevil sice od přísnosti své poněkud, hodnost opatskou ale nijak nepřijal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Dominik*, zakladatel řádu, jenž neunavně pracoval na obrácení bludařův albigenských, měl býti čtyřikráte biskupem, však z pokory důstojnosti té nepřijal. (*Životy Sv.*)

Sv. *František z* Assisi velké byl pokory, takže chvály nižádné nesnesl a za největšího hříšníka se považoval. A když mu bratří o rozličných neřestech vypravovali, odpověděl jim: „Bratří, kdyby byl Pán těmto lidem jen polovici milostí prokázal, kterých mně uděliti ráčil, jistě by Ho více milovali a věrněji Mu sloužili než já, neužitečný a ničemný hříšník.“ Proto také z pokory nikdy na kněžství se posvětiti nedal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *František Borgiáš* z lásky ku Kristu důstojnost vévodskou složil a nikterak důstojnost kardinálskou nepřijal, řka: „Prosil jsem Boha, abych raději zemřel, než aby mne k důstojnostem povyšil.“ (*Lohn. bibl.*)

Sv. *František z Regis* tak byl ponížený a pokorný, že každé vyznamenání velkou mu způsobilo bolest, touže jako Kristus po pokoření. Když Bůh skrze něho a jím zázrak učinil, divil se sám tomu a říkával: „Vskutku největší zázrak jest, že Bůh mnou a skrze mne zázrak činí.“ (*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Hilarion* dal se do pláče, kdykoliv viděl množství lidu, kterýž pln úcty se k němu přibližoval.

(*Životy Svatých.*)

Blahoslavený *Jordán* byl, ačkoliv pověst o něm všude se hlásala, nejvýš pokorný a jelikož mu protivno bylo, když některá města slavně jej vítala, vždy rád, mohl-li jen, takovým věcem se vyhýbal. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kateřina* z Rizzi uslyševši, že jedna sestra vše sepsala, co dobrého o ní věděla, roztrhala spis ten a vhodila do ohně. Aby chvále a vyznamenání nízkých i vysokých ušla, prosila Boha, aby jí tolik milostí neuděloval, anebo aby aspoň svět o nich nezvěděl. Bůh ji vyslyšel a nyní trpělivě snášela, an lidé o ní mluvili, že se jen přetvařuje, svatá že není a jí opovrhovali.

(*Vogel*, *Leg.*)

Sv. *Nilus* nechtěl nikdy ve svém klášteře důstojnost opata přijmouti, raději chtěl poslouchati, než poroučeti, ano i nerad slyšel, že ho nazývali mistrem. Obyvatelé ravenští chtěli ho učiniti biskupem, kterouž zprávu jeden, jenž ho dobře neznal, přinesl, aby si u něho

přízeň vyzískal. Sv. Nilus se mu poděkoval a schoval se a v úkrytu tak dlouho dlel, až ravenští hledáním a čekáním unaveni jiného za biskupa si vyvolili. *(Ber. Bercastl.)*

Sv. *Rajmund*, když byl 45 let stár, v nejlepším tedy mužném věku, vzdal se svého kanovnictví, svého bohatství a všeho pohodlí a stal se řeholníkem, dominikánem. *(J. Bílého: Legenda.)*

Bathildis, královna Franků, vstoupivši v Chelles do kláštera, jejž založila, zapověděla si všeliké vyznamenání a žádala, aby s ní tak zacházely, jako s nejnižší sestrou. *(Stolberg.)*

Když arcivévoda rakouský *Jan* roku 1822 železné hutě Radverk v Štýrsku koupil a na vrchu kříž vystavěti dal, požádal kněze Egida Scherera, aby kříž ten posvětil a spolu v listu podotknul, aby v řeči o něm ani slovem pochvalně se nezmiňoval, řka: že před Bohem jsme si všickni rovni. *(Münch. Jugendbibl.)*

Když saští a jiných národů poslancové *Karlu* velkému k nohoum padli a jemu poslušnost přísahali: objal je vlídně a pravil: „Ne mně, ale Boha máte býti poslušni.“ *(Lohn. bibl.)*

Když po misii *Tomáši Koru* lid chtěl děkovati, utekl tajně. Roztloukl-li něco v kuchyni, pověsil si střepy na krk, padl před představeným na zem a žádal za trest. *(Ott. Marian.)*

Když *Otto*, biskup bamberský, pozoroval, že mu jeho ovečky velkou prokazují čest, utekl do Pomořan, kdež sv. evangelium hlásal. *(Lohn. bibl.)*

Papež *Urban V.* daleko byl od vší pýchy. Čest, již mu mocnáři prokazovali, potahoval na sebe jen co na hlavu Církve a říkával u sebe: „Pane, ne nám, ale Tobě buď čest, sláva a chvála!“ *(Mehl. př.)*

d) Ukazuje se i v smrti.

Anna, arcivévodkyně saská, umírajíc poručila si, aby věřící těmito slovy se vybízeli, by za ni se pomodlili: „Ubohá hříšnice, jíž umíráčkem se odzvonilo, žádá vás ve jmenu Ježíše, byste se za ni pomodlili, by jí Bůh pro zásluhy Kristovy odpustil.“ Umřela r. 1585 v 55. roce věku svého. *(Herbsta př.)*

Sv. *Ansgar*, biskup v Brémách, apoštol Dánův, byl velmi přísným na sebe a mnoho dobrého činil chudým, a podivno, tento veliký svatý tak nízko o sobě smýšlel, že ve své poslední nemoci často měl pochybnost, zdali svým povinnostem zadost učinil a ze velkého hříšníka se měl, protože co mučeník zemříti nemohl. Umíraje modlil se: „Bože, buď milostiv mně hříšnému.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. biskup *Rembert* dověděv se, že ho po jeho smrti chtějí vedle sv. Ansgara pochovati, poručil, aby ho mimo kostela na neposvěceném místě pohřbili, ještoto není hoden, aby vedle svatého odpočíval. *(Rambeck.)*

Eleonora Majdalena, třetí manželka císaře Leopolda I., takovou pokorou se vyznamenala, že umírajíc nařídila, aby na rakvi a na náhrobním pomníku napsali: „Eleonora, ubohá hříšnice, zemřela dne 19. ledna 1719.“ *(Dolz.)*

Když císař *Josef II.* před svou smrtí se chtěl dáti zaopatřiti, otázali se ho, koho mají povolati k němu. „Koho jiného,“ odvětil, „než faráře domácího, jsemť u Boha tolik, co každý jiný člověk.“ *(Herbsta př.)*

Petr, kardinál luxemburský, biskup v Metách, ještě před smrtí ukázal pokoru svou, svolal své služebnictvo a domácí, prosil je za odpuštění, že je nepovažoval za bratry, an údové těla Kristova jsou. A když ho čeleď ujišťovala, že ráda ho poslouchala, dal se přece od nich mrskati, což plačíc a jen s donucením učinila. *(Giry.)*

5. Měj ji!

Abraham v pokoře nazval se prachem (*1. Mojž. 18, 27.*).

Jakub pokořil se před Esauem a usmířil ho. (*1. Mojž. 33.*)

Josef egyptský při vykládání snů králi. (*1. Mojž. 41.*)

Mojžíš netroufaje si lid z Egypta vyvésti. (*2. Mojž. 3.*)

David král, čině vše z pokory. (*1. Kr. 24, 15; 2. Kr. 6, 20; 7, 17.; 1. Par. 29.; Ž. 11, 39.*)

Gideon taktéž si netroufal lid osvoboditi. (*Soudc. 6.*)

Jeremiáš, řka, že neumí mluviti. (*Jer. 1, 6.*)

Ninivetští se pokořili i s králem před Bohem. (*Jon. 3.*)

Judita, vyzývala obyvatele Bethulie, aby se pokořili a sama tak učinila. *(Jud. 8.)*

Daniel Nabuchodonosorovi ji radil *(Dan. 4, 22.)*. I Antioch ji uznal *(2. Mak. 9, 12.)*

Král Achab se pokořil a došel odpuštění. *(3. Kr. 21.)*; král Ezechiáš *(2. Par.)*, král Josiáš *(2. Par. 34, 26.)*.

Panna Maria pro pokoru se stala matkou Boží a sv. Josef pěstounem.

Sv. Jan křt. ani za hodna se necítil, Kristu řemínky u obuvi rozvázati *(Jan 1, 19.)*.

Sv. Jan Evang. z pokory se ve sv. evangelium ani nejmenuje.

Setník řekl: Pane, nejsem hoden. *(Mat. 8, 8.)*

Sv. Petr řekl ku Kristu, aby od něho odešel *(Luk. 5, 8.)* a nechtěl si od Krista dáti mýti nohy.

Zacheus ani za hodna se neměl, aby Kristus k němu šel, dále onen publikán, jenž v koutě se modlil *(Luk. 18.)*; lotr na pravici *(Luk. 23.)*; kananitská žena *(Mat. 15.)*; sv. Máří Magdalena *(Luk. 7.)*.

Kristus zvláště nám dal příklad pokory.

I sv. apoštolé: Sv. Petr, uzdraviv chromého *(Sk. 3.)*; sv. Pavel za nejmenšího se pokládal apoštolů *(1. Kor. 15, 19.)* a nic sobě nepřipisoval *(1. Kor. 3.)*; svat. Petr a sv. Ondřej radovali se, že jako Kristus na kříži mohou umříti; sv. Barnabáš pracoval tiše po boku sv. Pavla, jemuž, ač sám starší, vždy přednost dával.

Sv. *Godefried* tak byl pokorný, že, ač velmi byl ctnostný a vyšší důstojnosti nad kněžskou neznal, jen z rozkazu biskupa se dal na kněžství vysvětiti a podobně i důstojnost opatskou na rozkaz biskupův teprv přijal.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Karel borom.*, ač ze vznešeného rodu pocházel a kardinál byl, konal z pokory nejnižší práce, žil chudě a měl takový oděv obnošený, že když ho jednomu chudému daroval, tento ho ani vzíti nechtěl. Chtěl být na takovém místě při kostele pochován, kde by nejvíce po jeho hrobě šlapali.

(Wisera: Pred.-Lex.)

Sv. *Ludvík Bertrandus* vštěpoval novicům ctnost pokory, aby se ponižovali a světem pohrdali, když ho mnozí šlechticové z Valencie potupili nazývajíce ho špatným bratrem, odpověděl jim: „Máte pravdu, poznali jste mne vskutku, že špatný bratr jsem.“ O milostech, jež mu Bůh prokázal, nechtěl nikdy mluviti, alebrž mluvil o svých hříších a povždy bázní byl naplněn, zdaž nebude zavržen. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Norbert*, arcibiskup magdeburský, vstupoval v prostém oděvu a prostým chováním do paláce arcibiskupského, kdež ho vrátný nechtěl vpustiti, nemaje ho za arcibiskupa, až ostatní přítomní mu řekli, že to vskutku nový arcibiskup. Norbert ale pravil: „Milý bratře, ty mne lépe znáš než ti, již mne k tak velké důstojnosti povýšili.“ *(Herbsta př.)*

Sv. *Tomáš akv.* vynikal nade všecky žáky sv. Alberta, však pokorou ukrýval prospěchy své a libuje si v pokoře zavázal se k mlčení, držán od spolužáků za blbce a nazván němým volem. Když pak jednou na danou otázku temné místo tak dobře a jasně vyložil, že se mu všickni divili, pravil Albert věštně: „Jmenujte si Tomáše němým volem, avšak on vydá jednou hlasu, že ho po celém světě slyšeti budou.“ Což se i stalo, tak že sv. Tomáš se stal učitelem Církve. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Vincenc paul.* ve všech svých listech, kteréž svým známým a přátelům psal, odporoučel se do modliteb jejich takto: „Modlete se za mne starého a ubohého hříšníka.“ *(Sv. Vincenc paul.)*

Pokora papeže *Hadriana II* byla tak hluboká, že biskupům k stolu jeho pozvaným sám posluhoval, potom vstav od stolu, na tvář svou padl, snažně jich prose, aby se za Církev a zaň horlivě k Bohu modlili. *(Čas. kat. duch. 1840.)*

Josef *Haydn*, znamenitý skladatel hudební, byl velmi nábožný a pokorný. Co sepsal, považoval za dar Boží a nepřipisoval nikdy sobě. Tak když se oratorium od něho složené „Stvoření“ přednášelo, vyřinuly se mu při slovech: „Budiž světlo! a bylo světlo!“ slzy z očí, zbožně sepjal ruce a zvolal: „Nic ode mne, nic ode mne! Všecko s hůry!“

(Leop. Chimani.)

Kanut, král dánský, podstoupiv boj s pohanskými Samojedy, Esty a Kurely, pak se Samogity, Litvíny a Kurlanďany, aby je na křesťanství obrátil a navraceje se vítězně zpět do své vlasti, byl

od veškerého obyvatelstva slavně uvítán. Kanut ale, zbaven všeho roucha a odznaku královského, položil i korunu před kříž oltáře a modlil se: „Přijmi, ó Ty králi všech králů, tuto oběť za spásu mou a celé říše.“ *(Šmída: Repert.)*

Pokrm.

1. Naň mnoho nepřijde.

a) Nedbej naň mnoho!

Sv. *Bernard* na pokrmy tak málo dbal, že jednou, aniž by toho byl pozoroval, místo vína olej pil. *(Mehlera přikl.)*

Sv. *Linhart* pil jednou, aniž toho byl pozoroval, místo vína olej a za muka považoval, musel-li jísti. *(Zollnera: kázaní kat.)*

Sv. *Tomáš* akv., jsa u stolu Filipa, krále francouzského, ani okem nemrkal, najednou pak, nevšímaje si zcela jídel, zvolal: „Proti Manichaeům jsem důvod nalezl, jímž je potru.“ *(Campanus.)*

Jeden starší egyptský *mnich* jídával chodě a na otázku, proč tak činí, odpověděl, že nepovažuje jídlo za nějakou práci, alebrž za něco zbytečného a pak aby tělo na pokrmu žádné lahůdky nenalezlo. *(Sokrates.)*

Maria Crescentia, představená kláštera v Kaufbeuernu, aby smyslnost umrtvila, polívala pokrmy nechutnými a odpornými šťávami a jen tolik požívala pokrmu, aby živa byla. *(Krönes: Real-Lexikon.)*.

Sv. poustevník *Prior*, jeden z prvních učeníků sv. Antonína, jídával denně půl libry chleba a několik oliv a požíval vše modle se, ješto jídlo za žádné dílo nepovažoval, které bychom s důležitostí konati měli. *(Richter.)*

b) Příliš oň nepečuj; za každý Bohu děkuj!

Sv. *Jiljí* poskytoval Bůh pokrmu skrze laň, jež mu dávala mléka.

Marii egyptskou živil Bůh 47 let na poušti.

Sv. *Pavel*, poustevník, žil po 60 let skrze krkavce, jenž mu chleba přinášel.

Sv. *Rochu* dával Hospodin každodenně pokrm skrze psa. *(Frenclova Postilla.)*

V jižní Americe bylo l. P. 1638 několik tisíc nově obrácených Quaranů přinuceno, s ženami a dítkami svými dáti se na útěk před mocí a zuřivostí sousedních divokých kmenů. Před nimi šel kněz *Jan* příjmím Ardenne z Lutichu. Již byli ztrávili veškeré zásoby potravy, kteréž vzali ssebou a již jim hrozila smrt hladu, ani nalezli po kraji lesních řek bylinu, jež je živila a u veliké hojnosti tak dlouho rostla, pokud Quaranové v nových sídlech svých první hojnou úrodu nestěžili. *(J. E. Veith.)*

Sv. *František z* Assisi šel za jednoho parného dne s bratrem Masseem přes pole. Žízní práhnouce přišli k pramenu pod stinným stromem. I posadili se, vytáhli chleba, jejž co almužnu dostali, máčeli ho ve vodě a jedli. Tu kanuly sv. Františku slze s očí, jenž na otázku bratrovu, proč by plakal, odpověděl: „Jak bych neplakal, an nám Bůh tak skvostnou hostinu připravil?“ Masseus, jemuž hostina ta nepřipadala právě skvostnou, divil se slovům těm velmi, ale sv. František pokračoval: „Ano bratře! jak dobrotivý jest Bůh, an od věčnosti věděl, že budeme žízniti a tento pramen a strom nám připravil. Ó jak tu máme Bohu co děkovati!“ *(Jos. Deharbe.)*

Slovútný kancléř *Gerson* ve svém věku dětinském prosíval klečmo za chleb, kterýž mu matka otvorem s hůry podávala, učíc ho tak smýšleti, že sám Otec nebeský nám chleba poskytuje. Protož Gerson ve svém mužném věku dospěl k velké svatosti. *(Podstránského výkl.)*

2. Práce a hlad ho koření.

Když *Artaxerxes*, král assyrský, jednou ztrativ bitvu a dlouho ničeho nepoživ do chatrné chýše vešel a zde kousek ovesného chleba za pokrm a vodu za nápoj k večeři obdržel, počal si stěžovati, že až dosud tak chutného pokrmu neznal. *(Hunoltova kázaní.)*

Braminové nedali dětem svým oběda, anebo večeře, pakli se nemohly vykázati, že něco prospěšného pracovaly a takto si chleba zasloužily. *(Lohn. bibl.)*

V Spartě stoloval po hostinsku *Dionys*, cizý princ, jemuž byla podána polívka

černá a nechutná, domácímu lidu ale obyčejný to pokrm chutný, Dionys dal na srozumění, že na jídle tom nenachází nižádné chuti. „Věříme rádi," jal se mluviti jeden Spartán, „neboť se ti nedostalo koření." „Jakého koření?" táže se Dionys. „Práce," odpověděl Spartán a „hladu." „Totě naše a mělo by býti i tvé koření, jež pokrmu chuti dodává." *(Podstránského výkl.)*

„Polívka je málo maštěná, nemohu ji ani jíst!" zvolala *Kedrutka* u oběda a odložila lžíci. „Počkej," pravila matka, „dostaneš večer chutnější polívku." Na to šla matka na pole, kopala brambory a Kedrutka je musela sbírati a do pytlů dávat, až slunce zašlo. Když potom obě domů přišly, přinesla matka k večeři polívku. Kedrutka ji okusila a pravila: „To je ovšem jiná polívka a chutná mnohem lépe." Pak jí snědla plnou mísku. Matka se usmívala a řekla: „Je to tatáž polívka, kterous nechala v poledne stát. Teď ale chutná ti lépe, protože's celé odpoledne pilně pracovala." *(Kr. Šmíd.)*

Lijavec *prince* zachvátiv na procházce, přinutil ho se utéci do blízké chaloupky. Právě děti, sedíce u stolu, z velké mísy jedly ovesnou kaši, kteráž jim chutnala výborně, při tom zdrávy a červeny jako růže vyhlížely. „Jak ale je možná," tázal se princ matky, „že toho hrubého jídla s patrnou chutí požíváte a při tom tak zdrávi a čerstvi vyhlížíte?" Matka odpověděla: „Toho je příčinou troje koření, jež dávám do jídla. Předně dítky nechám oběd prací sobě vydělati, za druhé mimo čas k jídlu jim nedávám ničeho, aby hlad k jídlu přinesly; pak je učím zvykati spokojenosti s tím, co mají; ještě jsem lahůdek a pamlsků jim jak živa nedala."

Nejzdravější jest koření:
mírnost, práce, vyhladovění.
(Fr. Svoboda.)

3. Užívej!

a) jednoduchého.

Julius César pozván kdys k hostině vyčastován byl jen obyčejnými, avšak velmi chutnými pokrmy, což si tak liboval, že když se loučil, pravil: „Nemyslel jsem, že jsem ti tak milý." *(Plutarch.)*

Cyru, jemuž se po domově stýskalo, dal děd Astyages připraviti velkou hostinu, aby ho u sebe udržel, avšak Cyrus na pamlskách nenalezal zálibu. I otázal se ho Astyages, král medský: „Chutnají ti naše pokrmy lépe, než perské?" Načež Cyrus: „Nikoliv, nejmilejší dědečku. My se spokojujeme s chlebem a masem, kdežto vy tolik zbytečných pokrmů předkládáte." *(Gutmann.)*

Daniel a tři mládenci pohrdli pokrmem královským a požívali jednoduchý. *(Dan. 1, 6—8.)*

Sv. *Františku* z Assisi předložili kdysi v kláštěře v Reatě v Italii více a vzácnější pokrmy a udělali si výlohy větší než je vydržeti mohli. Bylo to právě o štědrý den. Proto je pokáral sv. František, řka: „Na den chudého Ježíše odchylujete se od chudoby. Pomněte, že sv. Panna dnes sotva chleba najísti se mohla a Pán náš místo na kolíbce v jeslích ležel. Následujte tudíž chudého otce a pamatujte na plačící dítko!" *(Šmída: Repert.)*

Sv. *František sál.* nedotekl se jednou v den postní při hostině chutného pokrmu a odstrčil ho. I pravil tu biskup z Belley: „Kterak se řídíte dle rady evangelické, že máte jísti, co se vám předloží?" I odpověděl mu sv. František laskavě, že má selský žaludek a proto že má zapotřebí pokrmu silného a obyčejného. Chutná mu arci lépe krmě lepší, avšak nedotekl se jí, by se přemáhal. *(Mehl. př.)*

U stolu sv. *Germana*, biskupa pařížského, nenašel's nikdy žádnou lahůdku ani pokrmy vybranější. Ba mnohdy i sůl si odepřel. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když sv. *Godefriedu* jednou kuchař trochu lepších pokrmů přinesl, než obyčejně jídal, pravil s bolestnou duší: „Nevíš, že odbojné žádosti zpupného, čili raději bídného těla jedině rozmanitým mrtvením dají se přemoci a udusiti? Nevíš, že tělo se zpouzí, když se mu lahodí?" *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ondřej avell.* ve stravě nebyl vybíračný, čím byla jídla nechutnější, tím byla mu milejší. Požíval i málo; nejraději pak jídal ve vodě vařené boby; obrané listí od salátu považoval za největší lahůdku. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

b) střídmě;

viz „i střídmost!“

Prokus, král indický, chlebem jen a vodou se živil. *(Textor rav.)*

Sokrates povždy jídal s chutí, protože jedl a pil jen tehdáž, když byl hladov a žízniv. Říkával: „Nejlepší koření jest hlad a nejlépe jídlo oslazuje. Co chutná to i prospívá, jest pravidlo lékařů. A každý pokrm chutná, užíváš-li ho mírně.“ *(Mehlera příkl.)*

Tiberius Cesar, aby i veřejně šetrnosti učil a mírnosti v jídle, veřejné velmi jednoduché hostiny zaváděl. *(Svetonius.)*

† Sv. *Edmund*, arcibiskup kanterburský, začasto se jen čistou vodou a kouskem chleba spokojil, říkaje těm, co se ho tázali, proč tak se zapírá: „Neleží mi na srdci, abych tělo krmil, alebrž jen zachoval.“ *(Osbertus.)*

Když *Castrucius Castracanus*, pán Luccy, jednou otázán byl, kdy nejzdravěji jest jísti, odpověděl: „Bohatý ať jí, když má hlad a chudý, kdy může.“ *(Šmída hist. kat.)*

4. Varuj se mlsnosti; lahůdek!

Sokrates jda po trhu a spatřiv mnoho rozličných pokrmů na prodej vystavených, říkával: „O těch ubohých! tolik věcí potřebují. Říkával, že ti Bohu jsou nejpodobnější, co nejmíň potřebují, ať Bůh nepotřebuje ničeho.“ *(Krönes: Real.-Lex.)*

Tentýž byv od přítele kárán, že hostě málo jídel předkládá, pravil: „Jsou-li hosté hodni, mají dost; nejsou-li, mají až moc.“ *(Laertius.)*

Jednou si mu kdosi stěžoval, že jest v Athénách náramně vše drahé a jmenoval purpur, vzácná vína a přemnohé jiné věci, ale samé skvosty a pamlsky. Místo odpovědi vedl jej Sokrates do několika krámů, kde se obyčejná potrava prodávala, a hle, chleb, mouka a všecka jídla byla velmi laciná. Pak ho vedl do skladu, kde sprosté látky na šat měli a i tu bylo všecko laciné. Když vyšli ven, dí rozmařilému boháči Sokrates: „Ty's pravil, že je v Athénách draho; avšak shledal jsi všecko laciné.“ *(Podstr. výklady.)*

Jistá zemanka připravila syna svého *Adolfa* ku knížecímu dvoru za páže. Když se s ním loučila, dala mu s uslzenýma očima ještě překrásná mateřská naučení a pravila k němu: „Synáčku, měj Boha vždy v srdci a konej všecko jako před Jeho očima; knížete, pána svého, měj v dětské uctivosti a bratrsky miluj ostatní pážata. Zvláště pak chraň se hlavní své chyby, mlsnoty.“ Adolf musel sloužiti knížeti u stolu. Jednoho dne nesl vařené hrušky v rukou na stříbrné míse na stůl. Tu dostal na jednu velké laskominy. Napomenutí matčino mu ovšem napadlo, on však neodolal své žádosti. Zrovna přede dveřmi u večeřadla vzal jednu tu hrušku a honem ji polkl. Sotva však, že nešťastný ten chlapec mísu na tabuli postavil, sklesl na zem. Bylatě hruška ještě horká, opařila mu hrdlo, bolestí se mu stáhl krk; hoch omdlel, pak dlouho ještě stonal a když se uzdravil, přišel z knížecí služby. *(Kr. Šmíd.)*

Kupec pozval přátel na svůj statek u města, aby je poctil vzácnými rybami mořskými, lamprydami. Po mnohých jídlech postavila se na stůl velká mísa, v níž každý lampryd se nadál, zatím ale, když se poklice sundala, místo ryb bylo na ní viděti něco dukátů. Kupec pak promluvil: „Přátelé, ryby, na něž jsem vás letos pozval, jsou velmi drahé, jedna stojí dukát. I připadlo mi na mysl, že zde ve vsi leží nemocný nádeník, který i s dítkami nemá co jísti. Tím, co by ta jedna krmě stála, mohli by lidé ti půl leta živi býti. Chcete-li, dám ihned ryby přinésti, chcete-li ale těch dukátů dopříti chudému člověku uctím vás chutnými, ačkoliv lacinějšími říčnými rybami.“ Všickni hosté ho chválili a každý z nich dukát k tomu přidal a člověku bylo na celý rok pomoženo.

Nevyhazuj peněz za lahůdky,
ješto chudý nemá suché kůrky.

(Fr. Svoboda.)

5. Pohrdání jím dochází trestu.

R. 1812 při výpravě do *Ruska* přiraziv francouzský seržant s 12 vojáky do hospody, žádal na hospodském jísti. Prostí vojínové prostým chlebem se spokojili, než seržant, hodiv černý chleb do kouta, s pohrůžkou bílého žádal. Stíží ho hospodský u souseda opatřil a tak seržanta uspokojil. Když pak ho-

spodský pohozený černý chleb do skříně schovával, prohodil seržant úštěpačně, že než se z bitvy navrátí, chleb ten příliš stvrdne. Po několika nedělích vstoupil do téže hospody voják zcela otrhaný a zimou skřehlý o kousek chleba žebraje. Hospodský poznal v něm onoho hrdého seržanta, přece však z útrpnosti místečka u teplých kamen mu vykázal, přinesl kus chleba a pravil: „Znáte ten chleb?“ snad bude trochu tvrdý, než hlad má dobré zuby. Seržant zapýřiv se, kus tvrdého chleba co největší lahůdku požil, i od té doby chlebem, byť i černým, nepohrdal. *(J. Wörndle.)*

V *Tyrolsku* pravil kdos k muži, jenž právě k jídlu zasedal, dle způsobu zemského: „Požehnej ti Bůh!“ načež tento odvětil: „Není zapotřebí, aby mi ho žehnal, až budu míti hlad, uvařím si ho zase.“ Zatím ale rozstonal se muž na žaludek a tu nemohl téměř ničeho požívati. Takto žil několik měsíců, až konečně celý vyschlý zemřel. *(Ze života.)*

Když jeden mladý *studující* lehkomyslně kus chleba prasatům předhodil, pokárala ho za to děvečka důrazně. Studující odpověděl se smíchem: „Ty dáváš krmníkům mouku černou a obilí, aby stloustly a já jim dávám chleba, jakýž jest tudíž velký rozdíl konečně?“ Děvečka ale odpověděla: „Chleb jest pokrm pro člověka a ve spůsobě chleba požíváme samého Spasitele a proto se pro krmníky nehodí, ani prosíme denně Boha o chleb.“ Studující se více nesmál a neměl co zbožné děvečce namítati.

(Scherer a Exempl.-Lex.)

Pokrytství.

1. Dopustili se ho: jest hanebné.

Pokrytství se dopustili:

Již ďábel pokrytecký svedl Evu a často na sebe vzal podobu anděla *(2 Kor. 11, 13—14.)*.

Kain, stavě se upřímným k bratru Abelovi, aby tím spíše ho zabil *(1. Mojž. 4.)*.

Absolon, stavě se zástupcem spravedlnosti, kdežto proti otci brojil *(2. Kr. 15.)*.

Jidáš, líbaje zrádně Krista. *(Mat. 26.)*

Herodes, stavě se před mudrci, jako by se Kristu chtěl klaněti *(Mat. 2, 8.)*.

Fariseové, jichž proto Kristus často kárał *(Mat. 23.)*.

Podobně i Laban k Jakubovi; Saul k Davidovi; Absolon k bratru Amnonovi *(2. Kr. 13, 22.)*; Joab k Amazovi *(2. Kr. 20, 7.)*; Doeg k Davidovi; Juditha k Holofernu; Antioch k Židům *(1. Mak. 1, 31.)*; Ptolomaeus egyptský k Alexandru *(1. Mak. 11, 1.)*; Nikánor k Judovi *(1. Mak. 7, 27.)*; Tryfon k Jonathu zabiv ho *(1. Mak. 26, 39.)*; syn Abodův k Šimonu *(1. Mak. 16, 11.)*; Ananiáš a Safira k sv. Petru; všickni ti dopustili se falše a neupřímnosti, jakož i Elymas *(Sk. 13.)*.

Falše se dopustili:

Synové Jakubovi k Sichemitským, kteréž, ani se dali obřezati, aby Hemorův syn Dinu za manželku pojal, kterouž zneuctil, zavraždili *(1. Mojž. 34, 2—29.)*.

Saul k Davidovi, jemuž, porazí-li Goliáše, nejstarší dceru Morobu za manželku přislíbil, napotom ale Michol, mladší, dal, ano jej i v ruce Filištínských vydati chtěl *(1. Kr. 18, 15—27.)*.

Joab k Abnerovi, jehož usmrtil *(2. Kr. 3, 27.)*

Bocchides a Alamus k Židům, jichž 60 zavraždili *(1. Mak. 7, 9.)*.

Amnon, stavě se nemocným, aby Thamar svedl *(2. Král 13.)*.

Choť Jeroboamova, přestrojivši se, aby ji prorok Abdiáš nepoznal *(3. Kr. 4.)*.

Pokrytství hanebné zastupovalo u *Herodesa* místo pravého náboženství; co příhodné a ziskunosné bylo, to se býti stavěl, nic opravdu nejsa. *(A. Marek.)*

Sv. *Alžběta duryňská* velmi nenáviděla zasmušilých tváří pobožnůstkářů a říkávala o takových lidech: „Tiť se tváří, jakoby chtěli Pána Boha strašiti; kéž by Mu oběť svou raději s tváří veselou a se srdcem ochotným přinášeli.“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Poustevník jeden zdráhal se se svat. *Serapionem* modliti společně, protože, jak o sobě pravil, tolik hříchů spáchal, že není hoden, býti se spravedlivými a stejného povětří s nimi požívati. Sedl si tedy na zem. Mnohým domlouváním přinutil ho sv. Serapion, že s ním kus chleba pojedl. A tu napomínal sv. Serapion poustevníka, aby budoucně nežil v zaháłce, nýbrž prací rukou svých vydě-

lával sobě tolik, co mu třeba, by mohl ve své chýši živ býti. Výstraha ta hluboce urazila sobeckou lásku poustevníkovu, nemilý cit v srdci jevil se patrně v zamračeném obličeji jeho. Serapion to zpozorovav, pravil srdečně: „Synu milý! Před chvilkou chtěl jsi mi dokázati, že máš na sobě všecky jen možné hříchy. Odkud pak to tedy přichází, že tě tolik rozdráždilo upřímné napomenutí, kteréž nemělo tebe uraziti, alebrž přesvědčiti, jak mi blaho tvé na srdci leží. Vidím patrně jak se horšíš, však nejsi s to potlačiti hněv svůj. Věř mi, bratře, tobě schází pokora, ku kteréž jsi se nutil. Pravá pokora nezáleží ve slovích a posuňcích, aniž jsme pokorni, když se za hříšníky vydáváme pro nepravosti, kterých jsme spáchali, pravá pokora spojena jest s trpělivostí, s kterou domluvy přijímáme i snášíme urážky a křivdy.“ *(Blahovèst 1849.)*

Sektáři „bratří apoštolští“ hlavně o to se starali, aby se dle spůsobu sv. apoštolů přiodívali a sandály nosili.

Jeden klášterní *bratr* ustavičně chodil s očima sklopenýma a se svislou hlavou, tak že vůbec pokorným nazván jest. Po smrti opatově byl pro svou domnělou pokoru za opata vyvolen a tu již nosil hlavu vzhůru a očima bystře na každého pohlížel. I podivili se všickni změně té, nový opat ale pravil: „Po mnohá leta oči jsem měl k zemi sklopené, protože jsem opatský klíč hledal, nyní pak jsem ho již nalezl.“

(Th. Nelk.)

Ecebolius, vychovatel Juliana odpadlíka, byl za císaře Konstantina Arianem, za Juliana stavěl se pohanem, za Joviana pitvořil se býti katolíkem, pravý pokrytec. *(Macana výb.)*

Když pak mnoho podvodníků a falešných mesiášů povstalo mezi námi (židy), tu přišel také muž z *Egypta* do Jerusaléma vydávaje se za proroka a valně lidí prostých k sobě přilákav, vedl je na horu olivetskou a ohlásil jim, že na slovo jeho sbořiti se musí zdi jerusalémské, pak že v město vpadnouti mohou; avšak římský místodržící Felix, dověděv se o tom, na poplach dav tlouci, udeřil s vojskem na odbojníky, ubil jich čtyry sta a zajal dvě stě, Egypťan ale, ten falešný prorok, lstivě prchl v různém boji a byl ten tam. *(Jos. Flavius.)*

Francouzský jakýsi markýz, podagrista, sedával u komína, čítaje v Písmě sv. I přihodilo se jednou, že mu sluha přinesl něco pro občerstvení. Než pán dal se do sluhy a jal se nadávati mu až hrůza. Služebník celý uděšený vece: „A proč mi ráčíte, pane, tolik nadávat?“ „Protože's šálek postavil napříč.“ „Račte se již utišiti, pane,“ vece služebník, „vy čtete sv. Evangelium a tam dí Pán: Blahoslavení tiší! Račte se tedy nehoršiti; já tolik neprovinil.“ Než markýz, rozmrzelý podagrista, tím více se osopil na ubohého řka: „Mlč, ničemníku! Kdyby's ty sloužil Kristu Pánu, jist jsem, že by tě byl již dávno ze služby své zahnal do pekla.“

(Fouretier.)

K *Abrahamu a Santa Clara* přišla jedna pobožnůstkářská paní a pravila vzdychajíc a stavíc se svatou: „Ach, velebný otče, jsem největší hříšnice na světě!“ a zůstala skřivená státi, očekávajíc, že Abraham její pokoru chváliti bude. Abraham ale, dobrý znatel lidí, dal jí za pravdu a napomínal, aby hříšný život zanechala a opravdu se polepšila. Nyní ale zmizela u paní pokora a rozhořčená tázala se, kdo může co špatného o ní říci. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Jeden *hostinský* za velký hřích to pokládal, aby v neděli a ve svátek služby Boží zanedbal, za to si ale nic z toho nedělal, že právě v těch dnech hanebnosti, pohoršlivé tance a pračky v jeho domě se dály.

Jistý *měšťan* byl ku své matce velmi uctivý, za rozličných příčin ji navštěvoval a blahopřál na př. o novém roce. I na ulici velmi uctivě ji pozdravoval a srdečně se s ní loučíval. Aby ale matku svou, která nedostatkem téměř umírala, podporoval, nenapadlo mu ani ve snu. *(Scherer, Exempl-Lex.)*

Jedna *jeptiška* byla zbožná a denně přistupovala k stolu Páně, aniž by si byla jistého zpovědníka vyvolila. Když se nebezpečně roznemohla, žádala, aby se v její celi čtla mše sv. a tu aby přijala nejsv. Svátost. Když pak jí kněz nebyl po vůli, rozhněvala se zdánlivě zbožná jeptiška tak, že v zlosti zemřela.

(Sv. Terezie.)

Jistý *knihkupec* chodíval denně na mši sv. a zbožně se tam modlíval a sv. svátosti přijímal, avšak přitom vy-

dával protináboženské noviny. Když mu to kdosi předhazoval, pokrčil rameny, neboť noviny dostávaly státní subvenci, což mu mnoho vynášelo.

(*Scherera Exempel-Lex.*)

Jeden *čeledín* v Kurlandsku stavěl se jakoby byl velmi nábožný a svatý; pilně navštěvoval kostel, modlíval se dlouho a při všem měl Boha na jazyku. Při tom ale byl velmi svárlivý a nepokojný, začasto dobytek svého pána ze msty připravil o život a všelikou jinou škodu mu učinil a na každém, kdo ho urazil, se pomstil, ba jednou i vlastnímu bratru domek zapálil a druhého dne pak svatokrádežně přistoupil k stolu Páně. Než hanebnost a pokrytství jeho se konečně vyjevilo a ošemetník dosáhl zaslouženého trestu. (*Šmída: Repert.*)

Jedna *paní* v N. trávívala celé hodiny v kostele, kdežto doma soužila svého hodného manžela a dítky a čeleď a mazlila se s kocourem.

V témž městě žila *švadlena*, která začasto sv. svátosti přijímala a na všech pobožnostech podílu brala. Doma ale pomlouvala každého a nikdo, ani duchovní, nemohli se jí zachovati.

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

2. Škodi sobě i jiným.

K *Isáku*, sluhovi Božímu, přišlo několik cizinců v roztrhaném oděvu, žádajíce ho o šaty. Isák je vyslechl, pak poručil sluhovi svému, aby tajně přinesl oděv se stromu v lese, kamž ho cizinci schovali. Když sluha šaty přinesl, zavolal cizince, řka: „Pojďte a vezměte si zde šaty, an otrháni jste.“ Cizinci poznavše oděv svůj, zastyděli se a vzali si ho. (*Gabler.*)

Ve Vlaších objevila se podvodnice *Kateřina Fanelli*, která honosíc se rozličnými zjeveními, darem prorockým, ranami, extasemi, objevy Pána Ježíše a Panny Marie, klamala lehkověrný, pověrečný lid po vlastním seznání jejím. Zatím odkryly se klamy její a podvodnici odsoudil soud inkvisiční v Římě na 12 let do vězení. (*Blahověst, 1857.*)

V *Hallu* v Tyrolsku žádala r. 1835 jedna osoba, která každého týdne k sv. zpovědi chodila a mnoho se modlila a vůbec za zbožnou platila, jednoho měšťana, aby jisté paní, která právě peníze potřebuje a nechce, aby o tom kdo zvěděl, půjčil 300 zl. a že mu v zástavu posílá skvosty, které v skřínce malé zapečetěny jsou. Měšťan důvěřoval osobě zdánlivě pobožné a ihned jí peníze dal. Když pak odešla, povstala v něm nedůvěra a proto otevřel skříňku, ač tomu choť jeho nechtěla dovoliti, že by to byla nedůvěra k oné zbožné osobě. A hle, v skříňce nalezl piliny a hadry. Ihned oznámil vše soudu a tu se vyjevilo, že ona pobožnůstkářka více ještě osob tím způsobem ošidila a proto na 10 rokův do žaláře odsouzena jest. Hanebnice se omlouvala, že sázela do loterie a že chtěla vše navrátiti, až by vyhrála.

Jiná *osoba* zdánlivě pobožná se horšila, že lidé ji mají v podezření, že nemravně s kýmsi obcuje a hle, ukázalo se, že vskutku nemravná jest a že se jen pláštěm zbožnosti přikrývala.

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

Jistý protestantský *Sas*, aby se aktuárem v Polsku stal, chtěl se státi katolíkem, ježto protestanti vyloučeni byli. Uslyšev o tom místodržitel musel vše císaři Josefu II. oznámiti a spolu žádal pro Sasa milost, vylíčiv jej co velmi nadaného a dovedného úředníka. Avšak císař odvětil rozhodně: „Propusťte úředníka toho ze státní služby; neboť nemohu se na člověka spolehnouti, který v náboženství se přetvařuje.“

(*Šmída: Repertorium.*)

Ondřej, král uherský, spiklencům přisliboval, že křesťanství v Uhrách do kořene vyhubí, jen aby koruny dosáhl; vskutku ale zamýšlel, že víru Kristovu, až by u vládě se upevnil, vší silou podporovati bude. Tou příčinou osmělili se spiklenci sv. Gerharda, biskupa, zavražditi. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

3. Varuj se ho; odlož; zamezuj!

Pokrytství se varovali:

Job, slouže upřímně Bohu (*Job 1, 1.*)

Eleazar, jenž raději volil umříti, než se přetvařovati (*2. Mak. 6.*).

Sv. *Basil* měl největší snažnost, aby se dobrým netoliko zdál, nýbrž také vskutku dobrým byl. (*Sv. Řehoř.*)

Na sv. mučeníku *Sabovi* poznáváme vzor mysli upřímné, rovné. On nenáviděl faleš, přetvařování, pokrytství. Snadno mohl ujíti pronásledování, kdyby se byl

stavěl, jakoby masa obětovaného požíval. (*Jan Bílý.*)

Sv. *Timothea*, mučeníka, přemlouvala mladá choť, s níž teprv tři neděle oddán byl, lichotivými řečmi, aby aspoň na oko bohům obětoval. Avšak vážně pravil Timotheus k manželce: „Jak že, Mauro má, jsi křesťanka či pohanka? Jest řeč tvá řečí člověka ve víře křesťanské vychovaného, ana mne k pokrytství svádíš? Ty by's mně měla domlouvati a mne vzbuzovati, abych muky statečně podstoupil, a hle, ty mne od nich zdržuješ. Mám snad pro časné štěstí na tomto světě vzdáti se věčného blaha v nebesích, anebo abych ušel kratičkým mukám zde svévolně u věčné muky pekelné se uvrhnouti?“ Slova ta zarazila Mauru, tak že spolu s manželem se dala umučiti. (*J. Bílého: Legenda.*)

Tomáš Morus, znamenitý kancléř anglický, ana mu manželka radila, aby aspoň zdánlivě na oko nešlechetnému rozkazu krále Jindřicha přisvědčil a tak zachoval sebe neučinil toho, alebrž raději ztratil život svůj.

(*Frencla: Postilla.*)

Trefně se pokrytcům říci může, co sv. *Benedikt* dvořenínu krále Totily řekl, když ho tento v královský oděv obléci dal, chtěje zvěděti, uzná-li ho sv. Benedikt za krále: „Odlož, synu, co máš na sobě, neb to není tvé!“

(*Macana výb.*)

Sv. *Euthymius*, přítel pravé zbožnosti, horlil proti zvláštním pobožnostem, jichž mnozí pokrytci k marnivosti používali.

(*Räss u. Weiss.*)

Pokušení.

1. Každý; všude a vždy mu jest podroben.

Sv. *Alfons Liguori* byl zajisté velebný a svatý a stařičký biskup a přece pokušení neušel. Dotíralť naň pokušitel mocně a ze všech stran obsýpával 88tiletého starce hanebnými pomluvami, uvnitř dohánět duši k zoufalství a ku všemu panensky čisté srdce nevinného sešedivělého muže mučil nečistými myšlenkami a oplzlými žádostmi. V této úzkosti bylo slyšet začasté sv. biskupa v slzách sténati: „Ach, 88 roků jsem již stár a ten oheň mladý ve mně ještě nevyhasnul!“ Statečný bojovník hledal arci pomoci u Panny Marie, kterouž po celý život s dětinskou láskou ctil a na Její přímluvu i zvítězil.

(*Škola B. Srdce 1878.*)

Sv. *Hilarion* i na poušti často míval pokušení k nečistotě, ačkoliv denně jen porci chleba ovesného a málo vařených rostlin jídal. A aby pokušení to přemohl, postil se ještě více a mnohdy 3 až 4 dni ničeho nepožil.

(*Herbsta příkl.*)

Sv. *Hugo*, biskup, měl od té doby, co byl za biskupa zvolen, až do vysokého stáří zvláštní druh pokušení, totiž: zvláště když byl v kostele, přicházela mu na mysl škaredá rouhání proti Bohu. Toto ho tak kormoutilo, že biskupem státi se nechtěl, až ho sám papež potěšil a jemu to vymluvil dokázav mu, kterak někdy i svatí lidé dopuštěním Božím takovým způsobem od ďábla bývají pokoušeni.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Klára* z Montefalko musela 11 rokův rozličná pokušení snášeti. Že pak statně bojovala, dostalo se jí potěchy a vyšší milosti u velké míře.

(*Giry, Leb. d. Heil.*)

Sv. *Majdalena* z Pazzis, ač vroucně Bohu v klášteře sloužila, mívala začasto rozličná pokušení; napadaly jí vnitřní rouhání a pochybnosti proti víře; dále se o ní pokoušela pýcha a velkomyslnost; protivilo se jí, postiti se; vtíraly se jí na mysl necudná myšlení a cítila se zcela opuštěná a bez útěchy. Cvičením se v pokoře a mrtvením a modlitbou zbavila se jich.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Řehoř* naz., ač již ve vysokém byl věku a tuhý vedl život, často od nečistého ducha pokoušen byl, proti kterémuž pokoušení ale vydatně modlitbou, rozjímáním, posty a mrtvením těla bojoval, tak že čistotu neporušenou až do hrobu zachoval.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Jeden zbožný *řeholní bratr* maje po dlouhý čas nečistá myšlení, utekl se k starému poustevníku a odkryl mu

myšlenky ty nečisté. Poustevník, nezakusiv nikdy takového pokušení, rozhněval se na bratra a pravil mu, že není pro taková myšlení ani hoden, aby řeholní oděv nosil. Bratr zoufaje nad sebou opustil celu a navrátil se do světa. Řízením Božím potkal ho ale sv. opat Apollo a potěšil tak, že opět do své cely se vrátil. Napotom prosil svatý Boha, aby ono pokušení na poustevníka nemilosrdného seslal. Vskutku upadl starý poustevník v pokušení, v němž jako pominutý sem tam běhal, až k němu sv. Apollo sám přišel a jeho pro nemilosrdnost k mladému bratru pokáral a u Boha opět vyprosil, že stařec pokušení zbaven jest. *(Rosweyd.)*

Eva svedla Adama; žena Putifarova chtěla svésti Josefa; Absolon sváděl poddané proti otci Davidu; Šalomoun byl od pohanských žen sveden k modlářství; Jeroboam svedl národ israelský, že zlatému teleti se klaněl; Antioch pronásledováním svedl lid k vzbouření

Sv. *Ivan*, ač o samotě v jeskyni žil, tuhý boj s rozmanitými pokušeními podstoupiti musel, kterýchž mu ďábel závistivě nastražil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Maria* egyptská, ač dobrý boj bojovala, byvši tázána od opata Zozima, musí-li nyní po rozpustilém životě snášeti na poušti ještě nějaké pokušení, takto se vyznala: „Ach, otče, nežádej ode mne zvěděti, jaké boje jsem na počátku mého přebývání na této poušti po 17 let snášeti musela; zdálo se mi, že toho nesnesu. Ale já jsem své modlení, postění a bdění zdvojnásobnila a svou důvěru v Boha a ochranu Rodičky Boží rozmnožila. Ano u tebe, o matičko Boží, nalezla jsem pomoc v pokušení!“ *(Macana výb.)*

2. Jest potřebné; prospěšné; záslužné.

V životě sv. *Brigity* čteme, že jednoho času Kristu Pánu svá častá pokušení od marných a pošetilých myšlení úzkostlivě přednášela, jíž ale Pán odpověděl: „Toť jest dokonaná a dokonalá spravedlnost, aby jako jsi se prvé proti vůli mé kochávala v takových marnostech, nyní zase proti vůli tvé jimi trápena byla.“ *(Macana výb.)*

David žádá si pokušení co zkoušení Boha. *(Žalm 25, 2; 138, 1.)*

Proto těší i sv. apoštol Petr věřící *(1. Petr 1, 6—7.)*; a sv. Jakub. *(Jak. 1, 2-4.)*

Sv. Pavel se vyznává, že pokušení mu prospívá *(2. Kor. 12, 7—9.)*; a sv. Jakub odměnu připovídá. *(Jak. 1, 12.)*

Job vskutku ukázal, že v pokušení zbožný se tříbí. *(Job.)*

Když sv. *Dorotheus* svému mistru jednou vypravoval, že mnohá a těžká pokušení musí snášeti, měl tento takovou útrpnost s ním, že mu pravil, že Boha bude prositi, aby ho pokušení zbavil. Avšak sv. Dorotheus odpíral, řka: „Nikoliv, milý otče! vyproste mi raději u Boha té milosti, abych každé pokušení přemohl, kteréž jest sice obtížné, avšak velmi prospěšné, ano mne pamatuje, abych k Bohu o pomoc se utíkal a se mrtvil.“ *(Mehlera příkl.)*

Sv. *Efrém* žádal Boha o pokušení, aby měl příležitost, tím větší zásluhu o nebe si získati. *(Sv. Jan Kl.)*

Sv. *Jarolím* velké a časté pokušení k nečistotě snášel, ale s přispívající milostí Boží, postem, modlitbou, bděním a prací rukou každé přemohl. Uslyšev o tom boji jeden sv. stařec, řekl mu: „Chceš li, budu prositi Boha, aby to pokušení od tebe odstoupilo.“ On pak odpověděl: „Vidím, otče, že toto pokušení k mému prospěchu jest, nebo víc se postím, bdím a modlím. Pros ale za mne u milosrdenství Božího, aby mi Pán popřál milosti, abych to pokušení snésti a proti němu bojovati mohl.“ *(Sv. Jarolím.)*

Kdysi přišel jeden *poustevník* — Jan, nazván malý — k opatovi Pastorovi a vypravoval mu, že se k Bohu modlil a že ho na tu prosbu všeho pokušení sprostil. Načež dí mu opat: „Jdi a modli se opět, aby tě v pokušení zase vydal, aby jsi snad nebyl nedbalým a lenivým.“ *(Frencla; Postilla.)*

Jeden sv. *poustevník*, jenž více pokušení na sobě necítil, žaloval si Bohu na to, řka: „Což, ó Pane! nejsem více hoden, abych pro Tebe trpěl a zarmoucen byl?“ *(Mehlera příkl.)*

Jeden *mnich* byl po celých devět roků ošklivými, nečistými myšlenkami a žádostmi pokoušen, takže se mu klášterní život znechutil a o svém spasení pochybovati počal. Ze zoufalství chtěl ten

klášter opustiti, an zaslechl Božský hlas: „Neboj se a buď dobré mysle! Kolik pokušení jsi v těchto devíti letech přestál, tolik korun obdržíš v nebesích, ješto proti tvé vůli přišly.“

(Heribert.)

3. Prostředky;

a) odpor a záhý boj.

Susanna odmrštila nezřízenou žádost dvou starců (*Dan. 13, 2.*); Eleazar chtěl raději zemříti, než aby jedl zapovězeného masa (*2. Mak. 6.*); Daniel dal se uvrhnouti do jámy lvové a tři mládenci do ohnivé pece, než aby modlám se klančli. I Kristus, byv po třikráte od ďábla pokoušen, nám ukázal, jak máme proti pokušení bojovati.

Sv. *Bernarda* a společníky jeho přijala kdys jistá paní velmi vlídně a zahořela k sličnému mládenci nečistou láskou a chtíc žádost svou ukojiti, připravila mu zvláštní pokoj ku spaní. V noci se pak vkradla k němu z úmyslu nečistého. Bernard procitnuv a poznav hosta, zakřikl: „Lotři! lotři!“ Tento křik zapudil ženu a vzbudil společníky, kteří lotra arci nenašli. Utichlo opět vše a nestydatá žena přišla po druhé a Bernard zase volal: „Lotři! lotři!“ Opět přišli společníci, ale Bernard ženu neprozradil. I po třetí arci marně přišla žena ta k Bernardu. Druhého dne pak k soudruhům pravil: „Lotr v pravdě třikráte v noci ke mně se přiblížil, nebo osoba, která nás do domu přijala, chtěla mne o to nejdražší, o čistotu připraviti.“

(Macana výb.)

Jednoho dne přišel k sv. *Bernardu* hříšník, žádaje, by vyslyšel jeho zpověď. I zpovídal se ze všech hříchů svých upřímně a zevrubně, nezatajiv viny žádné. Když pak dokonal vyznání své, jal se sv. Bernard přiváděti mu na mysl, jak těžce a hanebně se prohřešoval, i domlouval mu tak důtklivě, že člověk ten hořce plakal a takto si toužiti počal: „Ach, jáť ovšem nahlížím, v jakých neřestech potápí se duše má, avšak tam to již se mnou přišlo, že při vší dobré vůli nelze mi se dáti na cestu pokání“ „Jak?“ ozval se sv. Bernard, „ty-li zúmyslně setrvati chceš v hříších?“ „Ó, což bych rád se chtěl polepšiti,“ odpověděl hříšník, „ale nemožno mi na celý život se odříci této žádosti, jíž tak dlouho jsem povoloval.“ Sv. Bernard znamenal, že není tu nedostatku dobré vůle, nýbrž že schází předsevzetí a proto že jest malomyslný. „Příteli milý,“ vece opět sv. Bernard, „nepravil jsem, že navždy zdržovati se musíš, snad se o lhůtě usneseme; rci, na jak dlouho myslíš, že ti bude možno uvarovati se toho hříchu? Zdaliž to možno, půl leta li od tebe žádám?“ „Ach, půl leta!“ volá bázlivec, „toť příliš mnoho, na to se uvoliti nemohu.“ „Tedy slib mi aspoň čtvrt roku,“ dolehá naň opatrný rádce. „I to jest mnoho; nemohu!“ byla jeho odpověď. „Což jest-li jen na jediný měsíc zdržel ivosti od tebe požádám?“ „Nemožno mi!“ „A snad mi toho na týden neodepřeš?“ Ale i týden zdál se malomyslnému ještě dlouhou lhůtou. „Nuže budiž!“ jal se dále mluviti sv. Bernard: „ke cti nejsv. Trojice nežádám více od tebe, než tři dni, tři dni přece se můžeš zdržeti.“ „Tři dni,“ odpovídá navyklý hříšník, „doufám, že s pomocí Boží sebe přemohu, tři dni připovídám.“ „Jdi tedy v pokoji, synu můj,“ dí sv. Bernard, „požehnání Páně budiž s tebou a po třech dnech navrať se zase k zpovědnici, odložené toto rozhřešení nebude bez užitku.“ Sotva kdo uvěří, jak těžké boje v těch třech dnech kající podstoupiti musel, ješto ďábel aspoň jednou ku pádu ho přivésti chtěl, avšak marně. Kdykoliv pokušení naň dolehalo, odporoval pevně a odpovídal: „Ne, ty tři dni nepovolím!“ A když ten čas přečkal, s veselou tváří žádal sv. Bernarda o rozhřešení. „Poshov, milý synu,“ dí duchovní rádce, „třídenní zkušeností jsi se poučil, že není nemožné přemoci se, učiň se hodným ještě skrze osmidenní zdrželivost a pak dosáhneš rozhřešení.“ Hříšník přislíbil a při pokušeních se i přemohl a když se vrátil, odloženo mu rozhřešení ještě na jeden měsíc. Konečně zastyděv se sám nad sebou, přislíbil sv. Bernardu v zpovědnici, že s pomocí Boží hříchu se nedopustí více. A tak s Bohem jsa smířen a nadpřirozenou silou ozbrojen, odešel odtuď a jakž slíbil, tak i splnil.

(Macana výb.)

Sv. *Bernardin sien.* přišel kdys do domu jedné bohaté, ale chlípné paní,

o almužnu prose. Žena domnívajíc se u cíle žádosti své, zavolala sličného řeholníka do pokoje a tu mu svůj mrzký úmysl zjevila s výhrůžkou, že, nebude-li jí po vůli, učiní pokřik, že násilí se jí stalo. Bernardin v tak velkém nebezpečí pozdvihl mysl a srdce k Bohu a prosil Rodičku Boží, aby nedopouštěla mu klesnouti a věrnost jí slíbenou zmrhati. Chlípná žena zardění hněvivé mládencovo držíc za znamení svolení, stala se tím dotíravější a nestydatými posuňky k hříchu ho vábila. Tu vytáhl Bernardin dutky a tak nemilosrdně necudnou ženu zmrskal, že třesouc se, za odpuštění prosila a napravení slibovala.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*).

Strávnice sv. *Brigity* zahořela nečistou láskou k jednomu muži tak, že k vyplnění zlého úmyslu svého dle umluvení v noci již s lože vstala. Tu ale ozval se v ní vnitřní boj a vnitřní hlas jí pravil, aby na duši a věčnost nezapomenula. I nasypala děva ta vnuknutím Božím řeřavé uhlí do své obuvi, vložila do ní holou nohu a takto si připomínajíc oheň věčný, oheň hříšné žádosti udusila a na lůžko se odebrala.

(*Bollandisté.*)

Sv. *Filipu ner.* ukryli prostopášní nepřátelé jeho do pokojíčku dvě zpustlé ženštiny, aby ho k pádu přivedly. Ale Filip vyšel nejen z toho ohně bez po skvrny a porušení, alebrž hříšníky k pokání přiváděl. (*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Jednou přivedli tovaryši sv. *Františka Salesia* pod lstivou zámínkou k jedné nectné osobě, kde ho opustivše zanechali. František nemoha se drzosti a dotěravosti ubrániti tichostí svou, popadl oharek a bráně své panictví smilnici zahnal.

Jindy zase takové osobě stavěl před oči vševědoucnost Boží, svatost a spravedlnost. „Ať si nás," pravil, „žádný člověk nevidí, vidí nás přece Bůh, kterýž ač sám jest láska, přece hřích tento věčným zatracením trescc." Slov těch zhrozila se žena a zanechavši nečistého života, na pokání se dala.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Vladař Kvincián chtě sv. *Hátu* k nečistotě a aby se stala choti jeho, svésti, dal ji k jisté ženě Afrodosii odvésti, kteráž s pěti dcerami u veřejné nepočestnosti žila. Kvincián přislíbil jí bohatou odměnu, nakloní-li Hátu vůli jeho. V peleši takové měla se čistá mysl nevinné dívky oplzlými řečmi a skutky poškvrniti, stud její vyvrátiti a mrzká chlípnost v srdci jejím vzbuditi. Třicet dní musela Háta toto ďábelské pokušení snášeti. Ale Bůh sv. pannu, která pevně v pomoc Jeho důvěřovala, neopustil, zachovala čistou mysl Kristu, až i život svůj pro čistotu obětovala.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan z Kříže* tak byl čistoty milovný, že už jeho přítomnost a pohled k čistotě povzbuzoval. Jednou objednali nešlechetníci dvě ženštiny, aby ho svedly, avšak marně se namáhaly. Proto ale říkával, že raději chce býti mezi mnoha ďábly než v přítomnosti jedné nestydaté ženštiny. Jindy zase nabízela se mu hezká avšak zpustlá osoba. Sv. Jan jí domluvil a domluvou tou se obrátila.

(*Ott.*)

Bl. *Josafat Kuncevič* vyznamenával se čistotou. V oplzlém záletnictví prohnaná ženka, uslyševši chválu čistoty Josafatovy, smála se tomu, připovídajíc, že nevinného hrdinu snadno zmůže. A tu jednou z čista jasna stála v jizbičce Josafatově pouliční nevěstka i počala medovým jazýčkem, baživýma očima a bujnými posuňky k svatokrádežnému hříchu panice drážditi. Josafat vzpamatovav se, káral napřed nestydu slovem Božím, pak ale chopil se v koutě stojící hole a vytloukl ochechulku ven z kláštera. (*Blahověst. 1865.*)

Sv. *Mikuláš*, vojín ve vojště císaře Nicefora, když proti Bulharům spolu táhl, byl od zpustlé a nečisté dcery hostinského, u něhož ubytován byl, po třikráte v noci k nečistotě pokoušín, avšak po třikráte pokušení i odolal.

(*Rauchenbichler.*)

Sv. *Romuald* polepšiv se a veda poustevnický život pokoušen byl velmi. Ďábel představoval mu neustále bohatství otce a slávu rodu jeho, rozkoše a radosti světské, čehož všeho, opustiv poušť, ve světě by požívati mohl. Téměř pět let musel muž Boží hnusná tato pokušení snášeti, ale přece v nich neklesl s pomocí Boží.

Totéž pokušení přestál šťastně i jeho otec Sergius, jenž se obrátil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Wandregisil*, oddav se tuhému životu, musel s mnohými pokušeními zápasiti, avšak maje mysl svou vždy na Boha obrácenou a jsa pln důvěry v Boha, bojoval mužně a neustál, až úplně zvítězil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Otec sv. *Víta*, mučeníka, aby syna k modlářství obrátil, připravil mu rozličné rozkoše a veselí a zřídil, aby bujné děvky před očima jeho rozličné tance prováděly a tělesnost jeho rozdráždily; ale sv. mučeník zavřel oči modlil se a ženština, která ho měla svésti, vyznala, že jest to nemožné. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Čtyři velmi zbožní *bratří* klášterní, radili se mezi sebou, jak by nejlépe pokušení proti čistotě se přemohlo. První jal se mluviti: „Co činíte, bratři, když na vás pokušení smilstva přijde?“ Načež vece druhý, že rozjímá ošklivost toho hříchu a tímto rozjímáním mocně pokušení odpírá. Třetí pravil, že se vrhá k zemi a volá milosrdenství Boží a bl. Marii o pomoc a tak dlouho se modlí, až ho pokušení přejde. Čtvrtý konečně doložil: „Jakmile pokušení dost málo zpozoruji, zavírám ihned rozjímáním dvéře srdce mého. Stavím co hradbu před srdce ukřižovaného Spasitele. A když se pokušení dostaví a žádá, abych ho do srdce svého vpustil, odpovídám mu uvnitř: „Pro tebe není zde pražádného místa. Kliď se odtud, kliď!“ A slova tato opakuji tak dlouho, až pokušení vskutku odešlo.“ „Tvé počínání,“ pravil první, „zdá se mi býti nejjistější, nesmíme pokušení v srdce své pustiti, aby v srdci nesesílelo a my pak snad v boji nepodlehli.“ (*Sv. Bernardin.*)

Ctihodný *César Bus*, slouživ již 5 roků po obrácení svém Bohu, pociťoval v sobě najednou pokušení oproti čistotě a sice po celých 26 roků. Bus považoval ale pokušení ta co prostředek, aby se v ctnosti a vytrvalosti cvičil a proto zdvojnásobnil mrtvení se, bdění a modlení a šťastně i zvítězil. (*Krönes Real-Lex.*)

Před lety jedna *mladice* nestoudná vedla si stížnost na muže, který její panenství poškvrnil. Politovav ji soudce, tázal se jí, proč se nebránila. Vzdechla mladice řkouc, že jí násilí bylo učiněno. Bez prodlení kázal soudce, aby se viník dostavil a odsoudil ho, aby jí 50 tolarů vyplatil. Tajně ale služebníku svému přikázal, až ona mladice z domu vycházeti bude, aby se stavěl, jako by jí peníze vzíti chtěl. I stalo se. Služebník mezi dveřmi na ni se obořil, žádal peníze a dělal, jakoby je mocí chtěl vzíti. Dívčice křičela co hrdlo stačilo, bránila se a nadávala. Lid se sbíhal; konečně i soudce přišel a uslyšev, co bylo se přihodilo, přísnou tváří mladici pokáral: „Nestydatá nevěstko, kdyby's byla tak křičela a takovou silou se bránila tomu, který tvé panenství poskvrnil, jistě by's byla pannou zůstala!“ Silná byla, kde ztráta peněz, slabá, kde jí zkáza duše hrozila. (*Macana výb.*)

Jeden *mnich* přišel ku svému duchovnímu otci a žádal ho o prostředek proti velkému pokušení, jímž zmítán jest. Duchovní otec mu poradil, aby, jakmile pokušení v sobě pocítí, zvolal: „Nechci!“ Mnich dle rady té se řídil a šťastně nad pokušením zvítězil. (*Drexelius.*)

Poustevník jeden, jenž mnoho pokušení snášeti musel, přišed k arciotci poustevníků, prosil jej o prostředek proti pokušení. Ctihodný otec pravil: „Když jiskra na šat tvůj padne, nedíváš se teprv zvědavě a dlouho, alebrž svrhneš ji hned. A tak musíš i zlá pokušení a žádosti hned z mysle své odehnati.“ (*Klinkáče legendy.*)

b) Pokoř se; uteč.

Kdykoliv sv. *Augustin* pokušení v sobě pocítil, ihned se pomodlil, pokořil a pod mocnou ochranou Boží odevzdal. (*Mchl. příkl.*)

Sv. opat *Pachomius* ještě jako 60letý kmet byl nečistými žádostmi pokoušín. I bojoval rozličným způsobem 12 roků proti němu a teprv tehdy ho pozbyl, když se pokořil před Bohem a slabost svou uznal. (*Rodriguez.*)

Sv. *Eufrasia*, panna, vstoupivši do kláštera mívala často tuhé pokušení; neboť marná světská chvála a radosti světské stavívaly se jí v nejskvělejším lesku před oči; ona ale sesílena milostí Boží statečně odporovala, až i vítězství dosáhla. Nejmocnějším prostředkem bývalo proti všemu pokušení upřímné z něho se vyznání. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Před věky žil v Spartě král *Kleomenes*. I přišel k němu jednou cizí kníže, chtěje ho přemluviti k něčemu,

což by vlasti bylo na zkázu, a podávalo mu velikou sumu peněz. Kleomenes ale nepřivolil. I podáváno mu podruhé ještě jednou tolik a když i tu nemohlo se nic vyříditi, nabízeno mu až 50 hřiven zlata, což ovšem byla veliká suma. V tom ale zvolala osmiletá dceruška jeho, která se právě nacházela v pokoji: „Otče, neodejdeš-li, zajisté tě tento muž poruší!“ I uposlechnuv Kleomenes vzdálil se a tak ušel nebezpečí, zpronevěřiti se vlasti. (*Mehlera přikl.*)

Pokušení se zbavili útěkem: Josef egyptský v domě Putifarově; Tobiáš, jenž utekl se do Jerusaléma, když krajané jeho chvátali se klanět zlatým telatům; Israelité, pokuď se varovali modloslužebníků, zůstali věrni Bohu. Daniel a společníci jeho nebrali podílu na královské tabuli.

V pokušení by byli neklesli, kdyby útěku se byli uchopili: Eva, stojíc u zapovězeného stomu. David, nestřeže očí svých. Šalomoun, obcuje s pohanskými ženami. Israelité neusmrtivše všecky modlářské národy sami upadali v modlářství (*Ž. 105, 34—36.*). Petr, jda do domu Kaifášova.

Sv. mládenec *Gamelbertus*, když ho nestydatá ženka mezi křoviny k nečistotě zvala, směle odpověděl: „Byť nás žádný neviděl, vševědoucí Bůh jest nám přítomen, jehož soudu se bojím.“ Konečně pak úlisné ženy vábení útěkem zmužilým přemohl. (*Bollandisté.*)

Sv. *Ondřeje* avel., květoucího mládence, snažila se jistá vdova, zahořevši k němu nečistou láskou, dary, jež mu poslala, nakloniti, avšak ráznou odpovědí ji sv. Ondřej zapudil.

Jiná *žena* zase z chlípnosti vloudila se nočního času do pokoje sv. mládence. Avellin právě kleče zpytoval svědomí. I uleknuv se, vstoupil do vedlejšího pokojíka uzavřev se a trávil po celou noc na modlitbách.

Jindy zase jiná *žena* nepořádná i do příbytku jeho se vedrala a k hříchu ho lákala. Rychlým útěkem zachránil se pronásledovaný mladík i tenkráte.

(*H. J. Karlika: Živ. svat.*)

Roku 1842 byl zaveden v *Lyoně* jeden mladý vojín do místa ohavného, kdež ho spoluvojínové, ku hříchu nečistoty s jednou frejířkou svésti chtěli. Vojín, pamětliv slov zbožné matky své, aby zbožně žil a nevinnost svou neposkvrnil, odporoval dlouho, ani se mu vojínové posmívali. I nemoha déle odporovati, hledal spásu v útěku, skočil oknem a pádem tím nohu si porouchal. Čtyry neděle ztrávil napotom v nemocnici, ale zachoval i nevinnost svou.

(*Pred. u. Kat. 1855.*)

c) Pracuj, mrtvi se!

viz i: „mrtvení!“

Jistý *mladík*, jenž nedávno na poušť se odebral, žaloval jednomu svatému, že bývá začasto pokoušen. I přislíbil mu svatý, že zaň se bude modliti. Když pak podruhé mladík žaloval: pravil mu svatý: „Tvá lenost jest toho příčinou, jdi a pracuj pilně a pokušení zmizí.“ Mladík uposlechl a pokušení vskutku zmizelo. (*Mehl. př.*)

Mladý *poustevník*, bývaje často pokoušen, prosil o radu starého bratra, jenž mu odpověděl: „V tom ti nemohu poraditi, neboť nic takového necítím.“ Protož šel k jinému poustevníku, kterýž mu radil, aby se k starému otci navrátil a tázal se na příčinu takové odpovědi. Přišed tedy opět k němu, řekl: „Prosím tě, otče, pověz mi, kterak jest, že ty nejsi pokoušen?“ Načež kmet odpověděl: „Co jsem na poušti, stále buď pracuju, neb se modlím, aniž jsem se kdy dosyta najedl neb vyspal; tudíž jsem prost všeho pokušení.“

(*Podstránského výkl.*)

d) Důvěřuj v Boha!

Sv. *Františka šantalská* sama psala sv. Františku sal., že mnoho pokušení musí snášeti, avšak povždy že jej přemáhá tím spůsobem, že k Bohu zraku svého obrací a důvěrně v ochranu Nejvyššího se podává.

(*Sv. Františka šant.*)

Opat *Jan* co nejlepší prostředek proti pokušení na sobě pocítil, že uznával svou malomocnost a zcela do vůle Boží se oddal. (*Mehl. př.*)

Bl. *Josef Labre* radil jedné ctnostné osobě, která mnoho pokušením musela trpěti: „Nebuď v nižádném pokušení bázlivá a úzkostlivá, alebrž vzmuž se, vědouc, že Bůh tomu klesnouti nedá, kdož v Něj se důvěřuje.“

(*Mehlera přikl.*)

e) **Modli se; mysli na Boha!**

Sv. *František sal.* byl ve svém útlém věku, ač Boha vroucně miloval, mnohým pokušením vydán. Stále mu na mysli tanulo, že je od Boha zavržen a k věčnému zatracení odsouzen. Nevyslovitelné bylo z toho jeho trápení. Než v této strasti obrátil se k Bohu a brzy se navrátil žádoucí pokoj do ztrápeného srdce jeho. — Tentýž svatý psal sv. Františce šantálské takto: „Tak mocně na mne pokušení dolehají, že se mi zdá, jako bych neměl více síly k přemožení. Než hned, čím slabším se cítím, tím více důvěra má v Boha vzrůstá.“ *(Silbert.)*

Sv. *František ser.* ležel v bolestné nemoci a k hrozným bolestem přidružilo se hrozné pokušení, kteréž duši jeho uvrhlo v zármutek veliký. Sv. František se obával, že neodolá dvojnásobnému zlu. I pohledl k nebi ozářenému západajícím sluncem a hned podivnou mocí posilněn zvolal: „O, jak krásná jest ta opona, kteráž zahaluje nevyslovnou slávu nebes! Jak krásnější musí býti teprv trůn Beránka Božího, který nás tam předešel, aby nám příbytky připravil. Což jest všecka sláva a bohatství světa u přirovnání k věčné blaženosti? Co krátká bolest přirovnaná k radosti nebeské? Ó, blahoslavená naděje neuhasni ve mně!“ A hle, tím pohledem se posilnil, zmužile bojoval a slavně zvítězil. *(Prugger.)*

Dověděv se otec sv. *Chrysantha*, že syn jeho jest křesťan, bál se, aby ho pohanský místodržitel statků nezbavil a proto přemlouval syna, aby víry křesťanské se vzdal a nemoha ničeho pořídíti, poslal k němu necudné ženy, aby ho k smilstvu přivedly doufaje, že pak spíše uposlechne. Avšak sv. Chrysanthus vroucně se jal modliti: „Pane! ku pomoci mně přispěj. Pane, zachovej mne, abych nezahynul!“ A těmito sv. povzdechy vskutku zvítězil nad pokušením. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Jarolím*, byv pokoušen, vroucně Pána o pomoc volal a setrval tak dlouho na modlitbách, až pokoj do srdce jeho se navrátil. *(Frencla: Postilla.)*

Sv. *Kateřina sien.* mívala strašné pokušení; již byla na pokraji prohlubně záhuby, přece ale důvěrně se pomodlila k Bohu a pokušení sproštěna jest, zvláště pak tu útočiště hledala v ranách Kristových. *(Silbert.)*

Kdykoliv sv. *Kazimír* k nečistotě pokoušen býval, říkal sám k sobě: „Raději chci zemříti, než abych v tak ohavnou a krátkou rozkoš svolil; s čistým tělem a s čistou duší chci mému Bohu sloužiti, Jej z celého srdce a nade všecko milovati i zde i po smrti.“ *(Hunolta káz.)*

Pak-li se v sv. *Petru z Alkantary* ozývaly zlé žádosti, pohlédl k nebi a zvolal: „Pane, pomoz mi bojovati!“ a s nebe přišla zmužilost i síla, že přemohl zlé lákání, jakož i častým přijímáním sv. svátostí. *(Leop. Chimani.)*

Sv. *Tomáš kemp* odebral se kdys po vykonaných tělesných a duševních cvičeních na odpočinutí. Sotva že usnul, vstoupily na duši jeho strašné a škaredé obrazy, kteréž ho tak lekaly, až procitnul. Než i když bděl, pokušení neodstouplo; zlý nepřítel všemožně chtěl k poklesku ho přivésti. Tu sv. Tomáš, nemoha si pomoci, počal se modliti Zdrávas Maria. Než i tu pokušení neodstouplo, alebrž vzrůstalo, jakmile úst k modlení otevřel. Milosti plná! modlil se služebník Boží dále na pokušení dorážející nedbaje. Pán s tebou! a nebezpečí pořád hrozilo. Požehnaná mezi ženami! volal sv. Tomáš dále a pokušení zůstalo totéž. Jakmile ale přišel ke slovům: A požehnaný plod života tvého Ježíš Kristus! jakmile přesvatá ta dvě slova vyslovil, ihned upokojena jest pobouřená mysl jeho, necudné obrazy zmizely a nevýslovný pokoj uhostil se opět v srdci jeho. *(Sv. Tomáš kemp.)*

V čas pokušení utíkal se sv. *Vincenc fer.* k Bohu a k Rodičce Boží a vroucná modlitba a pevná důvěra v pomoc s hůry vždy ho tak posilnily, že z tuhého boje skutečně co pravý vítěz vycházel. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jistá zbožná *babička* byla od svého vnuka otázána, jak by nejlépe pokušení přemohl? Babička mu dala skvostný prsten, v němž vyryto bylo: „Bdi a modli se!“ Čítávala slova ta každodenně ráno a večer. I mladík činil tak a přemohl vskutku všecka pokušení. *(Šmída: Repert.)*

Jistá *dívka* zamilovala se do krásného muže, že povždy naň myslela a že si umínila, s ním i zhřešiti. Tu ale po-

hledla na kříž a připadalo jí, jako by jí Kristus volal: „Hle, viz, já jsem nekonečná krása, dobrota a svátost, proč odvracíš oči své ode mne a obracíš je ku krásnému, avšak pomíjitelnému tvoru?“ I vzpamatovala se dívka a zkrotila nezřízenou žádost svou. *(Tomáš cantuar.)*

Mnich *Isák* měl tak velké pokušení proti čistotě, že téměř si zoufal. Isák odkryl s pláčem boj svůj sv. Janu klim. Svatý Jan pravil: „Milý synu! utečme se modlitbou k Bohu!“ Ihned se vrhl na kolena a prosil od Boha pomoc, a hle, od té doby nepocítil Isák více pokušení proti čistotě v sobě *(Butler.)*

Jistý zbožný *mládenec* míval mnoho pokušení. I litoval ho kněz, jemuž pokušení ta známa byla a přislíbil mu, že se bude modliti, aby ho Bůh od pokušení osvobodil. Mladík ale žádal kněze, aby se zaň jen modlil, aby mu Bůh v pokušení pomoci své neodepřel, ježto pravá zbožnost a láska k Bohu bez boje se nedá ani mysliti. *(Lohn. bibl.)*

Jistý mládenec *Pacho* odebral se na poušť, aby se tu za své hříchy kál. Po několika letech ale pokušením tak zmítán jest, že v zoufalství se chtěl zavražditi. Pravil sám k sobě: „Lépe jest, abych ihned než po mnoha bojích a hříších uvržen byl do pekla.“ I položil se ku doupěti dvou hyen, aby ho roztrhaly. I uvrhly se vskutku naň, avšak jakousi tajemnou mocí ztrativše divokost, lichotily se k němu jako pejskové a lízaly mu ruce. Tím se vzmužil mládenec a odešel zase do pouště. Na novo pokoušen, rozdráždil hada, aby ho smrtelně uštknul, avšak had se ho ani netknul. Tu se mu zdálo, jako by slyšel hlas: „Modli se, modli se!“ I uposlechnuv mládenec hlasu toho, modlil se vroucně a hle, pokušení zmizelo.

(Zollnera: kat. kázaní.)

Abatyše *Sara* třináct roků musela snášeti pokušení a myšlenky nečisté, avšak nikdy neprosila Boha, aby ji pokušení toho zbavil, nýbrž volala: „Pane, dej mi sílu a vytrvalost!“ a modlitba její byla vyslyšána, že povždy zvítězila.

(Šmída: hist. kal.)

f) Pamatuj na smrt; peklo!

Sv. *Johana ze Chantalu* 41 roků musela pokušení veliká snášeti a jen myšlenka na smrt dodávala jí té síly, že šťastně obstála. *(Sv. Alfons Lig.)*

Fuči, kněz kapucín, kázal jednou ve Foralivim důtklivě proti smilstvu. I spiklo se proti němu několik bezbožných chlípníků a uvodili k němu v noci, an právě na kázaní studoval, lehkou osobu, aby ho k hříchu lákala. Znamenaje Fuči osobu tu nectnou a tíseň, do kteréž přišel, obrátil zrak svůj na knihy a zůstal nepohnutelný, jako by ničeho nechtěl činiti, aniž promluvil na ohavnici tu, toliko držel prst nad plamenem lampy své, aniž jím hnul. Toť ho připamatovalo na muky pekelné, a tak uhasil oheň hříšné žádosti. Uděšena, vidouc hrdinskou mysl tohoto mnicha, utekla hanebnice pryč. *(Haid.)*

4. Proto

a) Varuj se ho!

Sv *Arsenius* byv tázán, proč že společnosti lidí se štítí? odpověděl: „Nemohu žíti zároveň s Bohem nejčistším a s lidmi poškvrněnými.“

(Lohn. bibl.)

Sv. *Jarolím* praví: „Kdož se domníváš, že chodě mezi pokušením nepadneš, velmi se klameš, k čemu ti třeba vydávati se denně v nebezpečenství, v němž nejisto, zdaž podlehneš, aneb zvítězíš? Zda-li kdo vedle hada může bezpečně spáti? Lépe a jistěji jest daleko od nebezpečenství nemoci padnouti, než stále v nebezpečenství hříchu vězeti.“

(Sv. Jarolím.)

b) Nesvol!

Bl. *Česlav*, dominikán, zvláště si dal záležeti na zachování panické čistoty. Tím úmyslem mořil tělesnost posty a bděním, sílu pak proti pokušení hledal v modlitbě a sv. rozjímání. Kdykoliv ho zlí tovaryši, jichž se všemožně stranil, ku hříchu sváděli, aneb vlastní tělesnost pokoušela, povznesl ducha vzhůru a říkával: „Přemoz, Česlave, přemoz žádost,“ tím spůsobem zachoval duši i tělo nepoškvrněné.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Životní lékař krále francouzského, Ludvíka XI., závidě sv. *Františku* z *Paula* přízně královy, hleděl ho očerniti u krále, což se mu i podařilo, že král počal pochybovati o svatosti bohaboj-

ného poustevníka. Počátek učiněn tím, že mu král poslal nádherný stůl s všelikou úpravou ze zlata a stříbra. Avšak sv. František ho nepřijal, řka, že má na skrovné dřevěné mísce dosti. Po nějakém čase poslal král sv. Františku krásný obraz Rodičky Boží v ceně 17.000 dukátů, aby s ním naložil dle vůle, třeba na almužny. Sv. František dal vzkázati králi, že se nemodlívá ku zlatu aneb stříbru. Obraz z papíru jest mu milejší a pro chudé má své almužníky. Po třetí ho král pokoušeje pozval k slavným hodům, při nichž sv. František ničehož neokusil, přestávaje na obyčejných zelinách a vodě. Konečně pak mu sám král dal měšec naplněný dukáty, aby ho přijal k zvelebení nového kláštera v Římě. Načež sv. František proniknuv úmysly krále, svraštiv poněkud přísně čelo vece: „Mnohem lépe by bylo, Vaše král. milosti, kdyby jste nahraditi ráčil poklady nashromážděné násilím a nespravedlností a kdyby jste poddaných ustavičnými daněmi a berněmi neráčil tolik týrati, bylo by Bohu milejší, nežli z cizého statku udělovati almužny. Spasení duše, králi můj, zakládá se na pravých a skutečných ctnostech, těmi třeba ho dobývati.“ Toto krátké kázaníčko dojalo krále, tak že již přestal zkoušeti sv. Františka, alebrž sám počal v skroušení srdce pečovati o napravení života svého. *(Blahověst 1851.)*

Sv. *Jana Eliaše* velitelka byla chlípná a chtěla sluhu ku zlému svésti. Avšak Jan nesvolil, řka: „Ejhle, velitel můj svěřil mi všecky věci své, tak že ani sám neví, co v domě svém má. Jak bych tedy mohl zhřešiti proti veliteli svému a pak nemusel bych se i báti, že mne země v propast pohltí aneb blesk zabije?“ I obrátil se a opustil ženu žádostí chlípnou hořící a trpěl napotom raději nátisky její.

(H. J. Karlíka: Živ. svatý.)

Nepřátelé sv. *Petra Gonzaleze* hleděli ho samého, an proti nečistotě ve vojsku horlil, lapiti do pastě nastražené, neboť navedli jednu vojačku, aby šla do stanu kazatele pod záminkou, že se mu chce vyzpovídati a potom, aby mu místo zpovědi se nabízela mrzkou rozkoší. Tak se také skutečně stalo, avšak sv. Petr hodil plášť svůj na blízký oheň a té ženštině řekl: „Zde na tomto ohni chci vyhověti žádosti tvé, jest-li tam se chceš umístiti.“ Nezvrátná ctnost muže svatého učinila nejen na tu svůdnici, nýbrž i na vojáky, kteří se z venku ku stanu přikradli a jak to vypadne, poslouchali, takový dojem, že ho za odpuštění prosili a se sami též na pokání dali. *(J. Bílého: Legenda.)*

Polepšení se,

viz: „pokání co polepšení!“

Popel,

viz: „obřady 3; svátostniny 4!“

Pomazání, svátost.

1. Historicky; častěji se může přijmouti.

Jest svátost, jakž z listu sv. Jakuba vysvítá. (*Jak. 5, 14—15.*). Jmenuje se poslední pomazání, ana se naposledy uděluje, avšak lépe pomazání nemocných; u Řeků se nazývá olej pomazání aneb modlitby. O mazání olejem olivovým od biskupa na zelený čtvrtek posvěceném, činí zmínku sv. Cyprian a i sv. Basil. Udělovalo se po sv. zpovědi před sv. přijímáním. Ostatně zhusta přijímali nemocní svátosti umírajících v kostele, kamž se donésti dali, na př. sv. biskup Audomar v 7. století; opat Vilém; svatá Odilia; i v 16. století činili tak v Americe Indiáni, jakož až dosud Řekové. — Později se udělovalo po sv. přijímání, tedy naposled. Na počátku nebylo také určeno, které údy se mají mazati. V životě sv. Eugenda čteme, že se mu mazala prsa; mazalo se i mezi lopatkami a na spánku, časem i úd, na němž nemocný nejvíce trpěl. — Po svatém přijímání, rozloučivše se nemocní políbením pokoje s přítomnými, brávali na sebe i roucho, v němž měli býti pohřbeni, bývaloť roucho kající a sypali na se i popel, na př. sv. Martin, biskup turský; opat Clarus; papež Celestin. Světlo se dávalo nemocným teprv za posledních časů. — Již záhy se zvonívalo i umíráčkem. *(Šmída hist. kat.)*

Blahoslavená *Marie z Bagnesi* v 45. leté nemoci své osmkráte poslední pomazání přijala. *(Mehlera příkl.)*

2. Prospívá.

a) Sílí duši; zahání bázeň před smrtí.

Sv. *Adelard* s vroucí pobožností přijal poslední pomazání. I tázali se ho, chce li býti pomazán sv. olejem? majíce jistotu, že byl břemenem hříchů sklíčen. Na slova ta pozdvihl očí k nebi a prosil, aby se tak stalo. Jak mu bylo u srdce; jak byl pohnut! Maje oči k Bohu obrácené, ruce pak roztažené, zval Ducha sv. k sobě řka: „Nyní propusť, ó Pane, služebníka svého v pokoji, neb přijal jsem všecky svátosti tajemství Tvého! Což zbývá více, než abych přišel k Tobě?“

(*Sv. Paschasius.*)

Svatá *Maria z Ognaku*, kajicnice, často byla přítomná, když se poslední pomazání udělovalo. A tu začasto viděla Krista s anděly, ani nemocného těší a sílí a uviděla, ana se místa na těle, jež sv. olejem pomazána byla, nebeským leskem stkví. Když sama svátost tu přijímala, uviděla sv. apoštoly, ani ji těší; sv. Petr ukazoval jí klíče.

(*Mehlerovy příklady*)

Když maršálek *Viomenil* svaté poslední pomazání přijal, nabyl podivuhodné síly a odevzdanosti do vůle Boží. Požehnal ještě svým dětem a více světa si nevšímal. A když ho jeden přítel litoval, že slavně v bitvě nezemřel, odpověděl, vezma kříž do ruky: „Můj pane, není toto nejlepší prapor?“

(*Nouvelius.*)

Když ctihodná vdova sv. *Raingardis* svátosti umírajících přijala, modlila se hlasitě: „Vím, ó Bože, že tělo mé země přijme. Ale kdo ukojí a posilní mou duši, ó Spasiteli? Tobě ji odevzdávám, an jsi za ni krev svou vycedil a Tobě patří. Jsem sice velká hříšnice, avšak očekávám milosrdenství Tvého a proto Tobě poroučím ducha svého!“ A tak zesnula klidně v Pánu.

(*Stempfle.*)

Karel III, král španělský, přijav poslední pomazání, povolal svého ministra, aby zapečetil poslední vůli jeho, při čemž když tento slzel, řekl král: „Což jste myslel, můj milý, že jsem jako král nesmrtelný?“ Na to brzy zemřel s pevnou odevzdaností do vůle Boží.

(*Herbsta výb. př.*)

b) Uzdravuje i tělo.

Věrný jeden syn Církve navracuje se z *Havany* těžce onemocněl, nemoc jeho prohlášena za žlutou zimnici, kteráž se tak zhoršila, že za několik dní blízek byl smrti. Tu však nemoc jeho se obrátila a jí ubývalo. I pravil k přátelům, ani mu štěstí přáli: „Myslil jsem, že umru, poněvadž mne ale Bůh za hodného milosti té neshledal, musím arci na živu býti. Poslední pomazání zachovalo mi život Byl jsem při přijímání svátosti té velmi pohnut a od chvíle té cítím, že mi velmi ulevilo.“

(*Klinkáče legendy.*)

Rupert, král římský, přijal v nemoci své svátost pokání a oltářní, ale svátost posledního pomazání z jakési nesmyslné bázně přijmouti prodléval. Zatím pak na snažnou žádost nábožných a učených mužů, aby tak výborným lékem pro duši i tělo nepohrdal, konečně svolil. Mezi udělováním té svátosti poslouchal pozorně ty modlitby, kteréž se Církev za zdraví těla i duše nemocného modlí, a pln obdivení zvolal: „V pravdě, kdybych byl dříve věděl, jak veliké účinky svátost ta působí a jak obému zdraví prospívá, jak to nyní slyším, dávno bych po ní, co nejzbožněji toužil.“ I pozdravil se opět a drahně ještě let moudře panoval a ctnostně dokonal.

(*Macanovy příkl.*)

Výtečný lékař *Tissot*, protestant v Lausanně ve Švýcařích, léčil jistou vznešenou dámu katoličku, na jejímž uzdravení docela pochyboval; než po přijetí posledního pomazání zúplna se pozdravila, načež Tissot s úctou vždy mluvíval o podivné moci svátosti Církve katolické. (*Zollnera kat. kaz.*)

3. Tudíž.

a) Touži po něm!

Sv. *Bernard* toužil, rozdělenu býti a býti s Kristem a po sv. svátostech umírajících. I přijav sv. pomazání šťastně skončil r. 1453 život svůj.

(*Bollandisté.*)

Volfgang Grafeneg, řeholník ctností věhlasný, uděloval sobě poslední pomazání takořka sám. Když se večer schyloval, představoval si, že na smrtelném lůžku leží a vzav křížek přiložil jej k čelu, aby smyslů svých vnitřních po-

světil a pravil: „Skrze tento sv. kříž a přelaskavé milosrdenství své odpustiž mi Bůh hříchy, kterýchž jsem se paměti, rozumem, vůlí a obrazotvorností dopustil!“ Pak opět dotknuv se zevnitřních smyslů říkal: „Skrze tento svatý kříž a přelaskavé milosrdenství své odpustiž mi Bůh hříchy, kterýchž jsem se očima, ušima, čichem chutí a hmatem dopustil!“ *(Mehlera příkl.)*

b) Přijmi!

viz i: „smrt bb!“

aa) záhy;

Sv. *Benedikt* s veselou myslí k smrti pohlížel. V den svého odchodu dal se přinésti do chrámu, kde přijav svaté svátosti, bratří svých laskavě napomínal a jimi podpírán stoje mezi vroucí modlitbou ducha odevzdal Hospodinu. *(Ber. Bercaster.)*

Sv. hrabě *Eleazar* v bolestné nemoci záhy se dal zaopatřiti svátostmi umírajících a pak doznav, že sv. pomazáním velké posily proti ďáblu a útokům jeho se mu dostalo, zcela se odevzdav soudu Božského milosrdenství, pokojně ducha vypustil. *(Lohn bibl.)*

Sv. *Gebhard*, arcibiskup solnohradský, žádal, ač nehrozilo mu v nemoci nebezpečí smrti, o sv. pomazání, řka: „S tak důležitou věcí nemáme odkládati, aniž čekati na hodinu, kde duch již se smrtí zápasí a útěchy této sv. svátosti ani mocen není.“ *(Pred. u. Kat. 1854.)*

Sv. *Malachiáš*, arcibiskup a primas irský, cestoval do Claravalle, kdež v kláštеře od sv. Bernharda, přítele svého, co nejradostněji a co nejuctivěji přijat jest. Zde se ale za pět dní roznemohl, že ulehnouti musel. I nežádal léků, řka, ze mu více nepomohou, ale co nejrychleji toužil po svátostech umírajících, aby na poslední boj posilněn a potěšen byl. *(Sv. Bernard.)*

Sv. biskup *Malachiáš* byl k nemocné zemance povolán, aby ji svátostmi zaopatřil. Malachiáš nemocnou navštívil, ale pomazáním do druhého dne prodlel, tak že umřela. Uslyšev biskup, že tak nenadále zemřela, velice toho litoval, že ta žena sv. pomazání neužila. I rmoutil se proto beze všeho potěšení a celou noc nad mrtvým tělem stál, plakal a k Bohu tak dlouho volal, až ta žena zase k sobě přišla a svaté pomazání přijala. *(Sv. Bernard.)*

Sv. *Petr Furerius*, upoután těžkou nemocí na lůžko, dal se sv. svátostmi umírajících zaopatřiti a očekával odevzdán jsa do vůle Boží, v tichosti, až ho Bůh k sobě povolá. Jeho duše obírala se v tom čase jedině s Pánem Bohem. V jeho ruce byl ustavičně obraz Ukřižovaného, oči upíraly se často na obraz Rodičky Boží, až zesnul v Pánu. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Terezie*, majíc duši svou Bohu odevzdati, plamennou žádostí toužila po sv. pomazání, s největší uctivostí je přijala a na všecky modlitby Církve sama pobožně odpovídala. Po sv. pomazání s radostí největší děkovala Bohu za milosti touto sv. svátostí jí prokázané. *(Prediger und Kat. 1854.)*

Křesťané v *Číně* chovají k poslednímu pomazání velkou uctivost. Dosti málo považlivá nemoc postačí, aby se jim poslední pomazání udělilo. A Bůh, jak se zdá, odměňuje prostotu jejich již zde na zemi často, ani zdraví nabývají. I konají mnohdy 20 i 30 hodin cesty, aby poslední pomazání přijali. Nedostatek kněží a bázeň, že by svátosti té zbaveni byli, zavdaly obyčeji tomu příčinu. A kdo dovede pobožnost, oddanost a důvěru dolíčiti, s kterouž onino poslední pomazání přijímají. *(Gonet, missionář.)*

Karel V., král francouzský, rozstonav se nebezpečně, vykonal jenerální svatou zpověď a vroucně přijal tělo Páně a poslední pomazání a prosil nesčíslné množství za odpuštění, dav dvéře otevříti, aby ho lid viděl umírati. *(Ber. Bercaster.)*

Krásný příklad dal nemocným děkan *Josef Fidel Prestel.* Upadnuv v smrtelnou nemoc, dal se záhy zaopatřiti, řka: „Nesmím nejpotřebnějš m odkládati, co jsem ovečkám svým kázal, chci příkladem dosvědčiti. A v nemoci své se dal zaopatřiti často, až 5. října 1807 zemřel. *(Rosenlächer.)*

Farář *Severus* byl k jednomu nemocnému hospodáři povolán, aby ho vyzpovídal. Zatím ale nemocný zemřel. Na prosbu a pláč horlivého pastýře duchovního přišel zemřelý ale zase k sobě a jak se patří se smířiv s Bohem, zemřel napotom za osm dní. *(Binterim.)*

V lázeňském místě * * * poznal jsem mladou dámu, jež denně chodívala na mši sv. Uslyševši, že jsem z Brna, požádala mne o krátkou návštěvu a tu poznal jsem, že dáma ta jest bohatá a nebezpečně nemocná. Dámu tu více jsem neviděl, ana přebývala v jiné farnosti. Asi v říjnu navštívil mne neznámý pán, jmenoval se manželem oné paní a oznámil mi, že se nechce dáti zaopatřiti, proto mne žádal, abych ji k tomu přiměl. I navštívil jsem paní a otázal se, jak se jí vede. Sýpěla slabě: „Ach, zle!“ „Lituji vás, kýž bych mohl pomoci! Vím, že to zajisté nesete bolestně, že vám nemožno, choditi do kostela, jakož byste ráda to činila!“ — „Bolí mne to, že nemohu do kostela jíti!“ „Inu,“ pravím já, drže její ruku ve své, „Pán Bůh to nežádá; proto si to neberte k srdci, abyste si churavost nepohoršila! — Ale, tuť lehká pomoc!“ „Jaká?“ tázala se slabým hlasem. „Nemůžete-li jíti do kostela, učiňte ze své komnaty kostel!“ „Jak pak to mohu?“ „Lehce, má drahá; nemůžete-li jíti k Pánu Bohu, vždyť může Pán Bůh přijíti k vám!“ „Ano, ano! Díky!“ „Prosím, nemluvte mnoho, abyste si nezhoršila churavost. S Bohem! Smím vás zas navštívit?“ „Prosím, ale brzy!“ Téhož dne se dala zaopatřiti. Navštívil jsem brzy její hrob.

(Škola B. Srdce 1874.)

Jistý zbožný *vojín* onemocněv těžce, dal se zaopatřiti, žádal i poslední pomazání, žena jeho žádost tu ale odložila. Konečně, když se nemoc zhoršila, udělil kněz svátost tu nemocnému, který ale již byl bez sebe. Za několik hodin přišel muž k sobě a domlouval jí, že mu nepopřála za vědomí ještě poslední pomazání přijmouti. Budeť museti více v očistci vytrpěti, jakož i ona pro nedbalost. Po těchto slovích skonal.

(Quillois.)

bb) rád a veřejně.

Edmund Laage, vychovanec francouzského semeniště, byl velmi zbožný a upadnul v těžkou nemoc. Nebezpečný stav mu zamlčovali a povzbuzovali k důvěře v Boha. Mladík hodný odpověděl: „Jsem připraven, věřím, miluju Boha velmi, odevzdávám se do Jeho vůle!“ Napotom se ho tázali, chce li svátost sv. pomazání přijmouti, aby se posilnil? „Ano, ano!“ odvětil radostně, „chci ji ochotně přijmouti!“ *(Krönes Real.-Lex.)*

Císařovna *Marie Terezie*, cítíc již blízkou smrt, žádala si přijati večeři Páně; i šla sama duchovnímu až do předsíně vstříc a na důkaz, jak víra síly dodává, pokleknouc přijala posilu věřících. A ráno na to žádala i o poslední pomazání. *(A. Hellmuth.)*

Nelaton, osobní lékař císaře Napoleona III., který císaře vědomostmi svými dlouho na živě zachoval a v nebezpečné nemoci i syna jeho zachránil, požíval všeobecné vážnosti, byl řády mnohých evropských panovníků vyznamenán a u dvora francouzského vždy ve velké poctivosti chován. Byl dobročinný, poskytoval pomocné ruky chudým, kdy, kde a jak jen mohl, pomáhaje léky i penězi, nad to byl horlivý katolík. Upoután byv r. 1873 na lože smrtelné, prosil, aby zavolán byl zpovědník a ačkoliv před krátkým časem sv. svátosti přijal, nicméně chtěl se na cestu poslední posilniti chlebem andělským. Když nejsvětější Tělo přijal, viděti bylo radostný klid na obličeji jeho i děkoval zpovědníku a přijav poslední pomazání loučil se se svými a skonal se slovy: „Přijď, ó Pane Ježíši!“ *(Blahověst 1873.)*

V jedné nemocnici francouzské v *Paříži* ležel jistý mladý člověk těžce nemocen. I zavolán kněz a stůl k udělení posledního pomazání připraven. Když však přišel lékař, dal kněze i stůl odstraniti, aby to na nemocného zle neúčinkovalo. Avšak nemocný sám požádal kněze, aby mu poslední pomazání udělil, ještoť prý mu zapotřebí léků duchovních více jest než tělesných. I přijal zbožně svátost tu a brzy klidně skonal.

(Mehlera příkl.)

Slavný vůdce, polní maršál *Willar* byl v bitvě u Malplaketu r. 1709 tak těžce raněn, že ho chtěli dáti zaopatřiti. I ponavrhli mu, že ho zaopatří soukromí. „Nikoliv,“ odpověděl, „nemohlo-li vojsko spatřiti Willara umírati, jako hrdinu, nechť ho spatří aspoň umírati jako pravého křesťana.“

(Frenclova: Postila.)

cc) kajicně.

Sv. papež *Celestin* přijav poslední pomazání dal si houni rozestříti na prkno

a popelem posypati, nač položiv se skonal.

Taktéž sv. *Tomáš akv.* přijal na popeli sv. pomazání. (*Podstr. výkl.*)

Sv. *Stanislav Kostka* cítě, že smrt se mu blíží, žádal velebnou svátost a poslední pomazání, jež z hluboké pokory na zemi leže přijal a s takovou vroucností a skroušeností, že ovšem přítomným oči slzami se zalily.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Martin*, biskup turonenský, chtěje přijmouti poslední pomazání, položil se na zem popelem posypanou. Když mu učeníci jeho chtěli podkládati podušku, odpověděl: „Křesťan má umírati v popeli, v rouše to kajícím.“

(*Sulpicius Severus.*)

dd) uctivě a zbožně.

Sv. *Otto*, arcibiskup bamberský, přijímaje poslední pomazání, sebral všecky své síly a přijal je stoje.

(*Rosenlächer.*)

Wazo, biskup z Leodie, přijal poslední pomazání s největší uctivostí a zbožností a prvé, než je přijal, se vykoupal (*Lohner.*)

Sv. *Lanfrank*, přijímaje poslední pomazání, povolal k sobě bratří a přijal je s největší zbožností.

(*Rosenlächer.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, cítě, že smrt jeho se blíží, přijal u největší pobožnosti svátost posledního pomazání a posilněn brzy na to zesnul v Pánu.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš akv.* cítě, že smrt se mu blíží, vyzpovídal se skroušeně a přijal tělo Páně. Napotom si lehl na postel a přijal i poslední pomazání, při němž v modlitbách sám odpovídal a naplněn byl veselostí a pokojem, říkaje tiše: „Brzy, brzy již dokončí Bůh milosrdenství své a naplní přání mé; brzy již Jím se budu nasycovati a z řeky Jeho blahoslavenství píti.“ A tak brzy zesnul v Pánu. (*Mehl. příkl.*)

Kateřina z Harley pocházela z velmi starožitné a pro mnohé ctnosti proslulé rodiny. Byvši zbožně vychována, žila ctnostně i v manželství. Nebyla ani dvě leta s panem de la Meilleraie, an se rozstonala na prudkou zimnici, aniž by jediným slovem naříkala, prosíc Boha jen o trpělivost a utekši se k Rodičce Boží. I žádala býti zaopatřena. Všecko ve světnici muselo se okrášliti a líbovonné kadidlo zapáliti, ježto sám Spasitel měl k ní zavítati. Ačkoliv byla velmi slabá, museli ji podporovati, aby kleče přijala tělo Páně. Tu se kořila Kristu a žádala i o poslední pomazání. Po něm šťastně odolala všem nátiskům ďábelským a odevzdavši se do vůle Boží zesnula tiše, vtisknuvši ještě políbení na obraz Spasitelův, v 20. roce věku svého.

(*Debussy.*)

Markéta arbonská, abatyše řádu sv. Benedikta, byvši smrti blízka, byla otázána, chce-li poslední pomazání přijmouti, odpověděla, že z celé duše a prosila zpovědníka, aby jí ještě jednou účinky této svátosti vysvětlil. Napotom požádala přítomných, aby se za ni modlili a když byla mazána, prosila Boha, aby jí odpustil hříchy, kterých se smysly, kteréž právě byly mazány, se dopustila

(*Rosenlächer.*)

4. Netup ho!

viz i: „rouhání 4 c!“

Pater *Batton*, Američan, cestoval kdys na koni, jenž pod ním padl. I vzal sedlo a oprátky na záda a těžce oddychaje přišel misionář do hospody hostmi naplněné. Tu se ho tázal protestantský kazatel, co se mu stalo a když uslyšel nehodu misionářovu, aby Církev katolickou potupil, pravil: „Ale, povězte mi, udělil-li jste tomu hovadu také posledního pomazání?“ Přítomní se smáli, ale Batton utíraje si pot s čela pokojně odpověděl: „Ach, bohužel, neudělil jsem, považte si, ta mrcha stala se ještě před smrtí protestantkou.“ Načež následoval hlučný smích trefné odpovědi a protestant zahanben umlknul.

(*Kal. Moravan 1853.*)

Pomluva.

1. Její hanebnost a pramen.

a) Dopustili se; jest hanebná; nedá se napraviti.

Pomluvy se dopustili a utrhání:

Synové Labanovi proti Jakubovi, že pobral statky. (*1. Mjž 31.*)

Žena Putifarova proti Josefu. (*1. Mojž. 39, 13.*)

Aron a sestra Marie utrhali Mojžíšovi pro manželku mouřenínku (*4. Mjž. 12.*); Kore, Dathan a Abiron. (*4. Mjž. 16.*)

Muži, jež poslal Mojžíš k vypátrání země. (*4. Mojž. 36, 37.*)

Knížata filištínská proti Davidu (*1. Kr. 29, 4.*); a i knížata amonitská (*2. Kr. 10, 3.*); Absolon (*2. Kr. 15, 2.*).

Hagar Sáře. (*Tob. 3, 2.*)

Šimon pomlouval Oniáše. (*2. Mak. 4, 1—2.*)

Aman proti židům. (*Esth. 3, 8.*)

Knížata pomlouvali Jeremiáše. (*Jer. 38, 4.*)

Starci proti Zuzaně. (*Dan. 13, 36.*)

Šimon, zrádce, proti Oniáši. (*2. Mak. 4, 1.*)

Alcimus proti židům. (*1. Mak. 14, 5.*)

Fariseové pomlouvali Pána Ježíše. (*Mt. 11, 18*; *Jn. 8, 48.*; *9, 16.*; *9, 24.*)

Židé proti sv. Štěpánu (*Sk. ap. 6, 11.*); proti sv. Janu křt. a Pánu Ježíši (*Mt. 11, 18-19*; *Luk. 23, 2*).

I sv. Pavlu se utrhalo. (*Sk. ap. 16, 19.*; *17, 18*; *21, 27.*; *24, 4.*)

I proti prvním křesťanům všeliké pomluvy užívalo se, na př. že za císaře Nerona zapálili Řím.

Proti jesuitům pomluvy se použilo, až řád ten bez vyšetřování od papeže slabého Klimenta XIV. zrušen jest.

Theokrit, řecký básník, říkával, že pomluvači jsou nejdravější zvířata ve vsích a městech. (*Aristoteles.*)

Lutr, bojuje proti Církvi katolické, užíval pomluvy a příkladu jeho následovali a následují jeho stoupenci, jichžto kázaní začasto jen z pomluv pozůstává. Tak pravil, že katolíci se klaní obrazům, svatým a ostatkům, že opovrhují Písmem sv. a zapovídají ho čísti, aby lid pravdu nepoznal atd.

R. 1870 všecky noviny hrůznými barvami líčily uvěznění jeptišky v Krakově, Barbory Ubrykovy. Přísné vyšetřování zavedeno jest a hle, shledalo se, že Ubrykova jest zuřivý blázen, že oděv na sobě trhá a že jinak s ní nakládati nelze a Ubrykova dána jest klášteru nazpět. Avšak škandál nedal se odvolati. (*Scherera Exempel-Lex.*)

b) Pochází ze závisti a zlého srdce.

Filip, král, uslyšev, že Nikadr ho pomlouvá, poslal mu dary a hle, Nikadr od té doby Filipa jen chválil. (*Plutarch.*)

V starém Řecku žil sofista *Zoilus*, který každého pomlouval, haněl a nikoho zlolajícím jazykem svým neušetřil. Když se ho jednou jeden poctivý muž otázal, jak to přichází, že o všech lidech špatně mluví, odpověděl Zoilus: „Poněvadž jim jinak nemohu uškoditi, činím to jazykem a pomlouvám je a nadávám jim, ježto pomluvu a utrhání a nadávání lidé rádi poslouchají.“ (*Aelian.*)

Za času knížete českého *Spytihněva II.* r. 1058 pomluvili ze zášti a závisti němečtí kněži slovanské mnichy v Sázavě, kteří slovanským jazykem Bohu sloužili, že prý kacířství plodí a všem duším mnoho škodí. A Spytihněv jsa špatně zpraven a velmi nábožný, rozkázal, bohužel, aby mnichové slovanští pryč se odebrali a klášter latinským mnichům z Břevnova odevzdal. (*Zapa*: *Kronika.*)

2. Škodí.

a) sobě časně i duši.

Sv. *Zikmund*, král, klesl hluboce, dav zavražditi syna první své manželky, že lehce uvěřil, když žena jeho utrhání mu donášela. (*H. J. Karlika*: *Živ. svat.*)

Jistý *pomlouvač*, jenž jazykem svým mnoho hoře bližním způsobil, ležel na smrtelné posteli. I žádali ho přítomní, aby, pamatuje na své spasení, dal se zaopatřiti. Nemocný ale nechtěl. Když pak mu přátelé domlouvali, odpověděl: „Nemohu!“ A když ho na milosrdenství Boží odkazovali, pravil: „K jakému milosrdenství Božímu mohu já se uchýliti, an jsem jazykem svým tolik chyb a vad bližního odkryl. Pamatujte si, zlým jazykem dostanu se do pekla.“ (*Gabler.*)

Žofie byla dobré děvče, avšak velmi klevetivá. Vše na jiném viděla, co o něm věděla neb slyšela, musela povídati, nemohouc ničeho zamlčeti. Vše, co se v sousedství přihodilo, věděla, sedíc neustále u okna neb přede dveřmi. Vše, co se ve škole stalo, vybleptala. Ku všemu arci i něco přidala, čímž u všech dobrých lidí upadla v nenávist. Co dospělá pak musela do služby. Z počátku byli s ní všude spokojeni, klevetami ale se jim tak zošklivila, že musela ze služby. Konečně nikde ji ve službě míti nechtěli a musela se nádenničením bídně živiti.

Varuj se vší tlachavosti,
jí jen dojdeš ošklivostí.

(*Fr. Svoboda*)

Jistý muž *Donátus* opovážil se dobré jmeno sv. Ambrože mezi stolováním ohavně prznití. Ale brzy ho trest Boží stíhal, neboť jeho utrhačný jazyk byl vředem raněn a nedlouho na to on sám smrtí zachvácen. (*Baronius.*)

Polský *šlechtic*, jenž na sv. královnu Hedviku hanebně promluvil, musel za trest před shromážděnými šlechtiči pod lavici vlezti a jako pes štěkati, ještoť vskutku si tak ku zbožné královně počínal. (*Montalembert.*)

Hrabě *Sigfried* dal Golu, jenž jeho choť sv. Jenofefu hanebně pomluvil, na rukou a nohou spoutati a čtyřmi voly roztrhati. (*Ott Marian.*)

Pomluvači sv. *Malachiáše* jazyk se zdul a červi se do něho dali. — Jinou ženu zase, která veřejně sv. Malachiáše pomlouvala, osedl ihned zlý duch. (*Sv. Bernard.*)

Nevěrecký list *Gartenlaube* zvěstoval před několika lety svým čtenářům novinu, že prý v Neapolsku byl dopaden u oltáře katolický kněz, v jehož kapsách nalezena zásoba lidských uší, jež on prý v noci lidem uřezával. A nyní zvěstují bádenské noviny, že jistý Haular, spolupracovník Gartenlaube byl v kotorském povstání od Bokelců zajat a jemu obě uši uřezány. (*Blahověst 1870*)

Klotar, král francouzský, velmi si vážil s chotí svou biskupa Arnulfa a odevzdal mu syna Dagoberta, aby ho cvičil. Často ve dne i v noci navštěvovali král a královna biskupa. Mnozí dvořané záviděli přízeň tu biskupu, ba jeden, jmenem Notto, pomluvil Arnulfa, že není zbožný muž, alebrž smilství oddán a proto že ho i královna začasto v noci navštěvuje. Než trest Boží pomluvače neminul. Dostalť jednou v noci strašné bolení a že sám nestydatý byl muž a i královnu ku zlému měl, byl z činu toho překonán, a na rozkaz králův sťat. (*Mehlera příklady.*)

b) Škodí jiným.

Sv. *Ignáce*, patriarchu cařihradského, pomluvil Bardas, první ministr císaře Michala III, an ho káral, že hříšně a nedovoleně obcuje se snachou a nedovolil, aby od manželky se oddělil a ku sv. přijímání ho nepřipustil, tvrdě, že Ignác chce syna matky císařovny použiti k revoluci. Slabý císař uvěřil, bratra dal odpraviti a sv. Ignáce vypudil. Tentýž Bardas byl i příčinou, že Focius se stal patriarchou, jenž byl příčinou řeckého rozkolu. (*Ott, Leg.*)

Závistiví dvořané hleděli znamenitého vůdce a státníka císaře Valenciniana III. *Aetia* u císaře co státu nebezpečného člověka očerniti, což se jim i podařilo. I povolal si císař Aetia k sobě a rozmlouvaje s ním, an upřímně mluvil, probodl ho tulichem, načež ho dvořané, onoho největšího muže toho století, ochranitele římské říše, postrach Attily a barbarů, do smrti dotloukli. Což vida jeden poctivý sluha, pravil k císaři: „Vaše císařská Milosti! dnes jste si levou rukou utal pravou.“ (*Stolberg.*)

Několik holandských kupců usadilo se na ostrovech japanských, kdež záře křesťanství počala vycházeti. Peněz a bohatství žádostiví chtěli sami tam obchod provozovati a všem jiným národům přístup zameziti. Proto očernili u tamějšího císaře *Tajkosama* všecky misionáře, jako by zem jeho Španělům podrobiti chtěli. Této hanebné pomluvě uvěřil císař a vyřknuv strašnou mstu nad misionáři i všemi křesťany, devět misionářů dal ukřižovati a křesťany, kteří Krista se nevzdali, usmrtiti. Za dvacet let nebylo tam ani jednoho křesťana. (*Podstránského výkl.*)

V jedné horské obci, kdež svatý pokoj a svornost panovaly, najednou povstaly různice. Soused se hněval na souseda,

rodina na rodinu, ano i dítky se hádávaly a právaly i ve škole, tím více pak mimo školu. *Farář*, jemuž blaho ovčiček na srdci leželo, pátral po příčině a tu poznal, že všeho vinen jest jeden klevetník. Nedávno se do obce přistěhoval; vedlť dříve obchod s ovocem a zbohatnul; v obci navštěvoval obyvatelc a vyrážel se klevetami a donášením a ramenářstvím, při čemž vždy říkával, neměl bych vám to, sousede, sice říci, abych neměl mrzutost a nepovstaly klevety. Vzbudiv pak v sousedu zvědavost a ujistiv se, že bude mlčeti, pomlouval souseda jiného a říkával, vymýšleje si ledacos sám, že to tak slyšel. A co soused tu ve zlosti proti svému sousedu pronesl, donesl zase tomuto a tak za rok podobala se obec pro sváry a různice peklu. Farář zavolal si jednć neděle odpoledne všecky sousedy do fary, připomenul jim ty krásné časy, kde pospolu žili v pokoji, kdežto nyní žijou v sváru ustavičném a toho všeho příčinou jest ďábelský obchodník v ovoci. I vyšetřoval jednotlivé stížnosti a tu se shledalo, že všeho původce byl onen obchodník. Tu teprv se sousedům otevřely oči, domluvili se a usmířili, vidouce, že byli štváni. An obchodník právě šel okolo, zavolal ho farář. I ulekl se člověk ten shromážděných sousedů, kteří ze všech stran dávali mu otázky: „Ty hanebníče, kdy pak jsem já to a to řekl, jak můžeš o mně takovou lež rozhlašovati!“ Jiný zase pravil: „Ošemetníče! můžeš dokázati, že soused můj o mně řekl, že jsem mu ukradl seno?“ Obchodník byl jako bleskem omráčen. „Tvé štěstí jest,“ hrozili sousedé pěstmi, „že jsi na faře, sice by's věděl a pocítil naše páže.“ Obchodník se chtěl omlouvati, že to tak zle nemyslel, avšak sousedé ho nechtěli poslouchati a proto raději umlknul. Sousedé klevetníku rozličné tresty navrhovali, farář ale jal se tu mluviti a raditi, aby klevetníka ze svého středu vypudili. A této rady moudré uposlechli sousedé, klevetník musel do 24 hodin obec opustiti a pokoj a svornost zavítaly opět do obce. (*Šmída: hist. kat.*)

Jedna část pánů českých ze zášti a zlého srdce pomluvili markraběte *Karla*, nápotomního císaře, u otce Jana lucemburského, jako by chtěl otce z království českého vyhnati. Jan pomluvám uvěřil, odňal Karlu hrady a vladařství v Čechách a na Moravě, ponechav mu jediný holý název markraběte moravského. Jaká bolest asi sevřela při tom srdce mladistvého královice Karla!

(*J. Křt. V.: Císař Karel IV.*)

Florián Zágorský sloužil v mládí v jednom velkém domě a poctivostí a dobrým chováním získal si úplnou důvěru panstva svého. Pomocí panstva svého domáhal se vzácné panny, v kterémž čase se mu ztratilo několik drahých kamenů k vyšperkování a za několik měsíců i dozoru jeho svěřená dosti znamenitá částka peněz. A tu zlolající spolusluženbníci roztrousili o něm, že na útraty panstva se chtěl obohatiti. Pomluva ta se Zágorského tak dotkla, že se vzdal rodinného svazku, ač nevěsta i nouzi s ním snášeti chtěla a živil se přes 15 let výdělkem ze zhotovování slaměných škatulek. Útěchou jeho bylo, že se před sochou sv. Jana Nep. modlíval, aby na jeho přímluvu alespoň v hodinu smrti vráceno mu bylo dobré jmeno. Konečně vyslyšel Hospodin prosbu jeho. Dávno známý a stíhaný zloděj byl při krádeži polapen a tu vyznal před soudem mezi jinými zločiny i křivdu, jakou učinil poctivému Floriánovi. Radostí naplněn byl Zágorský touto zprávou a pracoval i na dále až do smrti na slaměných škatulkách.

(*Časopis kat. duchovenstva 1842.*)

3. Proto:

a) Varuj se jí; znej sebe!

Sv. *Jan* firmanský nelíčenou láskavost choval ke každému i sebe bídnějšímu člověku, pro niž se neopovážil nikoho, ani duchovní, ani světskou, ani vysokou, ani nízkou osobu pomlouvati aneb proti ní reptati.

(*H. J. Karlika: Živ. svat.*)

Sv. *Jan* Kantius tak velmi se bál, aby jazykem svým bližnímu neublížil, že si verše napsal na zeď bílou černým uhlem, aby žádného nepomlouval.

(*Sv. Jan Kan.*)

Sv. opat *Ypericius* nemohl nic méně snésti, nežli pomluvu; protož často říkával bratřím a učeníkům svým: „Lépe jest maso jísti a víno píti, než pomluvami srdce bratří našich užírati.“

(*Klinkáče: Legendy.*)

Cheverus, arcibiskup v Bordeaux, nikdy netrpěl dvojsmyslných řečí, žádného nepomlouval a pakli někdo u jeho přítomnosti jiného pomlouval, vždy uvedl řeč na jiný předmět, anebo zastával se nepřítomného, mluvě o něm dobře, pokud mu známo bylo. (*Mehl. příkl.*)

V jednom městysi byli obyvatelé velmi pomluvám oddáni. Byl tam muž, — *Alcibiades* — jenž mnoho dobrého činil a za to pomluvy došel. I přemýšleje, aby lid napravil: potřel každého dne bílého psa svého jinak a rozličnými barvami. Lid se smál a všude se mluvilo o psu. Po několika dnech pravil mu přítel jeho, aby ze psa nedal si posměchy činiti, on však odpověděl: „Totě právě můj úmysl; lépe jest zajisté, když si lidé z mého psa žerty činí, než aby mne nebo jiných pomlouvali.“ To když se v městě rozneslo, zastyděli se obyvatelé velice a zanechali pomluvy.

(*Podstránského: Výkl.*)

Ludvík, král francouzský, pozval kdys zbožné mnichy ke stolu. I mluvili si dva cosi do ucha. Král jim proto přísně domlouval, řka: „Špatně si, pánové, počínáte, šeptajíce si do uší; máte-li co říci, mluvte nahlas, aby někdo z hostů nemyslel, že o něm mluvíte.“

(*Jonvilius.*)

Opat ***Poemon*** odvětil poustevníku, jenž se ho jednou otázal, kterak by pomluvě a na cti utrhání ušel: „Musíme povždy obraz svůj vedle obrazu svého bližního postaviti, pilně ho pozorovati a na své chyby dbáti. Napotom, poznavše chyby své, bližního si budeme vážiti a nebudeme ho pomlouvati.“

(*Pred. u. Kat.*)

b) Učiněnou odvolej!

Jistý šlechtic, dopustiv se hříchu pomluvy a na cti utrhání, odebral se k výtečnému učiteli církevnímu *Alfonsovi de Castro*, hledaje u něho rady a útěchy. „Přišel jsem nedávno,“ pravil šlechtic, „do jedné společnosti vznešené. Mluvilo se o jedné kněžně. Všickni chválili její ctnosti a bezúhonnost. Já se usmíval jen, ano honosil se její náklonností, což byla lež a proto nemám pokoje.“ Alfons zarmoutiv se, pravil: „Pane, váš pád jest nezhojitelný!“ Jako hrom omráčila slova ta šlechtice a nemaje pokoje, odebral se k jinému výtečnému kněžu. Tento uslyšev výrok Alfonsův, pravil: „Hlubokou mám úctu před Alfonsem, avšak vězte, že Bůh nechce smrti hříšníka, ale aby činil pokání.“ Načež šlechtic: „Nuže, uložte mi pokání sebe obtížnější a milerád ho podstoupím, abych se viny své zbavil.“ „Věc ta,“ odvece kněz, „není tak těžká, musíte všecky osoby oné společnosti navštíviti a je na svou čest ubezpečiti, že tehdáž jste mluvil o oné paní lež.“ Toho nikdy neučiním!“ zvolal zlostně mladík, „směl bych tak zlehčiti a snížiti svou čest a vysoký stav svůj?“ „Tedy vidím patrně,“ odpověděl zarmoucený kněz, „že Alfons řekl pravdu vám. V skutku, pane, rána vaše jest nezhojitelná; vy jste se uvrhl v náručí věčné smrti!“

(*Jan Banuza.*)

V jedné osadě žila nábožná *švadlena* živíc poctivým výdělkem sebe a malého sirotka po zemřelém bratru. Ale najednou přestali lidé dávati jí práci. Zarmoucená nad tím netušila příčiny a přeptávala se v známých domech prosíc o práci, ale všude se potkávala s jakousi opovržeností, ano lidé vyhýbali se jí a lekali se, když k nim vkročila. Nemohouc pochopiti chování se lidí k ní, plakala ve dne v noci, žalujíc Bohu bídu a neštěstí své. Již vydala na výživu poslední ušetřený peníz a hrozný hlad trápil ji a ubohého sirotka. Jak jí krvácelo srdce, když dítě slzavým okem a sepnutýma rukama prosilo o kousek chleba a ona nemohla mu pomoci. Hrozný hlad a bída přinutily ji k žebrotě. I vrávorala s dítětem na rukou dům od domu hledajíc útrpná srdce — ale nadarmo. Dostala-li kde almužnu, stalo se s nelibostí a trpkými slovy a chtělo-li dítě dárci políbiti ruku, každý ji odtáhl, jako by se bál uštknutí jedovatého hada. Jak ji musilo rmoutiti nelidské se chování k ní! Jednoho dne dověděla se přece příčinu opovržení. Osoba jedna, pověstná v obci jedovatým jazykem, radujíc se z neštěstí bližního, obořila se na ni s výčitkou, proč leze mezi lidi, ana nakažlivou nemocí stížena jest, že by lépe učinila, kdyby jako malomocní ve sv. evangeliu vyhýbala se společnosti lidské. I ulekla se nevinně osočená a ospravedlňovala se, ale nadarmo; došla ještě smíchu u necitelných a z neštěstí jejího se radujících lidí. Umlkla tedy, nesouc trpělivě kříž

svůj. Když L. P. 1847 dosednutím na trůn papežský papež Pius IX. prohlásil odpustky, připravoval se každý k získání jich a četné zástupy obklopily zpovědnice. I nevinně osočená osoba vykonala pobožnost svou a postěžovala si neštěstí Bohu. Když se domů vracela, pospíchal za ní představený obce a pojav ji přívětivě za ruku, zvolal: „Ubohá osobo! velkou křivdu utrpěla jsi od celé obce a nevinně přišla jsi do velkého neštěstí. Pojď a viz, jak přišla na jevo nevinnost tvá.“ S podivením následovala jej a spatřila na náměstí lidmi obklopeném veřejné oznámení. Všickni s politováním hleděli na ni a když slzícím okem četla na černé tabuli přilepené odprošení obsahu tohoto: „Já níže podepsaná oznamuji tímto listem celé obci, že jsem z hanebné závisti osočila a potupnou řeč rozhlásila o chudé švadleně, že nakažlivou nemocí stížena jest. Odvolávám svou hanebnou pomluvu a prosím celou obec i nešťastnou osobu za odpuštění.“ Nesvědomitá osoba ta přistěhovavši se nedávno do osady, kde ona trpitelka žila, aby všecku práci na sebe přitáhla, vzala útočiště k pomluvě. Když se ospravedlněná osoba do příbytku svého navrátila, odevzdal jí potěšený a v její nepřítomnosti mnohými dary obdařený sirotek psaní, v němž ji pomlouvačka za odpuštění prosila a zároveň 50 zl. za náhradu škody podávala. Sotva psaní přečtla, hned se odebrala k nepřítelkyni své, aby jí peníze navrátila, ale ta se náhle odstěhovala. Z rozkazu představených podržela peníze jako náhradu za škodu a hořké trápení své. Lidé opět milovali ji a výdělků ne scházelo jí nikdy více. (*Dr. Zinsler.*)

c) Snášej trpělivě; vycházíť na jevo!

Sv. *Anežka* z Monte Puliano, abatyše, musela slyšeti, kterak zlí lidé rozšiřují o ní pomluvy a na cti utrhání, což vše snášela s takovou trpělivostí jako anděl a zůstala vždy při mysli veselé.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Bernard z Offidy* byl jednou na pomluvu bratří svých u přítomnosti ostatních řeholníků od provinciála hrubě ač nevinně kárán. Ale Bernard pokleknuv pokorně v tichosti a radostně poslouchal řeč představeného, na jevo tím dávaje, jak velice mu každé protivenství milé a vzácné jest. Brzy ale se ukázala jeho nevinnost a úcta k němu se ještě více rozmnožila.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Eustachius*, opat, byl od jakéhosi Agrestina pomluven a obžalován z bludu, což vše trpělivě snášel. A hle, nevinnost jeho ukázala se na církevním sněmu v Maliskoně. A sv. Eustachius odpustil protivníku milerád.

(*H. J Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *František Salesius* byl kdys donucen jakémus měšťanu souložnici oddáliti a tak neřádnému obcování jeho přítrž učiniti. Ten nad tím se rozvztekliv, podvrženými listy, jako by od biskupa psány byly, sv. Františka v hrubé podezření uvésti se snažil, což se mu z části také podařilo. Sv. František ku všemu tomu mlčel na Boží vševědoucnost a čisté svědomí se spoléhaje. Po dvou letech upadl opovážlivý a odbojný utrhač do těžké nemoce a na smrtelné posteli upřímně své provinční vyznal a utrhání své odvolal.

(*H J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

O sv. *Genovefě*, panně, rozkřičeli světáci, že se přetvařuje a hleděli ji i co do čistoty uvésti v zlou pověst. Ustavičným pomlouváním zlehčoval ji konečně i lid a stáli jí o život. Sv. Genovefa vše snášela trpělivě a hle, nevinnost její se ukázala tím, že na její přímluvu hlad, jenž v Paříži zuřil, přestal.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Janu Klimaku* záviděli někteří z mnichů důvěry, jaké lid k němu měl a spílali mu, že pokrytcem jest a po marné cti a slávě baží. A sv. Jan? Mlčel po celý rok, tak že závistníci zahanbeni za odpuštění ho prosili.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jarolím* vypravuje sám o sobě, když vyučoval Paulu a Melanii věcem duchovním, poněvadž ho za to žádaly, že někteří křivě ho vinili, jako by s těma dvěma osobami nedovoleně obcoval. Při tom, dí, potěšoval jsem se čistotou svědomí svého a řekl jsem sám u sebe: „Však i Pána mého belzebubem a svůdcem nazývali. Dále myslel jsem u sebe, že Bůh, který mne lépe zná, bude můj soudce a že Kristus řekl těm, jenž křivě potupeni bývají: „Odplata vaše hojná jest v nebesích.“ Ty věci dodávaly mně potěšení.“ (*Sv. Jarolím.*)

Když sv. *Kateřina sienská* velmi se rmoutila, že jistý bohaprázdný člověk ji ohledně panenství pomlouval, zjevil se jí Kristus a držel v pravé ruce korunu démantovou, v levé trnovou, řka: „Milá dcero! zapotřebí jest, abys za rozličných dob těmito korunami ověnčena byla. Vol si, avšak tak, aby's na světě ověnčena byla korunou trnovou, na věčnosti ale démantovou.“ I odpověděla sv. Kateřina: „Pane, vůli svou dávno již jsem zapřela a chci, co ty chceš, Pane, a proto dle vůle Tvé chci korunu trnovou.“ I vzala od Krista korunu trnovou a vtlačila si ji na hlavu, tak že mnoho dní bolest velikou od trnů na hlavě cítila.

(Alfons Rodriguez.)

Císařovna sv. *Kunhuta* upadla v pomluvu, jako by císaři a pánu svému se zpronevěřila. Císařovna cítíc se nevinnou, snášela toto ponížení v očích veškerého lidstva trpělivě. A hle, trpělivé toto snášení pomluvy došlo i odměny, neboť se nevinnost její brzy v jasném světle ukázala, že ji i císař sám za odpuštění žádal. *(Jan Nep. Černohouz.)*

Jistá *osoba*, přišedši k pádu, vydávala sv. Makaria staršího za svůdníka svého. Lid vychrlil tu všecken hněv na sv. Makaria a po ulicích sem tam ho smýkal. Sv. Makarius trpěl, maje svědomí čisté, veškeré potupení a zdvojiv práci i o nestydatou žalobnici péči měl. Zatím ale žalobnice měla těžký porod, považujíc to za trest Boží, přiznala se, že sv. Makarius nevinen jest a sv. Makarius nabyl zase, ano mnohem více pro pokoru lásky lidu.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Mamert*, biskup vienský ve Francii, byv od nepřátel až i v Římě u sv Otce obviňován a pomlouván, snášel pomluvu tu bez reptání a tichostí svou přemohl zlobu nepřátel a i brzy se ukázalo, že nevinen jest.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

O sv. *Petru*, mučeníku, roztrušovali někteří nepřátelé, že přijal do cely cizince, ba i osoby ženské, což ale byla zlomyslná pomluva. Sv. Petr se sice hájil, ale velmi pokorně, tak že se zdálo, jako by přece nějaká vina na něm lpěla. I byl za trest jinam přesazen a sv. Petr trpěl toto pohanění s tichou a radostnou oddaností. Než brzo přišla jeho nevinnost na jevo a jeho představení ho zase usadili do předešlého úřadu jeho. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Romuald*, mnich, musel jednoho mladého mnicha z rodu vznešeného pro nečistotu a tělesnost kárati. Tento se pak mstil a mistra svého, již starce vysokého věku, z podobného hříchu nařkl, začež sv. Romuald proti všemu právu i církevní klatbou stíhán byl. A hle, šest měsíců nesl sv. Romuald v pokoře ducha bezpráví toto, až konečně nevinnost jeho vyšla na jevo.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Nepřátelé sv. *Viléma*, opata, nenáviděvše ho, chtěli ho i o čest připraviti, aby za kněze vysvěcen nebyl. Vilém snášel vše, mlčel, hledal útěchy u trpícího Spasitele a nevinnost jeho ukázala se brzy. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jednoho času bylo sv. *Vincenci paul.* z Marseillu psáno, že jistý muž, jemuž kněží z jeho shromáždění mnoho dobrého byli prokázali, jim spůsobem nejhanebnějším na cti utrhá. Sv. Vincenc pravil: „Tyto řeči, které onen muž pronesl, jsou nám příčinou Bohu děkovati a se radovati, že jsme nevinni na všem tom, co se o nás roztrušuje. Blahoslavení jsme, když nás Bůh za hodné uznal pro spravedlnost trpěti a když nám té milosti dává, urážky a na cti utrhání náviděti a zlé odplácetí dobrým.“

(Škola B. Srdce 1869.)

Když sv. *Vincenc paul.* v Paříži nemocnici založil, přišel k němu chudý a táže se, zdali chce věděti co se o něm mluví. „Arciť že,“ odpověděl sv. Vincenc, „jen to honem řekněte!“ „Vězte tedy,“ dí žebrák, „mluví se v celém městě, že vy jste příčinou, že chudí v nemocnici se zavírají.“ Sv. Vincenc na to odpověděl: „Dobře, můj příteli, nyní hned spěchám za své nepřátele se modlit.“ *(Škola B. Srdce 1869.)*

Jeden *vdovec*, chtěje bez překážky Bohu sloužiti, svěřil jedinou dceru přátelům a vstoupil do kláštera, kdež mu ale otcovská láska ku dceři trpčila život, Opat kláštera zpozorovav zármutek jeho, otázal se ho, čeho se mu nedostává? — „Otče!“ vzdechl poustevník, „zanechal jsem ve městě jediné dítě své a starost o jeho vychování jest příčinou mého zármutku.“ — Opat mysle, že dítě jest syn, řekl: „Přiveď je sem a vychovej

dle vůle své.“ — S radostí pospíšil poustevník k dceři, změnil její jmeno Marie v Marina a zapřisáhl ji, aby žádnému pohlaví své nezjevila.

Při smrti otce svého byla Marianem. Každý ji ctil pro velikou pokoru a nábožnost, ale velká očekávala ji zkouška. Jednoho dne odešli někteří bratří z kláštera na trh do osady 3 hodiny vzdálené, aby potravy nakoupili a mezi nimi byl i Marin. Opozdivše se, přenocovali v hospodě. Tu byla dcera hospodského od jednoho vojína svedena a v bezbožnosti udala Marina za svůdce. Podvedený hospodský žaloval u opata. Opat se tázal Marina, zdaž vinen jest? Marin pozdvihnuv srdce k Bohu, v krátce odpověděl: „Já jsem hříšník a zasluhuji trest!“ Ubohý nechtěl nestydatou dceru hospodského přivésti do řečí zlých. Opat nevyšetřoval více věc tu, měl Marina za vinníka a po tuhém trestu vyvrhl jej z kláštera. Tři leta sedával ubohý přede dveřmi kláštera toho, nehája nevinnosti své, padal k vycházejícím bratřím k nohoum, prose o chléb, by hlad zahnal a poroučel se jejich modlitbám. I dítěte nestydaté pomluvačky se otcovsky ujal a vydržoval po dvě leta almužnou.

Pokora ubohého Marina a železná jeho trpělivost pohnula obyvatele kláštera tak, že prosili opata, aby Marina přijal zase na milost. Opat povolav Marina činil mu nejtrpší výčitky, dovolil, aby v klášteře přebýval, za pokání ale musel nejnižší práce konati a ostatním sloužiti. Marin byl spokojen a s největší pilností konal nejtěžší práce, až konečně přísným mrtvením podlehl a po krátké nemoci zemřel.

Po smrti vyjevilo se jeho pohlaví; všickni poustevníci obdivovali se rekovné ctnosti panny této, která tolik trápení a obtížností, takovou hanu a potupu s podivuhodnou trpělivostí snášela, ač se ospravedlniti mohla. Slzíce oznámili vše opatu, jenž v podivení zvolal: „O ty sv. nevinnosti, odpusť mi nespravedlivé předhůzky a domluvy, které jsem ti dával; nevědomky jsem to činil a ty's měla takovou trpělivost, že jsi je snesla. Ach! jak málo jsem poznal svatost života tvého!“ Tělo její pohřbili v kapli klášterní. O nevinnosti její zaslechl i hospodský, dcera jeho, křivá žalobnice, zoufalstvím pomatena putovala k hrobu sv. panny, vyznala veřejně provinění své a prosila za odpuštění. *(A. Büschl.)*

d) Nedbej na ni!

Dva vojínové stojící na stráži u stanu *Antigona*, pomlouvali ho, což když vévoda uvnitř zaslechl, odkryv záclonu, dí: „Popojděte stranou, by vás vévoda neslyšel. *(Seneka.)*

Sokrates, dozvěděv se, že ho někdo v jeho nepřítomnosti pomlouval, pravil zcela klidně: „Pro mne, ať mne třeba tepe, nejsem-li jen při tom,“ anebo: „On tomu asi lépe nerozumí“ *(Annegarn.)*

I sv. *Burkhardovi*, biskupu vircburkskému, nepřátelé na cti utrhali a jej pomlouvali. Avšak sv. biskup nevšímal si pomluv utrhačných lidí, aniž dbal chvály lidské, spokojen jsa se svým dobrým svědomím. *(H. J. Karlika: Živ. svat.)*

Abychom z pomluvy ničeho si nedělali, k tomu nás vybízí sv. *Jan zlat.*, abychom pomněli na Spasitele; svatý Jarolím, abychom pamatovali na umučení Páně; sv. František sál., abychom si ho nevšímali, svatý Tomáš kemp, abychom byli trpělivi.

e) Neslyš ji!

U přítomnosti sv. *Hugona*, biskupa, nesměl nikdo bez přísného pokárání bližního pomlouvati, tím méně sám se opovážil, o jiných cos nepravého mluviti. Říkávalť, že každý má na svých hříších dosti a není potřebí, klevetami svědomí své aneb jazyk przniti. *(H. J. Karlika: Živ. svat.)*

Slyšel-li sv. *Pachomius* někoho pomlouvati, hned se obrátil, jako by had naň zasyčel, i odcházeje pravil: „Z úst člověka dobrého nevychází nic zlého, a muž přívětivý nemluví slov proti bližnímu svému.“ *(Ruffin.)*

Sv. *Paškal Baylon* tak pomluvu nenáviděl, že, když někdo někoho pomlouval, ihned pomlouvaného chválil, říkaje, že nikdo není tak špatný a tak zkažen, aby se na něm něco chvalitebného nenašlo. *(Rho, var. hist.)*

Marie, manželka krále anglického Viléma, nemohla ani slyšeti pomluvu a na cti utrhání, a odkazovala pomluvače na oblíbené jedno kázaní o pomluvě. *(Tom. Macaulay.)*

Tomáš Morus, ctihodný kancléř anglický, ze srdce nenáviděl pomluvače a utrhače. Mluvilo-li se před ním o někom nepřítomném zle: ihned obrátil řeč na jiný předmět. Tak říkával: „Ať jiní říkají, co chtějí, já ale tvrdím, že dům ten dobře vystavěn jest a stavitel dovedný mistr.“ Posluchači ihned vyroz uměli smyslu slov těch. *(Lohn. bibl.)*

f) Netrp ji a trestej!

Pomluvených se zastali:

David *(Ž. 100, 5.)*.

Jonathas se ujal Davida u otce *(1. Kr.)*.

Daniel nevinné Zuzany proti starcům chlípným.

Pán Ježíš sv. Máří Majdaleny *(Jan 12.)*; svých učeníků *(Mat. 12.)*.

Lotr na pravici Pána Ježíše *(L. 23, 41.)*.

Sv. *Richard*, biskup, netrpěl v domě svém žádného pomluvače, ani utrhače, aniž jaké rozpustilosti trpěl.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Terezie* píše o sobě: „Nemluvila jsem o nikom ani v tom nejmenším nic zlého, nýbrž pomluvu jsem zamezovala a totéž jsem i jiným poroučela.

(Sv. Terezie.)

A vskutku svědčili o ní sestry, že, kde ona se nalezá, každý na cti své jest jist, ana nepřítomného pomluveného vždy laskavě se ujímá.

Císař *Domician* pomluvače a křivého žalobníka vypuzoval do vyhnanství, říkávaje: „Pomluvače a utrhače, netresceš-li ho, povzbuzuješ k další pomluvě a na cti utrhání.“ *(Lohn. bibl.)*

Saracenové pomluvači hlavu a tělo mečem rozpolťovali. *(Lohn. bibl.)*

Když jednou svatý *František seraf.* uslyšel, jak jeden jeho domácí čest bližního uráží, pravil ku svému vikáři: „Vstaň, otče, a vyšetři věc tu důkladně. Je-li pomluvený nevinen, potresci přísně pomluvače, aby jiní z něho si vzali příklad odstrašující.“ Později se vyjádřil, že takovému bratru se má roucho řeholní odejmouti, ještě se neostýchal roucho cti bližního svého zlým jazykem trhati. *(Sv. Bonaventura.)*

Císař Theodosius nařídil r. 386, aby, kdo nějaký potupný spis dostane do ruky, ho spálil. Kdo pak by ho rozšiřoval, aby byl tak potrestán, jako by ho sepsal. *(Codex. Tdeodos.)*

Poslušnost,

viz i: „rada evangelická!“

1. Jest ctnost vznešená!

Když blah. *Klaus* v chýži po dlouhý čas se zdržoval a ničeho nejedl, tu poslal biskup z Konstancie k němu svého světícího biskupa a když se ho tento otázal, která ctnost by byla největší, odpověděl Klaus: „Poslušnost!“ Tu mu předložil biskup chleb a víno a poručil, aby jedl a Klaus uposlechl ihned, načež se nebezpečně roznemohl.

(J. Bílého: Legenda.)

K opatu *Pambovi* přišli jednoho dne čtyři bratří ze Scete. Měli na sobě kožený oděv a druh vychvaloval ctnosti druha, jenž nebyl přítomen. O prvním chvalořečili, že se velmi přísně postí; o druhém, že se všeho jmění odřekl a v chudobě nyní žije; o třetím, že velmi miluje bližního a mu i dobře činí; o čtvrtém konečně, že po 22 roků ani jednou proti poslušnosti se neprohřešil. Když domluvili, pravil opat Pambo: „Pravímť vám, že ctnost posledního jest největší; neboť všickni ostatní při své ctnosti podrželi svou vůli, kdežto poslední vůle se vzdal a jinému ji za sluhu dal“ *(Zollnerova kázaní)*

Mezi učeníky sv. opata Silvana byl i *Marek*, jehož sv. Silvan nad ostatní si vážil, což mnozí sousední poustevníci neschvalovali a jednou se ho po příčině jednání jeho tázali. I pravil jim sv. Silvan, jenž nebyl přítel mnoho řeči: „Pojďte za mnou!“ I šli. Vedl je pak od poustky k poustce zatloukaje na každé dveře, volaje učeníky, kteří však se hned neukazovali. Když pak přišel k poustce Markově, jedva že byl zatloukl na dveře, ihned vyšel tento a stál před ním. I vešel Silvan se staršími do pokojíka jeho a nalezl písmeno, kteréž Marek právě psáti započal, ale nedopsal. I pravili starcové: „V pravdě, koho ty miluješ, toho miluje i Bůh.“ Nyní pak věděli, co ho přimělo, že ho miloval více než ostatní. *(J. E. Veith.)*

Sv. *Terezie* poslušnost tak si libovala, že se vyznala: „Jeden den pokoře a poslušnosti věnovaný mnohem vzácnější jest, než několik dní v ustavičném modlení ztrávených.“ *(Sv. Terezie.)*

2. Jaká dovolená.

a) Boha zcela poslouchej; hříšné se varuj!

Poslušnost k Bohu jevili:

Abraham přijav obřízku (*1. Mojž. 7.*) a chtě obětovati Isáka. (*1. Mojž. 22.*)

Noe, vystavěv koráb. (*1. Mojž. 6, 7.*)

Mojžíš, vyved lid z Egypta. (*Ex. 3, 4.*)

Josue, uved jej do zaslíbené země. (*Jos. 1—24.*)

David. (*Ž. 88, 21.*)

Isaiáš (*Js. 6, 8.*) a všickni proroci.

Samuel, Hospodina poslouchal. (*1. Kr.*)

Israelité, stavěvše si stany na poušti. (*Num. 9.*)

Pán Ježíš, proto byl povyšen. (*1. Fil. 2.*)

Sv. Jan křt. (*Luk. 3, 3.*)

Panna Maria. (*Luk. 1, 38.*)

Sv. apoštolé, zanechavše sítě a následovavše Pána Ježíše. (*Mt. 4.*)

Sv. Matouš. (*Luk. 5.*)

Šavel, uposlechl hned Krista. (*Sk. 9.*)

Josef. (*Mt. 24.*)

Sv. *František seraf.* jsa jednou požádán o ponaučení, jak by se měl chovati křesťan, jenž se chce v poslušnosti cvičiti a prospívati, odpověděl: „Tak jako mrtvé tělo, ano vlastní vůle nemá.“ *(Macana výb.)*

On si také nikdy od bratří nedal sloužiti, alebrž sám si světničku svou čistil a roztrhaný oděv spravoval. *(Lancizius.)*

Sv. *Arnulf* sloužil u jednoho udatného avšak i lakomého pána, jenž poddaným svým ubližoval. A sv. Arnulf měl ubohý lid vydírati, ač jinak ve všem pána uposlechl, v tom nikoliv, maje na mysli, že více musíme Boha poslouchati a nezhřešiti, než lidí. Později ale, kdykoliv ho pán někam na vydírání poslal, chodíval do špejcharu pánova a přinášel pánovi vlastní jeho obilí. Konečně se věc ta prozradila a sv. Arnulf byl před soud povolán, kdež se odvolal na to, aby si dříve špejchar prohlídli. I učinili tak a hle, obilí bylo všecko. *(Bolland.)*

b) Lidská nebuď proti Božské!

viz i: „bázeň vůbec 3!“

Boha více poslouchali než lidí:

Báby porodní v Egyptě zachovávajíce pacholíky. (*2. Mojž. 1, 15.*)

Daniel a 3 mládenci, neklaníce se modlám. (*Dan. 3.*)

Tobiáš, pochovávaje proti rozkazu královu mrtvoly. (*Tob 2 a 12.*)

Mnozí z Israelitů raději zemřeli, než by se poškvrnili nečistými pokrmy (*1. Mak. 1, 65.*); tak i Eleazar, tak i matka mak. se sedmi syny. (*2. Mak. 7.*)

Mathatiáš řekl, že nikdy Antiocha neuposlechnou, aby modlám obětovali. (*1. Mak. 2.*)

Sv. Petr a sv. Jan, apoštolé, radě židovské řekli do očí, že Boha více poslouchati musí (*Sk. ap. 4.*) a učili i na dále (*Sk. 5.*)

Sv. *Achacius*, biskup a vyznavač Páně, pravil před soudcem pohanským: „Já se modlím k pravému Bohu za blaho císaře, on ale nemá od nás žádati, abychom obětovali modlám.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když sv. *Adrian* a soudruzi jeho bohům obětovati měli a neposlušnost ku vladaři se jim předhazovala, pravil sv. Adrian ve jmenu ostatních: „Ty nenavidíš, soudce, těch, kteříž pánům se protiví. Nuže, když nenávidíš, ano i tresceš ty, jenž neposlušni jsou svých pánů světských, proč nás medle nutíš, neposlouchati Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista a tím uvrhnouti sebe v trest Boží?“ I dali všickni život svůj za Krista. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Basilius*, nástupce Eusebia r. 370 biskupství v Cesarei, v Kappadocii, maje Valensa, krutého Ariana, v bludu poslechnouti a byv před prefekta Modesta postaven, jenž mu vytýkal, že velkého císaře neposlouchá, aniž se ho bojí, vyznal, že ničeho ani muk ba ani smrti se nebojí a že císaře v tom poslechnouti nemůže, co jest proti Bohu. *(Sev. Rafael Voborník.)*

Když od sv. *Filipa*, biskupa heraklejského, soudce Bassus žádal, aby vladaři obětoval, odpověděl sv. Filip: „My víme, že vrchnosti a císařů poslouchati musíme, ale jim se klaněti nesmíme.“ *(H. J. Karlíka; Živ. svat.)*

Sv. *Florian*, vrchní správce římského vojska, byv za císaře Diokleciana před

soudce co křesťan předveden a napotom i umučen, odpověděl vladaři na jeho předhůzku: „Rozkazů tvých budu potud poslouchati, pokud se na vojáka sluší, k tomu však nikdo mne nepřinutí, abych modlám obětoval.“ (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když císař *Maximian* r. 297 slavného vítězství nad Peršany dobyl: poručil, aby obyvatelé města Syrie Kommagene za velké slavnosti a radovánek v chrámě bohyně Fortuny obětovali. Všickni uposlechli jen ne křesťané, sv. Hipparch a sv. Filotheus a pět mladých přátel jejich, začež všickni uvězněni a konečně umučeni byli. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan* a *Pavel*, mučeníci, když jim soudce pohanský předhazoval, že neposlušni jsou císaři, nechtíce obětovati, odpověděli: „V záležitostech zemských uznáváme, že povinni jsme poslouchati císaře, ale když nám přikazuje, abychom se klaněli modlám aneb bezbožným lidem, nepotřebujeme jeho rozkazů dbáti.“ (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Kvirin*, mučeník, byl od vůdce Aureliana, pohana, všelijak vyznamenán. Uslyšev Aurelian, že Kvirin horlí pro víru křesťanskou, povolal ho k sobě a řekl mu: „Já tě miloval jako syna svého, ale ty jsi mne sklamal.“ Načež sv. Kvirin: „Já jsem se stal křesťanem, chceš mne utratiti? Boha více poslouchati musím, než tebe!“ A vskutku krutým mučením usmrcen jest. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Mennas*, mučeník, kancléř císařův v Alexandrii, vinen jsa z neposlušnosti, ant bohům obětovati nechtěl, pravil: „Já mohu přede vším světem vyznati, že jsem císaři každého času věrně a oddaně sloužil.“ Avšak neobětoval a raději mukami zemřel. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Císař *Dioklecian* vytýkal sv. Šebestiánu, vojínu, nevděk za dobrodiní přijatá a že proti bohům národu jednal. Šebestián podstoupiv smrt pro Krista, omlouval se řka: „Císaři! nemáš věrnějšího sluhu nade mne, modlím se za tebe k Bohu svému, od něhož císařství jsi obdržel, k němým však modlám, žádné moci nemajícím, modliti se nebudu.“ (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Trofimus*, mučeník, jsa před soudcem pohanským, jenž žádal, aby dle zákona císařského modlám obětoval, nezapíral, že mu zákony císařské známy jsou, zakazující víru Kristovu vyznávati, avšak i doložil, že Boha více poslouchati musí než císaře. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Hilderik, syn Trasimenda, krále vandálského, ochrance kacířství ariánského, byl od umírajícího otce žádán, aby katolické víry nepodporoval. Po smrti otce, věda dobře syn, že sluší více Boha poslouchati než lidí, dříve, než v panování se uvázal, všecky vyznavače katolického náboženství z vyhnanství zpět povolal a chrámy obnoviti dal. (*Macana výb.*)

Císař *Karel vel.* kázal jednoho jitra Ludgera, biskupa, k sobě povolati. Tento modle se právě duchovní hodinky připověděl bez prodlení, jakž se je domodlí, přijíti. Císař obeslal biskupa po druhé i po třetí, tento se ale vždy vymlouval modlením. Konečně přišed byl od císaře tázán, proč si rozkazu jeho nevšímal. Neohroženě odpověděl Ludger: „Císaři! když jsi mne na biskupství povýšil, sám jsi mi přikázal, abych nejprv Bohu a potom teprv tobě sloužil. Trvaje tedy na modlitbách od Církve předepsaných, dal jsem nejprv, což jest Božího, Bohu a nyní jdu i tobě, což tvého jest, dát.“ Touto odpovědí nábožný císař spokojen pravil: „Děkuji tobě, že jsem tě zkusil takovým býti, jakž jsem od tebe očekával. Plň i budoucně vůli Boží, zůstaň mi věren a modli se stále za blaho mého císařství.“ (*Macanův výb.*)

Pohanský císař *Maximián*, chtěje táhnouti na Gally, kázal modlám obětovati a celému vojsku v obětech těchto účastenství míti. Mezi těmito nalezal se i tak řečený thebaický pluk, záležející skoro ze šesti tisíců křesťanů, v jehož čele stál sv. Mauricius, jenž odporoval císaře poslechnouti. I rozhorlen kázal tento každého desátého muže zabíti a když ani to neprospělo, opakoval ukrutnost svou. Avšak vojáci se povzbuzovali vespolek, řkouce, že jsou sice vojáci jeho, ale že jsou také služebníci Boží a všickni se dali zahladiti. (*Frencla*: *Postilla.*)

Tomáš Morus, měli-li královští poslové na spěch, vyřizujíce, že hned v

tom okamžení ku králi pospíšiti má, odpověděl docela pokojně: „Dříve musím většího pána poslouchati a Jemu sloužiti.“ (*Václav Jelínek.*)

Jistý úředník, když mu kázal kacířský císař *Valentinian*, aby v prospěch bludných Ariánů proti víře katolické napsal nějaký rozkaz, nemohl nižádnými sliby přiveden býti, aby poslechl, alebrž vrhl přepasek svůj k nohoum nešlechetných velitelů svých a raději se odřekl vznešeného úřadu svého, než aby porušil svědomí své. (*Baronius.*)

3. Prospívá časně i věčně

Byv *Theopompus* otázán, jaké umění by se ve Spartě nejvíce provozovalo? odpověděl, že umění poroučeti a poslouchati. A když kdosi pravil, že ve Spartě proto blaho panuje, že králové dobře poroučí, odpověděl: „To není jediná příčina, alebrž i ta, že měšťané umí poslouchati.“ (*H. Haid.*)

Jeden bratr tázal se sv. *Agathona*: „Obdržel jsem rozkaz od svého představeného: ale místo, kde ho mám pořídit, bude mi k pokušení. Šel bych tedy z poslušnosti, ale bojím se pokušení, co mám dělat?“ Agathon odpověděl: „Já bych rozkaz vyplnil a pokušení přemohl.“ (*J. Bílého: Legenda.*)

Slavný *František Arias* navštívil jednoho dne ctihodného Jana Avilu, přítele svého. Avila byl velmi zarmoucen a sklíčen a na otázku, co mu schází, odpověděl. „Jak šťastni jste vy, jenž pod poslušností žijete a tak ujištěni jste, že vůle Boží pluíte. Co se mne týče, nevím, je-li to vůle Boží, abych chodě z obce do obce slovo Boží hlásal, a nebo abych ve zpovědnici seděl a zpovídal. Kdo ale pod poslušností stojí, jest ujištěn, že ve všem vůli Boží plní, kteráž myšlenka zajisté velkou naplňuje útěchou.“ (*Sv. Alfons Lig.*)

Sv. *Janu malému*, poustevníku, poručil jeho duchovní vůdce, aby hůl zasadil a každodenně zalíval. Sv. Jan uposlechl, ač potok byl dosti vzdálený. A hle, po třech letech vypůjčila hůl a přinesla ovoce. Stařičký poustevník otrhav ovoce, přinesl je bratřím a pravil: „Vezměte a jezte ovoce poslušnosti!“ (*Sulpicius Severus.*)

Sv. *Johana Chantal* dala jednoho dne všem sestrám úplnou svobodu, aby činily, co by se jim líbilo. Navečer ale přišly všecky sestry k ní a žádaly ji, aby jim budoucně takové svobody neudělovala, ješto nikdy jim tak dlouhá chvíle nebyla, jako právě toho dne, kdež poslušnosti pozbaveny byly. (*Sv. Alfons Lig.*)

Sv. *Majdaleně z Pazzis* bylo dovoleno, když byla v noviciátě, aby, ana tichou modlitbu velmi milovala, od ostatních sester časem k modlitbě směla se vzdáliti. Majdalena ale dovolení toho nepoužila, pravíc: „Činím li, co ostatní sestry a konám-li povinnost poslušnosti, vím, že vůli Boží plním, konám-li ale ctnosti a cvičení dle své vůle, následuju ji a nemám nic záslužného.“ (*Krönes: Real. Lex.*)

Sv. *Norbert*, arcibiskup magdeburský, poručil jednomu pacholíku, jenž ovce pásal, aby, přijde-li vlk, mu jeho jmenem poručil, aby žádné ovce neuchvátil. I uposlechl pacholík rady jeho a hle, vlk po těch slovech se vzdálil. (*Hugo, praemontstrat.*)

V koutě klášterní zahrady stál suchý štěp. *Bratr* zahradník chtěl ho vykopati. Opat mu to však zakázal a poručil, aby strom hnojil a každodenně ho zalíval. Bratr myslil, že je to marná práce, z poslušnosti však vykonával rozkaz ten tři leta velmi pilně a svědomitě. Proti všemu nadání dostal strom již prvního roku čerstvé, zelené listy; následujícího roku skvěl se krásnými bílými a červenými květy, z kterých však nebylo ovoce a třetího roku, konečně nesl strom překrásná jablka zlatožlutá, purpurově kropenatá. Pln radosti přinesl jich bratr košíček do večeřadla, postavil je na tabuli a opat pravil: „Ejhle, ovoce poslušnosti!“ (*Kr. Šmid.*)

Jeden *bratr* v kláštěře sv. Bernarda roznemohl se nebezpečně. Sv. opat ho ihned navštívil a povzbuzoval, aby klidně smrt očekával. Bratr mu ale s jistotou odpověděl: „Ano, milý otče, jistě očekávám, že do nebe se dostanu.“ Svatý Bernard ulekl se slov těchto, domnívaje se, že bratr opovážlivě na milosrdenství Boží se spolehá a ponaučoval ho. Načež bratr: „Vše pravda, milý otče, co mluvíte, avšak mám na mysli, vaše slova, že poslušností lze království nebeského

vydobýti. Ještoť jsem se pak ani jednou proti poslušnosti neprohřešil, mohu tedy s jistotou očekávati nebe.“ Sv. opat upokojil se touto odpovědí a často se o ní zmiňoval, kdykoliv mluvil o poslušnosti. *(Mehl. příkl.)*

4. Poslouchej rád a hned!

Agesilaus, znamenitý vůdce lacedemonský, vítězně a šťastně ve válce pokračoval, an dostal rozkaz, aby domů se navrátil. A hle, udatný vůdce ihned uposlechl a tím větší slávy si získal, než svými všemi vítězstvími. *(Wiser.)*

Pausanias, vojevůdce řeckého vojska, obětoval se svým vojskem, an mezitím neočekávaně Mardonius, vůdce perský, do země vtrhnul. Tu poručil Pausanias, aby každý z vojska štíty k noze položili, tiše se chovali, a na nepřítele dříve se nevrhli, pokuď by znamení dáno nebylo. A hle, vojínové ve všem se tak zachovali, ačkoliv mnozí šípy nepřátelskými poraněni byli. *(H Haid.)*

Ve škole mudrce *Pythagora* platila v pochybných otázkách u řeckých libomudrců vážnost Pythagorova a dostačilo: „Pythagoras to řekl!“ *(Hunolta káz.)*

Samuel uposlechl Heliho, když ho žádal, aby mu oznámil, co mu Bůh zjevil. *(1. Kr. 3, 3.)*

Esther ve všem poslechla Mardochea. *(Esth. 2.)*

Sv. Petr, ač po celou noc marně pracoval, přece na rozkaz Kristův sítě do moře vrhl.

Kornelius řekl sv. Petru, že ve všem učení jeho poslechne. *(Sk. 10.)*

Co sv. *Agathonu*, poustevníku, poručili, hned vykonal. Když se plavili na lodi, chopil se první vesla. Když přišli bratří, jal se hned po modlitbě prostírati na stůl. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Aloisius* poslouchal ve všem co nejurčitěji, tak že si ani vzpomenouti nemohl, že by byl v něčem rozkaz představených nevyplnil. *(Silbert.)*

Sv. *Antonín* pohaněl kdys práci žáka svého sv. Pavla a poručil, aby jinou vykonal. Pavel ihned uposlechl. Jindy mu zase sv. Antonín poručil, aby si chleb omočil ve vodě, ještoť poustevníci měli chleb velmi suchý. Při jídle ale mu zase rozkázal, aby místo jídla žalmy předčítal. Když čtení ukončil řekl mu, aby bez jídla na odpočinek se odebral, o půlnoci pak ho zvolal, aby se šel s ním modlit. Pavel vše s poslušností neobyčejnou vykonal. Ba po celý den vážíval na rozkaz vodu a zase ji vyléval, anebo košíky, jež upletl, rozplítal. Krátce ve všem rád a hned poslouchal. *(Richter.)*

Sv. *Basilius* navštěvuje kláštery svého biskupství, optal se jednoho opata, zdaž má ve svém klášteře někoho, na němž by bylo lze poznati, že jednou mezi vyvolenými bude. Tu mu ukázal opat na jednoho, jenž pro prostnost obdivován byl. Sv. biskup mu poručil, aby přinesl vodu a když ji přinesl, aby si sedl, že mu umyje nohy. Mnich ihned uposlechl a nechal si od biskupa nohy míti Když odešel, pravil Basilius: „Vskutku tento muž odumřel své vůli a jistě bude jednou mezi vyvolenými.“ Brzy na to ho vysvětil na kněze. *(Jan Zollner.)*

Sv. *Benedikt Labre*, žebrák byl neobyčejně poslušný. Nikdy se nevydával na pouť bez vědomí, bez dovolení a rady svých zpovědníků; kamkoliv přišel, řekl faráři nebo jinému duchovnímu, že jim zcela poddán jest. Ač vždy na zemi líhal, bylo-li mu však poručeno, lehl do postele. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Cittè*, děvečce, poručila jednou paní, by poslušnost její skoumala, aby při velké bouřce půl hodiny do města šla a něco tam vyřídila. Citta byla hned na nohou, nedbajíc na hromobití odešla, spatřujíc v tom vůli Boží.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Felix*, kapucín, s největší ochotou rozkazy představených svých plnil. Sebe menší žádost jejich ihned vykonal. Ba poslušnost jeho byla tak veliká, že představení se museli míti na pozoru, aby před ním žádné přání nevyjevili, ještoť by je byl přijal za rozkaz. *(Silbert.)*

Sv. *František xav.* tak útle byl oddán svému vrchnímu představenému, svatému Ignáci z Lojoly, že jedinké pokynutí, jedinká litera, od sv. Ignáce napsaná, byla dostatečná, aby Xaver z východních končin do západních ihned se vypravil, ano aby celý svět prošel, aneb ho obešel, za to maje, jakož v pravdě tomu tak jest, že lepší jest poslušenství, nežli obětě. Ano tak vysoce si vážil vrchního svého, že mu listy kleče psával.
(Macana výbor.)

Františka ze Chantalu poslušnost milovala tak, že říkávala, že by raději nejposlednější a nejnevzdělanější sestru poslouchala, než tu nejvýtečnější a nejzkušenější. (*Silbert.*)

Sv. *Kateřina boloňská*, tak poslušná byla, že si žádala, aby představené s ní hodně krutě nakládaly a nejtěžší věci jí ukládaly. (*Silbert.*)

Sv. *Klára* poslušností vždy byla hotová činiti, co jí sv. František poručil, tak že takořka vlastní vůle ani neměla a říkávala: „Zacházej se mnou, jak se ti líbí, patřím tobě, co jsem vůli Bohu odevzdala.“ (*Räss u. Weiss.*)

Svatý *Lambert*, biskup, vyhnán byv z biskupství svého, vzal útočiště do kláštera Stabulum. Tu nikdo neznamenal jeho důstojnost, byl tu živ co nejmenší bratr a vyznamenal se neobyčejnou poslušností. Tak jednou když se jitřní modlitby modlili, dřevák s nohy mu spadlý hluk v kostele způsobil. Opat rozkázal, aby vinník u kříže před kostelem se modlil a tak pohoršení napravil. Bylo zima, sníh se chumelil a Lambert ihned tam šel a se modlil. Tu teprv opat naň se rozpomenul, a povolav ho, ruce i nohy mu líbal a za odpuštění ho prosil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Mikuláš* tolentinský jedenkráte se roznemohl. Přednosta kláštera kázal mu, aby kousek masa okusil. Uposlechl sice, ale ihned prosil slze, aby budoucně slíbenou zdrželivost bez porušení zachovati směl. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Pacifikus sanseverinský* vynikal již co pachole volnou poslušností, tak že ho učitelové ostatním žákům často představovali za vzor.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. opat *Pavel* poručil svému učeníku Janu, aby lvici bláto sňal, která na blízku se zdržovala. Jan ale pravil: „Jak to učiním, uchopí-li mne lvice?“ „Pak ji chyť, svaž a sem přiveď.“ Jan uposlechl a že se ho lvice chtěla zmocniti, zvolal, že opat Pavel mu tak poručil a hle, lvice zkrotla a šla s ním. Pavel udiven pokáral učeníka, aby ho ponížil a propustil lvici. (*Rossweid.*)

Blahoslavený *Karel Spinola* s veselou tváří vyslýchal, rozkaz řeholního starosty: „Vezmi pytel na záda a vytloukaje domy žebroň na chudé!“ Jindy zase: „Jdi, pospěš sloužit nemocným!“ Srdce v něm radostí poskočilo, jestliže při vyřizování úkolu toho zakusil posměchu a opovržení. (*Blahověst 1873.*)

Šimon Stylites zdržoval se na velkém sloupu, 40 loktů až vysokém. Ačkoliv svatě žil, neschvalovali okolní biskupové jeho jednání a dali mu zvláštním vyslancem vzkázati, aby živ byl, jako jiní lidé. A Stylites hned chtěl se sloupu sestoupiti, čemuž ale vyslanec nepřipustil, řka: „Zůstaň jen na sloupu, tvá okamžitá poslušnost jest nejjistější důkaz, že tak podivně žiješ z čistého úmyslu!“

(*H. Haid.*)

Sv. *Tomáš akv.* když jednoho dne v refektáři klášterním předčítal, křikl naň dozorce pohrdavě, aby jistou slabiku jinak vyslovil, než ji byl četl. Ač Tomáš dobře četl, hned ji bez odmluvy opětoval a když mu bratří po jídle řekli, že to neměl činiti, protože dobře četl, odpověděl: „Na tom ovšem málo záleží, jest-li slovo tak neb jinak vyslovíme, ale řeholníku prospívá, aby vždy poslušným a pokorným byl.“

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Pater *Alvárez* povždy na slovo a s největší radostí poslouchal představených svých i když mu rozkaz podivný přicházel. I říkával: „Co učinil Kristus, aby slepého od narození uzdravil? Pomazal mu slinou a prachem oči a poručil, aby se v rybníku Siloe vykoupal. A že slepec uposlechl, nabyl zase zraku.“

(*Mehl. př.*)

Janu Berchmannovi bylo uloženo, aby při mši sv., která dlouhá byla a v čas študií se čtla, přisluhoval. Berchmann s radostí uposlechl a po několik měsíců rozkaz ten plnil. (*Silbert.*)

Na vrchu blíž Bamberku sídlil v kláštěře moudrý opat s mnichy, uděluje bratřím rady a zbožná naučení. Jednou zavítal tam císař *Jindřich* a žádal opata, aby ho do kláštera přijal, že chce korunu složiti. Opat mu to rozmlouval, řka, že ho k panování více jest zapotřebí a že i co panovník dobře Bohu sloužiti může. Že ale císař usiloval všemožně, požádal ho opat, aby za 8 dní zase přišel a že sám s Bohem se poradí. Císař přišel za 8 dní zase, pravě, že úmysl jeho jest pevný. „Dobře,“ vece opat, „dříve ale musíte mi dáti první důkaz úmyslu svého a ten jest, že na

slovo mne poslechnete.“ „Ano, přislibuju vám poslušnost,“ zvolal rozjařen císař. „Nuže!“ pravil opat vážným hlasem, „já vám tedy poroučím, abyste i nadále císařem zůstal a poddané své oblažoval všemožně. Neboť Bůh vám vykázal místo na trůnu, ani my za vás a říši v klášteře se modlíme. Jděte, vzácný pane, s Bohem!“ Tak mluvil opat a císař odešel a panoval i nadále.

(Luitpold.)

Mladistvá milosrdná sestra seděla u umírajícího hrab. *Julia Mornage*, plačíc. V tom udeřilo osm hodin, sestra vtiskla na čelo umírajícího políbení a chtěla se vzdáliti. „Počkejte, sestro!“ pravil přítomný duchovní, „jest to váš otec, zatlačte mu oči.“ Sestra byla vskutku jeho dcera a mohla míti roční důchod 100.000 franků, avšak vstoupila dobrovolně do řádu milosrdných sester. Sestra odpověděla: „Nikoliv, nezůstanu, ačkoliv s bolestí opouštím umírajícího otce; pravidlo klášterní mi předpisuje, abych v 9 hodin byla v klášteře“ a odešla.

(Mehl. kat. Handb.)

Ctihodný *Petr Kanisius* ve všech svých podniknutích a prácech poslušně se oddával vůli Boží a ústa i srdce jeho překypovaly: „S radostí vše vykonám, co mi sv. poslušnost předpisuje, každé místo stane se mi rájem. Nikdy poslušnosti neopustím. Co Bůh chce, to chci i já. Bůh řídiž práci mou a doufám pevně, že zemřu co poslušné dítko Boží.“

(Šmída: Repert.)

Jeden otec sv., jemuž *Prior* říkali, dav se na poušť, padesáte let tam přebýval, žádného ze svých příbuzných v čase tom nespatřiv. Jeho sestra zvěděvši, že jest živ a na poušti bydlí, žádala jej viděti; ale on viděti se nedal a ona nad tím velký zármutek měla. Zvěděv biskup města toho, že ta žena velký smutek má, chtíc viděti bratra a nemohouc, požádal představeného poustevníků, aby tomu bratru rozkázal ve sv. poslušenství dáti se sestře viděti. A když starší jeho mu přikázali, aby sestře se ukázal, vece Prior: „Hřích jest, neposlušnu býti!“ Pojav bratra s sebou z pouště, šel k sestře. A když byl přede dveřmi, sestra k němu vyšla radostně jej vítajíc. I stál Prior před sestrou, nevzhledna na ni a zavřev oči řekl: „Jáť jsem Prior, patři na mne.“ Jemuž sestra vece: „Děkuji Pánu Bohu, že jsem tě kdy viděla.“ Nepromluviv k ní více, odešel na poušt. Nalezl studánku hořké vody a modlitbou svou ji sladkou učinil. I byl tu Bohu slouže až do smrti. *(Sv. Jarolím.)*

Posměch,

viz i: „hana!“

1. Dopustili se ho; jest hanebný.

Posmívali se:

Bratří Josefovi pro sny. *(1. Mjž. 3, 7.)*

Goliáš Davidu. *(1. Kr. 17, 44.)*

Nabal sluhům Davidovým. *(1. Kr. 25, 10.)*

Michol manželi Davidu pro tanec. *(2. Kr. 8, 16.)*

Nezbední chlapci proroku Eliseu a došli trestu. *(1. Kr. 2, 22.)*

Přátelé Tobiáši *(Tob. 2.)*; Jobu *(Job. 2.)* i manželka jeho.

Nikanor židům. *(1. Mak. 7, 34.)*

Pánu Ježíši židé. *(Jan 2, 19; Mr. 3, 21; Mt. 26, 68.)*; Herodes *(Luk. 23, 11.)*; žoldnéři *(Mt. 27, 29.)*; kněží *(Mt. 27, 39.)*; lotr na levici *(Luk. 23, 39.)*

Athenští sv. Pavlu. *(Sk. ap. 17, 32.)*

Všickni pak posměchu trpělivě snášeli.

Jistá *slečna* posmívala se u přítomnosti sv. Františka sál. jedné osobě pro tělesné chyby od narození. Moudře pravil sv. biskup: „Bůh nás stvořil a ne my jsme se stvořili. Síla Boží ale jest dokonalá.“ A když ta slova slečna tupila, odvětil sv. František: „Věřte mi! duše této osoby jest mnohem rovnější a krásnější než vaše tělo a budiž vám na tom dosti, že to vím.“ Tu slečna zahanbena umlkla. *(Krönes: Real.-Lex.)*

Jindy zase se ujal sv. František nepřítomného, jemuž se pro hrb posmívali, řka: „Věřte mi, že jsou dokonali hrbatí jako rovní.“ A když jim to měl vysvětliti, doložil: „Nechme toho, raději mluvme o něčem jiném.“

(Zwickenpflug.)

2. Dochází trestu.

V životě sv. *Ignáce z Lojoly* čte se o této události. Vraceje se z pouti jerusalémské nalezl v přístavu dvě lodi, které právě ku odplutí do Italie přichystány byly. Jedna z nich patřila jednomu Benátčanu, veliký to, úpravný a skvostný koráb s nákladem bohatým; druhá loď byla maličká, chatrná a zpukřelá. Toť se rozumí, že si Ignác vyhlídl a zvolil ten úhledný koráb kupecký pro vůčihledou bezpečnost na zpáteční cestu. Velitel lodě ale nepřijal ho, řka úsměšně: „Svatí nemají lodi potřeba jako obyčejní lidé, oniť chodí po moři jako po zemi.“ I musel Ignác za vděk vzíti s druhou lodí, s tou maličkou, chatrnou a nebezpečnou. Avšak tato chatrná lodička bez úrazu doploula cíle svého, kdežto se Benátčanu u ostrova jednoho ztroskotal koráb jeho veliký, on sám pak ve vlnách utonul. (*E. Veit.*)

Obyvatelé města *Antiochie* návodem bohaprázdného místodržitele Asteria, potupovali a posmívali se ctihodnému biskupu Řehoři, kdekoliv na ulici se ukázal a házívali po něm a jeho průvodčím kamením, ba i v divadle činěn z něho posměch. Zatím ale právě ten den (31. října 589), když Asterius se zasnoubil, počala se země hýbati a dvě třetiny města se sřítily a v ssutinách zahynul i nešlechetný Asterius se svou nevěstou, mimo něho zahynulo pak 60 tisíc obyvatelů. (*Evagrius.*)

Když sv. *Severin* v Pasově jednou kázal, požádali ho měšťané, aby jim u krále Rugů zjednal svobodu v obchodu. „Ano,“ pravil posměšně i jeden kněz, „odejdi co nejdříve, abychom již osvobozeni byli od tak mnohého postění, bdění a modlení!“ I zaslzel tu sv. Severin a pravil: „Však brzy přijde pro váš posměch trest na vás!“ A tak se i stalo. V krátkém čase přepadl město Kunimund, král Svevů a mnoho jich povraždil a mezi povražděnými byl i onen uštěpačný kněz. (*Kr. Šmíd.*)

Baruška, pilná holčička, byla od maličkosti a narození šilhavá. Její spolužačka se jí posmívala, což ji velmi rmoutilo, avšak umínila si, že za to všech hříchů se bude varovati, ana za oči své nemůže. Brzy na to dostala Anna neštovice a tu bez mála by jí byly oči vytekly, viděla napotom sice, avšak zůstaly jí oči krvavé. Tu když zase do školy přišla, litovala velmi, že Barušce se posmívala a doznala na sobě, že Bůh za posměch ji potrestal. (*Eg. Jais.*)

V městě V. seděl jednou velmi zbožný žebrák *Bohdan* pod lípou. Bohdan políbil kříž a chystal se na hřbitov. Sotva že poněkud popošel, zpozorovali ho tři důstojníci, kteří z města na procházku si vyšli. I pravil jeden z nich: „Znám tohoto muže. Dědek ten se mi protiví; k nevystání to jest, stane-li se starý voják modličem.“ Když se Bohdan přiblížil, pravil k němu: „Hej, pane majore růžencových bojovníků a vítězi nad mocnostmi pekelnými, kam pak ještě tak pozdě?“ „Aj, tam,“ odpovídaje důstojně kmet, „kam se všickni dostaneme, na hřbitov.“ Odpověď ta arci zarazila posměváčky. (*Blahověst 1852.*)

Jistý zmužilý, ale však na obě nohy ochromený vojín, jmenem *Filopator*, byl od jistého Arista vysmíván, jakoby se k boji nehodil. I dí Filopator k posměváčku: „Tobě nechybí v boji nic leč zmužilost a srdnatost, což se ale mne týče, nechybí mi zmužilost k útoku a bojování, mne jen scházejí nohy k útěku.“ (*Frenclova: Postilla.*)

Jiří, selský synek, posmíval se jednou jednomu chromci, jenž šel silnicí. Aby pak od posmívaného nebyl potrestán, uhýbal se, upadl a porouchal se o kámen na zádech. Již ho viděli, posmívali se nyní jemu, chromec pak, jenž o ničem nevěděl, zdvihl Jiříka. Jiří se doma nepochlubil, ač cítil v zádech bolest, teprv potom, až mu vyrostl hrb, který mu i zůstal. (*Eg. Jais.*)

Císař *Julian*, odpadlík, posmíval se chalcedonskému biskupu, ctihodnému starci, jenž oslepl, řka: „Vidíš, že galilejský (míně Pána Ježíše) tě nemůže uzdraviti.“ Načež biskup odpověděl: „Děkuju Bohu vroucně a srdečně za slepotu, ať takto na tebe bohaprázdného člověka patřiti nemusím.“ (*Wiser's Pred. Lex.*)

Když císař *Karel tlustý* v klášteře sv. Havla se zdržoval, aby se se sv. Notkerem, velmi učeným mužem, poradil, byl v komonstvu císařovu i praporečník, jenž byl velkomyslného ducha a pokorným učencem povrhoval. Uzřev

ho jednou v kůru seděti a čísti, pravil k těm, jenž u něho stáli: „Vizte, tam sedí zbožný muž, jenž za nejučenějšího v celé říši platí, ale pojďte a přesvědčte se, jak jeho učenost zastíním; předložím mu otázku, na kterou mi jistě nebude moci odpověděti. Jsa vítězstvím jist, přistoupil k Notkerovi a pravil: „Známoť nám, ctihodný otče! že nejen světské věci víš a znáš, nýbrž i zbožným rozjímáním nebeská tajemství neznámá ti nejsou; nuže! rci nám, co Bůh nyní právě v nebi dělá?“ Načež světec zcela klidné odpověděl: „Toť arci vím a mohu ti i říci: Ponižující se povyšuje a povyšující se ponižuje.“ A vskutku muž ten byl ponížen. Jeda s kláštera, padl s koně a zlámal nohu, načež v klášteře byl péčlivě ošetřován a tu svatého prosil za odpuštění.

(Zollnerova kázaní.)

Před nedávnem jela po dráze jistá starší *panna*, přisednul k ní jakýsi hejsek se soudruhem a oba chtěli milou osobičku něčím podrážditi. Jeden z nich optal se jí: „Ale, slečno, není vám ten stav panenský příliš dlouhý? Čím jej sobě krátíte? Řekněte nám, proč obyčejně starší panny jsou tak nábožné?“ Moudře mu ona odpovídá: „Nevíte, mladý pane, proč? Modlíme se proto a děkujeme vroucně za to, že nás Pán Bůh od darebného a zhýralého muže ochrániti ráčil.“

(Čas: Anežka 1879.)

Pastor kalvinský přijel v osadě sousední, kde ho dobře znali, k mýtu. I chtěl tam jasný důkaz své zběhlosti v bibli a svého ostrovtipu dáti a proto oslovil mýtného, katolíka, řka: „Co pak se tu platí, pane publikáne?“ Mýtný zdvořile se uklonil a odpověděl zkrátka: „Šest krejcarů, pane fariseji!“ Pastor zaplativ zabručel na vozku, aby jel, mýtného katolíka za dobrou znalost v Písmě sv. a za rovnou vtipnost ani nepochváliv. *(Kal. Moravan 1852.)*

Šimon, bohatý rolník, měl tři němé syny, nad čímž se velmi rmoutil. Když ho jednou zahradník Tomáš navštívil, stěžoval si mu na kříž svůj. Tomáš tu pravil: „Nehorši se na mne, milý Šimone, avšak zpomeň si, jak jsi co školák rád němé, blbé a kulhavé dráždíval a jim se i posmíval, nadával a kamením po nich házel. Bolest, kterou tito nešťastníci pociťovali a slzy, které při tom prolívali, volaly a volají k Bohu o pomstu a nyní tudíž trpíš zasloužený trest.“ *(Chr. Kinderztg.)*

3. Chovej se v něm!

a) Snášej trpělivě!

Jistý *mudrc* za dnů ještě předkristových žijící, jenž byl také zvláštní školu na cvičení se v libomudrctví založil, dozvěděl se, že někteří žákové jeho pro neúhlednost osoby posměch si z něho učinili, proto ale nepohoršil se a s myslí docela chladnou řekl: „Mně jen od těch urážka státi se může, kdož slovem učení mého pohrdají.“

(Jos. Ehrenberger.)

Když *David* utíkaje před odbojným synem Absolonem ubíral se z Jerusaléma: zlořečil mu Semei, muž nešlechetný a házel naň a sluhy kamením. A když sluhové Davidovi chtěli mu useknouti hlavu, zakázal jim toho David, řka: „Nechtež ho, ať zlořečí; nebo Hospodin mu přikázal, aby zlořečil Davidovi: a kdo jest, aby směl říci, proč tak učinil?“ *(2. Král. 16, 5.)*

Sv. *Joachim* a sv. *Anna*, nemajíce žádných dítek, snášeli pokorně ušlépačné řeči ostatních krajanů i všelikou hanu. Za to je odměnil Bůh, dav jim Rodičku Boží Marii za dceru.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Když bl. *Anděla z Foligni* světa se zcela varovala, aby jen Bohu sloužila: smáli se jí lidé, tupili a pomlouvali, avšak bl. Anděla nedala se tím mýliti.

(J. Bílého: Legenda.)

Když sv. *Bernardin sien.* ponejprv almužnu sbíraje po ulicích Sieny chodil, házeli někteří uličníci kamením a blátem naň, posmívajíce se mu, tak že bratr s ním jdoucí proto velmi netrpěliv byl. Ale sv. Bernardin promluvil k němu usmívaje se: „Přej jim, milý bratře, té radosti, neboť ani to činí, dopomohou nám ku slávě věčné, cvičíce nás v trpělivosti, v kteréž dušemi svými vládneme.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Cyprian* byv proto posmíván a tupen, že co nově obrácený pro víru velmi horlil, těšil se tu pevnou nadějí v Boha, nic nedbaje na zarytost nepřátel svých a vše trpělivě snášel.

(Jan Stárek.)

Sv. *Felix* z Kantalozio byl do Říma poslán, složiv v klášteře sliby a živ tam čtyry leta, aby almužnu sbíral. Čtyřicet roků úřad ten trpělivě a horlivě zastával. V chudém rouchu, bos, maje pytel na zádech, oči sklopené a růženec v ruce chodil po ulicích a domích žebrat. Mnoho úštěpku a posměchu se mu dostalo, ale proto se nehoršil, alebrž prostě volával: „Bohu díky!“ *(Ott.)*

Sv. *Františka z Assisi* spatřil kdys jeho bratr, kterak v největší zimě velmi lehce přioděn, bos, celý se třesa jde okolo. I vyslal za ním sluhu svého a dal se ho úsměšně otázati, jest-li by mu asi lot potu neprodal? Sv. František s úsměvem mu odvětil: „Řekněte mému bratru, že jsem již všecko a sice za velkou cenu Bohu a Pánu mému prodal.“ *(Silbert.)*

Sv. *Ignác z Lojoly* šel kdys v čas žní se svým společníkem okolo ženců, kteří se mu posmívali a rozličná potupná jmena dávali. Sv. Ignác se pozastavil a pozoroval nějaký čas s veselou tváří žence, až v nadávání umdleli a pak dav jim požehnání, šel dále. I zvolali všickni ustrnuti: „Vskutku, muž tento musí svatý býti.“

(Zollnera: kat. káz.)

Sv. *Jan z Boha* rozdal po obrácení svém všecko co měl chudým a pak sbíral dříví, nosil na trh, aby výdělek chudým rozdal. I dostalo se mu za to mnoho posměchu, z něhož si nic nedělal, ano jednomu posměváčku odpověděl: „Když Kristus se nestyděl dřevo kříže před celým Jerusalémem nésti a posměchu židů se vydati, proč bych já hříšný člověk se měl styděti?“ *(Mätzler.)*

Když se jednou sv. *Justinian Laurentius* na místě nalezal, kdež se mu posmívati chtěli a společník jeho jej na to upozornil, odpověděl zcela klidně: „Jen tam pojďme a nechme se vysmáti, neučinili jsme až posud ničeho, odřeknuvše se světa, musíme skutkem nad ním zvítěziti.“ *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Malachiáš*, stav se biskupem, horlivě zastával úřad svůj a úštěpky, posměch a zlé nakládání snášel s trpělivostí nepřekonatelnou.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Když sv. *Tiburc*, mučeník, od pohanského prefekta Almachia pro víru křesťanskou bláznem nazván jest, odpověděl zcela klidně: „Ó, kdyby se Bohu zalíbilo, aby mne mezi sluhy své připočetl, kteří od světa za blázny drženi byli, protože pohrdali tím, co se býti zdá a není a toho nalezli co se nezdá býti a přece jest?“ I otázal se Almachius: „Co jsou to za věci, které se zdají býti a nejsou?“ Načež Tiburc vece: „Jsou to věci tohoto světa, které nám jen krátkou rozkoš spůsobují a do věčné záhuby vedou, ale co se nezdá býti a jest, jest život spravedlivých a trest zavržených.“

(Mehlera příkl.)

Když sv. *Vincenc just.*, patriarcha benátský, od mnohých pro své řeči byl posmíván, toliko pravil: „Ať tě netrestá Kristus Ježíš, Jehož úřad vedu, Oň svou čest zajisté hájiti bude.“ *(Surius.)*

Alexandr II., cár ruský, nevyslyšel žádost jednoho poddůstojníka. Za to sepsal tento posměšnou a hanlivou báseň na cáře a předčítal ji druhům. Ale jeden z druhů vzal tu báseň a odevzdal ji cáru. Cár ji dal poddůstojníku, řka: „Zničte báseň tu a podruhé, zachce-li se vám básniti, vyvolte si jinou látku, nebo spis zničte, aby vám ho soudruh nemohl odejmouti.“ *(Öster. Volksfr.)*

Císař *Josef II.* slyšel jednou, kterak stráže před jeho pokojem stojící všelicos úsměšného o něm sobě povídají. Vyšed ven, pravil k nim: „Milé děti, když takové věci o mně mluvíte, jděte alespoň dál od dveří, abych vás neslyšel.“ Vojáci ihned padli na kolena a napotom neměl císař větších vychvalovatelů nad ty oba. *(Květy 1846.)*

Jindy zase pověsil někdo posměšný spis na hrad císařský. I uslyšev o tom, poručil sluhovi, aby list ten dal nížeji, aby ho každý čísti mohl a tím účinek zmařil. *(Scherer, Exempel.-Lex.)*

Na nádraží *vídeňském* čekalo mnoho osob na vlak a mezi nimi i dvě milosrdné sestry a jeden vídeňský žid. Tento týral nebohé sestry nejprv divým úsměvem hany, konečně na ně i plival. Uplvané trpěly a mlčely. Tou trpělivostí podrážděn, osopil se ničema na ně a hanlivými slovy je tupil. Tu se se židákem sešel jiný jeho souvěrec a spatřiv ho, uhodil jím o zem a nemilosrdně bil do hlavy holí, až mu krev tekla a k zemi sklesl. Ukrutník byl zatčen, ale poraněného ujaly se sestry a raději zmeškaly vlak. *(Konrád z Bolandenu.)*

b) Čiň zaň dobře!

Sv. *Martin*, jemuž Brikcí, žák jeho, se posmíval a ho bláznem nazval, všecko tichou a trpělivou myslí nesl a tomu, jenž mu radil, aby rozpustilého Brikcí z domu vyhnal, odpověděl: „Jest-li Kristus snášel Jidáše, proč bych já nesnášel Brikcí?“ Ano on za Brikcí se modlil, že stal se po něm biskupem.

(*Macana výbor.*)

Sv. *Theofil* ještě co pohan posmíval se sv. Dorotě, když odsouzena k smrti Bohu díky vzdávala: „Nuže, nevěsto Kristova! pošli mi z ráje tvého ženicha jablka a růže.“ Což mu sv. Dorota slíbila. A hle, přímluvou sv. Doroty stal se Theofil později mučeníkem.

(*Surius.*)

Z *Lužice* putuje každoročně množství věřících ve slavném průvodu do Bohusudova v Čechách. Když r. 1865 procesí takové přibylo do Gottleubu, protestantské vesnice na hranicích saských, bylo od obyvatelů přijato s úsměškem, ano na některé poutníky i násilím dotíráno, aniž by si úřadové řádění toho povšimli. Brzy na to vyhořela celá vesnice Gottleub, což když Lužičané uslyšeli, zařídili sbírku a zaslali pohořelým 208 tolarů, připojivše k daru: „Od Lužičanů, kteří každoročně přes Gottleub do Bohusudova putují.“ (*Blahověst 1866.*)

Několik roků před francouzskou revolucí vydal kdos hanopis proti *arcibiskupu* v Paříži. Původce byl odkryt a uvězněn. Tu prosila matka odsouzence arcibiskupa, aby se za syna přimluvil. Arcibiskup o uvěznění ani nevěděl, nyní pak neustál, až vinník na svobodu byl propuštěn. Dav si mladíka předvolati, otázal se ho, v čem mu ublížil, že tak hanlivě o něm psal. Mladík se vyznal, že ho teprv ponejprv vidí a že to učinil z bídy, aby si něco vydělal. Tu pravil arcibiskup: „Proč pak jste dříve ke mně nepřišel?“ I dal mu 10 luisdorů a i později ho podporoval.

(*Mehlera příkl.*)

Pouť.

1. Povždy u všech národův se konala.

Poutě nalezáme již u pohanů. Tak nám i řečtí i římští spisovatelé vypravují, že měli místa, zvláštním památkám svého náboženství zasvěcené, kteráž i hojně navštěvovali, na př. v Epidauru; v Libii, v Gallii, zvláště pak v Indii, Číně a Japonsku.

Turci putují do Mekky.

Nábožný Elkána putoval s neplodnou Annou manželkou svou do Silo a vyslyšen jest. (*1. Král.*)

Ano i Abraham s Isákem a dvěma sluhy šel jinám obětovat.

U židů bylo docela zákonem nařízeno, každému pohlaví mužského třikráte za rok před Pánem Bohem se ukázati (*2. Mojž. 23, 17.*). Tam putovali i rodiče Pána Ježíše, i komorník královny mouřenínské (*Skut. 8, 26.*); svatí apoštolové, na př. sv. Pavel. (*Sk. ap. 24, 11.; Gal. 2, 1.*)

I křesťané konali poutě od prvopočátku, přede vším do Palestiny a Jerusaléma. Tak již v III. století sv. Alexandr vyšel z Kappadocie se sv. Narcissem sv. místa navštívit i Eusebius. Tam putovali: sv. Helena, sv. Jarolím a matrony římské; císař Theodosius r. 454; Eudoxia, císařovna 460; Makar, patriarcha alex. 112; Ludvík XI., král francouzský r. 1270. Za císaře Heraklia učinil Peršan Anastasius pouť po sv. zemi, kdež s jinými 70 křesťany smrtí mučenickou zemřel. Napotom tam putovali křesťané u velkém množství, jak Sozomen dosvědčuje. I sama vláda poutě ty podporovala. Tak učinil Konstantin městu Helenopoli v Bithynii; takové svobody požívalo i město Tours v Gallii, kdež sv. Martin odpočíval; Gothové úctu velkou prokazovali Římu; znamenité v tom ohledu jest i město Kompostella, kdež chrám sv. Jakuba. —

I z našich vlastí přemnozí do Jerusaléma putovali, na př. Hroznata šlechtic; v Římě pak vlastní špitál od vladařů rodu rožemberského pro české poutníky založen jest. — I do naší vlasti do Prahy četné poutě se konaly. Krom Prahy a sv. Hory jsou Klokoty, Bechyně, Jindřichův Hradec v Táborsku, Hřímov, Bründl a Kajov v Budějovicku,

Lomec, Skočice, Podsrpy v Prachensku, Klatovy, Nepomuk v Klatovsku; dále Stará Boleslav, Tábor u Lomnice atd.
(*Čas. kat. duch. 1830.*)

Alexandr veliký putoval v Lybii k znamenitému chrámu Jupitera Ammona s celým vojskem skrze palčivou písečnatou poušť, aby obětí a modlitbou přízeň tohoto boha si získal. (*Šmída: hist. kat.*)

Již cesta sv. Pavla do Jerusaléma podobá se jakési pouti. (*Skut. ap. 20, 16.*)

Svatá *Lucie* přišla se svou matkou Eutychií do Katany, aby poctu vzdala ostatkům sv. Agaty, při čemž Eutychie od nemoce uzdravena jest.
(*Škola B. Srdce 1869.*)

2. Konali ji.

a) do Jerusaléma;

Sv. *Brigitta* navštívila ještě v 69. roce věku svého posvátná místa sv. země.
(*Ber. Bercaster.*)

Sv. *Jeroným* v 4. století, ozářen světlem víry, opustil bohatství i hodnosti, které se mu podávaly, k vůli divoké poušti Palestiny a konečně sobě napořád ustálil příbytek svůj podle jeskyně, v níž Spasitel světa se narodil. Slavná pověst o jeho ctnostech osadila brzy pustinu jeho přemnohými učeníky a mnichy. Tak na př. dějepisec Sulpicius Severus navštívil Jerusalém a žil u něho půl roku. (*Podstránského výklad.*)

Sv. *Helena* založila u jeskyně narození Páně slavný chrám, kterýž pak císař Konstantin nákladně ozdobil.
(*Šmída: hist. kat.*)

Sv. *Kateřina* švédská putovala se svou matkou Brigittou do zaslíbené země, aby se na hrobě Páně a na jiných svatých místech v skroušenosti duše své pomodlila. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Mikuláš* co jinoch před panováním císaře Konstantina ze slibu do Jerusaléma putoval. (*Metafrastes.*)

Dvě *Římanky*, spojené se sv. Jarolímem svazkem sv. přátelství, matrona sv. Pavla i dcera její Eustochium, pocházející ze slavného rodu Scipionů a Grachů, odpluly za Jarolínem do Palestiny a vykonavše poklony u veškerých sv. míst, uzavřely se v podzemní obydlí betlemské, vydávajíce tam všecken pozemský statek svůj na chudé a poustevníky. (*Šmída hist. kat.*)

Sv. *Silvinus* pokorně konal poutě na rozličná místa, kde byli ctěni svatí, aby jich vzýval o přímluvu. Též i dalekou a obtížnou cestu konal do sv. země, aby se povzbudil a potěšil.
(*J. Bílého: Legenda.*)

Filoramus, muž ctnostný a zbožný, kdykoliv se řeč o sv. zemi stala, povždy radostně pravil: „Děkuju Ti, ó Bože, že jsi mi popřál té milosti, že zem jsem navštívil, v níž trpěl tvůj Syn.“
(*Langius.*)

L. P. 1064 putovalo přes 7000 poutníků z měst německých do *Jerusaléma*, jež biskupové Siegfried z Mohuče, Günther z Bamberka, Otto z Řezna, Vilém z Utrechtu a mnozí jiní vznešení páni vedli a doprovázeli. V Lycii byli přepadeni od 12.000 loupežných Arabů. Křesťané byli tu v jedné vesnici obklíčeni a snad by se byli museli hladem donuceni vzdáti, kdyby jiný kmen arabský tomuto nepřátelský je neosvobodil. Na poděkování vystavěli zpustošené chrámy. (*Schafnab.*)

Jindřich Zdik, biskup z Moravy, podnikl r. 1123 co mladík pouť do Jerusaléma, kdež duch zvědavého a chápavého mladíka na cestě znamenitými vědomostmi se obohatil a pobožná mysl jeho na posvátné půdě nejdražší krví Spasitele pokropené ukojení všech tužeb svých došla. (*Kosmas.*)

b) do Říma;

Do *Říma* k hrobům sv. Petra a Pavla putovali: Sv. Maximin, arcibiskup trevirský v 4. století; sv. Amandus, vévoda akvitanský 661; císař Karel velký čtyrykráte; Arnulf, král anglický; Kanut, král dánský 1109. (*Macana výb.*)

Za císaře Klaudia přišel Peršan *Marius* se svou ženou a dvěma syny do Říma, kdež všickni se stali mučeníky.

Tam putoval v VI. století vítězný Belisar, tam Totila, jinak hrubý vojín; tam králové saští, Luitprand lombardský, Ina anglický, Karlman francký, Richard anglický; němečtí císařové a mnozí jiní mocnářové. (*Škola B. Srdce 1869.*)

Svatý *František z Paula* putoval co jinoch s rodiči do Říma a na jiná sv. místa, aby dle příkladu Pána Ježíše nasytil duši po Bohu prahnoucí.
(*Blahověst. 1872.*)

Sv. *Servác*, biskup tangerský, podnikl r. 382 pouť do Říma, aby od sv. apoštolů Petra a Pavla pomoc pro svěřené mu ovečky vyprosil.

Tamtéž putoval i svatý *Robert*, aby zcela světa se vzdal. *Vintíř* († 1045) šel proto do Říma na pouť, aby, an dříve velmi zpustlý život vedl, opravdu se polepšil. *(Räss u. Weiss.)*

L. P. 1600 rozhlásil pap. *Kliment VIII.* milostivé leto a tu kromě celého Říma téměř tři miliony poutníků z celého světa křesťanského do Říma přišlo a mezi nimi i vévoda bavorský Maximilian I. v prostém oděvu poutnickém. *(Čas. kat. duch. 1840.)*

c) do jiných míst.

Poutě se konaly záhy již k obrazu Marie Panny. V *Německu* jest nejslavnější takové místo poutnické v *Altöttingu* v Bavorsku, kdež při vpádu Maďarů do Německa r. 910 jen kaplička starožitná s obrazem Rodičky Boží záhubě ušla, kterouž úctě Marie Panny zasvětiti měl sv. Rupert a která až na naše časy se zachovala a kamž až posud velké množství putuje.

Jiné místo poutnické Marianské jest v Einsiedeln ve Švýcarsku, kamž až dosud přečetní poutníci putují a jehož původem jest sv. Mainrad.

Dále v Italii *Loretto*, kamž císařové, králové a knížata putovali a hojně místo to obdařili, na př. královna švédská Kristina r. 1654; velkovévoda rakouský Albert s chotí Klárou Eugenií; vévoda bavorský Albert V.; a vévoda Vilém V. a jeho syn Maximilian. *(Herbsta příkl.)*

Dále se konaly poutě na hoře Monserratu v Španělsku k obrazu naší milé Paní, kdež kostel a klášter vystavěn.

Jiné místo poutnické jest Maria-Zell ve Štýrsku, jehož původce jest jistý kněz z kláštera v Lambrechtu.

Pak Genazzano blíž Říma, původkyně jistá zbožná panna Petrucia; — Absam, Dettelbach, Plam, Dürrenberg a Kirchenthal v Salcbursku; obraz tří dubů u Hornu v dolních Rakousích.

Zázračný obraz Rodičky Boží nalezá se u sv. Lorence ve Vídni.

A za našich časův poutě se konají zvláště v Lourdesu ve Francouzsku k divotvorné jeskyni, kdež Maria Panna se zjevila.

Sv. *Jan Sarkandr* konal r. 1619 pouť k Panně Marii do Častochova, aby dostál slibu v mládí učiněném. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Konrád*, biskup kostnický, putoval do Einsiedlu k Rodičce Boží. Putoval také třikráte do sv. země a navštívil tam v duchu kajicnosti všecka místa, jež Spasitel náš byl životem, utrpením i smrtí svou proslavil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Augustin* putoval k ostatkům sv. Jeronýma.

Císařovna *Konstantia* putovala k hrobu sv. Anežky, kdež zdraví těla i duše nabyla. *(Škola B. Srdce 1869.)*

Již v prvních dobách křesťanství putovali přemnozí do Paney k soše, která představovala Spasitele ženu krvotokem trpící uzdravujícího. *(Nicefor.)*

I mučeníci sv. *Cyrus* a *Jan* putovávali k velkému a skvostně vyvedenému kříži, u jehož nohou vroucně se modlili. *(Sofronius.)*

Sv. *Karel borom.*, slovútný arcibiskup milánský, putoval r. 1578 do Turina k uctění roucha, kterým sv. tělo Spasitele v hrobě obvinuto bylo. *(Macana výbor.)*

3. Konej!

a) zbožně; horlivě.

Sv. *Ceolfried*, opat v Anglicku († 716), putuje do Říma, nejen obyčejné modlitby, jako doma, konal, alebrž mimo toho i žaltář dvakráte denně se modlil. *(Richter.)*

Sv. *Vilibald*, biskup, konával poutě, aby vzdálen roztržitostí domácích tím vroucněji svou pobožnost vykonal, za hříchy své dokonaleji zadost učinil, svou lásku tím vřeleji k Bohu ukázal, k dobrému tím více se povzbudil a v dobrém předsevzetí upevnil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Vilibald* doprovázel s bratrem sv. Vunibaldem otce svého sv. Richarda, krále západního Saska v Anglicku na pouti do Říma. Cestujíce po Francii, navštěvovali zbožně všecky kostely. Sv. Richard zemřel v Lurce a synové putovali dále do Říma, odkudž Vunibald se navrátil do Anglicka, an bratr Vilibald ještě s dvěma šlechtici šel k sv. hrobu

do Jerusaléma. Na cestě žili všickni o chlebě a o vodě a spali na zemi. Sv. Vilibald vykonal cestu tu za dvě leta a sice ustavičně jsa tak živ.

(*Richtera dějepis.*)

V pražské nemocnici skonal dne 23. května 1874 74letý *domkář* z Rožmitálu, který vykonal jako jiná leta tak i letos pěšky pouť k slavnosti sv. Janské do Prahy. Letos se ale roznemohl, že ho museli dáti do nemocnice, kde brzo sešlostí věkem zemřel. (*Čas. „Čech" 1874.*)

b) Polepši se!

L. P. 1450 putoval hrabě *Cilli* v Štýrsku co 90letý stařec, jenž pohoršlivý a hříšný život vedl, do Říma, avšak málo mu pouť ta prospěla, an navrátiv se domů, opět jako dříve, hříšnému životu se oddal. (*Ber. Bercaster.*)

Vévoda *z Blois Karel* a syn jeho *Ludvík z Chantillonu*, aby za hříchy své pokání učinili, putovávali za nejtužší zimy a na nejneschůdnější místa pěšky. (*Ber. Bercaster.*)

4. Prospívá.

Francouzský *důstojník*, kapitán lodi, věhlasný duchem svým i udatností, navštívil jednoho dne poutní místo matky La Salutte. I chtěl tu důstojník jen hodinu setrvati, avšak pohled na divotvorný obraz a nábožnost četných poutníků tak ho dojmuly, že sotva se mohl s místem tím rozloučiti. I přišel mezi přátely, vyznal, že neobyčejná změna s ním se stala a až i slzel. A zdržel se na místě tom dva dni. A když přišel druhý den, klečel hrdina pokorně u zpovědnice, vyzpovídal se skroušeně a přistoupil pak hodně k stolu Páně.

(*Mehlera příkl.*)

Jistý velmi bohatý *muž*, kterýž posvátná místa Palestiny navštívit přišel, cítil se nad míru dojatým, když se mu jeskyně, kde se Spasitel narodil, ukázala. Padnuv na kolena a klaně se člověkem pro naše spasení učiněnému věčnému Bohu zvolal: „Zde, na tomto tmavém místě, v této bídné jeskyni narodil se Spasitel můj! A já, já mám bohatství hojnost, já poklady oplývám! Ach, nechci již déle v takém stavu žíti, kterýž se různí od stavu onoho, v kterémž můj Ježíš se narodil a živ byl!" Brzy na to prodav statky své rozdal peníze chudým a vstoupiv do kláštera svatě skončil život svůj. (*Mehlera př.*)

Moje prababička měla bratra. K nemalé bolesti rodičů shledalo se, že když povyrostl, mluviti nemůže. Radili se s lékaři, ale vše nadarmo, dítě šlo již do 7. roku. když nějaká bohabojná duše jim poradila, aby do Marie Celly s tím hošíkem putovali, tam ke sv. zpovědi a sv. přijímání šli, nějaké svíce obětovali a mši svatou sloužiti dali. Co by rodičové neudělali pro dítky? Ani nejtěžší oběti se nelekají, by své miláčky šťastné jen viděli. I dali se na tu cestu, kde se dalo jíti pěšky s hochem, šli pěšky, a kde ne, dali se vézti. Šťastně a bez úrazu dostali se do Marie Celly a tu vše vykonali, jakž jim poradeno bylo. Při mši sv. poklekli všickni tři na kolena; když pozdvihování bylo hošík promluvil: „Vidíte Panenku Marii?" Slzy radostné prolévali jeho rodičové nad uzdravením svého dítěte. Vždy jsem dojata byla, kdykoliv jsem to od svého dědečka slyšela. Hoch potom chodil do školy a prospíval věkem i moudrostí, pak přišel na študie a stal se z něho kněz. Později byl v jednom klášteře prelátem a spolu doktorem písma. Před smrtí svou opět sedm dní nemluvil. Jmeno a příjmení jeho bylo Matěj Rosenkranz.

(*Mar. Culková. Čas: „Ludmila" 1879.*)

5. Nezneužívej!

Na poutích chovej se slušně a polepši se. A proto často slyšíme nářky, že mnozí poutí zneužívají.

Na nepříslušnosti při poutích naříká již sněm církevní v Chalonsu ve Francouzsku, r. 813 odbývaný a žádá, aby poutníci zpovědníků svých se otázali, mají-li putovati a kam. (*Stollberg.*)

Sv. *Řehoř nyz.* praví zřejmě, že nejsme zavázáni k poutím a že by zvláště ženské na daleké poutě a nikdy bez mužské ochrany vydávati se neměly.

Sv. *Bonifác*, apoštol Němců, psal Kutbertu, arcibiskupovi kanterburskému, že poutě, jež Angličané do Říma konají, bývají zvláště ženským ku zkáze a jiným ku pohoršení.

Již sv. *Jan zlat.* doznává, že poutí nevyhnutelně zapotřebí není.

A i sv. *Augustín* praví, že poutí nevyhnutelně není zapotřebí a že jich mnozí zneužívají.

Pověra.

A. vůbec.

1. Co jest? dopustili se jí.

Pověra vůbec jest, když tvorům, neb stvořeným věcem jakás tajná a větší moc se přičítá, než jim Bůh dle přirozeného zřízení dal.

Sem patří hádání, když z jistých znamení bez rozumného důvodu skrytě jen Bohu povědomé věci se skoumají. Tak z čárek, neb brázdek na rukou, jak cikánky činívají; anebo povahu člověka z brázdek lebky; anebo budoucnost z vnitřností zvířat, z letu ptáků, ze žraní kuřat. — Hvězdopravectví či astrologie, kteráž z oběhu a postavení hvězd, zvláštních úkazů na nebi, z objevení se vlasatice, červánků a j., osudy lidské skoumá a budoucí věci předpovídá. — Víra, v působení planet na povahu lidskou. — Vykládání karet, víra ve sny, odkuď hra v čísla a loterie, losování, fatalism; pověry rozličné lékařské; víra v uřknutí; zaříkání a zažehnávání chorob; udělání neb učarování dobytka, aby buď málo aneb červené mléko dojil; všeliké malicherné, ničemné prostředky, dobýti si umění neb vědomosti bez přičinění; hledání pokladů proutkem kouzelným; alchemie neb zlatodějství; víra v znamení a předtuchu, v příznaky a strašidla. Mnoho pověry stává se s posvátnými věcmi, s pobožnostmi a církevními obřady. (*Ant. Hejbal.*)

Pověry mnoho se koná i modlitbičkami, pak-li se ji v určitý čas modlí, knížečkami. Oheň lze uhasiti těmito písmenami, které se na talíř napíšou, jenž v oheň se musí hoditi:

S. A. T. O. R.
A. R. E. P. O.
T. E. N. E. T.
O. P. E. R. A.
R. O. T. A. S.

Proti strašidlům a učarování napíše se na dvéře:

J.
N. J. R.
J.

Proti nemoci a zlodějům:

Ito, alo Massa Dandi Bando. III. Amen.
J. R. N. R. J. atd.

Podobně se dějou pověry i se škapulířem, svatými ostatky, svěcenou vodou atd. (*Šmída: hist. kat.*)

NB. Víru ve sny a vůbec pověry všeho druhu nalezáme arci nejprv u pohanů. Začátek astrologie tratí se v dávnověkosti, první sledy nalezáme v Asii (Persii, Arabii, později u Římanů.) Pravého výkvětu dosáhla v středověku v Arabii i v Evropě. Ještě Ticho Brahe, Keppler, Wallenstein a jiní se jí zabývali. Alchemii nalezáme hned v I. století u Řeků. (*Slovník naučný.*)

Čarodějnicím připisovala se velká moc, v středověku strašně byly pronásledovány a ohněm usmrceny, při čemž se užívalo tak zvaného Božího soudu. Mnoho nevinných padlo tu arci za oběť. Ještě r. 1782 byla v kantonu Glarus čarodějnice upálena. (*Stolberg.*)

Pověry se dopustili:

Farao užíval čarodějníků (*2. Mjž. 7, 10.*); v Endoru byla čarodějnice. (*1. Kr. 28.*)

Saul, jenž skrze hádačku Samuele dal z mrtvých povolati, začež ztratil království a padl v boji. (*1. Kr.*)

Israelští, začež vyhlazeni jsou. (*4. Kr. 17, 17.*)

Ochoziáš, král, pro pověru, jíž se z nemoce vyléčiti chtěl, zemřel. (*4. Kr. 1.*)

Manasses, král, hadačství nadržoval, začež ho Jerusalém a Judu Bůh trestal. (*4. Kr. 21, 6.*)

Elimas, čarodějník, že vladaře Sergia odvracel od víry, oslepl. (*Sk. 13.*)

2. Jest hřích hnusný.

a) Jest ohavná a pošetilá.

Ohavnost a pošetilost pověry naznačuje nám již *Písmo sv.*, kdež Bůh Israelitům poroučí, aby k hádačům se neuchylovali. (*3. Mjž. 19, 31; 10, 6; 20, 27.*) Podobně mluví i Eccl. (*34, 35.*); Sir. (*10, 2.*); a pokutou smrti vyhrožuje (*5. Mojž. 18, 10-12*; *3. Mojž. 20, 6.*).

Sv. Pavel varuje od pověry. (*1. Tim. 4, 7.*; *Tit. 1, 13.*; *Zj. 21, 8.*; *Sk. ap. 19, 19.*)

Proti ní psali i sv. Otcové u př. sv. Alf. Lig; sv. Cyrill alex.; sv. Bernard, sv. Basil a i sněm brakarenský.

Ano i pohané sami uznávali pošetilost pověr u př. Cicero.

V *Italii* pověrečnou bohoslužbu provozuje jistý druh zlopověstných loupežníků, kteří obrazy Bohorodičky a jiných Svatých při sobě nosí a je velmi nábožně ctí a vzývají, aby jich pomocí co nejdříve s nějakým zámožným pocestným se shledali, jej oloupili a i třeba zavraždili. A poštěstí-li se jim nekalé řemeslo jejich, vzdávají za to Svatým vroucí díky, ale nepodaří-li se jim roztrhají nebo roztlukou milé Svaté své, že jim nepomohli. (*Mehlera příkl.*)

Říman *Káto* byl kdysi od jednoho pověrečného otázán, co by to znamenalo, že mu myši boty ohryzly? I odpověděl vtipně: „Že myši boty ti ohryzly, neznamená nic, ale to by něco znamenalo, kdyby boty ožraly myši.“ (*Lohn. bibl.*)

Pohanští *Longobardové* věsívali na větev jistého stromu časem kus kůže a házeli po něm v trysku nazpět šípy a kopí a komu se podařilo kousek utrhnouti, pokládán jest za šťastného a šťastný považoval kousek kůže té za posvátnou věc, rozstříhal na kousky a bedlivě uschovával se svými co prostředek proti nemocem. I u křesťanů Longobardů na počátku panovala pověra ta, až se konečně biskupům a kněžím podařilo, neplechu tu vyplemeniti. (*Stolberg.*)

V království *Peru* byli Indiáni této pověře oddáni: Jistého dne v roce opustili příbytky své a nechali je otevřené, aby ďábel v tomto čase v nich bydlel; myslili, že ďábel musí v příbytcích jejich pobydleti, jinak že by ani sami v nich nemohli zůstávati. (*Hunolta káz.*)

Obyvatelé *Tonkingu* a *Cochinchiny* když někam vyšli a potkali ženskou, anebo počali kýchati, anebo jiného kýchati viděli, ihned se vrátili domů, považujíce to za špatné znamení. (*Krönes*: *Real. Lex.*)

Bedřich II. nemohl vystáti, aby nože nebo vidličky přes kříž byly položeny, maje to za neštěstí. Polovice dvořenínů u jeho dvora věřili v bílou paní, která s velkým koštětem v zámeckém saloně metla, kdykoliv někdo z královské rodiny zemřel. (*Nouv. Encycl. Cath.*)

V americkém městě *Bostonu* panuje mnoho pověr, často viděti nade dveřmi advokátních kancelářů podkovy zavěšeny proti čárům a kouzlům. (*Zprávy Leop. nadání 1877.*)

Stařena *Kačena* pravila k panu faráři: „Za osm dní musím zemříti, neboť včera jsem slyšela v komoře umrlčí hodiny bíti a to znamená, že umru.“ Nadarmo jí to pan farář vymlouval a poučoval, že klepání to, podobné klepání hodinek, pochází od červíčka, který dřevo vrtá. Kačena se zlobila, že pan farář jí nevěří a navrátivši se domů, žila ještě mnoho roků ve zdraví a při síle. (*Heilingbrunner.*)

Před třemi lety otevřen v dlouhé Vsi u Laband v pruském Slezsku hrob židovky nedávno zemřelé, rakev otevřena a hlava mrtvoly uťata. Letos opět otevřeny na hřbitově labandském tři hroby, jeden mužský, jiný dětský a třetí ženský. Ženě pak scházela hlava. Nikdo nevěděl, kdo by byl tak hrozně zneuctil mrtvoly na místě posvátném, až konečně chycen tyto dni jakýs podruh z dlouhé Vsi u Laband, jmenem *Jan Kravčík*, jenž právě ve rži ukrýval hlavu mrtvoly ženské. Byv polapen přiznal se, že on všecky ty hroby otevřel a oboum mrtvolám ženským hlavy utknul. Maje hrozné křeče ode dávna radil se, kde mohl. A tu mu jakás ženština prý poradila, že prý se ničím jiným nevyléčí, leč když nějaké ženské mrtvole již pochované v hrobě hlavu utkne, na popel upálí a popel s kořalkou po troše vypije. (*Čas. „Čech“ 1879.*)

Jednoho času cestovalo několik *pacholíků* pohanských s jedním židem. Stalo se, že přišli k rozcestí a nevěděli, kterou cestou mají se dáti. Když se byli v rozpacích ohlíželi, spatřili ptáka sedícího na stromě. „Ejhle,“ pravil jeden k ostatním, „tento pták ukazuje štěstí. Zůstaňme zde, až odletí kam poletí, tou cestou půjdeme; tam nás očekává štěstí.“ Mezi tím zaměřil sobě na ptáka za křem ukrytý žid, jenž ty pověrečné jinochy sprovázel a zastřelil ho. „Aj,“ pravili hned všickni, „co jsi to učinil? nyní si nás připravil o naše štěstí.“ „Ó vy blahoví,“ odpověděl žid, „mohl a měl-li pták ten vaše štěstí neb neštěstí předzvídati, proč pak

nepředzvěděl svého vlastního neštěstí a neodletěl raději, než střela ho dosáhla?“

(*Josefus Flavius.*)

Kdys přišla ke mně jedna urozená *paní*, jížto jediný syn nebezpečně onemocněl, abych četl mši sv. ke cti nejsv. Trojice, proti čemuž jsem ničeho nenamítal. Avšak co tajemství mi svěřila, že musí mše sv. ve zvláštním spůsobu čtena býti a sice postavíme-li 3 a 1 vedle sebe, jest to 31; proto musí kněz, co ji čte, právě 31 let býti stár; 1 a 3 jsou 13 a proto musí ministrant býti 13 let stár; na oltáři musí svíčky hořeti a ješto 3 × 3 jsou 9, musí mše sv. zrovna v devět hodin začíti. Tu jsem se musel již dáti do smíchu a poučiv paní, že mše sv. sama o sobě bez takových pověrečných okolností mocná jest a že pověrečnost ta hříšná jest, propustil jsem ji. (*Ambrož Cataneus.*)

V *Sicilii*, kde pověrečně číslu 13 velká moc se přikládala, zasedlo 13 kanovníků k stolu, aby ničemnost pověry, že do roka z nich jeden zemře, vyvrátili. Zatím se jeden z nich, bázlivý pověrec, vytratil. Rok minul a ejhle, právě onen kanovník, jenž se vytratil, zemřel.

(*Tamburinus.*)

Sára, stařičká vdova, žila v tiché samotě a trávila v pokoji nepatrný výměnek. Ač v tichosti žila, přece byla plna pověr, nejnepatrnější věci, jež se sběhly, ihned zle nebo dobře vykládala. Přišel-li jí, když šla do vzdáleného kostela, v cestu zajíc, pokládala to již za zlé znamení, větřila v tom budoucí neštěstí. Zněl-li zvon nějak temně, buď že na něm byl navátý sníh, aneb že srdce nebylo dobře připevněno, hned z toho soudila, že musí nějaká znamenitá osoba umříti, nejspíše někdo z kněží. Roznesla-li se o nemocných nepravdivá pověst, že ten neb onen umřel, soudila hned s patrnou radostí, že domnělý nemocný dlouhého věku se dočká. Sedělo-li u stolu 13 osob, trnula opět strachem, majíc za to, že jeden z nich brzy na věčnost odebrati se musí, jelikož i Kristus Pán z počtu třinácti nedlouho po poslední večeři smrt podstoupil. Vypadl-li jí zub z pravé čelisti, pravila hned: „Ach, zas se některý z milých příbuzných odebere na věčnost!“ Vyli-li psi anebo bylo-li cvrčky aneb sovu slyšeti, byla ihned malomyslná, neboť se domnívala, že to něco zlého znamená, třebať že někdo ze sousedstva zemře; slyšela-li ale na domě nemocného straku, byl jí hlas její milým znamením, že nemocný okřeje. A když se jednoho dne na střeše domu jejího uhnízdil čáp, těšila se z toho náramně, neboť to znamená štěstí. Na kýchání dávala veliký pozor, ať již sama kýchala, nebo někdo jiný. Kýchnul-li někdo z rána, znamenalo to neštěstí; o polednách bylo dobrým znamením; kýchnul-li někdo víc než třikráte po sobě, bylo to taktéž dobrým znamením, že jsou potěšné zprávy, listy s penězy a jiné zásylky na cestě. Znělo-li jí v levém nebo pravém uchu, znamenalo to, že lidé o ní zle nebo dobře mluví. Svrbělo-li ji pravé nebo levé oko ráno nebo večer, i to bylo jí znamením, že buď něco ráda nebo nerada viděti bude. A jaké to mělo vše následky? Ty, že ubohá stařenka ustavičně se lekala, strachu se poddávala, často nevinných lidí křivě podezřívala a sama sebe mučila. Neboť byvši pozvána k hostině, ostýchala se jíti z bázně, by jich u stolu nebylo 13. Znělo-li jí v levém uchu, pravila k sobě: „Kdo mne bude zase přemílati?“

(*Mehlera příklady.*)

Stařenka jakás nejvýš pověrečná žádala kdys studujícího mladíka, aby jí opsal lístek, na němž nesmysl napsán byl a jejž žena ta za výtečný prostředek proti bolení očí měla. Studující, poznav nesmyslný a pověrečný obsah hatlaniny na lístku napsané, učinil, jak stařenka sobě přála, jen že obsah na lístku změnil v tato slova: „Diabolus tibi oculos eruat et foramina fimo impleat“ t. j. ďábel vytrhniž tobě oči a naplniž trusem očnice tvé. Neznajíc se v latině, vzala stařena lístek a na krku jej nosila. Sotva několik dní uplynulo, pozbyla zánět očí. A nyní byla důvěra její tím větší v zázračné kouzlo, lístek ten jí byl milejší, než nejkrásnější modlitba; k ostatkům svatých nemohl by's větší uctivosti míti, než jakou stařena chovala k lístku tomu. Když však studující po několika dnech jí svěřil a vysvětlil obsah, jejž zúmyslně na lístek napsal, nechtěla ani sluchu svému věřiti, tak velké bylo její udivení.

(*Fabius.*)

b) Jest ukrutná.

Gazánští byli nad míru pověrečtí pohané a málo kde pohanské pověry v tak zhovadilé ukrutnosti se projevily, jako v Gaze, zvlášť za císaře Juliána, ani duchovním osobám a Bohu zaslíbeným pannám břicha párali a naplnivše je ječmenem, vepřům k sežrání metali. O vykořenění této ukrutné modloslužebnosti nesmrtelné zásluhy si získal biskup sv. Porfyrius.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Nedávno byl v Innomostí jistý *Wolfgang Fischbacher* odpraven. Co lenoch a ničema byl u všech v opovržení a bez práce chtěl zbohatnouti a šťastným se učiniti. I upadl v strašnou pověru, že kdyby třem neb vícero pannám za živa srdce a jiné částky těla vyřezal, ve všem se mu dobře povede, ba stane se i neviditelným. A ukrutník vskutku několik panen strašným tím spůsobem o život připravil, až byl dopaden a poznav ohavnost pověry skroušeně kajicně zemřel, byv odpraven.

(Scherer-a Exempel-Lex.)

3. Příčina: nevěra; nevědomost; zkaženost; podvod; bázlivost.

Jistý starý *hrabě* z Anhalt-Dessavska nevěřil v Boha; ale když šel honit a tři báby potkal, ihned se vrátil. V pátek ničeho co na nešťastný den nepodniknul.

(Now. Encycl. Cath.)

Když sv. *Anschanius* ve Švédsku víru Kristovu kázal, rozhodl pověrečný král Olaus, aby se losem rozhodlo, zdaž nové učení jest pravé čili nic. Bůh arci na přímluvu a prosbu sv. Anschania rozhodl los ve prospěch víry sv. Což ale, kdyby byl los opáčně rozhodl? Smutné a politování hodné jest, že se pověry i v důležitých věcech užívá.

(Buttler.)

Saul ztrativ milost Boží, uchýlil se k hádačce a citoval mrtvého Samuele. *(I. Kr. 28, 7.)*

Manasses, oddav se modlářství, hověl čarodějství a snům *(2. Chr. 33, 6.)*

Podvodu dopouštěli se již služebníci Bálovy. *(Dan. 14.)*

I staří *Římané* a *Řekové* používali orakula, hádání z hvězd a jiných znamení nejvíce k tomu, aby oklamaným lidem vládnuli. Mocnáři dobře to věděli a proto konsul Cicero upřímně vyznal, že se diví, kterak haruspikové hlasitě se nesmějou, když se potkají.

A s obřady svobodných zednářů není to jinak. Jsou jen pověrečná klamání, aby tajemným zevnějškem záměry vůdcův před nezasvěcenci zastřeny byly.

Vždyť i *Antikrist* rozličnými oslňujícími obřady a falešnými zázraky přívržence si získal. *(2. Thess. 2, 9. 10.)*

Není tomu dávno, co jsem byl u svých rodičů. Z vedlejší vesnice ztratilo se tehdáž v neděli ráno mladé as 18leté děvče a nebylo o něm ani ruchu ani sluchu. Přišlo až v pondělí u večer domů a obávajíc se důtky a pokárání od rodičů, lží se vymlouvalo: „Já jsem byla s duší nebožky N. na sv. Hoře, já jsem ji vysvobozovala.“ Však později se ukázalo, že odběhla za nějakým pěším vojákem.

Podobně klamala též nedávno v okolí píseckém jistá prohnaná ženská lidi, nechtíc pracovati. Dostávala od nich peníze a stravu pod záminkou, že v noci vysvobozuje duši jednoho nešťastně zemřelého. Než i té přišli brzy četníci na stopu. Asi před dvěma lety byla pro podvodný takový kousek jedna žena z východních Čech odsouzena do žaláře — a nedávno cos podobného také v Praze prý se stalo. *(Tomáš Novák.)*

Lehkovážný *rolník* přiběhl ustrašen na faru a vypravoval p. faráři, že viděl ducha. „A kde jste jej viděl?“ tázal se p. farář. „Když jsem okolo kostela šel, viděl jsem ducha u zdi.“ „A v jaké podobě viděl jste jej?“ „Inu ano, byl právě jako velký osel.“ „Jděte v pokoji domů a nepravte o tom nikomu,“ odvětil p. farář. „Jste bojácný člověk a bál jste se vlastního stínu.“ *(Blahověst.)*

4. Škodí tělu i duši; bývá nenapravitelná.

Za krásného květnového dne šli *Bedřich* a *Josef* do lesa na procházku, ana najednou kukačka zakukala. Oba zvolali: „Kukačka přináší nám štěstí, alespoň hrst, ano mnoho, mnoho peněz.“ I rozpředla se hádka, ješto oba dva pověrčivi byli, až se poprali a poraněni ochladnuvše, u ranlékaře pomoc hledali. Uslyšev ranlékař, kterak oba k poranění přišli, vysmál se jim řka: „Mně

přinesla kukačka štěstí, peníze, jež jste mi dáti museli, a nikoliv vám.“

Jistý obyvatel nedaleko lesa uslyšel kukačku v lese kukati; zakukala 22kráte a z toho soudil, že tolik roků bude žíti a proto se odevzdal prostopášnosti a všem hříchům, říkaje, že prý na pokání má ještě dosti času. Zatím ale prostopášností podkopal si za dvě leta zdraví své zcela padnuv do hnusné nemoce a že pověrčivě se domníval, že ještě až za 20 roků zemře, skončil život svůj v nekajicnosti. (*Kr. Šmíd.*)

Za času husitských válek rozšířili *Husité* pověrečné proroctví, že na nejbližší svátky svatodušní oheň s nebe na všecka města a vesnice v Čechách padati bude, vyjma pět měst, kteráž i jmenovali. A hle, ačkoliv naznačeného dne oheň s nebe nepadal, přece spěchali pověreční lidé houfně ze všech stran k oněm pěti městům, kdežto Husité opuštěná města a vesnice dle libosti vydrancovali a zničili.

(*Aeneáš Silvius.*)

V Korutansku přepadl jeden otrhanec 11letého syna železničního hlídače č. 77 mezi stanicí Hirt a Triesach na dráze Rudolfově, an se vracel ze školy, maje v ruce nůž. Na štěstí šel otec synáčka, ještě se dlouho nevracel, naproti a tu zaslechl úpění dítěte. Chlapec byl do naha svlečen a spoután a otrhanec právě chtěl pohroužiti v tělo jeho nůž, když se naň vrhl otec. Po krutém zápasu, při němž hlídač několikráte smrtelně byl raněn, jat jest zločinec od lidí, sem přiběhlých. Otrhanec se vyznal, že slyšel ve vězení, z něhož nedávno byl propuštěn, že, má-li při sobě člověk srdce nevinného dítěte do 10 let stáří, stane se neviditelným a srdce prý to musí býti vyříznuto za živa. To právě chtěl spáchati, když se naň hlídač, otec dítěte, vrhl. (*Čas. Čech 1874.*)

Kdykoliv hromobití nastalo, třásla se *Kunhuta* při každém blesku a říkávala dětem: „Slyšte, jak se Bůh velmi na nás hněvá. Modlete se pilně, aby nás nezabil!“ Těmito řečmi nerozumná Kunhuta přivedla děti ku smyšlence, že Bůh jest zlý a zlostný muž.

(*Heilingbrunner.*)

Na počátku XVII. století vyvstal v Tyrolsku v údolí Stubai fanatik *Pavel Lederer*, který udával, že vyšším zjevením se naučil modlitbě, kterouž, byť i někdo bohopustě žil, věčnému trestu ujde, Vskutku nalezl dosti přívrženců této škodlivé pověry. Duchovní a světskou vrchností teprv po delším čase blud ten vypuzen jest. (*Tinkhauser, Besch.*)

Podobné modlitbičky bývají často tištěny bez udání místa a roku a pocházejí od protestantů.

Ve vesnici *Modrzyn* v kraji litovském tvrdila stará žena, že má v sobě ďábla a proto žádala snacha její sousedky k společným modlitbám, aby posedlá byla zbavena nemilého hosta. Za nábožných zpěvů vrhá se snacha na tchýni a rdousí ji tak silně, že padá bezduchá k zemi. Shromážděným pak oznamuje plna radosti, že opustil ďábel stařenu na vždycky. Opět následují zbožné modlitby a zpěvy a matka zprošťuje dceru ďábla tímž spůsobem: uškrcením. Na druhý den oznamuje opět muž, že nejspíše zase v něm rozbil ďábel stánek. Žena naloží s ním známým spůsobem. Muž prosí o slitování, volá o pomoc. Vše nadarmo. Poněvadž nechtěl ďábel z něho tak snadno jako z žen, počali shromáždění do něho nemilosrdně bíti a zranili jej, ba žena jeho rozřízla mu ústa k uším, aby měl nevítaný host pohodlnější a širší východ. Nešťastník krví zbrocen klesá k zemi a byl by se jistě stal obětí pověry, kdyby ještě v čas nebyl vyrazil dvéře představený obce a ubožáka nevysvobodil. Dva lidé padli za oběť a třetí sotva vyvázl smrti. Davička sedí nyní v Bylově, očekávajíc zaslouženého trestu. To vše událo se v německé luteránské vesnici.

(*Čas.: Pielgozym.*)

Paní *Matilda P.*, vdova po oficiálovi od berního úřadu, má dvě dítky a pensi 150 zl. Jistá Hromádková ze Žižkova vylákala na ní, vykládajíc jí karty a přislibujíc lehké zaopatření, použíc při tom pověrčivosti paniny, 180 zl. Za to byla kartářka odsouzena v Praze co podvodnice na 4 měsíce do těžkého žaláře.

(*Čas.: „Čech“ 1874.*)

K jednomu *pastýři* vepřů přišlo několik tuláků a namluvili mu, že znají prostředek, kterýmž se vepři sami pasou, aniž by se zaběhli a aniž by jim dravá zvěř uškodila. I velmi zvědavě tázal se pastýř po prostředku tom. Tu vyndali podvodníci obrázek sv. Blažeje, který

jen potřebuje na hůl pastýřskou upevniti a tam zasaditi, kde chce, aby stádo se páslo. I poděkoval se jim pastýř srdečně za prostředek ten. A vskutku podiven uviděl po dva dni stádo v největším pořádku. Ale když třetího dne na delší čas od stáda se vzdálil, nenašel více stádo své, které mu podvodníci odehnali. *(Lohn. bibl.)*

Jistý *rolník* jel s čeledínem do lesa. Čeledín sedě na koni, pravil: „Hle, tam běží zajíc přes cestu!“ Sotva byl zajíce zočil, hned rozkázal rolník, aby se vůz obrátil, že pojedou nazpět, neboť pravil: „Komu zajíc přes cestu přeběhne, toho očekává neštěstí.“ Druhého dne jeli opět do lesa. A hle, tu uzřeli vlka, ležícího přes cestu. „Aj,“ pravil rolník, „to jest dobré znamení, vlk znamená štěstí.“ Jeli tedy pokojně dále a přijedše na místo, vypřáhli koně, dali ho na pastviště a káceli dříví. Když byli hotovi, ach jak se ulekl čeledín, an chtěje koně do vozu zapřáhnouti, spatřil, že vlk koně roztrhal. „Ach,“ zvolal pověrčivý rolník, celý zděšen, „ne zajíc, ale vlk byl příčinou mého neštěstí. Kdyby mi byl dnes místo vlka včerejší zajíc přes cestu přeběhl, nebylo by mne to neštěstí potkalo.“ *(Podstránského: Výklad.)*

Choť jednoho cestujícího v Temešváru byla tyto dny v noci samotna doma, když najednou ve skříni, v níž se sklenice nalezaly, příčka povolila a sklenice s velkým hlomozem na zem spadly. Rána pobouřila paní tak, že se domnívala, že její choť na cestě umřel a že jí dává znamení. Druhého dne ochuravěla ubohá ze strachu horečkou a za tři dni byla na marách. *(Čas. „Čech“ 1876.)*

Jistá stará *vdova* padla do těžké nemoci. Nábožná dcera ji napomínala, aby se dala zaopatřiti; nemocná však pravila, že toho není třeba. Dcera požádala dobrého přítele, kterýž by nemocnou přiměl, aby neodkládala se zaopatřením. Ona však odpověděla: „Buďte bez starosti, já neumru ještě, nebo mi žežulka kukala, že ještě 12 let živa budu.“ Když ale nemoc vždy více se rozmáhala, povolala dcera kněze; avšak nemocná ležela bez paměti a zemřela nezaopatřena, volajíc: „Kukačka, kukačka!“ *(Lohn. bibl.)*

Israelité začasto v pověru pohanskou nazpět upadali; ještě Judas makab. nalezl po bitvě s Gorgiášem pod sukněmi zabitých Israelitů dary modlám obětované, kteří proto padli. *(2. Mak. 12, 40.)*

I křesťané upadali v pověrečnost pohanskou. Tudíž sv. Jan zlat. horlil přísně proti pověrečnému obyčeji mnohých křesťanův, že děti blátem a klihem na čele mazali, aby jim proklínání neuškodilo. *(Hom. 12. in I. ep. ad Cor.)*

Sv. *Uto* působil mezi Dunají a Isarou s největší horlivostí a mnohých divých obyvatelů na cestu ctnosti a pokání přivedl. Aby ale pověru odstranil, nepoštěstilo se mu. Proto zarmoucen velmi opustil krajinu tu a odebral se do jiné pustiny, kdež klášter Mety založil a prvním opatem se stal. *(Rambeck.)*

5. Opovrhuj a zamezuj; Církev zapovídá.

Filipu, králi francouzskému, bylo předpověděno, že neumře, dokud obraz voskový jmenem jeho zažehnaný, trvati bude. I uchopiv Filip obraz, hodil jej do ohně s těmito slovy: „Uvidíme, může-li mne ďábel spíše zahubiti, než mne Bůh zachovati!“ *(Faber conc. 3 in Epiph.)*

Břetislav II., kníže český, dal všecky chytré šibaly a podvodníky, kteří se za žrece, věštce a hadače vydávali a čáry a kouzla provozujíce lid obecný mámili, ze země vyhnati. Také dal posekati a spáliti ráje a jiné starým pohanům posvátné háje, do kterých ještě mnozí chodívali, aby se svým modlám klaněli, pak i jednotlivé stromy dal sporážeti, jimž vždy ještě se prokazovala pověrčivá úcta. *(Zapova kronika.)*

Císař *Konstantin* zakázal pod pokutou smrti v celé říši hádati z letu ptactva, z útrob zvířat a jiné pohanské obyčeje. *(Stolberg.)*

Císař *Tiberius* tak měl v nenávisti pověru, že všecky věštce a hvězdopravce ze země vyhnal. *(Lohn. bibl.)*

Církev sv. po všecky časy pověru zapovídala. Tak na sněmu v Laodicei klatbu vyřkla na ty, již pověrečně amulety nosili. Sněm v Římě r. 712 zakázal pod trestem, nositi jisté pásky, na nichž místa z Písma sv. a jiné pověrečné výroky napsány byly. Sněm v Miláně

r. 1565 a v Toursu r. 1583 zapověděly prsteny, jimiž prý se nemoce léčí.

I za novějších časů vyšly od papežů i biskupů zákazy proti zneužívání magnetismu, pohybování stolků, citování mrtvých atd. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Církevní sněm *tridentinský* zavrhl tuto pověru, kteráž všeobecně panovala. Myslelo se, že mají-li duše z očistce brzy vysvobozeny býti, musí se 7 mší sv. sloužiti, 7 svíček hořeti a 7kráte almužna uděliti. *(Hunolta káz.)*

I v poctě *Marie Panny* překročily se mnohdy meze. Tak už ve IV. stol. zvláštní kněžky přinášely P. Marii obětě totiž pletené koláče, proti čemuž Církev horlila. Na sněmu pak konstantinopolském v VII. století zavržena byla slavnost postního roucha P. Marie. Tak zvláště v středním věku vzmahaly se rozličné pověry, pověrečné modlitby a písně, jež Církev zavrhla.

(Podstr.: Výklad.)

B) Zvláštní druhy.

1. Astrologie.

Jest pošetilá a klamná; škodí.

Když vévodovi milánskému *Galeaciovi* jeden falešný prorok předpovídal, že brzy zemře, otázal se ho vévoda, co soudí o svém životě. A když tento ujišťoval, že živ bude dlouho, pravil Galeacius: „Jak jsi se, proroku, přepočítal, což ihned seznáš“ a dal ho odpraviti. *(Hunolta kázaní.)*

Ludvík XI., král francouzský, míval při svém dvoře astronoma, jenž mu vždy z hvězd pohodu nebo nepohodu předpovídal. Jednou strojil se král na štvanici do lesa. Zavolal si hvězdáře a tázal se ho, jaký bude dnes den, jasný-li či chmurný. Astronom odvětil, že pozoroval hvězdy po celou noc a dnes, že bude krásná pohoda. Král s družinou odebral se na lov. U lesa potkal uhlíře s oslem, jenž nesl pytel uhlí na hřbetě. Uhlíř vida krále, oznámil mu, aby jel domů, že co nevidět přivalí se velký liják. „Ty tomu rozumíš,“ zasmál se král a bodna oře klusal do lesa. A hle, neuplynula ani hodina, počalo se nebe kaboniti a strhl se takový dešť, že celá krajina byla zaplavena. Král jen s těží dostal se domů. Druhého dne dal si ale zavolati uhlíře a optal se ho, jak zvěděl nepohodu včerejší, kdežto přece astronom mu předpověděl pěkný den. „Milý králi,“ odpověděl uhlíř, „ty máš hvězdáře, já pak osla. Astronom se zmýlil, nikoliv osel můj. Počne-li věsiti uši a drbati hřbet o zeď nebo o strom, vím neomylně, že přijde dešť. A tak dělal včera ráno.“ Král se rozesmál, zahnal hvězdáře a vzal si osla.

(V. Kosmák. Kukátko. 1876.)

Jistý *šlechtic* otázal se astronoma, proč jest zasmušen? I odpověděl astronom: „Proto se rmoutím, předvídaje, že do roka zemřeš.“ Šlechtic se vskutku z bázně před smrtí rozstonal. Když však jistý udatný a silný vojín uslyšel, že z astrologie onen pán se roznemohl, došel si k astrologu a otázal se ho, kdy zemře šlechtic a kdy astrolog sám. Když pak mu astrolog odvětil, že šlechtic do roka, on pak sám za 14 roků probodl ho vojín řka: „Nyní jsi se přesvědčil, že jsi lhal.“ *(Sv. Bernardin sen.)*

Když císař *Manuel Commenus* nebezpečně se roznemohl, měl jej patriarcha Theodosius k tomu, aby záležitosti své říše a svého mladého syna Alexia v pořádek uvedl. Avšak císař mu odpověděl, že ví jistě, že ještě 14 roků živ bude. Spolehalť se na výklad astrologů. Konečně ale přece, cítiv již blížící se smrt, uvedl vše v pořádek a litovav pověrčivosti své zemřel.

(Ber. Bercaster.)

Znamenitý, avšak velmi zpustlý a špatný lékař *Kardanus*, zabývaje se hvězdářstvím, z něhož na osud lidský soudil, nebezpečně se roznemohl. Tu se Benedikt Pererius, učený a nadaný muž, všemožně přičinil, aby se dal zaopatřiti a s Bohem se smířil. Avšak marné bylo jeho namáhaní; nemocný se odvolával na hvězdy, že ještě dle jich běhu nezemře a zatím brzy umřel jako nekající hříšník. *(Hunolta káz.)*

Jistá *žena* dověděla se ze zvědavosti astrologií, že, až bude roditi, zemře. I strachovala se napotom velmi porodu. Porodila sice šťastně, napotom ale z bázně vskutku zemřela. *(Ambroš Catanens.)*

Čarování.

a) Jest pošetilé.

Faraonovi vykouzlili čarodějové hady, ale hůl Aronova sežrala je (*2. Mjž. 7, 11.*). Saul vyhledal ženu čarodějnou (*1. Kr. 28, 7.*). Šimon čarodějstvím mnoho škodil (*Sk. ap. 8, 9.*). Barjesu čaroval (*Sk. ap. 13.*).

Pro nemocné z lásky a také pro jiné připravovala po dlouhý čas v *Debrecinu* žijící stará vykládačka karet nápoj, v kterémž byla také jedna část popele z lidské kostry. Tento poslední příměšek dodávala jí žena jednoho hrobaře, kteráž byla s mastičkářkou ve spolku. Spolu přijímaly každého pátku nemocné v svém bytu, kdež byla mimo lidské hnáty i napálená z části lebka lidská. Obě ženy nyní byly přinuceny změniti tento svůj byt a odejíti do jiného, kdež jejich lidumilnému konání přítrž učiněna.

(*Čas. „Čech.“ 1874.*)

R. 1871 chodili čtyři mužové z *Haliče* po Haliči a prodávajíce dehet, zboží sklenné a terpentýn, balamutili lid, že léčí začarovaný dobytek. Chodívali po dvou do domu, když ženy byly samy doma a vyptávali se, jak krávy dojí a říkali, že jsou začarované. I prodávali prostředky proti očarování: různobarevné kuličky, křížky a ručky dělané z jakéhosi těsta, jimiž prý se musí krávy nakouřiti za jistých dob, na př., na sv. Jiří, na velký pátek, když jest nový měsíc; věci ty prý jsou 15kráte od Jezovitů svěceny. Aby tím více lidí ošidili, lívali si trochu smetany do plechových krabic, zamumlali nad nimi, udělali na prahu tři kříže, pak krabice otevřeli, ukazujíce, jak smetana čarodějstvím tím se proměnila v hnojivku. Za to si dávali platiti 5, 10 až 50 zlatých, stravu, ano i šaty. Avšak byli chyceni a u soudu se ukázalo, že plechové krabice mají dvě dna a že i zázračný nůž, jakéhož užívali, byl umělý a že tu páchán byl velký podvod, jemuž asi 40 osob padlo za oběť. Balamutitelé byli na několik měsíců do žaláře odsouzeni. (*Pokrok 1871.*)

V *Hessensku* chtěl jistý sedlák na cikánce, aby mu uzdravila krávu, které bylo prý uděláno. Cikánka svolila, nakázala však sedláku, který jí ve své pověrčivosti slepě důvěřoval, aby všecky v domě se nalezající peníze na stůl vyložil. Sedlák tak učinil. Po té odvedla cikánka sedláka do chléva a nařídila mu, aby tu čekal, co ona zatím své čáry ve světnici prováděti bude. Ženskou, která by se první k němu přiblížila, měl chytiti a držeti, neboť bude prý to čarodějka. Lstivá cikánka poslala ze světnice ženu hospodářovu do chléva a co tam zatím muž bránicí se vlastní ženu držel, shrábla cikánka peníze a prchla.

(*Čas. „Čech“ 1878.*)

Kačena nemohla nikdy mléko stlouci a pakli ho stloukla, nechtěl ho nikdo koupiti. Proto pravila jednou k panu faráři: „Ó kéž bych jen tu čarodějnici znala, která mi učarovala!“ Načež pan farář: „Vy jste sama ta čarodějnice, jste nejnečistější hospodyně v celé obci, již na těle a na šatech kape vám špína a i nádoby máte velmi nečisté. Proto nechce od vás nikdo ani mléko ani máslo kupovati.“ (*Heilingbrunner.*)

Jedné vznešené *kněžně* ztratil se vzácný poklad. Poněvadž kněžna byla pověrčivá, a věřila, že ukradené věci skrze čarodějnictví musí býti navráceny, dala oznámiti, že bude hojně odměněn, kdo jí pomůže k odcizenému pokladu. I přihlásil se mladý muž, který přislíbil kněžně, že bude jí poklad navrácen, jen aby ho po tři dni ve svém příbytku pohostila. Když byl čarodějník prvního dne od stolu povstal, pozoroval všecky knížecí sluhy, domnívaje se, že mezi nimi jest ten zloděj a pak pravil: „Už je jeden!“ myslil ale sám u sebe: tentam jeden den. Avšak tři sluhové pospolu krádež tu spáchali, protož vykládali sobě řeč čarodějníka, že jeden z nich jest mu již znám. Když byl druhého dne od stolu povstal, a opět všecky služebníky přeměřil, pravil: „Už je druhý!“ Sluhům, kteří sobě zločinu byli vědomi, počalo srdce v těle tlouci, neboť mysleli, že dva z nich čarodějníku jsou známi. Když byl třetího dne od stolu vstal, tedy pravil: „Už je třetí a nyní jsem už hotov!“ domnívaje se, že už třetí dobrý den byl stráven. Pak se odebral do svého pokojíka a přemýšlel, jakby následující noci odtuď vyvázl, aby pro podvod nebyl potrestán. Avšak, když se slovútný čarodějník chtěl dáti na útěk, tu se do pokojíka jeho potichmo vloudil jeden ze tří sluhů, kteří poklad ukradli a dal mu sto tolarů, aby ho neprozradil. Sotva zakuklený podvodník rána se dočkal,

běžel ku kněžně a hrdě na ni pohlížeje, odevzdal jí ukradený poklad a když přislíbenou odměnu dosáhl, s plesajícím srdcem odešel a kněžně se vysmál. (*Schreger.*)

V obci *Pašijovicích* jest vyšebrodský rybníkář, jemuž ztratilo se prý 60 zl. Aby zloděje vypátral, vzal rybníkář úto čistě k čárám. Pod komín v kuchyni postavil řičici, do ní položil klíč od svatební truhly, modlitební knížky „zlatý nebe klíč“ a evangelium. Pak kouzlil, čaroval a říkal k tomu tuto formuli: „Svatý Jene, pověz, ukradl soused N. mých 60 zl.“ Formuli tuto opakoval stále a jmenoval vždy jednoho souseda po druhém, dívaje se na evangelium, jest-li že se točí. Když jmenoval jistého tamního občana, evangelium se otočilo a rybníkář věděl, a hned také rozhlásil, že ten a ten soused má 60 zlatých. Nařknutý soused ale na čáry nedržel a pohnal rybníkáře před soud, aby zde dokázal, že špatně čaroval a nařknutému na cti ublížil. (*Čas. „Budivoj“.*)

V *Slaném* zamilovala se 50letá vdova vášnivě do 18letého jinocha. Dověděla se však, že jinoch prochází se podvečer s děvčaty. I hledala rady u jisté stařeny, kterak by si onoho mladíka připoutala, by jen ji 50letou vdovu miloval. Stařena jí poradila, aby v pravé poledne šla na hřbitov, z hrobu šestinedělky aby nabrala tři hrstky země a tou aby jinocha, když procházeti se bude s dívkou, přehodila. Vdova uposlechla a ještě tentýž den jinocha i dívku zemí přehodila. Než jinoch nebyl tím spokojen. Pustil se do milé vdovy tak, že nemohla býti v pochybnostech, že čáry nespomohly. (*Čas. „Čech“ 1876.*)

Kdys přišla *selka* k *faráři* a žalovala mu, že má očarované krávy, že jí nechtí mléka dáti a prosila o posvěcenou věc proti tomu učarování. Pastýř duchovní, chtě jí pověry zbaviti, přislíbil jí, že jí něco v krátce připraví. Když se za několik hodin opět přihlásila, obdržela dobře zapečetěný lístek a bylo jí nařízeno, aby každé noci o 10 hodin šla do chléva a tím papírem zapečetěným všech dveří a každého koutka se dotkla. Když byla první noc chlév navštívila, nalezla dveře otevřeny. Domnívajíc se, že je děvečka zapomněla zavříti, sama zavřela. Aby se o účinlivosti prostředku toho přesvědčila, šla časně ráno do chléva právě když se krávy měly dojíti a hle, krávy daly opět mléka jako jindy. Následující noci nalezla dveře opět otevřené, což děvečce důtklivě domlouvala, ráno ale daly jí krávy mléka jako jindy. Když ale třetí noci s tím zázračným papírem chlév prohlížela, nalezla sice dveře zavřené, ale když se k jednomu koutu chléva blížila, spatřila tu jakousi lidskou podobu. Když ji strach pominul, a přistoupla blíže, poznala, že jest to nezdárný pro krádež vůbec zlopověstný bratr chlévní služky. Nyní se teprv selce vyjasnilo v mysli, a ihned poznala, že služka nechává proto dveře otevřené, aby v noci krávy podojiti, a s bratrem mléko odnésti mohli. Hned si umínila, že ráno nevěrnou děvku ze služby propustí. Avšak služka vědouc, že je prozrazena, ještě té noci utekla. Selka šla po té k faráři a vypravovala, co shledala. Duchovní pak jí řekl: „Domnívám se, že jste pověry zcela zbavena.“ A nyní před očima jejíma rozpečetil lístek, kterýž jí byl dal, kdežto napsáno bylo: „Déle musíš bdíti, lépe dohlížeti, pak nebude více žádné čarodějnice.“ (*Šmída: hist. kal.*)

Terezie selka přiběhla zcela uplakaná k panu faráři a žalovala mu, že má krávy očarované a že jí dojí krev. Tu ji poučil pan farář, že červené mléko přicházívá od mnohých rostlin, pak-li je dobytek žere a proto aby jen krávy si podržela a zdravou píci kravám dávala a pak že krávy opět budou jí bílé mléko dojiti. Terezie uposlechla a za několik dní měla opět bílé mléko, jako kdy jindy. (*Heilingbrunner.*)

Dne 16. ledna 1879 přišla cikánka *Anna Schneebergerová* s jinou cikánkou do bytu Anny Marešovy v Niedersohnsdorfu, kdež se vydávala za dceru katovu, jež umí znamenitě čarovati. Při vkročení přes práh pocítila prý bodnutí v pravé noze, což prý znamená neštěstí v domě. Z kosti nalezené ve smetaně rovněž hádala na neštěstí, jež záleží v tom, že selka prý dojí z krávy místo mléka — krev. By neštěstí to čarováním v noci, kdy v ducha se přemění a s duchy rejdí, odstranila, vylákala ze selky i jejího muže za nedlouho 248 zl. 37 kr., na šatstvu 47 zl. 84 kr. Anna Schneebergerova postavena proto před krajský

soud v Chrudimi, kde pro zločin podvodu odsouzena na 18 měsíců do těžkého žaláře, zostřeného postem.

(*Čas. „Čech“ 1879.*)

Ve starých *Nechanicích* stěžovala si selka *Tomášková* právě nahodivší se cikánce, že krávy její nedojí, načež jí cikánka poradila, aby mimo jiné čarování vložila do nové košile tři zlaté a zaobalené v noci odnesla na hřbitov. Sedlák, jemuž se selka s radou cikánčinou svěřila, souhlasil s tímto návrhem a oba učinili, jak je cikánka navedla, která se také ochotně propůjčila celé kouzlo sama na hřbitov odnésti, což také učinila, aniž se byla více vrátila. Když i později krávy nedojily, udána věc u soudu v Hořicích, který podvodnou cikánku, 18leté děvče, zatknul a odsoudil k 7 dennímu vězení.

(*Čas. „Čech“ 1874.*)

Barbora Wernerová nádennice 50 let stará a z Maffersdorfu rodilá, přišla r. 1873 v únoru k jednomu sedlákovi v Bosengründlu u Děčína, dala si nepravé jmeno a udávala, že prý pochází ze Saska a umí očarovaný dobytek léčiti. Aby jí uvěřili, vzala vejce, rozbila a hodila do sklenice vody a v zakalené vodě namlouvala manželům, že prý jejich dobytek není čistý. Na to dala si přinésti ještě tři vejce a dělala s nimi všeliký hokuspokus, až selce a sedlákovi vlasy na hlavě vstávaly. Z rozbitých vajec vytahovala brzy hřebíky, brzy vlasy ženské atd. Nyní neměli manželé Wernerovi žádné pochybnosti, že jejich dobytek je očarovaný a dali se podvodnicí o celých 300 zlatých ohnouti. Tak pomáhala Wernerová i jiným lidem, při čemž jí jistá Anežka Mařinová lidi nadháněla a z oněch 300 zl. za to 25 zl. dostala. Litoměřický soud krajský odsoudil Wernerovou pro podvod na pět roků a pět měsíců a Mařinovou na sedm měsíců do těžkého žaláře, vždy postem zostřeného.

(*Čas. „Pokrok“ 1873.*)

b) Jest ukrutné.

Když syn francké královny *Fredegundy* zemřel, bylo i mnoho starých bab upáleno v Paříži, které prý prince očarovaly. (*Stolberg*: *Rel. Gesch.*)

V Mechlu nalezalo se nedaleko města místo jako vypálený lesík s mnoha koly, na nichž domnělé čarodějnice páleny byly. (*Annegarn Weltgesch.*)

L. P. 1600 bylo *v Mnichově* 6 osob pro čarodějství odpraveno; byliť to manželé se dvěma syny, kteří prý 400 dětí začarovali a usmrtili, 58 osob zchromili a mnohých jiných ukrutností se dopustili. Synové byli šestkráte žhavým železem páleni a pak jim obě ruce kolem uraženy, načež ku sloupu přivázáni, spáleni jsou. Otec byl dán na žhavé kopí, matka na železnou stolici a tak spáleni. Nejmladší syn, jenž dle výroku soudců byl nevinen, musel se na ukrutnost tu dívati, aby od čarodějnictví byl odstrašen.

(*Odilo Schreyer*: *Nützl. Zeitanw.*)

Znal jsem velmi ctnostnou a křesťanskou *selku*, která v pověsti co čarodějnice zemřela. U souseda se stala zvláštní nehoda a že si ji nemohli vysvětliti, pravilo se, že jsou očarováni a že čarodějnice jest ta osoba, která se od nich přijde něco vypůjčit. Náhodou přišla ona hodná žena se něco vypůjčit a proto byla ona domnělou čarodějnicí. (*A. Scherer.*)

Ve Francii upálili soukromí manželé Souberviešti ještě r. 1850 ženu Bedourehovou co domnělou čarodějnici a Tarbenu a byli odsouzeni k ročnímu platu 25 franků pro jejího muže, poněvadž porota netajila si, že tak učiněno z pověry. (*W. E. Hartpol Lecky.*)

V jedné tyrolské obci roznemohlo se jednomu *rolníku* několik kusů dobytka, o nichž se rozneslo, že jsou očarovány. I řekl tu jeho čeledín, že by dobytku pomohl, avšak jednu krávu že by musel obětovati. Musíť prý se před chlívem hluboká jáma vykopati a nejšpatnější kráva svázaná do ní shoditi, dlouhý nůž jí do břicha vraziti a napotom živá ještě kráva zaházeti zemí. I učinil pověrčivý rolník dle rady čeledínovy. Když se ale o ukrutnosti té farář dověděl, oznámil vše soudu a tu se ukázalo, že čeledín, jenž náruživě pil kořalku, nepořádnou pící nemoc dobytka zavinil a byl i patřičně potrestán.

(*Šmída*: *hist. kat.*)

Jeden *učenec* v 17. století zpozoroval, že struna nástroje se ozve, pak-li na jiném nástroji tentýž tón se vyloudí. I vzal si dvě citery a před četně shromážděným množstvím vzal jednu citeru

do ruky, druhou vložil opodál v ruce kostlivce a když tón na své vyloudil, zněla i citera druhá. A jaké odměny se mu dostalo za vyražení? Byl obžalován a co čarodějník spálen.

(*Šmída: Repert.*)

V jedné německé obci žil *rolník*, kteréhož pro veselé kousky Vítem nazývali. Byl i neobyčejně silný a při běhu o závod byl vždy vítězem a proto ho mistrem čarodějnickým jmenovali. Jednou se ho otázali, umí-li i myši dělati. V žertu přislíbil, že je udělá. I vzal si pytel a do jedné polovice dal 24 myší a do druhé 24 oblásků. I ukázal jim nejprvé kaménky a pak dovedně pytel obrátil a 24 myší pustil. Avšak draze mu přišel žert ten. Ustrnulí diváci pravili jednohlasně, že Vilém jest vskutku čarodějník a že jest původce krupobití, moru a nemocí dobytka. Byl obžalován, strašně mučen a konečně i upálen.

(*Dolz, Jugendztg.*)

c) Varuj se ho; zamezuj!

Král *David*, ač miloval syna svého nemocného a i tak se rmoutil, že v pytli a popeli ležel, přece nehledal pomoci u čarodějníků, ale modlil se vroucně za jeho uzdravení. (*Macana výb.*)

Bedřich Spée z Langenfeldu, duchovní v Kolíně, který 300 osob z čarodějnictví odsouzených k hranici doprovázel, povstal první proti panovníku a soudcům, řka, že nevinně odsouzeny jsou. Za to ale sám byl usmrcen.

(*Richter.*)

Za císaře *Theodosia* byli čarodějové z podzemních skrýší, kdež se ukrývali, vypuzeni a na takové místo postaveno znamení sv. kříže neb křesťanské chrámy zbudovány. (*Codex Theodos.*)

3. Víra v duchy. Škodí; podvádí.

Nespůsob *hříšný* pomocí klepání stolku duchy vyvolávati rozšířil se zvláště mezi obyčejným lidem. Ba v severní Americe vycházelo i vícero časopisů s orakulum psacích stolků a otázaných duchů přeplněných, z nichž na budoucí události se souditi mělo. R. 1863 dávali američtí vyvolavatelé duchův Girand a sestra jeho ve Švýcarsku četně navštěvované představení anebo kouzelnictví z vyššího klepání stolkův.

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

Bernhardi, študující ve Vídni, vsadiv se, vešel v noci do hrobky a na znamení, že zde byl, strčil vidličku do jedné rakve, tu ale i konec svého županu připevnil a cítě, jako by ho někdo držel, myslel v pověře, že ho duch drží a druhého dne nalezli ho v hrobce napolo mrtvého. (*Šmída: Repert.*)

V jistém *francouzském* městě kopajíce blíž kasáren, nalezli mnoho lebek, kteréž do jámy hluboké házeli. Tu jednou se vsadili dva vojínové, trubač a brigádník v hospodě a sice brigádník, že přinese lebku, a jest-li se tak stane, že trubač bude mnoho piva platiti. O půlnoci vyšel brigádník a za tajemného šustotu listí a větru vlezl do jámy a vzal jednu lebku. Když vstupoval po žebříku zpět nahoru, zaslechl sténání v koutě jámy a hlas: „Dej mi mou, anebo tvou lebku!“ Brigádník se velmi ulekl a nahlížeje rouhavé jednání své, chtěl kvapně z místa se vzdáliti. Když pak někdo žebříkem třásl a volal: „Nelidský vrahu! proč mi nedáš pokoje a lebku mou mi béreš? dej mi ji nazpět, anebo já ti vezmu tvou!“ vhodil brigádník lebku do jámy a zaslechl tu pronikavý hlas. V hospodě vypravoval druhům, jak se mu vedlo. Trubač scházel a všichni mysleli, že snad nechce sázku zaplatiti, druhého dne ale nalezli trubače mrtvého v jámě s roztříštěnou lebkou.

(*Šmída: Repertorium.*)

Rudolfu IV., vévodu habsburskému, vychloubal se jistý kejklíř, že umí duchy vyvolávati a žádal, aby ho zkusil. Rudolf svolil a tu ho kejklíř uvedl do vídeňského lesa k prohlubni, kdež byl dříve starou babu se žhavým uhlím a měchem schoval a jak si počínati má, poučil. Zaklínač duchů udělal nyní kolo kolem Rudolfa a přikázal mu, aby nevystupoval z něho, ač chce-li zdráv a živ odejíti. Na to počalo čarování a otázování duchů, načež baba odpovídala a jiskry pouštěla. Rudolf poznav podvod, vyskočil z kruhu a chytil babu i s nástroji, dal oba spoutati a dle tehdejšího práva do pytle zašiti a utopiti.

(*Habsburg I.*)

4. Hádání.

a) Jest pošetilé a klamné.

Císař *Licinius* stroje se do boje proti Konstantinu velkému, pověrečně povolal k sobě pohanské egyptské hádače a vykladače snů a byl od nich ujištěn, že zvítězí. Avšak krutě za svou pověrčivost byl potrestán; ztrativ bitvu dal se na útěk, až konečně chycen a od Konstantina byl zardoušen. (*Eusebius.*)

Císař *Nero*, jsa 30 roků stár, otázal se delfického orákula, jak dlouho bude ještě žíti a dostal za odpověď, aby se před rokem 73. měl na pozoru. I myslel, že dosáhne 73 let věku svého a počínal si velmi ukrutně, tak že vzpourou vlastních poddaných na útěk se dáti musil, na němž se v nejlepším věku sám zabil. Jeho nástupce Galba čítal právě 73 roků, když vládu nastoupil. (*Lohn. bibl.*)

V *Uhlířských Janovicích* se r. 1871 o posvícení, když v kostele byly slavné služby Boží, potulovala od domu k domu cikánka a tu přišla na rodinu, která ji jako Pána Boha poslouchala a planetu si číst nechala z holé ruky. Cikánka jim slibovala, že jim poví, jaké štěstí na ně čeká a kdo jim v štěstí škodí. Rodině se vedlo špatně a žádala věděti, kdo to jest, jenž jim škodí. Cikánka jistila, že do pěti hodin nepřítel sem přijíti musí a že, aby mohla dále pokračovati, jí mají peníz hodně velký dáti, ať táhne. Rodině se nechtělo do peněz a proto dříve poobědvali a hojně cikánce předkládali. Po jídle jí dali dvacetník stříbrný a posléze ještě osm. Cikánka zavázala peníze do balíčku, prostřela velký šátek na stůl, vzala hrnek, poklopila na stůl a postavila vše do prostřed světnice. Dala jim obě ruce dohromady, aby prý si je hodně tiskli. Třikrát je obešla, na stůl pěstí uhodila; žádný se nesměl hnouti ani promluviti; sama pak zaříkávala a potom řekla, aby hrnek nechali poklopený státi až přijde jich nepřítel; na to se vytratila. Pátá hodina minula, ale nikdo nepřišel; podívali se pod hrnek a tam bylo místo peněz kus svinutého papíru. („*Pokrok*“ *1871.*)

Stará *Kordula* měla tajemnou velkou skříň, na níž se nalezalo kolo a na druhé straně ciferník s tyčkou, jež na papíře rozličná znamení psala, z nichž Kordula jiným budoucí věci předpovídala. Věc ta v brzce se rozhlásila, až konečně i úřad zakročil a hle, ve skříni při prohlídce nalezli malou, schoulenou a bídně vypadající dívku, která musela kolem točiti a tak pověrčivé klamati. Ona ubohá dívka byla jisté vdově dána na vychování. Kordula pak pro rozšiřování pověry na 10 roků do káznice odsouzena. (*C. A. Staudenmaier.*)

Za dávných časů žil jistý učený *muž*, kterýž se zaměstnával předpovídáním budoucích věcí z vrásek na rukou. Jednou přišel k otci několika dítek. Dítky jedno po druhém držely ruce k prohlédnutí, očekávajíce návěští svých budoucích osudů. Když byl učenec ruku nejmenšího dítěte bedlivě prohlédl, řekl otci: „Tento synáček se stane velmi učeným a velkým mužem!“ Otec usmívaje se pravil: „Mýlíte se, milý pane, nebo dítě to není chlapec, ale děvče.“ (*Podstr. výkl.*)

Jistá *žena* byla v celém okolí jako výborná vykladačka karet známa. Mámila lidi, že jí Bůh v kartách tajné osudy lidské vyjevuje, jednomu prorokovala dlouhý život, druhému velké dědictví, každému dle žádosti srdce něco dobrého, prospěšného a radostného. To trvalo tak dlouho, až konečně u práva byla obžalována a dle zákona přísně potrestána, čehož jí zajisté karty nevyjevily, sice by se tomu záhy byla vyhnula. (*Podstr. výkl.*)

b) Škodí; nedbej na ně!

Kateřina z Medicis převzala za nezletilosti syna Karla IX. řízení státu ve Francii. Kateřina byla duchaplná, vychytralá, avšak bez víry a velmi pověrčivá. Zcela věřila hádači, jenž jí oznámil, že synové její zemřou bez dětí. Dle toho zařídila si politiku a tím si velmi škodila. (*Scherera Exempel-Lex.*)

Jistý *sedlák* schoval si stržené peníze do pytlíčku a nechal ho na lavici u dveří, aby zatím malou práci vykonal. Mezi tím přišel vepř a spolkl pytlík i s penězi. Nenaleznuv ho, utekl se k jedné hádačce, která mu vyjevila, že manželka jeho peníze mu vzala, z čehož nekonečná domácí mrzutost povstala. (*Martin de'l Rio.*)

V jedné vesnici ve *Slezsku* okraden byl velmi pověrčivý rolník. I obrátil se k jistému člověku, aby mu udal zloděje. Na velkou prosbu rolníkovu a za řádný plat dal se prorok pohnouti a vydal se do vesnice. Tu poručil, aby ve světnici, kde krádež byla spáchána, zapálil otep ovesné slámy a kdo první z obyvatelů vesnice na oheň přijde se podívat, ten že jest ten zloděj. Kouř vystupující přilákal nejdříve souseda rolníka, myslelť, že hoří a chtěl souseda na oheň upozorniti. Avšak jakmile ho okradený rolník spatřil, vyskočil ze dveří a počal nevinného souseda bíti a teprv po zakročení rozvážnějších sousedů přítrž rvačce učiněna.

(*Časop. „Čech“ 1874.*)

Vilém, syn jednoho tkadlce v Hořelicích, slyšel kdysi, kterak jedna baba z kávové mísky jiným hádala, začež se jí notně vysmál. Stařena ze msty i jemu hádala, že 7. září toho roku ještě zemře. Že pak Vilém sám později slovům těm věřil, ač mu to rodičové vymlouvali, nemohl spáti, jísti a píti a z bázně dostal i zimnici, na kterouž také v brzku zemřel. (*Thieme.*)

César, římský vůdce, jemuž zrazovali věstcové jíti do boje, nic toho nedbaje, přeplavil se zimní doby do Afriky a zvítězil. (*Lohn. bibl.*)

6. Kometa. Značí prý neštěstí.

Objevení se *komety* přikládalo se pověrčivě velké neštěstí. Římané viděli v ní brzkou strašnou válku anebo vzbouření anebo smrt vládařovu. Tak i král v Korei uslyšev o kometě, města opevňoval a velké vojsko shromážďoval. I v Americe bojí se jí divochové a zahánějí ji hlukem. I v Evropě za našich časův osvícených mnozí pověrčiví v objevení se komety spatřují nějaké všeobecné neštěstí. Tak před dobytím Cařihradu od Turků objevila se kometa; kometa, která se r. 1556 ukázala, přiměla císaře Karla V. k tomu, že složiv korunu vstoupil do kláštera. Roku 1618, razil se zvláštní peníz po objevení se komety, na němž napsáno bylo, aby všichni se polepšili. R. 1859 soudili mnozí z komety na konec světa.

(*Šmída: Repert.*)

R. 1851 šli v jednom hlavním městě *německém* mnozí páni a paní, kteří povinnost svou co katolíci o velkonocích nevyplnili, ustrašeni k sv. zpovědi, když se bylo dostavilo zatmění slunce, jehož se věřící jinak nebáli.

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

6. Loterie;

viz: „i sen, vyražení 8!“

Jest pošetilá a škodná.

Jeden nešťastný *hráč*, sázeje do loterie, uschoval obraz sv. Františka seraf. do klobouku s tím úmyslem, aby šťastný los vytáhl. Vida se pak v naději své sklamána, odvrhl obraz od sebe a šlapaje nohama po něm pravil: „Jdi, sprostý kapucíne, nic neumíš!“ (*Mehl. příkl.*)

V jedné *obci*, kde mnoho na sny a jiná znamení se drželo, aby čísla do loterie se uhodla, namáhal se všemožně duchovní správce v kázaních, aby pošetilost jednání toho ukázal. Mezi jiným pravil, kterak to jest pošetilé, že ten nebo onen sen právě 37 a 60 znamenati má. I ukončil kázaní, domnívaje se, že úplně posluchače přesvědčil. Jak se ale zarazil, když se ho, an šel domů, jedna babička otázala: „Není-li pravda, že jsem dobře rozuměla, 37 a 60?“

(*Scherer: Ex.-Lex.*)

Jisté *paní*, kteráž na sny velice držela, se zdálo, že číslice 77 veliký los vyhrá; tou příčinou sázela do loterie tak dlouho, až všecko jmění své prosázela a konečně bídou zhynula.

(*Klinkáče legendy.*)

Irokesové tak pevně věří ve sny, že když se někomu zdá, že ho někdo urazil, vskutku se naň hněvá a smrtelnou nenávistí proti němu naplněn jest.

(*Dolz.*)

7. Nemocných léčení.

Jest pošetilé; škodí; zamezuj!

Před několika lety poručil v *Anglicku* jeden otec svému malému chlapci, aby vlezl po čtyrech pod osla a tak i na druhou strauu vylezl; pak ho posadil na zadek zvířete a učinil to několikráte po sobě. Potom vzal krajíc chleba z čerstva nakrojeného bochníka a strčil jej napolovic oslu do huby. Osel dostal arci ihned naň chuť i zaťal do něho zuby, načež otec ostatek ulomil, potom oslovi několik chlupů vytrhnul, rozsekal a s

chlebem promíchal. A tuto lahůdku musel pak chlapec sešupat! I ptal se někdo otce, co to má vše znamenat? a ten se naň podíval, jako by ho, kdo ví jak, litoval a vysvětlil mu, že teď hoch jeho dozajista sípavý kašel ztratí.

(Jos. Kaj. Tyl.)

Jeden *mladík* trpěl plícním neduhem. Na radu jedné pověrčivé osoby musel, an již dlouho nadarmo léků užíval, lžíci vlastní krve vycediti a do otvoru jasanového stromu vlíti. A mladík se vskutku pozdravil, což by se bylo i bez pověrečného spůsobu stalo, avšak za tři leta zemřel na chrlení krve.

(Šmída: hist. kal.)

Na konci minulého století žil na českých hranicích jistý *pastýř*, kteréhož „zázračným lékařem" nazývali. Proti každé nemoci věděl léku, kterýž ze zvláštních posuňků, neznámých jmen, směšných, pošetilých spůsobů, podob, číslic a písmen pozůstával. Večer před sv. Janem křt. sbíral byliny, které proti všem nemocem prý pomáhají. I svatých věcí používal při svém léčení na př. modlitbiček, výroků ze sv. Písma, lístků, na nichž sv. slova, svěcená voda a zázračné byliny zaznamenány byly. Těm, kteří měli zimnici, dával na krk zázračný papírek aneb pytlíčky. Bolení hlavy zapuzoval měřením nitkou, kterou potom přetrhl. Pihy zapuzoval tím, že poručil, aby na bílou sobotu při opětném zvonění vodou pramenitou se myli; vytrhnuté zuby kázal na zad házeti, aby opět rostly atd. Lístky sv. tří králů, duchovní zámky, zlaté Otčenáše a jiné nesmyslnosti odporučoval. I dobytek léčil. Některé dni měl za nešťastné svému umění, zvláště pátek. I hráčům zaopatřoval štěstí dávaje jim čtyrlistý jetel anebo nakázal, aby jim soused palec držel. A tomuto pošetilci přemnozí věřili a rady jeho poslouchali. *(Mehl. příkl.)*

V *Ratiboři* u Vsetína na Moravě žije prohnaná baba, která nemoc zaklíná a přece se najdou lidé, kteří za drahé peníze k této babě o pomoc se utíkají. Tak dovezl rolník K. z Kelče bábu až do svého domova, kdež jeho švakrové nemoc zaklínala. Rolník P. z Malé Lhotky u Kelče byl u té baby o pomoc pro svoji ženu a j. v.

(Časopis „Čech". 1875.)

V *Berlíně* kořistil z pověrečnosti mnohých obyvatelů jistý zázračný doktor vlastně mastičkář Mathes. Ježto lékařství pranic nerozuměl, vychloubal se, kolik hrbatých, chromých a mrzáků jiných ano i ďáblem posedlých vyléčil a sice zázračným spůsobem, buď modlitbou, buď rozkazem, buď dotknutím se nemocných. A přece mnozí se dali od něho léčiti. Tak jedna paní, která na bledničku trpěla, musela dle rozkazu jeho všecky vlasy si ostříhati, spáliti a je s mlékem vypíti. Ubohá se zbláznila, mastičkář ale byl odsouzen do káznice.

(Wagnitz.)

V obci *Croisiers* v Champagni byla jedna selka nemocná a když se nemohla vyléčiti, namluvili jí, že jest očarována a proto prosila o pomoc jednoho v okolí známého čarodějníka Galiciena, kterýž ji v mínění jejím ještě utvrdil. I přišed Galicien uzavřel se selkou, její manželem, zetěm a dcerou a aby prý ďáblu příchod zamezil a od něho při operaci vytrhován nebyl, ucpal komín, dvéře, okna a každou skulinu. Napotom na žhavém uhlí pálil volské srdce. Druhého dne pohřešovala druhá dcera sedlákova svého manžela a proto spěchala k rodičům a nemohši se dotlouci, dala dveře otevříti. A co tu spatřili? Všickni, již na čárech brali podílu, leželi mrtvi na zemi, udusivše se. *(Wagnitz.)*

V *Podebulsu*, vesnici na řece Elstře v Durynsku, pokousal r. 1787 vzteklý pes jednu ženu. Místo, aby u lékaře pomoci hledala, uchýlila se nešťastnice k jednomu ševci, který jí dal lístek s kouskem chleba sníst. Avšak za osm neděl upadla ubohá žena v zuřivost a v strašných bolestech zemřela.

(Krönes, Real.-Lex.)

Sv. *Bernard* jako útlé pachole často míval velké bolení hlavy. I přivedli k němu jakous ženu, aby mu bolest pověrami zahnala. Uzřev ji Bernard dal se do křiku, že nechce ďáblům ničím se zavázati a vzchopiv se z postele zahnal podvodnou kejklířku a hle, bolení hlavy přestalo skoro v témž okamžení.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Když r. 1576 v Miláně za biskupa sv. *Karla borrom.* strašný mor povstal a tento modlitbou a processím a namáhaním biskupovým přestával; prodávali jistí podvodníci za drahý peníz

před kostelem lístky, popsané a potištěné podivnými a nesrozumitelnými slovy a znameními, které prý mají tu moc, že ten, kdo je nosí, se nenakazí. I našli podvodníci hojného odbytu. Což když uslyšel sv. Karel shromáždil ihned zvonem lid a vylíčiv mu zpozdilost a zlomyslnost lístků, vynesl, že z Církve každého vyobcuje, kdo lístky takové bude kupovati anebo prodávati. I místodržitel Agmonte dal prodavače zatknouti.

(*Šmída*: *Repert.*)

8. Víra v strašidla.

a) Jest směšná.

D' Alambert a Diderot, nevěrci, věřili v čarování.

Nevěrec Hobbes nikdy si sám do postele nelehl, boje se strašidel.

(*Nouv. Encycl. Cath.*)

Pan *Coint* nucen za francouzské revoluce utéci, vzal si neteř za vlastní, kteráž žalem nad smrtí rodičů svých v šílenství upadla, s okna skočila a se zabila. Jak se ale ulekl Coint, když za několik roků vstoupiv ve vlasti své do pokoje, zde spatřil neteř svou ležící na zemi. Než když se věc ohledala, uvidělo se, že to bylo prádlo, které Coint neteři své byl daroval a kteréž za neteř v obrazotvornosti své držel.

(*Šmída*: *Repertorium.*)

Kazatel *Herzlieb* navštěvoval co pacholík školu sirotčince v Hallu. Po několikráte, když do dvora vstoupil, strhl mu někdo čepici, což připisoval strašidlu. Konečně ale přece pravou příčinu vyslídil. Na dvoře visel provaz na prádlo, kterýž Herzlieb v mladistvé bujnosti neviděl a kterýž mu čepici strhoval.

(*Šmída*: *Repertorium.*)

Stařičký biskup z *Chichesteru* byl jednou ve 4 hodiny ráno ve svém zámku hlukem probuzen a bílá dívka vstoupila, posadila se na postel a vytáhnuvši mnoho psaní, počala je čísti. Biskup se jí neohroženě otázal, kdo by byla? Postava však jen vzdychala. Tu zvonil biskup, avšak nikoho se nemohl dovolati, postava pak se vzdálila. I otázal se pak biskup služebnictva, zdaž viděli bílou postavu. Všichni ujišťovali, že neviděli a že snad biskupu se něco zdálo, anebo že to bylo strašidlo. Konečně ale vysvětlil věc tu dozorce blázince, řka, že jim utekla pomatená dívka a ta že otevřenýma dveřmi k biskupu vešla a že se zvláštní oblibou povždy balíček psaní s sebou nosí.

(*Šmída*: *Repertorium.*)

Jistému *jinochu* se přihodilo, že musel v noci kolem hřbitova jíti. Když se k hřbitovu přiblížil, spatřil tam jakousi bílou postavu, i ulekl se velmi a sotva domů přiběhl, vykládal, že na hřbitově chodí bílý duch a straší. Za nedlouho se vyjevilo, jaký to byl duch. Podle hřbitova byla ovocná zahrada, do kteréž se nočního času vkrádalo několik kluků na ovoce. Aby krádež svou bezpečně mohli provozovati musíval jeden z nich, v bílou košili oblečen, po hřbitovní zdi jako noční stráž semo tamo choditi. Ale klam brzy přišel na jevo. Přihodilo se, že domácí myslivec šel v noci přes hřbitov a bílá postava, jak obyčejně se ukázala a šla mu vstříc. Myslivec volal: „Zůstaň stát a vyznej, kdo jsi, sice se ti zle povede.“ Kluk polekán žádné odpovědi nedal, proto myslivec střelil a těžce ho poranil. Tak se strašidlo vyzradilo.

(*Podstránského výkl.*)

V *kralohradeckém* kraji mezi Skrovnicí a Cuclavou jest černý les, kdež prý straší. Já sám, chodě skrze les, nespatřil jsem ničeho. Jednou za tmy ubírám se lesem tím a u sochy Ukřižovaného zpomněl jsem si na strašidlo a vskutku zočím asi na 80 kroků cos vysokého, dole širokého a nahoře špičatého na spůsob lemenice ke mně se blížiti. I zachvěl jsem se, hrůzou mi až vlasy vstávaly, pot studený se mi s čela hrnul, rád bych byl prchl, avšak poznamenav se sv. křížem, šel jsem dále přece, dech se mi najednou krátil i zůstanu státi očekávaje, že mne strašidlo to zaškrtí. Avšak postava ta podivná najednou mne pozdraví: „Pochválen buď Pán Ježíš!“ A kdo to byl? Byla to ženská, kteráž v Cuclavě od matky dostala tři velké sitě dlouhé režné slámy a které si okolo sebe obvázala. A to bylo to rozhlášené strašidlo.

(*Vendelín Dušek.*)

V jistém městě zemřel *bohatý kupec.* Mrtvola zůstala na loži a žádný nebyl při ní. Nad hlavou visel zvonek, kterým v nemoci zvoníval k posluze. Zvonek bylo slyšeti i když kupec byl mr-

tev a mrtvola ležela na loži. To naplnilo strachem všecky domácí a počalo se mluviti, že zemřelý kupec straší. Aby se o věci té přesvědčila, osmělila se manželka zemřelého, vešla do pokojíka a pozorovala zvonek. Po chvíli vidí, ana si domácí kočka hraje s třapcem, kterýž od zvonku visel. Nyní pochopili všickni, odkuď zvonění pocházelo a smáli se. (*Podstr. výkl.*)

Kdykoliv *Matěj* uslyšel o strašidlech vypravovati, nemohl celé noci spáti, balť se velmi. Nadarmo mu rodičové jeho bázeň tu pošetilou vymlouvali. Učiv se řemeslu obuvnickému, musel s tovaryši spáti na půdě. Jednou o půlnoci procitnuv, znamená, že něco bílého k němu se přibližuje a zase za chvíli ustupuje. Matěj hrůzou se třesa, tak se zaobalil do peřiny, že se naskrz potil a jen po očku na to domnělé strašidlo se díval. Však nenadále cítí, že již ho za nos popadá. I dá se do hrozného křiku, skočí s postele a padne u postele jednoho tovaryše, která u dveří stála. Všickni se probudivše, táží se ho, proč křičí. Celý se třesa sotva pověděti může, co by strachu jeho příčinou bylo; až ten tovaryš vstane, strhne ubrus dlouhý s provazu, který pověsivši mistrová, zapomněla večer sundati a jímž hraje vítr, sem tam poháněl a ukáže jemu strašidlo, jehož se bál bez příčiny. Od pádu toho dostal ale Matěj nátku do nohy, místo aby si lékaře byl zavolal, dal si od báby nátku zažehnati, avšak rána se zhoršila, až ubohému Matěji se mu sela noha uříznouti.

Pověrný se bojí svého představení,
strachuje se, čehož nebylo a není.

(*Fr. Svoboda.*)

U jistého knížete v *Miláně* umřela stará komorná. Nedlouho po pohřbu nalezena jest opět živa na svém loži. Strachem a hrůzou naplněni byli lidé, když se hlásalo, že stará komorná vstala z mrtvých a straší. Avšak někteří srdnatější chtěli se o věci té přesvědčiti, proto osmělili se vejíti do pokojíka, kde se oživená komorná měla nalézati. A hle, když oči své obrátili k loži, spatřili, že tam opice leží přikryta a na hlavě má noční čepec po zemřelé komorné a tudíž za zemřelou komornou byla považována. (*Podstr. výkl.*)

Mlatec mlátil u sedláka v sousední vesnici a v noci při měsíčku šel domů. Tu mu bylo najednou, jakoby ho někdo klepal do zad. Uleknutý ohlídl se, neviděl však žádného člověka Rychlým krokem chvátal tedy dále a cítil, že to klepá častěji a silněji. Zastavil se opět, ohlížel se na vše strany a neviděl zase nikoho. Tu se dal do útěku ze vší síly, a teď mu to tlouklo ustavičně na záda a pořád silněji. Jako stěna bledý a úzkostí celý upocený vrazil doma do sednice a vypravoval ženě a dětem, že ho pronásledovalo strašidlo až na práh. Všickni se z nejprva lekli, konečně však dali se všickni do smíchu. Měltě dobrosrdečný mlatec na rameně ještě cep. Biják však byl na násadě špatně připnutý, tak že se odvázal a klátil tím rychleji, čím rychleji mlatec běžel a při tom ho tloukl silněji do zad. Cep tedy byl tím neviditelným strašidlem. Pověrečný však ten člověk rozstonal se leknutím a rychlým během a odležel to po několik dní. (*Kr. Šmíd.*)

Jistý *rychtář* musel jednou v noci k urozenému pánu jeti za důležitou příčinou. An ho přepadl dešť, zahalil se v červený dragonský chorvatský plášť, dal si ho přes hlavu a pod jednou páží držel svítilnu. Kdo ho spatřili, poděsili se a majíce ho za strašidlo, přikvapili do hospody, vypravujíce, že viděli strašidlo. Jest prý to podivný muž bez hlavy, sama krev, sedí na koni, má tři nohy a hořící hlavu nese pod páží. Všichni, jenž byli v hospodě, ustrnuli, zastyděli se ale pak, když rychtář sám do hospody zavítal a v něm domnělé strašidlo poznali. (*Weisse.*)

Sousedé domu v Temešváru, patřícího *M.*, byli tyto dni probuzeni ze svého spánku několika ranami z revolveru. Vyběhli z domu, aby zvěděli, co se děje. Několik strážníků vstoupilo v dotčený dům a tu se zjistilo, že šel M. pozdě v noci domů a tu blíže dveří spatřil dlouhé bílé postavy. Pradlena přinesla totiž odpoledne prádlo a nemajíc jiného místa, rozvěsila ho něco po dveřích. M. vida bílé pohybující se košile a spodky, sáhl rychle po svém revolveru a vystřelil chvatně na domnělá strašidla pět ran. Strašidla byla prý notně poškozena. (*Čas „Čech“ 1879.*)

Jeden *vrah* byl pověšen a mrtvola jeho na šibenici ponechána. Úřední sluha nevěda o tom, přenocoval poblíž v roští. Časně z rána šlo několik kupců na trh a volali na oběšence: „Sestup dolů a pojď s námi na trh. Sluha probudiv se, pravil: „Počkejte jen trochu, hned půjdu s vámi.“ Tu se ulekli kupci velmi, myslíce, že oběšenec na ně volá a dali se na útěk. Za nimi šel sluha volaje: „Počkejte na mne.“ Skoro bez ducha, ubledlí a upocení přišli kupci do města a pravili, že oběšenec za nimi do města běží.

(Dolz.)

b) Příčina: bázeň; podvod; nestřídmost.

Martin se vloudal do zámecké zahrady, nabral tam dva pytle ovoce a chtěl si nejdřív jeden pytel odnésti. Když se tak s pytlem podle zahradní zdi kradl, bilo na věži právě dvanáct hodin. Vítr šustěl velmi děsivě v lupení na stromech a Martin spatřil náhle vedle sebe černého muže, který se zdál nésti druhý pytel. Uleknut vzkřikl, pustil pytel na zem a utíkal, co mohl. I černý muž pustil pytel a utíkal rychle vedle Martina až na konec zahradní zdi, kdež zmizel. Druhého dne vypravoval Martin o strašidle a zamlčel, že kradl. Správce ale zavolal si ho na kancelář a pravil: „Ty's kradl dnes v zámecké zahradě ovoce. Prozradily tě pytle, na nichž stojí jmeno tvého otce. Proto tě dám zavřít do žaláře. Černé však strašidlo, které jsi viděti se domníval, byl tvůj stín, jejž jsi viděl na obílené zdi zahradní, poněvadž právě ve dvanáct hodin měsíc vyšel. Kdo zle tropí, není nikdy beze strachu; zločince ulekne šustnutí listu a on utíká před svým vlastním stínem.

(Kr. Šmíd.)

Ve vsi *N.* panovala vůbec pověst, že u kříže u rybníka straší, že se tam ukazuje bezhlavý muž, jenž okolo jdoucí škádlí, nejraději jim na záda skáče a od nich nositi se dává. Nejvíce se strašidla toho bál podruh Ondřej. Musel jednou v adventě do mlýna, veza pytel na trakaři, tou cestou, kdež najednou tma ho přepadla. I pádil co nejčerstvěji, a u kříže zamhouřil oči. V tom vrazil kolečkem do kamenu na cestě ležícího, zaslechl podivný zvuk, jakoby zasmání a hnedle ucítil náramnou tíži na trakaři. I myslil, že strašidlo mu sedlo na trakař i tlačil a tlačil ho, až nemohl s místa. I opustil trakař a zavřenýma očima pádil do blízkého již mlýna a zde bez ducha teprv po dlouhé chvíli vyrazil ze sebe, že strašidlo ho honilo. I šli mleči, smějíce se mu, s ním nazpět a co uviděli? Na trakaři nesedělo nic, ale kolečko leželo u kříže, uraženo byvši nárazem do kamene uprostřed cesty ležícího. Tu se teprv mleči Ondřeji notně vysmáli a brzy na to víra v černé strašidlo u kříže zmizela a nikdo se nestrachoval okolo jíti. *(Čas: Zlat. Klasy. 1855.)*

Hubert Raš, udatný vojín, jenž v uherských válkách se zúčastnil, byl jednou ubytován v jedné vesnici, asi tři hodiny od velkého Varaždina vzdálené. Domácí pán mu oznámil, že ho nemáže přes noc u sebe nechati, protože má jen jednu světnici nahoře a tam že straší a strašidlo že zvláště nemůže vojáky vystáti. Udatný vojín, ač mu to pán domácí zrazoval, se vyslovil, že právě v té světnici přenocuje. Po večeři se odebral nahoru a rozsvítil si dvě svíčky, jež si byl ve vesnici koupil a nikoliv zbytek svíčky, jež mu hospodář dal, jednu postavil k sobě a druhou do kouta a zapáliv si dýmku, očekával strašidlo. A vskutku strašidlo řinčíc a dělajíc povyk strašný dostavilo se. Raš otevřel sám dveře a pravil zpurně k postavě: „Co děláš takový povyk?“ Strašidlo, vysoká postava, zahalená a řetězi opatřená z počátku se lekla, pak ale hbitě zhasnouc světlo jedno, řetězi mocně vojína do hlavy udeřila. Tu sebral Raš všecky síly své a zmocniv se obludy přiložil jí bodák na prsa a žádal, aby řekla, kdo jest? A hle, byl to domácí pán sám, jenž byl soudu odevzdán, udatný vojín pak odměněn za duchapřítomnost a neohroženost svou 10 dukáty, v domě ale nestrašilo více.

(Šmída: Repert.)

V *Žatci* zemřel hrobník městský, zanechav po sobě vdovu a sličnou dceru, která lnula láskou k švarnému mladíku. Mladík se o místo hrobníka ucházel, ale byl odmrštěn. Vdova a dcera musely se vystěhovati a nový hrobník ubytoval se tam. Však neměl míti pokoje. Ve dvanáct hodin v noci ukázala se bílá postava u okna jeho volajíc: „Běda! běda!“ To se opakovalo každé noci. Hrobník stěžoval si u jednoho hodnostáře a na jeho

radu, když strašidlo v noci opět přišlo, bil nemilosrdně strašidlo lískovkou, až se dalo poznati. Byl to odmrštěný kandidát hrobnictví a milovník dcery nebožtíka hrobaře. (*Čas. „Čech“ 1874.*)

Vít pil navečer mnoho silného piva a položil se pak naznak do postele. Brzy mu bylo úzko na prsou, že sotva mohl dýchati, chtěl o pomoc volati, avšak nemohl, ještě ho srdce velmi bolelo. A pak vypravoval druhého dne, že ho můra tlačila. (*Heilingbrunner.*)

9. Zlatodějství a poklady. Jest pošetilé a podvodné.

Arabové v pověře všecko své jmění vynakládali na rozličné smíšeniny železa, olova, cínu a mědě, kterouž směšeninu v zlato proměniti chtěli, podobně i na balzám, jenž život omlaďovati měl a na ustavičně hořící oheň, kterýž kámen moudrosti nazývali. (*Stolberg.*)

Podobně i alchymisté, tak zvaní černí umělci ve středověku, chtěli pomocí ďábla pokladů si vydobýti.

(*Krönes: Real-Lex.*)

Mařenka byla od své tety v pověře vychována a tu uslyševši kdys, že pokladu nalezne, kdo po tři pátky na hřbitově jistá slova na nových hrobích pronese; šla po dva pátky na hřbitov, neřeknuvši nikomu ničeho. Otec ale její rozumný, když ji po dva pátky doma pohřešil, otázal se jí, kde by byla. Mařenka se otci svěřila a tu otec směje se jí pravil: „Což jsi slyšela již, že by kdos takovýmto spůsobem pokladu si vydobyl?“ A když Mařenka odvětila, že neslyšela, doložil: „Tak i ty pokladu takto nenalezneš. Zůstaň jen doma a pilně pracuj a pak arci peníze nenalezneš, avšak poctivě si jich vydobudeš.“

(*K. Thieme.*)

Papeži *Lvu X.* věnoval jeden alchymista knihu jednající o umění, zlato dělati. Očekávaje za to hojnou odměnu, navštívil papeže. Papež daroval mu velkou bednu, aby, uměje prý zlato dělati, měl si ho kam schovati. (*Corozetus.*)

Na podzim r. 1856 přišli do *Mitterstille* cikáni, mezi nimiž dvě cikánky hádáním a žebrotou se zabývaly. Jakub Šaller daroval jim desetník, začež cikánky se mu chtěly ukázati vděčnými a pravily mu, že, má-li peníze, z každého sta mu učiní tisíc zlatých. Nerozumný a pověrečný muž jim dal 500 zl. Cikánky daly peníze do měšce, obalily ho koudelí a postavily do mísy s hlínou, aby se peníze mohly rozmnožiti. Šaller musel ještě sůl přinésti a pak uschovaly vše v truhle, vzaly klíče sebou a pravily mu, že za 8 dní zase přijdou a truhlu otevrou a ze set že budou pak tisíce. Osm dní uplynulo, cikánky se ale nevracely, tu otevřel Šaller truhlu a nalezl tam místo peněz hrách, který vskutku již rostl. Udav vše úřadu a maje proti cikánkám svědčiti, bál se, aby ho neočarovaly.

(*Salzb. Sonntagsbl.*)

Jednou z večera přišel k rolníkovi *Bezděchovi* cizinec v podivném obleku, s tlustou knihou pod paží a s bílou hůlkou v ruce a řekl: „Zjevím vám tajemství. V jednom vašem poli leží zakopaný velký poklad zlata a stříbra. Dáte-li mi desátý díl z toho, vykopám poklad a tak se stanete boháčem.“ Sedlák s radostí svolil. O půl noci šli obadva na pole s lopatami a trakařem. Tiše vykopali hlubokou jámu a našli skutečně těžkou truhlici a přinesli ji šťastně domů. Cizinec prohlížel truhlici na všech stranách, dotékal se jí bílou hůlkou a četl při tom v knize nesrozumitelná slova a kýval hlavou. Konečně pravil: „Chceme-li pokladu dostati, zapotřebí jest zvláštního prostředku a ten musíme za dvacet dukátů v lékárně, pět mil vzdálené, koupiti.“ Radostně mu sedlák vysázel peníze, jež byl za koně nedávno dostal a cizinec s nimi odešel, aniž by se více navrátil. Sedlák nemoha se dočkati, odhrnul víko od bedny, nenašel v ní ani zlata, ani stříbra, ba ani uhlí, nýbrž nalezl tam samé oblázkové kamení z potoka, který tekl okolo jeho pole. (*Kr. Šmid.*)

Ve Francii žil r. 1804 známý vynálezce pokladů *Lemoine*, jenž se svou lstivou paní mnoho lidí ošidil, jimž rozličnými obřady poklady skryté připovídal. Učeník musel hned z počátku 9 zl. zapraviti, musel se i postiti a ke cti Ducha sv. mše sv. dáti sloužiti. Napotom se zabila koza, jejíž kůží se místo, kde poklad býti měl, přikrylo, maso spálilo a popel k východu hodil. Pak se učinila z dvou větví metla ze stromu, jenž se v noci světlem od panny

jedné posvěceným vyhledal. A nyní se mohl duch, jenž poklad chránil, vyvolati, aby pověděl, jak se může poklad dobýti. I jeden prostý člověk se dal svésti a zaplatil 113 franků na přípravy, když ale poklad měl se dobývati, zmizel Lemoine i s paní, věc ta udána soudu a Lemoine i s paní odsouzen na dvě leta do žaláře a k náhradě škody. (*Quillois.*)

Povinnost.

Konej věrně a svědomitě!

Ji konali:

Mojžíš, David, Juda makab., zvláště Pán Ježíš a sv. apoštolové.

Turbo, praefekt císaře Hadriana, byl od něho napomenut, aby i na zdraví své hleděl a od povinnosti a prací svých si odpočinul. Avšak Turbo odpověděl: „Praefektu císařovu se sluší, aby stoje zemřel. (*Xifilin.*)

Sv. *Heřman Josef*, maje před očima příklad Pána Ježíše, vykonával povinnosti své s největší ochotností a s tváří vždy veselou a k posluhování bratří svých nechodil již více, nýbrž takměř lítal. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Karel borrom.*, arcibiskup milánský, byl vždy něčím zaneprázdněn. On ve dne ani chvilku nezaháleł, i spaní si velmi skracoval. Když mu předkládali, že zdraví svému tím škodí a že zapotřebí jest trochu si odpočinouti, pravil: „Tělo mé buď na lůžku jednou v nemoci a jistě v hrobě dosti dlouho bude odpočívati. Práce jest první a nejhlavnější potřebou člověka.“ Při veškeré tak mnohé a těžké práci důvěřoval sv. Karel vždy zcela a úplně v Boha, protož také říkával: „K tomu, co činiti mám, uděluje mně Bůh, když se modlím, síly a pomoci své!“ (*Životy Svatých.*)

Sv. *Majdaléna pacínská*, vstoupivši do kláštera, měla zvláštní oblibu ve vnitřní modlitbě, což zpozorovavši učitelka, dovolila jí časem místo ruční práce o samotě modliti se. Než Majdalena zůstala vždy s ostatními sestrami při práci, vědouc, že plněním svých povinností a dokonalou poslušností plní vůli Boží. (*Silbert.*)

Sv. *Malachiáš*, stav se knězem a kazatelem, zastával povinnost tuto s rázností a pevností a prospěl tak mnohých blahu. (*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *Řehoř vel.*, papež, byl vždy nemocen, bolestná pakostnice pálila v údech jeho; však proto nezanedbal žádné povinnosti úřadu svého. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Tomáš* z Kantilup, pilen byl povinností povolání svého. Jakožto kancléř krále Jindřicha byl pravdomluvný, v radě opatrný a v úřadování věrný. Nikdy nebral darů nebo uplacení. Bujnost zpupných boháčů držel na uzdě, od pravdy nikdy se neodchýlil, všem chudým výslechu přál a štědrým byl. Jsa biskupem pilně slovo Boží hlásal a zpovídal. A při tom nebral žádného ohledu na vysoký stav, či na osobu a přízeň. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Tomáš* z Villanovy, biskup, své povinnosti duchovní konal s věrností svědomitou, s horlivostí neunavnou a s prospěchem patrným. Veškeren čas denní až do půl noci, střídal se učením, napomínáním, těšením, raděním, pomáhaním i modlením a konáním jiných kajících skutků. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Václav*, náš milý patron, konal za dne bedlivě své knížecí povinnosti, v noci pak se modlíval, sám na svých bedrách chudým dříví nosíval a jiné dobré skutky činíval. (*Živ. svat.*)

Sv. *Veronika* z Milána, klášternice, především obracela zřetel svůj k tomu, aby zavrubně a dle vůle Boží povinnosti stavu svého vykonávala. Ráda se modlila, oběti sv. se vší horlivostí přítomna byla, vždy po samotě a rozjímání věcí nebeských toužila; avšak nikdy přece neopomenula v domě otcovském, ani v klášteře plniti zvláštní povinnosti stavu svého. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Wolfgang*, biskup, byl u vykonávání svých povinností neunavný; kázával téměř každodenně, napomínal a poučoval, jak a kdy toho potřeba žádala a projížděl často své biskupství, aby hned na místě mohl zařídíti, což by k prospěchu Církve, k spasení bližního a ku

oslavení jmena Božího užitečno a prospěšno se ukazovalo.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když r. 1771 v *Čechách* a na Moravě hlad povstal, dováželo se obilí na rozkaz císařův na místa, kde byly úřady. I přivezly se vozy s obilím též do jednoho města, že ale soudce okresní měl právě hosty, nechal vozy státi, ač hladový lid na obilí již čekal. I hlásil se u soudce důstojník a žádal ho, aby obilí to přijal. „Po tom vám nic není," rozdurdil se soudce. „Mně na tom záleží," odvětil důstojník, rozhrnul kabát a před ustrnulým soudcem stál císař Josef II. Rozumí se samo sebou, že lehkomyslný úředník došel zaslouženého trestu. (*A. Link.*)

Bylo to den před velikým svátkem, když chtěli P. *Lacordéra*, ředitele ústavu, který byl sám založil, z důležitých příčin zadržeti v Paříži. „Nikterak nemohu zde zůstati," pravil on, „některé z mých dítek, které se připravují na zítřejší svátek, nemohly by se vyzpovídati. Nedá se dosti oceniti," připojil velmi vážným hlasem, „účinek jednoho přijímání v životě duše, o které se připravila." A cestoval skoro 200 francouzských mil, aby neoloupil své dítky o svou otcovskou péči duchovní. (*Čas*: *Škola B. Srdce.*)

Papež *Martin*, jenž roku 649 papežem se stal, neunavně konal povinnosti stavu svého, musil bojovati s kacířstvím na východě slovem i písmem. Nepřátelé jeho i vraha proti němu najali, kterýž však, chtěje čin hanebný vykonati, náhle oslepnul. A když exarcha ravenský násilně Martina zavezl do Cařihradu a pak do Chersonesu do vyhnanství vyvězen jest, psal odtud: „Ustavičně se modlím za Církev Kristovu. Co pak mého slabého těla se týče, postará se o ně Bůh. A proto neklesám na mysli, ješto Bůh mne zajisté vysvobodí brzy." A tak se stalo, zemřelť r. 655.

(*Herbsta př.*)

Mladý *pastýř*, jemuž otec svěřil stádo, poslouchal jedenkráte na pastvě slavíka, an líbezně pěje, jehož zpěvem tak byl okouzlen, že zasednuv do houští na stádo zcela zapomněl. Zatím se přikradl vlk, roztrhal několik ovcí a odnesl. Když konečně přestal slavík tlouci, vzpomněl si pastýř na své ovce. Cvalem běžel za stádem, však už na cestě s hrůzou pozoroval krvavé stopy vlčí a přijda k stádu shledal, že se počet ovcí zmenšil. Pozdě želel, že pro líbezný zpěv slavičí povinnost svou zanedbal a vlku dal příležitost, že mu takovou škodu spůsobil.

(*Podstránského*: *Výklad katol nábož.*)

Otec vyšel ve žních se synem svým do polí. Byl večer, den sobotní. Ač byli ženci obtížnou prací šesti dnův unaveni, nechtěli přece obilí na lánu ještě nedožaté státi nechati; pokračovali tedy v práci nedbajíce, že jim bohatými krůpějemi pot s čela po tváři kapal. Sotva že dožali zbytek, ozval se z blízkého městečka vážný hlas chrámových zvonů, zvěstujících lidem při západu slunce příští den sváteční, den to odpočinutí a oddechu. Hlas ten vyloudil u ženců všech radostný jásot z umdlených prsou. Práce skončena. Každý poznamenav se sv. křížem, hodil kosu přes rameno a pomodliv se „Anděl Páně" ubíral se vesele zpívaje k hospodáři, aby přijal zaslouženou mzdu; zemdlenost z vedra a unavenost z práce spadla pojednou s jejich těla. — „Vidíš-li, synu můj," řekl otec, ukazuje na klidně kráčející dělníky, „jak sladké jest ovoce přičinění a vynasnažení se! Sotva že práce skončena a tíže její zapomenuta, plodí sladký oddech a zasloužený náhradu. Vynasnaž se i ty, synu můj, pracuj pro blaho všech a sladký bude tvůj oddech po každém dnu, sladké pohovění v den sváteční; i nebude tobě strašlivým onen velký, hrozný den, ona osudná hodina, když anděl smrti povolá tělo tvé k odpočinutí věčnému a duši tvou k zasloužené spravedlivé odplatě."

(*Václav Čermák.*)

Papež *Pius V.*, ačkoliv byl již stár a neduživ, neunavně sloužil Bohu a konal svědomitě těžké povinnosti úřadu svého. Když mu lékaři a přátelé radili, aby se více šetřil a i zdraví své nezanedbal, což mu jen z lásky radí, pravil: „Stolice sv. Petra není ku spaní, nýbrž ku starosti a namahání a proto zdraví a dlouhý život jest poslední, o co papež pečovati má." (*Lohn. bibl.*)

Papež *Sixt V.* trpěl 4 měsíce před svou smrtí velkými bolestmi v hlavě a přece neulehl, alebrž každodenně konal státní povinnosti své a pravil: „Kníže, jenž stát řídí, nesmí řízení opustiti leč

smrtí, tak jako slavík až do smrti zpívá.“ Zemřelť 13. srpna 1590. *(Herbsta př.)*

Katolický farář *Schierhof* v Eslohe ve Vestfalsku ztratil úmrtím před 5 lety svého kaplana. Od toho času bylo mu na prsa churavému úřad pastýřský v 17 vesnicích zastávati. Ačkoliv mu břímě duchovní správy těžkým bylo, přec s podivuhodnou svědomitostí povinnosti své vykonával. V neděli a ve svátek sloužil mimo ranní i velkou mši sv., činil při oné vyklad evangelia, při této velké kázaní, zaopatřoval nemocné, sedával takřka dnem i nocí ve zpovědnici. Letošního velkonočního času již bylo viděti smrt na tváři jeho, i přes to napjal poslední svou sílu, aby osadníci církevnímu zákonu dosti učinili. Bylo dojemné a truchlivé zříti, kterak sluha Páně se upracoval až k smrti. Na neděli pátou po velkonocích pokusil se, aby velkou mši sv. dozpíval, síly však jej u oltáře opustily, jen s tíží tichou mši sv. dokonal, pak ho odvedli od oltáře, uložili do postele, načež v pondělí ráno dobrý boj dobojoval, víru zachoval, běh života klidně dokonal. *(Čas. „Čech“ 1879.)*

V domácí válce *španělské* mezi Christiniány a Karlisty byl jeden plukovník karlistický přepaden a z postavení svého vypuzen. Mimo četných vojínů pohřešil plukovník i své dvě dcery, které otce doprovázely a nyní zajaty byly. Plukovník dostav posily dostal i rozkaz, aby ihned ztraceného postavení vydobyl, což mu milé velmi bylo, aby tím dcery své zachránil. Avšak jak se ulekl, když druhého dne včele vojska nepřátelského spatřil i své dcery, které ukrutníci co štít v čelo postavili. I zbledl otec nešťastný, anto dcery své sám zastřeliti měl, bojoval, má-li povinnosti své zadost učiniti, aneb dcery zachrániti. I vojínové měli útrpnost s ním. Než nepřátelé již učinili útok i poroučí plukovník, odevzdav dcery své ochraně Boží, aby vypálili. Ani nechtěl pak na místo to pohleděti, mysle, že i dcery zastřeleny jsou. Avšak mezi mrtvolami zachráněny jsou dcery obě dvě. Posilněn zachráněním dcer, vydobyl zase postavení ztraceného, kdež mu s radostným pláčem dcery padly okolo krku. *(Šmída hist. kat.)*

Král *Václav II.* znal a cítil důležitost svého povolání a horlivě o rozmnožení všeho dobra v zemi se staral. Praví se, že důvěrníkům svým říkával: „Kdyby o někom věděl, kdožby s ještě větší upřímností a horlivostí pečoval, o všeobecné dobré, že by rád své moci postoupil a sám do svého oblíbeného kláštera zbraslavského že by se chtěl odebrati.“ *(Podstr. výklad.)*

R. 1829 chtěl Eduard Schenk *Wittmanna*, kanovníka a faráře navštíviti a určil si k tomu odpoledne, avšak Wittmann dal ministru vnitřních záležitostí vzkázati, že v tu hodinu má v blízké obci křesťanské cvičení a proto že ho snažně žádá, aby přišel později. Ministr nebyl tím uražen a že musel odcestovati, ani Wittmanna neuviděl.

(Ed. Schenk.)

Povolání.

1. Vol si ho s Bohem; následuj ho!

Mojžíš uposlechl Boha, aby vyvedl Israelity z Egypta *(2. Mj. 4, 18.)*. Saul *(1. Kr. 9.)*, David *(1. Kr. 16.)*, aby se stal králem, Panna Maria, aby se stala matkou Boží *(Luk. 1, 38.)*, sv. apoštolé, aby následovali Krista.

Sv. *Alfons Liguori* umínil si, že zcela službě církevní se věnovati bude. Aby ale nepředloženě nejednal, rozjímal dlouho v samotě, aby vůli Boží poznal. Začasto se modlil se sv. Pavlem: „Pane! co chceš, abych učinil?“ *(Richter.)*

Sv. *Amat*, opat a biskup, když došel let, kde by si měl povolání jakési vyvoliti, žádal Boha vroucně, aby mu vůli svou zjeviti ráčil. I cítil se najednou milostí Boží dotknuta a vstoupil do stavu duchovního.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Petr z Palerma pocházel ze šlechtické rodiny. Dobře si byl vědom povinnosti, že vnuknutí Božímu, volíce si stav, následovati máme. A tu milostí Boží pociťoval v sobě povolání k stavu řeholnímu a vyvolil si řeholi dominikánskou. Příbuzní jeho kladli mu ale překážky

v cestu. Jen po dlouhých modlitbách a vyroniv nesčíslné množství slz, dosáhl svolení otcova. (*Richter.*)

Sv. *Aloisius* cítě v sobě povolání, vstoupiti do řádu jesuitského, zůstal úmyslu tomu věren a nedal se ani sliby a hrozbami otcovými odvrátiti. (*Ott Leg.*)

Podobně i sv. *Kateřina sien.*, umínivši si, že v klášteře Bohu bude sloužiti, nesvolila, když ji v dvanáctém roce již rodiče chtěli zasnoubiti a vytrvalostí, trpělivostí a zbožností dosáhla konečně jich svolení. (*Buttler.*)

Aldrik, potomek z urozené rodiny francouzské, v dvanáctém roce věku svého přišel ke dvoru Karla velkého a stal se císaře i syna Ludvíka miláčkem pro věrnost a pilnost svou. Tu pocítil najednou v sobě chuť k stavu duchovnímu a proto, zkoušeje sám sebe, dlouho se modlíval a prosil o dar sv. Ducha. Utvrzen v předsevzetí svém oznámil císaři, že opustí dvůr. Císař zkoumaje ho, připověděl mu 10 panství, zůstane-li při dvoře. Avšak Aldrik odpověděl, že ani za půl království ve světě nezůstane a knězem se stane, čemuž Karel velmi se divil. Aldrik stal se hodným knězem a později roku 832 biskupem v Mansu. (*Herbsta výb. př.*)

2. Zastávej horlivě i smrtí!

viz i „povinnost!“

Maria Hoffbauer, redemtorista, po všecken čas života svého neumdléval, kde mu kynula práce, kde mu lze bylo přispěti něčím na oslavu jmena Božího a ku prospěchu svých bratří. (*Blahověst 1858.*)

Jan Bouffleur, farář v Hagenově v Holsasích, horlivostí ve svém úřadě znám byl, což zvláště při moru dokázal, kdež žádnému nemocnému služby své neodepřel a proto i od Pána na zdraví zachován jest. (*Čas. kat. duch. 1535.*)

Kněz *Boursul* po 40 let pracoval na vinici Páně ve francouzském městě Rennes. Život jeho byl jako zrcadlo křesťanských ctností a neunavný kněz přál si jen umříti v povolání svém. L. P. 1774 měl výtečný tento kněz postní kázaní a pak se odebral do zpovědnice. Na druhý den, Boží hod velikonoční, ráno v 5 hodin odslouživ mši sv., pracoval ve zpovědnici až do poledne, odpoledne ve 3 hodiny vstoupil na kazatelnu, aby kázaní postní uzavřel. Řeč mu plynula neobyčejně, zvláště když popisoval radosti vyvolenců Páně v nebi, avšak doložil, že nikdy na zemi slávu tu nespatříme. „Uvidíme vše teprv v nebi, až budeme tváří v tvář Bohu patřiti.“ To pověděv, naklonil hlavy, kolena mu sklesla, oči zůstaly upřené k nebesům a duše uletěla z křehkého těla. Snadno jest se domysliti, kterak dojati jsou zbožní posluchači. „Svatý umřel,“ slzíce volaly nadšeně zástupy, „o nebi mluvil, do nebe se odebral!“ (*Blahověst 1858.*)

V Cařihradě zemřelo od 27. února do 30. května 1878 jedenácte milosrdných sester na špitální mor. Ošetřovaly raněné vojíny bez rozdílu vyznání. Sami Turci nemohou se dosti vynadiviti jich bezpříkladné obětavosti jmenovitě v Cařihradě. (*Universu.*)

Pozdravování,

viz: „zdvořilost!“

Poznání sebe,

viz i: „zpytování svědomí!“

1. Jest těžké ač potřebné.

Thales odvětil na otázku: co jest nejtěžšího? „Poznání sebe.“ (*Laertius.*)

Pohanští *mudrcové* postavili na chrám Apollinův v Delfi zlatý nápis: „Poznej sebe samého!“

I *Solon*, jeden ze sedmi mudrců řeckých, měl totéž heslo jakož i Cicero. (*Frenclova: Postilla.*)

V životě sv. *Kateřiny sen.* čteme, že jí Pán Ježíš řekl: „Dcero, kdyby's znala, kdo jsem já a kdo jsi ty, budeš blahoslavena. Já jsem, kdo jsem, ty

jsi, která nejsi. Toho buď stále pamětlivá a roztrháš všecky osidla nepřítele pekelného.“ *(Macana výb.)*

Sv. *Markéta* otázala se, jak se můžeme dle příkladu svatých Bohu líbiti. I dostala za odpověď: „Miluj Boha, poznej sebe, nesuď nikoho.“ *(Lausch.)*

Císaři *Josefu II.*, co mladíku, učitel jeho P. František, jesuita, přednášel vhodně i o poznání sebe, o čemž hluboce Josef přemýšlel a prosil učitele, aby mu ještě jednou o poznání sebe přednášel. „Neboť,“ pravil, „poznání sebe a jiných jest mi, co budoucímu vládci, velmi zapotřebí.“ *(Weinachtsblüthen.)*

Jistý *poustevník* byv tázán od jiného, která by byla příčina, že bratr bratra soudí, odpověděl: „Protože sebe samého nezná, nebo kdo sám sebe zná, nevidí chyby bližního.“ *(Macana výb.)*

2. Prospívá.

Demonax, byv otázán, kdy počal býti moudrým, odvětil: „Když jsem počal se poznávati.“ *(Šmída: Repert.)*

Světský člověk ptal se opata *Pastora*: „Co mám činiti, abych našel pokoj duše v tomto nepokojném světě, plném hádky a rozepře, abych byl přijat na onom světě do příbytku pokoje?“ Na otázku tuto odpověděl Pastor: „Především poznej sebe sám; zpytuj svědomí své, aby's našel kořen všeho nepokoje, hříšné své náklonnosti a modli se, bdi a zapírej sebe sám, aby's je vypudil. Ostatně však nepátrej po hříších a chybách jiných lidí, po kterých tobě nic není a nepleť se do cizých záležitostí. Tak nalezneš v tomto světě poklidu a z venku budeš málo znepokojován. A poněvadž nabudeš na této cestě čistého srdce a pokojné mysli, můžeš doufati, že vejdeš někdy na onom světě do oněch blažených příbytků, kde přebývá mír a nezkalený pokoj.“ *(Kr. Šmíd.)*

Jistý mladý *poustevník* pravil ku svému mistru: „Mně se zdá, milý otče, že jsem ctnostný a Bohu milý.“ „Kdo svých hříchů nezná,“ odvětil stařec, „domýšlí se povždy, že jest hodný; kdo ale o hříších, jichž se dopustil, přemýšlí, nepřijde nikdy na takovou myšlenku.“ *(Pred. u. Kat. 1857.)*

3. Pros o ně; pečuj a měj!

Bias naváděl lidi k tomu, aby jako v zrcadle každý činy své pozoroval, v dobrých pokračoval, špatných ale se varoval. *(Stobaeus.)*

O poznání sebe pečovali David *(Ž. 140.)*: sv. Jan křtitel.

Sv. *František seraf.* ve dne i v noci se modlíval: „Pane! kdo jsem já a kdo Ty, ó kéž bych Tě znal, kéž i sebe!“ *(Sv. Bonaventura.)*

Sv. *Ado*, arcibiskup vienský, sv. *Karel borom*, arcibiskup milánský, sv. *Tomáš*, arcibiskup kantuarský, žádali a přikázali duchovním nábožným, jež byli za své nejdůvěrnější přátele vyvolili, aby všecky jejich kroky, počínání, jednání, mluvení a obcování bystře pozorovali a cokoliv na nich nedokonalého, zákonu Božímu odporného znamenají, jim to věrně beze vší ostýchavosti oznámili. To pak proto jen činili, aby v poznání sebe samých prospívali. *(Macana výb.)*

Sv. *František* byv otázán, co za ctnost a milost má na sobě, že ho Bůh k také svatosti a vážnosti povznesl, že celý svět k němu se táhne a jej milují a si váží všickni, ač není ani urozený, ani bohatý, ani učený, ani výmluvný, ani hezký, dal za odpověď: „Proto mne Bůh tak povznesl, že ničeho nemám, čím bych se mohl chlubiti, aby se poznalo, že to dílo Boží a nikoliv mé.“ *(Cornelius.)*

Sv. *František Borgiáš*, hledě všemožně sebe poznati, nejednou se vyslovil, že nejhorší lože mu není špatné, má-li s sebou dva spojence: poznání sebe a rozjímání o pekle. *(Krönes: Real. Lex.)*

Sv. *Ignác*, jenž všemožně se hleděl znáti, dal druhům svým za pravidlo: „Porovnávej se s lepšími.“ *(Pred. u. Kat. 1855.)*

Lavater radil v jednom psaní baronce z Friesu, aby si udělala knížečku a v ní jednotlivé ctnosti a hříchy poznamenala a kdykoliv něco dobrého nebo zlého učinila, ihned na patřičném místě poznamenala. Takto nejlépe dojde k poznání sebe sama. *(Pred. u. Kat. 1855.)*

Origines žákům svým Athenodoru a Řehoři povždy na srdce kladl, aby hleděli, by sami sebe poznali. *(Šmída: Repert.)*

Pracovitost.

1. Její povinnost a potřebnost.

a) Jest naše povinnost.

Alexandr veliký říkával: „Pracovati jest královské, ale lenošiti otrocké.“ (*Mehl. příkl.*)

V Egyptě bylo za krále *Amasise* zákonem, že každý co rok vykázati se musel, od čeho se živí, sic byl co zaháleč k smrti odsouzen. (*Plinius*)

Lacedemonští, chtíce, aby se synové jejich v střelectví co nejlépe vycvičili, nedali jim nikdy chleba do ruky, nýbrž na kůl jej položili. Chtíce děti chleba, musely tak dlouho měřiti, až se jim podařilo chleb ten sraziti. (*Klinkáče legendy.*)

Pisistratus athénský povolal ty, již neměli práci, na náměstí a dal jim semeno a potah, aby ho zasili. (*Jan Mosch. prat. spirit.*)

Pohanští *Peršané* živili neduživé a starce, kteří však, aby zcela nezaháleli, ptactvo z obilních polí musili plašiti. (*Ber. Bercaster.*)

U starých *Římanů* žádný se neměl na veřejném náměstí ukazovati, leč maje sebou nástroje svého řemesla a obchodu, aby bylo viděti, čím se živí; byl-li kdo prázdný nalezen, hned k obecnému dílu byl odsouzen. (*Mark Aurel.*)

Už Adam byl do ráje postaven, aby ho vzdělával (*1. Mojž. 2, 15.*), tím více po pádu (*3, 17.*).

Podobně i synové jeho prací se živili. Kain lovením, Abel chovem dobytka.

Bůh velel 6 dní pracovati (*2. Mjž. 20, 9.*).

Noe vzdělával pole; Abraham sázel stromy; Sára se zabývala v kuchyni; Isák byl rolník; Ismael myslivec; Rebeka pracovitostí se vyznamenala; Jakub byl pastýř; Ezau myslivec; Ráchel co dívka pásla ovce otce svého. Synové Jakubovi pásli stáda (*1. Mjž. 37.*). Josef egyptský co správce pilně pracoval (*1. Mjž. 39.*); Mojžíš byl dozorce, pak pásl stáda Jethrova (*2. Mojž.*); Gedeon mlátil obilí, když anděl se mu zjevil; Job byl přičinlivý, podobně i Tobiáš a manželka jeho.

Šalomoun odkazuje lenocha k mravenci (*Přísl. 6, 6.*); chválí hospodyni přičinlivou (*Přísl. 31.*).

Pán Ježíš neunavně pracoval (*Mrk. 3, 20.; 6. 31.; Jan 4, 31.; Mat. 26, 51.*); sv. Josef živil se tesařstvím; sv. Pavel sám sobě chleba vydělával (*Sk. 18, 20.*) a pracovitost přikazoval (*3. Thes. 3, 10—12.*). I ostatní sv. apoštolové rukou chleba si vydobývali. Dělníci na vinici (*Mt. 20.*); ti, již hřivny měli svěřené (*Mt. 25.*); již ryby lovili (*Luk. 5.*).

Sv. *Hermes*, nalezaje se již na hranici, aby byl upálen, zavolal si jednoho křesťana a pravil: „Vyřiď mému synu Filipu, že jest mladý a že má pracovati, aby si chleba, vydobyl, jako já jsem činil a že ku každému zdvořilým má býti.“ (*Butler, Leben d. Heil.*)

Sv. *Malchus* zvolil si život klášterní, chtě žíti pohodlně beze všeho namahání. Brzy však omrzel ho život nečinný; proto vystoupil z kláštera. Nejsa v žádném řemesle zběhlý a nevěda, co počíti, dal se za pasáka. Sedě jednou u stáda svého, zpozoroval hromadu mravenců. Chvíli na ně hleděl, kterak se přičiňují a žádný nezahálí. Mnohý vlekl břímě těžší a větší, než byl sám. Takto pozoroval Malchus po dlouhou chvíli pilné mravenečky, konečně zvolal: „Hle, Malchu, jak pilná jsou ta zvířátka a bedlivě potravu snášejí, dokuď slunce svítí a leto panuje, a čím ty se zaměstnáváš? co ty pracuješ v nejlepším věku svém? Proč se nevynasnažíš shromažďovati dobrých skutků, jež by tobě pro věčnost byly užitečny? Pohleď, lenochu, na mravence a uč se od nich moudrosti a přičinlivosti!“ Na to hned uchýlil se zase do kláštera, kde bedlivě pracoval a modlil se i až do skonání nábožný a svatý život vedl. (*Životy Svatých.*)

Sv. *Veronika milánská* byla napomínána, aby, ana byla slabého těla, se šetřila a mnoho nepracovala. Avšak odpověděla: „Musím pracovati, pokuď jsem živa a pokuď čas mám.“ (*Bollandisté.*)

Ctihodný kněz *Alvarez* naříkal si jednou, že pro mnohé práce nemůže Bohu sloužiti. I ozval se v něm hlas: „Spokoj se s tím, že tě používám, i když se mnou zabývati se nemůžeš.“ (*Mehlera příkl.*)

Král *Alfons* zaměstnával se rád pracemi ručními. Když se jednou nad tím

kdosi pozdržoval, pravil mu: „Což dal Bůh ruce nadarmo králům?“

(Lohn. bibl.)

b) Jest potřebná.

Indičtí bramínové nedají ani dětem přistoupiti ku stolu, nemohou-li udati, jakou užitečnou prací se zabývaly.

(Lohn. bibl.)

Peršané nedali dětem jísti, pokuď se ve zbrani nepocvičily. *(Wiser, Lex.)*

Sv. *Antonín*, patriarcha mnichů, toužil snažně po pracovitosti a žádal si býti prost vší zahálky a nečinnosti. Často volával na poušti: „Ó, Bože, Pane můj! strážce duše a těla mého, vzbudiž ve mně milost svou, abych meškaje na poušti, nikdy nelenil před Tebou!“ A tu uslyšel hlas: „Antoníne! chceš-li se Bohu líbiti, modli se a nemůžeš-li se modliti, pracuj! Vždy ale něco dělej, dělej, seč jsi a na pomoci Boží nebude tobě nikdy scházeti.“

(Mehlera příklady.)

Sv. *Antonín*, otec poustevníků, jakož sám na sobě zahálky trpěti nemohl, každého, kdož by chtěl dobře žíti, ku ustavičné práci napomínal a vedl k tomu, aby sám u sebe rozvažoval a sám sebou přísný účet držíval, co buď ve dne aneb v noci činil. *(Blahověst 1856.)*

Sv. *Benedikt*, opat, znamenaje, že zahálka je počátek všech hříchů, postaral se co moudrý zákonodárce o to, aby v řeholi jeho žákové povždy a neustále pracovali a něčím se zabývali; duchovní a tělesné práce střídaly se tudíž celý den. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jistý poustevník *Jan* chtěl jako anděl neustále Bohu sloužiti a rozžehnav se se svým bratrem, odešel dále na poušť, kdežto ničeho nedělal a stále se jen modlil, když po 8 dnech svou zásobu ztrávil, počal se ozývati hlad, i vydal se na cestu k bratru a v temné noci přišed k jeskyni, hřmotně tluka volal: „Otevři bratře! Jan je přede dveřmi.“ Bratr pak zhola odpověděl: „Jan se stal andělem!“ „Nikoli,“ řekl mladší, „já jsem skutečně Jan.“ Bratr nedbal na jeho stále volání a teprv, když svítalo, otevřev dveře pravil k mládenci, řka: „Jsi andělem, co tu pohledáváš? Jsi-li člověk, jako já, tedy musíš pracovati, aby's mohl jísti.“

(Podstránského výkl.)

Sv. *Lucius* tázal se jednou několika poustevníků, jižto ho byli navštívili: „Jakou prací živíte se, milí bratří?“ „My rukama nepracujeme,“ odpověděli, „naše povolání jest, ustavičně modliti se, jako apoštolé.“ „Což pak nejíte?“ ptal se sv. Lucius dále. „Ovšem, že také jíme.“ „A kdo se místo vás modlí, když jíte?“ Na tu otázku nevěděli odpovědi. „Jest-li pak také v noci spíte?“ pokračoval sv. Lucius. „Ano, my také spíme,“ nesměle dali za odpověď. „A když spíte, kdo se tu na místo vás modlí?“ Když i na tuto otázku odpověditi nemohli, nýbrž pomatení a zahanbení umlkli, pravil stařec přívětivě: „Odpusťte, když vám do očí řeknu, že se ustavičně nemodlíte, já ale ukážu vám, kterak i po vykonané práci ruční ustavičně se modlím. Od časného rána až pozdě do večera sedávám u studánky, namáčím do ní listí palmové i pletu košíky a jiné pletení, mezi tím pak pozdvihuji ducha svého k Hospodinu a volám k němu, aby se nade mnou smiloval dle velkého milosrdenství svého a odpustil mi hříchy. Když jsem hotov, prodám dílo, za částku peněz si koupím pokrm pro sebe a co mi vybývá, dám chudým pracovati nemohoucím, kteříž, když jím a spím, za mne se modlí, aby mi Bůh odpustil a tak doufám, že oni doplní, což modlitbám mým schází.“ *(Blahověst 1849.)*

K *Sylvánovi*, opatu, přišel kdys cizý mnich, kterýž když viděl, že mnichové Sylvánovi pracují, řekl opatu: „Sylváne, co to činíte, zdaž nevíte, že Kristus Marii, kteráž u nohou jeho seděla a slovo Boží poslouchala, chválil více, než Martu, kteráž pracovala? Měli by jste se tedy toliko duchovními věcmi zabývati.“ Uslyšev to Sylvánus, zavolal jednoho z bratří a dí mu: „Zaveď tohoto hosta do pokojíka a dej mu knihu, aby četl a rozjímal.“ Když přišel čas k obědu, nevolal ho žádný k jídlu a proto šel sám k Sylvánovi, řka: „Což nejedí dnes bratří?“ „Jedí,“ odvece Sylvánus. „Proč jsi tedy nekázal zavolati mne?“ „Proto,“ dí Sylvánus, „že jsem myslil, že ty toliko duchovních pokrmů požíváš; my však, poněvadž tělesných také potřebujeme, musíme pracovati, abychom život zachovali. Milujeme i my Marii, rovněž jako ty, ale Marta jest Marii potřebná

t. j.: Miluj pobožnost, ale nezanedbej práce, miluj pracovitost, ale nezanedbej pobožnost!“ *(Blahověst 1849.)*

2. Prospívá

a) časně.

Demosthenes, Atheňan, byl v mládí svém ve vychování velmi zanedbán. Byl i slabého těla, koktal a nemohl *r* vysloviti. Než, chtě se státi řečníkem, odebral se do jeskyně a zde cvikem tak daleko to přivedl, že se stal nejznamenitějším řečníkem. *(Gehrig.)*

Mark Aurel onu zem za šťastnou pokládal, kde žádný lenoch není a kde každý prací svou se živí. *(Engelgrav.)*

Jistý *Říman* byl jednou u senátu obžalován z čarodějnictví, protože ze svého malého pole mnohem větší užitek má, než jiní z mnohem většího. Aby se hájil, vzal sebou potah a nářadí rolnické a silnou dceru před soudce a pravil: „Toto jsou kouzla, jimiž si tak velkého užitku vydobývám. Můj pot však, sousedé, nemohu vám ukázati.“

(Plinius.)

Římané staří, zvláště pak přísný Káto, volivše měšťany, rukou těch, jenž se hlásili, jsou-li od práce utvrdlé, šetřili a ty přijali; kdož měli od zahálky ruce měkké, zavrhli. *(Jakub Macan.)*

Kristus poručil apoštolům, aby bez měšce, mošny a obuvi šli hlásat sv. Evangelium; neboť hoden jest dělník mzdy.

(Luk. 10, 7.)

I *Jakub* vypočítával Labanu zásluhy své, dělaje si nároky na mzdu.

(1. Mojž. 31, 40—43.)

Sv. *Kolumbán*, živ jsa již delší čas na poušti v samotě, navštívil ihned bratry v Luxevillu, uslyšev, že skoro všickni se roznemohli. A tu jim poručil, aby vstali a vymlátili ještě nevymlácené obilí. Když uposlechli, uzdravili se. *(Kr. Šmíd.)*

Císař *Josef II.* procházeje se, uzřel jednou mladé děvče, ano ze studně vodu váží. I promluvil k němu: „Je ti voda těžká, milé dítě?“ „O arciť,“ odpovědělo neznámému, „zvláště když člověk břemen nositi neuvykl.“ Dalším dotazováním vyrozuměl císař, že jest dcera po úředníku. Otec umřel a zanechal vdovu s pěti sirotky, kteří při skrovné pensi dosti bídně se živili. Josef řekl: „Přijď zýtra se svou matkou k císaři, snad že vám udělí nějakou podporu.“ Druhého dne šla dcera s matkou do císařského hradu a užasla nemálo, když v císaři poznala včerejšího, neznámého pána. Matce povolil podporu a když odcházely, pravil k dceři: „Nepřestávej pilně pracovati. Ne práce, ale lenost a zahálka hanobí člověka!“

(Podstr. výkl.)

Kupec jistý přičinlivostí nabyl značného jmění a právě proto ho těšilo bohatství jeho. Proto přidržoval synky své v útlém mládí již ku práci a uzavřel u sebe, že jim žádného jmění v dědictví nezůstaví. „Byl bych vskutku otcem zlým,“ říkával často, „kdybych syny své o rozkoš největší ošiditi chtěl, o rozkoš totiž, kteráž nám kyne z bohatství, jehož jsme si sami vydobyli.“

(Čas. „Komenský“ 1865.)

Jistý bohatý *mlynář* dal hluchoněmého synka do ústavu hluchoněmých, kdež mnohým vědomostem se naučil. Když se domů navrátil, nechtěl nijakým způsobem pracovati, nadarmo byl i bit. Tu mu napsal otec křídou: „Kdo nepracuje, ať nejí!“ I pochopil hluchoněmý slov těch, zastyděl se a od té doby pracoval rád a neunavně.

(Šmída: Repert.)

Muž, jenž sebe a blaho své velice miloval, byl bez ustání bedliv prostředků, kteréž by mu život usnadnily a zpříjemnily. Neštítil se žádného namahání, pracoval pilně a neunaveně, aby dosáhl cíle, kterýž si byl vytknul. Jeden z jeho sousedů miloval rovněž tak sebe a svůj vlastní blahobyt: avšak láska tato jevila se zcela jiným způsobem. Štítil se vší práce, nechtěl se ani dost málo namáhati, chodil brzo spáť a vstával pozdě, procházel se po celé dvy, jedl a pil mnoho, hleděl hrou a zbytečnými rozmluvami se sousedy čas zabíjeti. Co z toho pošlo? První z těchto obou mužů získal si pilností a pracovitostí velké jmění, které postačovalo, aby v pokročilejším stáří mohl si odpočinouti a bezstarostně žíti; kdežto druhý nemohl přijíti k ničemu, poněvadž byl líný k práci; naopak probil brzo své jmění, zadlužil se a přišel na mizinu. Jak rozdílný byl osud, jejž si oba připravili! Jak rozdílné účinky, kteréž pošly z tétéž příčiny, z pudu po blahobytu!

(Girandeau.)

Jistý *otec* umíraje povolal synů svých k sobě a řekl jim: „Po smrti mé kopejte pilně na vinici mé!“ I zradovali se velmi domnívajíce se, že by tam otec poklad zakopal. Šli tedy po smrti otce všickni společně a prokopali ji skrz na skrz, ale pokladu nenašli. I mrzeli se, že darmo pracovali. Vinice však jim vydala příštího roku velmi hojnou úrodu a přinesla jim velmi velký užitek. Tu teprv jim napadlo, že otec v pokladu vyrozumíval pracovitost.

(*Macana výb.*)

Richard, Angličan a kněz v klášteře v Arnsbergu, psal pro klášter s velkou pilností mnoho knih v důvěře, že ho Bůh jednou věčně odmění. Dvacet roků po jeho smrti otevřena jest jeho rakev a hle, pravá ruka nalezena jest bez porušení, kdežto ostatní tělo bylo zcela zprachnivělé. Ruka neporušená se v klášteře uschovala. (*Caesarius.*)

b) duši.

Sv. *Arsenius*, živ byv po delší již čas v klášteře, na to velkou důvěru kladl, že mnoho pracoval.

Sv. *Bernard* pravil k jednomu klášternímu bratru, jenž mnoho pracoval: „Pokračuj i na dále v práci a nemusíš se očistce obávati.“

(*Krönes*: *Real-Lexikon.*)

Sv. *Gertrudě* oznámil Pán Ježíš, že při vzkříšení každý úd za práci svou odměny dojde. (*Wiesera Lex.*)

Alžběta, dcera Ondřeje II., krále uherského, manželka markraběte durynského a hessenského, všelikou práci a podnikání své obracela na Boha, majíc při ní toliko na zřeteli spasení své a bližního. Z lásky k Bohu a bližnímu čistila vlastníma rukama šaty chudých, předla vlnu a dávala z ní hotoviti roucha k odění chudých. Nemocným často chystala vlastní rukou pokrm a zdvihala slabé s postelí a stlala jim lože. (*Frenclova Postilla.*)

Kardinál *Bellarmin* jsa kdys tázán, který lid nejvíce spůsobný jest, blaženosti si pojistiti, neváhal prohlásiti, že ti, již denní prací chleba si dobývají; ješto po celý den pracujíce a zahálky se varujíce, uchraňují se od hříchu a mohou v důvěrnosti k Bohu se cvičiti.

(*J. E. Veith.*)

Jistý *bratr* byl kuchařem v klášteře řádu sv. Františka. Vykonav, což mu v kuchyni činiti náleželo, modlíval se pak ve své chýži, až srdce radostí oplývalo. I zachtělo se mu duchovních radostí těchto požívati ustavičně a protož vyprosil sobě u představených, že ho sprostili těžkých povinností kuchyňských. A hle, po radostech při modlitbě bylo veta. Bohabojný bratr oddal se sice celý na modlení, ale modlitby jeho bývaly bez všeliké potěchy a rozkoše, srdce zůstávalo suché, mysl bývala roztržitá. Tu obrátil se opět k představeným, vyjevil jim své trápení, obdržel opět své dřívější zaměstnání a pokoj, radost, sv. rozkoš dostavila se zase.

(*Blahověst 1857.*)

Sv. *František* vůbec bratry k pilné práci přidržoval a nikdy od nikoho se nedal obsluhovati, alebrž sám pro sebe všecko si konal.

Dorotheus, mnich thebaiský, každého dne a každé noci velmi pilně pracoval. Otázán, proč by tělo své takto mučil, odpověděl: „Proto, že by tělo pak mne mučilo.“ (*Cassian.*)

V letě z kamení blíže moře vystavoval domek, který pak jinému přenechal, aby opět druhého roku nový stavěl; v noci pletával rohožky z listí palmového.

Jistý *poustevník*, jsa již smrti blízek, uchopil se rukou jednoho bratra, kteří okolo něho stáli a zvolal: „Milí bratři! ruce tyto líbám a jim srdečně děkuju, že pro ně (pracovitost) dosáhnu radosti věčné!“ (*J. E. Veith.*)

Theodor, poustevník, přebýval u červeného moře a vzal si důtklivě na práci, snášeti na břehu s velkým namáháním velké kamení a skládati je v dlouhé a vysoké řady. Tázali se ho: „Co to děláš? Jak se můžeš tak zbytečně a nepotřebně tahati s těmi kameny a tělo své trmáceti a soužiti?“ „Tato práce je netoliko užitečná,“ pravil nábožný kmet, „nýbrž zajisté i potřebná k tomu, abych krotil tělo své, které je mi na obtíž a břemeno a překáží povznášení ducha.“ Při své práci měl však ještě jiný úmysl, bylatě z kamení toho dle přání jeho vystavena nemocnice pro nemocné poutníky.

(*Kr. Šmíd.*)

3. Konej:

a) vždy s Bohem a pro Boha!

viz i: „úmysl!“

Scipio Afrikanus nikdy žádného díla nezačal, leč pomodliv se dříve v kapli Statora urbis et imperii.

(*Blahověst 1871.*)

Slovútný malíř *Zeuxis*, byv tázán, proč takovou píli svým obrazům věnuje? odpověděl: „Pracuju pro věčnost!“

Sv. *Amphilius* byl kovář, jenž každý den práci svou s Bohem začal, mezi prací s Bohem se obíral a práci svou s Bohem dokonával. (*Macanův výb.*)

Sv. *Baldomér*, zámečník v Lyoně ve Francii, své denní práce a všeliké jednání dle nejlepšího pořádku zřídil. Vše mělo u něho svůj čas a každou hodinu vynakládal s Bohem ke cti a slávě Boží; zkrátka žil dle jistého denního pořádku.

(*Život Svat.*)

Sv. *Bonaventura*, kardinál a biskup z Albana († 1274), při práci nikdy na Boha nezapomenul, vždy práci s modlitbou spojoval. (*Krönes: Real.-Lex.*)

Sv. *Citty* heslo při práci bylo: „Ruka při práci a srdce u Boha!“ a proto mezi prací často srdce své k Bohu pozvédala. Ve své pokoře vykonávala také ráda ty nejopovrženější práce i takové, které její spolučeledínové vykonávati měli, ale jen s nechutí odbývali, aneb jí činiti uložili. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Eligius*, zlatník, nikdy nepřekročil prah domu a nikdy se nedal do práce, leč se prvé sv. křížem požehnal a k Bohu vroucně pomodlil. Totéž dělával po práci, aneb když se domů odněkuď vracel, ano i po čas práce hleděl mysl v spojení s Bohem udržeti, proto vždy nějakou zbožnou knihu při ruce míval, do kteréž po chvilkách nahlédal a tak mysl a srdce k Bohu povznášel.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Isidoru* byla práce čím klopotnější tím milejší, vždy ji Bohu co obět a pokání obětoval. Rukama pracovav, srdcem se obíral s Bohem a oplakával své a svých bližních chyby a poklesky.

(*Macana výb.*)

Sv. *Kateřina sen.* musela na rozkaz rodičů nejnižší práce konati, jen aby zbožné skutky konati nemohla. Světice zasvětila práci tu Bohu a myslela při ní povždy na Boha.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Majdalena z Pazzis* libovala sobě v odpovědi, když jí některá ze spolusester, tázána jsouc, co by při práci své činila, odpověděla: „Miluju Ježíše!“

(*Klinkáče legendy.*)

Bl. *Marie ogniacenská* i při ruční práci zpívala a plesávala v Pánu Bohu.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Paškal Baylon*, pasák, nikdy nešel k práci, leč by se byl prvé o pomoc Boží pomodlil a pracoval vždy i při největším parnu s odkrytou hlavou, modlil se při každé práci střelné modlitby.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Petr Furerius* modlil se takměř ustavičně a každá i sebe nepatrnější práce byla modlitbou zasvěcena.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Vincenc* při každé práci s Bohem se obíral. (*Krönes: Real.-Lex.*)

Klaudius, Nikostrat, Simforian, Kastor a Simplician, byli řezbáři. Poslední, Simplician, znamenal, že společníků jeho práce, jakoukoliv počnou, se daří a požehnaného užitku dochází; co ale on zhotoví, málo aneb dokonce žádného užitku mu nepřináší; i otázal se nejpřednějšího z nich Simforiána na příčinu toho, kterýž mu odpověděl: „My. počínajíce práci, dříve Krista Pána našeho vroucně prosíme, aby práci naši požehnal.“ Když Simplician tuto řeč a jiné učení o Kristu uslyšel, byl tak pohnut, že jak byl řemesla, tak se stal i mučenictví jejich společníkem.

(*Macana výb.*)

Jistý *malíř* dělával, než práci počal, kříž. Jednou chtěl ošklivý obraz malovati a počal: „Ve jmenu Otce i Syna,“ avšak najednou mu napadlo, že proti těmto slovům chce jednati, i nemohl dále mluviti, avšak i ustál od malování obrazu ošklivého. (*Pred. u. Kat. 1854.*)

Několik *milosrdných sester* byvších jinak zaměstnaných přišly pozdě do prádelny žalujíce, že ještě každodennímu rozjímání zadost neučinily. Načež odpověděla jim nábožná představená: „Milé sestry! modliti se můžete také zde při práci. Pomyslete sobě, že duše vaše tak bílé a lehké býti mají, jako ty mydlinové pěny, mají-li se k Bohu povznésti a jemu zalíbiti. Pomyslete také na to, že duší svých čistotou a bělostí tohoto plátna odíti můžete a máte ve slzách pokání.“ (*Klinkáče legendy.*)

Jistý *rolník* vezl dříví do města a přeloživ si zůstal v bahništi vězeti. I nevěda si rolník rady, bál se, aby na trh nepřišel pozdě. Tu sedl si a prosil Boha, aby mu pomohl. An se modlil, došel sem vážný kmet a pozoruje jednání rolníkovo, zvolal: „Co ti pomůže, pošetilče sama modlitba, pakli se sám nepřičiníš? Odstraň bláto z kola, nadzdvihni ho a moudře popožeň koně a modli se při tom a pak vyjedeš.“ Rolník uposlechl, šťastně vyjel a v čas přijel do města. (*Šmída*: *Repert.*)

b) Miluj vždy i ve stáří.

Apelles, znamenitý malíř, práci tak miloval, že každého dne maloval a jinak pracoval a že heslo si vyvolil: „Žádný den neuplyň alespoň bez linie.“ (*Plinius.*)

Velký Cincinnatus od pluhu k diktatuře povolán jest.

Cleanthes, Řek, neměl mnoho vloh k studování a při tom byl i chudý. Nedostatek vloh svých vynahražoval ale pilností a proto odebral se do školy mudrce Zenona. Ve dne navštěvoval školu, v noci pak pronajal se u zahradníka, jemuž vodu za peníze nosil, aby si tím chleba vyzískal. Tu byl obžalován, že, ač silného jest těla, nepracuje. I dokázal u soudu, že není lenoch a obžaloba že jest křivá, a za svědky si povolal onoho zahradníka a jednu paní, kteréž obilí mlel. Tu uznán jest za nevinného, ano přířkla se mu i peněžitá odměna, kterouž ale nechtěl přijmouti. (*Feddersen.*)

Když kdos *Diogena* napomínal, aby ve stáří více nepracoval, odvětil: „Jak, jsa již cíle svého blízek, měl bych v běhu ustáti?“ (*Krönes Real.-Lex.*)

Pohanští *Germanové* byli chváleni pro cvik na honbách a ve zbrani a domácí paní vyznamenaly se obratností v domácích pracech.

Římský císař *Septimus Severus* svým vojákům dal za heslo: „Pracujme!“ (*Macana výb.*)

Sv. *Antonín*, biskup, přemnoho a po celý den pracoval a modlil se. Jeho sekretář mu jednoho dne řekl, že by biskupové byli k politování, kdyby tolik práce konali, jako on; načež svatý řekl: „Žádná práce neodejme nám mír duše, pak-li sobě v útrobě ponecháme prázdné místečko, kde vždy sami při sobě ostáváme a kam zmatek světský přístupu nemá.“ (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Celestin*, napotom papež, aby nepřítel lidský k němu přístupu neměl, zanášel se vždy nějakou ruční prací; tu opisoval knihy, tu šil oděv klášterní, tu zase něco jiného pracoval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Efrém* nižádné práce se neštítil a druhu svému všemožně pracovitost odporučoval. (*Sozomenes.*)

Sv. *Eustach*, pohostiv vojíny císaře Trajana, jim se vyslovil, že svýma vlastníma rukama, pracovitostí, se živí. (*Surius.*)

Sv. *Eutropius*, biskup z Orange († 476), pracoval rukama a vzdělával pole, čímž se živil a spolu chudým prospíval. (*Richter.*)

Sv. *František seraf.* ručními pracemi se zabýval a lenivého bratra, jenž Muška se jmenoval, z kláštera odstranil. (*Sv. Bonaventura.*)

Sv. *Hilarius*, biskup arleský († 449), měl jisté hodiny k ruční práci určené, výtěžek pak rozdal chudým. (*Richter.*)

Sv. *Humbert*, stařec již shrblý, až do posledního dne života svého ručními pracemi se zbýval. (*Sv. Bernard.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* otázal se kdys jednoho bratra, pro koho by právě pracoval. A když mu odpověděl bratr, že pro Boha, vece svatý: „Sloužíš-li velkému Pánu, neměl by's tuto práci tak lhostejně a špatně konati.“ (*Egid Dietl.*)

Sv. *Jarolím* svědčí o mniších egyptských, že každý z nich rukama pracoval, ne snad aby peněz si vydělal, ale aby duch pokušení nepodlehl. A proto nikdo nebyl přijat, kdo pracovati nebo nějaké řemeslo provozovati neuměl. (*Sv. Jarolím.*)

I on sám bratřím svým předepsal, aby ručními pracemi se zabývali. (*Sv. Athanáš.*)

Palladius, biskup z Helenopolu, píše o klášteru v Panos, kdež žilo 300 bratří, z nichž každý má vykázanou práci buď tělesnou, buď duševní.

Vnukové sv. apoštola *Judase Thaddea* byli před soud císaře Dominiciána, ještě z pokolení Davidova pocházeli, předvoláni, avšak ihned na svobodu propu-

štěni, když mozolovité a upracované ruce své ukázali na důkaz, že v chudobě denní prací se živí. (*Mätzler.*)

Sv. *Krišpin* a *Krišpinián*, mučeníci, podle příkladu sv. Pavla byli velmi pracoviti a vyučili se obuvnickému řemeslu, aby jiným za obtíž nepadli. (*Tentýž.*)

Sv. *Kunhuta* po smrti manžela svého císaře Jindřicha, odešla do kláštera, kdež 15 let živa byla, svýma rukama pracovala a se sv. apoštolem často říkávala: „Kdo nepracuje, ať nejí!“ (*Macana výb.*)

Sv. *Makarius*, navštíviv jednou sv. Antonína, nalezl ho, an plete koše. Ihned mu pomáhal, ačkoliv od chůze umdlen byl a ukázal takovou zručnost, že mu sv. Antonín s velkou úctou ruku políbil. (*Her. Rosweid.*)

Sv. *Markéta*, královna skotská, s dvořankami neustále pracovala, buď zhotovujíc roucha církevní, anebo oděv pro chudé. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Pachomius* sám oběd připravoval, na stůl přichystal a bratřím posluhoval. (*Weid.*)

Sv. *Petr dam.*, kardinál a biskup z Ostie († 1072), šel na poušť Font-Avellano, kdež několik hodin denně pracoval, sbíraje dříví a konaje i jiné práce. (*Richter.*)

Sv. *Pamb*ů, poustevník, pravil mezi jiným, umíraje co sedmdesátiletý stařec, že od té doby, co na poušť přišel a chýšku si vzdělal a v ní přebýval, nebylo dne, v který by byl rukama nepracoval. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Porphirius*, biskup v Gaze († 420), prodal své statky v Soluni a peníze rozdal chudým. Napotom se živil ruční prací, vyučiv se dělati stany.

Jeho žák *Marek* vydělával si chleba svého tím, že opisoval knihy. (*Krönes Real-Lex.*)

Sv. *Terezie* zjednávala si živobytí ruční prací. (*Krönes: Real-Lex.*)

Bratr *Egid*, pamětliv slov: „Chleb náš vezdejší dejž nám dnes!“ každé sousto chleba chtěl si prací vydělati a proto každého dne pracoval. Když jednou na velkou žádost a prosbu kardinála z Tusculana navštívil, nedal se nižádným spůsobem od přítele častovati, alebrž požíval v poledne jen chleba, který si prací vydělal. Jednoho dne tak velmi pršelo, že kardinál zvolal: „Nyní přece jednou musíš se mnou jísti!“ Egid mlčel, za chvíli odešel pak do kuchyně, kde kuchaře vypeskoval, že vše má v nepořádku a plno prachu. Kuchař se vymlouval, Egid pak vše vyčistil a uvedl v pořádek a v poledne opět požíval jen chleba, kterého si vydělal. Druhého dne opět pršelo a tu Egid opět práci si vyhledal a vyčistil všecky nože a naostřil a opět v poledne požíval chleba, kterého si prací svou vydobyl. (*Mehlera příkl.*)

Slepý tyrolský umělec *Kleinhans* z Nauderse po celý den se zaměstnával, vyřezávaje křížky. (*Scherera Exempel-Lex.*)

Marie, královna lusitánská, nemohla zahálku vystáti, sama ženské práce ruční konala a své služebnice k práci měla. (*Osorius.*)

Císař *Maxmilián* tak byl pracovitý, že začasto dlouho do noce psával, anebo ve zbrani se cvičil. (*Cuspinianus.*)

Pafnucius, kněz, 90 věder vody, jež týhodně potřeboval, sám si na bedrách 5000 kroků vzdálí do cely nanosil a nikdy nepřipustil, aby mu mladší bratří posloužili. (*Cassian.*)

Když kdys nadaná manželka *Bedřicha* ze *Šleglu*, dcera Mojžíše Mendelssohna, při ručních ženských prácech překvapena byla a se jí pravilo, aby si jinou jejímu duchu přiměřenější práci volila, odpověděla: „Vždy jsem slýchávala, že mnoho jest kněh na světě, ale nikdy, že mnoho jest košil.“ (*Šmída: Repertorium.*)

Císařovna *Marie Terezie*, ač sama řídila celou říši, zabývala se s dvorními dámami ručními pracemi, šijíc kostelní roucha a dávaje je chudým kostelům.

Podobně činila i *Alžběta*, královna portugalská. (*Scherer-a Exempl.-Lex.*)

Žofie, vévodkyně z Pomořan, byla mimo jiné ctnosti také vzor pracovitosti a pilnosti. I v nejvyšším věku svém zabývala se rozličnými ručními prácemi a k pilnosti povzbuzovala i mladé princezny. (*Feddersen.*)

Pravda.

1. Jest vznešená, ač bývá pronásledována.

Demosthenes pravdu nad míru miloval a říkával, že jí nejvíce Bohu se stáváme podobnými. *(Valerius Max.)*

Když *Augustus* po porážce M. Antonia a Kleopatry vítězoslavně do Říma vjížděl, byl mezi zajatými egyptský kněz, o němž se pověst nesla, že ve svém životě jen jedenkráte selhal. Této zvláštní vlastnosti celé město se divilo. Dozvěděvši se o tom městská rada, domnívala se, že i v osobě zajatce, otroka, pravdomluvnost se ctíti musí. Byl tedy propuštěn na svobodu a jsa knězem pohanským, byl přijat mezi kněze starého Říma; ano i pamětní sloup mu ke cti postavili, aby i potomci tuto vlastnost na něm chválili. *(Mehl. příkl.)*

Focion, Atheňan, pravdu miloval a pravdu oným spoluobčanům, kteří veškerým nepravostem hověli, mluvil. Za to byl později i k smrti odsouzen. *(Plutarch.)*

Kambyses tázal se jednou dvořenína Praxaspesa, co mluví lid o jeho řízení? Dvořenín vypravoval vše chvalitebné o něm, jen to na něm lid haní, že oddán jest opilství a podnapilý vydává rozkazy, které slávu jeho černí. Pravda ta rozzlobila Kambysa velmi. Jednou při hostině dal Kambyses notně podnapilý přinésti luk se šípem a přivázal Praxaspesova syna nevinného k sloupu a obnažil mu prsa. I namířil a v okamžení rozstřeleno bylo srdce dítěte. „Viz, Praxaspese," zvolal Kambyses, „zdaž pravda, že opilý chybil jsem cíle?" Bolestně hleděl Praxaspes na zastřeleného synka a s krvácejícím srdcem pochváliti musel Kambysa, řka: „Výborně střeleno!" *(Plutarch.)*

Pro pravdu trpěli, ba i usmrceni jsou:

Proroci: Jehu, Micheáš, Hanani, Zachariáš *(3. Kr. 67.; 22, 8.; 26, 27.; — 2. Par. 16, 7.; 24, 21.; Luk. 11, 51.)*; Achior *(Jud. 5, 5.)*; Jeremiáš *(Jer. 32, 2.)*.

Sv. Jan křt. *(Mt. 14, 3.)*.

Pán Ježíš, *(Mt. 21, 45.; Luk. 4, 28.; 11, 39.; Jan 7, 7.)*. Apoštolové a učeníci *(Jn. 9, 30.; 17, 14.; Sk. ap. 5, 30.; 7, 51.; Gal. 4, 16.)*.

Sv. *Juventinus* a *Maximianus*, setníkové tělesné stráže císaře Juliana, od padlíka, stěžovali si jednou při hostině na bezpráví císaře, že všecky studnice modlářskými obětmi nakazil a všecky pokrmy pohanským způsobem žehnanou vodou skropoval. Císař, dozvěděv se toho, zavolal si je a otázal, co při oné hostině mluvili. I odpověděli upřímně, co jim na srdci leželo a pro pravdu byli i usmrceni. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jistý *mnich* vydal se mezi Turky, aby zde mučenictví podstoupil a otázán od vládce, proč tam přišel, zjevně se vyslovil, proto, aby pro pravdu mučenictví podstoupil. Sultán mu odvětil: „Jdi jen ku svým vládcům, mluv jim pravdu a spíše tam dojdeš smrti, než u nás." *(Lohner. bibl.)*

Ludvík XII., král francouzský, říkával: „Oplývám všemi věcmi při dvoře svém, jen v jedné věci mám nedostatek." A když se ho ptali, co by to bylo? odpověděl: „Pravda." *(Patricius.)*

2. Dovoleno časem ji zamlčeti.

Když *Achacius*, biskup antiochenský, od pohanského konsula požádán a nucen byl, aby jmena křesťanů mu udal: Nejsem já pánem jejich, nýbrž Bůh. Jich jmena jsou zaznamenána v knize života!" a nižádným způsobem je nevyzradil. *(Ber. Bercaster.)*

Když pochopové od kacířů arianských najatí sv. *Athanasia*, biskupa, na moři stihali, aby ho jali a jim do rukou odevzdali, velel biskup korábem jim vstříc plouti. A byv tázán od nich, jehož ale neznali: daleko-li by byl Athanasius? „Není daleko," dal jim za odpověď. A oni plouli dále hledajíce ho na moři širém. *(Macana výb.)*

Sv. *Cyprian* měl na rozkaz prokonsula Aspasia Paterna jmena kněží v Karthagu udati. I odpověděl: „Vaše zákony praví, že nikdo nemá býti udávačem a proto kněze jmenovati nemohu. Dej je hledati, a nalezneš je." *(Schustera: Kat. Handb.)*

Sv. *Felix nolánský* znamenaje, že ho chtějí jíti, aby ho usmrtili, chtěl prchnouti, ale na cestě setkal se s rotou naň vyslanou, od nížto tázán byv, zná-li Felixe, odpověl, že podle tváře ho nezná.

Tak rukou jejich ušed v jakémsi zboření ve ukryl.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Justin*, mučeník, byl od své vrchnosti pohanské tázán, kde se křesťané obyčejně scházejí? Byla to otázka velmi choulostivá, na níž přímá odpověď mohla býti křesťanům velmi záhubná. Svatý Justin opatrně zamlčel pravdu, aniž byl selhal, což křesťanské náboženství zapovídá. Vyznal totiž, kde sám přebývá, i dal na srozuměnou, že kdekoliv křesťan dlí, může býti chrám Páně. „Což se domníváš," pravil soudci, „že se vždycky na jednom místě shromažďujeme. Bůh není v jednom okršku uzavřen, nýbrž na každém místě je neviditelně přítomen, proto všudy se mu klaněti můžeme." *(Mehlera př.)*

Sv. *Tomáš*, arcibiskup kanterburský, muse před ukrutným Jindřichem II., králem anglickým, utíkati, na všech stranách vojíny byl pronásledován. Šel pěšky, přestrojen za obyčejného mnicha a dal si bratr Kristin říkati. An nemohl jednoho dne pro umdlení již dále jíti, položili druhové jeho, nemajíce žádného sedla, na koně plášť a posadili naň biskupa. Brzy ho dohonili vojínové a tázali se, je-li arcibiskup kanterburský? Načež Tomáš usmívaje se řekl: „Podobá se můj kůň koni biskupově?" Tak zahalil pravdu a ušel vojínům.

(Ber. Bercaster.)

V čas války utekl se jeden *důstojník* do kláštera. Nepřátelští vojínové ho pronásledovali a ptali se i vrátného v klášteře, jest-li by byl do kláštera nevešel důstojník? Vrátný dal obě ruce do rukávů hábitu a pravil sem nepřišel, při čemž myslel rukávy, nepřátelé ale klášter a proto odešli.

(Zollnera: kázaní kat.)

3. Prospívá.

Jistý Peršan, *Abdul Kadir*, podivnou měl v mládí příhodu. Viděním jistým měl jíti do Bagdadu a tam se Bohu posvětiti. Prosil tedy matku, nemaje již otce na živě, o dovolení. Matka plakala, pak vyndala 80 denárů ze skříně, podíl jeho a požehnavši ho, pravila: „Přísahej mi, synu, že nikdy nepravdu nepromluvíš!" I přísahal a s matkou se rozloučiv, odjel s karavanou. Na cestě byla celá společnost od loupežníků přepadena a oloupena. Když na Kadira přišla řada, tázal se jej jeden loupežník, co má? „Čtyricet denárů jest v oděvu mém zašito," pravil. Všickni se smáli, majíce za žert tuto odpověď. Než po rozdělení kořistí vedli ho k vůdci. „Kde jest jmění tvoje, mladíku?" tázal se vůdce. Načež on: „Již jsem pravil, že 40 denárů pečlivě do mé vlněné podšívky zašito jest." Vůdce dal párati a našed peníze dí: „Jak to přichází, že vyjevuješ tak upřímně, co velmi tajně chováš?" „Nechci," odvece Kadir, „oklamati matku svou, kteréž jsem slíbil, že nikdy lži nepromluvím." „Dítě," vece loupežník, „ty máš takový cit povinnosti ku své matce a já neměl bych cítiti povinnost ku svému Bohu? Podej mi ruku, nevinné pachole, abych do ní složil přísahu lítosti své." I učinil tak a dle příkladu jeho všickni loupežníci ostatní dali se na pokání.

(Macanovy příkl.)

Pompejus ustanovil u sebe obyvatele města Hymery mečem a ohněm přísně trestati, protože se Maria přidrželi a odbojní Syllovi byli. Když pak tento krutý trest poručil vykonati, žádal Stehnius, jeden z představených města, za dovolení, by několik směl slov přednésti a když se mu to dovolilo, řekl: „Ty by's neprávě činil, kdyby's tolik set nevinných trestal a vinným by's snad odpustil." „Kdo jest tedy vinným?" táže se Pompejus. „Já sám," odpověděl Stehnius, „neb jsem své spoluměšťany dílem k tomu přemlouval a dílem nutil, aby se Maria přidrželi." Pompejus obdivoval jeho upřímné vyznání a osvobodil nejen jeho, ale i celé město od určeného trestu. *(Rozmanitosti 1819.)*

Jistý *kupec* v Hamburku přišel najednou na mizinu, což i rodině své oznámil s krvácejícím srdcem, pravě, že druhého dne nebude moci více platiti. Právě v ten čas ucházel se o ruku dcery kupcovy mladý a zámožný obchodník. Hodná dcera však ucházeči ihned oznámila, že jest na omylu, ona že nemá ničeho a proto, aby se ucházel o jinou. Upřímnost ta tak pohnula ženicha, že ještě více dceru tu si zamiloval, musel ale čekati, až úpadek kupcův byl všeobecně znám a tu teprv pojal ji za manželku a nikdy nelitoval kroku toho. *(Ewald.)*

Již čtvrtý den bylo tomu, co vyplula anglická pární loď z přístavu *liverpoolského* do Ameriky a nalezala se v širém moři, an z nenadání postihli plavci malého chlapce ukrytého mezi bednami, žoky a ostatním zbožím kupeckým. Hošík ten neměl ani rodičů, ani bratří, ani přátel neb ochranců jakých na lodi. Nikdo z cestujících a plavců neznal devítiletého chlapce v chudobném roztrhaném oděvu, ač neviná jeho tvář milý dojem na všecky učinila. Co to za chlapce? odkuď pochází? kam jde? I vzali ho a dovedli ke kapitánovi. „Jak se to stalo, že jsi tajně vloudil se do naší lodě?“ zpurným hlasem obořil se kapitán na chlapce. „Otec můj mne sem zavedl,“ odpověděl chlapec, „neboť pravil, že mne nemůže déle živiti a také za převezení mé do Halifaksu, kde má teta bydlí, že nemůže platiti. Rád bych se dostal k tetě své.“ Kapitán lodi, již častěji takovým způsobem oklamaný, nedal víry slovům takovým, maje podezření, že některý z plavců za úplatek hocha na loď vpašoval. Od toho okamžiku kapitán velmi přísně a tvrdě dal naklá dati s chlapcem a den co den vyptával se ho, odkuď je. Než odpověď chlapcova byla povždy tatáž, jako prvního dne. Konečně došla kapitánovi trpělivost, dotazovati se chlapce dále. Chopil ho za límec, zatřásl jím silně a řekl: „Deset minut dávám tobě na rozmýšlenou, nepovíš-li do toho času čistou pravdu, zde na tomto stěžni dám tebe pověsiti.“ Ubohé dítě stálo zde osamělé bez přítelíčka, bez orodovníka před rozhněvaným kapitánem. Kolem něho shromáždili se cestovníci i plavci. Kapitán vyňal z kapsy hodinky a držel je v rukou. Chlapec byl bledý a skormoucený, ale přece držel hlavu svou vzhůru, jen oko jeho zalévalo se slzami. „Osm minut uplynulo; dvě minuty zbývají ještě tobě k živobytí,“ zvolal kapitán. „Mluv pravdu a zachraň život svůj, chlapče“ „Smím se modliti?“ tázal se chlapec a hleděl prosebně v osmáhlou tvář přísného toho muže. Kapitán pokynul hlavou na znamení, že svoluje, aniž by slova při tom promluvil. Nyní vrhl se chlapec na kolena, sepjal ručičky své, pozdvihl očí svých k nebi a modlil se nejdříve: „Otče náš,“ pak „Zdrávas Maria“ a na konec ještě přidal: „Moje milá nebeská Matičko, přijmi mne k sobě do nebe. Hotov jsem umříti, ale lháti — ne — to nemohu.“ Oči všech přítomných obráceny byly ku chlapci a z mnoha stran bylo slyšeti hluboké vzlýkání. Kapitán sám, hluboce dojat, přistoupil pln laskavosti k hodnému chlapečkovi a dal úplnou víru slovům jeho. Od té chvíle stal se chlapec miláčkem všech na lodi a pečováno o něj všestranně, až se šťastně dostal k žádanému cíli, k tetě své.

Drahé matičky! navádějte dítky své k tomu, aby vždy a všady mluvily ryzou, nelíčenou pravdu. Pravda a upřímnost šlechtí je a milé činí každému, kdežto lež a přetvářka je hyzdí a opovržené činí u Boha i lidí.

(*Čas*: *Ludmila 1878*)

4. Tudíž:

a) ji hledej!

Veškerá snaha sv. *Augustina* i tenkráte, když se od Boha nejvíce vzdálil, zakládala se v hledání a poznání pravdy, již také milostí Boží nalezl a poznal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Hilarius* pocházel z urozených pohanských rodičů v Gallii. I toužil po pravdě, nejsa spokojen s modlářstvím a konečně ji nalezl v Písmě sv. a stal se křesťanem. (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Kliment*, papež, lačněl a žíznil po spravedlnosti a pravdě. „Když jsem ještě pohanem byl,“ píše, „netoužil jsem po ničem více, nežli po pravdě a ctnosti.“ A hlad a žízen jeho ukojena byla, když sv. Barnabáš k víře Kristově ho přivedl.

(*Klinkáče*: *Legendy.*)

Hrabě *Stolberg* již od mládí dychtil po pravdě. I zkoumal tak dlouho, až ji nalezl ve víře katolické. Tu vzdav se protestantství, stal se katolíkem, k čemuž ho nejvíce přivedl pohled na dítky, kteří ponejprv k stolu Páně přistupovaly.

(*Mehlera příkl.*)

b) Miluj ji.

Demokritus slovem i skutkem učil, že povždy máme pravdu mluviti.

(*Antonín.*)

Králové *egyptští* nosili na krku safír co znamení pravdy, aby nikdy od ní neustoupili. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Peršané při vychování dítek zvláště na to hledí, aby dítky pravdu si zamilovaly. (*Herodot.*)

Sv. *Františka sál.* přijal opat v Karthausu u Grenoblu co velmi zasloužilého s největší pokorou a uvedl ho do hostinského pokoje a vyrážev se s ním nábožně nějaký čas, odešel k matutinum. Potkav jednoho bratra byl otázán, kde byl biskupa zanechal a uslyšev, že tento je v pokoji, pravil opatu, že se nesluší tak vznešeného hosta samotného nechati. I vrátil se opat ihned k sv. Františku a pravil: „Nejdůstojnější pane! jda do své cely potkal jsem officiála, jenž mi pravil, že jsem chybil, zanechav vás samotného; ježto matutinum můžeme později se modliti, kdežto biskupa nemůžeme povždy u sebe míti. I uvěřil jsem mu a proto prosím vás nyní za odpuštění. Ujišťuju vás, upřímně, že se to stalo jen z nepozornosti.“ Sv. František tak se ponížující upřímnosti podivil, že se svému příteli, později biskupu v Belley vyznal, více že byl překvapen vyznáním tím, než kdyby byl zázrak spatřil. (*Geist des h. Fr. v. Sal.*)

Sv. *Jan zlat.* byl veliký milovník pravdy. Čte se o něm, že jedna z největších jeho starostí byla ta, aby nehřešil proti pravdě, odkudž se také skutečně stalo, že nevyšla nikdy z úst jeho lež a odtuď i zlatoustý zván. Proto také, aby snad lháti nemusel, vzdal se právnictví a stal se knězem. (*Macana výb.*)

Ana sv. panna *Lidvina* 3 leta nemocná ležela, pohádali se dva muži v městě a jeden pronásledoval druhého mečem. Tento se utekl k nemocné Lidvině, kamž ho druhý pronásledoval a matky Petronilly se otázal, zdaž někdo do domu vstoupil? Petronilla lží chtěla onoho zachrániti a proto řekla, že nikdo. Tento jí ale nevěřil a otázal se nemocné Lidviny a tato důvěřujíc v Boha, řekla upřímně, že ano. Petronilla se rozhněvala a bila Lidvinu v tvář. Načež tato: „Proto jsem upřímně odpověděla, že jsem doufala, že pravda onoho nešťastníka spíše zachrání než lež.“ A vskutku pronásledující muže nenalezl. (*Sintzel. Leg.*)

Alexandr Oliva, z řádu eremitů a kardinál, přísahou stvrdil, že od té doby, když jako pacholík oděv sv. Augustina přijal, ani jediným slovem proti pravdě se neprohřešil. (*Jan Rho.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, pravdu tak miloval, že tu nebral ohled na žádného ani na biskupa, ani na bratra. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Alfons, král arragonský, říkával, že pravda každému přisluší, zvláště vládci, jemuž jest okrasou. (*Alfons.*)

V městě *Arrasu* dal se dvacítiletý mladík z nouze dobrovolně odvésti k vojsku. Než vojenský stav brzy se mu znechutil a prosil opětovně, aby byl propuštěn, čemuž se ale nepřivolilo. Tu umínil si, že uteče. Seskočil se zdi a přelezaje hradby poranil se, tak že nemohl vstáti. Když byl zpět do města přinešen a poddůstojníku se svěřiv, že chtěl matku, po níž se mu zastesklo, navštíviti a od vojska utéci, prosil ho tento, aby takto nemluvil, sice že přijde o život. Načež vojín odpověděl: „Nechť budu usmrcen, náš pan farář a má matka povždy mne k tomu měli, abych nelhal a proto vždycky budu pravdu mluviti!“ Že se pak před vojenským soudem vyznal, byl dle vojenského práva k smrti odsouzen. (*Zink.*)

Císař *Basilius* tak pravdu miloval, že syna svého začasto napomínal, aby jen pravdomluvné lidi za přátele si volil a lhářů se všemožně varoval. (*Drexelius.*)

Mnich *Ganganelli* vždycky miloval pravdu. Ještě jako mnich-laik říkával: „Nechtěl bych sebe většího štěstí, kdybych měl pravdu zraditi a raději bych až do smrti zůstal bratrem Ganganellim.“ A hle, pravdomilstvím přivedl to až na kardinála, ba i r. 1769 až za papeže, přijav jmeno Kliment XIV. (*A. Link.*)

Jiří Washington, slovutný president soustátí severoamerického, když byl šest roků stár, obdržel pěknou sekerku darem, kteroužto sekal vše, cokoliv v cestu mu přišlo; mezi jiným i všecku kůru s dospělé anglické třešně osekal, tak že musela zajíti. Což když uviděl otec, tázal se hněvivě, kdo to učinil. Nikdo však o tom nechtěl vědět. Když konečně Jiříček přišel k místu, otec hnedle se domyslil, kdo to udělal. „Jiří,“ pravil, „nevíš, kdo tuto pěknou třešni zkazil? Raději bych 60 zl. ztratil!“ Chlapec, zaraziv se, pravil po chvíli otevřeně:

„Otče, ty víš, že neumím lháti, já jsem do třešně sekerkou rubal.“ „Pojď synu,“ zvolal otec, „do náručí mého; škodu, kterou jsi učinil svou otevřeností a upřímností tisíckráte jsi mi nahradil!“ A slovutný Washington po celý čas života svého dokázal, že neumí lháti.

(Šmída hist. kat.)

c) Mluv neohroženě; dané slovo drž.

Samuel, ač nerad, oznámil Helimu upřímně trest Boží. *(1. Kr. 3, 18.)*

Balák rozlítil se na Baláma, že předpověděl Israelitským dobré věci. *(4 Mjž. 24, 10.)*

Nathan neohroženě mluvil pravdu. *(2. Kr. 12.)*

Jonathas mluvil pravdu, aby Davida obhájil a za to se naň otec Saul rozhněval. *(1. Kr. 20.)*

Micheáš, prorok, Achabovi pravdu mluvil a za to vsazen jest do žaláře. *(3. Kr. 22.)*

Zachariáš, prorok, a ukamenován jest. *(2. Par. 24.)*

Prorok Jeremiáš pronásledován jest a dán od Sedeciáše do vězení, že hlásal pravdu. *(Jer. 32, 3.)*

Král Joachim se hněval na Barucha a Jeremiáše. *(Jer. 36.)*

Daniel pro pravdu vhozen jest do jámy lvové. *(Dan. 14.)*

Job byl upřímný. *(Job 1, 8.; 27, 3.)*

Jonáš vyznal plavcům, že jest hříšník a žádal, aby ho vhodili do moře. *(Jon. 1, 8—12.)*

Sv. Jan křt. pro pravdu, již Herodesovi pro cizoložstvo mluvil, sťat jest. *(Mat. 14.)*

Pán Ježíš pro pravdu, kterouž farizey trestal, upadl v smrtelnou jejich nenávist. *(Luk. 11.)*

Když sv. Štěpán židům pravdu mluvil, zlobili se v srdcích svých a skřípěli zuby na něho a konečně ho kamenovali. *(Skut. 7, 54.)*

Slepý od narození, jemuž Kristus zraku navrátil, pro pravdu měl s farizey nesnáze.

Nathanael byl beze lsti. *(Jan 1, 48.)*

Sv. apoštolové Petr a Jan vyznali, že pravdu budou hlásati. *(Sk. 4, 18.)*

Sv. Pavel dosvědčuje o sobě, že miluje pravdu. *(Gal. 4, 16.; Kor. 1, 2.)*

Když sv. *Bernardu sien.* jednou vévoda milánský hrozil smrtí, bude-li tak směle proti němu mluviti, odpověděl, že by to za veliké štěstí pokládal, kdyby za pravdu umříti mohl.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Jan z Kenti*, putovav do Říma, na cestě od loupežníků byl přepaden a všeho zloupen. A byv tázán, má-li ještě něco, odpověděl: „Nemám.“ An se loupežníci pryč ubírali, rozpomenul se, že má v oděvu několik zlatých zašitých. Obávaje se, že by byl z bázně lži se dopustil, volal za nimi a i těch několik zlatých jim dal. Což vidouce loupežníci, divili se upřímnosti jeho a vše mu navrátili. *(Quillois.)*

Z úst sv. *Homobona* nevyšla nikdy žádná nepravda, což při obchodu, jejž on vedl, věc nezřídká a žádné zaklínání a dušování netížilo svědomí jeho; řeč jeho byla povždy: „Jest, jest; není, není.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Kolumba* nemohla na to patřiti, kterak Mahomedáni v Španělsku křesťany pronásledují, proto odebrala se k sudímu a ohnivou řečí vyznala svou víru a ukázala na ohavnost Mahomeda a jeho víry. Když pak Kolumba i před shromážděním urozených Turků totéž doznala, byla mečem sťata.

(Herbsta výb. př.)

Za času, když císař *Severus* pronásledoval křesťany, byla také Perpetua co křesťanka do žaláře uvržena. Stařičký otec, kterýž byl posud pohanem, láskou k dceři puzen, šel do vězení a všemožně dceru, ač marně, k odpadnutí přemlouval. Mělť ji otec k tomu, aby při výslechu zapřela, že jest křesťankou. Perpetua ukážíc na nádobu, tázala se otce: „Jak jmenuješ tuto nádobu?“ „Džbán,“ odpověděl otec, „než k čemu to?“ „Mohu,“ pravila Perpetua, „nádobu za něco jiného míti, než jest? A tak se i já musím nazvati, což jsem, totiž křesťankou.“ *(Mehlera příklady.)*

Když odpadlík Julian žádal od sv. *Theodoreta*, kněze, aby modlám obětoval, řekl mu tento: „Víš, že za času císaře Konstantina víru Kristovu jsem rozhlašoval, modly kácel a kostely stavěl a že mi v tom nebylo bráněno; divím se ale velice, že ty, jsa odpadlík, tak horlivě model se ujímáš. Odřekni se již jednou pýchy a uvaž, koho jsi opustil.“ Pro tuto řeč byl Theodoret mučen, až i usmrcen.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Tomáš kanterburský* podepsal za krále Jindřicha II. anglického, mnohými prosbami ohlušen, 5 artikulů, jimiž potlačena byla svoboda církve. Když se navracel do příbytku svého, provázel ho jediný jáhen, jenž před ním kříž nosíval. Tento vkročiv do předsíně paláce biskupského, postavil kříž ke zdi a nechal biskupa samotného jíti domů. A když se biskup tázal po příčině, řekl neohrožený jáhen: „Vy jste dnes, maje býti ochrancem, zradil Církev Páně a proto již nebudu před vámi nositi kříž!“ Slova ta tak pohnula biskupem, že hořce plakal a artikule odvolal.

(*Blahověst 1849.*)

Když poustevník *Arnulf* skonával, žádali ho bratří, aby jim něco na památku pověděl ze života svého. I pravil jim: „Nevím, milí bratří, že bych za svého života co znamenitého byl vykonal; a však bedlivě jsem se vystříhal vší nepravdy a snažil jsem se vždy mluviti pravdu.“ (*Rufin akv.*)

Jindřich VIII., král anglický, poskvrnil se přehroznými ohavnostmi a ukrutnostmi, ano i za papeže v zemi své se chtěl vyhlásiti. Jan Travers, irský kněz, vydal spis, jímž papeže co viditelnou hlavu Církve sv. katolické zastával. Ana spiskem tím pravda zvítězila, pátralo se po původci a Travers předveden před soud nezapíral, alebrž, pozdvihnuv tři prsty pravé ruky, řekl: „Tyto prsty psaly tu knihu.“ I byl za to hned k smrti upálením odsouzen a ty tři prsty zůstaly prý v ohni neporušeny. (*Macana výb.*)

Bezbožný císař *Konstantin Kopronymus* všemožně se snažil jisté ženě, která po smrti manžela svého do řehole vstoupila, nectné vyznání vylouditi, ano i mocí vynutiti, že se sv. opatem Štěpánem tělesného hříchu se dopustila. Ale ona vzdechla a řekla: „Pane, v moci tvé jsem, muč mne, zahlaď mne, čiň se mnou, jak se ti líbí, přece jen z úst mých stále uslyšíš pravdu: Já jsem s tím mužem Božím jiného obcování neměla, než jaké s vůdcem na cestě spasení míti mám.“ (*Macana výb.*)

Perfectus, kněz v Španělsku, byl od mahomedánů, kteří tehdáž v Španělsku panovali, otázán, co by o Mahomedu soudil. I vyznal Perfectus pravdu, že Mahomed byl lstivý podvodník a za řeč tu musel podstoupiti smrt mučenickou,

Pro tutéž pravdu umučeni jsou i kupec Jan a mnoho jiných křesťanů

(*Herbsta výb. př.*)

Když se manželka ruského cáře Mikoláše I. roznemohla, cestoval s ní cár po Italii a tu navštívil i Řím a papeže *Řehoře XVI.* Papež zaujal tu při návštěvě pravé místo, čímž naznačiti chtěl, že papežství cárovo není pravé a mezi řečí pověděl cáru pravdu do očí, řka: „Vaše zákony říšské jsou lidské, tudíž je lze změniti, ale zákony království mého jsou Bohem stvrzeny, protož je měniti nesmíme. Já i vy, oba budeme jednou státi před soudem Páně. Já vás předejdu sice, ale oba nás bude souditi Bůh z vladařství našeho.“

(*Kal. Moravan 1856.*)

Laurieras, polní kněz portugalský, byv s několika důstojníky od vojska krále indického Camboya zajat, nabízel se, aby byl do tábora portugalského stran výměny zajatců vyslán. Když ale král Camboya nedůvěru jevil, sňal Laurieras provaz, jímž co mnich byl opásán i odevzdal jej králi do zástavy; načež byl propuštěn. Ačkoliv jednání se nezdařilo, vrátil se Laurieras, co zajatec nazpět. Tato svědomitost, jížto šlechetný kněz v slovu stál, tak pohnula indickým králem, že všecky zajaté Portugalce bez výplaty vydal. (*Mehlera příkl.*)

Procesí.

1. Čas a spůsob.

a) Povždy se konalo.

Josue již konal procesí s archou úmluvy sedmkráte okolo Jericha, jehož hradby se při zvuku trub sesuly.

I *David* konal slavný průvod s archou úmluvy. (*2. Kr. 6.*)

Israelští, chtíce poctiti Davida, jenž velikánského Goliáše porazil, vyšli mu s ženami a pannami vstříc a prozpěvujíce chválu jemu, provázeli jej do města. (*1. Král 18.*)

Při slavném pomazání na krále *Šalomoun* provázen z Gihonu do Jerusaléma seděl na skvostně ozdobeném velbloudu,

kněži, proroci a hrdinové obklopovali ho a všickni obyvatelé provázeli ho, provolávajíce mu: „Šalomounovi panovníku štěstí a dlouhý život!“ *(3. Král.)*

Šalomoun v slavném průvodu přenesl tutéž archu do Jerusaléma. *(3. Král. 8.)*

Sám *Pán Ježíš* vyprovázen jest slavně před svou smrtí do Jerusaléma. *(Luk. 19.)*

I u prvních *křesťanů* záhy procesí se vedla, ať již Tertullian o nich mluví. Ba i za pronásledování císaře Diokleciána nalezáme průvod. Když r. 220 mrtvola sv. mučeníka Bonifáce z Tarsu do Říma se přenášela, šli přemnozí duchovní a jiní věřící, prozpěvujíce chválozpěvy, mrtvole vstříc. Tak i sv. Jan zlat. praví, že za jeho času průvody se konaly, aby Bůh deštivé počasí odvrátil.

Těla sv. Gervasia a Protasia v slavném průvodu přenešena jsou do domu v Miláně. *(Wiser.)*

V Brusselu zavedeno jest r. 1569, tu neděli před svátkem sv. Markéty, ke cti nejsv. Svátosti procesí od Markéty, dcery Maxmiliána I. *(Molanus.)*

V Antverpách zavedli si v oktávě na nebevzetí P. Marie procesí r. 1585, kdež i sošku Panny Marie nosili; podobně i na den sv. Michaela procesí konali. *(Beyerlinck.)*

V Lire zavedli pro vítězství v r. 1595 procesí. *(Týž.)*

I u *pohanů* nalezáme druh procesí. Dle starodávného zvyku v Italii slavili pohanští rolníci v květnu slavnost „ambarvaliu“ chození polmi, kdež vepře zabili a procesí konali, aby jim bohyně Ceres na polích požehnala, zpívajíce a hrajíce na hudební nástroje.

(Stolberg: Rel-Gesch.)

Mám velikou žádost, — dí sv. Jan zlat. — spatřiti to místo, kde sv. Petr a Pavel trpěli. Kdyby na mně neleželo břemeno tak mnoha duchovních péčí a starostí a kdyby tělo moje nebylo tak slabé, rád bych do Říma putoval, bych ty okovy a ten žalář spatřil, v kterých apoštolé trpěli. *(Sv. Jan zlat.)*

b) Konej i ty zbožně!

Sv. *Alžběta*, dcera krále uherského, byla vznešená paní a ze šlechtické krve a přece za dnů křížových ve vlněné roucho oděná a bosýma nohama za křížem kráčela. *(Frencla: Postilla.)*

Císař *Karel V.* bral ve Vídni r. 1530 podíl na procesí s odkrytou hlavou, ač slunce velmi pálilo. Podobně i syn jeho Filip II. při procesích uctivě se zúčastňoval. *(Beyerlinck.)*

2 Prospívá v bídě a nouzi.

Když velkým suchem hlad a na to nemoce a morová rána nastaly, nařídil sv. *Heribert*, arcibiskup kolínský, třídenní půst, průvody prosebné a kající skutky. A Bůh vyslyšel prosby lidu, nebe se pokrylo černým mrakem a hojný dešť svlažil vypráhlou zemi.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Když kardinál *Alfons Gesualdo* arcibiskupem v Neapoli byl, povstalo jednoho roku sucho a napotom i hlad. Zbožný arcibiskup utekl se prosbami k Marii Panně o dešť a vedl slavné procesí z katedrálky k obrazu Panny Marie u velké zbožnosti a skroušenosti. Kardinál, kněžstvo a lid šli bosi. U obrazu Panny Marie rozsvítilo se množství světel a držely velké služby Boží. Sotva že služby Boží se ukončily, dešť se lil s oblak.

(Ott. Marian.)

Sv. *Karel borom.* kráčel v čas morové rány u veřejném průvodu bos, maje provaz okolo krku a nesa kříž na rameni, sloužil chudým, obsluhoval morovou ránou nakažené a konal prosté služby a po průvodech morová rána přestala. *(Frencla: Postilla.)*

Když v *Ethiopii* strašné množství kobylek se dostavilo a všecku úrodu zemskou zničiti hrozilo, přišli kněži i lid k sv. Frantisku Alvarezu a tázali se ho, co mají činiti? Tu poradil jim sv. František, aby konali veřejné procesí a sice již druhého dne. I uposlechli rady té radostně a hle, dříve ještě, než se litanii domodlili, zdvihly se kobylky a vrhly se do moře, začež všickni Bohu vroucně děkovali. *(Šmída: Repert.)*

Za času sv. *Porfyria*, biskupa v Gaze, bylo celé okolí gázenské náramným suchem trápeno, až i hlad se vzmáhal. Pohané toto soužení křesťanům, zvláště sv. Porfyriovi přičítali. Tu vzal biskup útočiště k všeobecnému modlení. Shromáždiv křesťany vyšel s nimi do okolních chrámů, v nichž byla těla sv. mučeníků; kříž Páně byl napřed nešen a všecken zástup pobožně se modlil a

úpěnlivě k Bohu volal o dešť. A aj, Bůh vyslyšel prosby, brzy přišel úrodný dešť a všecko pookřálo. Pohané pak volali: „Kristus jest Bůh, On sám vítězí!“ a přemnozí uvěřivše v Něj, dali se pokřtiti. *(Macana výb.)*

V městě *Limoges* ve Francii lehlo dne 15. srpna 1864 150 domů popelem. Všickni obyvatelé i duchovenstvo zúčastnili se v hašení požáru. Však marná se zdála naděje, že město zachováno bude; byloť sucho a silný vítr vál. Tu se lidé utekli do chrámu sv. Michaela a zavedli jako r. 1789 procesí prosebné s ostatky svatých. Zpívajíce kající žalmy a litanie o všech Svatých šli kolem spáleniště. A podivno, nastal obrat, burácející vítr se utišil, hasící lid pustil se chutě do práce, přišli i pomocníci ze sousední vesnice a požáru položeny jsou meze. *(Blahověst 1864.)*

Když *Limu*, město v Americe, trest Boží zastihl; nařídil biskup sv. Turribius k odvrácení tohoto trestu modlitby, posty a zřídil slavné průvody a sám je vodil, kaje se hořké slzy vyléval nad lidem od Boha trestaným, až se metla Boží od osady odvrátila.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

3. Původ procesí o křižových dnech a na den sv. Marka.

Procesí o křižových dnech má původ svůj ve francouzském městě *Vienne*. L. P. 469 zastihly totiž veliké pohromy a strasti město toto a jeho vůkolí. Byly strašné lijavce a na to ohromné vedro, že všecko osení se zkazilo a k tomu přišly děsné úkazy na nebesích, země se třásla a žalné sténání bylo slyšeti z úkrytův lesních. Strach, bázeň a temné očekávání velkého neštěstí opanovaly mysl obyvatelů. I divoká zvěř za dne vybíhala a vyhrabávala mrtvoly na hřbitovech. Sv. Mamertus, tehdejší biskup ve Vienně, shromáždil lid svůj a promluviv o městě Ninive, sňal obuv a pověsil si na krk provaz a do ruky vzav kříž, volal: „Každý následuj mne! Vzhůru! kajme se a smiřme rozhněvaného Boha!“ I vyvolili si tři dni před nanebevstoupením Páně, vedli procesí, měli štace a došli vyslyšení. Odtuď se pobožnost ta rozšířila po Francii, konala se každého roku, až se stala majetkem celé Církve sv.

(Blahověst 1849.)

Za papeže *Řehoře vel.* zuřila v Římě r. 591 morová rána strašně; kdo zívnul anebo kýchl, sklesl mrtev k zemi. Tu vybídl papež lid k pokání, aby hněv Boží usmířen byl. Lid uposlechl hlasu jeho a v zástupech v modlitbách a v pláči z kostela do kostela táhl po tři dni. Papež, aby pořádek jakýsi zachován byl, rozdělil věřící na sedm kurů a aby v průvodech z rozličných kostelů zároveň vyšli a v chrámu Panny Marie „Maggiore“ se sešli. A hle, mor skutečně přešel a na památku toho koná se až podnes průvod na den sv. Marka.

(J. Bílého: Legenda.)

Proklínání; zaříkání se.

1. Jeho hanebnost a trestuhodnost.

a) Ačkoliv se ho užívalo, jest hříšné.

Eliáš pravil: „Život jest Hospodin, Bůh israelský, před jehožto obličejem stojím, žeť nebude za těchto let rosy ani deště, leč vedle řeči úst mých *(3. Kr. 17, 1.)*, ku králi Achabu. Umře-li Achab v městě, jísti ho budou psi; pak-li umře na poli, jísti ho budou ptáci nebeští“ *(3. Kr. 21, 24.)*. A když nešlechetný král Ochoziáš padesátníka a 50 mužů poslal, aby Eliáše jali a padesátník ho volal, aby dle rozkazu krále dolů sestoupl, pravil tento: „Jest-li že jsem člověk Boží, nechť sstoupí oheň s nebe a sžíre tebe i tvých padesát“ *(4. Kr. 1, 10.)*.

Eliseus zlořečil pacholíkům, kteří se mu posmívali *(4. Kr. 2, 24.)*, lakomému sluhu Giezovi přál malomocenství *(4 Kr. 2, 27.)*.

Ženě, kteráž z cizoložství se měla očistiti, proklínalo se, byla-li vinna. *(4. Mjž. 5, 20—22.)*

Sv. Petr přál Ananiáši a Safiře smrt *(Sk. ap. 5.)* a Šimonovi Magovi, jenž peníze za moc duchovní nabízel, zkázu. *(Sk. ap. 8.)*

Kristus sám běda volal nad farisey a Corozaim a Bethsaidou atd.

Bůh sám zlořečil: hadu *(Gen 3.)*; zemi pro hříchAdamův (tamtéž;) Israelitům *Pláč Jerem. 2.*; *Dan. 9.*), zlým kněžím (*Malach. 2.*); Kristus stromu fíkovému (*Mt. 21.*, *Mr. 11.)*, bude o soudném dnu zavrženým zlořečiti. *(Mt. 25.)*

Dle anglického zákona musí se za každé proklínání malá peněžitá pokuta zapraviti. I stalo se, že jeden *člověk* proklínání navyklý v hospodě bez ostýchání proklínal. I povolán jest druhého dne před soud, kdež žalobník 487 fisolí vypočítal, řka, že tento člověk včera v hospodě tolikráte, ba vícekráte ještě proklínal, an při každém proklínání jednu ledvinku do druhé kapsy dal a tolik jich napočítal, ačkoliv jich ani neměl dosti a proto bohaprázdník ten ještě vícekráte toho učinil. Proklínač sotva sluchu svému věřil, že by byl tolikráte proklínal i zaplatil pokutu, zastyděl se a i polepšil, neproklínaje více.

(Šmída: hist. kat.)

Jistý francouzský *misionář* šed vesnicí uslyšel děti klíti a tu pravil: „V této obci se mluví francouzsky a uslyšíte-li někoho mluviti německy, řeknete, že Německo jest jeho vlast; pakli španělsky, že Španělsko; pak-li anglicky, že Anglicko; pak-li česky, že Čechy a seznáte, že co cizinec brzy neb později do své vlasti se navrátí. Rozumíte mi, bohapusté děti? Jste v katolické zemi a nemluvíte katolickou řečí, naopak z proklínání poznávám, že mluvíte ďábelskou řečí. Musím vám proto říci, že jste cizinci a že peklo jest vaše vlast a že jednou k těm se dostanete, jichž řečí mluvíte!“ *(Schuster, Kat. Handb.)*

Jistý *obchodník* ujížděl seč byl na svém vraníku z trhu, mysle ještě před bouřkou, která ze všech stran se ozývala, domů doraziti. Ale sotva že ujel půl hodiny cesty, strhl se před jedním hájem takový lijavec, že naskrz promohl. Tu dle svého obyčeje z počátku v srdci svém na povětří to reptal a konečně hrozně klíti se jal. Sotva že byl kus cesty v lese, pro Bůh tu vidí za jedním stromem stát člověka, jenž bambitku natahuje a po něm měří. Do jakého tu strachu upadl kupec, jak o své živobití, tak o těch několik set peněz, jež při sobě měl. Ale na štěstí zbraň loupežníkova nespustila a opět selhala, poněvadž deštěm pánvice celá zamokla; bodna obchodník koně, kterak Bohu děkoval za zmoknutí své, na které ještě před chvíli tak hrozně zhřešil.

Nechť se, jak chceš, moudrým stavíš,
rouháním nic nenapravíš!

(Valoucha katech.)

Císař *Ruprecht*, když se r. 1400 ve Špíru zdržoval, odpustil mnoha provinilcům trest, měšťana jednoho ale, jenž mezi hrou proklínal, potrestal, řka, že takový člověk neurazil člověka, ale Boha.

(Šmída: Repert.)

b) Dochází trestu.

Dcera *Appia*, vznešeného Římana, jdouc z divadla, dostala se do velké tlačenice. I rozzlobivši se pravila proklínajíc: „Kéž by byl můj bratr Claudius živ, tenť by několik tisíc z vás dal uvrhnouti do moře!“ Když o tom římský místodržitel uslyšel, odsoudil ji k pokutě 150 tolarů.

(Scherera Bibl. f. Pred.)

I zlořečil Noe synu Chámovi, jenž se mu posmíval a zlořečení to se naplnilo *(I. Mjž. 9.)*.

Jakub obával se zlořečení otcova *(1. Mjž. 27, 12.)*.

Goliáš zlořečil Davidovi a byl od něho zabit *(1. Kr. 17.)*.

Saul zlořečil těm, co by proti Filistinským netáhli *(1. Kr. 14.)*.

Semei zlořečiv Davidu byl od syna jeho Šalomouna zabit *(2. Kr. 16. a 3. Kr. 2.)*. Sichemští zlořečili Abimelechu *(Soudc. 9)*.

I židé začasto tímto spůsobem se prohřešili.

Fariseové zlořečili uzdravenému slepci od maličkosti *(Jan 9.)*.

Jeden *sluha* v Anglicku nemohl jíti na výroční trh a proto naplněn byl velkou zlostí a proklínal až hrůza, že ho spolusluha káral, řka, že přijde do pekla. „Co do pekla,“ odvětil surovec, „to mi přijde právě vhod. V pekle jest oheň a tu si budu moci zapáliti dýmku.“ I odešel a v brzku sklesl mrtev k zemi.

(Mehlera: Kat. Handb.)

V Gütersbachu v Odenwalde hrálo v hospodě několik rolníků v karty, ana strašná bouře povstala. Jeden prohrav již skoro všecko, co měl a dávaje poslední v sázku, pravil: „Vezme-li i toto čert, potom ať hrom do toho uhodí!“ Sotva že to slovo pronesl, uhodil vskutku hrom a blesk strašně nešťastníka na

jedné straně popálil, aniž by ostatním ublížil. (*Galura, Sammlung.*)

V Bavorsku prohrával v jednom městě jistý prohnaný hráč jednou při koulení kuželek. Konečně vsadil poslední své peníze s rouhavými slovy: „Jest-li ještě jednou prohrám, ať mne pak čert vezme, když potom ještě jednou do kostela půjdu!“ On prohrál zase a druhého dne se zbláznil.

Tamtéž měla zase jedna žena *Ž.* zlomyslnou radost, lidem bulíka na nos věšeti a na potvrzení zvyk říkati: „Není-li to pravda, chci oslepnouti!“ Toto zlé přání skutečně se vyplnilo. Oslepla ať zcela. (*Albán Štolc.*)

V jedné *obci* blíž Cotrone v Kalabrii dal se jistý muž, ana bouře povstala, místo, aby se znamením sv. kříže požehnal, do hrozného proklínání proti Bohu a papeži. Ještě proklínání nedořekl a již udeřil opět blesk a proklínače zabil a dům roztříštil. Uleknutí obyvatelé obce té ztrávili druhý celý den v kostele, modlíce se a slzíce.

(*Correspondance de Rome 1863.*)

Ondřej, obuvník, měl obyčej, že se zaklínával: „Ať mne vlk roztrhá, nemluvím-li pravdu“ a v skutku lhal a bližnímu začasto uškodil, ač ho manželka jeho začasto varovala. Jednou v zimě musel on přes pole jíti do práce a tu počalo strašně sněžiti. Manželka prosila ho, aby zůstal doma, on ale přece šel a nenavrátil se více. Za čtyry neděle nalezli mrtvolu jeho, celou ohlodanou od vlků. (*Th. Nelk.*)

Jan Ritter ve Švýcarsku po delší čas dával proklínáním a zlořečením jiným pohoršení. Nadarmo ho často kárali přátelé jeho. Jednou se chtěl oběsiti a když matka jeho provaz přeřízla, odměnil se jí za to zlořečením. Než trest Boží ho zastihnul. Jednou popije v pověstné hospodě, ztratil najednou, proklínaje, řeč. (*Münch. Jugendfr.*)

Jistý mladý silný *rolník* v obci B. v arcidiecési bamberské při všem, co se mu hned nepodařilo, strašně proklínal. Tak nešťastník proklínání uvykl, že mnohdy i pravil: „Kdybych jen věděl, co bych nyní proklínal.“ Zatím ale v nejlepším věku dostal raka na jazyku a za dvě leta po strašných bolestech, nemoha jísti a píti, bídně zahynul.

(*Sion, 1833*)

V neděli na den sv. apoštolů Petra a Pavla roku 1559 v městečku českém Zásmuky řečeném, nějaký *Šťastný*, vyplativ boty od ševce Mikuláše Zoubka, šel od něho a zlořečil mu řka: „Dal jsem od podšití těchto bot pět grošů bílých a mám jemu ještě dáti jeden groš bílý, přál bych mu toho, aby ho hrom zabil i s těmi botami!“ V tom ukázalo se mračno, hřímati i počalo a blýskalo se. I šel ten Šťastný, aby zvonil proti tomu mračnu a tu hrom udeřil a ho zabil.

(*Jan Beckovský: Poselkyně:*)

V Trippstadtu ve Falcku žil r. 1852 *muž*, jenž strašně klíval. Jednou žádal od manželky máslo a když mu ho nemohla dáti, ana ho na potřebné věci prodala, dal se do hrozného proklínání, aby blesk i ji i krávu zabil. Čtvrt hodiny na to odpoledne ve 2 hodiny najednou přikvapila bouře a blesk zabil v skutku onomu proklínači krávu.

(*Mehler.*)

Ve *Švýcarsku* shromáždilo se v jednom hostinci několik mladíků v neděli, kdež hráli a popíjeli. Mezi nimi byl jeden proklínač, který tak proklínal, že ho druhové napomínali. Napotom vzal modlitby, pravě, že je naučí, jak mají z modlitební knížky proklínati. Když právě zase chtěl proklínati, zasáhla ho ruka Páně. Hned oněměl a ohluchnul, tak že od té doby více nemluvil a více neslyšel. Bůh nedá ssebou zahrávati.

(*Zufälle, die nicht Zufälle sind.*)

V Uhersku bylo r. 1863 v jednom městečku dáno vyhlášení, že ten, kdo by proklínajícího neudal, zrovna jako proklínající dvanácti ranami holí potrestán býti má. (*W. Volksfrd.*)

V klášteře královském v kapli sv. Barbory ve *Vídni*, kterýž klášter r. 1782 zrušen jest, visel kříž, kterýž při požáru jedině v domě zachován jest. R. 1462 hráli dva protestanté s domácím pánem, jenž byl katolík, v karty. Oba hosté, sedíce pod křížem, prohrávali a rozzlobivše se, proklínali a hrozili, že kříž shodí se stěny, budou-li prohrávati. Začali novou hru a hle, kříž spadl se stěny a zabil oba rouhače, domácího pána pak dosti značně poranil, tak že v brzku také zemřel. Kříž ten daroval domácí pán umíraje, jmenem Jan Kašpar Zwingl, klášteru. (*Šmída: Repertorium.*)

Jistý *zedník II.* v Kaltenberu, protestant, stal se katolíkem, aby s katolickou pannou se zasnoubil, avšak vedl napotom život špatný, navštěvuje zřídka chrám Páně. Ctihodný farář Fütterer mluvil při kázaní, jemuž náhodou zedník přítomen byl, o duševní lenosti mnohých křesťanův. Mysle zedník, že Fütterer naň slova ta potahuje, rozzlobil se tak, že druhého dne v hospodě se zařikal a pravil, že tomu darebovi zpovídati se nebude, radéji ať ho čert vezme! A hle, v brzku přikvapila dcera zedníkova k faráři, aby rychle otce šel zaopatřit. Než přišel již pozdě, nešťastník byl již mrtev a tak v skutku se nevyzpovídal.

(Fuhlrott.)

Na potoku poblíž Vltavy žil mlynář, jenž pytlačil. Myslivci po něm slídili, avšak nezastihli ho, ač každodenně téměř zajíce nebo koroptev byl ulovil. Že však ztráta zvěře stávala se vždy rozsáhlejší, udáno vše okresnímu soudu. Od té doby dávalo i četnictvo po pytláku-mlynáři pozor. Avšak i těch dovedl tajný lovec obelstiti. Než četník H. navštívil jednou s obecním starostou příbytek mlynářův. Pan otec uvítal příchozích zcela lhostejně a ptal se, co mu přinášejí Tu mu řekl četník bez obalu, že přichází sám, hledat zbraň a ve jmenu zákona mlynáře vyzýval, aby ji dobrovolně odevzdal. Mlynář se vymlouval, že zbraně nemá, aniž ji potřebuje. I pokynul četníku, aby jen hledal. Četník nemohl nalézti nikde ničeho. I zapřísahal se mlynář a proklínal, že ručnici nikdy ani v ruce neměl, při čemž samého Boha za svědka bral. Četník pokáral mlynářovo rouhání, řka: „Šedivý starče, jednou nohou stojíte v hrobě a ještě se nebojíte trestu Božího? Vím, že pušku máte a pytlačíte.“ Na dvoře pravil mlynář: „Ať se zdráv z toho místa nehnu, když u mne pušku naleznete.“ Než četník vstoupil do komůrky řezárny a tu pod peřinou ručnici nalezl. Radostně zvolal, vyjda ven: „Pane otče, co je to?“ Než mlynář nemohl leknutím ani promluviti a stál tu ohromen. Četník šel k představenému sepsat protokol a tu při psaní uslyšeli umíráček. Mlynář leknutím zemřel, byv raněn mrtvicí. Jak si přál, tak se mu i stalo.

(Antonín Dudek.)

2. Proto:

a) Varuj se ho!

Indiáni nemají žádného slova na proklínání a zlořečení. Stahujíť ruku, pozdvihují ku předu a otevrou a tím ukazují největší opovržení. Nejvíce, ač zřídka užívají jen slova „špatný pes“.

(Šmída: Repert.)

David, král, všelikého proklínání se varoval a ani tehdáž neproklínal, když Semei mu zlořečil a po něm kamením házel.

I Kristus nezlořečil, alebrž pokojně před soudce se dal odvésti. *(1. Petr 2, 23.)*

Sv. *Aloisius* jako pacholíček sedmiletý v ležení vojínů několikráte zaklel, za to ale činil napotom po celý život svůj pokání. *(Pred. u. Kat. V. ročník.)*

Sv. *Isidor*, ačkoli na poli pracoval, nikdy neproklínal, nikdy marného slova nepromluvil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ludvík* z Gonzágy podrobil se pokání po všechen čas svého života, protože v dětinství svém několik slov zlolajících u přítomnosti vojínů otce svého promluvil. *(Macana výb.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, nikdy se nezaklínal, jak o něm pan z Joinville dosvědčuje, a za 20 rokův, co s ním Joinville obcoval, jmeno ďábla z úst svých nevypustil. A proto naříká Joinville, že za jeho (sv. Ludvíka) nástupce k hanbě každý jmeno ďábla v ústech má. Tomu pak, kdo na zámku jeho jmeno to vyslovil, kázal vypoličkovati.

(Deharbe.)

Jistá *matka* naříkala si sousedce, že její děti mnoho proklínají, řkouc: „Je to přece zatracené, můj muž neproklíná a já také ne a nevím zatra, kde sakramentští kluci se naučili proklínati!“

(Šmída: Hist. kat.)

Synek přišel ze školy pozdě domů, začež otec ho plísnil a přitom hrozně klel. Chlapec padna na kolena prosil: „Otče, prosím vás, bijte mne, ale neklejte.“ Otec se zarazil a od toho času se měl na pozoru, aby neklel.

(Podstr. výkl.)

Ve *Virtemberku* byla myslivna o samotě, v níž žil myslivec, který pro sebe nepatrnější maličkost klíval. Jednou, an právě povstala bouře, seděl v lenošce, na stěně visela nabitá zbraň a v kolébce klidně spalo nemluvně. Myslivec

právě zase proklínal a vzdáliv se od lenošky, an blesk najednou udeřil, zbraň vystřelila a lenoška na kousky roztříštěna byla, nemluvněti pak nestalo se nic. I zarazil se myslivec tak, že nikdy více do smrti neproklínal. (*Th. Nelk.*)

b) Mát zvláště rodičův smutné následky.

Noe zlořečil Chámu a zlořečení vyplnilo se. (*1. Mojž. 9, 24—26.*)

Kdysi přivedli k sv. *Františku sál.* mládence, aby jej pro jeho prostopášný život pokáral. Sv. František mluvil k němu co nejlaskavěji. Vida však zatvrzelost jeho, slzel a pravil, že tvrdé a neoblomné srdce to smutný konec vezme. A když mu pravili, že vlastní matka nezdárnému synu zlořečila, zvolal velmi pohnutlivě: „Ach, to jest to nejhorší! Až paní ta kletbu svou uvidí naplňovati se, bude toho nadarmo pykati! Ó, té politování hodné matky a mnohem nešťastnějšího syna!“ A proroctví svat. Františka brzy se naplňovalo. Nezdárný syn zahynul v souboji a tělo jeho stalo se kořistí psů a vlků, matka se však trápila, tak že brzy v zármutku tom zemřela. (*Mehlera příkl.*)

Zbožnému poustevníku *Florenciu* byl medvěd tak oddán, že ho na slovo poslouchal a jako pes stádo ostříhal. Když mu někdo ze závisti anebo lehkomyslnosti medvěda zabil, pravil Florencius zarmoucen: „Doufám od Boha pevně, že ještě se dočkám trestu onoho hanebníka!“ A hle vskutku, čtyři vinníci upadli v malomocenství, na kteréž i zemřeli. I litoval Florencius, že je proklínal. (*Sv. Řehoř.*)

Když misionář *Knoblecher* r. 1855 cestu do Sudanu konal, přivtělil se k misionářům laik z jednoho egyptského města. Než vstoupili na loď, urazil onen muž velmi svou matku, tak že ho proklínala. Když loď do řeky Nilu plynula, viděli misionáři, kterak strašlivé zvíře toho muže, an se procházel na palubě, popadlo a do vody strhlo. (*Knobl. zprávy misionářské.*)

Jistá *matka*, unešena hněvem a zlostí, proklela dceru svou, aby ji vlci roztrhali. A hle, dcera brzy na to byla od vlků uchvácena a roztrhána. (*Hunolta káz.*)

Jedna *matka*, vidouc dva syny své tančiti, v hněvu je proklela, aby ďáblem posedli a za trest se její nelidské přání vyplnilo.

Jiná zase matka proklela dceru svou, že jí džbán roztloukla, aby ďábel v ni vstoupil a dcera byla vskutku napotom ďáblem posedlá. (*Surius.*)

Jistá *matka*, vdova, musela od svých desíti neposlušných dětí mnoho snášeti. Jednou, když děti ve světnici skákaly a dováděly, rozzlobila se tak, že je proklela, aby ani ve dne ani v noci neměly pokoje. A Bůh ji potrestal. Děti od té doby se ustavičně chvěly a třásly a běhaly po městech a vsích, nemajíce nikde stání. (*Sv. Augustin.*)

Tři synové, *Římané*, hněvali se na svého otce, že se ještě jednou oženil a sice s ženou méně urozenou a když otec nebyl doma, zavraždili ji. Za to otec děti proklel a prokletí to se vyplnilo. Jeden z nich byl zavražděn úkladně; druhého otrávil třetí, aby se sám stal dědicem a třetí byl pro tento čin odpraven. (*Erythraeus.*)

c) Odlož!

Sv. *Augustin*, než se obrátil, z lehkomyslnosti často klíval a zlořečíval, což pak nejen docela odložil, nýbrž příkladem svým i mnohé od toho hříchu odvrátil. (*Podstránského: Výkl.*)

Tři *cestující* jedouce v noci po dostavníku, vyráželi se rozličným vypravováním. Jeden z nich, starý vojín, jenž svět procestoval a v mnohých bitvách se nalezal, vypravoval mnoho ze svých dobrodružství, při čemž ustavičně proklínal a se zapřísahal. Když domluvil, mlčeli všickni, jen jeden starý vážný pán jal se mluviti: „Asi před 20 roky, milí pánové, cestoval jsem na této silnici v noci, tak černé, jako jsou trouby, píšťaly a housle a tu za námi cválali jezdci, kteří nás pronásledovali, jako trouby, píšťaly a housle.“ „To není pravda,“ volali cestující. „Ano, jako trouby, píšťaly a housle,“ odvětil pán, neboť když s okna jsem se podíval, viděl jsem, kterak jezdci, trouby, píšťaly a housle nás pronásledovali a i dojeli a zastavil se vůz, trouby, píšťaly a housle.“ Tu to nemohl již onen vojín vydržeti a netrpělivě zvolal: „Odpusťte, pane, co mají trouby, píšťaly a housle s vaším vypravováním co dělati?“ „Totéž,“ vece

klidně starý pán, „co proklínání a za přísahání se s vaším vypravováním.“ I stalo se pomlčení, starý vojín ale stisknuv pánu ruku, doložil: „Milý pane! děkuju vám za vaše poučení a doufám, že dle něho se i zachovám.“

(*Speculum pastorum.*)

Jistý *pruský důstojník* naříkal si jednomu duchovnímu, že těžko důstojníku křesťanem býti a že bez proklínání není mu možno mužstvo v pořádku a kázni udržeti. I pravil mu duchovní, že přece zná setníka, který nezlořečil a jehož mužstvo na slovo poslouchalo. „Ó jmenujte mi toho muže, abych se od něho učil,“ vskočil duchovnímu kvapně důstojník do řeči. „Setník ten jest,“ odpověděl duchovní, „setník kafarnaumský. Velel své setnině krátce a laskavě: Pojď, pravil jednomu a on šel. Jdi, dí druhému a on šel. Čiň to! nařídil třetímu a on to učinil. Myslím, co setníku u pohanských vojínů možno bylo, to že možné jest i u pruských křesťanských vojínů.“

(*Zollnera: kat. kázaní.*)

Jistý hospodář měl *čeledína*, jenž při všem, co se mu rychle nedařilo, hned klel a zlořečil. Když mu proto hospodář domlouval, vymlouval se, že od malič kosti již tomu navyknul. Jednoho dne z rána, pravil hospodář: „Jene, jest-li dnes nevyjde z úst tvých žádné lání a proklínání, dostaneš u veřer za odměnu tvrdý tolar.“ Domácím pak nařídil, aby Jana pozorovali a mu pak pověděli, zdaž a kolikrát klel. A hle, navečer se shledalo, že Jan ani jednou nezaklel. Tu dal hospodář Janu tvrdý tolar, řka: „Toť jest přece jen hanba pro tebe, že pro časný zisk, pro mizerný peníz dovedeš se v klení přemoci, ale z lásky k Bohu, jehož tím urážíš, a z lásky k spasení duše své nechceš to učiniti. Styď se, Janku!“ (*Škola B. Srdce 1868.*)

Jeden mladý *saský důstojník* pravil veřejně ve společnosti, že hodný vojín musí proklínati. I odpověděl mu jeden ctihodný starý setník: „Věřte mi, mladý příteli! kdo Boží přikázaní tak lehko přestupuje, a jeho jmeno zneuctívá, nemůže hodný vojín býti.“

(*Ill. Zeitg. f. d. Jugend.*)

Jistý mladý *hospodář* hrozně klíval. Místní farář nejednou ho napomínal. „Já si tak zvykl,“ vymlouval se mladík, „můj otec též klíval.“ „Darebného zvyku třeba zanechat,“ odpověděl farář. „Myslím,“ dí hospodář, „že slova nejsou hříchem.“ — „Však slova vycházejí ze srdce a nejsou-li opravdová, jsou směšná! A slova divoká člověka samého zdivočí, že konečně sebe není mocen. Jak tedy pošetilé a hříšné je klení!“ Upřímná slova tato vzal si mladý rolník k srdci a klení zanechal. (*Podstr. výkl.*)

Jeden proklínač v *Šeltonu* byl od proklínání skrze malé děvčátko vyhojen. Toto děvčátko, kdykoliv onoho muže proklínati slyšelo, horšilo se naň velmi a tázalo se matky, jest-li se tento zlý muž Otčenáš modlí? Matka odpověděla, že neví. Děvčátko dávalo na muže pozor a tu seznalo, že muž ten ráno Otčenáš se modlil. Brzy na to ale muž pro maličkost strašně proklínal. Tu přistoupilo děvčátko k němu a pravilo vážně: „Vy jste se dnes ráno modlil Otčenáš a jmenoval Boha Otcem?“ „Ovšem a proč pak se ptáš?“ — „Ale jak může Bůh vaším Otcem býti, když proklínáte ho a tak často urážíte?“ Muž se začervenal, neodpověděl, ale také více neproklínal.

(*Šmída: hist. kat.*)

Jistý *vojín*, kdykoliv se rozzlobil, strašně proklínal. I uložil mu zpovědník, aby, kdykoliv proklínání z úst jeho vyjde, na zemi se sklonil a jazykem kříž udělal. Vojín uposlechl rady té a s pomocí Boží přestal klíti, ano když jednou v rozepři chtěl zase klíti, uvrhl se na zem, což bylo štěstí proň, ješto by ho byla kulka od protivníka naň namířená zabila. Od té doby neklel nikdy více.

(*Hunolta káz.*)

d) Neslyš; marného se neboj!

Sv. *Kateřina sien.* byla jednou poslána od matky do farního chrámu, aby dala sloužiti mši sv. ke cti sv. Antonína. Dítě šlo s radostí do sakristie k panu faráři, vyřídilo rozkaz matčin a odevzdalo obyčejný peníz obětní. Protože se ale mše sv. ta sloužila hned, zůstala Kateřina na ní v kostele. Ponědž se jí matka dočekati nemohla, rozhněvala se ve zlosti na ni a zaklela. Kateřina, ačkoliv jí tehdáž bylo 10 let, nejprv mlčela, pak ale vzala matku stranou a řekla jí: „Mamimko, když jsem chybila, vybíte mi, jak se vám líbí, ale prosím vás, jen již neklejte; nebo to se nesluší na paní ve vašem

stáří a velice to srdci mému hoře působí.“ (*J. Bílého*: *Legenda*).

L. P. 1860 přišli *cikáni* do obce St., kde se rozešli a dary vynucovali. U jedné selky žádala jedna cikánka příliš mnoho a když jí to selka nechtěla dáti, vyhrožovala cikánka, že ji prokleje, že bude míti mnoho nečistého hmyzu. Selka pošetilá jí nyní dala, co chtěla. Když ale i v jiných staveních vyhrožovala tímž spůsobem, vysmáli se jí a nedali jí pranic. (*Scherer, Exempel-Lex.*)

e) Zamezuj ho!

Sv. *Auxentius* horle proti klení a rouhání, říkával: „Jen k oslavování Boha má člověk otvírati úst svých, ne pak, aby ho zneuctíval.“ (*Sv. Auxentius.*)

Sv. *Jan zlat.* všemožně horlil proti proklínání a zařikání se, kteréž za jeho času vůbec panovalo. (*Mehl. příkl.*)

Sv. *Jarolím*, uslyšev jednoho nešlechetníka proklínati, napomenul ho a pokáral, řka: „Psi štěkají pro pána svého a já bych snad se neměl cti Boží zastati? já bych snad měl mlčeti? Uchovej mne Bůh. Umříti mohu a slova taková lhostejně poslouchati nemohu.“ (*Fuhlrott.*)

Sv. *Vincenc paul.* uslyšev jednou člověka, jenž řekl: „Ať mne ďábel vezme!“ rychle ho uchvátil do své náručí a zvolal: „Ne tak, pane můj! líto by mně bylo, kdyby vás vzal ďábel, já vás zachovám Pánu Ježíši, který vás vykoupil.“ Vinník šel do sebe a odřekl se toho navyklého zaklínání. (*Macana výb.*)

Klaud Bernard, příjmím „chudý kněz“, na celém těle se třásl, když koho klíti slyšel. Jedenkráte dal mu hrubý vozotaj políček, při čemž hrozně zazlořečil. „Milý příteli!“ dí přívětivě Bernard, „dejte mi ještě jeden políček, avšak neklejte více.“ (*Quillois.*)

Jiří Washington, president amerických svobodných států, jedl jednou s mnohými důstojníky a úředníky, an jeden z nich zaklel. Washingtonovi vypadl nůž a vidlička z ruky. I podíval se přísně na důstojníka a pravil: „Myslel jsem, že jsme všickni slušní mužové!“ I zastyděl se onen proklínač, všickni pak velmi byli slovy těmi dojati. (*Ill. Zeitg. für d. Jugend.*)

Jistý *vozka* zůstal v blátě vězeti, maje příliš velký náklad a dal se do strašného proklínání. Zbožný rolník slyše to, pravil: „Chci ti ve jmenu Božím pomoci, avšak nejprv odlož bič a ustaň v proklínání.“ Vozka se zarazil, an rolník koně za uzdu pojal a vůz z bláta dostal. (*Ill. Zeitg. für d. Jugend.*)

Proroctví.

viz: „Duch sv. 3 c!“

Prozřetelnost Boží.

1. Jest; důvěřuj.

a) Jest.

Prozřetelnost Boží jeví se v životě prvních rodičů; v životě Noema, Abrahama, Jakuba, Josefa, Mojžíše, Davida, Tobiáše, Daniela, Joba, Esther, Eliáše, Elisea, obzvláště v životě Krista a sv. apoštolů; v životě národu israelského.

V Berlíně zemřel nedávno vážený obchodník, který povždy velmi se rozhorlil, když někdo slova náhodou užíval a osudu to připsati chtěl. Neznal žádné náhody a vše připisoval Prozřetelnosti Boží, což i událostí ze svého života dotvrzoval. Před 56 lety — nejednou vypravoval — utekl co 12letý chlapec rodičům do Štětína, chtě se státi plavcem. Že ho ale nikdo nechtěl přijmouti, potloukal se sem tam a tu jednou, ano pršelo, vlezl do okna v kostele v jedné obci, odkudž spadl do sklepení, ve tmě, aniž by si byl ublížil a šťastně i usnul. Když však druhého dne se probudil, poznal, že jest ve hrobce, okno vysoko a že se odtuď nijakž dostati nemůže. Tu mezi rakvemi bylo mu úzko, počal křičeti, trápil ho i hlad a žízeň, avšak křičel marně celý den a celou noc, nikdo ho neslyšel. Třetího dne před polednem, kdež umdlenostní nemohl už více křičeti, najednou vrzlo v zámku ve dveřích. Radostně bě-

žel ke dveřím, kteréž dívka, majíc svítilnu a koště otevřela. Dívka leknutím vykřikla, zavřela dveře a utekla. Brzy ale přišel učitel s onou dívkou, dcerou a několika sedláky a vyvedli ho ven k představenému, kdež musel vypravovati, jak se do hrobky dostal. Učitel, muž obstarožný a považlivý zamyšlen a dojat pravil: „Slyš, chlapče, nyní jsi snad ničema, avšak Bůh má s tebou jiné záměry pro budoucnost, neboť tě od smrti hladem vysvobodil. Okno hrobky jest stranou, že sotva v neděli k němu se někdo přiblíží a proto nikdo volání tvé neslyšel. Již více než rok chtěl jsem hrobku dáti vyčistiti. Dnes pak najednou mi hrobka přišla na mysl a proto ihned poslal jsem dceru, aby ji vyčistila a tím jsi byl zachráněn!“ A proto zesnulý zachráněnec, kdykoliv slyšel něco o náhodě, říkával: „Není žádné náhody!“ (*Rhein. Volksbl. 1865.*)

Nicefor, císař východní říše v IX. století, říkával, že není prozřetelnosti Boží, leda v hlavě jeho. Aby se na Bulharích za utrpěnou potupu pomstil, vytáhl proti nim s velkým a dobře ozbrojeným vojskem. I poručil, aby bez milosrdenství všecko, co má život, napořád vraždili a ani nemluvněte neušetřili. I vedlo se mu z počátku dobře a zvítěziv nad Bulhary, oddal se nečinnosti. Avšak když všickni spali, byli náhle od Bulharů přepadeni a strašně povražděni. Nicefor nalezal se mezi padlými.

(*Herbsta výb. př.*)

Jistý *poutník* přišed ku kapli na poušti, vstoupiv tam, místo modlitby zevloval i tupiti se jal. Nad oltářem bylo okno, jehož sklo dle domnění jeho nepravidelně a ohyzdně bylo počáráno. „A phy!“ dí, „totě krásný obraz, beze všeho ladu a skladu poškrtaný, zrovna tak, jak se to ve světě děje. Hanba jeho mistru!“ V tom papršlek slunce do okna zableskl i nejkrásnější se objevil obraz. Představoval keř hořící, v němž zářilo se jméno Hospodina, před ním Mojžíš na tváři ležel a opodál stádo ovec na rozkošné, zelené nivě se pásło. Tu zasmušilá tvář poutníkova se vyjasnila, i pravil usmívavě: „Jak nevčasná byla má hana! Pravý to obraz světa, v němž se nám také mnoho zdá neladného a odporného; což teprv se objasní, když slunce pravdy nám vyjde.“ (*Kr. Šmtd.*)

b) Důvěřuj ji!

viz i: „důvěra v Boha!“

Sv. *František ser.* a bratří řehole jeho ničeho neměli a přece se jim oděvu nikdy nenedostávalo, kterým by se přiodili, ani pokrmu, aby se nasytili. O Bohu a řeholi své takto říkával: „Mámeť sice chudou matku (řeholi), ale bohatého Otce na nebi.“

Sv. *Vincenci paul.* jednoho dne oznámil správce domu, že již ani halíře nemá a vydání že jsou tak mnohá. I odpověděl tento sv. muž s veselou tváří a pokojným srdcem: „Ó, jak radostnou novinu mi dnes přinášíte! Buď Pán Bůh pochválen! Nyní jest čas, abychom ukázali, že se na Jeho dobrotu spoléháme; poklady Prozřetelnosti Božské jsou nevyčerpatelny; malomyslnost vaše by ho zneuctila.“ (*Sv. Vincenc paul.*)

V klášteře sv. *Kamilla z Lelis*, kterýž řád nemocné obsluhoval, měli jednou takovou bídu, že neměli již co jísti. Tu poklekl sv. Kamill před křížem a prosil Boha o pomoc. A hle, sotva že se pomodlil, přišel k fortně neznámý muž, aby klášteru daroval 300 skudů.

(*Jeho životopis.*)

Jistý vznešený *pán* chtěl z Hibernie do Anglie se přeplaviti. Když však do lodi vstupoval, padl na nohu a zlomil si ji. Přátelé jeho litovali ho, on ale řekl: „Dobře se stalo, jestiť to k mému dobrému.“ Na otázku, kterak zlomení nohy jemu k dobrému by býti mohlo, odpověděl: „Prozřetelnost lépe to ví, než já; ale zůstávám při tom, jestiť to k mému dobrému, že jsem nohu zlomil.“ Také se to brzy ukázalo, že dobře měl. On zůstal doma, loď odplula — utonula a s ní všickni lidé nacházející se na ní. Zlomení nohy zachovalo mu tedy život. (*Macana příklady.*)

Časně z rána, když počalo se dniti, povstal hospodář s manželkou, děkovali Bohu za den nový a za posilňující spánek. Červánky jemně se draly do komůrky, kde spočívalo sedm dítek spících. I patřili na dítky a matka pravila: „Jest jich sedm, ó, jak těžce je vyživíme!“ Tak vzdýchala matka, bylať drahota. Otec ale usmívaje se, řekl: „Patř, zdaž všech sedm neodpočívá libě? zdaž se nepodobají sedmi rozkvétajícím růžím? Matko, věz již, Bůh je zachová.“

A když vyšli z komůrky, stálo tu střevíců čtrnácte, dva pro každé dítko. Matka užasla a plakala, otec pak pravil: „Matko, co pláčeš? Zdaž neobdržely všecky zdravé nožinky, proč bychom se příliš starali o jich oděv? Mají-li dítky důvěrnost k nám, proč bychom nedůvěřovali v Onoho, jenž více může, než my rozumíme?“ Tak mluvíce pracovali a Bůh jim požehnal tak, že i s dítkami měli dosti. *(B. Krummacher.)*

2. Působí podivuhodně.

a) Vede osud náš.

Odstraň zlomyslnost a závisť bratří Josefových, spolu odstraníš štědrotu Boží a co v Egyptě pro spásu národů se stalo. Kdyby Josef nebyl prodán, sen Faraonův zůstane bez výkladu; nikdo neskoupí v Egyptě obilí, zahyne Egypt i vůkolní dědiny, ano i Israel nevkročí do Egypta, aniž se stanou věci podivné, jež Mojžíš konal a Aron. Moře červené nikdo suchou nohou nepřejde, nebude dána mana, ani voda ze skály, ani zákon na hoře Sinai, nikdo se nedostane v zemi zaslíbenou.

Sv. *Efrém*, jenž l. P. 378 zemřel, byl v mládí velmi svévolný. Jednou jda lesem uzřel krávu chudého člověka. I házel po ní tak dlouho kamením a honil ji, až více běžeti nemohla, bylať březí. V noci byla od lité zvěře roztrhána. Nedlouho na to přenocoval Efrém u jednoho pastýře, pastýř se opil a v noci mu vlci rozplášili jeho stádo. Pastýř pravil, že Efrém přivedl zloděje a proto vlekl ho k soudci, jenž ho dal uvězniti. Efréma, jenž toho neučinil, velmi to hnětlo, avšak zpomněl si na krávu. S Efrémem byli uvězněni i jiní, i otázal se jich, proč jsou uvězněni. I řekl jeden, že není vinen vraždou, pro kterouž uvězněn jest. Před nedlouhým časem ale šel přes most, s něhož právě někdo protivníka svého v hněvu dolů do řeky shodil. Topící se volal srdcelomně o pomoc, já ale neustrnul se nad ním, šel jsem dále a on se utopil. Pro tento hřích tresce mne Bůh. Druhý byl obviňován z cizoložství. Avšak i on pravil, že není vinen, avšak před dvěma lety křivě svědčil za peníze na sestru dvou bratří, že smilstva se dopustila, na kteréž svědectví podílu otcovského za nehodnou prohlášena byla. A za tento nešlechetný skutek nyní trpím. Efrém na to strávil 40 dní sám v žaláři a 30 dní s třemi jinými vězni. Dva z vězňů byli ti dva bratří, jenž sestru z lakomství vydědili a onen třetí byl zlostník, jenž svého odpůrce s mostu dolů do vody shodil. Všickni tři byli k smrti odsouzeni. Tu poznal Efrém, že Bůh osudy lidskými vládne a spravedlivě soudí a prosil Boha, by mu ze žaláře pomohl, aby svému Pánu s celou duší sloužil. A Bůh vyslyšel prosbu jeho. Po pěti dnech přišel onen pastýř a vyznáním jeho Efrém byl očistěn i propuštěn. Od té chvíle ale zasvětil Efrém veškeren život svůj Bohu, stal se později velikým učitelem Církve a nikdy více již o vládě a správě všeřídícího Boha nepochyboval. *(Macana příklady.)*

Choť sv. *Eustachia* byla od loupežníků ukradena a daleko zavežena, dítky, dva synové, od zvěře uchváceny, Eustachius sám, upadnuv v nemilost, skrývati se musil u rolníka. Avšak brzy zase nabyl milosti u císaře a k dvoru povolán jest, stav se opět vůdcem, ba ještě více, choť jeho neporušená a synové oba k němu se navrátili.

(Lohner.)

Sv. *Felix nolánský*, utíkaje před úklady kacířů jej stihajících, skryl se v zbořeništi mezi dvě zdě. A aj, v malé době skrýš tato pavučinami tak potažena byla, že nelze bylo se domnívati, aby tam před chvíli byl vešel a tak zachráněn jest. *(Podstr. výkl.)*

Když *Theodosius II.* panovníkem na východě se stal, hledala mu sestra jeho Augusta Pulcheria manželku. I přivedla prozřetelnost Boží do Cařihradu pannu velmi vzdělanou *Athenais*, ješto jí bratří její dědictví upírali. I utekla se na radu tety své k Augustě o pomoc a tato seznavši její krásu a výbornost ducha ustanovila ji za manželku svého bratra. A vskutku, když se dala pokřtíti, stala se císařovnou a jako císařovna bratřím svým i odpustila. *(Herbsta výb. příkl.)*

Bathildis, Anglosaska ze vznešeného rodu, byla v útlém věku rodičům ukradena a obchodníku s otroky prodána, jenž ji do Francie zavezl. Erchinoald, majordomus krále Chlodvika II., ji koupil a výborně vychoval. Později ji poznal král a pojal za manželku a po jeho

smrti řídila za nezletilosti nejstaršího prince celou říši. V štěstí nezapomenula na bývalý stav svůj a osvobozovala nešťastné otroky a sloužíc Bohu zesnula v Pánu co světice. (*Herbst.*)

Lev, syn císaře Basilia, byl hanebným Santabarenem obžalován u otce, že ho chce života zbaviti, aby na trůn dosedl. Císař uvěřiv křivé žalobě, uvrhl syna do vězení. Všecky přímluvy byly marné, ano otec, oným hanebníkem dražděn, ani neotevřel psaní synovo, kde srdcelomně o milost žádal. Ještě u dvora nikdo o nevinném synu mluviti nesměl, byl ubohý Lev jako zapomenut. Než Bůh nezapomenul na nevinného. U dvora chován byl i papoušek, jenž si slova těch, kteří za první doby o princi mluvili, pamatoval a štěbetal: „Ó, dobrý, nešťastný, nevinný Lev!“ Za několik měsíců byla u dvora slavná hostina. Všickni i císař bavili se výborně. Avšak, nastojte! Najednou jest slyšeti hlas: „Ó, dobrý, nešťastný, nevinný Lev!“ Nastalo veliké utišení a divení, kdo asi se osmělil před císařem o princi mluviti. A hle, byl to papoušek, jenž samolibě slova ta často opakoval. Úzkost zmocnila se hostů, císař se zamyslil. Tu povstal jeden rada a pravil: „Tento pták nás všecky zahanbuje, ano na nás žaluje, že jsme, zapomenuvše na syna našeho milovaného císaře, oddali se radostem a veselí, kdežto nešťastný syn, zbaven otcovské lásky, hluboce se rmoutí a trápí.“ Nyní přimlouvali se i ostatní, otec se obměkčil a přijal syna zase na milost. (*Herbst.*)

Marcián, jehož otec největší část života na vojně strávil, cestoval jako 19letý mladík do města Filippopolis, aby se tam dal odvésti k vojsku. Na cestě naleznuv mrtvolu chtěl ji z útrpnosti pohřbíti a tím přišel v podezření, že sám vraždu spáchal a již by býval odpraven, kdyby se byl vrah sám neudal a tak jeho nevinnost na jevo nepřišla. Marcián byl do vojska přijat a obdržel dle tamějšího obyčeje jmeno posledního předchůdce Augustus. Roku 421 roznemohl se na hranicích Persie na pochodu a byl v Lycii ve městě Sydenia od dvou bratří Lucia a Tatiana co nejpečlivěji ošetřován. Pozdraviv se zůstal ještě nějaký čas u dobrodinců, kdež jednou po honbě v lese usnul. Dobrodincové jeho nalezše ho, spatřili, kterak orel perutěmi před paprsky ho zastiňoval, z čehož soudili, že z hosta nějaký velký muž se stane, avšak Marciánu ničeho neřekli. Dověděvše se při loučení, že cestuje do Cařihradu, pravili žertem, co by z nich učinil, kdyby se stal císařem. „Povyším vás,“ odvětil taktéž žertem Marcián, „do stavu patriciů.“ „Dobře,“ doložili bratří, „zde máš 200 tolarů a jdi s Bohem.“ A hle Marcián se stal později vskutku císařem po Theodosovi II. a povýšil oba bratry: Tatiana za prefekta cařihradského a Lucia za místodržitele v Lycii. (*Bed. Stolberg.*)

Jeden *misionář* dokonav dílo své u Libanu dostal od představeného rozkaz, aby jinam se odebral a sice do města Beskomta. Na cestě — praví misionář sám — jsem v jedné obci kázal a zpovídal. Tu mne potkal jeden hospodář a žádal se slzami v očích, abych jeho četnou rodinu vyzpovídal. Dověděv se ale, že místo to daleko jest z cesty, musel jsem jeho prosbu oslyšeti. I políbil mi ruku a pravil jistým hlasem: „Však nás jistě, otče, navštívíte.“ Nedbaje na jeho slova vydal jsem se vykázanou cestou, avšak nemajíce žádného průvodčího, zabloudili jsme a přišli k jednomu dvoru. Jak jsme se ale podivili, když nám onen hospodář přišel vstříc, očekávaje nás s rodinou jistě, ani Boha vroucně o to žádali. Přijali mne vlídně a zbožně vykonali povinnost svou, já pak obdivoval jsem se podivným cestám Prozřetelnosti Boží. (*Šmída: hist. kat.*)

b) Pomáhá v bídě.

Antonín, dvanáctiletý pacholík, ztratil při požáru rodiče a putovav světem, zabloudil ubohý sirotek v lese. V smutku pohřížen usnul a potěšil se libým snem, v němž se mu o rodičích zdálo. Maje sen za skutečnost, pocítil tím větší bolest, když se probudil. Avšak důvěřoval v Boha, otce vdov a sirotků a prosil Jej o pomoc. Sotva že se pomodlil za slechl sténající hlas zvířete, lišky krvácející. I obvázal jí rány a připomínal si dobrotu Boží, an spatřil před sebou neznámého vojína, s hvězdami na límci a řádem na prsou. Důstojník ten byl Antonínův strýc, s nímž mu tak podivným spůsobem sejíti se Bůh popřál.

Strýc ho vzal k sobě a otcovsky oň se staral. *(Chr. Kinderzeitung.)*

P. *Beauregard*, kazatel francouzský, měl kázaní o prozřetelnosti Božské a po kázaní odebral se domů. Tu žádal s ním jakýsi cizinec mluviti a když byl předpuštěn, pravil: „Velebný pane, převýborně jste dnes kázal, mistrně jste mluvil o prozřetelnosti Boží, avšak musím se vám vyznati, že v ni nevěřím. Jsemť stolařem, mám ženu a tři dítky, jsme pořádní lidé, rádi pracujeme, nikomu neubližujeme a přece jsme velmi nešťastni. Přišel jsem konkursem svého věřitele o všecko a do 30. tohoto měsíce mám dluh zaplatiti a ponejprv tu musím pošpiniti jmeno své. Prosil jsem nejednoho ze svých přátel o pomoc, ale nadarmo. A proto smrt učiní tomu konec.“ P. Beauregard otevřev svůj sekretář vytáhl z něho 100 luisdorů a dává je cizinci, řka: „Příteli, zde máte 100 luisdorů, sám bych vám je nemohl darovati, avšak nedávno dala mi je kněžna N., abych chudým je rozdal. Mohl jsem je již rozdati, avšak prozřetelností Boží zajisté jsem tak neučinil. Zaplaťte dluh svůj a vězte a poznejte, že podivuhodná jest prozřetelnost Toho, jenž ne nadarmo se nazývá Otcem naším.“

(Škola B. Srdce. 1871.)

Malchus žil v mládí svém v lese jako poustevník po delší čas přísně. Tu se mu ale najednou zastesklo a umínil si navrátit se ku své matce do Antiochie. Na cestě ale byl chycen od loupežníků a jednomu pánu za otroka prodán, jemuž pásal dobytek. U pána byla i křesťanská otrokyně, kteráž Malcha velmi těšila a s níž konečně utekl. Z bázně cestovali více v noci a již mysleli, že šťastně unikli, an třetího dne spatřili dva jezdce na velbloudech, kteří je pronásledovali. V úzkosti vlezli do jeskyně a skrčili se do kouta, odevzdajíce se do vůle Boží. Pán s mečem obnaženým postavil se před jeskyni, sluha pak vstoupil do jeskyně a oslněn šel vždy dále a volal: „Pojďte ven, nevěrníci!“ Ježto se nikdo neozýval, oháněl se mečem v jeskyni, v tom ale vyskočila lvice a rozsápala ho. Pán nemoha se sluhy dočkati a mysle, že s odbojníky bojuje, vešel do jeskyně a i on byl roztrhán. Ubozí utečenci sebou ani nehýbali, obávajíce se lvice. Zatím lvice mláďata svá jedno po druhém odnesla a tu teprv vystoupili utečenci a na pozůstalých velbloudech šťastně dostali se do římského táboru. Vůdce Sabinus uslyšev, co se jim přihodilo, odkoupil od nich velbloudy a propustil je. Oba podivně zachránění, umínili si Bohu život obětovati. Malchus vstoupil do kláštera, kdež r. 370 zemřel, a stal se svatým i otrokyně vstoupila do kláštera.

(Sv. Jarolím.)

Za velkého deště utekl se r. 1853 jeden urozený *pán* do chýše na předměstí Au u Mnichova. Pán viděl v obydlí velkou chudobu a proto radil obyvatelům, aby se ku králi Ludvíkovi odebrali a o pomoc ho prosili. Žena ale odvětila, že král bez toho chudými bývá obtěžován. Tu se dal poznati a kdo to byl než král Ludvík sám. I děkovali mu muž a žena, ale Ludvík doložil: „Neděkujte mně, alebrž Bohu, jenž dešť seslal a takto mne do vašeho obydlí přivedl. Zítra přijďte ke mně a bude vám pomoženo. *(Münch. Jugendbibl.)*

Chudá *vdova* bytem na senovážném náměstí v Praze, zdědila po svém příbuzném nábytek a obrazy. Upadla v dosti citelnou bídu a byla nucena kus za kusem prodávati. Mezi jiným prodala také zděděný psací stolek. Když kupec stolek prohlížel, nalezl tajné šuplátko, v němž bylo několik dukátů, asi 200 zl. stříbrných peněz, pak rozličné zlaté skvosty v ceně asi 60 zl. Poctivý kupec vrátil nalezené věci ihned vdově, která ovšem nenadálým dědictvím byla nad míru překvapena. *(Čas.: „Čech“. 1879.)*

V *Římě* žili dva chudí manželé u velké bídě. Když jim nikdo nepřispěl, vypůjčili se peníze od jednoho žida na směnku, že pak, když čas vypršel, nemohli zaplatiti, dal žid muže uvrhnouti do vězení. Ubohá manželka musela tu sama o sebe pečovati a k tomu naplněna byla žalem o svého muže. Mohla sice hříšným obcováním dosti peněz nabýti, ježto jí i návrhy byly činěny, avšak nechtěla a důvěřovala v Prozřetelnost Boží. I stalo se, že jedné noci násilně se k ní dobyl neznámý muž a žádal od ní peníze. Nebohá dala mu poslední dva tolary, kteréž si vypůjčila. Lupič nemaje na tom dosti a chtěje ještě více peněz, trýznil ubohou ženu, až ji chtěl i zaškrtiti provazem. Tu v zoufalství chopila

se hole a lupiče jí zabila. Úzkostí nenemohla po celou noc ani oka zamhouřiti a ráno udala se sama u soudu. Soud poznal v zabitém velmi nebezpečného vraha, na jehož hlavu bylo vysazeno 500 tolarů, kteroužto cenu soud ženě vydal. I zaplatila hned dluh židovi, muž nabyl opět svobody a zařídivše si pak za ostatní peníze obchod, žili šťastně. (*Šmída*: *Repertorium.*)

c) Zachovává život náš!

Aristomenes upadnuv v ruce nepřátelské, uvržen jest v prohlubeň tmavou, kdež již umdlenosti a hladem umíral. Ucítiv ale něco živého, uchopil se ohonu lišky, která ho šťastně na světlo přivedla. (*Engelgrave.*)

Před narozením Páně žil v Asii *Astyages*. král medský. Jednou se mu zdálo, že ze života dcery jeho Mandane vyrostl vinný kmen, který celou Asii zastínil. Povolaní hádači viděli v kmenu syna dceřina. By tomu předešel, provdal dceru jen za sprostého šlechtice z Persie. A když dcera syna porodila, povolal k sobě sluhu Harpaga a poručil mu, aby děcko odstranil a zavraždil. Ustrašen povolal Harpages jednoho pastýře a tomu dítě odevzdal, by je zavraždil. Pastýřova manželka porodila právě v tom čase dítě mrtvé a proto žádala, aby si živé ponechali a mrtvé přioděné skvostným rouchem pochovali. I stalo se. Dítě, Cyrus nazvané, rostlo a co pachole, hraje si jednou s jinými na krále, dal synka urozeného potrestati. Věc ta přišla až ku králi, před ním odpověděl Cyrus, že proto dal syna vznešeného pána biti, že ho nechtěl poslouchati co krále. Astyaga to překvapilo, i poznal v Cyru syna dcery své, což i přivolaný pastýř výhrůžkami a odměnou dosvědčil. — Strašně se Astyages pomstil na Harpagu, dav mu vlastního upečeného syna za večeři. Cyra pak k rodičům propustil. Za to odhalil později Harpages Cyrovi ukrutnost Astyagovu a měl ho k tomu, by proti dědu povstal. A Cyrus pomocí a radou Harpaga náhle sesadil krále Astyaga s trůnu a stal se mocným králem. (*Herodot.*)

Matka sv. *Ludgera*, měla na rozkaz své báby, která byla pohanka a se mrzela, že dcera žádné syny nerodí, utopena býti. Řízením Božím ale bránilo se nemluňátko a jedna žena viděvši to, útrpností jata, vzala je k sobě a vychovala. A dítko to stalo se napotom matkou dvou biskupů sv. Ludgera a sv. Hildegrimma. (*Herbsta výb. př.*)

R. 1755 zasypán jest v *Bergemoletto* lavinou domek jedné rodiny, čímž domek napolo se sesul a jako u vězení pohřbil manželku rolníka Rochia, dvě dítky a sestru. Podivuhodným spůsobem zachováni jsou všickni na životě a živili se přes měsíc mlékem kozy, až konečně manželem nalezeni jsou, podobajíce se mrtvolám. A tak modlitba jejich důvěrná vyslyšána jest. (*Leop. Chimani.*)

L. P. 1863 vyjela si v lednu císařovna francouzská *Eugenie* se synem a služebnou na procházku. Když k pařížskému hřbitovu dojela, zůstal kůň státi a nechtěl se s místa hnouti. Císařovna sestoupila s kočáru a tu spatřila hubenou, vážnou stařenu o strom podepřenou, ana na ni a dítko její se dívala. Snad že se jí kůň ulekl. Stařena podivná počala plakati a vzdýchati. Císařovna se jí útrpně otázala, proč naříká? A když císařovna podruhé se jí otázala, odvětila: „Ty jsi zbožná paní jako anděl, modli se, aby tě Bůh od nebezpečí ochránil, kteréž tobě i dítěti tvému hrozí.“ „Jest šílená!“ pravila služka „Nejsem!“ vzkřikla stařena, „předvídám neštěstí.“ Císařovna se navrátila opět k vozu a stařena za ní ještě volala: „Bůh tě chraň, nedávej této noci syna svého od sebe!“ Nadarmo zapuzovala císařovna slova ta z mysle své; zmocnila se jí úzkost. Proto si nechala prince u sebe. A hle, té noci spadl strop v pokoji, v němž princ spával a porouchal kolébku. Zajisté by byl princ zahynul! Událost ta dojala velmi císařovnu. (*Zufälle, die nicht Zufälle sind.*)

Za války *francouzské* r. 1813 šli tři vojínové francouzští po bitvě u města Lycenu lesem, až se dostali do města K. v budějovickém kraji, kdež aby si odpočinuli, uhostili se v houští, vypravujíce si příhody života svého. Tu se jeden z nich Jean Ouborteau, 21 roků stár a Savojčan pochlubil ostatním dvoum, že má v spodkách zašité dva luisdory. I umínili si ostatní dva, že ho zavraždí a vskutku se naň vyřítili a smrtelně poranili. Myslíce, že jest mrtev, do houští

jej ukryli a prchli, kdež Savojčan asi tři hodiny o sobě ničeho nevěda ležel. Touž cestou šla jistá děvečka, nesouc v nůši kvočnu, kteráž po celý čas pokojně v nůši se chovala, až k tomu místu, kde raněný Jan ležel. Tu najednou vyskočila s nůše a do houští utíkala. Děvečka, chtíc ji chytiti, běží za ní a nalezne polomrtvého vojína. Ustrašena oznámila děvečka vše obyvatelům, ti ho přinesli do vesnice, kdež přišed k sobě co katolík byl svátostmi umírajících zaopatřen a péčí lidskou a pomoci Boží se pozdravil. *(Mich. Schönbeck.)*

V říjnu 1867 pokusili se *Garibaldovci* v Římě kasárna Serristori prachem vyhoditi do povětří, z části se jim to podařilo, při čemž 33 zuavů papežských přišlo o život aneb těžce raněno jest. Při komisi se pak shledalo, že celá kasárna podkopána byla a že tam leželo 50 soudků střelného prachu, tak sice, žeby, kdyby se prach vzňal, 750 vojínů přišlo o život. Všecky sudy byly vespolek spojeny nitkou, ze střelné bavlny, kteráž v jednom okamžení měla pod celým stavením prach zapáliti, však jediný sud se vzňal. Prozřetelnost Božská poslala krysu na to místo, krysa přehryzla nit, spojení bylo přerušeno a 700 zuavů tím nepatrným zvířetem od záhuby jest zachráněno. *(Blahověst 1868.)*

Otec basníka *Morice Hartmanna* s rodinou podivuhodně od smrti zachováni jsou. Spozorovavši totiž děvečka, že v jedné skříni dva tisíce zlatých se nalezají, přemýšlela se svým milým, dělníkem z továrny, jak by se peněz těch zmocnila? Na radu milencovu namíchala jedu do polívky. Polívka byla již na stole, an otec, chtě dítko potrestati po metle sáhl a talíř rozbil. Kočka ihned se dala do polévky rozlité, brzy ale strašně sebou házela, až zcepeněla. I dal Hartmann vše úředně vyšetřiti a děvečka byla zatčena i s milencem a potrestána. *(Noviny.)*

Za jednoho *jara* počal sníh a led silnými prškami a teplým větrem tak rychle táti, že skoro všude povodně povstaly. I potoky a řeky vzrostly a působily strašné škody. Na břehu jedné řeky stála chaloupka, v níž bydlel chudý rybář s manželkou a dítkami. Voda již pod večer každou minutu počala růsti, nač ale rybář nedbal a ulehl s rodinou. Sotva že hodinu spal, zbudí ho manželka, lomíc rukama: „Po nás jest veta, ihned odplave chatrč naše!“ Tu vyskočí rybář a vida nebezpečí, volá: „Bože! smiluj se nad námi. Ty jedině můžeš nám pomoci.“ Domek stál již ve vodě, utéci nemohli, aniž o pomoc volati. I vzbudil dítky a všickni klekli a prosili Boha o pomoc. Najednou ale povstane rána, dům se otřásl a skrze prolomenou zeď přistál člun. Rychle se všickni na člun posadili a veslovavše šťastně přistáli ku břehu, kdež množství lidí se nacházelo. Všichni se divili, vidouce rodinu rybářovu zachráněnou. „Odkuď jsi vzal ten člun?“ tázali se ho. I vypravoval jim rybář, co se přihodilo, a pak, když mnozí mluvili o náhodě, poklekl, pozdvihl oči k nebesům a pravil: „Tobě, Otče nebeský, jenž veškerou náhodu řídíš, mám děkovati za vysvobození své. Tobě chci děkovati za ně, pokuď živ budu.“ *(Šmída: hist. kat.)*

Šestiletý *synáček* pražského soukromníka K., bydlícího v růžové ulici č. 5, překlonil se tyto dny s okna prvního poschodí a spadl dolů na dláždění. Rychle přivolaný lékař zjistil, že si dítě ani dost málo neublížilo a také opravdu bylo dítě za půl hodiny opět tak veselé, jako před tím. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

R. 1879 udál se na státní dráze blíže stanice ústecké zvláštní případ. Žena železničního hlídače *Kateřina Leisrová* chtěla nastrčiti, když osobní vlak se blížil, signal; počínala si však při tom velmi nepozorně a neobratně. Prvé nežli se nadála, byl zde vlak. Lokomotiva strhla ji k zemi mezi koleje a celý vlak přejel přes ubohou. Podivnou náhodou vyvázla životem Leisrová, ač hrozným nárazem lokomotivy, utržila několik dosti značných zranění. *(Čas. „Čech“.)*

Jistý *lovec* kamzíků žena se za lupem, odloučil se od druhů a spadl do hluboké ledové prohlubně, kdež již očekával, jsa napolo zkřehlý, smrt. Teprv za několik hodin přišli druhové, a nalezše ho po hlase, vytáhli ho šťastně na slabém provázku. *(Herbsta výb. př.)*

V *Melbournu* šli dva pacholíci 5 a 9letý a dívka 7letá, děti tesaře Duffa, na rozkaz matčin do lesa pro suché dříví, odkudž se nevraceli. Zarmoucený otec s přáteli dítky po lese marně hledal. Konečně vyslal několik negrů, aby tak

dlouho hledali, pokuď by dítek nenašli. Teprv osmého dne nalezli ubohé dítky pohromadě skrčené v dutém stromě. Zdálo se, že dítky spějí. Když se vzbudili, chtěl nejstarší pacholík vstáti, sklesl na zem, hlavu měl oteklou a rty šeptaly slabounce: „otče!“ Nejmladší dítko, kteréž nejmíň utrpělo, zvolalo: „Tatínku, proč jsi dříve pro nás nepřišel?“ Dívka byla zimou napolo zkřehlá a mrtvá, ješto bratříčkovi jupičku svou dala, když plakal, že mu jest zima. Dítky 8 dní ničeho nejedly a jen jednou se napily. Bůh je zajisté zázračně na životě zachoval. (*Südl. Volksbl. 1864*)

Když se r. 1784 řeka *Nekar* rozvodnila, přišlo mnoho lidí o život. Podivuhodným spůsobem zachráněna jest ale jedna paní, držíc se trámu, až ji konecně ve vlnách se smrtí zápasící šťastně záchránili. (*Mauerer.*)

Obchodník obilní, rozšafný a poctivý muž, šel jednou lesem, maje při sobě těžký opasek, plný peněz. V houští číhal naň loupežník s nabitou ručnicí a aby tím jistěji mířiti mohl, kleknul. Po obchodníku by bývalo veta, kdyby v listí ukrytý had ho byl neuštknul a nevystřelil do povětří. Po ráně běžel obchodník do houští a tu spatřil člověka se zmijí jedovatou okolo ruky. „Ach,“ vzdychal vrah na smrt raněný, spatře obchodníka, „dobře se mi stává. Ať jsem vás chtěl o život připraviti, přicházím o svůj.“ Vděčně pohleděl tu obchodník k nebi a útrpně na uštknutého člověka, jemuž nastával strašlivý konec života v hroznych bolestech. (*Kr. Šmíd.*)

Obchodník jel z trhu a měl sebou mnoho peněz. Pršelo jen se lilo a dobrý člověk ten promokl skrz na skrz, což ho rmoutilo a stěžoval si Bohu na špatnou povětrnost. Musel jeti hustým lesem. Zhrozil se velmi, spatře maně loupežníka, který na něho z ručnice mířil a spustil. Veta by bývalo po něm, kdyby byl dešť nenavlhčil prach na lupičově pánvičce, tak že ručnice selhala I pobídnul obchodník koně a unikl šťastně smrti. Tu na bezpečném místě pravil k sobě: „Což jsem byl za blázna, že jsem si stěžoval na zlé počasí a trpělivě nesnášel je co dopuštění Boží. Kdyby bylo bývalo hezky a sucho, ležel bych teď mrtev v krvi své a dítky moje by čekaly marně na mé navrácení. Dešť mi zachránil život, budoucně vše, co Bůh na mne sešle, za dobré uznám.“ (*Kr. Šmíd.*)

Olympius, exarch italský a dvořením císaře Konstance, hleděl všemožně rozkol mezi biskupy rozšířiti, a když se mu to nepoštěstilo, chtěl papeže Martina zavražditi. Nemoha ale k němu se dostati, ješto ho lid chránil v paláci, utekl se ku lsti a přijal Tělo Páně, od papeže v kostele a nařídil svému sluhovi, jenž ho do kostela doprovázel, aby papeže skolil, až mu bude podávati. Zatím ale sluha byl takořka slepotou raněn a nemohl se ani dotknouti zbraně, což tak dojalo Olympia, že papeže za odpuštění žádal. (*Herbsta: výb. př.*)

Paschalis a *Kampulus*, dva Římané, umínili si, že papeže Lva III. zavraždí. K tomu vyhlídli si čas, když papež držel procesí. Najatá rota přepadla papeže a chtěla mu dvakráte oči vyloupati a jazyk vyříznouti. Avšak řízením Božím přepadl hanebníky strach po dvakráte. I vzmužili se nyní přátelé papežovi a zachovali ho. (*Herbsta výb. př.*)

L. P. 1626 zahynulo v městě sv. *Severina* při zemětřesení 10.000 lidí. Stavení, věže, zvony padaly, lidi zabijíce, jen jeden pacholík mezi zříceninami na životě zachráněn jest.

Podobně i při zemětřesení v Antiochii nalezli jen kojeňátko neporušené u matky zabité. (*Engelgrave.*)

Jenerál *Smith* opozdiv se s vojskem dostavil se na bojiště u Bull-Runu, když bitva již počala. Několik set kroků od něho stály stráže, nebylo ale rozeznati, je-li to přítel anebo nepřítel a Smith neznal hesla. I vyslal katolického jinocha z Baltimore, aby heslo vyzvěděl, a dal mu lístek do kapsy, v němž žádal o heslo. Voják přiblížil se k předním strážím a ty žádaly od něho hesla; jinoch katolík, vida smrt jistou před sebou, poznamenal se sv. křížem a pozdvihna pravé ruky vzhůru očekával smutnou ránu, ale v témž okamžení obklopili jej vojáci a uvítali co přítele, nebo to bylo právě heslo spojenců. A tak podivná náhoda zachovala jinochu život. Jenerál Smith přispěl spojencům právě tu, kde nejvíc toho potřebovali a rozhodl vítězství vojska jižního. (*Blahověst 1863.*)

Ve *Svojšicích* chtěl jistý horník z Kaňku 10 sáhů hlubokou studni vyči-

stiti. Však pojednou se sesula kamenná obruba studně na ubohého havíře, jenž dole pracoval. Ačkoliv každý pochyboval, že by havíř ještě na živu byl, přece se pokusili o vyklizení studně. Střídajíce se pracovalo 14 mužů ve dne v noci plných 58 hodin bez přestání. Konečně nalezli ruku zasypaného, jenž znamení dával, že živ jest. Pomohše mu z toho vězení, táhli ho vzhůru. Když se nad obrubní okolostojícím objevil, pozdravil je s uslzenýma očima slovy: „Pochválen buď Pán Ježíš!“ Podivným řízením Prozřetelnosti Božské stalo se, že jedním rázem dolů se řítící kamení se zpříčilo a nad hlavou havířovou jako klenutí učinilo. *(Blahověst. 1864.)*

Za času válečných a domácích různic pátralo nepřátelské vojsko v jednom pokojném městě po jednom zbožném a poctivém *muži*, že na jich odboji nechtěl bráti podílu. Chtěliť se ho zmocniti a usmrtiti. Tu se utekl onen muž do polozbořeného stavení a tam se ukryl v nahromaděném roští. Slyšel povyk zbojníků, kteří ho i v tomto domě hledali, avšak nenalezli. Zatím ale trápil ho hlad a tu důvěrně prosil Boha, aby ho uchránil tak před hladem jako před nepřítelem. Sotva se pomodlil, uslyšel kdákati slepici a našel hnízdo, v němž byly vejce, vzal jen jedno a slepice nesla každého dne, tak že onen muž živ býti mohl, dokud nepřatelé neodtáhli. *(Kr. Šmíd.)*

Když roku 1698 hora Vesuv v Italii soptila oheň, povstalo zemětřesení, jímžto malé město Cereto se zbořilo. Mnoho tu lidí pod zříceninami bylo pochováno, mezi nimiž i 14letý *chlapec* po třináctédní v tomto strašlivém hrobě bez pokrmu a nápoje na živě zůstal, až se k němu nádenníci, kteříž volání jeho o pomoc slyšeli, prokopali.

Tuháť byla zima r. 1740, kdež lesní zvěř z hladu k obydlím lidským dorážela. Nedaleko Lissy v Polště odnesl vlk 6letého *chlapce* z vesnice. Přiběhl medvěd a s vlkem o kořisť se potýkal, při čemž vlk chlapce pustil, jenž neporušen vylezl na strom, an otec jeho přikvapiv medvěda zabil a synáčka zachránil.

Městský synek *František* šel do lesa na jahody. Náhle strhla se bouře a a chlapec boje se, zalezl do kotlavého dubu. Tu slyší hlas: „Františku, Františku, pojď ven!“ Sotva chlapec vyskočil, udeřil hrom do stromu, kterýž i roztříštil; chlapec stál tu celý zděšen, aniž by se mu něco stalo. Zpamatovav se opět slyšel volati: „Františku, pojď pak!“ I jde po hlase a spatře selku praví: „Co žádáte?“ „Tebe jsem nevolala,“ dí ona, „ale svého Františka, kterýž u potoka pásl husy, v té bouři pak někde se ukryl.“ Tu městský synek svou příhodu vypravuje. Selka nalezši zatím svého Františka, vedla oba domů, kdežto všickni velebili Prozřetelnost Boží. *(J. Huber.)*

d) Obrací;

viz i: „milost Boží!“

Sv. *Monegunda* byla světu oddána, majíc dvě slíčné dcery, na nichž si mnoho zakládala. Zatím ale umřely jí obě dvě. I nemohla se Monegunda z počátku bolestí ani zpamatovati, pak ale uznala v neštěstí Prozřetelnost Boží a vzdavši se úplně světa sloužila jen Bohu. *(Sv. Řehoř tyr.)*

Sv. *Vintýř*, poustevník český, pocházel z rodu landkrabí durynských. Při dvoře vychován hned z mládí chlípnému se oddal životu, na věčnost nikdy nevzpomněl a tak do propasti bezedné pádil. I uložilať Prozřetelnost Božská zachrániti jej. Smutná příhoda změnila ho zcela. Nejdůvěrnější Vintýřův přítel zamiloval si slečnu jinému rytíři zasnoubenou, ačkoliv toho slečna nelibě nesla; všemožným i podlým způsobem chtě cíle svého dosáhnouti. Zasnoubený rytíř dověděv se toho, předhazoval mu to u přítomnosti Vintýřovy při hodování. I pozdvihše spurný svár tasili meče a zasnoubenec prohnal prsa odporníka svého tak mocně, že mrtev na zem klesl. Užasl Vintýř nad hrozným divadlem tímto a zarmucovala ho velmi myšlenka, že přítel jeho přímo do pekel se ubírá. Nyní mu napadl i vlastní osud po smrti a svědomí mu činilo výčitky. Poznalť lehkomyslný život svůj a uzavřel projížďkou se vyraziti. Na cestě do Franků přišel do kláštera benediktínského Altaichu, kdež sv. Gotthard byl opatem. Ještě nebylo na blízku hospody, zavítal Vintýř do kláštera. Gotthard poznav ihned nepokojnou mysl Vintýřovu, zpříma mu řekl, že něco ho trápí. Vintýř upřímně se mu vyznal

a požádal i o radu. Radilť mu nábožný muž, aby nějaký čas v jeho klášteře pobyl a důvěru v neskončenou dobrotu a milosrdenství Boží měl. Vintýř zůstal. Pořádek klášterní se mu líbil, viděl, kterak mnichové vespolek se bratrsky milují a nabyl poznenáhla ztracené spokojenosti zase. Nyní mu Gotthard připomenul, aby se ku svým navrátil, načež Vintýř pevné své mínění, mnichem býti, vyjeviv, žádal opata, by do počtu řeholních bratří přijat byl. Žádost jeho byla též po dobře přestálé zkoušce vyplněna. Po několika letech odebral se do naší vlasti, kdež co poustevník dny své v duchovních rozjímáních a v kajicnosti trávil, až pak tiše v Pánu usnul. *(Macanovy příkl.)*

Fidelis, syn zámožných rodičů, poslán jest na vysoké školy, aby se vzdělal. I vynikal záhy pilností a horlivostí ve vědách, avšak brzy upadl v zlé tovaryšstvo a stal se zhýralcem. Jednoho dne ale dostal list od rodičů, kteří se o všem dověděli, kdež mu poručili, aby šel na jiné školy. Fidelis šel a tu na cestě upadl mezi vrahy, jenž ho strašně ustrašili a konečně do prázdného sudu dali, aby ho do peleší svých zavlekli. Polomrtev vzpomněl si tu Fidelis na Boha, svůj život a zaplakal hořce nad svým hříšným životem, připověděv upřímné polepšení a pomodliv se odevzdal se důvěrně Prozřetelnosti Boží. A hle, najednou uslyšel šustot okolo sudu; byliť to vlci. Jeden strčil otvorem ocas do sudu. V úzkosti se uchopil ohonu, vlk strašně křičel, tak že ostatní se rozutíkali. Vlk pak, jehož se Fidelis křečovitě za ohon držel, vlekl sud přes stráň, až se sud rozbil a Fidelis na svobodu se dostal. I poděkovav vděčně Bohu za osvobození a zotaviv se v blízké vesnici, spěchal k rodičům, jimž vše vypověděl a pamětliv svého slibu věrně napotom sloužil Bohu.

(Blahověst 1848.)

Velebný otec *Ludvík Chambodut*, gen. vikář v Galostonu v Texasu, jel jednou co mladý kněz zaopatřovat do místa asi 80 mil vzdáleného. První den urazil asi 60 mil a přenocoval pod širým nebem se zvířetem. Druhého dne dostal se k rozvodněné řece, kterouž odvážlivě šťastně přebrodil, ač se zcela zkoupal ve studené vodě. Celý promoklý a na všech údech zimou se třesa klusal horlivý misionář dále, až se dostal k baráku, kdež si chtěl šaty usušiti. Klepajícímu otevřela vlídná stařena, domácí paní a vidouc pocestného celého promoklého pobídla dále, ano i oděv mužův mu půjčila, aby tím lépe promoklý šat usušil. Napotom když se misionář ohřál a podanou mu chutnou kávu vypil, vypravoval hostitelce svou nehodu, kterouž hostitelka útrpně vyslechla. V poledne přišel k obědu muž s dorostlými již syny z pole od práce a všickni dlouho se modlivše hlasitě zasednuli k stolu a pak opět se pomodlivše odešli zase do pole. Když Chambodutovi šaty uschly a již vzdáliti se chtěl, otázala se ho hostitelka, zda-li a k jakému náboženství náleží. A když tento jí odpověděl, že jest katolický kněz, sepjala stařenka ruce udiveně a řekla žalostně: „Jak jest to možná? Mám s vámi útrpnost a budu se za vaše obrácení horlivě u Boha modliti.“ „Tak nesmíte činiti, milá paní,“ odvětil kněz, „nýbrž modlete se jen pilně, aby se ve všem stala vůle Boží.“ „To jest to pravé,“ řekla stařenka, „učiním tak, jak pravíte.“ „I já se budu modliti,“ řekl velebný otec Chambodut, „i doufám, že nás Bůh neoslyší.“ Brzy na to poděkovav se cestoval dále a zaopatřil nemocného, vrátiv se jinou cestou domů. — Asi po půl třetím roku konal Chambodut touž krajinou cestu a zastavil se v témž baráku. Tatáž stařenka ho přivítala a radostně ho zvala do krásného příbytku a vypravovala mu, jak jim Bůh od poslední jeho návštěvy žehná očividně. V poledne, když otec se syny se dostavil, žádali ho, aby on před jídlem se modlil. Otec i syn zůstali doma a vypravovali udivenému misionáři, že po 30 měsících se nejen jich blahobyt ale i smýšlení změnily. Ukázali mu katolický katechismus a žádali, aby je všecky zkoušel. Úžasl radostně velebný kněz, poznav, že ve víře katolické výborně jsou vycvičeni. Ukázali mu i ve velké síni oltář a žádali, aby u nich druhého dne sloužil mši sv. a je i pokřtil, což arci tento s největší radostí učinil. Po sv. úkonu otázal se misionář hostitelů, jak přišli ku poznání, že víra katolická jest pravá? „Nic jiného tu nebylo,“ řekla stařenka, „než vaše slova, kterými jste mne při své první návštěvě napomenul,

abych se nemodlila za vaše obrácení, nýbrž za to, aby se ve všem stala vůle Boží. To mi znělo pořáde v uších i srdci, tak že jsem při jiných modlitbách žádné útěchy, žádného pokoje neměla. V nesnázi svěřila jsem se jedné na blízku bydlící katolické přítelkyni, na smrt nemocné, prosíc ji o radu. Ta mi řekla, že snad to je vůle Boží, přivésti nás v lůno katolické Církve. I půjčila mi některé knihy, obsahující články katolické víry a konečně i katechismus. Čítali jsme je doma nahlas a seznali všickni, že víra katolická jest pravá a umínili jsme si, státi se katol ky, což se s pomocí Boží nyní i stalo.“ Chambodut vzdával Bohu díky, jenž osvěcuje ty, kteří sedí ve tmách a stínu smrti.

(*Blahověst 1879.*)

Leta Páně 399—401 bylo často zemětřesení v Cařihradě, kteréž hrůzou a úzkostí naplnilo všecky obyvatele. Toho času byl sv. *Jan zlat.* biskupem téhož města. Avšak tato častá zemětřesení více účinkovala, než všecka jeho kázaní. Strach všecky jiné náruživosti pojal tak v uzdu, že se nikdo již neoddával rozkošem tohoto světa. Lidé se oddali bdění, postům, dávali almužny, trvali na modlitbách, vzdýchali, kvíleli, plakali, káli se z hříchů svých. Scházeli se sice, ale ne k radovánkám, hostinám a kratochvílím, jakož jindy, alebrž do chrámů k společným a veřejným modlitbám Božím. Zpívalo se, ale ne jako jindy, zpěvy světské, nýbrž žalmy a kajicné písně. Ve dne v noci konaly se modlitby, horlivost v službách Božích, dobročinnost, milosrdenství a pokání neměly takořka konce a mezí. Tak podivná Prozřetelnost Božská zemětřesením lid od světských marností ve zvyk záhubných přešlých k bohomyslnému životu přivodila. (*Macanovy příkl.*)

Při jisté silnici dlouho namáhal se chudý *hoch* marně a úsilně, by velký mohl rozdrobiti kámen. Kámen přetvrdý vzdoroval úsilí hochovu a veškeré klopoty jeho byly marny. Nahodil se tudy pocestný statný a silný a poukázav na kladivo pravil: „Dej sem!“ Pádná rána a kámen byl roztrolen. Právě tou dobou šel tudy zarytý a zatvrzelý lakomec, jemuž slova: „Dej sem!“ jako mráz tělem projela a žádostivost a žár jeho po bohatství divným ochladila způsobem. „Dej sem, dej sem!“ opakoval si častěji; dej sem to, co jsi nepravým nabyl způsobem, a dej sem i z toho, co jsi poctivým nabyl a získal snažením, aby tě kladivo Božské spravedlnosti nezasáhlo, kteréž i srdce nejtvrdší, a takým jest srdce lakomcovo, zdolá roztroliti. V takových myšlenkách pohřížen přišel muž onen domů, sebral statek neprávě nabytý i s úroky a zanesl ho a odevzdal těm, jež o něj byl připravil, ano i značnou částku peněz poctivě nabytých zanesl k duchovnímu správci, by jimi nejchudší a nejpotřebnější farníky podělil, ale pak odebral se k silnici, ujal se hocha, který tam kamení tloukl a ubohým byl sirotkem, vzal ho za vlastního a postaral se mu o řádné vychování a zaopatření.

(*Škola Bož. Srdce 1879.*)

Přátelství.

1. Pravé.

a) Těžko ale přece ho nalezneš.

Příhodně pravil *Aristoteles*, mudrc řecký: „Přátelé milí, není přítele na zemi.“ (*Aristoteles.*)

David našel svého Jonatáše, Václav svého Podivína, Sixtus svého Vavřince.

(*Vinc. Zahradník.*)

b) Jest nad zlato.

Abauchas cestoval do země Borysthů s manželkou, již věrně miloval a dvěma dítkama, s nemluvnětem synem a sedmiletou dcerou. Doprovázel ho přítel Gyndanes, jenž na cestě od loupežníků poraněn byl. V noci, ani spali všickni, vypukl oheň a tu Abauches nejprv vynesl Gyndana, manželka s nemluvnětem se zachránila, kdežto sedmiletá dcera uhořela. Když Abauchovi později předhazovali, že nejprv Gyndana zachránil, odpověděl: „Dítky si snadno mohu sploditi, nikoliv ale přítele, jakýž jest Gyndanes, jenž již tak krásných důkazů lásky mi dal.“ (*Lucanus.*)

Alexandr vel., byv kdys otázán, kde má poklady své? ukázal na své přátele, řka: „Toť jsou mé poklady.“

(*Val. Max.*)

Ludvík XII., král francouzský, dobyv slavného vítězství, dozvěděv se ale, že přítel jeho Feuxeus padl, zasmušil se a bolestně zvolal: „O, kéž bych byl raději z Italie vyhnán, kdyby jen žil Feuxeus, jak draho mi přišlo vítězství!“ (*Aemilius.*)

c) Zakládá se na ctnosti; pravé měli.

Sv. *Ambrož* sv. Moniku, matku sv. Augustina, pro její obzvláštní ctnosti velmi miloval a sv. Monika zas jeho pro tutéž příčinu tak milovala a ctila, jako anděla Božího. (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Julian*, poustevník v Mesopotamii, začasto navštěvoval sv. Efréma, aby se u něho ve mnohých věcech spasení poradil. I sv. Efrém na vzájem Juliana navštěvoval. A tak oba se utvrzovali ve ctnosti. (*Richter.*)

Mládenci *Epipodius* a *Alexandr* milovali se již co žáci a náklonnost jejich věkem rostla, živena jsouc ohnivou láskou ku Kristu, až vyrostla v Bohu milé nerozlučné přátelství, v němž se vzbuzovali k sv. obcování, až konečně i společně podstoupili smrt mučenickou. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Praví přátelé byli:

David a Jonathas, jenž Davida u otce rozhněvaného hájil; dal mu i roucho své (*1. Kr. 18.*); Chusai a David (*2. Kr. 15, 32.*)

Amon a Jonodab, syn Semmaa, bratra Davidova (*2. Kr. 13, 3*); Jehu a Jonodab (*4. Kr. 10, 15.*); Ruth a Noemi (*Kr. 1, 14.*)

Pán Ježíš svým učeníkům přítelem byl nejvěrnějším, ujímaje se jich (*Mr. 2, 23.*); těše je (*Jn. 14, 1.*); modle se za ně (*Jn. 17, 9.*); maje o ně starost, aby se jim neublížilo (*Jn. 18, 8.*). Také byl přítelem Lazara a rodiny jeho (*Jn. 11, 5, 3, 11.*). I apoštolům přátelství odporučil (*Jan 13, 1.; 13, 17.*).

Maria a Alžběta pravé byly přítelkyně (*Luk. 39—46.*).

Josef z Arimathie a Nikodem Pána Ježíše, pochovavše Ho, Kornelius a přátelé (*Sk. 10, 24.*).

Sv. Petr přátelstvím lnul k sv. Marku a k sv. Petronille (*1. Petr 5, 13.*); sv. Pavel k Timotheu a Thekle (*Sk. ap. 19, 31.*; *27, 3.*).

Sv. *Ambrož* a *Augustin* přátelstvím pravým spojeni byli. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Bonaventura* a sv. *Tomáš akv.* praví byli přátelé. (*Giry*, *Leb. d. Heil.*)

Sv. *Evangelista* a sv. *Peregrin* v něžném žili přátelství již co pacholíci, tak že se zdálo, jako by měli jedno srdce a jednu vůli. Oba věnovali se ctnosti a Bohu. Rádi obcovali s mnichy, rádi navštěvovali kostely, rádi přítomní byli službám Božím, rádi v noci se modlili; milujíce Boha a odřeknuvše se radostí pozemských, konali skutky milosrdné a milovali se vroucně. (*Ott Marian.*)

Sv. *Gertruda* a *Modestia* byly upřímné přítelkyně. Když Gertruda zemřela, naplněna byla Modestia velkým hořem. Tu se jí ale Gertruda zjevila a oznámila, že brzy za ní půjde a vskutku Modestia brzy zemřela.

I sv. *Jarolím* měl věrného přítele sv. Bernarda. (*Šmída*: *Repert.*)

Asmundus a *Asuitus* byli tak nerozdílní přátelé, že když Asuitus zemřel i Asmundus s ním pochován býti chtěl. (*Šmída*: *Rep.*)

2. Prospívá

a) duši.

Sv. *Honoratus* měl za přítele pohana Hilaria, napotom sv. biskupa v Arlesu. Sv. Honoratus přátelství k tomu použil, aby Hilaria obrátil a všemožně ač marně, proliv mnoho slzí, mu domlouval. Konečně utekl se Honoratus k modlitbě a hle, Hilarius po tuhém boji stal se křesťanem, ano svatým. (*Räss u. Weiss.*)

Cecilius, *Octavius a Marcus Minutius Felix*, mužové rodem i srdcem vznešení, byli nerozdílní přátelé ač pohané, sloužíce rozličným nepravostem. Octavius nejprv se stal křesťanem a výmluvností a vytrvalostí přivedl Minutia ku křesťanství. Scházel jim ještě Cecilius, jenž byl světák a ve mravech nesvědomitý. Avšak oba přátelé neustáli, až horlivou modlitbou a výmluvnou rozmluvou „Octavius“ zvanou i Cecilia konečně pohnuli, že i on ku praporu víry Kristovy se přihlásil. (*Richter.*)

Chateauneuf, chovatel pečeti za francouzského krále Ludvíka XIV. byl uvězněn. Jeho důvěrný přítel, rytíř du Jars, měl proti němu svědčiti; avšak nemohl. Uvrhli ho do vězení a hrozili mu odsouzením, on však stále tvrdil: „Chateau-

neuf je nevinen.“ Aby jej zastrašili, soud smrti naň vynesli, ano na popraviště jej vedli a již měl býti popraven. Byla mu dána milost, on vstal mlčky. Někteří pravili mu: „Jak budete vděčen králi za své vysvobození?“ Du Jars na to odpověděl: „Řekněte králi, že je Chateauneuf poctivý muž!“

(*Podstr. výklady.*)

Polyeuktus a *Nearch* byli přátelé Polyeuktus byl setník v římském vojsku, kteréž v Miletíně v malé Armenii leželo, byl pohan, kdežto Nearch byl křesťan. Když pronásledování vypuklo, ulekl se Nearch, že Polyeuktus pohanství nezanechá. I poučoval ho o křesťanství s takovou vřelostí, že se Polyeuktovi oči otevřely a oba smrt mučenickou podstoupili, zůstavše přátely i v smrti mučenické. (*Butler.*)

Dva *poustevníci* zavázali se přísahou, že se nikdy od sebe neodloučí. I přihodilo se, že jeden z nich upadl ve vlažnost tak, že ho život omrzel. Modlitba a práce netěšily ho více a lákání rozkoší světských doráželo naň tak mocně, že posléze opustiv poustku svou, utekl do Antiochie, kdež se oddal všem rozkoším. I nemeškal druhý v zápětí ho sledovati a když ho konečně po mnohých nesnázích nalezl, snažil se mnohými slzami a prosbami k návratu ho pohnouti. Poněvadž ale všeliké přimlouvání jeho nic nepomáhalo, jsa slibu svému věren, zůstal v městě a nepřeje sobě ani toho nejpotřebnějšího přinášel vše, čehož si těžkou prací rukou vydobyl, zaslepenci onomu, až pak tento, zahanben a pohnut láskou jeho, opět se zpamatoval a s přítelem svým do opuštěné poustky se navrátil.

(*Sv. Jan zlat.*)

Theodor měl za přítele moudrého Sofrona, jenž mu ve všem byl rádcem a jenž při nejmenších poklescích ho napomínal a káral, aby se s cesty ctnosti nespustil. A Theodor poslechl přítele a vedlo se mu dobře. Tu ale daremní společníci se Theodoru posmívali, že za soudce jednání svého si vyvolil Sofrona a že ustavičně od něho se dává kárati. I uposlechl vskutku Theodor svůdného hlasu toho a jsa živ dle zlé náklonnosti tělesné, opustil Sofrona, jenž nad tím se velmi rmoutil a přece přítele napomínal, až ho zcela opustil. Po roce ale poznal Theodor hanebnost žití svého a skroušeně prosil Sofrona za odpuštění a poslouchaje ho zase stal se mužem ctnostným. (*Šmída: Repertorium.*)

b) Blažt.

Sv. *Arduin* a sv. *Venerius* žili u věrném přátelství. Arduin poslouchal Veneria jako otce a Venerius miloval Arduina jako syna a jako s přítelem a bratrem s ním radu brával. Jeden vzdělával se příkladem druhého a jako se železo železem brousívá, tak podněcoval jeden druhého k horlivosti a vytrvalosti.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Krásný příklad přátelství dávají nám dvě křesťanské rodiny sv. *Aurelius* s chotí Natalií a sv. *Felix* s manželkou Liliosou; považovaliť se vespolek za bratry a sestry, vzbuzovali se ku všemu dobrému a na všech případnostech tak srdečného brali podílu, že se ani v smrti od sebe neoddělili, postoupivše společně smrt mučenickou.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Jan Klimakus* ustanovil před smrtí za nástupce Jiřího. Tento byl takovou láskou k Janu naplněn, že při jeho smrti zvolal: „Ty chceš mne opustiti a přece jsem se ustavičně modlil, abych umřel před tebou.“ Sv. Jan ho těšil, řka: „Nebuď zarmoucen, neboť pevně doufám od Boha, že za rok již budeš u mne.“ A tak se i stalo.

(*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Januarius*, biskup a mučeník, v přátelství upřímném žil s jahnem Sofiem, proslulým svatostí života a rozšafností. Oba mužové velební spojenými silami pracovali na spasení duší z ovčince Kristova a vespolek se těšíce a u víře utvrzujíce, podněcovali se též vespolek k lásce Vykupiteli svému, pro nějž i krev svou vyceditи hotovi byli.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Mládeneček *Maximus* takovou láskou sv. Liberatu oddán byl, že maje se loučiti s ním zvolal: „Mne nikdo neodloučí od mého otce Liberata.“ A vskutku s ním i podstoupil smrt mučenickou.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Řehoř naz.* nastokrát se honosí upřímným přátelstvím velikého sv. Basilia, an píše: „Oba dva jsme za to měli, že toliko jednu duši ve dvou tělích máme. O nás může se říci, že jsme

oba jako v jednom a jeden v druhém byli, jednoho a téhož ducha a předsevzetí k pokračování ve ctnostech a skládání veškeré své naděje v budoucích věcech, tak že jsme skoro s tím světem se rozloučili, než jsme umřeli.“ (*Sv. Řehoř naz.*)

Theodosius, arciotec poustevníků, byl věrný přítel sv. Sáby, jenž v Palestině žil. Tito dva sluhové začasto se navštěvovali, bavíce se spolu a rozmlouvajíce o spasitelných věcech, aby tím více ve ctnosti se utvrdili. (*Richter.*)

c) V nouzi a bídě neopouští.

Eudamides, měšťan v Korintu, zemřel v největší chudobě. Maje ale dva zámožné přátele, odevzdal jednomu z nich Areteu, svou starou matku, aby ji živil; druhému pak Charixenu svou dceru, aby jí dal věno a zaopatřil. Kdyby jeden z nich zemřel, měl druhý obě povinnosti na sebe vzíti. Mnozí se smáli této poslední vůli, než přátelé oba ihned odkaz Eudamidův plnili a když Charixen v několika dnech zemřel, převzal Areteus obě povinnosti přítele na se a věrně je i vyplnil. (*Šmída: Repert.*)

Leandr a *Selin* jako věrní a nerozdílní přátelé, povzbuzovali se vespolně ku ctnosti. I plouli za příčinou obchodu po moři, kdež vítr zpočátku byl příznivý, pak ale rozzuřiv se ve vichřici zahnal je daleko s cesty, a loď roztříštila se o skaliny. Každý se přičinil, aby smrti ušel, chopiv se nejmenších prkének z lodě. Leandr a Selin uchytili se jednoho prkna, které ale příliš lehké bylo a oba snésti nemohlo. „Potápím se,“ pravil Selin, „měj se dobře, ty musíš zachován býti, an by svět na tobě mnoho ztratil.“ „Nikoliv,“ odvětil Leandr, „já umru, příteli věrný.“ Ale Selin pustil se již prkna. Než prozřetelnost Božská vidouc věrnost a velkomyslnost jeho, zachovala jej, jakož i Leandra a dopravila na břeh. Slzavýma očima se obejmuli a vinuli k prsoum přátelstvím vroucím. Tu si vyjevili, jak jeden za druhého rád chtěl zemříti a děkovali Bohu, že je od smrti zachránil. Leandr rozdělil se napotom s chudým, ale ctnostným Selinem o všecky statky své, kteréž Selin toliko proto přijal, poněvadž přítel jeho za šťastnějšího se pokládal. (*Jos. M. Ludvík.*)

Dionys odsoudil *Pithia* na smrt; i žádal Pithius za tu milost, aby mu tolik času bylo jen popřáno, co by domácnost svou uspořádal. Dosáhl jí a přítel jeho Damon zatím se v zástavu dal, hotov jsa, pakli se nenavrátí, místo něho umříti. Pithius ustanovený čas se nenavrátil, Damon tedy již na popravu veden byl. Ale tu Pithius, jehož opozdění některé překážky spůsobily, velkým chvatem přiběhna, katu se představil a hotovil se k smrti. Což uzřev Dionys, který o ctnosti nic nevěděl, pln obdivení zvolal: „Prosím vás, přijměte i mne v přátelstvo své!“ a oboum život daroval. (*Macana výb.*)

O *Pyladu* a *Orestovi*, dvou přátelích, se vypravuje, že chtěli jeden za druhého anebo spolu umříti, poněvadž nežiti spolu strašlivější jim bylo nad smrt. (*Sv. Augustin.*)

Pyrrhus, král epirský, ztratil smrtí svého věrného přítele. Ztráta ona více Pyrrha zarmoutila, než že země musil odstoupiti „Nermuť se tak velmi!“ těšil ho komorník, „s pláčem a nářkem ho nevzbudíš.“ „Vím sice,“ vece na to král, „avšak přítel mi dříve zemřel, než jsem mu mohl přátelství splatiti.“ (*Šmída: Repertorium.*)

Rhamsenit, král egyptský, byl od Kambysa, krále perského, jat. Před jeho očima byly mu dítky zavražděny a on nezaslzel. „Narodily se, aby zemřely,“ pravil tiše. I při odpravení manželky zůstal mužným Když ale viděl přítele svého věrného od mládí v otrhaném obleku o almužnu žebrati. tu klesla mysl nešťastného krále, tak že zvolal: „Ó, já nešťastný!“ a slze hořké vyřinuly se mu s očí. (*Šmída: Repert.*)

Volumnius, římský šlechtic, byl přítel Lukulla a miloval ho tak, že, když Antonius Lukulla odpraviti dal, mrtvolu jeho nechtěl ani opustiti. Chycen jsa, byl před Antonia předveden a tu žádal, aby u mrtvoly Lukulovy byl odpraven, čemuž Antonius přivolil. Než smrtelnou ránu přijal, políbil ještě ruce a hlavu mrtvého přítele. (*Šmída : Repert.*)

Krásný příklad přátelství dávají nám *Josef z Arimathie* a *Nikodem*. Když všickni Ježíše opustili, přistupují zřejmě ku kříži a pochovávají miláčka svého. (*Jan Nep. Černohouz.*)

Blah. *Jan Berchmann* upřímný byl přítel jinocha *Raquele*. Když Berchmann v mladém věku umíral a Raquele zarmoucen stál u jeho lůžka, pravil Berchmann: „Milý příteli a bratře! dávám ti s Bohem. Umírám, ale smrtí přátelství naše nezhyne, i v nebi budu tě milovati.“ (*Krönes*: *Real.-Lexicon*)

Sv. *Lukáš*, evangelista, věrný byl přítel sv. Pavla; jemu zůstal po boku ve všech pracích a ve strastech až do jeho smrti. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Uslyšev sv. *Vavřinec*, že papež sv. Sixtus do žaláře se vede, prodral se skrze zástup diváků až k papeži a hořké slzy vylévaje k mistru pravil: „Kam jdeš, otče, bez syna? Či jsem se ti zpronevěřil, že nechceš, abych s tebou na utrpení podílu bral?“ Hluboce pohnut touto láskou odpověděl nejvyšší pastýř: „Já tě neopouštím, milý synu, ale brzy nastanou tobě ještě tužší boje pro víru. Brzo půjdeš za mnou, za tři dni, proto neplač již!“ I stalo se vskutku tak.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svatých.*)

Když *Angličané* pod vůdcovstvím jenerála Cooka na ostrově Ovaihy v Australii bojovali a Australové na útěk se dali, byvše poraženi; bylo viděti jednoho ostrovana, kterak chce mrtvolu svého přítele z bojiště odnésti. Ubohý po třikráte byv poraněn musel se dáti na útěk. Což vida kapitán Clark, poručil vojínům, aby naň nestříleli. Ostrovan po čtvrté se vydal pro mrtvolu přítele a když ji odnesl, sklesl mrtev k zemi.

(*Šmída*: *Repert.*)

Bentinek, Angličan, takovou láskou a přátelstvím k Vilému Jindřichu, princi oranžsko-nassavskému, naplněn byl, že ho ani v nemoci jeho, když nakažlivými neštovicemi stížněn jest, neopustil. Vilém přijímal jen z rukou Bentinekových potravu a léky; jen Bentinek Viléma zdvihal z postele a kladl jej tam zase. „Zdali Bentinek spal čili nic, dokuď jsem byl nemocen,“ pravil Vilém pohnutě jednou, „nevím. Tolik však vím, že po 16 dní a nocí jsem ani jednou za nic nežádal, aniž by Bentinek hned nebyl u mne.“ A Bentinek se i sám nakazil a když se opět pozdravil, ihned spěchal za pánem svým.

(*Tom. Macaulay*: *děj. angl.*)

Paní *de la Fauchais* byla za francouzské revoluce proto v Paříži k smrti odsouzena, že panu Larouerisu, vyhnanci 1200 franků odporučila. I svěřila se advokátu svému, že peníze ty obdržela od své přítelkyně, aby je onomu pánu odevzdala. „Tak jste zachována!“ zvolal radostně advokát. „A vy chcete,“ pravila paní klidným hlasem, „abych přítelkyni svou udala?“ Že pak ji udati nechtěla, skončila na popravišti.

(*Herbsta př.*)

Freind, slovútný lékař, upadl pro svobodomyslnou řeč v parlamentě v nemilost, ano nepřátelství ministerstva, že z velezrády obžalován v Tovru byl uvězněn, aniž by měl naděje na vysvobození. I ujal se ho dobrý přítel lékař Mead. Rozstonalť se jeden z ministrů nebezpečně, tak že se ho všickni lékaři vzdali. Mead ale přislíbil ministru, avšak jen pod výminkou, aby Freind dosáhl svobody, že ho vyléčí. Ministr, nejúhlavnější nepřítel Freindův, svolil konečně a vskutku od Meada vyléčen jest. Mead pak daroval Freindovi všecky peníze, jež si v Tovru vydělal.

(*Gehrig.*)

Jistý *kupec* ploul po moři do vzdáleného dílu světa a pomohl si tam umělostí a pilností k velkému jmění a po letech se vrátil do své vlasti. Připluv ku břehu, uslyšel, že příbuzní jeho právě shromážděni jsou na jednom blízkém libohradě i pospíšil tam, ve chvatu ale nechal na sobě cestou ošumělý kabát. Spatřivše ho páni strýcové a paní tetky, malou z něho měli radost, že ho zase vidí, domnívajíce se dle obleku, že se vrátil zase chudý. Mladý mouřenín, kterého kupec sebou přivezl, rozzlobil se na příbuzné co na špatné lidí, kupec mu ale pošeptal, že hned se budou naň usmívat. I vstrčil na prst drahocenný prsten a hle, přátelé se změnili najednou. Jeden mu tisknul ruku, druhý ho objímal a každý v domu svém ho chtěl uhostiti. „Což má prsten v sobě čarovnou moc?“ pravil užasnut mouřenín. „Nemá,“ odvětil kupec, „avšak dle tohoto drahého diamantového prstenu soudí, že jsem bohatý.“ Tomu se divil ještě více mouřenín a opovrhoval takovými přátely. (*Kr. Šmíd.*)

Byla půlnoc, když v obci *N.* povstala strašná bouře a blýskání až i uhodilo,

tak že plamen povstal a ubozí obyvatelé sotva napolo oděni rychlým útěkem se zachránili. Mnoho domů padlo popelem a strašný pohled byl na spáleniště. Tu se sešli i dva přátelé, z nichž jeden se stal úplným žebrákem. „Neplač," pravil druhý, „máš ještě přítele, pojď a pokládej se od nynčka za spoludržitele všeho, co mám." Se štkáním a slzou radosti padl mu ubohý okolo krku. (*Ig. Schiessler.*)

Sadi, znamenitý básník, měl přítele, jenž najednou velmi povýšen jest. Všickni přátelé a i ti, co ho ani neznali, přišli povýšenému štěstí přát a odporoučet se jeho přízni, jen Sadi zůstal doma. Když věrný sluha Sadiův se otázal, proč i on nešel příteli štěstí přát, odpověděl: „Nyní přejou všickni až moc příteli mému a nemá mého blahopřání zapotřebí, až ale se stane nešťastným a všickni přátelé ho opustí, pospíším ho potěšit a jemu v bídě přispět."
(*Šmída: Rep.*)

Když *Krištof Šmíd* po úmrtí svého otce, ana ho matka s devíti sirotky ve studiích podporovati nemohla, písařem se státi měl a studií zanechati, přenechal mu věrný přítel jeho Brentano místo své domácího učitele, tak že Šmíd tímto spůsobem studie své dokončiti mohl. Za to ukazoval se Šmíd příteli svému, jenž takovou oběť proň učinil, velmi vděčným a začasto naň i v spisech svých pamatoval. (*Kr. Šmíd.*)

d) Důvěřuje; pro ně se mnoho učiní, ač v hříchu nesvolí.

Když *Alexandr vel.* těžce nemocen na loži ležel, dostal psaní, v němž ho někdo varoval, aby se měl na pozoru před svým lékařem Filipem, že ho král Darius podplatil, aby ho otrávil. An Alexandr psaní to právě četl, přišel lékař a podával mu lék. Alexandr pravil zcela klidně k Filipovi: „Přečti si psaní toto!" a jedním douškem vypil lék.
(*Curtius.*)

Mocný vladař Peršanů *Artaxerxes* miloval dvořenína svého Tiridita tak velice, že po jeho smrti žádnému ničeho neodepřel, kdož pláštěm Tiridatovým ozdoben krále o něco prosil. Proto každý, kdo nějakou milost vyprositi chtěl od krále, vždy přicházel oblečen ve plášti miláčka jeho. (*Okáčova káz.*)

Srozuměv *Joab*, že by srdce Davidovo obráceno bylo k Absolonovi, poslal ke králi ženu moudrou z Thekua, kteráž by orodovala za Absolona. A když vešla ku králi, padla na tvář i přednesla pokorně prosbu svou. I tázal se král, kdož by ji k tomu navedl? Když pak uslyšel, že Joab, miláček jeho, složil všecka slova v ústa její, hned svolil k žádosti její. (*2. Král 14.*)

Rutylius, pohan, když neslušné žádosti svého přítele se opřel a tento mu řekl: „Co mi tedy prospěje tvé přátelství, když čeho žádám, nesplníš?" takto mu odpověděl: „A co mně zase přátelství tvé jest platné, když k libosti tvé věci neslušné činiti mám?"
(*Macana výbor.*)

Podobně i *Perikles* odpověděl příteli, jenž ho žádal, aby proň křivě přísahal: „Jsem přítel tvůj, ale jen až k oltáři."
(*Plutarch.*)

3. Vol opatrně a zbožně; pravého si važ!

Sv. *Zděnek Apollinar* býval velmi opatrný u volení přátel a tak snadno nikoho za přítele neuznal. Vybral-li si ale kohos za přítele, zkusil-li ho, tomu býval také skutečným a věrným přítelem v každé potřebě; jemu byl radou, byl pomocníkem, byl orodovníkem a přímluvčím a raději sám se mnohonásobným nesnázím podrobil, jen když příteli se pomohlo. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Edmund*, arcibiskup katerburský, již co jinoch volil si jen ty za přátele, u nichž zbožnou mysl pozoroval.
(*Richter.*)

Císař *Jindřich II.*, které za přátele si voliti chtěl, prvé zkoumal a pozoroval-li, že k němu jsou příliš shovívavi, nelnul k nim velmi, za to ale s celým srdcem oddán byl těm, kteří ho neohroženě na jeho poklesky upozorňovali.
(*Krönes: Real. Lex.*)

Podobně činil i papež Řehoř veliký.

Když zajatá manželka přemoženého krále perského *Daria* před *Alexandra* předvedena byla, hluboce se poklonila před Hefaistionem, přítelem Alexandrovým, držíc ho za krále. Poznavši omyl svůj, ulekla se velmi a obávala jeho zlosti. Avšak král ji upokojil, řka laskavě: „Nechybila jsi; neboť i tento jest Alexandr." (*Plutarch.*)

Marius, miláček císaře Tiberia, pozval jednou muže nižšího stavu k sobě k tabuli a dal mu mezitím dům jeho zbořiti. Muž nemohl se nikterak vynadiviti, ani pochopiti, kam se dům jeho poděl? Druhého dne pozval ho Marius opět a co u něho dlel, dal mu, aniž by o tom věděl, větší a krásnější dům vystaviti. Muž, přijda na ta místa a vida dům, myslel, že sní. I povolal si ho opět Marius a řekl mu: „Já jsem ti zbořil a opět vystavil dům, z čehož na mou moc můžeš souditi a proto buď mi věrným přítelem, ješto ti v krátce velmi uškoditi, anebo prospěti mohu.

(*Hunolta kázaní.*)

4. Špatné.

a) Jen v štěstí trvá; v neštěstí opouští.

Jistý *chudý* stal se biskupem. Tu zavítali k němu mnozí a vydávali se za jeho přátele. I otázal se jich nový biskup, jak by byli staři? a když mu stáří udali, doložil: „Není možno, abyste byli moji přátelé při takovém stáří, neboť ještě včera neměl jsem ani jediného přítele. Mým přítelem může tudíž býti jen člověk jeden den starý. (*Richter.*)

Tarquinius Superbus, byv do vyhnanství odsouzen, poznal a vyznal se, že nyní teprv poznal, kdo byli jeho praví přátelé. (*Erasmus.*)

A proto obětoval *Antigonus* bohům, aby ho od falešných přátel chránili a otázán, proč se takto modlí, odvětil: „Před nepřítelem se již uchráním sám!“ (*Fuhlrott.*)

Job, muž zbožný, za dnů šťastných mnoho dobrého činil a mnoho přátel měl. V neštěstí navštívili jej tři přátelé. Ale co činili u něho. Seděli při něm 7 dní a 7 nocí a žádný nepromluvil ani slovíčka útěchy k němu a proč? Byli přátelé ziskuchtiví, mlčíce a obávajíce se, aby ubohý Job nežádal od nich podpory a pomoci. (*Job. 2, 13.*)

Jistý *bohatý kupec* měl jediného syna, kterého vroucně miloval a co nejpečlivěji vychoval. Když pak ho chtěl samostatným učiniti, poradil mu, aby si vyhledal věrného přítele, jenž jest nad zlato, a nelitoval ničeho. Mladík se rozloučil s otcem, vydal na cestu, ale brzy se navrátil, vychloubaje se, že si vydobyl 50 přátel. „Jak,“ pravil otec, „já za 70 roků žití svého, sotva jednoho přítele jsem si vyzískal a ty, nezkušený mladík že máš 50 přátel? Nu uvidíme.“ Na to poručil synu, aby ovci hlavu uřízl, tělo aby si dal do pytle, oděv krví si potřísnil a takto budoucí noci ku svým domnělým přátelům se odebral, by je zkoušel. Dle návodu otcova zaklepal v noci syn na dveře prvního přítele a jal se úpěnlivě prositi: „Příteli, často jsem ti vypravoval o nepřátelství, mezi mým otcem a pánem u dvora knížecího. Nešťastnou náhodou potkal jsem syna tohoto pána a v hádce i zavraždil. Abych v ruce spravedlnosti neupadl, dal jsem mrtvolu do pytle a přináším ji ssebou. Prosím tě, schovej ji v domě svém, než celá záležitost přijde v zapomenutí.“ Avšak přítel se omlouval, že dům jeho jest malý, že sotva živým dostačí. A pak že on, syn kupcův, bez toho v podezření upadne a tu že by i sám mohl býti prozrazen a potrestán. To jediné může mu přislíbiti, že věc tu záhadnou nikomu nevyzradí. A tak a podobně vymlouvali se všickni, domnělí přátelé, že syn s pytlem k otci se navrátiti musel. „Vidíš, milý synu,“ pravil otec, jak jsi se zklamal a povrchně soudil. Tvoji přátelé jsou jen vymalované zdě, oblaky bez deště, stromy bez ovoce. Než nyní poznej pravého přítele mého!“ Na to odebral se se synem k tomuto příteli a vypravoval mu domnělé neštěstí synovo. „Ó třikráte šťastný den,“ zvolal tento, „že ti mohu lásku ukázati. Spolehni se jen na mne, můj dům jest dost veliký. S radostí mrtvolu uschovám, i kdybych proto sám měl něco vytrpěti. Jen když ti pomohu. Avšak nejlépe bude, abyste se obadva na můj letohrádek odebrali.“ Kupec, poděkovav srdečně příteli, vypravoval mu, že chtěl jen syna o špatných přátelích poučiti.

(*J. S. Stoy: Bilder-Akad. f. d. Jugend.*)

Jistý portugalský *mladík*, jsa sice chudý a ducha bystrého, odcestoval za štěstím do Indie, kdež i v brzku co obchodník zbohatnul a s poklady a zbožím drahoceným domů se navrátil. Přišed do města rodinného, zanechal lodě v přístavu a umínil si, že přátele bude zkoumati. I přišel k prvnímu příbuznému a vypravovav mu, že dlouho na cestách byl, žádal, aby ho několik dní u sebe ponechal, až by si nějaký byt zaopatřil.

Avšak přítel se omlouval, že nemá místa. A taktéž učinil i druhý, třetí a čtvrtý přítel, neponechaje ho ani přes noc u sebe, neboť byl nuzně a otrhaně přioděn jako žebrák. Všickni se zaň styděli. Na to změnil mladík roucho své ve skvostné, že se podobal nějakému hraběti a vycházel s četným komonstvem a najal si nejskvostnější dům v městě. Za několik neděl teprv bylo bohatství jeho do domu přenešeno. Tu arci otvírali přátelé oči a myslili si, že by ho, kdyby to byli věděli, jinak přivítali, ale bylo již pozdě. (*Hunolta káz.*)

Císař *Napoleon I.* měl velké množství přátel, pokud vítězně zbraně mu sloužily a dokuď země rozdával. Ale kolik jich bylo a zůstalo mu věrnými, když se ubíral do vyhnanství na ostrov Elbu a pak na ostrov sv. Heleny?

(*Jan Zollner.*)

Dva *tovaryši*, vydavše se na cestu, na tom se usnesli, že jeden druhého bude chrániti a v žádné potřebě neopustí. Když tak spolu rozmlouvali, přikvapil medvěd a nemohli mu ujíti, avšak společně by ho byli snad přece přemohli. Avšak jeden z nich ihned, opustiv druhého, vylezl na blízký strom. Druhý, maje medvěda již před sebou, hned padne na tvář, nehýbaje se a nedýchaje stavě se mrtvým, an slyšel, že medvěd mrtvol nesežírá. Medvěd ho celého očmuchal a mysle, že v skutku jest mrtev, odešel do brlohy své. Když nebezpečí již minulo, slezl druhý se stromu a úsměšně se spolutovaryše tázal, co mu medvěd v ucho šeptal. Odpověděv tovaryš řekl: „O rozličném mne učil, zvláště pak mi dal naučení, abych se nikdy s lidmi netovaryšil, kteří tovaryše své v čas potřeby nevěrně opouštějí.“

(*Hlasatel český 1807.*)

b) Svadí; zrazuje.

Jonadab špatný byl přítel Amnona, jemuž poradil, an nečistou láskou ku sestře Thamar zahořel, aby se stavěl nemocným a žádal, aby ho Thamar obsluhovala a tu jí učinil násilí, což i Amnon učinil (*2. Kr. 13, 1.*).

Joab (*2. Kr. 20, 9.*) Dalila (*Soudc. 16, 4.*).

Bakchides a Alcinus k Judovi makab. (*1. Mak. 7, 8.*)

Sv. *František sal.*, studovav v Padově, měl mezi druhy jednoho za přítele, maje ho za ctnostného. Avšak sklamal se v něm. Jistá kněžna chtěla Františka svésti a štědrými dary přiměla domnělého přítele, aby ji v nešlechetném zámyslu podporoval. Odebrav se tedy k Františku špatný přítel, obrátil řeč na kněžnu, mluvil o nesmírném bohatství jejím a o lásce, jakou prý k němu zahořela; a pak jej počal přemlouvati, aby ji navštívil; sliboval mu, že se o to postará, aby věc ta zůstala v tajnosti. Podotknul také, že by mu mocná kněžna mohla nějak škoditi, kdyby snad proti všemu nadání protivil se žádosti její. František byl touto neobyčejnou řečí přítele tak náramně překvapen, že mu ani nenapadlo, aby ji hleděl přetrhnouti. Konečně se však zpamatoval a uváživ na mysli, že pokušení netoliko prostředkem zraku, nýbrž i prostředkem sluchu do srdce se vluzuje a že jest rovně tak nebezpečno, tomu naslouchati, čehož nelze bez hříchu navrhovati: přetrhl řeč přítele svého a promluvil k němu v tato slova: „Co pak jsem ti učinil, ukrutný příteli, aneb mnohem více, co ti učinil Bůh, že dopustil, aby se spojil ku zkáze duše mé, jižto Syn Boží prolitím veškeré krve své vykoupil? Tolikéž učinil i pro duši tvou a to by tě mělo zdržovati, aby's ve mně nevzbuzoval hříšných citů. Řekni kněžně, co ti libo; ujišťuji tě však, že ani s tebou ani s kněžnou obcování míti nechci.“ Slovy těmito byl nevěrný přítel Františkův jako omráčen a odešel od něho pln zahanbení.

(*Živ. sv. Fr. sal. Jakub Procházka 1879.*)

Davida, krále, ve všech nehodách nic tak nehnětlo, jako že Achitofel, jehož za přítele považoval a jemuž tak velmi důvěřoval, ho zradil a k Absolonu, synu nezdárnému se přidal. (*Ž. 54.*)

Jidáš zradil Krista Pána.

Sv. *Bernard* velmi se měl na pozoru před domnělými přátely, kteří ho k hříšným vyražením svésti chtěli. (*Butler.*)

Zámečnický pomocník *Emil B.* žil po dlouhý čas v přátelství se soustružníkem Karlem P. Když byl posledně jmenovaný bez služby, pozval jej Emil, jenž sám mnoho nazbyt neměl, aby k němu chodil na obědy, pokud nové

služby nenalezne. Karel přijal nabídnutí, několikráte u přítele obědval, však náhle po několik dní nepřicházel. Tu zpozoroval dobrák Emil, že stříbrné jeho hodinky se zdi zmizely.

(*Časopis „Čech“ 1877.*)

Předsevzetí.

viz: „úmysl!“

Představený.

1. Byli povždy; i hodni.

Vrchnost povždy nalezáme.

Nad Adamem panoval Bůh sám.

V první rodině panoval Adam, co hlava nad rodinou dle vůle Boží.

Noe byl hlavou rodiny své, podobně i Abraham, Isák, Jakub atd., patriarchální zřízení.

Israelity řídil nejprv Bůh sám skrze kněze, proroky a jiné Bohem určené muže. I poručil Bůh, aby ten, kdo by knězi se protivil anebo rozsudku soudce, zemřel (*5. Mjž. 17, 12.*). A proto byli Kore a jiní spojení odbojníci za živa od země pohlceni (*4. Mjž. 16, 1—40.*). — Později žádali Samuele o krále; Bůh jim ho dal, ale spolu oznámil i právo krále (*1. Kr. 8, 9.*).

Autorita jest základ Církve svaté. Duch sv. ustanovil biskupy (*Sk. 20, 28.*) a lid je velebil (*Sk. 5, 13.*). Biskupové s papežem dávali zákony.

V Anglicku takovou vážnost má zákon, že bezbranného strážníka každý uposlechne, jakmile řekne: ve jmenu zákona.

Pokuď *Římané* autoritu zachovávali, byli mocni, což platí o všech národech.

Kde *autorita* neplatí, povstává strašný nepořádek, jako na př. za francouzské revoluce.

Dobří páni byli:

Abraham ku svému sluhovi, Hagaře služce dal pokrm na cestu (*1. Mjž. 21, 14.*),

Putifar svěřil Josefu celý dům (*1. Mojž. 39, 34.*).

Job považuje čeleď za bratry (*Job 31, 13., 15.*).

Sv. Jan křt., jenž učeníky své učil modlitbě (*Luk. 11.*).

Pohanský setník laskavý byl k podřízeným (*Mt. 8.*).

Kornelius byl nábožný představený (*Sk. ap. 10.*).

Zacheus, uvěřiv i s domem svým (*Luk. 19.*).

Podobně i Sára, která služku pro provinění pokárala (*Tob. 3.*).

Juditha, nenechavši služky běhati (*Jud. 8.*).

Zvláště pak Pán Ježíš nám dal vzor (*Mt. 6, 16.*).

2. Volba čeledě.

a) Čeleď vol si hodnou!

Alan ze Solminhacu, biskup kahorský († 1659), jen ctnostné čeledíny u sebe trpěl. Jednou propustil velmi dovedného kuchaře, proto že nectně mluvil a jednu noc bez vědomí jeho mimo biskupského paláce přenocoval.

(*Richter.*)

Papež *Pius V.* byl u volbě čeledě velmi obezřelý. Když byl ještě kardinál, měl jen málo sluhů, avšak museli býti ctnostni a miloval je jako otec dítky.

(*Tentýž.*)

b) Pros o ni Boha, docházíť odplaty.

Jistý *řemeslník*, maje tovaryše a učeníky, zlobíval se velmi a byl netrpělivý, pak-li ho ihned neuposlechli a dle napomenutí jeho se neřídili. I prosil tu jednou kněze o radu a ten se ho otázal, zda-li i prosí Ducha sv. o moudrost, aby pořádek v jeho domě a poslušnost panovala? Řemeslník zaraziv se pravil, že neprosívá. I uposlechl od té doby rady kněze a hle, svornost, pořádek a láska přistěhovala se do domu jeho.

(*Mehl. př.*)

Jeden ruský *šlechtic* miloval své nevolníky jako dítky. Měl je i k obchodu, tak že obchodem tím stali se zámožnými, ba bohatými. Rozličnými nehodami ale přišel šlechetný muž ten i o svůj statek a chtěl ho prodati. Dověděvše se o tom rolníci, vyplatili z vděčnosti hodnému pánu všecken dluh, tak že na statku zůstal.

(*Dolz.*)

3. Jeho povinnost.

a) Čeleď miluj!

Cicero, znamenitý a věhlasný Říman, měl velmi zkušeného a věrného a nadaného otroka Tirona, jemuž, když ho nemocného v Patrae zanechati musel, psal dopis pln lásky a pečlivosti o jeho zdraví a že se mu po něm stýská. Proto také milovala čeleď Cicerona velmi a chtěla i životem hájiti, když od pochopů Antonínových pro politické řeči překvapen byl. Cicero jim ale všecku obranu zakázal a vrahové dle rozkazu usekli mu hlavu a pravou ruku.

(Filoikos.)

Již Písmo sv. k vlídnosti a lásce k čeledi vybízí *(3. Mjž. 19, 13.)*. Tobiáš svého syna *(Tob. 4, 15.)*. *(3. Mjž. 25, 43.; Sir. 4, 35—7, 22.; Efes. 6, 9)* I Církev sv. na koncilu v Elvíře r. 305 nařídila, aby paní, která s otrokyní špatně nakládá, 5 až 7 roků pokání činila.

Av. *Alžběta durynská*, odřeknuvši se světa, nedala se od svých dvou služebnic Gudy a Isentrudy jinak než křestním jmenem jmenovati a dala si tykati. Vůbec chtěla sv. Alžběta raději sama sloužiti, než obsluhována býti. Služky jedly s ní z jedné mísy. *(Alb. Štolc.)*

Sv. *Frantiska římská* bděla co pečlivá matka nad čeledíny; zacházelať s nimi dobře a laskavě a slovem i příkladem k dobrému je vedla. Když se roznemohli, nedala je do nemocnice, ale sama doma obsluhovala. *(J. Bílého: Legenda.)*

Michal Angelo, znamenitý malíř, velmi miloval věrného sluhu svého a když mu zemřel, velmi si proň naříkal v listu, který příteli svému psal.

(Mehl. příkl.)

Když *Pizarro*, vynalezce Peru, kdys přes prudkou řeku se plavil, uchvátil mu proud věrného sluhu. Hned skočil Pizarro do prudké řeky a šťastně ho s vlastním nebezpečím zachránil. Když mu to přátelé předhazovali, že život svůj vydal v nebezpečí, odpověděl: „Neznáte cenu věrného sluhy!“ *(Kampe.)*

b) Dávej jí dobrý příklad.

Na sv. *Bonaventurovi* nepoznal nikdo, že jest hlavou řádu, leč v tom, že všecky převyšoval hlubokou pokorou. Bratry vždy po nebi dychtiti učil.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *František z Assisi* jako představený sám se nejpřísněji kál a tu kázeň, kterou jiným kázal anebo od bratrů žádal, sám co nejsvědomitěji zachovával.

(H. J. Karlíka: Živ. sv.)

Sv. *Hilar*, stav se opatem v Galatenu ve Vlaších, ve všem byl sám podřízeným svým nejlepším příkladem; neboť sám nohy jim mýval a sám, jakoby posledním byl mezi nimi, posluhoval a ač jinak přísně na zachování zákonů dbal, byl nic méně také laskavý a milosrdný, jen když upřímnou mysl a dobrou vůli viděl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Klára montfalkonská* jako představená kláštera předcházela sestry dobrým příkladem a cestu, kterouž by k dokonalosti jíti měly, vlastním životem jim ukazovala; což ony vidouce, ač ji nedostihly, přece její horlivostí povzbuzeny, rychlejšími kroky na dráze ctnosti kráčely. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Klotilda*, královna, dávala velmi bedlivě pozor na dvořanky a ve všem takovou ukazovala důstojnost a moudrost i bohabojnost, že veškeren dvůr i všickni poddaní dle ní velmi se vzdělávali. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Mechtilda* jako abatyše zářila nebeskou mírností a láskou; cokoliv poroučela sestrám, to nejprvé konala sama.

(J. Bílého: Legenda.)

1003 *nikomedských* mučeníkův, jichž památka se dne 7. února slaví, patřili k čeledi císařských úředníkův Bassa, Eusebia, Eutychia a Basilidesa, kteří za Diokleciána mučenickou smrt podstoupili. Právě hrdinou smrtí těchto svých pánů povzbuzeni, sami veřejně vyznali: „I my jsme křesťané a chceme následovati našich otcův a pánův. Neklaníme se modlám mrtvým, aniž slouží me ďáblu.“ Ani lichocením, ani hrozbami nedali se hrdinní vyznavači, ač mezi nimi i paní a dítky byly, zviklati a byli od vojínů rozsekáni. *(Deharbe.)*

Opatové klášterů, jež sv. *Román* založil, nelišili se od bratří svých ničímž, leč větší tuhostí postu, bděním a vyššími ctnostmi a nikterak k tomu nepřivolili, aby kázeň do klášterů uvedená pod jakoukoliv příčinou klesla.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

c) Chovej se k ní vlídně!

Sv. *Aloisius z Gonzagy* k podřízeným a sloužícím byl zvláště vlídný a přívětivý. Měl-li něco nařídíti anebo jim poroučeti, stalo se to šetrně ba prosebně. Musel-li je napomenouti, stávalo se mírně. Povstaly-li rozepře mezi nimi, hleděl je odstraniti a tak byl čeledi andělem strážným. (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Athanasia*, ač byla zvolena za představenou, nicméně nikdy nedala sobě v pokoře své od sester sloužiti, nýbrž ona chtěla býti služkou všech. (*J. Bílého*: *Legenda*)

Sv. *František sál.* byl vlídný k čeledi a pochybila-li, pokáral ji laskavě a vyjadřoval se, že vždy v ní viděti máme bližního.

Jednou se probudil sv. muž ten velmi časně a volal na komorníka, aby ho oblekl. Tento spal ale tvrdě a neslyšel ho. I vstal a šel do šatnice, mysle, že tam komorník není, avšak spatřil ho libě spícího. Proto obleknuv se sám, pomodlil se a počal pracovati. Když pak onen se probudil a oblečen do pokoje pána vkročil, nalezl ho již u práce. I táže se rozhorlen, kdo ho oblačel. „Já sám," dí sv. prelát, „což nejsem dost stár, abych se sám oblekl?" Načež mrzutě služebník pravil: „Což vám to bylo tak za těžké mne zavolati?" „Věř, milý synu," dí sv. František, „že to není má vina, volal jsem tě, však tys tvrdě spal a já jsem tě nechtěl vzbuditi." „Vy se mi posmíváte," odvece služebník. „Nikoli, příteli můj," dí svatý, „ty mne neznáš, nedím to, abych se ti posmíval. Víš, že u veselí žertuji, avšak bez posměchu. Jdi a slibuji ti, že tě budoucně vždy vzbudím a bez tebe se nikdy oblačeti nebudu." (*Jan Kamus.*)

Sv. *František sál.* rozmlouval kdys dlouho s jistým šlechticem v pokojíku svém, ač již tma bylo, přece žádný ze služebníků nepřinesl světla, spolehaje se jeden na druhého. Konečně se šlechtic poroučel, a sv. František vedl ve tmě hosta svého chodbou k dveřím síně, kde služebníky své pokáral, (*Klinkáče legendy.*)

Jindy, rozmlouvaje s biskupem de Belly o čeledi, pravil, že vždy máme na to pamatovati, co bychom si přáli, kdybychom my sami sloužili.

Sv. *Hildegarda* stavši se abatyší starala se o blaho svých duchovních sester, jak o blaho těla, tak o blaho duše, nakládala s nimi co nejlaskavěji, chovala se k nim skromně a povzbuzovala je slovem i příkladem ke všemu dobrému a ke vší dokonalosti. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan*, almužník, biskup alexandrinský, kdykoliv uslyšel, že páni s čeledí špatně zacházejí, napomínal a vyzýval je, aby pro Boha s čeledí dobře nakládali. (*Mehl. příkl.*)

Bl. *Josafat Kuncevič* co opat nad 60 řeholníky postrádal urážlivé pánovitosti, zacházel s podřízenými bratřími uctivě, trpělivě, vlídně a pečoval právě otcovsky o jich vezdejší a věčný blahobyt. Zavinil-li kdo z pouhé křehkosti něco, naložil s ním milostivě a když mu kdos proto domlouval, řekl mu: „Hleď, aby's nepadl sám!" (*Blahověst. 1865.*)

Sv. *Kazimír*, syn krále polského, se služebníky svými vždy vlídně a přívětivě nakládal a mzdu slušnou jim v určitý den uděloval. Týž princ ale také toho bedliv byl, aby služebníci jeho Boha se báli, proto je svým příkladem k pobožnosti povzbuzoval. Dopustil-li se některý nějaké rozpustilosti, hned ho přísně pokáral, pakli se polepšil, zvláštní laskavostí se k němu choval, zůstal-li ale zarytý bez odkladu jej ze služby propustil. (*Macana výb.*)

Sv. *Klára* představenou jsouc, byla vždy ponížená a skroušená. Nikdy se nad ostatní sestry nevypínala, nikdy si neosobovala žádné cti aneb vážnosti, nikdy nežádala žádné přednosti aneb v pracích úlevy, ano sama umývala sestrám nohy, posluhovala jim při stole a v nemoci, konala ty nejtěžší práce a ty nejomrzelejší služby a zdálo se, že jest spíše služebnicí než představenou kláštera. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, byl v křižovém tažení proti Saracenům na noze raněn. Jeho sluha, který tu bolestnou ránu zavazoval, nechal neopatrností kapku horkého vosku na ni padnouti, což bolest velice rozmnožilo. Král pohlédl žalostně na sluhu a pravil zcela pokojně: „Jiný by tě pro tuto nepozor-

nost ze služby vyhnal, já však ti jenom radím, aby's byl budoucně opatrnější.“ (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Martin*, syn nejvyššího správce vojenského, musel podle rozkazu císařského službě vojenské se věnovati. K posloužení svému jediného jen otroka s sebou vzal, s nímžto, jsa pamětliv lásky k bližnímu, jako s vlastním bratrem zacházel; dovolil mu spolu stolovati a proukazoval mu často služby, kteréž jinde jen otroci pánům svým musili vykonávati. (*Macana výb.*)

Můj otec — píše sv. *Terezie* — se k svým služebníkům nad míru dobrotivým a tichým prokazoval. Ve vlídnosti a laskavosti žádný ho nepředčil. (*Sv. Terezie.*)

Když se sv. *Tomáš*, patriarcha alexandrinský, dověděl, že jeden pán hrubě s čeledí zachází; dal si ho zavolati a přísně mu domlouval, ať i sluha jest obraz Boží a pánu prospívá. (*Zollnera: kat. káz.*)

Blah. *Ondřej Bobola*, Polák, stav se představeným, s otcovskou myslí prohlídal ku kázni podřízených, tak že tito útlou lnuli k němu láskou a každý za štěstí si pokládal, kdo pod jeho velení se dostal. (*J. Bílého: Legenda.*)

Breithaupt, opat v Klosterbergenu, byl velmi vlídný pán ku své čeledi. A když jednou viděl, kterak jeden čeledín místo kostela koně ošetřuje, domluvil mu mírně, že i o své spasení a duši pečovati má a pro službu, světskou aby nezapomínal na službu Boží. Dělník hoden jest mzdy. Slova ta účinkovala blahodárně i na ostatní čeleď, tak že se pána svého nebáli, alebrž ho ctili a milovali. (*Mehl. příkl.*)

d) Pečuj o časné i věčné blaho!

Sv. *Baldomer*, mistr zámečnický, nedomníval se, že jeho tovaryši a učeníci jsou proto v domě, aby mu pracovali jako stroj, nýbrž že jsou dítky Boží a mají nesmrtelnou duši. Dostali dobrou stravu a dobrý plat. On je vedl ale také k modlitbě a práci a držel v kázni. (*J. Bílého: Legenda.*)

Nábožná hraběnka *Delfína*, manželka sv. hraběte Eleazara, bděla nad vší čeládkou ostražitě, podporovala všemožně u nich bázeň Boží a lásku ku ctnosti; co by svornost a pokoj rušilo, pilně bylo odstraňováno. I ctili ji čeledínové jako matku a milovali ji jako děti. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Bl. *Eleazar*, hrabě, byl zbožný příklad představených. Všickni, kdož žádali býti v jeho službě, musili tato pravidla zachovávati: Každého dne musili slyšeti mši sv. Žádný se nesměl smrtelným hříchem úmyslně poskvrniti, jinak hned službu ztratil. Nařízeno bylo také každý týden ze svých hříchů se zpovídati a jednou za měsíc k stolu Páně přistoupiti. Žádný nesměl přísahati, ani zlořečiti aneb cos ohavného mluviti. Křiky, sváry, různice nebyly trpěny a ublížil-li kdo jinému, hned se musil smířiti. (*Surius.*)

Sv. *Františka Fremiot* z Chantalu měla za první povinnost jako domácí paní, aby služebnictvo povinnosti křesťanské plnilo. Každou neděli a každý svátek posílala je na služby Boží a i všedního dne museli začasto v domácí kapli jíti na mši sv. Každý sluha měl svou určitou práci v jisté hodině. Žádný svár mezi služebnictvem netrpěla. (*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Gerald*, hrabě z Aurilacu, sám čeleď svou vyučoval ve sv. náboženství; každého dne večer společně s ní se modlil a rozjímal. (*Richter.*)

Sv. *Itha*, hraběnka z Toggenburku, k lidu domácímu byla vlídná a laskavá; čeledínům dávala krásný příklad, napomínala jich ku křesťanskému obcování, vzbuzovala jich k pilnosti, pořádku a šetrnosti; učila je, kterak práce modlitbou se dá posvětiti; bděla nade všemi jako anděl strážný, u nikoho netrpěla nepravost nižádnou. V nemoci je ošetřovala jako matka, těšila a jim všelijak pomáhala, začež ji také všickni milovali. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Jan zlat.* napomíná své posluchače: „Každý může, pokuď jen chce, býti učitelem bratří svých. Ty sice nemůžeš napraviti celou obec, ale můžeš k dobrému vzbuzovati manželku svou. Ty nemůžeš celému sboru mluviti, jako kněz; ale můžeš syna svého přivésti na lepší cesty. Ty nemůžeš vyučovati všechen lid; ovšem ale můžeš napraviti čeládku svou. Kazatel bývá u vás jen jednou neb dvakráte do téhodne; ty ale maje domácí stále okolo sebe, můžeš jim po celý den dávati dobrá naučení.“ (*Sv. Jan zlat.*)

Tentýž dal i jedné *paní* nemocné, jejížto manžel ho žádal, aby se za ni u Boha přimluvil, vzkázati, aby hrdě si nepočínala ku své čeledi, ješto stejné přirozenosti a původu s ní jest. Také aby se modlila, postila a almužnu udělovala. *(Řehoř alex. arcib., Vita S. Jo. Chr.)*

Svatá *Johana* Františka ze Chantalu brala jen osoby zbožné do služby, modlila se s nimi; dělníci, jenž na pole museli, slyšeli nejprv mši sv.; čeládka musela ve svátek do farního chrámu; sama jich vyučovala, nejvýbornější příklad jim dávala. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Karel bor.* staral se zvláště o svou čeleď, když onemocněla, denně ji navštěvoval, těšil a za ni se modlil. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Mathilda*, císařovna, komonstvo své vedla k dobrému, napomínala k lásce, k bázni Boží, neustávajíc v spasitelné snaze, až je napravila. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Maria z „vtělení“ svědomitě plnila povinnosti k čeledi. Starala se o to, aby čeleď chodila do kostela na mši sv., k sv. zpovědi. Žádala od čeledi i pracovitost, v nemoci ji sama ošetřovala a když zapotřebí bylo i mírně kárala. *(Krönes: Real-Lex.)*

U dvora německé hraběnky *N.*, paní velmi hodné a spolu i nadané, panoval ve všem vzorný pořádek. V neděli a ve svátek nedávala nikdy hostinu, aby čeleď služby Boží nezameškala. Čeleď musela se před a po jídle modliti, a všech nemravností se vystříhati. Dům ten byl vzorem pro celé okolí, láska, věrnost, ochota panovala v něm a všecka čeleď hleděla hraběti a hraběnce ve všem vyhověti. Každý pokládal si za štěstí v domě tom sloužiti. Páni nakládali s čeledí velmi vlídně, ba otcovsky, mzda se čeledi vyplácela v čas, dostávala i dary a viděla na pánech jen příklad dobrý. *(Mehlera příkl.)*

Jeden zbožný *opat* pečoval o duševní blaho sluhy svého. Vida jednou, že v neděli na dvoře koně cídí, co lid do kostela se hrnul, sešel k němu, řka otcovsky: „Dobře! Rád vidím, že si koní hledíš, ale v neděli a ve svátek hleď si též ušlechtění své duše! Nyní jdi na služby Boží a nezapomínej toho nikdy!“ Služebník si to pamatoval, aniž kdy více služby Boží promeškal. *(Leon. Goffine-a Postilla.)*

Petr luxemburský, kardinál a biskup v Metách († 1387) leže na smrtelné posteli, povolal k sobě služebnictvo své a slze prosil je za odpuštění, pakli jim v něčem dal pohoršení, nedávaje jim dobrý příklad. Pak je zapřísahal, aby Bohu sloužili Konečně je prosil, aby každý vzal metlu, kterou pod polštářem měl schovanou, a udeřil ho několikráte na záda za trest, že o jich spasení málo pečoval. A sluhové, aby ho nezarmoutili, učinili dle vůle pánovy. *(Richter.)*

P., kastelán *Podolský* umíraje postaral se věrně o služebnictvo své, všem vyplatil dvouroční službu a odevzdal jim veškeré šatstvo. *(Blahověst 1857.)*

Jistý *prelát* z vysokého rodu měl mnoho služebnictva. Když však důchody jeho nestačovaly, raděno mu od příbuzných, aby alespoň polovic služebnictva propustil. Ač nerad svolil a předložen mu seznam zbytečných sluhů. I povolal si jich a otázal, mohou-li bez něho býti? Větší část, vědouce to již, počala plakati a jeden pravil jmenem všech: „Milostivý pane! v celém světě nenaleznem lepšího pána nad vás a proto všickni si přejí ve vaší službě zemříti.“ „Jak,“ dí prelát, „tak mne máte zapotřebí?“ „Ach,“ odpoví onen, „tak velice, že zavrhnete-li nás, všickni my budeme nešťastni.“ „Nuže,“ dí prelát, „zůstaňte tedy u mne, vy jedni, poněvadž vás potřebuji, a druzí, poněvadž potřebujete mne: Pokud budu míti chleba, rozdělíme se, a až nebudeme míti ničeho, zemřeme hlady vespolek.“ Později však přec propustil jednoho po druhém, ale zaopatřil je řádnou službou u přátel svých. *(Sv. František sal.)*

Jistý zbožný *rolník* otcovsky pečoval o čeleď svou, čeleď špatné pověsti nepřijal a staral se i o to, aby čeleď něco zbožného čítala a všelikou jim činil radost, prací ji nepřemáhal, nemocné ošetřoval na vlastní útraty, těšil je, přidržoval je, aby navštěvovali kostel, vykonávali své modlitby a hle, požehnání Boží přebývalo v domě tom. *(Mehlera př.)*

Jiný *rolník* zapověděl čeledi noční toulky a zavřel jim dveře nepustiv je domů až ráno a vyplativ je, propustil, ani se mu na napomínání jen vysmáli, ješto to bylo v čas žně. Ostatní hospodáři je v službu nepřijali a hodnému

sousedu pomáhali, že dobrý dal příklad, kterýž i dobře působil. Rolník pak v brzku dostal čeládku spořádanou.

(Scherer: Ex.-Lex.)

V jedné německé obci žil *rolník*, jenž maje velké hospodářství, deset sluhů potřeboval. U čeledě přísně dohlížel na to, aby práci svou pořádně vykonávala, ostatně ale o duši jejich nepečuje, úplnou jim dal svobodu. I toulala se čeleď celé noce, zanedbávala v neděli a ve svátek služby Boží, nechodila k sv. zpovědi, tím více ale do hospody. Správce duchovní napomínal i v kostele, i osobně rolníka žádal, aby také o spasení čeledě své pečoval. Než vše nadarmo. Za několik let pak roznemohl se rolník nebezpečně. Tu se mu teprv otevřely oči, upadl v zoufalství a v něm, ač mu přivolaný kněz domlouval a k důvěře k Bohu povzbuzoval, i bídně zahynul.

(Zollnera: kat. káz.)

Tomáš Morus jsa u vznešené důstojnosti postaven, potřeboval mnoho služebníků. Nikdy ale nedopustil, aby některý z nich zahálel, aneb aby uvykl v zahálku a takto aby uběhl v mravní zkázu, jenž povstává z lenosti. Když však chtěl vznešenou důstojnost kancléře složiti, pečoval o to, aby všickni služebníci jeho se dostali opět do služeb, k nimž byli schopni, aby takto pádem jeho neutrpěli. *(Mehlerovy příklady.)*

4. Špatný; dochází trestu.

Aron, povoliv lidu v modlářství. *(Ex. 24.)*

Sobna, představený chrámu. *(Is. 22.)*

Soudcové, kteří Susannu odsoudili. *(Dan. 13)*

Jason, koupiv si důstojnost nejvyššího kněze. *(2. Mak. 4.)*

Fariseové a zákoníci. *(Mt. 23.)*

Pilát, svoliv v odsouzení Pána Ježíše. *(Mt. 27.; Jan 19.)*

Nejvyšší kněz, dav apoštolé zmrskati. *(Sk. 5.)*

Ubozí otroci na ostrově *Haiti* byli od pánův tak utiskováni, až ze zoufalství pod Toussaintem Louverturem strašně na bělochách se vymstili, je povraždivše, a stát negrův založivše. V zbouření vzal jeden otrok dvě dítky pána svého a zavřev dveře za sebou vylezl na střechu. Navrátiv se pán domů, s hrůzou spatřil dítky své v rukou otroka na místě nebezpečném. I napomínal vlídně otroka, aby sestoupil dolů s dětmi. Místo odpovědi, shodil jedno dítko otrok pánu před nohy, kdež strašně zohavené skonalo. Aby druhé dítko zachoval, přisliboval otec otroku všemožné věci. Otrok žádal, aby si otec ucho uřízl, což když nebohý učinil, vrhl se s dítkem ďábelsky se směje dolů a usmrtil se tak i s dítětem. *(Galura Sammnl.)*

Přijímání.

1. Způsoba a způsob.

Na počátku přijímali *křesťané* tělo Páně nejen pod obojí, nýbrž i pod jednou způsobou buď chleba, buď vína a sice při každé mši svaté *(Skut. 2, 46.; 20, 11.)*, Justin, Kliment, Tertullian, Cyprian, Jarolím. Pro nemocné a umírající pod jednou způsobou se přechovávala, jakož za pronásledování i ve vězení je schovávali aneb domů k posile brali. Podobně i poustevníci brali si nejsvětější Svátost domů pod způsobou chleba. — Později se přijímalo čtyřikráte v týdnu, v neděli, středu, pátek a v sobotu. — I poustevníci a jiní lidé v Alexandrii a Egyptě sami sobě vel. svátost pod způsobou chleba podávali. Tak Tertullian napomíná manželku svou; podobně mluví sv. Cyprian v traktatu o padlých. Sv. Pavlín píše, že sv. Ambrož z rukou kněze Honorata tělo Páně přijal a hned skonal. Tak i Serapion v poslední hodince pod způsobou chleba opatřen zemřel. Pod jednou způsobou laikům svátost oltářní podávati stalo se v XII. století obyčejným zvykem. Aby křesťané pro vlažnost alespoň jednou v roce k stolu Páně přistoupili a sice v čase velkonočním ustanoveno na IV. sněmu lateranském.

Aby se přijímalo s lačným životem, nařízeno kněžím již v II. století od papeže Sotera; aby i věřící tak činili, radil sv. Augustin.

(Šmída: hist. kat.)

2 Účinek závisí arci od přijímatele.

Jistý *bratr* řádu cisterciáckého pokaždé, kdykoliv k stolu Páně přistoupil, tak velikou sladkostí naplněn byl, že se mu zdálo, jakoby samý med požíval; sladkost tato trvala obyčejně po celé tři dni. Když však jednoho dne na jednoho ze spolubratří svých jaksi pánovitě se obořil, a anižby se byl s ním smířil, ku stolu Páně přistoupil, stalo se, že bývalé sladkosti nikoliv nepocítil, nýbrž i hořkou žluč v ústech míti se domníval, an nenaplnil přikázaní Kristovo, aby se před obětí s bratrem smířil. (*Mt. 5, 23.*)

(*Dějiny řádu cisterciackého.*)

a) Spojuje s Kristem; povzbuzuje k dobrému, chrání od hříchu.

Sv. *Markétě yprnské*, služebnici své, pravil kdys Kristus sám: „Viz, dcero moje milá, jak krásně jsme nyní spojeni! Milujmež se tedy a zůstaňmež v lásce té vespol spojeni a nikdy více se neodlučujmež!“ (*Mehlera příkl.*)

Sv. *František sál.* říkával, že ví makavě z 23leté zkušenosti, jak velká jest moc svátosti oltářní, jak ona od zlého chrání, k dobrému povzbuzuje, síly a útěchy dává, pakli se jen s čistým a pobožným srdcem přijímá. Onať sílila tisíce svatých a světic Božích, že víru svou stále vyznávali a podle ní živi byli, pro Krista nejhroznější muka snášeli, ano ochotně život svůj obětovali.

(*Sv. František sál.*)

Král *Robert* vyčastoval četný zástup šlechticů jemu se zprotivivších a od soudního dvoru k pokutě smrti odsouzených prvé hostinou a pak jim kázal druhého dne z rána ku stolu Páně jíti. Což když odsouzenci slušně vykonali, pravil král k soudcům: „Slušno-li, abychom ty smrti odevzdali, kteréž Kristus ku stolu svému přijal?“

(*Mehlera příkl.*)

Dva *študenti*, mluvíce jednou o smrti, si přislíbili, že kdo z nich dříve zemře, druhému se zjeví a mu o věčnosti poví. I umřel vskutku jeden z nich a ukázal se druhému v jasné záři a oznámil mu, že pro milosrdenství Boží požívá blaženosti nebeské. Na otázku, jaký prostředek mu nejvíce k nebi dopomohl, odpověděl, ten, že častěji přistupoval s čistým srdcem k stolu Páně a zmizel.

(*Hunolta káz.*)

I sám *Voltaire* uznal, jak mocně sv. přijímání nás udržuje na dráze ctnosti, an dí: „Boha jsme přijali; Bůh jest v našem těle a v naší krvi; kdo by tu ještě hříchu se mohl dopustiti? anebo kdo jen naň mysliti? Nemožno jest, aby někdo tajemství si vymyslil, kteréž by nás lidi ve ctnosti udrželo.“ (*Voltaire.*)

b) Naplňuje slastí.

Sv. *Elena*, kdykoliv tělo Páně přijala, zvláštní vůni ze sebe vydávala. Podobně i Marie Villana. (*J. Görres.*)

Sv. *Filip ner.* pociťoval povždy, kdykoliv Tělo Páně přijímal, neobyčejnou vůni a sladkost, jako by pociťoval radosti nebeské. (*J. Görres.*)

Sv. *František seraf.* ve sv. přijímání takovou rozkoš nalezal, že se takořka ani necítil, jeho srdce se mocně pohybovalo, nemohouc takořka snésti rozkoš tu. Podobně i sv. František z „dětství Ježíšova.“ (*Život jeho.*)

Sv. *Mechtilda* slyšela kdys po svatém přijímání Spasitele, an spojen s duší její takto mluvil: „Žádná včela nesedá s větší žádostí na květiny, aby z nich med ssála, než když já k duši přicházím, kteráž sobě žádá mne přijmouti.“ Přijímala často, ba i denně.

(*Mehlera příkl.*)

Sv. *Tomáš akv.* takovou sladkostí při sv. přijímání naplněn byl, že často o ní mluvíval a i psal, říkaje, že sv. přijímání jest pramen vší sladkosti.

(*Sv. Tomáš akv.*)

c) Sílí v utrpení; práci; boji.

Alfons, král kastilský, přijav zároveň se vším válečným lidem svým tělo Páně, odvážil se s nevelikou mocí do boje proti nesčíslným vojskům saracenským: a hle, dvakráte sto tisíc nepřátel poraženo jest hrstkou lidu křesťanského.

(*Václav Štulc.*)

Císař Karel IV., otec vlasti české, zachránil se r. 1331 v Papii, městě italském, tím způsobem, že na hod Boží při velké mši sv. šel k sv. přijímání. Neboť z úcty k nejsvětější Svátosti oltářní nechtěl před obědem ničeho požívati. Ale jeho komonstvo nezdrželo se jídla před obědem a sotva že byli něčeho

pojedli, shledáno jest na nich, že byli otráveni; neboť jeden mladý Italian vpustil tajně jed silný do jídel. A vskutku od toho jedu zemřelo několik pánů z z průvodu Karlova i více služebníků, ale Karel, jakož sám doslovně praví, obráněním milosti Boží byl před smrtí zachráněn. (*P. J. Křt. V. Cís. Karel IV.*)

Jistý znamenitý *lékař*, jenž v jednom roce 10.000 větších operací šťastně podnikl, sílil se před těžší operací tím, že pilně navštěvoval kostel a často k stolu Páně přistupoval.

(*Škola B. Srdce 1873.*)

Když se za časů *pohanských císařů* lítým vztekem doráželo se všech stran na Církev: přijímali křesťané každý den tuto svátost a nabyli takové síly, že s radostí podstupovali smrt mučenickou.

(*Václav Štulc.*)

Jistý *zločinec*, maje býti druhého dne odpraven, připravoval se na smrt; ač vroucně se ze svých hříchů vyznal a smrti se oddával, nemohl se ubrániti strašného strachu a hrůzy smrti. Sotva ale že přijal Tělo Páně, podivuhodně se změnil, strach pominul a klidně očekával okamžiku popravy. (*Fr. Hunolt.*)

d) Posiluje i v smrti.

Sv. *Efrém* v poslední nemoci své častěji přijímal nejsv. svátost oltářní a utěšen volával: „Tebou, ó Božský Vykupiteli, chci sytiti hlad, jenž sžírá duši mou.“ (*H. J. Karlika: Živ. svat.*)

Když za časů sv. *Karla bor.* v Miláně morová rána panovala, byl i jeden muž jí uchvácen a mezi mrtvé odnešen, aby druhého dne pohřben byl. Po celou noc ležel mezi mrtvými, an uslyšel druhého dne zvonek, oznamující příchod kněze s tělem Páně. I roztoužen žádostí po sv. přijímání, sebral všecky síly své, pokleknul a volal kněze, jenž ihned, jakmile ho spozoroval, vyzpovídal, svátost oltářní podal a poslední pomazání udělil, načež ihned nemocný s radostnou tváří zemřel, klesnuv k zemi. (*Lohn. bibl.*)

Karel V., přijav na smrtelném loži velebnou svátost oltářní, pocítil u velké slasti toto spojení s Ježíšem a zvolal: „Ó Ježíši! Ty Pane a Bože můj! Ty zůstaneš ve mně a já v Tobě!“

(*Klinkáče legendy.*)

Myslivec jeden zašel si kdys do velkého lesa na lov a když se hluboko zabral, uslyšel najednou vzdychající hlas. I jda po hlasu nalezl chatrnou chaloupku, v níž poustevník právě se smrtí zápasil. „Já nevzdychám pro smrtelnou maličkost,“ pravil poustevník, „já přijal Ježíše Krista jako potravu na cestu a srdce mé, odtrhnuto od světa, hotoví se na cestu do věčnosti. Já vzdychám a volám a zpívám po nebeské vlasti, jíž blízek jsem, po níž prahnu. Konečně krutý osten bezuzdné žádostivosti zničen jest, konečně se dostanu do náručí Spasitele; konečně bude tělo mé oslaveno, poněvadž posvěceno jest, s tělem Kristovým sloučeno byvši.“

(*Klinkáče legendy.*)

c) Živí tělo.

Sv. *Anděla z Foligny* po dvanácte roků velkou posilu nalezala ve sv. přijímání a přijímajíc, povždy toho dne nepotřebovala žádného pokrmu.

(*Šmída: Repert.*)

Sv. *Kateřina sien.* živila se po mnoho dob svatopostních jen nejsvětějším Tělem, aniž by byla onemocněla neb zemdlela. (*Marulus.*)

Sv. *Lidvina* 28 roků byla živa jen nejsv. svátostí oltářní, kterouž každodenně přijímala. (*Crantzius.*)

Sv. *Mikuláš*, poustevník, živil se 15 roků jen nejsv. svátostí oltářní.

(*Majolus.*)

Sv. *Mikuláš z Fly* dvacet roků nepožíval ničeho kromě těla Páně. A když byl otázán, jak bez pokrmu tělesného žíti může, odpověděl, že, kdykoliv mši sv. přítomen jest a tělo Páně přijímá, takovou silou a sladkostí naplněn bývá, že úplně se cítí nasyceným.

(*Zollnera kat. káz.*)

Sv. *Rosa z Limy*, připravivši se co nejbedlivěji, přistupovala ku stolu Páně a podobala se více andělu než člověku. A co do účinku bylo z její řeči poznati, že pokaždé, když k stolu Páně přistoupí, takovou slastí srdce její oplývá, jakoby v jasnosti Boží tonula. Kromě toho bývala tak posilněna a nasycena, že ji veškerá mdloba a slabost, kteráž se obyčejně následkem mnohého bdění a tuhých postů dostavila, ihned opustila, jakmile tělo Páně přijala a na to dlouho ničeho nejedla. (*Zollnera kat. káz.*)

V životě sv. *Řehoře naz.*, kterýž roku 389 zemřel, čteme, že přijímání těla a krve Ježíše častokráte tělu jeho nových sil propůjčilo.

Totéž stalo se i jeho sestře Gorgonii. *(Stolberg.)*

Sv. opat *Severin* požíval po mnoho let jen ráno v neděli nejsv. Tělo a večer něco málo posvěceného chleba a mimo toho po celý týden nepřijal ani pokrmu ani nápoje. *(Marulus.)*

Sv. *Štěpána ze Soncina* měla jedné noci náramnou žízeň; chtějíc píti napadlo jí, že by druhého dne bez sv. přijímání zůstati musela, protož raději trpěla žízeň, jen aby se lačnou zachovala, za to však přijavši tělo Páně takou sladkostí nasycena jest, že po 40 dní a nocí všelikého pokrmu a nápoje se zdržela. *(Macana přikl.)*

Jistá 12letá *dívka* u Tullesu po sv. přijímání o velkonocích žila tři leta beze všeho pokrmu. *(Vinc. Belluac.)*

Roku 1288 žila v Německu v obci *Eykelu* dívka, která 30 roků jen sv. přijímáním živa byla. *(Nauclerus.)*

Jistá *dívka* žila od velkonoc r. 823, až zase do velkonoc r. 825 jen nejsvětějším tělem Páně. *(Sigebert.)*

Ludovika Latá v Boadénu, která má na sobě stigmata a upadá i u vytržení, má za pokrm sv. přijímání, kterýmž se živí od 30. března 1871 a kteréž jejímu tělu tolik síly a čerstvosti poskytuje, že by opomenutí denního sv. přijímání mělo za následek seslabení tělesných sil. *(Škola B. Srdce 1878.)*

f) Uzdravuje i tělo.

Když sv. *František Borgiáš* v Ebeře do nebezpečné nemoce upadl, že lékaři se ho vzdali: přinesli mu tělo Páně a hle, ihned okřál a pak se uzdravil. *(Schuster.)*

Když sv. *Luitgardu* představení zapověděli, aby každou neděli k stolu Páně přistoupil, ihned upadl v těžkou nemoc, z níž se dříve neuzdravil, dokuď mu opět přijímati dovoleno nebylo. *(Surius.)*

Sv. *Lidvina* snášela ve své dlouhé nemoci strašné bolesti i těla i ducha. I poradil jí zpovědník, aby rozjímala umučení Páně, avšak netrpělivost a malomyslnost ji neopouštěla. Tu jí poradil zpovědník, aby častěji přijímala nejsv. svátost oltářní a hle, prostředek ten pomohl vydatně. Sv. Lidvina nejen že trpělivě všecky bolesti snášela, ano ona se jim i radovala. *(Hunolta káz.)*

Jistý židovský *chlapec*, vida v křesťanském kostele spolužáky přistupovati k stolu Páně, přijal také v prostnosti tuto svátost sv., nad čímž se tak rozlítil jeho otec, že ho ho uvrhl do ohnivých kamen. Za tři dni ale nalezla ho matka jeho v kamnech zdravého, což matkou tak hnulo, že i se synem přijala víru katolickou. *(Evagrius.)*

Jan z Jenštýna, arcibiskup pražský, velký ctitel nejsv. Svátosti oltářní, sám zkusil, že by velebná Svátost byla i tělu lékařstvím; neboť několikráte rychle ozdravěl, jakmile Pána Ježíše v srdci svém pohostil. Té milosti také užil v nemoci smrtelné. *(Drahé kameny.)*

Jedna opravdu zbožná *panna*, která od dětinství horlivě Bohu sloužila a v pozdějším stáří velkou lásku k chudým a nemocným chovala, dostala v 21. roce věku svého chrlení krve a plicní nemoc, jíž očividně chřadnula. V té tak obtížné nemoci, kdež často po mnoho hodin trvalou zimničnou palčivost měla a ustavičným kašláním ani ve dne ani v noci pokoje neměla, byla vzor trpělivosti a ustavičně se zabývala modlitbou a rozjímáním. Ještě častěji tělo Páně přijmouti žádala, povolil jsem jí to každých osm dní. A hle, pokaždé cítila se velmi posilněna i na těle, jako by ji nemoc opustila, ano i z postele si vyšla ven a tak silnou se cítila dva i tři dni po sv. přijímání, což se několikráte v její nemoci opakovalo, až konečně tiše zesnula v Pánu. *(Jan Zollner.)*

3. Příprava.

a) Touži po něm!

Sv. *Gertruda* ustavičně ve dne v noci myslela a se zabývala nejsv. Svátostí oltářní a povždy po ní toužila, tak že celý její život pojmenovati by se mohl ustavičné přijímání. Dlouho před sv. přijímáním se na ně připravovala a dlouho po něm Bohu děkovala. Na sv. přijímání nejraději myslela, o něm nejraději mluvila a sestry své k němu povzbuzovala a vůbec jen Kristu žila. *(Mehlera přikl.)*

Když sv. *Kateřina z Janova* klečela, aby tělo Páně přijala, chtěla knězi sv. hostii z ruky vzíti, řkouc: „Brzy, brzy dej mi milý pokrm můj; vždyť jsem mdlá a umírám.“ *(Mehl. příkl.)*

Povždy pociťovala i přesladkou vůni.

Sv. *Maria egyptská*, zdržujíc se na poušti v tuhém pokání 47 roků, požádala ctihodného poustevníka Zosima, aby jí na zelený čtvrtek tělo Kristovo přinesl a jakmile ho zahlédla, roztáhla rámě a pravila s nadšením: „Nyní, ó Pane, nech již služebnici svou zemříti, any oči mé viděly Spasitele!“ Budoucího postu nalezl ji Zosimus již mrtvou. *(Lohn. bibl.)*

Jistá *světice* pravila: „Abych tělo Páně přijala a se svým Ježíšem se spojila, šla bych k Němu, kdyby to muselo býti, skrze plamen.“ *(Silbert.)*

b) Budiž pořádná!

Sv. *Anděla z Merici* od prvního sv. přijímání svého povždy převelikou uctivost k nejsv. svátosti oltářní jevila a touha její nejvroucnější byla, svátost onu co nejčastěji přijímati. Připravovala se i co nejsvědomitěji a okrašlovala se všemi ctnostmi, zvláště pak mrtvením a zapíráním sebe. *(Klinkáče: Legendy.)*

Sv. *Gertruda*, žízniví jednoho dne po večeři Páně, velmi tesklivou býti počala, majíc za to, že by ještě náležitě připravena nebyla. I vzývala tedy nejsv. Pannu Marii a jiné svaté, aby, cokoliv k hodnému přijímání té svátosti činívali, Bohu to za ně obětovali. I zjevil se jí Pán a řekl jí: „Nyní jsi před obličejem andělů a svatých právě tak ozdobená, jakž jsi sobě žádala. Já jen to jedině žádám, aby's, přijímajíc mne, sama sebe prázdna byla a mne s prázdným srdcem přijala.“ *(Macana výb.)*

Když r. 1770 blah. *Marie Klotilda*, napotom královna sardinská, ponejprv k stolu Páně přistoupila, připravovala se s takovou rozníceností a pobožností, že všichni přítomní až k slzám pohnuti byli. *(Václav Pešina.)*

Na den nanebevzetí Panny Marie skoro všichni křesťané burgenští přijali večeři Páně a mezi nimi i 13letý chlapec *Augustin*. Po dlouhý čas na to nalehal a konečně přikázáno mu, aby se připravil. I začal o tom tajemství tak se dotazovati, že ani učenec cos hlubšího a moudřejšího nemohl by přednésti. V den sv. přijímání, než přistoupil, hojné slze radosti vyléval. Před přijímáním ruce k nebi spínaje hlasitě jal se velebiti neskončenou dobrotu Boží, tak že nikdo slzí zdržeti se nebyl s to. *(Blahověst 1848.)*

Fenelon připravoval sám vévodu burgundského, svého vychovance, k sv. přijímání. A vévoda s takou zbožností a vroucností tělo Páně ponejprv přijal, že celý dvůr, jenž byl přítomen, velmi dojat jest. Ostatně i později často, každých 14 dní přistupoval vévoda k stolu Páně, kterouž zbožností i celý dvůr co do mravů zlepšil, že paní z Maintenon se vyznala: „Od prvního přijímání vévody burgundského pozorovala jsem, kterak nepravosti u dvora mizí.“ Ostatně i později vévoda se o to staral, aby ctnost v jeho říši prospívala, hřích pak mizel. *(Herbsta výb. příkl.)*

Ferdinand II., císař rakouský, ustanovil si za obyčej, do roka 50kráte ku sv. pokání a stolu Páně přistupovati, kromě jiných výročních slavností Páně, Panny Marie, sv. apoštolů a těch svatých, které si za patrony vyvolil; a nikdy se k těm svátostem bez velké přípravy nepřiblížil. Již večer před přijímáním zachoval zdrželivost v pokrmu. V hodině pak přijímání tak velká pobožnost, tak horlivá uctivost se na něm spatřovala, že se podobalo, jakoby láskou Boží vzňatý duch jeho tělo opustiti a Spasiteli svému vstříc jíti chtěl. *(Macana výb.)*

Markéta, dcera Bély IV., krále uherského, plačíc k stolu Páně přistupovala. Večer před tím dnem, v kterýž žádala tělo Páně přijmouti, byla její potrava chleb a voda a celou noc na modlitbách trvala. V den sv. přijímání modlila se a chválila Pána až do večera a pak teprv se posilnila nějakým pokrmem. *(Macana výb.)*

c) Měj i slušný oděv!

Sv. *Karel bor.* žádá, aby ten k sv. přijímání připuštěn nebyl, kdo by nectně přioděn byl.

Sv. *Innocenc XI.* zapovídá kněžím pod trestem exkomunikace tělo Páně podati ženám, které by nectně přioděny byly. *(Mehl. příkl.)*

4. Přijímej!

a) pokorně a skroušeně.

Sv. *František xav.* s největší pokorou tělo Páně přijímal a pokuď možno žádal, aby lid Ho přijímal klečmo.

(Krönes: Real-Lex.)

Sv. *Tomáš akv.*, umíraje, dal se položiti na popel a na tomto loži pokory a kajicnosti přijal svátost oltářní s velkou vroucností a velkými díky.

(Šmída hist. kat.)

Kristina, dceruška chudých rodičů, měla ponejprv k stolu Páně přistoupiti. Když se konečně radostný ten den přiblížil, dostavila se Kristina do školy, odkudž se s ostatními žačkami v průvodu do chrámu Páně ubírala. Všecka děvčata byla překrásně a skvostně oděna, jen Kristina měla šaty jednoduché ale čistotné. To vidouce dvě marnivé a rozpustilé spolužačky, pohlížely pohrdavě na Kristinu a pro sprostičký oděv se jí posmívaly. Kristina však ani si toho hrubě nevšímajíc, těšila se na okamžení to velesvaté, kdy nebeského hosta do srdce svého přijme. Čeho si Kristina nepovšímla, nezůstalo tajno učitele, kterýž nespokojen jsa s rozpustilým chováním oněch dvou školaček a přistoupiv k nim přísně pravil: „Vězte, že Božský Spasitel vždy byl milovník chudoby, nikoliv však marnivého fintění a skvostu. Oděv váš jest plu maruivosti a srdce vaše jest plno špíny, protože v něm nepřebývá láska, nýbrž pýcha. Jděžeď a očistež duší svých prvé než Jeho přijmete.“ Těmito slovy zapověděl učitel oněm hrdým dvoum žačkám k stolu Páně přistoupiti, než by neslušné chování své napravily.

(Mehlera příkl.)

Jistý zbožný sluha Páně, který často k stolu Páně přistupoval, cítíval zcela nehodnost svou a proto pln pokory, úcty a bázně se vrhal na zem a volal: „Bůh, v Jehož přítomnosti ani hvězdy čisté nejsou, před nímž andělé tvář svou křídlama zakrývají, ponižuje se tak velmi, aby do srdce mého vstoupil. Do duše mé přijíti chce Ten, jenž v čistém lůně Marie Panny dlel, Panny nepoškvrněné. Činíš to, ó Pane, z nevyslovné lásky a milosrdenství.“

(Mehlera příkl.)

b) uctivě.

Sv. *Filip nerej.* vida, an kněz mu přináší potravu umírajících, zvolal: „O, lásko má! Podejte mi lásku mou!“

(Zollnera: kat. káz.)

Bl. Jan Berchmanns když ponejprv přistupoval k stolu Páně, naplněn byl sv. bázní a něžnou lásku ku Kristu bylo mu čísti ve tváři; nadlidské pocity prochvívaly duší jeho a nejvyšší úcta k nejsvětější Svátosti jevila se v celém jeho chování. Kdo jej tehdáž viděl, musel se domnívati, že anděl přistupuje, aby požíval chleba nebeského.

(Blahověst 1866.)

Před některým časem umřel v jednom z přednějších měst říše rakouské stařičký *jenerál*. Byl to muž výtečný, odvahou a bystrostí ducha na bojišti hrdina slavený hned od mladosti. Když se mu přibližovala smrt, poslal si řečený vévoda pro kněze, by ho zaopatřil. Kněz přišel a kmet vážný, šedovlasý vyzpovídal se mu před Bohem, jak sluší na katolíka. Nastala sv. chvíle přijímání. K tomu sešla se rodina, celý dům, známí a ctitelé jenerála. Mezi tím modlil se kněz před nejsv. Svátostí. A co učinil seslábly věkem a nemocí jenerál? On se vzchopil s lože, chtěje kleknouti. Sám duchovní znaje jeho mdlobu, kynul, aby sedě Pána Boha přijal. A jenerál? „K Bohu na kolenou!“ osvědčil pevným hlasem a již klečel skutečně s celou vroucností duše, naplněné věrou, toužil po Spasiteli.“ Jak krásná to příprava: „K Bohu na kolenou!“

(Blahověst 1855.)

Jindřich VIII., král anglický, ačkoliv od Církve odpadl, přece povždy nejsvětější svátost oltářní v největší uctě měl a když brzy před smrtí přijímal pod jednou spůsobou a se židle sestoupil, aby poklekl: pravili přítomní zwingliniáni, aby jen sedě tělo Páně pro slabost přijal. Jindřich však jim řekl: „Kéž bych se mohl nejen na zem, alebrž i pod zemi vrhnouti! A ani tím spůsobem bych Pánu povinnou úctu nevzdal.“

(Sanderus.)

Vincenc Mediči, vévoda florentinský, když mu na smrtelném lůžku tělo Páně přinešeno bylo, seskočil takřka s postele na zem, řka: „Hodno a slušno

jest, abych Spasiteli, mému Ježíši, jenž mne znovu stvořil a vykoupil, šel vstříc.“ (*Beyerlinck.*)

c) vroucně a zbožně.

Sv. *Bonaventura* zřídka kdy přijal velebnou svátost, zvláště když sám mši svatou četl, aby byl slzy lásky a vroucnosti neprolíval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Juliana*, jeptiška, zvláštní pobožnost cítila k nejsv. svátosti oltářní. Po každém přijímání žádala sobě celý týhoden samotna zůstati a nebylo jí milo, když musela v tom čase nějakou návštěvu přijmouti. Sv. hostie dodala jí i v poslední hodince posilu převelikou. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Kateřina sien.*, kdykoliv k stolu Páné přistupovala, takovou vroucností naplněna byla, že se podobala malému děcku, ano potravu od matky přijímá. (*Alf. Liguori.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, cítě se nakaženým zlou nemocí, hned kněze požádal, spatřiv tělo Páně přinášeti, hluboce se klaněl a slzy prolévaje, s největší vroucností je přijal. (*Quillois.*)

Sv. *Majdalena z Pacci*, jsouc tázána, nač že při sv. přijímání myslela? odpověděla: „Na lásku Kristovu! Tuto pak lásku musíme povždy na mysli míti, ať nám Kristus více dáti nemůže, jako sebe samého.“ (*Silbert.*)

d) s vírou.

Ratherius, biskup veronský, líčí v listu svém jistého Patrika, že tak lhostejně přijímá tělo Páně, kdežto přece přijímá samého Syna Božího. (*D' Acherus.*)

5. Po něm

a) děkuj Bohu, mluv s Kristem!

Kdykoliv sv. *Alfons Rodriguez* tělo Páně přijal, odevzdal se zcela po svatém přijímání citům plamenným lásky a vděčnosti. Tu si představoval srdce své co světnici s dvěma trůnama, na němž seděli Kristus a Maria; v duchu padal tu na kolena a volal: „Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu sv., prozpěvoval i zbožně a zval veškeré tvorstvo k díkučinění Bohu.“ (*Rondot.*)

P. *Baltazar Alvarez* mnoho věnoval času díkučinění po sv. přijímání a říkával, že po sv. přijímání dlouho s Kristem zabývati se máme, pamatujíce na slova Kristova: „Mne nemáte povždy mezi sebou.“ (*Alf. Liguori.*)

Ctihodný *Avila* i při missiích alespoň dvě hodiny po sv. přijímání se modlíval. (*Mehl. příkl.*)

Marie, manželka císaře rakouského Maximiliana II., kolikrátkoliv velebnou Svátost oltářní přijala, vždy dvoudenní pobožnost na poděkování Pánu Ježíši konávala. Lásku a stálost k díkučinění tomu nejjasněji ukázala, když její syn taktéž Maximilian ze Španěl tajně domů přišel, kamž k hrobu sv. Jakuba, apoštola, putoval a matku překvapiti chtěl návštěvou, ana pravila: „Zýtra předpustím syna, dnes ještě Bohu v svátosti oltářní skrytému, kterého jsem včera přijala, povinné díky vzdávati musím a nesluší se, abych je pro syna opomenula.“ (*Macana výb.*)

Sv. *Terezie* poučovala, jak při svatém přijímání počínati si máme: „Zůstaňte po sv. přijímání u svého Spasitele a nezanedbejte čas ten, aby jste se Spasitelem důvěrně si promluvili a tak sobě prospěli; neboť takto prokazujete i Kristu příjemnou službu. Ptejte se Ho: Co chceš, abych Ti učinila?“ (*Sv. Terezie.*)

b) Varuj se žvavosti a vyražení!

Sv. *Gertruda*, kdykoliv k stolu Páně přistoupila, toho dne bez potřeby ani slova nepromluvila, zaměstnávajíc se ustavičně jen s Bohem, pomníc, jak nedůstojno jest, abychom jazyka, jímž Kristus do duše vpuštěn jest takořka jako na talíři do naší duše k zbytečným anebo docela hříšným řečem užívali! I sám Kristus jí oznámil, jak velmi mu mlčení v den sv. přijímání milé jest. (*Mehlera příkl.*)

Pruský jenerál *Ziethen* byl na velký pátek, kdež k stolu Páně přistoupil, od krále Bedřicha k obědu pozván, avšak Ziethen pozvání to nepřijal. (*Mehlera příkl.*)

6. Přijímej:

a) alespoň v čas velkonoční.

Napoleon I., císař francouzský, prohřešil se arci velmi proti Církvi kato-

lické, avšak povždy podržel vážnost k sv. náboženství. A blíživ se k odchodu z tohoto světa zpovídal se a přijal tělo Páně, těše se velmi, že smířen s Bohem může zemříti.

(*Škola B. Srdce 1868.*)

Bán *Jelačic* nestyděl se při misiích v Záhřebě veřejně k stolu Páně přistoupiti. (*Václav Honejsek.*)

Anna Eleonora z Mantovy, choť císaře Ferdinanda II., chodila za životí chotě svého každého týhodne jednou k svatému přijímání s velkou pobožností. Po smrti chotě chodila třikráte týhodně ku stolu Páně. A ač žádnou ze společnic k tomu nenutila, následovaly všecky jejího příkladu. Jednou v roce musel ale každý z domácích k stolu Páně přistoupiti, v čas velkonoční, a kdo tak neučinil, tomu zadržela plat. „Nikdo nemůže zazlíti," říkávala, „když všeobecný zákon žádné výminky nepřipouští."

(*Mehlera příkl.*)

b) často.

Sv. *Aleši* byla velebná svátost oltářní každodenním pokrmem, v ní nalezal útěchu v strastech svých, sílu v boji a zápasu, radost a rozkoš nebeskou.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Anděla*, aby často mohla přistupovati k stolu Páně, což tehdy (v XV. století) osobám světským se nedovolovalo, umyslila si, že oděv třetího řádu sv. Františka na se vezme, což i učinila, opustivši palác otce svého.

(*Mehlera příkl.*)

Hrabě sv. *Eleazar* chodil k stolu Páně několikráte za týden. V přijímání nalezal největší radosti a útěchy. „Nevím," pravil jednou ku své manželce Delfíně, „aby bylo rozkoše podobné té rozkoši, již u stolu Páně pociťuji."

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Felix*, bratr kapucín, posledních 15 let života svého chodil každodenně k sv. přijímání.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *František Borgiáš*, místodržitel v Katalonii, tázal se sv. Ignáce, co soudí a mu radí ohledně častého sv. přijímání?" Sv. Ignác mu odpověděl, že časté přijímání jest nejlepší prostředek, duši před hříchem a slabostmi uchrániti. A že mu radí, aby každou neděli tělo Páně přijal.

(*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Františku sál.* naříkala si jedna paní, že při sv. přijímání zůstává chladnou a že jest velmi roztržitá a proto že často k stolu Páně nebude přistupovati. Sv. František jí odvětil: „Proto nesmíš sv. přijímání zanedbati, ducha nejlépe udrží Král králů, zahřeje slunce a oživí balzám." (*Mehl. kat. Handb.*)

Sv. *Karel borom.* přikázal kněžím, aby věřící povzbuzovali k častému přijímání velebné Svátosti.

Sv. *Vincenc justin.*, patriarcha benátský, pobádal své duchovní, aby ti křesťané, co opravdu Krista milují, často Ho přijímali.

I sv. *Norbert*, arcibiskup magdeburský, začasto napomínal věřící, aby k stolu Páně přistupovali. (*Richter.*)

Sv. *Kateřina janov.* denně chodívala k sv. přijímání.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Kateřina senenská*, když se jí pro časté přijímání svátosti oltářní slova sv. Augustina, že není dobře k častému přijímání raditi, připomínala, odvětila: „Dobře jest prý, poněvadž sv. Augustin toho nehaní; prosím nechte toho při tom a nic víc proti tomu nemluvte, budu s tím spokojena."

(*Sv. František sál.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, při nešťastné výpravě do zaslíbené země byl zajat. Sultán turecký mu však z obzvláštní milosti povolil kněze, kterýž proň mši sv. sloužil, při níž král každodenně tělo Páně co pokrm ku posile duše přijímal. (*Mehlera příklady.*)

Nevyslovná byla nábožnost sv. *Marie Majdaleny z Pazzis* k nejsv. svátosti oltářní a když touha ji v mladistvé její duši po večeři Páně rozpalovala ode dne ke dni, povolil jí kněz v 10. roku ke stolu Páně ponejprv přistoupiti. Den ten jí zůstal v paměti, pokuď živa byla. Nedlouho na to dostala dovolení, každého týhodně tělo Páně přijímati. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Markéta*, královna škotská, nebrala žádný ohled na dvořany, kteří často k stolu Páně přistoupiti nechtěli, předstírajíce, že se obávají, aby nehodně nepřijímali; kázala jim, aby nejprv přijali hodně svátost sv. pokání.

(*Richter.*)

Sv. *Pastor* napomínal důrazně bratří svých, aby často a hodně na sv. tajemstvích podílu brali. *(Klinkáče legendy.)*

Sv. *Stanislav Kostka* každou neděli a každý svátek chodil ku sv. přijímání. *(Richter.)*

Bernard, markrabě bádenský, již co mládenec měsíčně dvakráte přijímal tělo Páně. *(Richter.)*

Vojevůdce *Tyrenne* v den bitvy přijímal nejsv. Svátost a na ten den dokonal život svůj. *(Škola B. Srdce 1868.)*

V diecési *Fort-Wayne* v Americe, chodí panny pravidelně každý měsíc ke sv. přijímání; paní a mládenci každých 8 neděl; muži v čas velikonoční a kdy spolky výroční den svých patronů slaví. Málo jest těch, kteří pouze v čas velkonoční povinnosti zadost činí; ano jsou místa, kde větší část mužů i ti největší obchodníci, každý měsíc společně k stolu Páně přistupují. *(Zprávy leopold nadace. 1873.)*

c) Duchovní prospívá.

Sv. *Agatha z Kříže* přijímala tělo Páně duševně každodenně dvěstěkráte. *(Alfons Lig.)*

Blah. *Anděla z Kříže* vyjádřila se o duchovním sv. přijímání, že by bez něho ani živa býti nemohla a proto za den stokráte, ba i v noci přijímala. *(Blahověst 1864.)*

Bl. *Petr Faber*, první společník sv. Ignácia, často přijímal duchovně a často se vyznával, že duchovní přijímání mocný jest prostředek, abychom hodně nejsv. svátost oltářní přijímali. *(Petr Faber.)*

Bl. *Petr Faber*, první společník sv. Ignáce, odporučoval duchovní přijímání jako mocný prostředek, abychom hodně tělo Páně ve svátosti oltářní přijímali. Každý by měl alespoň jednou za den tak učiniti a sice když navštěvuje velebnou svátost; při mši sv. pak třikrát: na počátku, při pozvihování a na konci mše sv. *(Alfons Liguori.)*

Sv. *Háta* přijímala tělo Páně duchovním spůsobem někdy i dvěstěkráte za den. *(Mehlera příkl.)*

Sv. *Johanna z Kříže* dí, že duchovně můžeme přijímati, kdykoliv chceme, aniž bychom se dříve postili, aniž bychom v tom svolení zpovědníkova zapotřebí měli. I oznámil jí Kristus, že pokaždé kdykoliv ona duchovním spůsobem přijímá, podobných milostí účastna bývá, jako když skutečně přijímá. *(Alfons Liguori.)*

Sv. *Juliana z Falconeri*, nemohouc pro slabost žaludku tělo Páně přijmouti, čítalať 70 roků věku svého, vyžádala si, aby alespoň ciborium na stůl postaveno jí bylo. Když pak se jí to povolilo, přijímala duchovně a pociťovala takovou slast, jakoby byla opravdu přijímala. *(Wiser.)*

Sv. *Kateřina janovská*, dcera místokrále v Neapoli, při každé mši sv. přijímala duchovně, závidíc takořka knězi, že on přijímati může. *(Richter.)*

Sv. *Ludvík* každého dne Krista duchovně přijímal a chválil si, že tak každodenně činiti může. *(Mehl. př.)*

Sv. *Tomáš* každodenně toužil s Kristem se spojiti, ježto duchovní přijímání každému jest možné. *(Mehlera příkl.)*

Balduin, bratr hraběte toulouského Raimunda VI., byl jedné noci od loupežníků přepaden a spoután odvlečen. Dva dny nedali mu tito nic jísti, poněvadž jim soudruha, jejž v zámku věznil, vydati nechtěl. Když se Balduin k žádosti své knězi vyzpovídal, prosil ho, aby mu podal tělo Páně. Avšak právě když tento s nejsv. svátostí přicházel, přiskočil jeden z loupežníků, zuře a klna nikterak připustiti nechtěl, aby se Balduinu něco požívati dalo, leč až by onoho loupežníka z vazby propustil. „Ukrutníku!“ pravil, „já nežádám žádného tělesného pokrmu, nýbrž tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista, tento Božský pokrm duší našich.“ Když pak loupežníci nikterak ustoupiti nechtěli, pravil Balduin: „Když onen nebeský pokrm přijmouti nesmím, tedy nechť se mi dopřeje alespoň jej spatřiti.“ Této žádosti již neodporovali loupežníci a Balduin vida nejsv. svátost oltářní, vrhnul se na kolena svá a co nejzbožněji se jí klaněl. Tak dosadila vroucí touženost Balduinova po sv. přijímání, co mu skutečně odepřeno: on přijímal duchovním spůsobem, na to pak od loupežníků na stromě oběšen jest. *(Ber. Bercaster.)*

V *Norimberku* žil vznešený, prostý muž, kterýž, veda velmi zbožný život, po nejsv. svátosti velmi toužil. Proto přijímal, anoť tehdáž časté přijímání dovoleno nebylo, duchovně. Po každé pak

se připravoval tak, jako by opravdu přijímal. Zpytoval své svědomí, vzbuzoval lítost a dobrý úmysl, zpovídal se tiše Bohu. Když kněz přijímal, bil se v prsa, otevřel ústa jakoby opravdu přijímal. A hle, pociťoval i neobyčejnou sladkost. *(Jan Rider.)*

Jistý nemocný *kněz*, nemoha skutečně k stolu Páně přistoupiti, požádal, aby sv. hostie na prsa se mu položily a přijímal potom duchovně s týmž účinkem, jako by byl opravdu přijímal. *(Salmeron.)*

Když jistá nábožná klášternice *Pavlina Mareska*, klečíc před stánkem Božím Božského Spasitele se otázala, proč a jak by mu duchovní přijímání milé bylo, odpověděl ukazuje jí dvě nádoby, jednu ze zlata a druhou ze stříbra a doložil, první, že znamená skutečné a druhá duchovní přijímání. *(Alfons Liguori.)*

d) Važ si ho!

Císař *Theodosius* byv vyloučen z Církve sv., vzdychával: „Ach, jak oplakávám své neštěstí, protože služebníkům a žebrákům chrámy jsou otevřeny, v nichž Pána svého přijímati a Jemu se klaněti mohou; mně pak přístup k Němu je odepřen, nad to i brána nebeská jest mi zavřena.“ *(Nicefor.)*

7. První.

a) Příprava budiž pilná a vroucí!

Sv. *Aloisiovi* bylo dvanácte let, když ponejprv k stolu Páně přistoupil. Sv. Karel borrom. seznav r. 1581 mládenečka v Brescii, předepsal mu kterak by se důstojně k prvnímu sv. přijímání připraviti měl a potom sám osobně sv. svátost mu podal. Od té doby přijímal zbožný mládeneček nejsv. svátost každou neděli a svátek. Jeho nábožnost rostla k této svátosti den ku dni. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Veronika Girolani*, když v 10. roku k stolu Páně přistoupila, připravila se co nejvroucněji a když tělo Páně přijala, takovou slastí naplněna jest, že by ji za celý svět byla nedala a že její vroucnosti se všecky sestry její divily. *(Gasser.)*

Kněz francouzský *Fenelon* horlivě se staral o chudou mládež v Paříži a vyučoval ji. Kolikrátkoliv byl jistý počet z nich u víře dobře vyučených, ustanovil jim laskavý otec jejich neděli ku prvnímu sv. přijímání. K svatému tomu dni připravovával Fenelon chovance své samotou, v níž je smířil s Bohem skrze svátost pokání; dal též odíti je šaty novými, aby byli čisti tělem jako duší. Slavnost bývala veliká. Sám biskup uděloval z rána dětem těmto sv. přijímání a některý nad jiné proslulejší kazatel pařížský večer míval kázaní, po němž obnovovali slib křestní. Tento dojemný obřad působil na ducha i na smysly a zůstavoval v srdci trvalou upomínku. *(V. Vojáček.)*

Když zbožná *Honoria la Corre* na den prvního sv. přijímání procitla, byvši prvé nemocná, zvolala plna nadšení: „Konečně přišel nejkrásnější den života mého.“ I přijala zbožně tělo Páně, že se jí všecky družky divily, obnovila křestní slib a schovala si co drahou památku šaty, které tehdy na sobě měla a knížky, které obdržela. Často napotom líbala uctivě tyto předměty, řkouc tázajícím se po příčině: „Vždyť tyto předměty upomínají mne na den, v němž jsem té milosti dosáhla, vroucně se spojiti s Kristem.“ I zemřela v 15. roce věku svého. *(Quillois.)*

Indové trvají po sv. přijímání na modlitbách až do večera a pak teprv z chrámu Páně domů se ubírají. Zvláštním pak dnem slavnostním jest jim den prvního sv. přijímání. Jistá nábožná matka, jsouc štěstím oblažena, že dceruška svou k prvnímu sv. přijímání vésti mohla, tuto co nejstarostlivěji vystrojila. Když pak dceruška pobožnost v kostele konala, pospíchala matka domů, aby tu dcerušce své komůrku co nejlépe upravila. Pokryvši podlahu sítím a ozdobivši stěny kvítím pestrým a vonným, očekávala dítě s patrnou radostí a toužeností. I oltář udělala a svíce rozžehla. Když pak dceruska z chrámu Páně se navrátila, pravila matka: „Hle, dítě moje, ty chováš v srdci svém Boha a Spasitele svého; potrvej zde v tiché pobožnosti, děkuj nebeskému ženichu za přelaskavý příchod jeho a všecky potřeby a tužby srdce svého důvěrně mu přednes. Zde před tímto oltářem konej často památku na první své sv. přijímání!“ Tak domluviv zůstavila

matka dcerušku svou o samotě a dceruška ona byla by ráda den prodloužila, aby se ještě déle Bohu modliti a za velké štěstí své děkovati mohla. (*Zprávy misionářské 1586.*)

Isidor byl již 12 let stár a pro lehkomyslnost nebyl ještě k sv. přijímání připuštěn. I řeklo se mu, že budoucí velkonoce k stolu Páně přistoupiti smí. A tu si opravdu umínil, že se polepší a několikkráte do velkonoc se vyzpovídal a pokaždé prosil v kapli Marii, útočiště hříšníků, by se zaň přimluvila, aby se zcela a skroušeně z hříchů svých vyznal. Pak se obrátil i k Pánu Ježíši a vroucně jej žádal, aby ho milostí svou pronikl, by byl věrná ovečka jeho. I vyslyšel nebeský Pastýř žádost jeho a o velkonocích přijal tělo Páně s polepšeným srdcem. (*Quillois.*)

Když roku 1790 dne 8. dubna dcera později tak nešťastného krále francouzského *Ludvíka XVI.*, vévodkyně z Angouléme, poprvé k stolu Páně přistoupiti měla: vedla ji matka ráno ku králi a tu pravila k ní: „Nyní, milé dítě, poklekni zde k nohoum svého otce a žádej ho za požehnání.“ Dítě poslechlo a kleknouc s uslzeným okem žádalo za požehnání. A otec promluvil k ní: „Žehnám tě z hlubokosti srdce svého, dítě mé, a prosím Boha, by dal ti tu milost, by's velikost a svatost úkonu, jejž před sebou máš, dobře poznala a ocenila. Čisté jest srdce tvé a nevinná jsi před obličejem Páně; ó kéž by přání tvá a touhy tvé Jemu příjemné byly! Obětujž je za matku tvou i za mne. Pros Jej, aby udělil mi tu milost, jíž velice zapotřebí mám, abych blaho těch upevnil, nad nimiž panovníkem mne ustanovil a jež tak miluji jako dítě své, Pros Jej, aby v říši naší víru čistou a neporušenou zachoval a nikdy nezapomínej, že jedině víra pramen jest všeho blaha a podpora v strastech života. Nemysli, že tě neštěstí potkati nemůže; jsi ještě mladá a často jsi mne, svého otce, viděla zarmouceného. Ó dítě mé! nevíš, kam Prozřetelnost Boží tě povede a jak s tebou naloží. Avšak nechť naloží s tebou jakkoliv, věz a pamatuj, že příkladem svým vždy jiné vzdělávati a jak jen můžeš, dobře činiti máš. Již přistup k oltáři, kde tě očekávají, a pros se vší vroucností duše, by nedopustil Otec nebeský, aby's kdy zapomněla na naučení, jež jsem ti já, tvůj tě milující otec, v této posvátné hodině dal.“ Tak mluvil král a slze lásky a zbožnosti tekly po lících jeho, když žehnaje, propouštěl dítě své k prvnímu sv. přijímání. (*Macana výb.*)

Když zbožná *Maria z Vtělení Krista* 12 roků věku svého dosáhla, oznámilo se jí na počátku postu, že o velkonocích ponejprv přistoupí k stolu Páně. I zajásala tu dívka, připravovala se co nejpilněji a v jenerální zpovědi hluboce oplakávala i nejmenších poklesků. Konečně přijala Spasitele s největší zbožností a láskou a srdce její oplývalo tu radostí neobyčejnou. Na první sv. přijímání nezapomněla po celý svůj život a tvrdila, jak velmi toho zapotřebí jest, abychom co nevinné dítky tělo Páně přijali. (*Gasser.*)

b) Blaží.

Jedno *dítě* nemohlo ani dosti radost prvního sv. přijímání popsati a pravilo, že se mu zdá, jako by den ten byl mu rájem. (*Krönes: Real-Lex.*)

Byla neděle bílá, první po velkonoci; školní mládež půjde k sv. přijímání. Mnozí půjdou ponejprv k sv. přijímání, nač se velmi těší po dlouhé přípravě. Bláhová *Božena*, ač malé děvčátko, chystá se také, že přistoupí k stolu Páně. Odpovídá sv. náboženství nejlépe z celé školy a navštěvuje školu co nejpilněji. Božena má i hodné rodiče, kteří ji zbožně vychovávají, zvláště pak matka. Jaký div tudíž, že zahořela láskou k Bohu a Jeho vůli ráda a bedlivě naplňuje z lásky k němu a všeho hříchu se varuje. Vyzpovídavši se přemýšlí o té milosti, jakéž se jí dostane v nejsv. svátosti oltářní, kdež přijme samého Pána Ježíše; spojí se s ním, posvětí se a posilní Jím. Je naplněna nadějí a touhou. V sobotu rozmlouvala Božena ještě s matkou o milosti, které měla býti zítra účastnou a připravila si i bílé šatičky, věnec, růženec a modlitební knížky. V noci zdálo se jí o Ježíškovi co milostném děťátku. Probudivši se ihned vstala, pomodlila se a ustrojila. Slušelo jí to, ale není na to pyšna, chce se zalíbiti jen Pánu Ježíši a zalíbí se Mu nábožnou a čistou duší. Již jest v kostele, v kostele je také její matka a její

otec. Kněz k nim promluvil vážná slova. Obnovil s nimi i křestní sliby. Je mše sv., zpívají a modlejí se. Konečně nastalo sv. přijímání. Bláhova Božena je v první řadě, mezi těmi, co budou ponejprv přijímati. Blíží se nesměle, nábožnost a skroušenost jí září v tváři, přišla do prostřed, od oltáře ji odděluje mříže, má před sebou dvířka ještě nezavřená. Velebný pán vykonal nad nimi modlitby. Božena to šeptá po něm, sklonila hlavu, bije se v prsa, již nastal okamžik, že vejde Pán pod střechu její, že Ho přijme do srdce svého, Chystá se, otvírá ústa, drží modlitební knížku pod bradou. Tu — kostelník zavřel dvířka, jí přiskřípl malíček, jenž visí s mříže dolů, a jí nesmírnou bolest způsobil. Bože, jak to vydrží? Křičela, plakala by, ale Pán Ježíš přichází, velebný kněz Ho podává dětem před ní. I trpí a čeká, až ona na to přijde, snáší muka, snáší je tiše jako ten Beránek Boží a hrdinsky se jim podrobuje. Ó díky, ó díky, již vidí nad sebou sv. hostii, přijala Spasitele svého, usmíval se na ni jako v noci, když snila, andělíčkové Ho obklopovali a v zadu stál kříž, na němž trpěl a umřel. Ach, takové jsou její city, opouští ji vědomí, kmitají se před ní obrazy, klesá a klesá a již bez smyslů se chýlí k zemi; však zavřený prst ji nedal dopadnouti; povšímnuly si toho děti a kostelník otevřel a ubohou dívku vysvobodil. Umyli ji svěcenou vodou, otec a matka jsou u ní, přišla k sobě a diví se tomu, co se stalo. Prst ji ještě bolí, červená se, celá ruka jí hoří. Nedbá na to, jest veselá a modlí se s knězem po sv. přijímání. Božena dokázala velkou sílu a udatnost ducha. Po službách Božích velebný pán, učitel a děti a velcí lidé přistoupili k mříži a zavírali dvířka, dávali si jen zlehka prsty přiskřípnouti a každý pravil, že by nevydržel, co vydržela odhodlaná dívka. Má z toho čest a chválu, ale ona se chtěla jen zachovati Pánu Ježíši v utrpení hned při prvním sv. přijímání. Božena na to po celý život svůj nezapomněla, zůstala ve spojení s milým Ježíšem a byla opravdu šťastna (*Fr. Pravda.*)

Sám císař *Napoleon*, ani když nejvyššího pozemského štěstí požíval, nemohl zapomenouti na blahou dobu prvního sv. přijímání. Tázán jsa od svých jenerálů, který den za nejšťastnější života svého pokládá? odpověděl po krátkém zamlčení: „Den svého prvního přijímání!“ Jenerálové se usmáli, jediný tichou uronil slzu, k němuž Napoleon přistoupiv pravil: „Hodný Drauole, nemohu vysloviti, jak jsem se potěšil v srdci svém, že jste mně porozuměl.“ (*Quillois.*)

Tomáš Morus, kancléř anglický, zakusil blahodějný učinek prvního sv. přijímání, tak že i později, kdykoliv nějakou důležitou věc před se bral, povždy nejsv. Svátostí se sílil, aby od zákona Božího se neuchýlil. (*Richter.*)

Roku 1811, vypravuje ctihodný *Abbé de Ségur*, byl jsem v Paříži údem jedné konference sv. Vincence z Paula. Mladíci navštěvovali nemocnice a chorobince. Mně připadla nemocnice v ulici Sevré. V této nemocnici nalezaly se ve službě nemocných sešedivělé milosrdné sestry. A tu mne jednou žádala milosrdná sestra, abych navštívil č. 39, tam že leží dva až třiadvacetiletý člověk, jenž má v největším stupni neduh prsní, tak že sotva dva nebo tři dny přežije. Všemožně se přičiňovala, aby ho ku kajicnosti přivedla, ale nadarmo, odbyl ji hrubstvím. I šel jsem k tomuto nemocnému a shledal na zbledlé tváři již stín smrti. I promluvil jsem naň, dávaje mu útrpnost na jevo, on ale mlčel. Bůh mi dal konečně šťastnou myšlenku, nachýlil jsem se k nešťastníku a tázal se ho zticha: „Přistoupil jste hodně k prvnímu sv. přijímání?“ A tato slova působila naň vskutku elektricky, trhlať jím, obrátil se zlehka, změnil výraz svého obličeje a zamumlal: „Ano, pane!“ „A, příteli, nebyl jste tehdáž šťasten?“ „Zajisté, zajisté, pane!“ odvětil pohnutě. A tu jsem viděl, že dvě veliké slzy po vyzáblých tvářích kanuly. Hned jsem jej ujal za ruku. „A čím to bylo, že jste tenkráte tak šťastným byl? Já vám to povím. Vy jste byl tenkráte čistého srdce, miloval a bál jste se Pána Boha, byl jste dobrým křesťanem. Téhož štěstí můžete opět nabýti. Bůh jest tentýž, jako byl tehdáž.“ On nepřestal plakati. „Není-li pravda,“ tázal jsem se, „že se chcete zpovídati?“ „Ano, pane, ano!“ zvolal pojednou a vzchopil se, aby mne objal.

Pomyšlení na první sv. přijímání stačilo k obrácení umírajícího a bezpochyby i zachování jeho duše. *(Blahověst. 1875.)*

c) I rodiče beřte podílu!

Jedné *dívce* bylo na počátku postu připovězeno, že o velkonocích ponejprv přistoupí k stolu Páně. Radostně chvátala tu ze školy domů a pravila otci: „Nejmilejší otče, on mi nebeský Otec radost spůsobí, očekávám, že i ty mi ji učiníš.“ „Ovšem že,“ odpověděl otec, „a co pak žádáš ode mně?“ I nalehala tu na otce tak dlouho, že prosbu její napřed již neoslyší, až konečně otec napřed již svolil. A tu žádala, aby i otec s ní zároveň k stolu Páně přistoupil; neboť pozorovala, že otec dlouho již u stolu Páně nebyl a že se obává, aby ho soudce věčný nepřekvapil nepřipraveného. Otec se zarazil nad neočekávanou žádostí, avšak ana po celý čas postní dceruška ho s líbáním prosila, přistoupil k stolu Páně také s ní.

(Quillois.)

Manželé *H.* v Šlapanicích mají churavé dítko, které ani školu ani chrám Páně navštěvovati nemůže. Když dítky stejného s ním stáří připravovaly se k prvnímu sv. přijímání, zatoužila i dceruška H. účastnou se státi této slavnosti. Pan ředitel velkostatku Přibik ochotně propůjčil k tomu konci svůj povoz a dal dítko důstojným panem farářem k sv. výkonu připravené do chrámu zavésti, Radost a dík rodičů i dítka snadněji lze pochopiti, než vypsati. Bůh zaplať všem!

(Čas. „Čech“ 1879.)

8. Nehodné škodí; dochází trestu.

Jidáš nehodně přijal tělo Páně a proto všel ďábel do něho a pak se i oběsil.

(Jan 13, 27.)

Za *prvních časů křesťanských* bylo obyčejem, tělo Páně dávati věřícím v čisté nádobě, by sobě je mohli vzíti domů a tak se mohli v čas pronásledování a v žalářích, prvé než by k smrti vedeni byli, tímto nebeským pokrmem posilniti. I stalo se, že když jistá osoba nádobu tu, v níž svátost Páně ležela, nehodnýma rukama otevřela, sršel najednou z ní plamen, čehož se tak ulekla, že se již neopovážila, nádoby té se dotknouti.

Když sv. Cyprian jednou oběť mše sv. konal, přiloudila se jistá letitá žena k oltáři a přijímala s nimi. Poněvadž ale přijímala se srdcem poškvrněným a nehodným, byla tak zděšena, že se na celém těle třesouc skácela na zem mrtva. *(Sv. Cyprian.)*

Za *prvních dob křesťanských* musel kněz před udělováním nejsv. Svátosti oltářní nahlas volati: „Sancta sanctis“, t. j. svaté svatým. Tímto připomenutím měli všickni odstrašeni býti, kteříž by snad nehodně k stolu Páně přistoupili.

Anebo předstoupil jáhen a taktéž hlasitě volal: „Kteří nejsou připraveni, aby tak velkého a vznešeného tajemství účastni byli, nechať odstoupí a jiným místo učiní!“ Pak pravil k těm, co připraveni byli: „Přibližte se s vírou, uctivostí a a láskou!“ *(Sv. Řehoř.)*

Svatý *Bernard* zapověděl jednomu mnichu, jistý den jíti k sv. přijímání. Avšak tento přece přistoupil a proto, aby pohoršení nedal jiným, podal mu přece sv. Bernard sv. hostii. Tento ale ji nemohl zažiti, až padnuv k nohoum světce, zpupnost svou vyznal a se vyzpovídal a rozhřešení dosáhl.

(Giry: Leb. d. Hl.)

Sv. *Jan zlat.* dosvědčuje, že mnozí za jeho času, již nehodně tělo Páně přijali, ďáblem posedlí byli a nehodné přijímání těla Páně vůbec považuje za příčinu přemnohých trestů.

(Sv. Jan zlat.)

Člověk jistý, kterýž se byl jaktěživ málo o křesťanství staral, upadl náhle do nebezpečné nemoce. Přátelé jeho zavolali kněze, kterýž jej vyzpovídal a velebnou Svátost oltářní uděliti již se chystal. Tu však když již sv. hostii kněz pozdvihoval, na jazyk nemocnému ji položiti chtěje, zvolal tento: „Zadrž, otče, zadrž! já byl jen jednou v životní svém u stolu Páně a to nehodně, já jsem ztracen!“ Vyřknuv slova ta skonal bez sv. přijímání. *(Quillois.)*

Jistý *člověk*, vyzpovídav se, přistoupil k stolu Páně. Již ukazoval kněz sv. hostii, říkaje: „Pane, nejsem hoden atd.“ a uděloval nejsv. Svátost. Když ale k onomu muži přišel, počal se tento na celém těle třásti a nemohl ústa otevříti, čemuž se arci kněz velmi divil. Muž celý bledý vzdálil se a poklekl k zpovědnici, kdež se jednou ještě a

sice skroušeně vyznal, neboť byl v první sv. zpovědi hřích zamlčel. Když správně se vyzpovídal, mohl teprv tělo Páně přijmouti. (*Jenisch, illustr. Volkskal.*)

L. P. 1601 přistoupil na *filippinských ostrovech* jeden mládenec k sv. přijímání, zamlčev vědomě ze studu falešného ohavný, ošklivý hřích. Sotva ale že tělo Páně přijal, pocítil strašné bolesti v břichu a střevách, tak že myslel, že ihned pukne. Jen s tíží dolezl z kostela ven, kde sv. hostii neporušenou vyvrhnul, načež bolesti přestaly. (*Hunolta káz.*)

L. P. 1833 byl jistý mladý člověk *v Kochinchině* u sv. zpovědi, kterýž taktéž se zamlčeným těžkým hříchem ke stolu Páně přistoupil. Trest Boží nedal na se čekati. Člověk ten pominuv se smysly vyjel jako střela z kostela a těkaje plaše po dolech a kopcích křičel bez ustání: „Já jsem Jidáš, já jsem Ježíše zradil!“ Všeliké přimlouvání, aby pokání činil, zůstalo marné; nešťastník pořád křičel: „Já jsem Jidáš, já jsem Ježíše zradil!“ (*Mehlera příkl.*)

Lothar, král francouzský, přišed roku 868 s mnohými urozenci do Říma, žádal z rukou papeže Hadriana velebnou Svátost oltářní přijmouti. Před podáním papež takto ku králi mluvil: „Jsi-li sobě povědom, že jsi čist od hříchu cizoložstva, tobě zapovězeného, a je-li vůle tvá nezměnitelná, že s Valderodou, souložnicí svou, kterouž jsi od sebe propustil, po všecky dni života svého více se hříšně nesmíříš, přistup důvěrně a přijmi svátost k spasení věčnému tobě dopomáhající; viní-li tě ale svědomí tvé, že jsi je opět smrtelným hříchem obtížil, aneb aspoň úmysl máš, v neřest tuto se navrátiti, neopovažuj se přistoupiti, aby snad nebylo k odsouzení tvému, co Božská prozřetelnost věřícím k spasení připravila.“ Podobně napomínal šlechtu jeho před přijímáním. Než jak král, tak i šlechta chtíce lehkovážně oklamati náměstka Kristova, všickni tělo Páně nehodně přijali, ale všickni také trestem Božím brzy stíženi byli. Král, vyšed z Říma, náhle se roznemohl a v městě Placencii nešťastně dokonal; mnozí ze šlechty a vojska jeho morovou ranou zahynuli. (*Ber. Bercaster.*)

Náčelník jisté roty loupežnické získal spolku svému mladíka, který byl sice zpustlý a nenávistí k lidem naplněn, avšak nedosti se cítil odhodlaným ku vraždění. Tu mu poradil náčelník: „Nestarej se, synku, dodám ti chuti i ku vraždění. Jdi bez zpovědi k sv. přijímání a přijímej svatokrádežně.“ Mladík uposlechnuv rady té, cítil se hned po prvním svatokrádežném přijímání již otupělejším a po druhém a třetím snad by byl ani vlastního bratra neušetřil. Svatokrádeží ztratil povahu lidskou a bral na se podobu lítého zvířete, ano ďábla. (*Škola B. Srdce. 1871.*)

Jistá *žena* brala dříve podílu na oběti pohanské a pak se osmělila, přistoupiti k stolu Páně. Avšak sotva že tělo Páně přijala, vjel do ní zlý duch, zuřivě si rozkousala jazyk, jímž nehodně tělo Páně přijala a v zoufalství vzala si i život. (*Sv. Cyprian.*)

Když jiná *žena* nehodně přijímati chtěla, povstal najednou oheň, jenž jí bránil, Krista s poškvrněným srdcem přijmouti.

Jiná *žena* přistoupila přece, ač jí to kněz zapověděl, k stolu Páně. Sotva ale že tělo Páně přijala, sklesla mrtvá k zemi. (*Wiser's Lex.*)

Jistý *světák* přistoupiv nehodně k stolu Páně, poškvrněn jsa hříchem, náhle zemřel. (*Mansi.*)

Přikázaní.

1. Vůbec. Plň dle ducha!

Měšťané města Odenaerde ve Flandřích jednou za času války a nepokojů měli od městského úřadu pod pokutou zakázáno, aby v noci bez lucerny nechodili. I poslechli obyvatelé bez odporu a každý, kdožkoliv noční doby vyšel, vzal ssebou lucernu, avšak bez svíčky. I opět byl obnoven onen rozkaz s tím doložením, aby do lucerny svíčka se dala. I to se zachovávalo dle litery na vlas. Každý vycházeje v noční době dal si do lucerny svíčku, ale žádný ji nerozžal. A když se i to přikázalo, nosili rozsvícenou lucernu pod pláštěm, až pak i této nešvaře zřejmým zákonem zabráněno býti muselo. (*J. E. Veith.*)

2. Boží,

viz i: „vůle Boží!“

Jsou krásná; plň je vždy věrně!

Sv. *Pollion*, mučeník, za císaře Diokleciána co křesťan k soudu pohnán jest. Když vladař Probus víru Kristovu tupil, pravil sv. Pollion: „Mýlíš se, křesťané tak vyznávají pravdu, že ani muka jich neodstraší, aby přestoupili zákony věčného krále!“ „O jakých zákonech mluvíš?“ pravil Probus. Načež Pollion: „Míním zákon Pána Ježíše.“ Vladař: „K čemu vás zákony ty zavazují?“ Pollion: „Velí nám, abychom se klaněli jednomu Bohu, kterýž vládne v nebi i na zemi; učí nás, že dřevo a kámen nemohou bohové býti; napravují naše mravy a spravedlivých v ctnosti utvrzují. Kážou nám čistotu, věrnost, lásku; pánům vlídnost a spravedlnost, poddaným ve věcech slušných poslušnost. Učí nás, abychom rodiče ctili, přátelům sloužili, nepřátelům odpouštěli, dobré skutky konali, na pozemské věci srdce své nevěsili a konečně, že věrný křesťan dosáhne radosti nebeské.“ Než ani toto krásné učení nehnulo vladařem, Pollion za živa byl upálen.

(Podstránského: Výklad.)

Věrně plnili přikázaní Boží, jak nám Písmo svaté dosvědčuje: Noe *(Gen. 7.)*; Josue *(Jos. 11.)*; David *(Par. 22.)*.

Tobiáš a k tomu vybízel i syna svého *(Tob. 4, 6.)*.

Daniel ani v nejmenším nechtěl přikázaní Boží porušiti.

Nehemiaš, starý Eleazar *(2. Mak. 6.)*, sedm makabejských bratří s matkou *(I. Mak. 2, 19—21.)*, Susana *(Dan. 13.)*.

Zachariáš a Alžběta *(Luk. 1, 6.)*

Kristus a všickni Svatí.

Sv. *Makaria* otázal se mladý bratr, v čem křesťanská dokonalost pozůstává? I vece na to sv. Makarius: „Člověk daleko jest vzdálen dokonalosti, schází-li mu vnitřní a zevnitřní pokora, pokuď raději jiného než sebe soudí a pokuď křivdu mu učiněnou trpělivě nesnáší. Daleko jest od dokonalosti, pokuď se nepřemáhá a dle přikázaní Božích věrně, trpělivě, laskavě, čistě a střídmě nežije; neboť stojí psáno: Jen ti, co násilí si činí, dosahují království nebeského.“

(Kr. Šmíd.)

Sv. opat *Nilus*, umíraje v 95. roce věku svého, šeptal ještě jednomu bratru do ucha: „Potom nebudu zahanben, pak-li jsem se řídil, o Bože! podle přikázaní Tvých.“ Domluviv zemřel.

(Mehlera příklady.)

Opat *Orontes*, poustevník na východě, vešel jednou v neděli do kostela, kamž se všickni poustevníci scházeli, maje na sobě v roztržitosti plášť obrácený a spůsobil tím mezi shromážděním výtržnost, že naň prstem ukazovali. Když ho kostelník na plášť upozornil a podotknul, že dává ostatním pohoršení, urovnal si Orontes plášť zcela klidně, jako by se nebylo nic stalo a pravil k lidem: „Vy, lidičky, přestoupili jste desatero přikázaní Božích a žádný z vás nehledí, aby povinnost tu a přestoupení na sobě urovnal, kdežto mne máte za blázna, že jsem plášť v roztržitosti obráceně na sebe vzal.“ *(J. E. Veith.)*

Jistá *stařenka* pravila ku knězi: „Myslím, že dobře u Boha stojím, ješto přikázaní Boží věrně jsem plnila. Pokuď jsem mohla, navštěvovala jsem povždy služby Boží, nezanedbávala jsem modlitby, jednou jsem i pouť podstoupila a 6 sv. mší dala za sebe číst. Žádného chudého jsem nepustila z domu bez almužny. I jinak nemůže mi nikdo co vytýkati. Někdy jsem arci z netrpělivosti při práci nadávala a proti druhému přikázaní se prohřešila. Proti jiným přikázaním: „Nezabiješ“ atd. jsem se neprohřešila. A proto, jak jinak jsem mohla žíti?“ — „Velmi se mýlíte, milá paní,“ odvětil jí správce duchovní. „Nemyslete, že slovná jen modlitba a několik drobtů, jež chudým jste dala, dostačí k dokonalosti. Co vám prospějou skutky zbožnosti bez lásky činné k bližnímu a lásky k Bohu. Pak-li modlitbou a navštěvováním služeb Božích se nepolepšíte, pak-li každé sousto rodičům starým jste do úst čítala, pak-li lakomstvím a hněvem manžela jste zlobila a až k smrti usoužila, pak li jste lichvařila, s čeládkou špatně nakládala, dělníkům mzdu utrhovala, pak-li jste jiné pomlouvala a bližnímu jmění jeho záviděla, pak-li jste z lásky a dle možnosti almužny neudělovala a nešťastným vydatně nepomáhala: pak jste přikázaní Boží všecka neplnila a sice nikoliv dle smyslu a úmyslu Božího.“ *(Kr. Šmíd.)*

R. 1815 byl ve Švýcarsku jeden *muž* k smrti odsouzen. Byl vzdělán, četl mnoho a tu přestoupil první zákon Boží, nevěřil v Boha a že ho Bůh také opustil, stal se i vražedníkem. Domnívaje se mnoho o své učenosti, pravil ku knězi, že neumře a nebude odpraven. Když ho ale kněz přesvědčil, že milosti se mu nedostane, leknutím až omdlel. Tu ho kněz dlouho poučoval a k tomu měl, aby alespoň o život věčný se postaral. I obrátil se milostí Boží a maje již býti odpraven, zvolal: „Kdybych byl první zákon Boží nepřestoupil, nepřestoupil bych žádný!“

(*H. Haid.*)

3. Církevní. Povždy se dávala; plň je!

Hned sv. apoštolé přikázaní církevní dávali. Tak vydali na sněmu jerusalémském zákon, že netřeba, aby pohané prvé obřezáni byli, než by se stali křesťany (*Sk. ap. 15, 5.*).

Sv. Pavel často moc svou vykonával (*1. Kor. 4, 21.*; *2. Kor. 13, 2.*), aby hříšník Korinťan byl vyobcován (*1. Kor. 5, 3.*). Hymena a Alexandra, bludaře, sám vyobcoval (*1. Tim. 1, 19.*).

Sv. Pavel na své místo ustanovil: Timothea v Efesu a Tita v Kretě a dával jim přikázaní (*Sk. ap. 15, 5.*; *2. Tim. 4, 2.*; *Tit. 1, 5.*).

A tak činili povždy nástupcové sv. apoštolů a věřící plnili přikázaní ta.

Zdá se, že hned za prvních časů křesťanských v svatopostní době před velikonocí svatební veselosti nesměly se konati. Na synodě *Laodicei* r. 368 bylo zakázáno, v čas 40denního postu slaviti svatby a hlučné narozeniny. Církevní synoda v Leridě ve Španělích zapověděla svatební veselosti také v adventě a po tři neděle před sv. Janem křt., což potom znenáhla v celé západní Církvi vešlo v obyčej, tak že ani tiché oddavky se nedovolovaly. Však od 17. století nastal nynější řád v Církvi ohledně svatebního veselí.

(*Binterim.*)

Sv. *Jindřich II.*, císař, zevrub zachovával předpisy církevní; v tom svým poddaným nejkrásnějším příkladem předcházel a všude jím rozkvétala kázeň a pořádek. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Leopold*, markrabí rakouský, nikdy se neuchýlil od vůle Boží a nikdy od přikázaní církevních a aby i ostatní lid jich zachovával, všemožně hleděl.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jakýsi *důstojník*, byv ve víře dobře vycvičen a vychován, strhl se přikázaní Božích, hově několik roků smyslnosti, později se ale poznal a zachovával pak všecka i církevní přikázaní. Když jednou v pátek nechtěl maso jísti ve společnosti, posmívali se mu druhové; on ale pravil: „Vězte, bratří, že nyní zcela s tělem i duší náležím společnosti, již přikázaní i zachovávám, abych i odměny slíbené dosáhnul. A ještoto ctní mužové jste, doufám, že mne, an pravidla zachovávám, ctíti budete.“ I umlkli tupící přátelé. (*Mehl. př.*)

Prefekt *Ebusius* byl v zachovávání přikázaní církevních, zvláště pak postu, velmi lhostejný, začež ho sv. Řehoř naz. káral, ještoto co soudce má zachovávati Boží i církevní přikázaní.

(*Sv. Řehoř naz.*)

Císař *Karel vel.* byl pán velmocný a přece Církve byl poslušen a přikázaní její věrně plnil. On poručil svým poddaným, aby nařízení biskupů a kněží bedlivě zachovávali a přísně trestal přestupníky církevních přikázaní, říkaje, že kdo se nechce podrobiti Církvi, také poslušnosti králi nezachová.

(*Fr. Perutka*: *Kat. katech. v př.*)

Jistý protestantský *kníže* cestuje po Francouzsku, byl v pátek k jednomu urozenému pánu k obědu pozván. Hostina pozůstávala ze samých postních pokrmů, nač mnozí hosté podivně pohlíželi. Pozorovav to kníže pravil: „Rád se s vámi postím, jsemť tomu rád, že přikázaní věrně se plní a šťastný vládce, kdo takové poddané svědomitě má; nebo kdo věrné dítě Církve jest, jest i věrný sluha Boha a krále!“ (*Mehl. př.*)

Příklad.

1. Vůbec. Působí mocně na jiné.

Když *Alexandr velký* táhna do boje sám v sněhu kráčel, následovalo ho celé vojsko, jako by žádné obtíže nemělo. *(Krönes: Real-Lex.)*

Julius César, slavný panovník římský, v ležení vojínům svým prací a snášením všelikých nesnází předcházel, tak že žádný nemohl se zpěčovati podnikati, což samého vůdce konati viděl. *(Frenclova: Postilla.)*

Když *Hannibal*, znamenitý vojevůdce africký, proti Římu táhl a přes vysoké kopce a strašlivé skály lézti musel, počali někteří vojínové reptati a naříkati. Když to Hannibal spozoroval, pravil k vojínům: „Jak? Tak brzy jste se svou rekovností u konce? Považte jen, jak důležitou válku vedem; hrdý Řím má se nám pokořiti a ač obtížné jest lezení, tím slavnější bude vítězství. A pak i rozvažte, že mne Hannibala následujete, já sám napřed chci vám cestu skrze skály a rokliny raziti. Chcete mne následovati?“ A hle, radostně a ochotně následovali nyní vojínové vůdce svého. *(Hunolta káz.)*

Císař *Severus* začasto přes nejpříkrejší hory v zimě, an sníh padal, šel s odkrytou hlavou, aby vojíny své povzbudil ku klidné mysli a k snášení nepříjemností. *(Herodianus.)*

Gedeon, bojuje proti Madiánským, držel se udatně a ostatní následujíce ho zvítězili slavně. *(Soud. 7, 17.)*

Šimon makab., vojevůdce israelský, táhna s malým vojskem proti převelikému nepřátelskému, přišel k prudké řece. I vida, že se lid strachuje plovati přes řeku, přeplaval nejprvé; i viděvše jej muži, přeplavali za ním. A nyní nadchnuti všickni zvítězili nad nepřítelem. *(1. Mak. 16.)*

Sv. *Basilia* si mnozí tak vážili, že i jeho vady a nedostatky následovali, totiž jako on choditi, rozvláčně a jako s vytrženou myslí mluviti, vlasu a bradu dle jeho obyčeje nositi hleděli. *(Sv. Řehoř naz.)*

Alfonsovi, králi aragonskému, když jednou vojsko jeho velikou nouzi trpělo a podána byla jemu krmě, nepřijal ji, řka: „Nesluší, aby vůdce hodoval, ano vojsko jeho lační.“ *(Frencla: Postilla.)*

Císař *Karel V.* přitáhnuv s vojskem k řece Albě, sám na komoni nejprv se přeplavil, jehož příkladu vojínové následovali a tím skvělého vítězství vybojovali. *(Surius.)*

Karel XII., král švédský, čta co jinoch životopis Alexandra vel., krále macedonského, zvolal: „Kéž bych se onomu hrdinovi podobal!“ A vskutku následoval ho v udatnosti. *(Podstránského výklady.)*

Ferdinand Kortez, španělský vůdce, vydobyv amerického města Mehika s veškerou mehikánskou říší zajal mladistvého tamnějšího císaře Kvatimozina a kázal jeho a spolu jednoho z věrných císařových služebníků na řeřavém uhlí usmrtiti, což ovšem bylo hrozné ukrutenství. Když tehdy tento dvořenín nad řeřavým uhlím leže se mučil, dal se do hlasitého nářku a sténání. Avšak mladý císař Kvatimozina k němu se obrátiv řekl: „Příteli, proč tak naříkáš?“ „Prosím, kníže a pane můj!“ odpoví tento, „jakť nemám naříkati, an na tomto hrozném loži smáhnu!“ I odtuší kníže: „Což myslíš, že já zde spočívám na růžích?“ I porozuměl dvořan této šetrné domluvě pána svého a potěšil a posilnil mysl svou hrdinnou zmužilostí jeho, na to též přemáhal muky své. *(Příběhy star. zákona.)*

2. Dobrý.

a) Prospívá velmi.

Amurathes III., císař turecký, následoval příkladu lidumilného Cyra a k vyslancům velmi vlídně a zdvořile se choval. *(Calcocondylas.)*

Focion těšil druha, jenž s ním měl zemříti a velmi nad osudem svým hořekoval: „Což nepostačí tobě, Thudippe, že umíráš s Focionem?“ Byltť pak Focion nejen nevinný, alebrž i o stát velmi zasloužilý. *(Plutarch.)*

Pokuď zbožní králové *Josiáš a Ezechiáš* panovali, byl i celý národ zbožný.

Křesťanská mravnost tak působila na pohanské *Římany*, že ji čarodějnictví připisovali. Tak mučeník sv. Lucian jen životem svým mnoho pohanů obrátil a císař Maximian, jenž ho k sobě povolal, mluvil s ním, zastřen jsa záslonou,

obávaje se, aby svým pohledem ho k tomu nepřiměl, by sám se stal křesťanem. *(Surius 7. leden.)*

Sv. *Afra*, která byla pohanka a hříšnice pověstná a frejovná, vidouc, kterak sv. Narcisus, jenž řízením Božím u ní se před pronásledováním ukryl, se soudruhem nahlas před jídlem a po jídle se modlil a potom pokrmů žehnal a napotom hodinky v noci konal, obrátila se a dala se s matkou a třemi služkami pokřtiti. *(Macana výbor.)*

Sv. *Augustin* marně bojoval proti nezřízené žádosti těla a marně rozličných použil prostředkův. Konečně živě si představoval příklad svatých, zvláště jinochů a panen, kteří v největším pokušení čistotu zachovali. Tu zvolal jednou: „Když to slabí mládenci a panny mohli, proč bych i já to nemohl?“ A vskutku zvítězil. *(Vyznání.)*

Sv. *Bernard z Offidy*, pásaje za svého mládí ovce, zasvěcoval každý okamžik modlitbou a modle se zachoval mysl čistou a neporušenou. Krásný příklad povzbudil i ostatní pastýře, tak že i oni rádi buď růženec se modlili, aneb o některé pravdě spasitelné přemýšleli. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *František*, posílaje své tovaryše do města na procházku, říkával: „Jděte kázat, totiž svým mírným a zbožným chováním se, jímžto více duší získali, než hlasitým kázaním.“ Toť zakusil sám na sobě. *(Frencla: Postilla.)*

Sv. *Františka Borgiáše* žádal jednou král, aby vstoupil spěšně na kazatelnu a kázal a když se František omlouval, že není připraven, odpověděl král: „Nemusíš ani slova promluviti na kazatelně, tvůj příklad dostatečně by kázal.“ *(Krönes: Real-Lex.)*

Dobrým příkladem sv. *Honoráce* stal se i starší bratr jeho Venancius pravým křesťanem. *(Štolc, Leg.)*

Zatvrzelí hříšníci vidouce tuhé posty, vroucí modlitby a skroušené srdce sv. *Joachima sien*, dávali se na pokání a hříšný život napravovali. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Kajetan* vstoupil v Římě do bratrstva, kteréž nemocné obsluhovalo. Zde pak i nejošklivější nemocné vlastní rukou opatroval, ačkoliv šlechtic byl. A příklad jeho spůsobil, že se stalo ve vyšších kruzích modou, nemocné obsluhovati a špitály navštěvovati. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Lev* veliký za nejlepší prostředek oproti bludům měl dobrý příklad věřících. Proto všecky, zvláště pak římské křesťany napomínal, aby bezúhonný život vedli.

Sv. *Kristina*, mučenice, ač jen holčička útlá, musela se na přeukrutné muky křesťanů dívati, aby jí chuť na křesťanství zašla. Ale tichost, trpělivost a statnost mučených křesťanův dojímaly tak hluboce nevinné srdce útlé dívky, že s nimi útrpnost srdečnou měla a žádala důkladněji znáti to provinění, pro kteréž tak ukrutně mučeni byli. Kristina, poznavši víru křesťanskou, dala se pokřtiti a co křesťanka na žádost vlastního otce Urbana strašně umučena jest. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Ludmila* krásný příklad bohabojnosti dávala svému vnuku Václavu, jehož Kristu získala, sv. Václav pak celému českému národu dobrým příkladem předcházel. *(Podstr. výkl.)*

Dva prostopášní *mladíci*, ženouce se pozdě u večer na místo, kdež by hanebné vášni své zadost učinili, šli okolo dominikánského kláštera a zastavivše se u okna sv. Ludvíka granad., slyšeli, jak tento muž nemilosrdně tělo své bičuje a Boha za odpuštění lidských hříchů prosí. I zastyděli se velmi, vědouce, že muž ten žádného těžkého hříchu se nedopustil a přece tak tuhé pokání činí, navrátili se domů a vyvolivše si svatého za vůdce, stali se muži zbožnými. *(Jan Desolda.)*

Sv. *Pachomius*, vojín pohanský, pouze láskou věřících na víru Kristovu obrácen jest. *(Podstr. výkl.)*

Sv. *Petr Damiani*, biskup a učitel Církve, předcházel všude dobrým příkladem a brzy to tak daleko přivedl, že všecky bratry láskou a pokorou nadchnul. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Rajmund penafortský*, stav se jenerálním vikářem v Barceloně, snažil se zářiti příkladem nejdokonalejším. On hlásal slovo Boží, trestal, napomínal, byl otcem chudých, jichž dlužníkem se nazýval. A hle, příklad ten tak působil, že ho i duchovenstvo i lid následoval. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Zbožným příkladem sv. *Roberta kannersburgského* polepšil se zcela pastýř, kteréhož mu otec dal. (*Ott. Marian.*)

Svaté obcování nevinné *Růženky z Witerba* nezůstalo bez požehnání, nebo mnohé panny vidouce ji, ana ctnostně žije a v mladistvém věku se kaje, zarděvše se nad choulostivostí svou, počaly marnost světskou odkládati a pokuď mohly nevinné Růženy následovaly.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Řehoř*, biskup v Armenii, osvícený zván, nižádnými ukrutnými muky, jež král si vymyslel, přemožen býti nemohl, aby se víry Kristovy vzdal, nýbrž zapomenuv takořka na bolesti své a děkuje za ně Bohu, lid přistojící svaté víře vyučoval. Tato statečnost přemohla krále tak, že se obrátil a křest svatý přijal a sv. Řehoře svým přítelem učinil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Tranquillinus*, uslyšev, že Zoe, choť Nikostratova, pro Krista se dala usmrtiti, pravil pohnut jejím příkladem: „Ženy jdou před námi k mučenictví!“ I vyznal, že jest křesťan a ukamenován jest. (*Surius.*)

Abraham, poustevník, dlouhý čas si dal velikou práci, aby některé z nevěřícího lidu k víře Kristově obrátil, ale nešlo to, vše bylo na zmar. Ale když počal všecky nátisky, úkory, až i rány od nevěrců trpělivě a tiše snášeti, tu posléze tito užasnouce nad takovou ctností, vzplanuli láskou k němu, řkouce mezi sebou: „Aj! jaká svatost toho muže, jak velmi nás miluje! Přes všecky úkory a utrpení trvá u nás, hlásaje nám svou víru. Kdyby ta nebyla svatá, nepocházela od Boha, zajisté nepodvolil by se za ni takovým útrapám. Pojďme a přijměme víru v Boha toho, kterého nám hlásá!“ A tak skutečně příkladem muže svatého jsouce pohnuti, přijali sv. evangelium a dali se pokřtiti.

(*Goffine-a Postilla.*)

Alovin přijmím Bavo, vážený šlechtic v Brabantu, živ byv v mládí prostopášně, obrátil se po kázaní sv. Amanda a rozdav statek svůj chudým, žil co poustevník. Příklad ten působil tak, že 60 šlechticů se obrátilo a tuhé pokání činilo. (*Richter.*)

Bonifác, muž smilstvu oddaný velmi, byv přítomen v Tarsu, ani několik mučeníků hrdinsky život svůj za Krista obětovali, tak se změnil, že sám se stal mučeníkem. (*Fuhlrott.*)

Dva *bratří* z řádu sv. Františka prosíce ve Florencii nemohli nikde noclehu dostati. Tu přišli k velkému domu, před nímž co předsíně se nalezala pekárna. Paní na snažné prosby je v pekárně nechala, když ale přišel manžel její domů, vadil se s ní, že zloděje ponechala v domě a nedal ubohým, ač bylo velmi zima, ničeho, aby se přikryli. Z rána odebrali se bratří do kostela, kamž i ona paní přišla a když viděla, jak nábožně se muži ti modlí, pravila k sobě: „Muži ti nejsou žádní zlodějové, jistě by se tak nábožně nemodlili!“ V tom přišel jistý zbožný Kvido, uděluje chudým v kostele almužnu. Bratří ale nepřijali ničeho, řkouce: „Jsme arci chudí, ale chudoba není nám břemenem, jako jiným; stali jsme se dobrovolně a milostí Boží chudými.“ Spatřivše to paní, zvala je do domu svého. Bratří se jí poděkovali a šli raději s Kvidem, u něhož několik dní zůstali, vyrážejíce a poučujíce ho slovem i chováním, že ještě více almužny udílel. Jiní lidé ale bratřími opovrhovali a činili jim dosti nesnáze a křivdy; odňali jim oděv, ač měli jen jeden a přece bratří oděv nazpět nežádali, darovaný ale přijali. I blátem po nich mnozí házeli a podávali jim kostky, aby s nimi hráli. Ostatně zakoušeli začasto i nedostatek a hlad i žízeň, zimu i horko; vše snášeli s radostí, děkujíce Bohu a velebíce Ho a nikdy zlé zlým nespláceli. Když pak lidé viděli, že bratří vše trpělivě snáší, vroucně se modlí, žádné peníze nepřijímají, vespolek upřímně se milují; poznali se mnozí, co jim ublížili a prosili je za odpuštění. Bratří milerádi odpustili, řkouce: „Bůh vám buď milostiv!“ a napomínali, aby se starali o spasení. Mnozí vstoupili i do jich řádu. Bratří se modlili a pracovali, aby všecka pokušení přemohli; o půl noci vstávali k modlitbě, milovali se vespolek a sloužili radostně jeden druhému. To všecko blahodějně účinkovalo na všecky, jenž příklad jich pozorovali.

(*Krönes Real-Lex.*)

Donacian a *Rogacian* byli bratří, pocházející z urozené rodiny v No-

metum. Donacian se stal křesťanem a již co 8letý pacholík byl pokřtěn, kdežto Rogacian zůstal pohanem. Ač Donacian všemožně se přičinil, aby bratra svého obrátil, přece se mu to nepoštěstilo. Teprv když Donacian za císaře Diokleciána před soudem neohroženě vyznal, že jest křesťan a zmužile i smrt podstoupiti chtěl, hnul sebou Rogacian tímto příkladem bratrovým, přijal víru Kristovu a oba bratří pak vespolně přijali a podstoupili smrt mučenickou.

(*Bauberger.*)

Dúbravka, dcera Boleslava ukrutného, jenž činil pokání, provdaná za polského knížete Mečislava, svým ctnostným a křesťanským životem obrátila i manžela i lid jeho. (*Podstránského výkl.*)

Vida jeden rakouský arcivévoda o procesí na Boží tělo kněze *Alexandra Hellera* v průvodu, byl jeho mravností a zbožností tak dojat, že ho k sobě povolal a kázal mu, by před ním šel, aby od něho se naučil, jak za Nejsvětějším kráčeti máme.

(*Wiser-a Pred.-Lex.*)

Když missionáři v *Japansku* r. 1597 za císaře Taikosanny v Nangasaku na kříž přibiti byli a krev hojně z jich ran prýštila, tak trpělivostí na přítomné křesťany působili, že spolek mezi sebou utvořili, taktéž, bude-li zapotřebí, za Krista zemříti a za několik dní čítal spolek ten již okolo 3000 členů.

(*Fuhlrott, Material.*)

Klotilda, neteř krále burgundského a zbožná křesťanka, manželka Chlodvika I., krále Franků salických, obrátila manžela svého na víru křesťanskou. A když tento s částkou vojska svého v Remeši od biskupa Remigia pokřtěn byl, následoval národ jeho ve velkých zástupích příkladu jeho, jenž mocně účinkoval i na jiné germanské kmeny. (*Macana výbor*)

Když císař *Konstantin* se dal pokřtiti, následovali příkladu jeho šlechta i národ.

Maurus se stal svatým příkladem sv. Benedikta a vysokomožný pán Florus stal se ponížením řeholníkem příkladem sv. Maura a syn Florův se stal svatým, že jej Maurus zvolil za svého nástupce. (*Jan Bílý.*)

V *Nizozemsku* roznemohl se nebezpečně jeden kalvínský vojín. An bez útěchy opuštěn ležel, navštívil ho polní kaplan katolický a otázal se ho, co žádá. „Otypku slámy, abych si pohovil," odpověděl vojín. Kněz ji přinesl a položil na ni vojína. „Mohu ti ještě něčím posloužiti?" tázal se kněz dále. „Ano," odvětil nemocný, „rád bych polívku z vína cukrem oslazenou, abych se posilnil." A když mu ji kněz přinesl a on ji požil, tázal se po třetí kněz, zdali má ještě nějaké přání. „Ano," odvětil kalvínský vojín, „nyní ale mám větší žádost než prvé." Kněz se ulekl, jest-li mu nebude moci posloužiti. „Mám žádost," pokračoval vojín, „státi se katolíkem; neboť není možno, aby katolická víra byla nepravá, an její sluha takové milosrdné skutky koná." Kněz ho krátce poučil s největší radostí, přijal od něho vyznání víry a udělil mu sv. svátosti a viděl, kterak obrácenec klidně skonal. (*P. Cornel. Hazard.*)

V *Paříži* šli dva mladí studující v noci z hanebného místa domů, an se najednou v klášteře jednom počalo zvoniti. I otázal se jeden druha, co by to znamenalo; byť onen protestant. I odpověděl mu druh, že o půlnoci se mniši hodinky modlí. Zvědavostí hnut prosil onen mladík opata toho kláštera, aby mu dovolil hodinkám býti přítomen, což když mu povoleno bylo a když viděl, kterak mniši jako sochy nábožně se modlí, pravil k sobě: „Ó, jak zcela jinak se zaměstnávají tito mniši nežli my. Oni se chovají jako andělé a my jako zvířata." I stal se katolíkem a činil pokání.

(*Sv. František sál.*)

Tertullian, spisovatel církevní, muž velmi učený, v dospělém věku mezi 30—36 lety přestoupil na víru křesťanskou a odřekl se zároveň svého dřívějšího života pustého. Za příčinu této změny udává sám onu stálost, kteréžto se při mučenících obdivoval, a moc, kterouž od křesťanů při vymýtání démonů vykonávati viděl.

(*J. Bílého*: *Dějepis Církve.*)

Jistá lehká *ženština* spatřila v Římě dva jesuity, ani vážně po ulicích kráčejí. Pohled ten na ni tak působil, že hříšného života se vzdala a zcela jen Bohu sloužila. (*Wisera*: *Pred.-Lex.*)

b) Dávej ho!

Dávali ho:

Abel Kainu, obětovav nejlepšího beránka. *(1. Mojž. 4.)*

Noe svým současníkům spravedlnosti. *(1. Mojž.)*

Sem a Jafet, přikryvše otce. *(1. Mojž.)*

Job trpělivostí manželce. *(Job.)*

Tobiáš, zachovav víru a čině dobře.

Král ninivetský činiv na kázaní Jonášovo veřejné pokání. *(Jon. 3.)*

Daniel a tři mládenci, neobětovavše modlám.

Eleazar, nejeda pokrmu. *(2. Mak. 6.)*

Sv Jan křt. *(Mat. 3.)*

Pán Ježíš, odvolávaje se na příklad svůj. *(Jan 13, 15.)*

Sv. apoštolové na př. sv. Pavel *(Or. 4, 16. Žid. 13, 7.)*; sv. Jakub *(5, 10.)*; svat. Petr *(1. P. 2, 21.)*

Služebník královský, jehož syna Pán Ježíš uzdravil, uvěřil i s domem svým. *(Jn. 4, 53.)*

Setník Kornelius byl zbožný a s ním i jeho dům. *(Sk. 10.)*

Strážný v městě Filippi se dal pokřtíti a s ním i celý dům. *(Sk. 16.)*

I první křesťané zbožným příkladem mnohých obrátili pohanů.

Sv. *Antonín pad.* pravil kdysi jednomu bratru: „Pojď, bratře, budeme kázati.“ I šli mlčky městem. Bratr zůstal často státi domnívaje se, že Antonín kázati počne, ale tento kráčel vážně ani slova nemluvě ku předu, až se opět v klášteře octli, kdež se ho bratr s podivením tázal, proč nekázal. „Buď ujištěn,“ odpověděl světec, „že jsme svými mravnými pohledy a svou vážnou chůzí dosti kázali.“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Dominik* věda, jak mocně příklad působí, navštěvoval nejvznešenější domy a dával jim příklad kajicnosti, aby je pro Boha získal. *(Krönes: Real.-Lex.)*

Když místovládce Sapricius sv. *Dorotu* k tomu měl, aby dle zákona bohům obětovala, obávajíc se, aby druhým zlého příkladu nedala, odpověděla: „Všem dám příklad, jak se Boha báti mají; kdoť Boha se bojí, nestrachuje se ani lidí krvolačných.“ *(Surius.)*

Sv. *Kliment*, papež, tak svatý život vedl i tak svými svatými mravy svuoj stav obrazoval, ež všem lidem, křesťanóm, židóm i pohanóm milým bieše. *(Výbor z lit. české.)*

Sv. *Valburga*, představená kláštera, nespravovala klášter tuhými zákony, alebrž vlastním příkladem. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Při povodni, kterouž řeka Dunaj v předměstích Vídně způsobila, hrozilo obyvatelům velké nebezpečí, an led a dříví rozvodněná řeka s sebou brala. Z domu nešťastníci volali o pomoc. Tu náhle dostavil se císař *František I.* lothrinský a spozorovovav nebezpečí a malomyslnost přítomných, vskočil na lodičku a zvolal: „Doufám, že poddaní svého císaře následovati budou, vidouce, že i on nebezpečí se neštítí.“ Těmito slovy a příkladem povzbuzeni mnozí ho následovali a nešťastníci zachováni jsou. *(Huber.)*

Jistý *rolník* si přál, kdyby jen jednou směl kázati, aby lidi pokáral. I pravil mu jeho farář, jenž slova ta uslyšel: „I ty můžeš všem lidem kázati a sice dobrým příkladem, kterýmž království Boží můžeš rozšiřovati.“ *(Šmída: Repertorium.)*

c) Následuj ho!

Kassian, písař pohanský, vida veselou statečnost obžalovaného mučeníka sv. Marcella: tak příkladem tím pohnut jest, že neohroženě k víře Kristově se přihlásil a mučenickou smrt podstoupil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Seneka, mudrc, nalezaje se ve vězení brzy před smrtí zavolal přátele k sobě a promluvil k nim: „Vizte, milí přátelé, chci se s vámi rozloučiti. Ničeho nemám a nic vám nemohu odporučiti, avšak přece vám dávám odkaz a sice příklad mého života.“ *(Kornelius Tacitus)*

I pohané se snažili v ctnostech jiné následovati. Vypravujeť se o jistém čínském císaři, jenž sloul *Hunus*, který dříve byl rolníkem, že po všecken čas, jenž prvé orbou se prožil, jakož i potom, když vládu zemskou na se přijal, nikdy nepřestal ctnosti na jiných znamenané věrně následovati a si přivlastňovati. *(Macana výb.)*

Sv. *Makariu*, opatu, stěžoval si jeden mladý mnich, že mu mrtvení a půst přichází za velmi obtížné. I těšil ho Makarius příkladem svým, řka: „Milý synu! dvacet roků již jsem se dosyta chleba nenajedl a vody nenapil.“ *(Sokrates.)*

Adrian, bohatstvím krásou tělesnou a slávou světskou se skvoucí jinoch pohanský, měl dle rozkazu císařova uvězněné křesťany poznamenati jmenem; uviděv ale stálost a neohroženost mysle křesťanů pro víru, příkladem tím tak jat jest, že i sám se stal křesťanem a mučeníkem. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Arkadius a *Honorius* následovali příkladu svého horlivého otce Theodosia a ničili v říši římské chrámy modlářské. (*Sigebert.*)

Jistý *bratr* pozoroval jednoho mnicha a konečně se mu vrhl k nohoum, řka: „Běda mně, pozoroval jsem mnicha při noční modlitbě a shledal na něm třicet ctností, kterých já postrádám.“ (*Richter.*)

Eva že jedla z ovoce, svedla i Adama (*1. Mojž. 3, 6.*).

Když *Nabuchodonosor* zlatou sochu, podobiznu svou, postavil: poručil šlechtě v říši, aby se shromáždila a jí se klaněla, a tím ostatním dala příklad.

Roboáma modlářského následoval celý národ (*2. Par. 12, 1.*).

3. Zlý. Škodí; nenásleduj ho!

viz i: „pohoršení!“

Sodomští dávali zlý příklad a zahynuli (*2. Petr. 2, 6.*).

Jezabel, královna, 10 pokolení israelských svedla k modlářství (*3. a 4. Kr.*).

Sv. Terezie byla příkladem tety a děvečky k marnivosti a špatným řečem svedena.

L. P. 1552 na ostrově jednom utrpěla křesťanská víra hroznou ránu. Obyvatelé tamější, počtem 25.000, byli sv. *Františkem xav.* na víru obráceni a pokřtěni a knězem Janem Bereirim náležitě vycvičeni. Ale podařilo se jednomu pohanu krále k odpadnutí od víry katolické k pohanstvu přivésti. A slyšte věc smutnou! V týž den všickni obyvatelé následovali příkladu králova tak, že kde ráno ještě 25.000 křesťanů žilo, nezůstal do večera ani jeden. (*Okáče kázaní.*)

Jan Cuidad vstoupiv do vojska, kteréž hrabě z Oropesy verboval, co nevinný a zbožný mládenec, zlým příkladem se ale zcela zkazil a vedl boha prázdný život. (*Ott. Marian.*)

Když král *Jindřich VIII.* od víry katolické odpadnul, následovali ho ihned dvořané a šlechta.

Císař *Konstantin VI.* zapudil svou manželku a s jinými ženami nešlechetně obcoval. Tento zlý příklad přežalostné ovoce přinesl, nebo se odtud smilstvo a cizoložství po celé říši jako rak rozšiřovalo a množilo. To sv. Bohdan čili Theodor těžce nesa, nejprv císaře soukromě laskavě a pak přísně a důtklivě k polepšení napomínal a záhubné následky pohoršlivého života mu představoval. Když to vše nic neprospělo, veřejně jej pro tento zlý příklad trestal a konečně i kletbu církevní vložil naň. (*Macanův výbor.*)

Lev IV., syn Konstantina Kopronyma, následoval otce nejen ve vládě ale i v bezbožnosti a páchal všemožné ohavnosti. (*Cuspinianus.*)

Adam následoval zlého příkladu Evy. Šalomoun modloslužebných žen; národ israelský bohopustého Roboáma (*2. Par. 12, 1.*).

Sv. *Baldomer*, zámečník, učil se zámečnictví v Lyoně. Nepoškvrnil života svého nezbedností, jaké u řemeslníků ve velkých městech bohužel tak často nacházíme, nýbrž zachoval prosté a čisté mravy. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Příležitost zlá.

1. Škodí velmi duši; spasení.

Neprozřetelně se vydal David v příležitost zlou a zhřešil.

Opovážlivě se vrhnul Samson lstivé Dalile a zahynul.

Petr nevystříhal se příležitosti a zapřel Pána svého.

Alypius, žák a přítel sv. Augustina, odřeknuv se gladiatorských her, měl před nimi ošklivost. Tu potkav se jednou se svými dřívějšími přátely dal se od nich donutiti, aby šel ku hrám gladiatorským, mysle, že zamhouří oči a ač tělem bude přítomen, duch v hřích nesvolí. I měl vskutku oči zavřené, když ale uslyšel velký křik, otevřel oči a pásl se s radostí na krvi bojovníků a klesl. (*Herbsta př.*)

Sv. *Jakub*, kajicník, 50 roků žil v největší svatosti a konal i mnoho zá-

zraků a to proto, že se zlé příležitosti varoval. Tu ale najednou a jen jednou zlé příležitosti se nevystříhal a hluboce klesl. *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Viktorin*, poustevník a mučeník, prodav všecko, své jmění rozdal chudým. Mnohá leta žil na poušti v bídné sluji, kdež sotva jeden člověk státi mohl; dlouhá leta mrtvil tělo své. Jednoho večera zaklepala na dveře sluje zbloudilá dívka a prosila, aby ji k sobě pustil. Svatý, boje se, aby dívka v skalinách pohromy nevzala, nechal ji u sebe, mysle, že dlouhým mrtvením nebezpečí mu nehrozí. Zatím ale probudila se v něm žádost, tak že s dívkou se prohřešil. Ani vysoké stáří, ani slabost, ani dlouhé mrtvení nezachránilo jej v příležitosti zlé. Dlouhým pokáním musel Bohu pak za hřích ten zadost učiniti. *(Surius.)*

Sv. Řehoř velký kvílí nad věčnou záhubou své tety, *Gordiany*, která byla jeho otce a sv. Tharsily a Emiliany sestra, kterážto byvši slibem řeholním Bohu zasvěcena, k marnostem tohoto světa se obrátila a zahynula. I co dalo příčinu k její zkáze? Nic jiného, než scházení se a obcování časté s mladicemi lehkomyslnými a světu oddanými. *(Sv. Řehoř vel.)*

Asi před 19 lety, vypravuje jeden *kněz*, zaopatřoval jsem jednoho umírajícího, jenž hořké slze nad hříchy svými proléval. Sotva ale že jsem byl u dveří domu umírajícího, přikvapila za mnou ženština, celá se třesouc. I vyjevila mi, že sotva jsem odešel, ona k umírajícímu šla, tu probudila se v něm stará hříšná láska. I sebral ještě všecky síly své, oddav se opět vášni, avšak sklesl nazpět a nebylo ho více. *(Hunolta kázaní.)*

Jeden *muž* 24 roků čistě žil v manželství, pak ale, zacházeje s lehkou ženštinou, co 48letý těžce se prohřešil. *(Sv. Augustin.)*

Jistý *praotec pouště* viděl kdys mládence cudného a spořádaného, an právě do rozkřičeného hostince vstupoval. Zarmoucen postavil se ctihodný kmet ku dveřím hostince a čekal, až by se mu příležitost naskytla, s mládencem tím promluviti. Jakmile tento vyšel, vzal jej kmet za ruku, zavedl stranou a řekl mu: „Milý bratře! což nevíš, že jsi mládenec křesťanský? Jest ti nepovědomo, že nepřítel nám vždy osidla klade? A přec chodíš do takových domů, kde všelicos slyšíš, co slyšeti nemáš, a všelicos vidíš, co viděti nedovoleno. Ó milý bratře! vrať se zpět do komůrky své!“ Řečí tou cítil se mládenec uražena. „Jdi dědo!“ zvolal mladík, „jdi svou cestou. Bůh nehledá jiného leč čisté srdce.“ Tu povznesl kmet ruce své k nebesům a pravil: „Pane Bože můj! Tobě buď čest; padesáte let již přebývám na poušti a nemám čistého srdce, tento mladík ale navštěvuje každodenně příbytky rozpustilosti a opilství a má srdce zcela čisté a neporušené!“ *(Sofronius.)*

V Španělsku žil muž, jenž nedovoleně obcoval s příbuznou. Často sice si umínil, že se polepší, avšak nedal osobu onu z domu a následkem toho i po sv. zpovědi upadl v předešlý hřích, až konečně v nekajicnosti skončil bídný život svůj. *(Andrad.)*

V čas krvavého protivenství na počátku Církve byl jeden rekovný *vyznavač* víry ukrutně mučen a potom do žaláře uvržen. Jistá nábožná a dle pověsti svatá žena navštěvovala ho, aby co samaritánka rány jeho obvazovala, jej léčila a ošetřovala. Z počátku se vše z nejčistšího ohledu dálo; ale ach! co se započalo podle ducha, skončilo se dle těla. *(Sv. Makarius)*

2. Proto:

a) Varuj se jí!

Alexandr veliký, král macedonský, pozván jsa, aby navštívil dcery Daria perského a manželku jeho pro neobyčejnou krásu tehdáž velebenou, jež držel zajaté, nepřivolil, řka: „Nechci býti přemožen od žen, zvítěziv nad muži. *(Frencla Postilla.)*

O *Trochilu*, žáku Platona, učence řeckého, se vypravuje, že měl obydlí na straně k moři obrácené a že se často díval na hru mořských vln. Jednou, když moře docela tiché bylo, zachtělo se mu vyjeti si na moře širé. Sotva však vstoupil na loď, zdvihla se tak zuřivá bouře, že zlámala kormidlo, stěžeň a loď učinila ku plavbě neschopnou. Než Trochilus zachránil se na břeh s velkým nebezpečenstvím. Uniknuv takto vlnám mořským a zachrániv život svůj,

dal ihned zazditi ona okna, z nichž byla vyhlídka na moře, aby se mu takto nikdy více nezachtělo vydati se ještě jednou v nebezpečenství života.

(Škola B. Srdce. 1876.)

Ulysses, když se s loďstvem svým přiblížil k Syrenám, domnělým mořským pannám, jenž prý byly půl ryby a půl člověka a lahodným zpěvem plavce přilákavše, v propast a vír je uvrhly, zacpal voskem uši svých soudruhů, aby nebyvše omámeni lahodností zpěvu, nebyli méně dbali na nebezpečnou plavbu, sebe pak přivázati kázal k stěžni.

(Frencla Postilla.)

Příležitosti zlé se nevystříhali a zhřešili:

První rodiče a svedeni jsou *(1. Mjž. 3.)*.

Kain, zabiv v hněvu bratra Abela *(1. Mjž. 4.)*.

Synové Sethovi, zasnubujíce se s dcerami pokolení Kainova a zhřešili a potopou trestáni jsou *(1. Mjž. 4.)*.

Israelité od nevěstek pohanských k smilstvu přivedeni jsou a i Šalomoun, nevystříhaje se příležitosti, smilnil a modlám se klaněl *(3. Kr. 11, 4.)*.

Podobně i Thamar s bratrem Amonem se prohřešila.

Daniel a tři mládenci varovali se královské tabule.

Sv. *Alois*, muse časem do divadla jíti, brával si s sebou zbožnou knihu a zahloubal se tak ve čtení, že ani nevěděl, co na jevišti se představovalo.

(Jeho životopis.)

Sv. *Amat*, napotom opat a biskup, stranil se vždy takových společností, v kterých snadno pozbýváme ducha povolání svého. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Antonín*, poustevník, slyšel kdys, že někdo mocně na dveře klepá. I vyšel ven a spatřil ohromného muže strašné podoby. Na otázku, kdo by byl? odpověděl, že jest ďábel a že přišel, aby se dozvěděl, proč jeho mniši mu tak velmi lají, ho proklínají, když se jim něco stane. „Jaký div, že tě proklínají," pravil sv. Antonín, „vždyť jsi původce všeho zlého." „Nikoliv," odvětil strašně ďábel, „já sám jim nemohu uškoditi, proč se nevystříhají zlých příležitostí a vnuknutí má poslouchají. Sami na sebe ať žalují, když zhřeší a ne na mne!" Po těch slovech zmizel.

(Sv. Athanáš.)

K sv. *Arseniu*, poustevníku, přišla jednou jistá paní, aby se za ni u Boha přimluvil. Sotva že ji Arsenius spatřil, ihned se dal na útěk. I volala za ním paní: „Ještě mne viděti a slyšeti nechceš, zpomeň si na mne alespoň v modlitbě." Načež Arsenius: „Nikoliv! za to budu Boha prositi, abych zcela na tebe více nemyslel."

(Zollnera: Kat. káz.)

V domě sv. *Augustina* nesměla žádná ženština bydleti, ba ani jeho sestra, ani která z neteří jeho.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Benedikt* zpozorovav ze své cely, že závistník a nepřítel jeho Florencius drze kuběny do zahrady přivedl, aby čistotě učeníkův jeho úklady činil: zanechal jen několik zkušených a v ctnosti utvrzených mnichů, aby klášter ostříhali, sám pak s ostatními odcestoval, aby zlé příležitosti ušli.

(Sv. Řehoř vel. Lib. 2, dial. č. 8.)

Sv. *Bernard z Offidy* nevcházel nikdy do domu žádného, leda když nemocné dobrodince chtěl navštíviti.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *František seraf.*, starostliv nanejvýš o čistotu, zrazoval svým bratřím co nejupřímněji každou rozprávku a důvěrnost s druhým pohlavím, aby jich všeho pokušení vystříhal.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jarolím* napomíná jistého Nepota, aby vší příležitosti k hříchu se varoval a upozorňuje ho na Samsona, Davida a Šalomouna. — Jistou pak vdovu kárá, že zůstává v domě, kdež nebezpečí spasení jejímu hrozí, neboť žena podvedla Adama, Samsona, Petra, Davida, Šalomouna. *(Sv. Jarolím.)*

Podobně vyzývá i sv. *Alfons Lig.*, sv. *Bernard* a sv. *Terezie* svých sester, aby příležitosti zlé se vystříhali.

Sv. *Josef kalaz.* študovav ve Valencii musel mnoho pokušení od drzé paní jedné snášeti. Avšak opustil město a pokračoval v Alcale ve študiích.

(Ott, Legende.)

Sv. *Kolumbán* byl velmi slíčného těla a tu mladíka nezkušeného několik městských dcer chtělo na sebe upoutati, an Kolumbán začasto do jich společnosti chodíval. I upozornila Kolumbána jedna zbožná paní na nebezpečnost této zlé příležitosti a varovala jej. Kolumbán

uposlechl a aby čistotu zachoval, vstoupil do kláštera. (*Kr. Šmíd.*)

Sv. *Krescencius* pro zachování čistoty své nespouštěl se se žádným člověkem jakéhokoliv stavu a pohlaví, od něhož by mu nebezpečí hrozilo, v rozmluvu, ačkoliv jinak ku každému úslužný byl. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jistá žena, když bouře loď ztroskotala, uchopivši se prkna zachránila se a přiblíživši se ku skále chopila se jí a srdcelomně prosila sv. *Marciniána* o pomoc. Marcinián po krátkém přemýšlení podal dívce ruku a zachránil ji. Vida ale, že by ženština krásné tváře byla, obával se příležitosti k hříchu, dal jí dostatečného pokrmu a útěkem zachránil čistotu. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Maximilian*, napotom biskup a mučeník, čistoty tak byl dbalý, že každé příležitosti, při níž by nevinnosti své poškvrniti mohl, a zvláště obcování s druhým pohlavím z daleka se vyhýbal. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Oldřich*, biskup, varoval se každé příležitosti k hříchu a těm, kdož se úzkostlivosti jeho divívali, říkával: „Plamenu se jen tím vyhneme, pakli se všeho vzdalujeme, čím se živí a rozmáhá. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Řehoř naz.* až do posledních dnů svého života střežil se bedlivě osob druhého pohlaví a žil v rodišti svém docela o samotě. Přítel jeho Valencinian usadil se mu s několika ženštinami zcela na blízku, což pohnulo sv. Řehoře, že ihned svůj přívětivý byt opustil. (*Podstr. výkl.*)

Sv. *Tomáš z Kantilup* již před tím, než se stal biskupem, varoval se, pokuď to slušnost dovolovala, všech společností a všeho hovoru se ženskými osobami i ze své nejbližší přízně. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Jistý *kněz* nedal sobě od bývalé manželky ani posluhovati. Když pak 40 let již v kněžství svém svatě prožil a velmi sestárnul, upadl do nemoce a smrti se blížil. Tu přistoupila k němu manželka jeho a přiložila ucho k ústům jeho, zdaliž ještě dychá. On pak sebrav všecky síly své, žádal manželku, aby odešla. A když ho uposlechla, tu řekl jasnou tváří u vytržení pohledem k nebi povznešeným: „Dobře, že přicházíte, poslové nebeští, Petře a Pavle, pro mne. Již jdu, již jdu!“ a tím zbožnou duši svou vypustil. (*Sv. Ludvík gran.*)

Jistý *šlechtický mladík* ušlechtilých i mravů dán byl od rodičů na vysoké školy, aby se zde v uměních a vědomostech zdokonalil. V témž domě a bytu byl ale i jiný mladík, jenž života pozemského užíval a místo študií v hospodách se zdržoval, v tanci, hraní, bojování a pití cvičil. Vida to šlechetný mladík a obávaje se, aby i sám sveden nebyl, vystěhoval se z tohoto bytu a najal si byt u jednoho chudého, avšak zbožného duchovního. (*Hunolta kázaní.*)

Císař *Valentinian*, 20tiletý svobodný mladík, uslyšel mnoho o pověstné herečce v Římě, když v Treviru se nalezal. I poslal pro ni, avšak když mu ji ku dvoru přivedli, nepřipustil ji ani k sobě, alebrž nazpět poslal, aby ukázal, že zlé příležitosti se máme varovati. (*Herbsta př.*)

b) Mrtvi se; odstraň ji!

Sv. *Nizeta* otázal se jeden učeník: „Proč pak nyní, jsa biskupem ve Faranu, více skutky pokání činíš a více se postíš, než když jsi žil na poušti?“ Načež Nizetus vece: „Milý synu, když jsme trávili čas na poušti, žili jsme skrytě a v chudobě, nyní pak jsouce ve světě a obcujíce s lidmi, máme více příležitosti ku zlému a proto musím se tím více báti, abychom nezhřešili.“ (*Šmída*: *Repert.*)

Jistá *služka* naříkala si své paní, že před ní všecko uzavírá, ana není zlodějka. Načež paní: „Proto zavírám, aby se z tebe žádná zlodějka nestala!“ (*Speculum pastor.*)

Přísaha.

1. Její svatost, dovolenost, způsob.

a) Jest dovolena.

Bůh sám přísahal (*1. Mojž. 22, 16.*) Isákovi (*1. Mojž. 26, 2.*); dále (*Jos. 1. 6.*; *Isaiáš 45, 23.*; *Jer. 44, 26.*; *Ž. 89, 4.*; *109., 4.*; *Ezech. 33, 11.*; *Amos 4, 2*).

Bůh přísahu i Židům nařídil (*2. Mjž. 22, 10.*; *5. Mjž. 6, 13.*).

Přísahali:

Abraham králi sodomskému (*1. Mojž. 14.*); Abimelechovi (*1. Mjž. 21.*).

Esau Jakubovi (*1. Mjž. 25, 32*).

Abraham žádal od sluhy Eleazara přísahu (*1. Mjž. 24, 2.*).

Isak přísahal Abimelechovi (*1. Mjž. 26, 28.*).

Jakub skrze bázeň otce svého Isáka (*1. Mjž. 31, 53.*).

Josef Jakubovi (*1. Mjž. 47, 29.*).

Dva israelští vyzvědači ženě Rahab (*Jos. 2, 12.*; *6, 22.*).

Gabaonští (*Jos. 9, 15.*).

Synové israelští u Masfa (*Soud. 21, 1.*).

Saul zapřisáhl lid (*1. Kr. 3, 35.*; *19, 5, 20.*; *28, 10.*).

David pro smrt Abnerovu (*2. Kr. 3, 35.*); tentýž matce své Bethsabe (*2. Kr. 1. 13.*; *29, 30.*); tentýž Jonathanovi přísahal přátelství (*1. Kr. 18. a 20*).

Joab Davidovi (*2. Kr. 19, 7.*).

Israelité Hospodinu (*2. Par. 15, 14.*; *1. Esdr. 10, 5.*).

Kristus sám přísahal u Kaifáše (*Mt. 26, 63.*).

Také sv. Pavel přísahal (*2. Kor. 11. 31.*; *Řím. 1, 9.*; *Fil. 1, 8.*; *Řím. 9, 1.*; *Gal. 1, 20.*; *Thes. 2, 5.*).

Sami andělé přísahají skrze Živého na věky (*Zj. 10, 6.*).

Církev sv. povždy držela přísahu za dovolenou. Koncil v Kostnici udává sess. 8, kdy přísaha nedovolená; tamtéž se i přísahalo.

V pontificale romanum jest i formule, jak králové přísahati mají: „K tomu mi dopomáhej Bůh a sv. Evangelium!“

Sv. mučeníci *Theodora* a *Dydymus* dovolávali se Boha a Krista za svědka, chtíce řečem svým váhy a vážnosti dáti.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

b) Jest svatá i pohanům a zločincům.

V první punické válce *Mar. Attilus Regulus* zvláštní udatností, počestností a stálostí v štěstí i neštěstí se vyznamenal. Jsa konsulem římským zvítězil nad Karthaginskými. Potom šel do Afriky, kde tak Karthaginských svíral, že by rádi s Římany byli pokoj uzavřeli, kdyby výminky Regulovy nebyly příliš tuhé. Okolnosti se ale pojednou změnily. Xantip byl Karthaginským ze Sparty ku pomoci poslán, zkušený to vůdce vojenský, kterýž kleslé štěstí Karthaginských zase vzpřímil. Po hrozném boji Regula přemohl, jal a do Karthaga přivedl, kdež tento po 5 let v žaláři vězel. Zatím se válka mezi Římany a Karthaginci vedla dále. Konečně zemdlení Karthaginští žádali pokoje. Doufajíce, že by Regulus byl jich prostředníkem, vyslali jej do Říma, aby tam o propuštění a výměnu vězňů Karthaginských za římské jednal. Dříve však musel přísahati, že se, pakli nic nevyjedná, opět navrátí. Regulus přišed do Říma, sám nejprv k tomu radil, aby Římané žádné výměny vězňů nečinili, ale pomýšleli na to, že se slabí Karthaginští více Římanů, než Římané jich obávati musí. Římané jej uposlechli a hleděli horlivého vlastence obhájiti. Ale Regulus byl pamětliv své přísahy. Nadarmo ho prosili přátelé, aby se nevracel a přísahy nedbal. Aby slíbenou víru splnil, vrátil se zase do Karthaga ku svým nepřátelům, kteříž jej, že ničeho nepořídil, rozličně mučiti dali.

(*Valerius Maximus.*)

Vůbec se přísahy u Římanův užívalo. Všickni státní úředníci ba i králové museli ji skládati, podobně i lid, přijav zákon, senát, chtě o něčem důležitém rozhodovati.

Perikles, znamenitý řečník a státník athénský, jsa požádán, aby ku prospěchu přítele přísahal, dal za odpověď: „Jsem přítelem až po oltář (kde se přísahalo).

(*Plutarch.*)

Plutarch, slovútný dějepisec, píše: „Přísaha je pro muže svobodného a šlechetného pravou mukou; neboť ho bolí, že se pochybuje o pravdě jeho výpovědi a že je přinucen, odvolati se na svědka vševědoucího.“ (*Plutarch.*)

V čas války odevzdal jistý *rolník* peníze své jednomu hostinskému, jenž mu musel přísahati, že mu po válce dá peníze nazpět, anebo pak-li by zemřel, jeho dětem. Hostinský přísahal,

po válce ale ubohému rolníku, když peníze nazpět požadoval, se vysmál a nedal mu ničeho, ač jej rolník upozornil, že přísahou všemohoucího a vševědoucího Boha volal za svědka. Ohavný hostinský později se asi s 30 špatnými lidmi spojil, aby společně loupili. Tu se měl voliti vůdce a každý musel vypravovati, co hanebného až posud provedl. Když pak i hostinský vypravoval, kterak rolníka přivedl o peníze, umlkli všickni, jeden ale pravil: „Hanebníče! nejsi ani hoden, aby's mezi lupiči se nalezal, neboť my dané slovo a přísahu držíme. Jsi hanebník, dnes můžeš s námi loupiti a zítra nás udati. Kdo jednou přísahu zrušil, může ji třeba i stokráte po sobě zrušiti.“ Slovům těm přizvukovali všickni, vyloupili hostinského dům, rolníku pak navrátili peníze. (*Mehlera příkl.*)

c) Zevnější spůsob.

Arabové, kteří skrze Ismaele od Abrahama pocházejí, když chtějí přísahati, seženou krev do prstů, prořízno trochu kůži a vyssají krev anebo pomažou jí 7 kaménků. (*Herodot.*)

V Kurlandsku musel si ten, kdo přísahal, levou nohou na podstrčený křemen vstoupnouti, pravou nohou pokleknouti, v levé ruce bílou hůl držeti a na hlavu se mu dala ratolístka. Na to pozdvihl dva prsty a pravil: „Přísahám-li křivě, ať stvrdnu jako tento kámen a ztuhnu jako tato hůl. Přísahám-li ale právě, ať se zelenám, jako tato ratolest.“

Peršané přísahají při hlavě svého krále.

Čínané přísahají při meči a sově, kterouž za svatou drží. (*Schreger.*)

Tungusové mají trojí druh přísahy, při prvním drží nůž v ruce a bojujíce proti slunci dí: „Jsem-li vinen, ať slunce ve mně bólest spůsobí, jakoby nůž rozrýval vnitřnosti mé.“ Při druhém volají, majíce na vrchu ruce roztažené: „Jsem-li vinen, ať umřu já i děti i dobytek a nikdy šťastně nelovím a nehoním.“ Při třetím a to největším zabije se pes nad ohněm, krev se rozleje, vše se spálí, obžalovaný pak pije krev a praví: „Jako tuto krev piju, přísahám i právě. Lhu-li, ať zhynu, shořím a zmařen jsem, jako tento pes!“ (*Šmída*: *Repert.*)

Římané pohanští přísahali u Joviše, styxu a víl. *Řekové* u bohů spravedlivých. *Židé* přísahali, řkouce: „Živť jest Hospodin!“ *Křesťané* za prvních dob: „Ve jmenu Trojice“, později: „Jako že Bůh živ jest; ať mne Bůh trestá; Bůh jest mi svědkem.“

Číňané sice nepřísahají před soudem, avšak v životě přísaze připisují moc čarodějnou. Tu vezmou ale kohouta, padnou na zem a utrhnou mu hlavu, řkouce: „Nemluvím-li pravdu, ať i mně totéž se stane! (*Ebersberg.*)

V perském městě *Kandahar* přísahali státní úředníci takto: „Přísahám Bohu, nejvyššímu Pánu nebes a země a u trůnu spravedlnosti, jehož stupňů ústa má se dotýkají, že schopna se cítím tohoto úřadu, že jsem nepředešel statnějších, kteří spolu žádali; že se nechci míti za nejmoudřejšího a dobré rady že nechci zamítati z vysokomyslnosti; že návrhy cizé chci jako vlastní stejně horlivě podporovati; že dosazuje jiných k úřadům, budu zříti jen k spůsobilosti; že chci vyhledávati lidí schopných a ostýchavých přiváděti k trůnu; že nechci pravdy zastírati a bídy poddaných tajiti, byť mně hrozila i nemilost knížecí; že dvéře budou každému otevřeny a uši mé náchylny slyšeti všeliké stížnosti; že ve svém důstojenství nebudu pýchati; že k steskům chudiny nebudu necitelným; že nechci užiti příležitosti, abych prováděl vůli svou; konečně, kdyby prací neb věkem síly mé duševné neb tělesné ochably, že chci dobrovolně se vzdáti svého úřadu.“ (*Podstr. výkl.*)

Skytové přísahali u hrobů mužů spravedlivých, dotýkajíce se jich; podobně i *Egypťané* a *Ethiopští*.

Mnozí staří národové požívali, přísahajíce, jisté pokrmy, aby jim buď štěstí, anebo záhubu přinesly.

Karthaginští přísahali u oltáře, kladouce buď naň, buď na žhavé železo ruku. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

d) Drž ji!

Obyvatelé města *Saguntu* ve Španělsku, než by byli slib věrnosti a přísahu Římanům učiněnou zrušili a Hanibalovi brány své otevřeli, volili raději, hladem jsouce zmořeni, v ohni zhynouti. (*Livius.*)

Sv. Basil chválí jistého pohana jménem *Klinia*, který přísahu v takové uctivosti měl, že volil raději tři hřivny za-

platiti, než by byl přísahu, byť i spravedlivou, složil. (*Sv. Basil.*)

Bedřich krásný, vévoda rakouský, byv od císaře Ludvíka bavorského v bitvě u Amfinku r. 1322 poražen, poslán jest jako zajatec do Trausnic. Brzy však dostavil se Ludvík osobně k němu a nabízel mu jisté podmínky míru, jakož i svobodu beze všeho výkupného. Bedřich odřekl se nároků na císařství, svolil k podmínkám a přísahou se zavázal, že dobrovolně do zajetí se vrátí, nebude-li moci podmínky splniti. Nyní spěchal šlechetný Bedřich s radostí do náručí milované choti své Alžběty. Ale vlastní bratr jeho Leopold překážel mu tak velice, že stanovené podmínky zachovati nemohl. Nedbaje proseb choti své vrátil se Bedřich dobrovolně do zajetí svého, což Ludvíka tak pohnulo, že s Bedřichem všecko i říši a vládu rozdělil. (*Mehl. příkl.*)

Bedřich tichý, arcivévoda saský, bojovav s bratrem svým Vilémem, vévodou výmarským, zmocnil se města Freibergu, města bratrova a žádal od obyvatelů, aby mu věrnost přísahali a několik mladíků k vojsku odvedli. I zarmoutili se všickni měšťané, celá pak rada městská odebrala se v průvodu po dvou s obnaženými hlavami, držíce umrlčí roucho k Bedřichu a zde měšťanosta Mikuláš Waller z Molsdorfu, ctihodný kmet stříbrovlasý, arcivévodovi oznámil, že jeho bratru přísahali věrnost a tu že nezruší, byť i odpraveni byli, on pak že první dá se odpraviti. Bedřich překvapen řečí tou nežádal více přísahy, ba pochválil měšťany, že přísahu a věrnost panovníku svému rušiti nechtí (*Mehlera příklady*)

Císař *Bedřich III.* nikdy nepřísahal, jen tu přísahu při korunovaci složil, že statky říšské nikdy nepoškodí a si jich nepřivlastní. A přísahu tu věrně držel, ač byl lakomý. (*Petrofel.*)

Otto I., když proti němu vlastní bratr Jindřich povstal, poslal Aegina, kteréhož přemohl, k bratru, aby od občanské války upustil. Aeginus musel se přísahou zavázati, že, nepořídí-li, se opět navrátí. A Aeginus vskutku pamětliv přísahy své, navrátil se. (*Herbsta výb. př.*)

Theodorich, král amalských Gothů, spojil se s Theodouchem, králem triarských Gothů, proti řeckému císaři Zenovi a spolek ten stvrdili přísahou. Císař všemožně hleděl amalského krále si získati a podával mu 10.000 liber stříbra a mimo toho i přislíbil roční poplatek 10.000 zlatých peněz a novou důstojnost, země a vlastní dceru za manželku. Avšak mladý panovník statečně dal císaři za odpověď: „Za žádnou cenu nezruším spolek, na nějž jsem slavně přísahal, hanbou bych musel zemříti nad nevěrou svou.“ S nepořízenou navrátili se poslové k císaři nazpět. (*Stolberg.*)

V anglickém městě *Thurlesu* roznemohl se jeden pacholík, jenž se dal zapsati do spolku střídmosti u známého Patera Matheva. Lékař mu podepsal mimo léku i sílící nápoje, avšak pacholík jich neužíval a když mu pravili, že jinak musí zemříti, odvětil statečně: „Dobře, pak-li umřu, nebude moci říci Bůh, že jsem přísahu zrušil!“ Pacholík se ale uzdravil. (*Mehl. příkl.*)

2. Konej s rozmyslem!

a) Nekonej lehkovážně; škodit.

Agesilaus říkával o barbařích — národech cizích, — že ničím tak bohů neurážejí, jako že lehkovážně přísahají a často přísahu ruší. (*Aelian.*)

Řekové rozličným spůsobem přísahu pronášeli a mudrci žádali, aby jen při důležitých věcech se jí užívalo a tu, aby se v pravdě a věrnosti přísahalo a i svatě dodrželo. (*Wiser, Lex.*)

Suidas píše: „Staří tak si vážili bohů, že aby při nich přísahati nemuseli, říkávali: „Při této mé vráskovité hlavě, při tomto suchém stromu dosvědčuji; při tomto meči, při tomto žezlu, při tomto šípu přísahám!“ (*Suidas*)

Lehkovážně přísahali:

Esau, prodav prvorozenství za čočku. (*1. Mojž. 25, 32.*)

Jefte, že, co nejdřív uvidí, bude Bohu obětovati a byla to vlastní dcera. (*Soudc. 11.*)

Saul, že celé vojsko do večera ničeho požívati nebude. (*1. Kr. 14.*)

Herodes, že vše dá tanečnici. (*Mat. 14, 7.*)

Židé začasto, začež je Kristus káral (*Mt. 5, 24.*); jakož i sv. Jakub. (*Jak. 5, 12.*)

Sv. *Jana*, almužníka, nejpřednější ctnost byla, že nikdy nepřísahal, pamětliv rozkazu Božího: „Vaše řeč buď: ano, ano; ne, ne. (*Mat. 5, 37.*)“ (*Leontius.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, vítěziv nejprv ve křižácké válce, byl napotom poražen od Saracenů a zajat. Učiněno příměří pod výminkou, aby Ludvík vydal Damietty a million peněz za sebe a vojsko dal vyplatiti, z nichž 200.000 zl. bylo sleveno. Měl na to později přísahati, avšak Ludvík toho neučinil, odvolávaje se na Krista, že řeč naše má býti: ano, ano; ne, ne a že přípověď jest jako přísaha. Nepřátelé nenalehali naň více a on i spravedlivě vše vyplatil. (*Šmída: hist. kat.*)

Sv. *Řehoř naz.*, aby všeliká přísaha z úst jeho byla vyvržena, sv. Řehoř se zavázal slibem, že se všeho přísahání bedlivě chce varovati. (*Lohn. bibl.*)

Howe, zbožný a šlechetný muž anglický, uslyšel v jedné vznešené společnosti, kterak jeden šlechtic krále Karla I. velmi velebil a slova svá i přísahou stvrzoval. Howe mírným hlasem odvětil: „Na nejhlavnější ctnost královu jste zapomenul a sice, že krále nikdo neslyšel přísahati a proklínati.“ (*Ill. Zeitg. f. d. Jugend.*)

Klotar II., král Franků, chtěl si dát dělat skvostnou stolici, zdobenou zlatem a drahým kamením. Žádný z umělců jeho netroufal si práci dle žádosti královy vykonati. Právě tehdy zdržoval se u jednoho královského dvořenína sv. Eligius, zlatník, kteréhož dvořením králi představil a vychvaloval jeho schopnost. I rozkázal král, aby se mu z pokladů královských vydalo zlato a drahé kamení. Když byla stolice hotova, líbila se králi velice, tak že ho u dvora chtěl podržeti, prv ale žádal od něho přísahu věrnosti. Sv. Eligius domnívaje se, že by ta přísaha nebyla potřebná a že by proti Božímu přikázaní těžce zhřešil, kdyby bez potřebí přísahal, prosil krále, aby ho k přísaze nenutil a počal hořce plakati. Což vida král, poznal jeho dobré svědomí a nežádal na něm více přísahy, řka: „Tvé dobré svědomí mne ujišťuje o tvé věrnosti více, nežli přísaha, kterouž by's složil.“ (*Macana výb.*)

R. 1854 uslyšel v *Lisaboně* jeden pacholík obstarožného muže lehkovážně přísahati. Pacholík uvrhl se k nohoum neznámého muže a prosil ho, aby lehkovážnou přísahou Boha neurážel. Muž se touto neobyčejnou prosbou studem až začervenal a tázal se pacholíka, kdo by byl. A když tento mlčel, pravil: „Ty nejsi dítě lidské, alebrž anděl Boží; polepším se.“ (*Deharbe.*)

Jistý mladý *pán*, jenž neuměl s penězi zacházeti, prosil zámožného kupce, aby mu peníze půjčil. Obchodník, přítel otce mladého pána, ihned mnoho tolarů mu zapůjčil. Tu připovídal svatosvatě mladý pán a zapřísahal se, že peníze ty brzy mu oplatí. Načež kupec: „Nyní již napřed vím, že od vás ani krejcaru více neobdržím; neboť, kdybyste byl poctivý muž, neobtěžoval byste zbytečně svědomí své přísahou, alebrž mluvil byste jako poctivý muž: Ano, ano; ne, ne! a nezneužíval byste přísahy, věci tak důležité.“ (*Šmída: Repertorium.*)

Bohužel že i při soudech se přísahy zneužívá. Tak r. 1858 ztratil se jednomu muži pták zpěvák. Okradený žaloval a pro tu maličkost složilo se 20 přísah. R. 1872 musela jedna děvečka, která 24 krádeží se dopustila, 24kráte přísahati. Zvláště v Anglicku, chce-li kdo při vyhráti, 20 svědků musí míti, kteří všickni přísahají.

(*Scherera Exempel-Lex.*)

Když kdys k sv. opatu *Auxenciu* dva malomocní přišli a o pomoc ho vzývali, pravil k nim: „Víte, proč vás Bůh tak ošklivou nemocí potrestal? Proto, že jste při každé maličkosti lehkomyslně přísahali a jmeno Boží zneuctívali. Poznejte chybu svou, litujte ji a vezměte si před sebe, že více tak činiti nebudete.“ I padli na kolena a prosili kajicně Boha za odpuštění, načež je svatý opat olejem pomazal, i uzdraveni jsou zázračně. (*Lohn. bibl.*)

Paní jednoho nájemce v Balton-Borougu porodila po sobě tři děvčata. Tu muž ze zlosti se zapřisáhl, že bude-li míti žena opět dívku, na ni ani nepromluví. Čtvrté dítko byl chlapec, avšak s otcem nikdy nemohl mluviti, ač s matkou a sestřičkami hovořil. Ani hrozbami ani sliby nedal se chlapec pohnouti, aby na otce promluvil. Tu otec

přísahy velmi želel. Po 30 letech, když otec zemřel, mluvil teprv syn s každým. (*Dr. Hoare, Tirolerbote 1832.*)

b) Bojuj oproti!

Křesťané v *Antiochii* měli obyčej, že kleli a lehkomyslně přísahali. Sv. Jan zlat. chtěl s pomocí Boží zlořád ten vymýtiti. A proto po celý čas sv. postu proti tomu kázal a hrozil, že ty, kteří se nepolepší, jako vrahy z kostela vyvrhne a hle! když půst byl na konci, byl zlý obyčej vykořeněn, již ani při nejdůležitějších záležitostech nebylo slyšeti přísahy. (*J. Bílého: Legenda.*)

Pak-li z úst kněze, který byl na blízku a pod dohlídkou sv. *Augustina*, přísaha nějaká vyšla; byl ihned potrestán a při stole se mu odejmulo něco z vína. (*Stolberg.*)

Co se mne týká, — dí sv. Augustin — mám přísahu v největší vážnosti; a protož jen když třeba jest, přísahám, ale po náležitém uvážení a svatou bázní a uctivostí. (*Sv. Augustin.*)

Ovšem jindy jsem spůsob míval, každého dne a často přísahat. Ale od tó doby, co jsem četl a báti se počal, bojoval jsem proti této navyklosti a Boha jsem o pomoc žádal a udělil mi ji. Nic na světě snadnějšího není, jako nepřísahati. (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Elzear*, hrabě z Ariamu, nejen sám nepřísahal, nýbrž i své čeledi učinil zákonem domácím, aby žádné přísahy nevypouštěla z úst svých. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Martin*, papež, byv bohaprázdně od císaře Konstance do Cařihradu před soud postaven pro domnělou velezrádu, tak rázně u přítomnosti lidu se hájil, že falešní svědkové museli umlknouti. Když pak tito na sv. evangelium přísahati měli, toho ve sv. hněvu dopustiti nechtěl, ale prosil, aby raděj ho odsoudili, že to bude proň dobrodiním, než aby tito křivě přísahali. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Pius I.*, papež, velice horlil na ty, kteříž lehkomyslně a při každé maličkosti přísahali a jmeno Páně nadarmo brali. (*H. J. Karlíka: Živ. svatých.*)

L. P. 1554 v osmerém biskupství *katalonském* k vykořenění všeho přísahání a zlořečení mnohá bratrstva pod ochranou nejsv. jmena Ježíš byla založena. Každý úd musel sobě, když v ten hřích upadl, jistou pokutu za pokání uložiti. Bratrstva ta požehnaný užitek přinesla. (*Macana výbor.*)

Dvoum *kupcům* v Kolíně u Rýna bylo od zpovědníka uloženo, aby po celý rok všeho přísahání se varovali. I uposlechli. Z počátku hrubě žádného odbytu neměli, když však poctivost jejich byla poznána, jen k nim všecko se hrnulo, tak že v krátkém čase znamenitého bohatství dosáhli. (*Sv. Caesarius.*)

Řezník jistý chtě kdys od muže zbožného několik vepříků koupiti, tázal se, zač by vepříci ti byli? Uslyšev cenu, dokládal se velkými slovy, že dobytek ten za ty peníze koupiti nemůže. „To jste mi mohl také zkrátka a jednoduše říci," odvětil hospodář, „což pak nevíte, že Kristus zapřísahání zapovídá?" Konečně chtěl řezník přece žádanou cenu za vepře položiti, ale hospodář pravil: „Nedám je, neboť jste se dokládal Bohem, že je za tu cenu koupiti nemůžete; nechci vám k tomu nápomocen býti, byste přísahu svou zrušil a k jednomu ještě jiný hřích přičinil." (*Mehlera příkl.*)

3. Hříšnou:

a) nečiň!

Hříšně přísahali:

David, že Nabala zabije a proto ji zrušil (*1. Kr. 25.*).

Antioch přísahou stvrdil nejmladšímu synu matky makabejské, že ho učiní bohatým a šťastným, odpadne-li od víry otcův svých (*2. Mak. 7.*).

Jezabel přísahala, že Eliáše zavraždí (*3. Kr. 19, 2.*).

Saul Jonathasovi, že Davida nebude pronásledovati a přece ho chtěl zabiti (*1. Kr. 19, 6.—10.*).

Sedechiáš křivě přísahal (*2. Kr. 36, 12.*); Antioch V., král, (*1. Mak. 6, 61.*); Bachides (*1. Mak. 7, 15.*); Menelaus (*2. Mak. 4, 34.*).

Herodes, že zabije sv. Jana křt. a učinil tak (*Mar. 6, 3.*).

Židé, že zavraždí sv. Pavla (*Sk. 23, 12.*).

Sv. *Basil* nechtěl k žádosti císaře Valense k bludnému učení Ariovu přísahati, řka: „Nikdy nebudu k něčemu hříšnému přísahati; to ale přísahám, že

tělo i duši hotov jsem za učení Kristovo položiti.“ *(Sv. Basil.)*

Za papeže *Lva XII.* utvořily se rozličné tajné společnosti: ve Francii a Belgicku svobodní zedníci, v Německu illuminaté, v Italii karbáři, které hříšnou přísahou se zavázaly proti státu a Církvi. Papež vvřkl roku 1825 dne 13. března klatbu na hříšnou přísahu, zvláště poukazuje k tomu, že tajné společnosti usmrtí toho, kdoby tajnosti společnosti zrušil, ještě vražda hříšná jest.

(Quillois.)

b) Nesplň!

Alboin, král Longobardův, po tři leta Pávii obléhal. I přísahal v hněvu, že veškeré obyvatelstvo města po dobytí bez rozdílu mečem zahyne. V městě nastal mor a hlad, tak že měšťané v zoufalosti otevřeli brány. Mnozí bojíce se pomsty královy uzavírali se v domích svých, však Alboin velkomyslně všem odpustil. *(Stolberg.)*

Císař *Aurelian* vedl válku s Zenobií a přitáhl roku 272 do Kapadocie až k městu Tyaně, kteréž před ním brány zavřelo. Rozloben, že nemůže vítězně dále táhnouti, zapřisáhl se, že ani jeden pes živ z Tyany neodejde. I vojínové těšili se již na hojnou kořisť a počínali si při oblehání velmi vytrvale. Město bylo konečně zradou jednoho měšťana Heraclamona dobyto. Jakmile císař do města vtáhl, ihned dal zrádce odpraviti. A když jej vojínové na jeho přísahu pamatovali, odpověděl jim: „Přísahal jsem, že ani jeden pes živ z tohoto města nevyjde, nuže bíte psy.“ I ušetřil Aurelian života, svobody a jmění obyvatelů, jmění pak, jež patřilo Heraclamovi, dal jeho dětem. *(Stolberg.)*

Za času patriarchy antiochenského *Řehoře* vzbouřilo se vojsko proti vůdci svému Filipikovi; i zapřisáhli se, že ho nechtí více za svého vůdce uznati. Patriarcha je napomínal, oni pak odvolávali se na svou přísahu. „Dobře,“ odpověděl patriarcha, „mně jako biskupovi dána jest moc vázati i rozvazovati a dle této moci sprosťuji vás přísahy vaší, jižto plniti bylo by hříchem.“ Na to vojínové se podrobili. *(Stolberg.)*

Dva bratří přísahali si věčnou nenávist. Soused jejich všemožně se přičinil, aby je smířil. Mladší byl volný, starší pak trval v nepřátelství, vymlouvaje se, že přísahal věčný hněv, i že nesmí přísahy rušiti. „Milý příteli!“ pravil mu soused, „jak by se mohlo Pánu Bohu líbiti, že's přísahal na hřích smrtelný? Přísaha tvá je neplatná a nesmíš ji ani zachovati; je tak mrzká jako kdyby's přísahal, že nechceš zachovávati přikázaní Boží. Ty jsi přísahal hříšně a hřích k hříchu by's přidával, kdyby's chtěl přísahu svou plniti.“ Upřímná slova ta dojala ho tou měrou, že se hned s bratrem smířil a odtud oba byli živi v lásce a svornosti. *(Sofronius.)*

Hippolyt přísahou slíbil macoše Fedře, že učiní, co od něho bude žádati. Fedra žádala, aby hříšně s ní obcoval, Hippolyt ale nesvolil, řka: „Jazykem jsem sice přísahal, avšak od takové přísahy mne osvobozuje srdce mé.“ *(Fuhlrott.)*

Paní jednoho *muže* bohatého zemřela zaopatřena byvši sv. svátostmi. Když se pak muž sám nebezpečně roznemohl, nechtěl kněze k sobě ani připustiti. Kněz přišel ale sám a pravil udiveně: „Choti své popřál jste útěchy v posledním okamžení a sám jí nechcete použiti?“ Načež muž: „Choť má byla svobodná, ale mne víže přísaha, že s Církvi a knězem nechci ničeho míti.“ Nadarmo ho kněz přesvědčoval, že hříšná přísaha neváže. Nemocný ustavičně říkal, že každá víže a že bude společnost, jíž přísahal, žádati, aby ho přísahy zprostila. V skutku ho společnost přísahy zprostila a napotom se dal zaopatřiti.

(Mehler, Kat. Handb.)

K *Salvianu*, knězi marselskému, přišel jeden sedlák napolo zoufaje a žaloval mu, že ho jeden bohatý muž o kousek pole připravil, kterýmž vyživoval rodinu svou. Salvian sám došel k boháči a žádal ho, aby chudému pole jeho navrátil, užívaje všech náboženských prostředků. Boháč se ale vymlouval, že přísahal ve jmenu Pána Ježíše a učinil slib, že onen kousek pole si přivlastní a proto že přísahu tu rušiti nemůže a v skutku hanebník pole to nenavrátil.

(Herbsta výb. příkl.)

4. Křivou

a) konali.

Kleomenes učinil s Argejskými příměří na tři dni i potvrdil je přísahou; však třetí den přepadl Argejských a

mnoho jich pobil, což když mu vyčítáno, omlouval se, že bylo uzavřeno příměří na tři dni a ne na tři noci.

(*Podstránského výkl.*)

Ostatně již pohané křivou přísahu drželi za největší provinění. Tak píše *Cicero*: „Censorové žádné provinění tak přísně nevyšetřovali a tak přísně netrestali, jako křivou přísahu. Kdo křivě přísahal, ztratil víru a kdyby i při mnohých bozích přísahal.“

(*Scherer, Exempel.-Lex.*)

Sultána Sulejmana velkovezír *Ibrahim*, přestrašen přílišnou přízní, jakouž mu sultán prokazoval, vymohl si na něm slavný slib, kterýmž se mu tento zapřísáhl, že jej proti nenávisti dvořenínů chrániti bude. Sulejman přísahal, že se žádným na cti utrháním nedá pohnouti k tomu, aby velkovezíra Ibrahima k smrti odsoudil. Nedlouho potom obžalován a očerněn jest Ibrahim u pána svého tak velmi, že tento ihned v hněvu svém uzavřel ho života zbaviti. Ale jak to učiniti, aby křivou přísahou svědomí si neobtížil? I poradil se s moslemínskými farisey a ti mu poradili, aby ho dal odpraviti v tu dobu, kde spí, ano v koránu psáno jest: „Člověk, jenž spí, není živ.“ Sulejman šel spát a Ibrahim obdržel hedbávnou šňůru. A tak Sulejman zrušiv přísahu stal se vrahem.

(*Mehlera př.*)

Křivě přísahali a přísahu zrušili:

Saul, že Davida nezabije a brzy hledal jeho bezživotí (*1. Kr. 19, 6*).

Sedechiáš, král, odstoupiv od Nabuchodonosora (*2. Chr. 36, 13.*), začež dosáhl trestu (*4. Kr. 25, 7.*).

Eupator Antioch (*1. Mak. 6, 61.*).

Bachides, zavraždiv 60 mužů (*I. Mark. 7, 15.*).

Andronikus zabiv Oniáše (*2. Mak. 4, 34.*).

Petr, že nezná Krista (*Mat. 26, 72.*).

Arius přísahal na pravé vyznání víry, držel ale kacířské pod pláštěm a navrátiv se opět do bludu, myslel, že dobře přísahal. (*Mehl př.*)

Kornwall měl přísahati, že žádný muž k němu nepřišel, jenž byl v podezření, že falešné peníze dělá. I přísahal: „Nikdo ke mně nepřišel!“ Myslel pak u sebe, arci že nepřišel, vždyť přijel a tak sám sebe sváděl. (*Mehl. příkl.*)

Jistý *muž*, jemuž zemřela žena, měl přísahati, mnoho-li po ní zbylo jmění, aby se mohly dětem podíly ustanovit. Zakopal sto tolarů do země, pak šel, udal, co má jmění doma i odpřísahl, domnívaje se, že právě přísahal, ještě skutečně jen tolik měl v domě. Však podvod se vyzradil a muž byl přísně potrestán. Mimo to přišel o sto tolarů uschovaných; neboť žebrák, jenž ho byl pozoroval, v noci je vykopal.

(*Podstr. výkl.*)

b) Trestali.

Staří *Egypťané* a *Skythové* křivopřísežníky na hrdle trestali, majíce přísahu za svatou.

Indové konce rukou a nohou jim usekali.

Na počátku Církve museli se křivopřísežníci 40 dní při vodě a chlebě se postiti a nad to 7 let pokání činiti.

(*Macana výb.*)

Římané za času republiky házeli křivopřísežníka se skály, že rozdrcen bídně zahynul.

Císařové *Arkadius* a *Zeno* trestali křivopřísežníky, že více veřejný úřad zastávati nesměli, anebo je odsoudili do vyhnanství.

Dle hrdelního práva byly křivopřísežníkům dva prsty, jimiž přísahali, uťaty.

Dle starosaského zákona byly tomu, kdo ponejprv křivě přísahal, dva prsty u pravé ruky uťaty; kdo podruhé, veřejně byl bičován; kdo potřetí, mečem byl odpraven.

I dle nových zákonů křivopřísaha přísně se trestá. (*Wiser.*)

Dle kanonického práva platí křivopřísežník za infamního a podlehá církevnímu pokání po celý život.

Bůh sám u proroka Zachariáše (*5, 4.*) a Ezechiele (*16, 19—22.*) strašným trestem křivopřísežníku hrozí.

Sv. *Ludvík*, král francouzský, vydal velmi přísný rozkaz proti křivopřísežníkům, přikázal totiž, aby jim jazyk řeřavým železem prohnán byl a doložil, že by sám tu bolest vystáti chtěl, jen aby v zemi jeho křivě se nepřísahalo.

(*Macana výb.*)

Starý zákon *anglický* nakládal s křivými svědky, kteří spůsobili smrt křivou přísahou, jako s vražedníky. To bylo moudré a pravé; nebo takový svědek jest opravdu nejhorší vrah.

(*Tom. Macaulay: děj. angl.*)

c) Dochází trestu.

Firous, král perský, byv od sousedních Hayathelitů v bitvě přemožen, musel o pokoj žádati a spolu i přísahou se zavázati, že nikdy do jich říše válečně nevtrhne. Avšak Firous zrušil přísahu tu a chystal se k nové válce, ač ho král Hayathelitů na přísahu upomenul, a když pak s vojem do říše jich přitáhl, byl přemožen, strašné množství Peršanů bylo pobito a mezi nimi i sám věrolomný Firous. (*Herbsta př.*)

Za křivou přísahu *Laomedonta* otce bylo prý pomstěno nad Priamem, tak že Troja zahynula. (*Sv. Augustin.*)

V druhém století *tři* z obyvatelů jerusalémských, obávajíce se, aby od sv. Narcisa, biskupa, pro své zlé skutky trestáni k činění veřejného pokání odsouzeni nebyli, uložili si, připraviti ho o dobré jmeno, což i učinili. Žalovali naň, že se ohavného hříchu dopustil proti čistotě a stvrzovali to i veřejnou přísahou, každý pod jinou výminkou. První z nich řekl: „Jest-li nemluvím pravdy, nechť mne Bůh ohněm potresce.“ Druhý: „Ať mne malomocenstvím navštíví.“ Třetí: „Nechť oslepnu!“ Obyvatelé ale, znajíce nevinnost biskupovu, nevěřili jim. Po nedlouhém čase ale stalo se, jakž sobě vymínili. V domě prvního vyšel nenadále nočního času oheň a nejen dům jeho, ale i jeho samého s celou čeledí strávil. Druhý upadl do malomocenství, že v brzkém čase zemřel. Třetí, když ty dva smutné příběhy viděl, ulekl se přenáramně a vyznal, kterak se proti sv. muži spikli i plakal lítostí přenáramně, tak že od ustavičného pláče oslepl.

(*Macana výb.*)

Proti sv. *Otmaru*, opatu kláštera sv. Havla ve Švýcarsku, povstal uplacený ničema Lambert u soudu a vinil ho z nejohavnějších nepravostí, ba složil na to i přísahu křivou, načež sv. opata uvrhli co zločince do žaláře. Křivopřísežného padoucha, který sv. opatu tak hanebně na cti utrhal, dostihla brzy trestající ruka Páně. Dostal ukrutné bolesti v celém těle, kteréž jej jako žhoucí oheň pronikaly. Jeho údy se tak zkřivily, že mohl rukama sotva vládnouti a na nohou nemohl ani státi. Dnem i nocí trpěl nevyslovitelné muky, nejsa s to, ani oka ke spánku zamhouřiti. Tu přišel k poznání svého těžkého provinění, odvolal svou falešnou obžalobu, uznávaje velké bolesti, které trpěl, za zasloužený trest Boží a vyznal, že byl křivě přísahal. Až do smrti vyléval hořké slzy lítosti a činil upřímné pokání.

(*Leop. Chimani.*)

Jeden *advokát* v Boloni složil křivou přísahu; od té doby pronásledovalo ho ale neštěstí za neštěstím. V brzku mu zemřel bratr, pak sotva 20 roků stará choť a konečně byl sám mrtvicí raněn a v brzku zemřel.

(*Čas.: La Veritá de Bologna.*)

Sotva že král Athelstan z Mercie trůn nastoupil, vypuklo proti němu povstání, jehož hlavou byl šlechtic *Alfred*, aby Athelstana s trůnu svrhli. Než spiknutí to prozrazeno a Alfred uvězněn měl přísahati, že jest nevinen. Alfred vskutku v Římě složil křivou přísahu, avšak sotva že ji složil, počal se na celém těle třásti, upadl na zem a v brzku skonal. (*Nelk.*)

Asi před sto lety vypůjčil se v *H.*, městě českém, soused od souseda jistou sumu peněz. Půjčka stala se bez upsání, jedině rukou dáním. I uplynula uložená lhůta a dlužník se nepřihlásil. Věřitel naň nalehal, čekal a konečně sám se u dlužníka přihlásil. Dlužník pravil však, že mu již zaplatil. Věřitel uleknut odvětil: „Příteli, pamatujte na Pána Boha; vždyť jste mi nezaplatil ani haléře, čím pak to dokážete?“ „Nepotřebuji vám dávati důkazů; bez upsání a bez svědků půjčka se stala a tak jsem vám i zaplatil.“ Věřitel, nemoha oželeti tak velké sumy půjčené, pohnal dlužníka před soud. U soudu mluvil dlužník podobně a proto mu soud uložil přísahu, dalo se mu však několik dní na rozmyšlenou. Dlužník se určitý den dostavil, aby uloženou mu přísahu složil. Dostavil se arci i věřitel. Soudce připomínal obžalovanému velkou důležitost přísahy a vykládal mu obšírně jak velký trest očekává křivopřísežníka již na tomto světě, vyjde-li na jevo křivá jeho přísaha; tím více pak na věčnosti, ještě se opovažuje, dovolávati se nejsvětějšího Boha, jakoby mohl býti pomocníkem lhářů. I otázal se ho soudce ještě jednou, chce-li přísahati. „Chci,“ zněla odpověď. Postaven tedy na stůl obraz umučeného

Spasitele mezi dvě rozžaté svíce a vyzván obžalovaný, aby přísahal. Než přistoupil ku přísaze, položil svůj klobouk na postranní stůl, a obrátiv se k žalobníku svému, řekl: „Příteli, buďte tak dobrý a podržte mi zatím moji hůl, než se od přísahy vrátím.“ Žalobník jsa téměř všech smyslů zbaven, poněvadž měl úplnou jistotu, že člověk ten chce křivou přísahu složiti, přijal od něho hůl a držel mu ji, dokud se od přísahy nevrátil. Tento ale zatím zdvihl tři prsty pravé ruky vzhůru před obrazem umučeného Spasitele a dokládal se Bohem, že věřiteli svému dluh zaplatil a že mu ničeho není dlužen, načež soud vyřkl rozsudek, že věřitel a žalobník nemá u něho již ničeho k pohledávání. A tak byl ubohý věřitel zaplacen. Na to přistoupil opět k němu ošemetný dlužník a vzal si od něj svou hůl a zdál se býti veselé mysle. Vyšli ze soudní síně. Na schodech se ale vpletla obžalovanému hůl mezi nohy, nešťastník klopýtnul a padl. Nehorázným pádem tím se zabil, ale hůl se zlomila a peníze se z ní vykoulely. Nešťastník dal si totiž udělati dutou hůl a naplnil ji tolika penězi, kolik se jich vypůjčil, domnívaje se, že může s dobrým svědomím přísahati, že navrátil věřiteli dluh, když se bude ta hůl nacházeti mezi tím v jeho rukou. Co myslil, učinil nešlechetník. Lest byla sice chytře nastrojena, ale posléze strašně zhubila podvodníka. Bezduchá mrtvola osvědčila Boží soud nad křivopřísežníkem, právo světské, koříc se Božské spravedlnosti, přiřklo peníze spravedlivému věřiteli. I osvědčilo se slovo Páně: „Nebudeš křivě přísahati ve jmenu mém, aniž poškvrníš jmena Boha svého.“

(*Blahověst 1850.*)

Za císaře Justiniána II. ploul *Calonymus*, nejvyšší velitel římského loďstva, do Karthaga. Již první noc vystoupili ozbrojení lodníci v přístavě na zem a vydírali peníze a loupili, kde co mohli a navrátili se pak s hojnou kořistí do lodě nazpět. Uslyšev o tom Belisar, nejvyšší vůdce římský, ihned povolal admirála k sobě a domluviv mu přísně, žádal, aby přísahou se zavázal, že uloupené věci nazpět se dají. Calonymus přísahal, avšak kořist si ponechal. Ale trest ho neminul, navrátiv se do Cařihradu, vlastními zuby tělo si rozedral a v šílenosti zemřel. (*Procopius, hist.*)

Dva *čeledínové* vezli na dvou vozích dříví do panské kuchyně. Přišedše do kuchyně a vidouce, že kuchtík poodešel, ohlíželi se, kdeby se co vzíti dalo. Lestnější z nich vida kotel a v něm maso, vytáhl je a dal druhému do kapsy, řka: „Bude-li se kuchař po mase ptáti, budu já přísahati, že je nemám a ty, že jsi je nevzal.“ Kuchtík přijda pozoroval hned, kde co schází a pravil k pacholkům: „Kam se podělo maso, jež bylo v kotli?“ I dali se oba do přísahání; jeden se zaříkal, že ho nemá a druhý, že ho nevzal. Kuchtík ale pravil: „Ty, Kubo, ty's vzal maso z kotle, neboť máš začmouzený rukáv, a ty, Jirko, ty jsi ho zastrčil, neboť ti mastnota kape z kapsy. Slyšte a bojte se hříchu! Neboť byť bych já chytrosti vaší nebyl pozoroval, pozoroval vás přece Bůh, jenž hřích bez pokuty nenechá.“ (*Klinkáče leg.*)

Jistý *duchovní* byl ku starému bezbožníku povolán, kterého Bůh pro křivou přísahu mrtvicí jazyka potrestal, tak že řeč ztratil. Byl ještě při sobě, ale žádným napomínáním neodstouplo od něho zoufalství. A když se ho otázali, proč jest tak zoufalý, naznačil jim znameními proto, že křivě přísahal a brzy na to zoufale a se strašným vzezřením bídně zemřel. (*Šmída hist. kat.*)

Jiný *duchovní* v B. ve Švýcarsku byl povolán k nemocnému, o němž se všeobecně mluvilo, že křivě přísahal. Farář upozorňoval na to nemocného všemožně, avšak nadarmo. S těžkým srdcem udělil mu sv. svátosti umírajících. Když nešťastník v boj se smrtí vešel, pozdvihly se mu v posledním tažení u přítomnosti několika osob tři prsty pravé ruky. Nikdo nebyl s to, ani násilně, aby tyto přísežné prsty do pravidelné polohy uvedl. Tak zůstaly a tak byl i do rakve dán. Hrůza pojala všecky přítomné. Nikdo nechtěl se u mrtvoly modliti.

(*Alban Stolz.*)

Godvin, hrabě z Kentu, nechal knížete Alfreda, jenž po smrti Kanuta II. do Anglie přišel, aby správu země přijal, usmrtiti a pohnul Angličany, že bratra Alfredova Eduarda, jemuž dceru svou Edithu za manželku dal, vyvolili za krále. Když král Eduard jednoho

dne mnoho šlechticů, mezi nimiž byl i Godvin, pozval ku stolu svému, stalo se, že páže, jenž králi nápoj nesl, poklesl jednou nohou tak, že by upadl, kdyby se byl o druhou neopřel. Při tom pronesl žertem, že nepřemožitelným jest bratr, když od bratra jest podporován, čímž myslel své nohy. „Ovšem," pravil král, „kdybych měl bratra svého, podporovali bychom se vespolek, jako tvá noha nyní podporovala druhou." Při těch slovích ostře pohleděl král na hraběte Godvina, kterého dávno v podezření měl. Aby Godvin svrhl se sebe podezření, osmělil se křivě přísahati, řka: „Toto sousto nechť je mé poslední, jsem-li o smrti knížete Alfreda něčeho vědom." A hle, pokrm, jejž právě do úst kladl, zůstal mu v hrdle vězeti a usmrtil ho. (*Ber. Bercaster.*)

Antonín van der Haeck, nájemce vybírání daní, upřel v Germontu ve Flandřích velkou sumu peněz, a když poškození se bránili, stvrdil to i křivou přísahou a doložil, aby, přísahá-li křivě, oheň ho strávil. A vskutku jestě téže noci, zůstav přes noc v hostinci, uhořel nevyzpytatelným spůsobem, tak že ráno již jen strašně popálenou mrtvolu nalezli. (*Herbsta příklady.*)

V *Hamburku* byla jistá žena pro krádež v podezření a před soud postavena. Tu zapírala čin svůj a doložila: „Ať mne mrtvice raní a dítko mé, které má přijíti, zemře." Pro nedostatek důkazů byla propuštěna. Avšak když se jí čas porodu přiblížil, zemřelo v brzku dítko a sama, byvši raněna mrtvicí, pozbyla řeči a tu teprv se přiznala, že vskutku krádeže se dopustila a že trpí zasloužený trest.

(*Südt. Volksbltt. 1864.*)

Císaři *Karlu vel.* žalovaly dvě sestry, že jim bratr, kníže jistý, dědičný podíl odejmul. Když kníže zapíral, měl nad hrobem sv. Salvia dle rozkazu císařova přísahati. Nešlechetník vskutku křivě přísahal, avšak najednou zbledl, počal se třásti a za dvě hodiny zemřel.

(*Vinc. Belluac.*)

Na ostrově *Korsice* v jedné obci žila ctnostná vdova, jíž manžel při své smrti 300 tolarů jako věno pro dceru zanechal. Vdova uložila si peníze ty u jednoho souseda jmenem Mucia a věříc mu, nežádala žádného úpisu. Avšak když se dcera měla provdati, žádala peníze od Mucia nazpět. Tento jí ale všecko upřel. I žalovala skormoucená vdova souseda u soudu, kdež tento křivou přísahou stvrdil, že žádných peněz od vdovy neobdržel. Avšak trest přišel hříchu v zápětí. Měl Mucius tři syny; dvouměsíčního, pětiletého a pětadvacetiletého. Jakmile Muciova manželka od soudu domů přišla, nalezla pacholátko pod kolébkou mrtvé. Rozlítila se tak velice, že pětiletého synáčka, co domnělého původce nožem zavraždila, při čemž když ji manžel dopadnul, probodl ji tulichem. Otec udal se soudu a an ho nikdo odpraviti nechtěl, učinil to syn, kterýž pak v zoufalství se zavraždil.

(*Zollnera: katol. káz.*)

V *Lipsku* přísahala r. 1687 jedna děvečka své paní, když ji tato vinila, že klíč ukradla: „Ať mne Bůh němotou raní a ať ochromnu, jest-li jsem klíč ukradla! A hle, nešťastnice vskutku oněměla a ochromla.

(*Everard Happel, Chron. 1687.*)

Manson, opat v Monte-Cassino, v rozepři upadl s obyvateli města Kapuy pro jeden hrad. Toho použil jistý Alberich a namluvil za odměnu Kapuyským, aby Mansona oslepili a tak mu nemožným učinili býti opatem. Zakoupení vrahové odebrali se k Mansonovi a přemlouvali ho, aby v dobrotě se vyrovnal a když jim Manson nedůvěřoval, složili i křivou přísahu, že ho neporušeného přivedou k sv. Benediktu, jakž se Monte-Cassino nazýval. Zatím ale přivedli ho do kostela sv. Benedikta a zde mu vypíchali oči, na které již sluhové Alberichovi čekali. Než Alberich zemřel touž hodinou mrtvicí a ti, již křivě žalovali, brzy bídně skončili. (*Stolberg.*)

Jistý *měšťan* vypůjčil si od souseda peníze a pak mu je upřel, řka, že bude u hrobu sv. Audomora přísahati, že mu ničeho nepůjčil. Soused nechtěl a raději mu chtěl dluh odpustiti. Měšťan přísahal ale přece křivě, sotva že ale přísahu složil, padl k zemi a třetího dne zemřel. (*Surius.*)

V jisté *mincovně* ztratil se nový peníz. Podezření padlo na jednoho dělníka, jenž peníze pod lis dával. Avšak přísahou se od podezření očistil a pracoval dále. Za několik dní byly mu ale

tři prsty, jimiž přísahal, od lisu rozdrceny. Tu teprv vyznal, že krádeže se dopustil a křivě přísahal.

(Šmída: hist. kat.)

Před mnoha lety svedl jeden *nešlechetník* tři osoby ku křivé přísaze, aby přísahaly před soudem, že kůň, kteréhož nespravedlivě u sebe choval a kteréhož vlastníku dáti nechtěl, jemu patří, an si ho byl koupil. Všickni tři křivopřísežníci zemřeli v jednom týhodnu náhlou smrtí. Svůdník pak dopustil se vraždy a odpraven jest.

(Overberg, Moral in Beisp.)

V *Pavii* dal si r. 1864 jeden muž u tribunálu vysvědčení vystaviti. I byl mu předložen krucifix, aby přísahal, že pravdu bude mluviti. Nešlechetník zvolal: „Pak-li lhu, ať mně Bůh potrestá!“ Sotva že ta slova pronesl, ranila ho mrtvice a mrtev sklesl k zemi.

(Čas. Le Stendardo cattolico.)

Rudolf, král švábský, přísahal císaři Jindřichu IV. věrnost, již pak zrušil. Stalo se, že brzy na to v bitvě u Merseburku pravou ruku ztratil, již zvedna levicí svou ukazoval vojínům, řka: „Totě ta ruka, kterou jsem pánu svému věrnost přísahal; suďte sami, zdaž jsem ho právem opustil?“ *(Strigel.)*

V městě Chikagu byl jakýsi *Rosenchrist* obžalován pro zločin krádeže. Ačkoliv patrnými důkazy byla vina jeho na jisto postavena, zapíral přece tvrdošíjně, ano pozdvihna pravici svou k nebesům, přísahal, řka, aby Bůh jazyk jeho zničil a jej samého okamžitě zahubil, jest-liže se zločinu toho dopustil. Sotva toto promluvil, počal se třásti a potáceti a v několika minutách byl mrtev. Přítomné pojala taková hrůza, že několik ženských do mdloby padlo, mužové pak stáli jako zkamenělí, slova promluviti nemohouce; poznávalit patrně, že se tohoto křivopřísežníka do tkla spravedlivá ruka věčného Soudce.

(Blahověst 1866.)

Sergius, místodržitel tripolský, zadržel Leukadickým smlouvou povinné roční daně. Leukadičtí žalovali, když ale žaloba jejich nebyla vyslyšena, chopili se zbraně a hrozili, že krajinu tripolskou poplení. Sergius tváře se, jako by se chtěl pokojně vyrovnati, žádal, aby k němu posly vypravili a potvrdil slavnou přísahou na evangelium slib, že se jim nic zlého nestane. Leukadičtí spolehajíce se na přísahu, poslali 84 nejvzácnějších mužů, kteřížto byli uctivě přijati a pozváni k velkým hodům. Avšak sotva se byli ku stolu posadili, dal je Sergius beze všeho milosrdenství všecky zahubiti. Tato nevěrnost roznítila Leukadických tou měrou, že se ozbrojili a táhli proti Sergiu. Starý místodržitel Šalomon, strýc Sergia, šel jim naproti a vida, že jsou mnohem silnější, počal s nimi o mír jednati a sliboval, že se jim stane úplná spravedlnost. Slib svůj chtěl potvrditi přísahou na sv. evangelium učiněnou. Avšak Leukadičtí odpověděli: „Nežli přísaze tvé uvěříme, musí dříve býti bojem dokázáno, zdali evangelium, skrze něž křesťané přísahají, kniha svatá jest, zdali má také moc pomstiti se nad těmi, kteří přísahu na ni učiněnou ruší!“ I bojováno hned následujícího dne a ukázalo se, že evangelium křesťanův jest svaté a ti, kteří přísahy ruší, že nezůstávají bez pomsty, nebo křesťané byli v bitvě té zcela potřeni. Sergius byl s koně sražen a hlava mu od Leukadických byla utata.

(Stolberg.)

R. 1818 oběsila se v *Štětíně* v Prusku 60tiletá paní v zoufalství, že před 20 roky křivě přísahala. Dlouho mlčelo a spalo její svědomí, před šesti roky počalo jí ale tak trýzniti, že samovraždou skončila. *(Link.)*

R. 1853 dne 5. července oběsil se 58 roků starý čeledín *Josef Schwarz* ze Schönenbergu v Bavorsku na seníku. Zoufalství, že křivou přísahu složil, donutilo ho k samovraždě. *(Link.)*

L. P. 1845 byl jeden *muž* v Schwarzsteinu u Rastenburgu z krádeže obviněn. Ještoť znám byl co špatný člověk, nežádal od něho soud přísahu. Než přísahal sám nežádán, řka: „Ať mne při nejbližší bouři blesk zabije, jest-li jsem to ukradl.“ A vskutku přišla dne 12. července bouře, udeřilo do domu onoho křivopřísežníka a blesk mu projel ústama, tak že mrtev sklesl k zemi, dům pak jeho vyhořel.

(Pred. u. Kat. 1855.)

V Tagliacozzo v Neapolsku chtěla r. 1598 jedna *Římanka* školu pro dívky zařídíti. Jedna žačka ukradla své družce nožíček a osmělila se i slova pronésti:

„Ať mně sv. Lucie slepotou raní, lhu-li!“ A hle, za dva dni nešťastnice oslepla. (*Arcius Erythraeus, Exempelb.*)

Vladislav, král uherský, uzavřel smlouvu s Amuratem, císařem tureckým a přísahou ji stvrdil. Brzy ale proti smlouvě se Vladislav uchopil zbraně a bojoval šťastně. Tu vytáhl Amurat smlouvu a drže ji v ruce a dívaje se k nebi, pravil: „Zde jest, ó Kriste! smlouva, kterou mi křesťané přísahou stvrdili, nuže potrestej, ó Bože! rušitele smlouvy a přísahy, jsi-li pravý Bůh.“ A vskutku štěstí válečné se obrátilo, Uhrové na hlavu poraženi jsou a Vladislav zabit. (*Ribaden.*)

Zeno, císař cařihradský, byl vzbouřením trůnu zbaven a Basiliscus naň povznešen. Později ale Zeno zapudil Basilisca, jenž ode všech opuštěn do kostela k oltáři se utekl, kdež Zeno nesměl naň sáhnouti. Teprv, když se mu Zeno zavázal přísahou, že se mu na životě neublíží, vyšel z kostela. I odsouzen jest k vyhnanství, avšak Zeno dal ho dopraviti do pevnosti Lymnos s rozkazem, aby se mu nedávala žádná potrava a tu ubohý Basiliscus zemřel hlady. Zatím ale i Zeno odpravováním a okrádáním stal se všem nenáviděným. Tak na pouhé podezření dal patricia Pelagia zavražditi, jenž umíraje, trest Boží na ukrutníka s nebes svolával. I byl Zeno nyní svědomím zlým trápen a viděl ustavičně Pelagia. Konečně v noci r. 491 sklesl spitý k zemi a ještě ho za mrtvého drželi, pochovali ho. V hrobě procitnul Zeno k životu, tloukl a volal o pomoc, než nevysvobodili ho, jsouce rádi, že se ho zbavili. Když později hrobku otevřeli, shledali, kterak pravou ruku a boty měl rozkousané. (*Herbsta výb. př.*)

Jistá *žena* obžalována z krádeže a jsouc v požehnaném stavu, majíc již brzy porodit, zapřísahala se, že jest nevinná a je-li vinná, aby dítě, jež porodí, němým bylo. A vskutku, že křivě se zapřísahala, dítko, jež napotom porodila, zůstalo až do smrti němým. (*Camerarius.*)

Jistý *žid*, byv obviněn z krádeže, nechtěl se přiznati, ač mu soudce přísně domlouval, až i křivou přísahu složil. Než dva svědkové dokázali mu, že křivě přísahal a za to byl k doživotnímu žaláři odsouzen. (*Link.*)

d) Neskládej ji!

Mladý *muž* jeden, který za příčinou nové ústavy vládní ve Francii déle sloužiti nemohl, přijal službu v Holandsku. Setník jeden, jenž ze služby poděkovati se zamýšlel, nabídnul onomu místo své za tři tisíce lirů, k čemuž mladý muž ochotně přivolil. Když druhého dne místo své nastoupil, měl předepsanou přísahu složiti. I odebral se k vrchnosti, pokleknul a položiv ruku na evangelium, chystal se přísahati, jak se mu předříkávalo: „Přísaháte ústavě věrným zůstati?“ „Přísahám.“ „Přísaháte, že reformovanou církev dle sil svých všemožně zastávati a hájiti budete?“ Při těchto slovech povstal mladý muž a rozhodně pravil, že co katolík takové přísahy neučiní. I odpovědíno mu, že přísaha ta ničeho do sebe nemá, že to pouhý spůsob, muž statečný ale dí: „To není pouhá formalita, když ruku na evangelium kladu, nechci nikdy pod takovou zástěrou křivě přísahati.“ Úřad učinil mu po vůli a tázal se dále: „Přísaháte, že jste přímo nebo nepřímo nikomu žádných peněz nedal, aby jste se stal kapitánem?“ „I tak,“ dí mladý muž, „nemohu přísahati, neboť jsem právě za místo své tři tisíce lirů zaplatil,“ a to praviv vstal a opustil raději službu, než aby byl svědomí své křivopřísežnou výpovědí obtížil. Událost ta roznesla se brzy mezi lidi a sami protestanté nemohli se této svědomitosti vynadiviti. (*Mehlera příkl.*)

Tomáš Morus, kancléř anglický a biskup Fisher, majíce přísahu na věci špatné složiti, neučinili tak a raději hněv krále Jindřicha VIII. na sebe popudili a tím i o život přišli. (*Čas. kat. duch 1841.*)

e) Zamezuj!

Sv. *Martin*, papež, vida, že nešlechetníci podplacení proti němu, chtějí přísahati křivě, zvolal hněvem spravedlivým: „Zapřísahám vás ve jmenu Božím, abyste od svědků žádné přísahy nežádali, nechť řeknou, co chtějí bez přísahy, vy pak, soudcové nespravedliví,

učiniti můžete, co bude libo. K čemu to, aby přísahou duše své ztráceli?“ (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Když pohané se umluvili, že modlám obětujíce přísahati budou, že v městě není ani jediného křesťana, vešel sv. *Sabas*, mučeník, mezi ně a odhodlaně pravil: „Nikdo za mne nepřísahej, neboť já jsem křesťan!“ (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Přízeň lidská,

viz i: „nevděk k lidem!“

1. Jest nestálá.

Alcimenides tak vysoko postoupil, že sám celou říši řídil, že však jednou králi radil, aby na jednom místě se nehonilo, rozlobil se král tak, že ho dal stíti. (*Plutarch.*)

Filipp, král macedonský, dal Arata Sicyona, muže moudrostí, spravedlností a mírností proslulého, na jehož radu mnoho znamenitých činů vykonal, i se synem otráviti. (*Majolus.*)

Eusenides stál u velké přízni krále Ptolomaea, ale pro maličkost, že s jednou osobou, kterou Ptolomaeus miloval, mluvil, otráven jest. (*Majolus.*)

Antonín Musant když přišel do Říma a císaři Augustu bolavá kolena zhojil, postavili mu alabastrovou sochu a obdařili mnohými dary. Když ale počal rány hojiti, páliti a řezati, kamenován jest a po ulicích smýkán. (*Frencla: Postilla.*)

U dvora *Alexandra vel.* byl první Parmenio a přece tento ctihodný kmet velmi zasloužilý o otce králova i o krále se synem Filotou bídně zavražděn jest. (*Majolus.*)

Tesť *Antonína*, císaře římského, Plaucián, byl bohatý a mocný nad míru; i bál se ho lid římský více než samého císaře. Byltě tehdáž jeden hlas všech, že se spíše obloha ztroskotá, než aby císař testi svému ublížil. Brzy však smýšlení toto se změnilo; nebo císař Plauciána, obviněného, že životu jeho ouklady činí, zavraždil, i syna jeho Plauta i dceru jeho Plautillu a jméno jeho ze všech veřejných pomníků a knih vymazati kázal. (*Macana výb.*)

U dvora císaře *Tiberia* proslul přízní a mocí Sejanus, jemuž ke cti vystavěl lid zlatou sochu. On řídil vše, den narození jeho se oslavoval všeobecně, byl více společníkem císařovým. Než brzy přišel o přízeň a s celou rodinou utracen jest. (*Cassius.*)

Zpomeňte si na smutný osud dvou *úředníků* krále Faraona, na číšníka a pekaře, kteří ještě včera těšíce se z milosti královy, dnes již vzdychají pouty sklíčeni v žaláři. Vina jejich pozůstávala v tom, že náhodou našel král v koflíku mouchu a ve chlebě písek. A pro maličkosti tyto měli již odsouzeni býti na smrt. (*Mich. Okáč.*)

Synové israelští uvěřili Mojžíšovi, že Bůh z Egypta je vyvede (*Ex. 4, 31.*); ale brzy, byvše od Faraona více utiskováni, na Mojžíše hubovali (*Ex. 5, 21.*); reptali proti Mojžíšovi, když přišli k moři (*Ex. 14, 11.*); ale když egyptští v moři zahynuli, báli se velmi Mojžíše a chválili Hospodina (*Ex. 14, 31.*); přislíbili, že budou přikázaní Boží zachovávati (*Ex. 19, 8.; 24, 3.*); v brzku pak dopustili se modlářství (*Ex. 32, 6.*); reptali, chtějíce se navrátiti do Egypta (*Num. 14, 1—4.*); spojili se s odporným Korem (*Num. 16, 1.*); reptali pro vodu (*Num. 20, 3—4.*); smilnili s dcerami moabskými. (*Num. 25, 2.*)

Gedeona, když nad madianskými zvítězil, chtěli za krále (*Soudc. 8, 22.*); ale když Gedeon zemřel, zapomenuli na vše. (*Soudc. 8, 35.*)

Samuel přemohl Filištínských (*1. Kr. 7.*); a přece žádali od něho krále. (*1. Kr. 8, 5.*)

David dobře panoval nad Israelem a přece mnozí se spojili s odbojným Absolonem (*2. Kr. 15.*); přidrželi se i Séby. (*2. Kr. 20.*)

Za Šalomouna povznešen jest blahobyt Israelitů a přece po jeho smrti 10 pokolení odpadlo od jeho syna. (*3. Kr. 12.*)

Za Osiáše usnesli se Bethulští, že proti Holofernovi se postaví a když jim Holofernes studni obsadil, naříkali na Osiáše. (*Jud. 7.*)

Jeremiáši přislíbili, že slovo Boží plniti budou a když jim vůli Boží oznámil, nechtěli ji slyšeti. (*Jer. 42, 43.*)

Susanu chtěli na slova starcův chlípných ukamenovati a když Daniel nevinu její dokázal, obrátila se zuřivost proti starcům. *(Dan. 13.)*

Nazaretští žádali, aby jim Kristus učinil zázrak a když ho učinil, vyhnali ho z města *(Luk. 4.)*; když Pán Ježíš zázračně lid nasytil, chtěli Ho učiniti králem, ale v brzku Mu nevěřili *(Jan 6.)*; když Kristus Lazara vzkřísil z mrtvých, uvítali Ho slavně, ale nikdo Ho nepoznal *(Mt. 21.; Luk. 19.; Jan 12.)*; při vjezdu do Jerusaléma prozpěvovali Kristu: „Hosanna!“ a brzy křičeli: „Ukřižuj Ho!“ *(Mt. 21, 21.; Jan 18, 19.)*

Když Duch sv. na svaté apoštoly vstoupil, posmívali se mnozí, ale po řeči sv. Petra dalo se okolo 3000 pokřtiti. *(Sk. ap. 2.)*

V Antiochii uvěřili pohané na slova sv. Pavla, ale Židé vyhnali ho. *(Sk. ap. 13.)*

V Lystře někteří uvěřili sv. Pavlu, jiní ho kamenovali. *(Sk. ap. 14.)*

Obyvatelé města Filippi dali sv. Pavla a Silu zmrskati, ale uslyševše, že jsou Římané, odprosili je a žádali, aby vyšli z města. *(Sk. ap. 16, 22.)*

V Jerusalémě mnozí se přidrželi sv. Pavla, jiní ho chtěli zabiti. *(Sk. ap. 22, 23.)*

Když had se ovinul okolo ruky sv. Pavla, volali pohané, že jest vrah, ale když ho sv. Pavel zabil, pravili, že jest Bůh. *(Sk. ap. 28.)*

Jak těsné a pevné bylo spojení krále *Asvera* s *Amanem*, nejvyšším dvořenínem. Aman s takovou vroucností oddán byl králi, že ve dne v noci bděl nad jeho životem; a král tak miloval, ctil a obohacoval přítele svého, že tento s hrdostí chlubil se poklady a slávou, jakou povýšil ho král nade všecky v celém království. Ale v krátkém čase vše se proměnilo. Královna Esther obžalovala Amana, že vyhladiti usiluje národ židovský a že ukrutenství jeho až na samého krále se vztahuje, a hle! užasnutý král bez prodlení Amana na šibenici oběsiti rozkázal. *(Esth. 3—7.)*

Jaká se zdála býti čest, kterou prokazovali *Lykaonští* sv. Pavlu a společníkům jeho, když viděli jeho skutky! „Bohové,“ volali, „učiněni podobní lidem sestoupili k nám.“ Však jedva se naskytlo několik utrhačů, již se usmyslili jinak a kamenovali cizince tyto, kteréž nedávno velebili.

(Skut. ap. 14.)

Sv. *Jan Kapistrán* jako místodržitel prohral při královskou, tak že od obyvatelů sporného města přepaden a jako zajatý s hanbou a potupou v okovech do žaláře uvržen jest. I doufal, že se ho král rázně ujme, avšak král pro bývalého milostníka svého neučinil ničeho. Jan musel dlouho trpěti.

(J. Bílého: Legenda.)

Belisar byl od císaře Justiniana pro svou rekovnost velmi ctěn a povýšen. On zvítězil nad Peršany, přemohl barbarské národy: Gothy, Alemany a Vendy, vyhnal je z Říma a Italie a zajal krále jejich. Afrikány, protivící se císaři přinutil k poslušenství, slovem kde Belisar byl, tam bylo i vítězství. Císař dal jemu ke cti památný peníz raziti s podobiznou jeho a nápisem: „Ozdoba Římanů“. Kdoby byl pomyslil, že tento, od císaře tak velice ctěný a vyznamenaný rek mohl by do nemilosti upadnouti. A skutečně padl Belisar hrozným způsobem závisti za oběť. Někteří dvořané záviděli mu velkou přízeň císařovu, očerňovali ho, zlehčovali jeho vítězné činy, podkládajíce mu zlý úmysl a viníce ho ze zrady země tak dlouho, až ho císař sesadil z úřadu a důstojenství a do žaláře uvrhnouti kázal. Tam byl ubohý odsouzen k smrti a jen z velké milosti kázal mu císař vypíchnouti oči. Konečně dal si Belisar bídnou chatrč vystavěti na veřejné ulici a tam žebral o almužnu, volaje: „Lidé ustrňte se a darujte halíř Belisarovi, jejž udatnost povýšila, závist ale očí zbavila.“

(Mich. Okáč.)

Jistý *Belgičan* byl ve velké přízni jednoho knížete. Pro malichernost ale upadl u něho v nemilost a tu opouštěje dvůr pravil: „Zakusil jsem sám na sobě, jak velký jest rozdíl mezi poslušností k Bohu a k lidem, mezi přízní Božskou a lidskou, přesvědčil jsem se, jak lidé z největší přízně a lásky upadají v mstivost, jak jinak ale jedná Bůh, jenž odplatí i za to, pakli jsme někomu dali vody napíti. *(Cornelius a Lapida.)*

Biron byl u velké přízni u cárovny ruské Anny. On vlastně vládl po smrti cara Petra II., jenž r. 1730 zemřel.

Než po smrti Anny upadl Biron v nemilost a poslán do Sibiře.

(Linkovström.)

Tomáš Cramerus, arcibiskup kanterburský, jenž krále Jindřicha VIII. oproti papeži hájil, zasypán jest s počátku vyznamenáním a důstojenstvím, konečně však obžalován pro velezradu a upálen.

(Beyerlinck.)

Didacus Arias, dvořením Jana, krále kastilského, stál u velké přízni u dvora. Povždy ale, jak při všech rozmluvách na jevo dával, přál si míti hřeb, jímž by si přízeň vládců upevnil, ana tak snadno prchá. *(Melanchol.)*

Engeranus Marinius, tajný rada Filipa krásného, krále francouzského, velkou přízeň krále si vyzískal, že jeho pokynutí všickni i král uposlechli. Král na jeho radu vedl válku anebo uzavřel mír. Za nástupce Filipova ale Ludvíka Hutina přičiněním králova ujce Karla přišel v nemilost a byl ukřižován.

(Aemilius.)

Když *Napoleon III.*, císař francouzský, ještě na výši své slávy stál, postavili obyvatelé bordeauxští v nadšenosti pro něj sochu jeho na jednom náměstí. Ale když za války prusko-francouzské do Bordeaux telegrafická zpráva došla, že Napoleon u Sedanu přišel do zajetí, tu se srotilo několik set lidí a překotili sochu. Tak nestálá je přízeň lidská. Kdyby byl Napoleon u Sedanu nad Prušáky zvítězil, jistě by byli Bordeauxští jeho sochu fábory a věnci ozdobili.

(Škola Bož. Srdce 1878.)

Šlechtic *Pando* tančil u dvora královny anglické Alžběty s takovou lehkostí a dovedností, že ho královna sama na příští zábavu pozvala. Pando cvičil se tu ustavičně tanci, marnou chválou královny opojen. Než při zábavě dařilo se mu špatně, dostal závrať a upadl za všeobecného posměchu, začež ho královna pro neobratnost vypeskovala. Ale Pando poučen tím, jak nestálá jest přízeň lidská, stal se katolíkem, ano i knězem a zcela sloužil Bohu.

(Partholli.)

Císař *Valencinian* nechal proslulého vůdce Aecia, jenž Attilovy voje přemohl na nivách katalonských, z křivého podezření usmrtiti. *(Plutarch.)*

Anglický kardinál *Volsai* byl původcem, že se král Jindřich VIII. s manželkou svou Kateřinou rozvésti dal a za to vysoko povznešen jest. Když pak později přízeň královu ztratil, zoufale volal: „Že jsem hledal přízeň královu místo přízně Boží, ztratil jsem přízeň Boží i královu.“ *(Volsai.)*

2. Nebaž po ní.

Alexandr velký, chtěje si přízeň občanů získati, dary je podplacoval. Uslyšev o tom otec jeho Filip, káral ho za to, řka: „Jak klamnou myšlenkou, ó synu! se řídíš, mysle, že penězi opravdové přízně získáš.“ *(Plutarch.)*

Dionysius mladší mnoho učených mužů u sebe choval a to jen za tou příčinou, aby si přízeň lidu získal, by i o něm se mluvilo a myslelo, že jest učený. *(Erasmus.)*

Ačkoliv sv. *Vitalis*, mučeník, přízně vladaře Paulina si vážil a ku prospěchu utiskovaných křesťanů používal, vida však, že déle bez hříchu jí užívati nelze, raději lidské přízně se odřekl, než aby Boha urazil. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Půst.

I. Vůbec.

1. Jeho užívání a prospěch.

a) Povždy se držel.

Půst zachovávali i *pohané*. Tak Sokrates, Plato, Pythagoras a mnozí jiní. I u Řeků a Římanů nebyla žádná slavnost, žádný dotaz orakula, žádné obětování se bohům bez předcházejícího postu.

(Krönes: Real-Lex.)

Indičtí modlářští kněži nebo *braminové* tak velmi se postí, že někteří teprv každý čtvrtý, ano i osmý den pořádně obědvají.

V Číně jest zvláštní pohanská sekta, „postící se“ zvaná, jíž údové jen bylinami se živí, majíce maso, ryby a vejce zapovězeny. *(List Duranda.)*

Turci mají každoročně šest neděl půst, kterýž s počátkem křesťanského adventu

připadá a slavně se drží. První den dají časně ráno tři rány z děla, ohlašující, že nastal půst. Na to znamení scházejí se Turci na veřejném místě přátelsky se pozdravujíce a objímajíce. Mezitím slyšeti čas od času dělové rány. Pak se opět rozcházejí. Půst jejich záleží v tom, že od slunce východu až do půl noci žádného pokrmu nepožívají. V 6 hodin večer jdou do modlitebnice osvětlené, Turkyně tam ale nejdou. Za celý čas postní dávají se ráno i večer čtyrykráte salvy z děla. Totéž znamení se dává večer, když se v modlitebnici sejdou a konečně o 12. hodině v půlnoci dává se opět dělovou ranou znamení, že čas jest k jídlu.

(„*Čas. kat. duch.*“ *1837.*)

Půst uložil Bůh již našim prarodičům v ráji (*1. Mjž. 2, 17.*).

Před potopou světa bylo požívání masa s krví (*1. Mjž. 9, 4.*), po potopě požívání všelikých ryb, ptáků a zvířat zapovězeno (*3. Mjž. 11.*).

Sám Bůh celému národu israelskému všeobecný výroční půst přikázal (*3. Mjž. 23, 27.*).

Postili pak se:

Za hříchy své: Mojžíš za hříchy Israelitů 40 dní (*5. Mjž. 9, 18.*); Israelité na radu Samuelovu (*Soudc. 20, 26.*; *1. Kr. 7, 6.*); Ninivetští (*Jon. 1.—3.*).

V soužení: Židé s Juditou (*Jud. 4, 5.*); David za smrt Abnerovu (*2. Kr. 3, 35.*), za nemocného syna svého (*2. Kr. 12, 16.*), při pronásledování nepřátel (*Ž. 34, 14.*) i po smrti Saula (*2. Kr. 2, 12.*); město Jabes (*1. Kr. 31.*); Esdráš vraceje se z Babylona do země judské vypsal půst (*1. Esdr. 8, 21.*); Nehemiáš (*2. Esdr. 1, 4.*); Mardocheus, Esther a židé (*Esth. 4, 4.*); Achab pro hrozby anděla (*3. Kr. 21, 27.*); Sára, dcera Raguelova, byvši pohaněna od děvky (*Tob. 3, 10.*); židé v zajetí (*Zach. 8, 19.*; *Joel 1, 14.*).

Na počest Boží se postili: Joakym král s národem (*Jer. 36, 9.*); Daniel a tři mládenci (*Dan. 1.*); starec Eleazar a matka makabejská se sedmi syny, podstoupili i smrt (*2. Mak. 6, 7.*); Anna, dcera Fanuelova, (*Luk. 2, 37.*); sv. Jan, předchůdce Páně (*Mr. 1, 6.*) a jeho učeníci (*Luk. 5, 33.*).

Před podniknutím se postili: Mojžíš (*2. Mjž. 24, 18.*); Judita (*Jud. 8, 5.*); Esther (*Est. 4, 16.*); Pán Ježíš, než nastoupil úřad svůj (*Mr. 1, 12*); sv. apoštolé (*Luk. 5, 34.*; *Skut. 13, 1.*) a tak i první křesťané.

Na upamatování nešťastných dnův: celý národ israelský v měsíci Thamuz (červenci), že Jerusalém dobyt jest (*Zach. 8, 19.*); v měsíci Ab (srpnu), že chrám zničen jest (*Zach. 7, 3*); v měsíci Tebet (lednu), že Jerusalém počat jest oblehán (*Zach. 8, 19.*).

Za času Pána Ježíše a i později postili se židé každého týhodně ve čtvrtek (Mišna), kdež Mojžíš na horu Sinai vstoupil a v pondělí (Taanith), kdež zase dolů sestoupil (*Luk. 18, 12.*).

K postu vybízí i sv. Pavel (*1. Kor. 7, 5.*); postili se v Antiochii (*Sk. ap. 13, 3.*); Pavel a Barnabáš v obcích odporučili půst (*Sk. ap. 14, 22.*).

Staří Nazarejští netoliko se od všelikého opojného nápoje ale i od hroznů zdržovali, ne že by hrozny opájely, ale pro nebezpečenství, že kdyby hroznů zakusili, mohlo by se jim i moštu i vína zachtíti. (*Sv. František sál.*)

První křesťané tak se postili, že od půstu až zcela zhubeněli, jedlit teprv večer a to ještě jen chleb s vodou a solí. (*Tertullian.*)

Za času sv. *Augustina* věřící přísně zachovávali posty, tak že jen večer něco málo jedli, ano mnozí po celé tři dny před velkonocí všech pokrmů a nápojů se zdržovali. (*Sv. Augustin.*)

Staří poustevníci zvláště v Mezopotamii 4 až 5 dní týhodně se postívali a po celý život nikdy teplých, neb jinak připravovaných krmí nejídali, nýbrž kořínky a zelinami se živili.

(*Ber. Bercaster.*)

A tak všickni Svatí a Světice Boží a zbožní křesťané půst zachovávali a zachovávají.

b) Prospívá:

aa) Duši.

Postem objevuje se Danielovi význam snův; postem vycházejí tři mládenci neporušeni z ohnivé peci babylonské; postem stává se Mojžíš hoden čtyřiceti dnů s Pánem v důvěrném rozmlouvání na hoře setrvati a zákon obdržeti; podobně Eliáš postě se dlouho, spatřil Pána na poušti.

Postem obdrželi odpuštění Nivivetští (*Jon. 3.*); král David (*Ž. 6, 10.*).

Sám Pán Ježíš, postě se 40 dní a nocí, přemohl ďábla, když ho pokoušel.

Proto i Církev sv. v prefaci postní vychvaluje půst, že nepravosti zapuzuje, mysl povznáší, ctnost a odměnu uděluje.

Sv. *Augustin* a sv. *Jan zlat.* toho přesvědčení byli, že půst blahodějný prostředek jest, abychom Bohu za hříchy dosti učinili a milosti Boží si získali. (*De utilit. jejun.*)

Sv. *Gerasim* napomínal často poustevníkův, aby se co nejpřísněji v postech cvičili a utužovali, ať půst s modlitbou nejlepší zbraň jest proti lákadlům tohoto světa. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Isidor* požíval takové slavné pověsti, že když Pallades, biskup z Helenopoli, chtěl jíti na poušť, dříve s ním o tom radu bral. On pak jej poslal k Dorotheovi thebánskému, kterýž denně nic jiného nejídal, než asi 6 uncí (12 lotů) chleba a přehrštli zeleniny. Když mu Pallades představoval, že takovou přísností tělo jeho brzy schřadnouti musí, dal mu za odpověď: „Já mrtvím tělo, aby ono mne neumrtvilo.“ (*Mehlera příkl.*)

V životě sv. panny *Oportuny* čteme, že mnohý den ode všeho pokrmu a nápoje se zdržovala a sice každou středu a pátek se postila. V jiných dnech jedla ne z rozkoše, ale pro zachování života. Když pak se jí jistá sestra klášterní tázala, proč tak často tělo své postem krotí, odpověděla: „Adam byl pro nestřídmost z ráje vyhnán, my tedy musíme posty do ráje vejíti. (*Macana výbor.*)

Sv. *Saba*, vzpomenuv si, že Eva mlsností hadem k hříchu se dala svésti, umínil si, že po celý život ovoce neokusí a také ho nikdy nejedl. (*Hunolta káz.*)

Hermas rád se postíval a sám se vyznává, že postem a almužnou ušel mnohým pokušením. (*Hermas.*)

bb) Tělu; zdraví.

(Viz i: „střídmost 1!“)

Lykurg, přísný zákonodárce Spartanů, cvičil mládež tuhým postem a odvykal ji lahodným jídlům a všelikým rozkošem a vychoval střídmý a mravný národ, kterému obdivovati se musel každý. (*Mich. Okáč.*)

Sv. *Makarius starší* jídal jen jednou za týden a to jen tolik, čeho k zachování života nevyhnutelně zapotřebí bylo a přece žil 90 roků. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Nilus* dopustil se v mládí svém jedinkého hříchu. Aby budoucně více nezhřešil, uložil si na celý život svůj půst. Požíval jen bylinky a ovoce ze stromů a pil jen vodu. V noci líhal na holé zemi a přece dosáhl 95 roků. (*Hunolta káz.*)

Aloisie, dcera Ludvíka XV., byla velmi slabého a útlého těla; když ale vstoupila do řádu karmelitánek, ku podivu sesílila na těle i na duši, ač dle pravidel řádu přísně se postila. (*Mehlera příkl.*)

Slovútný kardinál *Stanislav Hosius* po všecky dni života svého nařízené posty s největší svědomitostí zachovával. Stalo-li se, že mu lékaři a přátelé jeho někdy domlouvali, aby masa požíval, neučinil dle žádosti jejich, ale takto dle obyčeje svého jim odpovídal: „Já se postím, abych dlouho živ byl, neboť psáno jest: „Cti otce svého i matku svou, aby's dlouho živ byl na zemi. Otec můj jest Bůh na nebi, matka má jest Církev na zemi. On velí, abych se postil, ona přikazuje, kdy se mám postiti. Proto pevně doufám, že okusím ovoce poslušnosti své, že budu dlouhověký, jak Písmo sv. zaslibuje.“ A vskutku velmi vysokého věku se dočkal. (*Macana příkl.*)

Karel vel., kdykoliv cítil se churavým, vždycky se postíval. „Půst,“ říkával, „jest nejlepším lékařem mým.“ (*Mehlera příkl.*)

Jistý starý zkušený *lékař* vyjádřil se o postu takto: „Již po 60 let léčím, ale po celý ten čas neshledal jsem člověka, kterýž by, jsa přítel postu, v mladosti zemřel.“ (*Mehlera příkl.*)

Ostatně *rolníci* požívají málo masitých pokrmů a přece jsou zdravější a dosahují i vyššího stáří než v městech.

Slovútný J. *Wesley* upadl jednou v duševní nemoc, tak že nemohl ani přemýšleti. I umínil si, že se bude požívání masa zdržovati a jen zeleninou a jiným pokrmem živiti. A hle, v brzku nabyl opět dřívější pružnosti ducha. (*G. J. Wenzel.*)

2. Zachovávej!

Sv. *Aloisius*, jenž nevinností svou andělu se podobal, odměřoval si denně

potravu na unce, aby tělu více potravy nedal, než mnoho-li nevyhnutelně zapotřebí bylo. (*Hunolta káz.*)

Biskup sv. *Ambrož* po mnohá leta jen v poledne něco málo požíval. (*Hunolta káz.*)

Sv. *Anselm*, biskup, tak často a tak násilně se postíval, že i všecku chuť k jídlu ztratil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svatých.*)

Sv. *Antonín* nejídal a nepil tři dni po sobě ničeho a čtvrtého teprv něco málo chleba požil. (*Hunolta káz.*)

Sv. *Arnulf*, biskup metský, jenž prvé za krále Chlotara II. co vůdce a státník se vyznamenal, stana se biskupem, velmi tuhý život vedl, nosil na holém těle žíněné roucho, často po celé tři dny ničeho nejídal, i potom jen chlebem ječným a vodou se živil. (*Stolberg.*)

Sv. *Badem*, opat, postíval se tak přísně, že za celý týden jen jedenkráte jídal a to jen suchý chléb a vodu. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Benedikt Labre* někdy dva i tři dni úplně se postil. Dobré pokrmy, jež mu dali, nechal čeledínům, aby jich snědli a sám jen prostou stravou se uspokojil; co ústům utrhl, dal chudým. (*J. Bílého*: *Legenda*)

Sv. *František z Assisi* postíval se ke cti Rodičky Boží od slavnosti sv. ap. Petra a Pavla až do nanebevstoupení Páně. I ke cti andělů dlouhý čas se postíval. (*Krönes*, *Real.-Lex.*)

Sv. *František xav.* nejídal na misiích nic jiného, než trochu pražené rejže. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *German*, biskup antisiodorský, po 30 roků nepožíval pšeničného chleba, vína, oleje, octa a vařiva. Požíval jen ovesného chleba, jídal jednou za den, ba mnohdy i dva dni ničeho nejedl. (*Mätzler.*)

Sv. *Hedvika*, vévodkyně polská, čtyřicet roků nepožívala žádného masa, ač ji bratr její, biskup bamberský, začasto k tomu měl, ana byla velmi slabá. Obyčejně jídávala v neděli, v úterý a ve čtvrtek rybu anebo jídlo mléčné; v pondělí a v sobotu suché vařivo, ve středu a v pátek jen chleb a vodu. (*Mätzler*, *Legende.*)

Sv. *Jan z Kříže* nejídal po 24 let jiných pokrmů leč chleba, trochu zeleniny a ovoce. Když mu v chorobě lékař nařídil, aby teplých pokrmů požíval, dával si vařiti z mouky polívku, jíž aby chuti odejmul, přimísil povždy peluňky. (*Podstr. výkl.*)

Sv. *Karel borom.* po celý čas života svého zdržoval se masa, ryb, vajec a vína, v posledním pak čase požíval jen vodu a chleb. (*Hunolta káz.*)

Sv. *Mikuláš tolentinský* již co pachole přísně se postil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv, *Mikuláš z Flye* dvacet roků prý bez pokrmu a nápoje žil. (*Deharbe.*)

Sv. *Petr z Alkantary* zachovával také ustavičný půst, nejídal než každý třetí den a tu toliko chleb nejtvrdší a nejčernější a někdy také trochu polévky, již přilévaním studené vody vší chuti zbavoval, ba jedenkráte teprv za osm dní něčeho pojedl. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Radegundis*, manželka francouzského krále Chlotara, když s přivolením choté svého vstoupila do kláštera, rozdala všecky královské skvosty mezi chudé, vzala žíněné roucho na se a v klášteře živila se jen černým chlebem, kterýž sama pekávala, a trochem luštěnin. Od té doby, co stala se řeholnicí, nejedla až do smrti masa, ryb, vajec, ani ovoce, nepila piva ani vína. V postě se zcela uzavřela a jen čtvrtý den pokrmu přijímala. Tak přísně se postívala paní z vysokého rodu. (*Ber. Bercaster.*)

Sv. *Rajmund penafortský* jídal mimo neděle a svátky jen jednou za den, obětoval denně mši sv. a celé živobytí jeho podobalo se neustálé modlitbě. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Řehoř* miloval zvláště půst a tak se postil, až si nebezpečnou slabotu žaludku spůsobil. Jednou na bílou sobotu žádal Boha, by mu přispěl, aby se po celý den postiti mohl a hle, Bůh odňal od něho slabost. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Alas 80 let chleba nejedl (*Nicefor.*)

Bathaeus, poustevník, tak velmi se postíval. že jednoho syrského chleba za 70 let neokusil. (*Sozomenes.*)

3. Posti se!

a) s duchem a pokorou; varuje se marnivosti.

Císař *Lev* každého postu napomínal za svého 25letého panování senát a

urozenstvo říše své, aby nejen tělem se postili, alebrž i svými smysly.
(Stolberg.)

Sv. *Theodor* dal o jisté slavnosti lepší poněkud oběd připraviti svým bratřím. I sešli se mniši a posadivše se k stolu, s chutí přijímali, což se jim podávalo. Než jeden z nich vece k služebníku: „Já dnes nic teplého jísti nebudu, přines mi jen chleba a soli.“ Slova bratrova neušla sv. opatu. I dí svatý podivnému bratru: „Ach, bratře! lépe by's byl učinil, kdybys byl v chýži své maso jedl. než že touto podivnou a nemístnou zdrželivostí svou trochu marné chvály uhoniti hodláš. Či snad nevíš, že marnost sebe lepší skutky poskvrňuje a všelikou cenu před Bohem jim ujímá? Anebo vyšlo ti z paměti, což velel Spasitel, když vece: „Ty pak, když se postíš, pomaž hlavy své a umyj tvář svou, aby nebylo zjevné lidem, že se postíš, ale Otci tvému, kterýž jest v skrytě, a Otec tvůj odplatí tobě zjevně?“
(Blahověst. 1851.)

Opat *Jan* často navštěvoval svých bratří, aby se přesvědčil, jak pokročili v křesťanské spravedlnosti. Přijda k poustevníku, jmenem Passiu, jenž 40 let již ztrávil na poušti a nikdy před západem slunce nejídal, chlubil se svému opatu: „Mne slunce nevidělo ještě nikdy jísti.“ „A mne,“ doložil Jan, „nikdy nevidělo se hněvati.“ *(Mehl. př.)*

Jistý *učeň* pravil druhdy k sv. Makariovi: „Dokuď jsem v klášteře přebýval, mohl jsem se po dlouhý čas pokrmu a nápoje zdržet; ale nyní v poustevně hlad se záhy a tak mocně ozývá, že mi velmi za těžko přichází, se postiti.“ Na to odtušil sv. Makarius: „To odtuď pochází, že tě v klášteře se postícího bratří obdivovali a mnohý příchozí snad na tebe prstem ukazoval; nyní pak v samotě žádný tě nepozoruje a tudíž tvá marnost nenalezá posily; nebýváš sycen chválou, pro niž si hladu zapomínal.“
(Mehl. př.)

b) Spoj s modlitbou; prací; almužnou!

Sv. *Prokop*, mučeník palestinský, tak tělo své umrtvil, že se zdálo býti bezdušné a duši svou tak štědře krmil slovem Božím, že z toho pokrmu i tělo posilu bralo. I nejídal ničeho než chleb a nepil ničeho než vodu a to obyčejně teprv každý druhý nebo třetí den, někdy ale teprv sedmý den jídal, ustavičně se postě. Dnem i nocí přemýšlel jen o Bohu a jeho zákoně.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Spytihněv, kníže český, obyčejně celý půst přebýval v domě kanovníků, nebo ve kláštere mnichů břevnovských, uděluje almužny a trávě nejvíce času při službách Božích, ve bdění a na modlitbách. *(Václ. Vl. Tomek: děj. české.)*

Tři *poustevníci* spolu rozmlouvali. „Postiti se jest přece dobrý skutek,“ pravil první z nich. „Aj,“ pravil druhý, „pracovati jest přece mnohem lepší.“ A třetí vece: „Almužnu dávati jest nejlepší, když se, abyste ji udíleti mohli, postíte a pracujete.“ *(Mehlera příkl.)*

Hermas, učeník sv. apoštolů, s důrazem k tomu vybízí, abychom to, co postem jsme ušetřili, darovali chudým, zvláště vdovám a sirotkům.

I sv. *Jarolím* poučuje zbožnou pannu Demetrias, aby dle příkladu Mojžíše a Eliáše se postila, spolu ale i dobré skutky konala. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Nothburga* postila se a uspořený pokrm rozdala chudým.
(Scherer, Exempel-Lex.)

c) Ukrývej ho:

Pán Ježíš žádá, abychom půst svůj neukazovali *(Mat. 6, 16—19.)*; a proto farisea, jenž veřejně se chlubil, že se postí, pokáral *(Luk. 18, 12.)*; proto i sám čtyřicet dní a nocí na poušti se postil *(Mat. 4, 1.)*.

Sv. *Kanut*, král dánský, postíval se v 40denní půst a každý pátek o vodě a chlebě. I když se šlechtou při královské tabuli seděl, nepozorovaně zachovával půst a dal skvostný pokrm skrze důvěrné sluhy mezi chudé rozdati.
(Bolland.)

Sv. *Klára* kolikrátkoliv se postila, vždy podle rozkazu Spasitele našeho tak veselou tvář ukazovala, jako by se té tělesné nouzi a tomu postu smála. V postě před velikonocí a od sv. Martina až do vánoc o suchém chlebě a vodě živa byla. A na holém těle nosila žíněné roucho. *(Macana výb.)*

d) Nepřeháněj!

Sv. *Jeroným* schvaluje jisté paní, jmenem Demetrias, půst podle příkladu

Mojžíše, Eliáše a Pána Ježíše, doložil: „Neukládám ti tak velké posty, ješto by tělo tvé oslabily, neb docela zahubily, nýbrž postiti se máš vůbec jen tak, aby žádost těla byla skrocena, by si mohla sv. knihy číst, žalmy zpívat a se modlit, by's mohla v svatvečer bdíti a stále své práce vykonávat."

(Sv. Jeroným.)

Patnáctiletý *Hilarion* tak se postíval, že mnohdy mdlobou sotva dechu popadal. *(Hunolta káz.)*

II. Církevní.

1. Druhy a tresty.

a) Druhy; nedržení jest neposlušnost.

1. Půst čtyricetidenní připisuje se papeži Telesforovi (117—137), ač sv. Jan zlat. nebera ohledu na délku, ho již časům apoštolským přičítá, ješto sv. Irenej o něm zmínku činí. V III. století zákonem již nařízen. Tu jídali křesťané jen jednou za den prosté pokrmy; trval místem i 50, 60, 70 dní (od toho: Septuagesima); 40 dní dle příkladu Pána Ježíše, Mojžíše a Eliáše. V svatém týhodnu požívali jen suché ovoce, chleba, vodu a sůl; na velký pátek nejídali praničeho. Všecky veřejné hry, divadla a tance byly zapovězeny. Papež Mikuláš I zapověděl nově obráceným Bulharům i honbu. I sv. Ambrož ji zakazoval. Sv. Karel borom. zapověděl i schůzky a hostiny a císař Justinian divadla, honbu a představení s koňmi. Staří Němci pekli zvláštní pečivo, aby si povinnosti postu připomenuli.

(Fastenbrezen.)

2. Po mnoha století byl i advent čas postní a trval také 40 dní; zvláště se držel jako čas postní v Anglicku a Irsku. Ještě v VIII. století se zachovával, nyní arci jen ve středu a v pátek.

(Bulla. Clement XIV., 16. kv, 1772.)

3. Týdenní posty po celý rok již od nejstarších časův a sice středa a pátek, ku konci III. století i sobota.

4. Posty kvatembrové byly za papeže sv. Lva (440—461) uvedeny v Římě dle obyčeje Israelitův. *(Zach. 8, 19.)*

5. I o vigiliích učitelové Církve se zmiňují; původ za času pronásledování křesťanův. Jsou: štědrý den, bílá sobota, sobota před svátky svatodušními, den před svátkem sv. apoštolův Petra a Pavla, den před na nebe vzetím Panny Marie a ten den přede všemi Svatými.

(Jinim.)

Od posledních dob vlády *Ludvíka XVI.* dáváno při dvoře francouzském v postní dny, když právě hony se odbývaly, na stůl nejen postní jídla, ale i masité pokrmy. Starý dvořenín jeden vytasil se s rozumem svým u věci té v smysl ten, že co do úst vchází, duši nepoškvrňuje a že tudíž postů zachovávati netřeba. „Nikoliv, pane," vece král s důrazem, „masité pokrmy o sobě nepoškvrňují duši, aniž v sobě hříšné jsou, nýbrž vzpoura proti zákonité mocnosti a přestoupení její výslovného předpisu. Vůbec na to přijde, zdali Kristus Církvi moc dal dětem jejím poroučeti a na přikázaní, že Církev poslouchati máme. Písmo sv. praví: „Kdo Církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán!" a toho se držím!" *(Mehlera příkl.)*

Jistému *mladíku*, jenž veda dříve pustý život, opravdově se obrátil a v pátek nechtěl maso jísti, vysmívali se druhové. I odpověděl jim slavně: „Vězte, že od nějakého času patřím do velké veleznamenité společnosti, kteráž od údů žádá, aby jistá pravidla zachovávali a za to jim zvláštní dobrodiní podává? Tato společnost jest katolická Církev; k ní náležím a ji také poslouchám, abych její milostí účastným se stal."

(Kankoffer's Osterglöcklein.)

Jednomu žebrajícímu židovskému *pacholíku* podávali hosté v hostinci upečenou vepřovou jaternici, avšak pacholík jí nevzal. Mnozí se tomu smáli, jeden zbožný muž ale pravil: „Spíše byste měli pacholíka pochváliti a jeho příkladu ohledně postu následovati."

(Kr. Šmíd.)

Jistému *protestantu*, jenž odvolávaje se na slova Písma sv. Mat. 15, 11.: Ne, co vchází v ústa, poškvrňuje člověka, ale co z úst pochází, to poškvrňuje člověka; přikázaní církevní postní za nebiblické prohlašoval: odpověděl prostý rolník tím způsobem, že ho upozornil na první přikázaní v ráji a se ho otázal, zdaž Adam a Eva jablkem, anebo neposlušností lásky Boží se zbavili a trestuhodnými se stali?

(Scherer-a Exempel-Lex.)

b) Tresty církevní a světské.

Církev přísně trestala přestupníky postu.

Concil v Toledě r. 653 nařídil, aby ten, kdo by v čas postní maso jedl, o velkonocích k sv. přijímání připuštěn nebyl a po celý rok na to masa se zdržel.

Concil v Tridentu (sess. 25. Decr. de delectu ecl. jejunii.) zapřísahá správce duchovní, aby všemožným způsobem na to účinkovali, by věřící půst zachovávali.

V řecké církvi nebylo v svatopostní čas ani nemocným dovoleno maso požívati a všecky pokusy o zmírnění na synodách byly zavrženy.

Za prvních ba i nedávných dob i zákonem světským půst nařízen býval.

Císař *Karel vel.* smrtí toho potrestal, kdo sv. náboženství na potupu v čase postním maso jedl. *(Bercastel.)*

V Dánsku, Anglicku a Irsku musel ten, kdo v čas svatopostní půst přestoupil, peněžitou pokutu platiti, anebo byl ranami trestán.

Dle *uherských zákonův* musel se ten, kdo půst nezachovával, ze země beze všeho jmění vystěhovati. *(Decharbe.)*

c) Rouhače Bůh trestá.

Když jednou sv. biskup *Elfegus* v Anglicku přísně kázal o čtyřicetidenním půstu, pravil jeden z posluchačů: „Kazatel tento jest přece jen velmi přísný, ostatně mne k tomu nepřiměje, abych na zdraví si škodil a půst zachovával.“ Což když zbožný biskup uslyšel, naříkal: „Ó, jak se tomuto člověku zítra povede!“ A hle, druhého dne nalezen jest mrtev v posteli. *(Hunolta káz.)*

Jednoho *pátku* r. 1862 vstoupil v Boloně jeden obyčejný člověk do hostince a posmívaje se postu sáhl po mase. V tom ale ranila ho mrtvice, že mrtev sklesl k zemi.

(Apologista di Torino 1863.)

Hospodská N. v *Budensku*, dcera hrozného rouhače, který dříve bohat, do trestnice přišel a v nemocnici zemřel, jídávala každou popeleční středu ve své krčmě před hosty slaninu. Umřela r. 1865 na sevření žaludku hladem a byla na popeleční středu pochována. *(Alban Štolc.)*

V městečku *G.* žijou také lidé, jimž katolický život trnem jest v očích a kteří naschvál to činí, co Církev sv. zapovídá. Jedna společnost objednala si 8. února r. 1856 u jedné hostinské v předměstí pro každý pátek v čas postní na večer hostinu z masitých pokrmů pro 13 osob. Avšak hodná hostinská objednávku tu nepřijala, ač jí nadávali a vyhrožovali, že k ní více choditi nebudou. Nadávajíce odebrali se do jiného hostince, kdež hostinský jim byl po vůli. První pátek v postě požili hosté masitou večeři, činíce potupné poznámky a statně popíjejíce. V 11 hodin večer vraceli se domů, objednavše si vůz a hle, zlomila se náprava, ani v půlnoci do města vjížděli, koně splašili se a všickni vypadnuvše s vozu strašně se poranili.

(Jarisch, Ill. Volkskal.)

V *Klatovech* spůsobila náhlá smrt jednoho člověka nemalé pohnutí. Vešel totiž v sázku, že sní na velký pátek dvě libry uzeného masa. I snědl dvě libry masa, v noci pak zemřel.

(Blahověst. 1871.)

V *Krumlově* v Čechách zlobil se roku 1602 jeden bludař, že kazatel jesuita na neděli květnou v kázaní horlil proti jedení masa v den postní. I vyšel na práh domu svého a jal se láti a nadávati a pravil, že na velký pátek před kostelem katolíkům a jesuitům na vzdor bude jísti maso. Avšak v noci zachvátila ho a jeho dva syny morová rána, na níž všickni tři na bílou sobotu zemřeli. *(Hist. S. J. prov. Boh.)*

Roku 1575 jedli *vojínové* Ludvíka, vévody nassavského, v čas 40tidenního postu na potupu maso a neslušně se vyráželi, avšak trest Boží brzy je zastihl, všickni byli téměř i sám Ludvík, povražděni v bitvě a jen málo se jich útěkem zachránilo. *(Brendebachius.)*

Kdys — není tomu dávno — přišel do venkovské hospůdky jistý *obchodník v dobytku* Byl právě pátek. I ptal se hospodského, co by měl k jídlu. „Nemám, leč několik uzenek, ale dnes je pátek,“ odpověděl hospodský. Na to uštěpačně, rouhavě prohodil dobytkář: „Sem s nimi!“ Přijdu-li proto do pekla, nebudu tam bezpochyby sám, bude nás tam více.“ Několik dní na to nabodla ho kráva a roztrhla mu břicho.

(Blahověst.)

R. 1865 seděla na velký pátek společnost Radstadťanů ve Štýrsku v hospodě a pochutnávali si na předložených masitých pokrmech. Nejblíže příští na to pátek po velkonoci stál Radstadt v plamenu a celé město až na několik čísel vyhořelo tak, že agenti rozličných pojišťoven proti ohni se vyjádřili, že něco takového ještě nikdy neviděli.

(*Škola B. Srdce 1876.*)

Dne 13. července 1850 odebral se odpoledne v 5 hodin jeden 60letý měšťan v *Roccarioně* na veřejné místo, aby u přítomnosti mnohých osob na potupu Církve sv. v den postní maso jedl. I vytáhl si salám a vepřovou pečeni a směje se postu, jedl o překot. Někteří z přítomných se smáli, většina ale zatracovala jednání to hanebné. Bohopustý stařec, aby ještě větší výtržnost učinil, vylezl na strom a chtěl tu dále jísti, avšak spadl a zabil se.

(*L' Armonia. Luglio 1850.*)

2. Zachovávej!

Sv. *Alžběty*, královně portugalské († 1336), nepostačoval církevní půst; postila se po celý čas adventní. V pátky a soboty, v den před svátky Rodičky Boží, sv. apoštolů a v mnohých jiných dnech žila o chlebě a vodě. (*Richter.*)

Sv. *Bernard*, markrabí bádenský († 1459), již co pacholík zachovával nejen předepsaný církevní půst, alebrž nepřijal v pátek buď žádného pokrmu anebo velmi málo, aby poněkuď na utrpení Kristovu vzal podílu, začasto říkával svým důvěrným přátelům: „Postem se tělo krotí, aby i s duší věčně nezahynulo, jako kůň uzdou se krotí, aby do prohlubně nepadl.“

(*Krönes: Real-Lex.*)

Když sv. *Fruktuosus*, biskup v Tarragoně a dva jáhnové jeho k upálení vedeni byli, podávali jim žoldnéři sílícího nápoje. I řekl biskup: „Jestiť pátek a třetí hodina ještě neodbila, nebudeme rušiti postu a beztoho doufám, že brzy k sv. mučeníkům přivtělen budu.“

(*Macana výb.*)

Sv. *Jan firmanský* nejídal po celý půst nic než denně hrst bobů; jindy zas celý ten čas jen zeleninami se živil, jindy opět nesnědl po čas postu 40tidenního jen 46 ječných chlebíčků velikosti koláče, tak že až k víře nepodobno, aby člověk tak živ býti mohl. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Jan laudenský* 40denní půst co nejbedlivěji zachovával, kdež i tělo své rozličným spůsobem mořil.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Kateřina janovská* po 23 roků postívala se vždy po šest neděl před vánocemi a po sedm před velkonocí a její půst byl tak tuhý, že po celý ten čas ničeho nepožívala, vyjímaje trochu vody s octem a se solí, čímž vnitřní horkost svou ochlazovala.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Kazimír* posty tak zachovával, že ani jsa churav sproštění od nich nepřijal. „Nikdy jsem se nestal,“ pravil lékaři svému, „postem churavějším a nemají-li léky žádné moci k uzdravení, neprospěje ani dispense.“

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, postíval se velmi přísně v každý přikázaný den postní, nic nejídaje než chleba a zelin a nepívaje než vody.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Makarius*, poustevník, když se přiblížil postní čas, mrtvil se a kál s jinými bratry; jedni z nich den, druzí dva, tři i čtyry dni nepožívali pokrmu, jiní zase celý den stáli, onino ku práci sedali. Je všecky převýšil Makarius, neboť po celý půst v koutku stoje práce své vykonával a jedině v neděli surového a ve vodě svařeného hlávkového lupení požíval. Všickni žasli nad mrtvením se a zdrželivostí Makaria.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Markéta*, královna škotská, ač nikdy do syta nejedla, advent a čtyřicetidenní půst zachovávala velmi tuhý, mimo chleb a vodu ničeho téměř nepožívajíc. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Monika*, seznavši, že Církev milánská v sobotu nedrží postu, zarmoutila se. K jejímu upokojení a všech pochybností odstranění, obrátil se syn její Augustin na sv. Ambrože, kterýž odpověděl: „Přijdu-li do Říma, postím se v sobotu, zde-li jsem, nepostím se. Do které církve přijdeš, její obyčej zachovávej, aby's komu byl k pohoršení anebo kdo jiný tobě.“ Tím sv. Monika se upokojila. (*Mehlera př.*)

Sv. *Norbert*, arcibiskup děvínský, nejídal nikdy do syta, a v čas postní byl toliko o chlebě a vodě živ. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když opatu sv. *Palémonu* ve svátek času postního zelenina olejem omaštěná předložena byla k jídlu, obrátil se k svému učeníku, jenž krmi tu připravil a pravil slze: „Jak, milý synu, Kristus jest ukřižován a já bych měl oleje požívati?“ (*Hunolta káz.*)

Sv. *Petr Damiani* složiv úřad biskupský, byl neobyčejně přísný k sobě; často po celý 40tidenní půst jídla vařená nepožíval, nýbrž bylinami ve vodě vařenými se živil; rohožka na zemi byla jeho lůžkem. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Když lékař sv. *Vincence just.*, patriarchu benátského, co 70letého nemocného starce napomínal, aby v čas 40tidenního postu maso jedl, ptal se svatý, musí-li maso jísti, aby si život zachoval a když lékař přisvědčil, odvětil: „Já milerád chci následovati příkladu Svatých!“ a nižádným spůsobem donutiti se nedal, aby maso jedl. (*Surius.*)

Alžběta, sestra nešťastného Ludvíka XVI., byla spolu uvězněna a později i odpravena. Avšak i ve vězení zachovávala přísně čtyřicetidenní půst, ač od surových sluhů dostalo se jí posměchu. (*Mehl. příkl.*)

Saský král *Antonín* jel jednou do Vídně. Stavil se v městě B. v hostinci na oběd. Byltě právě postní den. Král se dal ptáti hostinského, zda-li mu přistrojí postní pokrmy? Hostinský pravil, že žádných postních jídel nemá, že však může posloužiti pokrmy masitými. Král pravil: „Uvařte nám vejce na měkko!“ (*Škola B. Srdce 1874.*)

Vévoda orleanský pozval jedenkráte věhlasného *Boileaua* k hostině. Byl pátek a přinášely se jen masité pokrmy. Boileau, jsa velmi veselý a zdvořilý, jako kdy jindy, jedl jen chleb. Princ, pozoruje to, pravil: „Musíte přece maso jísti, zapomenuli jsme, že dnes jest pátek.“ Načež Boileau: „Pane! jen si zadupejte a ryby hned ze země vyjdou!“ Odpověď ta se princi líbila a ukázala spolu pevnou povahu Boileauovu a že sv. víry si váží. (*Čas. Filothea 1846.*)

Dr. *Brunner*, zakladatel „Wiener Kirchenzeitungu“, sedě jednou v pátek ve vídeňském hostinci, poručil si k obědu pstruha. U protějšího stolu sedělo několik židáčků, úšklebně na kněze pokukujících. Když si již řádně na pečinkách pochutnali, zvolal jeden z nich hlasitě: „Sklepníku, přineste nám pstruhy, my chceme také jednou po katolicku obědvati!“ Mezi jídlem ustavičně vtipkovali, mluvíce nahlas: „Není-li pravda, my jsme dnes také dobří katolíci, není to tak špatné býti katolíkem.“ Okolní hosté potutelně na kněze se dívajíce, přisvědčovali židům. Brunner snášeje mlčky sprostácké úsměšky tyto, konečně zaplatil svůj řád. Vstana pak vzal klobouk a hůl a postavil se před židáky, řka hlasitě, že jej po celé světnici slyšeti bylo: „Pánové, já se vás netázal, kdo jste; vy sami však jste kolikkráte opakovali, že jste dobří katolíci. Teď dovolte mi, abych také já vám řekl, kdo jsem. Jste-li vy katolíci, jsem já podlý smrdutý žid!“ Na to odešel, celý pak hostinec počal se chechtati, židáci zahanbili se. (*Jan Soukup.*)

Jistý znamenitý a při tom velmi nábožný lékař francouzský byl jedenkráte od slavného přírodozpytce *Buffona* pozván k obědu, kde přítomni byli také mnozí jiní, více nevěrou než vědou proslulí učenci. Bylo to v pátek, nač bez pochyby hostitel zapomněl; i předkládaly se samé krmě masité. Náš zbožný lékař, sedě za stolem, kromě chleba nic nejedl. I tázali se ho někteří s úsměchem, proč nejí? zda-li snad v pátek masité pokrmy jsou škodlivé? Načež vážně odpověděl: „Ano, přesvědčen jsem, že masité pokrmy tehdy velmi škodí, když jich Církev požívati zapovídá!“ Buffon kázal pak svému milému hostu předložiti pokrmy postní. (*Mehlera příkl.*)

V jednom *francouzském městě* připravoval se chlapec k prvnímu sv. přijímání. Měl na neštěstí rodiče, kteří na přikázaní církevní nedbali a povždy po celý rok maso jídávali. Synek byl od kněze ohledně postu poučen a když prvně v pátek masité pokrmy byly předloženy, nejedl a otázán, proč by nejedl, odvolávaje se na církevní přikázaní, pravil: „K obědu vezmu kouskem suchého chleba zavděk.“ Otec ale dal ho do pokojíka zavříti a nedal mu ani chleba. Matka mu chtěla z útrpnosti něco k jídlu dáti a s ním se vyvaditi,

proč vůle otcovy nezachovává? Jak se ale podivila, když synek jí odpověděl: „Milá matko, kdyby mně byl otec něco poručil, co bych byl směl učiniti, hned bych to byl učinil. Nejednal jsem ze vzdoru. On kázal, abych zde zůstal do zítřka bez jídla, v tom ho mohu uposlechnouti a neublížím svému svědomí. Nemějte mi tedy za zlé, když to, co jste mi přinesla, jísti nebudu.“ Slzy polily matku. Zaraziv̌ši se, odkvapila, aby pověděla muži, co se přihodilo. Otec tím dojat jsa, přiznal se, že jest syn lepší, než on. Jde ku chlapci, objímá jej laskavě i táže se: „Kdo pak ti dal tuto moudrou radu?“ Uslyšev, že to kněz byl, šel se za to k němu upřímně poděkovati. Od té doby žil celý dům jeho po katolicku v bázni Boží. (*Debussi.*)

Kněz *Jacek* mimo církevní a řeholní půst kormoutil žaludek tuze v každý pátek, v svatvečer slavnosti bl. Panny Marie a sv. apoštolů, na krajíčku chleba a číši vody přestávaje. (*Drahé kameny.*)

Joinville, setník champaňský, upadl v Egyptě do zajetí a tu jednou, nevěda, že jest den postní, jedl masité pokrmy. Když ho upozornil jeden sluha, že jest pátek a on že jí maso, zarazil se a ihned maso odhodil a za trest po celý půst jídal jen chleb a pil vodu. Sultán uslyšev o tom, obdivoval se víře Joinvillově a pochválil ho. (*Mehl. př.*)

Císař *Justinian*, vida velikou drahotu a nouzi, která v Cařihradě vznikla, přikázal druhý týden postní maso na trh přivážeti a prodávati. Ale věřící jej nekupovali, hotovi jsouce, raději hladem umříti, než by svatopostní čas ten zrušili. Ostatně císař sám povždy půst co nejpřísněji zachovával. (*Nicefor.*)

Ludvík XVI., nešťastný král francouzský, byl přísný zachovávatel církevního postu. Nikdy za celý život svůj nedovolil si jediného přestupku proti tomu přikázaní, aniž si bral kdy záminku, by sproštěn byl od jeho zachovávání. Když se jednoho dne v čas postní k honbě chystal, tázáno se, kdy velí večeřeti, dí král: „Což nemáme ještě půst?“ I řeklo se mu, že honba, kterou má před sebou, jest unavná a že by měl večer hlad. „To jest ovšem pravda,“ odvece král, „avšak má honba není žádné církevní přikázaní.“ (*Mehlera př.*)

Ba ani ve vězení, k smrti odsouzen jsa, když jej nutili, aby maso jedl, zákon postu nepřestoupil a jen vodu a chleba požil.

Francouzského hraběte *z Muy* navštívil v pátek anglický následník trůnu. Muy ho uctivě přivítal, předložil mu ale postní pokrmy. Princ se nad tím nepozastavoval, alebrž hraběte pochválil, že drží přikázaní církevní. (*Quillois.*)

Byli kdysi *páni* na honě a při tom několik mladíků nadhánělo. Po honbě o poledních přistoupil jeden z pánů k jednomu chasníku švarnému, odevzdal mu psa svého na provázku a řekl mu: „Drž mi jej, až počnem opět honit!“ Tento podepřel se o strom, maje psa na provázku a díval se jakoby s podivením na společnost pánů honců, kteří rozhostivše se v kruhu na hezkém trávníku, po práci předpolední udatně se cpali zvěřinou, ač byl pátek. Pán onoho psa, vida chasníka nedaleko státi a na ně hleděti, vstal, vzal krajíc chleba a kus zvěřiny a přijda s tím k němu pravil: „Brachu, tu máš také kus masa, aby's si pochutnal!“ Chasník hodný však vzal chleb s masem a chleb podržel, ale maso hodil psu, řka: „Tu máš! ty alespoň nebudeš míti žádného hříchu.“ Pán slyše slovo z úst mládence odhodlaného, zastyděl se a šel.

(*Moravan, kal., 1852.*)

Pius V., papež, nedal se nikterak odvrátiti od postu, ačkoliv předobře věděl, že časté nemoci, vysoké stáří a mnohé nalehající práce mu dovolují masitých pokrmů požívati. Jednou když byl nemocen, předepsali mu lékaři masité krmě, ujišťujíce, že jen požíváním jich se může posíliti. Ale všecko domlouvání bylo marné. Aby jej ale přece k tomu přiměli, vzali ku lsti útočiště, davše totiž připraviti postní pokrm s vytlačenou šťávou ze slepice a předložiti jemu. Pius ale poznal ihned podvod a pokrm vrátil, řka: „Tolik let zachovávám přikázaní církevní, protož budu s milostí Boží také ještě v stavu totéž činiti i po ostatní krátký čas svého života.“ (*Herbsta výb. příkl.*)

Terezie Eleonora, choť císaře Leopolda I., již v útlém věku postem a kajícími skutky tělo své mrtvila, což i co císařovna konala. V ustanovený církevní

půst nejedla nejen maso, alebrž nepožila mnohdy ničeho, obyčejně něco málo.

Podobně si počínala i *Anna Eleonora*, choť císaře Ferdinanda II.

(*Alverá, Cassianea.*)

Papež *Urban V.* jídal v čas adventní a postní jen jednou denně a to sice večer. Ve středu pak, v pátek a v sobotu postíval se při chlebě a při vodě celý den.

Císař *Justiniún I.* spal a jedl velmi málo. Po celý půst jedl jen ob den a to něco málo. (*Macana výb.*)

Opravdu vzdělaní všech vyznání ctí katolíky, kteří půst církevní zachovávají.

(*Scherer*: *Ex.-Lex.*)

3. Od něho osvobozuje:

a) Nouze; nemoc.

Leta Páně 1546 nepoužili křesťané dovolení, když císař *Justinian* v Cařihradě, kdežto náramná nouze o obilí panovala, dal v postě laciné maso prodávati.

A v předešlém století, v čas nedostatku všech jiných požitků, dovolil *Tinseau*, biskup neverský, v postě maso jísti, ale nikdo si toho nedovolil přece, tak že sám sv. František séleský, biskup nivernaiský, velikou dal hostinu masitou, aby lid povzbudil, v tomto pádu přetěžkém sobě slušně uleviti.

(*V. Hnojek.*)

Když byl *Theofil*, patriarcha alex., tázán, zdali žena šestinedělka jest povinna se postiti, dal za odpověď: „Účel postu jest, mrtviti tělo, jež, když pro slabost bylo poraženo, má třeba pokrmů sílících, aby opět povstati mohlo.“

Papež *Innocenc III.* se v podobné případnosti vyjádřil: „Nouzi ustupuje zákon a když nemocný má zapotřebí masa, musí se mu i v čas postní podati.“ (*Binterim.*)

Podobně i sv. *Řehoř vel.* nařídil Marinianu, arcibiskupu ravenskému, an na chrlení krve trpěl, aby se pro nemoc nepostil a aby jen pětkráte do roka o svátcích se postil.

(*Mehl.*: *Kat. Handb.*)

b) Pohostinství.

Jistý *poustevník* velmi pohostinsky přijal Kassiana a spolucestující. I otázán, proč dnes půst nedrží, odpověděl: „Půst mám vždy sebou, vás ale nikoliv a ačkoliv půst jest užitečný a potřebný, jest v naší vůli, lásku pak požaduje od nás zákon Boží.“ (*Josef du Blois.*)

Podobně i jiný *poustevník* za touž příčinou řekl, že ten, kdo z lásky jí, dvojí zákon plní, že se přemahá a bratří zotavuje. (*Týž.*)

I *Marcian*, poustevník, pravil k jednomu hostu, jenž nechtěl pro půst jísti: „I my máme totéž pravidlo, avšak láska jest nad pravidlo, ješto ji Bůh poroučí, kdežto půst od naší vůle závisí.“

(*Theodoret.*)

c) Dispens; varuj se ale pohoršení!

Maršálek *Catinat*, než táhl do boje, šel k biskupovi, aby sobě i všem vojínům vyžádal prominutí ustanovených postů, ježto jim za času války nemožno zachovávati. (*Mehlera příkl.*)

Maria Leszczyńská, pobožná choť Ludvíka XV., byla v posledních letech tak slabá, že nemohla církevní přikázaní postu svědomitě zachovávati, proto poslala k biskupovi, aby jí udělil církevní prominutí. (*Mehl. př.*)

V Rouenu nazývá se jedna věž máslová, protože ji zbožní obyvatelé vystavěli za tou příčinou, že v postě jim bylo dovoleno máslem mastiti, kterouž dispens jim arcibiskup u papeže Innocence VIII. r. 1489 vyžádal. Podobné věže nalezají se i v Bourges a jiných městech. (*Wiser, Lex.*)

Sekta *Manharterů* stěžovala si mimo jiné papeži Lvu XII., že proti církevnímu postnímu přikázaní v sobotu maso se jí a i duchovní nespůsob ten podporují. Opat Mauro Capellari, napotomní papež Řehoř XVI. dokázal jim, že přikázaní i dispense na téže autoritě spočívají, proto že obé má platnost, což i Manharští nahlédli.

(*Flor.*: *Manharter.*)

Stařeček *Eleazar*, aby nedal jiným pohoršení, nechtěl ani jiného dovoleného masa místo vepřového užívati (*2. Mak. 6, 18.—25.*).

A proto když *v brixenské diecési* hostinský pro své upokojení žádá, aby hostům, kteří v den postní maso žádají, směl ho dáti, se mu nařizuje, aby pro uvarování pohoršení ve zvláštním pokojíku jim ho dával.

(*Brixener Diöcesanbl. 1862.*)